

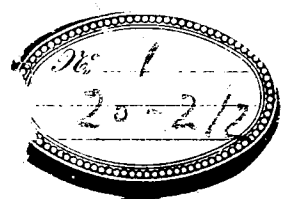
3-9-285

sta al cabo de la recepción del mismo del ayuntamiento

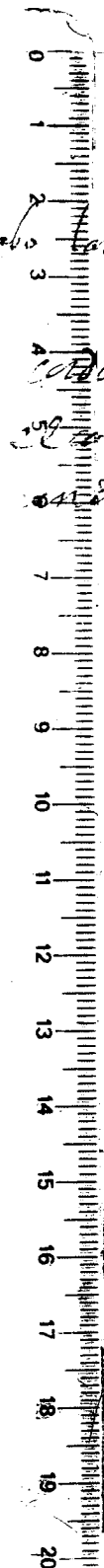
de la ciudad de S. rep. S. fr. [redacted]
de la ciudad de S. rep. S. fr. [redacted]
de la ciudad de S. rep. S. fr. [redacted]

12 de 17 WR

intercomunicación
de la ciudad de S. rep. S. fr. [redacted]
de la ciudad de S. rep. S. fr. [redacted]
de la ciudad de S. rep. S. fr. [redacted]

Archivos Universitarios	
CHANARAL	
Sala	A
Expediente	33
Folio	
Fecha	192

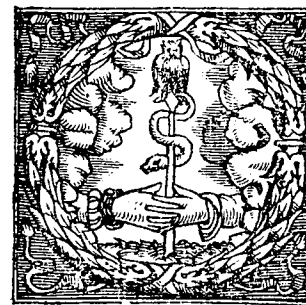

ad allegi & la cong. de S. H. de Granada R. 9153

Expositio Regulæ fratrum.

MINORVM EX VARIA
MULTIPLICIQUE AVTO-
RVM LECTIONE DILIGEN-
TER COLLECTA.

Per uenerabilem P. F. ANTONIVM Corduben-
sem, eiusdem ordinis, Regularisq; Observantiæ
prouinciæ Castellæ.

L O V A N I I

Excudebat Iacobus Bathenius typogra-
phus iurat. Anno Domini

M. D. L.

Cum gratia & priuilegio. Subfig. à Lens.

AD REVEREND.
 IN CHRISTO PATREM FRATREM AN-
 DREAM INSVLANVM TOTIVS SACRÆ NO-
 STRÆ RELIGIONIS FRATRVM MINORVM GÉNÉRA-
 LEM MINISTRVM.

*Fratris Antonij Cordubens. eiusdem ordinis, & obser-
 vantiae Prouinciæ Castellæ, in suam expositionem
 regulæ fratrum Minorum, Præfatio.*

*Ec in solitum nec præter naturam
 est, ut quæ mater filium genuit, ne-
 que præ sua paupertate aut fragilitate
 potest illa ipsum educare, utiq; ex-
 ponat aut nutriendum tradat, sic
 inter omnium literarum scriptores
 non semel accidit, nempe qui opus
 aliquod condiderunt, soleant patronum aliquem excellen-
 tem uirum sibi deligere, cuius auctoritate & opus ipsum
 typographiæ tradatur, & eius patrocinio suffultum, uti
 litera adolescat. Cùm autem libellum hunc super negotio
 nostræ regulæ, nostræq; professionis multis uigilijs iam olim
 edidissim, certe meditabar qua uia, quo duce, quibû sue au-
 spicijs Calcographiæ cudendus liber committeretur. Et
 ecce felicissimus nobis illuxit Reuerend. tuæ paternita-
 tis in Hispaniam aduentus, qui gregem tibi cõmissum non
 solùm uerbo & exemplo ad regularem normam Euange-
 licam*

licam reformare satagebas, sed & paria faceres officio scriptum aliquod super hoc quod satis esset ad uotum quod Lusitania pigmentaria nō metuens securum præla subiret & querebas & teipsum ad idipsum præsentissimum fore promittebas. Quam igitur ego alium huic nostræ expositioni patronum oportune magis eligerem, nisi teipsum obseruantissime Pater qui & officij & dignitatis fastigio, & literarum ornatu, nobis omnibus feliciter utiq; præes? Nam quia totius nostræ sacræ religionis Pater es: hinc omnes omnium tuorum pij literarum fœtus tibi debent a scribi, tibi consecrari: tu uerò contra, te illis præsentaneum ualde præstare. At quia ingenio, eruditione, & prudentia, plurimum uales, ad tuam censuram formandus est liber. Iam uerò quia omnibus totus es, totissimum te nobis præstabis: quo fiet ut quātum libro & eius auctori deest: tantum ex tuæ dignitatis splendore ei concilietur authoritatis & accedat ornamentum. Tu igitur o integerrime Pater, cui omnes nostras operas plane debemus: cuius animus flagrans ad nostræ professionis obseruantiam efferbet: expositionem nostram, imo uerò & iam prorsus tuam tibi dicatam medullitus amplectere. Optare namque te non (id utiq; quod tuum decebat ministeriū) ut essent qui semitam nostræ professionis aperirent. Feci igitur satis uoto: nisi forte ultra uotum rem prolixius extendi. utiq; ne quid huic operi desideraretur quod apud aliorum uolumina uix tandem peregrinus lector reperiret. Gratā igitur habebis piam filij diligentiam, atq; ut tuo ministerio te parem exhibeas, religiosis tuis, elimatā ministrabis. Vale.

Prologus Authoris ad Lectorem.

INTER alia quæ natura sagax omnibus mortalibus indidit, illud in primis nouimus ab ipsa hominis natura profectum, quod s. importune satagit ea condere in thesauros quibus fruatur oportune. Improba namq; auiditas pariter & egestas assidua sciendi, reseruare suadent quod semel acceptum nec integre retineri, nec profundam mentem implere potest: sed neq; cum uelit habebit in promptu unde sibi satisfiat ad uotum. Hinc utiq; chartis studia mandantur, ut uelidelicet inde memoriæ (quæ est ueluti uas terebratum) tanq; de re condito sibi thesauro succurratur. Insuper & hoc ipsum natuum hominis studium ipsa gratia quæ bene conditam naturam non inficiatur, sed perficiens potius ornat, magis accendit, sapiensq; ex industria formica Prouerb. 6. magis acuit. Vade (inquit) ad formicam, & consydera uias eius, & discce sapientiam, quæ parat in æstate cibum sibi & congregat in messe quod comedat in hyeme. Hunc igitur illa cura nostro incescit animo, ut studerem cogere in unū, ea fere quæ apud doctores inuenta, quos legere possem (potui aut multos illos etiam quorum opera nondum extant prælocussa) ad nostræ professionis & regulæ intellectum spectare uiderentur. Multa rursus & nos addidimus è nostra officina, quæ non nihil ad idem conferre æstimabamus: eadem quoq; de causa annotationes quasdam super compendium huic tract. tandē supposuimus. Prouidi nempe (fateor) mihi in re ad meam professionem planè necessaria: ne cum legerem, uagus & mendicus meos labores male prouidus quærirarem. At uerò inanes ais me subuisse labores inter tot tam elaboratas tamq; præclaras super hac re doctorum expōnes pariter & summarias resolutiones. Sanè quidem, sed non semper ad scopum, sed nondum ad unguē, sed neq; ad omnia in unum ad unum coacta sunt. Huc accedit quod cui libet nō integrum est omnia perlegere, perlectaq; trutinare omnia

omnia, ut ad ultimum examen ducat. Proinde proximo animo laboravi in lucem dare expositionem hanc quæ fratres meos de ignorantia quæ eos non excusat in claram lucem educat. Accipiat igitur lector fraterno animo medullam hanc pro mea virili elaboratam, ubi cum alibi sparsa hic collecta legerit, certe fastidians cætera non desyderabit. In quo est opere precium annotare, quòd ubicunq; fuerit simplici f. folium quotatum, nec in quo libro signatum fuerit, id plane in libro ordinis dicto monumenta fratrum minorum, primæ impressionis haberi cognoscas. Quando autem duplici ff. folium fuerit signatum, iam ex libro ordinis itidem dicto Monumenta minorum, secundæ excussionis anno Domini, 1509. uel circiter id temporis ædito, petendum esse scias. Quãdo uerò triplici ffff. folium notatur, tunc demum in tertio libro ordinis, tertiæ f. impressionis, quod supplementum ordinis inscribitur, reperiendum est. Tandem illud omnes præmonitos uelim quicquid non recte dictum, ingeniosus lector inuenerit, ibi non pertinaciam, sed facilem hominis ignoratiam, & homo ipse parcens notabit, sin aptum quippiam, non nisi donum probauerit ex alto.

Vale.

¶ Papalis Introductio & re- G V L Æ C O N F I R- M A T I O.

HONORIVS Episcopus seruus seruorum Dei dilectis filijs fratri Francisco, & alijs fratribus de ordine fratrum Minorum, salutem & Apostolicam benedictionem. Solet annuere sedes Apostolica pijs votis & honestis petentium desyderijs fauorem beniuolum impertiri. Ea propter dilecti in Domino filij uestris pijs precibus inclinati, ordinis uestri Regulam à bonæ memoriæ Innocentio Papa prædecessore nostro approbatam, annotatã præsentibus, autoritate vobis Apostolica cõfirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Quæ talis est.

Modus.

Modus procedēdi in hoc tractatu, talis est quòd s. primo ponitur per modum glosse brevis epilogatio, uel declaratio textus: & deinde ad difficultatum maiorem declarationem ponuntur quæstiones, & earum responsiones. Quo ad primum ergo notandum, quòd prædicta uerba textus sunt uerba domini Papæ per modum Introductionis confirmantis regulam sequentem, & ibi ostendit causam confirmationis, scilicet non est proprio motu confirmata: sed ad petitionem piam & rationabiliter. & ratio est (ut ait quidam doctor in quadam expositione sua super regulam nondum impressa, cuius doctoris nomen ignoratur, quem quidem tamen æstimo esse Petrum Ioannem, qui sæpe allegatur in tractatu dicto Serena conscientia: & in hoc tractatulo quando allegatur, dicitur expos. sine titulo, seu doctor innominatus. Iste ergo doctor innominatus dicit, quòd quia hæc regula non debuit immobiliter aliquibus imponi, neq; confirmari propter suam strictissimam perfectionem, nisi feruide requirentibus, atq; deuote pariter & instanter, & cum multa maturitate: quia est maxime perfectionis & super erogatiōis: ideo ait (uestris piis precibus inclinati) sed quia ibi dicitur piis precibus, piis uotis, & honestis desyderiis, & quòd regula est ab Innocentio 3. approbata, & tandem confirmatur per ipsum dominum Honorium 3. sub plumbō & sigillo autentico, quòd prius prima regula B. Francisci fuit approbata per Innocent. 3. & post abbreviata est per ipsum: & dicitur secunda regula quæ hic habetur, & hæc fuit per Honorium post approbata, & sub plumbo & sigillo autentico, ut hic dicitur & post per Nicol. 3. in bulla quæ incipit Literas felicis recor. &c. & habetur in lib. ordinis in 2. tractatu fo. 1. ut etiam hoc late refert Bartholomæus Pisanus, qui alias dicitur auctor conformitatum, in expositione sua super regulam, & habetur in lib. ordinis, & in lib. conformitatum conform. 9. fol. 77. &c. ideo pro maiori declaratione quærentur sequentes sex quæstiones.

QVAEST

QVAESTIO I. An regula fratrum Minorum sit pia, sancta, pura, euāgelica, perfecta, obseruabilis, honesta, & utilis ecclesie?

Quæst. I.

¶ Respondeo quòd sic, patet de singulis. Primò, quòd sit pia, sancta, & pura: quia secundum Bonauenturam in prologo suæ expositionis super hæc

Pia.

regulam, pium dicitur, & est illud quod ad Dei gloriam est directiuum. Sed hæc regula est huiusmodi ut patet: quia per uirtutes de quibus agit, dirigit homines in Dei obsequium & amorem, ergo.

¶ Quòd pura, patet: quia sine peccati aut erroris admixtione, & ad animi puritatem per uirtutes inducens, maximè per paupertatem excellentem depurans animi affectum à terrenis omnibus, pro ut possibile est in uia: ut in 6. cap. infra patebit.

Pura.

¶ Quòd sancta, patet: quia agit de uirtutibus ualde conducentibus ad animæ sanctitatem habendam & conseruandam & ad sanctificandum nos Deo sine macula: & ad offerendum nos plenè Deo in holocaustum per tria uota, & per cætera ibidem contenta ualde conducit: ut apertè hæc omnia dicit Bonauentura & cæteri expositores regulæ. Et tandem Nicolaus 3. & Clemens 5. in suis declarationibus super regulam, exiit qui seminatur. & exiit de paradiso. quæ sunt confirmatæ in concilio Viennensi. & habetur lib. 6. de uerborum sign. & in clemen. eod. tit. Nam & in dicta declaratione, exiit, in 6. uerum quia mortalis: & 6. nos igitur, in prologo dicitur quòd hæc regula est etiam plena Deo.

Sancta.

¶ Quòd autem sit euāgelica, patet secundum Bonauenturam ubi sup. & in quæst. super regul. q. 12. 13. dicit quòd tota fundatur in euangelio, ut etiam auctor conformitatum conform. 9. latius agit. & Hugo de Dina in sua expositione ait, quòd est quædam euāgelicæ perfectionis summa, & quòd est Diuinitus inspirata, ut late etiam probat auctor conform. ubi supra per totum quòd Christus eam beato patri nostro Frāncisco inspirauit dicens, Francisce, Nihil est in regula de tuo: Sed totum est meum quidquid ibi est, & uolo quòd regula sic seruetur ad literam, ad literam, ad literam, sine glossa, sine glossa, sine glossa. Ego enim scio quantum potest humana fragilitas, & quantum uolo eos iuuare, qui ergo nolunt eam seruare exeant de ordine, hæc ibi. Quomodo autem

Euāgelica.

Idem legitur reuertitur à Domino sanctæ Brigittæ lib. 7. cap. 20

B tem

rem intelligatur ly (ad literam sine glossa) infra dicitur latius, ibi uideatur 7. q. Idem dicit Nicolaus 3. & Clem. 5. in prædictis de clarificationibus. ubi Nicolaus 3. in prologo dicit. Hii sunt illius sanctæ regulæ professores, quæ euangelico fundatur eloquio, uitæ Christi roboratur exemplo, fundatorum militantis ecclesiæ Apostolorum eius sermonibus actionibusq; formatur. Hæc est apud Deum & patrem munda & immaculata religio, quæ descendens à patre luminum per eius filium exemplariter & uerbaliter Apostolis tradita, & demum per Spiritum sanctum Beato Francisco, & cum sequentibus inspirata &c. Similiter Iulius 2. in priuil. quod incipit, cum nostræ intentionis, & habetur ff. 2. 7. 6. & ff. 88. dicit quod hæc regula B. Francisco à ss. data. & Leo 10. sæpe in multis literis id ipsum aperte testatur. ut etiam late ponit Ioannes Pirrinus in suo tractatu super dispensatione fratrum min. conci. 3. in corrol. responsuo, & in ordine 4. & habetur in tertio tractatu lib. ordinis. ¶ Quod etiam sit obseruabilis, patet, per Ioannem Pirrinum ubi supra. & auctorem conform. &c. ut supra positum est. & Hugo de Dina in sua expositione cap. 12. & Nicolaus 3. & Clemens quintus, in prædictis declarationibus in prologo & 2. &c. articulis sequentibus expresse declarant esse obseruabilem hanc regulam, alioqui ecclesia non eam confirmaret. Immo ut dicit Bonauentura in prologo super regulam, hæreticum est asserere quod non sit obseruabilis, seu quod sit periculosa talis regula tum quia contra declarationes prædictas, tum quia esset dicere quod euangelium & uita euangelica quæ in regula continetur, est inobseruabilis & periculosa, & quod Christus consuluit rem inobseruabilem & periculosam. Et Ioannes Philippus in suo tractatu & articulis de Pecunia, artic. 7. & habetur in libro ordinis fo. 106. dicit quod sentientes certitudinaliter atq; terrore superfluo deterriti, quod si uixerint secundum modum & formam per Diuina mandata, leges seu consilia Dei in eadem regula contenta, necessaria sibi deficient & puritatem regulæ seruari non posse, errori paganorum manifeste conformantur, qui Diuinam providentiam ubiq; adesse negantes, totam sollicitudinem humanis acquirendis apponunt. Hæc ille. & tandem hoc expresse decreuit Clemens 7. Scilicet hanc regulam esse sanctam, euangelicam, meritoriam, obseruabilem, & quod dicere oppositum sit erroneum, ut hoc habe-

habetur in compendio priuilegiorum mendicantium, tit. paupertas 7. Ideo Siluester titulo Religio 1. 9. 13. dicens, quod hæc regula erat periculosa, nisi Papa prouidisset, ignoranter locutus est. Nam cum in se sit euangelica, non est simpliciter seu in se periculosa: neq; erat periculosa, ut dictum est, quamuis occasionaliter propter ignorantiam seu fragilitatem hominum esset periculosa. Neq; Papa abstulit periculum quod in ea non erat, sed declarauit quomodo deberet intelligi, ne homines ex ignorantia sumerent occasionem periculi &c. Non enim Papa seu ecclesia mutauit regulam, sed declarauit, licet in aliquo mitigauerit eam.

¶ Quod etiam ista regula & religio ipsam obseruans sit perfecta, & in statu perfectionis, patet ex dictis, & latius ex dicendis infra quaest. 2. ibi uideatur. *Perfecta.*

¶ Quod etiam sit honesta, & utilis ecclesiæ, patet: quia secundum Bonauenturam ubi supra, honestum dicitur, & est quod ad proximi ædificationem ordinatur, quæ quidem honestas Diuinis nõ humanis beneplacitis regulanda est. Hæc autem regula & religio est huiusmodi, ut patet ex fructibus qui ex obseruatiã eiusdem regulæ, & in ea contentorum sequuntur, tam ipsis fratribus, quam toti ecclesiæ, de quibus infra, cap. 6. in quaest. 17. habetur, ergo. & patet ex declaratione Nicol. & Clement. 5. in prologo, dicentium, quod ex fructibus & utilitate quam ex hac religione consequitur tota ecclesia, patet eius sanctitas, & quod ideo confirmatur uid. ibi. & Honorius tertius. ff. 83. decernit nostrum ordinem esse de approbatis, & in infinitis aliis literis Papalibus sæpius idẽ habetur, ergo. De hoc etiam quod ad utilitatem mundi est à Christo & beato Francisco hæc nostra religio instituta & cælitus ordinata, uide latius pulchra nimis in auctore conform. conformat. 1. & 2. & conform. 9. artic. 7. uide & conform. 10. quia propter prolixitatem hic omittuntur, quia est data ista religio in lucem & remedium mundi, ut in prædicto articulo septimo conformat. 9. habetur.

VAESTIO II. Vtrum religio nostra minorum sit in statu perfectionis, & an sit perfectior aliis religionibus? Respondeo, per tres propositiones. Prima est, quod nostra religio est in statu, seu est itatus perfectionis.

Pro cuius probatione notandum I. secund. B. Thomam 2. 2. q. 183 artic. 1. & c. & q. 184. artic. 4. & q. 186. art. 1. & c. ut etiam refert Florentinus 3. parte summæ tit. 16. cap. 1. §. 1. & c. quod duplex est perfectio. Prima est perfectio hominis absolute, & hæc consistit solum in perfecta charitate, ad quam perfectionem essentialem non pertinent, alia nisi instrumentaliter uel dispositiue. & sic esse perfectum nihil aliud est quam habere perfectionem uirtutum, præcipuè charitatis. Perfectio namq; est consummatio uirtutum, eo modo quo in hac uita habetur, quæ consistit in Dei charitate perfecta, & renunciatione omnis terreni amoris: quia finis legis dilectio & charitas est uinculum perfectionis.

¶ Alia est perfectio status, seu status perfectionis, qui est modus uiuendi certis legibus & consuetudinibus obnoxius, in quibus perfectio acquiritur uel exercetur. Ideo duplex est status perfectionis. scilicet exercendæ & acquirendæ. Sicut dicimus quod duplex est status Theologorum, quidam Doctorum, quibus conuenit docere: & alius discipulorum, quibus expedit addiscere. Status perfectionis exercendæ est prælatorum, utpote episcoporum &c. huiusmodi quibus conuenit docere perfectionem, & regulare alios; & ad hoc quod debite exerceatur, requirit perfectionem acquisitam, nam male exerceatur in alio quod nondum habetur in exercente. Status autem perfectionis acquirendæ, conuenit statibus religionum, ubi sunt maxima instrumenta ad perfectionem acquirendam. scilicet obedientia, paupertas, castitas, &c. puta uigiliæ, ieiunia, & similia, quæ non sunt in statu communi hominum.

¶ Secundo notandum, quod aliqua impediunt per se perfectionem & sunt illa cum quibus non stat perfectio: ut uerbi gratia, peccatum, amor diuitiarum, & uxoris & filiorum, non propter Deum, amor propriæ libertatis, non propter Deum, amor deliciarum seu delectationum cibi &c. sollicitudo temporalium auertens à Deo, & consimilia quæ non sunt cum Dei amore perfecto: quia secundum Augustinum, minus te domine amat, qui tecum aliquid quod non propter te amat: & ista tollunt de per se de ratione perfectionis supradictæ, quia quantum talia crescunt, tantum amor decrefcit, uel totaliter annullatur. Alia diminuunt per accidens, id est per alterum de ratione ueræ perfectionis: ac illam impediunt, & hæc sunt diuitiæ, delitiæ, honores, & huiusmodi. Non quidem quod

quod de se auertunt à Deo, cum potius de se ad Dei amorem nata sint inducere quia bona sunt, & omnis creatura ad Dei amorem accendere nata est: sed impediunt occasionaliter. scilicet propter solitudinem quam inducunt, & propter amorem earum ad quem alliciunt, & hoc magis prouenit ex nostra fragilitate & corruptione, quam ex sua natura & proprietate.

¶ Tertio notandum, quod prædictæ uirtutes quæ sunt instrumenta ad perfectionem, utpote castitas, paupertas, uigiliæ, ieiunia &c. non sunt perfectiones ueræ de se, ut patet ex dictis. & quia sine hiis prout seruantur à religiosis, fuerunt multi perfecti simpliciter in charitate & lege Dei, ut patet in Abraam, Iob, Dauid, & aliis qui uerè essentialiter perfecti fuerunt, habendo etiam in particulari & honores & dominia &c. Patet etiam in beato Benedicto, Bernardo, &c. huiusmodi qui habuerunt in communi, & tamen fuerunt perfectissimi. ergo sine illis habetur uera perfectio: ergo non perfectiones ueræ de se, sed bene sunt instrumenta perfectionis, quia scilicet ualde inducunt & conducunt ad perfectionem ueram acquirendam & conseruandam: non quidem conducunt directe & per se ad perfectionem, sed indirecte & per accidens tanquam remouentia prohibens perfectionem, quia scilicet tollunt impedimenta omnia supradicta, & cætera eiusmodi impediencia perfectionem ueram, ut patet. Nam non habere proprietatem, est instrumentum ad Dei amorem ex quo disponit ad contemptum diuitiarum, & tollere uidetur solitudinem diuitiarum, quia facilius contemnitur non habitum, quam habitum odiatur. Similiter castitas tollit amorem uxoris &c. & sic de aliis, ut latè B. Thomas ubi supra q. 186. ¶ His suppositis patet probatio primæ propositionis supradictæ, quia nostra religio sicut quælibet alia religio approbata est modus uiuendi certis legibus & consuetudinibus obnoxius in quibus perfectio acquiritur, ergo est status perfectionis. scilicet acquirendæ, non quia omnes qui in ea sunt sint perfecti & alii sint imperfecti: sed quia est schola ubi docetur & addiscitur & acquiritur perfectio, & ubi est maxima dispositio ad perfectionem acquirendam, & huiusmodi dispositio prouenit ex paupertate & opere aliorum uotorum & exercitiorum, quæ disponunt ad perfectionem, ut est oratio, uigiliæ, ieiunia, &c. huiusmodi per quæ animus ab amore terrenorum elongatur, & ad Dei amorem & eius legem

legem prouocatur & disponitur. Ideo sicut non sequitur, Iste est in statu perfectionis, ergo est perfectus. quia non dicitur Religio status perfectionis, quia in ea sit perfectio, sed quia est status in quo est dispositio proxima ad perfectionem acquirendam, ut dictum est. Ideo nullus gloriatur dicens, meus status est perfectus, seu perfectissimus, nam quid prodest esse in schola altissimæ scientiæ si nil addiscas: & alius in minori sit sapientior: hinc etiã patet multos esse uerè perfectos, qui non sunt in statu perfectionis, & e contra multos imperfectissimos in statu perfectissimo, & maxime perfectionis. Vnde non est aliud dicere, ista religio est perfectior illa, nisi quòd ista est aptior ad perfectionē: quia habet modum uiuendi talem, & normam quibus citius acquiri potest perfectio, etiam maior perfectio.

¶ Item secundo patet eadem propositio, quia sic iam Papa & ecclesia decreuit nostram religionem sicut & aliam approbatam esse in statu perfectionis, ut patet in multis literis Pōtifficalibus, præsertim Alex. 4. in priuil. ex alto & in alio, non sine multa. decreuit quòd sint ipso facto excommunicati, quicumq; prædicare, docere, uel defendere præsumperint, quòd fratres prædicatores uel minores non sint in statu perfectionis, ut hoc refert Floren. 4. parte summæ. tit. 12. cap. 4. §. 14. & Siluester tit. excoicatio 7. excoicatio 48. & 49. Et Galetanus in summula tit. excoicatio. cāu 81. & Bonifacius 9. in priuil. sacra religionis, & habetur in supplemento priuilegiorum ordinis minorum, ff. 118. etiam statuit quòd qui aliter asseruerit publice & temerè & pertinaciter est ipso facto excoicatus, non absolendus, nisi à Papa. Ideo Gerson in alphabeto 21. litera t u. & alphabet. 67. u x. & alphab. 68. litera a c, &c. & alibi de his agens, & de statu perfectionis dicens, oppositum non est tenendus. Præsertim cum in modo loquendi, cum de sententia est contrarietas, nō est facienda uis, sed potius est standum communi modo loquēdi doctorum & communi uocabulo iam acceptato per communiter doctores, ut secundum Thom. in proposito dictum est. præcipuè cum auctoritas Papa his id approbauerit, ut patet ex dictis: & sic patet prima propositio probata.

Secunda

¶ SECUNDA propositio est, quòd nostra religio minorum est de se perfectior status religionis cæteris aliis nunc approbatis, & hoc secundum quid. Immo & forte simpliciter. Probatur prima pars. Nam secundum Thomam 2. 2. q. 188. & Flor. ubi sup. Illa religio excellit aliam, quæ ordinatur ad potiozem finem & seu altiozem, seu ad altiozem actū, & habet altiora & magis conducentia exercitia ad altiozem finem & actum intentum. Sed finis nostræ religionis de se est altior, uel saltem æqualis aliis finibus religionum. quia s. est ad contemplandum, orandum, & prædicandum propter Deum: qui fines & actus sunt cæteris finibus potiores de se, ex quo sunt pertinentes ad uitam actiuam & contemplatiuā simul: & patet ex ipsa regula & declarationibus, quòd ad hos fines est nostra religio instituta, quia in capi. 9. agitur de prædicatione: & alibi cap. 5. & 10. de oratione &c. ut patet ex dictis sup. quæst. 1. ex auctor. conformitatum: ut etiam dicit Bonauentura cap. 9. & 10. Et insuper exercitia ad hos fines sunt altiora in nostra religione, ut probatur in secunda probatione sequenti, ergo.

Consequentia patet cum maiori, quæ late probatur à Beato Thoma, & minor breuiter probata est ex parte.

Sed quia merito quis dicere potest quòd religio prædicatorū ordinatur ad eosdem fines & ad eosdem actus, quàmuis principalius ad unum quàm ad alium: & per consequens quòd non probatur excellentia nostræ religionis super illam, Sed æqualitas utriusque. Ideo additum est in minore, quòd & nostra religio habet exercitia altiora quàm omnis alia religio, etiam prædicatorum, & quòd ideo est altior aliis ex quo habet quidquid excellentiæ habet omnis alia religio, quo ad fines & actus: & insuper habet altiora exercitia.

¶ Quòd autē habeat nostra religio altiora exercitia ad fines prædictos altiores, patet, pro secunda probatione, quia ille status est perfectior in suis exercitiis qui cæteris paribus maxime disponit ad perfectionem finaliter intentam acquirendam, quod patet, quia media sumuntur ex qualitate finis. & quia status religionis est schola mediorum ad perfectionem intentā, sicut & illa est melior schola Theologiæ ubi melius docetur & acquiritur perfecta scientia Theologiæ.

Sed

Sed status ille qui magis reddit hominem absolutum ab amore & solitudine noxia terrenorum omnium quæ nimis Dei amori aduersatur, & per consequens magis ad inhærendum soli Deo per amorem conducit, & ad charitatem proximorum inducit: cæteris paribus maxime disponit ad perfectionem intentam in religione, & semper loquor cæteris paribus. s. stante æqua excellentia finium & actuum &c. de quibus supra. quod probatur. i. dist. lib. 1. quia secundum B. Thomam 2. 2. q. 186. per tria uota essentialia religionis & per alia eius annexa, remouentur eius impedimenta nostri amoris in Deum: utpote per castitatem amor & concupiscentia uenerorum omnium & uxoris & filiorum sollicita gubernatio. Per paupertatem cupiditas temporalium honorum & sollicita eorum dispensatio. Per obedientiam inordinatio propriae uoluntatis & dispositio priorum actuum. & his impedimentis ablatis, homo disponitur per tria uota consequenter ad Dei amorem. Ergo eo magis disponitur quo magis elongatur à prædictis impedimentis, per prædicta uota arctiora: ut patet etiã discurrendo per singula uota. Nam qui obedientiam arctiorem habet, certe magis liber est à suis propriis actibus traditus omnino in manus & uoluntatem alterius propter Deum. Similiter de castitate patet. Idem est de uoto paupertatis arctioris, qualis est status eorum qui nec in particulari nec in communi quicquam iuris polytici aut possessionis habent. Nam talis paupertas strictissima tollit amorem & sollicitudinem temporalium quantum est de se, (animus enim sine aliqua delectatione esse non potest: temporalia autem sunt uiscus alarum spiritualium animæ .s. affectionum, ne ad diuina euolet) & sic patet quod status iste magis tollit impedimenta perfectionis & causas sollicitudinis quàm aliquis alius. Nam si habere in communi tantum minuit amorem terrenorum, ergo magis diminuet quantum est de se non habere in communi, neq; in particulari: quia quanto quis minus terrena possidet, minus amat ea cæteris paribus, & quantum est de se. Qui autem habet in communi, licet non amet proprium quod non habet, manet tamen sibi amor ad commune: sed qui nihil habet & nil amat minus amat. Nam quantum est de se minus amantur quæ non possidentur, quàm possessa secundum Augustinum ad Paulinã & Terasiam: quod scilicet terrena plus diliguntur adepta, quàm concupita constringunt. Ista enim uelut membra præscinduntur, illa

uelut

uel extranea repudiantur. Item secundo probatur supradicta minor quantum est ex parte paupertatis: Nam plus disponitur cæteris paribus ad Dei amorem & ad finem excellentem supra dictum qui paupertatem euangelicam plus sequitur contemnendo omnia mundana: secundum illud, Si uis perfectus esse, uade & uende quæ habes, & da pauperibus, & sequere &c. & illud: Ni si quis renuntiauerit o. q. poss. nõ potest meus esse di. &c. & illud, Ecce nos reliquimus omnia &c. Quis autem plus contemnit quàm is qui omnia reliquit propter Deum: & nil possidet in communi nec in particulari? certe nulla maior paupertas dari potest, iuxta illud 6. cap. Regulæ. hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, &c. ergo.

¶ Quod autem prædicta tria uota essentialia religionis sint in nostra religione strictiora, quàm in cæteris religionibus patet. De uoto obedientiæ infra 10. cap. ibi latius probatur. De uoto castitatis infr. 11. cap. & de uoto paupertatis: infr. 6. cap. quod nec in particulari neq; in communi, & tenemur ad usus pauperes moderatos. & cap. 4. de prohibitione pecuniæ patet. & per consequens, quod per hæc exercitia nostra religio, quantum est de se, elongatur ab omni amore terrenorum omnium, & ad Dei amorem & ad finem excellentem religionis intentum, præ cæteris maxime disponitur. Ad quod aperte facit Nicolaus 3. in declaratione, exiit art. 2. dicens, patet itaq; regulam quo ad abdicationem huiusmodi esse eo magis meritoriam, quo per ipsam professores ipsius magis à temporalibus propter Deum, sicut prædicitur, elongatur Et Clem. 5. in declar. exiui. art. 7. ubi de non cõgregando in futurum agit, dicit, quod cum prædictus sanctus tam exemptis uitæ, quàm uerbis regulæ ostenderit se uelle quod sui fratres & filii diuinæ prouidentiae innitentes, suos in Deum iacerent cogitatus, qui uolucres cæli pascit, &c. Igitur ex dictis patet quod exercitia ad perfectionem intentam in nostra religione sunt excellentiora quàm in aliis, quantum est de se, & cum hoc habet nostra religio finem excellentissimum. s. contemplationem & actionem excellentem. s. prædicationem: ergo est status perfectior aliis religionibus nunc approbatis, quantum est de se.

¶ Et nota quod semper fere dictum est quatum est de se, seu ex genere suo, ut probatum est: nam de per accidens. s. propter fragilitatem

ratem aliquorum seu corruptionem hoim contingit sæpe quòd talia exercitia. s. tria uota prædicta tam stricta non sint conducen-
tia ad perfectionem, sed potius ad imperfectionem: utpote si quis nolit paucis cum moderato usu esse contentus, sed abundare: tunc certe tale uotum tam strictæ paupertatis est potius occasio maioris sollicitudinis & distractionis & uiciorum quàm amoris Dei, ut latius de hoc habetur infra cap. 6. quæst. 7. quæst. 13. quæst. 16. ibi uideatur. Dicetiam quòd de per accidens similiter si religio esset deformata, utpote quia communiter non uiuitur in ea regulariter in tali familia. Neq; uolunt moderatè contentari: sed abundare & habere sollicitudinem ad eleemosynas & quæstus & c. temporalia & c. huiusmodi distractionibus: tunc talis modus uiuendi est multo imperfectior quàm alia religio laxior. ubi tamen uiuitur reformatè secundum suam professionem, quàmuis cum redditibus & pecunia & c. ut dicitur infra cap. 2. q. 2. & cap. 6. quæst. 16. ibi uideatur. Ideo hic non loquimur nisi per se simpliciter. Le-
quutiones enim & doctrinæ debent dari de pertinentibus ad rem de qua agitur per se & simpliciter, seu ex genere suo & non per accidens: sicut & uita contemplatiua & uinū dicitur simpliciter per se melior seu melius, quàm actiua, & quàm aqua: quàmuis per accidens alicui ex sua indispotione non ita sit aliquando: sic in proposito.

¶ Nota etiam & sit tertia propositio, quòd habere aliquid in communi non minuit aliquid de perfectione uera: neq; ponit aliquid perfectionis, ut supra dictū est in prima propositione huius secundæ quæstionis. Neq; minuit de statu perfectionis simpliciter dicto. i. de statu perfectionis exercendæ, qualis est status Episcoporum: ut expresse dicitur 2. q. 1. cap. illi autem. & cap. expedit, ubi dicitur, Satis ostenditur & propria debere propter perfectionem contemni, & sine impedimento perfectionis ecclesiæ posse facultates quæ sunt profecto communia possideri, ut late de hoc B. Thom. 2. 2. q. 185. art. 6. & ibi Gaietanus. & q. 184. artic. 7. De hoc infra cap. 6. quæst. 1.

¶ De statu autem perfectionis secundum quid. s. de statu perfectionis religionis, qui est status perfectionis acquirendæ, & sic secundum quid dicit B. Thom. ubi sup. q. 188. art. 7. cum omnibus suis sequacibus, quòd etiam habere in communi non minuit aliquid

aliquid de tali statu perfectionis: quia paupertas est instrumentum ad perfectionem religionis, non autem est essentialiter perfectio, ut supra dictum est. Sed contra hoc est ratio: Nam paupertas licet non sit essentialis perfectioni ueræ, est tamen essentialis statui perfectionis acquirendæ seu religionis. Ideo Gaietanus ibidem hac ratione motus dicit: quòd ratio quare paupertas nō minuit de perfectione status religionis est, quia licet quo pauperior religio est, eo etiam perfectior sit talis status ipsius religionis: non tamen simpliciter sed secundum quid, in hoc s. in paupertate est perfectior religio, & non absolute: quia alia religio potest eam excedere in aliis uotis & essentialibus perfectioni status religionis, utpote in obedientia & castitate, charitate & in aliis actibus & finibus excellentioribus in quibus illa religio quæ secundum meliora excedit est simpliciter melior & perfectior quantum est de se. & hoc etiam dicit Ioann. Andr. in cap. Sane extra, de reg. trans. ad relig. In nouella. ut etiam approbans refert Floren. 3. parte tit. 16. cap. 1. §. 2. dicens, quòd ex hoc quod paupertas religionis alicuius est maior, non ideo facit religionem perfectiorem simpliciter: hæc illi.

Sed certe ex ipsis ipsorum dictis, præsertim Gaietani, probatur quòd nostra religio sit simpliciter perfectior aliis. Nam si simpliciter illa religio est perfectior quæ cæteris paribus excedit aliam seu alias in aliquo quod est de essentia status religionis (cuiusmodi sunt tria uota substantialia per quæ homo melius disponitur ad finem religionis quæ est charitas). Religio autem nostra minorum (ultra finem & actus excellentes æquales aliis finibus & actibus aliarum religionum ad quos nostra religio ordinatur ut dictū est) excedit omnes alias, non solum in paupertate, ut patet, sed & in uoto obedientiæ, ut dictū est, & dicitur. ergo est simpliciter perfectior status religionis cæteris aliis, quantum est de se, ut dictum est. Et cum his omnibus expresse concordat Bonauent. in q. 12. & 13. super regulam dicens, quòd nulla alia religio inuenitur altior seu æqualis huic: quia & in tribus uotis essentialibus est altior & strictior aliis religionibus. Nam & si aliqua religio in quibusdam exercitationibus corporalibus strictior, ut in abstinentia carnis, silentio, solitudine, & officio ecclesiastico & similibus: quia tamen hæc omnia ex sublimiorum obedientiæ, paupertatis & castitatis uirtute facile compensantur.

Sicut modicum pondus auri in pretio præualeat magno pōdere argenti, uel alterius metalli: ut 1. Tim. 4. Corporalis exercitatio ad modicum utilis est: Ideo ergo hæc regula est cæteris altior, hæc ille: & hoc idem dicunt Hugo & auctor conform. & omnes regulæ expositores in 2. cap. & alibi sæpe: quàmuis Siluester tit. Religio 1. q. 5. nolit hoc confiteri. Et sic patet 2. & 3. probatio omnino probata quo ad utranq; partem.

¶ Quòd si contra prædicta in hac 3. propositione quis arguat dicens, quòd ad finem intentum. s. ad prædicandum non est tã conducens medium seu exercitium paupertatis extrema etiam in communi omnino: sicut est paupertas quam ordo prædicatorum habet ex suis constitutionibus. s. habere aliquid in communi moderate tamen quod sufficere possit ad uictum & uestitum pro aliquo tempore non prolixo: & ratio est, quia talis paupertas tanquam tenens medium, nec declinans ad extremum, habet multum facilitatis ad Dei amorem & proximorum, cum neq; exigat magnam curam & sollicitudinem, neq; ea quæ in usu consumuntur, ut granum, uinum, denarii, & huiusmodi moderate possessa, non inquam trahunt ad sui amorem sicut magnæ diuitiæ, ut etiam notat Ioann. Andr. in nouella super cap. sane, de regu. & transf. ad religio. ut patet experientia. E contra v. tã arcta paupertas quantæ est in ordine minor. est causa magnæ sollicitudinis & anxietatis & tarditatis ad Dei amorem, & distractionis quærendo quotidie ferè uictum & uestitum, utpote panem, uinum &c. etiam cauendo à denariis quærendo per alios, ut tenetur ex regula: quòd autem talis paupertas & mendicitas sit causa distractionis &c. patet experientia quotidiana. Et per consequens dato, sed non concedo, quòd esset dispositio maxima ad Dei amorem: non tamen est ad incumbendum literis & prædicationi, qui est finis & actus excellentissimus intentus à perfectissima religione. Propter hanc rationem B. Thom. 2. 2. q. 188. art. 7. & Florent. 3. parte summæ tit. 16 cap. 1. §. 3. & Siluester tit. religio. 1. q. 5. tenent quòd sua Religio prædicatorum est perfectior quàm nostra. quia exercitia uotorum suorum sunt magis expedientia ad finem & actum prædicationis excellentissimum finaliter intentum. Sed certe parum concludunt pro se. Nam respōdeo quòd ex se magis disponit stricta nostra paupertas ad tollendum amorem mundanorum, curæ, sollicitu-

sollicitudinem & distractionem: & per consequens ad Dei amorem & proximorum, & ad incumbendum literis & prædicationi, si fratres uolunt paucis contentari moderate uiuendo, ut tenentur: ut probabitur infra cap. 6. q. 16. & in q. 17. &c. ubi agitur de fructibus paupertatis & mendicitatis, & ut iam probatū est: quia & non oportet quòd ipsemet qui incumbit literis & prædicationi exeat ad mendicandum, sed sufficit quòd de mendicationibus per alios socios ad id destinatos, ipse uiuat, & unum membrum portet onus alterius. Pes ambulet pro oculis, & oculi uideant pro pedibus &c. huiusmodi secundum doctrinam Pauli euangelicam. Item Christus mittens discipulos ad prædicandum dixit, nil tuleritis in uia, non aurum &c. Math. 10. ut latius de hoc infra 6. cap. q. 17. habetur.

¶ Patet etiam ad experientiam quot doctissimi uiri & prædicatores insignes fuerūt & sunt in hac nostra religione seruantes hæc strictissimam paupertatem cum excellenti sanctitate. Imo & quo sanctiores & regulæ & paupertatis huius obseruatores, eo doctiores & sunt & fuerunt: Adeo ut impudentissimi animi & oris sit hoc negare. Patet etiam ex hoc quòd ecclesia approbauit hunc ordinem in tam strictissima paupertate: & tamen ad prædicandum sicut & ipsum ordinem prædicatorū instituit, ut patet in Clementin. dudum de sepulturis, & in innumeris literis Pontificalibus. & Beatus Franciscus Diuinitus inspiratus, sic instituit hunc ordinem ad prædictum finem, ut supra q. 1. dictum est: ut patebit infra c. 9. q. 3. & cap. 10. q. 8. Et non est credendum quòd ecclesia & b. Franciscus apposuerunt medium paupertatis strictissimæ, si esset suo fini aliquid repugnans uel non conducens, ergo de se est maxime conducens ad suum finem. Sicut & alia uota altissima huius religionis. Sicq; quo ad hoc negatur tã antecedens quàm consequentia posita in argumento. Per accidens autem ex parte ipsorum hominum seu fratrum qui nolunt paucis esse contenti confidendo in Deo: tunc conceditur quòd tam stricta paupertas potius est impedimentum salutis, sicut & castitas, immo sicut & ipsa religio, & lex Christi & eius consilia, ut supra dictum est. Et istis esset melius saluari in seculo, seu in laxiore religione. Et sic locutus est B. Thomas, quòd s. attenda fragilitate humana est commiter & ut in plurimum sua religio & paupertas prædicatorum magis

gis conducens suo fini: quod & libenter concedimus, non autem ex se seu simpliciter. & ideo nostra religio non expedit nisi paucis feruentibus atq; probatis, ut latius dicitur infra, quæst. 3. subsequenti. Nam licet religio ipsa in se sit altior, si tamen per accidens non expedit profitenti, non dicitur altior & melius, respectu illius. Immo & licet ipsa sit altior cæteris, si tamen iam coïter est deformata & communiter uiuitur deformate notabiliter in ea: Iam talis religio non dicitur simpliciter melior aliis, neq; æstimatur melior, quia iudicandum & loquendum est de rebus, prout communiter & in plurimum in tali genere accidunt. ut B. Thomas dicit 2. 2. quæst. ult. & Siluester tit. Religio, 4. quæst. 1. secundum Ioã. And. & c. doctores. Et ideo B. Bonauentura quæst. 18. super regulam habens considerationem hanc, quærens quæ sint ea in quibus maxime cognoscitur bona Religio, & in quibus alia melior altera æstimatur. Respõdit quòd sæpe in uno & in aliquibus præcellit unus ordo alterum: ut iste in labore, alter in silentio, alius in abstinentia & huiusmodi. Si generaliter (inquit) in istis agnoscitur quæ sit melior. Primo, si in studio omnis uirtutis ut communiter personæ illius ordinis feruentius & frequentius exercentur: maxime charitatis, humilitatis, & internæ deuotionis, tunc est signum præ excellentiæ & perfectionis. Secundo, si omnia uitia & scandala odio habent & sollicitè cauent, & occasiones peccatorum amputant & extirpant, & munditiam communiter diligunt & conseruant. Tertio, si boni apud eos diliguntur & fouentur, & aliis despectis in regimine animarum soli assumuntur, & per eos ordo maxime gubernatur. Eccles. 19. Qui negligit modica paulatim decedit. Quarto, si à seculari frequentia se substrahunt, & honores fugiunt, diuitias non ambiunt, & conformari huic seculo, tam moribus quàm factis, seu qualibet apparentia cõmuniter erubescunt. Quinto, si damnum & iniurias illatas ac despectiones tacite sufferunt, nec per quærimonias uindicare se cupiunt: sed Deum omnium inspectorem attendunt, qui suos cum uult, potest defendere, cum uerò expedire eis nouerit, permittit eos pro altiori præmio tribulari, & patienter ferunt, donec placuerit Deo aliter ordinare. Quæ ista signa plenius habet, religiones meliores sunt: & quo minus sunt, minus bonæ: & quæ nihil, nihil sunt.

Qui etiam singulariter hæc in se habet, bonus est, etiã si alii communiter

muniter non habent: hæc ille.

¶ Ex dictis etiam patet quòd regulariter loquendo & in foro Dei, non licet professo de hac religione non deformata trãsire ad Carthusiensem, nec ad Dominicanos reformatos, licet in foro ecclesiæ ad Carthusiensem sit transitus, ut de hoc latius infra cap. 2. quæst. 17 ibi uideatur. Nam & propter dicenda ibidem cap. 2. Ideo diffuse in hac quæst. morati sumus, (expedit enim hæc quo ad ibi dicenda cap. 2.) non autem ad instantiam seu ad gloriosam aliquã ostentationem. Cum nil profit in altissimo statu infimã atq; delectam uitam habere, quòd in uita morali & religiosa abusionem & monstrum facit.

VAESTIO III. Si religio omnis, præsertim nostra est in tam statu perfectionis, & schola uirtutum & dispositio est maxima ad uirtutes & ad perfectionem ueram, & ad utilitatem ecclesiæ, & ædificationem?

Quæ ergo est causa quòd multi religiosi deficiunt à uita religiosa, manifesteq; uidentur ita moribus distorti, sicut & discipuli scolares. & final. quæ est causa deformationis omnis religionis, etiam si uideantur proficere in aliquibus temporalibus & cærimonialibus ut scire sciatur causæ & principia reformationis adhibenda? Respondeo secundum sanctum Bonauenturam in quæst. 16. quæst. 19. sup. regulam, quòd quàmuis olim communiter omnes tam in statu religiosorum, quàm Episcoporum, clericorum & laicorum boni fuerint & sancti: tamen modo multo plures sunt sancti in ecclesia Dei. Sed quia mali sunt plures, ideo non apparent sancti respectu multitudinis aliorum. Sanctitas etiam uera non consistit in exercitatione corporali, sed in uirtutibus mentis: & quia istæ non apparent exterius nisi modicæ ex quibusdam signis operum, & sancti non quærunt uideri ab hominibus ut laudentur, sed potius occultant bona quæ præ aliis singulariter habent: Ideo pauci sancti modo in ecclesia & religionibus esse uidentur.

¶ Causæ autem quare cõmunitas in religione, præsertim nostra minorũ deficit, sunt magis cõmunes inter alias. ¶ Prima est multitudo indifferens intrantium: quia multi nõ possunt tam facile flecti sicut pauci: sicut naus magna difficilius gubernatur quàm parua, & ubi multa capita, multi sensus, qui nõ possunt facile flecti ad unũ. Præsertim

Præsertim quia multi non bono genio donati, prauas suas inclinationes naturales sequentes, non facile possunt ad bonum induci & ordinari, maxime cum hæc nostra religio non omnibus expediat, ideo ab eius perfectione facilius degeneratur, de quo etiã uid. inf. fol. 13. cap. 2. q. 2. & 3. &c. ¶ Secunda causa, est defectus bonorum exemplorum: Nam cum subtrahuntur qui primo ordinem in suo uigore tenuerunt, uel cum debilitantur in corpore non possunt iunioribus ardua rigoris exempla dare sicut prius: & iuniores qui prima opera non uiderunt, imitantur eos in hiis tantum quæ nunc uident, & fiunt remissi & sub specie discretionis, ne s. seipso sicut antiqui destruant, parcentes corpori: & quia in ternas uirtutes quas antiqui habent seu habuerunt, non agnoscunt, ubiq; neglecti sunt. Et quia tales antiqui non ualent modo eos exemplo præire, timent etiam eos uerbo corrigere ne sic scandalizentur. ¶ Tertia causa est, defectus magistrorum & prælatorum: Nam cum quisq; nesciat docere quod non didicit, cum regimen ordinis deuoluitur ad istos iuuenes, in moribus tales nutriunt, quales & ipsi sunt: itaq; iam priorum uita in fabulam uertitur non trahitur in exemplum: Immo & seipsum putant meliores illis prioribus quo minus agnoscunt quæ sint perfectiorum uirtutes: & dum exempla quædam exteriori quadã disciplina conseruant in choro uel processionali ingressu & huiusmodi (quod uel utinam ita sit) audent impudenter asserere quod status ordinis nunq̃ fuerit ita bonus. ¶ Quarta causa est, quod paulatim subintrant non bonæ consuetudines & relaxationes, quæ statim ab aliis trahuntur in exemplum. Et si aliqui zelum Dei habentes illa redarguunt, audacter defendunt alii, quare sibi non liceat quod alteri permittitur: & sic iam pro lege tenebitur, cum ex usu iam conueniens uideatur, itaq; de cætero uix potest extirpari. Prælati quoq; & si talia non diligant, tamen ne maius malum sequatur, dissimulant ut pacifice cum fratribus uiuant. Cunctq; una consuetudo talis facta fuerit tolerabilis, consequenter introducitur alia quasi cohærens priori, & eam sequens, ut si illa admittitur, ista uetus tolleretur. Sicq; abyssus abyssum inuocat, & unum malum trahit suo pōdere & consuetudine ad aliud. Et Esaiã 34. Pilosus clamat alter ad alterum, & fit cubile drachonum: & Iob 41. squama cohærens squamæ scutum excusationum facit, induens corpus Behemoth.

Quinta

¶ Quinta causa est. Occupationum frequenter emergentiũ: quæ cum corda distrahit, affectum deuotionis extinguit, mores alterat: Interius occasiones uitiorum inducit, & ne de sua correctione efficaciter cogitent, semper noua impedimenta religiosis inueniunt, donec tandem consuescunt sola exteriora cogitare, & obscurato oculo conscientie etiam cum defunt, occupationum causas impudenter quærere simul & euagationum: sicut Sampson cæcatus in carcere molam traxit. Iudicum 16.

¶ Sunt & aliæ causæ speciales quorundam ordinum, ut æqualitas & iniustitia, & indifferentia meritorum, quia f. æque bene a-luntur & tractantur bene meriti & male meriti de Religione in sustentatione & honoribus. Vnde multi fiunt desides ad ea quæ sunt uirtutis & religionis. Item in aliquibus religionibus nimia inopia, ex qua coguntur fieri proprietarii, dum sibi uidetur quisque que prouidere, quia non prouidetur eis in communi. Item nimie opes, ex quibus fiunt carnales, superbi, & multipliciter uiciosi. Item frequentia & uagatio inter seculares, ex qua oritur materia multarum tentationum carnalium & aliorum uitiorum. Item frequens mutatio prælatorum, quæ & si pro parte bona sit, in quantum mali abiiciuntur, tamen in hoc nociua est, quod boni dum cito sperant absolui, non præsumunt aggredi, uel non proficiunt ut reforment statum ordinis, & rebelles subditi potius laborant ut deponantur, quam ut status debite reformetur (adde quod ex hac mutatione crescit ambitio aliorum discholorum qui conantur & anhelant ut & ipsi habeant locum in aliqua prælatura ex quo uident passim alios aliis succedere (expertus loquor) sicq; ex refecatione ambitionis unius indubie crescit & oritur multiplex ambitio aliorum. & quidem indignorum. Sicut ex refecatione unius capitis hydræ serpentis, & sic unde malum inarctum, & minimum tollitur, inde peius exoritur. Item quia (ut ait) idem Bona-uentura ibidem, si unus prælatus quandoq; uult reformationi intendere, ab aliis quoquomodo impeditur, uel saltem non iuuatur ab hiis, quorum auxilio indiget, ut Prior non iuuatur ab Abbate, uel Abbas ab Episcopo, uel inferior à superiori, uel superior ab inferioribus: unde rebelles subditi appellant, seu recurrunt ad illos quos sciunt sibi in sua rebellionem fauere. Adde quod uel quadam crudeli misericordia relaxant & dissoluunt, quod pientif

D simo

fimo rigore iustitiæ est per inferiores prælatos secundum ordinis disciplinam ualde solidatum. Item si aliqui in uno loco diligeret reformari statum in melius, mittuntur ad alium locum ubi inueniunt quod quærebant. Ex his atq; aliis causis, status religionis deficit, ut nõ solùm fiat deterior, sed etiã quasi desperabilis, quòd uix unquam nisi Deus ordinet, aliter reformetur. Nam ut ait Gerson 2. parte sum. Alphab. 39. litera o, de non esu carniarum Carthusiens. semel lapsa religio, uix aut nunquam reparari potest, & facilius de nouo à fundamentis conditur, quàm reformatur: præsertim quia ut ait Bonauentura q. 29. super regulam: timendum est quòd Diuina iustitia illos qui quãto amplius cognouerunt & spreuerunt, & quibus maiora beneficia contulit & ingrati fuerunt, & grauius cæteris offenderunt, & frequentius cum indigne contractant atq; percipiunt: tanto magis excæcantur & indurantur & profundius eadem permittuntur, ut uidentes non uideant, & intelligentes non intelligant, Esaia 6. & 28. & ut ait Psal. 68. fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum & in retributiones & in scandalum. Dorsum eorum semper incurua &c. ut & quotidie multa leuiter sine multa deliberatione statuunt, eademq; destituant atq; restituant, ut tandem nil eorum exequantur: unde & omnia bene statuta iam non nisi in fabulam & ludibrium ab omnibus habeantur: quodq; hiis peius Diuinæq; promissionis signum est, ut hæc ipsa præ oculis quotidie habentes atq; uidentes non uideant ad efficaciter prouidendum: sed neq; pateat aditus remedii prædictorũ oĩum malorum, quæ sunt principia etiam futurorum: sed sub quadam dissimulatione omnes iam capiant de impossibilitate solatiũ.

¶ Cognitis igitur principiis malorum & deformationis religionis, cognoscitur etiam quòd ab eis est incipienda reformatio: non à quibusdam cæremoniariarum foliis, sed à radice. Nam ad radicem arboris explantandæ uel excindendæ securis disciplinæ ponenda est. Per easdem etiam causas res decidit per quas nascitur, opposito modo se habentes, ut Gerson Alphab. 35. litera x, dicit: & in delpho incipit surgere ubi lapsus est. Ideo nisi ab hiis omnibus simul incipiatur: ita tamen quòd simul adsit potens auctoritas & rigurosa disciplina atq; punitio delictorũ, descendens à capite summo sicut unguentum quod descendit à capite s. summo Pontifice in barbam s. ministri generalis. Deinde in brachia aliorum prælatorum

torum inferiorum: certè nunquam defluet in uestimenta corporis Aaron s. communitatis religionis. Nam Deus infima per media, & media per superiora miro artificio iherarchico gubernat, & in cælo & in terra, ut est communis doctrina sanctorum.

¶ Si dicas, si tam rigurose agitur & intenditur reformationi efficaciter, certe apostabunt plurimi. Respondeo illud Galath. 5. Vtinam abscondantur qui uos conturbant. Nam ut ait Bonauentura q. 14. super regulam. Gratia sunt Deo referendæ pro tanto beneficio: Non quia apostatans etiam ad sæculum exiens peccauit frater, sed quia oues suas à contagiosa peste liberauit: ut inf. 2. ca. quæst. 21. latius dicetur. An s. liceat eiicere aliquem ab ordine? Nam minus malum est quòd solus ille discholus damnetur in sæculo & inter peccatores, quàm in religione inter sanctos, in scandalum aliorum: Sicut & melius est quòd meretrix & nebulo sit in lupanari quàm in loco sancto religionis sedeat abominatio iniquitatis. Vnde & ad hoc est notabile exemplum illius Catholice Regine Hispaniarum dominæ Helizabeth, de qua fertur, quòd quãdo reformari fecit monasteria monialium, aliquæ illarum quæ à monasteriis fugerant in lupanari existentes canebant hymnos &c. Quibus auditis, quidam timorata conscientia uenerunt ad reginam, dicentes: O domina, magnam rationem oportet uos exhibere Deo de monialibus quæ ob uestram reformationem sunt in lupanari: quibus Regina sapientissima respondit, Optime factũ est ut meretrix sit in suo loco sibi decenti s. in lupanari. Illa erat meretrix in loco sancto, melius est ut sit in suo loco decetũ. Sic in proposito. Qui in religione sunt obstinati contra obseruantiam ad quam tenentur & nolunt penuriam pati, nec regularibus astringi disciplinis, nec de sua professione curant, tales sunt in statu dånationis: semper itaq; forte tales non cõuertentur ad bonũ: melius est illos solos damnari in sæculo, quàm in scandalum religionis & mundi, intra religionem uiuere deformate, ut dictum est. Quãto magis quòd non fugerent nisi perditissimi obstinati, alii uerò timetes Deum, agnoscerent statum suum, & libenter tandem consentirent bono, licet pro aliquo tempore sentirèt difficultatem & pœnam: & cum hoc non est diffidendum de Dei misericordia qui oportunè prouideret per suam gratiam, pro zelo & bonis inceptis, propter eius honorem: si tamen charitatiuè in oĩbus procedatur.

Si dicatur quòd sic essent pauci in ordine, quòd esset dedecus religionis, quæ sic fortè periret. Respondeo, hoc non est timendum, Dominus enim cuius hoc opus est, mouerit cor eorum qui religioni expedirent ad honorem Dei, sicut in principiis ordinis factum est. Imò & potius sic conseruaretur religio, si in brachio extento & manu forti per prælatos & alios intenderetur eius reformationi, & ut seruarietur uita euangelica promissa Deo, ut Nicolaus 3. in declara. exiit dicit: & Prouerb. 11. In bonis iustorum exaltabitur ciuitas: & e contra Prouerb. 29. Pestilentes dissipant ciuitatem &c. ut de hoc Adrianus in 12. quolib. Immo ut refert auctor conform conform. 9. artic. 7. Christus promisit B. Francisco dicens, Franciscæ, si uis ut habeã misericordiã de populo Christiano, fac quòd ordo tuus permaneat in quo positus est, quia nõ remanet mihi plus de toto mundo. & ego promitto tibi quòd amore tui & ordinis tui, non permittam mundo euenire aliquã tribulationem. Sed ego dico tibi, quòd ipsi debent recedere ab ista uia in qua posui eos, & prouocabunt me ad tantam iram, quòd ego infurgam contra eos, & uocabo dæmones & dabo eis potestatem omnem quam uoluerint, & ipsi tantum scandalum ponent inter eos & mundum, quòd nullus ferè erit qui audeat portare habitum tuum nisi per syluas. & quoniam mundus perdet fidem ordinis tui, non remanebit ultra lux, quia posui eos in lucem mundi: & beatus Franciscus dixit, Domine, de quo uiuent fratres mei in syluis? Cui Christus, ego pascam eos sicut pauci filios israel in deserto de manna: quia isti tales erunt boni: & tunc redibunt ad primum statũ in quo fuit ordo fundatus & inceptus. Nam in charitate perpetua plantaui hanc religionem: & scias quòd tantum diligo ipsam, quòd si quis fratrum reuersus ad uomitum morietur extra religionem, alterum remittam in religionem qui uice ipsius habeat coronam eius, & si non esset natus, iaciam ipsum nasci, & ut scias quòd uitam & religionem istam spontaneã diligo, si in tota religione non remanerent nisi tres fratres, adhuc ipsa erit mea religio, & ipsam in perpetuum non relinquam, & usq; ad diem iudicii perdurabit, hæc tibi. Ex quibus patet, quòd si ordo maneat in sua uocatione non peribit, & quòd non est curandũ an sint multi fratres in religione. Immo B. pater noster Franciscus dicebat. Utinam fratres mei essent adeo pauci, ut quando hoies uiderent illos

illos, mirarentur. Ideo noster ordo multitudine obruitur, & infra aquas transgressionum uelut nauis onusta nimis submergitur: Ideo indubitabile uidetur, quòd stante multitudine fratrum, impossibile est iuxta puritatem regulæ totũ ordinem reformari, quia pauci capiunt uerbum hoc, quãuis ad aliqualem reformationem possit forsitan procedi, non tamen durabilem. quia impossibile est bene reformari, nisi ad puritatem regulæ perueniatur, & prædictis abusibus & causis malorum prouideatur. Ideo multitudo fratrum est præcipuè cauenda: quia hic noster status tam perfectus (ut sup. q. 2. dictum est) expedit non nisi paucis, quia pauci sunt apti ad perfectionem (ut infra etiam 2. cap. q. 2. & q. 3. dicitur) alioqui perfectio status non proderit illis, sed oberit potius occasionaliter, propter eorum infirmitatem seu corruptionem. Cauendum ne dicatur illud & factæ 9. cap. Multiplicasti gentem, sed non multiplicasti iustitiam &c. Alii autem ordines sunt cõmuniores & obseruabiliores à communi hominum conditione, quorum pauci intelligunt aut uolunt uiuere perfectissime, & omnino terrena omnia, & seipos contemnere atq; relinquere. Vnde hunc statum fratrum minorum, non nisi homines Apostolici, omniumq; rerum contemptores determinati feruentes, & quibus omne delectamentum deliciarum honorum, abundantiaq; temporalis, tanquã onus graue esset ac uirus, assumere debent: non autem pueri, iudes malo genio præditi: ut sic per tales & si paucos & numero breui, tamen uirtute magnos tanquã per electos illos ccc. per Gedeonem, ut habetur iudic. 7. i. per contemnentes temporalia, solum ad uitæ necessitatem ea habentes tanquã non habentes per affectionem, mundus & caro mirabiliter & exemplariter debellectur. Ideo enim tot conditiones uoluit B. pater noster Franciscus esse requisitas in uenientibus ad ordinem, de quibus infra 2. cap. latius: Adeo ut dicat sanctus Bonauentura quòd deberent tales esse parati ad martyrium, de quo infra cap. 2. latius dicitur. Sed interim dum prædicta non fiunt ad cõmunem ordinis reformationem, quia etiam (de quo sunt gratiæ Deo agenda) nondum est tota nostra religio deformata: sunt enim in qua libet prouincia conuentus multi, & fratres particulares in omnibus conuentibus quã plurimi, & multo plures quã olim obseruantissimæ & religiosæ, ad regulæ puritatem anhelantes atq; uiuentes

uiuentes, & de aliorum abufionibus quibus prouidere non pof-
 funt coram Deo gementes: qui non inuoluuntur ullo modo pec-
 catis aliorum, ut latius de hoc dicitur infra cap. 10. quæft. 7. An
 fubditi maculentur ex abufu aliorum & prælatorū. Nam de præ-
 latis an maculentur ex abufu aliorum & fubditorū, fi officia præ-
 lationis acceptant: etiam dicitur ibidem cap. 10. quæft. 7. Ideo ta-
 les boni fratres fupradicti regulæ puritatem obseruant inter al-
 ios peccatores non folùm non reportant damnum ex hoc, fed &
 fi uolunt cautè uiuere, magnum emolumentum habent: quia ad
 Rom. 8. diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum &c.
 Ideo ut ait Bonauentura q. 19. fuper regulam, quòd non fit in cõ-
 muni, poffunt tales facere in particulari: & quilibet proficere uo-
 lens in religione, cõuertit ad lucrum fuum detrimentum aliorum:
 & ficut electorum gloria ex hoc maior erit, quòd malorum admi-
 xti focietati, eorum non imitantur exemplum qui funt ipfis mate-
 ria tentationis & uirtutis exercendæ: Ita boni religiofi nunquam
 tanti meriti fuiffent apud Deum, fi non à tepidorum fratrum defe-
 ctibus ad multiplicis uirtutis luftam expediti fuiffent afsiduè. Vn-
 de Apoftolus inter cætera uirtutum fuarum merita quibus fe mi-
 niftrum Chrifti excellenter effe gloriatur, enumerat pericula in fal-
 fis fratribus, eoq; ei & aliis bonis, multiplex fit occasio uirtutis.
 Scilicet quòd primo eorū praua exempla funt bonis materia ten-
 tationis, & per cõfequens caufa uictoriæ. Secundo, quia zelo iu-
 ftitiæ contra eorum uitia accenduntur, & uruntur scandalis infir-
 morum. Tertio, quia eorum miferiis compatiuntur, ficut mater
 filio ad perditionem properanti. Quarto, quia magis laborant
 bonis exemplis eos corrigere, & monitis & orationibus & bene-
 ficiis. Quinto, quia diftortos mores patienter tolerant, & iniu-
 rias eis propter iuftitiam illatas. Sexto, quia ex eorum contuber-
 nio defectiones fuffinent ab extraneis, quafi & ipfi funt tales. Se-
 ptimo, quia timidiore, ac per hoc humiliore fiunt, & ne cadant
 funt follicitiores. Octauo, quia magis Deo referunt gratias, quòd
 eos ne tales effent, benigne defenderit. Nono, quia ex malis iu-
 xta fe pofitis, uirtutes iuftorum clarius & pulchrius elucent. Ifta
 & alia bona funt quæ Deus elicit ex confortio malorum cum bo-
 nis. Sicut enim accidentale gaudium bonorum cumulat uifa pœ-
 na damnatorum, ita etiam in ecclefia quodammodo. decorat re-
 ftitudinem.

ftitudinem iuftorum deformitas iniquorum, difponente hoc Di-
 uina fapientia, quæ nihil inordinatū in omni regno dimittit. hæc
 Bonauentura.

¶ Sed fi adhuc urgeat quis quærens, Si tot boni funt inter religio-
 fos, quare ergo tam ftudiofe abfcondunt facta fua, & celantur à
 fecularibus? Suspectum est enim apud eos non effe bona occulta
 quæ fic celantur. Cur enim fic celantur cum bona non fint neces-
 faria celari?

¶ Refpondeo fecundum Bonauenturam q. 21. fuper regulam.
 Primo, ne de fingulari bono laudati in uanam gloriã incidant,
 & meritum perdant. Secundo, ne uitia aliqua & peccata (quæ fra-
 gilitas humana omnino uitare non potest) scandalizent aliquos,
 præfertim infirmos. Tertio, quædam folent abfcondi à non intel-
 ligentibus, qui ea iudicarent mala effe ex fua ftoliditate, feu infir-
 mitate animi, cum tamen coram Deo licita fint, uel etiam merito-
 ria: non propter hypocrifim, fed ne illi scandalizentur, qui non
 poffunt omnium corda uidere & omnibus fatisfacere: Quare hoc
 uel hoc fiat cum feculares communiter rudes funt, & proni fæpius
 de religiofis finiftrè fufpicari & interpretari: quia cum uident eos
 refectiõnem accipere, iudicant eos carnales, Cum eos uiderint hu-
 militer & temperatè iucundos, iudicant difolutos. cum zelo iu-
 ftitiæ carpere eorum uicia iudicant superbos & iracundos & huius
 finodi: ideo oportet ab eis abfcondi, & bona quæ agunt, unde pro-
 babiliter scandalizabuntur infirmi, Corinth. 8. Videte ne hæc mi-
 fericordia ueftra offendiculum fiat infirmis. Ideo in aliquibus nos
 fumus fine culpa, quando f. de bonis noftris ex genere illi scanda-
 lizantur. Aliquando indigemus bona cautela, f. in actibus indif-
 ferentibus, ne illi scandalizentur. Aliquando nos fumus in culpa,
 quando f. ex ipfo opere feu circumftantia eius damus eis caufam
 scandali, & male de nobis iudicandi: quia per nos tunc nomen re-
 ligionis blafphematur inter eos, & uituperabile facimus minifte-
 rium noftrum apud eos quibus debemus effe lumen fanæ doctri-
 næ, & forma recte uiuendi. Cum autem defpicimur ab aliis fine
 caufa, fine culpa noftra, tunc cedit ad multiplicem profectum no-
 ftrum. Primo, quia peccata noftra per hoc purgantur. Secundo,
 bona noftra magis tuta funt à uana gloria & laude humana. Ter-
 tio, humiliore reddimur coram hominibus. Quarto, cau-
 tiores

tiores sumus uerbis & factis ne opinionem eorum confirmemus. Quinto, minus sumus eis familiares, ac per hoc magis in cella cū Deo quieti. Sexto, patientiam magis discimus ex tali despectio- ne. Septimo, interna consolatio spiritus impenditur quærentibus pro exteriori substracta. Octauo, maius meritum pro hiis omni- bus coram Deo accrescit, & alia huiusmodi: hæc Bonauentura.

QVAESTIO Quarta. Vtrum ignorantia regulæ & de-
clarationum excuset transgressores à mortali?

Respondeo quòd quàmuis aliquantulum minuatur pec-
catum propter ignorantiam, Tamen ignorantia notabilis supina
seu crassa (quæ est quando quis ex notabili negligentia inquiren-
di & sciendi ignorat quod scire tenetur) non excusat à mortali:
Ratio est, quia quilibet tenetur scire illa, quæ tenetur adimplere,
& ea quæ statui suo sunt necessaria. Quomodo enim quis seruare
potest, si ignorat quod seruandum est? Qui enim tenetur ad ali-
quid, ex cõsequenti tenetur ad id sine quo illud impleri nõ potest.
Ex necessitate enim finis oritur necessitas mediõrum necessariorum
ad finem, ut est communis regula Aristoteli & Theologorum. Sed
omnis Religiosus professus, tenetur suam regulam & professio-
nem seruare, ergo & scire, ita quòd notabiliter non ignoret obli-
gatoria & modum impletionis eorum. Sicut & nullus Christia-
nus excusatur ob ignorantiam legis Christianæ .s. mandatorum
& fidei &c. Et multo minus excusat ignorantia affectata, quando
.s. quis non uult inquirere aut scire ut bene agat: Sed potius uult ig-
norare, ut quasi sic sine remorsu peccet, putans etiam se sic posse
excusari in Diuino iudicio, cùm tamen iste plus peccet uolunta-
rius, incurrendo tenebras ignorantix. De quo Ps. Noluit intelli-
gere ut bene ageret. & Job 22. Qui dicunt Deo, recede à nobis
scientiam uiarum tuarum nolumus: cuiusmodi sunt qui nolunt au-
dire de regula, aut de lege ad quam tenentur, ne postea habeant re-
morsum conscientix, seu (ut ipsi dicunt) scrupulum. Et hoc est si-
gnum satis urgens ad probandum quòd regula .s. lex Christi non
seruatur, quãdo oditur sermo prudens & loquela opportuna col-
latioq; de ipsis & attinentibus ad ipsam regulam. .s. legem Christi,
Ioan. 8. Sermo meus non capit uos &c. & ibidem: Qui ex Deo
est, uerba Dei audit, &c. Similiter quando zelatores regulæ ap-
pellentur

lantur scrupulosi: & cum hiis concordant communiter doctores,
loquentes de ignorantia, ut est uidere in 2. dist. 22. & alibi & in
summistis tit. ignorantia. de qua latius egimus in tractatu quem de
ignorantia compegimus. Vnde & quatuor magistri in prologo
super regulam dicunt idem aperte. Similiter Hugo in prologo di-
cit: Non excusat ignorantia regulæ professores eiusdem. Si quis
nescit tenetur inquirere diligenter, non ambulat simpliciter, qui
ambulat insipienter. Vnicuiq; suus status curandus est. Nunquam
in ecclesia collatio prouida, sed assertio contentiosa reprobat.
hæc ille. Et ut etiam an frater Ioannes Pirrinus, ubi supra: & ha-
betur in tertio tractatu lib. ordinis, fol. 167. Beatus pater noster
Franciscus ualde affectabat ut omnes regulam scirent & de ea con-
fabularentur prudenter, tamen sine contentione, ut patet in fine
primæ regulæ, alias ignoras culpabiliter, ignorabitur iuste. Math.
25. nescio uos. & Rom. 2. Qui sine lege peccauerunt, sine lege pe-
ribunt. Et quia declarationes domini Nicolai 3. & Clement. 5.
sunt necessariae ad uerum regulæ intellectum habendum, ut habe-
tur infra 4. cap. q. 11. & latius cap. 10. q. 3. Ideo ignorantia earũ
non excusat, ut dictum est. In hoc tamen attendendũ est, quòd
licet nulli liceat notabiliter ignorare regulam & declarationes, nõ
tamen omnes tenentur ex æquo scire omnia, & omnes subtilita-
tes, tam gentes articulum de pecunia & paupertate, & huiusmodi
sed quilibet secundum statum & qualitatem personæ tenetur dili-
genter scire uel laborare ut sciat, ita quòd non notabiliter negli-
gat. Nam iuuenis & indoctus non tenetur tot scire quot aut quan-
tum pater antiquus, aut doctus, aut prælatus. Similiter qui est he-
bes à natura, non tenetur quantum ingeniosus & huiusmodi. Suf-
ficit enim omnibus fratribus laicis & iuuenibus, ut sciant ea quæ cõ-
muniter tractantur per eos, & pertinentia ad pecuniam & pauper-
tatem & huiusmodi generalia documenta & modificationes sine
aliis subtilitatibus, dummodo humiliter subiaceant iudicio maio-
rum. Prælati autem, præsertim docti, tenentur scire omnia, etiam
subtilitates quæ communiter contingunt in suo officio & casus
communiter accidentes & frequenter: Immo & tenentur docere
alios oportune. Ideo quando uiderint quòd ex ignorantia com-
muniter culpabiliter peccatur contra regulam, aut contra ius Di-
uinum tenentur Prælati procurare ut per doctos doceantur: & si-
militer

militer ipsi docti tenentur studere ut sciant ad debite docendum, ignorantibus indigentibus tali doctrina. Sicut & pro releuanda extrema necessitate corporali proxime tenetur quis laborare aut sollicitare ut habeat unde pro tunc illi prouideat, ut ait Adrianus in 4. de correctione fraterna: ut de hoc inf. cap. 10. q. 7. habetur late. Alioquin excusantur, sed plus uel minus peccant, secundum quod magis uel minus tenentur scire, & docere, attentis omnibus circumstantiis personarum, status uel officii & casuum coeter accidentium uel e contra: ut de hiis latius agunt doctores in suis sententiis, & summistræ in suis summis. ¶ Quod si contra prædicta arguatur quod qui sequitur uitam doctorum & prælatorum in ordine non uidetur peccare, etiã si ignoranter transgrediatur regulam, ut sunt simplices religiosi, qui uiuunt sicut uident uiuere literatos & prædicatores in ordine, quia non est iudicandum uiros coeter sic esse immemores suæ salutis, non obseruando ea ad quæ sciunt se teneri, alioqui totus ordo positus esset in ruina: præcipue cum sic etiã uerbo docent sicut & uiuunt. Et facit ad hoc Gregorius 1. Moralium, super illud Iob 1. Boues arabant, & asinæ pascebantur iuxta illos: quod s. simplices iuxta doctrinam & uitam maiorum ac doctorum debent uiuere. ex quibus uidetur, quod fratres simplices per suam ignorantiam excusantur, sequendo uitam communem & doctrinam prælatorum suorum & literatorum seu prædicatorum ordinis. ¶ Respondeo primo, quod multi sunt docti simpliciter, qui non sunt docti secundum quid: s. in regula & pertinentibus ad religionem. Ideo in pertinentibus ad regulam, de istis non est curandum: sed tanquam indocti in hoc negotio habendi sunt: ex quo de tali materia non gustauerunt neque se exercuerunt. ¶ Alii etiam sunt docti in pertinentibus ad regulam & religionem suam, quales debent esse omnes prælati & prædicatores & literati ordinis. & de hiis dico illud Math. 23. super cathedram Moysi sederunt scribæ & Pharisei, quæ dixerint uobis facite, secundum opera illorum nolite facere: hoc est quod doctrina illorum sequenda est, dum non constat quod contra regulam aut ueritatem docent: & sic excusantur simplices eorum doctrinam sequendo bono simplici & humili animo parati obedire ueritati, dum constiterit sufficienter. Nam contra ueritatem cognitam sufficienter, non est eis obediendum, ex quo tunc non docent neque præcipiunt secundum cathedram ueritatis, sed secundum

cathedram pestilentiarum & erroris: quando autem quis non est certificatus de ueritate, stare debet iudicio prælatorum suorum, & literatorum aliorum: de quo latius inf. cap. 10. q. 2. dicitur. Sequendo autem uitam seu morem eorum literatorum seu prælatorum, non excusantur à regulæ transgressione per ignorantiam: quia opera eorum nolite facere. Nam non uouerunt fratres uitam & mores illorum, sed regulam minorum: Nam & multi multa sciunt, se autem ipsos ignorant: & multæ literæ multos ad insaniam uertunt. Tamen si quis ignorans ueritatem de aliquo bono actio, sequatur uitam illorum doctorum & prælatorum, quos rationaliter æstimat bonos, sollicitos de sua anima, & memores suæ salutis: putans quod illi sciunt bene quid faciunt, & quod non ita uerent, nisi essent certificati quod est licitum sic agere: tunc excusantur simplices sequendo uitam & exemplum illorum: quia in dubiis uita & exemplum bonorum sufficit pro regula uiuendi simplicibus, ut est regula Augustini, quam & Gerson maxime commendat & Gregorius, ubi supra innuit. ¶ Secundo si arguatur quod nemo obligatur ad aliquid, nisi intendat se obligare ad id. Sed multi uel omnes, non intendunt se obligare nisi ad regulam secundum quod est in consuetudine quod obseruetur seu ad uitam communem, quæ est in consuetudine religionis. ergo non amplius tenentur ad regulæ obseruantiam, neque aliud tenetur scire, nisi prout coeter obseruatur in consuetudine. ¶ Respondeo quod quilibet (nisi aliud exprimat specialiter) intendit se saltem uirtualiter obligare ad obseruantiam regulæ, quando talē uouet, quia sic uouet. Et ideo prius instruitur de illa, licet forte non ita plene ut deberet: quod præsertim accidit quando quod docetur ore, non firmatur opere seu exemplo. Igitur cum quilibet absolute uoueat libenter regulam fratrum minorum, non excusatur per ignorantiam, neque per consuetudinem si eam non seruat, cum scire teneatur eam regulam quam uouit. Nam ut ait Alex. Hall. regulam fratres uouerunt, non consuetudinem. Si tamen esset aliquis ita simplex quod non caperet neque intelligeret, talis posset aliquo modo excusari, quia non intellexit quod uouit, possetque talis præsertim de licentia seu dispensatione Papæ, transire ad laxiorem religionem: attamen si uult in ordine manere quem uouit, tenetur regulæ puritatem obseruare, ex quo acceptat uotum. & concordat cum prædictis expresse sum. August. tit. Religios. 1. 32.

VAESTIO V. Vtrum uiuere secundum declarationes seu determinationes ecclesiae & summorum Pontificum & secundum gloss. doctorum approbatorum, sit uiuere secundum regulam puritatem, An necessario sit ad literam uiuendum?

¶ Respondeo, quod uiuendo secundum illas declarationes est uiuere secundum regulam puritatem, & non est standum ad literam. Pro cuius probatione prius sunt notanda aliqua. Quorum primum est, quod ut late habetur in tractatu defensorio contra deum antes nota 1. &c. quod ecclesia & Papa simul & per se potest omnes regulas & religiones seu ordines in Dei ecclesia approbare, confirmare, uel infirmare & eas declarare, limitare & determinare seu mitigare, & etiam arcere, ut patet expresse: quia circa maiores fidei causas & morum & negotia potest Papa praedicta facere (ut habetur 24. q. 1. cap. Haec est fides. & cap. & gloss. quod translationem de officio lega. & cap. maiores de baptismo: & cap. per uenerabilem, extra qui filii sint legitimi: & cap. palam. 11. dist. cum sequentibus. & cap. non nos 40. dist. & 12. dist. cap. non decet, & cap. 19. c. si omnes sanctiones. & 24. q. 1. quoties. & ca. non turbatur. Ergo a fortiori id potest circa causas religionum & earum negotia: ut specialiter de hoc habetur cap. fin. de Religiosis domi. & cap. unico, eod. tit. lib. 6. & cap. cum ad monasterium cum sequentibus de statu regul. & in Clementin. ne in agro, eod. tit. & cap. exiit, & exiui de uerb. signific. Nam cum Papa supremum gradum perfectionis in ecclesia teneat, ipse solus habet alius ostendere uiam perfectionis, & ad eum est in hiis recurrendum, & in hoc est eius decretis standum circa praedicta omnia. Et quod hoc uoluerit B. Franciscus, tum quia ipse uoluit habere pro fundamento suo, & suae sacrae religionis obedientiam Papae & Romanae ecclesiae (ut patet primo cap. & ult.) & per consequens regulam non nisi approbatam & confirmatam per Papam & ecclesiam, sicque non nisi determinationi, subiectioni, declarationi, & dispositioni sedis Apostolicae subiectam, tam regulam quam religionem, quam seipsum. Nam neque ipsa regula esset uera regula, neque obseruabilis, neque obligatoria sine auctoritate, confirmatione & declaratione seu dispositione sedis Apostolicae. Immo (etiam si oppositum uellet, quod absit) non poterat B. pater noster Franciscus im-

ponere legem domino Papae & ecclesiae, quo ad praedicta: ut 21. dist. cap. inferior, & de maiori. & obedientia. cap. solite.

¶ Secundo notandum quod doctores possunt etiam glossare seu interpretari regulam sicut & sacram scripturam. & eorum glossis seu interpretationibus est standum (dummodo non contraueniant iuri Diuino, naturali & humano, seu regulae, seu declarationibus Pontificalibus) ut sunt expositiones Bonauenturae, Hugon. &c. huiusmodi. Quia nullus debet proprio sensui initi temerarie, & uiuere & intelligere regulam prout sibi uidetur, scilicet secundum patrum magistrorumque fidei morum & regulae sensum & traditiones est sentiendum & uiuendum. Sunt enim multa uerba quae possunt trahi ad sensum quem sibi unusquisque sponte praesumpserit, sed non oportet. Ideo oportet discere a maioribus secundum ueritatem traditam, ut habetur 37. dist. cap. relatum. Ideo habetur Deut. 32. Interroga patres tuos & maiores tuos & di. tib. & cap. 17. Si difficile & ambiguu apud te &c. Veniens ad sacerdotes &c. & Prouerb. 22. Ne transgrediar terminos quos posuerunt patres tui. super quae Hieronymus, & habetur 24. q. 3. cap. transierunt. Dicit transierunt terminos quando principes Iudaeorum aliud praedicant, quam a patribus acceperunt. unde Leo Papa, & habetur 25. q. 1. cap. 3. Ea quae ad perpetuam utilitatem generaliter sunt ordinata, nulla commutatione uariantur, neque ad priuatum commodum trahantur &c. & sic non secundum suum proprium sensum, sed sensum doctorum est sentiendum de lege Christi & de regula nostra. Non enim est maioris auctoritatis regula nostra, quam euangelium, quod tamen glossas doctorum rationabiliter admittit: non distrahentes neque minuentes, aut addentes, aut mutantes uerum sensum eius: sed exponentes latentem sensum. Nam ut ait Augustinus, Euangelium non stat in sonis & cortice uerborum, sed in medulla sensus & ueritate: alioqui litera occidit, spiritus uiuificat. Et quod B. pater noster Franciscus sic uoluerit, patet, ut ait Hugo in prologo super regulam dicens: glossas super regulam non prohibet necessarias B. pater Franciscus, sed quae extra rationem literae & iuxta intellectum alium, quasi aliud tradiderit & aliud intenderit fabricantes sic debere uel sic intelligi (ut ipse aperte in suo testamento ait) licet etiam sint multi qui sibi patere omnia clament, & expositione regulam non indigere, sed ad literam esse intel-

ligendam clare & obseruari uociferantur. hæc ille. Facit ad hoc quod sanctus Bonauent. & s. Bernardinus, & alii sanctissimi doctor. qui regulam exposuerunt, certe id non fecissent, si contra intentionem B. patris nostri Francisci id cognouissent: si etiã non esse necessarias tales expositiones non uidissent. ergo.

¶ Tertio notandum, quod est magna differentia inter dispensationem, interpretationem, limitationem & declarationem. Nam ut ait Angestus in moralibus cap. 14. Dispensatio proprie est iuris, (alias obligantis) relaxatio ab auctoritate habente (quæ si pro semper fiat & totaliter uocatur abrogatio. Si ad tempus uel si pro parte dicitur derogatio). Dixi (alias obligant.) per quod ab interpretatione differt. Nam legum conditores certis emergentibus causis leges suas pro tunc obligare non intendunt. In quibus casibus is qui indicat hæc uel illã talem legem nõ obligare, non per hoc dispensat, sed potius talem legẽ interpretatur. Dispensat igitur quis, quando legis alias pro tunc obligantis obligationem tollit, seu quo ad culpã tantum, seu quo ad pœnã tantum, seu quo ad utrunq; simul. Interpretatio itaq; est discretio casu in quibus lex obligat, & in quibus non: aut eorũ ad quã & quõ extenditur, & illorum ad quã nõ. Exemplũ primi, utpote quando quis indicat præceptum ieiunii, aut uotum non ligare in casu extremæ necessitatis. Exemplum secundæ, utpote docere nomine furti prohiberi reliquas damnificationes in bonis fortunæ. nomine autem homicidii, alias in bono corporis læsiones, & ita in reliquis præceptis decalogi. Declaratio autem est iuris obscuri elucidatio, seu obscuritatis eius enodatio claram rei præbens intelligentiam. Limitatio uerò eius est obseruantia legis iam datæ pro tempore, loco, modo, aut alia circumstantia determinatio siue institutio. De enim & iuris naturalis præcepta affirmatiua sunt tradita in genere & plerunq; absq; speciali temporis loci, uel modi determinatione. Ideo ne obseruatoribus sit confusio. Ius humanũ præfiguratur tempora, loca, modos & alias circumstantias: quarum institutio proprie dicitur iuris limitatio, hæc ille. Sæpe tamen uocabula confunduntur, ut interpretatio, declaratio, expositioq; pro eodem accipiuntur, cõmunis tamen iam declaratio dicitur Papalis, expositio autem doctoralis.

¶ Differt etiam interpretatio seu declaratio, seu expositio Papalis à

illis à doctorali: in hoc scilicet, non faciendo uim in uocabulo, sed in re. Nam secundum August. de Anchona in libro de potestate Papæ, q. 67. art. 1. licet magistri & doctores ualeant canones leges, & alia Apostolica priuilegia interpretari: sed interpretationes eorũ non coguntur iudices nec nos obseruare in foro conscientia & iudiciario. Secus est de interpretatione Papæ, seu declaratione quã iudices compelluntur obseruare, & magistri tenentur in scholis docere & prædicare, & quia eis est in utroq; foro humiliter stādum sine contradictione ulla nisi (fortè quod absit) aliquando appareat error manifeste. Insuper quia interpretatio seu declaratio doctorum est per modum disputationis & expositionis tantum perquirendo sanum intellectum uerborum legis seu regulæ, sine additione & diminutione aut limitatione aliqua. Sed interpretatio Papæ est per modum determinationis, eo quod sua determinatio ligat omnes ad tenendum ipsam (non sic interpretatio magistrorum) Similiter interpretatio seu declaratio Papæ potest esse cum additione, diminutione, seu limitatione sensus & uerborum legis & regulæ, super quam ad prædicta seu ad aliqua eorum habet auctoritatẽ, quales sunt omnes regulæ & religiones super quas quo ad omnia supradicta Papa habet auctoritatem supremam (super euangelium autem an habeat tantam auctoritatem alibi est disputandum). ¶ Hiis ergo suppositis probatur supradicta Responsio ad quæstionem.

Nam regula seruatur secundum suam puritatem quando seruatur & uiuitur secundum eius uerũ sensum principaliter intentum à B. patre nostro Francisco eius institutore. hoc autem fit quando seruatur & uiuitur secundum declarationes eius Papales, & secundum ueras doctorum expositiones, ut patet ex notabilibus præcedentibus: ergo in tali obseruãtia & uita, secundum regulæ declarationes & expositiones prædictas, est puritas salus & perfectio uitæ in regula promissa. Neq; per eas derogatur ullo modo ipsius regulæ perfectioni aut puritati.

¶ Item secundo, probatur, quia si in prædictis declarationibus aliquid perfectiõis aut puritati regulæ promissæ derogaretur: hoc esset, aut quia ecclesia errauit ipsam regulam, si erat in obseruabilis approbando: uel ipsam obseruabilem relaxando per declarationem ex errore factam contra mentem regulæ (quod est impium

impium asserere simul & erroneum) aut quia de ipsa regula obseruabili aliquid de eius perfectione & puritate promissa per suas declarationes ecclesia non ex errore, sed ex proposito subtrahit sine aliqua rationabili causa, quod etiam est impium dicere, s. quod ecclesia dedit nobis causam recalcitrandi à perfectione in regula promissa: contra illud, nemo mittens man. ad aratrum &c. & per consequens, quod ecclesia daret leges & declarationes iniquas & retrahentes à perfectione & puritate promissa, sicq; ecclesia non semper esset sancta.

¶ Item tertio, quia in prædictis declarationibus, præsertim in declaratione Nicolai 3. sæpius dicitur quod prædicta declaratio est ad puritatem & perfectionem in regula promissam omnino & plene obseruandam: & quod per eam nullo modo regulæ puritati subtrahitur: sed quod intentioni B. patris nostri Francisci talis declaratio conformatur ut est uidere præcipuè in prologo & in articulo tertio, & in aliis articulis eiusdem declarationis aperte: quæ uerba propter uitandam prolixitatem hinc omittuntur, & in declarat. Clemen. 5. idem etiam patet. Sicut enim multa recepit sancta mater ecclesia per Apostolos & alios sanctos uiros, quæ in euangelio non habentur, non tamen ideo derogatur euangelio, sed Christi intentioni per hæc ecclesia conformatur, ut habetur 11. dist. in hiis, & cap. ecclesiasticarum. & cap. cū Marthæ, de celebrat. mis. Sic in proposito de intentione B. patris Francisci dicendū est cum domino Nicol. 3. & Gregorio 9. in sua declaratione. & de B. Bonauentura &c. eiusmodi sanctis regulæ expositoribus.

¶ Restat ergo quod in uiuendo secundum huiusmodi declarationes regulæ à SS. per ecclesiam æditas est uera regulæ perfectio & ipsius puritatis promissæ plena obseruantia: licet in aliquo uideatur rigor literæ ipsius regulæ rationabiliter mitigatus. Sic enim uoluit & intendit B. pater noster Franciscus obseruare. In prædictis omnibus supponitur ecclesia determinare, quod in prædictis declarationibus Nicolai 3. & Clemen. 5. determinatur: tū quia sedes Apostolica id fecit: tum quia in consilio Viennens. est utraq; declaratio approbata, ut in tit. eiusdem declarationis Clemen. 5. habetur, quæ etiam approbat declarationem domini Nicolai 3.

¶ Notandum etiam ad prædicta, quod benefiat quod unus seruet strictius & purius alio regulam & declarationes &

& tamen uterq; puritatem regulæ seruat seu declarationum, ut tenetur. Sunt enim gradus latitudinis in pura regulæ obseruantia: sicut & in obseruantia legis euangelicæ & consiliorum & mandatorum. Item notandum quod semper dictum est, quod seruando regulam secundum declarationes & dispositionem Papæ & ecclesiæ, & expositiones ueras doctorum, seruatur puritas regulæ & perfectio: non autem quando uiuitur secundum dispensationes aliquas relaxantes regulam à quibusdam impetratas, seu potius extortas à sede Apostolica per ueras seu falsas relationes: tunc enim non seruatur puritas regulæ. An autem qui sic uiuunt secundum tales dispensationes, sint in malo statu? Dic quod non: si rationabiliter ex rationabili & uera causa sunt concessæ seu habitæ tales dispensationes, alias sic: ut de hoc latius dicitur infra, cap. 10. q. 4. ibi uideatur, & secundum hoc piè interpretetur aut refutetur dictum quod habetur in quoddam Enchiridio fratrum minorum, fol. 78. dubio 18. ut habetur infra cap. 10. q. 5. in 2. notabili.

¶ Quod si contra prædicta quis arguat quod B. Franciscus noluit glossas mitti in regulam, sed ad literam obseruari, ut patet in eius testamento, & ut refert auctor conform. conf. 9. ut habetur sup. q. 1. quod Christus ei dixit, quod ad literam uolebat regulam obseruari. Item quia Hugo dicit quod omnes declarationes super regulam factæ fuerunt condescendentes imperfectiōi, & prouidentes transgressioni.

¶ Item ad hoc faciunt multæ reuelationes factæ B. Francisco, de hoc ad literam, &c. ut legitur in Floreto & alibi. Ex quibus omnibus uidetur concludendum, quod uiuere secundum declarationes & glossas præfatas, non est uiuere secundum mentem & intentionem B. Francisci, neq; secundum regulæ puritatem, neq; secundum eius perfectam obseruantiam: quàmuis bene sit salus uiuendo secundum prædictas declarationes & expositiones bene intellectas & obseruatas. ¶ Respondeo, negando consequentiam, & ad primam probationem antecedentis, cum allegatur illud de testamento B. Francisc. dico quod nullius sunt obligationis, ut declarat Gregorius 9. & Nicol. 3. Item quod per id non potuit nec uoluit B. Franciscus leges ponere ecclesiæ & domino Papæ, ne disponeret sicut uideret expedire. Immo nec successoribus ipsius B. Francisci, ut declarat dominus Nicolaus 3. Sed uoluit ibi prohibere

bere glossas extortas, ut sup. in 2. notabili dictum est: & dispensationes generales relaxantes, ut proxime dictum est, & nil aliud ibi intendit, ut patet ex dictis. Immo nec credendum est prohibere etiam dispensationes aliquas, aut relaxationes aliquando circa aliqua præcepta regulæ concernentia, exteriores aliquas obseruantias corporales. Nam in diuersis locis regulæ id concedit, non dico per Papam, sed etiam per prælatos ordinis, ut de equitando, & habendo calciamenta, & de non ieiunando in necessitate, ut patet in regula de similibus. Immo hoc est regulare in omnibus regulis quòd fiat dispensatio in huiusmodi, præterquam in essentialibus, dum talis dispensatio deseruit necessitati & charitati secundum s. Bernardinum, de quo latius infra cap. 10. q. 4.

¶ Ad aliud de auctor. conform. ad literam ad literam, &c.

Respondeo quòd intelligitur secundum sensum literalem principaliter intentum, cuiusmodi est qui secundum declarationes & expositiones prædictas habetur ut dictum est, non autem intelligitur (ad literam) Iudaice, i. ad corticem & sonum uerborum: nam plerumque dum proprietates uerborum attenditur sensus ueritatis amittitur, ut in cap. præterea, de uerborum sign. & ibi glossa dicit quòd uerba à sua significatione cadunt, cum res salua aliter esse non potest: quia secundum Hylarium, & habetur de uerb. sig. capit. Intelligentia. Intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi, quia non sermoni res, sed rei est sermo subiectus. & idem aperte dicit Nic. 3. in sua declaratione, art. 1. & Clemens 5. in sua. Quod etiam patet in proposito: quia si ad literam ut sonat tantum regulæ est standum, ergo non liceret guardianis recipere aliquos ad ordinem de licentia speciali ministrorum, sed deberent ad literam mitti ad prouinciales, ut habetur cap. 2. Similiter neque guardiani possent fratrum necessitatibus induendorum, & infirmorum prouidere: quia 4. cap. habetur, quòd ministri tantum & custodes id faciant. Custodes enim ad literam alii sunt à guardianis. Item quòd nisi à solo ministro generali examinetur quis, non potest prædicare, ut cap. 9. Item quòd liceret habere guardianos ex quo de eis in regula non fit mentio. Ad aliud dictum Hugonis, dico quòd intelligitur sic, s. quòd propter infirmos sancti patres & doctores ecclesiæ & ordinis decreuerunt regulæ mitigare & temperare rigorem, secundum mentem B. patris francisci, Nec propter

pter hoc creduntur destruxisse regulam & eius puritatem & perfectionem, neque ei in aliquo derogasse, ut etiã B. Bernardus in sua apologia contra quendam qui istiusmodi dicebat uelle regulam ad literam obseruare, sine aliqua dispensatione dicit sic. Si regulam ab oibus qui eam professi sunt ad literam, censes esse tenendam ut nullam omnino dispensationem admitti patiaris, audacter dico quòd nec tu nec ille eam teneatis. Nam & si ille quantum quidem pertinet ad obseruantias corporeas in pluribus offendit. Impossibile est te quoque uel in uno non transgredi. Scis autem quòd qui in uno offendit, omnium est reus. Si uerò concedis aliqua posse dispensatiuè mutari, proculdubio & tu illam tenes & ille quantum dissimiliter. Nam tu quidem districtius, at ille fortasse discretius, hæc Bernardus, & idem in sententia. Hugo in 2. cap. ubi de calciamentis agitur, dicit, ut infra patebit cap. 2. q. 23. igitur sic ipse Hugo intelligendus est, ut dictum est.

Neque obstat quòd in prædictis declarationibus Papalibus sunt aliquæ dispensationes, relaxationes, mitigationes aut extensiones de quibus nil in regula habetur, neque eis beatus Franciscus usus est. Dico enim quòd in eis nil agitur aut habetur contra regulæ puritatem obligatoriam aut promissam: Sed solum ibi ponuntur declarando & determinando seu disponendo, quòd non aliter per regulam obligamur, ut sic sciatur quomodo quisque suam debeat intelligere professionem, & ad quæ teneatur & quomodo. Neque tales dispensationes prædictæ discrepant à regulæ puritate & intentione beati Francisci & regulæ fundamentis directe uel indirecte, ut dictum est. & patet per singula discurrere uolenti quòd si aliquæ extensiones uel modificationes fiunt in prædictis declarationibus circa aliqua, hoc fit ex necessitate uel utilitate instante, & ut melius charitati & eius profectui deseruiatur, neque in hiis etiam fit contra regulæ puritatem aut contra intentionem beati Francisci, ut dictum est. Et licet beatus pater Franciscus rigorosius illa uel alia seruauerit, nos tamen non tenemur ex nostra professione ad illum gradum puritatis seu perfectionis beati Francisci circa hæc. Sed ad ea quæ in regula continentur secundum eius uerum sensum supradictum & non ad supremum gradum puritatis obseruantia, ut dictum est.

Illæ uerò reuelationes quæ habentur in Fløretø & alibi, quæ uidentur aliud dicere, dic quòd debent secundum prædicta intelligi & moderari, si obligatoriè loqui uideantur & uniuersaliter. Et tandem tenendum est, quòd uiuendo secundum prædictas declarationes & expositiões est uiuere secundum regulæ puritatem promissam, & secundum intentionem B. Francisci, qui uoluit nos esse in omnibus subiectos pedibus sanctæ ecclesiæ, stabiles in fide catholica & humilitate, quia & sic uiuendo sunt multi sancti in ordine etiam canonizati: sicq; in omnibus ferè capitulis generalibus & prouintialibus est determinatum & oppositum tenere, erronea superbia est. Sed an nunc communiter secundum eas uiuatur, examinet qui uolet per singula discurrendo, de quibus in hoc tractatu latius agitur, & potest ibi uideri secundum subiectam materiam.

QVAESTIO VI. Quæritur quæ declarationes sunt tenendæ & seruandæ: secundum quas uiuendo regulæ puritas obligatoria seruabitur. Similiter quæ statuta tenenda sunt & seruanda?

Respondeo primo quoad declarationes Papales, dico quòd declaratio domini Nicolai 3. quæ habetur in libro ordinis fol. 8. in 2. tractatu: & declaratio D. Clement. 5. quæ habetur fol. 12. in 3. tractatu, & lib. 6. & in Clemen. tit. de uerb. sig. quæ sunt approbatæ in concilio Viennen. Similiter & declaratio D. Ioannis 22. quorundam exigit, quæ habetur in 3. tractatu lib. ordinis, fol. 16. quo ad illa de quibus agunt omnes prædictæ tres declarationes sunt tenendæ & seruandæ (& secundum eas uiuendo seruatur puritas regulæ) quia istæ declarationes sunt approbatæ in omnibus ferè capitulis generalibus ordinis, ut patet in tabul. 16. & 19. uicarii generalis, & in constitutionibus g. ordinis: præsertim Nicol. 3. & Clemen. 5. Ideo de declarationibus prioribus factis à D. Gregorio 9. Inno. 4. Alex. 4. & Gregorio 11. non est curandum quo ad ea de quibus tractant prædictæ tres declarationes supradictæ. Tum quia quicquid boni erat in illis, melius est positum in declaratione Nicol. 3. & Clemen. 5. Tum etiam, quia sic uoluit D. Nicolaus 3. in sua declaratione, quòd si quo ad ea quæ in sua declaratione continentur, sua tantum declaratio seruetur, cæteris reiectis

ctis, ut patet in fine ipsius declarationis Nicol. 3. Et quàmuis in aliquibus uideri possit quòd quo ad tres articulos. s. quoad reclusum fratrum peccantium in reseruatibus ad suos min. prouinciales, & quoad reform. se cum aliis in officio Diuino, & quo ad expulsionem incorrigibilium, possimus sequi declarationes prædictas, Grego. 9. Innocen. & Alex. ex quo de istis articulis nihil loquitur declaration. Nicol. 3. & Clemēt. 5. tamen adhuc quo ad hos tres articulos, iam de nihilo, uel parum, seruiunt nobis prædictæ declarationes Gregorii, Innocentii, & Alex. tum quia ipse D. Nicolaus 3. in fine suæ declarationis ex præcisa cæterorum articulo- rum taxatione, quam in sua declaratione facit, uidetur nobis prohibere ne si. iā possimus uti præfatis declarationibus suorum prædecessorum, tanquàm iam ab eodem annullatis: tum etiam quia iam aliter prouisum est circa prædictos articulos per priuilegia & per constitutiones g. auctoritate Apostolica confirmatas (ut infra patebit in suis locis, quando de ipsis agendum est) & sic tenet speculum fratrum minorum ff. 2. & 3. Sed notandum quòd prohibitio & censuræ latæ à Nicol. 3. in fine suæ declarationis contra glossantes, & legentes aliter eam quàm ipse ibi decernit. Iam sunt reuocatæ per Ioannem 22. ut de hoc habetur latius infra cap. 12. q. 3. in fine huius tractatus ibi uide. Declaratio autem alia, seu decretalis D. Ioannis 22. quæ ponitur in extrauagant. quæ incipit, ad conditorem, in quantum tangit statum fratrum minorum, & in quantum contrariatur prædictis declarationibus Nicol. 3. & Clemen. 5. est nullius ualoris: tum quia ipse sic reuocauit prope mortem, ut habetur in tab. 19. uic. generalis fol. 227. sic declaratum, tum etiam, quia post ipsum alii Pontifices confirmauerunt & reualidauerunt prædictas declarationes Nicol. 3. & Clemēt. non obstan. prædicta extrauagan. Ioannis 22. ut patet in cōstit. Martini 5. & earum reualidatione, ut habetur in libro ordinis 3. tract. fol. 231. & 1. tract. fol. 38. & fol. 36. & Alex. 6. ff. 75. ut latius habetur in compendio priuileg. ordin. mendicantium, tit. paupertas: & in hoc tractatu infra secundum subiectam materiam ponentur omnia. Tum etiam, quia maioris auctoritatis sunt illæ declarationes D. Nicolai 3. & Clement. 5. quæ in concilio Viennen. confirmatæ sunt & approbatæ, quàm illa extrauagans ad conditorem domini Ioannis 22. quæ non sic est in concilio ædita neq; approbata

approbata, quam etiam indignatione commotus & didit dominus Ioann. 22. ut est uidere in dialogis Okan. & si est contrarietas inter prædictam decretalem domini Ioannis 22. & inter declarationem D. Nicolai 3. & Clemen. 5. & aliorum, certe potius est dicendum dominum Ioannem 22. errasse (sicut & Papa potest errare, & esse hæreticus: Sic ut & Episcopus Ablens. in suis defensionib. 2. parte, cap. 3. dicit, quod Ioannes hæreticauit aliquando, de quibus latius okam ubi supra. & alibi, & Gerson illum sequens, sæpius dicit & probat, de qua materia alibi agendum est, quamuis alii oppositum teneant, & quidem non rationabiliter) potius ergo est dicendum Ioan. 22. errasse, quam ecclesiam, seu cõcilium approbans prædictas declarationes Clemen. 5. & Nicol. 3. si alibi error aut contrarietas est: sed melius est eam cõcordare cum aliis, ut inf. 6. cap. &c. q. 1. ibi concordatur propter reuerentiam auctoritatis Papalis. Ideo ait speculum fratrum min. ff. 13. quod si aliqui prædicta attenderent (facta collatione cum extrauagan. Ioan. 22.) intelligerent quanti essent uigoris prædictæ declaratio domini Nicolai 3. & Clemen. 5. & non imprimerent illam extrauagantem cum aliis extrauagantibus, ergo. Notandum quod constituitur & priuilegium Martini 4. & 5. dispensans quo ad syndicum, ut inf. 4. cap. q. 16. habetur, potest seruari licite & seruatur in multis partibus, non obstant. prædictis declarationibus Nicolai 3. & Clemen. 5. ¶ Sed & notandum, quod Sixtus 4. in priuilegio circumscripta sedis fol. 22. in lib. ordinis statuit & decreuit, quod fratres ordinis subditi & prælati quicumque qui pro tempore fuerint, nulla ecclesiastica censura, nulloque mortalis peccati uinculo ligari ualeant ex statutis consuetudinibus uel declarationibus dicti ordinis (præter regulam) quomodolibet & à quibuscumque æditis, etiam confirmatione Apostolica, uel quauis alia firmitate roboratis, illis cõtra faciendo, nisi tales essent casus uel excessus, qui Diuina lege aut præcepto Romanæ ecclesiæ merito inducerent ad mortale, ac etiam censuras & pœnas aliter latas reuocauit & annullauit, illaque ad uim comminationis pœnarum comminatoriarum & inferendarum seu ad corporales & temporales pœnas per prælatos supradictos omnes ferendas & infligendas reduxit. Voluitque similiter quod ministri & custodes, guardiani & alii prælati possint ferre & promulgare corporales & temporales, seu alias pœnas.

pœnas pro non obseruatione dictorum statutorum secundum qualitatem personarum, locorum & temporum, ac alias secundum quod uidebitur saluti animarum fratrum eorundem in Domino expedire, ac etiam delinquentes ab illis absolui, hæc ille. Ex quo uidetur aliquibus quod iam non ligantur ad culpam declarat. D. Nicolai 3. & Clemen. 5. &c. quo ad ea quæ præcipiuntur præter regulam, utpote à domino accedendum seu loquendum cum monialibus: & alia eiusmodi, quæ in regula continentur formaliter & expresse, seu uirtualiter aut implicite: & eorum ratio est, quia de omnibus declarationibus dicti ordinis nostri .i. pro nostro ordine tantum specialiter factis, à quibuscumque uidetur loqui Sixtus 4. ubi supra, ut patet ex dictis, & patet ex relatione contenta in ipso priuilegio, ubi dicitur, quod quia nonnulli Roman. Pontifices prædecessores nostri ac alii etiam generales & fratres ipsius ordinis seruore deuotionis accensi, ultra dictam regulam nonnulla statuta & ordinationes fecerunt, &c. & infra dicitur ibidem: non obstant. statutis & ordinationibus & declarationibus præmissis quibus quo ad hoc expresse derogamus, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, &c. ex quibus uidetur intentum. Sed lector compen. tit. statuta ordinis tenet oppositum quod s. prædictum priuilegium Sixti 4. intelligitur tantum de declarationibus factis per fratres, aut per ipsum ordinem, & per ipsum Papam approbatis, quia dicitur (uel declarationibus dicti ordinis) .i. in dicto ordine factis à quibuscumque intra ipsum ordinem existentibus & non intelligitur de declarationibus regulæ à summis Pontificibus factis, præsertim D. Nicolai 3. & Clemen. 5. quæ existunt in corpore iuris. Ad quarum reuocationem oportebat fieri mentionem specialem earum, aut poni clausulas sufficienter derogatorias, quæ non ponuntur in dicto priuilegio Sixti 4. Sed lector prudens eligat quod melius uidetur & uerius. Nam si Sixtus 4. loqueretur de declarationibus Papalibus, etiam Nicolai 3. & Clemen. 5. ut dicunt illi de prima opinione, certe salubriter esset pro uisum, & uidetur quod pro nunc illa prima opinio probabilior, quod si non sic loquitur de illis, plane non uidetur contra regulæ puritatem quod à domino Papa procuraretur id quod Sixtus 4. in prædicta bulla disponit quod disponderetur etiam circa declarationem domini Nicolai 3. & Clemen. 5. circa ea quæ continent præter

præter regulam, ut sic tollantur tot peccata. Nam & sic consultit & optat fieri auctor tractatus decem plag. paupertatis, in 8. plaga & post 10. plagam iterum: immo & absolute uidetur dicendum, quòd declaratio Nicolai & Clementis non obligat ad culpam ex ui declarationis: ut hoc latius agitur infra cap. 10. q. 3. ibi uideatur. Quomodo ad ea uerò quæ in dicto priuil. Sixti 4. cōtinentur, quo ad constitutiones ordinis inf. cap. 10. q. 3. & cap. 7. q. 4. dicetur, cū de ipsis agatur. Patet etiam ex dictis quòd de doctōribus aliquibus seu expositoribus regulæ, aut de eorum dictis nō est curandum quomodo contra aliqua contenta in prædictis tribus declaration. Nicolai 3. & Clemen. 5. & Ioan. 2. 2. quorūdam exigat, aliquid loquuntur: quia aliqui eorum, utpote Bonauentura, Hugo, & quatuor magistri, & alii fuerunt in prædictas declarationes. Ideo non mirandum si aliter aliquando loquantur, antequam esset per ecclesiam aliter dispositum aut declaratum. Alii autem doctōres fuerunt post prædictas declarationes, & forte ex inaduertentia sequendo priores expositores, aliquando aliter loquuti sunt contra prædictas declarationes. Ideo ut dictum est, de eis non est curandum contra prædictas declarationes quæ habent primum locum, ut patet ex dictis hic, & in quæstione præcedenti.

Secundo, quoad constitutiones ordinis. Dico quòd standum est eis quæ pro tempore uiguerint. Quæ autē sunt quæ uigorem habent, dico quòd de hoc non potest dari certa doctrina (cū quotidie ferè uariantur) modo talis uariatio fiat rationabiliter, modo non. Meum enim non est hoc nunc curare, sed admonere. Nam cismontani .i. Hispani, habent suas cōstitutiones. Barchinonēf. Ultramontani autem, .s. Itali & eiusmodi habent suas Martinianas, & sæpe ut dictum est apud utrosq; utræq; uariantur. Tabulæ autem diffinitionum cap. 9. semper uidentur manere in suo robore: quia & sic semper fei è (quātumcunq; uariantur statuta generalia) decernitur quòd maneant tabulæ prædictæ, in quantum non contrariantur statutis g. roboratis, ut patet. Tandem in tabula cap. 9. Tolosani, anno Domini 1532. celebratis, ubi sic dicitur Statuta Barchinon. iuxta ordinationem cap. 9. Parmensis mutatis mutandis obseruentur, omnibus aliis statutis reuocatis & annullatis: demptis tabulis diffinitionum, in quantum præfatis statutis non contrariātur, hæc ibi. In tabul. autem 17. uic. gener. habetur

habetur folio 236. declaratum, quòd per ea quæ in tabu. 16. capit. g. præcedentis scribuntur sic, .s. (omnium aliorum statutorum obligationem, quo ad culpam auferimus) non intelliguntur alia statuta generalia, uel per uim fuisse reuocata, quin ea quæ conferunt ad utilitatem morum & correctionem delinquentium (exceptis censuris & suspensionibus seu priuationibus, quæ ipso facto inferuntur) debeant posse seruari: ac malitiosè transgredientes, ut expedire uidebitur, debeant propterea priuari, hæc ibi. Immo ubi constitutiones g. prædictæ non sufficerent, recurratur ad alias constitutiones ordinis & Papæ pro manu tenentia ordinis, ut habetur in tabulis. 6. vi. g. & in tab. 18. fol. 227. & 19. uic. g. habetur, quòd unaquæq; prouincia maneat in suis constitutionibus, dummodo non repugnant legi Diuinæ uel naturali, uel regulis ecclesiæ, uel declarationibus Nicolai 3. & Clementis 5, & constitutionibus generalibus Barchinonēf. Notandum etiam quòd alia statuta etiam si non ualeant ad obligandam aliquo modo ad eorum obseruantiam, possunt tamen ualere ad notitiam aliorum dubiorum & huiusmodi, ut bene notatur in 2. lib. ordinis. ff. 294. Quomodo autem talia statuta obligent ad culpam quomodo non, & quomodo ad pœnas ibi contentas & censuras ipso facto, quomodo non, latius agendum est infra cap. 10. quæstione 3. & cap. 7. q. 4. Ibi enim agendum est de obedientia debita regulæ, prælatis & statutis exhibendæ, & qualis & quanta sit eorum transgressio: & quomodo ad ea omnia subditus obligatur.

Nūc autem solūm dictum est quibus declarationibus & constitutionibus ad puram regulæ obseruantiam tenemur.

G. Inno-

In nomine Domini inci-
pit Regula & vita Minorum fratrum,
CAPVT I.

Textus, REGula, & vita minorum fratrum hæc est: scilicet, Domini nostri Iesu Christi sanctum Euangeliũ obseruare, viuendo in obedientia sine proprio in castitate. Frater Franciscus promittit obedientiam & reuerẽtiam D. Papæ Honorio ac successoribus eius, canonicè intrantibus & Ecclesiæ Romanæ. Et alij fratres teneantur fratri Francisco & eius successoribus obedire.

Glossa. Notandum in hoc capitulo ubi incipit regula tradita per B. patrem nostrum Franciscũ, cuius sunt hæc & omnia uerba sequentia, usq; ad illud (Nul- li ergo omnino hominum liceat, &c. quod habetur infra 1. 2. cap.) nõ est hic aliquod speciale præceptum distinctum ab aliis quæ infra ponentur.

Sed ut ait Speculum fratrum minorum ff. 2. totũ hoc est quidam prologus regulæ uirtualiter & in summam continens omnia quæ

ipsa regula consequenter traduntur & imponuntur obligatoriè, sicq; hic ponuntur per modum prologi, tria fundamenta substantialia nostræ regulæ & religionis.

¶ Quorum primum est (regula & uita minorum fratrum &c.) i. quod est seruare euangelium quoad super erogatoria in euangelio contenta, & in regula tradita eo modo quo traduntur (ut ait expof. sine tit.) & ideo sic definit uitam & regulam fratrum minorum, per obseruantiam euangelii anthonomatice, ut dictum est, quo ad super erogatoria intellecti. Ideo sequitur (uiuendo in obedientia &c.) per quæ iã aliquantulo magis explicatur id quod dictum est (sanctum euangelium obseruare) quia à generalioribus ad magis particularia procedit, seu ut ait Bonauentura ly. (sane tum euangelium obseruare) ponitur quasi materiale & per modũ generis, & ly. (uiuendo in obedientia sine proprio in, &c.) ponitur quasi formale & experificatiuum per modum differentie: & per hoc uiuantur (ut ait prædicta expositio sine titulo) quod hæc tria uotalicet aliis etiam religionibus conueniant, tamen Anthonomatice & absolute accepta significant eminentem eorum gradum perfectionis continent. uirtualiter in se perfectiõnem uitæ euangelicæ statui religionis perfectissimæ cõuenientem: qualis est nostra religio minorum, ut patet ex dictis supra in introductione q. 2. &c. Notandum etiam quod in prædictis uerbis continentur uirtualiter omnia quæ in regula explicite habentur: quia s. ad euangelium Christi & ad tria uota prædicta reducuntur omnia directe aut indirecte: quia conferunt ad eius debitam & regularem obseruantiam, aut quia sunt subdeterminationes generalitatis consiliorum Christi quas s. per beatum Franciscum opportune tradendas inspirauit. Ait ergo (regula & uita) i. certa lex & forma uiuendi: regula secundum quam est uiuendum, & regula uiuificata ad Christi uitam uiuificans & inducens. Item ait (uita) quia consistit in opere non lingua uel intellectu tantum: Ideo ait, etiam quod est euangelium obseruare & uiuendo in obedientia, &c. non in loquendo tantum. Et quia non ad tempus, sed ad totam uitam usq; in finem perseuerando, ut sic salubriter perueniatur ad uitam æternam promissam in hac uita secundum hanc regulam minorum fratrum. Item uocantur fratres minores, quia secundum expof. sine tit. principalior uirtus & ratio regulæ consi-

stit in summa subiectione & humilitate exteriori & interiori, quæ notatur in nomine minorum, & in intima charitate, unitate, quæ notatur nomine fratrum. Item quia nomen minorum est nomen Euangelicum, cui etiam in omnibus & ad literam uoluit beatus Franciscus coaptare se & fratres & regulam suam seu religionem. Nam nomen minorum elicitur ex illo Math. 24. Quod uni ex minimis (alias secundum Bonauenturam) ex minoribus meis fecistis &c. Math. 11. Qui minor est in regno cælorum .i. ego qui minor æstimor inter homines, secundum glossam ibidem, & Math. 11. Et reuelasti ea paruulis. Nam secundum auctorem conform. conform. 9. Beatus Franciscus fundauit hanc regulam in sancto Euangelio, & inde eam omnino extraxit partim ad literam, & de uerbo ad uerbū (ut hoc clarius patet in prima regula) partim sententialiter, ut patebit in singulis capitulis discurrendo. Vnde & illud uiuendo in obedientia, sumitur ex Math. 16. Si quis uult uenire post me abneget, &c. Sine proprio, ex Math. 19. Si uis perfectus esse, uade & uende &c. Et ecce nos reliquimus omnia &c. Et in castitate, ex Math. 18. Sunt eunuchi qui se castrauerunt, &c.

¶ Secundum regulæ fundamentum est, (frater Franciscus promittit obedientiam &c.) pro se & pro toto ordine specialiter promittit obedientiam Papæ & ecclesiæ (ut dicitur infra q. 4. in hoc l.c. (domino Papæ Honorio) tunc præsidenti, & successoribus eius canonicè intrantibus, hoc ideo additur, licet nullus sit uerus successor D. Papæ, nisi canonicè intret, sicq; eo ipso quo est uerus successor, est canonicè intrans: tamen ideo sic explicatur (secundum expof. sine tit.) ut per hoc innuatur, quod non sufficit nobis ueritatem ecclesiæ Romanæ & D. Papæ obedientiam tenere solum in generali: sed requiritur determinate ad hanc & ad hunc. Alioqui non esset homo in speciali membrum ueræ ecclesiæ sui temporis. & ut ex modo canonicæ electionis ab omni falsitate discerneretur ueritas successoris eius, cui fratres obedire tenentur, ut non maneat excusatio prætextu simplicitatis, aut alterius causæ cuiusque, & ecclesiæ Romanæ) i. sede uacante Cardinalibus & aliis huiusmodi, utpote concilio &c. tenentibus locum sedis Apostolicæ, & ecclesiæ, & qui habent uim eligendi Papam, ut ait Hugo cap. 1 quia de Papa & ecclesia Romana dictum est specialiter Math. 16. Tu es Petrus, & super hanc petram, &c. & Ioan. 20. Pasce oues

meas

meas. Et Luc. 22. Ego pro terogau Petre, ut non deficiat fides tua: & illud (successor. eius canonic. intrant.) elicitur ex Ioan 10. Qui ascendit aliunde fur est, &c.

¶ Tertium regulæ fundamentum est, & alii fratres teneantur fratri Franciscus, &c) & obligatorium, ut patet, quia dicit teneantur. Sed quia includitur in obedientia debita prælati omnibus, secundum regulam in illo obligatur, quod habetur infra cap. 10. (obediunt suis ministris, &c. ideo tanquam non distinctum ab illo hic omittitur, de quo 10. cap. latius agetur. Sed notandum, quod licet ex hoc quod dicitur hic solum (fratri Franciscus & eius successoribus obedire) possit uideri alicui quod nomine tenus reliquos tantum min. g. futuros designet ex relatione successionis ad ipsum, cum ipse B. pater Franciscus fuerit min. generalis ordinis, tamen omnes alii prælati in hoc signantur, ut dicitur infra, 10. cap. q. 2. Sed ideo specialiter suos successores expressit secundum expof. sine tit. ut per hoc ipse B. pater Franciscus institutor, & caput ordinis principale, ac Christo unitissimum & tota successio continua ordinis ad ipsum immediate in subiecta regulæ archana quadam ordinatione, si poneretur, ut sic innuatur, quod si aliqua ordinis congregatio reliqua omnia huius regulæ seruans statuerit aliquem pro supremo capite, uel ministro generali, qui non etiam de regulari successione beati Francisci, eo ipso à suo statu & ordine in uno notabili substantiali differret. Notandum etiam, quod B. patri Franciscus specialiter, & primo omnium promittitur hic obedientia ut innuatur quod ipse pater. si plenitudine & cum bulla sacrorum stigmatum factus est à Domino Iesu Christo Iherarcha status Euangelici & omnium sub ipso militantium ab apertione septimi signaculi (de quo habetur Apocalipsis 6.) usq; ad finem mundi: in quo etiam renouatore seu restauratore uitæ

Christi tanquam in angulo sexti signaculi sextum tempus ecclesiæ, in quo singulariter status Euangelicus per speciale uotum florere debebat inchoabatur: de quo etiam uid. 12. c. ibi enim de hoc etiam aliquid habetur, & pro maiore declaratione ponuntur 4. quæstiones sequentes.

Quo

Quo ad illud: Regula & vita fratrum
Min. hæc est, Sanctum Euang. obseruare

Quaestio I

Rima quaestio, Vtrum fratres min. ex ui sui uoti seu profersionis regulæ, teneantur ad omnia contenta in euangelio & in regula sua, sub pœna peccati mortalis, seu ad quæ & quomodo? Respondeo primo, secundum speculum fratrum min. ff. 2. & 4. quod ante tempora Clement. 5. nondum constitit clarè ad quæ consilia Euangelii fratres ex regula tenerentur. Nam Gregorius 9. in sua declaratione primus regulæ declarator solum hoc dixit: fratres scilicet teneantur non ad alia consilia Euangelii quam ad ea ad quæ se in regula obligarunt. Inno 4. postea dixit, quod non tenebantur nisi ad ea duntaxat consilia quæ in regula præceptorie uel inhibitorie erant expressa. & idem dixit Alex. 4. Vnde sanctus Bonauentura ex his dictis motus dixit, cap. 12. quod nostra regula est plena præceptis, & quasi omnia quæ in ea continentur sunt præcepta. Sed postea D. Nicol. 3. uolens super hoc prouidere, declarauit in primo art. 5. in primis fratres ex regula & professione sua ad ea tantum euangelica consilia esse obligatos quæ in ipsa regula præceptorie uel inhibitorie, uel sub uerbis æquipollentibus exprimuntur. Sed cum non declarasset quæ & quot sunt ista æquipollentia, hinc fratres in maiori ambiguitate remanserunt, quidam dicentes esse plura, quidam pauciora. Et hinc Hugo de Dina in cap. 2. dixit quod probatissimi dixerunt doctores, quod multa sunt obligatoria in regula, quibus nec præcepti, nec tentionis, nec prohibitionis nomen additur. Ideo & in expositione sanctorum patrum ordinis, & in expositione sine titulo multa numerantur inter obligatoria quæ nunc post D. Clement. 5. non sunt obligatoria, sed consilia seu monitiones tantum: ideo non est mirandum si aliqui doct. ante declarationem D. Clement. 5. dixerunt esse alia obligatoria ab hiis quæ nunc habentur post præfatam declarationem, & adhuc aliqui post declarationem D. Clement. 5. ipsam non bene aduertentes, similiter errauerunt, conformantes se aliis doctoribus præcedentibus, & sequentes antiquas declarationes & expositiones: & ideo nunc nullus moueatur propter dicta talium doctorum, si repugna-

repugnauerint declarationi D. Clement. 5. cuius declarationem duntaxat quo ad hoc sequi debemus, ut patet ex dictis in introductione q. 6. Qui quidem D. Clement. 5. ad tollendos præfatos scrupulos declarauit solum esse 12. illa æquipollentia præcepta ad quæ dixerat D. Nic. 3. nos teneri. Ultra ea quæ in regula ponuntur præceptorie uel inhibitorie, & ultra habentia uim præcepti. Vnde iam pro conclusione tenendum est certissima, quod nil nos obligat in regula uirtute ipsius regulæ, nisi sit positum in regula præceptorie, scilicet sub uerbo (præcipio) uel (obedientiam in iungo) uel sub uerbo habente uim præcepti, ut dicendum (teneantur) uel sub uerbo inhibitorio seu prohibitorio: ut habetur 6. c. dicendo (fratres nil sibi approprient, &c.) uel nisi sit de illis 12. exspecificatis per D. Clementem 5. (ut hic paulo inferius explicatur) Nam hæc sunt illa æquipollentia ad quæ dixerat D. Nicol. 3. nos teneri ultra illa iam prædicta præceptorie uel inhibitorie, uel habentia uim præcepti imposita. Quod autem ad nulla alia teneamur sub mortali ex ui regulæ in prædictis declarationibus dantur rationes & causæ manifestæ: & quod sic fuit intentio B. Francisci & regula ipsa sic ostendit simul & ratio efficacissima. Ibi uideantur hæc omnia. Nobis autem sufficiat scire, quod sic est iam per ecclesiam declaratum.

¶ Ad alia autem consilia Euangelii regulæ & prælatorum, & admonitiones & ad statuta quomodo teneamur latius infra q. 2. & cap. 10. q. 3. dicendum est, & an religiosus teneatur esse perfectus, & quomodo hic infra dicetur q. 3. & supra in introductione q. 2. dictum est.

¶ Secundo notandum, quod omnia prædicta contenta in regula obligatorie hic subnectentur, & ad maiorem declarationem distinximus ea quæ sunt præceptorie & inhibitorie imposita per se æquipollentia autem per se, & habentia uim præcepti per se, & præceptoria & inhibitoria simul ponuntur quæ omnia sunt tantum octo: æquipollentia sunt 12. habentia uim præcepti, ubi ponitur hoc uerbum (teneantur) sunt seu potius reducuntur ad quatuor, ut subsequuntur, & sic omnia simul sunt 24.

¶ Præcepta & inhibitoria quæ sequuntur, sunt octo.

Primum

¶ Primum non licebit eis de ista religione exire &c. cap. 2. inhibitorium.

Secundum, quòd nullo modo denarios uel pecuniam recipiāt per se uel interpositam personam, 4. cap. praeceptum.

Tertium, quòd nihil sibi aq̄ proprient, nec domum nec locum, s. nec in particulari, neq; in communi: 6. cap. inhibitorium.

Quartum, obediāt suis ministris & praelatis in omnibus quae non sunt contraria animae & regulae nostrae, 10. cap. praeceptum.

Quintum, quòd non ingrediantur monasteria monachorum, praeter illos quibus à sede Apostolica concessa est licentia specialis, 11. cap. Praesertim.

Sexto, quòd non habeant suspecta consortia, uel consilia mulierum, 11. Praeceptum.

Septimo, quòd non sint compadres uirorum uel mulierum, ca. 10. Praeceptum.

Octauo, quòd ministri petant à domino Papa unum de sanctae Rom. Ecclesiae Cardinalibus, qui sit protector, &c. cap. 12. Praeceptum.

Sequuntur Æquipollentia, & sunt 12

¶ Primum est, quòd non habeant fratres plures tunicas q̄ unam, cum caputio, & aliam sine caputio æquipollens, cap. 2.

Secundum est, quòd fratres omnes uestimentis uilibus induantur, cap. 2. æquipollens.

Tertium, quòd non possint portare calciamenta nisi manifesta necessitate cogantur, cap. 2. æquipollens.

Quartum, quòd clerici faciant diuinum officium secundum ordinem Romanae ecclesiae: & laici dicant tot Pater noster c. 3. æq.

Quintum, quòd ieiuent à festo Omnium sanctorum, usq; ad Natiuitatem Domini, & qualibet sexta feria totius anni, c. 3. æq.

Sextum, quòd non debeant equitare nisi manifesta necessitate, uel infirmitate cogantur, cap. 3. æquipollens.

Septimum, quòd ministri & custodes sollicitam curam gerant pro infirmis & fratribus induendis per amicos spirituales, sicut necessitati uiderint expedire: eo semper saluo, quòd denarios uel pecuniam non recipiant, 4. cap. æquipol.

Octauum

Octauo, quòd si quis fratrum in infirmitatem ceciderit, alii fratres ei seruiant, cap. 6. æquipol.

Nonum, quòd non praedicent in Episcopatu alicuius Episcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum, cap. 9. æquipol.

Decimum, quòd nullus fratrum penitus praedicet, nisi à g. ministro ordinis fuerit examinatus & approbatus, cap. 9. æquipol.

Vndecimum, quòd ubicunq; sunt fratres qui scirent se non posse regulam specialiter obseruare ad suos min. recurrere possint & debeant, cap. 10. æquipol.

Duodecimum, omnia quae ponuntur in regula quae ad formam habitus, tam nouitiorum q̄ etiam professorum: nec non ad modum receptionis, ac ad professionem spectantia, nisi à recipientibus, quo ad habitum nouitiorum, s. quo ad dandum uel non dandum eis caparonem, secundum Deum aliud uideatur: in quo tamē multa obligatoria includuntur, ca. 2. æq.

Sequuntur habentia uim praepcepti, & sunt quatuor.

¶ Primum, quòd si qui fratrum instigante inimico, mortaliter peccauerint, s. in aliquo referuato, ministris teneantur ad illos recurrere q̄ citius poterunt sine mora, cap. 7. Habens uim praepcepti.

Secundum, quòd uniuersi fratres unum de fratribus istius religionis teneantur habere generalem min. in cap. 8. habens uim p.

Tertium, quòd ministri & custodes si uiderint g. min. non esse sufficientem ad communem utilitatem fratrum, teneantur alium eligere in cap. generali Penthecostes, & quòd idem etiam teneantur facere generali ministro decedente, cap. 8. habens uim praepcepti.

Quartum, quòd minores prouintiales teneantur ire ad cap. generale, cap. 8. habens uim p.

¶ Et notandum, quòd omnia obligatoria in regula contenta ratione & uirtute regulae obligantia, sunt 27. secundum praefatas declarationes Nic. 3. & Clemen. 5. sed reducuntur ad 24. supradicta tantum: quia reliqua tria habentia uim praepcepti, quae hic non ponuntur, includuntur in praedictis. Nam quòd dicitur primo capit. quòd fratres teneantur obedire successoribus beati Francisci,

& quod dicitur 8. cap. quòd tenemur obedire generali ministro. ic includitur in illo 10. cap. quòd s. obediant suis ministris & praelatis, quod est præceptum ut supra positum est. Illud autem quod dicitur 7. cap. de ieiunio sextæ feriæ, & est sub uerbo (teneantur) quod habet uim præcepti: iam ponitur in æquipollentibus. Et illud 12. cap. de non eundo inter Saracenos sine licentia, & non mittendo nisi idoneos, potius uidetur præceptum iuris communisquàm particulare regulæ nostræ, ut ibi uidebitur 12. cap. ideo hic non ponitur. Immo & illud, quòd s. min. prouinciales teneantur ire ad capitulum g. quod habetur 8. cap. & hic ultimo loco inter habentia uim præcepti positum est, non numeratur per speculum frat. min. inter obligatoria, quasi uel non sit obligatorium uel quasi non sit distinctum ab aliis, sed potius inclusum in aliquo seu aliquibus præcedentibus habentibus uim præcepti contentis in cap. 8. utpote in eo quòd dicitur quòd teneantur omnes fratres habere g. min. & quòd ministri & custodes teneantur deponere insufficientem, & eligere alium sufficientem, ut dictum est in duobus penultimis habentibus uim præcepti. Nos autem tãquàm speciale distinctum ab illis obligantium, habens uim præcepti posuimus: tum quia non satis sufficienter includebatur in prædictis, tũ etiam ad maiorem claritatem.

QVAESTIO II. Vtrum fratres min. teneantur ad testamentum B. patris Francisci, & ad alia consilia euãgelii & regulæ, & monitiones quomodo teneantur, & quot sint regulæ consilia, monitiones & libertates?

¶ Respondeo 1. quo ad testamentũ B. patris nostri Francisci, quòd non obligamur: quia sic declarat D. Nicol. 3. in declar. art. 10. s. cæterum. & conõrdat Greg. 9. in sua declaratione. potest tamen conducere ad intelligendũ aliquem passum regulæ, seu ad aliquã aliam instructionem, ut elicitur ex expositione 4. magist. cap. 5. & ut patet ex ipsa ratione. ¶ Secundo dico, quo ad cõsilia alia in Euangelia contenta, quæ in regula non ponuntur, patet ex dictis quòd non tenemur obligatorie, non plus q̃ alii Christiani (ut est illud, nil tuleritis in uia, &c. huiusmodi) tamen per statum perfectionis religionis in quo sumus, decet nos de congruo ea magis obseruare, quã cæteri Christiani, quo magis nos obtulimus Deo in sacrificium & holocaustum medullatum, & in q̃tum magis con-

ferunt ad perfectionem intentam assequendam, ut patet in prædicta declaratione D. Nic. 3. & S. Bernardus in sua epist. & Barthol. Pisan. in sua expositione, cap. 1. &c. doct. concordant.

¶ Tertio, dico, quòd ad consilia & monitiones seu exhortatiões positas in regula, non tenemur ex ui regulæ obligatorie: Sed tanquã ad consilia seu monitiones tantũ, ut iacent in ipsa regula, & non amplius. Ideo eorum transgressio non habet culpam, saltem mortalem, q̃tum est ex ui regulæ, de quo latius inf. cap. 10. q. 3. dicitur, quæ culpa sit transgressio consiliorum & monitionũ, &c. huiusmodi. Tamen de condecencia debemus ea sequi præ cæteris Christianis (ut dictũ est) quo imitatores tanti patris effecti Christi femitas arctius eligimus, ut habetur in prædictis declar. Nic. 3. &c. Et notanter semper dictum est, quòd ex ui regulæ non tenemur ad ea sub peccato. Nam uirtute alterius iuris naturalis Diuini uel humani, ea uel aliqua eorum præcipientis uel prohibentis, bene tenemur sub peccato ea seruare, ut est illud cap. 3. non litigent neq; contendant uerbis, neq; alios iudicent, &c. & illud cap. 10. Moneo uerò & exhortor, ut caueat ab omni superbia &c. huiusmodi, quæ ex iure naturali & Diuino cauere & alia facere tenemur aliquando sub peccato mortali, aliquando sub ueniali, sicut & alii Christiani attentis circumstantiis personæ & scandala & huiusmodi. Immo (ut ait expos. sine tit. cap. 2. in nullo ferè loco regulæ ponitur uerbum consulendi uel monendi, nisi in hiis quæ alias lege Dei sunt prohibita cõter omnibus uel præcepta, ad quæ per regulam singulariter ut dictum est, non obligabamur, sufficit monitorie, exhortatorie l. consultorie memorari, & ut ex modo consulendi inueretur quòd in illis cõibus præceptis est quædã supereminens perfectio ad quam homo non sic semper sub mortali tenetur omittendo uel cõmittendo: & ideo pro tanto cadunt sub consilio, licet hoc sit alterum genus consiliorũ ab illis præcipuis ex genere suo, ad quæ nullus absq; uoto ullo modo tenetur: qualis est uirginitas, castitas, obia regularis & paupertas, & ut similiter innueretur nos præ cæteris ad huiusmodi eminentias seu monitiones & consilia debere conari: itaq; ex eorum omisione culpabili, grauius cæteris peccaremus propter circũstantiam personæ & status, seu scandali ut dictum est. & ideo hæc illa consilia & exhortationes specialiter in regula B. p̃r noster Francisc. cæteris omisis expressit.

¶ Quarto, dico quòd ultra prædicta continentur in regula alia quæ dicuntur libertates seu concessiones quas dat seu concedit ipsa regula uolentibus, quæ licite fieri possunt & licite omitti (nisi aliunde ex alio præcepto regulæ, uel Diuino uel humano ad aliud quis obligetur, ut dictum est: quod ideo dico, quia aliqua est libertas à regula concessa, quam omittendo quis peccaret: ut est illud 10. cap. quòd ad suos min. possint recurrere pro pura obseruantia debita regulæ, ad quod tamen tenentur, quia ibidem dicitur quòd debeant recurrere, quod est obligatorium: ut patet ex dictis. Ideo illa est libertas: non quidem quòd eam quis possit licite omittere: sed quòd contra eam nullus possit præcipere aut impedire. ut 10. cap. latius dicitur. Et pro maiori declaratione hic omnia prædicta distinctè secundum quid, per Reuerendū patrem fratrem Gundifalsum, ut habetur in lib. ordinis fol. 99. in quoddam tractatulo explicantur.

✠ Confilia I. admonitiones, ad sequendum bonum, sunt 11. quæ sequuntur.

¶ Quarum prima est, quando uadunt per mundum, sint mansueti & humiles, cap. 3.

Secundo, in quancunq; domum intrauerint, primum dicant, pax huic domui. cap. 3.

Tertio, fratres quibus dedit Dominus gratiam laborandi, laborent fideliter & deuote, cap. 5.

Quarto, quando uadunt pro eleemosyna, uadant cōfidenter, c. 6.

Quinto, hæc illa celsitudo altissimæ paupertatis, cui totaliter inhærentes &c. cap. 6.

Sexto, ubicunq; sunt & se inuenerint fratres ostendant se domesticos inter se, &c. cap. 6.

Septimo, ministri uerò si presbyteri sunt, cum misericordia inungant illis pœnitentiam, 7. cap.

Octauo, quòd in prædicatione sint examinata & casta eorum eloquia ad ædificationem, &c. cap. 9.

Nono, quòd ministri uisitent & moneant fratres suos, & humiliter & charitatiuè corrigant eos, &c. 10. cap.

Decimo

Decimo, Subditi recordentur, quòd propter Deum abnegauerunt proprias uoluntates, 10. cap.

Vndecimo, fratres attendant, quòd super omnia desyderare debent habere spiritum Domini, &c. 10. cap.

✠ Admonitiones ad vitandum malum, sunt 6. quæ sequuntur.

¶ Primo, quòd fratres non sint solliciti de rebus intrantium ordinem, 2. cap.

Secundo, quòd non despiciant quos uiderint mollibus uesti. & coloratis indutos, &c. cap. 2.

Tertio, quòd quando uadunt per mundū non litigent, &c. c. 3.

Quarto, quòd ministri nō turbēt. propter peccatū alicuius. c. 7.

Quinto, quòd fratres caueant ab oī superbia, inuidia, &c. c. 10.

Sexto, quòd non curent nescientes literas eas addiscere, 10. ca.

✠ Libertates uel concessiones regulæ sunt 6. quæ sequuntur.

¶ Scilicet quòd fratres possint repetiari uestimenta sua, &c. 2. ca.

Secunda, sanctā uerò quadrages. quæ incipit ab Epipha. &c. c. 3.

Tertia, tempore uerò manifestæ necessitatis, non teneatur frater ieiunio corporali, 3. cap.

Quarta, de omnibus cibis quæ apponuntur eis liceat manducare, 3. cap.

Quinta, quòd min. & custo. singuli si uoluerint, & eis expedire uidebitur possint in suis custodiis conuocare ad cap. ca. 8.

Sexta, si qui fratrum Diuina inspiratione uoluerint ire inter Sarcenos & alios infideles, uadant: sed cum limitatione illis posita 12. cap. hæc ibi.

¶ Inter has autem libertates non ponitur illa quæ habetur capit. 10. quòd si. pro spirituali regulæ obseruantia possint subditi ad suos min. recurrere: quia ut dictū est, ista non est libertas pura & concessio quæ liberè omitti possit, de quibus hic agitur, ex quo etiam ibi præcipitur: sed est libertas ad hūc sensum

sum quòd per neminem possit impediri, ut dictum est, & dicitur infra in suo loco, 10. cap.

QVAESTIO III. Vtrum religiosus, praesertim frater min. teneatur esse perfectus, seu potius tendere ad perfectionem & quomodo & in quibus & per quae media? ¶ Respondeo 1. quòd non tenetur esse perfectus, ut dictum est la- tius supra in Introductione q. 2. & c. secundum coiter doct. ibi- dem. Thom. 2. 2. q. 186. & q. 184. licet sint in statu perfecti- onis acquirendae, quia non profitentur se esse perfectos, sed dare stu- dium ad perfectionem acquirendam in cuius schola sunt, quia & o- peranti ad finem non conuenit ex necessitate quòd iam statim asse- quutus sit ipsum finem, sed quòd per aliquam uiam intendat ad ip- sum finem. Similiter eadem ratione non tenetur implere ea quae per- fectionem charitatis consequuntur, sicut nec ad ipsam perfectio- nem charitatis. Immo neque tenetur actu tandem ad ipsam perfe- ctionem charitatis: alioquin quando desinit actu tendere omit- tendo uel committendo ueniale peccatum, peccaret mortaliter, faciens contra finem religionis, seu contra professionem, quae est te- dere ad perfectionem, ut dicitur. Sicque religio esset laqueus ani- marum: ergo patet ex dictis quòd religiosus ex ui professionis, quantumcumque altissimae & euangelicae, neque tenetur sub pecca- to nouo esse perfectus, aut habere perfectionem charitatis, neque implere ea quae perfectionem charitatis consequuntur, neque actua- liter tendere & operari ad perfectionem.

¶ Secundo, dico quòd religiosus tenetur tedere seu intendere ad perfectionem, & hoc in intentione uirtualiter seu habitualiter, & secundum uias seu modos in sua regula seu religione taxatos: & non amplius. Probatum quòd teneatur tendere seu intendere ad perfectionem, quia eo ipso quo statum religionis qui est status per- fectionis acquirendae proficitur, eo ipso se obligat ad dandum stu- dium & ad debite intendendum ad perfectionem acquirendam, ut patet: alioquin ridiculum esset se scholasticum intra scholam Theolo- giae profiteri & uelle manere ut talis: & non studere neque intende- re dare operam tali scientiae acquirendae. ergo sic in proposito. Debite autem & sufficienter religiosus studet & operatur ad per- fectionem, quando secundum uias & modos taxatos in sua regu- la & religione quam professus est uiuit & operatur, & eo modo duntaxat.

duntaxat quo ad talia tenetur. Non enim quilibet religiosus tene- tur ad oēs uias & modos uiuendi aliorum oium religiosorum seu regularum seu religionum: sed ad uias & modos suae regulae & re- ligionis, & eo modo quo ibi ei proponuntur, s. obligatorie, uel consultiorie, ut dictum est q. 1. & 2. praecedentibus. Ideo dictum est quòd non amplius tenetur religiosus: igitur patet ex dictis quòd religiosus ex sua professione tenetur tedere & intendere in inten- tentione saltem uirtualiter & efficaciter ad perfectionem acquiren- dam, per uias & modos duntaxat in sua regula & religione taxa- tos, & eo modo quo taxantur & proponuntur ut dictum est: Ad alia autem tenentur ut alii Christiani. ¶ Tertio, dico (& patet ex dictis secundum Thom. ubi sup. à quo in sententia haec oia sumuntur) quòd tunc directe peccat religiosus mortaliter contra suam professionem, seu contra statum suae religionis, non quidem quan- do non est perfectus, sed quando ab intentione perfectionis ani- mum reuocat: seu quando proponit actualiter seu uirtualiter iam de caetero non studere perfectioni acquirendae per uias & modos suae regulae & religionis, ut dictum est: quia iam iste talis directe obuiat proposito suae professionis: & hic etiam directe iam con- temnit suam professionem per tale propositum, ex quo eam iam appreciat, nec aestimat ut tenetur, sicque perfectionem iam contem- nit. ex quo ad eam quam professus est tendere, non inteditur per tale propositum contrarium, & quamuis non peccet contra eam ex contemptu, ex quo non agit contra eam ex hoc quod ei subiici re- nuit: bene tamen eam per tale propositum contemnit, ut dicitur infra 10. cap. q. 3. quid sit contemnere aut ex contemptu peccare ibi uideatur. Ille uero qui adhuc intedit tendere ad perfectionem secundum suam professionem, tamen ex aliqua causa irae, auariti- ae, delectationis & huiusmodi aliquando facit contra uotum ca- stitatis, obedientiae, paupertatis, aut contra alia obligatoria, licet peccet quidem contra regulam aut aliud praecipit uenialiter uel mortaliter, non tamen contra suam professionem ex quo eam non contemnit per propositum contrarium quod non habet, ut suppo- nitur, sicque non peccat alio nouo peccato contra statum suae profes- sionis.

Vnde

¶ Vnde resolutoriè secundum Gaiet. 2. 2. quæst. 186. art. 9. dic quòd religiosus præ cæteris Christianis non aliter tenetur ad perfectionem tendere, quàm seruando regulam suam & obseruantias & statuta sua eo modo quo imponuntur, quia hæc omnia ad regulam pertinent: & ideo hæc duo, s. contemptus regulæ professionis, & contemptus perfectionis simpliciter seinuicem concomitantur: itaq; impossibile est continere unum & non aliud: & econtra non contemnere regulam, & quòd contemnât perfectionem, quia si non contemnit regulam & pertinentia ad illam, ut sunt statuta &c. iam permanet in professione tendèdi ad perfectionem illam seu illo modo secundum illam regulam & pertinentia ad illam: & per consequens, non contemnit perfectionem, quàmuis non ad omnem perfectionem seu perfectionis modū tendat, quia non tenetur, nec se obligauit ad hoc, sed solam ad tendendum ad perfectionem hoc modo, s. per hanc regulam & per pertinentia ad illam, ut patet: quia non est professus aliã religionem nisi hanc & similiter non contemnit perfectionem: ergo uult subiici regulæ & pertinentibus ad eam, per quam tenetur ad perfectionem tendere. Vnde B. Dionysius & alii doct. dicentes, quòd religiosi specialiter tenentur tendere ad perfectionem: non addiderunt aliam obligationem ultra obligationem nostri status & regulæ, sed potius eam explicuerunt id quòd cõuenit religiosi præ cæteris Christianis ex uoto suæ professionis ex auctoritate Domini dicentis, Math. 19. Si uis perfectus esse, uade & uende omnia &c. ut dictum est. ubi patet quòd uoluntas tendendi in perfectionem, debet esse principium uoluntariæ paupertatis, & per consequens reliquarum partium religiosorum. Et idem Gaietanus 2. 2. q. 184. art. 5. dicit, quòd tunc religiosi habent animum & intentionem tendendi ad perfectionem (ut tenentur) quando intendunt uiuere secundum regulam & constitutiones suas: quàmuis interdum in multis delinquant aliquando mortaliter, aliquando uenialiter, alias si deponunt, saltem uirtualiter talem animum, quàmuis actu non peccent contra aliquod præceptum reg. & const. tamen talis intentio non uiuendi secundum regulam & constitut. est contemptus mortalis, & contra professionem suam ad quam tenentur, ut dictum est. ¶ Sed utrum similiter nouo peccato contra suã professionem & eius statum peccet religiosus, qui licet seruans & ui-

uens.

uens secundum regulam & id intèdens agere. Intendit tamen nõ attingere perfectionem uitæ religiosæ, neq; sinem intentum religionis. Responde, credo quòd sic, quia licet non tenetur attingere finem prædictum, tenetur tamen non habere actum contrariū, s. propositum non attingendi per talia media, alioqui frustra intenderet mediis, cum intentione repugnante fini, ad quem talia media ordinantur, ut patet ex infra dicendis in dubio sequenti.

Vnde illud quod dicit summa Siluest. tit. Religio, 1. q. 3. & in q. 12. part. 4. quòd s. quis religiosus intendit seruare unum modum seu medium, seu unum statutum per quod tendat ad perfectionem, utpote per humilitatem habitus, aut per eius asperitatem & uestiū licet non uelit neq; intendat seruare alia statuta ipsius religionis, sed potius ea transgredi uelit ex infirmitate seu alia causa seruãdo, tamen unum statutum ut dictum est: quòd non peccat mortaliter cõtra suam professionem, neq; in statu damnationis, bene tamen esset in statu damnationis, & in mortali, si nil illorum omnino seruare intenderet, hæc ille Siluest. hoc inquam eius dictum, uel ego non intelligo aut ipse nil, aut falsum dicit. Nã qui deliquit in uno (s. eorum ad quæ tenetur) factus est omnium reus, Iacob. 2. ut patet, quòd si quis iam non intendit uiuere sub uoto obedientiæ & paupertatis &c. quàmuis uelit uiuere sub uoto castitatis, certe peccat nouo peccato contra statum professiones promissæ, & sic de aliis, si potest ea seruare, & certe uidetur Siluester deceptus ex uerbis Thom. ubi sup. nõ bene intellectis. dicit enim B. Thomas quod sufficit, quòd quis per unam uiam seu modum intendat seu tendat ad perfectionem, non enim tenetur ad oĩa exercitia &c. ut sup. in 2. propositione dictum est. Ex hiis uerbis putauit Siluest. (ut uidetur) quòd per unum numero seu specie exercitium unius constitutionis suæ religionis sufficit quòd uiuat religiosus: cum tamen B. Thomas loquatur & intelligat per unum modum, uel per unam uiam seu statum, & per unam regulã seu religionem, & pertinentia ad eam ut capiatur specificè per unum modum uiuendi, seu per unum statum seu secundum unam religionem, ut patet ex ratione quam subiungit, quia religiosus unius religionis non tenetur ad omnia exercitia aliarum religionum quibus peruenitur ad perfectionem, sed solùm ad exercitia suæ religionis, ut sup. quia tunc uiuere intendit secundum suam regulam ad quam tenetur.

I

Sed:

Sed occasione prædictorum potest dubitari an quilibet Christianus etiam non religiosus teneatur tendere ad perfectionem charitatis, & ad intentionem proficiendi in melius, & an contemnens hanc intentionem & operis executionem peccet, & quomodo? ¶ Ad quod respondeo secundum Gaie. 2. 2. q. 186. art. 2. quòd hic sunt tria notanda. Primum est executio. Secundum intentio. Tertium contemptus: & de executione quidem tam interioris quàm exterioris, profectus in hoc uel in illo singuli actu seu opere occurrente, constat quòd si omittatur, nõ ideo est peccatum: quia nulla lex obligat ad tale bonum exercendum (ut supponitur) nam sufficit, Si uis ad uitam ingredi serua mandata Math. 19. ergo licet quis possit orare & dare eleemosynam, si non dat pauperi huic occurrenti non peccat, alioquin nullum esset consilium, sed omnia essent præcepta, quòd absit, secundum communiter doctores. Ideo quo ad hoc dicit Gerson 3. parte tract. de perfectione cordis, Alphab. 68. litera f, g, h, &c. quòd non peccat, neq; ad aliud tenetur Christianus, sed sufficit dñi Christianus cauet offendere Deum, & gratias agit Deo, eo quòd noluit hominem obligare ad amplius nisi ad præcepta, & non languet circa impletionem præceptorum, sed diligenter & strenuè, integrè ea exercet, & quasi supererogat aliquid aliquando in tali impletione, hæc ille: & hoc ultimum, s. (& quasi supererogat aliquid &c.) pro tanto dicit Gerson, quia licet nullus teneatur ad cõsilia, seu supererogatoria, tamen uix contingere potest ut homo præcepta strenuè & debite adimpleat quin quodammodo aliquid aliquando supereroget & misceatur consiliis, saltem quo ad intensionem seu conatum uoluntatis, seu quo ad aliquem gradum eius, ut ait ibidem Gerson & Angest. in moralibus cap. 8. fol. 61. quòd notandum, quia & propter hoc credo dicere Beatum Bernardum in epistola 91. & 253. & Ricardus de S. Victore, ubi infra habetur quòd non proficere in uia Dei, est deficere, & in uia Dei nõ progredi, regredi est: quia s. qui sic est durus uel limitatus cum Deo, ut non faciat nisi quòd & quantum punctualiter scit se teneri, & non superadditur aliquo modo seu aliquando, cum facile possit: certe hic uix bene seruabit præcepta: quia tandem Deo permittente occasionaliter ruet, quando non putat, & non meretur adeo abundanter seu specialiter iuari, qui eiusmodi sic: & limitatus cum gratia

gratia Dei in eius seruitio. Ideo dicta Gersonis sunt notanda, quia & concordant & amplius declarant ea quæ dicta sunt secundum Gaietanum, quo ad hoc primum, s. quo ad executionem. & notandum quòd qui sic facit ut dictum est secundum Gerson. iam iste proficit & progreditur in uia Dei seruando mandata, ut tenetur, quia & amplius meretur sic uiuendo. & notandum quòd ille proficit & progreditur in uia Dei, qui perseuerat in gratia & impletione mandatorum, talis enim amplius meretur oportune. ¶ Quo ad secundum autem, s. quoad intentionem agendi quòd melius est seu perfectius seu proficiendi &c. dicitur ubi supra, secundum Thomam, quòd qui habet hanc intentionem non proficiendi amplius, nec faciendi id quòd melius est & perfectius: seu qui intendit non proficere in charitate aut bonis operibus ultra id quòd præcipitur: sed solùm intendit & proponit mandata seruare communi modo ne peccet, hic peccat: non quidem quia proponit seruare mandata, sed quia proponit non facere aliud melius. Ratio quia firmare animum qua spiritualem profectum est quantum est de se & directe ponere obicem spiritui sancto & gratiæ, & per consequens est peccatum. Sicut iurare seu trouere se nõ facturum tale bonum, seu non intrare religionem & huiusmodi est peccatum: sic uouere uel iurare, quia firmatur animus cõtra spiritualem profectum, quàmuis non sit peccatum ommittere tale bonum, secundum communiter doctores, ut tractatur in materia de iuramento & uoto. Sic in proposito licet quis sine peccato possit uelle non facere tale bonum & illud ommittere ad quòd alias non tenetur, ut dictum est: non tamen potest firmare animum contra illud bonum, seu non potest intendere non facere in futurum, quòd idem est. Verum est tamen quòd non est tam graue peccatum firmare animum contra spiritualem profectum sine iuramento seu uoto, sed solùm propositum seu intentionem, ut dictum est sicut esset, si cum iuramento uel uoto firmaretur propter maiorem animi firmitatem, contra gratiam. ff. & propter maiorem irreuerentiam quando est cum uoto seu iuramento. Ideo iste qui sic simpliciter intendit nunquam proficere ultra obseruantiam mandatorum, solùm peccat uenialiter: quia non exiit limites præceptorum necessariorum ad salutem, & ibi saluatur dilectio Dei super omnia, & debita sufficiensq; intentio progressus ad uitam æternam.

nam : & per consequens charitas necessaria ad salutem.

Secundum hæc uidetur intelligendus Bernardus, in epistola 94. secundum Grego. in pastoralis, dies qui resilit à bono proposito peccat. Similiter hac ratione uidetur summa Ang. tit. uotum 1. 5. 7. dicitur secundum gloss. 17. quæst. 1. & quæst. 2. nos uolumus quòd uiolans propositum firmum non peccat nisi uenialiter : quòd adhuc solùm uidetur habere ueritatem quando quis poenitens de bono proposito semel habito, iam econtra positiuè proponit se non facere in futurum tale bonum, ut dictum est.

Nam si solùm cessat ab executione eius quòd bene proposuerat seu si iam non uult pro tunc exequi quòd bene proposuerat, tantùm sine promissione : certe nullum uidetur peccatum, ex quo nulla lege tenetur id exequi quòd uirtuose proposuerat bonum supererogatoriũ, & hoc est uerum de proposito nudo uel propriè sumpto sine promissionis obligatione. Neq; illa lex f. (quòd qui retrocedat à bono incepto mittens manũ ad aratũ & respiciens retro, nõ est aptus regno Dei) non ualet ista lex ad hoc quòd talis peccet : quia intelligitur de retrocedente ab eo ad quod iã est uel fuit obligatus per promissionẽ, uotũ, & huiusmodi : quòd non est in puro proposito alicuius boni faciendi, ut dictum est : per propos. enim purũ boni nullus obligatur, sed laudatur : ergo.

¶ Quo ad tertium uerò, f. de contemnente prædictas executiones & propositiones, seu intentiones melioris boni, an peccet & quomodo ? Dico quòd aliquãdo talis contẽptus est mortalis, aliquãdo uenialis, aliquãdo nullũ peccatum. & similiter omisso ex tali contẽptu procedens. I deo Gaier ubi supra secund. Thom. in quo de ueritate q. 15 art. 5. ad 2. dicens quòd contẽptus consiliorũ propositorũ & executoriũ eorum est aliquando mortalis, aliquando uenialis. Similiter & omisso inde procedens, intelligitur de contẽptu propriè seu strictè accepto, qui semper est culpabilis, si eorum dictũ continet ueritatẽ. Alioqui contẽptus largè seu in propriè acceptus pro sola omisso consiliorũ & aliorũ supererogatoriũ, seu in quantum sunt supererogatoria, nullũ peccatũ est, sicut nec ipsa omisso, ut patet ex supradictis. &c. & dicendis infra cap. 1. q. 3. ubi latius agitur de contẽptu, ibi uideatur. ¶ Et secundũ prædicta oĩa distinguẽdo intellige proportionabiliter oēs doct. de hac materia loquentes, ut Bernar. ubi su. in epist. 91. & 293. & Ricard. de sancto

sancto Viçt. part. 2. similiter Cant. 3. cap. 9. & 11. & Cant. 4. cap. 25. ubi per multas rationes & similitudines probat quòd tenemur niti in melius, & quòd non proficere & progredi in uia Dei est deficere & regredi, & quòd sic tenemur Deum toto corde diligere & emulari charismata meliora, & lucrari cum credito talento, non illud abscondendo, &c. huiusmodi. & idem iterum facit sup. Pf. exponens Canticum Abacuc cap. 3. In medio annorũ notum facies, &c. fol. 2. 2. parte. & alibi. ¶ Item notandum, quòd oĩa hæc, ex quo tangunt oēs Christianos etiam seculares, ut dictũ est Religiosi autem ultra suum statum tenentur ad alia ad quæ etiam cæteri Christiani tenentur, ut patet ex dictis sup. q. 1. Ideo Religiosi ultra hoc quòd tenentur tendere ad perfectionẽ specialiter per suæ regulæ & professionis obseruantiam, ut paulo superius in hac 3. q. dictum est, tenentur etiã sicut & alii Christiani non firmare aĩum contra profectum spiritualem : & non contemnere neque ex contemptu omittre consilia seu alia bona, in quantum supererogatoria, quia peccabũt ipsi sicut & alii Christiani, si intendunt nunquam proficere, seu non facere alia bona, neq; alio modo meliori, quàm in sua regula & constitutionibus taxantur : peccabunt inquam, & eo grauius, quo magis eos deceret intendere perfectiõĩ, & melius operari quàm alios Christianos seculares. Similiter peccabũt si culpabiliter contemnunt intentiones & executiones melioris boni : quis simpliciter omittẽdo prædicta supererogatoria nõ peccet, ut dictum est, de quo latius inf. 10. cap. dicendum est.

¶ Quo ad illud frater Franciscus promittit obedientiam &c.

¶ QVAESTIO IIII. Vtrũ fratres min. amplius seu maiori uinculo obligentur obedire D. Papæ, & ecclesiæ Romanæ, quàm alii Christiani, etiam quàm alii religiosi ? Respondeo quòd sic, ex speciali uoto regulæ seu professionis, ita quòd qui nõ esset subiectus & obediens D. Papæ & Rom. Ecclesiæ peccaret grauius quàm alii, quia contra hanc obligationem ex ui regulæ super additam communi obligationi ex iure Diuino, & hoc expresse dicunt omnes regulæ expositores hic & infra 12 cap. ibi, ut semper subditi & subiecti pedibus eius. f. Ro. Ec. Ideo ait ex pos. sine tit. cap. 1. & Barthol. Pis. quòd hic B. p̃ Francisc. in persona sua & oĩ

omnium fratrum sui status & ordinis totius promittit hoc : aliter enim non spectaret hoc quod dicitur (frater Franciscus promittit obedientiam &c) non inquam hoc spectaret ad institutionem regulæ. Ideo ipse tanquam caput ordinis pro se & pro toto ordine hoc specialiter promittit.

¶ Si dicas, quomodo B. Franciscus potuit pro nobis promittere, cum ordo ei in hoc uices non commiserit, aut consenserit, præsertim fratres futuri.

¶ Respondeo, quod rationabiliter in hoc consentire tenebantur & tenentur, si ab eis quæreretur actualis consensus: sicut communiter dicunt doctores in 2. quod Adam accepit & perdidit pro tota sua posteritate donum iustitiæ originalis, & in eius peccato uirtualiter omnes qui in eo & ab eo erant consenserunt & peccauerunt. Sic in proposito dicendum, præsertim quia in professione huius regulæ, tale uotum seu promissionem iam actualiter acceptatur. ergo ad quemlibet spiritualiter. Ideo etiam Bonauentura cum prædictis concordans cap. 1. ait: ex quo apparet quod nulla regula sic suum ordinem subiecit, sicut ordo minorum est D. Papæ & Ecclesiæ subiectus. Nam & si totus clerus & religiosorum uniuersitas, teneantur firmiter Apostolica domino obedire: tamen sanctus huic debito uotum adiicit speciale. Perfectus igitur Euangelii obseruator se suosque in se speciali obedienciæ ac reuerentiæ promissione subiecit. Nam sic uouendo factus fuit totius ordinis procurator, uicem gerens omnium fratrum, tã præsentium quam futurorum. Vnde summo Pontifici, sanctæque Romanæ ecclesiæ sunt fratres minores specialiter tam ex singulari hac sponcione, quam etiam ex speciali eius ad ipsos cura & defensione astriciti, hæc Bonauentura. Tandem D. Clemens 7. in prologo suæ declarationis, ait conformiter ad prædicta, quod fratres minor. etiam per ipsam regulam sunt subiecti pedibus Apostolicæ dignitatis. Ergo patet responsio: Nam quod hic uice omnium fratrum B. pater Franciscus promissit infra 2. cap. amplius explicauit dicens, in fine regulæ, quod petant à D. Papa. unum Cardinalem &c. ut semper subditi & subiecti pedibus, &c. & hoc est unum principale obligatorium regulæ, quod quidem quia est fundamentum unum de tribus positum in hoc 1. cap. per modum prologi, nõ computatum est inter specialia alia obligatoria, sicut nec illud uotum.

tum castitatis ibi, (uiuendo in castitate)

¶ Qui autem contendere uoluerit hoc esse computandum inter præceptorie obligatoria regulæ specialia, non multum contradicam. ¶ Notandum etiam, secundum expos. sine titulo, quod obedientia hic D. Papæ promissa, est in omnibus quæ non sunt contra animam, aut contra legem Dei, ut patet: aut contra perfectionem euangelicam in regula promissam: cum hoc tamen fiat eius auctoritas dispensandi & disponendi, ut oportet: de quo latius cap. 10. q. 4. dicitur: & etiam supra in Introductione, q. 7. dictum est.

¶ De iis qui uolunt uitam
istam accipere: & qualiter recipi debeant.

CAPVT II.

I qui uoluerint hanc uitam accipere, & uenerint ad fratres nostros, mittant eos ad suos ministros prouinciales, quibus solummodo & non alijs recipiendi fratres licentia concedatur. Ministri uero diligenter examinent eos de fide Catholica & de Ecclesiasticis sacramentis, Et
si hæc

hæc oīa credant, & uelint ea fideliter confiteri & vsq; in finem firmiter obseruare, & vxores non habent, vel si habēt & iam monasterium intrauerunt vxores, vel licētīā eis dederint auctoritate diœcesanę Episcopi uoto continentię iam emisso: & illius sint ætatis vxores quòd de eis non possit oriri suspitio, dicant eis uerbum sancti Euangelij quòd vadāt & uendant omnia sua, & ea studeant pauperibus erogare.

Quod si facere non potuerint, sufficit eis bona uoluntas. Et caueant fratres & eorū ministri ne solliciti sint de rebus suis tēporalibus, ut liberè faciant de rebus suis quicquid Dominus inspirauerit eis.

Textus. Si tamen consilium requiratur, licentiam habeant ministri mittendi eos ad aliquos Deum timentes, quorum cōsilio bona sua pauperibus erogentur. Postea concedant eis pannos probationis: uilicet, duas tunicas sine caputio, & cingulum & brachias, & caparōnem usq; ad singulum: nisi eisdem ministris aliud secundū Deū aliquando uideatur. Finito uerò anno probationis, recipiantur ad obedientiam, promittentes uitam istam semper & regulam obseruare. Et nullo modo licebit eis de ista religione exire, iuxta mandatum domini Papæ: quia (secundum sanctum Euangelij) nemo mittens manum ad aratrum, & aspiciens retro, aptus est regno Dei. Et illi qui iam promiserunt obedientiam, habeant unam tunicam cum caputio, & aliam sine caputio, qui uoluerint habere

Es

Et qui necessitate coguntur, possint portare calciamenta. Et fratres omnes uestimentis uilibus induantur, & possint ea repetiari de faccis & aliis petiis, cum benedictione Dei. Quos moneo & exhortor, ne despiciant, nec iudicent homines quos uiderint mollihus uestimentis & coloratis indutos: uti tibi & potibus delicatis, sed magis unusquisq; iudicet & despiciat semetipsum.

Notandum illud de mittendo ueniētes ad ordinem, sumitur exemplo Christi mittentis leprosos mundandos ad sacerdotes ab eis examinandos, &c. ut habetur Math. 8. Marci. Lucæ 5. & nomen ministri ex Matheo, 20. Qui maior est uestrum, erit minist. uester. Et Luc. 22. Ego in medio uestrum sum sicut qui minist. frat. & illud, examinent eos de fide Catholica, ex Ioan. 9. Tu credis in filium Dei, &c. (Et illud, & uxores non habent) ex Luc. 19. Si quis uenit ad me, & non odit patrem & ma. & ux. & Mat. 19. Et illud, (uadant & uendant omnia sua) ex Math. 19. Vade & uende, &c. Et illud (postea concedant eis pannos probationis) ex Math. 26. exuerunt eum uestim. suis, & induerunt eū purpura, ut s. ad imitationem Christi asperitarem uestium & crucis sequellam pro nostris peccatis assumamus. & illud (finito uerò anno probationis, &c. ex Luc. 13. à figura ficulneæ uno anno expectatæ ad fructum. Et illud (& nullo modo licebit eis de ista religione exire) ex Luc. 9. Nemo mittens manum ad aratrum &c. & illud, (Et illi qui iam promiserunt obedientiam, habeāt unam tunicam, &c.) ex Math. 10. Mar. 6. Luc. 9. Neq; duas tunicas, &c. Et illud, (& qui necessitate coguntur possint port. calciamenta) ex Math. 10. Neq; calciamenta &c. & Mar. 6. Sed calci. sandaliis. Et illud, (uilibus induantur) ex Math. 10. & Luc. 7. Qui mollihus uestiuntur, & preciosis, in domibus regum sunt, cætera patent ex Euangelio. Vbi notandum quòd in hoc cap. agitur de tribus. Primo de receptione ad probationem & professionem & habitum nouitiorum: & quo ad hoc est unum obligatorium æquipollens præcepto ex ui regulæ, secundum declarationē Clement. 5. quod continet in se multa obligatoria æquipollentia, seu multas condiciones obligantes. Nam omnia hic contenta ab eo loco (si qui uoluerint hanc uitam accipere, &c. usq; ly (& nullo

Glossa.

K

modo

modo licebit, &c. pertinentia ad modum receptionis ad nouicia tum & ad profersionem & ad formam habitus eorum & professo rum sunt obligatoria secund. Clemen. 5. ut patet ex dictis sup. cap. 1. q. 1. in æquipollentibus. Ideo ait speculū ff. 11. quòd qua si oīa contenta in hoc 2. cap. in quantum tangunt materiam de no uiciis, sunt obligatoria: & ideo secundum expositores est intelli gendum omne id quod Nicol. 3. & Clem. 5. circa hoc & circa alia non declarauerunt.

¶ Secundo agitur in hoc cap. quòd iam professi non possunt exi re, & quo ad hoc est unum obligatorium inhibitoriè, ibi (& nul lo modo licebit eis, &c.)

¶ Tertio agitur de uestitu & de calciamentis iam professorum, & quo ad hoc sunt tria obligatoria æquipollentia præceptis, ut pa tet sup. cap. 1. quæst. 1. secundum Clementem 5. Quorum pri mum est, de non habendo plures quàm duas tunicas, unam cum caputio, &c. ibi (& illi qui iam promiserunt obedientiam, habe ant unam tunicam, &c. Secundum est de non portandis calcia mentis, ibi (& qui necessitate coguntur, pos. portare calciamen ta. Tertium est, de uestimentis uilibus induendis, ibi (& fra tres omnes uestim. uilib. induantur) Reliqua ab illo loco, & pos sint ea repetiari, &c. usq; in finem non sunt obligatoria ex ui regula, ut patet ex dictis sup. cap. 1. quæst. 1. & 2. &c. Ideo so lum sunt quinque obligatoria modo supradicto in hoc 2. cap. quā uis in illo primo obligatorio multæ conditiones seu circūstantiæ obligantes includantur. Nam ut bene ait Gerson alphab. 24. lite ra e, in regulis moralibus, cap. de pœnitentia. quīs circa unū ob iectum seu materiam de qua agitur, seu circa quam est actus, sint & requirantur multæ conditiones seu circūstantiæ obligātes ne cessario, non ideo dicūtur esse tot præcepta seu obligatoria, quot conditiones & circūstantiæ. Sed unicum præceptum, secundum unicam materiam seu obiectum principale, alioqui in quolibet præcepto essent multa præcepta, ex quo in quolibet requiruntur multæ conditiones, seu circūstantiæ necessario ut bene fiat, ut po te quis? ubi? per quos? quō? quando? &c. ergo patet intentū ad quorum oīum maiorē declarationem, quæruntur 23. quæstiones.

¶ Quo ad illud, Si qui uoluerint hanc vi tam

accipere, & uenerint ad fratres nos. &c

¶ QVAESTIO I. Vtrum uenientes ad ordinem, omnes sint mittendi ad min. prouinciales de necessitate, an pos sint aliqui dimitti uel repelli sine hoc quòd mittatur ad min. prouinciales? ¶ Respondeo secundum quatuor magistros, cap. 2. & ex pos. sanctorum patrū ordinis cap. 2. & speculum ff. 11. quòd solum est instructio utilis, & non necessaria, quo ad hoc scilicet, ut sciamus quid agere debeamus circa eos tantum qui no bis uidebuntur idonei, ut s. mittantur ad min. secundum debitas circūstantias, secundum loca & tempora, prout erit utile. Sed est conditio obligatoria, quo ad hoc s. quòd admittant idoneos, & non eos retrahant amore carnali uel odio, & huiusmodi: sed po tius iuari. Sed an hæc obligatio recipiendi & iuandi, & non retrahendi idoneos sit solum ex iure Diuino seu alio alias obligā te, an etiam superaddita hic ex regula potest dubitari. Nam aliqui ut ex pos. sine tit. 2. cap. uidetur dicere, quòd solum est obligatio cōs omnibus ex alio iure. Omnes enim Christiani tenentur non retrahere sine causa rationabili idoneum à religione, ut proxime dicitur q. 2. & per hoc uoluit hic regula nos admonere: & si quid obligationis hic est per regulam, superadditum solum est quo ad hoc, s. quod subditur in regula, s. quòd mittatur ut per solos mi nistros prouinciales recipiantur idonei. & cum hac opinione ui detur etiam concordare F. Gundifaluus, ut habetur in suo tract. in lib. ord. f. 98. dicens, quòd illi qui uoluerint hanc uita accipere mittantur ad min. ut s. inde licentiam accipiant ad intrandum re ligationem, hæc ille. Aliis aut uidetur quòd etiam ex ui regula sit obligatorium non repellere idoneos: & cum hoc concordare ui dentur 4. magistri, & alii cōter expositores, & Clemen. 5. in sua declaratione uidetur ex suo tenore hoc approbare, quia generali ter sine exceptione dicit, quòd omnia hic contenta, quo ad mo dum receptionis, &c. sunt æquipollentia præceptis ex ui regula. Quid horū sit uerius meliori iudicio relinquitur examinan. inte rim eligatur securius. Illi aut qui oīno apparent probabiliter ine pri, aut non idonei ad religionem hanc, facile possunt, imo & de bent statim dimitti & expelli: & de hoc non est dubium, quia pa tet ex declar. Nic. 3. art. 7. & ex infra dicendis in quæstionib. seq.

Questio 2

QVAESTIO II. An liceat cuilibet Christiano, præcipuè fratribus min. inducere aut retrahere aliquem à, seu ad religionem, præsertim ad hanc religionem minoram? Ratio dubitandi est, quò ad nos præcipuè, quia regula dicit Si qui uoluerint, &c. & uenerint ad fratres nostros, & mittant eos ad suos min. &c. Ex quibus uidetur quòd non licent inducere eos, aut aliquos retrahere à meliori bono: sed quòd solùm sponte sua, nò industi à nobis uenientes sunt, & possunt admitti.

¶ Respondeo 1. quòd licitum & sanctū est inducere per bona media dispositos probabiliter & idoneos ad religionem reformatā, in qua regulariter & bene uiuitur, alias illicitum est. Notentur particulæ, Nam est promouere eos ab bonum sibi conueniens, & proportionatum, & ad consilia Euangelica. & in hoc omnes docto. concordant, quòd tales tali modo inducere est bonum, ut patet ex B. Thom. 2. 2. quæst. 189. Notandum tamen, quòd non est bonum inducere quemlibet, etiam idoneum, ad faciliter uouendum religionem, ut bene ait Gaietanus 2. 2. q. 189. art. 2. licet sit bonum inducere ad religionem, quia in illo uoto facile factum est periculum, hic autem non. Dicitur est, quòd alias est illicitum inducere ad religionem si deficiat aliqua conditio de supradictis. Vnde inducere indispositum tali religioni reformatæ ad quam inducitur, non est licitum. Immo & uix excusatur à peccato aliquando ueniali, & sæpe mortali, quia est inducere ad indiscrete assumendum statum altiore respectu personæ assumentis indispositæ, ut supponitur: opus enim ut sit bonū, debet proportionari facienti. Sicut & indiscrete facerent, si omnes statum & uotum uirginitatis & prælationis sine differentia sumerent, seu si ad id inducerentur, quod non est expediens personæ sic indispositæ. Quòd autem aliqua persona sit & possit esse indisposita ad alia consilia Euangelica pro semper, uel ad tempus, patet ex Luc. 14. Quis uolens ædificare turrim &c. nonne computat prius. & Math. 19. Sunt eunuchi qui se castrauerunt, &c. non omnes capiunt uerbum hoc: qui potest capere capiat. & Eccles. 3. Altiora te ne quæsieris, nam non omnia possumus omnes, neq; omnibus omnia bona conueniunt, ut patet. Neq; est temerè & indiscretè de Dei gratia & fauore fidendum: sed discretè & debitè, alioqui nulla posset esse stulta promissio Deo facta ab eo qui in Deo confidens

dens uoueret aut promitteret, aut aggrediretur quodcunq; bonum opus arduum consilii seu supererogationis, ut uirginitatis uotum & martyriū, &c. huiusmodi: quòd clare patet esse falsum, & contra illud Eccles. 7. cap. Displicet Deo infidelis & stulta promissio. Infidelis, quæ s. non seruatur: & stulta, quæ s. discretionis sale non conditur, ut ait Gerson in regulis moralibus, alpha. 24. litera k. Ideo secundum eum, stultum est dicere quòd de ingrediendo religionem non sit consiliandum, sed quòd ad primam inspirationem ingrediendum sit. Similiter quòd omnes passim liceat ad hoc inducere. Et Gaietanus, 2. 2. q. 189. cum hoc cõcordans, dicit, quòd qui debita dispositione carent, non debent ingredi neq; induci ad religionem, utpote indisposita, & non habentes sumptus ad ædificandum turrim in statu religiõis, aut prius debitam dispositionem nitantur acquirere, seipsos uincere procurando, & à Deo adiutorium impetrando, per orationes, elemosynas, & purificando conscientiam per lectionem scripturarum, per prædicationes, & huiusmodi bona opera, ut oportet: uel etiam ingredi & induci possunt, si habetur spes bona & rationalis, quòd iam ingressis dabit Deus hanc bonam uoluntatem & dispositionem habentibus, tamen bonam intentionem & uoluntatem humilem, faciendi humiliter quæ regula requirit, & status religionis quam assumit: hæc ille.

¶ Quòd si quærat quæ & qualis sit bona dispositio hominis ad statum religionis sumendum? Respondeo secundum Gaietanum ubi sup. conformiter ad B. Thom. quòd est hæc, ut s. omnem affectum suum ad mundana & carnalia relinquere uelit efficaciter honores, diuitias, &c. cum proposito humiliter seruiendi Deo. Quòd si talem abrenuntiationem homo perfecte non habeat, sed aliquo modo, sufficit ei ut omnem suam fiduciam sustinendi in religione ponat in Deo, & cum tali fiducia & intentione bona humiliter ingrediatur ut probet, & probetur: hæc ille. Sed ultra hoc dicit Gerson Alphab. 73. litera I, K, tract. de passionibus animæ consideratione 18. 19. quòd debet attendi, ne talis habeat complexionem & inclinationem nimis notabiliter oppositam obseruantis religionis: & ne sit à natura leuis & inconstans nimis, quia tales complexionem & inclinationem nimis fortes & habitus, & huiusmodi, licet non necessitent hominem, tamen ualde mouent ad

malum, & impediunt à bono. Communiter autem homo sequitur inclinationes naturales & habitus nimis fortes & uehementes ut patet experientia: & ideo isti nisi magno feruore constanti mouerentur ad religionem, & probabiliter speraretur de eorum perseverantia, & quòd à Deo & eius gratia mouentur, non deberent se religioni oppositæ suæ forti inclinationi tradere, neq; eos qui deberet inducere ad eam, ex quo in alio statu possunt bene saluari in religione aut illa ex indiscretionem sua & fragilitate & temeraria confidentia in Deo probabiliter imminet periculū damnationis, ibi manendo irreligiosè, aut inde male egrediendo. Nam & ut ait idem Gerson Alphab. 7. o. litera h & c. tractat. de diuersis diaboli tentationibus: sæpe diabolus immittit proposita bona, s. de bonis ex genere operibus & consiliis aggrediēdis ab iis quos ex sua fragilitate seu indispositione scit tandem inde male cassuros. Et secundum prædicta omnia debet intelligi seu etiā limitari. B. Thomas ubi supra, licet uideatur oppositum dicere. Nam intelligitur quòd s. quantum est ex genere operis cum sit bonum & consilium Christi, non est deliberandum, sed potius est homo inducendus ad introitum religionis, dummodo sit ipse alias debite dispositus, ut cum gratia Dei debite prosequatur consiliū Christi: quia talis habens bonam dispositionem, bene habet sumptus ad turrim spirituales ædificii, & sufficienter abrenuntiat oībus, ut sit discipulus Christi, & non aliter, ut dictū est. quīs Siluest. aliter intelligens rī. Religio. 2. q. 1. & 2. aliter & male dicat: similiter & aliqui alii, nisi ut dictum est, intelligantur & limitentur. & sic patet, quare dictum est quòd licet inducere dispositos, & non alios. ¶ Secundo dictū est, quòd licet inducere eos, sed non qualitercunq; sed per media licita, non uiolenter, non minis inducendo ut quis intret, uoueat aut profiteatur religionem (an autem uotū metu extortum ualeat, uide latius alibi in materia de metu, uoto, & iuramento, ut in summis facile haberi potest) quo non obstat. (ut ait Gerson in regulis moralibus) bene licet iudici aliquem ex demeritis, seu ex causa sufficiente compellere ut uiuat intra monasterium, seu etiam ut profiteatur & fiat religiosus, ut patet ex practica ecclesiæ. Regulariter autem id nō licet imponere inuisito. Item an muneribus & precibus liceat aliquem inducere ad religionem, & an sit symonia, uideatur latius in materia subiecta in summis.

Item

Itē non licet inducere per mendacia, laudando, uituperando, & c. huiusmodi ut patet, quia Deut. 16. iuste quod iustum est exequaris. Et propter omnia prædicta ait regula, Si qui uoluerint & uenerint ad fratres. & c. Non quia non possumus debito modo inducere & attrahere dispositos & idoneos ad religionem. Sed (ut ait Bonauent. & ex pos. sine tit. cap. 2.) ut per hoc innuatur quòd ex parte intrantium ingressus sit oīno uoluntarius & præsentialiter requisitus. ¶ Dicitur tertio, quòd generaliter loquendo, non licet inducere, nisi ad religionem reformatam, & ubi regulariter uiuitur. Nam secundum Gaieta. 2. 2. quæst. 189. ex B. Thom. requiritur ex parte religionis ad quā quis inducitur, quòd in ea uiuatur ita regulariter & exemplariter, ut habeat inductus occasionem in melius proficiendi. Nam si maiores tepide uiuunt & inter minores est multa relaxatio, iam certe imminet periculum scandali ipsi inducto dum aliud uidet quā putabat, & quā sibi dicebatur: & quāuis non mendacio inducentis, quia s. simpliciter induxit eum, extollens religionem in generali, tamen ipso actu inductionis quo tantum extulit inducens ingressum ad illam religionem, uidetur sic inductus deceptus esse. Vnde quando inducitur quis ad religionem, exponēda est etiam ei difficultas quæ erit ex imperfectione consortū, si ita est. Vnde inducere aliquem ad religionem deformatam, in qua uiuitur in mortali transgressione regulæ aut legis Diuinæ, ut sunt aliquæ religiones aliquorum conuentualium male uiuentium, non secundum regulam promissam, est actus de suo genere malus, quia inducitur quis ad uitam reprehensibilem ex se, uel ex circumstantiis probabilibus: talis autem uita mala est, quia exorbitat à uita regulari. Ideo uituperabile est inducere & etiam ingredi talem religionem deformatam & irregularē, & etiam recipere personas ad talem religionem, uel uitam deformatam: quia est eorum peccato directe cooperari & ad eorū scandalū probabiliter imminens causam præstare, quīs ecclesia toleret permissiue, hæc sicut & alia mala, ut lupanaria & huiusmodi. Vnde etiam non licet inducere obligatum in minori religione ad maiorem & perfectiorem religionem, nisi ipsa maior & perfectior religio sit reformata, & regulariter in ea uiuatur de facto, licet ex se, uel ex debito, seu de iure sit absolute maior, hæc Gaietanus.

Et

Et facit ad hoc illud Matth. 23. Vx̄ uobis Pharisæi qui circuitis mare & arid. ut faciatis unum profelytum, & cum feceritis, facitis eum filium gehennæ, &c. Ex quo innuitur peccatum mortale committere prælatum recipientem. i. alium inducentem aliquem ad religionem ubi deformatè uiuitur, & ad statum periculosum, ubi regula promissa non feruatur. Nam communis regula doctorum est, quòd ubi in sacra scriptura ponitur ly (ue.) significatur pœna inferni, & peccatum mortale transgressoris. Et ratione patet exemplari, quia si quis à me peteret cibum quem ego scio esse uenenatum, putans illum bono animo per illum cibum sanitatem consequi posse, nonne ego si tacerem & darem, essem reus mortis, illius, uel damni inde prouenientis? Nonne si quis petat aperiiri sibi ianuam domus, ubi ego scio esse leonem sæuum percitum deuorare, uel esse ibi inimicum illius absconditum ad illum occidendum, si ego illi ianuam aperio, non reuelans pericula sibi parata, nonne ero in culpa mortis uel periculi inde probabiliter sequuturi? Ergo similiter si quis ueniens ad religionem deformatam ubi sunt innumera pericula peccatorum mortalium, propter communem ac multiplicem regulæ transgressionem. ueniens inquam ad talem religionem bono animo ut quærat salutem animæ suæ, si ignoret deformitatem eius ac pericula quæ illic sunt, qualiter excusabitur ianitor, s. prælatus introducens illum, uel alius illum inducens ad talem religionem mortiferam? Nullo certe modo excusatur talis prælatus recipiens, & multo minus qui tales inducit ad religionem deformatam: neq; illi qui per suffragia suorum uotorum talem uenientem admittunt: sed omnes inuoluuntur peccato maiori uel minori, secundum quòd quisq; tenebatur scire & prouidere tali periculo proximi, bono animo pro salute animæ suæ ad eos uenientes. Prælatus enim & is qui inducit, ad plus tenetur & minus excusatur, quàm alius simpliciter admittens per suffragium sui uoti. Dico regulariter quòd non excusantur à peccato, præsertim si non informant eos uerè, clarè, & nudè de suo statu & obligatione, ac difficultate obseruandi quam habent, ut supra, secundum Gaietanum dictum est. Nam bene excusantur, si inducant & recipiât dispositos & aptos religioni tali, & spiritu feruentes, eos informando de promittendis & de periculis, & qualiter illa debet cauere & uitare ut saluentur. Nam & hoc modo indu-

cere

& recipere licitum est & bonum, etiam ad religionem deformatam: præsertim eos de quibus speratur probabiliter, quòd iuuantè gratia Dei, & saluabuntur & proficient ad religionis obseruationem. Multos enim Deus suscitatur ad reformationem ecclesiæ & religionum quotidie labentium, per quos & uitam regularem Deus sustentat, uel in toto uel in parte. & hoc intuitu modo prædicto eos informando, bene licet eos recipere & inducere, ut dictum est. Circa quæ omnia examinanda magna & cautè discretio habenda est, & requiritur.

¶ Ex dictis patet primo an liceat retrahere aliquem ab ingressu huius uel illius religionis, uel etiam religionis cuiuscumq; in generali & dicendum est quòd sic, attentis prædictis circumstantiis aliquando, & aliquando non: & expresse quoad hoc etiam concordat Gerfon in regulis moralibus, Alphab. 24. litera K. & Alphab. 67. B tract. de religionis perfectione, consyder. 2. dicens, quòd potest syncero & recto consilio religionis ingressus dissuaderi, quibusdam ad tempus, aliis in æternum. Sicut de prælaturæ susceptione aut status uirginitatis diceretur: quàmuis modestissima cautela in dissuadendo adhibenda sit, hæc ille. ¶ Ad quid autem teneatur & quomodo is qui male retrahit aliquem à religione cui non tenebatur, uel cui iam tenebatur, uideatur latius in summistis tit. Religio, & tit. restitutio. Præcipuè Siluest. tit. Restitutio. 3. q. 1. an teneatur ad aliquam restitutionem secundum aliquos, uideatur ibi supra. Patet etiam 2. ex dictis, quòd si communiter in hac nostra religione minorum uiueretur deformatè secundum regulam habendo nimiam distractionem sollicitudinemq;, & nolent contentari cum usu moderato rerum, & præceptum de pecunia non debite feruaretur, ut tenentur fratres secundum regulam & declarationem, seu dispositionem Papæ & ecclesiæ & huiusmodi, quòd tunc non liceret inducere neq; recipere aliquos ad tales prouincias seu familias, nisi ut dictum est: & quòd talis status & modus uiuendi deformatè est multo imperfectior quàm alia religio laxior, ubi tamen uiuitur reformatè cum redditibus, ut latius dicitur infra cap. 6. q. 16. & cap. 10. q. 5. &c. ibi uideatur. Patet etiam tertio, ex dictis, quare nostra regula tot condiciones recipiendorum explicuit, ut dicitur, & secundum constit. ordinis requiruntur & quales deberent esse recipiendi ad nostram religionem: quia

L ut commu

ut communiter uidemus recepti sunt peiores quotidie & posteriores prioribus, & multiplicatis talibus, multiplicantur transgressiones, & ordine dilato dilatatur & relaxatio & scandala crescit, ueteribusq; noua superadduntur. Ideo ex talium receptione multiplicata contingit aliquibus magis claudi uiam salutis in religione secundum Augustinū, Sicut nullos inueni meliores, quā qui in illa defecerunt, & aliquando euenit ut difficilius aliqui saluentur in religione quā forte in seculo saluarentur, quia in omnibus congruit religio, praesertim haec nostra, ut dictū est sup. & etiam sup. in introductione, q. 3. & c. & infra q. 3. sequenti habetur secundum Bonauent. & ad praedicta omnia facit ualde dominus Nicolaus 3. in sua declarat. art. 7. concordando dicens: Per omnia discrete procedant, nec indifferenter omnes admittantur ad ordinem, sed illi tantum qui suffragantibus eis literatura idoneitate, uel aliis circumstantiis possint utiles esse ordini, sibiq; per uitae meritum & aliis proficere per exemplum, haec ibi. Patet tandem quarto, ex omnibus supradictis, quā stulte & infideliter contra animam suam & proximi, & contra religionem matrem suā agit is qui uel amore carnali, uel alias recipit ad ordinem eū qui aliquo modo notabiliter est indispositus uel inutilis, seu non idoneus tali religioni, uel retrahit, seu repellit dispositum, utilem & idoneum. Similiter qui ex quacunq; causa irrationabili aut inaduerten-ter seu indiscrete ad aliquod praedictorum suffragatur, quāto magis qui inducit, & qui temerē & pertinaciter conatur.

QVAEST. III. quo ad multitudinem uenientis repellendam. An ratione multitudinis possit aliquibus iuste negari receptio ad ordinem, & si alias sint apti ad religionem? Dico secundum Bonauent. in quaest. 10. super regulā, quod non expedit nobis, nec ecclesiae Dei, recipere omnes passim. Nō nobis, quia sunt uariae hominum conditiones, qualitates & mores, quae omnia non possumus bene examinare in tam breui tempore: sicq; multos reciperemus imbecilles, qui non possent rigorem ordinis ferre, multos pauperes qui non pro Deo, sed pro uitae sustentatione uiuere desyderarent nobiscum, multos incompósitos moribus, quos uix corrigere ab insolita consuetudine possemus: & per tales dissolueretur ordinis disciplina, & impediretur

tur profectus aliorum & nō sufficeret eos omnes alii pascere nec eis seruire: Neq; inuenirentur tandem qui possent eis bene praesefse. Sicq; oēs simul & corpore & spiritu quasi confusa multitudo perirent, quae nec bene regi ualet nec commodē sustentari. Ecclesiae similiter non expedit, quia cum sit ordo ad ecclesiae aedificationem constitutus & multitudo receptorum magis confusionem induceret, nec de conuersione multorum exemplum aedificationis, sed potius scandalum acciperet, ubi religiositatis excepto solo habitu nil ferē inueniretur. Minus enim malum est non esse religiosos, uel nomine, uel habitu, ubi non uiuunt sicut religionis eorum forma requirit, quā ut sint & per uitā eorum peruersam alios scandalizent: sicut melius est lucernam non esse in domo quā esse ibi tantum foetidam & non lucentem. Nimis etiam foret onerosum fidelibus tot mendicantes unius ordinis pascere a quibus nullum uel modicum habuerint aedificationis praesidium. Sed tot & tales recipi expedit qui sine onere Ecclesiae pasci possint, & qui ualeant Ecclesiae in spiritualibus respondere iis quae ab ea in temporalibus recipiunt pro corporali sustentatione, haec ille. Et faciunt ad hoc multa iura ad propositum quae adducit Gloss. in dist. 23. cap. Talis. Faciunt & ea quae in fine quaestionis praecedentis, & sup. in Introductione quaest. 3. dicta sunt, quod multitudo intransiens est una causa periclitationis religionis, & quod non omnibus expedit nostra religio, & ibi praecipue esset prouidendum. ¶ Quod si contra hoc obiiciatur, cum multitudo sit occasio confusionis & mali regiminis, & c. ut dictum est. quare ergo multiplicamus numerum recipiendo multos, praecipue inutiles & oneramus nos ipso & alios?

¶ Respondeo secundum Bonauenturam, q. 15. super regulam, Inutiles omnino sciēter non recipimus, sed praeter spem nostram aliquoties casu sic cōtingit (sicut natura non dicitur generare monstrum, quia non a proposito, sed casu producitur monstrum ex errore naturae, sic in proposito).

Quatuor autem de causis solemus recipere superuenientes. Prima est, compassio perditionis eorum qui uix extra ordinem in seculo saluarentur: sicut qui de igne uel aqua periclitantem, uel de alio periculo rapit.

Secunda, propter profectū ordinis qui ex scientia, morū honestate, &

& quorundam reuerentia futurus præsumitur.

Tertia, propter aliorum ædificationem, ut multi de talium conuersatione qui aliquo modo sunt famosi in seculo, emendentur, & eorum emendentur exemplo.

Quarta, propter præcū instantiam quā ipsi faciunt pro se & alii pro eis nimia importunitate obtinēt aliquos recipi quibus de negari nō potest. Et sicut agricola sæpe seminat & plātat in spe quod omnia bene conualescent ad fructum: quod tamen plerunq; in aliis quibus nō euenit. Ita contingit & in religiosis ad ordinem receptis, Luc. 8. Aliud cecidit secus uiam &c. seminantur autem plures sulci, ut si aliqua grana perierint, alia pro illis Deo iuuante, & omnia prouidente conualescant. Nos autem omnibus prouidere non possumus: quia Sap. 9. Timidæ & incertæ sunt prouidentia nostræ.

✠ Quo ad id, & si hæc omnia cred. vxres non habent, &c. & illud, Examin. eos de fide Catholica.

QV AESTIO IIII. Quæ conditiones requiruntur ex regula, & ex iure communi, & ex statutis nostræ religionis in recipiendis ad ordinem, & quomodo intelligantur? Respondeo 1. quod ex regula requiritur duo quæ in hoc cap. 2. tanguntur obligatoriè: Quarū prima est, quod sit fidelis, Catholicus, & de nullo errore suspectus: & hoc est quod dicitur (& si hæc omnia credant, &c.) ut in 1. cap. constit. generalium statuitur & declaratur, quod hoc intendit & docet regula. Ergo requiritur ex speciali præcepto regulæ, quod non recipiatur nisi fidelis, catholicus, & de nullo errore suspectus. Fidelis, i. quod habeat rectam fidem & firmam, ut tenetur, ad quam fidem pertinent omnia quæ ipsi obsequuntur, secundum sanctum Bonaventuram 2. cap. Catholicus, i. quod fateatur se usq; ad finem fidem Catholicam & Ecclesiastica sacramenta se uelle obseruare, ut ait F. Gundisalvus fol. 99. unde licet in hoc quod dicitur quod sit fidelis habens fidem ueram, includatur hoc quod est esse uerum Catholicum

cum & sacramenta ecclesiastica quæ ueram fidem consequuntur, tamen ideo explicantur hæc, ut non solum corde, sed & ore & opere & signis ueram fidem profiteantur, ut oportet, & reuerenter conseruent, seu conseruare efficaciter uelint. Item de nullo errore suspectus, hoc non ponit regula, sed ordo in confi. g. secundum ius Diuinum & regulam, ut ait expos. sine tit. Nam requiritur testimonium etiā ab hiis quæ foris sunt & coram hominibus, ad quorum ædificationem, est specialiter nostra religio. Ideo requiritur remotio cuiusq; prauæ suspicionis de aliquo errore: quia si quis esset taliter suspectus, non potest licite recipi, etiam si in se esset uerè fidelis, catholicus, quousque talis suspitio decidat ab eo apud homines. Voluit enim ordo etiam scandalo prouidere fidelium ex tali suspitione proueniente, sicut regula inf. 11. Ne habeant suspecta consortia, &c. Et quāuis de iure Diuino & Ecclesiastico requiratur hæc conditio, quod s. sit fidelis & Catholicus, tamen ex speciali uinculo imponitur obligatoriè per regulam secundum Clemen. 7. ubi sup. in glos. habetur: quāuis quatuor magistri, & Hugo dubitasse uideatur de hoc: sed ut dixi, standum est declarationi D. Clement. 7. ubi sup.

Quomodo autem tales debeant examinari, s. per ministros prouinciales, ad quos ex regula pertinet auctoritas recipiendi, uel per eos quibus ipse commiserit receptionem eorum: & si non sunt iā per ipsos min. examinati, quia sic habetur in constitutionibus generalibus, quod qui recepturus est aliquem ad ordinem prius secundum regulam, diligenter inquirat quod recipiendus sit fidelis Catholicus, ut docet regula, &c. Notandum tamen circa hoc, quod talis examinatio an sit fidelis, catholicus, &c. tunc tantū est in obligatione ex ui regulæ facienda, quando & ubi contingit esse aliquos hæreticos secundum Bonauen. & expos. sine tit. & cōmuniter omnes doct., seu quando talis omisio examinationis ex rationabilibus circumstantiis uideretur damnosa uel periculosa: alias autem non est necessaria talis examinatio, sed sufficit quid & quomodo communiter fit in receptione, quod s. generaliter cum aliis interrogationibus quæritur à recipiendis an sint & uelint permanere in fide catholica, an ligati matrimonio, corpore sani, &c. & facit ad hoc glos. in dist. 24. cap. nullus. Et hic notandum secundum Bonauen. quod in præfata examinatione de fide catho

catholica intelligitur examinatio de aliis minoribus ad fidem pertinentibus. modus enim regulæ est dare ex similibus similia intelligere, & minora in maioribus implicare.

¶ Secunda conditio ex vi regulæ est, & uxores non habent, uel si habent, &c. i. qui non sint iam matrimonio ligati per copulã carnalem superuenientem spõsalibus uel matrimonio rato, ita quòd non consumauerint matrimonium: tunc enim matrimonium consumatum, quando post consensum de præsentì uel post sponsalia superuenit copula. Nam si copula præcedit & post sequitur consensus, non est matrimonium cõsummatum, sed solùm matrimonium ratum, & potest bene dissolui per ingressum religionis cuiusque, ut communiter habetur apud summis. tit Religio. & tit. Matrimonium Siluestrina, quia hoc est de iure communi Et in super regula nostra imponit hoc nobis obligatoriè secundum Clemen. 5. ubi sup. & sic statuitur & declaratur in constit. g. Martini 5. capit. 2. & expos. sine tit (si uxores non habent) s. post copulã carnalem. Vel si habent uxores, s. post matrimonium iam cõsummatum, non possunt recipi sine peccato transgressionis regulæ, nisi concurrant conditiones sequètes, s. quòd uxores intrent monasterium suum, uel quòd uiris dent licentiã intrandi religionem, faciendo uotum continentie de auctoritate diocesani episcopi: & quòd tales uxores sint illius ætatis & qualitatis, quòd de earum incontinentia non habeatur probabilis suspitio. Et notandum quòd omnes istæ conditiones sunt etiam de iure communi, ut expresse habetur cap. Cùm sis, de conuersione conjugatorum. Ideo uideatur in summis, præsertim summa Siluest. tit. Religio. 2. q. 9. & latius tit. Matrimonium, 8. q. 12. & alibi. hoc tamen semper notato, quòd quibus circa hæc quæstio debeant fieri necessario ex iure communi sint opiniones doctorum canonistarum, ut patet ibidem, tamen nos fratres min. tenemur tales non aliter recipere quàm hic etiam per regulam imponitur obligatoriè. Voluit enim B. pater Franciscus quòd teneremus modum securiorem & ueriores in receptione talium conjugatorum. Ita quòd si aliqua conditio de suprapositis deficiat, utpote quia uxor iuuenis, præsertim si propter adulterium cogitur ad diuortium, ut det uiro licentiã intrandi religionem, ipsa faciens uotum continentie, manendo in seculo: quis secundum ius commune hoc forte sufficiat ut uir in-

tre&

trere religionem, & ut maneat religiosus, etiam uxore reclamante, secundum aliquos doct. & ualeat talis professio. Tamen nos fratres min. peccaremus talem recipiendo, ex quo inuisita tali uxore etiam ex culpa sua uir suus ingreditur religionem, est suspitio de incontinentia talis uxoris in seculo remanentis, quibus professio sit ualida de iure. Nam totum hoc hic contentum quoadmodum receptionis ad nouiciatum & professionem est etiam obligatorium ex vi regulæ, secundum Clemen. quis alii doct. de his quondã dubitauerint. Ideo seruandus est modus nobis ex regula taxatus, quibus aliud quo ad aliquã conditionem possit licite fieri de iure cõi, in aliis religionibus: & quàmuis professio sit ualida, etiã in nostra religione, si prætermisso modo regulæ nostræ fiat secundum ius cõmune, ut dictum est. ¶ De iure autem communi requiruntur 7. conditiones. Prima, quòd non sit matrimonio ligatus is qui ingreditur religionem: de qua iam dictum est, quòd etiam imponitur per regulam, uideatur in summis. ubi sup. Secunda conditio est, quòd sit conditio liber. Tertia, quòd nõ sit dignitati astrictus, quia Episcopi & superiores non possunt fieri religiosi sine speciali licentia Papæ. Quarta, quòd nõ ingrediatur quis coactus metu uel uoluntariè. Quinta, quòd nõ sit mente captus, furiosus, aut impubes. Nã requiritur ætas debita, præsertim ut ingrediatur nostram religionem. Requiritur de iure cõi quòd cõpleuerit annum 14. ut incipiat sic annum probatiõis, & cõpleto anno 15. potest profiteri, & non ante, quibus etiam secundum alios doct. ante 18. annum non potest quis profiteri in nostra religione, sicut nec in aliis religionibus existentibus in insulis multum rigidis. Requiritur etiam quòd sit rationis aut mentis capax & urens, nam furiosus & huiusmodi, non possunt esse religiosi secundum ius. Sexta conditio est quòd non sit obligatus ratiociniis publicis & perpetuis, de quibus etiã uideatur in summis, ubi sup. & de eo qui tenetur ad aliquid faciendũ: utpote ad legendum, curãdum & huiusmodi. ubi notandum quòd liceat humana lege non prohibeatur ingredi religionem is qui est obligatus priuatis seu temporalibus ratiociniis sicut obligatus publicis prohibetur, tamen aliunde, s. lege Diuina & naturali potest obligari non intrare anteq̃ se sufficienter expediat, ne suus ingressus sit causa proxima malorum. Nam Deut. 16 Iuste quod iustum est exqueris: & faciunt ad hoc quæ sequitur,

Septima

¶ Septima conditio est, quòd nō sit debitis obligatus. Qui enim est debitis obligatus, non potest fieri religiosus, ut habetur in prædictis summistis. Sed de hac conditione similiter & an possit intrare religionem is qui habet patrem in necessitate, latius inf. q. 5. & 9. sequentibus agendum est, ibi uideatur.

Conditiones autem requisitæ ex uinostrarum constit. ordinis sunt omnes supradictæ, & insuper aliæ 6. Quarum prima est, quòd sint animo prompti, sic scilicet secundum Bonauenturam, quòd sint parati ad martyrium: quòd uideatur intelligendum de congruentia: uel si de necessitate intelligitur, quòd sint prompti ad martyrium per fidem, sicut alii Christiani tenentur esse in animi præparatione: & similiter isti pro fide & pro regula, postquam eam promiserint, sicut pro lege Dei seruanda ad quam tenentur: & sic hoc includitur in illa conditione, quòd sint fideles, catholici, & uelint confiteri & firmiter obseruare, &c. Vel dic quòd requiritur quòd sint animo prompti, ita quòd omnino uoluntariè & non coacte ueniant ad religionem: & sic reducit ad aliam conditionem iuris communis & regulæ, quòd scilicet qui uoluerint hanc uitam accipere, &c. ut sup. q. 2. dictum est.

Secunda conditio, quòd sint corpore sani, non infecti lepra, aut alia infirmitate contagiosa, aut morbo caduco, ut habetur in constit. ordinis, ut etiam habetur in tab. 2. uic. g.

Tertia conditio, quòd sint legitimè nati: sed hæc conditio communiter, & non est consuetudo tales repellere propter illegitimitatem. ideo consuetudini stetur.

Quarta conditio, quòd non sint aliqua uulgari infamia in seculo notati.

Quinta, quòd sint sufficienter literati, uel ad alios labores ordinis fratribus honestos & utiles, apti.

Sexta, quòd ad nouiciatum non recipiantur ante 17. annum inceptum. Nec ad professionem, ante annum decimum octauum etiam inceptum. Sed istæ conditiones ex uino statuti ordinis, non obligant ad culpam, quantum est ex uino statuti, bene tamen ex alio iure Diuino uel humano, præsertim quia si præcepit D. Nicolaus 3. in sua declar. art. 7. quòd non omnes passim recipiantur, &c. ut sup. in fine 2. quæst. dictum est. ¶ Item quia si contra conditiones requisitas quis recipitur ultra peccatum quòd incurritur, sæpe

sæpe non ualet receptio neque professio, & manent multi laquei & obligationes tam ipsi recepto, quam religiosi recipientibus, de quibus omnibus in supradictis summistis uideatur. Hic enim de duabus tantum conditionibus ex iure communi requisitis, quæ non bene uidentur tractari à summistis agendum censui in quæstionibus duabus subsequenter. ¶ De Religiosis autem aliarum religionum, an & quomodo liceat recipere uel non, latius infra q. 17. &c.

QVAESTIO V. Vtrum liceat grauato debitis intrare religionem, aut ipsum recipere? Respondeo quòd in hoc sunt duæ opiniones solennes, quarum prima uideatur uerior quam tenet Gerson alphab. 39. litera x. y. &c. in 2. parte summa, & supplementum Gabrielis in 4. dist. 38. q. 1. bb. & alii doctores, ut Medina de restitutione fol. 19. 20. quòd est obligatus debitis alicui personæ uel communitati certæ & determinatæ, ratione furti, mutui uel contractus, non potest intrare religionem, uel reddere se uoluntariè absolute impotentem ad soluendum, nisi prius satisfecerit debitæ ipsi creditori, uel alio modo ipse uel alius pro illo, uel conuentus satisfaciatur, uel alio modo sufficienti pateat probabiliter modus ad satisfaciendum, alias peccat qui contra facit, & qui ei cooperatur ipsum recipiendo, & huiusmodi, & uterque manet obligatus ad prædictam satisfactionem modo possibili. ¶ Notentur particulæ. Pro cuius declaratione, dico quòd ista opinio stat in 7. punctis.

Primo, quòd si quis est obligatus debito certo, scilicet contracto ex furto, mutuo uel alio contractu facto determinate alicui personæ uel communitati, & intrat religionem, & hoc ignorantibus ipsis religiosi qui ei fecerunt debitas interrogationes solitas fieri secundum statuta, scilicet si erat conditione liber, & à debitis expeditus, &c. & ipse hoc calauit, tunc ultra peccatum mendacii ipse peccauit peccato furti, quantum in se est sic uolens intrare & reddere se impotentem ad soluendum prædictum debitum: ratio qui non sunt facienda mala, scilicet furti uel huiusmodi, ut ueniant bona quæcunq; etiam bona consiliorum & eorum impletio, non ideo est faciendum contra præcepta Dei: sed iste sic facit, ergo. Ideo tenetur uel suam industriam uel laborem, etiam cum diminutione sui

status prius satisfacere prædicto debito, & non reddere se impotentem, nec religionē intrare, sed differre quousq; satisfaciatur per se: nisi per alium uel alio modo pateat probabilis & sufficiens modus satisfaciendi, etiam post ingressum: Sicut qui habet patrem in necessitate constitutum cui prius tenetur filius providere de necessariis, tenetur differre ingressum, quousq; compleat debitum patris (ut in q. 6. sequenti dicitur latius) sic in proposito.

¶ Secundum punctum est, Si iste sic obligatus alicui personæ uel communitati ex furto uel contractu (ut dictum est) non potest in toto uel in parte de suis bonis, neq; de sua industria uel labore satisfacere: & hoc probabiliter appareat. Ipse tunc potest auctoritate seu de licentia iudicis publici cedere bonis, & sic potest licite & libere intrare religionem. Nam talis princeps uel iudex, si alias aliqua lege particulari non prohibetur, potest cogere creditores etiam particulares, ut acceptent bonam æquitatem hanc cessionis bonorum in casu prædicto, & sic licentent ad ingressum religionis. Et hoc ait Gerson expresse uerum in casu quo probabiliter apparet quod talis debitor non potest in toto uel in parte de suis bonis uel de industria sua uel labore satisfacere. Secus si posset aliquo modo, maxime ubi est lex sicut in regno Castellæ, quod cedens bonis tradatur creditori ad laborandum uel seruiendū, deo nec sit ei satisfactum de debito: & hoc etiam ait Gerson quod est intelligendum ubi persona est libera (de quo non est dubium) & ubi non currit lex uel consuetudo quod non habentes unde soluant in corpore. Ego uerò salua ueritate, credo, quod etiam ubi currit talis lex & consuetudo, potest de licentia iudicis quis intrare religionem, ut dictum est. Nam solum remittitur ei pœna legis quæ optime recompensatur in religione, & quantum est ex hoc, nullum præiudicium fit creditori aut communitati, si non soluantur prius talis pœna legis ex tali causa: immo & propter honorē religionis quam ingressurus est, uidetur non conueniens, immo & forte quod non liceat prius talem pœnam infamem exigere ab eo qui licentiatur ad ingrediendum religionem modo supradicto, quia nec reciperetur in religione tanquam infamia publica notatus: sicq; per hanc pœnam esset reddere illum indispositum seu inhabilem ad religionem ad quam licentiatur, sicq; uidetur implicare quod inhabilitetur ad id, ad quod licentiatur, ergo.

Tertium.

¶ Tertium punctum est, quod obligatus reipublicæ ratione, uel usurarum uel huiusmodi, seu aliunde potest in casu a gerente officium reipublicæ absolui uel licentiari. Similiter potest fieri de obligato sub incerto seu indeterminato, ubi restitutio uaga, quæ in pios usus habet fieri sola requiritur, quia quo ad hoc is qui gerit curam reipublicæ, & boni communis, potest pro bono spirituali communi ex tali ingressu religionis resultante, secundū æquitatem disponere, multo magis, quam debito alicui personæ certæ determinatæ exoluendo: de quo in secundo puncto præcedenti dictum est: quàmuis hoc uideatur alicui scrupulosum, quomodo potest absolui per iudicem a præcepto Diuino, quàmuis sit restitutio uaga & incerta: sed credo sententiā Gersonis piam & uerā.

¶ Quartum punctum, Si quis esset obligatus alicui personæ, uel communitati determinatæ ex solo uoto uel iuramento, & non ex debito ratione furti mutui, aut contractus iustitiæ commutatiuæ: ut si quis iurasset sponte dare alteri C. florenos, & uellet intrare religionem, posset hoc facere non soluendo florenos illos centum, quia commutauit iuramentum, uel uotum in melius. Secus ubi obligatio aliunde confurgit ex furto uel mutuo, &c. ut dictum est: & quàmuis hoc non uideatur uerum quando tale iuramentum fit parti, scilicet soli Deo, tu tamen generaliter dic esse uerum ut ait Gerson, quia sic debet interpretari tale iuramentum, etiam parti factum sine dolo: ut de hoc latius Siluest. tit. iuramentum 3. per totum, & iuramentum 4. q. 18. q. 20. & tit. Religio. 2. q. 5. & tit. uotum. 4. q. 7. part. 2. &c.

¶ Quintum punctum, Si talis sic obligatus alicui personæ uel communitati determinatæ ex furto mutuo uel contractu iustitiæ commutatiuæ, illicite intraret & profiteretur sine prædicta licentia & auctoritate iudicis aut principis, ut dictum est in 2. & tertio puncto, & hoc ignorantibus religiosi seu conuentu, ut in 1. puncto dictum est: tunc ultra peccatum ipsius profitentis, ipse professus manet adhuc obligatus satisfacere creditori modo sibi possibili. Sed quomodo? Certe sic, scilicet quod religiosi possunt eū libere eiicere ab ordine ad tempus, uel ad semper, quia ex quo ex ignorantia non consenserunt in talem eius receptionem, ergo non tenentur eum tenere: & ipse sic eiectus in sæculo, uel alibi, tenetur satisfacere creditori ex sua industria, uel alias, modo sibi possibili, ut

M 2

ante

ante tenebatur. An autem teneatur ad uota religionis quæ profi-
tendo promisit, paulo inferius dicitur. Quòd si non eicitur à re-
ligione, tunc ipse tenetur petere licentiam ad satisfaciendum suo
creditori, laborando, intra uel extra ordinem: & si licentiant eū
ad laborandum intra ordinem, tenetur ibi manendo laborare, ser-
uando sua uota ut potest religiose, laborando. Similiter si licen-
tiant illum extra ordinem, etiam tenetur ibi procurare satisfactio-
nem creditori, laborando & huiusmodi: quia omni modo possi-
bili tenetur secundum Diuinum præceptum satisfacere. Quòd si
non eicitur, nec datur ei licentia laborandi intra uel extra ordi-
nem, tunc ipse conuentus tenetur satisfacere ex quo retinet eum,
& impedit ne satisfaciatur creditori: & si uult tunc ipse potest exire
ab ordine, ut laborando uel alias procuret satisfactionem. An au-
tem tunc ipse possit licite permanere ibi in ordine, faciendo requi-
sitionem ipsi prælato uel conuentui quòd det licentiam laborandi
intra uel extra ordinem: & quòd si nolunt quòd ex tunc ipse exo-
nerat suam conscientiam in illis, & quòd illi extunc teneantur sa-
tisfacere pro illo: & per consequens an sit securus sic faciendo, rei-
ciendo suam obligationem in conuentum uel prælatum taliter se
habentem: uidetur dicendum (ait Gerson) quòd si conuentus uel
prælati acceptat obligationē satisfaciendā pro illo, quòd est secu-
rus & tenetur ibi manere sub obedientia, modo conuentus uel
prælati bene satisfaciatur, modo non, quia ipsi reddent rationem
de hoc: si uerò nolunt acceptare hanc obligationē, uidetur quòd
teneatur exire inde, quia ex quo iste tenetur satisfacere modo pos-
sibili & licito, & potest exire si uult, ergo tenetur exire dum alius
modus non apparet, ergo. Et notandum quòd iste sic eicitus uel
licentiatus extra ordinem uel quomodo libet egressus sponte, uel
alias ad satisfaciendum creditori, tenetur obseruare quā com-
mode potest, omnia uota & cætera obligatoria illius religionis,
quam professus est: quia quantum in se est, se obligauit ad illa, ideo
quantum potest tenetur seruare. Item tenetur habere animum
redeundi ad religionem facta satisfactione debita, & ea facta, te-
netur statim procurare humiliter & efficaciter quantum in se est re-
gressum ad illam religionem. An autem interim quòd est sic obli-
gatus debitis, possit esse hæres, & succedere in hereditate (ex
qua soluat debitum) postquam non est perfecta professio absolu-
te ui-

te, uidetur quòd sic, secundum Gerson. ubi sup. litera z.
¶ Sextum punctum est, Si uerò sciente conuentu prædictam obli-
gationem recipit talem ad professionem, tunc nec potest eum eii-
cere, nec ipse potest egredi: sed conuentus ultra hoc quòd pecca-
uit, si eum recipit cum animo non satisfaciendi, tenetur uel dare
illi licentiam ad laborandum intra ordinem, salua regulari disci-
plina, uel satisfacere pro illo, ex quo sic eum recipiendo suscepit
in se obligationem tenendi illum cum suo onere, i. cum obligatio-
ne ad satisfaciendum: quòd si conuentus non satisfecerit, nec de-
derit licentiam laborandi intra ordinem, iam ille professus securè
manet in ordine, faciendo quòd ibi potest, salua ordinis disci-
plina & regula laborando, ut sibi permittitur ad satisfaciendum, &
sic tenetur ibi manere: de reliquo autem, cōuentus & prælati red-
dent rationem Deo & hominibus. Multæ aliæ circumstantiæ pos-
sunt esse in casu præsentis quæstionis, utpote si insuper habeat ux-
orem talis, si potest succedere in hereditate, si sufficit simpliciter
cedere bonis & relinquere curam satisfaciendā alicui amico uel fra-
tri, &c. huiusmodi, & quomodo hæc fieri debeant. De quibus om-
nibus latius Gerson ubi sup. De quo etiam ui: in compendio pri-
uileg. mendicantium tit. Hereditas. Et cum prædicta opinione
concordat etiam Gaiet, in 3. quolibet. q. 3. prope finem, dicens:
Non satisfit pensioni debitæ ecclesiæ cathedrali, si debitor ingre-
ditur religionem, nec ab obligatione soluendi legati aut contra-
ctus ingressus religionis absoluit: & 2. 2. q. 189. art. 6. etiā cum
prædictis concordat, dicens etiam: quòd sic sensit B. Thomas ibi-
dem; & quòd præsertim loquebatur in casibus de quibus in 3. &
4. puncto supradictō habetur, quāuis non satis se explicauerit.
Sed certe non ita sensit B. Thomas ibidem, si eius uerba uideantur
sed potius oppositum, ut dicitur. Sed quia rō potuit Gaietanus
rationabiliter defensare opinionem oppositā B. Thomæ & alio-
rum doct. ideo limitauit glossando dicta B. Thomæ, secundū ue-
ram opinionem supradictam, quam & ipse Gaietanus tenebat.
¶ Septimum punctum, ex dictis elicitur secundum Gaietanus in
3. quol. q. 2. quòd si quis emissurus professionem habeat hæ-
reditatem uel bona quæ probabiliter dubitat esse male acquisita
& obnoxia restitutioni, quòd potest talis nouitius absolute re-
nuntiare talia bona alicui, uel aliquibus propinquis uel amicis,
&c.

&c. huiusmodi, dummodo illi sint tales, quod indubiè credatur restituri, quando, & quantum, & quibus, & quomodo oportet id quod debet, & dummodo insinuet illis dubitationem quam habet de male acceptis bonis, & unde eam concepit, & cætera huiusmodi ad hoc requisita, alias non licet, si hæc omnia non adsint hæc Galetanus: alias si personæ uel communitati determinatæ de beantur certa, tunc est adhibenda diligentia iuridica, quam Gerson, ut dictum est, ubi supra, præsertim litera z, ponit: ibi uideatur. Alia est opinio B Thomæ, Palud. in 4. dist. 38. Raymundi, &c. aliorum doctorum, ut etiam referunt & tenent cū eis summa Ang. tit. Religio. §. 67. & summa Siluest. eodē tit. q. 4. quod talis debitis quibuscumq; obligatus, potest licite intrare religionem & recipi, & ibi non tenetur laborare pro satisfactione, etiam si ad id se iuramento creditoribus astrinxisset (quod est difficilius & magis alienum à ueritate) rationes quibus mouentur tanguntur proxime in argumento sequenti, & ibi soluetur. Contra supra dictam opinionem primam Gersonis, præcipuè contra primum & 5. & 6. punctum in quibus discordat B. Thom. &c. à prima opinione Gersonis, sic arguitur: quod qui uult ingredi religionem, mouetur consilio scilicet ad consilia, ergo non tenetur alia lege: quia qui spiritu Dei aguntur non sunt sub lege, Galath. 4. Si spiritu ducimini, non estis sub lege, & 2. Corinth. 3. ubi spiritus Domini, ibi libertas. Item secundo, quia in seculo est periculum peccati mortalis, ibi manendo inter occasiones ad mortale, laborando pro satisfactione, &c. ergo licitum est fugere pericula mundi ingrediendo religionem. Item 3. quia persona hominis liberi non potest iam in lege gratiæ obligari pro pecunia, quia nec potest digne re compensari: dico notanter in lege gratiæ, quia olim in lege ueteri bene licebat uenundari hominem & fieri seruum pro debito pecuniæ, ut patet 4. Reg. 4. Nunc autem in lege gratiæ ubi abundat redemptio & libertas per Christum id non licet. Leges etiam ciuiles sic misericorditer disponunt, quod persona liberi hominis non possit obligari, nec uenundari pro pecuniario debito, ergo. Item quarto, quia sufficit ut homo faciat quod pro tunc potest, scilicet cedere bonis secundum leges, nec ad amplius obligatur: & sic censetur satisfactum creditori, & per consequens iam liberè potest intrare religionem. ¶ Respondeo secundum Gerson. ad hæc

omnia

omnia, & primo, ad primum, negando antecedens: nam cum tali circumstantia non est consilium Christi ingredi religionem, nec scilicet mouet ad faciendum contra suam legem & præcepta de lege communi, nisi constaret aliquando in casu per reuelationem & miracula ut est declaratum per ecclesiam, extra de hære. cap. cum ex iuncto. Neq; enim melior uita facere mala ut ueniât bona, seu exequi consilia cum uiolatione præceptorum, non furaberis, ut est in casu, ergo, & sic intelligitur illud Galat. 5. & 2. & Corinth. 3. & aliter etiam intelligitur secund. glos. doctorum, ibi uideatur in Nicolao Lyra. dictum est enim quantum sufficit ad propositum. Ad secundum negatur etiam antecedens & cōsequentia. Nam non est periculum propinquum ad mortale in sæculo si homo uelit facere quod in se est & debite & cautè uiuere, ut patet, quia filius potest licite manere in seculo pro succurrēdo necessitati patris, quod utiq; non posset, scilicet ibi manere licite, si ibi esset periculum propinquum ad mortale, ut dicitur latius q. 6. sequenti: patet etiā, quia dicere quod in seculo est periculum mortale communiter, etiam damnare omnes status mundi manentes in sæculo seu extra religionem, quod est erroneum. De periculo autem remoto & occasione remota ad mortale, non est facienda uis, ex quo potest optime cauere, & in quolibet statu sunt sua talia pericula remota in hac uita. Ad tertium respondeo, quod licet non possit uenundari, aut fieri seruus pro debito pecuniario, sic quod simpliciter non possit obligari, potest tamen obligari secundum quid: quia & potest incarcerari, ut patet, & aliquando in corpore puniri, & aliquando occidi propter furtum, &c. Sic etiam potest detineri pro debito, licet non fieri seruus omnino, & ratio quæ ibi tangitur, scilicet quod non est digna compensatio hominis pro pecunia, &c. nil ualet: quia licet quo ad ualorem naturalem sit ita, non tamen quoad ualorem usualem & utilitatem quo ad hoc enim bene est digna compensatio hominis ad pecuniam, ut patet: quia licite unus homo seruus uenditur sicut unus equus, pluris aut minoris, ubi est licitum uendere seruos secundum utilitatem maiorem uel minorem, quæ ex illo speratur, ergo. Ad quartum, dico, quod sufficit quidem cedere bonis secundum leges, ut sic censetur satisfactum creditori: sed negatur quod qui sic inuictus creditore ingreditur religionem, quod iste cedat bonis eo modo quo leges dicunt sufficere

sufficere ad satisfactionem. Nam qui cedit bonis secundum leges tenetur iurare sicut & iurat, quod si uenerit aut uenire poterit ad pinguiorem fortunam, soluet in toto, uel in parte: ita quod quicquid lucrari uel habere poterit deinceps, (reseruando sibi conuenientem sustentationem, quæ etiam aliquando à iudice taxatur) sit acquisitum suo creditori, ergo si talis sponte se reddat impotentem ad lucrandum & soluendum, ut ingrediendo religionem, petet quod peierat & peccat, ergo, hæc Gerson.

Quæstio 6

QVÆST. VI. Vtrum is qui tenetur seruire seu prouidere parentibus propter eorum necessitatem possit intrare religionem, & postquam intrauit & professus est, an teneatur potius egredi seu prouidere eorum necessitatibus & eis obedire: quam manendo in religione obedire prælato opposit. præcipienti? Respondeo hic sunt duo articuli. Primus, est an possit intrare? Secundus, postquam professus est an potius teneatur prælato, quam prælato, quo ad primum omnes doct. cõter concordant (ut etiam referunt summa Siluest. tit. Religio 2. q. 7. & summa Angelica eodem tit. 4. 11.) quod si parentes sunt in magna necessitate: cui per alium subueniri non potest, uel non speratur probabiliter quod eis per alium prouidebitur in tali necessitate magna, & dummodo ex tali eorum seruitio uel prouisione nõ imminet filio dispendium salutis, i. periculum probabile seu propinquum ad mortale, tunc tenetur filius non intrare religionem, quousq; sit debite prouisum prædictæ necessitati parentum. Ratio, quia opera præcepti non sunt omittenda propter opera consilii: ut patet ex dictis per Gerson. sup. in 5. q. præcedenti, ergo: & facit ad hoc Math. 15. Qui dixerit patri munus quodcumq; ex me est, tibi proderit, &c. & ibi Nicol. Lyran. & Glos. doctorum & sic intelligitur secundum doct. illud cap. Si qui filii, 30. dist. & prædicta sunt uera secundum Thom. etiam si filius uouisset ingressum religionis, quia si uouit ante talem parentum necessitatem, iam est illicita uoti redditio, seu adimpletio: tum quia obligatum uni si promittatur alteri, ei tradi non debet, cum in promissione non transferatur dominium rei promissæ, & obligatio posterior nõ potest præiudicare priori, ut patet, ex cap. Venies. &c. Intellecto de iureiurando, tum quia mutata est conditio uouentis

tis, & uenit ad casum in quo uouere non poterat, cum eis superuenit noua obligatio. Si autem uouit tempore prædictæ necessitatis parentum, iam fuit illicitum tale uotum, & per cõsequens non debet stante tali casu & obligatione prouidendi parentibus adimpleri, quæ necessitas si nunquam cessauerit etiam uoti adimpletio est ex toto dimittenda & religionis ingressus, quousq; cesset prædicta obligatio prouidendi parentibus, ut tenet Ioan. de Neapoli in quolibet. &c. Quod si ex tali prouisione prædicta seu seruitio parentum imminet probabiliter dispendium salutis & peccati mortalis, tunc relicta tali necessitate parentum, potest quis suæ animæ prouidere intrando religionem uel alias. Immo & ad id tenetur, s. salutem animæ suæ potius prouidere: quia secundum Ambros. super Luc. Necessitudini generis pietas religionis antefertur, & sic loquitur Hieronymus in epist. ad Helyodorũ, quod solum genus pietatis est in hac parte esse crudelem. & Luc. 14. Si quis uenit ad me & non odit patrem, &c. secundum Gregorium in Homilia. Item si tali necessitati probabiliter speratur quod per alium debite prouidebitur, uel si non sint parentes in tali magna necessitate, tunc etiã ipsis inuictis potest filius intrare religionem, etiam si cum ipsis possit manere sine dispendio propriæ salutis, ut probatur cap. 1. & 2. 20. q. 2. quia in hoc non subiacet filius, nec tenetur patri. Et notandũ secundum Tho. in 3. quoli. q. 16. per magnam necessitatem cui filius tenetur potius prouidere, ut dictum est, intelligitur non solum necessitas extrema, sed etiam maxima seu magna necessitas, non solum personæ, sed etiam decentiæ status: puta quia oporteret parentes mendicare, uel seruire aliis cum notabili siue magna indecentia status aut cõditionis suæ: quia pro ea subleuanda tenetur filius dimittere ingressum religionis, ut dictum est. Et cum prædictis expresse concordat Alex. in 3. parte summæ. q. 33. membro 4. & Richard. & Thom. ubi sup. & etiam 2. 2. q. 101. art. 4. & q. 189. art. 6. ubi etiam B. Thom. à fortiori probat quod non liceret alicui filios habenti religionem ingredi, omnino prætermissa cura filiorum, i. non prouiso qualiter debite possent educari.

¶ Quoad secundum articulum huius quæstionis, utrum iam professus teneatur potius patri, quam prælato obedire, & quomodo. Notandum quod sunt hic 4. opiniones solennes, quarum prima

N

est

est quòd magis seu potius tenetur parentibus quàm prælato in hiis quæ pertinent ad necessariam obseruantiam illius præcepti, Honora patrem tuum, &c. utpote ad subueniendum necessitati uitæ naturalis parentum, & ad eos reuerendum & huiusmodi ratio quia tale præceptum de honorando parentes, sicut non occides est de iure naturali & Diuino obligas fortius & prius, quia de perse & simpliciter: ergo nõ debet absolui seu derogari per id quod est per accidens, qualis est obligatio uoti aut profefsionis superuenientis. Nam consilia seruantur ut præcepta melius impleantur: neq; per consilia derogatur præceptis, ergo. In aliis autem in quibus non obligantur parentibus ex uiprædicti præcepti, Honora patrem tuum, magis tenetur religiosus professus prælato suo, quàm patri. Hanc opin. tenent Richard. in 4. & Henricus de Gàdauo in 6. quol. q. 18. & August. de Ancona de potestate Papæ q. 5. art. 1. & Adrianus in 2. quol. q. 1. sine argumentis: & latius in 1. quol. art. 3. in Respons. ad 7. argumentum concordat cum illis.

¶ Secunda opinio tenet oppositum, dicens quòd potius tenetur prælato quàm patri. Ratio quia iam ex quo mortuus mundo per profefsionem factus est non suus per talem mortem spiritualem, sicq; factus est impotens ad obediendum seu subueniendum patri contra uoluntatem, seu sine uoluntate prælati. Ideo iam est deo obligatus à cura impendenda parentibus, sicut etiam per mortem deobligaretur corporalem, aut per carentiam honorum: sicq; non peccat contra aliquod præceptum si in claustro remanet sub præcepto prælati sui, prætermiffa ministracione parentum, ex quo iam est factus impotens ad reddendum debitum ministerium absq; propria culpa. hoc tamen non obitãte tenetur talis filius professus in quantum potest, salua ordinis obedientia & disciplina regulari fatagere, ut per se, uel per aliũ suis parentibus subueniatur, si in necessitate fuerint constituti. Similiter tenetur exhibere parẽtibus ea omnia quæ potest religiosus sine detrimento sui ordinis regularis, utpote orare, consulere, honorare, procurare remedium eorum necessitatum per se uel per alios, ut decet religiosum talis religionis, ut dictum est. Hanc opinionem tenet Alexander Hall. 3. parte q. 33. membr. 4. & B. Thom. 2. 2. q. 101. art. 4. in 3. quol. art. 6.

¶ Tertia opinio tenet distinguendo, s. sic, quia si parentes erant

in.

in tali necessitate antequàm filius ingrederetur religionem, tunc filius peccauit intrando, ut sup. art. 1. dictum est: & consequenter post ingressum & profefsionem magis tenetur patri, quàm prælato. Ratio ut dicebat 1. opinio: & 2. ratio est, quia actio competens alicui contra aliquem ex contractu, uel quasi non extinguitur per ingressum religionis, sed suspenditur tantum, sicut debitum uassalli domino suo excommunicato existente, aut si extinguitur ut aliqui uolunt, ex quo talis pro mortuo iam habetur C. de Episcopis & Cler. l. deo nobis. §. hoc etiã cognitum: tamen adhuc secundum eos ex ædicto capitis diminutione restituitur. l. tutelae. §. iniuriarum. ff. de capitis diminutione, ut dicunt doct. quòd post ingressum poterit exactio uel obligatione qua prius tenebatur conueniri, sed per abbatem uel per syndicum respondebit: ergo multo fortius ex obligatione Diuini præcepti, immo etiam iuris positui quæ filius tantum patri tenetur, quòd potest cum pater etiam uendere pro necessitate famis, secundum leges in tali patria uigentes. ergo sine causa pater iure suo priuari nõ potest, s. iure suo quod habet in filium: ut not. cap. satis per uersum dist. 56. & cap. ult. 19. quæst. ult. & facit text. 30. dist. si qui filii

Immo uidetur quòd si ex ingressu sit inhabilis ad subueniendum patri, monasterium teneatur, quia est loco hæredis & filii ingredientis (ut in auten. de sanctis episcopis. §. sed hoc præfenti de proba. in præfentia in fine) hæredes autem licet extranei præfente tenentur alimenta secundum ius, ergo.

Si autem pater non erat in tali necessitate quòd filius teneretur ei subuenire, sed in eam deuenit post filii ingressum, tunc non potest ei filius subuenire contradicente prælato: quia iam est ei obligatus, & consequenter Deo per uotum, & per consequens maiori uinculo: quia præceptum obseruandi uotum est de prima tab. honorandi autem parentes, est de secunda.

Item quia semel Deo iuste dicata contra eius uoluntatem usur pari non possunt, facit regula semel de reg. iur. Itẽ quia iam suũ uelle iuste factum est alterius. 19. q. ult. statuimus. 12. q. 2. non dicatis: & ergo non tenetur talis filius, nisi quum uult ille qui habet eius uelle, cum inanis sit actio, quam excludit inopia debitoris. l. in hiis. ff. de dol. Nec obstat quòd præceptum Diuinum erat ante ingressum, quia tunc non obligabat, & consequenter,

N 2 postea

consequenter postea non tenet per regulam factam legitime de regul. iur. lib. 6. sicut si pater non ingrediente filius dispensasset bona sua pauperibus, iā patris necessitate repetere non posset. Hæc sunt motiua huius opinionis quam tenet Nicol. Lyr. super Mat. 17. & latius eam roborant summa Angel. tit. Religiosus. 6. 31. & Siluest. tit. Religio. 6. q. 9. dicens Siluester, quòd secundum hanc distinctionem est limitanda & intelligenda opinio 2. B. Thomæ, & quòd sic intellexit B. Thomas quòd ex eius dictis aliquialiter apparet.

¶ Quarta opinio stat in tribus punctis: quorum primū est, quòd si pater est in extrema necessitate, tunc tenetur filius religiosus ei succurrere etiam contra obedientiam prælati: sicut & alii cuiusque existenti in extrema necessitate, & multo magis patri: & si est necesse exire claustrum pro ei succurrendo potest exire petita humiliter licentia prælati, licet non obtenta: & similiter facere omnia alia requisita quæ possunt bene fieri de se pro releuanda extrema necessitate alicuius, etiam extra obedientiam prælati: adde quòd & contra regulam ut accipiendo pecuniam si est frater minor, si aliter non potest tali necessitati extremæ succurri: quia hoc ius naturale de succurrendo extremæ necessitati cuiusque præualet uoto obedientiæ & huiusmodi. Sicut & possum rapere alienum pro succurrendo necessitati extremæ uel alterius, dum alias non patet remedium. Secundum punctum est, quòd si pater non est in tali extrema, sed in magna necessitate personæ uel status, quia oportet eum mendicare & uiuere cum magna iactura decetæ status & in erumoso labore in carcere & huiusmodi: cui necessitati non patet probabiliter remedium per se uel per alium, nisi per filium religiosum prouideatur: tunc modo uenerit pater in talem necessitatem ante uel post ingressum seu professionem filii, talis filius potius tenetur suam seruare regulam in obligatoriis, & statum suæ professionis, quam aliter uiuendo succurrere patris necessitati. Itaque quòd solum potest & tenetur ei succurrere quantum potest, salua semper sua professione, & secundum modum decentem suo statui & suæ regulæ conuenientem, utpote procurando religiose remedia per se, uel per alios, dummodo non faciant quid contra regulam aut contra decentiam sui status religionis (utpote si est frater minor, non potest accipere pecuniam per se uel per alium, neque

que aliis negotiis sibi per regulam uirtualiter, seu per declarationes prohibitis se intromittere. Ratio huius puncti est, quia solum tenetur modo sibi possibili de iure, seu licito, alias secundum suum statum in quo est. Nunc autem alias uel de se solum est sibi licitus modus prouisionis qui non est contra statum religionis suæ cui est iam obnoxius per ualidam professionem (modo peccauerit profitendo, modo non) ergo. Discursus est bonus, & minor patet, & maior probatur: quia sicut filius qui iam est in statu clericali, solum tenetur succurrere tali magnæ necessitati patris secundum modum qui non repugnat suo statui, seu non nisi secundum suum statum clericatus, & non amplius: quia pro releuanda tali necessitati magna patris sui, non potest uti armis, nec fieri miles, ut patet. Neque enim necessitas illa facit esse licitum modum qui alias sine tali necessitate esset contra statum suum clericatus: ergo. Similiter in proposito de religioso, dic quòd non tenetur per modum indecentem statui religionis suæ, aut contra regulam: neque propter necessitatem talem fit licitus modus, qui alias sine tali necessitati esset illicitus, aut contra statum suum. Similiter filius uxoratus, solum tenetur succurrere patri in tali necessitate, saluo statu matrimonii: non enim tenetur commanere cum patre relicta uxore, ergo. Et licet ante assumptionem talis status clericatus, matrimonii, aut religionis posset & teneretur filius succurrere patri necessitati prædictæ aliquo alio modo, utpote militando, mendicando, uel alio modo huiusmodi: nunc autem post assumptum talem statum clericatus, religionis, &c. culpabiliter seu inculpabiliter, hoc enim parum refert ad propositum: non licebit iam illo modo succurrere, ex quo talis modus iam dedecet statum clericatus aut religionis assumptum, cui ualidè tenetur restrictus: & sic patet probata maior & etiam minor, & per consequens hoc secundum punctum, in quo stamus.

¶ Tertium punctum huius 4. opinionis est, quando pater est in prædicta magna necessitate, de qua in secundo puncto immediate dictum est, sicut non potest filius ei succurrere contra statum suæ religionis, ut dictum est, ita nec potest contra obedientiam superioris sui, nisi quantum ei à prælato conceditur: ita quòd potius tenetur obedire prælato sicut & regulæ suæ, &c. propter eandem rationem, quia si est obnoxius iam prælato, cuius obedientiæ se ualde

ualde subiecit per professionem: & talis obedientia spectat ad suam professionem & regulam. Ideo non potest contra eam neque contra obedientiam praelati succurrere patri. Sed si praelatus male prohibeat quod ipse portabit onus suum, & reddet rationem pro obligatione cui filius tenebatur. Hanc opinionem quartam sic declaratam, tenet Gaiet. 2. 2. q. 101. art. 4. & dicit quod sic intellexit & intelligendus est B. Thomas, & 2. opinio supradicta.

¶ Sed quia quaelibet harum opinionum non uidetur sufficiens, aut non sufficienter omnia se explicare, Ideo propter earum concordiam & plenam ueritatem habendam, uidetur quod ex eis possit confluere una alia opinio seu resolutio, quae mihi saluo meliori iudicio uidetur probabilior. Igitur resolutio, seu opinio ista, stat in quatuor punctis: quorum primum est, Si pater est in extrema necessitate, tunc filius religiosus potius tenetur patri quam praelato obedire, & potest ei succurrere, etiam contra obedientiam praelati, ex eundo claustrum, & facere omnia quae requiruntur, &c. & contra professionem seu regulam accipiendo pecuniam, si est frater minor, si aliter non potest tali extremae necessitati succurri, sicut dictum est in 4. opin. in 1. eius puncto de necessitate extrema, & in hoc concordat tam ipsa 4. opinio, quam 1. opinio supraposita propter rationes ibi contentas. ¶ Secundum punctum est, Si pater est in magna necessitate, tunc filius potest & tenetur ei succurrere per modos non controueniens statui religionis & regulae seu professioni suae, & non alias, ut dictum est in 4. opi. in 2. puncto, propter rationes ibi contentas: concordat 2. opin. Alex. Hall. & B. Thom. per rationes etiam ibi contentas, conceditur tamen quod tunc est iusta causa ut Papa dispense cum filio ad egressum religionis, ut alias debita patri provideat, nisi ex hoc imminet scandalum, ut ait Adrianus in 1. quolib. ubi supra. ¶ Tertium punctum est, Si pater est in praedicta magna necessitate tantum, tunc licet filius non possit ei provideat contra regulam aut professionem, ut dictum est in 2. puncto, potest tamen & debet ei succurrere contra praelati praecipitum, per uias, laboresque, aut media alias licita, & non de decore talem statum suae religionis aut regulae suae: etiam potest exire claustrum contra praecipitum praelati, ubi alias sibi non permitteretur succurrere patri si est necessarium sic exire ad ei providendum, potest inquit tunc exire prius petita licentia & notificata causa

causa seu necessitate, licet non sit obtenta licentia, dummodo ex hoc non sequatur aut imminet graue scandalum aut maius malum, ubi bene dicit Adrian. in 1. quol. art. 3. Respondeo ad 7. argumentum. Non tamen potest auctoritate sua dimittere habitum, neque facere aliud contra statum suae religionis aut professionis, neque contra regulam ut dictum est, & sic faciendo non peccat: immo debite facit ut tenetur patri suo, neque incurrit ullam censuram a iure inflatam contra exeuntes claustrum sine licentia praelati, neque talis est apostata, neque inobediens praecipitis rationabilibus praelati, ex quo si praelatus praecipiat contra, aut prohibeat etiam sub censuris, non facit id rationabiliter, sed contra ius Diuinum praecipit aut prohibet: & ideo eius praecipitum aut censura non ligat. Ratio huius 3. puncti est, quia filius tenetur succurrere patri in tali necessitate, saluo statu suae religionis (ut sup. probatum est) Sed talis modus de se (ut supponitur) non est contra regulam aut statum professionis, sed licitus: ergo ad id tenetur filius de iure Diuino & naturali, ergo non potest oppositum praecipitum, aut id prohiberi per praelatum: sicut nec potest prohiberi quod filius non reueretur patri suum occurrentem, aut quod non oret pro eo, aut pro eius salutis spirituali &c. Si dicatur ad hoc quod supposita prohibitione praelati non est sibi licitus talis modus: quia iam est contra regulam seu professionem agere contra praecipitum praelati, ex quo promissit obedientiam, sicut & alia uota paupertatis, &c. Sicque agere contra praecipitum praelati, est agere contra obedientiam promissam: & per consequens contra regulam & profess. licet ut in 2. puncto dictum est.

Respondeo negando assumptum: & ad probationem dico quod talis religiosus non facit contra obedientiam promissam, neque per consequens contra regulam aut professionem: quia religiosus non promissit obedire praelato simpliciter in omnibus, etiam si sit arctissima obedientia, qualis est in reg. fratrum min. sed cum limitatione, scilicet in omnibus quae alias, scilicet si non sint praecipita a praelato seu de se, non sunt contra praecipita aut legem Dei, aut contra regulam & professionem, aut contra animam (ut patet secundum coeter doc. in 2. dist. ult. Bonau. & inf. cap. 10. q. 2. latius de hoc habetur. Nunc autem de se est contra praecipitum Dei & naturale de honorando parentes, non succurrere illis in magna necessitate supradicta per modos alios licitos composibili religionis promissae, ut dictum est ergo

ergo prælatus non potest religiosum in hoc prohibere ab imple-
tione præcepti Diuini & naturalis : ergo si prohibeat aut opposi-
tum præcipiat, etiam sub excommunicatione, nil facit, & nihilo-
minus potest & tenetur filius petita licentia humiliter licet nõ ob-
tenta, succurrere patri debite, ut dictum est. Caueat tamen filius
religiosus, an sit uere magna necessitas patris cui teneatur & ipse
succurrere, ita etiam quòd sine ipso non pateat probabiliter reme-
dium aliunde seu per alium : & quòd non plus ipse faciat contra
præceptum prælati quàm requiritur ad eam subleuandam suffici-
enter. Nam in hiis potest facile decipi culpabiliter ex propria af-
fectione: ideo in hiis iudicandis, non innitatur propriæ pruden-
tiæ aut affectioni, sed uel iudicio prælati, quod esset tutius ei hoc
iudicandum committere, uel alteri, seu aliis prudentibus & bonis
uiris non affectis, facta uera relatione de omnibus, quando pro-
babiliter præsumitur de praua affectione seu ignorantia prælati
circa hæc. Et cum hoc 3. puncto huius resolutionis concordat 1.
opinio supra posita, & rationes ibi positæ faciunt ad hoc. simili-
ter Gerson ubi supra in 5. quæst. præcedenti, &c. & Abulens. su-
per Math. cap. 6. q. 79. quàmuis quo ad hoc discordat 2. & 3. &
4. opinio supraposita, sed certe non uidetur quòd rationabiliter,
ut patet ex dictis & dicendis in respõso ad argumentum.

¶ Quartum punctum est, quòd modo pater sit in necessitate, mo-
do non, & quancumq; tenetur filius religiosus ei obedire, in-
quantum requirit præceptum de honorando parentes (saluo sem-
per statu suæ religionis & regulæ, ut dictum est) utpote tenetur re-
uerentiam & honorem exhibere, corde, ore, opere, seu signo ex-
teriori, & orare pro eo & consilium dare, &c. huiusmodi etiã con-
tradicente prælato, quia præcepto Diuino ad id tenetur filius cõ-
tra quod prælatus nil potest. dictum est (semper salua sua regula
& professione) similiter salua obedientia prælati præmissa in hiis
quæ præcipere potest, quæ non sunt contra prædictum præceptũ
quod dico propter hoc, s. quia si prælatus præcipiat subdito ire
ad alium locum, uel non exire, seu non ire ad uisitandum paren-
tes non indigentes tali uisitatione, pro releuanda magna neces-
sitate, in qua non sunt seu ad quam non expedit talis uisitatio, sed
solùm ad aliqualem consolationem eorum & huiusmodi: certe
tunc subditus tenetur potius obedire prælato quàm patri præci-
pienti

pienti oppositum, quia in hoc iam non est sub potestate patris, ne-
que tenetur patri, sed potius prælato sub quo est astrictus per uo-
tum obedientiæ: ex quo tale præceptum prælati non est contra
alias debitum patri ex iure diuino. Occurrente autem patre, non
potest prælatus prohibere ne filius debitam ei reuerentiam exhi-
beat ut oportet religiosum, secundum illud, Honorare parentes: ut
dictum est. Et in hoc quarto dicto omnes supradictæ opi. concor-
dant & expresse prima opi. & sic patet resolutio huius 2. articali.
¶ Quòd si contra hanc resolutionem, præcipue contra eius 2. pun-
ctum, ubi dictum est, quòd quando pater est solùm in magna ne-
cessitate, filius non potest ei succurrere, faciendo cõtra regulam
aut professionem. Si arguatur primo sic, Per statuta religionis &
consiliorum Christi non deobligatur quis à præceptis Dei & le-
gis naturalis, ut patet, quia in extrema necessitate nõ tenetur quis
etiã religiosus ad consilia seu regulã suam: & quia ideo est religio
ut perfectius seruentur præcepta charitatis Dei & proximi, ergo
non debent statuta religionis contra charitatem militare in casu
magnæ necessitatis patris. ergo non impedit religio quin magnæ
necessitati patris, cui filius alias succurrere tenetur, etiam nunc ei
succurrere teneatur, etiam cõtra modus, status, uel religionis, ubi
aliter non posset.

¶ Item secundo ad idem: quia obligatio ex contractu, uel quasi
nõ, extinguitur per ingressum religionis, uel saltem potest restitui
& repeti, ut sup. probatum est in 3. opin. ergo professus filius ma-
net adhuc obligatus succurrere patri necessitati sicut ante: maxi-
me si quando ipse ingressus est religionem, mansit pater in tali ne-
cessitate, quia tunc filius secum detulit talem obligationem non
extinctam.

¶ Item tertio ad idem (quia secundum Thom. in 4. dist. 38. q. 3
in Resp. ad 1. & communiter doct.) uotum non tenet neq; obli-
gat: neq; promissio quando accidit casus in quo licite uoueri de
nouo non poterat. Ut si quis sit infirmus sic quòd egeat carnibus
bene potest eas comedere, etiam si uouisset tali die, utpote 6. feria
uel Sabbato, non comedere carnes, etiam in perpetuum, ut est ca-
sus de Chartusensi, in extrema necessitate: de quo late Gerson al-
phab. 39. k l. &c. doct. cõter: quia in tali casu si non esset uo-
tum, non poterat de nouo uoueri, quia illicite uoueretur & inuali-
de contra

de contra legem naturalem uel Diuinam: ergo nec eis obseruatio obligat in eodem causa occurrente post uotum iam factum: ut etiam late hoc tractatur à summistis tit. uotum, & 2. 2. q. 88. art. 3. & ibi Gaiet. Sed in causa magnæ necessitatis etiam non extremæ in patre filius non poterat de nouo uouere religionem neq; intra re aut profiteri eam, ut sup. art. 1. dictum est, in hac quæstione secundum coïter doct. ergo post uotum & professionem factam ad ueniente eodem causa necessitatis magnæ in patre filius non tenetur uoto neq; professioni: sed potius necessitati patris subuenire etiam contra modos suæ professionis ubi aliter non posset ei pro uidere sufficienter & debitæ: ergo.

¶ Respondeo ad 1. concessio antecedente, ut tamen iacet & negatur consequentia. Dico notanter ut iacet, consequentia negatur. Nam conceditur quidem quòd non obstat status religionis obseruantia præcepti de honorandis parentibus: & quòd nõ obstante religione tenetur honorare parentes, & providere eorũ necessitati religiosus filius. Sed negatur quòd teneatur filius religiosus eos honorare & eis providere quomocunq;: Sed eo duntaxat modo qui non contradicat suo statui regulæ aut religioni cui iam ex professione ualida tenetur, ut dictum est latius sup. & per hoc patet responsio ad motiua primæ opin. supra dositæ tanquam tum huic puncto contraire uidetur.

¶ Ad 2. Respon. concessio anteced. & consequentia ut iacet, quia solùm concludit quòd non obstante religione filius tenetur patri succurrere (modo intrauerit culpabiliter relicto eo in necessitate, modo non) non tamen probat quòd quomocunq; sicut ante: id est, non per quemcumq; modum per quem poterat ante: sed per modũ non contraueniẽtẽ suæ religioni cui tenetur, ut dictũ est. Quarto magis quòd filius non tenetur patri ex contractu uel quasi propiè loquendo, sed aliunde ex ui beneficii recepti: Seu alias ex iure Diuino & naturali (quòd parum refert ad propositum) sufficit enim scire quòd filius religiosus adhuc obligatur patri secundum modos non contraueniẽtes religioni.

¶ Ad 3. Respon. concedendo maiorem solùm in uotis propriè dictis, ubi s. soli Deo acquiritur obligatio, ut in casu de uoto non comedendi carnes & huiusmodi ut ibi exemplificatum est, sed negatur illi maior in uoto seu potius promissione ubi nõ solùm Deo sed &

sed & homini seu ecclesiæ requiritur obligatio, quia tunc si obligatio ex tali uoto acquisita homini uel ecclesiæ est ualida & tenet dic quòd licet sic uouedo seu promittendo quis peccet, tamen ex quo uotum iam semel ualuit, quò ad obligationem homini acquirendam, licet non quo ad obligationem Deo acquirendam ex ui uoti tantum. In tali casu si post uotum tale factum adueniat idem casus, dico quòd tenetur uouens seruare uotum seu promissionem quo ad obligationem prædictam ualidam respectu hominis uel ecclesiæ, ex quo ad talem obligationem ualuit uotum seu promissio facta in principio etiam existente tali casu. Patet exemplo, si quis in magna necessitate parentum suorum uouit stulte dare centum ducatos propter Deum alicui, uel aliquibus, seu ingredi religionem relicta necessitate patris: nondum tamen dedit, nec adhuc intrauit religionem, sed solùm promisit aut uouit se daturum aut intraturum: tunc ex quo soli Deo est acquisita obligatio ualida uoti aut promissionis, homini aut nondum est ius acquisitum super ducatos promissos homini, ut patet in materia de promissione apud summistas & c. doct. tunc dico quòd ex quo Deo (cui soli est acquisita obligatio) non placet in tali casu tale uotum culpabile: quòd ergo neq; ualet neq; obligat ad executionem uoti quousq; sit debite satisfactum patri cui filius tenetur in tali necessitate providere, & per consequens si uouit ante casum prædictæ necessitatis patris, & antequam exequatur uotum aduenit prædicta necessitas patris in qua à principio uouere non poterat Deo: dic quòd non tenetur pro tunc seruare uotum tale soli Deo factũ quousq; sit debite satisfactum patri. Sed idẽ homo ante prædictam necessitatem patris, uel post, exequitur uotum aut promissionem prædictam, utpote quia iam erogauit prodige & male seu culpabiliter illos c. ducatos suos, sed & talis erogatio fuit ualida, quàmuis culpabilis, ex quo lege Diuina & naturali tēbatur de illis ducatis succurrere magnæ necessitati patris: seu si ingressus est religionem profitẽdo. Itaq; professio fuit ualida, licet culpabilis relicto patre i dicta necessitate, tunc licet male fecerit filius sic se impotentem faciendo ad succurrendum patri abdicando à se ducatos & potestatem sui ipsius ualde (ut supponitur) alteri tradẽdo ius in illos ducatos & in seipsum: tamẽ ex quo iã est ualde obligatus homini uel ecclesiæ per prædictum contractum uel quasi contractum donationis

nis uel professionis: qui contractus obligatio fuit ualida & rata de iure facta, non solum Deo, sed etiam praelato seu ecclesiae (ut supponitur) iam ergo non potest retrahere datum neque professionem, quia iam non habet ius in illo quod a se abdicauit, ut ad hoc sunt multa iura quae consulto propter breuitatem omitto: quorum aliqua habentur supra in 3. opin. quo ad 2. eius partem, & ergo ad ueniente de nouo necessitate patris seu casu in quo non poterat licite fieri praedicta obligatio, si iam est contracta obligatio ualida homini seu ecclesiae acquisita, non potest inuicto domino creditore, uel Ecclesia seu Papa retrahere aliquid ab eo quod per professionem promissit: & per consequens non potest contra suum statum religionis, aut contra regulam promissam, succurrere patri in tali magna necessitate: nisi rationabiliter ut oportet ad hoc dispensetur per habentem potestatem ad id.

¶ Ex hoc autem non sequitur quod ergo nec contra praecipuum praelati (cui se tradidit per professionem) possit succurrere patri per modos non controueniens statui religionis & regulae. Nam ut dictum est, in uoto obedientiae, promissio non se obligauit praelato obedire in hiis qui alias essent contra praecipua Dei, ut in casu praesenti, ut dictum est in 3. puncto huius resolutionis nostrae.

¶ Similiter in casu extremae necessitatis, nulla est ualida obligatio: Ideo tunc non obstat obligatio facta Deo, uel homini in hiis quae sunt necessaria ad releuandum patrem, uel alium ab extrema necessitate, ut sup. in 1. puncto dictum est secundum 3. opin. Et per hoc patet Responso ad tertium & ad motiua seu argumenta aliorum opinionum, in quantum huic contrariantur.

¶ Quo ad id, quibus solummodo & non alijs recipiendi fratres, licentia concedatur.

Quaest. 7.

QVAEST. VII. Quis possit recipere uenientes ad ordinem nostrum?

¶ Respondeo quod Min. g. & prouin. possunt recipere fratres.

fratres ad ordinem: quia sic declarauit Nico. 3. art. 7. & hoc possunt ex officio suo, & habent auctoritatem ordinariam ad hoc, ut aiunt Hugo, & Bar. Paf. ca. 2. caeteri autem non nisi delegatam, quod patet ex eo quod Do. Nicola. 3. ubi supra dicit consequenter quod s. Vicarii prou. ex suo officio non possunt recipere fratres nisi specialis licentia ab ipsis Minif. pro. uel generalibus concedatur. Ergo uidetur quod ex officio habeant Min. prouinciales praedictam auctoritatem.

¶ An autem praedicta auctoritas conueniat praedictis Min. prouincialibus ex regula an ex auctoritate Apostolica, seu ecclesiae: dico quod ex auctoritate Apostolica sic decernente, ut patet in Nico. 3. ubi sup. quia sic uoluit statuere & decernere: nunc autem ius commune dat auctoritatem ordinariam ut patet. Nam ante praedictam declarationem neque ex auctoritate Apostolica neque ex regula illam auctoritatem habebant Minif. prouin. ex officio suo: ut patet ex declarat. domini Gregorii 9. art. 7. dicentis, quod neque hoc ipsis ministris prouincialibus permittitur, nisi eis super hoc specialis licentia concedatur a Minif. g. & cum iuxta eandem regulam alijs quam ministr. prouincialibus fratrum receptio committi non ualeat & caeter. ad hoc facit text. regulae, dicens, quibus solummodo & non alijs recipiendi fratres licentia concedatur, ut ait expos. si ne tit. ergo patet quod nunc habent auctoritatem ordinariam Min. prouin. datam eis ex officio: non per regulam, sed per sedem Apostolicam seu per ecclesiam, quae in hoc potest disponere contra tenorem regulae, ut sup. in Introductione q. 5. & 6. & c.

¶ Secundo notand. quod licet ex officio conueniat Min. prouincia. haec auctoritas recipiendi fratres, ut dictum est, potest tamen arcta ri per Min. g. sicut ei uidebitur expedire, quia sic statuit Nicola. 3. ubi supra.

¶ Tertio notandum, quod uicarii prouinciales non habent ullo modo ex officio hanc auctoritatem, ut dictum est secundum Nic. 3. & hoc est intelligendum de uicariis prouincialibus ministrorum prouincialium, quos s. ipsi ministri prouinciales substituunt quando uadunt ad capit. g. seu quando ex alia causa exeunt de prouin. aut relinquunt pro suis commissariis aliquando ex aliqua causa, ut habetur in declarat. Grego. 9. quae quo ad enodationem alicuius dubii bene ualet sicut & testamentum beati patris nostri Francif. ut sup. in introdu-

introductione q. 6. dictum est. Non autem intelligitur de uicariis prouincialibus & generalibus qui quondam fuerunt in obseruantia loco ministrorum in omnibus habentibus auctoritatem mini. prouincialium & g. propter nomen tantum ministri, quod est cōmutatum in nomen uiciorum tunc. Nunc autem rediit nomen minist. cum auctoritate in obseruantia, sicut tempore Nicolai 3. erat, ut dictum est.

¶ Quarto notandū, quod prædicti min. g. & prou. possunt cōmittere hanc facultatem recipiendi fratres aliis fratribus ex suo officio, ut decreuit domin. Nic. 3. ubi sup. addens, caueāt tamē ipsi si min. prouin. quod hoc non indiscrete nec passim, sed sic considerate committant: sicq; illos quibus hoc cōmitti contigerit fidelibus consiliis fulciant quod omnia discrete procedant, hæc ibi. In hoc ualde peccatur: quia min. prouin. committunt suis sociis examinandos solum si sciunt legere, omissis aliis conditionibus sup. requisitis, ut sint idonei ad religionem, ut sup. q. 2. & 3. & q. 8. sequente. Similiter & uicarii ge. & prouin. qui olim erant pro ministr. in obseruantia id poterant, ut declaratum est in tab. 2. uica. gener. & similiter absolutionem & dispensationem recipiendorū ad ordinem. Vicarii autē prouinciales supradicti de quibus domin. Nicolaus 3. & Gregorius 9. dicunt quod non habent auctoritatem recipiendi fratres, nisi hoc eis specialiter committatur: multo minus possunt committere aliis nisi ad committendum habuerint licentiam etiam specialem à ministris prædictis. Commissarius enim particularis & temporalis, committere non potest de iure.

¶ Quo ad id, dicant eis uerbum sancti Euangelij, quod uadant & uendāt omnia sua, & ea studeāt pauperibus erogare. & c̄

Quæst. 8.

QVAESTIO VIII. An recipiēdis debeat dici uerbum sancti Euange. quod uadant & uendant & c̄. & per quem hoc debet dici & quomodo? & an illi similiter teneantur bona sua pauperibus erogare, & quomodo debeāt disponere de rebus suis?

Respon

¶ Respondeo duo puncta, quorum primum est, quod hoc est obligatorium ex regula, quod s. min. seu illi qui recipiunt fratres ad ordinem, dicāt per se uel per alium eis uerbum sancti Euan. quod uadant & uend. & c. quia sic declarauit Clemen. 5. quod s. oīa hic contenta in 2. cap. quo admodum receptionis ad ordinem sunt æquipollentia præcepto, ut sup. dictum est in glosa.

Sed quomodo debeat intelligi? Respondeo secund. expos. sine tit. quod non simpliciter est obligatorium, sed attentis quibusdam circumstantiis, sic scilicet tunc est obligatorium hoc dicere quando uidet prælatus seu recipiens nouiciū quod hoc est necessarium ad hoc quod nouicius non intret religionem nimis indubite, si prius non erogat sua pauperibus, alias erit super erogationis hoc dicere: quia secundum exigentiam debiti finis seu finalis utilitatis tam intrantis quàm ipsum recipientis, debent huiusmodi posita præcepta & non aliter adimpleri: ut latius Adria. in 1. quol. art. 3. Resp. ad 5. argument. & in 2. quol. q. 2. sine argument. secund. Thom. in 4. dist. 17. & 2. 2. q. 33. art. 2. facit argu. de pe. dist. 7. Si quis. 2. iuxta illud Bernar. quod pro charitate est institutum non debet contra charitatem militare.

¶ Sed si quæras quæ & qualis erit in debita dispositio ad intrandum hanc religionem propter hoc quod talia bona intrantiū non prius pauperibus erogata fuerunt? Respondeo, hoc patebit ex proxime dicendis in 2. puncto sequenti.

¶ Ideo secundum punctum est quo ad ipsos intrantes an teneantur necessario bona sua pauperibus erogare, & quando. Ad quod dico quod ex declara. Clemen. 5. ubi sup. bene uidetur obligatorium ipsis intrantibus religionem, præsertim & quia regula id inuit, dicens, quod si facere non potuerint, suff. eis bon. uolun. Ergo si commode possunt erogare, non sufficit eis si aliter disponant bona sua eo modo quo infra dicitur: & hoc etiam dicit frater Gundifalvus in suo trac. fo. 100. & etiam uidetur concordare Bar. Pis. dicens in cap. 2. quod B. Franc. repulit quendam in Marchia uolentem ingredi religionem, quia bona sua non pauperibus sed parentibus distribuerat, & serena conscientia, q. 26. est ad idē. Nam (ut etiam ait expos. sine tit. cap. 2. cū prædictis concordās) aliquando quis ad aliquid conditionaliter seu ex suppositione tenetur, ad quod non tenetur absolute & simpliciter, ut patet. Sic in propo.

proposito licet ante uotum quis non teneretur simpliciter renuntiare bona sua pauperibus: tamen quando uult ad uotum regulæ nostræ aspirare, ubi de elemosynis pauperum uiuere debet: debet etiam obligatorie præcedere prædicta bonorum suorum pauperibus erogatio, si commode fieri potest, ut proxime dicitur.

¶ Sed ad quem sensum intelligatur & quomodo esse obligatorium ipsis intransibus quod distribuant bona sua pauperibus? Respondeo (secundum prædictam expos. sine tit.) quod hic est aliquid obligatorium, & aliquid super erogatorium, necessitatis quidem seu obligatorium, est quod nullus profiteatur neque ad professionem recipiatur, nisi sit primo ab omnibus temporalibus bonis expropriatus (de quo dicitur q. 9. q. 11.) Neque ad probationem, nisi quando debito tempore profiteri uoluerit, sit paratus se expropriare. Item si in sui expropriatione sola carnali causa ductus, non det bona sua pauperibus (ut fecit ille quem B. pater noster Franc. expulit in Marchia) tunc creditur à quibusdam quod non implet id ad quod professores huius regulæ necessario tenentur, quia unam de principalibus partibus Euang. consilii hic contenti, ex solo carnali affectu omittit. Si uero ex rationabili causa relinquat ea parentibus diuitibus, & præcipue liberis suis, quibus hæreditandis iure naturali etiam ciuili tenetur, aut aliquibus aliis, utpote propinquis amicis, propter uitandum scandalum, uel ad magis attrahendum eos ad Deum, uel ad deuotionem ad ordinem, uel quia non posset ea sine litigio rehabere, uel quia ex huiusmodi distributione animæ intrantis immineret periculum in mora, tum quia ab amicis sumi posset occasio retrahendi ipsum à suo proposito, tum quia firmiter præsumitur quod post ingressum purius & perfectius & discretius, & perfectiori animo sua distribuet, uel tandem si ex aliqua alia causa pia seu rationabili quis non distribuatur sua bona pauperibus ante uel post primum ingressum ad annum probationis, sed aliis propinquis uel amicis ut dictum est, tunc non peccat: imo facit quod debet, nisi forte pro quanto aliqua carnalis affectio hiis esset annexa. Et sic creditur quod frater Ioannes simplex ex consensu B. pa. nost. Franc. ex pia causa licite reliquit suis parentibus pauperibus bonum hæreditarium suum, ut habetur in legenda apud auctores conformitatum. Perfectionis autem supererogationis, est hoc uerbum Euangelii ardenter, studiose, & ante ingressum pro

pro posse implere omni affectione carnali, etiam ueniali relicta: aliis in perfectionis & pigrity uenialis tantum est, ut diximus, hæc in prædicta expositione: & cum hoc ultimo dicto concordat tab. 3. Vicarii generalis, ut habetur infra q. 9. ibi uidetur, & sic intelligitur illud regulæ quod hic habetur, s. (quod si facere non poterint, sufficit eis bona uoluntas) secundum Bar. Pis. sic. s. non poterunt commode distribuere bona sua pauperibus ante ingressum, utpote propter distantiam loci, uel quia litigiis inuoluta, uel quia in alterius potestate & huiusmodi: uel quia ex rationabili causa oportet ea aliis distribuere, non pauperibus, ut dictum est, sufficit eis bona uoluntas faciendi debite, si commode possunt. Et sic patet resolutorie: quod ante præmissum ingressum non est necessarium distribuere bona sua pauperibus uel aliis, sed ante professionem: quamuis sit perfectionis id facere ante ingressum si commode fieri potest. Secundo, patet quod solum est obligatorium pauperibus ea erogare (quando eroganda sunt talia bona) ad hunc finem s. ne carnali animo, seu causa non rationabili, sed potius mundana aliis distribuatur intrans seu proficiens: alioqui ex causa pia, seu rationabili, licite & debite relinquuntur aliis, ut dictum est.

Tertio, patet quod tunc tantum est obligatorium prælati recipientibus eos, dicere eis quod uadant & uendant omnia sua & c. quando & quomodo est necesse ipsis ingredientibus, seu proficientibus sic facere, aliis supererogatorium est ipsis sicut & illis, ut dictum est. Et secundum prædicta omnia in hac 8. q. limita & intellige omnia dicta aliorum doctorum & expositionem aliorum quæ uidetur dicere oppositionem, ut Hugo cap. 2. dicens, quod prius debent expediri bona & negotia omnia, quam intrent ad religionem, seu ad annum probationis, & c. quia aliquando est necessarium, aliquando supererogatorium, ut dictum est. Similiter & statuta aliqua circa hoc loquentia, ut habetur in tab. 3. Vic. generalis, quod prius expropriantur & dicatur eis uerbum san. Eua. quam induantur ad annum probationis & c. An autem per talem expropriationem ante annum probationis factam induatur tacita professio an nō, & quod remedium est tunc adhibendum latius infra q. 12. habetur, ibi uideatur.

¶ Quò ad id, & caueant frēs & eorum Min. ne solliciti sint de rebus suis tempor.

QVÆSTIO IX. Vtrum liceat fratribus min. sollicitudinem habere, seu se intrromittere, seu dare consiliū de distributione bonorum temporalium intrantium ordinem: Similiter petere uel inducere ad dandum sibi ipsis aliquid de prædictis bonis, uel accipere oblatum?

Respondeo per quatuor puncta, quorum primum est, quod omnibus fratribus prohibetur uirtute regulæ, habere sollicitudinē efficacem, uel se intrromittere similiter & dare consilium de distributione talium bonorum intrantium ordinem: etiam si ab ipsis requiratur consilium & adiutorium ad talia bona expedienda. Ratio, quia sic declarat D. Clemens 5. dicens, quod omnia hic contenta in hoc secundo cap. quoad modum receptionis &c. sunt obligatoria: & similiter art. 3. dicit idem, quo ad hoc, scilicet quod expressè regula hoc prohibet ibi, scilicet (& caueāt fratres, ne solliciti sint, &c) ubi regula intendit obligatorie elongare fratres omnes totaliter ab affectu bonorum temporalium ipsorum ingredientium ordinem: & sic patet quod sollicitudo efficax seu effectualis intrromittendo se per facta, aut per consilium in dispositione ipsorum bonorum, prohibetur per regulam: & in hoc conueniunt etiam omnes expositores regulæ. quāuis ut ait F. Gundisaluis in suo tractatu fo. 99. quo ad non habendum sollicitudinem solum in animo interius de talibus bonis intrantium ordinem, solum sit admonitio ex uirtute regulæ ad uitandum malum ex iure Diuino & naturali prohibitum. Sed obligatorium est ex regula quo ad uitandum sollicitudinem effectuale, seu effectum à bonis temporalibus ipsorum, ut dictum est secundum declarationem Clement. 5. art. 3. Ut quantum est ex parte ipsorum fratrum receptio ad ordinem, appareret sancta & non infecta uicio cupiditatis: ideo dictum est quod sollicitudo efficax & intrromittere se seu dare consilium de modo distributionis prædictarum rerum, prohibetur ex regula omnibus fratribus.

Secundum punctum est, quod si consilium requiratur, tunc ipsi ministri prouinciales, & ipsi quibus ipsi commiserint hoc, seu receptionem ad ordinem, & non alii fratres possunt hoc duntaxat facere, scilicet dare illis consilium, non quidem de modo distributionis rerum suarum ut dictum est, sed de consiliario .i. possunt eis eligere, uel assignare eis aliquam, seu aliquas personas Deum timen-

tes, quæ non sint de ordine nostro, de quorum consilio bona ipsorum uenientium ad ordinem, pauperibus erogentur, uel aliis rationabiliter distribuuntur (ut in q. 8. præcedenti dictum est) & sic declarat Clem. 5. art. 3. & omnes communiter expositores. In quo puncto est notandum 1. quod solum possunt hoc facere ministri, & alii quibus competit recipere fratres ex commissione seu ex priuilegio: quia commissio principali, committitur & accessorium, sine quo id exequi commode non potest. Secundo, quod debent mitti pro prædicto consilio ad personas Deum timentes, quæ non sint de ordine nostro ut ait regula & declaratio. Ideo non ad syndicos, neq; ad consanguineos fratrum seu ipsorum uenientium ad ordinem, nec alios huiusmodi, qui probabiliter sunt magis affecti ad ordinem pro commodo eius temporali, putantes in hoc se benefacere ordini & nobis. Neq; ad affectos magis ad sua temporalia quàm ad utilitatem animæ uenientis ad ordinem. ideo non ad cupidos, sed ad aliquos Deum timentes. ideo non ad aliquos iam prauemos per ipsos fratres quomodo scilicet cōsulere debeant talibus missis ad eos pro consilio prædicto, quasi ipsi te intelligant & non reputent te cupidum ratiuum rerum. Nam is committit in legem qui uerba legis amplectens, cōtra legis nititur uoluntatem, & quando quid una uia prohibetur, ad id alia non admittitur, ut habetur in regula iuris. Regula autem dicit, quod non sint solliciti de rebus suis temporalibus, ut libere faciant de rebus suis, &c. & ut fratres careant nota cupiditatis apud homines, ut ait Clemens 5. & Hugo, ubi supra: ergo sicut nec per se est licitum se intrromittere & habere notam cupiditatis procurando, ita nec per alios supradictos. Nam ex quo in consilio dando de consiliario secundum Deum tantum licentia datur: ergo & in omni alio denegatur, ut ait Bonauent. Et ideo cauendum à supradictis, quia non propterea maiora suffragia facit pro te religio, quia plura bona procurasti, extorsisti, uel surripuisti contra regulam: immo potius irrideberis, ut ait speculum ff. 11. Per hæc patet quod illud dictum Hugon. cap. 2. dicentis, quod uidetur non pro iam indutis si quid habeat expedire qui in ordinis cura iam consistit, eius consilio & prouidentia (prout religionis honestas exigit) gubernandi, sed pro nondum indutis præcedentia esse dicta. Hoc inquam dictum iam secundum prædicta est limitandum, etiam si ante in-

inductionem habitus nouiciorum quis sua bona pauperibus uel alijs distribuisset: quia de residuo si quid est, fratres non possunt se amplius intromittere uel consulere, nisi ut dictum est, in duobus punctis præcedentibus & sequentibus diceretur.

¶ Tertium punctum est, quod fratres min. subditi seu prælati qui cunq; non possunt petere aut inducere ipsos uenientes ad ordinem, seu iam ingressos, quod eis detur aliquid de suis bonis, quia sic declarat Clem. 7. ubi sup. alias esset contra regulam, propter rationes supradictas, concordant communiter expositores.

¶ Quartum punctum est, quod si libere aliquid sibi datum fuerit, sicut & alijs pauperibus (absq; inductione & petitione) bene licet fratribus recipere, sicut & aliam eleemosynam liberaliter oblatam dummodo caueant fratres ne ex notabili quantitate receptorum rerum, præsumi posset sinister oculus contra ipsos fratres, ut ait Clemens 7. ubi sup. Nam tunc ratione scandali peccarent contra ius naturale uel diuinum, magis uel minus secundum scandali grauitatem. Nam oportet testimoniū habere bonum, etiam ab hoībus de iure naturali & Diuino, licet tunc non peccetur forte contra regulam, & hoc modo per indirectum ratione scandali quāritas notabilis facit illicitum, quod alias de se est licitum. Ideo ad prædicta omnia habetur ordinatum in tab. 3. Vic. g. quod huiusmodi induendi uel iam induti, non informentur per fratres de Breuiarijs pro se uel conuentu dandis uel emendis, nec de alijs quibuscūque: sed dicatur ab illis qui auctoritatem habent illos recipiendi quod uadant & uendant oīa sua & pauperibus erogent (ut supra dictum est q. præcedenti) ita quod de bonis suis, uel de consilio eius dando fratres nullatenus se intromittant, & nisi sua propria uoluntate & sponte, non fratrum informatione pannum pro sua prima inductione portauerint, concedantur eis à fratribus panni probationis: & si ante inductionem ex causis necessarijs & rationalibus hoc facere non possint, saltem ante suam professionē sint expropriati, nihil pro se in testamento uel alias facientes reseruari, hæc ibi. Et notandū prædictis omnibus non obstan. quod Sixtus 4. in mari magno regimini, &c. fol. 58. concessit ministris & custodibus & eorum uicarijs, ut singuli eorum in locis sibi commissis possint uertere in pios usus fratrum bona intrantium ordi-

nem

nem, diuersis personis restituenda quæ sciri & inueniri non possent. Et in mari magno Carmelitarum ff. 14. extenditur & conceditur prioribus conuentualibus: & per consequens propter cōmunicationem priuilegiorum etiam id nostris guardianis conceditur, ut de hoc habetur in compendio priuilegiorum mendicantium, tit. communicatio priuil. & tit. bona.

Si autem nouicii iam sint professi & de suis bonis nihil disposuerunt ante professionem propter quamcunq; causam quid de eis esset faciendum, & an possint tunc disponere, uideantur summissæ, præsertim Siluest. tit. Religio, 6. quæst. 4. dicens, quod talis non potest condere aut reuocare, seu mutare testamentum, & in hoc bene dicit: Sed statim subdit, quod primo professi ordinis min. possunt mutare testamentum potius quàm alii professi aliarum religionum in casu de quo agitur: & ratio eius est, quia quo minus potest monasterium quo ad hoc, eo magis potest professus: quia quo minus potestatis trāsit in monasterium, eo plus manet apud professum, hæc ille. Sed hoc eius dictum & eius ratio nil ualent, quia in rebus quæ omnino ex iure uel facto renunciantur à professo nil ualeat eius ratio neq; probatio, ut patet in proprietate. Nam ex quo quilibet in particulari tenetur omnino renuntiare proprium in particulari, non sequitur quod quo minus habet de proprietate apud professum: quia hoc specialiter illi est interdictum, in rebus autem quæ possunt manere apud professum, ut est aliquis usus alicuius rei in aliquibus religionibus, tunc forte esset uerum, quod ait Siluest. Nunc autem ad nostrum propositum dico, quod non potest apud fratrem min. manere aliqua proprietas. Neq; per consequens, dispositio aliqua de temporalibus quæ fuerant sua, tum ratione paupertatis, tum ratione declarationum Papæ & Ecclesiæ, Nicol. 3. & Clem. 7. ut bene in hoc dicit Bartholus & Zabarella, de hoc infra cap. sexto, quæst. 18. secundum Petrum Ancarranum, quod post professionem non potest diuidere bona inter filios, nisi consulendo tantum: qui quidem Zabarella super dicta Clementis Exiui de uerborum signif. 7. 7. dicit, quod si quis ingreditur nostram religionem absque dispositione bonorum suorum, tunc fratres de cætero non possunt aliquid de suis bonis habere.

Sed

Sed talia bona ueniunt ad succedentes ab intestato, uel ad pauperes: quia solum unus modus fratribus permittitur per Clement. 5. si licet per modum elemosynæ. ergo alii prohibentur (ut dictum est) hæc Zabarella. Sed si per eum qui haberet iam ius in illis bonis, uel in distributione eorum daretur nobis quid per modum elemosynæ, bene uidetur quod fratres possint recipere, sicut ab ipso, cuius erant ante professionem, prouidendo semper ut caueatur scandalum & sinister oculus, ut supra dictum est.

Quo ad id, postea concedant eis pannos probationis, &c.

Quest. 10

QVAESTIO X. Quomodo sint intransibus concedendi panni probationis, & quoad caparone, quomodo potest cum eis dispensari?

Respondeo per duo puncta: quorum primum est, quod hoc est obligatorium ex regula, secundum Clement. 5. ad hunc sensum, quod si intranses sua sponte & propria uoluntate, non autem fratrum inductione aut informatione pannum pro sua prima inductione non portauerunt, quia tunc concedantur eis panni probationis, s. duæ tunicæ sine caputio, brachæ & caparo usque ad cingulum circiter, ut habetur in tab. 1. Vic. generalis. Alium sensum dant alii expositores: ut expositio sanctorum patrum, & Vbertinus, ut habetur in serena conscientia q. 29. quod si de rebus intransis, nil aliud permittatur eis adducere, &c. qui sensus quia mihi non placet, neque uidetur supradictis aut regulæ intentioni in hoc loco quadrare si bene aspiciatur, ideo omittatur: mihi autem potius uidetur obligatorium quo ad qualitatem habitus nouiciorum eiusque distinctionem ab habitu professorum, ut explicat regula, pannos probationis, modo dentur eis ab ordine, modo adducantur ab ipsis nouiciis: quod nil refert ad præsens propositum, & sic uidetur regula subsequenter significare. Ex dictis patet quod habitus nouiciorum nostri ordinis (ut habetur in tab. 9. Vic. g.) est distinguendus ab habitu professorum: in hoc s. quod diffutum sit caputium ab habitu, & quod portet caparone uel aliam petiam panni ante pectus, nisi quo ad aliquas notabiles personas recipientibus

entibus aliud secundum Deum uideatur, hæc ibi.

Secundum punctum est, circa illud (nisi eisdem Min. aliud secundum Deum aliquando uideatur) est intelligendum quo ad dispensandum circa prædictum caparone seu petiam panni, seu circa habitum nouiciorum, secundum Clementem 5. & sic secundum Bart. Pis. & Serena conscientia, q. 30. & alios communiter expositores, quod si quis intrans, seu nouitius petat sibi dari habitum professorum sine caparone, quod tunc Min. prouinciales aut alii eos recipientes de eorum licentia speciali possunt in hoc dispensare & concedere habitum prædictum, & hoc secundum Deum.

Vbi notandum 1. quod soli ministri prouin. hoc possunt ex officio, alii autem non nisi ex commissione speciali, & credo saluo meliori iudicio, quod in licentia concessa alicui Guardiano ut possit recipere fratres, non conceditur quod possit dispensare cum eis in habitu nouiciorum seu caparone non portando: Nisi & hoc ei specialiter exprimat, quia licet accessorium & ea quæ consequuntur principale, intelligantur concessa, concessio principali, generaliter loquendo, non tamen in casu particulari in quo non est ueri simile quod concederetur, nisi ex ualde speciali commissione, quia in generali concessione non ueniunt ea quæ non esset quis uerisimiliter in specie concessurus, præsertim in materia odiosa, quæ militat contra ius, qualis uidetur esse in proposito. Sed in hoc & aliis similibus, standum est consuetudini, quæ est optima interpret legum & uoluntatum superiorum. Secundo notandum circa hæc, quod non quomodo cunque, sed secundum Deum debet tunc dispensatiue concedi habitus professorum nouiciis petentibus, quia sic ait regula. secundum autem Deum tunc conceditur, quando ex causa rationabili conceditur petenti: dico semper petenti, quia non petentibus non debet dari nisi habitus nouiciorum propter periculum tacite professionis, ut infra dicitur. Causa autem rationabilis est, uel propter honestatem ordinis, uel propter utilitatem uel conditionem recepti, seu propter reuerentiam eorum qui sunt notabiles personæ, aut propter euentem stabilitatem ipsius intransis, aut huiusmodi, ut ait Bart. Pis. & alii expositores. & tab. 3. Vic. generalis, ubi supra. Vel etiam propter erubescensiam, non quidem superbam, sed sensualem aliquorum nobilium de huiusmodi caparone portando: quia istæ omnes & similes sunt causæ rationabi-

tionabiles ad secundum Deum eis dispensatiue concedendum habitum sine caparone, ut ait expof. sine tit. Non autem secundum propriam uoluntatem intrantis aut recipientis, sed ex causa rationabili, seu honesta, ut dictum est secundum omnes expof. quod si necessitas nouicii aliud requirat ut cum eo dispēsetur in aliis tūc aliunde secundum subiectam materiam habebitur dispensatio, ut etiam potest uideri in compendio, titu. absolut. dispensatio, nouitius, &c. ¶ Tertio notandum secundum Bar. Pis. & alios expofito. ubi sup. quod quando intrans petit talem habitum sine caparone sibi cōcedi, quod prius debet informari de hoc, s. quod per talem susceptionem habitus professorum distincti modo supradicto ab habitu nouiciorum, nisi primum protestetur, ut r. q. 12. habetur, efficitur tacite professus & obligatus alicui religionem in genere, quamuis non nostrae religioni: ut de hoc late agitur a doctoribus, & potest facile uideri apud summistas: quia hoc est de iure communi: & exponatur ei prius periculum quod ei imminet ex tali tacita professione secundū ius. Quod si omaino uult habere concedatur ei, ut dictum est, secundum Deum. Et notandum quod habitus professorū per cuius delarationem, inducitur tacita professio in ordine nostro, est habitus integer cū caputio consuro & sine caparone, uel sine petia panni, ut habetur in tab. 9. Vica. g. ¶ Quarto, notandum ut habetur in constit. ge. ordine, quod si secundum quod regula concedit (ut dictum est) Min. prouincia lis cum aliquibus clericis aut laicis dispensaret, ut probationis caputium non portarent, tunc fiat eis iuridica protestatio coram testibus per illos qui eos recipiunt, quod ex tali concessione habitus professorum nullum ius acquireretur in ordine, licet ānus probationis transferit, donec expresse professionem fecerint iuxta nostri ordinis instituta.

¶ Quo ad id, finito uerō anno probationis recipiantur ad obedientiam, promittentes vitam istam, &c.

Quest. II.

QVAESTIO XI. Quando & quomodo debet nouitius recipi ad professionem: & an possit expelli & quomodo: ¶ Respondeo per quatuor puncta, quorum primum

primum est, quod ante finitum annum probationis nullus potest recipi ad professionem, quia hoc prohibetur a iure communi omnibus religiosiis mendicantibus sub grauibus pœnis & censuris, & sub peccato, ut uidere est in summistis tit. Religio. Ideo enim hic omittitur, quia commune est omnibus. Item id nobis specialiter prohibetur, tum per literas Papales, tum per statuta ordinis nostri, tum per regulam, ubi dicitur (Finito anno probationis, &c.) per quod uidetur excludi quod non recipiantur aliqui ad professionem. & quia circa hoc sunt aliqua priuilegia, tam quo ad breuitatem temporis anni, quo ad religiosos aliorum ordinum uenientium ad nostram religionem, quam quo ad modum computationis anni intercisi & huiusmodi, de quibus latius in compendio priuil. tit. nouitius. Similiter non potest prohiberi nouicius ante lapsum annum probationis quominus exeat ad aliam religionem seu etiam ad seculum, sicut de sua processerit uoluntate, sub grauibus pœnis & sub peccato: ut habetur in compendio tit. nouicius potest tamen charitatiue moneri & doceri ne resiliat a bonis incepris, non tamen uiolenter detineri, uel per minas & huiusmodi.

¶ Secundum punctum est, quod finito iam anno probationis si nouitius est dispositus & idoneus & habet laudabile testimonium a fratribus cum quibus conuersatus est, & habet condiciones requisitas, de quibus supra, q. 4. & 5. &c. late dictū est, tunc si uult profiteri, tenentur fratres eum admittere ad professionem & recipere. Ita quod nec odio, uel amore carnali repellendus est, neque malitia retardandus amplius est, & hoc est obligatorium etiam ex regula ibi (Finito uerō anno probationis, recipiantur ad obedientiam &c.) ut patet ex declarationibus Clement. 5. ubi supra in glosa dictum, & concordat expof. sanctorum patrum & alii. Annus autem probationis tunc dicitur finitus, quando finitus est annus nouiciatus, & insuper tempus maius ei concessum ad probandam religionem, & ut probaretur ab ea. Nam ut habetur in summistis, potest annus probationis prolongari de consensu nouicii, & praelatorum, licet non possit abbreviari apud mendicantes, ibi uideatur, & in compendio tit. nouicius. Hic tamen nota secundum Gerf. alphab. 34. litera S. quod si quis petit probationem religionis, & tunc inuenitur strabo, aut debilis, aut infcius, aut in aliquo inhabilis, aut carens conditione aliqua requisita: &

Q

hoc

hoc bene notatur: permittitur tamen sic per annum, & post hoc petit professionem, & nullum aliud habet impedimentum quam prius, quod bene potest repelli, etiam gratis, non assignata alia ratione. ¶ Tertium punctum est, quod min. g. & prouinc. quibus ex officio competit auctoritas ordinaria recipiendi fratres ad ordinem & ad professionem, ut sup. q. 7. dictum est: possunt etiam hoc aliis committere, ut etiam habetur in tab. Vic. g. & communiter in expositoribus regulæ. Sed utrum eo ipso quod concedunt guardianis licentiam recipiendi nouicios, concedant etiam licentiam recipiendi eos ad professionem finito anno probationis, uideatur dubium. Nam Hug. 2. cap. & 4. Magist. dicunt quod finito anno probationis, idoneitate nouitiorum exigente, absente Min. prouin. per inferiores, nisi prohibeantur sit receptio, & maxime per custodes, & sic prælarus recipit, quia de eius auctoritate recipitur profitens: & hoc inquit esse intelligendum quando Min. prouincialis agit in remotis, ita quod haberi non potest ad dandam professionem elapso iam anno probationis, quæ secundum regulam tunc danda est, hæc illi. Sed in constit. g. habetur, quod si nouicii habeant laudabile testimonium, tunc de licentia Min. prouin. possunt recipere per suos custodes uel guardianos ad professionem expleto anno probationis, hæc ibi. Ex quo uidetur quod requiritur licentia specialis ad hoc. Sed tandem in hoc credo standum consuetudini, quæ ut dixi superius, est optima inter pres legum & uoluntatum, seu licentiarum prælatorum. Hoc tamen notetur, quod si per alios, quam per Min. g. uel prouin. sine eorum licentia tacita uel expressa: seu sine eorum auctoritate, saltem implicita quis recipiatur ad professionem, talis professio non est ualida, saltem in foro ecclesiæ, ut est uidere apud summist. tit. Religio: & recipitēs peccāt, & secund. ius puniri debent. ibi uide. ¶ Quartum punctum est, quod profitens tenetur promittere uitam istam & regulam obseruare: & hoc est obligatorium tam fratribus quam profitentibus (secundum Clem. 5. ubi sup. in gloss. dictum est) ad hunc sensum, quod si qui profitentur tenentur promittere uitam istam & regulam obseruare, per hæc, seu alia æquiualetia uerba, ut moris est secundum statuta ordinis. Alioqui non licite profiterentur si uellent profiteri partem regulæ & partem non: uel si non intenderent se obligare ad obseruantiam regulæ secundum declarationem

rationes Papales. Est etiam obligatorium fratribus ad hunc sensum, quod si non aliter recipiant ad professionem, nisi uere promittentes, ut dictum est, & quod non admittant fallacem professionem seu professionem dimidiatam.

QVAESTIO XII. Quibus modis inducatur tacita professio & obligatio ad religionem? ¶ Respondeo per tria puncta: quorum primum est, quod tacita professio differt ab obligatione ad religionem, sicut inferius a superiore. Nam omnis tacite professus est obligatus ad religionem, & non e contra: & quia qui est tacite professus, est restrictus ad plura quam qui solum est obligatus religioni: quia non potest contrahere, matrimonium, & alia huiusmodi, de quibus infra, q. 13. dicitur. qui autem solum est obligatus religioni, potest de facto, licet non licite contrahere, &c. Item quia tacita professio non inducitur nisi per aliquid unum de dicendis infra in 3. puncto: obligatio autem ad religionem, potest induci tam ex illis causis, quam ex aliis, utpote ex uoto intrandi religionem seu aliunde. Ideo de requisitis aut de causis per quas inducitur professio tacita seu expressa, hic agendum est.

¶ Secundum punctum, ad expressam professionem requiruntur 7. conditiones. I. quod profitens sit debitæ ætatis. II. quod fiat professio ei qui potest religioni approbatæ incorporare, uel de licentia eius, uel nomine eius sequente ratihabitione. III. quod fiat alicui religioni approbatæ. IIII. quod fiat capitulariter, nisi ubi ex priuilegio seu statuto, uel consuetudine aliter fieret. V. quod fiat de tribus uotis substantialibus uel de obedientia secundum regulam. de quibus omnibus quomodo debeant intelligi, latius uideatur in Siluest. tit. Religio. 3. q. 18. & in aliis summistis. ¶ Tertium punctum Professio tacita inducitur ex aliquo quatuor modorum. Primo, quando nouicius scienter & sponte se ingerit actibus qui solum professus de iure aut consuetudine conueniunt, puta electionibus & huiusmodi. si etiam triduo perseverauit in proposito aut loco perseverantiæ tridui hoc fecit cum habitu professorum distincto in colore, scifura, uel forma. Secundo, quando quis scienter & sponte defert habitum professorum distinctum in colore, scifura, uel forma datum ei ab eo qui potest ipsum incorporare religioni, uel eo consentiente, intra monasterium in tali delatione per triduum perseveret

Quest. 12

perseueret, nisi protestetur semper homo non intendere ullo modo profiteri, ut infra habetur in hac q. & supra q. 4. ubi agitur de caparone. Tertio, quando quis intra monasterium desert per annum habitum nouiciorum non distinctum patenter in colore scifura uel forma ab habitu professorum, non protestando se per hoc nolle profiteri.

Quarto quando quis suscipit habitum nouiciorum in religione approbata, cum proposito mutandi uitam omnino & absolute: quod est intelligendū de proposito habente implicite promissionem, ut est uotum expressum de perseuerando in religione factum, quando quis assumit habitum nouiciorum, seu intra annum probationis, uel ut est uotum interpretantium, utpote cū quis se offert professioni, nec tamen fit professio, quia alias nō subito acceptat: & tandem quando est in eo talis uoluntas perseuerandi post completum annum probationis quod tunc fit quando is qui intrat religionem, statim intra annū nouiciatus renuntiat anno probationis concessio illi in suum fauorem: & extunc facit quantum in se est, quod facturus erat postea completo anno probationis: quia tunc est tacite professus, ut matrimonium contrahere non ualeat etiam de facto, & hoc loquitur c. consulti, extra de regularibus, quia & hoc innuitur ibi, & c. statuimus de regul. Propositum autem nudum mutandi uitam quando non habet promissionem implicitam, ut dictum est, non inducit tacitam professionem suscipienti habitum nouiciorum cum tali proposito, nec dirumpit matrimonium: quia tale propositum in cap. non solum de regula, lib. 6. distinguitur cōtra casum professionis expressæ uel tacitæ, ut patet per illam disunctionem, uel quæ ibi ponitur, ergo non habet uim professionis tacitæ ad dirimendum matrimonium. Et si cōtra hoc arguatur quod illud capitulum non solum de reg. iur. lib. 6. concedit fratribus quod impediant talem ingredientem cū firmo proposito omnino mutandi uitam, ne ingrediatur ad seculum, & c.

Respondeo quod hoc conceditur in fauorem animæ nouicii, & propter ius religionis: quia & si fecisset uotum simplex de ingressu religiōis dum esset in seculo, iam religio illa cui uotum specialiter fecit de intrando posset agere contra ipsum, non tamen ideo ille est religiosus. Sic in proposito dicendum est, & quāuis etiam ex tali proposito nudo nouicii quantumcunq; firmo, sine promissione implici-

ta suffi.

ta sufficiat secundum ius, ut eius beneficium si quod habet, possit alteri conferri, (ut de hoc agit Siluest. tit. Religio, 5. quæst. 12.) Non tamen sufficit ad professionem etiam tacitam, ut dictum est. Immo quoad uacationem beneficij, non omnino sufficit hoc nudum propositum. Nam in professione expressa uel tacita est uera renunciatio: in proposito autem nudo quantumcunq; firmo uolentis omnino & manifeste uitā mutare ingrediendo religionem, non est nisi præsumpta renunciatio. & sic patet quod iste quartus modus tacitæ professionis quomodo est intelligendus, ut dictum est secundum Gaier. 2. 7. q. 88. art. 1. & in quol. latius de hoc, & sum. Ang. & late Siluest. tit. Religio, 3. q. 19. & Religio 5. q. 8. quāuis multi Canonistæ, quos etiam sequi uidetur Adrianus in 2. quol. art. 2. dicant oppositum, quod s. per nudū propositum uitam omnino mutandi ingrediens religionem efficitur tacite professus, ut prima facie sonare uidentur uerba c. Consulti, & c. Statuimus, extra de reg. & c. Non solum, eod. tit. lib. 6. Sed nō debet intelligi nisi de proposito habente promissionem implicitam, ut dictum est, quanto magis quod licet in aliis religionibus induceretur tacita professio suscipienti habitum nouiciorum cum firmo proposito nudo, omnino uitam absolute mutandi (ut dicunt illi de opposita opinione) tamen in nostra religione qui ingreditur condito iam testamento, & bonis pauperibus erogatis, aut etiam in hæredes aut legatarios translatos cum firmo proposito nudo perseuerandi omnino, non est per hoc tacite professus, ut ait Monaldus in summa. & habetur in serena conscientia q. 29. & concordat Alex. de Ariostis in suo interrogato. prope finem, ubi agit de nouiciis religionem egredi non ualentibus: & ratio est quia sic approbat specialiter ecclesia nostram religionem, sic disponente quod tales ingrediantur ad nouiciatum ad probandum animo sincero, nisi ex causa aliter fiat, ut sup. q. 8. habetur, quia hoc est speciale in nostra religione. Immo etiam si habitum professorum petant, & illis concedatur per prælatum intra annum nouiciatus, protestando, quod per hoc non intendit se uelle profiteri ut dictum est, nō inducitur tacita professio in nostra religione quantumcunq; iam bonis pauperibus erogatis ingrediatur, ut dictum est. quia hoc est speciale in nostra religiōe, ut supra habetur, quod sic potest intrare & manere nouicius ad probandam religionem

sine

sine professione tacita uel expressa. Ideo propter maiorem securitatem & declarationem est statutum in constit. g. ordinis, ut habetur in tab. 3. Vic. g. quod s. quando quis iam bonis pauperibus erogatis seu alias distributis intrat nostram religionem, moneatur talis, quod per hanc expropriationem non erit ei ordo obligatus. Immo de hoc propter periculum tacite professionis taliter intras cautius informetur, quod s. tantum probare & nullatenus se ordini in genere uel specie obligare proponat, hæc ibi. An autem sit alius modus inducendi tacitam professionem, dic quod non de iure communi: neq; forte etiam per susceptionem ordinum intra annum nouiciatus: quamuis id iure prohibeatur, ut ait Siluest. tit. Religio, s. q. 10. tamen per speciale priuilegium concessit & statuit Iulius 2. in priuileg. & si ad bene merendū, & habetur ff. 67. & in compendio tit. Nouicius s. 24. quod quicumq; nouicius in religione heremitarum sancti Augustini promotus fuerit ad sacros ordines, habeatur pro professio, ut ibidem habeatur, uideatur & notetur an nobis communicetur hoc priuileg., & an sit moribus utentium approbatum quo ad hoc de tacita professione, & an ignorantia illius priuilegii seu statuti excuset à tacita professione in foro Dei & ecclesie. Ad prædicta etiam notandum, quod in oibus modis supradictis quibus dictum est tacitam professionem induci, intelligitur quando scienter quis facit id ex quo inducitur tacita professio. Nam si quis ignorans talia iura se intromittat a cibus professorum, uel defert habitum eorum non protestando, &c. nō putans se per hoc effici tacite professum, certe coram Deo non est tacite professus, neq; obligatus religioni, ut ait Henricus Ganda uens. in quol. & Siluest. tit. Religio. 3. q. 19. & in sua aurea rosa in q. impertinentibus, casu 64. & concordant communiter theologo & ipsa ratio, quamuis in foro ecclesie iudicantis de exterioribus, & præsumptiue dum oppositum non constat sufficienter talem compellat ad religionem, & inhabilitet ad matrimonium, & ex hoc inualidetur tale matrimonium, non solum in foro ecclesie sed foris etiam in foro Dei, de quo latior disputatio requiritur, iudeo omittitur.

Quest. 13.

QVAESTIO XIII. Quæritur ad quid obligatur, & ad quid inhabilitatur is, qui est expresse uel tacite professus aliquo prædictorum modorum? ¶ Respondeo per

per 9. puncta: quorum primū est, professio expresse facta ab habente legitimam ætatem in non mendicantibus, obligat profitemem illi religioni quam professus est: & est ualida professio, etiam si fiat expresse ante completum annum probationis iuridicum: ita quod si contrahat, dirimitur matrimonium, utpote inualidum, de quo latius apud Siluest. tit. Religio. 3. q. 3. & 4. & q. 20.

¶ Secundum punctum professio expressa ante perfectum annum iuridicum probationis in religionibus mendicantibus non est ualida, ita quod matrimonium postea contractum bene ualeat, licet contrahendo peccet. ut de hoc Siluest. tit. Religio. 3. q. 5. & q. 20. secundum alios doct. est ualida, ita quod dirimit matrimonium ut ibidem Siluest. recitat, & tenet Hadrian. in 2. q. art. secundum Paludem & communiter canonistas. Sed si sic profitemes inualide (& loquitur semper de habente legitimam ætatem) tenentur ad religionem in genere, sicut qui simpliciter uouit intrare religionem secundum opi. quam tenet Siluest. ubi sup. uel saltem ualeat pro uoto simplici castitatis, secundum alios doct. & Galet. 2. 2. q. 88. art. 9. ut latius alibi in materia de uoto notatur.

¶ Tertium punctum: Professio tacita quæ fit per susceptionem habitus professorum intra iuridicum annum probationis, tam in religionibus mendicantibus, quam in non mendicantibus obligat religioni in genere: sed religio ipsa in specie in qua sic ille professus est tacite, obligatur illi sic tacite professio: insuper talis professio tacita inualidat matrimonium: ut de hoc Siluest. tit. Reli. 3. q. 20.

¶ Quartum punctum, Professio tacita quæ inducitur per delationem habitus nouiciorum indistincti ab habitu professorum in iure ma, scisura, uel colore, per annum in mendicantibus, & in non mendicantibus obligat sic tacite professum illi religioni in qua talis tacita professio inducitur: ut habetur in Clement. eos qui de regula. Sed in foro anime non tenetur nisi religioni in genere, si modo per talem delationem habitus non habuit animum se obligandi illi religioni in specie: & talis tacita professio inualidat matrimonium, ut de his late Siluest. tit. Relig. 3. q. 20. q. 5. Et summ. Ang. tit. Nouicius, s. 14. concordando & supplendo dictū unius cū dicto alterius. ¶ V. punct. Professio tacita quæ inducitur per propositum absolute mutandi uitam, quando s. in tali proposito est promissio seu uotū implicitū, ut sup. q. 12. dic. Talis professio tacita

tacita obligat religionem in genere ubicunq; talis professio sit cōtracta, tam in mendicantibus, quā in non mendicantibus: & in super inuadat matrimonium, ut late Siluest. tit. Religio, 3. q. 20. q. 5. q. 19. & Religio, 5. q. 8. Ista omnia 5. puncta ideo breuiter & summatim posui, ut caueant fratres recipientes & intrantes à periculo tacitæ professionis inducendæ ipsis intrantibus, & quia uidebatur difficile colligere in summa ea quæ sparse & confuse circa hæc ponuntur à docto. & summist. secundum uarietatem opinionum: quia per hanc distinctam breuitatem potest quis facile intelligere ea quæ diffusius habentur in locis allegatis apud summistas. Et si qua habentur in libris ordinis in aliquo tractatu seu expositione, quæ uidentur hiis obuiare in aliquo: ut in serena conscientia, q. 29. & Barth. Pis. cap. 2. & alibi in compendio priuileg. tit. Nouicius, potius attendat ad ea quæ hic, & in q. 12. præcedenti exactius tractata & consummata sunt. De aliis autem ad quæ tacite tenentur professi, hic non curo, tum quia facilia, tum quia in summistis, ubi supra, præsertim Siluest. tit. Religio, 3. q. 20. secundum B. Thomam in 4. dist. 38.

¶ Sextum punctum est, quando quis legitimæ ætatis post annum probationis est expresse professus in religione approbata, cuius professio à iure uel statutis religionis ipsius irritatur seu annullatur propter defectum alicuius conditionis requisitæ: tunc tenetur religioni in genere, uel saltem castitati, nisi oppositum iste sic profitendo intēderet actualiter uel uirtualiter, s. nisi intenderet se nolle manere obligatum ad aliquid, nisi mediante religione, seu nisi et uere professus: ut de hoc dictum est supra 2. puncto secundum Galetanum 2. 2. q. 88. art. 9. & Siluest. ibidem & tit. Religio. 2. q. 3. & tit. Matrimonium. 8. q. 12. part. 5. dixi notanter si profitens est legitimæ ætatis, quia si non, tunc in mendicantibus ante legitimam ætatem, s. ante 15. annum profitens expresse, inuadatur eius professio omnino, itaq; & contrahere potest, & non manet obligatus religioni aut castitati propter prædictam professionem, nisi ipse alias intenderet uouere castitatem, ut ait Galetanus, ubi supra secundum Thomam: quāuis Siluest. tit. Religio 3. q. 2. tenet oppositum, quod s. obligatur ad castitatem, quodq; sic sensit B. Thomas. An autem ille expresse professus habens legitimam ætatem &c. sic inuadatur eius professio: quia si de facto

sto contrahit teneat matrimonium an non: non facile potest dari certa regula generalis, tum propter casuum, tum propter opinionum uarietatem, sed secundum diuersitatem casuum & opinionum est diuersimode dicendum. De quibus omnibus uideatur Siluest. ubi sup. & alii doct. & summistæ. Si autem non inuadatur talis professio, sed solum prohibetur, aut non acceptatur propter aliquam conditionem deficientem seu existentem, quæ si sciretur à prælato uel recipientibus, non reciperent illum sic profitentem, utpote illegitimum, strabonem, uulgari in fama notatum, &c. huiusmodi: tunc quantum est ex parte ipsius profitentis, professio est ualida, & habet uim uoti solemnium ad dirimendum matrimonium, & tenetur illi uel alteri religioni, si in illa religione non recipitur, uel si ab ea postea cognita conditione eiicitur, quāuis ipsa religio non teneatur illi, quia non consensit in talem conditionem ex ignorantia: ipse autem sic consensit & uoluit illi obligari, uel alteri, modo prædicto: ex quo sciens & etiam fraudulenter cū tali conditione se uoluit profitendo obligare religioni: ut de hoc potest uideri in Siluest. ubi sup. tit. Religio, 2. q. 3. & alibi secundum communiter summistas & doct. & facit ad hoc Gerson alphab. 39. litera &, 9. ut habetur sup. q. 5. in 5. puncto illius quæstionis de intrante grauato debitis. An autem liceat & expediat tales eiicere cognita fraude & conditione prædicta, uid. inf. q. 21. Hic enim ut dixi, ista tacta breuiter sunt, non ut omnino hanc omnem materiam tractarem, quæ nimis longa & pertinens ad ius commune est: Sed ut admonerem periculum & difficultatem huius negotii, ne temere, sed potius maturè & prudenter circa hæc utrinq; s. tam experte recipientium, quā intrantium & profitentium procedatur.

QVAESTIO XIIII. Vtrum in professione peccata omnia & pœnæ remittantur, & æquiualeat, seu sit alter bap-
smus?

Quest. 14

¶ Respondeo per tria puncta: quorum primū est, quod propter professionem debite factam in statu gratiæ consequitur quis plenariam remissionem peccatorū, quo ad pœnas debitas Deo pro peccatis, secundum Thomam 2. 2. q. ult. artic. 3. ad 3. & Palud. ex Bernardo, de præcept. & dispen. & sumitur ex uitas patrum in

2. parte, in lib. uel tract. de prouidentia & contemplatione prope finē: & ideo dicitur alter baptismus, quia tunc iterum moritur propriæ uoluntati, & mundo ciuilitate per tria uota, &c. sicut in baptismo moritur peccato: quia nulla maior eleemosyna & holocaustum ad remissionem peccatorum, neq; maior pœnitentia in hac uita potest alicui imponi, quàm sit religio, secundum Thomam in 3. quol. q. 13. ut innuitur in decreto 33. q. 2. admonere, & supplementum Gabrielis in 4. dist. 38. quæst. 1. a. a. concordat cum dictis. Sed ut ait idem supplementum ibidem litera b b, & 45. dist. q. 2. litera t, uidetur quod prædicta debent limitari ad hunc sensum, scilicet quod non ipsa professio solùm ex se habet hanc gratiam, sed si ei adiungatur uita regularis quam quis ibi proficitur, ut sentire uidetur Bernard. sup. & innuitur 33. q. 2. cap. admonere, ubi dicitur. si sic & sic egerit, forte peccata remittentur &c. ubi patet, quod peccatorum remissio non solùm ex ipso ingressu & professione uidetur concedi, sed ex adiuncta uita regulari sequente ex opere operantis, ex quo ipsa professio non est opus priuilegium, ut est indulgentia. Neq; est quid sacramentale, ut baptismus: & ad hoc uidetur facere de pœnitentia, dist. 1. cap. quis aliquando, s. hiis auctoritatibus: ubi uidetur innui quod professio deducta in opus actu uel uoluntate bona, est quæ hanc prærogatiuam habet, & dicitur uita pœnitentiæ, non autem ipsa professio sola ex se actualiter uel formaliter facit prædictam remissionem, sed uirtualiter, seu tanquàm radix & causa operum subsequentiũ, per quæ fiat prædicta remissio actualiter. Et quàmuis iste sensus illi doctori uideatur opinatiuè, non tamen hoc asserit. Nam potest dici (sicut cõiter aliis uidetur, secundum Thom.) ubi sup. & in tract. de excellentia religionum, in apologia quæ habetur in eis opusculis, & in 2. 2. q. ult. art. 2. & alibi secundum cõiter docto. quod in professione ex quo ibi uoluntariè & firmiter homo se omnino Deo tradidit quo ad animam & corpus, & corporalia in holocaustum perfectissimum, quod ideo ex hac uoluntate prouenit ibi magnum meritum sicut in eleemosina omnium bonorum, & per consequens remissio pœnarum, ex quo ibi uirtualiter, & si non actualiter tota uita & pœnitentia subsequens ibi offertur Deo sicut qui dat arborem, dat ibi uirtualiter & fructus eius: quàmuis etiam postea ex actuali subsequenti bona uita & pœnitentia magis

gis accrescat meritum & remissio pœnarum, & hunc modum uidetur probare Gaeta. 2. 2. q. 116. art. 3. tanquàm magis pium & fauorabilem: & uitas patrum, ubi sup. id uidetur sentire potius quàm aliud.

¶ Secundum punctum, si quis in professione ponat obicem peccati mortalis, postea quando conteretur non lucratur easdem indulgentias aut remissiones pœnarum quas lucratus fuisset in professione facta in statu gratiæ, quia professio solùm habet ex opere operantis conferre illas gratias (ut piè communiter creditur à sanctis, ut dictum est) & non ex opere operato, ex quo non est sacramentum, ergo nihil relinquitur ratione cuius postea ablato obice fortiatum effectum, & si post in statu gratiæ renouat uel ratificat professionem, licet mereatur gloriã, sicut quando de nouo proficitur, non tamè præmium accidentale pœnarum purgatorii, ut prius, quia non habet in sua potestate quod offerat nouiter.

¶ Tertium punctum, secundum supple. dist. 38. q. 1. b. b. quod per professionem religionis approbatæ liberatur homo etiam à pœna debita in foro mundi (utpote à carcere, flagellis, morte &c.) quàmuis non à debitis, ut sup. q. 5. dictum est: quia secundum Palud. in 4. dist. 38. si malefactor proficitur religionem nõ degradatur neque traditur iudici seculari, ubi alias de iure deberet sic puniri: quia plus est fieri religiosum, quàm confugere ad ecclesiam: sed tales defendit ecclesia à morte, ergo & religio per professionem, etiam si extra monasterium tales iam professi deprehendantur: & patet etiã, quia in professione non statuit ecclesia uel religio ut interrogentur de hiis criminibus: ergo ab ipsis liberantur per professionem. Multi autem docto. tenent oppositum circa aliqua crimina. Ab irregularitate autem non liberat professio, nisi dispensetur ab eo qui potest, post professionem autem malefactor potest puniri secundum statuta & priuilegia per suos prælatos. Quomodo autem possit dispensari & absolutio fieri à censuris & peccatis cum talibus, uideatur latius in compendio priuileg. tit. absolutio, dispensatio, nouicius, &c.

R 2

Quo

Quo ad id, Promittentes uitam istam,
& regulam obseruare.

Quest. 15.

QUESTIO XV. Vtrum promittens profitendo regulam intelligatur secundum consuetudinem. An secundum quod debet fieri ex ipsa regula? Et quid faciendum si quis intrauit monasterium seu religionem relaxatam, si non reformatur, uel si reformatur?

Respondeo per quatuor puncta, quorum primum est, qui uolens esse frater min. sciens & intelligens substantialia, profitetur regulam fratrum min. simpliciter, & animo sic bono & simplici, modo uideat uel sciat, modo nesciat multiplices abusus regulæ esse in communi fratrum consuetudine, tamen adhuc tenetur ad obseruantiam regulæ ipsius, quo ad eius obligatoria ex ui talis professionis, & non excusatur ab eorum transgressione. Ratio huius est, quia quilibet tenetur ad id, quod per uotum suum intendit se quomodolibet, s. explicite uel implicite obligare, & ad nihil aliud: ut patet secundum cõmuniter docto. in 4. dist. 38. quod hoc est de ratione uoti, s. quod sit uoluntarium, saltem implicite. & sufficit talis implicita uoluntas, seu intẽtio uirtualis: quia qui uult principale, uult & necessario ei annexa seu accessoria, seu ibi necessario inclusa. Sicut qui uult esse clericus, uult actu, s. alio debito aut uelle tenetur consequenter tali statui obligatoriẽ annexa, ut pote castitatis statum, & puritatem debitam habere, &c. Et qui uult esse uxoratus, uult & filios habitos educare debite, & familiam sustentare, &c. huiusmodi, necessario annexa: quo similiter qui modo prædicto simpliciter regulam profitetur, uolens esse frater min. iam se obligare uult saltem implicite, aut actu debito ad obligatoria regulæ, & ad necessario annexa statui fratrum min. ergo non excusatur ex hoc quod aliud sit in communi consuetudine: regulam enim uouit frater, non consuetudinem, 20. q. 3. cõstituit. quid metus causa. c. cum dilectus, & c. final. & de hoc est cap. ex parte, de regula. & ita tenet Alex. Hall. & communiter doct. & summistæ, ut patet in summa Ang. tit. Religiosus, s. 32. secundum Innocen. & Hostien. licet dicat quod Panormit. aliter sensit aliquantulum, sed non sensit ut patebit infra in 2. puncto: concord. etiam summa Siluest. tit. Religio. 3. q. 12.

Quod

Quod si contra hoc quis obiiciat, dicens, quod secundum Thomam in 4. dist. 38. q. 1. art. 3. ad primum, & communiter doct. omne illud quod impediret uotum siẽdum si præsens esset: etiam iam uoto facto, aufert uoti obligationem. Sed si quis quando profitetur, sciret tot casus obligantes sub mortali esse in tali regula, ut in articulo de paupertate, de pecunia, & huiusmodi, de non equitando, &c. & tot difficultates in eorum obseruantia: quæ omnia si quis tunc sciret, certe non uellet neq; intenderet ad talem regulam se sic absolute obligare. Præsertim quia uidebat aliud seruari in communi consuetudine: ergo ex quo uidetur regulam ignorasse, uidetur etiam quod talis ignorantia tollat uoluntarium, & quod non mere uoluntariẽ uoluerit aut intenderit profiteri regulam absolute: sed solum prout ipse putabat tunc: & prout uidebat apud alios communiter seruari, quia sic & non amplius, putabat obligare regulam suos professores. ergo & nunc non tenetur amplius iam illam regulam sic simplici animo professus, nisi quantum teneretur tunc si illam profiteretur sciens eius obligationem: & quantum pro tunc uolebat aut tenebatur obligari, si illam sciret, ut dictum est. Respondeo, negando consequentiam, & antecedens concessa maiore, dico ad minorem (ubi est difficultas) quod aliud est dicere si talis conditio esset, quando quis uouet uotum non esset ualidum, aliud est dicere si talis conditio esset quando quis uouet, non uoueret aut nõ uellet uouere aut profiteri: nam de primo modo bene est uerum, & intelligitur illud cõmune dictum B. Thomæ, &c. cõmuniter doctores, quod si quicquid impediret uotum siẽdum, &c. ut assumptum est in maiori, quia loquitur de impedimento uoti ipsius, utpote quãdo id quod uouetur est iam redditum impossibile uel illicitum, uel quãdo est omnino ignoratum, & per consequens inuoluntarium tunc quando uouebat, &c. huiusmodi, ut patet ex ipsorum doctorum exemplis: non autem loquitur B. Thomas & alii doct. de secundo modo, s. de impedimento uoluntatis uouendi, aut de conditione impediẽte, seu quæ impediret uoluntatem uouentis ne uoueret: quia non dicit quod quicquid impediret uoluntatem ad uouendum si adesset, &c. sed quicquid impediret uotum, &c. Nunc autem multæ conditiones sunt quæ bene impedirent uoluntatem uouentis nesci, uoueret si adessent, quæ tamen non impediunt neq;

impe

impedirent ipsum uotum factum à sic uouente, cum tali uel sine tali conditione, ut patet, quia si quis esset præsciens sui casus, uel mali euentus apostasiæ futuræ & huiusmodi, non uouisset tale uotum castitatis, aut religionis, aut non profiteretur, & tamen uotū sine uel etiam cum tali præsciētia sui casus bene tenet & professio: constat enim innumera pacta & contractus esse ualidos, quāuis sint tales, quòd si à principio quis sciret seu prouideret futuros euentus & difficultates ibi latentes, certe non fecisset tales contractus, seu pacta, seu uota, ut patet de matrimoniis & professiōibus multorum, quæ certe sunt ualida licet non fecissent, neq; professi fuissent, si præscirent particulariter omnes euentus & difficultates ibi latentes. Nam hæc omnia spectant ad excitationem uolūtatis ad uotum faciendum & non ad conditionem obligationis ipsius uoti, seu professionis, seu contractus. Non enim ex hiis conditionibus fit uotum, professio, seu contractus conditionatus: sed incitat talis conditio ignorata ad faciendum uotum absolute & simpliciter: quæ si præcognosceretur, forte non uellet uouere profiteri, seu contrahere, saltem sic simpliciter sicut uoluit iam & fecit. Et cum prædictis concordat Gerson 1. particula summæ alphab. 11. litera k. dicens, quòd error est dicere, quòd nullus ligatur uirtute iuramenti seu uoti nisi ad illud tantū quòd tunc aduertebat actualiter uolens se obligare: sicq; patet quòd uotum non obligat ultra intentionem uouentis actualem seu uirtualem uel implicitam, bene tamen obligat quāuis incitantes conditiones, seu mouentes intentionem ad uouendum aliter se habeant. & per consequens obligat ultra tales cōditiones quæ affuissent quando quis uouit, aut professus est, certe non uoluisset sic saltē simpliciter uouere, aut profiteri, ut dictum est, & sic patet Resp. In quo etiam est notandum quòd quando quis uouet aut profitetur regulā seu aliud huiusmodi uotū, & uouentis intentio nō se determinat, ad hoc uel illo modo uouendum seu profitendum, sed simpliciter uouet, ut dictum est in hoc 1. puncto, tunc intelligitur quòd uouere intendit prout à iure cōi & secundū intentionē statuentis & approbātis regulā seu religionē seu tale uotū, intelligitur prout interpretatur secundū ius, præsertim si tale uotū sit cōitatis, ut est professio regulæ cuiusq; religionis approbatæ, intelligitur secundū quòd Papa uel ecclesia, & ius, seu cōiter doct. intelligunt, & secundū mentem statuen-

tuentis, ad quòd probandū sunt multa iura & rationes quæ breuitatis causa omittuntur, de quo latius supplementū Gabriel in 4. dist. 38. q. 1. art. 3. propositione 6. prope finem secundū Gerson. & communiter doctores utriusq; iuris.

¶ Secundum punctum principale huius quæstionis est, quòd qui modo supradicto simpliciter profiteretur regulam nostram uolens esse frater minor sciens uel nesciens abusus circa quæ non sunt obligatoria, non tenetur ad illa quæ non sunt obligatoria, nisi secundum quod est in consuetudine in foro conscientiæ. Ratio, quia secundum Panorm. in cap. super eod: de reg. cum uotum debeat esse uoluntarium, de reg. cap. licet. ergo si iste non habuisset animum se obligandi nisi respectu regulæ quæ ibi seruabatur, ergo non obligatur ad accidentalialia non obligatoria regulæ, nisi prout inuenit consuetudinem, & non tenetur ad alias maiores austeritates religionis quæ imponuntur: cum ista accidentalialia non obligatoria possint adesse & abesse sine præiudicio obligatoriorum regulæ promissæ: maxime si per tempus de cuius initio memoria non habetur, talia obligatoria non seruabantur, ut etiam abstinentia à carnibus, &c. huiusmodi. Et sic patet quòd Panormitanus loquitur non de obligatoriis regulæ promissæ, sed de aliis nō obligatoriis ex regula: quia potest licite quis ibi uiuere secundū consuetudinem, ut dictum est: seruando tamen obligatoria regulæ, de quibus in primo puncto dictum est. concordant expresse doctores ubi sup. & summissæ, præcipuè Siluestrina. Hic tamen notandum, quòd licet summa Angelica ubi sup. & tit. dispensatio, s. 8. dicit quòd prohibitio de non accipiendo pecuniam sit nobis fratribus min. quid accidentale ex regula nostra, sicut esus carniū quo ad monachos, licet sit sub præcepto: & per consequens, quòd in articulo de pecunia, possunt nostri prælati dispensare, & standum sit consuetudini, sicut de esu carniū quoad monachos dicit, tamen in utroq; non bene dicit, salua eius reuerentia: tum quia regula sancti Benedicti non prohibet sub præcepto esum carniū monachis, ut ait beatus Thomas in 1. quol. quæst. 9. art. 4. & Florentinus in quibusdam responsis. & Siluestrina tit. Religio 7. quæst. 14. & Prælati ipsorum bene possunt dispensare cum suis monachis in esu carniū.

Receptio autem pecuniæ est prohibita in nostra regula frat. min. sub præcepto eminenter, & nullus prælatus potest in hoc dispensare, ut inf. cap. 4. & 10. q. 4. dicitur. Ideo non est hoc computandum inter accidentalia regulæ, sicut neque alia contenta obligatorie, ut dictum est quod aduertat legens summam Ang. ne decipiatur.

¶ Tertium punctum, si quis iam professus hanc nostram religionem seu regulam min. quomodocumque, s. uel simpliciter uel absolute, uel simplici animo, seu ignoranter, seu scienter, modo sit religio deformata quando & ubi professus est, modo non. Tamen si uult in religione manere & esse frater minor, tenetur seruare regulam quo ad obligatoria, ut in 1. puncto dictum est. Nisi quoad aliquid habeatur dispensatio rationabilis à Papa uel Ecclesia. Similiter si religio reformatur quo ad obligatoria, seu quo ad alia quæcumque, si uult ibi manere ubi fit talis reformatio, tenetur uiuere reformatæ, conformando se cum aliis: ut de hiis ait latius Panorm. & Siluestrina, ubi supra ex directorio: quia ex quo talis uult ibi manere, uolens esse frater minor, iam acceptat uotum & professionem debitam, & uitam regularem & reformatam, sicque tenetur, ut dictum est. An autem is qui simplici animo ignorans regulam & eius obligationem, omnino sic professus est: uel si intendebat specialiter non se obligare ad tot, quot regula continet, an talis possit transire uel licentiarum ad aliam religionem laxiorem latius dicitur infra, q. 16. &c.

¶ Quartum punctum est, quod omnia supradicta habent ueritatem in foro conscientie: Nam in foro contentioso, aliud dicendum est secundum Panorm. & Raymund. & Hostiens. &c. Canonistas, ut refert Siluestr. ubi sup. & supplementum Gabrielis, ubi sup. & dub. 1. eiusdem questionis, ibi uideatur.

¶ Quo ad id (& nullo modo licebit eis de ista religione exire, &c.

Quest. 5.

QVAESTIO XVI. Vtrum possit transire uel licentiarum: id est, dispensari ad laxiorem religionem is qui non capiens neque intelligens sufficienter saltem implicite regulam

gulam quam professus est sic simpliciter. Similiter is qui intendebat specialiter non se obligare ad tot, seu ad aliqua obligatoria regulæ, sed solum ad tria uota essentialia religionis an possit licentiarum, uel transire ad aliam religionem laxiorem?

¶ Respondeo per duo puncta: quorum primum est, quod de licentia seu dispensatione Papæ potest transire ad laxiorem religionem, is qui non sufficienter capiens aut intelligens, saltem in generali, regulam ad quam se obligabat in professione, propter suam simplicitatem, postea non uult in hac nostra religione manere, sed uult laxius sine tanta difficultate uiuere in alia laxiori reformatæ religione: quia ex quo non satis intellexit quod uouit, non uidetur omnino uoluisse se ad id obligare ad tantam perfectionem seu arctitudinem, ergo solum tenetur ad quantum uolebat se obligare, ut patet ex dictis sup. q. 15. in 1. puncto uide. quia facit ad hoc. Ex presse hoc dicit summa Ang. tit. religiosus f. 32. Nam si quomodocumque ipse intelligens obligationem regulæ, tamen uolebat se omnino obligare ad regulæ obseruantiam & omnino esse frater minor sicut & alii, etiam si non caperet bene obligationem regulæ, putans quod postea professus edocebitur & sic uult seruare sicut postea cognouerit: tunc non potest transire ad laxiorem, sicut neque alii absolute professi: de quibus 1. q. 17. habetur latius. Sed ut supradictus transitus ad laxiorem, debite fiat & secure, est ualde decens & oportuna licentia seu dispensatio Papæ: maxime cum de tali ignorantia profitentis non constat quod sit sufficiens ad transire ad laxiorem, ut dictum est.

¶ Secundum punctum: Qui specialiter quando professus est hanc regulam intendebat se non obligare ad tantam perfectionem seu arctitudinem, (tunc licet sic absolute profitendo regulam non explicando suam intentionem peccauit fraudulenter & mendaciter profitendo in facie ecclesie, quam intentionem si explicuisset, non reciperetur) tamen ex quo non se obligauit coram Deo nisi ad id quod & quantum uoluit, ideo non tenetur manere in religione hac seruando nostram regulam, ut patet ex dictis sup. questio. 15. Et per consequens possunt transire ad laxiorem, ubi seruentur tria uota substantialia religionis quæ professus est. Et ut id faciat sine scandalo & debite, oportet declarare fraudem quam habuit in profitendo, & quia in foro ecclesie ei non credetur, oportet ha-

licentiam seu dispensationem à domino Papa, ut de hoc latius habetur apud Canonistas & summistas. ideo Siluest. tit. Religio, 3. q. 12. dicit secundum directorium, quòd si quis ingreditur monasterium seu religionem ubi antiqua regula non seruatur, etiã quãtum ad habitum, nec obligauit se ad illam, sed ad aliam quã ibi de facto tunc seruatur, etiam si pluribus annis ibi sit, non censetur religiosus, hæc ibi. Adde & tu, quòd non censetur religiosus, s. illi us religionis ad quam non intendebat se obligare ut dictum est. modo etiam deformata, modo reformata, alias enim bene censetur religiosus simpliciter, ex quo uoluit profiteri saltem tria uota substantialia religionis: sicq; tenetur intrare aliam, saltem laxiorem, si ibi non uult manere. Nam si uult ibi manere, tenetur uiuere secundum regulam promissam debite, ex quo sciam acceptat uotum & regulam, uolendo ibi manere, ut dictum est sup. q. 15.

QVÆSTIO XVII. An uere & absolute professis hæc nostram regulam & religionem, liceat transire ad aliam religionem?

¶ Respondeo per quatuor puncta: quorum primum est, In foro conscientie & Dei nullus uere & absolute expresse professus nostram religionem, potest de ea ad aliam quamcunq; transire, nisi ex dispensatione rationabili Papæ uel ecclesie. Probatum prima pars quia de religione altiori ad infimam non licet transire: quia hoc esset mittere manum ad aratrum & retro aspicere, & non soluere uotum debite, ut patet etiam ex iure Canonico positiuo, sed nostra religio est altior cæteris & perfectior, ut sup. in introduct. q. 2. & c. probatum est, ergo. & hoc idem aperte dicit Bonauent. q. 12. 13. super regulam, dicens, quòd impossibile est professo huius religionis ad aliam transire (secundum regulam & Deum, & ueritatem) quia nulla altior aut æqualis huic reperitur, & idem dicit in 2. cap. addens, quòd professo hanc religionem, est impossibilis transitus ad aliam: quod nisi Papa supponeret, non approbaret regulam dicentem, & nullo modo licebit eis de ista religione exire: quia secundum sanctum Euangelium, nemo mittens manum ad aratrum & c. ex quo patet (ut ait Bonauent.) quòd si non licet exire, quia non licet retro aspicere, ergo ois alia religio est huic retro

ic retro, & quòd apostata sunt oēs ab hac religione post professionem ad aliam quamcunq; transeuntes, hæc ille. & omnes expositores regulæ ca. 1. & 2. concordant, ut est uidere in Hugone & 4. Magist. Bar. Pif. & c. nemine discrepante. Ex quo patet, ut habetur in spec. ff. 14. & Brulefer. super prol. f. Bonauent. in lib. sentent. quòd ad Carthusien. minime licet nobis transire coram Deo & in uirtute, ut patet ex dictis, quis in foro ecclesie aliud sit iudicium, de quo inf. in 3. punct. dictum est (nisi ex dispensatione rationabili Papæ uel Ecclesie) nam secund. Bonauent. q. 13. super reg. per dispensationem Papæ licite quis potest transire ad aliam religionem. Notandum aut quòd nomine dispensationis, intelligitur quòd sit rationalis, & secundum Deum, utpote quòd fiat ex causa legitima sufficiente ad id, utpote ex necessitate, infirmitate, debilitate, delicatæ complexionis personæ, uel utilitate cõi, & huiusmodi causis ueris sufficientibus & requisitis ad talem dispensationem, ut Siluest. tit. Religio 4. q. 1. & 2. tangit, & bene secū dum Tho. Supponitur enim hic ex cõi doctrina doctorum, quòd Papa potest in toto uel in parte dispensare in oī uoto ex causa uera rationali & sufficiente ad id, ut patebit inf. c. 10. q. 4. & notanter dictum est ex causa uera & rationali seu sufficiente: Nam si sit causa ficta, seu insufficientis, aliquo modo non excusatur à culpa is qui est causa talis dispensationis, ut patebit, ubi sup. c. 10. An autem possit esse aliqua causa rationalis ad talem transitum, hoc consistit in facto, & pertinet de hoc iudicare ad Papam dispensantem, facta uera relatione. Ideo dicit Bonauent. ca. 2. quòd si de licentia Apostolica gloriantur aliqui aliter facere, pro certissimo sciant contra hanc domini sententiam Papam nihil facere, Nemo mittens manum ad aratrum & c. quòd si mendaciis interuenientibus aliquid contingat per tales à sede Apostolica interpretari non est eis excusatio, sed accusationis duplicatio, hæc ille. Ideo quis Siluest. tit. Religio. 4. q. 6. secund. Floren. 3. parte sum. tit. 16. c. 4. §. ult. oppos. dicat, s. quòd sua religio prædicatorū est altior, & per consequens, quòd ad eã potest transiri. nil probat, neq; ualet eius dictum, ut patet ex dictis sup. in introduct. q. 2.

¶ Secundum punctum est, Non est licitum in foro Dei obligatis per uotum uel iuramentum ad nostrã religionem intrare uel profiteri quamcunq; aliam: ratio patet ex dictis, ut hoc ait Bonauent.

An autem si tales iam sint professi aliam religionem peccent mortaliter ibi manendo & tenentur exire ad hanc nostram religionem: dicit Bonauen. ibidem s. cap. 2. quod sic, sed oppositum habetur in cap. Qui post. de regu. lib. 6. quia ex solo uoto & promissione intrandi non est acquisitum ius religioni, & per consequens si tradit alteri efficaciter, & in ius alterius licet cum peccato, iam ibi manendo, non manet in mortali, sicut sup. q. 6. dictum est, de filio profitente culpabiliter eius patre relicto in magna necessitate: & sicut qui uouit castitatem si ducat uxorem, culpabiliter non manet in statu mortalis peccatis. Sic in proposito dicendum est secundum dictum cap. qui post uotum, de uouente intrare nostram religionem, quod peccat aliam profitendo, sed non manet in mortali ibi manendo. Recipientes autem illum, peccant tanquam illius apostasie seu peccato cooperantes, ut ait bene Bonauen. ubi sup.

¶ Tertium punctum est, In foro ecclesie ~~ne~~ possumus de hac nostra religione transire ad Carthusien., per extra uagan. uitam ambitiosè de regulari. Ratio, quia ecclesia quæ iudicat de exterioribus, iudicat Carthusien. esse altiore, de quo est strictior in exterioribus obseruantis quibusdã: & per consequens quod ad illam liceat transire, ut patet in summa Angelica, tit. religiosus §. 3. 4. & Florent. 3. parte Summæ, tit. 16. cap. 1 §. 2. ex Ioanne Andrea &c & cap. 2. §. ult. quàmuis Siluest. tit. religio 4. qu. 6. & 8. oppos. dicat, sed non satis bene, ut alibi in annotationibus super Siluestri nam, ibidem latius egimus.

¶ Quartum punctum est, quod quàmuis de qualibet religione possit quis quantum est ex iure Diuino & communi licite transire ad nostram, utpote ad altiore secundum Deum. Similiter & nos recipere quemlibet sic transeuntem: tamen quia per substantialia indulta aliter est rationabiliter ordinatum, & prohibitum per Papam uel ecclesiam, s. per pacem uel propter cauendam iacturã, uel confusionem aliquarum religionum, & huiusmodi, ideo non licet etiam in foro Dei, nisi secundum talia substantialia indulta, exire uel recipere transeuntes, uel secundum cap. licet de regularibus quod uide, quia ualde facit ad propositum. Et quia circa hoc sunt multa priuilegia quo ad omnes ordines mendicantes, ne s. se inuicem recipiant transeuntes sub grauib. censuris, ideo illis est in hoc standum: & ideo uideatur forma priuilegiorum circa hoc, ut habetur.

betur in compendio fratrum Min. tit. apostata, tit. nouicius, &c. Et secundum talia priuilegia quæ debent salua manere, intelligantur & moderentur ea omnia quæ tractantur à summis, circa hoc præsertim Siluest. tit. relig. 4. Et secundum prædicta priuilegia notetur quis prælatus debeat & possit concedere licentiam talis transitus & quomodo? Et quomodo est in practica & consuetudine talis religionis? Nam priuilegia & statuta & leges positivæ moribus utentium & consuetudine approbantur, roborantur, & interpretantur. quàmuis Siluest. ubi sup. q. 3. & alibi dicat oppositum: de quo non est curandum, sed ut dictum est, est attendendum circa hoc. Omnia hic dicta in hac quæstione, intelliguntur supposito, quod nostra religio non sit notabiliter deformata, nã si alicubi esset deformata, an liceat de ea transire ad aliam, & quomodo, late dicetur infra q. 19. ibi uideatur.

QVAESTIO XVIII. Vtrum professis in obseruantia liceat transire, & licentiar eos ad conuenticales nostri ordinis Minorum, & quomodo, & an conuenticales sint in bono statu, & quomodo cõuentuales sint recipiendi ad obseruantiam?

¶ Respondeo per tria puncta, quorum primum est. In foro conscientie, & coram Deo non licet obseruantibus transire ad conuenticales, nisi ex dispensatione Papæ rationabili. Ratio, quia nõ licet ad laxiorem modum uiuendi, qualis est in cõuentualibus qui sunt dispensati circa pecuniam & redditus & paupertatem. modo sint dispensati rationabiliter, modo non, de quo infra 3. puncto: etiam si ipsi conuenticales sic rationabiliter dispensati, uiuant alias debite & non deformate, quoad alia in regula contenta, non licet ad eos transire ratione supradicta, faciunt ad hoc dicta in q. 17. præcedenti: dico nisi ex dispensatione Papæ. Nam si adsit causa rationabilis & sufficiens ad transeundum ad laxiorem modum uiuendi non deformatum, tunc ex dispensatione Papæ potest fieri talis transitus, ut sup. q. 17. dictum est: dummodo in familia conuenticualium circa alia uiuatur communiter deformate: quia si sic, tunc non liceret tali periculo se exponere, ut late dictum est sup. q. 2. & infra q. 19. & inf. cap. 10. q. 4. latius dicetur de hiis.

Et cum prædictis omnibus concordat late differens Fr. Ioannes Pirrinus.

Pirrinus in tract. super dispensatione fratrum min. conclus. 3. col. 2. & 3. in 1. respons. ad argumenta. Vnde in tab. 19. Vic. g. sic habetur, Declaratur quòd fratres nostræ familiæ obseruantia non possunt salua conscientia, etiam quantumcunq; discholi fuerint, licentari ut ministris (s. cõuentualibus qui tunc erant) se subiciant, etiam si in obseruantia stare uoluerint: sed à suis insolentis coerceantur pœnis debitis, usq; ad carceres. Professi autem sub ministro, s. conuentuali, & postea nobis adiuncti, cum à suis insolentis respiscere noluerint, & licentiam postulauerint, licentia ri possunt, dummodo in obseruantia sub ministro, s. conuentuali stare uoluerint, alias non, hæc ibi. Ex quibus patet intentum, præsertim quia in dicta tabula dicitur, declaratur, & non dicitur ordinatur. Vnde si aliquando secundum aliqua priuilegia seu statuta aliqui transeunt, seu licentiantur, seu eiciuntur ad conuentuales, id potius est permissio ad tollendum maius malum, & in foro ecclesiæ: sicut de eiectione incorrigibilium dicitur inf. q. 21. ut etiã proxime dicitur in secundo puncto sequenti.

¶ Secundum punctum, quòd in foro ecclesiæ potest de obseruantia transire quis ad conuentuales, secundum modos & dispositiones Apostolicas. Similiter & potest talis transitus permitti & licentari. Quis autem modus sit per Papã circa hoc datus, dico quòd multipliciter est circa hoc per multos Pontifices diuersis temporibus prouisum. Sed tandem in hiis temporibus standum est dispositioni D. Leonis 10. in bulla uniõis, statuente, quòd de cætero nullus frater reformatus, uel de obseruantia possit per quẽcunq; prælatum ordinis, etiam Min. g. mitti ad morandum ad aliquem cõuentum non reformatum, aut pro reformato non habitum: excepto quòd si cap. prouinciali uidebitur minus malum aliquem fratrem licentare ad nondum reformatos seu conuentuales, q̄ cum reformatis uel obseruantibus ipsum retinere: tali casu possunt prælati mittere fratrem seu fratres ad conuentuales, & sub excõmunicacione latæ sententiæ prohibetur ibidem conuentualibus omnibus, ne aliquem de obseruantia alio modo transeuntem recipiant & ipsis obseruantibus sub eadem pœna. Similiter prohibetur ne s. alio modo ad conuentuales transeant. De conuentualibus autem ad obseruantes possunt transire, etiam in foro ecclesiæ, petita licentia à suis superioribus, licet non obrenta, ut habetur per eandem

dem Leon. 10. ff. 30. 32. &c. Et in compendio priuileg. tit. conuentuales fratres, ibi latius uideatur: quomodo etiam liceat, uel non liceat reformationes fratrum & domorum conuentualium facere & procurare. Sed hic posset dubitari, an fratres conuentuales transeuntes ad nostram obseruantiam debeant necessario iterum stare per annum probationis ut nouicii, & iterum profiteri simpliciter & absolute regulam fratrum min. sicut alii de aliis religionibus transeuntes ad nostram religionem. Itaq; si aliter fiat professio non ualebit in nostra religione, aut quòd peccabitur ab ipsis à recipientibus, tanq̄ ii qui recipiunt & recipiuntur contra ius?

¶ Respondeo, saluo meliori iudicio, uidetur quòd non est necesse iterum profiteri si iam semel absolute regulam professi sunt fratrum min. sine ulla exceptione aut limitatione, ut patet: quia transeundo ad obseruantiam melius obseruant regulam iam semel professam, & non aliam regulam: secus uidetur dicendum, si cum aliqua exceptione uel limitatione tacita uel expressa professi fuissent: tunc enim oporteret intendere se obligare & profiteri simpliciter & absolute ad regulam fratrum min. sicut & alii profiteri tenentur: de quib. sup. q. 12. q. 15. Similiter uidetur ex hoc inferri, quòd quando non tenetur iterum profiteri, non enim est necesse quòd iterum stet ut nouicius per annum probationis, alias autem sic: quia annus probationis est solum ad præbandum religionem quam quis professurus est. ergo cum non est necessaria iterata professio, sequitur quòd neq; iteratus annus probationis quantum est de iure communi loquor: quo non obstante, potest statui, quòd nullus conuentualis recipiatur, nisi prius per annum probationis steterit ut proberetur, ut post sine, uel cum iterata professione recipiatur & incorporetur.

Et ad prædicta uidentur facere statuta g. Burgens. cap. 1. ubi statutum fuerat, quòd si quando conuentuales nostri ordinis transierint ad nostram obseruantiam, nullus conuentualis nobiscum incorporetur, nisi prius per annum probationis steterit, nisi etiam doctor aut nobilis pater, hæc ibi. Ecce prædictum statutum licet iam non ualeat ut statutum ualeat, tamen pro declaratione dubii præsentis, quia dicitur quòd doctor aut notabilis pater potest recipi sine anno probationis, & dicit quòd alii post annum probationis incorporentur tanq̄ iam professi, sed in alia familia ordinis nostri sicut

sicut de una prouincia obseruantia incorporatur quis in alia prouincia eiusdem obseruantia post unum uel duos uel plures annos secundum statuta ordinis & prouinciarum . facit etiam ad prædicta statutum cap. g. Burdegalensis anno Domini 1520. celebrati, ubi sic habetur, Nullus cōuentualis recipiatur ad obseruantiam nisi ad minus eius conuersatio & uita per annum uideatur . & tūc si cap. placuerit, possit incorporari: quòd si minus, remittatur ad propria, & incorporas careat uoce actiua per annum unum post dictam incorporationem, & passiuam per duos annos ad minus, nisi etiam aliquis conuentualis, cuius receptio etiam in ædificatio nem & singulare exemplum: & hoc ad iudicium ministri & custodum & diffinitorum, hæc ibi. Ex quibus patet, quòd licet statuta disponant quòd ante annū non incorporaretur, tamē non debent stare per annum, ut nouicii cū caparone seu habitu nouiciorum, sed ut ueri professi, quorum conuersatio inspicitur, ut uideatur an de beat incorporari in obseruantia, ut dictum est. Facit etiam ad hoc quòd quando totus conuentus conuentualium reformatur, & fit de obseruantia secundum Leon. 10. (ut habetur in compendio titulo conuentuales) non fiunt nouicii, neq; iterum profitentur. ergo ex dictis uidetur quòd sufficit quòd quando incorporatur ante uel post annum, quòd promittat obedientiam nostræ obseruantia: & ante prædictam incorporationem potest ipse exire & expelli, ut habet in tab. cap. g. Florenciaci, anno Domini 1493. celebrati.

¶ Tertium punctum est, An fratres conuentuales nostri ordinis, sint in bono statu? Ad quod dicit Fr. Ioannes Pirrinus, ubi sup. quòd non: quia non habent iustam causam suæ dispensationis, si etiam alias uiuunt reformate, ut tenentur, secundum alia obligatoria regulæ, quòd tunc bene sunt in bono statu, ut patet ex dictis sup. q. 17. alias non, ut patet ibidem: & ex dictis sup. q. 2. An autem sit iusta causa talis dispensationis an non, hoc pendet ex facto & pertinet ad Papam dispensantem iudicare facta uera relatione. Similiter uidetur dicendum, quòd si quis non intendit se obligare in profitendo absolute uel cum limitatione expressa, nisi ad regulam beati Francisci, seu fratrum min. dispensatum, sicut est apud conuentuales, quòd tunc ad nihil aliud tenetur, & est in bono statu, dummodo alias, seu circa alia uiuat debite, reformate. Patet ex dictis

ctis sup. q. 15. In foro ecclesie dic quòd censetur esse in bono statu, nisi alias communiter uiuatur deformate circa alia, quàm circa ea in quibus & quomodo sunt dispensati, patet: quia sic Papa approbat talem statum dispensatum. Ideo præsumendus est licitus: Imo & est prohibitum nobis specialiter oppositum dicere, ut patet: quia Pius 2. ad euellendas inhibet nobis sub excommunicatione ipso facto, reseruata Papæ uel protectori, ne uoces fratres conuentuales nostri ordinis esse defecta, reproba quomodolibet nullis obstan. & postea Siluest. Iulius 2. uisus & consideratis, ff. 214. prohibuit ne nos inuicem uerbo uel facto iniuriemus uel lædamus, sub grauibus censuris: & tandem Leo 10. in bulla unionis ff. 28. sub excommunicatione ipso facto Papæ reseruata (præterquam in articulo mortis) præcipit ne quis frater ordinis s. Francisci appellet alium fratrem eiusdem ordinis maliciose, irrisorie, uel improprie priuilegiatum, bullistam, collectaneum, amadeitā, clarenum, de euangelio, de caputio. bigotum, aut alio quouis nomine, etiam de nouo reperto, seu forte in futurum occasione priorum diuisionum ipsius ordinis à quocunque imponendo, seu alio quouis irrisorio, iniurioso, seu improprie nomine, aut quod pro improprie à patientibus habeatur: nec non omnibus, tam clericis quàm laicis prohibet ne fratres huiusmodi aut eorum fautores præfatis nominibus irrisorie uel maliciose appellent: de quibus omnibus latius in cōpendio priuilegii ubi sup. tit. apostata, uideatur

QVAESTIO XIX. Vtrum si iam nostra obseruantia *Quest. 19*
esset (quod absit) deformata, liceat nobis de ea ad aliam religionem uel familiam etiam laxiorem, sed reformatam transire. Similiter intra nostram obseruantiam de una prouincia uel conuentu deformato, ad aliam prouinciam uel conuentum nostræ obseruantia reformata transire, & quomodo?
¶ Respondeo per tria puncta: quorum primum est, quòd si in ordine nostro esset locus ubi regula purè & debite & reformatè seruatur, tunc constat quòd non licet transire ad aliam religionem: quia omnis alia est laxior seu inferior, ut patet ex dictis sup. q. 17 constat autem esse plurimas prouincias, & in qualibet prouincia multos conuentus, & ferè omnes, ubi regula purè & reformatè: in aliis purius in nostra obseruantia obseruatur & uiuunt: ideo

tunc simpliciter dic quòd non licet ad aliam religionem de nostra obseruantia transire, & concordat aperte Ioannes Andr. in cap. sane de regulari, ut patebit infra in 2. puncto secundum Siluest. & in hoc non est dubium.

¶ Secundum punctum, si in nostra obseruantia & in tota nostra religione seu ordine, non esset aliqua familia, seu prouincia, seu conuentus reformatus, ubi tales reciperentur, ubi debite regula promissa seruaretur cõiter (quòd uidetur fere impossibile) tota enim nostra religio est plena familiis & prouinciis, quotidie magis ac magis se reformatibus, ut patet: tunc si talis casus accideret, dico quòd liceret nobis transire ad aliam religionem etiam laxiorem reformatam, & ubi debite secundum suam regulam promissam uiueretur cõiter, & hoc potest fieri præcipue de dispensatione Papæ. Ratio, quia licet nostra religio in se sit altior, tamen si esset deformata, tunc esset inferior aliis, ut dicitur infra 7. puncto sequenti. Non enim consideratur regula antiquitus instituta, sed cõis modus uiuendi de præsentia, ad hoc quòd iudicetur religio altior uel inferior alia, ut sic liceat uel non liceat transitus ab ea, & sic cõiter dicunt doctores Inno. Panormi. Ioan. Andr. in cap. sane de regularibus, quòd si in priori religione cõiter regula non seruatur, bene licitum est transire ad aliam laxiorem reformatam: quando non est in prouincia aliud monasterium illius primæ religionis altioris, ad quod possit transire, neque est spes ulla reformationis seu monasterii reformati, ut dictum est: ut Siluest. titu. religio 4. q. 2. etiam refert. Item quia est cõis deformatio, est periculum propinquum admortale, ergo licitum, imo & debitum est illud fugere, prout homo potest probaliter. Non autem potest tale periculum uitari probabiliter manendo cum tali societate in religione deformata (ut patet ex dictis sup. q. 2.) ergo licet ad aliam religionem ubi non sit tale periculum transire, & cum ad altiore non tenetur quis ex quo uel non se obligauit ad altiore, uel nulla est altior quam nostra, ergo licet ad laxiorem transire reformatam. Dico notanter, quòd talis transitus potest fieri de dispensatione uel licentia Papæ, nam tunc bene est causa rationabilis ad sic dispensandum, ut scilicet caueatur periculum transgressionis manendo in religione deformata, ut dictum est: & sic cum tali dispensatione in tali casu securus fieret prædictus transitus, sine dispensatione

tionem autem nisi periculum esset in mora, nõ esset licitus, quia non potest quis auctoritate sua maius bonum debitum cõmutare in minus, etiam causa rationabili: sed requiritur auctoritativa dispensatio (dum non est periculum in mora) ut cõiter tractatur à doct. in materia de uotis & de dispensatione: ut de hoc infra cap. 10. q. 4. dicitur, quòd & supponatur. Melius autem esset in casu prædicto quando accideret (quòd Deus auerrat) recurrere ad Papam uel concilium, uel protectorem ordinis, ut prouideret de loco & modo, ubi, & quomodo regula promissa à uolentibus debite posset seruari: sicut etiam factum est tempore reformationis, quando à conuentualibus obseruatiã separata est in concilio Constantiensi.

¶ Tertium punctum. Restat nunc probare, quòd si nostra religio esset deformata cõiter, quòd tunc esset inferior aliis religionibus, de se laxioribus, sed bene regulatis & deformatis, patet: tum quia talis uita deforma est culpabilis, ex quo habet deformitatem qua degeneratur à debita uita regulari, & per consequens habet turpitudinem. Est etiam periculosa ad ea quæ sunt mundi & carnis proxime inducens, ut patet ex dictis sup. q. 2. & potest per singula facile deduci & experiẽtia apparet: & specialiter quo ad paupertatem probabitur amplius infra 6. cap. q. 16. & c. ibi ad hoc uideatur. An autem liceat fratri minori de uno loco seu prouincia, seu familia deformata, ubi regula non seruatur debite secundum suam puritatem, transire ad alium locum seu prouinciam, seu familiam eiusdem ordinis, ubi regula debite & pure obseruatur, petita humiliter licentia, licet non obtenta, etiam contra obedientiam & censuras prælatorum: dic quòd sic secundum ea quæ circa hanc materiam latius tractantur infra cap. 10. q. 6. & c. illuc enim hoc attinet differendum, ibi uideatur.

QVAESTIO XX. Vtrum fratribus Minorib. liceat transire ad Episcopatum & ad prælaturas extra ordinem, & quomodo?

¶ Respondeo per tria puncta: quorum primum est, quòd si coacti ab ecclesia ad Episcopatum assumuntur necessitate, seu ad regimen

regimen animarum, tunc non sunt reputandi in malo statu, neq̄ quòd sint ab ordine egressi, si quantum in ipsis est, semper appetant in ordinis sinu confoueri. Quia ex regula non negatur nobis exire ad maiorem & superiorem gradum melioris & perfectioris uitæ uel status, qualis est status episcopalis. Sed prohibetur exire ad inferiorē uitam uel statum. quòd si non uocati neq̄ coacti aspirant fratres ad gradum uel statum episcopalem, ut fugiant erumnas paupertatis & ordinis rigorem & iugum obedientiæ, quasi onager in solitudine liberati: tunc ait Bonauen. cap. 2. credo illos in illis partem cessuros, qui dixit, Sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis, hæc Bonauent. Sed uidetur clarius dicendū quòd quàmuis posset peccare exeundo ad Episcopatum, per prauas uias aut intentiones, tamen quātum est ex parte talis exitus de statu ad statum, licite quis de religione exiit & assumitur, & manet in statu episcopatus perfectiori. Peccata autem ante uel tunc commissa in tali exitu possunt facile emendari per debitam pœnitentiam, manendo in Episcopatu.

¶ Secundum punctum, Ad alias prælaturas seu dignitates inferiores Episcopatu, non licet in conscientia transire nisi ex rationabili dispensatione Papæ. patet primum, quia religio nostra est altior uita & status strictior, secundum Thomam 2. 2. q. 84. art. 8. ergo non licet sine rationabili dispensatione. patet ex dictis sup. q. 17. &c. dico in foro conscientiæ. Nam in foro ecclesiæ forte aliud aliquando diceretur secundum diuersitatem dignitatum & prælaturarum & opinionum: de quibus omnibus latius uideatur in Siluestrina tit. Religio, 7. per totum, ubi etiam uidebitur an religiosus possit etiam simul præfici aliis ecclesiis curatis, & habere alias dignitates ecclesiasticas, & quomodo? Attendat etiam circa prædicta omnia priuilegia particularia, tã pro ipsis electis seu ingressis ad Episcopatum, uel alias dignitates, quàm contra ipsos, ut habetur in compendio tit. Episcopi, tit. exempti fratres, tit. apostatæ.

¶ Tertium punctum, religiosus iam factus Episcopus, tenetur ad tria uota substantialia, & ad alia obligatoria regulæ, in quantum suo statui & officio Episcopali non dissonant. Similiter & alii ad inferiores dignitates assumpti, & ad habitum religionis deferendum, ut latius de hiis Siluestrina tit. Religio, 6. q. 10. & Religio,

7. q. 11. secundum Thom. 2. 2. q. 185. art. 8. & ibi Gaietanus. Qui quidem Gaietanus latius in quolib. 2. q. 22. disputat quomodo ad id obligatorie regulæ seu legali: an potius morali, ibi uideatur si placuerit, quia ibidem limitat aliqua quæ ipse secundum B. Thomam dixerat 2. 2. q. 185. quòd Episcopus religiosus tenebatur ex regula. Nam in quolib. ubi sup. tenet & probat oppositum, scilicet quòd potest licite tunc comedere carnes. Similiter an is qui uouerat prius esse religiosus, & post eligitur in Episcopum, an teneatur prius ingredi religionem: uel postea iam factus Episcopus, an teneatur ingredi religionem & postea redire ad suum episcopatum, uideatur idem Gaietanus 2. 2. q. 183. art. 3. quomodo late pertractat hoc & illud cap. per tuas, extra de uoto & uoti redemptione.

QVAESTIO XXI. Vtrum liceat eicere à religione aliquos iam professos expresse, & quomodo, & quid sit faciendum ipsis sic eiectis, ut sint in statu salutis? Quest. 21

¶ Respondeo per quatuor puncta: quorum primum est, quòd in corrigibiles, pestilentes & scandalosi professi possunt & debent à religione expelli, etiam sine habitu per eos quibus & quomodo hoc est per priuilegia uel statuta ordinis commissum uel concessum, quando aliter intra ordinem, salua ordinis disciplina, & sine graui scandalo & damno temporali magno, uel spirituali detineri non possunt. Ratio, quia bonum commune religionis præponendum est particulari. ergo quando utrunq̄ haberi non potest, postponendum est minus, scilicet particulate maiori communi. hoc autem fieri non potest in casu supradicto, nisi expellatur ovis morbida, alios inficiens exemplo prauo & incorrigibilitate sua impunita: quia est causa dissolutionis religionis, etiã quoad alios qui similiter uolent non puniri, ut patet experientia. ergo tollendum est malum & scandalum de medio & de loco sancto religionis modo prædicto, quando aliter prouideri debite non potest regulari disciplinæ & bono communi supradicto, & honori religionis apud homines. Item quia frangenti fidem fides frangenda est, ut habetur de re iur. ergo qui in scandalum & dedecus religionis incorrigibilis est præuaricator uoti, iam ordo non tenetur eum habere, neq̄ ei seruare pactum de eum retinendo. Quia sicut ipse poterat

terat exire de religione deformata desperabiliter, ut sup. q. 19. dictum est, ergo similiter religio non tenetur illi qui est notabiliter in dedecus & scandalum & destructionem religionis notabiliter deformatus, pestilens, & desperabiliter incorrigibilis: quia non est melior conditio unius religiosi quam religionis, & multorum Concordat expresse Bonauen. q. 14. super regulā, maxime quo ad notorie malos & incorrigibiles & scandalosos coram hominibus secularibus: nam de occulte, s. intra ordinem tantum pestilentibus incorrigibilibus sine scandalo secularium dicit, quod nō debent eiici propter cauendum scandalum secularium ex tali eiectione eorum quorum iuxta mala illis non apparebat. quod si tales seipsos apostando eiiciant, gratiæ sunt Deo agenda, non quia peccauit frater, sed quia oues suas à contagiosa peste liberauit, Gal. 5. Utinam abscindantur qui uos conturbant, s. pacem uestram & famam. Crudelis enim est miseratio ubi plures & meliores grauius offendunt, sicut qui furem liberaret unde pauperes spoliarentur, hæc Bonauen. Concordat etiam expos. sine tit. c. 2. dicens quod regula non prohibet expulsionem prædictorum incorrigibilium, sed exitum eorum, ut patet etiam in prima regula B. patris nostri Francisci cap. 13. ubi dicitur sic, Si quis fratrum diabolo instigante, fornicaretur habitum quem ex sua turpitudine amisit, deponat ex toto, & à nostra religione penitus expellatur, & postea poenitentiam faciat de peccatis, hæc ibi. Ex quo patet intentio B. patris Francisci, licet nunc non debeat seruari in tanto rigore, ex quo illa prima regula non obligat nos, sed per eam edocemur quod liceat & debeat expelli incorrigibilis, ut dictum est. Et 4. magistri cap. 2. licet de prædictis dubitent, tamen adhuc ad prædicta magis uidentur declinare. Concordat & Innocen. 4. in sua declar. regulæ fol. 3. in 2. tract. concedens quod ministri eiiciant ab ordine fratres secundum stat. cap. g. in certis casibus, & idem in priuilegio iustis petentium, & in priuilegio paci & tranquillitati, & Alex. 4. iustis petentium, fol. 122. & Six. 4. in mari mag. fol. 58. & multi alii Pontifices id concesserunt & supposuerunt pestilentes posse eiici quando in suis literis dāt ministris potestatem super tales eiectos ab ordine: ut late in compendio priuilegio tit. apostata, & tit. eiicere ab ordine habetur: præsertim Pius & Paulus 2. id significant: ut habetur in prædicto tit. apostata. Et tandem Alex. 6. in priuilegio,

priuilegio. cū sicut nobis, ff. 56. concessit ut Min. g. per seipsum tantum & Min. prouinc. cum consensu maioris partis cap. prouinc. ualeat eiicere ab ordine habitu expoliatos fratres incorrigibiles, &c. & ibi dat potestatem ad censuras contra resistentes & seculares, quod priuilegium est secundum prædicta intelligendum.

¶ Secundum punctum est, quod prædicta expulsio incorrigibilium debet fieri secundum prædictum priuilegium. Alex. 6. ex quo finaliter circa hoc sic latius disposuit. Et sic patet quod iudicio Min. g. per se uel Min. prouinc. cum consensu maioris partis capit. prouinc. relinquitur etiam iudicare qui fratres censendi sint etiam pestilentes incorrigibiles eiiciendi: quia cui conuenit principale & accessoriū committitur: ut patet in dispensationibus, &c. huiusmodi, & quando de prædictis eiiciendis agitur, debent prælati considerare supra dicta secundum Bonauenturam, & alias circumstantias secundum Deum: Alioquin darent efficacem causam damnationis illius qui sic eiicitur indebite. Et quando tales eiiciuntur modo supra dicto, possunt eis dari literæ, non quidem propriæ dimissoriae, sed noticatoriæ expulsionis eorum, licentiantes permissiue eos, ut sic eis liceat ad aliam religionem seu statum, ut infra dicitur, conuolare ubi possint saluari, ut aiunt quatuor magistri, & expos. sine tit. & Hugo 2. cap. Et secundum omnia supra dicta, intellige ea quæ à Canonistis doct. dicuntur, ut refert Florent. tertia parte summæ tit. 16. cap. 5. & Siluest. tit. apostata q. 5. 6. 7. &c. qui uidentur etiam cum prædictis concordare: & in quantum dissonare uidentur, debent iuxta prædicta limitari, ut patebit respondendo ad obiectiones.

¶ Notandum etiam, quod si quis iam iuste eiectus, ut apostatans redeat petens habitum humiliter paratus corrigi secundum ordinis disciplinam debere, debet recipi: quia cessat iam causa expulsionis in poenam inflictæ, ut communiter dicunt doctores. Florentin. & Siluest. ubi sup. quod est uerum, nisi aliud obstat: utpote si sit probabile scandalum ex tali receptione, uel si redeat aliqua infirmitate contagiosa infectus, uel alias inhabilis ad ordinis officia &c. huiusmodi: uel si tandem eius poenitentia ad terrorem aliorum rationabiliter id requiratur, ne sc. iam recipiatur in quo magna & charitatiua prudentia requiritur: & quis dicatur incorrigibilis, uide sum. Siluest. tit. incorrigibilis, & tit. abbas, q. 3. concor. cū hiis:

& concordat B. Thomas 1 2. quol. art. 3 7. ut etiam refert & probat Siluest. tit. Religio, 6. q. 17. & tit. apostasia, q. 5. & 6. & concordat Bonauent. ubi sup. Quòd si contra prædicta obiiciatur c. fin. extra de reg. ubi præcipitur quòd fugitiui & eiekti requirantur & recipiantur, & intra ordinem puniantur & cõpellantur seruare regulam, & c. Respondeo primo. quòd quantum est de iure humano positio, iam id per priuilegia supradicta non ualet, quãtum est de iure Diuino, dico quòd in prædicto c. fin. id disponitur, quando sine maiori malo, uel sine aliorum damno & scandalo fieri potest: non autem quando non potest commode fieri (ut dictum est) quando sunt omnino incorrigibiles fratres, & in scandalum aliorum, ut bene etiam dicit Florent. & Siluest. ubi sup. Et ratio patet ex dictis, & quia salus proximi est procuranda, quantum potest, dummodo prouideatur maiori malo: præsertim quia tales uix corriguntur, & potius est ut tales damnentur alibi, quàm in religione cum detrimento aliorum, ut de hoc latius dictum est supra in introductione, q. 3. & per prædicta patet responsum ad omnia, & ad Hug. & Bart. Pis. cap. qui de hoc dubitantes ad oppositum uidentur declinare. Nam Bonauen. ubi sup. concordat cum prædicta responsione, & cum supradictis omnibus. Sedes enim Apostolica uel ecclesia quæ suum cuiq; ius obseruat, & uult ordinem in sua puritate consistere non cogit, neq; intendit ordinem tenere uel recipere illos quòrum conuersatio esset nociua & dedecus ordini. Tunc enim puniret innocentes reosq; foueret, & occasionem daret ordinis corruptionis per tales pestiferos, si eos teneri uel recipi oporteret, ergo.

¶ Tertium punctum, tales sic eiekti uel apostatæ redeuntes nõ recepti, tenentur totis uiribus se humiliter disponere, ut sint apti ad hoc quòd secundum ordinis disciplinam recipiantur in ordine nostro à quo eiekti sunt uel apostauerunt & procurare humiliter quòd recipiantur sic debite dispositi. Ratio, quia ex sua culpa nõ est sua conditio melior facta ut iam sit deobligatus à uoto & à religione promissa, ut patet. eiektio autem ei inflicta est in pœnam confusibilem, ut sic redeat ad cor, uel ut maiori malo & scandalo ordinis prouideatur, non autem ut per hoc ipse liberetur ab obligatione redeundi ad cor & ad religionem: quàmuis religio non teneatur ei ex culpa sua: ergo. Concordat expresse Bonauent. ubi sup. &

cap.

cap. 2. super regulam. Quòd si iam si etiam dispositus non recipitur propter quamcunq; causam ex supradictis, tunc ipse non potest auctoritate sua manere in seculo neq; aliam religionem laxiorem seu inferiorem intrare, quia nõ potest auctoritate sua uotum maius in minus commutare, neq; ex culpa sua fit liberior, ut dictum est, tenetur ergo & potest secure tunc sic humiliter & debite dispositus, si non recipitur in sua religione (ut dictum est) de dispensatione seu licentia Papæ intrare aliam religionem reformatam, licet laxiorem, secundum quòd Papa rationabiliter dispensauerit, & ibi potest manere & saluari. In seculo autem in statu clericatus potest etiam saluari si adsit dispensatio Papæ specialis & rationalis ex causa ad id sufficiente, alias non. quòd si non inuenit religionem uolentem illum recipere, tenetur in clericatu uiuere regulariter ut potest, ut ait Siluest. tit. religio, 6. q. 12. & tit. apostasia q. 5. & 6. Concordat cum prædictis expresse Bonauent. ubi sup. & ea quæ dicta sunt q. 17. 18. & c. Ad hæc autem notandum quòd iam ordo noster habet auctoritatem à domino Papa licentianti tales sic eiektos & apostatas, qui non recipiuntur redeuntes propter aliquam causam ex supradictis ad certos ordines, & certo modo, & puniendi eos dum manserint in seculo, quousq; in ordine ad quem licentiantur professi fuerint: & ipsi sic eiekti inhabitantur ad multa, similiter & prædicti apostatæ. De quibus omnibus, quia solum positiua sunt, uideatur compendium fratrum minorum, tit. apostata. tit. eiicere à religione. tit. conuentuales, & c.

¶ Quartum punctum, Si nouicius interrogatus ante professionem an habeat aliquod impedimentum pro quo non possit iure profiteri secundum statuta religionis (de quibus supra q. 4. & c. dictum est) respondet se non habere, & mentitur, & sic consentitur suæ professioni, immo de facto profitetur, & tamen postea inuenitur quòd habebat tale impedimentum, utpote infirmitate contagiosa infectus erat, & huiusmodi. dicit Gerson 2. part. sum. in quibusdam quæst. alphab. 3 4. litera S, quòd talis sic professus obligatus est intrare religionem istam quam professus est uel aliam, si ab ista eiicitur, ut de hoc sup. q. 13. dictum est. Sed de cõuentu an possit talē eiicere, dicit Gerson quòd est maior difficultas: quia præsupponitur quòd non consentit, nisi sub conditione, quòd ille recipiendus non haberet tale impedimentum, de quo expresse fuit ei

V

facta in-

interrogatio secundum ordinis statuta: & ita uidetur quod nō ex
 istente conditione, non tenetur consensus. sunt tamen argumen-
 ta ad oppositum de conditionibus appositis matrimonio, quæ pro
 nunc dimituntur. Consulerem tamen (ait Gerson) quod talis iam
 professus exterius & diu toleratus, non expelleretur, nisi neces-
 sitas urgeret: & hoc propter scandalum uitandum & charitatem nu-
 triendam, hæc ille. Hoc tamen non obstat. Leo 10. in priuil. cū
 sit nobis, ff. 19. concessit nobis ut in. g. & prouinc fratres or-
 dinis etiam professos qui grauissimis & scandalosis delictis nota-
 ti & diffamati fuerint in seculo, quæ fraudulenter & dolose in eo-
 rum receptione & professionis emissionem (monitione super his
 per prædictos prælatos præmissa) tacuerunt, non obstante quod
 iam recepti sint & professionem emisissent (ne morbida & infecta
 pecus ouile domini corrumpat & ut aliis cedat in exemplum) à do-
 mibus & conuentibus dicti ordinis expellere & remouere libere,
 & licite possint & ualeant, prout conscientis prædictorum mini-
 strorum (quas super hoc onerat) uisum fuerit & honestum. Simi-
 liter in tab. 21. Vic. g. anno Domini 1508. declaratur, quod cum
 receptus fuerit aliquis claustralis uel collectaneus aliqua conta-
 giosa infirmitate percussus quam ipse reuelat renuit in eius rece-
 ptione, licet ab eo perquiratur de eius sanitate, cognita eius infir-
 mitate bene potest expelli, ne alios inficiat: cum nostra obseruan-
 tia, non intendat talem recipere, & fraus & dolus nulli debeat pa-
 trocinari: consultius tamen esset quod dum tales recipiuntur, fie-
 ret eis protestatio: quod si talibus infirmitatibus teneantur recipi-
 entes, nullo pacto eum recipere intendunt. Si autem aliquis talium
 claustralium apud nos recipiatur, & postea retro aspiciens aufu-
 gerit, non est requirendus, sed relinquatur eius anima in manibus
 suis, hæc ibi. Et de hiis multa similia habentur statuta in ordine
 au floritate Papali quæ alibi uideantur in tab. cap. g. & de apostata,
 similiter ibidem, & in compendio tit. apostata, & Siluestri. eo-
 dem tit. Similiter au eiectione sine habitu possint mitti ad triremes
 semper, uel potius ad tempus, ut sic puniatur, uideatur Bonauen.
 ubi supra, & in constit. generalibus auctoritate Apostolica ad-
 ditis, & in aliis priuil. ordinis, ut etiã ex prædictis elici potest: quia
 propter breuitatem omituntur. Ex dictis patet, quare omnes
 discholi & incorrigibiles eiiciuntur ex ordine secundum Bonauen.
 in q.

In q. 17. super regulam, primo propter spem correctionis: Sicut
 ægrotans non eiicitur in mare quàm diu spes uitæ fuerit: sic in pro-
 posito. Nam dum in hac uita sumus multi lapsi etiam enormiter
 postea per penitentiam surgunt & perseverant etiam sæpe feruen-
 tiores & meliores, quàm qui lapsi non fuerint. Secunda causa,
 propter defectum probationis: quia licet ex aliquibus cōiecturis
 timeatur aliquis malus, tamen aperte non uidetur communitati:
 Sicut qui ex aliquibus signis timetur leprosus, & huiusmodi con-
 tagiosa infirmitate infectus, & non potest adhuc plene iudicari,
 sed latet morbus, ideo adhuc inter sanos toleratur. Tertia causa,
 propter scandalum, quia fratribus tantum notum est crimen illius
 sed apud extraneos reputatur honestus: qui si uiderent eum eiici,
 & tamen non scirent causam, putarent ex inuidia, uel malicia, uel
 alias iniuste fieri, uel etiam cognita causa cogitarent reliquos om-
 nes esse tales, cum iste de quo tantum præsumebant, occulte fue-
 rit uitiosus. Nam & Dominus cognouit ludam esse uitiosum, &
 in nostrum exemplum tollerauit illum, cum eius crimen aliis foret
 occultum, donec per apertam iniquitatem perdidit semetipsum,
 hæc Bonauen.

¶ Quo ad id, & illi qui iam promiserunt
 obedientiam, habeant unam tunicam & c̄
 & uelamentis vilibus induantur, & c̄.

QVAESTIO XXII. Quæritur quot & quales tuni-
 cas & uestimenta liceat portare?

¶ Respondeo per quatuor puncta, quorum primū est,
 Ex ui regulæ tenemur portare duas tantum tunicas, alterā sine ca-
 putio, & hanc qui uoluerint portare, alteram cum caputio, quæ
 dicitur habitus exterior: & hunc necessario tenentur omnes pro-
 fessi portare manifeste & brachias & cordam, quod teneantur om-
 nes professi portare tantum illas duas tunicas, ut dictum est, pa-
 tet expresse ex regula (& illi qui iam promiserunt obedientiam ha-
 beant unam tunicam cum caputio, & c.) & in hoc nulla est diffi-
 cultas, ex quo per Clem. 5. sicut declaratum est, ubi sup. in glos.
 V 2 quod

quòd autem brachas & cordam seu funem pro cingulo teneantur portare, patet secundum expof. sine tit. cap. 2. tum quia tanquam iam fupposita paulo fuperius in hoc eod. cap. ubi de habitu nouitiorum egit. Ideo iterum hic non expreffit: tū quia quòd illic propter honeftatem etiam nouitiis iuffit haberi & dari, certe idem etiam iam profefsis ad habitus honeftatem à fortiori imponere intendit. Item hoc idem patet in 1. reg. cap. 2. ubi expreffius brachæ imponuntur profefsis. Patet etiam regulæ intentio ex cōmuni practica ordinis, à tempore ipfius B. Francifci, ufq; ad nos fic de facto introducta: quia & fic omnes fancti patres & doctō. ordinis cōiter intellexerunt. ergo non licite tolluntur brachæ à iuuenibus profefsis, ut alicubi forte ex auaricia, uel alia causa fieri contingit. Per duas autem tunicas fupradictas, non intelligitur hic quicquid est neceffarium ad induendum, fed ut iacet litera, & ut dictum est una interior fine caputio quantumcumq; fit repetiata: alia cum caputio exterior, etiam fi fit repetiata, ut in hoc bene ait Hugo, cap. 2. Ido fi amplius opus est habere propter neceffitatē alicuius, hoc non nifi difpenfatiue potest haberi, ut dicitur infra in 2. puncto, ur exprefse dicunt Nic. 3 & Clemens 7. in declarat. ut proxime dicitur. Et concordāt quatuor magiftri & Bonauent. di. quòd habere duas tunicas regularis est forma uitæ: plures autem difpenfationis est regulæ illorum auctoritate, quibus commiffa est cura fratrum secundum loca & tempora, &c. Ex quo patet quòd hic per duas tunicas non intelligitur duplex uestimētum, seu fupfluum, ficut in Euangelio intelligitur, quando Lucæ 9. & Math. 10. prohibentur duæ tunicæ Apoftolis, secundum cōiter doctō. Similiter patet quòd qui folum induitur & portat prædictas duas tunicas, seu habitus mutatorios alium die, alium nocte fine neceffitate peccet contra alium præceptum regulæ, f. de non habendo fupfluitatem uel curiositatem, ut de hoc latius infra cap. 6. q. 14. &c. dicitur, quōs Hugo & Bart. Pif. 2. cap. & alii non fatis in hoc diftincte loquuti fint: & fic uideantur aliquantulum à prædictis diffonare, de quibus in quantum diffonant à prædictis, non est curandum.

¶ Secundum punctum est, quòd licet in regula contineatur quòd fratres non poffint pluribus quam duabus tunicis uti, ut dictum est, quòd q; neceffitate ceffante, pluribus non utantur fratres ex intentione inftituentis fic fuerit, tamen de licentia min. & custodum.

in :

in fuis administrationibus cum eis uidebitur (pensatis neceffitatibus & aliis circumstantiis, quæ secundum Deum & regulam attendendæ uidentur) poffunt fratres uti pluribus tunicis: nec propter hoc deuiant fratres ex prædicta regula: cum ipfa regula quarto c. dicat, quòd miniftri & custodes de neceffitatibus infirmorum & de fratribus induendis follicitam curam gerant, secundum loca & tempora, &c. & fic declarat Nic. 3. artic. 4. Et Clemens 7. artic. 4. Ex quibus dictis patet intentum ut in primo puncto dictum est. Ibidem etiam Nicol. 3. concedit, quòd quamuis in regula 4. cap. dicatur quòd min. tantum & custo. follicitam curam gerant de inducendis fratribus, &c. & fic per Ly. (tantum) uideantur cæteri fratres excludi: tamen ipfi min. & cust. poffunt hoc alii committere: qui quidem commiffarii debent ficut & illi de prædictis habere curam follicitam ex regula impositam illis. Ex quibus dictis uidetur quòd guardiani poffunt difpenfare cum fratribus in portando plures tunicas, ficut & min. & custod. modo id poffint ex folo fuo officio guardianatus, modo id potius poffint ex cōmiffione generali ei data à min. & custo. eo ipfo quòd fit guardianus hoc tamen dico quòd eius officio est annexa cura & potestas circa induendos fratres: fimiliter & circa difpenfandum cum eis quo ad plures tunicas. Ratio, quia ficut officio guardianatus iā est annexa cura induendorum secundum loca & tempora, &c. quomodo cūq; fit ei annexa (licet hoc principaliter conueniat min. & custod.) ergo fimiliter hoc accefforium est ei annexum, f. ut difpenfent circa plures tunicas secundum loca & tempora, &c. Ex quo non fimiliter committitur seu annectitur cura induendorum secundum loca & tempora, &c. ficut ipfis min. & custo. principaliter conuenit ex regula, ergo ficut & ipfi ita & guardiani poffunt prouidere in hoc. Item quia in literis guardianatus generaliter cōmittitur à min. prouinciali, quòd poffint in omnibus, exceptis quibusdam ibi expreffis. ergo ibi uidetur eis hoc etiam committi generaliter ratione officii guardianatus: præcipuè quia fic iam uidetur in practica fcita & confueta per longiffimum tempus. Et ad hoc uidentur facere quatuor Magiftri & Bonauent. cap. 2. quòd de licentia illorum quibus commiffa est cura fratrum secundum loca & tempora & frigiditas regiones induendorum potest quis plures tunicas portare, ut dictum est.

Tertium

¶ Tertium punctum est, Fratres tenentur indui uestimentis uilibus secundum iudicium prælatorum: quòd teneantur uti uilibus, patet hoc esse obligatorium ex regula secundum Clement. 7. ubi sup. in glos. Ista autem uilitas debet pensari, quo ad colorem, & precium secundum prædictum Clement. 7. & omnes expos. attendita consuetudine & conditione primæ, in qua sunt fratres. Nam in una prima reputatur preciosa, quæ in alia uilis uestis habetur.) Et notandum, quòd non obligamur indui uilissimis, sed uilibus tantum uestibus. Sunt enim gradus in uilitate uestium, & est latitudo uilitatis: Immo ut ait Martinus 7. in suis constitutionibus cap. 2. non debent nostræ uestes esse adeo præciosæ ut uidētes eas non notare debeant curiositatem uel uanitatem. Neq; ita uiles & grossæ, quòd uidentes eas ad terrorem, horrorem, & derisum inducant, hæc tibi. Et similiter concordat Hugo cap. 2. & Zabarella super prædicta Clemen. exiui, art. 4. §. uilitatem: dicentes quòd magis curandum est panni honestas, quàm prætium, hoc est contra negotiatores, in hoc dicentes, quòd quia præciosæ & subtiles uestes sunt durabiles, ideo: ergo sunt magis secundum paupertatem. Sed certe B. pater hanc negationem non intendit neq; probauit, sed utilitatem uestium. Similiter & Papam non nisi secundum prædicta consideranda esse decreuit, alioquin uestes gausa pinas aut sericas colore cinerii durabiles deceret portare. Sed quia non est omnium recte iudicare de singulis, neque omnes capiunt medium uirtutis quòd secundum iudicium prudentium, & bonorum est attendendum, & ne contingat peccare per excessum uel defectum in hiis & huiusmodi, & ut tollantur dissidium, contentiones, scismata, & scrupuli circa prædicta de utilitate uestium, ideo domini Clemens 7. ubi sup. committit iudicium mi. custo. & Guardianorum, ut eorum conscientis oneratis, iudicent & determinent circa hoc: Ita tamen quòd seruent in uestibus uilitatem: sicq; illæ uestes sunt merito & sine scrupulo uiles secundum regulam deputandæ & habendæ circa colorem & prætium quæ à prædictis prælatis tanquam tales iudicantur & conceduntur, quamuis aliæ aliis sint uiliores, non enim statim puncto indiuisibili hæc utilitas ut dictū est, dum modo manifeste non sint præciosæ. Nam si manifeste, constaret communiter esse præciosas uestes in prætium uel colore (secundum consuetudinem primæ) tunc non est standum

dum eorum erroneo iudicio manifesto, quia hoc eis non conceditur: sed quòd declarent & determinent de uilitate, ita tamen quòd seruent in uestibus uilitatem ex regula inducūm. Nam manifesto errori non est standum contra regulam: quòd si esset dubium an uere sint uiles quæ à prælatis censentur uiles, tunc eorum iudicio secure standum est: ut dicit Zabarella, ubi sup. secundum Clemen. 7. & ut latius 1. cap. 10. q. 2. dicitur, quòd in dubiis standum est iudicio prælatorum: Præsertim quia tandem circa hoc expressius Ioannes 22. in sua declaratione fol. 16. tract. 3. hoc communi sit iudicio, arbitrio, & declarationi prædictorum prælatorum: non solum quo ad uilitatem in colore & prætium, sed & quo ad longitudinem, latitudinem, formam & figuram, grossitiem, subtilitatem, &c. huiusmodi accidentia, spectantia ad habitū & uestes fratrum: & quòd fratres sic sequendo eorum iudicium humiliter obediendo non possunt dici neq; æstimari regulæ, declarationum, uel constitutionum transgressores: sed quòd omnino standum eorum iudicio, dicuntur uestes uiles, secundum regulam & declarationes habere, quòdq; in talibus relucet uilitas, asperitas, & paupertas secundum statuta ordinis. Aliis subditi resistentes in prædictis quòd incurrunt inobedientiam & alias graues pœnas & censuras: ut in eadem declaratione Ioann. 22. latius habetur. Nam ut etiam refert Zabarella ubi sup. & Bar Pis. cap. 2. & specialiter ff. 10. ipse Ioann. & Benedictus 12. in bulla redemptor noster promulgarunt scientiam excommunicationis ipso facto, in fratres pertinaciter portantes, uel affirmantes alias difformes uel dissimiles uestes ab illis qui per prædictos prælatos quo ad prædicta fuerunt determinatæ, si intra 15. dies postquam fuerunt per ministros requisiti, non desisterint à præfatis, iam autem habetur in statutis ordinis, & in consuetudine antiqua de forma & colore habitus exterioris. Et quòd debet caputium esse consutum ipsi habitui professorū, ut declaratū est in tab. 9. Vic. g. ut habetur sup. q. 10.

¶ Quartum punctum est, quòd prædictis non obstant, conceditur per regulam fratribus quòd possint uestes suas repetiari de facis & aliis petiis & humilitate & amore obiectionis & paupertatis & etiam ex necessitate: & talis uestis repetiata, potest portari regulariter etiam sine alia dispensatione. Quid autem intelligatur per (repetiari) & quomodo notandum quòd potest, dupliciter intelligi

telligi: uno modo, ut idem sit repetiari, quod duplices tunicas si bi inuicem unitas in modum deploydis portare, id quod Hispanice dicitur en forrar: & hoc modo uidetur intelligere Bonauent. ca. 2. dicens in alia tunica sine caputio, intelligitur secundum statuta ordinis unica simplex uel repetiata nec debent plures haberi inferius a professis, præcipuè nisi de superioris licentia, &c. hæc illæ. Vbi ex uerbis s. (simplex uel repetiata) quæ uidentur opposita, innuitur intentum, quodq; Bonauent. hoc solum de tunica interiori intellexit: Similiter Hugo. cap. 2. uidetur intelligere Ly. (repetiari) dicens, quod necessitati consulitur quod duplicibus seu mutatoris relictis, &c. & sequitur paulo inferius, quod potest uetus tunica cum noua sine regulæ præiudicio per cõsulturam uniri, nec penulam in æstate diuitiam habens prohibetur, usq; ad frigoris necessitatē seruari, nisi per superiorem aliud ordinaretur, hæc ille. Et uidetur loqui non de tunica inferiori, sed de habitu exteriori, qui ad eos qui solum habitum sine alia tunica interiori portabant antiquitus, ut sic magis conformarentur regulæ & paupertati strictissimæ, & etiam formæ Euangelicæ, quo ad uocabulū de non portando duas tunicas: quia tales poterant portare habitum tantum, sed repetiatum modo supradictō, intus & foris circūquaque, propter maiorem uilitatem: & quod sic portabat aliquando B. pater noster Franc. & quod sic innuitur & intelligitur testamentum B. patris Francisci, ubi dicitur quod eramus contenti una tunica intus & foris repetiata, & nolebamus plus habere. Alio modo per Ly. (repetiari) intelligitur: id est, resartire quod Hispanice dicitur (remendar) & huic consonat expressæ Bar. Pis. ca. 2. dicens, quod si contingat lacerari tunicas, nō statim est noua procuranda: Sed ipsa antiqua repetiari debet de saccis & aliis petiis, ut B. pater noster Franc. faciebat, hæc ille. Et exposit. sine tit. quod licet contra honestatem & reuerentiam aliorum religionum hoc esse uideatur, non tamen in nostra religione, ubi abundāt paupertas, uilitas & abiectio uestium. Ideo conceditur quod possint repetiari uestimenta fratrum: huic etiam consonant ipsa uerba regulæ dicentes, repetiari & de aliis petiis: Si propriè uerba accipiuntur. Et ratio uidetur huic suffragari, quia si primo modo intelligeretur repetiari, certe non uideo adeo necessaria dispensatio prælatorum ad plures tunicas simplices, ex quo possent plu-

simul unitæ parari, & forte indecentius & sordidius. Nicol. autem 3. & Clemens non concedunt plures, nisi ex dispensatione prælatorum. ut in 2. puncto habetur. ergo iste ultimus sensus ut detur melior, saluo meliori iudicio. An autem prælatus possit talem repetitionem primo modo uel secundo modo intellectum prohibere, & subditus teneatur obedire? credo quod sic: tū quia ista licentia sic est licentia regulæ subditis, quod non uidetur esse prohibitio prælatis oppositum præcipientibus, quia non est sicut aliarum concessiones, quæ per prælatos non possunt impediri, ut patet infra cap. 10. q. 2. tum etiam quia quod ad formam & accidentia habitus standum est iudicio prælatorum, ut patet ex dictis supra in 3. puncto. tum etiam quia sic sentiunt Bonauent. & Hugo ubi sup. di. quod nisi per superiorem aliud ordinaretur, ergo. Sed an aliquando alicubi liceat stare seu dormire sine habitu, uideatur in summistis, præsertim Siluestrina tit. habitus. q. 2. &c. & tit. excommunicatio. g. & excōi 24. & de capitegiis & huiusmodi sarcinulis, uideatur in 23 q. sequenti.

Quo ad id, & qui necessitate coguntur possint portare calciamenta, &c.

QVAESTIO XXIII. Vtrum liceat portare calciamenta, soleas, sandalia, sculponeas, udoneas, caligas & alias huiusmodi sarcinulas? Respondeo per duo puncta: quorum primum est, Portare calciamenta proprie sumpta est fratri min. sub præcepto prohibitum ex regula, & nisi ex rationabili dispensatione prælatorum portari non possunt. Prima pars per declar. Clemens. 9. ut sup. in glos. dictū est: quid autem hic intelligatur nomine calciamentorum prohibitorū, dicendum 4. magistris, Hug. Bart. Pis. &c. expositores (ut etiā habetur in serena conscientia, q. 35.) quod calciamentum proprie dicitur cooperimentum pedum de corio factum. ideo omnia alia utpote caligis truncatæ, soleæ, sandalia, sculponeæ seu alpargatæ (ut Hispanice dicitur) sotulares, calipodia, udoneas & huiusmodi, quæ dicuntur proprie calciamenta, ut dicunt prædicti doct. & Bonauent. & speculum ff. 10. Portare autem calciamenta proprie dicta est consuetudinarie pedum operimenta de corio facta portare. Portatio enim usum dicit (ut ait Hugo 2. cap.) igitur portare prædicta

prædicta calciamenta proprie ut dictum est, est prohibitum nobis ex regula. Dicitur nisi ex rationabili dispensatione prælatorum, tunc enim bene possunt portari: prælati autem qui in hoc possunt bene dispensare, sunt min. cust. & guardiani, ut patet ex declaratione Clement. 5. art. 5. quòd s. prædictorum iudicio committitur determinare pro qua necessitate possint fratres calciamenta portare, & etiam uicarii in absentia eorum, ut habetur in constit. Martini 5. cap. 2. possunt dispensare: quia & in absentia guardianorum habent auctoritatem, eis ex officio à Min. prouin. commissam, ut habetur in tab. 21. Vic. gen. & serena cōscientia, q. 36. Sed quia prædicta dispensatio debet esse rationabilis ut sit secunda dispensanti & dispensato: & dicit regula & declaratio, quòd solū ex necessitate cogente fiat. ideo notandum, quòd ad cognoscendum quando est iufficiens causa seu necessitas cogens ad calciamenta portandum dispensatiuè, non potest dari certa regula generalis: sed multipliciter potest attendi secundum 4. Magist. & Bar. Pis. cap. 2. & serena consc. q. 35. aliquando enim attenditur uera necessitas secundum statum uel conditionem personæ, ut quia debilis uel infirma, aliquando secundum tempus, ut quia nimis friget & uehementer: aliquando secundum locum, ut quia nudis pedibus nequit sine detrimento transmeari, aliquando secundum iter uel officium iniunctum, ut quia nō potest sine detrimento personæ uel causæ propter quam est iniunctum perfici. In quibus omnibus est notandum secundum Bonauent. cap. 2. & speculum ff. 10. quòd ubi non cogit necessitas, ut in corpore robusto, uel in negotiis quæ & si modo non possint fieri nisi per debilem, possunt tamen differri ut postea fiat commode per fortem: non licet calciari, ex quo non est uera causa necessaria, de quo latius infra cap. 3. q. 3. in 1. puncto habetur, ibi uideatur. Similiter notandum (ut habetur in serena conscientia q. 35.) quòd in necessitatibus supradictis quælibet illarum necessitatum non debet statim pro causa necessaria iudicari, sed frater debet experiri antequam calciamenta portet, ut sic sciat an sit uera necessitas. Simpliciter Petrus Ioann. & expof. sine tit. dicunt quòd futurum discrimen non dum imminens non dicitur necessitas cogens, quæ requiritur secundum regulam, ut calciamenta dispensatiue portentur: quia dicitur

citur, quòd qui necessitate coguntur, possunt portare calciamenta: ergo non alias. Similiter & Vbertinus (apud seren. conscien. ubi sup.) ait, quòd non quælibet necessitas dispensat in portandis calciamentis, sed illa solū quæ cogit, ut ait regula, quæ ex diuersis causis, ut dictum est, contingere potest. Non enim communis afflictio pedum ex frigore, uel superfluus tumor ne ex pedum nuditate quis infirmitatem incurrat signis de propinquo nō apparentibus est causa necessario cogens & sufficiens ad portandum calciamenta, hæc ille. Sed quia prædicta necessitas non potest punctu aliter cognosci, sicut nec ipsa stat in puncto indiuisibili, sed potius habet latitudinem: ita quòd licet una est maior necessitas & magis cogens quàm alia, utraq; tamen dici potest & esse sufficiens & cogens necessitas, ideo in hiis standum est secure iudicio prælatorum, facta ei uera relatione necessitatis, præsertim quando fuerit causa dubia, an sit necessitas sufficiens & cogens ad calciamenta, an non, ut patebit infra cap. 10. q. 4. Præsertim quia Hugo cap. 2. dicit, quòd melius est beneficium regulæ cum humilitate suscipere (maxime si obedientia uel auctoritas prælati interueniat) quàm periculum ex superstitione incurrere: semper tamen studendū est ut indigentiam modestia comitetur & honestas. Cogens quippe necessitas dicitur, quam non prudentia carnis, sed rationabilis & ugens conciliat causa: ut quando impenditur officium, aut spirituale uel corporale rationabiliter seu probabiliter timetur dispensium, hæc ille. accedit ad hoc quòd prælati nostri possunt dispensare in huiusmodi, etiam obligatoriis ex regula, non in præcipuis præceptis, quàmuis non sit ualde ugens necessitas, ut de hiis latius cap. 10. q. 4. habetur. Et notetur pro aliquibus simplicibus, uel etiam temerariis, quòd licet sit necessitas cogens ad portandum calciamenta requiritur auctoritatiua dispensatio prælati si potest commode haberi sine detrimento, ut in materia de dispensationibus communiter agitur à doctoribus: de quo infra cap. 10. q. 4. etiam habetur & ex declar. Clement. 5. satis innuitur, ubi supra.

¶ Secundum punctum, omnia alia quæ non sunt proprie calciamenta supradicta, sed magis uel minus accedunt ad calciamenta, non possunt portari regulariter, nisi ex dispensatione maiori uel minori: præterquam uera sandalia, quæ sine ulla dispensatione bene pos-

sunt regulariter portari: quia nec prohibentur in regula. Probat-
tur primo, quòd uera sandalia possunt portari, patet: quia in re-
gula non prohibentur, neq; sunt calciamenta in regula prohibita
& insuper sunt Apostolis concessa, Mar. 6. secundum communi-
ter doct. nobis autem nō prohibetur circa hoc, nisi id quòd Apo-
stolis, & non negatur quòd illis circa hoc exceditur, ut sic Apo-
stolico modo incedamus, ergo. Et hoc expresse & latius tenet Bo-
nauentura cap. 2. & in quadam epistola quæ incipit, talis lector,
tali lectori. & Hugo & Bart. Pisanus & expos. sine tit. cap. 2. &
speculum ff. 10. in quibus latius de hiis: & tandem concluditur
ut dictum est, quòd s. sandalia sunt quæ possunt Euangelico mo-
re & modo Apostolico portari sine ulla alia dispensatione, neq;
ea portando diacono portare calciamenta: dummodo sint ueræ
sandalia. Sandalia autem uera sunt soleæ corrigiis desuper colli-
gatæ, sicut & antiquæ scripturæ & picturæ monstrant Apostolos
talibus sandaliis calciatos, quicquid aliqui alii doct. dicant cum
Græcis circa hoc.

Cætera autem alia à prædictis sandaliis, licet non sint propriæ
calciamenta, non possunt portari sine dispositione aliqua maiori
uel minori: secundum quòd magis uel minus accedunt ad calcia-
menta, & secundum maiorem uel minorem causam seu necessita-
tem, ut supra dictum est (ut aiunt quatuor magist. & expos. sine
tit. & habetur in quærimoniis propositis in concilio Constantien-
si ff. 164. & inspeculo, ff. 10. & communiter doct.) unde soleæ
quædam quæ in aliquibus prouinciis portantur, non sic corrigia-
tæ desuper ut dictum est, sed de corio factæ, licet ex parte magna
desuper truncatæ, non sunt uera sandalia, ut patet ex dictis. & i-
deo non nisi dispensatiue communiter portantur, in quibus por-
tandis non est magna dispensatio, ex quo distant multum à sanda-
liis ueris.

Sotulares autem de corio cum uno paruo foramine seu apertura
super digitos pedum, requirunt maiorem dispensationem & ma-
iorem causam seu necessitatem ut portentur. Ex quo magis acce-
dunt ad calciamenta proprie dicta, & serè sunt uera calciamenta
seu sotulares, & sic communiter uocantur sicut & cōmuniter por-
tantur. Et quidem ridiculosum uidetur talia portare absq; neces-
sitate.

sitate, nisi prout dispensatiue portarentur alii sotulares, seu alia
calciamenta proprie dicta, ex quo sunt uera calciamenta: Illud au-
tem eorum foramen seu apertura, potius uidetur facta ut exeant
humores, quàm ut regula uere seruetur, sed ut potius ridiculose
seruari uideatur, ut dictum est.

Sunt enim circa hoc aliæ abusiones, ut portare soleas, & intra
ipfas aliud calciamentum subtilius de corio: quod potest dici cal-
ciamentum duplicatum: ideo non potest portari sine dispensatio-
ne maiori ex causa maiori ad id. Portare autem soleas cum udo-
nibus, adhuc eget dispensatione (ut patet ex dictis) licet nō ual-
de magna. Sed de sparteis siue sculponeis uel alpargatis, dicen-
dum est, quòd licet non possunt proprie dici calciamentum, ut pa-
tet ex dictis: tamen adhuc requiritur aliqua, licet minor dispensa-
tio, & etiam expediens quòd taliter disponerentur, quòd pedes
apparerent, sicut in sandaleis uel soleis ut aliquid paterentur, &
ad imitationem patrum nostrorum. Nam in hoc est etiam alius
abusus, quòd s. in illis sculponeis, Hispane alpargatis, ita pedes
operiuntur udonibus & aliis petiis panni, quòd non solum appa-
rent pedes, immo & magis sic conseruantur à frigore, & nil pati-
untur propter Deum, quo ad hoc contra regulæ intentionē præ-
ceptorie iniunctam in non portandis calciamentis, ut patet ex de-
clarationibus. Nunc autem is committit in legem qui uerba legis
amplectens contra legis nititur uoluntatem: & cum quid una uia
prohibetur, ad id alia non admittitur (ut habetur in reg. iur.) præ-
sertim quando idem est finaliter prohibitum ut ait Gerson in tra-
ctatu de contractibus parte 2. propos. 15. alfab. 35. litera V. in
2. parte summæ: ideo sine magna dispensatione non possunt ta-
lia portari: Deus enim non irridetur. Caligæ autem truncatæ il-
læ, s. quæ non cooperiunt pedes, sed crura tantum à poplite usq;
ad genua, etiam sine dispensatione aliquali, licet minori non por-
tantur: & quidem propter honestatē uidetur quòd deberent por-
tari, quòdque honestas est causa sufficiens ad talia dispensatiue
portandum, etiam si sit dispensatio generalis seu implicita: ad ca-
ligas autem de panno uel de lintheo, maiores etiam femora cir-
cundantes, requiritur maiuscula dispensatio, & eo maior, maior
que necessitas, quo maiores & deliciares caligæ portantur.

In quibus omnibus, unctio pariter & prudens & charitatiua simplicitas docet. Capitergia autem & reliquæ huiusmodi sarcinulæ aliquantulam, licet ualde modicâ dispensationem exigunt (quod autem parum est, pro nihilo reputatur, maxime in praticis & moralibus. Calipodia tandem de ligno facta, uidentur quod sine ulla dispensatione bene possunt, sicut & sandalia portari: concordant cum plerisque supradictis, speculum fratrum min. ff. 10.

De Diuino officio & ieiunio, & quomodo fratres ire debeant per mundum.

CAPVT III

Clerici faciant diuinum officium secundum ordinem sanctæ Romanæ ecclesiæ, excepto psalterio, ex quo habere poterunt breuiaria Laici uerò dicant viginti quatuor Pater noster pro Matutino, pro Laudibus quinque, pro Prima Tertia Sexta Nona, pro qualibet istarum septem. pro Vesperis autem duode

Textus.
Equipol.

decim: pro Completorio, septem: & orent pro defunctis. Et ieiunent à festo Omnium sanctorum, usque ad natiuitatem Domini. Sanctam uerò quadragesimam, quæ incipit ab Epiphania usque ad continues quadraginta dies (quam Dominus sancto ieiunio consecrauit) qui uoluntariè eam ieiunant, benedicti sint à Domino, & qui nolunt, non sint astricti: Sed aliam usque ad Resurrectionem Domini ieiunent. Aliis autem temporibus teneantur, nisi sexta feria ieiunare. Tempore uerò manifestæ necessitatis non teneantur fratres ieiunio corporali. Cōsulo uerò moneo & exhortor fratres meos in Domino Iesu Christo, ut quando uadunt per mundum, non litigent, neque contendant uerbis, nec alios iudicent: sed sint mites, pacifici, & modesti, mansueti & humiles, honeste loquentes. omnibus sicut decet. Et non debeant equitare, nisi manifesta necessitate uel infirmitate cogantur. In quamcumque domum intrauerint, primum dicant, Pax huic domui. Et secundum sanctum Euangelium de omnibus cibis qui apponuntur eis, liceat manducare.

Equipol.

Dubium. 7707

Equipol.

In hoc primo agitur de tribus. Primo de Diuino officio, & quo ad hoc est unum obligatorium ex cuius regulæ æquipollens præcepto secundum Clementem 7. ut habetur sup. 1. cap. q. 1. quod si clerici faciant officium Diuinum secundum ordinem sanctæ Romanæ ecclesiæ, & layci dicant tot Pater

Gloss.

noster.

¶ Secundo agitur de ieiunio, & quo ad hoc est aliud æquipollens, secundum Clementem 5. ubi supra, quod si ieiunent à festo Omnium sanctorum usque ad natiuitatem Domini, & qualibet sexta feria totius anni.

¶ Tertio agitur de modo eundi per mundum, & quo ad hoc est tertium æquipollens præcepto secundum Clementem 5. ubi supra, quod si non debeant equitare nisi manifesta necessitate, uel infirmitate cogantur: & sic in hoc 3. cap. sunt tria obligatoria æquipollentia præceptis, reliqua sunt consilia & monitiones de quibus sup. 1. cap. q. 2. habetur.

¶ Notandum etiam quod illud (clerici fac. diui. offi.) sumitur ex Math. 4. Dominum Deum tuum adorabis. Et illud (& ieiunent à festo

à feſto Omnium ſanctorum) ex Math. 4. exemplo Chriſti, & ex Math. 17. Hoc genus dæmoniorum non eiicitur niſi in oratione & ieiun. & illud, Tempore manifeſtæ neceſſitatis non tene. ieiunio corporali, &c. ex Math. 12. ubi diſcipuli confricantes ſpicas manducabant ſabbato, quod alias non niſi in neceſſitate licebat. Reliqua patent ex Euangelio. Ad quorum omnium maiorem declarationem ponuntur tres quæſtiones ſequentes.

✠ Quo ad id, Clerici faciãt Diuinum officium ſecundum ordinem ſanctæ Romanæ eccleſiæ, &c. laici verò dicant &c.

P R I M A Q V A E S T I O. Vtrum fratres min, teneantur dicere officium Diuinum ſecundum ordinem Romanæ eccleſiæ, & quomodo, & ſimiliter laici ad ſua pater noſter?

¶ Reſpondeo per ſex puncta: Quorum primum eſt, Clerici profeſſi omnes tenentur ſub præcepto dicere Diuinum officium, & ſecundum ordinem Romanæ eccleſiæ, niſi neceſſitas aut diſpenſatio rationabilis omnino uel ex parte excuſet. Primum patet, quia ex regula omnes obligantur, ut dictum eſt. Secundum etiã quòd ſi neceſſitas excuſat, utpote inſirmitas & huiuſmodi, patet quia neceſſitas uera non ficta caret lege. De quo uideatur in ſummiſtis tit. hora Canonic. & ad hoc etiam ſunt multæ conceſſiones factæ ad ſecuritatem conſcientiarum: de quibus latius in compendio priuileg. tit. Officium Diuinum, ibi uideatur. quòd etiã diſpenſatio rationabilis excuſet, patet: quia ſimiliter excuſat in aliis uotis & præceptis humanis, de quo latius inſ. cap. 10. q. 4. Et præcipuè diſpenſationibus circa officium Diuinum, uideatur in compendio ubi ſup. Notandum tamen primo, quòd id quod dicitur (ſecundum ordinem ſanctæ Romanæ eccleſiæ) intelligitur tam quoad Breuiarium, nocturnum ſeu horarum, tam in communi uel in choro, quàm in particulari, etiam extra chorum recitando: in quo omnes doct. concordant, q̄ etiam quo ad Breuiarium diurnum, quod eſt miſſale. & id duntaxat quando in communi dicitur

dicitur ſeu celebratur miſſa communitatis ſeu conuentualis, quia tunc tantum tenemur ad miſſale ſecundū ordinem Rom. non autem quando in particulari celebratur miſſa: ut hoc ait expoſ. ſine tit. cap. 3. quàmuis Hug. Bart. Piſ. cap. 3. oppoſitum dicāt, quòd ſi etiam in particulari tenemur ad miſſale Romanum, ex quo regula dicit pluraliter (ex quo habere poterunt breuiaria) ſ. horarum & miſſarum. Sed ut dictum eſt, eorum dictum nihil ualeat, neque eorum ratio. Nam Ly. breuiaria, non ideo pluraliter ponitur ut ſignificent diuerſitatem ſpecificam breuiariorum quo ad horas & quo ad miſſas, ſed ſolum ſignificant pluralitatem numeralem, ſecundum numerum fratrum uel conuentuum, ad ſenſum proprie dicendum in 2. puncto declarando: quomodo intelligitur Ly (ex quo habere po. breuiaria) maxime etiam, quia 4. magiſtri cap. 3 de hoc non ſunt auſi determinare, ſed potius dubitando uidentur talem ſenſum non probare, & quidem neq; ratio uocabuli communiter & proprie ſumpti, habet quòd per breuiarium intelligatur miſſale. Ideo ſtādum eſt cōſuetudini, quæ eſt optima interpretis legum, dum interim aliud certius non conſtat: conſuetudo autem uidetur habere & interpretari, ſicut ſupra dictum eſt, ſecundū expoſ. ſine tit. ergo.

Notandum etiam ſecundo, quòd tunc dicitur officium Diuinum ſecundum ordinem Roman. quando dicitur ſicut in breuiario Roman. habetur in Calendario, & in rubricis eius, ut ait Bar. Piſ. & expoſ. ſanctorum patrum 3. cap. & ſerena conſcien. q. 38

Notandum tertio, quòd dicitur, excepto pſalterio, ſ. Roman. quia eccleſia Romana non utitur pſalter. quod dicitur pſalterium Romanum. Sed utitur alia translatione pſalterii, ſ. gallicani, ſeu ſecundum 70. interpretes per Hieronymum emendati, ut ait Bonauentura cap. 2. & poteſt latius uideri de trãſlationibus pſalterii in prologo Hieronymi, ſuper pſ. & in gloſ. Britonis ibidem, & in Iacobo Valentino, & Fabro Stapulen. & aliis expoſitoribus, ſuper pſal. Hoc autem pſalterium quo eſt utendum ſecundum regulam, quo etiam utitur eccleſia Rom. iam communiter habetur in breuiariis, ideo de hoc nullus ſollicitetur. Ex quibus omnibus patet ſecundum Hugo. & Bar. Piſ. 3. cap. & ſpeculum ff. 15. quòd ſi Papa recitaret de aliquo ſancto qui non eſſet in ordinario Rom. uel non ſecundum rubricas breuiarii Rom. non tenerentur

rentur fratres facere de illo nisi ipse Papa mandauerit: neque tenentur ad Cardinalium officium. Neque etiam si forte aliquas variationes ipse Papa, qui est supra ordinem & statuta Rom. officii, prout uoluerit ordinauerit uel fecerit, nisi sic ordinet in ecclesia Rom. faciendum, unde (aiunt) quod peccant grauiter, scienter celebrantes alias festiuitates, aut alio modo quam sint in kalendario, aut de quibus non dicit rubrica breuiarii Rom. Similiter peccant ii, qui in officio Diuino faciunt aliquas singularitates & uarietates, etiam præceptu deuotionis, stultæ & superstitiosæ, nunc in litera, nunc in cantu, nunc ratione festi uel consuetudinis, & huiusmodi: & peccant magis uel minus secundum quod magis uel minus uariant, quia si notabiliter in prædictis uariantes excedant, mortaliter peccabunt contra regulæ præceptum, ut aiunt prædicti doct. præsertim Hug. & Bar. Pis.

Imo & prædicti doct. & 4. magistri cap. 3. dicunt, quod etiam per priuilegia impetrata, non est securum mutare officium Diuinum, secundum ordinem Romanæ ecclesiæ, nisi constiterit sufficienter quòd iam sit mutatum, ita quòd si iam ecclesia Rom. cõter aliter utatur, secundum aliud ordinarium seu ordinem cõter in ecclesia Rom. usitatum, ex quo per uotum se fratres ordini Rom. ecclesiæ, & non aliis usibus seu ordinariis se astrinxerunt in regulæ professione. Ideo in hiis & aliis huiusmodi non excusat priuilegium uel dispensatio, nisi sit causa rationabilis, & sufficiens ad talem dispensationem, ut patebit ex dicendis infra cap. 10. q. 4. & c.

Ideo qui utuntur quibusdam breuiariis aliter dispositis uirtute quorundam priuilegiorum, seu bullarum, uideant si satis consulti sunt suæ salutis, utendo talibus dispensationibus sine causa sufficiente, quamuis alii qui ex uoto non tenentur, ut nos fratres Min. possint licite talibus priuilegiis circa hoc uti: sed si Papa non solum dispensaret, sed insuper præciperet, quòd sic secundum illa alia breuiaria, seu secundum alium ordinem recitaremus, tunc eius mandato esset standum, ut dicunt Hug. & Bar. Pis. ubi supr. ideo ex hoc uidetur quòd circa hoc bene ualeat Papæ dispensatio in quo posset præcipere, quia hoc est regulare in omnibus secundum communiter doct. ut infra cap. 10. q. 4. habetur.

Notandum etiam circa hoc quòd Papa commisit cap. generali disponere circa hæc, ut habetur in tab. cap. genera. ibi uideatur & in

& in compendio tit. officium Diuinum.

¶ Secundum punctum est, quòd Ly. (ex quo habere poterunt breui.) dupliciter exponitur. Vno modo, ex quo s. officio Diuini secundum ordinem ecclesiæ Romanæ habere poterunt breuiaria ut sic innuatur quòd usus breuiarii Romani conceditur ex regula non solum in cõmuni, sed in particulari omnibus fratribus: Nam alios libros, & utensilia, non nisi in cõmuni uolebat B. pater Franciscus haberi à fratribus, ut innuitur in prima regula cap. 3. Et hunc sensum sequitur Bonauent. & expos. sine tit. Alio modo exponitur (ex quo s. tempore seu postquam habere poterunt breuiarium) ut expresse dicunt quatuor magistri & Bar. Pis. cap. 3. Ad hunc sensum quòd s. ad ordinarium Rom. non teneantur, nisi quando habere poterunt breuiaria Rom. tunc enim erat raritas librorum & paupertas fratrum nõ oibus sufficebat habere pro singulis sua breuiaria Rom. Et huic sententiæ suffragatur Petrus Ioã. in sere. cõscientia q. 38. dicens, quòd si clerici non possunt habere breuiarium Rom. tenentur dicere aliud officium, si interim alterius breuiarii habeant copiam hæc ibi. Et cõcordat Hug. cap. tertio, & iste secundus sensus uidetur magis ad intentionem regulæ, & magis proprius ad literam & sensum gramaticalem, ut patet scienti, & intuenti. Imo & uidetur includere primum sensum.

¶ Tertium punctum est, quòd de ordinario Romanæ ecclesiæ est quòd Diuinum officium dicatur in choro & quòd psallatur secundum cantum Roman. & tractim, attente, reuerenter, deuote, sine risu dissoluto, sine giro uago, sine fractione uocis: simul cantare quæ cantanda sunt & simul pausare & perseverare in prædictis integre usque ad finem, nisi in aliquo prædictorum aliqui legitime impediuntur, ut hoc pater, & habetur in constit. Benedicti 10. & in Clement. 1. de celebr. missarum & in constitutione generali ordinis, ubi supra: & in summis titulo hora Canonica, & titulo missa. Et ex consequenti dicunt communiter doctores nostræ regulæ, quòd tenemur ad prædicta seruandum ex hoc præcepto regulæ, non quidem tenemur prædicta omnia seruare sub præcepto, ita quòd transgressio cuiusque prædictorum sit mortalis & contra regulam: sed quòd tenemur omnia seruare sub eo modo quo ecclesia ipsa statuit.

Alia quidem sub præcepto, alia autem sub monitione uel statuto ecclesiastico: alia autem sub præcepto uel consilio iuris Diuini uel naturalis, sicut sup. 1. cap. q. 1. dictum est, quomodo intelligitur quando quis uouet seu promittat seruare Euangelium, s. eo modo quo in Euangelio continentur, aliqua sub præcepto, aliqua sub consilio: sic in proposito debent intelligi, quòd ex ui præcepti regulæ quo tenemur nos conformare ordini Rom. ecclesiæ, tenemur dicere officium Diuinum modo supradicto prout ab ecclesia ordinatur, quòd dicatur in choro, &c. & eo modo quo ecclesia statuit aliquando sub præcepto, aliquando autem sub monitione &c. ut dictum est. An autem transgressio, s. duplicis malitiæ, s. contra ecclesiasticum præceptum & contra regulam, uideatur de hoc latius infra cap. 10. q. 3. ibi de hiis agitur, Quomodo autem singulæ conditiones supradictæ intelligantur, & quæ obligent sub præcepto ex ui statuti ecclesiæ, uel ex iure Diuino & naturali, quæ non & quomodo, latius uideatur in summistis, ubi sup. quia id est commune: in quibus etiam sunt multæ difficultates & opiniones: & ideo caute uideantur. & in seren. conscient. q. 39. 40. &c. & in expos. prædictis. Hugo, Bar. Pis. & speculum ff. 15. &c. quia hic propter breuitatem omittuntur: sunt enim prolixæ & de iure communi sumpta sunt. Videantur etiam circa prædicta multa priuilegia & alia statuta in compen. tit. officium Diuinum, & in remissionibus ibidem contentis.

¶ Quartum punctum, circa officium laicorum, quòd dicant sua Pater noster, ut in regula taxatur, nulla est difficultas. An autem simul teneantur dicere tot Aue Maria, dic quòd regula id non exprimit, neq; declaratio Pontificalis. & credo quòd ex regula non teneantur, sed ex cōsuetudine uidentur aliquantulum obligari: ideo speculum ff. 3. numerans æquipollentia, dixit quòd layci tenentur dicere tot Pater noster & Aue Maria, sed hoc meliori iudicio relinquatur. Hoc autem tam breue officium ideo laicis imponitur (secundum expos. sine tit. cap. 3.) ut sic mentali orationi secundum libertatem spiritus, B. pater noster Franciscus doceret eos amplius exercendos, & opere manuali occupandos: & cum hoc ult. concordat Bart. Pis. & seren. conscient. q. 43. di. quòd ideo regula imposuit laicis tam breue officium, utpote clericorū seruitiis deputatis. Et quæuis alioqui dicant, quòd laicis nil imponitur.

nitur obligatorie per regulam, ut recitent ex quo Clemen. 5. ubi sup. nil dixit de officio laicorum, sed de Diuino officio clericorū & de regula non inponit uerbum (teneatur) neq; aliud per quòd constet esse obligatorium laicis: tamen quia iam sic à principio ordinis æstimatur communiter, & consuetudo optima interpres legum, sicut habet pro obligatorio: Ideo tenendum est esse obligatorium laicis dicere tot Pater noster, ut dictum est: maxime quia auctoritate Apostolica sic declarauit reuerendissim. pater F. Franciscus de Angel. Min. g. ordinis in quadam sua epistola ad partes Hispaniæ missa, anno Domini 1523. nam non omnia expressit Clem. 5. quæ in æquipollentibus continebantur, ut infra in 5. puncto etiam latius habetur, & inf. 6. cap. q. 19. de seruiendo infirmis &c. & cap. 7. q. 3. & cap. 10.

¶ Quintum punctum est, circa illud quod dicitur in regula (& orent pro defunctis) communiter dicunt expos. regulæ, ubi sup. Bart. Pis. Seren. conscient. quòd hoc non dicitur nisi ipsis laicis, quibus sub eodem contextu regula imponit tot pater noster supradicta, & consequenter ipsis insuper ponit quod orent pro defunctis: Nam clericis iam imposuerat quod oraret pro defunctis eo modo quo in rubricis breuiarii Rom. habetur, eo ipso quo ipsis imposuit quòd dicerent officium Diuinum secundum ordinem Rom. ideo hic de laicis specialiter agit sub eodem contextu cum præcedentibus ad solos laicos attinentibus: & cum prædictis consonat 1. regula B. patris nostri Franc. cap. 3. unde patet eis intentio in prædictis uerbis, ut dictum est. Quid autem & quomodo debeant prædicti laici orare pro defunctis ex regula, dico quòd nil habetur determinatum circa hoc, ideo relinquatur determinationi prælatorum uel statutorum generalium & prouincialium, uel consuetudini, uel ubi hæc deficerent relinquatur uoluntati ipsorum laicorum ut aliquid specialiter pro defunctis quolibet die recitant, & in prima regula cap. 8. dicebatur, quòd septem pater noster pro defunctis, quòd uidetur expediens, non tamen necessarium. Deniq; super omnia consuetudini stetur, & eo modo quo consuetudo habet obseruetur circa hæc in quibus nil determinatum ex regula uel declarationibus habetur. Clerici autem non tenentur ex regula ad aliud, quàm in breuiario Rom. habetur in eius rubricis pro defunctis orare. Si qua autem alia eis imponuntur

tur per praelatos, uel statuta non tenentur, nisi prout ad alia præcepta uel statuta praelatorum seu ordinis, seu ad specialiter satisfaciendum defunctis benefactoribus, pro debito seu particulari, & ante totius ordinis uel familiæ, ut sunt quatuor officia generalia in anno, & officia & missæ singularum hebdomadarum pro defunctis, & huiusmodi.

¶ Sextum punctum, Ad officium de Domina nostra tenentur clerici ex regula secundum quod in rubricis breuiarii Rom. habetur suo loco, & eo modo quo ibi ordinatur, ut patet ex dictis, quamuis quo ad clericos seculares aliquando aliud dicendum sit, secundum Ioann. de Imola. in Clement. de celebratione missæ. & Guillelm. & Abb. in cap. presbyter de celeb. missæ. ut de hoc potest latius uideri in summistis tit. hora Canonica, &c.

¶ Quo ad id (& ieiunetur a festo omnium sanctorum.

QVÆSTIO II. Quæritur, quibus temporibus & quomodo teneantur fratres ex regula ieiunare?

¶ Respondeo per sex puncta, quorum primum est. Omnes professi tenentur ex ui regulæ obligatorie ieiunare, à festo omnium sanctorum usque ad natiuitatem domini & omnibus sextis feriis totius anni, patet ex declarat. Clement. 5. quod hoc est æquipollens præcepto, ut dictum est: ergo omnes professi etiam si non attingat uigesimum annum, tenentur ex uoto speciali: quamuis alias de iure cõi non tenerentur ad ulla ieiunia, neque ad quadragesimam secundum cõiter doct. (ut dicitur infra in 2. & 3. punctis latius) ubi notandum, quod tale ieiuniũ à festo Omnium sanctorum usque ad Natiuitatem intelligitur conclusiue, ita scilicet quod ipso die Omnium sanctorum non est ieiunandum, neque ipso die Natiuitatis Domini, nisi ueniant in 6. feria, tunc enim ratione 6. feriæ quam ex uoto ieiunare tenemur sine exceptione debet ieiunari etiam dies Natalis Domini, quamuis alii Christiani comedant tunc carnes, Vt cõiter dicunt expos. reg. ut Hug. 3. cap. & Silue. tit. ieiunium q. 10. tit. uotum secundum ius cõe, de obse. iei. ca. finali, cõiter doct. canonistas. &c.

¶ Tertium punctum. Probabilius uidetur quod etiam ex regula tenentur

tenentur, omnes professi ieiunare quadragesimam, quamuis id aliquo qualiter uideatur dubiũ, probatur quod sit probabilis. Nam Clemens 5. in sua declarat. art. 2. postquam exspecificauit illa 12. æquipollentia, subiunxit quod ubicumque in regula ponitur hoc uerbum, teneantur, habet uim præcepti ex regula. Sed in hoc 3. cap. regula ponit Ly. (teneantur) loquens de quadragesima, ubi sic dicit, aliis autem temporibus scilicet aliis à supradictis, non teneantur nisi 6. feria ieiunare, ergo ad alia quæ dicta ibi in regula & expressa sunt sine exceptione & limitatione, tenentur ex ui regulæ. quorum unum est quadragesima de qua proxime ibi dixerat expressè & absolutè, (sed aliam usque ad resurrectionem Domini ieiunent) q. d. licet non obligentur ex regula ieiunare 4. dies post Epiphaniam illi quando nolunt, tamen teneantur ex regula ieiunare quadragesimam usque ad Resurrectionem sicut alii omnes Christiani. & probatur quod iste sit sensus huius regulæ, & similiter probatur 2. principale intentum. Nam Clemens 5. art. 5. expressè sic ait, deinde cum duobus temporibus annotatis in regula scilicet à festo Omnium sanctorum usque ad natiuitatem Domini, & maxime quadragesimæ in quibus fratres ieiunare tenentur &c. ubi innuitur quod ex regula tenemur ieiunare istis temporibus ibi in regula simul annotatis, tamquam obligatoriis. Item patet idem expressius in constitu. g. Farinerii abto. Bonauer. compactis uel ap probatis, & constitut. g. Barchinon. & Burgen. cap. 4. ubi sic dicitur. Cum secundum regulam fratres duas quadragesimas ieiunare teneantur, &c. Item hoc idem ait expressè frater Gundifalvus in suo tractatu. fo. 99. & expositores sine tit. cap. 3. & Bonauerura cap. tertio, & Hugo cap. tertio, & communiter sancti patres & doct. ordinis sic ab initio hucusque intellexerunt ante & post declarat. Nicolai 3. & Clemen. 5. & ideo sic uidetur probabilius sentire cum communi modo intelligendi, Et sic tenendo hunc sensum seu scientiã, dicendum est, quod oēs professi etiam non attingentes 19. uel 20. annum, tenentur integre ieiunare totam quadragesimam, sicut & à festo Omnium sanctorum dictum est.

¶ Sed hiis non obstantibus dictum est, quod adhuc potest dubitari, an quadragesima sit ex ui regulæ nostri necessario ieiunanda, tum quia declarat. Clemen. quintus articulo quinto ubi supra non uidetur, omnino aperte concludere solum enim ex ibi dictis conclu-

concluditur aperte quòd tenemur ieiunare illis temporibus contentis in regula, non tamen còcluditur quòd tenemur specialiter ex ui regulæ in omnibus illis temporibus ieiunare, sed solùm in illis à festo Omnium sanctorum in 6. fer. de quibus specialiter in primo puncto dictum est. Multa enim continentur obligatoria in regula, non tamen ex ui regulæ, ergo. tum etiam quia Clem. 5. in art. 2. ubi exspecificabat æquipollentia, loquendo specialiter de ieiunio à festo Omnium sanctorum usq; ad Natiuitatem, & de 6. feria, quòd ex regula tenemur ieiunare, nil omnino de quadagesima loquutus est: ergo propter prædicta uidetur dubium, quòd uis speculum ff. 13. magis declinet ad hoc ultimum, quòd s. non est ieiunanda obligatorie ex regula: & aliqui alii forte idem teneant, & per consequens hoc timentes, habent concedere sicut & concedunt manifeste, quòd professi non attingentes 21. annum ætatis, non tenentur ieiunare totam quadragesimam, ex quo ex uoto non tenentur ad eam præ aliis Christianis, sed solùm tenentur ex parte eam ieiunare, sicut tenerentur obligatorie si essent in seculo, ut de hoc inf. in 3. puncto. dicitur, quàmuis ex condescenduntia debent eam ieiunare omnino propter statum perfectionis in quo sunt. Sed ut dixi, probabilius est tenere primum, quòd s. tenentur omnes ex ui regulæ eam ieiunare: tum quia licet non aperte, tamen tacite id uidetur regula innuere, & Clemens. 5. ubi sup. art. 5. qui licet in art. 2. non satis explicuerit, sufficit quòd in art. 5. id magis explicuerit: sicut & de Diuino officio laicorum dictum est sup. q. 1. quòd licet Clemens. 5. non explicuerit art. 1. neq; alibi, tamen habetur pro explicato ab eodem. Immo & in prædicto art. 1. Clement. 5. plura æquipollentia ibi non omnino explicat, sed solùm leuiter tangit, propter breuitatem: uolens quòd plene subintelligantur alia quæ in regula habentur, quo ad ea quæ ibi tangit, ut facile patet discurrenti per singula: ut infra cap. 10. q. 5. habetur de ministris, & ut inf. 6. cap. q. 19. de seruiendo infirmis, sicut uellemus nobis serui, & cap. 7. q. 3. quia rationes & textus regulæ & declaratio Clemens. 5. magis uidentur facere ad hoc: Similiter & expressius id habetur in statu. g. & sanctis expositoribus, & communiter sic habetur. ideo teneatur tanq; probabilius, & uerius, quòd ex ui regulæ est quadragesima necessario ieiunanda ab omnibus professis, ut supra dictum est

est, & notandum quòd saltem in particulari iam non est necesse, quòd ieiunetur à quinquagesima, quàmuis sit decens, nisi consuetudo haberet obligatorie oppositum uel scandalum, & iam est consuetudo, quòd in còitate ieiunetur à quinquagesima, ut patet in summissis tit. ieiunium.

¶ Tertium punctum, ad ieiunandum in aliis temporibus iniunctis per ecclesiam, utpote in uigiliis, & quatuor temporibus fratres tenentur sicut & alii Christiani & nò amplius. 1. patet ex decla. Cle. 5. art. 5. quod non amplius teneantur, nisi solùm ex ui præcepti ecclesiæ seu statuto ecclesiæ: neq; alio modo, quàm alii Christiani eiusdem ætatis, patet: quia non obligamur ad talia ex uoto, uel regula specialiter (ibi aliis autem temporibus non teneantur, s. ex regula specialiter) ieiunare, quo solùm manet oblig. ecclesiæ Ideo qui non attingunt 21. annū non tenentur integre omnia hæc ieiunare, sed sicut alii Christiani ex parte, quia iura tales nò aliter obligant, de quo s. qua ætate quis teneatur ieiunare uigilias & 4. tempora anni, & quæ ætas excuset ab eis ieiunandis, ex iure ecclesiastico uideatur in summissis, tit. ieiunium, hoc enim est iuris communis non obscuri, ex decencia tamen debet professi hæc omnia integre ieiunare, ut dictum est in 2. puncto, secundū tenentes quod quadragesima solùm est ieiunanda, ex præcepto ecclesiæ.

¶ Quartum punctum, ieiunia regulæ debent fieri in cibis quadragesimalibus, secundum statuta g. ordinis & cõter expos. cap. 3. quadragesimales autem cibi, sunt illi in quibus secundum ius Canonicum ieiunatur in diebus ieiunii ecclesiastici, cõsiderato more ecclesiæ, uel diocesis seu regionis, maxime religiosorum consuetudine approbata talis religionis, in qua morantur fratres, ut aiunt quatuor magistri & Hug. & c. expositores cap. 3. De quo latius in summissis tit. ieiunium. In quo notandum, quòd Eugenius 4. fol. 18. ff. 112. concessit cap. g. facultatem ordinandi, & declarandi, in quibus locis & prouinciis fratres debeant ieiunia regulæ in cibis quadragesimalibus obseruare, & in quibus debeant patrum consuetudinem imitare, uel aliter se habere, forma autem ecclesiæ in ieiunio (ut simplices eam breuiter sciant) est ut ieiunantes detracto prandio cœna contenti à Carnibus animalium & ab omnibus qui ab eis trahunt originem sementinam, utpote à lacticiiniis, lacte, caseo, ouis, & huiusmodi abstineant, sed de ouis & lacticiiniis

niis pro aliquo tempore consuetudo uariat regionum ecclesie ap probata, ut ait Hug. 3. cap. & latius de hiis summistis: Similiter quomodo liceat facere collationem breuem secundum consuetudinem regionis, & precipue religiosorum talis familie approbatam non secundum abusiones aliquorum, uideatur ubi sup. apud docto. quia hoc pertinet ad ius commune.

¶ V. punctum (tempore necessitatis manifeste fratres non tenentur ieiunare) nec ieiunia regule, nec ecclesie: hæc autem necessitas potest esse multiplex secundum magistros, Hug. & expos. in 3. ca. s. uel ratione ætatis, infirmitatis, debilitatis, uel laboris ineuirabilis, quando s. talis labor esset necessarius per quem quis cogere retur soluere ieiunium: ita quod aliter commode ut oportet perfici non posset (ut ait Bonauent.) uel ut etiam ait Bart. Pif. Necessitas aliquando contingere potest propter defectum sufficientis uictus & sustentationis necessariae, de quo etiam latius habetur inf. q. 3. sequenti in 1. puncto ibi uideatur, quod cauenda est causa quæ rationabiliter inducit necessitatem. Quæ necessitas tunc dicitur manifesta cum indigenti uel discreto cuique intuitu, & maxime prælato dubia non existit, & talis necessitas, ut dictum est, excusat à ieiunio: quod si non sit necessitas tam uergens & manifesta, tunc non sufficit ad soluendum ieiunia regule sine dispensatione rationabili prælatorum, ut infra cap. 10. q. 4. habetur. Ad soluendum etiam ieiunia ecclesie, requiritur necessitas uel utilitas seu causa rationabilis, ut de hiis omnibus latius apud summistas, tit. ieiunium habetur, ibi uideatur. Vide etiam quo ad hoc aliqua priuilegia tangentia nos, & nostros familiares, & aliquas dispensationes in hoc ut latius habetur in compendio priuileg. tit. ieiunium.

¶ Sextum punctum, quo ad ieiunium Epiphaniæ, dic quod relinquitur uoluntati subditorum sub consilio: Ideo non debet subdito imponi nolenti sine causa ad id sufficiente, sed subditus tenetur acceptare tale præceptum, si ex causa ei imponatur, uel ex culpa sua, &c. licet generaliter hoc non possit omnibus imponi, ut habetur infra cap. 10. quæst. 2. Multa enim sunt ad quæ homo non tenetur simpliciter aut regulariter, bene tamen ex causa seu culpa ut latius Gerson in regulis moralibus in 2. parte summæ: Similiter non debet prohiberi uolenti tale ieiunium Epiphaniæ, nisi ut dictum est, ex causa sufficiente prohibeatur: quando autem est causa

causa sufficiens ad prohibendum uel ad imponendum tale ieiunium alicui, prælatorum est, non subditorum, iudicare. Ideo periculosum est subditis in hiis proprium sensum temere uel pertinaciter sequi contra prohibitiones uel præcepta superiorum. Similiter uitium singularis relaxationis & scandali, etiam si quis uolet ieiunare tota communitate ieiunante, uel abstinente à carnibus, uel à cœnis, tali tempore, ut ait Hug. 3. cap. cum prædictis omnibus concordans. De quibus omnibus latius infra cap. 10. q. 2. q. 5. &c. Et notandum secundum Hug. cap. 3. quod tale ieiunium Epiphaniæ potest in carnibus fieri (modo dicatur proprie ieiunium modo non, sed potius abstinentia) quia nullum in gratuitis bonum contemnendum est, & statutum generale est ad hoc.

¶ Quo ad id, & non debeant equitare, &c. & id in quacunque do. intra &c. loquentes omnibus sicut decet, & de omnibus cibis.

¶ QVAESTIO III. Quæritur quomodo liceat uel non liceat fratribus equitare, loqui sicut decet, & comedere de omnibus cibis qui apponuntur eis?

¶ Respondeo per tria puncta: quorum primum est, Fratres ex uel regule obligantur non equitare, nisi in necessitate uel infirmitate. Probatum primum, quia sic declarauit Clem. 5. hoc esse obligatorium ex regula, quod s. fratres non debeant equitare, &c. pro equitare autem intelligitur generaliter pro eo quod est uti uentione cui iussit animalis seu curus: ita quod non possumus equitare neque bigare, aut quadrigare, &c. huiusmodi. Sed solum pedestres iter agere, sicut & dominus Iesus quando lassus ex itinere peditando, uenit ad puteum, Ioan. 4. Et cum prædictis omnibus expresse concordant 4. magist. Bonauen. cap. 3. serena conscient. q. 4 5. & in constit. antiquis Farinerii. & Martini 5. Idem sic declaratum habetur. Dictum est nisi manifesta necessitate uel infirmitate cogantur tunc s. ex tali necessitate uel infirmitate, bene licitum est equitare, etiam sine ulla alia dispensatione si sit necessitas cogens & manifesta, & infirmitas ad equitandum, quia necessitas ad equitandum,

sicut & ad calciandum non est semper strictissima, sed habet suam latitudinem, alias requiritur dispensatio maior uel minor, secundum maiorem uel minorem causam seu necessitatem ut dictum est sup. q. 2. præcedenti de ieiunio, & etiam latius supra cap. 2. q. 23. de calciamentis; ibi uideatur & applicetur huc ut oportet.

Sed notandum, quod necessitas uera & sufficiens ad equitandum attenditur multipliciter, scilicet uel ratione itineris: utpote quia prolixum seu longum, uel quia est impeditum aquis, luto, niuibus, & huiusmodi: uel ratione negotii conuenientis seu opportuni urgentis, ita quod commode fieri aut differri non potest, nisi equitando aut nisi per eum qui non nisi equitando potest illud expedire: aut ratione infirmitatis uel debilitatis personæ propter quam non potest quis sine magno detrimento pedester ambulare. Et cum his concord. expresse Bonauent. cap. 3. & expos. sine tit. & ser. conscientia q. 45. & faciunt ad hoc suprascripta cap. 2. q. 23. & c. de calciamentis. Et notandum, quod si causæ inducentes prædictas necessitates etiam urgentes & manifestas ad equitandum non sunt rationabiles, commodæ seu necessariæ seu expedientes: tunc licet adsint prædictæ necessitates personæ uel itineris, non sufficiunt ad licite equitandum, tunc enim uoluntarie quis seponeret in tali necessitate sine causa rationabili. & per consequens ipsa necessitas inde sequens est uoluntaria, dum causa eius non est expediens, sed manet adhuc uoluntaria: quia sicut qui uoluntarie & culpabiliter ignorat, talis ignorantia non excusat, sed est culpabilis pro toto tempore pro quo manet libera uoluntas ignorandi: quia est culpabilis, sicut & est libera, saltem in sua causa dum talis causa est, seu manet adhuc culpabilis & in nostra potestate, ut communiter dicunt doctores in materia de ignorantia. sicut etiam is qui ex sua uoluntate culpabiliter necessitatur ad aliud peccatum, utpote qui ex uolitione efficaci alicuius finis necessitatur ad persequendum aliquod medium, sine quo talis finis obtineri non potest: certe dum manet libertas culpabilis in tali causa redudat etiam in actum uel effectum inde consequentem, ut latius Angelus in moralibus c. 1. 3. & 6. & eo ipso quo quis obligatur ad aliquid, obligatur ad tollendum impedimenta seu causas, quibus illud sic iniunctum potest probabiliter impediri, ut Angelus ubi sup. ca. 3. & 8. uel ut patet de eo qui se uoluntarie ingerit in aliquem actum uel officium, tanquam

tanquam peritum & potentem, quia eius imperitia & impotentia non excusat eum quamdiu manet libertas inde resiliendi debito modo, ut aiunt communiter doctores, & Adrianus 5. in quol. art. 2. sic in proposito, eo ipso quo obligatur quis non equitare, obligatur non solum ad non equitandum sine necessitate, sed & ad tollendum causas irrationabiles, inducentes nos ad necessitatem equitandi: obligatur inquam ad tollendum seu ad non ponendum tales causas, in quantum rationabiliter potest eas tollere sine detrimento personæ uel officii, aut negotii rationabilis expediētis seu conuenientis. Ideo si quis uult sine ulla rationabili causa iter agere gyro uagando, iam non habet causam rationabilem, & per consequens sequens, neque necessitatem ueram ad equitandum. Similiter neque ille qui licet sanus, tamen si ne causa rationabili accelerat iter unde cogatur lassari & sic equitare si est sanus, quamuis debilis ad itinerandum uel delicatus, non possit iter agere nisi equitando. Et cum prædictis hiis expresse concordat Petrus Ioannes, ut habetur in seren. conscientia q. 45. & in speculo ff. 15. dicens, quod pro quibuscunque negotiis nostro statui non bene consonis, nulla est nobis equitandi necessitas, immo & fugiendi, hæc ille. Et in expos. sanctorum patrum cap. 3. habetur, quod causas pro quibus adhuc possemus equitare, uitare debemus, sicut sunt uagi discursus non expedientes litigia causidica, uel quando ad regimen seu ad tale officium (utpote ut uadant pro discretis ad cap. g. uel prouinciales, sunt alii æque idonei) tales tenere uel eligere ad prædicta officia qui non possunt uel nolunt ea sine equitatione exercere, quia & ad istos admonendos seu amouendos tenentur illi qui ad talium electionem operantur seu cooperantur, ut sunt Min. g. & prouinciales & cap. & diffinitores & alii ad id per sua suffragia cooperantes: faciunt etiam ad prædicta 4. magistri & Bonauentura supra in 2. cap. ubi de calciamentis agitur ut dictum est, licet supra cap. 2. q. 23. ibi uideatur: quod est notandum eo magis quo minus hoc aduertitur ab omnibus ferè cum sit obligatorium ex regula, cuius culpabilis ignorantia seu inaduertentia non excusat. Nam dum non est prædicta necessitas, aut prædicta causa rationabilis inducens talem necessitatem, non excusat ab hoc præcepto: immo dum est in nostra potestate tollere talem necessitatem, aut causam non rationabilem inducentem ad talem necessitatem equitandi, semper

per est frater Min. in transgress. a actuali seu uirtuali huius præcepti regulæ, si non tollitur efficaciter ut cōmode potest talis necessitas seu causa supradicta (ut patet ex supradictis secundum cōiter doct.) ex quo semper pro toto illo tempore manet in libera uoluntate culpabili contra hoc regulæ præceptū seu obligatorium. Quomodo autem nostri prælati possent in hoc aliquo modo dispensare licet non sit ualde arcta necessitas, uideatur infra 10. cap. q. 4. ubi latius. Tandem quo ad hoc notandum, quod licet uideatur suffecisse si regula solum diceret (nisi manifesta necessitate cogantur) tamen addit Ly. (uel infirmitate) ut ait expos. sine tit. cap. 3. & sic est duplex exceptio : Ne quis scrupulose crederet, quod infirmus non haberet causam equitandi, quamdiu posset permanere in loco ubi cepit infirmari, potest enim sine alia necessitate equitare, etiam ad recreationem conducentem ad conualescendum de infirmitate, seu ad exercitium pro sanitate, & huiusmodi expedientibus, pro salute etiam corporali.

¶ Secundum punctum est, omnia quæ in hoc 3. cap. subsequuntur (consulo uerò & moneo &c.) sunt ex ui regula solum consilia uel monitiones, ut sup. q. 2. cap. 1. habetur. Similiter illud (inquamcunq; domum intr. dicant pax huic domui, est consilium, ut patet ubi sup. cap. 1. Notandum uerò quod illud loquentes omnibus sicut decet) intelligitur sic, s. secundum Bonau. cap. 3. quod fratres debent non solum honeste loqui, sed & secundum quod decet cuiusq; statum & gradum hominum quibus loquuntur fratres humiliter & reuerenter &c. utpote reges, principes, prælatos, &c secundum uerba & epitheta talibus congruentia, prout apud homines, præsertim religiosos est consuetū talibus loqui, secundum eorum dignitatem &c. quod est contra aliquorum stultam, saltem ne dicam superbam, simplicitatem seu potius ignorātiā, aut forte hypocrisim: qui ut singulares uideantur æqualiter loquuntur omnibus omnes, etiam dominos, principes, reges, prælatos suos & aliorum uocando fratres, seu sine dignitatis debito epitheto, sine reuerentia, quasi uerò lex Christi & religio non discernat corde, opere, gradus hominum & ierarchiam ecclesiasticam: sed omnia in confusum chaos Babylonicum sine ullo ordine cōfundunt, (quod absit) ideo dicitur (honeste loquent omnibus sicut decet) præuidet enim in spiritu B. pater Franc. supradictos abusiones aliquorum

quorum cordibus & uocibus male futuras. Ideo ut pater pie consulens prouidit dicens, honeste loquent. omnibus sicut decet)

¶ Tertium punctum, quo ad illud (& secundum sanctum Euan. de omnibus cib. qui appo. eis, liceat manducare) notandū quod ex regula est concessio seu licentia, ut patet ex dictis sup. ca. 1. q. ubi notandum, 1. secundum Bonauent. cap. 3. quod hoc non conceditur nobis, ut per hoc detur licentia nos incrassandi & laute uiuendi contra regulas moderantiæ & honestatis. Sed ut non grauemus hospites eundo per mundum si singularia cibaria peteremus & ut paupertati nostræ promissæ consulatur, qui enim nil habet neq; pecuniam potest accipere, non facile potest in delectu ciborum uiuere: ut ergo sine grauamine hominum, & quibuslibet oblati frater facile posset & moderate secundum regulas uirtutis & honestatis, & paupertatis sustentari, ideo conceditur hoc, s. quod de omnibus cib. qui app. eis liceat manducare s. ieiunantiū in ieiunio, non ieiunantium in non ieiunio pro suo modo & tempore secundum honestatem, & ædificationem populi & spiritum Euangelicæ libertatis aut sanctitatis: ideo dicit quod secundū sanctum Euan. de omnibus cibis &c. alias autem non est Euang. libertatis, & sanctitatis, cum preuaricatore in crimine participare uel incarnalitate irregulariter suo cōsortio conformari, hæc Bon. & concordat Hug. 3. cap. ubi de hiis plura & pulchra uideantur. Notandum 2. quod secundum Hug. cap. 3. ordo similiter & prælati appositis uel oblati cibariis possunt prohibere fratres saltem intra domum pro aliquando, quibus & in hoc parendum est. Ordo enim seipsum arctare libere potest: illis enim concessio regulæ præiudicare non debet, sine quibus religio non consistit, hæc ille Sed de hiis latius infra cap. 17. q. 2. ibi uideatur.

Quod

¶ Quod fratres non recipiant pecuniam.

C A P V T I I I I .

DRæcipio firmiter Fratribus omnibus vniuersis, vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiāt, per se vel per interpositam personam. Tamen pro necessitatibus infirmorū & alijs fratribus induendis per amicos spirituales, ministri tantū & custodes sollicitam curam gerant, secundum loca & tempora & frigidas regiones sicut necessitati viderint expedire. Eo semper saluo, vt (sicut dictum est) denarios vel pecuniam non recipiant.

IN hoc quarto capitulo agitur de duobus. Primo quod caueatur à denariis uel pecunia. Et quo ad hoc est unum præceptū ex uiregulæ, & est de præcipuis preceptis regulæ (ibi præcipio fir. fratribus uniuersis, ut nullo modo denar. uel pecun. &c.)
 ¶ Secundo agitur quomodo & per quos est prouidendum

uidendum fratrum necessitatibus. Et quo ad hoc est aliud obligatorium æquipollens præcepto ex uiregulæ secundum decla. Cle. 7. ut habetur sup. ca. 1. q. 1. Et incipit ibi, tamē pro necessitatibus infirmorum, &c. usq; in finem.

Et sumitur prædicta uerba ex Math. 10. & Lucæ 9. Nolite possidere aurum neq; argentum &c. de quo Bonauent. cap. 4. latius agit ibi uid. si placet. Et illud (tamen pro necessitatibus infirmorū &c.) ex Luc. 10. ubi Samaritanus, qui custos interpretatur, curā habuit de uulnerato in uia Hiericho. Pro quo etiam notand. secū dū quatuor magistras, Hug. Bar. Pis. cap. 4. & su. & sere. conf. q. 6. quod proprietates cuiuslibet rei prohibetur nobis infra in 6. ca. Vfus autem aliquarum rerum conceditur nobis ibidem, de quibus in hoc cap. 4. infra q. 7. &c. & infra cap. 6. q. 14. &c. latius dicitur. Vfus autē uel receptio pariter & proprietates denariorū uel pecuniarum, hic omnino prohibetur in 4. cap. tam per se, quā per interpositam personam, pro quorum omnium maiori declaratione ponuntur 16. quæstiones quæ sequuntur.

¶ Quo ad id, Præcipio firmiter fratribus vniuersis vt nullo modo denarios vel pecuniam recipiant per se vel per interpositam personam.

Q V A E S T I O I. Quæritur quid sit denarius, quid pecunia?

¶ Respondeo per 3. puncta: quorum primum est denarius proprie est & dicitur ipsa moneta ex quocunq; metallo, seu materia facta sit, ut aiunt omnes expos. cōiter: quāuis antiquitus denarius dicebatur quædam moneta ualens decem tantum nummis: nunc autē generaliter accipitur pro quacunq; moneta, ut dictum est, & sic etiam Zabarel. Sed Clement. exiui. s. 12. & in hoc nullum dubium est.

¶ Pecunia uerō quāuis antiquitus proprie erat subera de pecoribus tantum proueniens, ut habetur 1. q. 3. cap. totum. Vnde &

ideo à pecore dicta est, seu à pecude qui primo in prima moneta olim sculpra est, tamen hodie secundum iura cõiter pecunia accipitur pro quacunq; subera undecunq; proueniente, ut ait Zabarella, ubi sup. & uidentur concordare 4. Magistris cap. 4. clarius dicentes, quòd pecunia secundum iura cõiter dicitur, quicquid ap preciat numerata pecunia, ut aliquid inde ematur. Sed tandem nomine pecuniæ, prout accipitur pecunia hic in regula & declarationibus intelligendum est, ut tandem in tab. Vic. g. habetur declaratum hoc modo. Declaratur secundum regulam & expos. eiusdem quòd nomine pecuniæ intelligitur omnis res quæ procuratur & recipitur, non ut fratres utantur ea immediate, sed eo animo, ut commutetur in aliam, uendatur, uel distrahatur, hæc ibi.

Quòd est notandum, quia melius declarat acceptionem pecuniæ quàm alii expos. (ut patet in 4. Magistris, Bonauent. Hug. Bar. Pif. Ser. conf. q. 4. 6. &c. Ideo prædictæ declarationi stetur. Sicut etiam habetur in speculo ff. 6. ergo dic quòd pecunia dicitur quicquid recipitur ut uendatur uel ut per illud aliquid aliud habeatur. Ut si recipiatur triticum, uinum, sal, linum, lana, arietes seu agni, & huiusmodi, ut uendantur, uel si in aliud cõmutentur, quia qui talia, tali modo recipit, recipit pecuniam per se quidem, si per ipsum recipiat cum tali animo, uel per interpositam personam, si per alium à se interpositum cum tali animo recipiat, & patet ex dictis & dicendis infra q. 2. & 3. &c.

¶ Secundum punctum, ex quibus patet, quòd si agni petuntur seu recipiuntur principaliter cum intentione eos commutandi pro arietibus sub precii æstimatione quod sunt pecunia. Similiter si lana, ut commutetur uel detur in precium pannorum: ratio patet ex dictis, secus si ut ipsi agni conferuentur, & fiant arietes, ut sic postea comedantur, quia tunc non est pecunia. Similiter non esset pecunia lana petita, seu accepta, ut ex ea ipsa fiant panni, quibus fratres induantur, quàmuis ibi posset esse peccatum superfluitatis, uel prouisionis in futurum &c. si sine necessitate reciperentur agni & lana ad comedendum, & induendum ex eis, de quo latius infra c. 6. agendum est q. 12. & 14. Similiter si arma reciperentur in funibus magnatorum, seu si equi & alia huiusmodi quibus in se immediate in sua propria specie nos non possumus uti neq; intendimus uti, sed si recipiuntur ad commutandum, uel distrahendum, pro aliis.

aliis mediante æstimatione, dic quòd est pecunia, & per consequens non aliter quàm uere pecunia potest procurari seu acceptari ut inf. q. 8. &c. latius dicitur, ut hoc ait specul. ff. 7. secundum Clemen. 5. art. 7. Quòd si contra prædicta de agnis receptis ad commutandum sub æstimatione pro arietibus arguatur, probando quod non sit pecunia: quia quòd accipitur non ad commutandum uel distrahendum pro re alterius speciei non est pecunia, etiam si accipiat non ad utendum ea immediate, sed mediate (ut patet de lana accepta, ut ex ea fiant panni, quibus fratres utantur) ut dictum est sup. quòd non erat pecunia, etiam si ipsa lana immediate non uterentur fratres, sed mediate: id est, iam alterata per medium texturæ, &c. Sed agni non sunt alterius speciei ab arietibus, sicut puer non est alterius speciei à uiro iam perfecto, ergo.

¶ Respondeo negando maiorem assumptum. Imo quæcunq; res accepta ad cõmutandũ uel distrahendum præcii æstimatione interueniente, pro quacunq; alia re suæ, uel alterius speciei, est pecunia, ut patet ex dictis. Vnde si lana uel asinus accipiat ad distrahendum modo prædicto pro alia lana, uel pro alio asino eiusdem speciei est pecunia, quia uicem pecuniæ seu precii sortitur, ex quo ut pretium, uel ut sit pretiũ æquiualens & supplens pro denariis ad contractum requirerem precium accipitur, & sic debet intelligi id quòd habetur in præfato speculo ff. 6. dicente, quòd omnia illa quibus fratres in propria specie uti non possunt intelliguntur nomine pecuniæ. Quòd debet limitari & intelligi secundum dicta & dicenda in 3. puncto sequenti, ut patet ex dictis.

¶ Tertium punctum, si arma, equi &c. huiusmodi fratres in se seu alteratis non possunt licite uti recipiantur non ad commutandum uel distrahendum, sed ad retinendum domi, tunc non est pecunia, ut patet ex dictis, quàmuis possit esse uitium superfluitatis, uel aliud huiusmodi. Si uero ipsa uel alia quæcunq; etiam, quibus fratres possunt licite uti, utpote lana, triticum, uinum &c. recipiantur aũ ea donandi liberaliter aliis quibusq;, tunc non est pecunia ex quo non recipiuntur, ut sint medium seu precium, per quod aliquid aliud habeatur, ut patet ex dictis in primo puncto, quàmuis sit peccatum proprietatis, ut latius infra, capite sexto, quæstione sexta, ubi de donationibus agitur, & sic limita & intellige quòd habetur digesto 287. in quadam forma uisitacionis, ubi dicitur recepisse

recepisse pecuniam qui recipit aliquid ad uendendum, uel donandum, quia ad donandum non est pecunia, ut dictum est. Si autem omnia supradicta etiam arma, equi, lana, uinum &c. recipiantur animo commutandi quidem, ea pro aliis quibusque suæ uel alterius speciei, non tamen interueniente æstimatione præcii: Sed sine tali æstimatione simpliciter do, ut des, accipe hoc & da mihi istud, tunc stando in rigore pecuniæ, non est dicenda pecuniatis res accepta tali auctore, ex quo non accipitur ut suppleat uim denariorum, postquam non accipitur, ut sub præcii æstimatione commutetur pro alia. Proprium enim est præcii & denariorum, ut mediante taxatione tacita uel expressa interueniant in contractu.

Præcium enim & denarius æstimationem ualoris rei, ad rem connotat seu dicit. Ideo dixi quod proprie non est dicenda pecunia, quia non est proprie pecunia nisi quando ut suppleat uicem denariorum seu præcii interuenit in contractu. Sed bene talis res accepta modo prædicto ad commutandum pro alia simpliciter sine præcii æstimatione, esset actus proprietatis, de quo infra q. 9. & infra cap. 6. q. 4. latius habetur.

¶ Quando uero talis res quæcunque sit accipitur, ut pro alia commutetur interueniente præcii taxatione seu æstimatione expressa, uel etiam tacita, ut communiter fit, quia commutaturus pro alia re prius intra se compensat & comparat ualorem unius ad aliam, sicque tandem licet non exprimat, dat & commutat, quasi absolute & simpliciter sine tali æstimatione & comparatione ualoris, quam tamen intus fecit secrete, tunc uere & occulte, seu tacite interuenit æstimatio præcii, & per consequens est pecunia, & quia communiter ita fit in commutationibus, ideo absolute dicendum est sicut & in prædicta tab. Vic. g. habetur, quod quando quid recipitur animo commutandi pro alia re est pecunia, ut sup. in 1. puncto dictum est. Præsertim quia hoc modo accipitur nomen pecuniæ prohibita per regulam, & de qua agunt declarationes & regulæ expof. (quicquid secundum ius nomine pecuniæ alibi intelligatur) & ideo non nisi tanquam pecunia procurari aut recipi potest, ut in quæst. sequentibus latius dicendum est. Sepæ tamen nomen pecuniæ latius extenditur, & pro denariis accipitur communiter, nisi ex scientia adiuncta, appareat differentia.

Quæstio

QVÆSTIO II. Quæritur quid sit petere, procurare, & recurrere, ad pecuniam, recipere, tangere, contractare, portare, transportare, seu transmittere pecuniam, & uti pecunia, & in quo differant omnia hæc?

¶ Respondeo secundum tract. decem plag. paupertati, plag. 1. (Petere pecuniam capiendo in tota hac, quæst. nomen pecuniæ latius, prout includit etiam denarios) petere ergo pecuniam, proprie dicitur qui uult eam recipere per se uel per alium, seu manu propria seu aliena, & hoc sic intendit. itaque duo requiruntur, ut quis proprie dicatur petere pecuniam: Alterum est quod intendat petere denarios, uel rem distrahendam pro alia, quæ tunc proprie dicitur pecunia, ut patet q. 1. præcedente: Alterum est, quod sic petens intendat eam recipere per se, uel per interpositam personam. Sed large dicunt, ut est in usu petere pecuniam, est idem quod procurare releuationem necessitatis mediante pecunia, seu recurrere ad pecuniam pro suis necessitatibus.

¶ Secundo ergo notandum, quod procurare releuationem necessitatis mediante pecunia, seu recurrere ad pecuniam, seu large petere pecuniam (quod idem est) est ire ad amicum spiritualem dantem s. uel reseruantem pecuniam, ut mediante pecunia provideatur suis necessitatibus, modo aliis licito. Itaque duo requiruntur ad hoc. Alterum quod frater petens remedium suæ necessitatis intendat expresse uel tacite quod is à quo petit, det uel emat eis, uel provideat eis mediante pecunia, ea quæ petuntur à fratre. Alterum est, quod talis prouisio fiat per amicum spiritualemente proprie dictum: itaque frater nec per se nec per alium accipiat pecuniam. Propter defectum primæ conditionis patet, si quis recurreret ad Petrum pro suis necessitatibus habendis, sed non eo animo, ut mediante pecunia provideat, quamuis sciat quod talis Petrus debet emere pro pecunia ea quæ ab eo petuntur per fratrem: tunc talis frater non idcirco hoc modo petere pecuniam, nec recurrere ad pecuniam: ut si exempli gratia peteret simpliciter & animo tali simplici panem ut comedat carnem, oleum, & huiusmodi, non petit pecuniam quamuis sciat quod non nisi mediante pecunia Petrus illi providebit de pane, carnibus &c. quod si peteret ab eodem Petro ut emat uel ut det pecuniam unde ematur sibi panis, carnes &c. tunc pecuniam petit (ut dictum est) & ex hiis patet alia 2. conditio quod s.

in

in illo casu in quo frater petens intendit petere seu prouideri sibi de pane & mediante pecunia, tunc ipse dans pecuniam, seu ipse qui auctoritate dantis eam recipit, & tenet ad prouidendum fratris necessitati ea mediante dicitur & est amicus spiritualis propriè & quòd per amicū spiritualem fit talis prouisio, ut inf. q. 3. late dicitur. Illi uerò à quo non petitur prouisio mediante pecunia, non dicitur neq; est propriè amicus spiritualis secundum regulam: sed benefactor seu deuotus ordinis, uel fratris ut late dicitur infra q. 1. Et pro nunc sufficiat pro ratione horum omnium breuiter hæc ratio, quia s. soli denarii seu pecunia interueniens secundum regulam in promissione nostrarum necessitatum faciunt aliquem esse seu dici propriè amicū spiritualem, secundum regulam, sola autem intentio est, quæ facit (saltem quo ad nos fratres Min.) aliquid esse pecuniam, ut sup. q. 1. dictum est, & patet ex declarat. Nic. 3. art. 2. ubi dicitur (nec eo animo recipiant ut distrahatur &c.) ergo ubi est talis intentio petētis, ibi est petitio pecuniæ, uel rei mediante pecunia, & per consequens ibi est amicus spiritualis alias non: & sic patet quòd 2. conditio sequitur ex prima ad hoc quòd quis dicatur petere pecuniam, uel rem procurare mediante pecunia secundum regulam & declarat. dum modo id fiat modo alias licito, quòd pro tanto dicitur, quia si talis recursus mediante pecunia fiat ad aliquem seu per aliquos, seu alio modo quàm regula & declarationes determinant, modo fiat per syndicum, ut syndicum, modo per alium & cetera: tunc non propriè dicitur procuratio aut recursus ad pecuniam, hoc modo supradicto, prout iste secundus modus distinguitur ab aliis omnibus. Sed uel dicitur propria petitio pecuniæ, uel receptio eius, uel aliquid aliud, ut patebit ex definitionibus membrorum subsequentiū in hac q. & q. 3. & cætera.

¶ Tertio notandum, quòd recipere pecuniam, secundum declar. & regulam, prout etiam includit polytice contrèctare pecuniam, ut habetur infra q. 3. dicitur is qui ad libitum uult facere de pecunia sicut solet dominus pecuniæ per se, uel per alium in recipiēdo, retinendo uel expendendo, utpote quando ad nutum seu uoluntatem fratris pecuniæ recipitur, deponitur, muratur, uel consumitur, seu expenditur, uel datur non habita rationabili uoluntate auctoritate seu licentia domini dantis. Sicut unus Episcopus man-
dans

dans ut libet suo famulo, uel procuratori suo licet ipse manupro-
pria non tangat denarios seu pecuniam. Sicut forte faciūt aliqui fratres mandantes habentibus pecunias pro suis necessitatibus, ut sic uel sic dent, mittant, accomodent, uel mutuent pecunias prædictas, sicut Episcopi faciunt & computum petunt, exigunt, &c. huiusmodi, quæ ad solos dominos pecuniæ pertinet agere: cum non plus possint fratres à talibus amicis spiritualibus seu tenentibus pecunias petere quàm ab ipsis primis dantibus dominis pecuniarum, ut de hiis latius inf. q. 8. habetur.

¶ Quarto notand. quòd tactus pecuniæ est duplex: unus est mere naturalis seu realis sicut tangere, pecuniam seu aliud metallum, seu massam auri, & argenti, & huiusmodi, & hoc per modum deuotionis, uel medicinæ, uel etiam sine causa quacunq; sed ut quilibet alia res tangeretur & teneretur. Secundus, est tactus polyticus & moralis, quando s. pecunia seu denarius tenetur, seu capitur tanq̄ pretium ad contrahendum uel commutandum, seu pecuniario modo, ut alii dicūt, & hic tractus, propriè dicitur cōtrèctatio & acceptio pecuniæ sicut mercatores contrèctant, ut infra q. 3. latius probatur.

¶ Quinto notandum, quòd portare pecuniā, est deferre pecuniā de uno loco ad alium, per seipsum seu per alium, seu per alium hominem uel iumentum secū eundo, modo sit sua, seu pro se, modo sit aliena, modo pro altero quocunq;.

¶ Sexto, notandum quòd transportare pecuniā unomodo est idem quòd portare de uno loco ad aliū, ut dictum est: alio modo est idem quòd transmittere pecuniam, & est eam de uno loco ad alium mittere seu trāsmittere per aliquem, de quo an liceat an nō latius infra q. 9. dicendum est, ibi uideatur. Et ex dictis patet conuenientia & differētia prædictorum oīum, quæ etiam ex dicendis q. 3. &c. sequentiū latius patebit.

¶ Septimo, notandum quòd uti pecunia, est eam accipere, ut in 3. notabili dictum est, & contrèctatio, ut in quarto notabili habetur.

QVAESTIO III. Quid sit recipere denarios uel pecuniā per se, & quid per interpositam personā, & quid sit amicus spiritualis, quis syndicus, & in quo differant?

¶ Respondeo per tria puncta, quorum primum est, Recipere pecuniam

cuniam per se, est pecuniam (in qua etiam denarii intelliguntur) per suam propriam personam immediate recipere, ut auctoritate sua conuertatur in aliquos usus.

Ita quod duo requiruntur & sufficiunt, ut quis dicatur pecuniam per se recipere. Primum, quod ipse immediate in sua persona recipiat pecuniã. Secundum, quod recipiat illam, ut auctoritate sua conuertatur per se, uel per aliũ in alios suos usus uel alterius. Nã si eam frater ipse recipiat in se, non tamen ut sua auctoritate, sed auctoritate dantis tanquã eis minister & dispensator, ipse frater eam conuertat per se, uel per alium in aliam rem sibi uel alteri: tũc potius dicitur propriè loquendo contrectare, uel dispensare pecuniam per se, quã accipere eam per se: quod si largius uocabulum extendatur tunc non erit necessaria ista 2. conditio, sed accipere pecuniam per se dicitur, qui per suam met personam eam accipit in suos usus conuertendam, ut dicunt quatuor Magistri. Sed quia frater Min. propriè dicitur accipere pecuniam per se, quando ipse met eam accipit, etiã si in usus alterius amici uel cuiuscunq; eã conuertat, per se, uel per alium, ut pater, quia & est reus acceptiõnis pecuniæ per se, ideo uidetur, quod id quod dicunt quatuor magistri s. (in suos usus conuertendã) debeat (intelligi in suos usus uel tanq̃ in suos usus conuertendam) Ideo clarius tandẽ diffiniendo dicatur quod accipere pecuniam per se, est pecuniã per suam met personam recipere in aliquos usus conuertendam, modo conuertenda sit auctoritate sua uel alterius, modo per se uel per aliũ, modo in suos uel alterius usus, modo non, ut sic largissime diffinitur accipere pecuniam per se.

¶ Secundum punctum. Accipere pecuniam per interpositam personam est (secundum quatuor magistros, & alios cõiter expositores) sua auctoritate aliquem constituere ad recipiendum pecuniam in suos usus conuertendam, hac illi. Et uidetur quod debeat intelligi ut in primo puncto dictum est quo ad l. y (in suos usus conuertendam) adde & tu, uel tanquã in suos proprios usus conuertendam, ita s. quod ille dicitur accipere pecuniã per interpositam personam, qui sua auctoritate constituit aliquem ad recipiendum pecuniam in suos usus, uel quasi in suos usus conuertendam: utpote quãdo eam sic per alium accipit, ut inde prouideat sibi uel amicis, uel aliis quibusq;, ut dictum est in primo puncto. In quo

notandũ

notandum quod quæcunq; persona sic interponatur seu constituitur auctoritate fratrum ad recipiendum pecuniam, modo sit syndicus, modo familiaris, seu quæcunq; alia persona, dicitur interposita persona fratrum, & fratres dicuntur accipere uel contrectare pecuniam, per talem interpositam personam, quando talis persona constituitur loco fratrum ab eisdem fratribus ad receptionem pecuniæ, uel quando ad eorundem fratrum nutum & uoluntatem pecunia iam deposita mutatur, consumitur, expenditur, datur, uel transportatur, seu transmittitur, non habita uoluntate, auctoritate seu licentia dantis, ut sup. q. 2. in 3. notabili dictum est, & latius dicitur inf. q. 8. secundum declarat. Nicol. & Clem. Et sic ex dictis patet, quid sit contrectare polytice pecuniam per se uel per alium, seu per interpositam personam, quia contrectare pecuniã generalius accipitur, & ita includit non solum acceptiõnem pecuniæ, sed & omnem actum auctoritate propria factum circa pecuniam, per se uel per alium eam accipiẽdo, mutando, expendendo, transmittendo ad nutum, sine probabili uoluntate & rationabili licentia dantis, & econtra acceptio pecuniæ etiam largius hic accipitur prout includit omnia quæ polytica contrectatio includit, ut dictum est. Ita quod idem est accipere pecuniam, quod polytice contrectare pecuniam: & accipere pecuniam per se uel per interpositam personã, est idem quod polytice eam contrectare per se uel per interpositam personam, ut dictum est: & quia sic cõiter doctores & declarationes accipiunt, ideo etiam nos eo modo hic accipimus unum pro altero, & prout utrumq; sit idem, ut dictum & definitum est.

¶ Resolutoriè ergo quo ad omnia supradicta in duobus punctis, dicamus quod accipere pecuniam per se (secundum regulam & declarationem) est pecunia in aliquos usus proprios, uel alienos tanq̃ proprios, auctoritate sua seu ad nutum sine debita & rationabili licentia seu auctoritate dantis conuertendam per suam met personam fratris recipere, uel contrectare, mutare, expendere, dare, transportare seu transmittere. Accipere aut pecuniam per interpositam personam, est auctoritate sua constituere aliquem quancunque personam ad recipiendum pecuniam in proprios usus seu in alienos tanquã in proprios usus conuertendam, uel quando ad eorundem fratrum nutum & uoluntatem pecunia ipsa iam quo-

b

modo

modolibet deposita mutatur, consumitur seu expenditur, datur, transportatur seu transmittitur non, habita debita & rationabili uoluntate auctoritate seu licentia dantis: particulæ patent ex dictis: & expresse hoc dicit in scientia & innuit dominus Nicol. 3. in sua declarat. art. 3. & clarius Clem. 5. art. 6. ubi omnia prædicta dicunt prohiberi nobis nomine receptionis pecuniæ per se, uel per interpositam personam. Quando autem dicitur quis prædicto modo seruare, quando non, dic quod secundum declarat. fierent, tunc non recipitur pecunia ullo modo, aliis autem sic, ut patebit ex quæstionibus subsequentiis, præsertim infra q. 11.

¶ Tertium punctum, patet ex dictis, 1. quod quando non recipitur neque petitur pecunia, neque procuratur pecunia mediante prouisione necessitatis, tunc persona beneficiens non dicitur amicus spiritualis neque interposita persona secundum regulam, sed solum benefactor aut deuotus ordinis, ut sup. q. 2. in 2. notabili dictum est. Quando uero sic petitur uel procuratur mediante pecunia prouisione necessitatum quod non deponitur ipsa pecunia apud aliquem auctoritate fratrum, neque deposita mutatur uel expenditur, neque datur, seu transmittitur auctoritate fratrum, neque ad nutum ipsorum sed totum fit cum debita licentia & de auctoritate dantis, tunc sicut fratres non recipiunt pecuniam per se, uel per alium, ut patet ex dictis, sic non dicitur esse aliqua interposita persona nomine fratrum, sed ibi solum est amicus spiritualis secundum regulam & declarat. Ita quod ille uerè dicitur amicus spiritualis, secundum regulam & declarat. qui ex amore dei, seu ex deuotione, quam habet ad fratres dat, uel qui datam pecuniam recipit, tenet, expendit seu administrat pro necessitatibus fratrum: non autem nomine neque auctoritate, neque ad nutum fratrum. Sed potius nomine auctoritate dantis: quicumque sit ille qui sic administrat pecuniam modo prædicto. Modo fit syndicus, modo famulus, modo alius quicumque, etiam millesimus subrogatus per dantes, uel per eorum substitutos, etiam si sit nominatus à fratribus secundum declarat. ut infra q. 11. de hoc habetur, dicitur amicus specialis

¶ Quando autem syndicus uel familiaris fratrum, seu alius quicumque accipit pecuniam, uel tenet seu expendit, uel mutat, seu transmittit, seu dat eam nomine seu auctoritate fratrum: non habita debita & rationabili uoluntate dantis: tunc dicitur interposita persona

sona fratrum & fratres dicuntur accipere pecuniam per interpositam personam, ut patet ex dictis. Et in hiis omnibus omnino concordant omnes expositores regulæ cap. 4. ut etiam expressius habetur in tract. de necessariorum congrua solu. & Ioann. Philipp. in suo tract. art. 1. & serena conscientia q. 63. & speculum fratrum Min. ff. 6. & 7. & tractatus 10. plag. parti. 2. plag. 1. Et hoc est uerū quo ad nos cismon. Hispanos, Gallos &c. huiusmodi, quam diu non acceptauimus constitutiones Martini 5. concedentes syndico ad recipiendum pecuniam, ut dicitur latius q. 16. Sed & ad huc est uerum quo ad ipsos patres ultramō. utpote Italos & alios eiusmodi qui prædictas constitutiones Martini 5. & syndicum secundum eas acceptauerunt. Nam licet per prædictas constitutiones Papa dispensauerit cum eis quod syndicus constitutus recipiat pecuniam nomine Papæ & auctoritate Papæ ipse syndicus couertat eam in necessitatem fratrum, ita tamen quod ipsi fratres nullatenus se intromittant de ipsa pecunia, ut q. 16. dicitur, quod non sunt circa alios dispensati, patet, quod ex quo Papa ipsis nihil aliud concedit: licet pecunia non deponatur nomine fratrum, sed nomine & auctoritate Papæ apud prædictum syndicum, tamen si ad nutum seu dispositionem ipsorum fratrum syndicus eam expēderet, mutaret, transmitteret, seu daret sicut familiaris uel procurator alicuius domini ad nutum & ad dispensationem seu imperium domini sui, uel pecuniæ, certe iam fratres per interpositam personam contrectarent pecuniam: & per consequens eam acciperent per interpositam personam, ut patet ex dictis. Et talis syndicus tunc esset interposita persona fratrum, quamuis simul etiam uel alias sit & appelletur syndicus, ut dictum est.

In quo autem cognoscemus quando syndicus uel persona tenens pecuniam pro necessitatibus fratrum eam administrat, mutat, seu expendit ad nutum & ad imperium fratrum, ut eorum procurator & famuli, seu ut eorum interposita persona, quando non, latius dicendum est infra quæstione 8. & quæstione 9. ubi de pecuniarum expensione agitur, ibi uideatur: quia in hoc stat præcipua difficultas, & communis error in practica plurimorum fratrum, & transgressione regulæ.

Syndicus autem proprie dicitur is, qui auctoritate Papæ eligitur à min. prouin. uel custod.

uel eorum commissariis ad recipiendum tantum pecuniarias elemosynas nomine Papæ secundum constit. Martini 5. uel ad alios actus contentos in priail. Martini 4. &c. de quibus omnibus in q. 16. latius habetur, & quomodo liceat aliquibus quomodo non liceat utitali synodo, & ad quid ibi uideatur. Et sic patet propria differentia inter benefactorem, amicum spiritualem, interpositam & syndicum, ut dictum est.

QVÆSTIO IIII. An aliquando liceat fratri min. per seipsum recipere uel contrectare denarios uel pecuniã uel tangere, uel portare denarios uel pecuniã, uel custodes & dispensatores pecuniarum esse.

¶ Respondeo per quinque puncta: quorum primum est, quod generaliter seu regulariter nulli fratrum min. licitum est per seipsum recipere seu polytice contrectare denarios uel pecuniã, nisi in extrema necessitate. Prima pars patet, quia regula & declarat. id prohibent in hoc 4. cap. in quo nullum dubium est. Ideo dicitur præcipio firmiter fratribus. i. inuolabiliter, ita quod totus ordo non potest hoc dispensare: de Papa autem inf. cap. 10. q. 4. habetur. Secundum, quod si in extrema necessitate hoc licet, patet, quia caret lege positua, cum sit lex naturalis plus obligans & magis indispensabilis, quam præceptum de non accipiendo pecuniã: & hoc expresse ait Hugo 4. cap. dicens, quod quando alio modo uita corporalis seruari non posset nisi accipiendo & contrectando pecuniã: utpote si in aliqua persequutione fidei per hæreticos uel infideles facta, uel in aliquo alio casu in quo forte contingeret non posse necessaria uitæ inueniri sine denariis uel pecuniã, tunc licitum esset, immo & sæpe esset obligatorium recipere & contrectare denarios per se uel per alium, quantum requiritur ad prouidendum tali extremæ necessitati. Et tunc talis denarius, uel pecuniã, non est proprie ipsius fratris contrectantis: sed usus & non simpliciter, sed ex causa & ad tempus. quis autem sit dominus talis pecuniã parum refert, neq; hoc pertinet ad fratrem min. scire, de quo & inf. q. 11. & latius cap. 6. q. 2. habetur. Et cum Hug. concordat Bart. Pis. & communiter expof. & Nicol. 5. in sua declaratione art. 2. §. ne quisquam ex hiis &c. ut etiam habetur in seren. conscien. q. 59. 60. Quid autem intelligatur hic per accipere

accipere & contrectare polytice pecuniã per se &c. dictum est supra q. 3. in primo & 2. puncto, & q. 2. notandum 3. & 4. ibi uideatur. An autem in hoc præcepto de non accipiendo pecuniã per se uel per alium possit dispensari, & quomodo, & per quem, uideatur latius infra cap. 10. q. 4. &c. ubi de dispensationibus agitur.

¶ Secundum punctum est, quod tangere seu naturaliter tantum contrectare denarios uel pecuniã, non prohibetur nobis ex regula, patet: quia ex intentione regulæ & declarationum, solum nobis prohibetur proprietas & usus pecuniarius seu acceptatio & contrectatio pecuniaria, per nos uel per alium, ut communiter dicunt expof. cap. 4. & 6. & nomine proprietatis prohibita intelligo dominium & ius quodcumq; polyticum. Quid autem hic intelligatur nomine tactus uel contrectationis naturalis tantum non polytice, dictum est supra q. 2. nota. 4. ibi uideatur. Sed licet ex ui regulæ talis tactus seu contrectatio naturalis non prohibeatur ut dictum est: tamen alio iure, scilicet naturali, potest id nobis aliquando esse prohibitum directe uel indirecte seu occasionaliter, seu ex alia quacumq; circumstantia magis uel minus. Ideo ait tractatus 10. plag. paupertatis, plag. 1. quod talis tactus est periculosior in nobis, in denariis, quam in pecuniã non numerata, saltem ratione scãdali, & quia illaqueatiui sunt denarii, Ideo notandum 1. quod si de narius tangatur à fratre min. sine causa aliqua, sed solum ex curiositate (licet non pecuniario modo eos tangat uel accipiat seu contrectet, sed ut aliud metallum, seu rem aliã auream uel argenteam) tunc si facit hoc cum scandalo aliquorum inde probabiliter imminenti, erit peccatum maius uel minus secundum qualitatem uel maioritatem scandali. Si autem ex prædicta curiosa contrectatione, seu tactu denariorum naturali tantum, non imminet ullum scandalum alii, sed imminet ipsi fratri tangenti periculum recipiendi denarios polytice contra regulam: seu imminet aliud malum ex tali tactu: utpote quia ex hoc nimis tentatur & inclinatur ad aliquod malum, ut dictum est, tunc etiam est peccatum maius uel minus, secundum qualitatem periculi cui sic sine causa rationabili probabiliter se exponit, & secundum maiorem uel minorem probabilitatem talis periculi & occasionis propinquæ ad peccatum. Secundum notandum, quod si ex prædicto tactu naturali tantum nullum scandalum

scandalum alicui, neq; periculum sibi ipsi probabiliter imminet de propinquo, ut dictum est, sed ex sola curiositate tangit denarios, tunc solum erit leuissimum peccatum curiositatis seu ociositatis, secundum B. Thomam, & sequaces doct. non ponentes ullum actum indifferentem in genere moris in indiuiduo, uel forte erit nullum peccatum, sed sicut erat curiose leuatio festucae, seu alius actus indifferens secundum alios doct. ponentes actus indifferentes esse in indiuiduo & particulari.

Tertio notandum, quod si esset aliqua causa tangendi denarios tunc constat quod nullum est peccatum, immo & esset actus bonus sic naturaliter tangere denarios ex causa rationabili, sicut tangeretur alia res naturalis: utpote aurum, pro eius naturali efficacia ad infirmitatem aliquam, seu etiam ad usus artificiales inde resultantes immediate, ut ait Hug. 4. cap. ut si aurum uel ducatus aureus acciperetur ad ponendum in monumento funerali in die hebdomadae sanctae, seu ad decorem sanctissimi Sacramenti, in festo corporis Christi, & huiusmodi, uel ad faciendum inde fabulas sacrarum uestiu, uel ut ex eo deauraretur calix uel patena, uel si ducatus aureus de manu alicuius domini uel prelati magni cum quo sumus, caderet in terram, tunc credo quod liceret fratri min. ex urbana humilitate illum leuare manu propria & ei dare, &c. huiusmodi, dum modo alias ex hiis non sequatur scandalum pusillorum, neq; aliud periculum, ut dictum est, in quibus omnibus unctio pariter & prudentia docet secundum diuersitatem circumstantiarum. Et secundum omnia praedicta intellige & limita id quod ait Hug. 4. cap. fol. 57. quod fratres caueant uel censum tangere alienum: & in tract. de necess. gg. solutione, ubi dicitur, quod secundum Nicol. 3. 6. caeterum, art. 3. uers. ad maiorem autem: & Clement. 5. art. 7. 6. uerum et. prohibetur nobis etiam tactus seu contrectatio denariorum: quia intelliguntur de contrectatione & usu polytico, qui prohibetur nobis ex regula, ut in primo puncto dictum est.

Tactus autem & contrectatio naturalis denariorum non prohibetur ex regula, sed ex iure alio ratione scandali aut periculi, uel curiositatis, ut in hoc secundo puncto dictum est. & sic intelliguntur omnia adducta. Ex dictis patet etiam quod & quomodo liceat aut non liceat portare in se seu tenere denarios alienos pro aliis uel pro quibuscunq;

trones

tam in cella uel conuentu, uel in uia, seu itinere periculoso, ubi latrones uel pedagia, &c. huiusmodi pericula imminet. in quibus omnibus considerandum est dictum Hugonis, 4. cap. dicentis, Si denarius inueniatur, pium quidem est saluare proximo rem amissam: & ideo uocandae sunt fideles personae si adsint quae tales denarios seruent, & prout expedit, publicent. Si quid autem necessitatis amplius indiget proximus, agenda est causa proximi, si deliter quidem, sed prudenter: ubi enim anima uel fama laeditur, nullius est curanda pecunia, haec ille. quod notandum, quia & super hoc est constitutio generalis contra eos qui denarios supra se portauerint, uel manu propria contrectauerint, uel in cella retinuerint, quod poena proprietarii puniatur, &c. quia loquitur statutum de contrectatione polytica (ut ait tract. 10. plag. ubi supra) uel etiam de naturali contrectatione seu culpabili, propter aliquam circumstantiam ex supradictis: Praesertim quando non constaret iuridice de causa sufficiente & rationabili, talis tactus contrectationis uel naturalis seu retentionis uel portationis denariorum, etiam naturalis & charitatiue factae, ut dictum est: ex causa enim licite quis punitur iuridice in foro humano, quamuis sit sine uera culpa, ut habetur in reg. iur. & est doctrina communis, ergo.

¶ Tertium punctum, quamuis res distrahenda pro alia sit uere pecunia, licet non numerata tamen frat. Min. licite potest eam tangere & deferre seu portare de uno loco ad alium, & ad aliam personam quae debet illam distrahere, dummodo alias licite petatur, seu distrahatur, quantum ad ipsos fratres: modo sit distrahenda pro necessitatibus ipsorum fratrum, modo non. Ratio, quia licet sit pecunia, non tamen est pecunia in manibus fratrum, seu respectu fratrum: neq; est receptio seu contrectatio polytica pecuniae, respectu ipsorum: quod patet, quia non accipitur ut auctoritate fratrum distrahatur (ut supponitur) ergo non conuenit ei definitio pecuniae, neq; receptionis pecuniae per se, uel per alium, ut supra quaestione secunda & tertia habetur. Sicq; respectu fratrum, non est receptio pecuniae, &c. sed respectu amici spiritualis distrahentis: seu respectu eius, cuius auctoritate recipitur seu distrahitur est pecunia & receptio seu polytica contrectatio pecuniae, ut patet ex dictis.

Ideo

Ideo tanquam rem aliam naturalem naturaliter frater min. potest eam contrectare & portare seu deferre, etiam ad amicum spiritua- lem qui debet eam secundum declar. distrahere, etiam pro neces- sitatibus ipsorum fratrum: nisi ex tali contrectatione seu portatio- ne probabiliter immineret scandalum seu periculum alicuius ut di- ctum est. Et concordant cum hiis expresse sum. Angel. tit. pecun. & sum. Res. eo. tit. & speculum ff. 6. & tab. 19. Vic. g. ut habe- tur inf. q. 9. & cap. 6. q. 4. habetur: ubi habetur quod res qua pe- tuntur ut distrahantur, tradatur amicis spiritualibus distrahenda, &c. Et Leo 10. in priuil. exponi nobis ff. 23. quia ibi non dispen- sabat circa talem tactum rerum commutandarum, sed circa rece- ptionem polyticam pecuniariam, de qua inf. q. 9. dicitur latius. Quod si contra hoc obiiciatur Hug. 4. cap. dicens, quod non li- cet manu propria contrectare rem pecuniariam. Similiter frater Gundisalvus in suo tractatu fol. 100. dicens, quod fratres caueant praestare alicui seculari, uel ab eo manu propria leuare blandum, uinum, uel aliam rem commutandam, &c. Similiter in statutis g. prohibetur non solum contrectare & portare, uel in cella retine- re denarios, sed uel etiam pecuniam, ergo. Respondeo quod ipsi doct. & constit. intelligunt acceptionem uel contrectationem polyticam pecuniarum seu alias illicite & scandalose factam, con- fundentis uocabula, ut patet: & dictum est in 2. puncto quo ad statu. g. quod si aliqui doct. aliter intellexerunt & senserunt quam hic dictum est, non est curandum de eorum dictis, quae non plus ualent, quam eorum rationes, ut dicit speculum ff. 6. quod de eis non est curandum, quia non concludunt efficaciter, & forte solum loquuntur de decencia ad praecauendum occasiones pec- cati ex tali receptione & delatione rerum imminentes. Ideo tene- atur ut dictum est cum limitationibus supradictis, & idem iudici- um credo de re iam appreciata per syndicum: id est, quod si licet sit pecunia, potest tamen per manus fratrum contrectari & trans- portari naturaliter, non polytice, ut dictum est, licet alicui aliter quo ad hoc uideatur. Quod autem sum Ang. ubi sup. addit dicens quod talis pecuniaria res potest tradi syndico distrahenda, hoc in- telligitur secundum morem & dispensationem quam habent pa- tres Italici, cuiusmodi ipse erat, de quo latius infra q. 16. ubi de syndico agitur, ibi uide-

¶ Quartum

¶ Quartum punctum est, quod nobis non licet esse custodes de- nariorum quorumcumque nisi in uiolenta periculi necessitate cogen- te, & tunc cauendo scandalum & periculum inde probabiliter im- minens, & seclusa obligatione custodiae, ut ait Hug. 4. cap. ut e- tiam patet ex dictis. Ideo haec omnia debent caueri sufficienter: & ideo si quis apud nos deponat pecuniam custodiendam in necessi- tate, debemus illi notificare quod non intendimus nos obligare ad iacturam si pereat pecunia: hoc tamen non obstant. tenemur fideliter custodire sicut rationabiliter uellemus nobis fieri, & idem dicendum in quolibet deposito. Ad proprium autem ordinis usum, nullo modo licet custodire, sicut neque contrectari aut recipere aut portare denarios, ut dictum est, ut ait Hug. ubi sup. quomo- do autem non possumus nos alicui obligare, latius inf. 6. cap. q. 5. ha- betur. Et quod nullus custodiat denarios uel pecunias neque alia deposita, habetur in const. g. quomodo & de cuius licentia id de- beat fieri quando in causa oporteret id fieri, ibi uideatur.

¶ Quintum punctum est, quod non possumus esse dispensatores pecuniarum seu denariorum quorumcumque etiam alienorum, quia di- spensatio includit in se auctoritatem, saltem ministerialem circa ta- lia dispensanda: & etiam includit receptionem saepe & polytica contrectationem denariorum uel pecuniarum per nos uel per in- terpositam personam, quae omnia nobis sunt prohibita per regulam hic in 4. cap. & in 6. cap. ratione paupertatis, & per declarat. Ni. & Clemen. ergo. Et hoc expresse sic dicit nobis esse prohibitu domi- nus Clem. 5. art. 7. ut latius habetur inf. cap. 6. q. 18. ubi de exe- quutionibus testamentorum agitur, & ideo ait Hug. 4. cap. quod uile est proprie pecuniae contemptorem, custodem, uel dispensa- torem se facere alienae & qui sua propter pericula repulit stulte se- rursus & ignominiose propter aliena periculo se exponit. Et cum praedictis in 4. & quinto punctis concordat etiam Bar. Pis. ca. 4. & de hiis dispensationibus & expensionibus pecuniarum latius habetur infra q. 8. ibi etiam uideatur.

¶ Quo ad id, Tamen pro necessitatibus infirmorum, & aliis fratribus induendis per amicos spirituales ministri tantum &c.

c

Quaestio

QV A E S T I O V. An liceat nobis per interpositā personam accipere uel contrahere, uel transmittere denarios uel pecuniam. Petere & eam procurare seu ad eā recurrere per amicos spirituales?

Respondeo per duo puncta, quorum primum est, Prohibitum est nobis sub mortali ex ui regulæ, per interpositam personam accipere uel polytice contrahere pecuniam, nisi in extrema necessitate: patet hoc eodem modo quo dictum est sup. q. 4. in 1. puncto. quia est omnino eadem ratio utrobiq. Transmittere autem denarios uel pecuniam quomodo liceat, quomodo non, latius dicitur infra q. 9. ubi de expensione pecuniarum agitur, ibi uideatur. An autem in hoc ualeat dispensatio, & an per syndicum liceat accipere pecuniam, & quomodo, latius inf. habetur q. 16. &c. ubi de syndico agitur: & inf. cap. 10. q. 4. ubi de dispensationibus agitur.

¶ Secundum punctum, petere pecuniam propriè sumptum, pro eo quòd est uelle eam recipere per se uel per alium, ut sup. q. 2. in 1. nota. habetur, non licet sicut nec recipere, ut dictum est. Petere autem pecuniam large, pro eo quòd est procurare pecuniam pro necessitatibus, seu procurare releuationem necessitatum, mediante pecunia: seu recurrere ad pecuniam per amicos spirituales, bene licitum est secundum regulam & declarat. dum modo alias talis procuratio & recursus debite fiat, Patet, quia regula 4. cap. id concedit, immo & imponit prælatis. quòd tamen pro necessitatibus infirmorum & aliis fratribus induendis min. tantum & custo. per amicos spirituales, &c. & sic declarat Nicol. 3. & Clem. 5. & ratio id suadet, ut patebit inf. q. 11. quòd sic procurando non fit contra regulam, &c. In qua tamen procuratione & recursu, seruanda est honestas nostrif status, tam in petendo, quàm in procurando, quàm in expendendo, tam in uerbis, ut si. non sic nude petatur pecunia, ut commode fieri potest, uitandus est sonus malorum uerborum indecentium, ut ait Hug. 4. cap. & multæ aliæ circumstantiæ debitæ seruandæ sunt, ut in q. sequentibus (præsertim q. 8. per totum habetur) ibi latius uideatur. A quibus & pro quibus causis aut necessitatibus, & quomodo sit procuranda & expendenda pecunia, q. 6. & 7. & 8. & 9. habetur.

Quæstio

QV A E S T I O V I. Quis potest & debet recurrere, seu procurare pecuniam per amicos spirituales?

¶ Respondeo per duo puncta, quorum primum est. Ministri & custo. principaliter ex regula teneantur necessitatibus fratrum prouidere, etiam mediante pecunia per amicos spirituales, (modo alias debito) ut patet per Nic. 3. art. 4. licet autem, ut ait Bart. Pis. cap. 4. & speculum ff. 8. ubi habetur quòd nomen custodis in regula 4. cap. ibi (ministri tantum & custod. sollicitam gerant &c.) accipitur propriè, ut uocabulū sonat, & non pro Guardianis. Quàmuis ante declarat. Nic. 3. nomen custodis etiā Guardianos comprehendebat in hoc 4. cap. & alibi sæpius sic erat in usu, ut aiunt 4. magistri & Bonauen. & Hug. 4. cap. Sed ut dictum est iam post declarat. Nic. 3. nomine ministri & custodis in hoc 4. cap. non intelliguntur Guardiani ex ui & tenore regulæ, ut dictum est. Tamen hoc non obstat. concessit dominus Nic. 3. ubi sup. quòd ministri & custodes possint hoc committere aliis fratribus tam guardianis quàm non guardianis, & tunc ipsi quibus hoc sic commissum fuerit tenentur prouidere sicut & ipsi ministri & custodes ex regula possunt & tenentur. Vnde quia iam hoc cõiter committitur guardianis eo ipso quo guardiani instituntur, Similiter & eorum uicariis maxime absentibus guardianis. Ideo habetur in speculo ff. 10. quòd iam ipsis guardianis est hoc in præcepto sicut & ipsis ministris & custodibus, quàmuis minister & custos teneantur ad hoc principaliter & directè tam ex regula quàm ex lege prælationis, quorum est, ut pater filiis prouidere etiam incorporalibus (ut ait expos. sine tit. 4. cap. secundū Ber. Guardiani autem etiam tenentur ad id minus principaliter s. ex commissione saltem generali & tacita, ut dictum est, tam ex regula quàm etiam iure prælationis suæ. Nam ut ait expos. sine tit. ubi sup. ex iure naturali & diuino incumbit ipsis prælatis præfata prouisio de necessariis suorum fratrum tanquàm filiorum indulgentium qui renunciauerunt se ipsos, quo ad corpus & corporalia & animam suam & ipsis tantum prælatis propter Deum se subdiderunt, unde nec custos excusatur pro negligentia ministri uel guardiani nec econtra. Sed ubi alter deficit alter facere & supplere tenetur, hæc ibi. Ergo uidetur resolutoriè sciendum quòd ad prouidendum necessitatibus corporalibus fratrum & infirmorum non

interueniente pecunia tenentur omnes prælati Min. & custod. & guardiani eo ipso quo instituuntur prælati & hoc ratione prælationis & ex iure naturali siue diuino, ut dictum est, nisi ubi opus fuerit dispensatione. quia ad potentem dispensare, recurrendum est secundum subiectam materiam. Ad prouidendum autem eorum necessitatibus mediante pecunia tenentur ex ui regulæ & eius tenore principaliter & directe min. & custo. tantum: Sed minus principaliter & ex commissione saltem generali ratione officii eis facta possunt, & tenentur idem facere guardiani, tam ex ui regulæ, quam ex concessione Papali, & ex cura tali officio guardianatus sic etiam consuetudine annexa, & omnes isti prælati supradicti possunt committere aliis, utpote suis uicariis & aliis huiusmodi, ad hoc idoneis hanc curam prouidendi fratribus in toto uel in parte mediante etiam pecunia: quia ex quo ex officio seu commissione generali ratione officii hoc eis conuenit, & sic possunt aliis committere, & illi quibus hoc ab eis fuerit commissum possunt, & tenentur solum ex ui talis commissionis, & quantum, & quomodo illis committitur, & non amplius mediante pecunia prouidere.

¶ Secundum punctum, quod alii subditi à prædictis non possunt licite se intromittere in procuratione alicuius necessitatis mediante pecunia, nisi habeant licentiam seu commissionem ad hoc ab aliquo prædictorum prælatorum: ratio, quia hoc eis specialiter per regulam prohibetur (ibi min. tantum & custo.) ubi per Ly (tantum) excluduntur præceptorie omnes alii à prædictis in 1. puncto ut cõter aiunt expos. omnes 4. cap. Bonauent. Hug. exposito. sanctorum patrum, expos. sine rit. & fere. conscient. quæstione 16. secundum Aluarum & tract. de necess. gg. solutione & Ioan. Philippum art. 1. & ut habetur in Serena cont. q. 15. secundum Aluarum, non debent prælati sic indistincte & generaliter concedere subditis procurandi suas necessitates mediante pecunia. Ne dent illis occasionem propinquam transgrediendi regulam & declar. sine uera necessitate, &c. quia ideo solùm prælatis id regula cõcessit quia illorum est examinare causas & necessitates, pro quibus est procuranda pecunia & modo debita: quia de illorum scientia & prudentia, & conscientia magis præsumitur, & ut tollatur occasio proprietatis & peculii habendi à fratribus. De quo s. an usus peculii possit concedi & quomodo, non, latius infra cap. 6. &c. q. 6.

Notandum

Notandum tamen secundum expos. sanctorum patrum, & expos. sine rit. & habetur in seren. conf. q. 63. secundum Petrum Ioan. &c. quòd si notabilis negligentia superiorum aliquando cogere subditos procurare suas necessitates ueras etiam mediante pecunia, tales subditi tunc non peccarent, dum modo alias licite secundum regulam & declarat. pecuniam procurent. Nam necessitas caret lege, si est uera necessitas magna, in quo subditi debent cauere à propria affectione. Nec facile sibi ipsis credere perse, sed ad iudiciũ & consilium superiorum & aliorum prudentum expertorum bonorumq; debent stare & operari.

QVAESTIO VII. Pro quibus & qualibus rebus seu necessitatibus licite possit procurari pecunia.

¶ Respondeo quòd pro omnibus rebus seu causis secundum usum moderatum, nobis aut nostro statui couenientibus seu necessariis, præteritis, præsentibus, uel de proximo imminentibus, & non pro aliis potest licite procurari & expendi pecunia. Nomen pecuniæ hic etiam comprehendit denarios. Pro cuius declaratione notandum, quòd ex dictis uerbis eliciuntur 5. conditiones requisitæ in re uel causa, pro qua pecunia licite procuratur. Prima conditio requisita est, quòd talis res uel causa sit necessaria ad usum moderatum seu licitum alias secundum exigentiam personæ officii & status. Nam pro rebus non necessariis aut non conuenientibus nobis aut statui &c. non potest procurari pecunia (ut cõter dicunt omnes expos. & declarat, ut inf. dicitur) sed pro prædictis necessariis, ut expresse habetur in declaratio. Nich. 3. art. 2. & 3. & Clemen. 5. art. 6. ubi patet quòd non nisi pro prædictis necessitatibus licitum est recurrere ad pecuniam procurandam, uel expendere iam procuratam, etiam si liberaliter donetur offeratur sine ulla petitione, etiam si promissis uel aliis suffragiis debita sit uel donetur à quocunq; etiam in testamentis &c. ut habetur in Hug. 4. cap. & ait F. Gundisaluus fo. 98. & Fr. Ioann. Philippus art. 2. & fff. 18. & Serena conf. q. 12. & q. 16. habetur. Quòd si non sit prædicta necessitas, frater non potest consentire, quòd pecunia aliqua detur, uel deponatur, uel expēdatur pro eo etiam si sit unus denarius: quia declarationes ubi sup. nunquam pro tali uera necessitate concedant posse deponi, uel procurari uel expendi. Similiter nec regula aliter concedit,

Et licet:

Et licet regula in hoc 4. cap. uideatur solum concedere posse procurari uel expendi pecuniam pro fratribus induendis & pro necessitatibus infirmorum, tamen ut ait Bonauent. & expos. sine tit. ibi intelliguntur alia omnes causae uel necessitates maiores & etiam omnes alia similes ubicunq; occurrentes in uia uel alibi, etiam domi, ut dictum est, secundum exigentiam personarum conditionis & status, ut hoc etiam late declarant Nic. ubi su. & latius Cle. 5. etiam ubi su. ibi (pro praedictis necessitatibus uel similibus causis, in uia, uel alibi &c.) ut ait exemplificando Petrus de Ancarrano in dicta Clemen. exiui, §. 12. utpote si non finitur frater suus iter uel nauigationem facere nisi pedagium uel naulum soluat: quia tunc ad hoc bene potest procurari pecunia per amicos spirituales ut etiam ait speculum ff. 17. secundum Bonauenturam &c. & late de hiis habetur in defensorio contra deuiantes, &c. Expressit autem regula specialius illas necessitates pro induendis fratribus & pro infirmis: non quidem ut alias similes, ut dictum est, excluderet, sed ut innueret regula quod non nisi pro uera necessitate nostro statui decenti & conuenienti, ut dictum est, potest procurari seu recurri ad pecuniam: quia illae necessitates ibi explicatae, sunt magis consonae pietati & charitati, & minus dissonae paupertati: in aliis autem facilius exceditur & non bonum exemplum exhibetur, ut ait expos. sine tit. 4. cap. ergo patet intentum. Sed quia dictum est quod debet esse res seu causa necessaria: nunc potest dubitari quanta seu qualis debeat & sufficiat necessitas praedicta. An requiratur necessitas stricta, strictissima, aut accommodata secundum usum? Ad quod respondeo, quod non requiritur quod sit necessitas strictissima in rigore uocabuli necessitatis. i. quod sit prope necem, itaq; quod si ei non prouideatur imminet probabiliter mors qui ab aliis dicitur necessitas naturae seu extrema, ut habetur in summa Ang. tit. necessitas, & in tract. de 10. plag. plaga 1. Sed requiritur & sufficit quod sit res uel causa necessaria opportune seu accommodata ad eos usus rerum qui nobis sunt licite ex regula & aliunde. Et ut breuiter & clarius resoluitur, dico quod illa est uera necessitas rerum & causarum pro qua licitum est procurare pecuniam, quae manifestam necessitatem praesentem uel imminentem probabiliter demonstrat: & talis si non ei prouideretur, status ei debitus officii cōitatis uel personae particularis sine detrimento

detrimento commodè stare non posset, modo sit spiritualis modo corporalis necessitas talis (ut ait Hug. & speculum ff. 19.) de necessitate corporali patet exemplificando de alimentis uestibus, lectis, domibus, libris pro officio Diuino, & pro studio literarum, pro praedicatoribus, tam in communi quam in particulari, & aliis huiusmodi requisitis ad executionem officiorum cuiusq; quia ad licitum moderatum usum horum & similibus potest procurari pecunia, ut aiunt 4. magistri, & in tract. de necess. congr. solu. fo. 106. &c. De necessitate autem spirituali, exempli gratia, quādo si, sine illa non possit fieri aliquod grande bonum, uel uitari aliquod malum graue, sicut dicimus quod necesse est nostros benefactores, amicos & parentes uenientes ad nostros conuentus tractare charitatiuè, hilariter, & huiusmodi, quia ad eos hospitandum & honeste ut oportet cibandum, potest procurari pecunia (ut habetur in tract. 10. plag. plaga 1.) & ut decet illos & nos simul, utrumq; enim est in hoc considerandum s. & quid decet hospitantem & hospitatum, non enim licet procurare pecuniam ad superflue & laute cōuiuia faciendum illis, ut dicitur paulo inferius: & sic patet quod pro lucrandis indulgentiis & accipiendis bullis uel cruciatis, licite potest procurari pecunia dum modo alia requisita concurrant, quāuis actor compendii tit. cruciata post §. 5. fo. 49. & fo. 50. dicat oppositum, quo ad hoc est enim grande bonum spirituale indulgentiarum acquisitio &c. huiusmodi, & uitatur per eas & per bullas alias licite acquisite magnum malum penae & purgatorii, & periculum peccati, ut patet. Sed quia dictum est quod solum ad necessitates praedictas oportunas ueras, non autem ad fictas uoluntates, neq; ad usus splendidos superfluos seu curiosos neq; ad relaxationes curiositates seu appetitus, sed ad usus solum moderatos supradicto modo probabiliter & opportunè, seu commodè necessarios & licitos alias, licitum est recurrere ad pecuniam (ut dictum est, & habetur in praedictis expositoribus & decla. & Ioann. Philipp. art. 6. late prosequitur) & habetur in speculo ff. 19. 18. Notandum ad debite haec omnia agnoscendum, quod superfluum dicitur, & est id quo sublato reliquum commodè sufficit, ut duo si unum sufficit, tunc superfluit alterum, & tria si duo &c. Curiosum est quod fit ad delectationem sensuum, ut picturae, pulchritudo & decor ubi simplex aedificium uel huiusmodi absq;

absq; talibus curiositatibus picturarum & cælaturarum, & huiusmodi pulchritudinum & decoris sufficeret. Preciosum est quòd ultra ualorem sufficientis necessitatis respectu nostri status habet ut ubi sufficit crux argentea quare auream & similiter procurare ampullas & lampades argenteas, ubi sufficiunt stagnæ, & idem de candelabris & huiusmodi, quæ omnia attenduntur maxime in numero, quantitate, qualitate, præcio, sumptuositate & decore, ut habetur in specul. ff. 18. ex Hug. 6. cap. de quo latius infra 6. cap. q. 15. Item ad bene iudicandum an prædicta uera necessitas & usus, seu causa sit conueniens sui statui, & per consequens an sit sufficiens ad procurationem pecuniæ, debet prælatus seu frater procurans pecuniam considerare hæc duo, scilicet nostrum statum, & nostram obligationem qualis sit. Nam status noster non est sicut aliarum religionum, sed est status magnæ paupertatis & humilitatis, & nostra obligatio est ad aliquos arctos usus contractos in regula & ad usum moderatum aliorum omnium rerum à nobis utilitium, ut de hoc latius inf. 6. cap. q. 14. & q. 15. ibi uideatur, quia ideo hic supponitur breuiter tractat. & ideo aliquis usus rerum à nobis utilitium utpote ciborum, uestium &c. est moderatus respectu aliorum aliorum religiosorum diuitum & potentum minorum: qui respectu nostri qui sumus pauperes erit usus diues abundans superfluous uel curiosus, ut patet clare: quia respectu magnatorum aliquis usus & cibus quotidianus est moderatus qui respectu pauperum & infimi status est usus diues & festiuus. Sic ad propositum, ideo notanter dicunt omnes declarationes & doctores, quòd prædicta necessitas & usus moderatus noster debet attendi secundum statum nostræ professionis personæ & conditionis &c. ad hoc quòd dicatur necessitas uera pro qua licitum sit procurare pecuniam. Et ideo in hac prima conditione suprapositum & dictum est, quòd requiritur & sufficit, quòd sit uera necessitas oportuna seu commoda, ad usum moderatos seu licitos alias, secundum exigentiam personæ officii et status. Et secundum omnia prædicta limita et intellige Aluarum apud serenam conscientiam q. 12. dicentem quòd expensæ uoluptuosæ omnibus prohibentur, utiles secularibus conceduntur, necessariae autem religiosis maxime conceduntur, non iocalia neq; præciosa, aut superflua, et cætera.

Similiter

Similiter limita Petrum Ioann. apud seren. conscientiam. q. 48. dicentem, quòd grandis necessitas requiritur, &c. Similiter limita Remigium apud seren. conscientiam, q. 16. dicentem, quòd necessitas debeat esse prope necem, sine qua quis uiuere non posset, &c. Nam sufficit necessitas commoda, ut dictum est, & habetur in locis præallegatis, ut late habetur in defensorio contra scrupulose deuiantes, fol. 196. &c. Ex dictis patet, quòd contra regulam faciunt procurantes mediante pecunia res superfluas, siue sint ornamenta, aut uasa ecclesiastica, scilicet calices, tapetes, &c. uel libros duplicatos de eadem materia, uel res alias non necessarias, aut facientes ædificia, uel officinas non necessarias, uel statui pauperi nostro non conuenientia. Item procurantes res nimium preciosas, etiam calices, cruces, & huiusmodi quibus uti possunt fratres, non mediocria, uel non mediocri precii, siue uasa argentea, ampullas lampades, candelabra, thuribula, nauiculam argenteam, quamuis in uases deputatis, ad cultum Diuinum tolerabilius hoc fiat, maxime in calicibus, ubi id est decens, ut latius inf. 6. cap. q. 14. habetur.

Item procurantes curiosa, utpote elaborata ædificia, ornamenta expolita nimis, &c. ut de hiis latius infra 6. cap. ubi sup. & hoc habetur in spec. ff. 21. Similiter contra regulam facit qui mediante pecunia procuraret uel acceptaret gallinas, perdices, &c. huiusmodi preciosos cibos, ubi haberet sufficienter communes ad usum moderatum (nisi forte aliquando pro aliqua causa rationabili, ut pote ratione alicuius personæ, aut pro necessitate infirmitatis acceptarent, uel id fieret ex iudicio rationabili prælatorum, ratio, quia prædictorum preciositas & superfluitas & curiositas rerum utilium est nobis prohibita, & maxime mediante pecunia, nisi ut dictum est, aliquando & causa rationabili. Ideo tract. 10. plag. plaga 1. dicens quòd secluso scandalo, bene liceret communiter procurare gallinas mediante pecunia, sicut & lardum, ex quo necessitas in habendo cibum non est determinata per regulam, quòd tali uel tali cibo utendum sit. quòd ergo gallinam & omnem cibum non est determinata per regulam, quòd tali uel tali cibo utendum sit. quòd ergo gallinam & omnem cibum qui mihi liceret si daretur uel si haberetur sine pecunia, possum ego procurare tunc mediante pecunia, ex quo talis cibus est conueniens meæ professioni

ni & non prohibitus, ex quo licitum est etiam procurare mediante pecunia omnem cibum non alias prohibitum ex mea professione, hæc in prædicto tract. Dico ergo quod hoc eius dictum, salua reuerentia, non uidetur uerum. Nam licet res sit mihi utilis in se, non tamen quilibet usus rei, quia tenemur regulariter in usu rerum talium seruare moderationem, non solum in quantitate & numero, sed & in qualitate, ut caueatur nimia preciositas & curiositas, & superfluitas, non solum uestium, & aliorum quorumcumque sed & præcipue in uictu & cibariis, maxime mediante pecunia procuratis, ut patet ex dictis. Nunc autem usum gallinarum regulariter aut coiter constat non esse moderatum, respectu pauperum & religiosorum existentium in statu magnæ paupertatis, quales nos sumus, & nos iactamus. ergo nisi ex casu & ex causa, non licet mediante pecunia procurare gallinas, quia etiam si aliquando oblatas possemus licite comedere, etiam sine alia causa, nisi quia offeruntur deuote, cum etiam habentur sufficienter carnes cœnes, non tamen tunc possemus tales gallinas mediante pecunia procurare, ex quo specialiter pecuniæ recursus prohibetur, nisi ad res necessarias & ad usus moderatos, ut dictum est. Et sic patet hæc prima conditio. ¶ II. conditio necessario requisita in re seu causa pro qua pecunia procuratur est, quod prædicta necessitas sit præterita seu præsens, seu imminens de propinquo, non autem futura, seu possibilis. Pro quo notandum, quod necessitas est triplex, scilicet præsens imminens, & futura seu possibilis. Præsens dicitur necessitas, quæ est certa & determinata, & statim incōtinenti necessaria, ad quam reducitur necessitas præterita, quando scilicet pro aliqua re iam empta debet quis procurare solutionem, & de hac necessitate præsentis loquitur Nic. 3. art. 3. scilicet cæterum ibi (quæ pro tempore occurrerit, &c.) Secunda uel necessitas dicitur imminens, eminens, ingruens, emergens, uel apparens iam de propinquo, & est illa quæ est certa & determinata, & incipit iam esse: non tamen est statim necessaria ut prima, sed in breui certitudinaliter speratur & cognoscitur euenire, etiam si in se habet tractum temporis annexum in sua executione, ut ait Nic. 3. ubi sup. ibi (& quia oportet & expedit, &c.) & exemplificat in libris scribendis, ædificiis faciendis, & similibus, & dicitur imminens (secundum Ioan. Philip. art. 3.) quasi intus manens per notitiam certam probabiliter & per eius inchoationem.

Tertia

Tertia necessitas dicitur futura seu possibilis, & illa quæ non est certa & determinata, nec de præsentis nec imminentis certitudinaliter speratur, neque apparet: sed tempore præsentis eueniet aut euenire potest: ut si pro anno futuro quis procuret oleum, uinum, &c. timens caritiam futuram &c. & sic patet quod sæpe expositores, & statuta uocant necessitatem determinatam illam quæ est præterita præsens, uel imminens, quia talis est iam certa & indeterminatam uocant illam quæ est futura, quia non est certa, & etiam uocatur indifferens propter eandem causam: & sic uidetur frater Ioan. Philipp. & in tab. 8. Vic. g. accipere & alibi sapius, quod est ualde notandum pro dicendis infra qu. 8. conditione 2. quia propter hanc inaduertentiam uocabuli uidentur multi errasse, dicentes esse necessarium quod necessitas explicaretur determinate & expresse dantibus pecuniam quod ibi probatum est, non esse necesse ibi uideatur. Nunc ergo dico, quod solum pro illis duabus primis necessitatibus præsentibus aut imminentibus licitum est procurare pecuniam, non autem pro futuris & incertis, ut patet ex Nic. 3. art. 3. & art. 2. ibi insuper nec utensilia, &c. uel sub colore prouidentiam in futurum &c. Ex quo patet, quod si non possumus recipere aliquam ad prouidendum in futurum. ergo multo minus solutionem ipsius mediante pecunia. Ratio est, ut ait Clemens 5. art. 7. quod ex regula specialiter obligamur ad non prouidendum in futurum, cum aliter possemus commode uiuere: sed in Diuina prouidentia ponere spem nostram, non in futurarum incertarum necessitatum prouisione. Hoc enim est præcipuum in signe nostræ paupertatis, scilicet respectu talium futurarum necessitatum, non habere aliquam certitudinem polyticam humanæ, sed solum diuinæ prouisionis fiduciam, ut latius inf. cap. 6. q. 12. habetur. ideo pro istis necessitatibus futuris & incertis supra dictis, non solum non potest non procurari pecunia, sed neque consentire in eius depositione uel expensione, etiam si sit legata, liberaliter oblata, etiam promissis aut aliis exequiis, aut causis quibuscumque, ut sup. in 1. conditione dictum est. Et cum hiis omnibus supra dictis expresse lateque concordant omnes expositores, ut patet in tract. de necess. congr. solut. & Ioan. Philippus art. 6. & speculum fff. 18. ex quo patet quod nil refert quod procuretur pecunia pro re iam empta, aut statim emenda, dummodo sit necessitas imminens, & non futura.

d 2 Ex

Ex quo patet etiam secundum idem speculum ff. 11. quòd contra hoc faciunt ut regulæ transgressores illi qui diffidentes de Diuina prouidentia faciunt magnas & excessiuas congregationes grani, uini, olei aut piscium & similibus pro prouisione futura, necessitatis possibilis nondum imminens, mediante pecunia, cum adhuc etiam non interueniente pecunia id fieri non possit, ut dictum est & dicitur cap. 6. Similiter illi qui consentiant uel permittunt deponi pecuniam, etiam si detur pro missis legatis, uel alias quomodo cunq; à quibuscunq; etiam, si à parentibus liberaliter offeratur sine necessitate præsentis uel imminentis, cogitando quòd non deerit necessitas futura uel infirmitas in quam expendatur, non enim plus habemus aut possumus circa pecuniam legatam uel liberaliter oblatam, quam circa procuratam, aut circa oblatam promissis, &c. Eadem enim est ratio quomodo cunq; & undecunq; pecunia sit, ut dictum est, quo ad nos.

¶ Tertia conditio requisita est, quòd tempore procurationis pecuniæ non sint aliæ eleemosynæ pecuniariæ indifferentes, seu in determinatæ deposita pro necessitatibus: ex quibus pecuniis indifferentibus posset sufficienter talis necessitas prouideri, simul & aliæ necessitates ueræ præsentis & imminentes. Nam si esset pecunia deposita indifferenter pro necessitatibus, & sufficiens pro omnibus necessitatibus prædictis, etiam pro tali necessitate imminente: iam talis frater seu fratres procurantes pecunias, non haberent ueram necessitatem ad procurandam nouam pecuniam, & per consequens non possent licite illam procurare, uel oblatam quomodo cunq; acceptare uel permittere deponi ut dictum est. Et hoc patet ex Nic. 3. art. 3. ibi, & cessantibus eleemosynis de quibus satis fieri commode tunc non posset &c. ergo à contrario sensu stantibus eleemosynis pecuniariis de quibus satisfieri tunc commode posset, non potest licite fieri procuratio nouæ pecuniæ, ut dictum est. Dicuntur autem indifferentes seu indeterminatæ eleemosynæ pecuniariæ: illæ quæ simpliciter offeruntur nec per ipsos offerentes seu deponentes sunt alicui certæ necessitati uel usui deputatæ: & de istis sic indifferentibus si sunt sufficientes ad omnes necessitates ueras, debent solui omnes necessitates ueræ supra dictæ, priusquam alia procuretur de nouo uel acceptetur, tam necessitates communis, quam etiam necessitates particulares cuiuscunq; fratris subditi

diti: quia in nostra religione ubi non habemus proprium in communi neq; in particulari, nulla est differentia quo ad eleemosynas indifferentes supra dictas pecuniarias, inter communitatem & fratrem particularem: sed prælatus tenetur de ipsis eleemosynis communibus indifferentibus prius prouidere necessitatibus communibus & particularibus fratrum, prout expedit si tales eleemosynæ sufficiunt omnibus antequam aliqua alia pecunia procuretur uel acceptetur, pro communitate uel pro aliquo particulari fratre, ut dictum est. Et cum hiis omnibus concordant communiter docti, ut patet in dicto tract. de necessar. congr. solu. Et fratre Ioanne Philippo art. 6. & tract. defenso contra deuiantes fol. 19 & speculum ff. 9. & sic habetur declaratum in tab. 8. Vic. g. & in tab. 9. quòd si de eleemosyna pecuniaria deposita apud amicum spiritualem, prius debet expendi, antequam alia petatur, uel recipiatur, hæc ibi. Vbi notandum secundum ff. 19. ubi supra, quòd ad securitatem conscientiarum & puritatem regulæ seruandam, quando aliqua pecunia fratribus offertur, siue sit legata in testamento, siue alio quocunq; modo promissis uel alias oblata. Primo prælati uel fratres pecuniam procurantes debent considerare prius an habeant ueram necessitatem præsentem uel imminentem. Deinde considerare an talis necessitas possit incontinenti expediri: utpote si est pro debitis præteritis, uel si est necessitas præsens, & tunc debent dicere danti eleemosynam: ut si pro sua necessitate eam det, uel committat alicui qui suo nomine id faciat, ut latius de hac notificatione habetur q. 8. sequente. In secunda conditione secundum communiter docti. tenentes quòd requiritur talis notificatio Nam secundum aliam opinionem quam credo ueriores, non requiritur talis notificatio determinatæ necessitatis, ut ibidem latius habetur. Si autem prædicta necessitas non potest commode statim expediri uel exprimi, utpote quia habent plures necessitates, & nescitur quæ sit magis necessaria, tunc potest prælatus permittere seu consentire quòd talis pecunia deponatur, donec ipse deliberet & notificet aliquas necessitates ueras, si talis notificatio potest fieri commode, quòd ipse breuius quam poterit debet facere, & hoc taliter est faciendum, quòd dicta eleemosyna non remaneat indifferens in aliquo seculari, ad dispositionem fratrum quouis que ipsis offeratur necessitas (nam istud esset thesaurizare, uel necessitati

cessitatibus futuris prouidere contra reg. & declar. ut sup. dictum est. De qua notificatione q. 8. dicendum est, ibi uideatur. Item notandum quòd quando eleemosyna quæ offertur, non sufficit oibus necessitatibus, semper debet prælatus uel frater procurans illas prius prouidere quæ magis necessitatibus fratrum & coitanti sunt necessariae, ut sunt necessitates pro uictu & uestitu. Deinde alias cæteris paribus secundum iudicium prudentis. Item debent laborare fratres, quòd talis pecunia etiam determinata breuius quàm poterit expendatur, ne sit occasio transgressiõis in aliquo. Quòd si ueram necessitatem præsentem uel imminentem non habent fratres, non possunt eam acceptare, ut dictum est. Notandum tamen secundum Ioan. Philippum art. 6. quòd si aliquæ eleemosynæ pecuniariæ sint depositæ, determinatæ ad aliquam ueram necessitatem fratrum, & postea proprio motu ipsi dantes absque fratrum inductione uel persuasione talem eleemosynam ad superfluitatem ædificiorum uel picturarum uel ornamentorum sumptuosorum, uoluerint conuertere, tunc non obstat. tali pecunia, bene possunt fratres procurare aliam eleemosynam pecuniariam pro sua uel suis prædictis ueris necessitatibus, ut dictum est. Ex dictis patet quòd contra regulam & declar. faciunt fratres procurando per plateas uel per mercatus, uel curias, aut apud dominos, seu alias quasunque personas eleemosynas pecuniarias uel permittendo oblatas deponi, cum sunt aliæ indifferentes & sufficientes pro omnibus ueris necessitatibus depositæ apud aliquem, ut patet ex dictis.

¶ Quarta conditio est, quòd talis res necessaria, cuius satisfactio mediante pecunia procuratur, non sit commode mendicabilis, seu quòd sit talis qualitatis, de qua uerisimiliter credatur quòd fratres bono modo, seu commode, seu sine magno discursu & distractione, seu sine melioris boni impedimento eam habere possunt mendicando, sine recursu ad pecuniam. Nam si commode bono modo ut dictum est, potest haberi etiam mendicando ostiatim, uel alias sine pecunia: tunc non est securum recurrere ad pecuniam procurandam seu expendendam pro tali re commode mendicabili. ratio, quia tunc non est uera necessitas recurrendi ad pecuniam pro tali re commode sine pecunia potest haberi. Pecuniæ autem procuratio, non nisi pro uerè necessariis rebus concessa est per regulam & extensa per declar. Nic. 3. & Clem. 5. solum ad alias ueras neces-

sita

sitates. ut sup. in prima conditione habetur. Facit & ad hoc Nic. 3. art. 3. ibi (cessantibus eleemosynis de quibus tunc satisfieri commode non possit &c.) ergo à contrario sensu, si adsint eleemosynæ de quibus tunc commode mendicando satisfieri potest, sequitur non potest procurari pecunia. Et cum hiis omnibus concordant communiter doct. ut patet expressius in tract. de necess. congr. solu. & Ioann. Philipp. & speculum ffff. 19. Et notandum, quòd licet prædicta auctoritas Nic. 3. ibi (cessantibus eleemosynis, &c.) non faciat directe ad probandam hanc quartam conditionem, eo quòd ibi Nic. 3. directius loquitur de eleemosynis pecuniariis, ut in 3. conditione præcedente allegatum est: ut certe ipsa declaratio innuit, ut latius nititur probare hoc tractatu defensori. contra deuiantes fol. 149. Tamen adhuc standum est dictis in hac 4. conditione, quæ probata est ratione, quòd si si res esset commode mendicabilis, iam non esset necessitas recurrendi ad pecuniam pro ea, & quòd non potest licite recurri ad pecuniam etiam pro necessitatibus infirmorum, pro pane, uino, carnibus, &c. pro infirmis quando alias commode sine pecunia talia possunt haberi ut dictum est, ut patet. aliquando periret mendicatio ad quã tenemur, ut dicitur latius 6. cap. q. 13. Si pro quacunque re nobis utibili & necessaria pro pane, ouis, carnibus, commode mendicabilibus, statim relicta mendicatione licitum esset recurrere ad pecuniam. ergo standum est dictis, sed communiter doct. sicut & tandem concordans cum dictis tract. defensor. contra deuiantes, ubi sup. latius id concludit: licet etiam ibi bene dicatur contra quosdam scrupulosos qui pro nulla re mendicabili putabant licitum esse recurrere ad pecuniam. Probatur ibi & quidem pulchre: quòd pro quacunque re necessaria mendica, si tamen non sit commode mendicabilis bono modo sine distractione magna & discursu, aut sine impedimento melioris boni aut debiti ordinis & regiminis fratrum quòd licite recurri ad pecuniam, alias non. quòdque hoc intendit Nic. 3. & Clem. 5. in diuersis locis, si oia simul conferantur, & hoc est tenendū. imo & habetur in spec. & tract. de necess. congr. solu. & Ioan. Philip. &c. ubi sup. quòd quando talis mendicatio commode potest fieri pro necessitatibus, nõ potest licite recurri ad pecuniam relicta mendicatione propter leuem laborem, uel ut in maiori abundantia, aut curiosius habeantur & prouideantur fratribus nisi

Nisi aliquādo ex casu & ex causa rationabili, utpote in aliquo magno festo, aut in labore itineris aliquando potest relicta tali mendicatione recurri ad pecuniam, ut sic facilius prouideatur necessitati tunc oportune, ut dictum est. Tunc enim non est omnino cōmoda mendicatio, sed potius uidetur non cōmoda, pro tunc saltem ex parte & ex causa. Contra prædicta faciunt fratres qui sine aliqua consyderatione quoties possunt, recurrunt ad pecuniam, non consyderando an commode mendicando possit haberi prouisio necessitatis sine pecunia an non.

¶ V. conditio, quòd prædicta necessitas sit propria ipsorum fratrum procurantium pecuniam, uel sit necessitas suarum domorū, uel subditorum seu commissorum curæ, potestati seu iurisdictioni ipsorum fratrum procurantium pecuniam, non autem debet esse necessitas aliena, seu aliorum: quia pro tali necessitate aliena, seu aliorum, à prædictis non potest procurari pecunia, modo facilis necessitas aliena sit secularium quorumcunq; modo sit fratrum aliorum, etiam præactu charitatis aut amicitiae: non inquam potest pecunia procurari aut deponi cum intentione dādi aliis à prædictis, neq; potest pro aliis expendi, neq; de ea potest aliquid emi cum intentione dandi illud sic emptum aliis à prædictis, etiam si sit oblata liberaliter seu pro missis data, aut debita, aut pro prædicatione aut legata, aut aliunde quomodo cunq; proueniēs: quia nulla differentia est in hac uel in illa pecunia, quo ad hoc secundum declar. Nic. 3. & Clement. Et ratio huius est, quia solūm pro prædictis propriis uel sibi commissorum necessitatibus concedit regula & declarationes posse procurari seu recurri ad pecuniam per amicos spirituales, ut etiam patet in Nicol. 3. art. 3. ibi necessitates suas &c. & ergo per consequens ait Clem. 5. arti. 6. quòd omne aliud quòd non conceditur, intelligitur denegatum, ex quo omnis procuratio pecuniae generaliter nobis prohibetur. Et cum prædictis omnino & expresse concordant communiter expositores, ut patet in tract. de necess. congr. solu. secundum Hug. 4. c. & tractatum 10. plag. plaga 1. & in speculo ff. 19. & 21. latius habetur. Et sic patet. quòd ipse frater sibi ipsi potest pro suis necessitatibus procurare seu recurrere ad pecuniam. Secundo prælatus pro necessitatibus subditorum & famulorum & domorum suarū modo sint subditi simpliciter sub eius obedientia & cura, modo

sint

sint subditi secundum quid seu ad tempus, ut sunt hospites, pro quando sunt hospites in conuentu uel in guardianatu suo exeuntes, maxime quando à tali prælato petunt sibi succurri etiam si sint itinerantes: idem dic de custodibus respectu fratrum, domorum, & famulorum, &c. suarum custodiarum, uel intra suas custodias. Et idem de prouincialibus in suis prouinciis, quia per se possunt procurare pecuniam & ad eam recurrere, & committere idem, seu mandare aliis subditis suis pro prædictis omnibus suarum administrationum respectiue s. guardiani in suis guardianatibus, custodes in suis custodiis, prouinciales in suis prouinciis id possunt facere, & committere, & mandare pro prædictis necessitatibus, dū modo seruentur omnes aliae conditiones suprapositae in hac quaestione & infra ponendae in q. 8. sequenti, & q. 9. &c. Ideo unus guardianus seu frater potest de licentia sui custodis seu prouincialis procurare pecuniam pro necessitate alterius guardiani uel subditi, dum modo uterq; frater. s. procurās & pro quo procuratur pecunia, sit subditus illius prælati, de cuius licentia procuratur: ut patet ex dictis, alias non sine licentia min. g. uel cap. g. saltem tacita uel probabiliter præsumpta: quae quidem licentia iam habetur ut prælati. s. min. prouinciales & custo. id possint, & dum modo seruentur omnes aliae conditiones requisitae circa pecuniam, ut dictum est. Sed de hoc s. quomodo unus guardianus seu frater potest pro altero procurare elemosinam, & commutare cum eo, & expendere seu transmittere pecuniam missarum uel &c. latius habetur infra q. 9. &c. ibi uideatur. Tertio uidetur dicendum quòd quis frater potest procurare pecuniā pro omnibus suis fociseuntibus in itinere ad necessaria eorū pro itinere, aut pro omnibus cum quibus est seu uiuit, & nomine illorum pro necessariis ad conuictum eorum omnium simul ex quo sua propria necessitas includitur, ut pars in cōi necessitate illorum dum modo omnia alia requisita etiam ex parte aliarum conditionum & præceptorum seruentur. Quarto uidetur saluo meliori iudicio, quòd magna necessitas parentum aut filiorum in seculo existentium quibus filius religiosus ex iure Diui. succurrere tenetur, ut patet ex dictis su. cap. 2. q. 6. &c. Similiter & pro soluendis debitis ad quae tenetur, ut supra cap. 2. q. 5. &c. potest licite frater min. procurare pecuniam quantum est ex parte huius quintae conditionis. Ratio, quia istae necessitates ad

e

tes ad

tes ad quas soluendas tenetur ut comode potest reputantur proprii: sicut & debitum contractum in religione seu ad soluendum rem emptam, cuius solutionem tenetur iure naturali & Diuino procurare, quia similiter tenetur iure Diuino uel naturali ad prouidendum uel soluendum debitum patris & creditorum & aliorum eiusmodi si qui sunt. Ita quod resolutorie dicendum uideretur quod potest licite procurare pecuniam frater min. pro omni necessitate aut pro soluendo debito: ad quod alias de iure naturali Diuino, humano, tenetur, uel dum manet religiosus. Ideo pro releuando quocumque ab extrema necessitate probabiliter imminente potest licite imo & forte tenetur procurare pecuniam dum aliter non comode potest prouidere. Ratio omnium dictorum est, quia ex quo ad prouidendum tali necessitate aut debito tenetur quocumque iure & quantum comode potest (ut supponitur) potest autem mediante pecunia ergo licitum est & saepe necessarium mediante pecunia prouidere: & quia talis necessitas reputatur sua: ex quo ad ipsam ipse tenetur releuandam uel soluendam sicut praelatus ad necessitates subditorum, ergo. Haec omnia intelliguntur semper seruatis omnibus aliis conditionibus & requisitis quae in procuratione proprie necessitatis mediante pecunia sunt necessario seruandae, tamen ex parte ipsius necessitatis, quam dantis quam depositarii, quam ex parte fratrum in modo procurandi deponendi & expendendum pecuniam, ut dictum est, per totam hanc quaestionem & dicitur in quaestionibus subsequentiibus proportionabiliter ibi uideatur.

Ergo uidetur quod licet non liceat procurare pecuniam pro aliis praedictis, tamen bene licitum est intercedendo rogare aliquem ut prouideat necessitatibus alicuius uel aliquorum etiam mediante pecunia, ut faciunt etiam praedicatores in suis sermonibus emendando pauperes etiam nominando pecuniam quod illis erogetur dum modo non amplius se intromittant quam requirit officium intercessoris aut rogantis aut consulentis in petendo, uel disponendo quomodo illi erogetur pro quo intercedit seu consulit sicut intercederet pro aliquo rogando uel consulendo quod & quomodo debitam illi pecuniam solueret. Ideo in hoc bene credo quod liceret nominare personam cui committatur pecunia eroganda pauperi uel pauperibus, ut aliquando praedicatores in sermonibus publicis faciunt, dummodo id faciant solum tanquam intercessores uel

uel consultores, & non nomine suo sed aliorum: & dum modo id constet sufficienter aliis. Itaque quo scandalum & occasio propinqua peccati omnino seu sufficienter remoueatur, & dummodo tales fratres ab hoc non prohibeantur per suos superiores: Nam ex causa seu ne detur aliis occasione praue iudicandi seu errandi aliquomodo aut alias ex causa potest hoc prohiberi licite & ualide etiam sine culpa: & tunc etiam obediendum: & ideo alicubi habetur statutum quod praedicatores in sermonibus quando comedant populo pauperem uel pauperes aliquos, non nominent ipsi personam quae surgat ad petendum &c. Tandem ad maiorem omnium praedictorum declarationem, Notandum quod si iudicium quando est uera necessitas & causa habens omnes praedictas conditiones requisitas ad procurandum pecuniam, quando non omnino relinquatur ipsis praelatis, quorum iudicio in hoc est standum, quando ipsi praecipunt uel procurant pecuniam pro necessitatibus conuentus aut aliorum sibi commissorum, & modo ipsi praelati bene iudicent, modo non fratres sui diti eis obediunt & eorum iudicio & determinationi sunt omnino securi alias non, ut habetur in speculo fff. 19. ut latius de hiis inf. cap. 6. q. 15. &c. & cap. 10. q. 2. &c. habetur. Quando autem frater ipse procurat mediante pecunia suas necessitates, tunc ipse tenetur uel facere ueram relationem suo praelato, uel in absentia praelati facere ueram relationem aliis prudentibus & bonis uiris religiosis, ut iudicent an sit uera necessitas, dum ipse non est certus de ea, & sic securius stabit eorum iudicio pro & contra se, alias ipse tenebitur de sua temeritate supreme solus male iudicat, putans esse ueram necessitatem habentem omnes supra dictas conditiones: si in rei ueritate non sic erat uera necessitas, sed potius erat notabilis relaxatio. Ideo si notabiliter excedit contra praedicta quia & erit mortalis transgressio contra regulam & declarationes nisi per ignorantiam inuincibilem circa aliquid excusetur.

QVAESTIO VIII. Quomodo secundum regulam & declarat. Nic. 3. & Clem. 7. sit procuranda & deponenda pecunia, aut quae conditiones sunt necessario seruandae in procurando & deponendo pecuniam apud aliquem.

¶ Respondeo quòd nos possumus habere uno modo per Syndicum Papæ secundum dispensationes Martini 4. & Marti. quinti, & hoc modo facilius nos haberemus, licet non tam purè nec omnino secundum regulam, & non teneremur seruare multa quæ in hac 8. q. & in aliis 7. quæstionibus sequentibus habentur, ut de hoc habetur latius infra q. 16. &c. ubi de Syndico agitur. Alio modo secundum declarationes Nic. 3. & Clem. 5. per amicos spirituales secundum regulam, & hoc modo sunt multa seruanda quæ omnia continentur in hac q. 8. & aliis 7. q. sequentibus, in quibus agitur de hoc modo procurandi pecuniam, & de hoc modo habendi nos circa eam secundum declarat. Nic. 3. & Clem. 5. & secundum regulam, quòd in hoc sunt necessariae aliquando tres conditiones duntaxat, & hoc quando pecunia quæ procuratur nõ deponitur apud aliquem, sed ipsemet dans eam expendit statim uel reseruat in se ut ipse expendat oportune, tunc enim solum tres conditiones requiruntur. Quarum prima cõditio est, quòd nullo modo fratres contrahant mutuuum propriè sumptum, pro quo notandum, quòd propriè mutuare est pecuniam alteri concedere ad usum cum obligatione qua recipiens mutuatam pecuniam manet obligatus ad soluendum æquiualens, modo ipsa obligatio fiat expresse, modo tacite: & talis qui dat talem pecuniã mutuo dicitur mutuare, qui accipit autem dicitur mutuari, & ipsa pecunia sic mutuata dicitur mutuuum: id est, de meo tuum facere. Ideo in tali mutuo propriè dicto dominiũ pecuniæ mutuatae trãsit in eũ qui eam mutuo accipit, modo accipiat per se, modo per alium: quia & talis per quẽm seu apud quem talis pecunia mutuato deponitur, tenet eã nomine & auctoritate recipientis in cuius dominio est pecunia ipsa, non aut auctoritate nec nomine dantis cuius non est pecunia. *Concordare* aut, est concedere alteri rem eandem numero restituendam, ut equum, uestem &c. de qua cõmodatione non hic agitur, Sed latius infr. 6. cap. q. 5. Mutuare aut impropriè seu largè est pecuniam concedere ad usum seu necessitatem altere releuãdam seclusa obligatione polytica supradicta: sed solum cum obligatione naturali aliquali, qua s. recipiens talem mutuatam pecuniã seu is pro cuius necessitate recipitur aut datur, promittit se bõa fide laborare ut comode potuerit, quòd ei satisfiet & soluetur: & talis qui sic dat talem pecuniam mutuo, dicitur mutuare, & is qui accipit

cipit seu pro cuius necessitate datur aut recipitur dicitur mutuari: & ipsa pecunia mutuata dicitur mutuũ largè & in propriè: id est, de mea pecunia tuam facere, uel ad tuam utilitatem dare &c. & in tali mutuo si non seruarentur modificaitones secundum Nico. 3. & Clem. 5. bene posset transire dominium pecuniæ & usus & receptio seu eius contrectatio uera esset apud recipientẽ: quòd si seruãtur conditiones quæ ponentur secundum Nic. & Clem. tunc nec dominium neq; eius contrectatio esset apud fratres pro qua datur seu deponitur talis pecunia sic impropriè mutuata. Hæc omnia clarè possunt haberi in summistis tit. mutuuum, & tit. commodatum. & 4. magistri etiam ponunt in cap. 4. & 6. & Hug. & eliciuntur ex Nic. 3. art. 3. saltem quòd mutuuum impropriè acceptum sit eomodo ut dictũ est. Nunc ergo patet prima cõditio, quòd s. fratres min. non possunt contrahere mutuuum propriè dictum. Ratio, quia ibi est obligatio polytica ad soluendum, cuius obligationis sunt incapaces ratione paupertatis, ut infra 6. capit. q. 5. habetur. Item est ibi dominium & usus pecuniæ seu cõtrectatio per se uel per alium quòd etiam nobis prohibetur in hoc 4. cap. ergo. Et hoc expresse prohibet & declarat. Nic. 3. art. 3. dicens sic. Dicimus in primis quòd fratres ipsi à mutuis contrahendis abstineãt, cum eis mutuuum contrahere ipsorum statu considerato non liceat &c. patet etiam quòd hoc modo non possunt etiam petere mutuũ per interpositam personam, quia s. non possunt committere alicui personæ, ut nomine ipsorum fratrum tale mutuuum procurant: ratio patet quia nec per se nec per alios possunt fratres accipere pecuniam, uel se obligare. Ideo illa persona interposita nomine fratrum non aliter possunt mutuuum uel pecuniam procurare, nisi eomodo quo ipsi fratres possent, alias fratres essent regulæ transgressores: ut Hug. cap. 4. & patet ex dictis. Mutuuum aut impropriè bene possunt fratres procurare in eo casu, & pro illis necessitatibus, & eomodo quo & pecuniam liberaliter sibi seu pro suis necessitatibus dari, possunt procurare. Ratio, quia ibi nulla est obligatio: Neq; dominium ex parte fratrum, ut patet ex dictis, & expresse hoc ait Nic. 3. ar. 3. dicẽs sic. Possint tamẽ fratres pro satisfactione pro eorum necessitatibus &c. circa cuiuslibet obligationis uinculũ dicere quòd per elemosinas & alios amicos fratrum ad solutionẽ huiusmodi faciendi intendunt fideliter laborare &c. hæc ibi ergo, quòd

quòd si insuper conditiones omnes aliæ quæ circa pecuniam liberaliter oblatam siue mutuo debent necessario seruari, ut in q. præcedenti, & in hac q. & quæstionibus sequentibus habentur, etiam hic seruantur in tali mutuo sicut & necessario seruandæ sunt. Iam patet, quòd nec fratres accipiunt neq; contrahunt pecuniam per se, uel per alios, ergo licitum est hoc modo mutuum contrahere. Et hoc modo etiam fratres possunt committere alicui, ut pro eis mutuum contrahat, ut ait Hug. 4. cap. dum modo seruentur omnes aliæ conditiones in procuratione pecuniæ requisitæ. Sed quia hoc uidetur difficile quòd talis secularis interponatur in hoc quia iam uideretur præsentari talis persona ad recipiendum mutuum contra conditionem 4. infra. ponendam. Ideo non uidetur licitum petere mutuum per alium nomine fratrum ullo modo nec proprie, nec improprie, nisi eo modo & casu, ergo liceret per alium petere pecuniam pro suis necessitatibus de quo infra in 4. conditione dicitur. Possunt tamen fratres rogare aliquem ut ipse nomine suo s. ipsius met, non nomine fratrum procuret uel de suis pecuniis si habet, uel petendo etiam proprium mutuum aliunde, ut sibi uidebitur se ipsum nomine suo se obligando polytice si oportet & ut uoluerit proprium mutuum contrahat ut sic provideat necessitatibus fratrum mutuando eis improprio modo supradicto. Possunt etiam fratres ad hoc dare pignora, ita tamen quòd contractus impignorationis fiat per syndicum auctoritate & nomine ipsius, uel ecclesiæ Rom. quando res impignoranda pertinet ad Papam uel per eum & eius nomine & auctoritate ad cuius dominium pertinet talis res impignoranda, ut de hiis latius inf. ca. 6. q. 5. alias non esset licitum. Notandum etiam, quòd fratres non possunt mutuare seu mutuum dare ullomodo proprie neq; improprie, ex quo non habent auctoritatem in pecunia: neq; usum &c. possunt tamen rogare dominum pecuniæ, uel depositarum pecuniæ, modo sit syndicus, modo alius quicumq;: ut ipse auctoritate & nomine dantis seu domini pecuniæ uera uel probabiliter præsumpta si ita est, uel nomine suo si id potest qualis uidetur esse syndicus, mutuet pecuniam ipsam tanq; suam, sicut possent rogare alium quemcunque ut de sua pecunia faceret mutuando uel alio modo se habendo, ut de hiis latius inf. q. 9. & q. 16. &c. ubi de syndico agitur ibi habetur quid possit syndicus in hoc. Contra prædictos faciunt fratres se obli-

se obligantes uel alium nomine ipsorum submittentem ad hoc, & aliis plurimis modis, ut patet ex dictis.

¶ Secunda conditio requisita est, notificatio spiritualis necessitatis: id est, quòd fratres debent notificare seu explicare in particulari signatè suam uel necessitates pro quibus procurant præfatam pecuniam ipsi danti uel offerenti: seu mutuanti pecuniam. Ratio, quia sic uidetur innuere Nic. 3. art. 3. ibi liceat tamen fratres suas necessitates insinuare exspecificare & exponere &c: ex quo ubi quàmuis non uideatur obligatio, sed licentia seu concessio data ad insinuandum secure nostras necessitates, ut eis mediante pecunia prouideatur, quia dicitur liceat, & non dicitur teneantur suas necessitates insinuare. Tamen quantum ad modos per ipsos fratres obseruandum in tali procuratione bene Papa id innuere uidetur sub obligatione sic esse faciendum cum dicit insinuare, specificare, & exponere &c. Et hoc habetur in tract. de necess. ggr. solut. & speculum sff. 20. Sed prædictus textus Nic. 3. non aperte concludit intentum. Ideo est alia ratio melior ad probandam hanc conditionem esse necessariam, quòd s. exspecificentur necessitates &c. & ratio est hæc, s. quòd idem Nic. 3. art. 3. infra in uerbo: Ita tamen declarando dicit, necessario esse cauendum ab omni pecuniæ administratione siue dispensatione. Sed si fratres sine explanatione necessitatis procurarent pecuniam sic generaliter sub nomine necessitatum, seu pro nostris necessitatibus, seu dicendo sic confuse & in distincte adiunctis uel detis pecuniam pro quadam necessitate, tunc iam in tali pecunia procurata maneret auctoritas siue libertas ipsis fratribus saltem in expendendo ad libitum, quòd est eis prohibitum, ut dictum est, ergo requiritur specialis notificatio talis uel talium necessitatum, & non possunt fratres procurare pecuniam sic generaliter & indifferenter, more aliorum pauperum pro suis necessitatibus, uel pro necessitate sic confuse. Quia & talis modus procurandi est quæstus pecuniarius prohibitus per dominum Cle. 5. art. 6. Neq; sufficit tales necessitates habere in mente signatas & exspecificatas, quia in facto pecuniæ intentio per uerbum debet exprimi saltem hominibus qua non intuentur cor, ut illis constet

constet sufficienter nos non habere auctoritatem aliquam in pecunia & eius administratione. De quibus infra. conditione 7. latius habetur. Cum praedictis omnibus expresse concord. tract. de necess. ggr. solu. et speculum fff. 2. Hug. 4. cap. et Ioannes Philip. et communiter expostores. Dicunt etiam praedicti doct. praesertim Ioan. Philippus, quod tunc tantum est necessaria haec conditio: quando talis necessitas seu necessitates possunt comode et honeste et sine scandalo notificari, exspecificando eas, alias non: utpote si de multis necessitatibus simul non possunt signari quae sint prius expediendae, quae non, uel quia ad usum non comode explicabiles &c. huiusmodi, quia tunc non est necesse eas explicare.

Pro praedictis omnibus in hac 2. conditione facit Nic. 3. art. 3. ubi dicitur in §. quia uero, sic s. quod cum in praedictis casibus ad determinatam necessitatem, ut praedicitur aliquem pecuniam concedere contigerit, concedens pecuniam rogari possit a fratribus, quod si quid de ipsa pecunia habita necessitate determinata supererit &c. ubi patet quod Nic. 13. dicit et supponit quod requiritur, quod necessitates pro qua pecunia procuratur sit determinata, seu exspecificata, ut dictum est: et quod de tali necessitate determinata locutus est ipse in sua declaratione. Si comode potest determinari aut notificari talis necessitas, ut dictum est, ergo. Sed certe ut salua reuerentia, et cum humili submissione dicamus, quod nobis uideatur ista secunda conditio nullo modo est necessaria, neque quando ipsemet dans soluit per se, neque etiam quando deponitur pecunia apud aliquem depositarium amicum spiritualem, Syndicum uel apud alium quempiam. Neque rationes suprapositae concludunt sufficienter id quod habetur in ipsa secunda conditione, quod sic patet: Primo quia ille primus textus Nic. 3. (liceat tamen fratribus suas necessitates insinuare &c.) non loquitur quod ipsi dari debeant insinuare necessitates. Sed ibi loquitur solum de depositario. ut patet expresse uidenti textum. Item dato quod loqueretur de dante & de depositario pecuniae aut de quocumque alio, non obligat nos Papa ad exspecificandum necessitates, sed concedit seu declarat ibi nobis licitum esse persuadere humiliter exspecificando nostras necessitates, ut sicis qui tenet pecunias commissas a dante moueatur & alliciatur ad fideliter nobis prouidendum sicut ei commissum est, quodque id etiam rogare possimus, ut ibi patet expresse,

presse, & dicitur latius infra conditione 7. Alius etiam textus Nic. 3. quod scilicet nullam administrationem uel dispensationem possumus habere in pecunia quacumque, &c. ut dictum est, non concludit intentum. Nam quamuis uerum sit quod non possumus habere administrationem uel dispensationem pecuniae cuiuscumque. Negatur tamen, quod si non fiat praedicta explicatio necessitatis, quod iam manet nobis auctoritas dispensandi pecuniam: Nam dispensare pecuniam proprie (sicut & hic debet accipi) est habere auctoritatem saltem ministerialem in distribuendo seu disponendo praecipiendo de ea quomodo & per quos uoluerit talis dispensator seu administrator, quod idem est, ut ait Papias, & habetur in summistis tit. administratio, & tit. dispensatio. & ait Hug. 4. cap. ut dictum est sup. q. 4. in 4. puncto. Igitur sicut est in mea potestate de multis necessitatibus praeteritis, praesentibus & imminetibus quas habeo, uelle quod mihi prouideatur per dantem pecuniam de aliquibus, & de aliquibus non: utpote quia mihi magis expedit, aut quia uolo propter Deum uel alias carere auxilio illarum, & non aliarum necessitatum, & tamen per hoc quod ad libitum uolo mihi prouideri de illis, & non de aliis necessitatibus, non dicor habere dispensationem quae datur uel expenditur per ipsum met dantem, ergo. Similiter in pecunia deposita indifferentem apud aliquem per ipsum depositarium expendendo, non dicor habere dispensationem eius per hoc quod de multis necessitatibus ueris quas ego habeo, est in mea potestate ad libitum uelle potius mihi prouideri de istis, quam de aliis necessitatibus: dummodo circa alia omnino me habeam cum ipso depositario pecuniae, sicut & cum ipso dante domino ipsius pecuniae, sine ulla administratione & dispensatione, quomodo & per quos expendet, &c. Sicut etiam sine ulla explicatione talis uel talis necessitatis, possum licite petere pecuniam dicendo ipsum met danti, soluatis mihi decem solidos huic homini, quia illi debeo. Similiter idem eodem modo possum dicere depositario cuique, ut patet. ergo similiter pro necessitatibus ueris imminetibus pro quibus uolo mihi prouideri, possum similiter sine ulla alia expressione dicere ipsi danti, quod det decem solidos pro quibusdam necessitatibus, uel quod deponat eos apud quem uoluerit, ut inf. dicitur in 4. conditione: & ipsi depositario postea simile possum dicere, soluatis tantum, uel 10. solidos illi homini

mini, uel illi quibus dandæ sunt tot pecuniæ depositæ pro quibusdam necessitatibus, non explicando quæ necessitas sit, neq; an sit præterita uel præsens uel imminens. Ratio horum omnium est, quia nulla auctoritas dispensatiua pecuniarum talium est in me: ex hoc quòd in mea potestate est uelle ad libitum prouideri: mihi potius de hac, quàm de illa necessitate in toto uel in parte, & potius pro necessitate præsentis, quàm pro imminente, & huiusmodi. Neq; ex hoc quòd dans pecuniã uel eius depositarius ignorat in singulari qualitatem meæ necessitatis: non inquam ex hoc tollitur aliquid auctoritatis aut domini circa suam pecuniam (dummodo aliæ conditiones requisitæ seruentur) neq; mihi aliquid auctoritatis ex hoc prouenit circa pecuniam, ut dictum est. Et hoc est uerum etiam si dans pecuniam uel eius nuncius seu depositarius, non daret neq; expenderet pecuniam, si sciret qualitatem necessitatis pro qua datur uel expenditur: hæc enim ignorantia uel cognitio, non tollit auctoritatem eorum circa suam pecuniam, licet sit causa mouens seu alliciens eorum uoluntatem ad dandum, uel non dandum: seu ad expendendum uel non expendendum ipsam pecuniã. Nunc autem non tenemur nos apponere seu remouere omnia motiua, seu allectiua per quæ dantes uel eorum depositarii uelint uel nolint dare, uel expendere eleemosynas pro nostris necessitatibus, ut patet, ergo. Neque est necessaria prædicta notificatio necessitatis ad hoc quòd talis eleemosyna sit determinata pro tali necessitate, ut sic possit illa stante procurari altera. Ratio, quia pro omnibus ueris necessitatibus pro quibus non habetur sufficiens eleemosyna, potest procurari pecunia, ut sup. q. 7. in 2. conditione: & si pro aliqua necessitate sit pecunia sufficiens, licet indeterminata, ideo securius est notificare talem necessitatem, ut sic stante eleemosyna, indeterminate possit prouideri illi uel alteri necessitati, ut oportet. Ex dictis etiã patet, quòd hoc modo procurare pecuniam sine expressione necessitatis, non est quæstus pecuniarius prohibitus, neque de isto loquitur D. Clem. 8. sed de aliis in quibus est aliqua receptio, contra ratio, uel dispensatio pecuniæ in fratribus, & c. huiusmodi, de quibus inf. q. 12. habetur. Illud autem Nic. 3. §. quia uerò, & c. dico quòd non obstat dictis, neq; per id probatur quòd requiratur prædicta determinatio seu exspecificatio necessitatis: quia solū ibi dicit D. Nic. 3. quòd quando est aliqua pecunia pro aliqua

aliqua necessitate determinata seu exspecificata per dantes, quòd tunc siquid superfluerit non pōt sine eius licentia expendi in alias necessitates, imo neq; mutari seu expendi in aliam necessitatē maiorem, id quod pro necessitate aliqua determinata per dantem data est, ut inf. dicitur in 3. conditione: & latius q. 9. per id tamen nõ obligantur fratres ad determinandum seu exspecificandū aliquas necessitates quando procurant pecuniam uel eius expensionē petunt, ut patet: quia ibi ad hoc non obligat Nic. 3. Neq; supponit quòd ad id obligemur, in eo & ibidem paulo inferius expresse dicit bis aut ter, quòd quando indifferenter datur uel deponitur pecunia non pro aliqua necessitate determinata, quòd tunc potest licite expendi in necessitates ueras quascunq; fratrum secundum modificationes requisitas alias ut dictum est & dicitur per totam hanc quæstionem & præcedentes & sequentes quæst. ut patet in §. quia uerò ibi residuum pecuniæ in res alias pro aliis ipsorum fratrum prædictis necessitatibus conuertatur, & §. & quia in prædicto & c. ibi quãdo pecunia ipsis fratribus mittitur uel offertur, nec per mittentem uel offerentem expresse aliud exprimitur & c. & §. si uerò fratribus, ibi (quòd supra in pecunia fratribus indeterminate oblata uel missa, & c. Ex quibus patet, quòd per hoc quòd aliqua pecunia datur uel deponitur indifferenter pro necessitatibus sine ulla expressione ex parte dantium & fratrum, non fiunt fratres dispensatores eius, neq; habent dispensationem ullam in ea: & per consequens, quòd licite sic possunt procurare eam & eius expensionem, alias illicite possent sibi procurare prouideri de tali pecunia indeterminate seu indifferenter oblata data missa aut deposita, si per hoc in ea ipsi haberent aliquam dispensationem. neq; excusarentur fratres ex hoc quòd non possunt commode notificare necessitatem suam determinatam, quòd contra cõter doct. ipsos & contra declarationes, ut patet ex dictis. Et quãuis Hug. 4. cap. & alii expositores antiqui dicant quòd intentio B. pa. nostri Francisci fuit quòd sic procuraretur remedium nostrarum necessitatum per amicos spirituales mediante pecunia, quòd si ipsis daretur notitia talium necessitatum: fratres autem pro nulla pecuniaria procuratione sub quocunq; colore uel causa personaliter comparerent, neq; post eam procurantes irent, neq; de cuiuscunq; reiectione uel uenditione se intromitterent.

Sed hæc omnia per prædictos amicos spirituales fierent, ut etiam hoc innuitur in prima regula ca. 8. sicq; uidebatur in principio ordinis: tamen ex quo nos iam non tenemur ad illam primam regulam, neq; ad modum uiuendi primitium, sed ad regulam secundum confirmata per dominum Honorium, & declarata per Nic. 3. & Clem. 5. quia & ex causis rationabilibus est sic temperatus ille primus rigor. Ideo possumus iã sic emere res necessarias & pro eis procurare pecuniam, secundum declar. ita quòd eis aut regulæ promissæ, non contraueniamus, ut habetur in spec. ff. 17. & hoc sufficit nobis ad seruandam regulæ promissæ puritatē: quàm uis aliud de supererogatione melius fiat, non est tamen necessariū imponendum, nisi per regulam aut declarationes, aut aliunde id constet sufficientem esse necessario seruandum, quod quia nō aduertitur, facile potest aberrari. Igitur resolutoriè dicamus, ex quo non est aliqua ratio aut textus declarationis unde sufficienter constet nos teneri necessario ad prædictam notificationem necessitatum determinatarum faciendam. quòd ergo non teneamur eã facere danti pecunias, neq; eius depositario ullo modo, neq; quando procuratur quòd detur uel deponatur uel expendatur ipsa pecunia: sed generaliter possumus petere humiliter quòd detur uel expendatur tanta quantitas pecuniæ pro quadam necessitate, uel pro nostris necessitatibus, dummodo alias sint ueræ necessitates, de quibus sup. q. 7. habetur. Neq; etiam tenemur habere in mente aliquam seu aliquas signatas seu determinatas necessitates, pro qua uel pro quibus procuratur pecunia, aut expenditur pecunia. Et dato quòd in mente tantum nos haberemus aliquas necessitates pro quibus procuratur pecunia, possumus postea procurare quòd expendatur per dantem uel per eius depositarium, pro quacuncq; alia, uel pro quibuscuncq; aliis nostris necessitatibus pro quibus uoluerimus sine ulla expressione aut notificatione faciēda cui cuncq; de necessitate, ut dictum est: aut de hoc quòd iam mutauimus intentionem prouidendi alii necessitati, ab ea quam prius intendebamus, omnia patent ex dictis, quia talis pecunia est indeterminate seu indifferenter data seu deposita, ex quo per dantem non est determinata ad aliquã certam necessitatem seu certas necessitates, & ex quo fratres non explicauerunt danti aliquam seu aliquas necessitates pro quibus daret pecuniam determinate, quã

tuncuncq;

tuncuncq; fratres ipsi in mente intenderent pro aliqua necessitate procurare, ut patebit hoc amplius inf. q. 9. quando dicitur pecunia indifferenter uel indeterminate data, quando non. sed & iam dictum est sup. q. 7. conditione 3. Ex quibus oibus patet, quòd procurantes generaliter & indifferenter pecunias per curias, nundinas, mercatus, uel per alia loca pro suis necessitatibus nullã particularem exspecificando quòd non faciunt contra regulam, aut declarationes, quantum est ex hoc quòd non exspecificant aliquã necessitatem. Possunt tamen faciliter peccare, sicut & sæpe peccatur contra reg. & declar. ex parte aliarum conditionum requisitarum quæ non seruantur: utpote quia non deponitur auctoritate dantis, ut oportet, aut quia non pro ueris necessitatibus, ut sup. q. 7. aut quia amplius se intromittunt fratres in eius dispensatione, mutatione, &c. ut patebit ex omnibus dicendis in hac q. & sequētib; & per hoc credo quòd in tab. 8. Vic. g. habetur declaratum quòd nō est licitum procurare pecuniam indeterminate seu indifferenter. De se autem non est illicitum quantum est de se, nisi propter abusum fratrum. uel dic, quòd & sic credo glossando doct. & statuta omnia, quando dicunt quòd non nisi pro ueris necessitatibus & determinatis potest procurari pecunia. i. non nisi pro certis præsentibus & imminentibus necessitatibus. Tales enim dicuntur iam necessitates certæ & determinatæ, futuræ, aut dicuntur incertæ, indeterminatæ seu indifferentes, pro quibus potest procurari pecunia, & patet ex dictis sup. q. 7. conditione 2. Et hæc dicta sint cum correctione cuiuslibet melius sentientis: quia ut dictum est, quo ad hanc secundam conditionem communiter tenetur oppositum, quàm nos hic diximus: neq; hucusq; uidi aliquē doctū expositorem (uidi autem multos) qui mihi in hac mea sententia suffragaretur. ideo unusquisq; suo sensu abundet, quousque aliud constet. Nolo enim consensu super regulæ obligationem sine causa mihi inducere, sed neq; aliis: præcipuè cum hæc secunda cōditio quæ ut necessaria imponitur ab aliis communiter, non obteruetur nisi cum magna difficultate, ideo ubi ratio non urgebat ad eam, utpote necessariam ponendam, certe tollendã humiliter censui.

¶ Tertia conditio, quòd quando contigerit fratres pecuniã pro aliqua seu aliquibus ueris necessitatibus, tunc non possunt procurare

rare

rare scienter neq; permittit quòd plus detur, concedatur seu etiã deponatur per dantem, q̄ uerisimiliter creditur res quæ procuratur ualitura, seu quã uerisimiliter creditur necessariũ ad talem seu tales necessitates pro quibus pecunia ipsa procuratur. & ratio est, quia si plus procuratur, iam illud plus uel non est necessarium, uel dolose petitur ut detur alteri sub colore precii pro emptiõe rei ab eo, uel saltem de illo pluri non possunt fratres se intromittere expendendo in alias necessitates, ut proxime dicitur in hac eadem 3. conditione. Et ad prædicta facit expresse Nicol. 3. art. 3. uerf. quia uerò ibi (caueant tamen fratres quòd sollicitè se coarcent, ut non plus scienter concedi consentiant, &c.) & concordant cõmuniter expositores, præsertim in tract. de necess. congr. solut. & frater Ioann. Philipp. art. 1. & 4. & spec. fff. 21. Ex quo patet quòd si quantitas maior pecuniæ datur seu deponitur quàm sit necessaria ad necessitatẽ seu necessitates aliquas determinatas per ipsum dantem seu exspecificatas ipsi danti per fratres, uel si ipsis iam per solutis aliquid de pecunia tali determinata superfluit, tunc nõ potest expendi talis pecunia superfluens in alias necessitates etiam ueras quascunq; sine consensu ipsius dantis. Secund. Nic. 3. ubi supra, & latius de hoc inf. q. 9. dicitur. Et iste consensus dantis potest peti quando fratres uoluerint, seu quando intenderint eam expendere in alias necessitates, dummodo prius non expendatur q̄ dantis consensus sufficiens ad hoc habeatur. ideo potest peti etiã in principio procurationis pecuniæ, ut ait Nic. 3. ubi sup. sic dicẽs Cum in prædictis casibus ad determinatam necessitatem aliquem pecuniam concedi contigerit: concedens pecuniam, rogari potest à fratribus, quòd si quid de ipsa pecunia habita necessitate determinata supererit, consentiat ipse concedens quòd residuum præfate pecuniæ in res alias pro aliis ipsorum fratrum prædictis (s. ueris) necessitatibus conuertatur, quo non consentiente residuum, (si quid fuerit) restituatur eidem, hæc ibi. quòd si ipse dominus pecuniæ non potest commode haberi, neq; ei potest commode restitui ipsa pecunia quæ superest, tunc dabitur ipsa pecunia illis quibus debentur bona incerta: utpote cruciata, uel aliis pauperibus pro anima dantis, ut ait speculum fff. 21. uel etiam tunc poterit depositarius ut rei gestor dantis, potest aliis necessitatibus fratrum de ipsa prouidere ut oportet, ut patebit ex dicendis infra conditione

one sexta, & infra quæst. 9. & q. 10. Sed si fratres ex obliuione aut alias inculpabiliter non petierunt prædictum consensum dantis ad hoc, an tunc sufficeret consensus interpretatiuus seu probabiliter præsumptus: ita quòd is cui ipse dans dedit pecuniam, seu eius nuncius, uel depositarius possit illam superfluam pecuniã expendere in alias ueras necessitates fratrum, Credo quòd sic, ut hoc dicunt etiam 4. magistri, Hug. & Bart. Pis. 4. ca. ut latius habetur de hoc infra q. 10. Norandum ex dictis uerbis Nicol. 3. Patet primo, quòd quando pecunia procuratur uel datur uel deponitur indeterminate, id est, non ad aliquam necessitatem determinatam per dantem, neq; ad necessitatem ei particulariter exspecificatam per fratres, sed indifferenter pro nostris necessitatibus, tunc non est necessarium petere à dante talem specialem consensum, ut dictum est, ex quo ipse consentit ut expèdatur sua pecunia in omnes ueras necessitates quascunq;. Et Nic. 3. solum loquitur de pecunia concessa determinate ad aliquam necessitatem exspecificatam, ut patet, Patet etiam secundo, quòd potest procurari pecunia pro necessitatibus ueris indifferenter sine ulla exspecificatione alicuius particularis necessitatis facienda per fratres ut cõclusum est, paulo superius in 2. conditione. quia uerba Nic. 3. prædicta id aperte innuunt, ut patet intuenti. Sed semper requiritur & est necessarium quòd si pro aliqua particulari necessitate exspecificata per ipsos fratres ipsi danti, uel determinata per ipsum dantem procuratur, datur uel deponitur pecunia aliqua, quòd non procuretur, neq; permittatur dari neq; deponi plusquàm uerisimiliter creditur necessarium pro tali necessitate, ut dictum est. Similiter quando pro necessitatibus indifferenter & sine ulla determinatione seu exspecificatiõe procuratur seu datur, uel deponitur: requiritur quòd non plus scienter procuretur, uel consentiãt fratres dari uel deponi quàm pro omnibus ipsis ueris necessitatibus creditur esse necessaria pecunia talis, & patet ex dictis: Ideo ista 3. conditio necessaria semper est. Contra prædicta faciunt fratres qui multipliciter ut inf. q. 12. habetur, & sic patet quomodo tres conditiones prædictæ requiruntur quando pecunia non est apud aliquẽ deponenda Quando uerò est apud aliquem deponenda seu tradenda, tunc ultra prædictas tres conditiones requiruntur aliæ quatuor, quarum prima & in ordine quarta conditio est, quòd cum fratres procurãt suprad

supradictam pecuniam mutuam seu donatam pro suis necessitatibus, uel etiam quando eis omnino liberaliter offertur, tunc nullo modo possunt presentare, neque nominare aliquem quemcumque cui ipsa pecunia detur uel committatur, quousque sufficienter constet probabiliter quod ipse dans non potest uel non uult ipsam pecuniam per se expendere, neque per alium ab ipso assumendum. Ratio, quia si antequam de hoc constet probabiliter fratres nominarent uel presentarent danti aliquem cui pecunia committeretur, iam ista esset interposita persona auctoritate fratrum presentata. Et expresse hoc dicit Nic. 3. art. 6. ceterum. uers. quo casu procuratur a fratribus quod ille, &c. & communiter expositores omnes, ad etiam dicunt: ideo dicunt communiter expositores, ut habetur in tract. de necess. congr. solut. Hugo & Bart. Pis. 4. cap. Ioan. Philip. art. 1. & 2. & spec. fff. 20. quod nullam personam neque etiam famulum illius cui debetur & cui debet dari ipsa pecunia possunt presentare, uel nominare ipsi danti ut ei committat suam pecuniam, quousque probabiliter constet quod ipse dans non uult per se nec per alium ab ipso assumendum expendere seu committere, seu mittere pecuniam suam. Sed ipsummet cui est tandem danda pecunia pro rebus iam emptis uel emendis ab eo, seu cui debetur ipsa pecunia quomodolibet, bene possunt fratres statim sine ulla requisitione presentare & nominare ipsi danti: utpote dicendo, domine huic debemus, uel ab hoc debemus accipere talem rem, seu huic est danda pecunia. huic si uultis detis illam: tunc enim constat quod non accipit pecuniam iste ut depositarius, sed ut creditor accipit sibi debitam pecuniam, quae statim ut illi datur, efficitur iam sua. Similiter credo, quod si ipse cui debetur pecunia, mitteret famulum suum cum fratribus procurantibus pecuniam ut acciperet illam pro se, seu nomine suo cui debet tandem dari, tunc bene liceret fratribus illum talem famulum statim nominare & presentare danti, sicut & ipsum eius dominum mittentem, ut dictum est. Ratio, quia constat non interponi a fratribus, nec auctoritate eorum, neque accipit pecuniam ut depositarius dantis talis famulus, sed ut creditor & nomine creditoris eum mittentis, statim transit in dominium creditoris pecunia tali famulo data, & stat periculo eius, scilicet creditoris, ut supponitur. ergo ex quo non est depositarius dantis, non oportet a dante petere auctoritatem seu uoluntatem ad nominandum

nominandum talem famulum. sed ab ipso creditore cuius auctoritate & nomine mittitur recepturus debitum pecuniae pro domino suo creditore mittente: & concordat Hug. 4. cap. Secus esset si famulus creditoris, non ab ipso creditore nec nomine suo mitteretur recepturus pecuniam, sed tanquam alia quaecumque persona tanquam depositarius ipsorum fratrum uel dantis presentaretur: quia tunc non possent illum presentare antequam de dantis uoluntate constaret, ut dictum est. & de hoc tali famulo locuti sunt doct. supradicti. Imo ut dicunt praedicti expositores ubi sup. quando fratres uadunt ad procurandum pecuniam, non possunt secum differre neque permittere aliquem secularem uel religiosum, nec etiam famulum eius cui danda est pecunia ire cum fratribus ad recipiendum talem pecuniam, etiam si ipsa persona se offerat charitatiue, neque talis persona debet apparere coram dante, antequam constet de dantis uoluntate supradicta: ita quod talis persona probabiliter apparere possit, quod ideo uenit cum fratribus ut nomine eorum accipiat seu portet pecuniam dandam pro ipsorum fratrum necessitatibus.

Ratio horum est, tum quia talis persona censeretur interposita persona fratrum, saltem tacite uel interpretatiue per consensum sequentem. & ideo ait Hug. 4. cap. & in prima reg. cap. 8. habetur quod fratres non debent pati ut pro aliquo loco uel fratribus pecuniam quaerant aliqui, uel quaeri facere, uel cum quaerentibus ire. Creditor autem & eius famulus ab eo nomine suo missas bene potest deferri seu ire cum fratribus accepturus pecuniam debitam, ut dictum est. Similiter habetur in tract. de necess. congr. solu. & spec. fff. 20 quod si urgente necessitate & in casu aliquo deferretur aliqua persona a fratribus ad recipiendum pecuniam dandam, utpote in itinere uel loco ignoto: uel quando similiter timeretur quod non inueniretur persona quae commode & secure reportet pecuniam, utpote quando uadunt fratres ad curiam uel alia quaecumque loca, &c. uel quando probabiliter creditur quod dans nollet dare neque mittere nisi alicui nominando per fratres, &c. huiusmodi. tunc possunt fratres secum deferre aliquam personam ad portandum praefatam pecuniam. dummodo talis persona non presentetur neque nominetur neque appareat coram dante quousque probabiliter constet fratribus quod dans nec per se nec per alium ab eo assumendum uult expendere seu mittere pecuniam suam, ut dictum est. Postquam ergo

iam confiterit fratribus de uoluntate dantis, quòd nec ipse per se, nec per alium ab eo nominandum seu assignandum à fratribus, tūc licite possunt fratres nominare & præsentare seu mittere danti quæcunq; seu quoscunq; uoluerint, dicendo danti, quòd illi seu illis potest committere suam pecuniã nomine suo ad necessitates fratrum: qui quidem depositarius uel depositarii nomine ipsius dantis, tenebunt & expendent illam nomine & auctoritate ipsius dantis, ut proximè dicitur. Si quæras quomodo cognoscam uoluntatem dantis esse, quòd uult aut non uult per se uel per alium à se nominandū, sed potius per alium à fratribus nominandum, expendere seu committere suam pecuniam.

Ratio quòd hoc potest facile cognosci tam ex uerbis ipsius dantis, quàm etiam ex circumstantia personæ ipsius dantis de qua probabiliter iam creditur quòd non habet personam cui hoc committat, uel &c. huiusmodi. Ideo sufficit fratribus si simpliciter petant ab eo ut prouideat uel det pecuniam pro necessitatibus. Quòd si ille dixerit (cui dabo seu quis recipiet) tunc dicatur quòd cui uoluerit ipse. Quòd si dicat, dicatis uos pater cui dabo, quia ego non possum seu non habeo: neq; scio cui dem, seu sit persona magni status de qua iam creditur quòd non uult dare nisi ei cui fratres dixerint: tunc dicatur domine da tali, uel hiis potestis dare & tenebit & expendet nomine uestro quousque consumpta sit ut dictum est. Et iste modus sufficit uel æquivalens & requiritur ut patet ex dictis, & concord. Bart. Pis. 4. cap. & Ioann. Philip. ubi sup. & communiter alii. Ab ista conditione 4. seruanda sunt exempti patres Itali & alii eiusmodi qui utuntur syndico secundum constit. Martini 5. Nam statim possunt præsentare seu nominare syndicum Papæ, qui nomine Papæ recipit & tenet & expedit ipsas pecunias statim in dominium Papæ transeuntes; similiter non tenentur seruare alias duas condiciones, quintam & sextam subsequentes, propter eãdem rationem quando recipit syndicus pecuniam, tamen non possunt aliam personam præsentare, nisi sicut & nos secundum omnes condiciones positas & ponendas. De quo tamen syndico latius infra q. 16. habetur, ibi uideatur qui & quomodo possunt uti syndico.

Quinta conditio est, quòd si talis pecunia non debet statim solu-

ui

ui sed deponi penes aliquem, ita fiat quòd tam ipse dans quàm ipse depositarius semper cognoscant quòd nomine fratrum nil deponi penes aliquem, ita fiat quòd tam ipse dans, quàm ipse depositarius semper cognoscant quòd nomine ipsius dantis. & si creditur probabiliter quòd nō poterit ita breuiter expēdi talis pecunia quæ deponitur, utpote quia necessitas pro qua deponitur habet tractū temporis annexum, ut pro ædificiis, pro libris scribendis & huiusmodi. uel quia res emenda est in partibus remotis, & huiusmodi: tunc fratres tenentur expresse ostendere omnibus astātibus: quòd etiam quàm diu ipsa pecunia durauerit apud prædictum depositarium, dominium, proprietas, possessio, ac etiam usum ipsius pecuniæ penes ipsum dantem remanet cū libera potestate ipsam reuocandi, plenè liberè & integrè: neq; fratres in ipsa pecunia quid iuris, administrationis neq; dispensationis neq; habere uolunt, neque dominium. Et ratio horum est, quia penes dantem debet remanere dominium & proprietas, &c. ipsius pecuniæ, & nomine ipsius debent deponi, ut expresse dicunt Nicol. 3. artic. 3. §. Ita tamen quòd penes ipsum dantem dominio proprietate, &c. & infra. Nec contra personam nominatam ab eis, uel non nominatã, &c. & Clemens 5. art. 6. §. deniq; cū idem confessor, &c. ibi, necesse habent quòd in omnibus sic se gerant quòd se cunctis ostendāt in dictis pecuniis sicut nec habent, penitus nil habere, &c. Hoc autem non fieret debite & sufficienter nisi fratres explicarent tam danti quàm depositario, se nil habere in prædicta pecunia, sed ipsum dantem esse & remanere dominum eius libere & integre usq; ad eius consumptionem: & quòd nomine ipsius dantis deponitur, tenentur & expenditur, ergo ad id expresse ostendendum tenentur fratres. Similiter ad cauendum scandalum pusillorum uel ignoratum qui probabiliter putarent fratres habere quid iuris uel domini in tali pecunia quam pro ipsorum necessitatibus uident aut sciunt esse depositam. Ideo debent, ut expedit ad id expresse instrui de hoc ut dictum est. Et quidem hoc expresse dicit esse necessarium dominus Clem. quintus: ubi sup. §. deniq; ibi uideatur tenor uerborū: & communiter omnes expositores id dicunt, ut patet in tract. de necess. congr. solut. & specul. ff. 20. 21. & Bar. Pis. 4. c. &c. & F. Ioan. Phil. art. 1. concordans dicit, quòd dans pecuniam debet esse certus absq; uulpina dissimulatiōe fratrum, quòd si potest reuocare

seu repetere præfatam suã pecuniam ut dominus liber eiusdẽ, quousque consumpta sit, securitas enim & certitudo teneri debet ex parte dantium, quòd i. dominium pecuniæ manet penes eorum, ut patet ex Nic. 3. ubi sup. Ideo non sufficit fratribus habere solùm in mente talem renunciationem domini dispensationis seu actionis pecuniæ prædictæ, sed ut (idem ait art. 3.) necessario tenentur fratres protestari seu expresse ostendere sufficienter omnibus circumstantibus id uidentibus ut præferentur à scandalo passiuo, ut dictum est: & maxime ipsi danti & depositario, ut id certo cognoscãt ut dictum est, hæc ille frater Ioan. Philip. Si autem ex obliuione seu ex alia causa rationabili seu inculpabiliter fratres omitterent id expresse manifestare, tunc non peccarent id omittendo: tamen celsante tali obliuione sen causa tenentur certificare expresse & sufficienter, prout commode potuerint, tam dantem, quàm depositarium de hoc, ut dictum est: & etiam omnes alios de quibus probabiliter crederetur quòd scandalizarentur, nisi de hoc certificarẽtur seu instruerentur, ut oportet modo prædicto. Quando autem esset probabilitas scandali quando non: & quando potest commode fieri talis certificatio quando non, & quando est causa rationabilis omittendi, & quando non. Non potest dari regula uniuersalis de hiis, sed attentis circumstantiis prudens iudicium iudicabit. Regulariter autem iam dictum est, quòd debet fieri prædicta notificatio ita quòd scienter aut dolose aut ex ignorantia notabiliter culpabili non potest omitti in principio quãdo procuratur uel deponitur pecunia, uel etiam postea, ut oportet. Ideo pro remedio obliuionis caute faciunt qui syndicos seu alios depositarios pecuniarũ habent iam generaliter instructos, ut scient quòd nulla pecunia deposita apud eos per dantes quoscunq; deponitur aut tenetur, aut expenditur nomine & auctoritate fratrum, neq; in ea habent dominium, &c. sed ipsi dantes si sunt uiui ut dictum est, sunt domini libere, &c. Si autem sunt mortui, uel si est pecunia in testamento legata, iam talis pecunia uel eius dispositio pertinet ad Papam uel ecclesiam & eius nomine tenetur ad necessitatem fratrum, ut latius inf. q. 11. & q. 16. &c. & 6. cap. q. 2. Italici autem acceptantes syndicum secundum constitutionem Martini 5. non tenentur seruare hanc quintam conditionem, ut dictum est in fine conditionis 4. præcedentis, & dicitur inf. q. 16. &c. ubi de syndico agitur.

Condi-

¶ **C**onditio sexta est, quando pro pecunia deponitur apud aliquẽ Si necessitas pro qua uel pro quibus deponitur sint talis qualitatis seu naturæ attentis suis circumstantiis, quòd ad eas explendas probabiliter creditur quòd talis pecunia transibit per multas alias manus à primo depositario (utpote in scribẽdis libris) ædificiis & aliis eiulmodi requirentibus tractum temporis, seu in emendis panis, seu rebus aliis in partibus remotis & huiusmodi quibuscunq;, tunc tenentur fratres expresse petere ab ipso dante: si presto est, uel ab eius nuncio ad hoc habẽte potestatem expressum assensum seu licentiam ad hoc, s. quòd fratres possint cum substitutis uel depositariis ipsius dantis se habere in nominãdo & præsentando eis alias personas per quas pecunia tractetur & expendatur & in omnibus aliis quando & quotiens opus fuerit, sicut cum ipsomet dante possent facere, ut in conditionibus supradictis habetur: quòdq; de sua auctoritate procedat & fiat talis substitutio aliarum personarũ nominatarum per suum substitutum uel per ipsos fratres modo supra dicto, & contractatio & expensio pecuniæ per quascunq; manus tractetur uel expãdatur dominio & auctoritate ipsius pecuniæ plene & libere remanente penes ipsum dantem semper & ubiq;, ut dictum est in quinta conditione præcedente. Qua quidem diligentia facta per fratres ut dictum est, tunc quando & quoties opus fuerit possunt fratres se habere & facere cum depositario quocunq; pecuniæ primo uel etiam centesimo omnia & eo modo quomodo cum ipsomet dante possent facere ut dictum est, tam in nominando alias personas quàm in omnibus aliis requisitis ad pecuniæ contractationem & expensionem, nec tenentur recurrere ad primum dantem pro hiis faciendis, etiam si presto sit ipse dans, sed uel ad ipsum dantem: uel si nolunt fratres ad ipsum, possunt ad prædictum tenentẽ pecunias quemcunq; recurrere ad prædicta (ut dictum est) Ex quo iam semel concessit licentiam ad hoc. Et cum hiis expresse concordat Nic. 3. art. 3. s. si tamen hoc ipse nolit facere, &c. ibi ac ipsius habeatur assensus super subrogationibus infrascriptis. & infra s. si uerò persona huiusmodi, &c. ibi liceat fratribus quantum ad unã aliam personam subrogandam, &c. & infra s. in ea uerò necessitate, &c. ibi si presto sit elemosynæ huius elargitor uel eius nuncius qui hoc posset facere, expresse illi prædicatur à fratribus &c. & communiter expositores id dicunt expresse: ut patet in tract. de necess.

cess. congr. solut. & spec. fff. 21. & 22. & c. aliis. Quòd si prædicta licentia seu consensus dantis fuisset scienter omisus per fratres uel culpabiliter ex notabili culpa seu negligētia aut ignorantia culpabili notabiliter: tunc non possent fratres prædicta licita facere cū substitutis quibuscunq; neq; per alios posset pecunia tractari, aut expendi sine licentia dantis cuius est ipsa pecunia. quia Nic. 3. non aliter cōcessit hoc posse fieri in prædictis necessitatibus, nisi quando iam habitus etiā expressus dantis consensus ad hæc, ut pater ex ipso textu, ubi sup. & sic tenet spec. fff. 22. secundum communiter expos. quāuis aliqui uideantur oppositum dicere. Sed si nō scienter neq; dolose aut non culpabiliter ex culpa notabili omittitur prædicta licentia per fratres, sed solūm ex obliuione aut negligentia seu ignorantia leui, aut ex impossibilitate aut ex alia causa eiusmodi: ita quòd iam non potest cōmode haberi seu expectari eius consensus aut licentia. Vel si sit necessitas talis qualitatis pro qua pecunia deponeretur, quòd uerisimiliter nō credebatur quòd ad eam explendam, requireretur quòd per multas alias manus à depositario primo ipsius dantis transiret pecunia, tunc de licentia probabiliter præsumpta ipsius dantis (si ipsius dantis licētia ad hoc cōmode haberi non potest) possunt fratres se habere cum eius primo depositario & cum aliis subsequētib; eo modo quo cum ipso dante, ut dictum est, ac si ipsius dantis licentia habita fuisset. Et ratio est, quia tunc ibi est licentia dantis, saltem interpretatiua & probabiliter præsumpta. Et facit ad hoc Nic. 3. art. 3. §. & quia in prædictorum seriosa, & c. ibi non est uerisimile aliquē elemosynæ suæ sine expressione concessæ modum illum uelle præfigere per quem & donans merito uel illi quorum necessitatibus intendit provide re effectu doni, uel suæ cōscientiæ puritate fraudentur. Ideoq; quādo pecunia fratrib; mittitur uel offertur nisi expresse permittentē uel offerentem aliud exprimat prædictis modis prorsus oblata intelligatur & missa, hæc ibi. Et concord. 4. mag. cap. 4. dicentes quòd ex quo dominus pecuniæ absolute pecuniam suam fratrum necessitatibus destinauit, tunc cōmissarius pecuniæ potest alteri cōmittere si non præsumat de contraria domini uoluntate: similiter si dominus mittens pecuniam per nuncium fecit mentionem commissariis, utpote faciēdo ipsum nuntium commissarium pecuniæ, quia potest alii cōmittere si non præsumat de contraria domini uoluntate: & hoc iam declarauit Nic. 3. ubi sup. latius quoad pecuniā

missam

missam per nuncium ut dictum est, & dicetur latius infra q. 9. qu. 10. Similiter concordat Hug. 4. cap. dicens, quòd nō uideretur dubium quin possit & debeat commissarius quilibet de re sibi cōmissa per se uel per alios exequi domini uoluntatem, hæc ille. qui latus adhuc quā 4. magistri loquitur. Similiter & Bart. Pis. 4. cap. idem ait. Cuius sententia est modificanda, ut dictū est in casu quo inculpabiliter omisus esset sine dolo consensus dantis, uel quando necessitas non credebatur uerisimiliter quòd ad eam explendā requireretur quòd pecunia transiret per multas manus: alioquin stādum est dispositioni & declarationi Nic. 3. ut supra dictum est. Et secundum prædictam distinctionem intelligantur sane & concordanter omnia dicta doctorum cum declaratione domini Nic. 3. licet uideantur aliquantulum dissonare prima facie. sicut & spec. fff. 22 dicit quòd dissonant, præsertim Bart. Pis. à Nic. 3. & ab aliis expositoribus: sed ut dixi, si sic intelligantur, oīa cōcordant in ueritate. ¶ Septima conditio est & ultima, quæ ab aliis expositoribus communiter ponitur ex parte depositarii iam tenentis pecuniam, quæ talis est, quòd s. corde, ore, opere, aut signis quibuscunq; nullū dominium, actionem, ius, administrationem, siue dispensationem fratres habeant seu ostendant se habere circa pecuniam depositā, aut circa depositarium eiusdem pecuniæ quemcunq; etiam nominatū, seu præsentatum per ipsos fratres in iudicio, nec extra, nec ubicunq; que aut quomodocunq; sicut neq; in rei ueritate habent, aut habere possunt. Et hoc expresse ait Nic. 3. art. & Clem. 5. art. 6. & cōmuniter omnes expositores. Ex quo patet primo secundum Ioannem Philip. art. 1. & 3. quòd fratres necessariò debent in corde firmiter retinere hoc, s. quòd nullum affectum seu cupiditatem pecuniarum in se damnari permittant, ac quòd in omnibus sic se gere tenentur, quo ad Deum & homines, ut in omnibus appareat sufficienter quòd nihil penitus habere uolunt neq; habent in pecunia contrectando uel percipiēdo, uel timorem de eius perditione habendo, seu quomodolibet ea utendo aut disponendo. Patet 2. quòd non possumus depositariū quemcunq; qualitercunq; se in dicta pecunia habuerit cōuenire directe uel indirecte in iudicio, neq; alio mō extra iudicium reperere eā, aut computum siue rationē de eius expensione quærere, neq; uiolētis nimis directe uel indirecte per nos uel per alios pecuniā extorquere, sicut neq; ab ipso dante

possemus

Neque portare possumus clauem capsulae, uel loci ubi depositarius tenet pecuniam praedictam: neque eam sigillare, & huiusmodi. quia omnes hii actus pertinent ad ueros dominos pecuniae, habentes in ea quid iuris aut usus, &c. ut aperte ait Clem. 7. art. 6. & F. Philip. ubi sup. & tract. de neces. congr. solut. & Bart. Pis. cap. 4. & spec. ff. 21. & 22. Tertio patet secundum praedictos expositores ibidem, & Hug. 4. cap. quod quamdiu dicta pecunia durauerit penes praedictum depositarium quemcumque, fratres tenentur cauere ab omni uerbo, signo uel facto, per quae apparere possit probabiliter hominibus ipsos fratres habere aliquid iuris uel actionis in dicta pecunia, uel dispositionem aliquam, ut iam dictum est. Ideo non possumus loqui praecipiendo uel disponendo cum auctoritate tanquam domini ad ipsos depositarios, ut dent uel soluant id quod necesse est solui, neque uerbo uel scripto mandare cum auctoritate ut dominus uel administrator pecuniae habens in ea expendenda aliquid auctoritatis, saltem ministerialis ad disponendum quod tale quid seu tali uel talis modo detur, soluat, commutetur & expendatur: neque possunt uerbo uel scripto dicere quod detur tale quid de pecunia, & nos recipiemus ad computum seu ratiociniam, &c. huiusmodi. quia ab omnibus uerbis & modis omnibus in quibus apparet aliquid auctoritatis uel iuris in pecunia quomodocumque tenenda uel expendenda seu mutanda est omnino cauendum necessarium: quia alias iam talis depositarius qui cumque sit, etiam syndicus esset uel procurator & conomus aut uillicus fratrum, seu interposita persona, ad eorum nutum auctoritatum tractans & expendens pecuniam: sicut & famulus uel procurator episcopi uel domini temporalis ad eius nutum & mandatum soluens pecuniam. quia fratres min. non solum non possumus habere dominium aut proprietatem aut ius in pecunia, sed neque actionem, administrationem uel dispensationem, neque auctoritatem aliquam per nos aut per interpositam personam ullo modo in pecuniae acceptione, tentione, contrectatione, aut expensione, aut mutatione eius, ut patet ex dictis, & sup. q. 4. & 5. & 6. & q. 9. dicitur. Quarto patet resolutorie quod solummodo possumus nos habere circa pecuniam depositam & eius depositarium quemcumque, eo modo omnino quomodo cum ipso dante si eam teneret, nos habere possemus: & nil aliud auctoritatis possumus habere aut ostendere

stendere quomodocumque. Ideo sicut possemus humiliter sine auctoritatis signo petere aut debere uerbo uel scripto, uel per aliquam personam ab ipso dante, quod det uel soluat tale quid uel tantam quantitatem pecuniae pro necessitate seu necessitatibus, etiam non nominando neque expectando aliquam seu aliquas ut dictum est sup. in 2. conditione. Ita possumus a depositario ipso petere humiliter & rogare, & etiam persuadere ut det uel soluat, &c. & ut magis alliciamus & moueamus eius animum ad fideliter & prompte faciendum, dandum uel soluendum, possumus etiam si uolumus, explicare aliquam uel aliquas necessitates pro quibus detur uel expendatur pecunia. Imo & possumus eius conscientiam onerare ut hoc fideliter & debite & cito faciat: sicut & ipsum dantem possemus circa suam pecuniam monere & onerare conscientiam ut faciat circa alium proximum quid & quomodo tenetur, aut quomodo debet. Nec in praedictis modis est aut apparet probabiliter aliqua administratio uel dispensatio, seu dispositio auctoritativa circa pecuniam aut circa eius depositarium in quantum depositarium pecuniae, si prudenter & debite & simplici animo praedicta fiant, ut patet ex dictis supra in secunda conditione. & Nic. 3. art. 3. expresse concedit, nos posse humiliter rogare, exhortari, inducereque praedictum depositarium ad hoc, & hoc tam pro salute animae eius, quam ut nostrae necessitati debite prouideatur, non propter cupiditatem ut habetur in praedictis tract. de neces. congr. solut. & F. Ioann. Philip. art. 1. &c. Hug. Bart. Pis. &c. Dixi notanter quod ex hiis modis non apparet probabiliter aliqua auctoritas circa pecuniam aut circa eius depositarium, in quantum depositarium. Nam licet sit famulus fratrum alias is qui tenet pecuniam depositam: & per consequens fratres petunt ab eo quod soluat de pecunia hoc uel hoc, licet uideantur ei mandare auctoritatiue ut suo famulo sicut & alias mandant, tamen si modis praedictis petant ab eo certe non mandant, neque loquuntur auctoritatiue in quantum depositario pecuniae, licet alias mandent auctoritatiue in quantum suo famulo. In quo tamen licet intentio sit salua, adhuc est prudens cautela adhibenda. Nescilicet coram hominibus uideantur ei auctoritatiue mandare tanquam depositario pecuniae: quia non solum tenemur cauere ne uere habeamus auctoritatem circa pecuniam aut eius depositarium

sed neq; uideamur probabiliter ho minibus habere talem auctori-
tatem ut dictum est, secundum Clem. 5. art. 6. ibi in cunctis sic se
gerant fratres, ut in omnibus appareat eos nihil habere, &c. Et
quia hoc est difficile facere, ideo expos. sine tit. 4. cap. & alii ex-
positores, ut habentur infra q. 13. dicunt quod depositarius pecu-
niæ non debet aut non potest esse famulus fratrum ipsorum, ne ap-
pareat eorum interposita persona, aut depositarius pecuniæ ipso-
rum ad ipsorum mandatum tractans & expendens eã. quod qui-
dem eorum dictum est securum quidem & decens, non tamen ne-
cessarium: quia si cum ipso famulo seruentur omnes conditiones
suprapositæ, sicut & cum aliquocunq; depositario, certe non est
illicitum, neq; prohibitum ullo iure, quod famulus alias etiam sit
depositarius ut dictum est, & ex hiis patet quod ualde scrupulose
locutus est quidam doctus pater in quibusdam dubiis super regu-
lam, ut habetur dub. 6. & 7. oppositum dicens quo ad hæc, ut ha-
betur in quodam tract. dicto Enchyridion fratrum minorum, fo.
70 71. Verum est tamen quod non est licitum assumere in deposti-
tarios uel nominare seu præsentare illos famulos paruulos, aut
stolidos, nescientes, aut non potentes tractare aut expendere pe-
cuniam, nisi ad dispositionem fratrum, aut nisi doceantur sic, sci-
licet facita & ita, accipe monetam auream, da uel reserua argen-
team, numera sic uel sic, reserua hoc, da illud, &c. huiusmodi.
Nam cum tales actus sint proprie dispensatio, administratio uel di-
spostio auctoritatiua pecuniæ, aut circa usum eius, qui actus pro-
hibentur omnino fratribus quos non possunt habere ex se, neq;
ex aliorum commissione per se uel per alios, etiam si non tangãt
propria manu pecuniam, ut patet ex dictis. ergo non est licitum
tali modo ad tales depositarios famulos uel non famulos recur-
tere ullo modo, & in hoc multipliciter erratur ab aliquibus fra-
tribus.

¶ Quinto patet ex dictis, quod quando depositarius non debite
succurreret cum pecunia deposita necessitatibus fratrum, eti-
am humiliter rogatus & inductus, & admonitus ut dictum est:
tunc credo quod licite possent fratres recurrere ad ipsummet dan-
tem seu dominum illius pecuniæ, seu ad alium priorem substitu-
tum substituentem, notificando ei quomodo de sua pecunia non
est

est eis debite prouisum, non quidem hac intentione, ut coram eo-
de depositario conquarentur, neq; eo modo ut conqueri proba-
biliter uideatur tanq; allegantes iniuriam, neq; tanquam habentes
actionem aut ius ut dictum est. Sed eo animo & eo modo ut eis
prouideatur per illum dantem in suis necessitatibus ut ipse uolue-
rit de illa uel de alia pecunia, sicut & ad alium quemlibet dantem
recurrerent, & etiam ut conscientie depositarii prouideatur, &
ut ipse dominus dans sciat quid factum est de sua pecunia aut re-
bus alias alibi depositis, dummodo caueatur scandalum inde pro-
babiliter euenturum, & cum aliis debitis circumstantiis fiat talis no-
tificatio ipsi domino pecuniæ, ut oportet. Et cum hoc concordat
Gregorius 9. in sua declaratione art. 3. fol. 10. Et iste modus licet
non habeatur in declar. Nic. 3. & per consequens uideatur illicitus,
ut declar. Clem. 5. art. 6. dicens quod omnis modus recur-
rendi ad pecunias qui per Nic. 3. non conceditur, est illicitus no-
bis. Tamen ut dictum est, iste modus si fiat ea intentione & eo mo-
do ut dictum. bene est secundum Nic. 3. ut patet, quia non uicia-
tur ex hoc quod insuper ei notificetur quid actum sit de sua re uel
pecunia, dummodo omnes aliæ conditiones requisitæ seruentur
& cõtra nullam earum est talis notificatio & recursus, ut patet di-
scurrenti per singula, & patet ex dictis, ergo.

¶ Sexto notandum quod uidetur probabile quod sicut nos posse-
mus nomine aliorum recipere computum seu ratiocinia de rebus
aut pecuniis suis ab aliquibus eorum famulis seu uillicis, & dare
merum consilium illis quomodo dispensent uel disponant de re-
bus suis aut pecuniis suis, uel sibi creditis, ut patebit infra 6. cap.
q. 1. ubi de exequutionibus & consiliis testamentorum agitur. Ita
quoq; possumus depositariis pecuniæ pro nostris necessitatibus
dare merum consilium quomodo expendant pecunias, & simili-
ter accipere computum de eis. dummodo sic accipiatur quod nul-
lo modo fratres auctoritatiue id petant, accipiant seu exigant à
depositariis, exquirendo quomodo aut in quo tale quid consum-
ptum est: neq; sic auctoritatiue facere id uideatur quasi cū suis uil-
licis, ut habentes quid iuris aut actiõis in tali pecunia aut eius expẽ-
sione. hoc enim modo fieri non potest in pecunia quacunq; pro se
uel pro aliis quibusq; neq; etiã noie aut auctoritate dominorum,
h. 2. quia talis actus

auctoritatius petendi computum circa pecuniam, non potest ullo modo etiam ministerialiter fratribus competere, ut patet ex dictis secundum Clem. 5. & Nic. 3. Sed solum possunt fratres recipere computum simpliciter summando quantum est expensum & quantum remanet expendendum, ut sic sciant an habeant sufficientem elemosynam depositam pro suis omnibus ueris necessitatibus præteritis, præsentibus, & imminuentibus tantum. Et hoc in super habet uerum, quando depositarius id libenter uellet facere ut manifeste apparet fratribus seu omnibus testimonium suæ fidelitatis, uel ut cognoscatur quantum manet de pecunia deposita quæ forte commixta est cum suis propriis pecuniis. Non autem potest depositarius cogi ad id, si non uult reddere computum fratribus, ut dictum est. Et quòd isto modo simpliciter sine auctoritate licet recipere computum, uidetur probabile, ex quo nulla actio seu auctoritas est seu apparet esse in fratribus circa pecuniam, si aliæ debitæ circumstantiæ scandali & eiusmodi debite caueantur & prudenter, quamuis purius esset cauere ab omni modo receptionis computi cuiuscumque: non tamen uidetur peccatum saltem mortale, modo supradicto computum simpliciter accipere: neque omnino est contra intentionem declarationum, præsertim ubi dantes domini pecuniarum creduntur probabiliter id uelle ne fiat fraus, aut aliud eiusmodi. & similiter habetur in lib. firmamenta trium ordinum in 4. parte, fol. 181. in decisio, dub. quòd si licitum est petere computum à syndicis per modum uoluntariæ conuentionis, s. ad præcauendum furtis & obliuioni, & ut sciatur quantum est de elemosyna, & ut omnia debite fiant & expendantur & procuretur, ut oportet. Non autem per modum exactiois auctoritatis domini uel iuris utendi, sed simpliciter ex dicta causa, ut dictum est, & ut per dominos pecuniæ uel per ipsos prælatos postea debite prouideatur, uel illis depositis ab officio syndicatus de aliis aliis uel alio modo cognita fraude uel negligentia debite prouideatur.

¶ Septimo notandum, quòd si depositarii pecuniarum pro necessitatibus fratrum se infideliter haberent circa pecunias sibi commissas & ad ueros dominos earum non posset commode haberi recusus, neque notificari eis, ut supra dictum est, id quòd de sua pecunia infideliter sit per eorum depositarios, tunc probabile uide-

tur

tur quòd saltem sine peccato mortali fratres possunt id notificare iudici ecclesiastico seu seculari, dummodo talis notificatio fiat humiliter, scilicet non allegando ius suum, neque ostendendo ullam actionem directe seu indirecte prosequendo litem contra depositarium per se uel per alium: sed humiliter id notificando, sicut notificarent aliam fraudem aliorum pauperum duntaxat, ut sic ipse iudex ex officio suo & nomine suo & auctoritate officii procedat contra talem infidelem ac depositarium in iudicio, uel extra, si placuerit, & si uoluerit inde uel aliunde prouideat necessitatibus prædictorum fratrum, dummodo alias debite caueatur scandalum, & cum debitis circumstantiis: & quòd hoc modo sit licitum sic notificare, uidetur ex hoc, quia si sic non habent neque ostendunt fratres ius uel actionem se habere ullo modo, ut dictum est, & supponitur. & faciunt ad hoc ea quæ infra cap. 6. q. 11 ubi de exequutione & repetitione legatorum agitur, ibi uideantur & huc explicentur ut oportet. Nam propter breuitatem non expedit eadem toties replicari, maxime quia non appareret fratres coram iudice in iudicio uel iudicialiter, sed alibi in priuato ut supponitur, & sic non fit contra Clem. 5. & uitatur species mali: & hoc idem possunt fratres & melius facere per alium aliquem deo tum ordinis, ut si ipse nomine suo notificet iudici iniuriam fratrum & fraudem, &c. & quidem ubi abundat mala cupiditas hominum, necesse est ut abundet & prouida prudensque cautela, alioqui oporteret sæpius cupiditatibus & fraudibus hominum impunitis mendicare, pecuniamque procurare.

¶ Octauo notandum, quòd illi etiam qui utuntur syndico, tenentur obseruare hanc septimam conditionem ex parte depositarii, ut supra per totum late dictum est: quia quo ad hanc conditionem, non est cum illis dispensatum seu concessum, quòd se possent aliter habere cum syndico quam cum alio quocumque depositario pecuniarum, ut patebit latius infra q. 16. &c. Sed quo ad legatarum pecuniarum in testamento repetitionem quomodo aliter se possint habere fratres, & mediante syndico ibidem. q. 16. & latius infra 6. cap. q. 11. habetur. Resolutoriè ergo quo ad hanc quaestionem octauam, dic quòd quando pecunia non debet deponi apud aliquem, tunc requiruntur solum tres conditiones primæ, quarum secunda conditio non est certa, & probabilius ego teneo quòd nunquam

nunquam requiritur ut ibi dictum est: quando uero pecunia deponitur, tunc ultra tres priores conditiones requiruntur alia quatuor ut posita sunt. Et insuper semper requiruntur quinque conditiones ex parte rei seu causae pro qua procuratur pecunia, ut supra q. 7. posita sunt: quomodo autem debeat talis pecunia procurata expendi in q. 9. subsequenti latius habetur, ibi uideatur.

QVAESTIO IX. Quæritur quomodo secundum regulam & declar. Nic. 3. & Clem. 5. potest expendi seu transmitti & transportari pecunia, & quomodo potest peti ad standum, distrahendum, uel commutandum pro aliis rebus intra uel extra ordinem, & quomodo non? Respondetur per nouem puncta: quorum primum est, quod auctoritate uel nomine fratrum non solum non potest pecunia peti, recipi, deponi, aut committi, sed nequam commissa potest eorum nomine seu auctoritate tanquam propria repeti, expendi, nec de loco ad locum, aut de persona in personam mutari, deferri, mitti aut transmitti. Sed totum hoc debet facere dominus pecuniae aut eius depositarius quicunque auctoritate & nomine dantis ipsius & secundum ipsius dantis uoluntatem, ut in q. 8. præcedenti dictum est late, ut communiter dicunt omnes expositores 4. c. & tract. de necess. congr. solu. & feren. con. q. 12. & c. secund. Nic. 3. & Clem. 5. Imo nec fratres neque ipsi depositarii pecuniae quicunque possunt agere ullo modo in expendendo seu mutando uel transmittendo, & huiusmodi contra uoluntatem ipsius dantis. ideo non possunt ipsam pecuniam determinatam ab ipso dante ad aliquem usum uel necessitatem alicuius, seu aliquorum fratrum uel conuentuum conuerrere in alios quoscunque usum ipsorum seu aliorum fratrum uel conuentuum, nisi à domino super hoc receperint potestatem, uel de eius ad hoc probabiliter præsumserint uoluntate, ut expresse dicunt expositores ubi sup. Et F. Ioann. Philip. art. 1. ut clare hoc elicitur ex Nic. art. 3. & Clem. 5. art. 6. sæpe id inuentibus. Ideo ait Aluarus de planctu ecclesiae apud feren. con. q. 13. quod non possunt fratres de pecunia deposita exenare aut munuscula de illa pecunia emere ad dandum aliis. Et certe in hoc quod in hoc primo puncto dictum est, continetur breuiter quicquid circa hæc 9. questionem dici potest. Tamen pro simplicioribus nondum satis resolutis circa hæc ponentur alia puncta sequentia ad maiorem declarationem casuum emergentium.

emergentium. prius tamen notando quod pecunia dicitur plene determinate data seu deposita quando ad aliquam necessitatem usum seu usum aliquos speciales determinatos ab ipso dante seu à fratribus expressos & nominatos ipsi danti, & pro aliquo seu aliquibus fratribus seu conuentibus particulariter & determinatis ab ipso dante, seu per ipsos fratres petentes expressis & nominatis particulariter ipsi danti concessa seu deposita est talis pecunia. Quando uero ipsa pecunia nullo istorum modorum est pro aliquibus necessitatibus fratribus seu conuentibus nominatis specialiter & determinatis aut expressis per fratres aut per ipsos dantes, sed solum est generaliter data seu deposita pro necessitatibus fratrum aut conuentus aut ordinis, secundum dispositionem prælatorum tunc dicitur pecunia indeterminata aut indifferens omnino, tam quo ad usum seu necessitatem, quam quo ad personam seu locum. Quando uero determinatur expresse per dantem seu per fratres, petentes exprimitur danti persona uel locus cui det, uel deponat pecuniam, non tamen fit ulla exspecificatio necessitatis seu usus, sed sic generaliter conceditur pecunia pro tali persona uel loco signato, tunc pecunia est quidem determinata quoad personam, uel locum, non autem quoad usum seu necessitates. quando autem determinatur expresse per dantem, sed per ipsos fratres exprimitur ipsi danti talis uel talis necessitas seu usus pro quo conceditur pecuniam, utpote pro infirmis pro oleo, & c. non tamen fit ulla exspecificatio personae uel loci pro quo concedatur pecuniam, tunc pecunia est quidem determinata quo ad usum seu necessitatem, non autem quo ad personam seu locum, nisi alias probabiliter præsumatur quod dans uult solum pro tali persona seu loco uel conuentu talem suam pecuniam concedere determinate: tunc enim esset determinata quo ad personam seu locum, sicut præsumitur de uoluntate dantis, & isto modo proprie capitur necessitas determinata pro necessitate explicata ad usum uel personam particularē. Indeterminata autem seu indifferens opposito modo, ut dictum est, quis alibi accipiatur ab aliquibus determinata. i. certa, præterita, præsens uel imminens. Indeterminata autem. i. incerta seu futura, ut sup. qu. 7. condit. 2. & q. 8. conditione 2. & c. dictum est, quod talis acceptio fuit occasio errandi aliquibus.

Ideo

Ideo diffiniatur necessitas determinata & indeterminata seu indifferens, ut diffinitum est in hoc primo puncto proprie loquendo: hiis suppositis sequuntur punctacula.

¶ Secundum punctum est, quod pecuniam datam seu depositam determinate ad aliquem usum seu necessitatē, seu pro aliquo fratre aut conuentu, non possunt fratres neque depositarius eam conuertere ad alium usum, seu pro aliis fratribus aut conuentibus trāsmittere aut destinare, nisi habeatur sufficiens licentia seu uoluntas dantis expressa, si commode potest haberi aut probabiliter præsumpta, si potest commode expresse haberi. Ratio patet ex dictis quia contra uoluntatem dantis non potest depositarius dispensator dispensare, & multo minus ipsi fratres qui nil usus aut iuris habent in tali pecunia, ut communiter dicunt omnes expositores ubi sup. ex Nic. 3. & Clem. 5. Ideo nec minist. generalis neque cap. generale potest oppositum facere, aut ad oppositum licentiarum, ex quo tenetur ad regulam, sicut & alii fratres, ut ait Aluarus ubi supra, & habetur in seren. conscien. q. 13. q. 82, ubi etiam dicitur, quod licet prælatus possit fratri subdito negare licentiam acceptandi aliquam elemosynam pro suis tantum necessitatibus determinate: tamen si ei ad hoc licentiam concedit seu acceptat, tunc de tali elemosyna deposita determinate pro aliquo fratre non potest ullus prælatus eam assumere neque facere sibi assignari per illum fratrem pro necessitatibus aliis quibuscumque, etiam communitatis: neque ipso fratre moriente retinere potest illam prælatus, sed talis pecunia redibit ad dantem, secundum quod dictum est sup. q. 8. conditione 3. secundum Nic. 3. uel ad alios quibus bona incerta deueniunt, ut ibi dictum est. Ideo ex dictis etiam patet, ut habetur in tract. 10. plag. plag. 1. quod nullus guardianus neque alius prælatus potest mittere alii guardiano, fratri, uel conuentui, uel pro necessitatibus aliis expendere pecuniam determinate depositam pro aliquo fratre, loco, uel conuentu, seu pro aliqua necessitate seu necessitatibus determinatis, etiam si sit pro missis, aut pro aliis suffragiis data uel concessa, ex quo nullum ius neque auctoritatem habent fratres in quacumque pecunia ut dictum est secundum Nic. 3. nisi de licentia dantis expressa uel probabiliter præsumpta & seruatis aliis conditionibus positis in 8. q. præcedente. Quod si contra hoc obiciatur quoddam statutum in quodam capitulo

provincia

provinciali prouintiae Castellae obseruantiae in conuentu de Pinto in festo sanctae Mariae de niuibus, Anno Domini 1440. celebrato, ubi sic dicitur. Quicumque fratrum missam nouam cantans, petierit elemosynam pecuniariam ad eam uel ad offertorium pecuniae se conuerterit (ultra poenam ibi taxatam habetur) quod spoliatur tota elemosyna acquisita, & applicetur infirmatorio prædicta pecunia: & paulo inferius ibidem habetur, quod si quis frater uenerit ad nostrum consortium & apportauerit aliquas pecunias, quod expletis suis necessitatibus reliqua pecunia in necessitatibus conuentus expendatur. Item in litera quam Reuerend. pater frater Franciscus de Angel. minister generalis ad Hispaniam destinauit anno Domini 1523. dicitur quod nulli fratri permittatur ullo modo habere particulariter pecuniam depositam pro suis necessitatibus, sed si alicui fratri aliqua pecunia offeratur, guardianus eam conuertat in necessitates fratris si egerit, si autem non indigerit frater ille, conuertat eam guardianus in necessitates conuentus, hæc ibi, ex quibus & aliis eiusmodi statutis, uidetur quod pecuniam determinatam pro aliquo fratre, potest prælatus conuertere in alias necessitates conuentus, &c. contra id quod dictum est.

¶ Respondeo quod non contradicit prædictis: Nam illa duo prima statuta intelliguntur ut sonant de pecunia concessa quidem seu data ad petitionem alicuius fratris: non tamen determinate pro ipso tantum fratre, sed intuitu ordinis ipsi est concessa pro necessitatibus suis & aliorum fratrum, secundum prælatorum suorum dispositionem religiosam. Et quando specialiter pro ipso tantum fratre determinate concederetur, ut sonat secundum statutum. & clarius litera prædicti min. generalis id sonat, tunc non potest simpliciter conuertere in alias necessitates aliorum, relictis necessitatibus fratris illius. Sed prius expletis illius fratris necessitatibus ueris secundum regulam, residuum conuertendum est in necessitates communitatis: quia sic probabiliter præsumitur de uoluntate dantis, ubi non constaret de opposito: & sic de licentia saltem probabiliter præsumpta, sit prædicta conuersio, seruatis aliis conditionibus requisitis, ut in q. 8. dictum est, sicque sonant & intelligenda sunt prædicta statuta, & litera prædicta, & alia eiusmodi.

¶ Tertium punctum est, Pecuniam indeterminate seu indifferen-

ter depositam omnino, tam ratione usus seu necessitatis, quam ratione personæ seu loci, seu conuentus, potest quis expendere & transmittere pro aliis locis & personis & necessitatibus suis & illorum omnium qui sunt sibi & suæ curæ commissi, pro quibus potest procurare pecuniam, & non pro aliis personis aut locis qui autem fratres & pro quibus locis aut personis possunt procurare pecuniam, dictum est late sup. q. 7. conditione 5. ibi uideatur. Et ratio patet, quia talis pecunia indifferenter concessa, eo ipso uidetur concessa pro omnibus pro quibus poterat licite procurari: ut ait Nicol. 3. art. 3. de pecunia indifferenter missa uel oblata, quod s. intelligitur concessa modo alias licito, & pro necessitatibus licitis, ut dicitur inf. q. 10. Ex quo patet, quod guardianus non potest mittere alteri guardiano pecunias pro missis ei commendatis, neq; alias pecunias quascunq; indifferentes, nisi de licentia custodis aut min. prouincialis utriusq; guardiani. Neq; unus prouincialis alteri prouinciali, nisi de licentia min. generalis aut superioris utriusq; aut de licentia capituli generalis, quæ licentia iam habita est per statuta generalia, quoad min. prouinciales, ut infra, & in 7. etiam puncto, &c. ibi uideatur, & prædicta licentia sufficit, quod sit uel expressa uel tacita uel interpretatiua, utpote quia scitur & non resistitur guardianis mittentibus aliis guardianis suæ uel alterius prouinciæ missas & earum elemosynas, quia sic uidetur iam licentia data per prouinciales, & gen. min. & cap. g. Imo & min. prouincialis in sua prouincia & custodes in sua custodia possunt id mandare guardianis, ut sic inuicem sibi provideant, & succurrant de elemosynis pecuniariis, sic iam indifferenter depositis, modo sint datæ pro missis, modo non, sed pure, liberaliter: quia similiter potest mandare, ut pure liberaliter dentur aliis conuentibus, uel cum onere dicendi missas ut oportet. ex quo habet curam omnium illorum subditorum & conuentuum, & talis elemosyna, ut supponitur, est indifferenter deposita pro necessitatibus fratrum ordinis secundum dispositionem prælatorum, sicut beatus Paulus faciebat collectas, ut habetur. Sed semper notandum, quod quando talis pecunia quæcunq; mittitur seu transmittitur ad alium locum, conuentum, uel guardianatum seu ad alium quempiam, etiam si ministr. generalis eam mittat: tunc nec

cessario debent caueri omnes aliæ conditiones requisitæ sup. 7. & 8. quæst. Ita quod neq; mittatur, neq; appareat mitti nemine seu auctoritate fratrum, sed nomine & auctoritate dantis seu depositarii quicumque sit, modo sit syndicus, modo alius amicus spiritualis. Ideo solum potest rogari talis depositarius, quod nomine suo mittat seu expendat talem pecuniam ad talem locum, seu guardianum, quia ibi deberur, aut quia pro illis necessitatibus est danda per se uel per alium depositarium eo modo quo supra dictum est per totam quæstionem octauam omnino. Cætera autem quæ requiruntur in modo accipiendi missas seu elemosynam pecuniariam pro missis & aliis diuinis officiis latius tractabuntur in fra quæst. 15. &c. hic enim solum agitur quomodo expendenda, uel transmittenda pecunia quæcunque. Et ad prædicta omnia faciunt multa statuta. Vnde in constitutionibus generalibus Burgen. cap. 3. habebatur, quod min. prouinciales semel in anno diligenter inquirant de elemosynis pecuniariis, & de aliis conuentuum, & si aliqua superflua reperirent conuentibus indigentibus communicetur (ut decet) hæc ibi. & in tab. 3. Vic. general. habetur ad idem quod Min. prouincialis potest tollere utensilia de uino conuentu & dare alteri. & hoc idem fere fuerat statutum in tabul. 19. Vic. general. ubi habetur, quod si quis conuentus in aliquibus superfluat, ut in uino, oleo, &c. deficiat autem in aliis, ut in ordeo, piscibus, carnibus & huiusmodi, tunc Min. prouincialis talis prouinciæ, uel custos talis custodiæ potest providere & commutationem facere in talibus, mandando quod unus det de quibus abundat alter, & econuerso, hæc ibi. Et in tab. cap. gen. Burdegalen. anno Domini 1510. celebrati idem habetur: nisi de opposita dantium uoluntate constaret. Et Eugenius quartus ff. 261. Concessit quod generalis possit tollere superflua à conuentibus sibi subditis, ac in aliis conuentibus reponere aut commutare.

Et notandum quod hæc duo ultima s. Eugenii quarti concessio, & in tabula decimanona Vicarii generalis, non loquuntur de pecuniis, seu de aliis rebus utensilibus à fratribus habitis in usu fratrum, quod Minister prouincialis & generalis possunt id mandare de ipsis rebus quibusq;.

Quo non obstante de elemosynis panis, uini, & huiusmodi iam acquisitis bene potest unus guardianus impertiri charitatiue cum alio guardiano, seu illi dare, ut ait tract. 10. plag. plag. 1. & potest donare, ut infra 5. cap. q. 6. ubi de donationibus agitur: & prout de licentia tacita ei amplius per min. prouincialem concederetur secundum regulam & charitatem. Petere autem res ad commutandum uel distrahendum cum aliis fratribus ordinis uel extra ordinem, proxime dicitur in 7. puncto, quomodo liceat, quomodo non. Pronunc enim dictum est in hoc tertio puncto, quod de pecuniis iam depositis indeterminate, licitum est expendere & transmittere modo supradicto, etiam quando dantes earum sunt uiui: Nam de legatis in testamento adhuc aliquid amplius licet, ut infra in 4. puncto proxime dicitur: ubi etiam habentur plura alia ad hoc 3. puncto. pertinentia.

¶ Quartum punctum, quod pecunia in testamento legata alicui fratri determinate potest quidem acceptari: de licentia tamen praelati si talis frater habet necessitatem. & de tali pecunia debet praelatus eidem fratri in necessitate prouidere ut oportet & expedit alias secundum regulam: quod si talis frater non indiget, seu si aliquid superest de tali pecunia, etiam determinate legata, potest licite expendi in alias necessitates conuentus, ut habetur in consti. Benedicti 11. & seren. conscien. q. 19. secundum etiam Petrum de Ancorr. super Clemen. exiui. Imo ait idem Ancor. ibidem, quod si aliquod legatum etiam pecuniarium relictum est conuentui pro fratribus, determinatum tamen ad aliquem usum seu necessitatem, seu causam, utpote ad induendum fratres, si talis causa iam non est necessaria, quia iam fratres non indigent indumentis, potest conuerti tale legatum, mutari seu conuerti in alias necessitates fratrum & hoc per haeredes seu exequutores si uelint: neque requiritur alia uoluntas testatoris: quia sic praesumitur probabiliter de eius uoluntate. De quo latius summista tit. legatum. Sed ad maiorem securitatem Sixtus 4. fo. 62. concessit nobis quod nostri praelati possint commutare legata facta nostris locis ab uno usu ad alium seu alios, & hoc quando sine scandalo illorum ad quos solutio talium legatorum pertinet, fieri potest. Et Leo 10. ff. 93. hoc extendit ad quascumque res donatas per quoscumque dantes & uiuentes. Et in registro ordinis facto tempore Reuerend. patris fratris Francisci

cisci Licheti min. g. habetur quod anno Domini 1519. Leo 10. concessit quod praelati nostri possint legata & elemosynas obuenientes loco abundantiori conuerrere, transferre & applicare alteri loco indigentiori iuxta ipsorum praelatorum discretionem dummodo fiat sine scandalo, haec ibi. Sed resolutorie dic, quod quantum attinet ad pecunias determinatas non legatas in testamento, sed concessas seu depositas determinate per dantes uiuentes, limita & intellige ut supra dictum est in secundo puncto. De omnibus aliis pecuniis, etiam determinatis, legatis in testamento & de aliis quibusque rebus non pecuniariis, legatis seu non legatis, ualent ea quae in hoc 4. puncto dicta sunt. Nam de pecuniis indifferenter depositis per dantes uiuentes, dictum est in 3. puncto supradicto.

¶ Quintum punctum est. Si is qui dedit, seu deposuit pecuniam determinate seu indeterminate pro necessitatibus fratrum, & antequam ipsa pecunia sit expensa seu conuersa, ipse dans moritur, tunc non obstante morte dantis uel haeredis cuiuscumque contradictione possumus ad talem depositarium recurrere pro eius expensione, & facere cum eo omnino sicut cum ipsomet dante poteramus, ut ait Nic. 3. art. 3. in eo uero casu, &c.

¶ Sextum punctum est, quilibet praelatus potest licite petere seu procurare pecuniam pro necessitatibus suis, & omnium sibi commissorum, & non pro aliis, nisi adsit licentia praelati superioris saltem tacita, seu interpretatiua, hoc patet ex dictis supra in 3. puncto, & sup. q. 7. conditione 5. Et sic patet quomodo unus guardianus potest de licentia prouincialis procurare missas seu pecuniam pro altero guardiano. Et unus prouincialis seu alius subditus, de eius licentia potest, similiter pro alio guardiano alterius prouinciae potest pecuniam & missas procurare, quia ad hoc est licentia min. g. uel cap. generalis, saltem interpretatiua, dum de opposita non constat uoluntate superiorum aliquo modo. Semper tamen hic & in omnibus dictis & dicendis, intelligitur quod debet seruari omnes aliae conditiones requisitae, ut sup. q. 7. & 8. per totum habetur. Petere autem rem utilem ad dandum alii, similiter licitum est ut dictum est. Petere autem ipsam rem utilem ad dandum aliis seu aliter quam dictum est, non est licitum, quia licet non sit acceptio pecuniae, est tamen actus proprietatis, ut dictum est supra

pra q. 1. & dicitur infra cap. 6. q. 6.

¶ Septimum punctum est, petere seu procurare rem aliquam animo commutandi aut distrahendi eam interueniente aestimatione precii pro aliis rebus cum aliis quibuscunq; extra uel intra ordinem ut oleum, uinum, pro ordeo, caseis aut arrietibus & cætera huiusmodi. Non potest fieri nisi in casu & eo modo quo pecunia procurari potest. Ratio, quia est uera pecunia talis res tali animo procurata, ut patet ex dictis sup. q. 1. Ideo requiritur quod fiat talis receptio de consensu dantium uero seu expresso, seu interpretatiuo, & secundum communiter expositores requiritur quod tales necessitates explicentur ipsis dantibus, sed secundum aliam opinionem quam credo ueriores, non requiritur quod eis explicetur tales necessitates, neq; aliæ circumstantiæ eiusmodi, per quas dominium uel auctoritas seu dispensatio aliqua circa pecuniam talem non tollitur ab ipso dante, neq; ponitur in fratribus, ut sup. q. 8. conditione 2. & conditione 7. & c. dictum est latius.

Requiritur etiam quod ipsemet dans si uult per se uel per alium ab ipso substitutum faciat contractum commutationis de sua re pecuniaria, uel si nō uult sic facere, ut probabiliter creditur in quotidianis mendicationibus, tunc fratres debent ei depositarium talis pecuniæ, quemcunq; uoluerint nominare, dicendo quod syndicus seu talis persona faciet contractum commutationis seu distractionis de sua re, sicut de sua pecunia: ut sup. quæst. 8. condi. 4. & 5. & 6. & c. dictum est. Et hæc omnia, præcipuè requiruntur si talis commutatio seu distractio facienda sit, mediante aestimatione precii, modo fiat intra ordinem cum aliis fratribus modo extra cum secularibus aut aliis quibuscunq;. Possunt autem fratres licite talem rem pecuniariam rangere & deferre in suam domum, uel etiam reseruare si dātibus placuerit, quousq; commutetur uel distrahatur modo supradicto, ut dictum est supra q. 4. in 3. puncto. Licentia autem superiorum dic quod eo modo requiritur uel non requiritur sicut in procuratiōe pecuniæ, ut dictum est per totam hanc quæstionem. & supra quæst. 7. condition. 5. & c. & quæst. 6. ideo subditi egent licentia suorum prælatorum: guardiani autem non nisi ad prouidendum necessitatibus aliorum quam sibi commissorum mediante tali pecunia ipsam procurarent, ut patet

patet ex dictis, quāuis in tab. 8. Vic. gen. uideatur dici quod requiritur licentia provincialis uel custodis. De quo proxime dicitur infra in hoc septimo puncto.

Procurare autem rem ad commutandum pro alia sine ulla aestimatione precii interueniente, stando in rigore, non est pecuniam procurare, sed est actus proprietatis, supra quæstione prima. ideo solum requiritur consensus dantis seu domini talis rei commutandæ, & quod fiat sicut ipse uoluerit de sua re in tali contractu, seu alienatione: ut latius dicitur infra cap. 6. quæstione quarta, ubi de commutationibus agitur. Tamen quia talis res accepta ad commutandum extra ordinem pro alia sine aestimatione precii, adhæc censetur nomine pecuniæ aliquantulum in ordine nostro, ut in prima quæstione supra dictum est. Ideo uidetur, saluo meliori iudicio, quod de licentia provincialis aut custodis, saltem tacita, uel interpretatiua, & non sine ea potest unus guardianus seu alius frater subditus procurare res aliquas, utpote uinum, oleum, & cætera huiusmodi, quæ quotidie mendicantur ad commutandum intra ordinem pro aliis, utpote pro ordeo, lana, & cætera huiusmodi mendicatis, quando alias non potuerint commode suis necessitatibus conuentuum prouidere. Immo & quod provincialis uel custos id suis subditis mandare potest & facere: neq; requiritur alia licentia dantium, neq; quod interueniat syndicus, aut alius amicus spiritualis in hoc. & ratio est, quia ex quo nō est pecunia proprie, neq; est proprie contractus polytice seu ciuilibis commutationis, ex quo non interuenit aestimatio precii ullo modo (ut supponitur) Non requiruntur necessario conditiones requisitæ ad procuratiōem pecuniæ, seu ad pecuniæ expensionem quia tales res recipiuntur ad usum fratrum ordinis. Iam uidentur in dominium Papæ seu Ecclesiæ transire, sicut & aliæ res quibus utuntur fratres: de istis autem rebus pertinentibus ad Papam uel Ecclesiam, licita est commutatio de licentia provincialis, ut patet per Nicolaum tertium artic. tertio, & inf. cap. 6. quæstione quarta. Et quando non interuenit aestimatio precii, non est necessarius syndicus, ut ibi dicitur, ergo provincialis id mandans uel ad id licentians, non aliter facit quam de rebus utensilibus petitis ad usum fratrum sibi subditorum, disponens de usu talium rerum tollendo ab illis, & dando istis, & c. & e contra.

Et similiter facere possunt custodes in suis custodiis, ut in tab. 19. Vic. g. habetur, & dictum est sup. in 3. puncto. Si autem procureretur ad commutandum pro alia extra ordinem sine æstimatione precii interueniente, tunc licet non sit proprie pecunia, tamen censetur pecunia in nostro ordine ut dictum est: ex quo non accipitur ad utendum ea intra ordinem, & per consequens non transit in dominium Papæ uel ecclesiæ, ut patebit in 6. capite. Ideo non nisi ad uoluntatem dantis est commutanda uel alienanda talis res quia & est actus proprietatis, & aliquo modo licet non omnino accedit ad pecuniam, ut dictum est. Et ad prædicta omnia faciunt ea quæ habentur in tab. Vic. g. ubi dicitur quod non debent fratres procurare ea quæ ad ipsos interdum magis abundant, ut pisces, uinum, & similia ad dandum aliis conuentibus & locis, aut etiam personis extra ordinem, à quibus alia, ut oleum, ordeum & huiusmodi in recompensam & quasi in solutionem accipiant ullo modo: sed quod pro necessitate tantum debent talia procurari, hæc ibi. & in tab. 8. Vic. gen. habetur sic, declaratur quod recipere granum uel alia huiusmodi pro acquisitione seu commutatione in aliquam rem necessariam non licet fratribus, uerum tamē ubi fratres non possent bene prouideri in suis necessitatibus, talia possunt recipi per amicos spirituales de consensu dantium, & de licentia seu dispensatione Vic. prouincialis, (nunc autem min. prouincialis) aut custodis, hæc ibi. Et in cap. generali Burdegalen. anno Domini, 1510. celebrati habetur declaratum quod in solutionibus faciendis ex uino, uel blado, aliisque rebus quæ stuantur pro fratrum necessitatibus, omnia per procuratores sedis Apostolicæ & non per fratres exequi debent. hæc ibi. Quæ statuta sunt intelligenda secundum omnia supradicta, sic scilicet quod quando procuratur res ad commutandum pro alia, mediante æstimatione precii, tunc requiritur quod fiat auctoritate dantium per amicos spirituales &c. ut supra. quando uero sine æstimatione precii intra ordinem commutanda est, tunc sufficit sola licentia uel dispensatio seu mandatum min. prouinc. uel custodis: quando autem sine æstimatione precii extra ordinem commutanda est, recipitur talis res, tunc requiritur & sufficit quod fiat commutationis contractus per dantem uel per alium amicum spirituales auctoritate dantis, ut de hiis late dictum est. Quod si contra prædicta in hoc præcipue

cipue 7. puncto arguatur: quia Pius 2. fol. 62. & fff. 100. concessit quod prælati nostri circa subditos suos & loca condescendere possint, dispensando in hiis quæ non omnino sunt contra regulam (.i. non contra substantialia principalia uota seu præcepta regulæ) ut in receptione frumenti pro induendis fratribus, ut ubi non est alius modus commode habendi, & in aliis casibus ibi expressis. Item Leo x. exponi nobis fff. 23. concessit quod fratres min. possint recipere per se panem, uinum, oleum, & huiusmodi ostiariam acquisita in abundantia, & ea ipsa commutare, permutare, & uendere per syndicum pro carnibus & aliis huiusmodi ad uitium pertinentibus quibus egent ipsi fratres.

¶ Respondeo ad illud Pii secundi, quod solum ibi conceditur prælati posse dispensare rationabiliter circa ibi contenta: ideo quando esset causa rationabilis & sufficiens, ad id possent dispensare, ut ibi conceditur, alias non. quando autem non est causa dispensandi, tunc seruandum est quod regula & declarationes dicunt, ut dictum est & in subiecta materia circa alia præcepta regulæ habetur. De hiis autem dispensationibus latius agendum est infra cap. 10. q. 4. Ad aliud priuil. Leon. x. Respondeo uno modo secundum Spec. fff. 6. & collectorem compendii, tit. commutare. §. 3. fol. 41. quod tale priuilegium est surreptitium, & ideo ab eo cauendum omnino, quia concedit posse fieri contra id ad quod ex regula tenemur. Concedit enim posse fratres accipere pecuniā alio modo, & forte melius. Respondeo quod ibi solum dispensat in casu quo aliter commode necessaria procurari non possent. & sic debet intelligi talis dispensatio, ut sit rationabilis sicut & credendum est, quod non nisi rationabiliter potuit & uoluit Papa dispensare, sicut de priuil. Pii 2. dictum est. Et notandum quod solum ibi Leo x. dispensat cum fratribus omnibus qui possunt uti syndico secundum constit. Martini 5. seu secundum priuileg. Martini 4. (de quo infra q. 16. &c. latius dicendum est qui possunt uti syndico & quomodo) Et de ipsis utentibus syndico, loquatur Leo x. patet ibidem expresse. Ideo talem rem pecuniariā, ex quo supponit Papa transire in dominium Papæ uel ecclesiæ Romanæ concedit & ordinar, quod nisi per syndicum commutetur seu uendatur aut distrahatur. Et tunc quando esset necessitas sic accipiendi rem pecuniariam concedit Papa quod fiat modo supradicto per

syndicum Papæ ubi est usus talium syndicorum, licet pecuniaria ipsa res deferatur aut conseruetur per fratres quod nihil obstat ut dictum est sup. q. 4: quæ dispensatio non magis est exorbitans, aut contra regulam seu irrationabiles quàm dispensatio habendi syndicum, de quo inf. q. 16. &c. dicitur. & cap. 10. q. 4. de hiis dispensationibus an & quomodo liceat eis uti, agendum est. Illi autem qui syndico utilitate non possunt, seu qui eo non utuntur, non possunt uti prædict. priuilegii. Leon. x. sed in necessitate & per amicos spirituales debent talem commutationem mediante æstimatione precii facere ut dictum est, & sic omnia saluantur, & consonant ueritati.

¶ Quartum punctum est quod nullus min. gen. prouincialis, custos seu procurator ordinis potest ullam exactiorem aut extorsionem pecuniæ facere à quibuslibet fratribus uel conuentibus sibi subditis ullo modo, uel colore, uel causa, neq; per modum exactiõnis aut extorsionis potest ei dari à fratribus: etiam de elemosinis pecuniariis indifferentibus quibuscunq;. Sed solum potest ei dari seu contribui de prædictis elemosynis pecuniariis & nõ pecuniariis per modum elemosynæ aut prouisionis suarum necessitatum aut negotiorum suorum & sibi commissorum, seruatis etiam modificationibus dictis in tota hac q. 8. & aliis dicendis in q. subsequentibus, secundum subiectam materiã. Neq; enim omnia simul ubiq; tractanda sunt, & etiam ipsi prælati non aliter recipere possunt sibi data quàm dictum est. Prædicta patent ex dictis, & ex priuilegio Martini 7. peruigilis more. fol. 38. &c. Et notandum quod exactio est extorsio uiolenta, puta imponendo collectas, aut tantam summam singulis guardianis aut prouincialibus, ut faciunt principes in suis regnis. Ideo notandum, quod non dicitur prælatus extorquere aut uiolentam extorsionem facere, quando petit aut præcipit, aut disponit aliquid quod datur sibi uel aliis, &c. quando & eo modo quo subditus tenetur obedire & libenter facere, tunc enim subditus non est rationabiliter inuictus, quàm uis actu elicitio seu actualiter inuictus faciat & uiolenter ut ex Scotto patet in 4. dist. 15. in materia restitutionis, & alibi secundum communiter doct. Alioqui non posset prælatus præcipere & cogere subditum ad faciendum seu dandum aliquid alicui ut alias oportet, & debet facere quod est manifeste falsum, & cõtra omnia
supradi

supradicta.

¶ Nonum punctum est, quod qui utuntur syndico secundum quod magis uel minus sunt dispensati ut tali syndico utantur: ita etiam magis uel minus obligantur ab obseruantia prædictorum omnium punctorum per totam hanc quæstionem nonam. Ideo inf. q. 16. ad longum uideantur qui & quomodo, & ad quæ possunt uti syndico, & secundum ibi contenta de prædictis & aliis eiusmodi iudicetur.

QVAESTIO X. Quæritur quomodo fratres se habere debent secundum regulam & declar. Nic. 3. & Clem. 9 quando aliqua pecunia eis indifferenter mittitur per nuncium uel offertur seu legatur in testamento?

¶ Respondeo per quatuor puncta: quorum primum est, quando pecunia aliqua mittitur uel offertur fratribus indifferenter, ita quod per ipsum mittentem seu offerentem nihil aliud exprimitur, tunc intelligitur missa uel oblata modis supradictis, in q. 7. 8. & 9. & prout conuenit fratribus ut ibidem dictum est per omnia: quia non est uerisimile aliquem elemosynæ suæ sic indifferenter oblatæ seu missæ modum illum uelle præfigere per quem & donans merito, uel illis quorum necessitatibus intendit per donum huiusmodi prouidere effectu doni uel suæ conscientie puritati fraudentur ut hæc ait Nic. 3. art. 3. Si uero pecunia determinate mittitur uel offertur per dantem ad aliquem usum seu pro aliquo fratre uel cõuentu, seu si aliquid exprimat dans, tunc sine eius licentia non potest aliter de ea disponi, ut dictum est q. 9. præcedente, &c.

¶ Secundum punctum, Prædictam pecuniam missam seu oblatam determinate per dantem possunt fratres acceptare modo supradicto, si egent illi ad talem usum determinatum pro quo offertur, alias non: neq; possunt permittere quod deponatur uel conseruetur &c. ut sup. q. 7. dictum est. Possunt tamen de uoluntate dantis in alias necessitates conuertere si egent. Similiter pecuniam indifferenter oblatam seu missam possunt acceptare seu permittere, deponi pro suis omnibus necessitatibus præteritis, præsentibus, & imminentibus tantum, si egent, & in quantum egent duntaxat, ut dictum est q. 7. & 8. &c. quod si nullam necessitatem præteritam, præsentem uel imminentem habent fratres, nullo modo pos-

sunt acceptare neq; consentire quòd deponatur uel conseruetur pro eorum necessitatibus futuris, patet ex dictis sup. q. 7.

¶ Tertium punctum, In pecunia legata in testamento determinate uel indeterminate, idem omnino dicendum est quòd in duobus punctis præcedentibus de pecunia oblata uel missa: hoc tamè specialiter in pecunia legata aduertendum est secundum Ioann. Philip. art. 3. dicentem, quòd si hæredes testatorum uel exequutores testamentorum uoluerint deponere apud aliquem fratribus familiarem legata aliqua determinata, seu indeterminata, absq; articulo necessitatis ueræ præteritæ præsentis uel imminētis, tunc nullo modo fratres permittere aut consentire debent quantum in se est. Quòd si hæredes uel exequutores prædicti uoluerint in se uel apud se conseruare dicta legata, tunc tenentur fratres efficaciter pro posse persuadere prædictis ut dicta legata alias in pios usus distribuant, sicut de legatis & aliis incertis rebus fieri debet. Neq; debent fratres talem efficacem persuasionem fraudulenter & uulpina intentione dissimulare seu prætermittere, hæc ille. Et concordat Petrus Ancharr. in Clemen. exiui. Sed hanc persuasionem credo non tenentur fratres facere, sed sufficit eam non acceptare, dicendo se non egere: quòd si illi uoluerint sua sponte reseruare pro quando fratres eguerint, nihil ad nos. Non enim tenemur prædicare aut suadere illis quod ipsi facturi sint, nisi eis uel nobis immineret periculum mortale quod in casu præsentis non est. Item hanc persuasionem non tenentur fratres facere quando ipsemetdēs uel let in se suam pecuniā conseruare cum animo succurrendi fratribus necessitatibus futuris quando occurrerint, ex quo pro tunc fratres non habent necessitates ueras nolunt pro nunc eam acceptare: possunt enim permittere quòd dominus pecuniæ conseruet ut uoluerit in se. neq; possunt permittere quòd deponatur apud aliquem, ut dictum est, ut patet ex dictis. & ratio differentiarum horum omnium etiam patet, quia dominus uiuens potest tenere suam pecuniam quanto tempore uoluerit in se, cum animo faciendi de ea quod uoluerit & quando uoluerit, sicut de suis rebus: & in tali pecunia fratres non habent ullam thesaurationem aut ius aut recursum, neq; maiorem certitudinem ciuilem uere neq; apparenter. Quando uerò est iam legata seu deposita apud alium, iam uideatur esse extra potestatem dantis aut legantis, & stare pro necessitatibus

ratibus fratrum, cum aliquali ciuili certitudine. Ideo tunc tenentur diligentiam adhibere, ne uideantur consentire aut ne uere consentiant in tali acceptatione pecuniæ legatæ aut depositæ si nō habent ueram necessitatem pro tunc: quam diligentiam non tenentur adhibere quando est omnino in potestate dantis, in ipsomet dante licet cognoscatur eius pia uoluntas conseruandi eam libere pro necessitatibus fratrum.

¶ Quartum dictum est, quòd si pecunia aliqua legatur in testamento uel offertur seu mittitur expresse ad aliquem uelum, seu cum aliqua conditione seu modificatione quæ non conueniat fratribus, aut ipsorum statui, utpote ad linteamina induenda, uel camisas pro sanis fratribus uel ad tunicas purpureas, seu ad iocalia, uel pro habendis armis ad defensionem conuentus, citra casum necessitatis, uel ad faciendum phialas argenteas in quibus bibant fratres &c. huiusmodi, tunc non est licitum acceptare, ut patet ex dictis, q. 7. & dicendis infra cap. 6. q. 11. &c. secundum Nicolaum 3. artic. 3. ubi de legatis agitur.

QVAESTIO XI. Quæritur an fratres min. seruantes omnia supradicta secundum Nicolaum tertium & Clemen. quintum dici possint accipere pecuniam per se uel per alium, an non: & cuius nomine & auctoritate stat depositarius, & pecunia modo supradicto data uel expensa, & an sint prædicta omnia secundum Nicol. 3. & Clemen. 5. necessario seruanda? ¶ Respondeo per tria puncta, quorum primum est, Quòd seruantes modificationes iuxta pecuniam secundum Nic. 3. & Clemen. 5. ut per omnia late dictum est in tribus quæst. suprapositis, nullo modo possunt dici accipere pecuniam seu eam contractare per se, uel per interpositam personam, sicut & in ueritate non accipiunt neq; contractant, sed per amicos spirituales secundum regulam prouident suis necessitatibus mediante pecunia. & sic declar. Clemens quintus, art. 6. & Nic. 3. art. 3. quòd q; nullo modo fit contra regulæ puritatem promissam, & omnes expositores 4. cap. & Bonauentura in epistola ad magistrum innominatum, & tractatus defensori

defensorius contra deuiantes, fol. 188. latius probatur ut supra in Introduct. q. 5. habetur.

¶ Secundum punctum, quod seruatis supradictis modificationibus secundum Nic. 3. & Clem. 5. tunc tam depositarius quicunque pecuniæ, etiam si sit millefimus subrogatus, quam ipsa pecunia, non stat neque recipitur seu cõtrahatur neque expenditur auctoritate nomine aut dominio fratrum, sed ipsius dantis uel depositarii, quando dans mortuus est. Et sic declar. Nic. 3. & Clem. 5. ubi supra, & communiter expositores, & Bonauen. ubi sup. & tract. de defensorius contra deuiantes, fol. 193. &c. id late probant, & patet ex di. his supra q. 5. quamuis depositarius & pecunia stet & recipiatur, seu expõdatur pro fratribus, id est, ad utilitatem fratrum pro eorum necessitatibus. Et prædicta sunt uera, etiam si dans pecuniam credat eam licite posse recipi à fratribus & in eorũ usum uel dominium: imo etiam si uelit & intendat eius dominium in fratres transferre. quia ut ait Bonauent. & Bart. Pif. &c. ubi sup. 4. cap. semper talis pecunia manet penes dantem, ut dictum est. Imo etiam si ipse dans nullo modo uelit habere dominium uel proprietatem eiusdem pecuniæ, adhuc non pertinet ad fratres prædicto modo se habentes circa ea secundum Nic. 3. &c. Sed si queratur cuius ergo erit talis pecunia ex quo non est dantis repudiantis eam omnino à se? Respondeo secundum Bonauenturam ubi sup. in epistola ad magistrum innominatam, &c. quod nõ pertinet ad fratres scire cuius sit, cuius non. sicut neque de aliis rebus aliorum hominum pertinet ad fratres scire cuius sint, cuius non, dummodo ipsorum fratrum non sint omnino, & hoc sufficit ipsis fratribus pro ipsorum conscientis, hæc ille. Et concordat Hug. 4. cap. dicens. Non tibi dat quisquã, nisi qui uult expropriari. nec tu quid recipis, nisi uelis ei dominari. Namque recepta data sibi sunt aduersa relata: dans suo priuatur, recipit qui post dominatur. Nam sine consensu uerò uel interpretatio, saltẽ tacito uel probabiliter præsumpto, non acquiritur ulla possessio etiam in foro humano, ut Bonauent. 4. cap. ait etiam.

¶ Tertium punctum est, quod necessario sub peccato sunt seruandæ prædictæ omnes modificationes circa pecuniam secundũ Nic. 3. & Clem. 5. nisi ex rationabili dispensatione aliter circa aliquid fiat. Prima pars patet, quia ad litteram sic declarando dicit Clem. 5. art.

5. art. 6. sic scilicet dicimus fratres teneri cauere summopere quòd pro aliis causis uel sub aliis modis quam ponant prædicti prædecessores nostri (scilicet Nic. 3.) declaratio ad dantes pecunias seu deputatos nuncios non recurrant. Ne si secus ab ipsis fuerit attentatum transgressores præcepti & regulæ merito possint dici. Nã ubi aliquid alicui generaliter prohibetur quod expresse non conceditur, intelligitur denegatum, hæc ibi. Et communiter omnes expositores 4. cap. & tract. de necess. congr. solut. & Seren. conscient. q. 47. & q. 15. 16. secundum Petrum Ioann. Aluar. &c. id clamant aperte, signanter frat. Ioan. Philip. art. 1. & 6. dicens, quòd de necessitate sub pœna peccati mortalis sunt circa pecuniam seruandæ declarationes Nic. 3. & Clem. 5. Non ergo putet fratres quòd huiusmodi modificationes secundũ Nic. 3. &c. suprapositæ in quæstionibus præcedentibus sunt, ut quædam ceremoniæ de bene esse antiquæ aut modernæ, ex quo sunt necessariae & necessario sciendæ & practicandæ, quatenus ad debitam regulæ obseruantiam & puritatem requiruntur, & sic intellige omnia prædicta. Quarũ ignorantia non excusat, ut late probatum est sup. in Introduct. q. 4. Sed an quælibet transgressio seu ignorantia sit mortalis, latius dicetur infra x. cap. q. 3. ubi de hiis agitur: ibi uideatur, ergo. Dicitum est in hoc 3. puncto quòd de dispensatione rationabili bene licitum est aliter agere aliquando, hoc patet, quia si est causa rationabilis & susticiens ad dispensandum circa aliquid, tunc certe dispensatio est rationabilis & excusans à peccato, ex quo non est indispensabile hoc præceptum de pecunia, sicut neque alia uota in casu. Ista omnia patebunt latius infra x. cap. q. 4. per totum, &c. ubi de dispensationibus agitur. quãdo autem sit rationabilis causa & dispensatio rationabilis excusans, ibi etiam habetur: Nam in hoc est error culpabilis sæpe. Per hoc patet an dispensatio quoad utendum syndico, sit rationabilis & excusans à peccato: de quo infra q. 16. &c. ubi de syndico specialiter agitur, latius habetur. Ibi uideatur ne omnia inculcentur ubique sine ordine debito procedendi. Ideo hoc nunc omittatur usque illuc.

QVAESTIO XII. Queritur in quo stat resolutio breuis omnium obseruandorum circa pecuniam secundũ Nic. 3. & Clem. 5. & qui sint quæsitus alii pecuniarii prohibiti? Respondeo

¶ Respondeo per duo puncta: Quorum primum est, quòd in tribus stat totum hoc negocium circa pecuniam. Primum est quis possit procurare pecuniam uel eam acceptare, quia non nisi praelati, uel eorum subditi de ipsorum licentia habita uel probabiliter præsumpta, uel quando notabiliter superiores ipsi negligenter necessaria prouidere suis subditis, ut sup. q. 6. Secundum est, quando seu pro quibus rebus seu causis, quia nunquam neq; pro aliis, nisi pro rebus commode necessariis seu expedientibus ad officium, uel ad personas ipsorum fratrum, considerato eorum statu paupere, & dummodo sint ueræ necessitates propriæ, præteritæ, præsentis uel imminentes, ut sup. q. 7. & c. & ad hæc omnia tenentur omnes fratres min. tam illi qui non utuntur syndico, quam illi qui utuntur. Tertium est, quomodo & quo ad hoc dico quòd secundum regulam & declar. Nic. 3. & Clem. 5. debet procurari & deponi & consumi & tractari pecunia: ita quòd fratres nullo modo cum dante aut depositario quocunq; habeant aut uideantur habere aliquam auctoritatem seu ius circa ipsam pecuniam, quia non alio modo ac si ipsa pecunia esset omnino res aliena debet peti, procurari & acceptari, deponi, consumi, seu expendi, mutari, seu transmutari aut transmitti per ipsum dominum pecuniæ uel per eius depositarium quemcunq;. Neq; corde, uerbo uel opere aut signo quomodocunq; possunt fratres habere seu ostendere aliquam auctoritatem, ius seu actionem super ipsam pecuniam uel super dantem uel depositarium in quocunq; actu seu expensione eius. Ideo considerent fratres quid & quomodo possent licite facere cum aliquo habente suam ipsius met pecuniam: quia non possent nisi rogare eum ut det uel expendat tantum uel tantum, ad necessitatem & ille possit libere dare uel non dare seu expendere, quantum & quomodo uellet. sic idem & non aliud nec alio modo possunt fratres facere cum quocunq; depositario, & circa pecuniã apud quẽcunq; depositam uel stantem: si uolunt seruare regulam & declarationem Nic. 3. & Clem. 5. ut patet ex dictis q. 8. 9. 10. 11. Qui autem utuntur syndico, secundum Mart. 4. & 5. sunt dispensati quoad aliquo, ut dictum est in prædictis q. 8. 9. & c. de quo infra q. 16. dicendum est latius. In omnibus autẽ hiis supponitur quid sit pecunia & denarius, & accipere pecuniam per se uel per alium, & c. ut in q. 1. & 2. & 3. & 4. & 5. dictum est.

Secundum

¶ Secundum punctum principale huius quæstionis est circa quæstus pecuniarios prohibitos, ad quod dico quòd generaliter quæstus pecuniarius prohibitus, dicitur omnis recursus alius ad pecunias, seu ad habentes seu dâtes eas, qui fit aliter seu alio modo seu pro aliis rebus necessitatibus aut causis in uia uel alibi, quam concessum est & declaratum fieri debere per Nic. 3. in sua declarat. ut hoc expresse dicit Clem. 5. art. 6. ad literam: & patet ex dictis supra q. 11. secundum communiter expos. ibidem allegatos. Proprie autem ut in proposito accipitur quæstus pecuniarius est conquisitio pecuniæ à multis indifferenter contribuentis oblata. Si quis autem petat ut sibi explicentur alibi quæstus pecuniarii prohibiti, exorbitantes à declaratione Nic. 3. certe possunt explicari aliqui. Quorum primus est omnis quæstus pecuniæ & oblationum pecuniarum receptio in ecclesia uel alibi, ut expresse ponit Clemens 5. art. 6. utpote si quis sacerdos exeat ad offeritorium pecuniæ: quod intellige quando nomine suo & pro se id facit, seu facere uidetur. Nam si frater celebrans in ecclesia secularium rogatus, saltem tacite à presbytero parrochiali exiit ad offerendum nomine illius aut pro illo, & sic apparet secularibus, certe non uidetur quæstus pecuniarius prohibitus, & c. Similiter non est quæstus pecuniarius, si prædicator prædicans commendans pauperes moneat aliquos surgere ad pecuniam pro pauperibus, ut dictum est supra q. 7. conditione 5. Secundus quæstus pecuniarius prohibitus est, quãdo trunci uel cypri ordinati ad offerentium seu donantium pecunias reponendas, ponuntur ubicunq;, ut hoc expresse etiam dicit Clem. 5. art. 6. Vnde fratres qui cõsentiunt seu permittunt in suis domibus à secularibus osculantibus crucem uel alias reliquias, uel alia quacunq; causa offerri pecunias in altari, uel labro æneo, uel capsâ seu uasculo, seu in alio loco ecclesiæ, etiam in die Parasceue, seu alio quocunq; tempore pro luminaribus, pro imaginibus seu tabulis ecclesiæ, & c. peccant cõtra regulam & cõmittunt quæstum pecuniarium prohibitum: & tunc dicuntur fratres consentire quando id uident seu sciunt fieri à secularibus & non resistunt ut commode possunt & honeste, instruendo illos de rei ueritate. Nã qui tacet cum resistere aut prohibere potest & debeat, consentire uidetur de reg. iur. & hoc habetur in tract. de necess. congr. solu. fol. 112. & facit ad hoc quoddam statutum fa-

1

ctum

primus

29

ſum à Reuerend. patre Quiefdeber Vic. g. in cōgregatione pro
 uinciali, prouinciæ ſancti Iacobi, Anno Domini 1456. per hæc
 uerba. Item occasione oſculandi reliquias uel adorãdi crucem in
 paraſceue uel quocunq; alio modo non detur locus in noſtris ec-
 cleſiis uel in aliis locis domus, quòd proiciatur ſeu offeratur pec-
 cunia, ex quò eſt contra regulam & contra declar. Clem. 5. hæc
 ibi. Et habetur fol. 112. Et in conſtit. g. Burgenſ. cap. 3. contine-
 batur olim ſic. Inhibetur ne aliquis fratrum deponi faciat uel per-
 mittat aliquam eleemoſynam pecuniariam in cellis uel confefſoriis
 aut aliis locis: ſed eleemoſynam facere uolentes, uadant uel mit-
 tant ad procuratorem uel ſubſtitutum, & contrafacientes graui-
 ter puniantur, hæc ibi. Et quod dicitur quòd mittant ad procura-
 torem, &c. intelligitur accommode i. qui utuntur ſyndico mittant
 ad ſyndicum. Alii autem non niſi ſecundum Nic. 3. ut ſupra dictũ
 eſt ad ſubſtitutum. Et idem ad literam eſt ſtatutum in cap. genera-
 li Carpenſi, Anno Domini 1521. celebrato. Et idem iterum in ca.
 g. Aſſiſi, Anno Domini 1526. celebrato, ubi ſic habetur: Non
 permittantur in eccleſiis noſtris trunci ſub quouis palliato colore
 Nec pro ædificandis eccleſiis ſeu clauſtris: nec pro indulgentiis lu-
 crandis, ſeu pro fratribus ſuſtentandis, nec pro confraternitatum
 manu tenentia: nec pro quolibet alias caſas quæ alicubi in ſacri-
 ſtiis ponuntur occasione ſatiſfactionis miſſarum omnino non in-
 terdicimus, prout interdicitas fore agi decernimus, hæc ibi. hoc
 eſt uerum quando pro ipsis fratribus eſſet talis pecunia. Secus ſi
 alii, puta habentes confraternitatem in noſtris domibus pro ſuis
 confraternitatibus petunt aut habent cyppos, quia niſi ratione ſcã
 dali ignorantum non eſt illicitum. Tertius quæſtus pecuniarius
 prohibitus eſt, ſi fratres conſentiunt aut permittunt quòd aliqui ſe-
 culares etiam moti ex ſua deuotione petant pecuniam per uicos,
 per plateas, domos, eccleſias, ſeu per alia loca quæcunq; quouis
 tempore nomine fratrum: pro S. Franciſco ut liberentur à febrim-
 bus, ſeu pro luminariis ſancti Frãciſci, ſeu pro quacunq; alia cau-
 ſa, ut hoc habetur in tract. de neceſſ. congr. ſolu. fo. 112. Tunc
 autem fratres dicuntur conſentire quando ſciunt aut uident id fie-
 ri, & non prohibent honeſte, ſi commode poſſunt, ut dictum eſt
 & ratio patet ex dictis. & credo quòd in partibus Hiſpaniæ ubi ta-
 lis deuotio uiget, non poſſet commode reſiſti ne perdatur deuotio

rio: præſertim cum ſeculares iam ſciant id non fieri ullo modo no-
 mine noſtro, ſed ex deuotione alicuius qui nomine ſuo uel offe-
 rentium recipit eleemoſynam ut de ea nomine ſuo tanq̃ geſta ne-
 gotii ſui & aliorum expendat in neceſſitates fratrum ut ipsis fra-
 tribus licitum eſt alias, &c. Sed ipsis fratribus eſt illicitum id face-
 re omnino, quia & hic dicitur propriè quæſtus pecuniarius ſicut
 communiter ſic quæretes pecunias dicuntur quæſtuare. Si autem
 hoc fieret ſicut ait Hug. 4. cap. quòd fiebat antiquitus ſic, ſ. quòd
 fratres notificabant populis aut hominibus aliquibus ſe egere ue-
 ſtibus & huiusmodi, & rogabant eos quòd eis prouiderent, & tunc
 fideles aliqui ab ipſo populo ſeu à curatis uel aliis poſiti ad huius-
 modi procuranda uice populi ſeu prælatorum curatorum epifco-
 porum uel huiusmodi, & nomine ipſorum non fratrum, quàmuis
 ad utilitatem fratrum procurabant pecunias, & inde emebant &
 prouidebant fratribus, ſine ulla alia fratrum ſollicitudine aut in-
 tromiſſione circa pecuniam, tunc non eſſet quæſtus pecuniarius
 prohibitus, ſed puriſſimus modus procurandi ſecundum regulã.

Quartus quæſtus pecuniarius prohibitus eſt, quando fratres re-
 currunt ad ſupradictas pecunias ſupradictis modis oblatas uel
 procuratas, ut dictum eſt in tribus quæſtiõibus pecuniariis ſupra
 poſitis illicitis ipsis fratribus: quia non poſſunt eas petere neq; ac-
 ceptare oblatas. Neq; de eorum cõſenſu poteſt alius ſecularis eas
 accipere ad conuertendum in utilitates fratrum, etiam ſi non fue-
 runt petita uel oblata de ipſorum fratrum conſenſu, ſed ex ſola
 deuotione & proprio motu petentium aut offerentium ignoran-
 tibus, imo & contradicentibus fratribus: quia nullo modo poteſt
 ad eas ſic datas uel oblatas recurri, neq; acceptari. ut ait tract. de
 neceſſ. congr. ſolu. fo. 112. & Petrus Ioan. in Seren. conſcientia,
 q. 57. Ratio, quia licet non uideatur talis pecunia petita eſſe ex-
 preſſa ſeu procurata auctoritate fratrum expreſſe, tacite autem ſic
 ſeu interpretatiuè: & tales omnes petentes ſeu recipientes prædi-
 ctas pecunias de conſenſu fratrum, cenſentur interpretatiue inter-
 poſita perſonæ fratrum: quia eo ipſo quò ipsis fratres acceptarent
 dictas pecunias ſeu ad eas recurrerent pro conuerſione in ſuas ne-
 ceſſitates, iam ratum habent quòd eorum nomine geſtũ eſt: quia
 in delictis rati habitio retrotrahitur & mandato cõparatur. de re-
 iur. Vnde in quadam conſtitutione prouinciali prouinciæ ſancti

Iacobi facta per Reuerend. patrem Quiesdeber Vic. gen. Anno Domini 1456. habetur sic. Item omnino amoueatut aut: qua cōsuetudo &c. & paulo inferius habetur: Si prædicti offerentes seu petentes pecuniam in nostris domibus uel alibi pro sancto Francisco, pro luminaribus &c. huiusmodi rebelles fuerint in resistendo non acceptentur tales eleemosynæ quasi impure. i. non debite receptæ seu procuratæ, & contrarium faciendo censetur cōsentire, & per cōsensum huiusmodi subsequutum recipere tacite per interpositam personam contra declarationes Clem. 5. hæc ibi.

Sed hoc credo uerum in foro exteriori, ubi statur præsumptionibus ex actibus exterioribus. Similiter esset uerum in foro conscientiarum, si fratres in anime acceptarent talem pecuniam, seu si ad eam recurrerent sub eo tit. quo s. est nomine ipsorum aut pro ipsis oblata seu procurata, seu si auctoritate sua instituerent aliquem qui eam acciperet & expenderet oblatam, ut patet ex dictis. Si autem non tali animo, neq; sub tali tit. aut modo recurrerent ad eam tenentes, sed humiliter rogantes ut eis prouiderent, uel de illa uel de alia quacunq; ut ipsi uellent, sicut de sua ipsorum pecunia: & id protestarentur expresse, quòd s. non eod. tit. ad eos recurrerunt quasi sit ipsis fratribus debita, seu nomine ipsorum, seu pro ipsis data uel petita pecunia, sed ac si nulla esset petita uel oblata omnino pro eis. Si ergo fratres tam in corde quàm uerbo & opere id haberent & ostenderent sufficienter, & reliquas condiciones requisitas circa pecuniam obseruarent, tunc licitum esset eis ad eam recurrere, uel oblatam acceptare ab ipsis qui eam procurauerunt, uel oblatam receperunt, tanquàm aliam pecuniam, ex quo iam in conscientia & in foro exteriori cessat ratio, quare pecunia illa sit aut censeatur nomine fratrum procurata uel accepta seu expensa, &c. Et hoc est uerū etiam si fratres ideo moueantur ad recurrendum potius ad habentes tales pecunias, quàm ad alios, quia s. credunt quòd illi libentius de illa pecunia eis prouidebunt quàm alii dummodo seruentur ea quæ dicta sunt. Tale enim motiuum fratrum non est illicitum, neq; facit illicitam talem procuracionem, alias licitam, ut dictum est. Et ad hoc faciunt statuta quædam antiqua prouinciæ Castellæ obseruantia, ubi sic habebatur. Si quis eorum qui ex deuotione propter infirmitatem petunt pro sancto Francisco, aliquam pecuniam acquisierit, necesse est ut fratres non

faciant

faciant eam deponi, nec se intromittant in ea, sed rogent ipsum ut faciant ex ipsa pecunia emi panem, uinum, uel piscatum seu piscem, uel aliquid aliud ipsis fratribus necessariū, hæc ibi.

Quintus quæstus pecuniarius prohibitus est, si eleemosynæ petuntur per modum confraternitatis, quia talis modus potius uidetur modus petendi ex redditu quàm amore Dei liberaliter, ut hoc ait & prohibuit Reuerend. pater F. Franciscus de Ang. Min. g. in epistola ad Hispaniam missa Anno Domini 1523. Et patet ex dictis, quia iste modus non est secundum declarationem Nic. 3. ergo prohibitus secundum Clement. 5. art. 6. Sed de hoc infra cap. 6. quæstione 10. & quæstione 11. ubi de petitione legatorum & eleemosynarum perpetuarum agitur, latius ibi uide.

Sextus quæstus pecuniarius prohibitus est, quando quis procurat pecuniam per foros, uicos, plateas indifferenter, uel etiam pro candelis, &c. huiusmodi exspecificatis: ducendo tamē secum aliquem secularem ad recipiendum pecunias, patet ex dictis, & habetur in tract. de necess. congr. solut. Et tandem dic quòd totidē sunt & possunt esse quæstus pecuniarii prohibiti & illiciti, quot ex orbitationes seu modi procurandi indifferenter contribui pecuniam, sunt aut possunt esse contra aut præter, seu aliter quàm concedi tur in declar. Nic. 3. & Clem. 5. nisi adsit dispensatio rationabilis habendo syndicum, aut alio modo, ut patet ex dictis. & sup. q. 11.

QVAESTIO XIII. Quæritur utrum liceat nobis iter agentibus ducere nobiscum bursarios famulos, seu eleemosynarios habentes pecunias de quibus faciant nobis expensas in itinere?

¶ Respondeo quòd sic, dummodo concurrant tres condiciones simul. Quarum prima est, quòd causa talis itineris sit rationabilis, utpote ex obedientia & pro negotiis expedientibus religioni & huiusmodi, ut quando itur ad cap. g. &c. non autem quando ex propria uoluntate iter arripitur sine causa sufficienter rationabili, &c. quia sic iam ipse frater ex sua uoluntate sine causa se poneret in necessitate, ut dictum est sup. cap. 3. q. 3. & proxime etiam hic dicitur.

¶ Secunda conditio requisita est, quando fratres irent per regiones uel partes inhumanas, ubi esset ualde uerilimile quòd nō possent commode inueniri necessaria uictus sufficienter mendicando uel

uel alias, mediante pecunia, secundum reg. & declar. procurando in ipso itinere in locis in quibus hospitarentur, euntes ut decet, si ne magno comitatu fratrum & iumentorum. ratio quòd tunc liceat est, quia pro necessitatibus talibus quæ non sunt commodæ euitabiles, quibus aliter prouideri non potest, potest tunc pecunia mediante quantum ad id requiritur prouideri: etiam si in aliquo uiolentur declar. Papales. nam extrema necessitas probabiliter imminens (qualis est supradicta) caret lege, ut sup. q. 4.

¶ Tertia conditio requisita est, quòd tunc omnino quantum possibile est fratres se habeant cum tali burfario seu famulo depositario pecuniæ, ita quòd nec corde, ore, nec opere aut signo habeant aut habere uideantur aliquam auctoritatem uel actionem in tali pecunia aut eius usu, mandando quomodo expendatur, aut computum petendo, &c. non secus ac si esset ipsiusmet depositarii, ut supra dictum est q. 8. conditione 7. & q. 9. per totum &c. Dico quantum possibile est cauendum ab hiis, nam solum extrema necessitas probabiliter imminens excusat ab obseruantia huius præcepti circa pecuniam, ut dictum est, & tunc tantum excusat quantum requiritur ut tali necessitati prouideatur de illa pecunia, & non amplius. hiis ergo conditionibus semel ut dictum est, concurrentibus, possunt fratres ducere burfarium seu famulum elemosinarium in itinere, alias non. Et quia communiter & generaliter istæ conditiones non concurrunt (ut patebit) & doctrina danda est generaliter, & de perse, non autem de per accidens contingentibus, sed de ut in plurimum contingentibus secundum Aristo. Ea enim quæ sunt per accidens, & raro contingunt excluduntur ab arte, scientia, & doctrina seu regula. Ideo communiter & generaliter dicendum est, sicut & communiter dicunt omnes expositores de hoc loquentes, quòd non est licitum nobis burfarium ducere, & quòd est quæstus, aut modus pecuniarius illicitus per regulam & declar. prohibitus (nisi in casu supradicto, ubi tres illæ conditiones concurrerent aliquando) Et quòd sit illicitum, probatur primo, quia secundum declar. pecunia non potest procurari, neque deponi, neque ad eam recurri, nisi pro necessitatibus ueris immendicabilibus, præsentibus uel imminens, non autem pro futuris, &c. ut sup. q. 7. late habetur. Nunc autem in terris Christianorum non est talis necessitas communiter aut probabiliter cui non

non possit succurri mendicando uel pro tunc ut oportet, procurando pecuniam pro necessitate itineris occurrere in locis ubi hospitatur, ad quos religionis nostræ fama peruenit: ut patet in principio ordinis nostri, quia tunc non defuerunt necessaria fratribus itinerantibus, quàmuis essent ignoti, &c. & patet nunc experientia in euntibus sæpe Romani, & ad capitula generalia sine burfariis ad partes remotissimas. ergo prouidere sibi de burfariis pro toto itinere est sibi prouidere de necessitatibus futuris in itinere, quibus poterat commode succurri sine tali burfario, quando occurrerent modo supradicto, & per consequens, sine necessitate imminente, &c. quòd si ad hoc obijciatur quòd s. ducendo mulos aciter faciendo propere & cursim, & multi simul fratres in societate &c. expertum est quòd indiget burfariis, alias enim non sufficienter neque commode inueniunt sibi necessaria, &c. Respondeo quòd tales pro suo libito se ponunt in tali necessitate: quæ ideo non est uera necessitas ex quo eius causa est uoluntaria & culpabilis, & occasio necessitatis sequentis ad pecuniam, ut patet ex dictis sup. cap. 3. q. 3. & in hoc cap. 4. q. 7. per totum. constat enim ex expertis quotidie quòd possunt & adhuc cum maiori honestate nostri status & meliori aliorum exemplo iter agere, pauci iunctim, ut puta duo, uel ad plus quatuor ducendo, pauca iumenta humilia pro infirmis uel debilibus, & paulatim oportune ordinando suum iter, & non instar cursorum properare in dedecus religionis: & possunt melius cum Dei confidentia paucis contenti mendicare, uel alias de elemosynis etiam pecuniariis occurrentibus, prouisionem sperare. Secus esset si uolunt laute comedere ut domini, sine ullo uestigio status paupertatis uiam agere, & prælati magis ad hæc tenentur, quo magis ratione prælationis tenentur legem Christi & regulam & honestatem uerbo & facto in se & in aliis defendere, & exemplariter obseruare. ergo non est abbreviata manus domini: sed abbreviata est aliquorum uoluntas ad honestatem & ad paupertatem. Oportet igitur experiri penuriam aliquam, nec oportet fugere crucem quæ promissimus portare post Christum. Nam à fugienti crucem, fugiat necesse est & gloria resurrectionis. Nec decet repudiare legatum patris, s. medicitatem ne abdicemur ab hereditate superna, & sic patet prima ratio.

Secunda ratio quòd non licet ducere burfarios, &c. est, quia cum

quia cum modi taxati secū dū Nic. 3. circa pecuniā sint necessario seruandi etiā in itinere, ut declarat Clem. 5. ut habetur sup. quæ. 12 in delatione autem talium burfariorum nō seruātur modi prædicti ut patet. nam ibi est occasio propinqua & periculosa fratribus ad ostendēdū uerbo uel facto auctoritatē circa talem burfarium & pecuniam mandando quomodo detur uel expendatur, uel petendo computum, & occasio sollicitandi circa eam: imo & de facto ita facerent seu faciunt sæpe, præsertim si talis burfarius est famulus fratrum. item quæro quomodo prædicti fratres possunt ostēdere cūctis se in dicta pecunia nil omnino actionis aut dispensationis habere taliter, quia hoc non possit probabiliter præsumi de eis: & quomodo possunt uitare non solum ipsum malum sed & speciē mali, & quomodo habuit testimoniū circa hæc laudabile ab hiis quæ foris apparēt. Similiter & uitare scandalum pusillorum ignorantium & quomodo possunt abstinere à qualibet cōrectatione usu seu dispensatione uel dispositione talis pecuniæ, quæ omnia fratres tenentur uitare secundum declarationem Nic. 3. & Clem. 5. ut late sup. q. 8. & c. per totum dictum est, etiam si ipsa pecunia stet auctoritate dantium apud prædictos burfarios, ut ibidem latius dictum est, ergo. Item tertia ratio est, quia per tales delationes burfariorum extinguitur charitas Christianorum hospitantium fratres, seu eis beneficentium mediante uel non mediante pecunia: & per consequens fit nocumentum aliis fratribus pauperibus sine tali burfario itinerantibus. Nam seculares id uidentes credunt ut saltem occasionem habent putandi quòd portant pecunias seu burfarium, sicut & alii: & per consequens denegant eis elemosynam, dicendo eis, ematis de pecuniis quas portatis, sicut & alii uestri fratres fecerunt, & c. sicq; uia misericordiæ clauditur aliis bonis pauperibus fratribus non portantibus burfarium, & fides perit & tollitur à nostra religione apud homines propter tales burfarios: ergo illicite ducuntur ut dictum est. Ad prædicta omnia expresse faciunt & concordant communiter doctores, ut patet in Bonauen. 4. cap. & expos. sine rit. 4. cap. idem sæpius ad literam tenet. Et ubertim in lib. Vita Christi id absolute damnat. Et sanctus Bernardinus in tract. de casibus proprietatis, ut infra cap. 6. q. 9. habetur. Et seren. conscien. q. 56. (segū dū Aluarum & Petrum Iohann.) cuius auctor fuit Italus, idem tenet & Specu. fff. 7.

Et

Et compendium priuil. tit. paupertas, dub. ult. fol. 137. Et tract. Enchyridion fratrum min. in quibusdam dubiis, dubio 9. fo. 72. Et in quærimoniis propositis in concilio Cōstantiensi pro reformatione ordinis, hoc tanq̄ contra regulam & declar. propositum est indigere remedio, ut habetur fff. 165. Et tandem tanq̄ illicitū prohibitum est in tab. 16. Vic. g. sub pœna priuationis officiorū & actuum legitimorum. Quòd si contra prædicta quis arguat, dicens, quòd Christus ducebat secum, similiter Apostoli, mulieres sanctas, eis ministrantes de suis facultatibus, ut patet Lucæ 8. & 1. Corinth. 9. quòd ergo similiter nos possumus. Respondeo quòd illæ mulieres erant dominæ suarum rerum & disponebant de eis ut uolebant, & quomodo ex sua deuotione uolebāt, & quòd nos similiber itinerantes cum aliquibus dominis seu mercatoribus dominis suarum pecuniarum, possumus recipere ab eis prouisionem necessitatum mediante pecunia ab ipsis deuote oblata, semper seruatis omnibus aliis conditionibus requisitis secundum Nic. 3. & Clem. 5. quia iste talis non dicitur burfarius à nobis delatus, neq; iste est prohibitus nobis modo prædicto. Sed quando aliquis de positarius pecuniæ ducitur à fratribus ut faciat expensas, iste dicitur burfarius prohibitus, de quo dictum est. & sic respondet expos. sine tit. 4. cap. sicq; non probatur quòd liceat ducere burfarium. Imo dato quòd Christus & Apostoli duxerint burfarium, ut personæ communes, & prælati ecclesiæ habentes curam aliorū, ut nunc Papa & Episcopus: non tamen sequitur quòd ergo nos similiber possumus, ex quo non succedimus eis in statu episcoporū sed in exemplo uitæ particularis perfectionis: sicut illi habuerunt proprium in communi ut erant in statu prælacionis, nos autē non, quia non sumus in statu prælacionis episcoporum, ut latius infra de hiis cap. 6. q. 1. habetur.

QVAESTIO XIII. Quæritur quomodo debeant expropriari fratres fugitiui & huiusmodi quando capiuntur uel redeunt ad ordinem, & circa eorum pecunias quomodo nos habere debemus?

Respondeo secundum tract. de necess. cōgr. solu. in fine, quòd tales fratres debent expropriari sicut & nouicii de nouo uenientes ad

m

tes ad

tes ad ordinem, & non amplius se possunt prælati uel alii fratres introumittere in talibus eorum bonis seu pecuniis, alioquin prætextu spoliandi illos inciderent ipsi fratres in regulæ transgressionem si ipsi amplius se introumitterent, dispensando uel disponendo de rebus alienis, aut de pecuniis qui de suis quæ non habent neque habere possunt, id facere non possent, ut patet ex dictis sup. q. 8. condi. 7. & q. 9. per totum. Prædictis tamen non obstantibus possunt ipsi prælati mittere tales fratres fugitiuos ad aliquos amicos spirituales Deum timentes, & tales amicos eis assignare, etiam ipsis fratribus fugitiuis inuict. (Quis hoc cum nouiciis facere non possent, ut patet sup. cap. 2. q. 2.) ut talia bona, talemque pecuniã pauperibus erogent & distribuunt secundum Deum, & non amplius se introumittere possunt fratres, hæc in prædicto tract. Possunt etiam prælati disponere de eis eo modo quo supra q. 9. in 2. & 3. & 4. puncto dictum est, præcipue in 2. puncto ibi specialiter quo ad hoc habetur, ibi uideatur. Notandum etiam quod Leo 10. fff. 62. concessit quod prælati ordinis & alii fratres qui eorum uices habuerint, possint accipere præfata bona acquisita diuersimode per fratres obseruantes nostri ordinis apostatas iam captos uel redeuntes ad ordinem, & ea exigere à quibuscumque personis ea detinentibus, & eis uti si talia sint quorum usum liceat fratribus habere, uel si huiusmodi non sunt quibus in propria specie liceat fratribus uti, ut sunt arma, pecuniæ, uestes seculares & huiusmodi, quod fiat de talibus rebus sicut fieri mandatur in declarat. regulæ de similibus quando sibi ab aliquibus dantur uel in testamento legantur: & si oportuerit huiusmodi bona in iudicio petere, quod possit hoc facere procurator uel syndicus ordinis deputatus auctoritate sedis Apostolicæ, uel alius amicus spiritualis fratrum, qui ab aliquo prælato ordinis ad hoc fuerit nominatus. hæc ille. & notandum quod quo ad bona aliorum fratrum non possumus nos introumittere sine licentia Papæ uel prælatorum quorum illi erant subditi, ut ait collector compendii titulo bona, post 6. 13. Et notandum quod hac concessione dispensatiua quo ad repetitionem pecuniarum & bonorum aliorum in iudicio illi præcipue uti possunt qui syndico possunt dispensatiue uti quo ad hoc: de quo an liceat, & quibus, & quomodo, latius infra q. 16. & c. dicetur, ibi uideatur.

QVAE

QVAESTIO XV. Quæritur an & quomodo secundum regulam & declarationem Nic. 3. & Clem. 5. liceat pecuniã pro missis, exequiis, sermonibus, aut pro aliis quibuscunque exercitiis aut laboribus spiritualibus aut temporalibus, procurare seu acceptare. Similiter habitus dare aut uendere, & eorum pecuniam procurare seu acceptare, & quomodo non?
 ¶ Respondeo per tria puncta: Quorum primum est, licitum est & de se est bonum & sanctum, & sæpe meritorium & necessarium dicere missas, uigilias, & c. huiusmodi Diuina pro aliquo aut aliquibus particulariter ea ipsis ut oportet, applicando. Hoc non probatur, sed supponatur tanquam communis doctrina sanctorum & doctorum utriusque iuris: ut Scotus in quolib. Thom. Palud. in 4. dist. 45. Gerson. Hadrian. in 8. quolib. & Gabriel in Canon. lectione uigesima sexta & uigesima septima, late prosequuntur, ibi uideatur.

¶ Secundum punctum est, licitum est etiam nobis procurare & acceptare & expendere pecuniam nobis datam, pro missis, uigiliis, sermonibus, seu pro aliis quibuscunque exercitiis Diuinis seu spiritualibus seu temporalibus laboribus, dummodo id fiat omnino sicut circa aliam pecuniam liberaliter oblatam uel legatã seu procuratam secundum regulam & declarationes dictum est posse fieri: & dummodo caueatur à symonia omni interiori & exteriori, corde, opere, seu signo, & ab omni alio uicio auariciæ uel fraudis cuiuscunque.

Probatur quod sit licitum talem pecuniam pro missis, & c. procurare & acceptare sicut & aliam quamcunque pecuniam, & c. quia non uidetur quo iure nobis prohibeatur recurrere ad talem pecuniam pro missis, & c. sicut & eo modo quo ad aliam quamcunque, seruatis omnibus modificationibus requisitis circa pecuniam: & cauendo ab omni symonia, & c. & ab omni alio uicio. ergo non est de se prohibitum aut illicitum ratione nostri status, neque ratione alterius iuris, ut patet, quod nullum aliud ius prohibitum est: quia non regula, neque declaratio Papæ. ex quo supponitur quod omnino sicut alia pecunia procuraretur & acceptetur omnino & c. neque est ius aliud id prohibens, ex quo etiam supponitur, quod omnino caueatur à symonia, auaricia, fraude, & alio uicio quocunque, ergo.

m 2 Quod

Quòd autem circa talem recursum ad pecuniam pro missis, &c. omnino nos habere teneamur seruando declar. Nic. & Clem. 5. sicut & circa aliam pecuniam oblatam liberaliter uel legatam, & non aliter neq; alio modo. Probat, quia tam Nic. 3. quàm Clemens 5. nullam distinctionem fecerunt de hac aut de illa pecunia, ergo ubi ius non distinguit, nec nos distinguere debemus, ut est communis reg. iur. & quia generaliter omnem alium recursum, seu alio modo factum quacumq; ex causa, ubicumq; ad pecuniam q̄ conceditur per declar. Nic. 3. nobis prohibitum esse ex regula, declarat Clem. 5. art. 6. tãquàm quæstum pecuniarium illicitum, ut patet ex dictis sup. q. 11. & 12. &c. habetur: & tract. 10. plag. 10. id etiam expresse dicit: & etiam Enchyridion fratrum min. du. 11. fo. 73. etiam si pro labore quocumq; corporali seu pro missa, aut de bita pecunia non aliter potest recipi, nisi ut dictum est, ac si omnino liberaliter oblata esset uel legata: ut habetur cap. 5. ibi, & hoc humiliter, sicut decet &c. secundum communiter expositores, ibi dem uideatur cap. 5. q. 3. &c. latius. Ideo uideant fratres quàm multipliciter circa hoc erratur ab eis. Qui autem possunt uti syndico, possunt per syndicum sicut & aliam pecuniam procurare, ac ceptare, seu expendere, ut dicitur infra q. 16. &c. Similiter est cauendum ab omni symonia omnino, & auaritia & fraude, &c. ut patet. Ideo nullo modo licet celebrare uel prædicare, orare, uel alia spiritualia facere pro pecunia uel pro alia re temporali apreciabili, tanquàm pro precio seu simpliciter id intendere pro pecunia seu pro temporali commodo quod idem est cū pacto uel sine pacto: quia secundum communiter doctores, est symonia uel tacita uel expressa, uel interpretatiua, exigere uel exactum soluere, aut promittere, aut pacisci pro pecunia, seu pro temporali æstimabili pecunia: uel aliquid illorum spiritualium facere seu intendere simpliciter seu principaliter pro pecunia, uel alio commodo temporali ut dictum est. Item cauendum ab alio turpi lucro seu specie mali & cupiditate. Ideo si sine prædicta intentione symonica fratres prius petant & uelint habere eleemosynam missarum uel exequiarum seu aliorum diuinorum, antequàm ipsa diuina exequantur: & similiter fratres qui habent cautelam differendi dicere missas quousq; soluat stipendium seu eleemosyna, pro eis, peccant, nõ quidem peccato symoniæ, sed peccato auaritiæ, mendacii, uel alterius

rius

rius turpi lucri. Dicit tamen Gaietanus 2. 2. q. 100. art. 2. quòd nõ est peccatum mortale tale mēdacium uel talis cautela seu præuentio petitionis stipendii aut eleemosynæ, quando fit solùm ut sacerdos seruet se indemnem, ne oporteat postea litigare seu defraudari stipendio, seu ab eleemosyna sibi data uel promissa: quod uideatur uerum, nisi notabile scandalum uel aliud aliunde mortale peccatum seu circumstantia mortaliter inficiens adsit seu adueniat. igitur cauendo ab omni sinistra intentione & operatione, obligatione, pactione, fraude, auaricia, receptione, administratione dati & recepti, in quibus labes symonica seu alterius peccati, & regulariter impuritas se immiscet, possunt fratres procurare & acceptare pecuniam talem eleemosynaliter in stipendium exercitii spiritualis, uel ob reuerentiam sacramentorum, uel ad conseruandũ laudabilem consuetudinem locorũ & ecclesiæ, uel generaliter ex causa qua Deus scit licite acceptari posse, dummodo omnino circa eam se habeant fratres sicut circa aliam pecuniam omnino liberaliter datam uel legatam, secundum declarationes & regulam, ut dictum est. & hoc latissime habetur & probatur in tract. defensorio contra deuiantes, fo. 198. 199. &c. secundum omnes doct. ibidem late allegatos. Quomodo autem possint transmitti missæ & earum eleemosynæ de uno conuentu & guardiano ad alium, latius habetur supra q. 9. &c. ibi uideatur. Si quæras quare ergo prohibetur receptiones missarum & earum pecunia acceptari prohibentur in quibusdam conuentibus recollectis? Respondeo, nõ quidem prohibentur eo quòd sit illicitum recipere & acceptare, ut dictum est, sed quia est difficile simplicibus purè & sine macula id facere. ideo ut tollatur occasiones ad symoniã, & ad regulæ transgressionem multiplicem inde ex culpa fratrum subsequentem prohibentur. Nam ut dicitur in tract. 10. plag. 1. maxima ordinis & regulæ puritatis iactura multiplex sub prætextu missarum & eleemosynarum diabolo procurante, & fratrum fragilitate, cupiditate & ignorantia suffragante subintroducta est, experti probant nisi forte propter hæc in æternum & ipsi reproberentur. Ideo etiam accipere missas seu pecunias missarum, sæpe in statutis ordinis omnibus fratribus prohibetur sine speciali licetia prælatorum ad causas particulares, ne si generaliter eis concedatur, generalis abusus contra ius diuinum & regulam committatur. Prædicta etiam prohibito

alia q̄sto

hibitio ideo facta est in praedictis conuentibus recollectis, ut fratres ibi commorantes strictius uiuentes, paucioribus contenti non indigentes tanto recursum ad pecunias, sed potius mendicatis elemosynis contenti, iam pro tota ecclesia, praecipue pro benefactoribus spiritualibus ordinis totius, uice totius ordinis satisfaciunt in suis missis & aliis officiis Diuinis: ut sit thesaurus spiritualis maior quoad uim satisfactiuam in ordine, de quo amplior coactio per praelatos fiat aliis membris ecclesiae ut oportet, ut in materia de indulgentiis in fine latius tractaui secundum coeter doct. alias autem de se non solum licitum, sed sanctum meritoriumque est. & saepius per tales missas specialiter applicatas pro aliquibus benefactoribus melius & sufficienter satisfacimus, quam per alia bona opera sine ipsis: & ideo sunt utiles & saepe necessariae tales aliquae missae applicatae specialiter pro facientibus elemosynas pecuniarias ut sic per eas a debitis nostris quibus tenemur talibus benefactoribus exoneremur, dummodo alias recte omnia fiant, ut dictum est.

¶ Tertium punctum est, quoad habitus datos defunctis. Pro quod dico quod quis aliqui dicant quod tales habitus dantur per modum uenditionis, & per consequens quod non nisi iusto precio & per syndicum possunt dari, sicut calices consecrati seu arae consecratae, uenduntur ratione materiae, non ratione spiritualis annexi. Alii autem dicunt, quod non nisi per uiam gratuita donationis possunt dari intuitu spiritualis indulgentiae annexae, & ipse pannus reputatur nullius ualoris: sicut charta seu bulla ubi continentur indulgentiae, seu sicut oleum sanctum, seu aqua benedicta, & huiusmodi: & per consequens, quod non nisi pure elemosynaliter potest acceptari pecunia, quantumcunque parua uel magna, sicut & alia pecunia omnino liberaliter oblata uel legata. Mihi tamen saluo meliori iudicio, tria circa haec dicenda uidentur. Primo, quod tales habitus possunt uenditione panni, non ratione indulgentiae, sicut calix consecratus, quia alicuius ualoris est talis materia habitus, ut patet. & tunc per syndicum tantum, sicut & alia res pertinet ad Papam, & non potest uendi maiori precio quam ualeat fratribus talis habitus, alioquin esset iniusta, uel symonia, si ratione indulgentiae annexae carius uenderetur. Vnde habitus nouus plus ualens illis, potest pluri uendi. Vetus autem non nisi minoris. Mediocris autem mediocri precio, secundum quod ipsis fratribus erat utilis, alioquin esset

esset iniustitia: ideo uidetur quod secure fieret si omnes habitus communiter precio mediocri uenderentur & aestimarentur, & non magno precio, ut noui, neque minori ut omnino ueteres, ut dictum est, & in partibus Hispaniae uidetur hoc tempore mediocre precium unus ducatus aureus. Secundo uidetur quod possunt dari per uiam liberalis donationis intuitu indulgentiarum, & tunc tota elemosyna data debet acceptari non aliter quam alia pecunia omnino liberaliter oblata uel legata, & iste modus est securior & honestior & magis exemplaris. Tertio uidetur quod qualitercunque habitus datur defunctis, pecunia tamen pro eis potest dari & acceptari mixtim, scilicet partim ut iustum precium ratione uenditionis panni: partim ut liberaliter donata elemosyna pro lucranda indulgentia uel alia de causa, maxime quia sic Papa concessit uiuae uocis oraculo quod sepeliendus in habitu daret pro alio habitu, licet id non sit necessarium pro lucranda indulgentia, ut hoc declarauit Reuer. F. Franciscus de Angl. Min. g. in c. prouin. Castellae, Toleti, anno. 1523. me praesente. & quia utrumque indistincte datur & confusum est, modo utrumque fiat & que principaliter, modo alterum fiat principaliter, alterum minus principaliter & accessorie. Ideo uidetur quod potest tota illa pecunia acceptari per syndicum, ac si esset precium uenditionis. potest etiam tota acceptari per amicum spiritualem, ac si esset tota liberaliter donata uel legata, ut dictum est. & hoc ut placuerit danti, uel etiam ipsis fratribus, dum de opposita uoluntate dantium non constiterit sufficienter, saltem quoad illud plus excedens precium panni: quoad illud enim plus non potest acceptari contra uoluntatem dantis, neque repeti, ut dictum est, ex quo constat non nisi liberaliter donari illud plus nisi ab utentibus syndico quoad pecunias secundum Mart. 5. ut infra q. 16. habetur. Isti enim possunt omnem pecuniam syndico assignare. Et per haec possunt concordari omnia & limitari scrupulosa dicta aliqua quae uidentur contineri in Enchyridion frat. min. dub. 11. Quo autem stent simul ista duo, scilicet quod nos sumus incapaces dominii, iuris & actiouis cuiuscunque rei, & incapaces usus pecuniarum. & quod nobis aliquid debeat pro celebratione Diuinorum, & pro habitibus & c. huiusmodi. Ita quod debitor teneatur nobis dare non solum obligatione Diuina & naturali (sed & politica seu ciuili, habetur in Seren. conscien. q. pe. litera z, & 9. Et latius infra cap. 6. q. 5. & quae. 11.

QVAESTIO XVI. Quæritur quid sit syndicus, & quo modo & per quem institui & destitui potest, & ad quid ualer, & quid potest, & etiam qui possunt syndico uti, & quo modo?

☉ Respondeo per quinque puncta: Quorum primum tractat quis sit dicendus, aut quid sit syndicus, & à quo & quomodo potest institui & destitui, & quot syndici pro uno conuentu possint institui. Igitur quo ad hoc primum punctum, dico primo quod syndicus procurator seu œconomus est, & dicitur is qui nominatus per fratres auctoritate Papæ seu Ecclesiæ instituitur, ut nomine Papæ uel ecclesiæ Romanæ possit facere ea quæ in priuilegiis syndicatus & constitutionibus aliis sibi conceduntur. De quibus omnibus proxime dicitur in 2. puncto sequenti. Amicus autem spiritibus, secundum regulam & declarationem alius est, ut de hoc latius supra cap. 4. q. 3. ibi uideatur, quia non attinet nunc ad rem.

Secundo notandum, quod prædictum syndicum potest nominare seu instituere, uel potius assignare modo infra dicendo, Mi. g. uel prouincialis, uel custos, uel alii fratres quibus ipsi commiserunt, & non alii. quod Min. g. & prouincialis & custos id possint, patet expresse ex literis Martini 4. & c. ut infra proxime habetur: & quod possint id aliis fratribus committere, patet: quia quod quis potest ex officio seu commissione generali, ratione officii ei facta seu concessa, maxime per Papam: potest etiam ipse aliis committere nisi specialiter hoc ei prohibeatur, ut est communis regula iuristarum. Et quia Inno. 4. in priuilegio quanto studiosius fo. 29. ff. 113. id specialiter concessit Min. generali & prouinciali, ut s. per se uel per alios possint constituere & remouere syndicos, ut ponitur in hoc tit. in compendio s. 1. & quamuis ibi dicat collector quod hoc est reuocatum per declar. Nic. 3. mihi tamen saluo meliori iudicio, uidetur quod non est reuocatum, sed manet in suo uigore, ut patebit ex dicendis infra in 3. puncto. Et notandum quod alii à prædictis, neque guardianus cum toto suo conuentu possunt assignare seu instituere syndicum præfatum sine commissione prædicta à Min. g. uel prouinciali, uel custo. ut dictum est, quia nullis aliis conceditur, quod si secus attētaret guardianus uel alius, etiam cum conuentu, iam talis syndicus stare auctoritate ipsorum fratrum, quorum etiam auctoritate faceret quicquid faceret, sicque ta

les fratres reciperent pecuniam per interpositam personam syndici ipsorum, uel essent proprietarii, ut ait Spec. ff. 7. & 8. Notandum etiam quod prædicti Min. g. & prouincialis uel custos, uel quibus ipsi commiserint, possunt etiam sine licentia aut consensu aut uotis conuentus nominare seu instituere nomine Papæ præfatum syndicum, quia sic eis cōcedit Papa in priuilegiis proxime ponendis, quamuis ut satisfaciant fratribus & aliis possunt id de consensu conuentus facere, ut proxime dicitur. Notandum etiam quod prædicti qui possunt syndicos nominare seu instituere possunt eos si militer reuocare, & alias personas seu syndicos subrogare seu instituere quoties fuerit oportunitas, simili modo sicut & primos syndicos instituerunt, & istæ personæ sic subrogatæ seu nominatæ habent eandem potestatem omnino, & sunt syndici sicut & primæ personæ sunt aut fuerunt, ut expresse habetur in dictis priuilegiis infra ponendis.

☉ Tertio notandum, quod potest institui seu nominari ut sit syndicus quæcunque persona, dum tamen non sit de ordine nostro. Ratio, quia concedit Papa in priuilegio syndicatus, ideo prout expedierit, potest institui, dummodo alias caueatur scandalum, suspicio, & alia cauenda. Et notandum quod Papa ibi non exprimit numerum talium syndicorum: ideo uidetur forte quod ad recipiendum omnes pecunias nomine Papæ, secundum constitutionem Martini 5. non potest haberi nisi unus tantum syndicus principalis pro quolibet conuentu, quia sic concessit ipse Martinus 5. in suis constit. cap. 4. Sed forte etiam possunt esse duo, ut innuitur ex cap. Rothomagen. ut paulo inferius habetur, & etiam plures. Sed ad faciendum omnia alia quæ habentur in priuilegio Martini 4. & c. & aliorum Pontificum, concedentium supra dictis prælatis, hoc modo: Discretionem uestram concedimus facultatem personas speciales quæ non sunt de ipso ordine, nominandi pro locorum indigentia singulorum, & c. ubi uidetur Papa concedere tot syndicos pluraliter, aut simul posse institui quot fuerint necessarii pro indigentia singulorum locorum. Item hoc patet in tab. cap. g. Rothomagen. anno Domini 516. celebrati, ubi sic habetur: Declaratur syndicos non posse præter unum uel duos audire Diuina tēpore interdicti in nostris domibus: ideo ultra unum uel duos, si plures fuerint, suo syndicatu per Prouincialem priuentur, hæc ibi

Ex quo patet quòd saltem duo possunt esse in conuentu, & simul gaudere priuilegiis & indultis syndicorum & forte etiam plures ad recipiendum pecuniam, licet non gaudeant priuileg. & indultis syndicorum, nisi duo tantum ut dictum est. Nam & quoad exercendum alia negocia syndicorum secundum priuileg. Martini 4. & aliorum Pontificum non excluduntur alii plures qui fuerint necessarii, quàmuis non gaudeant prædicto priuilegio pro tempore interdicti, nisi duo tantum. Item facit ad hoc concessio Clem. 7. quam ponit collecta in tit. procuratores §. 12. ubi conceduntur quædam indulgentiæ uni tantum syndico cuiuslibet conuentus nostri ordinis & monialium, &c. ergo elicitur inde quòd ad negocia contenta in priuileg. syndicus possunt esse plures syndici in uno conuentu: quàmuis non nisi unus tantum gaudeat talibus indulgentiis, alioquin non erat necesse quòd Papa Clem. 7. concederet uni tantum syndico cuiuslibet conuentus, si ibi non nisi unus tantum esse posset ad negocia illius conuentus, ergo.

¶ Quarto notandum, quòd modus instituendi talem syndicum, potest esse duplex. Nam prædicti prælati seu alii quibus ipsi commiserint ut dictum est, possunt ex commissione eorum constituere seu assignare seu nominare præfatum syndicum seu syndicos in foro conscientie sine notario, sine testibus, & sine alia quacunque solemnitate iuris, & sine consensu conuentus: quia sic Papa concedit ut dictum est. potest etiam alio modo fieri, scilicet iuridice, ut sic constare possit in iudicio, si oportuerit: & ad satisfaciendum illis qui ignorant statum nostrum & priuilegia circa hoc, uel etiam ut ipsi fratres pro quorum necessitatibus instituitur seu nominatur syndicus, maneant contenti, quia & ipsi melius sciunt quis sibi sit expedientior. Ideo possunt prædicti prælati, seu alii quibus ipsi commiserint, congregatis fratribus habere consilium eorum, & postea ipsi possunt facere suam denominationem syndicum coram notario & testibus: & faciat notarius suum instrumentum seu principium & finem & signum suum assuetum cum testibus. attendat tamen semper prædicti prælati, seu alii qui de eorum commissione hoc faciunt quòd non dicant (constituo seu constituimus talem syndicum) neque damus ei auctoritatem ad hoc uel, &c. Neque permittant quòd sic scribat notarius: sed dicant nomino, seu signo seu assigno, seu assignamus talem personam in præsentia patrum

trum uel capituli (uel alias secundum quod fecerit hoc quis per se soium uel simul, uel de speciali commissione Min. uel custod.) auctoritate bullæ sequentis, ut possit in necessitatibus constitui, N. occurrentibus facere auctoritate Apostolica ea omnia quæ in ipsa bulla infra scripta continentur, & prout ipsa bulla disponit, quæ subsequitur Martinus episcopus, &c. seu Nicolaus episcopus &c. (ut proxime dicitur) & ponatur tota ipsa bulla, & non oportet alia uerba multiplicare, hæc ex Spec. fff. 7. & 8. Sed notandum quòd quàmuis fratres dicant constituimus auctoritate Apostolica talem syndicum, seu damus eadem auctoritate Apostolica, quantum possumus facultatem ad hoc &c. non ex hoc incurritur culpa, si intendant simpliciter loquendo facere id quod debite possunt facere & nihil aliud, ac si dixisset nominamus talem syndicum auctoritate Apostolica, potest saluari, quia scilicet ministerialiter auctoritate Apostolica nominando talem syndicum constituunt: & facit ad hoc priuileg. Inno. 4. fo. 29. ut collector ponit ubi expresse concessit facultatem ministris constituendi uel nominandi syndicos: unde colligitur quòd pro eodẽ ibi accipit Papa constituere & nominare syndicum ad rectum sensum supradictum. Ideo licet pro foro iudiciali & coram hominibus sit optimum consilium supradictum Speculi, ne dicant fratres constituimus. tamen si simpliciter dicant cum recta intentione præfata, nõ est sollicitandum nimis de uerbis maxime, cum ipsa uerba possint bonum sensum habere, ut dictum est. Et prædictum priuileg. Inno. 4. non uidetur ubi sit reuocatum, quàmuis per alios eius successores sit plenius quo ad syndicos prouisum, ut dictum est & dicitur ut de hoc Conradus de contractibus, q. 33. late probat quòd uerba parum faciunt in conscientia ad substantiam contractus.

¶ Quinto notandum, quòd tales syndici prædicto modo nominati seu instituti, stant auctoritate Papæ & ecclesie Rom. ad faciendum auctoritate ipsius Papæ & ecclesie Rom. ea oia quæ infra in 2. puncto principali dicentur. Sicque sunt syndici Papæ & ecclesie Rom. i. ipsius auctoritate constituti & facientes quæ faciunt, quibus sint etiam syndici fratrum uel pro fratribus. i. ad utilitatem fratrum, non auctoritate fratrum, ut hoc expresse concedentes decreuerunt Inno. 4. fo. 29. ff. 113. ubi id copiosius habetur. & Martinus §. in priuileg. amabiles fructus, fo. 39. & ff. 38. ubi etiam reuocat

quicquid in oppositum dixerat & prohibuerat reuocando dominus Ioann. 22. in sua constitutione quæ incipit, Ad conditorem canonum. Et idem Martinus 5. in suis constit. quæ dicuntur Martinianæ cap. 4. & 5. Et Eugenius 4. in priuileg. prouisionis nostræ, fo. 40. ff. 38. iterum cōfirmat hæc omnia de syndico. Et Sixtus 4. in priuileg. dum fructus uberes, fo. 62. ff. 146. prædicta omnia concessit & confirmauit: quod aut ibidem dixit, s. fratres posse institui hæredes: potest in priuileg. licet nos, fo. 22. de conuentu alibus tantum esse intelligendum declarauit: & insuper prædicta priuilegia de syndico ibidem roborauit, & hæc sunt priuilegia de syndico. Sicq; patet hoc primum punctum principale, s. quid sit syndicus, & quis potest eum instituire & destituere, & quot & quomodo, ut dictum est late per omnia.

¶ Secundum punctum principale est quid potest facere seu ad quæ negotia ualeat præfatus syndicus prædicto modo institutus. Ad quod dico quod potest ualere & habet auctoritatem Apostolicam ad quinque.

Primo, pro ciuilitate recipiendis nomine Papæ seu ecclesiæ Romanæ rebus omnibus mobilibus seu immobilibus oblatas, donatis, concessis, aut in ultima uoluntate relictis, modo congruo, honesto & licito ipsis fratribus.

Secundo, pro uendendo, commutando, distrahendo, & alienando res omnes pertinentes ad dominium Papæ, uel ecclesiæ Romanæ, quibus fratres uti possunt, & pro recipiendo & expendendo precium earum in utilitates fratrum.

Tertio, pro recipiendo nomine Papæ & ecclesiæ Romanæ, & iudicialiter repetendo elemosynas omnes, etiam pecuniarias relictas in testamento seu legatas, modo licito & congruo ipsis fratribus.

Quarto, pro experiendo in iudicio seu extra, in omnibus causis litigijs, actionibusq; quibuscunq;, quæ continentur & explicatur in prædictis priuilegijs de syndico agentibus, ut infra etiam hic explicabuntur in hoc secundo puncto.

Quinto, pro recipiendis nomine Papæ uel ecclesiæ Romanæ, omnibus elemosynis pecuniarijs quibuscunq;, undecunq; & quomodo cunq; prouenientibus, & pro eis expendendis in necessitatibus fratrum, & hoc ultimum habetur concessum solum in constitut.

stituit. Martini 5. cap. 4. & 5. fo. 233. quæ confirmatur ab eodem Martino in priuileg. peruigilijs more. fo. 38. ff. 36. ut proxime ponentur in hoc secundo puncto. Ista omnia probantur. Nam pro illis 4. actibus primo iam dictis, quod ualeat syndicus, patet expresse in supradictis priuilegijs, de syndico. Nam in priuileg. Martini 4. exultantes, fo. 46. ff. 129. quod est primum: & solent cōmuniter adduci in hac materia. sic dicitur quod præfati syndici prædicto modo nominati seu instituti, possunt administrationem legitimam generalem & liberam gerere, in omnibus infra scriptis: suntq; ueri legitimi administratores œconomi, syndici, & actores ecclesiæ Romanæ, ut præfatas res donatas, oblatas, concessas uel relictas in testamento ipsis fratribus (ecce primum) & earum precium (ecce secundum) & elemosynas in testamento relictas, modo congruo & licito ipsis fratribus nomine ecclesiæ recipiant, ut ipsi in fratrum necessitatibus & utilitatibus, prout eis licet alias ex regula uel eiusdem regulæ declarationibus conuertant eas sicut & quando ab ipsis ministris & custodibus in suis prouincijs & custodijs uel ab alijs fratribus de eorum assensu fuerint requisiti, (ecce tertium) & agitur hic de elemosynis pecuniarijs in testamento. Nam de alijs rebus iam in primo actu dictum est, ut patet. Qui quidem etiam syndici ut ibidem prosequitur, habent plenam, liberam & generalem potestatem auctoritate Apostolica tam in iudicio quam extra petendi, exigendi, recipiendi, alienandi prædicta omnia, transigendi quoq;, paciscendi, conueniendi, (adde secundum priuileg. Nic. 4. Religionis fauor, fo. 23. impetrandi literas Apostolicas, uel alias iustitiam uel gratiam continentes in iudices, & loca conueniendi, recusandi) sequitur in dicto priuileg. Martini 4. cōpromittendi, remittendi, refutandi, quietationem agendi, defendendi, ac in animas eorundem de calumnia & ueritate dicenda, iurandi, & cuiuslibet alterius iuramenti præstandi, addit Nic. 4. ubi supra, sententiam seu sententias diffinitiuas seu interlocutorias audiendi, necnon appellandi, appellationem seu appellationum causas prosequendi.

Sequitur ex Martino 4. Cum illis & contra illos qui huiusmodi res mobiles uel immobiles (ecce primum) aut earum precium, (ecce secundum) aut relictas elemosynas (s. pecuniarias, ut dictum est) fratribus in testamento occuparent uel uiolenter auferrent:

rent siue ultra uoluntatem fratrum quomodolibet detinerent, ecce tertium. Addit Nic. 4. ubi sup. seu ipsis fratribus in personis, uel rebus aliquas iniurias irrogarent. Sequitur ex Martino 4. & generaliter in oibus cāis pro oibus rebus & locis ad ipsam Ro. eccles. spectantibus ipsorum fratrum usui concessis (addit Nic. 4. ubi supra) necnon pro prædictis iniuriis & uolentiis. Sequitur ex Martino 4. & pro immunitatibus, libertatibus, iuribus, priuilegiis, sine cuiuslibet satisfactionis & cautionis onere. hæc in dictis priuilegiis, ubi patet, quòd syndici auctoritate Apostolica possunt & ualent ad illa quatuor iam dicta negocia seu actus illos quatuor primo positos. Quòd autem talis syndicus etiam possit & ualeat ad illud 5. ultimo dictum, s. pro recipiendis nomine Papæ omnibus pecuniis &c. patet per consuet. Martini 5. cap. 4. ubi sic habetur, statuimus & ordinamus iuxta declarationem Nic. 3. & Clem. 5. ac Martini 4. & 5. quòd quilibet conuentus seu locus habeat suum procuratorem ceconomum, syndicum & actorem, cui omnis elemosyna pecuniaria & alia quæ ad pecuniã reduci possunt integraliter assignentur qui easdem dispensare debeat legaliter & fideliter pro reparatione conuentuum & locorum, ac alias quoque necessitates fratrum pro tempore occurrētes: & quòd fratres nullo modo denarios uel pecuniam recipiant. in omnibus autem ad ea quæ ultra hoc magis uidentur arctari fratres, siue ex declar. Clement. siue ex quacunq; alia declaratione summorum Pontificum uel aliorum quorumcunq; Apostolica nobis auctoritate cōmissa misericorditer dispensamus. non astringentes eos propterea qui uoluerint prædictas declarationes seruare, quin suo uoto satisfaciētes seruare ualeant & tenere, hæc ibi, fo. 233. & ibidem cap. 5. habetur sic, merces laboris si pecunia fuerit per soluentem statim assignetur procuratori conuentus siue loci, hæc ibi. Et notandum quòd has constitutiones fecit pro toto ordine, ueniendo & reformando quidam legatus à latere in quodam cap. generali, auctoritate speciali domini Martini quinti. Anno Domini 1430. quas & ipse dominus Martinus quintus postea confirmauit in priuile. per uigilis more. fo. 38. ff. 36. Sicq; patet hoc secundū punctum principale s. ad quid ualeat syndicus supradictus, scilicet ad quinque actus supradictos exercēdos nomine & auctoritate Papæ ut dictum est. Nunc restat uidere an omnes fratres possint uti

præ

præfato syndico ad omnes quinque actus supradictos, an non, pro quo est tertium punctum subsequens.

¶ Tertium punctum principale tractat an omnes fratres possunt uti syndico præfato ad omnes quinque actus supradictos an nō. & qui fratres possunt uti prædicto syndico, ad quos & quomodo. Et quoad hoc dico primo, quòd quoad primum & secundum actum de quinque supradictis bene licitum est omnibus fratribus min. uti præfato syndico. Probatur de primo actu, quòd si omnes fratres possunt uti præfato syndico pro ciuilitate recipiēdis nomine Papæ uel ecclesie Romanæ omnibus rebus mobilibus & immobilibus, (non pecuniariis) oblati, donati, concessi aut in ultima uoluntate relictis, modo congruo, honesto, & licito ipsis fratribus. Ratio, quia ex quo talibus rebus fratres possunt uti, quia non sunt pecuniariae (ut supponitur) ergo & ipsi fratres possunt eas accipere ad suum usum per se: quia non uidetur quid obstet. ergo & syndicus ut procurator rerum ecclesie Romanæ, potest eas ciuilitate accipere in dominio ecclesie Romanæ, seu nomine ecclesie Romanæ. Nam omnes res quibus fratres uti possumus pertinent ad dominium Romanæ ecclesie, quando dantes aliud in dando non explicant, (ut late habetur supra in nostro tractatu expos. regulæ fratrum min. cap. sexto, quæstione secunda, quod hic supponitur) & in hoc nulla est relaxatio seu dispensatio, ut patet, ergo.

Item quoad secundum actum quòd scilicet licite possumus uti præfato syndico pro uendendo commutādo, etiam mediante precii æstimatione pro distrahendo & quomodolibet alienando res omnes quibus nos utimur pertinentes ad Papam seu ad ecclesiam Rom. & pro recipiendo & expēdendo earum precium in alias nostras necessitates seu utilitates secundum regulas & declarationes Probatur, quia de rebus suis seu ecclesie Romanæ pertinentibus, ad dispensationem Papæ potest ipse Papa disponere quòd tali uel tali modo alias licito tractentur: tales autem omnes res prædictæ quibus utimur pertinentes ad ecclesiam Romanam, ergo potest Papa disponere quòd per suum syndicum uendantur, commutentur, & cætera. quāuis non nisi ad utilitatem fratrum. & potest apponere modum quem uoluerit in re sua, aut sibi commissā, quòd scilicet sic uel sic distrahantur uel alienantur ex tali causa seu

seu quando nobis fuerit utile, seu quando nos suo syndico dixerimus: quòdque similiter de earum precio nomine & auctoritate Papæ nobis prouideat suus syndicus, sicut & quando nos uouerimus alias licite. Ista omnia patet, tam ratione naturali quam humani seu ciuili, & possent ad id multa iura allegari quæ breuitatis amore, tanquam non necessaria omittuntur. Item quia dominus Nic. 3. in sua declar. art. 3. §. quia uerò dominium, id expresse declarat & concedit tanquam licitum: & de tali syndico nobis dando per sedem Apostolicam seu protectorem ordinis ad prædictas res commutandum, uendendum seu distrahendum, ibi loquebatur, & forte morte præueniens, seu alia de causa ipse non prouidit ut intèdebat prouidere de tali syndico in generali pro toto ordine: sed uel ipse uel protector ordinis in casibus particularibus quando opus erat, & quando ad eum fratres recurrebant, assignabat aliquem procuratorem qui hæc faceret nomine ecclesiæ Romanæ: sicut Spec. ff. 9. refert se uidisse in quodam conuentu antiquo quandam auctoritatē protectoris super hoc concessam cui damo guardiano, seu ministro, ut nominaret aliquem syndicum qui nomine & auctoritate ecclesiæ Romanæ uenderet seu distraheret res prædictas, utpote asinum uel mulum quo fratres usi fuerant, & iam senuerat, ut sic de eius precio emeretur aliud oportunum, tunc enim prælati forte non habebant hanc auctoritatem nominandi syndicum, sed postea Martinus 4. & alii Pontifices prouiderunt circa hoc, generaliter dando auctoritatem prælati supradictis nominandi syndicum, ut supra dictum est, ut fratres quieti us uiuerent, ut patet in narratione ipsorum priuilegii seu bullarum prædictarum de syndico. uel dico quòd hoc modo concesserat Inno. 4. fo: 29. & ff. 113. ministris posse constituere syndicum ad distrahendum res pertinentes ad Papam, ut dictum est, quamuis postea alii successores plenius prouiderunt, ut supra habetur. Et isto modo uti syndico prædicto ait Spec. ubi supra, quòd est pure regulam obseruare, & talem ad hoc non habere, est se periculo committere. Nam uix reperitur aliquis conuentus qui non indigeat aliquid uendere, distrahere, uel alienare ut renouetur, uel ut superfluum tollatur, & aliud necessariū acquireretur de eius precio. Si dicas uendemus nos & accipiet premium aliquis alius amicus spiritualis, si que non erit opus syndico ad hoc. Respondeo quòd hoc non potest

test licite fieri, quia tunc ille amicus spiritualis faceret hoc auctori-
tate fratrum illum interponentium, sicque esset eorum interposita
persona: Nam non potest poni talis interposita persona ab illo
cui res ipsa uenditur, uel à quo premium recipit ipse amicus spiritu-
alis: quia talis res quæ uenditur seu premium eius, non est iam sub
dominio ipsius ementis, sed Papæ uel ecclesiæ Romanæ. Ideo ex
quo dominus Papa pro prædictis rebus suis pertinentibus ad suum
dominium, iam nominauit suum syndicum. ergo per ipsum & non
per alium potest fieri prædicta uenditio seu alienatio & precii re-
ceptio & expensio in alias necessitates, ut dictum est. Si enim res
ipsa pertineret ad dominium alterius, tunc eius auctoritate per al-
lium, ut ipse uellet, debent prædicta fieri, ut habetur infra cap. 6. q.
3. q. 4. & c. ergo licitum est & secundum regulam puritatem & de-
clarationem Nic. 3. & Clem. 5. uti præfate syndico ad prædicta
duo iam declarata.

¶ Item quoad tertium actum, scilicet pro recipiendo nomine Papæ uel
ecclesiæ Romanæ omnia legata, & pecuniaria, & non pecuniaria,
quæcunque in testamento relicta ipsis fratribus modo alias licite,
& congruo secundum regulam. Similiter & pro repetendo ipsa le-
gata in iudicio & extra nomine ecclesiæ. dico ergo quòd ad hoc
possunt omnes fratres min. uti præfate syndico, dum modo ali-
as non interueniat scandalum, neque ipsi fratres assistant ipsis litigi-
is aut iudicialibus actibus: neque ipsi sint aut uideantur esse princi-
pales actores huius iudicialis repetitionis legatorum, dum modo
omnis alia circumstantia uicians omnino caueatur: sed solum fra-
tres possunt notificare ipsi syndico, quòd non est ei satisfactum de
tali legato ipsis facto, & hortari eum quòd ipse syndicus auctori-
tate sibi concessa nomine ecclesiæ Romanæ id petat iudicialiter uel
non iudicialiter, ut uisum fuerit oportunum sicut ex suo officio syn-
dicatus potest facere, & hoc si fratres indigeant tali legato & si ex-
pedit eis sic fieri per syndicum: quòd si ipsi non egent, aut si non
expedit eis & suæ famæ aut æstimatione apud populum quòd ta-
le legatum recipiatur aut petatur tali modo, tunc possunt & de-
bent impedire syndicum ne id recipiat aut petat illo modo pro eis
Et syndicus non potest se intromittere, nisi quantum fuerit requi-
situs per ipsos fratres, ut habetur in bulla syndicatus Martini 4.
& c. ut supra: Quòd autem in prædicto casu sic declarato & li-

mitato, liceat uti præfato syndico patet: quia non uidetur quòd sit contra præceptum de pecunia ullo modo, neq; contra paupertatem. Nam ex quo talia legata licite nobis facta non pertinent iã ad ipsum legantem qui mortuus est, neq; ad hæredes, quia non ipfis, sed nobis specialiter, ut supponitur, factum est: cuius dominiũ quia nos sumus incapaces, ergo iam eius dominium uel saltem dispensatio seu dispositio pertinet ad ecclesiam Rom. sicut & dominium seu dispositio rerum à nobis utilium, seu sicut dispositio legatorum ad pias causas. Potest ergo Papa de tali legato dispendere per suum procuratorem seu syndicum, quomodo recipiatur uel reperatur etiam iudicialiter, & quomodo expendatur in eas necessitates pro quibus relictum est, uel in alias ut expedierit ad requisitionem nostram, seu cum alia limitatione seu conditione appositã per Papam. Quòd si nos recurrimus ad syndicum Papæ eo modo & animo quo ipse Papa disponit, & habendo nos cum ipso eius syndico, sicut & quomodo cum procuratore domini ipsius legati, ut Papa dominus ipsius legati disponit, certe non uidetur ex qua parte sit peccatum aut illicitum nobis uti syndico modo prædicto, quo ad id, ut patet discurrendo per omnia præcepta limitationesq; & conditiones pecuniæ & paupertatis, ergo sine ulla dispensatione relaxatiua regulæ fratres possunt uti præfato syndico modo prædicto, seu cum hiis limitationibus quo ad hunc actum, uel saltem in hoc non est nisi ualde modica & rationabilis dispensatio. Et quidẽ hoc uidetur innui & concedi per ipsum Nicol. 3. in sua declaratione artic. 3. §. ad hæc. ubi de legatis agens post q̄ ibi præcepit quòd tam hæredes q̄ executores, q̄ iudices seu alii prælati ex officio suo diligenter faciant quòd talia legata soluantur & impleantur piæ uoluntates defunctorum: tandem addit dicens sic (Nam & nos etiam per modos licitos & fratrum regulæ congruos intendimus providere, quòd nec pia defunctorũ destituatur intentio, & hæredum cupiditas legitimis actibus feriat, ac ipsi fratres pauperes oportunis auxiliis non fraudentur, hæc ibi) ex quibus uerbis apparet quòd intendebat providere de syndico aut alio procuratore qui nomine ecclesiæ Roma. peteret talia legata ut dictũ est, quòd q; talis modus est licitus nobis, quod ipse Nic. 3. nõ fecit morte præuentus, aut alias præpeditus & ideo ut ait Speculum fff. 8. Martinus 4. in sua bulla de syndico & alii

successo

successores supradicti circa hoc prouiderunt & fecerunt quòd Nic. 3. circa hoc agere intendebat, ut dictum est. Item hoc patet, quia ipse Martinus 4. in prædicta bulla, & Nic. 4. & alii in suis bullis præfatis de syndico expresse dicunt in narratione, quòd per hanc ipsorum prouisionem de syndico dantur remedia oportuna, per quæ nostri ordinis puri obseruantia in sui uigore seruetur: & idem dicit Martinus 5. in sua bulla fo. 40. de hoc syndico agens ad prædicta, & addit dicens, quòd tali syndico in prædictis libere & licite uti ualeamus. Ergo quis Spec. fff. 8. in fine ipsius fff. uideatur dicere oppositum, quòd f. qui utuntur syndico hoc modo utuntur illo dispensatiue contra regulam & contra declar. Nic. 3. & idem uidetur dicere & tenere collector compendii in hoc tit. procuratores post §. 8. & tit. hæreditas in fine, fo. 75. ibi dem. Nos tamẽ saluo meliori iudicio, dicamus quòd bene est nobis licitum, neq; est contra regulam aut declar. si utamur syndico modo prædicto quoad legata omnia, dummodo id fiat cum limitationibus supradictis & cum circumstantiis debitis, ut dictum est. & quàmuis sit purius non uti tali syndico, non tamen inde sequitur quòd ergo uti syndico sit impurum, sed potius sequitur quòd sit sufficienter purum & licitum, quã non sit purius. Comparatiuum enim præsupponit suum positium, sicut melius præsupponit bonum. Et quidem sicut procurator nomine aut auctoritate populi, & iudex ex suo officio id facere potest, quare non æque licite id fiet per syndicum nomine Papæ, seruatis supradictis limitationibus: quàmuis omnes id faciant ad requisitionem seu denunciationem fratrum & ad ipsorum utilitatem, ut dictum est, ergo in hoc uel nulla est dispensatio relaxatiua, uel saltem modica & ualde rationabilis. ut Pontifices prædicti in suis bullis supradictis decernunt.

¶ Item quoad quartum actum, s. pro litigando iudicialiter seu experiendo in iudicio pro omnibus causis aliis, &c. dico ergo, saluo meliori iudicio, quòd pro rebus omnibus quibuscunq; pertinentibus ad ecclesiam Romanam, bene possunt fratres uti præfato syndico, ut scilicet nomine & auctoritate non fratrum, sed Papæ uel ecclesiæ Romanæ appareat in iudicio petens & faciens ea omnia quæ in prædictis

privilegiis syndicatus continentur quo ad hæc: dummodo uere caueatur quod fratres neq; sint neq; esse uideantur principales actores, neq; assistant talibus litigiis aut iudiciis, & dummodo omnia alia circumstantia quomodolibet uiciana, & scandalum omnino caueatur, ut dictum est de tertio actu præcedente. Ratio, quia Papa potest de suis rebus disponere quomodo per suum syndicum tractentur & repetantur ad requisitionem fratrum nomine Papæ. Et quia sic licitum decernitur à Papa in prædictis bullis &c. ut istæ rationes sunt latius explicatæ paulo superius ubi de tertio actu dictum est, s. an ad repetendum legata liceat nobis uti syndico. & in hoc modica sed rationalis dispensatio ut dictum est. Pro iniuriis autem personalibus (ut concedit Nic. 4. fo. 23.) patet quod non est contra regulam ullo modo ex quo de interesse rerum temporalium non agitur: ideo possunt fratres uti syndico ad id dummodo absit libido uim dictæ & scandalum & omnia alia circumstantia aliunde uiciana. Pro iuribus autem aut priuilegiis nostris defendendis, dic quod non possumus uti syndico: quia nullum ius aut priuilegium quo ad temporalia, nobis competere potest ex regula, ut habetur infra cap. 6. q. 8. latius habetur. Sed pro iuribus ecclesiæ Romanæ & eius priuilegiis, bene potest syndicus cum limitationibus supradictis agere, & non alias ullo modo. Quod si ad hæc opponatur tab. 21. Vic. 8. ubi anno Domini 1505. in capitulo generali Lauali statutum sic habetur, Deponantur guardiani, & pœna proprietarii puniantur, qui ratione debiti cuiuscumq; seu aliorum bonorum temporalium fecerunt excommunicari, detineri, seu uexari quoscumq; seculares. Subditi uerò qui talia procurauerint pœna proprietarii puniantur, & de conuentu confusibiliter expellantur, hæc ibi. Ex quo uidetur quod non licet per syndicum iudicialiter petere aut litigare pro temporalibus, cuius oppositum dictum est. Respondeo quod hoc est uerum quando ipsi fratres essent aut esse uiderentur principales actores & instigatores ad hæc litigia, tanquam ius suum uel rem suam procurantes per syndicum: aut quando inde scâdalum probabiliter speraretur aut sequeretur, quia tunc non possent uti syndico, ut supra iam limitatum est: & sic loquitur & intelligitur prædictum capitulum generale de fratribus qui fecerint excommunicare aliquem, &c. quales etiam sunt aliquando aliqui qui uel extra iudicium instigant

instigant iudices ipsos ut capiant uel uexent ipsi quasi ex officio suo aliquos seculares debitores aliquarum rerum, uel qui etiam personaliter in iudicio insistant & sollicitant sua negocia pro rebus temporalibus simul cum syndico, &c. huiusmodi illicita cum scandalo committunt. quanto magis quod in dicto cap. generali non prohibetur iudicialiter agere per syndicum: sed quod non faciant excommunicari, incarcerari, uel uexari aliquem. Ideo non repugnat supradictis. & multi sunt fratres, seu multæ prouinciæ Cismon. quæ nullo modo in suis statutis prouincialibus uolunt acceptare hoc priuilegium syndici ad hoc, statuentes insuper quod nullo modo per syndicum in iudicio aliquid petatur seu litigetur, & tamen in facto faciunt illicite per syndicum, sine cõcessione populi, id quod cum concessione Papæ prædicta, si eam acceptaret, licite facere possent, ut dictum est. Nam licitum est uti syndico præfato ad prædicta, cum limitationibus supradictis. ita quod nullo modo appareat quod nomine aut instigatione fratrum principaliter id fit. & de hoc syndico hoc modo utendo nil prohibet præfatum statutum cap. 8. ut patet: quia de syndico nulla mentio ibi fit, sed ut dictum est, intelligitur præfata prohibitio.

¶ Item quo ad quintum actum, s. quo ad assignandas seu deponendas omnes elemosynas pecuniarias apud syndicum secundum constitutum Martini 5. dico ergo quo ad hoc, quod patres ultramontani, utpote Italici & eiusmodi, possunt licite uti sicut & de facto utuntur syndico ad id: quamuis in hoc utantur dispensatione relaxatiua regulæ & declarationum Nic. 3. & Clem. 7. Sed certe talis dispensatio bene est tollerabilis & rationalis. quod autem in hoc sit dispensatio relaxatiua, proxime patebit in 4. puncto principali. quod autem talis dispensatio sit rationalis & licita, patet primo, quia est causa aliqualis ad præfatum dispensationem, s. fragilitas hominum indies magis à debito feruore charitatis declinatum in omni fere statu hominum: & ex parte secularium est non tanta fidelitas in pecunia deposita eroganda ad necessitates fratrum statim ut oportet. Unde sequuntur discursus & inquietudines multiplices fratrum. ideo ad prouidendum quieti & discursibus fratrum fuit causa rationalis aliqualiter ad talem dispensationem licitam. Alioquin si non esset rationalis & licita, certe non sic institueretur generaliter tanquam constitutio honesta & salubris

bris pro toto ordine reformando, & pro regula obseruanda, ut ex presse dicitur in prologo ipsarum constitutionum, & in ipsa bulla Martini 5. peruigilis more, fol. 3. 8. ipsas constitutiones confirmante tanq̄ honestas salubresq; pro toto ordine uniendo & reformando, etiam si sit dispensatiue, ut dictum est. Et certe ex quo Papa dicit dispensationem talem esse salubrem & honestam, & per consequens rationabilem. iam non est dubitandum de opposito, quamuis sit purius & honestius non uti tali dispensatione: & hic supponitur sicut & ita est, quod Papa potest dispensare in uotis, existente aliqua causa rationabili ad id, s. ad dispensandum, etiā relaxando aliquid de obligatione uoti, ut est cōmunis doctrina theologorum, ut habetur inf. cap. 10. q. 4. Supponitur etiā quod Papa & legatus ille qui auctoritate Papæ fecit & confirmauit illas constituit. habuit sufficientem notitiā causæ & obligationis regulæ & declarationum circa hoc, ut patet ex regula ipsarum cōstitutionū: quodq; eo ipso quod sic dispensauit & cōstituit iam ipso facto censuit & iudicauit causam & dispensationem esse rationabilem & licitam. Prædicta omnia patent secundum communem doctrinam in materia de dispensationibus, ergo:

¶ Item secundo probatur quod talis dispensatio seu constitutio sit licita illis ultramon. quia oppositum dicere esset damnare omnes patres Italos & eiusmodi ultramon. tot annos uiuentes & uidentes tali dispensatione. Similiter & matrem ecclesiam Roman. id constituentem seu approbantem & fouentem, & non prohibentem uel non docentem, neq; ullo modo prædicantem eos cauere teneri à tali dispensatione si esset illicita. esset inquam eam arguere impietatis & negligentia circa suos filios eorumq; salutem quod non est dicendum, ergo. Item 3. idem probatur, quia ibi nō omnino dispensatur circa substantiam principalem prohibitionis pecuniæ, sed circa aliquas circumstantias seu conditiones ad quas tenebantur fratres ad puram perfectamq; huius prohibitionis obseruantiam, secundum declar. Nic. 3. Sicq; non est totalis dispensatio seu relaxatio præcepti, sed relaxatio aliquarum circumstantiarum, ut patebit in quarto puncto principali, & id ex aliqua causa, ut dictum est.

¶ Item quarto idem probatur, quia in lib. Firmamenta trium ordin.

din. tract. 4. fo. 128. late defendetur, tanquam licita talis dispensatio in utendo syndico secundum præfatas constitutiones Martini quinti, & secundum priuileg. supradicta, quo ad omnes alios actus, ut dictum est, ergo licitum est Ultramon. Sed quid de nobis Citramon. Hispanis, Gallis, Germanis &c. eiusmodi. Possumusne nos etiam in foro exteriori & interiori conscientia licite uti tali syndico ad hoc, secundum constitutionem Martini 5. sicut & ipsi patres Ultramon? Respondeo, dubium uidetur, Nam Speculum ff. 8. & 9. & Collector compendii in hoc tit. & 5. 8. & alii tenent quod non possumus neq; est nobis licitum. & ratio eorum est, quia nobis Cismon. est prohibitum per nostra cap. generalia uti tali constitutione dispensatiua: quia nec eam acceptauimus. Nam licet illæ constit. Martini 5. sint factæ pro toto ordine, tamen solum patres Ultramon. eas pro seipsis acceptauerunt, & secundum eas de facto uiuunt. Nos autem Cismon. minime. Ideo pro nobis sunt aliæ constitutiones generales, quæ dicuntur Barchinon. & postea fuerunt aliæ Burgen. & postea in cap. generali Tolosano, anno Do. 1532. sunt statuta Bar. reualidata, restituta & confirmata, cæteris omnibus reiectis. In quibus statutis generalibus habetur, quod omnino seruentur declarationes Nic. 3. & Clem. 5. maxime circa pecuniam. & idem habetur sæpius statutū in aliis capit. generalib. Cismontan. ut patet in tab. 9. & 18. Vic. gen. quod s. quo ad pecuniam præcipue seruentur declarationes Nic. 3. & Clem. 5. & sic propter hoc dicunt illi quod illa dispensatio constitutiones Martini quinti nō est acceptata, neq; ualet pro nobis Cismontanis. Sed certe licet ita fuerit quondam in uiridi obseruantia practicum & constitutum, tamen iam nunc communitè practicata consuetudo, quæ est optima interpret legum humanarum, uidetur in oppositum, & uidetur dirogare, saltem in parte quo ad hoc de syndico, prædicta & omnia alia eiusmodi statuta prohibentia, ne nos Cismontani uteremur tali syndico & tali dispensatione, sicut & Ultramontani. Nunc autem leges non habent robur quando moribus urentium non approbant, uel non confirmant, ergo. Immo & postea in multis capitulis gen. est concessum nobis Cismon. uti præfato syndico, secundū præfatas constitutiones & dispensationem Martini 5. sicut & utuntur Ultramon.

ut patet in tab. cap. gen. Burdegalen, Anno Domini 1510. celebrati, ubi sic habetur. Declaratur quòd in solutionibus faciendis ex uino & blado, aliis quoq; rebus quæstuatibus pro fratrum necessitatibus omnia per procuratores sedis Apostolicæ & non per fratres exequi debeant, hæc ibi, ubi patet quòd cum talis res quæstuta ad soluendum de ea aliud necessarium ipsam distrahendo uel commutando sit pecunia. ergo conceditur quòd per syndicum Patre secundum constit. Martini 5. pecunia recipiatur & tractetur. Item Leo 10. fiff. 23. in priuilegio exponi nobis, hoc idem toti ordini concessit, ut latius habetur de hoc infra in annotationibus compendii. tit. commutare, super 5. 3. fo. 222. Quod priuilegium non potest tolli per superiores, nisi ad hoc habeant auctoritatem Patris, ut habetur in eisdem annotationibus compendii, tit. absolutio ord. quo ad fratres, 5. 7. fol. 214. & tit. accedere, super 5. 13. fol. 218. annotatum est. Item in tab. cap. g. Carpens. anno Domini 1521. celebrati, habetur sic. Nullus frater deponat seu deponi faciat aut detineri aliquam eleemosynam pecuniariam seu pecuniam in manu procuratoris sine licentia sui guardiani, et pro necessitate imminenti sub pena proprietarii, hæc ibi. Ex quo patet quòd de licentia guardiani est licitus cuiusque usus syndicorum pro deponendis pecuniis apud eos, secundum constitut. Mart. 5. ut dictum est. Item in tab. eiusdem cap. g. iterum habetur ordinatum quòd omnes contribuentes, uel eleemosynam facere uolentes, mittantur ad procuratores. hæc ibi. Ex quo patet expresse quòd iam acceptatur prædicta dispensatio, ut ea utamur sicut & patres ultramontani. Item in constitutionibus generalibus Burgens. anno Domini 1523. æditis habetur in 3. cap. sic, s. inhibetur ne aliquis frater deponi faciat uel permittat aliquam pecuniariam eleemosynam in cellis uel confessoriiis, aut aliis locis: sed eleemosynam facere uolentes, uadant uel mittant ad procuratorem uel substitutum, hæc ibi. Ex quibus statutis licet nunc non ualeant ad obligandum ad eorum obseruantiam, tamen ualent ad arguendum inde quòd iam ubique est in usu acceptata præfata dispensatio syndicorum, tam citra, quam ultramon. ut dictum est. Igitur saluo meliori iudicio, dicendum uidetur quòd nos iam citramontani possumus in utroque foro uti prædicta dispensatione quo ad syndicum secundum constitut. Martini 5. sicut & patres ultramon. dummodo in hiis partibus

tibus cismon. sit talis causa rationabilis ad utendum tali dispensatione sicut est aut fuit in ultramon. Et eo modo quo est in consuetudine practicata in singulis prouinciis cismon. respectiue. Patet primum, quòd s. iam in utroque foro possumus uti syndico, &c. Ratio, quia illa dispensatio iam non est nobis prohibita, ut probatum est per cap. generalia, quibus olim fuerit prohibita nobis per alia cap. generalia: & est in se licita & rationabilis talis dispensatio quoad nos cismon, sicut & quo ad ultramon. pro quibus omnibus est facta, ut supra probatum est, loquendo de ultramon. ergo. dicitur dummodo in hiis partibus cismon. sit similis causa rationabilis, &c. quod ideo dico, quia si non sit talis causa ad utendum tali dispensatione, iam non erit causa rationabilis, nec licita in foro conscientie dispensatio hæc, quo ad illos in quibus non est talis causa. Sed credo quòd generaliter iam est similis causa in omnibus, quamuis in aliquibus magis, in aliquibus minus ugens, quamuis ex fragilitate & tepiditate ipsorum fratrum & secularium: ideo generaliter est causa ad utendum tali dispensatione. ita quòd non est mortale peccatum in utendo syndico secundum præfata dispensationem, quamuis forte sit aliquando, seu alicubi ueniale peccatum, ubi non est tam rationabilis causa, si cut requiritur ad utendum ipsa dispensatione. Et propter hoc tandem addidi aliam limitationem dicens, & eo modo quo est in consuetudine, &c. quod ideo dico quia in aliquibus prouinciis ubi non est tanta necessitas seu causa, non sic absolute habetur usus prædicti syndici secundum ipsam totam dispensationem, sicut habetur in ultramontanis. Sed ex parte utuntur illa dispensatione & ex parte non: nam in aliquibus prouinciis habetur usus prædicti syndici hoc modo duntaxat, quòd s. semper mittunt ad syndicum omnem pecuniam, quando non uident dantes oppositum uel le, seu quando non præsumunt de opposita uoluntate datium, & apud syndicum de hoc præinstructum fiat talis pecunia pro dante, i. pertinet ad dominium dantis, si dans est uiuus. Nam de pecunia legata iam dictum est supra, quòd eius dispensatio uel dominium pertinet ad Papam) & cum ipso syndico se habent in reliquis omnibus, & in pecunie expensione sicut & patres ultramon. secundum constit. Martini 5. & secundum priuilegium Martini de syndico. Alii autem omnino utuntur syndico mittentes omnem pecuniam

niam ad eum, ut nomine Papæ ipsam teneat & expendat, etiã con-
tradicante ipso dante, postq̄ iam eam syndico dedit, ut in 4. pun-
cto proxime sequenti dicitur.

¶ Quartum punctum principale est uidere circa quæ aut in qui-
bus sunt dispensati & relaxati patres Ultramon. & alii utetes syn-
dico illo s. modo proxime dicto, secundum constit. Martini s. &
ad hoc dico quòd sunt dispensati in tribus. Primo, quia talis pecu-
nia deponitur, stat & expenditur & tractatur nomine & auctori-
tate non quidem dantis neq; fratrum, sed nomine & auctoritate
Apostolica seu Romanæ ecclesiæ cuius est ille syndicus. Ita quòd
postq̄ semel ipse dans prædictam pecuniam dederit syndico, iam
non poterit illam reuocare, neq; potest quid facere circa illã, quia
iam non est sua, nisi ipse quãdo eam dabat seu ante expresse dixit
quòd uolebat retinere dominium illius, donec esset expensa,
quod uix uel nunquam fit, ut hoc habetur in Spec. fff. 8. &c. &
hoc patet etiam in ipsis constitutio. Martini s. cap. 4. ubi dicitur
quòd talis syndicus recipiat & expendat prædictã pecuniam se-
cundũ ordination. Marti. 4. in suo priuil. de syndico agere. Nũc
autem in prædicto priuil. seu bulla syndicus habetur quòd no-
mine ecclesiæ Rom. recipit, tenet, tractat, & expendit syndicus ea
quæ ipse ut syndicus Papæ recipit, & tractat, ut patet ex dictis su-
pra in 2. puncto. ergo uel dominium talis pecuniæ pertinet ad se-
dem Apostolicam, uel saltem eius dispensatio, dispositio, seu ad-
ministratio. Potest enim Papa præfigere legem dantibus suas res,
quo modo dent illas & quomodo disponantur & tractentur, &
expendantur: etiam si eorum dominium non pertineat ad Papam
sed ad ipsos dantes (ut patet in materia de donationibus & aliis
contractibus, & est uidere apud sũmissas in tit.) Sicq; patet quòd
Papa disponit quo ad omnem pecuniam pro nostris necessitati-
bus apud syndicum Papæ deponendam, secundum constit. Mar-
tini s. ut dictum est. & in hoc sunt primo dispensati qui tali syndi-
co utuntur secundum præfatas constitutiones.

Secundo, & sequitur ex primo, sunt dispensati in hoc, s. quòd
statim quod ipsis fratribus offertur pecunia possunt dare ipsi dan-
ti quicumq; sit. Detis illam syndico Papæ, qui nomine & auctori-
tate illam tenebit, tractabit & expendet in nostras necessitates. &
ille dans si uult, potest eam sic syndico dare. sicq; per hanc dispen-
sationem

sationem iam non obligantur fratres prius petere aut require-
re uoluntatem dantis secundum declar. Nic. 3. ut supra cap. 4. q. 8.
in 4. conditione late dictum est, &c. de hac conditione. Neq; ob-
ligantur ad faciendam protestationem, de qua ibidem q. 8. con-
ditione s. habetur. Neq; obligantur ad petendum licentiam ad sub-
rogandam: de qua etiam ibidem in 6. conditione habetur. Sed in
hiis omnibus & aliis inde sequentibus, omnino possunt fratres cū
ipso syndico facere & se habere sicut & causa ipsomet dante face-
re possent: quia talis syndicus stat auctoritate Papæ pro hiis om-
nibus, tanq̄ Papæ procurator ad utilitatem fratrum. Papa enim in
hiis omnibus uendicauit sibi nomen & auctoritatem dantium, &
contulit id suo syndico circa pecuniam prædictam, ut patet in cō-
stitution. Martini s. & in bulla Martini 4. de syndico. & concor-
dat Spec. fff. 8. Tertio sunt dispensati in hoc, s. quòd syndicus
non potest ad libitum suum expendere eam, sicut & quando a mi-
nist. provinciali uel cust. uel ab aliis fratribus de illorum prælato-
rum assensu fuerit requisitus (ut expresse habetur in prædicta bul-
la Martini 4. de syndico, ut sup. 2. puncto habetur ad literã) quia
& sic statutum est in constit. Martini s. quòd s. secundum literas
prædictas Martini 4. syndicus accipiat & legaliter & fideliter ta-
les pecunias expendat. In prædictis aut literis Martini 4. habetur
quòd syndicus eas expendat sicut & quando fuerit requisitus, ut
dictum est, ergo. Et notandum illas particulas, sicut, & quando,
Nam ex hiis patet quòd fratres utentes syndico tali quo ad hoc se-
cundũ præfatas constit. Martini s. sunt dispensati, in hoc s. quòd
aliquomodo possunt habere aliqualem dispensationem seu dispo-
sitionem, seu administrationem pecuniæ prædictæ apud syndicum
depositæ. ex quo eis conceditur quòd sicut & quando ipsi uolue-
rint, syndicus eam expendat & prouideat eis de illa pecunia. & in
hoc est dispensatio magna quidẽ & relaxatiua, sed ut supradictũ
est non est irrationabilis. Nam si fratres deberent sollicitari in pro-
curando pecunias pro suis necessitatibus, & syndicus expenderet
ad suũ libitum, certe magnum grauamen atq; detrimentum multi-
plex in ipsis fratribus sequeretur, pro quorum quiete de tali syndi-
co Papa prouidere dignatus est. Ideo D. Papa dispensatiue conde-
scendens ipsis fratribus reliquit aliqualem auctoritatem circa di-
p 2 spositionem

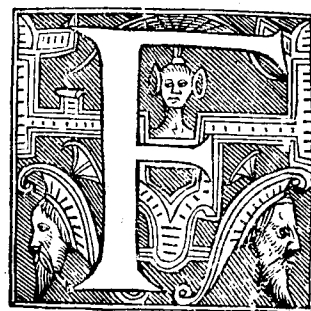
ipſius pecuniæ, quæ nomine & auctoritate Papæ apud ſyndicum depoſita eſt. Sicq; per hanc diſpenſationem iam non tenentur fratres ad cauendum à diſpoſitione ſeu diſpenſatione pecuniæ prædictæ expendendæ, ut dicebatur ſup. cap. 4. q. 8. conditione 7. & q. 9. &c. Sed poſſunt aliquo modo diſponere quomodo & quando in ſuis neceſſitatibus expendatur talis pecunia apud ſyndicum depoſita, quàmuis Nic. 3. & Clem. 5. aliud decreuerint. Hiis ergo tribus caſibus exceptis, in quibus fratres utentes ſyndico ſecundum præſatas conſtitutiones Martini 5. ſunt diſpenſati & in aliis inde ſequentibus, ſeu ipſis neceſſario annexis, quoad omnia alia tenentur omnes fratres ſeruare modificationes circa pecuniam ſecundum Nic. 3. & Clem. 5. de quibus ſup. in q. præcedentibus in hoc cap. 4. late dictum eſt.

¶ Quintum punctum principale continet reſolutionem breuem omnium prædictorum in tota hac quaſtione. Reſolutio, ergo breuis huius materiæ de ſyndico eſt. Quod ſyndicus eſt is qui auctoritate Papæ inſtitutus eſt ad exercendum aliquos, ſeu omnes quinque actus ei conuenientes, ſecundum bullam & conſtitut. ſyndicatus. Et poteſt inſtitui tantum à min. g. uel prouinciali, uel cuſtod. uel ab habente commiſſionem ab eis. & poteſt inſtitui & deſtitui & alius ſubrogari per eosdem quotiens fuerit oportunum. & poteſt dupliciter inſtitui, ſ. pro foro conſcientiæ & pro foro iudiciali iuridice. & quod pro recipiendis pecuniis nomine Papæ ſecundum conſtit. Martini 5. poteſt pro quolibet cōuentu eſſe ſyndicus. Pro aliis autem quatuor actibus contentis in bulla ſyndicatus Martini 4. &c. poſſunt eſſe pro quolibet cōuentu tot ſyndici quot fuerint neceſſarii. Sed regulariter non habetur niſi unus alius, & ſic duo habentur tantum regulariter. unus ſecundum conſtitutionem Martini 5. ad pecunias, alius ſecundum priuileg. Martini 4. ad omnia ibi contenta ſecundum cap. g. Rothomag. ut hæc omnia habentur ſupra in 1. puncto. Patet 2. quod præſatus ſyndicus poteſt facere & ualeat nobis ad 5. actus, quorum quatuor continentur in bulla ſyndicatus Martini 4. & aliorum. Quintus autem ſ. pro recipiendis nomine Papæ omnibus pecuniis habetur & cōceditur in conſtitutionibus Martini 4. cap. 4. ca. 5. ut de hiis late ſupra in 2. puncto dictum eſt: Patet 3. quod omnes fratres poſſunt uti præſato ſyndico ad duos primos actus de illis quinque, & in hoc

in hoc nulla eſt relaxatio. Similiter quoad 3. actum, & in hoc nulla uel parua eſt relaxatio ſi debite fiat. Similiter quoad 4. actum, & in hoc modica, quæ maiuſcula ſed rationabilis & licita eſt diſpenſatio: ſi cum debitis aliis circumſtantiis & limitationibus fiat. Similiter & quoad 5. actum, quàmuis in hoc magna ſit diſpenſatio, ſed rationabilis & licita generaliter loquendo. ut de hiis omnibus latius dictum & probatum eſt ſupra in 3. puncto. Patet 4. quod qui utuntur ſyndico ad hunc 5. actum, ſ. pro recipiendis omnibus pecuniis nomine Papæ ſecundum conſtitut. Martini 5. ſolum ſunt diſpenſati circa tria principaliter & circa alia ipſis neceſſario annexa, ad quæ ex declar. Nic. 3. & Clem. 5. erant obligati, ut in 4. puncto &c. late dictum eſt. Et per prædicta patet in tellectus multorum dictorum à collectore compendii tit. procuratores fratrum, ſ. 8. & quomodo ſit limitandus & ampliandus ipſe collector, quo ad hanc materiam de ſyndico, quæ quia neceſſaria nobis eſt, ideo diffuſius in ea immorati ſumus.

De modo laborandi,

CAPVT V.

¶ Tres illi quibus gratiã dedit Dominus laborandi, laborēt fideliter & deuote, ita quod excluſo ocio animę inimico ſanctæ orationis & deuotiõis ſpiritum non extinguant cui debent cætera temporalia

temporalia deseruire. De mercede verò laboris pro se & suis fratribus corporis necessaria recipiant, præter denarios vel pecuniam. Et hoc humiliter sicut decet seruos Dei, & paupertatis sanctissimæ sectatores.

VO ad hoc 5. capitulum, notandum quòd in hoc cap. agitur de tribus. Primo, de labore corporali, ibi, Fratres illi quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent. & quòd de labore corporali hic tractetur, patebit latius infra in q. 1. Secundo agitur de modo laborandi, ibi, laborèt fideliter & deuote, ita quòd excluso, &c. Tertio agitur de mercede laboris, quomodo est accipienda, ibi, De mercede uerò laboris, &c. usq; in finem. Et notandum quòd ex ui regulæ nullum est speciale præceptum seu obligatorium in toto hoc cap. 5. distinctum ab aliis: quod ideo dico, s. quòd ex ui regulæ nullum est hic obligatorium: quia ex ui alterius iuris naturalis, Diuini uel humani, an sit hic aliquod obligatorium, latius dicetur infra in quæstionibus. Dico etiam notãter, quòd ex ui regulæ nullum est hic speciale præceptum distinctum ab aliis præceptis regulæ. Nam illud tertium, s. de mercede uerò laboris, &c. præter denarios uel pecuniam, & hoc humiliter sicut decet, &c. licet sit obligatorium ex ui regulæ, non tamè specialiter distinctum ab aliis: quia includitur in præcepto de pecunia supra posito in 4. cap. & in præcepto de paupertate infra 6. cap. ut latius hoc patebit infra in hoc cap. q. 3. reliqua in suis quæstionibus proportionabiliter patebunt. Ideo pro maiori declaratione ponuntur tres quæstiones, quarum prima est.

32 Fratres illi quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent.

QVAESTIO I. De quo labore hic agatur, & an frat. min. teneãtur ad laborem corporalem an non? & quæ exercitia corporalia sunt in quibus fratres corporaliter laborare debent, quando corporaliter laborant?

¶ Respondeo per 4. puncta: quorum primum est, In hoc 5. cap. agitur de labore corporali præcipuè: patent ex uerbis ipsius regulæ & eius mente, quia agit de labore oportuno ad pellendam ociositatem, ita tamen quòd non extinguatur spiritus ad spiritualia: talis autè labor est corporalis, ergo. Item quia dicit quòd de mercede talis laboris recipiant necessaria, &c. Item quia agit de labore eorum quibus dedit Dominus gratiam laborandi tali labore. Nunc autem gratia laborandi in præsentì proposito dicitur & est ars uel idoneitas laborandi quam quilibet uelut donum gratis habet à Deo, ut dicunt 4. magistri, & habetur in Seren. conscien. q. 680. uel (ut ait Bonauentura) gratia laborandi est uis corporis habitus acquisitus, habilis & ars acquirendi seu laborandi, uel (ut ait Hugo) est uis corporis & ualitudo cum industria & arte. Et addit Bart. Pis. usu suffragante, & oportunitate loci & temporis habita. & cõcordant expos. sine tit. Ex quibus patet quòd per gratiam laborandi intelligitur labor corporalis, de quo hic agitur. Item hoc idem patet in prima regula cap. 7. expressius dicitur quòd fratres qui possunt laborare, possunt habere ferramenta & instrumenta suæ artis, &c. Item hoc idem patet in testamento beati patris nostri Francisci, ubi dicitur. Ego manibus meis laborabam, & alii fratres uolo quòd laborent, &c. Item hoc patet in declar. Nic. 3. art. 5. ubi expresse dicitur quòd hoc de manuali labore loquitur. Et concordant communiter doct. quòd ad instar monachorum Aegypti de quibus Hieronymus ad Rusticum monachum scribit: & habetur de consec. dist. 5. nunq̃. Similiter hic pater noster Franciscus de tali labore seu exercitio corporali agit.

¶ Secundum punctum est, quòd ex ui regulæ non est obligatorium aliquibus corporaliter laborare: sed solùm est admonitio seu instructio, patet primum: quia à Clemen. 5. non ponitur inter uel obligatoria, ut dictum est sup. cap. 1. quæst. prima. Quòd autem sit instructio, consilium seu admonitio ex ui regulæ, patet eo. capi. primo, quæstione secunda, Et patet in declarat. Nic. 3. art. 5. ubi

ubi dicitur quod ad tale exercitium fratres ex regula inducuntur, non dicit obligantur, sed inducuntur. & communiter concordant omnes expos. quinto cap. Ideo quod dicit Bonauentura in epist. ad magistrum innominatum, quod s. ex vi regulæ. Hoc inquam dictum debet intelligi quod principaliter regula hic non intendit consulere laborem, sed modum laboris corporalis quando fratres alias laborarent: quia s. hic principaliter intendit instruere & agere de modo laborandi quàm de ipso labore: præsupponens quod alias laborent quando laborandum est corporaliter de consilio aut de præcepto alterius iuris Diuini uel humani, ut proxime dicitur in 3. puncto. cum hoc tamen eius dicto bene stat quod minus principaliter & indirecte seu per transitum agat regula, seu beatus pater noster Franciscus de ipso labore corporali consulendo seu admonendo illum, seu ad ipsum inducendo, ut dictum est.

Quamuis autem ex vi regulæ non sit obligatorium laborare corporaliter. restat inquirere an sit obligatorium ex alio iure. pro quo sit tertium punctum subsequens.

¶ Tertium punctum est, quod fratres min. uacantes studio literarum seu prædicationibus uel Diuinis officiis, & ministeriis exequendis, uel qui aliorum fratrum licitis officiis aut seruitiis intra, uel extra domum occupantur, uel qui sunt ualde excellentes exercitii orationis & contemplationis, isti non tenentur corporaliter laborare iure diuino uel naturali, alii autem sic. Probat hoc, quia secundum Thom. 2. 2. q. 187. art. 3. & 4. &c. Ex iure Diuino uel naturali nullus tenetur laborare corporaliter, nisi in casu quo sine tali labore non posset alias licite sibi uel aliis quibus tenetur de necessariis uitæ prouidere: uel in casu quo sine tali labore non posset alias licite expellere ociositatem seu cauere ab alio peccato, ut ibidem late probat. Sed sine tali labore corporali, prædicti religiosi possunt alias licite sibi & aliis quibus tenentur de necessariis uitæ prouidere, utpote de elemosynis mendicatis, uel sibi liberaliter oblati, uel alio modo licite acquisitis (ut patebit latius infra 6. cap. q. 13. Et paulo inferius hic dicitur) possunt etiam sine tali labore uitare alias licite ocium & quodcumque peccatum & refrænare concupiscentiam, &c. per alia exercitia meliora spiritualia & corporalia, utpote per abstinétias disciplinas, &c. huiusmodi per officia humilitatis, &c. ergo non tenentur absolute laborare cor-

porali-

poraliter prædicti religiosi. Et ad hanc rationem reducuntur omnes ferè rationes quæ communiter fiunt à doctoribus & expositioribus, qui omnes cum prædictis concordant, ut patet in Bonauentura in epistola ad magistrum innominatum, & in hoc 5. cap. & Bart. Pis. Hugo, Expos. sine tit. latius hoc prosequitur cap. 5. Et idem Thom. in 7. quolibet. artic. 17. 18. & in apologia defensoria status religionum: & Alex. Hall. 4. parte summæ, q. 108. & communiter doct. Vnde & Galetanus 2. 2. q. 187. art. 4. quærens an peccent & quomodo religiosi illi (si qui sunt) qui absque necessitate & utilitate quam afferant populo Dei uelint ociose uiuere de elemosynis quæ monasterio dantur, ut sunt laici religiosi, sani & robusti, & scientes manibus laborare. & respondet ibidem quod nullus bonus religiosus excluditur à licito usu, & uictu elemosynarum monasterii seu reddituum, si illum talem religiosum licet habet monasterium, & talis non tenetur corporaliter laborare pro suo uictu: quia talis qui uult suam regulam debite seruare & cauet à transgressione præceptorum, & orat ut debite obediens in hiis quæ mandantur ei in ministeriis & seruitiis domus, & aliorum fratrum: iam talis comprehenditur inter afferentes utilitatem ecclesiæ, & ex sacrificio altaris & inter clericos seu sacerdotes quo ad utilitatem quam affert ex orationum suffragiis & sub studio scripturæ comprehenditur omnis oratio & contemplatio Diuina laycorum & clericorum. Et sub prædicatoribus comprehenduntur ministri & eis ministrantes in officiis debitis corporalibus religionis. Ociosi autem qui aliquid prædictorum non faciunt, peccant sicut qui non seruant regulam suam, seu qui desistunt ab actibus religiosis, & tamen uiuunt de elemosynis monasterii, (de quibus infra cap. 6. q. 13. &c. latius dicitur quomodo tales peccant, & ad quid tenentur) Vnde si quis uult regulam efficaciter obseruare & cauet à transgressione præceptorum: sed tamè pigritia & inuigilantia in ipso regnante quasi inutilis uiuit in monasterio, peccat quidem, sed non mortaliter uiuendo ex prouentibus seu elemosynis monasterii, & cogi debet ad aliquid operandum quod deceat uirum religiosum, hæc Galetanus. Vide ad hoc pulchra dicta Hieronymi, & habetur 2. q. 2. gloria. & 16. q. 1. quo modo: & Augustin. in lib. de operibus monachorum, ut refert Thom. 2. 2. q. 187. art. 4. Et ideo in statutis generalibus habetur

q

ordinatū

ordinatum quòd fratres exercentur & cogantur certis temporibus in aliquo exercitio corporali ibi uideatur de hoc. Et cum prædictis omnibus expresse concordat declarando dominus Nicol. 3. art. 5. sicut in hoc 3. puncto supra dictum & probatum est. Neq; tenemur ad supererogatorie laborandū corporaliter, sicut supererogatorie aliquando & ex causa fecerunt Paulus & alii Apostoli (ut dicit b. Thom. ubi supra. & Bonauen. in q. 11. super regulam,) ne simus onerosi ecclesiæ, seu ad alendos alios pauperes extra casum necessitatis extremæ: quia & sic omne debitum regimen religionis deperiret, & à melioribus exercitiis impediremur ut late ibidem probat Bonauen. ut dictum est.

¶ Quartum punctum est, occupationes seu labores in quibus debent laborare fratres corporaliter laborantes, debent esse liciti & honesti ut aiunt communiter doct. & habetur in prima regula ca. 7. Opera autem licita & honesta sunt ea quæ sunt usibus humanis utilia, ut est officium sutorum, sarcinatorum, ferrariorum, fabrorum, rusticorum, agrorum, piscatorum & huiusmodi, ut ait expof. sine tit. & Florent. tertia parte summæ tit. 1. 6. cap. 6. 4. secundum Hieronymum in lib. de opere monachorum, & habetur de consec. dist. 5. nunq̄. & alia eiusmodi opera. Non autem opera alia distractiva, ut est esse aurigam, mulionem, uenatorem, factellitem, bellatorem: neq; alia officia periculosa aut indecentia statum nostrum, ut est esse dispensatorem, procuratorem, iudicē & eiusmodi, ut habetur in 1. regula. Neq; alia officia inutilia aut dānosa aut inhonesta, ut esse pictorem rerum tātum uanarum & curiosarum & eiusmodi quibus ut plurimum homines abutuntur. Neq; esse præstigiatores, balneatores, cursores & huiusmodi, & sic patet responsio ad primam quæstionem.

☞ Quo ad illud, Laborēt fideliter & deuote. Ita quòd excluso ocio, &c̄

QVÆSTIO II. Quæritur quomodo sit corporaliter laborandum? Respondeo quòd ex uiregulari instruimur seu informamur in nostro labore corporali seruare aliquas conditiones. Quarum prima est, quòd s. fideli

s. fideliter laboremus, fideliter quidem quo ad proximos (ut ait Hugo) ita s. quòd sine fraude, sine remissione, sine negligentia, ut ait etiam expof. sine tit. Secundo (deuote) quoad Deum ita s. quòd propter Deum & cum Diuino affectu & complacencia fiat secundum Hug. & expof. sine tit. uel ut ait Bart. Pis. & ipse etiam Hug. deuote ita s. quòd deuotio sit uoluntatis & rectæ intentionis in mente & discretionis in exequutione. Item 3. Modeste quo ad se ipsos debent fratres laborare (secundum prædictos expofitores) ita s. quòd excluso ocio animæ inimico, sanctæ orationis & deuotionis spiritum non extinguant. i. ita labori insistant, ne ociositas regnet, sed potius excludatur & occidatur, ita etiam ne spiritus extinguatur orationis & deuotionis. i. non tam ignauiter, nec tam sollicitè & uehementer laborent, sed discrete, & modeste, ut ociositas tollatur, & spiritus non extinguatur secundum Bonauen. in epist. ad magistrum innominatū. Nam ut ipse ait 5. cap. non est laborandū principaliter propter cupiditatem recipiendū precium laboris, Sed ad hunc duplicem finem s. ad uitandum ocium nostrum & sentinam uiciorum: ideo ait, Ita quòd excluso ocio animæ inimico. Secundo ad acquirendū spiritum orationis & deuotionis. i. spirituale donum & spirituale affectum & fauorem: ideo dicitur (sanctæ orationis & deuotiōis spiritum non extinguant) s. sed potius augeant ex tali labore modesto, de uoto, & fidei. Nam spiritualia corporalibus coniunguntur & adiuuantur: & econtra in hac uita ubi omnia corpori cōiuncta est, si modeste omnia fiant, & propter spirituale corporale factum est, & suadetur, ut ait expof. sine tit. Et concordat testamentum beati patris nostri Francisci cum prædictis. Potest tamen minus principaliter, & etiam in casu necessitatis principaliter laborari propter mercedem laboris seu propter stipendium sustentationis, ut oportet. Ex quo hoc nullo iure prohibetur, ut patebit infra q. 3. sequenti, tamen principaliter est laborandum generaliter propter duas causas prædictas, ad bonum exemplum, ex quo principaliter religio ad spiritualia exercitia ordinatur. Ideo sequitur (cuius spiritui orationis & deuotionis debent cætera temporalia deseruire) etiam ipse labor corporalis, ut potius spiritus prædictus augeatur & prædominetur quàm minuatur ex labore quocunq; , ut ait expof. sine titulo.

anima

1. Ideo ait Hug. quòd quasi ociosus est religiosus dum se uel actio-
 ne uel contemplatione (quorum usu religio maxime constat) pro
 sui status exigentia, non exercet, uel dum non potius miscet utrū
 que alterum alteri connectens. Ad prædicta notandum quòd spi-
 ritum extinguere secundum Aug. super Ps. 37. & Glos. 1. ad The-
 saloni. 5. cap. ibi, nolite extinguere spiritum, & ipsum absconde-
 re, sed secundum uim uocabuli est ipsum totaliter opprimere, oc-
 cidere & abiicere. Ille enim proprie spiritum extinguit, qui abie-
 cta ratione ea quæ sunt carnis & sanguinis mundana sectatur &
 inquit, ut ait Hug. & Bart. Pis. & Seren. conscien. q. 69. & ex-
 pos. sine tit. cum prædictis concordans, ait etiam quòd nomine
 spiritus potest si. intelligi qui dicitur extingui, non quidem in se,
 sed in extinctione suorum donorum. & tunc dicitur talis spiritus
 extingui (secundum 4. magist. Hug. & c. expos.) quando est talis
 sollicitudo laboris corporalis aut mechanici per quā impediatur
 quis ab orationibus deuote & debite prosequendis, sicut alias ex
 regula uel aliunde tenetur. Non enim religioso solum oratio offi-
 cii Diuini in regula taxati, sed & requiritur mentalis alia omnino
 & contemplatio, ut ait expos. sine tit. & seren. conscien. q. 69. de
 quo latius infra 10. cap. q. 5. q. 8. & c. dicitur. Per hæc tamen
 non datur anfa excusationis ociosis & ignauis, qui (ut ait Hugo)
 propter tantillum laborem licitum & honestum, statim dicunt eo-
 rum spiritum extingui. Nam tunc tantum per laborem dicendus
 est spiritus extingui, quando esset tantus labor talisq; sollicitudo
 corporalis aut ad negotia temporalia per quam impediretur quis
 ab orationibus, & c. ut dictum est: uel per quam notabiliter quis
 distraheret ab oratione mentali & deuotione: quia tunc ubi est
 evidens quòd tale opus iniunctum est notabile deuotiōis dispen-
 dium, dicunt prædicti expos. quòd tunc præcipitur contra ani-
 mam uel regulam, ut inf. c. 10. q. 2. Et quòd hoc est unum de qui-
 bus non posse regulam specialiter obseruari ipsa regula infra cap.
 10. continet: & maxime si sint opera aut negotia superflua, & non
 necessaria, seu non pia, utpote si pro superfluis ædificiis constru-
 endis, aut pro negociis secularibus pertractandis, aut quæstibus
 indebitis procurandis, & huiusmodi fratres occupentur. In qui-
 bus tamen omnibus quando non est evidens deuotionis dispen-
 dium, standum est iudicio superiorum & eis obediendum, ut ait ex-
 pos.

pos. sine tit. de quibus omnibus latius infra 10. cap. q. 2. & c. &
 q. 6. latius habetur, ibi uideatur. Tandem notandum quòd de
 uotio est pius & humilis affectus in Deum, qui ex compunctione
 uel ex aliis piis considerationibus generatur, ut ait Bonauentura
 in epist. ad magistrum innominatum. & Hug. cap. 5. Reliqua de
 oratione infra 10. cap. q. 8. & c. tractanda sunt: & secundum ali-
 os deuotio est affectio patriæ ad Deum, & est idem quòd feruor.

Quo ad id (de mercede uerò laboris.

QVAESTIO III. Quæritur an de nostro labore possu-
 mus recipere mercedem, & quid & quomodo?

¶ Respondeo per tria puncta: quorum primum est
 Quòd fratres min. possunt licite de mercede laboris sui recipere
 necessaria, & ea quibus egent. Patet, quia Math. 10. dignus est o-
 perarius mercede sua. Nam non solum de liberaliter oblatis & hu-
 militer medicatis, sed & de fideliter laboratis licitum est nobis ui-
 uere, ut ait Nic. 3. art. 2. & hoc hic concessum esse nobis regula o-
 stendit. De mercede uerò laboris, corporis necessaria recipiant. i.
 licite recipere possunt, secundum ius naturale & Diuinum alias.
 & concordant omnes expos. communiter.

¶ Secundum punctum est, quòd fratres de mercede laboris non
 possunt recipere superflua aut alia indecètia: neq; denarios uel pe-
 cuniam, sed ea quibus uti licite possunt ad usus moderatos. patet
 quòd non superflua aut indecentia, quia hæc prohibentur infra 6
 cap. q. 14. Item quòd nō denarios uel pecuniam, patet: quia hoc
 prohibitum est sup. 4. cap. Ideo quæcūq; pecunia oblata aut pro-
 curata pro mercede nostri laboris, aut pro stipendio, aut pro elee-
 mosyna propter aliquod spirituale aut corporale exercitium, aut
 laborem nostrum propter missas, propter prædicationē, & c. pro-
 pter scripturam, agriculturam, & c. non alio modo potest procu-
 rari, acceptari aut deponi, seu expendi: nisi ut elemosyna liberali-
 ter oblata uel legata proportionabiliter, ut dictum est sup. 4. cap
 per totum. ideo hic hæc recapitulantur in 5. cap. ea quæ sup. 4. c.
 dicta sunt: ne puraret quispiam quòd liceret recipere pecuniā pro
 labore oblatam, aut debitam alio modo quàm si esset pure, libera-
 liter

liter oblata. Ideo hic nō est aliud obligatorium distinctum à præcepto de pecunia contento in 4. cap. Sed est recapitulatio & instructio admonitoria de præcepto supradictō. ergo solum possunt recipi ea quibus fratres licite alias uti possunt, & ad usus moderatos. Ex quo patet primo quod instrumenta necessaria ad suū officium, ut ferramēta, &c. licite possunt fratres recipere pro mercede laboris, sicut & alia necessaria ad suum statū uel officium suum. Patet secundo, quod materiam quamcūq; appreciabilem seu impreciabilem fratres pro mercede sui laboris recipere non possunt eo animo ut ipsam iam per suum artificium alteratam cōmuntent, uendant aut distrahant pro alia quacūq; re: quia est pecunia, ut patet ex dictis sup. cap. 4. q. 1. Ideo non nisi tanq̄ uera pecunia potest talis quacūq; res procurari seu acceptari, utpote si quis pro labore suo seu artificio, recipiant corium, membrana, ligna, iuncos, uimina, spartum, ut ex eis ipse faciet, seu faciat fieri, calceos, libros, cruces, canistria seu fiscellas ad uendendum, uel distrahendum, &c. Nam tale corium, membrana &c. tali animo recepta sunt pecunia, ut dictum est. & multo magis esset pecunia si talia reciperentur ut ipsa sine alia alteratione seu artificio uenderentur, uel distraherentur pro aliis rebus necessariis, ut patet ex dictis ubi supra. Si uerò talia reciperentur ut ipsismet etiam per artificio alteratis fratres uterentur, tunc non esset pecunia, utpote si pro mercede laboris fratres reciperent corium, uimina, &c. ut ex ipsis ipsi fratres facerent, seu facerent per alios artifices calceos, canistria, &c. eiusmodi, quibus ipsi fratres uterentur: tunc talis materia sic recepta tali animo non est pecunia. ideo potest recipi sicut & alia res necessaria qua fratres egent ad usum suum, ut patet ex dictis ubi supra. Et per hæc patet responsio & elucidatio quæstionis & opinionum quæ super hoc mouentur & excitantur per quatuor magistros Hug. Bart. Pis. expof. sine tit. 5. cap. & Sere na conscientia q. 71. licet ibi non satis ad punctum respōsum aut resolutum sit. Et quod ibidem dicitur quod fratres in alterius materia solum possunt ut serui seu ut artifices conducti laborare, & pro tali labore recipere necessaria uitæ uel officii, & nō alias: nec alio modo. Tu dic quod possunt laborare in quacunque materia, dummodo ipsi fratres non prætendant in ea aliquam proprietatem

tem aut ius: & proprietates talis materię acquisite per fratres, pertinet ad Papam, sicut & alia res quibus fratres utuntur, quando dantes non reseruauerunt sibi dominium, ut infra sexto cap. quæstione secunda habetur: & possunt uendere talia per syndicum sicut & alias res pertinentes ad dominium Papæ, & de earum precio suis necessitatibus providere possunt, sicut de precio aut pecunia data pro rebus uenditis pertinentibus ad Papam, & non aliter: ut infra cap. sexto, quæstione 3. &c. dicitur, immo & iam dictum est supra quarto cap. q. 16. &c. ubi de syndico agitur.

¶ Tertium punctum est, quod id omne quodcūq; sit quod pro mercede nostri laboris corporalis aut spiritualis cuiuscūq; nobis datur, non potest aliter recipi, nisi eo modo quo liberaliter oblatum procuraretur aut reciperetur ac si nobis non esset debitum polytice seu ciuilitate, & ideo sine ulla exactione uiolenta aut iudiciali sine repetitōe, sine litigio iudiciali potest & debet peti uel acceptari. Neque pro tali re nobis debita aut promissa possumus per syndicum in iudicio litigare. Ratio horum omnium est, quia ratione paupertatis ad quam tenemur, non possumus prætereius aliquod ciuile circa aliquam rem, ut latius infra capite sexto, quæstione prima, &c. quæstione quinta, quæstione undecima, &c. habetur, & hoc est quod hic dicitur (& hoc humiliter sicut decet seruos, &c. i. sicut alias ex uoto paupertatis tenentur, quàmuis hic de nouo non imponatur iterum obligatorie, sed recolitur & admonetur id quod est alias obligatorium, ut dictum est. Dixi etiam quod non possunt fratres per syndicum talia repetere iudicialiter: & ratio est, quia syndicus solum stat & potest agere pro rebus pertinentibus ad ecclesiam Romanam quibus fratres utuntur. Nunc autem merces laboris etiam si sit pecuniaria, quàm diu nobis non est tradita ad usum, nondum habemus usum eius, & per consequens nondum transit in dominium Papæ, sicque pro ea syndicus agere potest. Nam Eugenius 4. in sua bulla syndicatus f. 40. approbans alias bullas syndicatus expresse dixit & addidit quod per hanc bullā nullū ius super aliqua

nobis acquirebatur, se I antiquum ius si quod habebamus, habebamus aut nullum nobis conseruabatur. Et quamuis talis merces laboris sit nobis debita iure naturali & Diuino, Nos tamen nullum polyticum ius aut ciuile habemus super ea: ut habetur in Seren. conscientia q. penult. litera z. & c. quod quomodo simul cō patiatur quòd f. sit debitum nobis naturaliter & non ciuilitate, facile patet intuenti, & latius dicitur infra cap. 6. q. 5. q. 11. ubi de exequutione legatorum agitur. Ex quo patet. quòd eleemosyna nobis debita aut promissa pro missis, exequiis, sermonibus, aut aliis quibuscunq; exercitiis nostris, quòd non potest ullo modo iudicialiter peti per syndicum nomine Papæ: ex quo ut dictū est nondum pertinet ad Papam, post q̄ in ea nos nil iuris habemus neq; ad hunc usum habemus, quod est uerum nisi sit in testamento nobis relicta aut legata, quia omnium legatorum nobis factorum Papa habet dominium uel dispensationem eo ipso quo nobis legata sunt, mortuo ipso legante: ut patet ex dictis supra 4. c. q. 16. & c. & infra cap. 6. q. 11. Ideo pro eleemosynis quibuscunq; legatis, et pecuniariis, modo sint liberaliter oīno & eleemosynaliter legata, mō sint legata pro missis, exequiis, & c. & pro quibuscunq; exercitiis bene possumus per syndicū ea petere: dummodo alias caueantur aliæ circumstantiæ uiciantes, ut dictum est sup. c. 4. q. 16. & cap. 6. q. 11. dicitur: & etiam q. 18. Patet secundo ex dictis, quòd non possumus locare operas, seu exercitia nostra quæcunq; corporalia uel spiritualia, quando talis locatio importat pactum ciuile, seu cum pacto de mercede conuenire. Sed cum non importatur tale pactum polyticū, sed solū est simplex promissio utrinq; facta, quòd iste frater f. laborabit in tali opere: & ille alius bona fide etiam promittit quòd dabit mercedem laboris ita quòd solū manet obligatio naturalis non polytica utrinq;: tunc bene possumus locare nostras operas & labores seu exercitia, & sic expectare pure eleemosynaliter mercedem laboris. Ratio horum est, quia ratione paupertatis sumus incapaces cuiuscū que iuris & obligationis seu pacti polytici & ciuilis habendi, dandi, aut recipiendi, ut patebit infra 6. cap. Et hoc expresse dicunt 4. magistri, Hugo, Bar. Pis. 5. cap. & Seren. conscient. q. 71. quòd si nobis non fuerit data merces debita pro labore, recurramus ad mensam Domini. i. ad mendicandum, ut ait beatus pater noster

Franciscus

Franciscus in suo testamento, & communiter expositores ubi supra. Patet tertio, quòd contra regulam faciunt illi fratres, secū dum communiter doctores, qui pro communitate nolunt laborare ex aliquo artificio, nisi eis retribuatut aut recompensetur per prælatos. Ratio, quia ratione obedientiæ & paupertatis tenentur obedire, & eorum opera & res omnes quibus utuntur, debent in manibus prælatorum poni, & omnia ab eis artificiatia & elaborata: ideo detestandi sunt fratres qui ista distrahunt ut ipsi uolunt. & multo magis illi, qui scribunt libros ad uendendum, & emunt ut carius uendant, sicut mercatores. Similiter & illi qui faciūt sportas, horologia & alia mechanica, ut pro ipsis accipiunt pecuniam seu ut uendant ea, & c. quod intellige, nisi accipiant & uendant ea eo modo quo pecunia pōt acceptari, aut quomodo res aliæ possunt per syndicum uendi, ut dictum est in secundo puncto præcedente: quia si ut dictum est, fiat receptio & uenditio, certe licitum est ex ui regulæ, scribere libros, & facere horologia, & alia mechanica. dico ex ui regulæ, quia aliunde potest esse licitum: utpote quia carius iusto uenditur, aut quia cum scandalo aut distractione, aut cum alia quauis circumstantia uiciante, quæ omnia cauenda sunt, bonum enim est ex integra causa. Et secundum hoc limitata & intellige id quod habetur in Serena conscientia q. 71. ubi secundum Aluarum & Bart. Pisanum damnat absolute fratres recipientes pecuniam pro mercede laboris, aut qui scribunt libros ad uendendum: quia debet intelligi ut dictum est. Illi autem qui nolunt laborare nisi sibi recompensetur per prælatos omnino sunt in statu damnationis, ut dictum est. Similiter & illi qui sibi tantum usurpant mercedem sui laboris non consentiente prælato, saltem interpretatiue, & multo magis qui id faciunt prælato nolente, aut renitente, quamuis permittente seu tolerante, ut maius malum, & fratrum perturbatio caueatur,

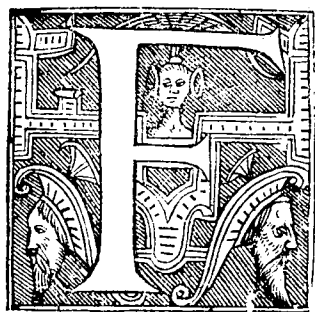
patet ex prædictis.

r

Quòd

Quod fratres nihil sibi approprient, & de eleemosyna petenda:
& de fratribus infirmis.

CAPVT VI.

RATres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, sed tanq̄ peregrini & aduenæ in hoc seculo in paupertate & humilitate Domino famulantes vadant pro eleemosyna cōfidenter. Nec oportet eos verecundari quia Dominus pro nobis se fecit pauperē in hoc mundo. Hæc est illa celsitudo altissime paupertatis quæ vos charissimos fratres meos hæredes & reges regni cœlorū instituit. pauperes rebus fecit, virtutibus sublimauit. Hæc sit portio vestra quæ perducit in terram viuentium. Cui dilectissimi

mi fratres totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine Domini nostri Iesu Christi in perpetuum sub cœlo habere uelitis. Et ubicunq; sunt, & se inuenerint fratres, ostendant se domesticos inuicem inter se, & secure manifestet unus alteri necessitatem suam: quia si mater diligit & nutrit filium suum carnalem, quanto diligentius debet quis diligere & nutrire fratrem suum spiritualem? Et si quis eorum in infirmitatē ceciderit, Alii fratres debent ei seruire, sicut uellent sibi seruire.

GLOSS.

VO ad hoc sextum cap. notandum, quod illud Fratres nihil sibi appropriet, &c. Sumitur ex Mathe. 8. Vulpes foueas habent, &c. Et illud, sed tanquam peregrini & aduenæ ex Hebr. 11. & 1. Pet. 2 obsecro uos tanquam aduenas & peregrinos, &c. Et illud, vadant pro eleemosyna confidenter: ex exemplo Christi & Pauli, qui licet haberent auctoritatem petendi necessaria, tamen ea non usi sunt sæpe, sed eleemosynaliter data recipiebant. Similiter & Apostoli, ut ait Augustinus super Psal. 39. Psal. 308. persecutus est ho. inopem & mendicum, & super Psal. 103. perducens scenum iumentis, &c. Et Bernard. in quadam homilia de puero Iesu perduto in Hierusalem, quæ ipsi Bernardo ascribitur. Et beatus pater noster Franciscus in prima regula capit. 9. idem dicit. & illud, Se fecit pauperem in hoc mundo, ex Math. 8. & Lucæ 10. Filius hominis non habet ubi caput suum reclinet, &c. & illud, Vos chariss. fratres meos hæredes & reges &c. ex Math. 19 Vos qui reliquistis omnia, &c. centuplum accipietis, & uitam æternam possidebitis. & reges ex Math. 5. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum. & Luc. 22. ego dispono uobis regnum, &c. & illud, nihil aliud sub cœlo habere uelitis, ex Math. 10. & Luc. 9. nil tuleritis in uia, &c. & illud, ubicunq; sunt & se inuenerint fratres, &c. ex Ioanne 13. in hoc cognoscet homines quod discipuli mei estis si dilectionem ad inuicem habeatis. & Luc. 22. & tu aliquando cōuersus, confirma fratres tuos. & illud. & si quis eorum in infirmitatē ceciderit, &c. ex Mat. 10. quæcunq; uultis faciant uobis homines, &c. hæc omnia ex auctore conformitatum. Notandum secundo, quod ibi, sed tanq̄

peregrini & aduenæ, &c. in bulla Honorii 3. quæ habetur in tract. 3. lib. ordinis, fo. 1. Et in bulla Nic. 3. confirmantis ipsam regulam quæ habetur in 2. tract. fol. 2. legitur sic, s. & tanquam peregrini & aduenæ, &c. non autem sed tanquam peregrini, &c. Similiter legunt Hug. & expos. sanctorum patrum 6. c. Alii autem expositores communiter legunt, sed tanquam peregrini, &c. & sic etiam est iam in usu. ideo sic & nos scripsimus, parum tamen refert quomodo cunq; legatur, quæ melius quadrare uideatur sensui & cõtextui literæ ut legatur, sed tanq; peregrini & aduenæ, &c.

Tertio notandum, quod in hoc 6. cap. agitur de duobus principaliter. Primo de paupertate. Secundo de charitate ad proximum. Et sic hic sunt duo obligatoria ex regula. Primum est, fratres nihil sibi approprient &c. usq; eo, s. (confidenter) in quo includuntur multa obligatoria, s. de non habendo redditus aut aliud quid fixum aut certum temporale, ibi, sed tanquam peregrini & aduenæ, &c. Item de mendicationibus, ibi, uadant pro elemosyna & multa alia, de quibus latius infra in quæstionibus habetur & quod hoc sit obligatorium, omnes tam declarationes Papales quam expositiones doctorales seu magistrales id asserunt, quod hoc est inhibitorium ex regula, ut sup. cap. 1. q. 1. habetur, & hic etiam dicitur in suis locis. Alterum obligatorium ex regula est (& si quis eorum in infirmitatem ceciderit &c.) quod est æquipollens, ut patet ex declar. Clem. 5. ut habetur supra in cap. 1. q. 1. & concordant omnes expositores. Pro quorū omnium maiore declaratione ponuntur decem & nouem quæstiones subsequentes.

✠ Quo ad id, fratres nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem.

QVAESTIO I. Quæritur quid sit paupertas euangelica, & quæ sint de eius intrinseca ratione ad quam hic ex uiuotum paupertatis regulæ obligamur, & an in particulari & in communi ad hanc altissimam paupertatem euangelicam ex uiuotum regulæ obligamur?

✠ Respondeo per tria puncta, quorum primum est. Paupertas euangelica

euangelica ad quam ex uiuotum regulæ nos fratres min. obligamur, est uirtus heroica, qua propter Deum renunciat uiator & à se abdicat omne ius ciuile seu polyticum, & omne dominium polyticum, semper uiuens de non suo, tam in communi quam in particulari. Dicitur primo quod est uirtus heroica: quia consulitur in euangelio, & pertinet ad uotum paupertatis religionis, ad charitatis perfectionem acquirendam. dicitur qua propter Deum renunciat uiator omni iure & dominio polytico seu ciuili, quod idem est, quia ad hanc paupertatem euangelicam & heroicam pertinent abdicatioes quinq; actuum politicorum, & talium actuum abdicatioes sunt de intrinseca ratione & quidditate seu essentia prædictæ paupertatis, & in abdicatione ipsorum ipsa essentialiter consentit. Isti autem 5. actus sunt dominium polyticum, possessio polytica, proprietas poly. usufructus poly. & usus iuris. horum tres primi actus spectant ad rem ipsam, alii autem duo ultimi ad usum rei. Et istis quinq; actibus poterat addi sextus, s. ius ciuile seu polyticum: sed quia tale ius polyticum est generale ad omnes illos quinq; actus, & spectat tam ad rem, quam ad usum rei, ideo non ponatur si placet inter illos quinq; actus speciales, sed potius ideo positum est pro genere in prædicta diffinitione. In abdicatione ergo plenissima omnium illorum quinq; actuum & cuiuscunq; iuris politici stat essentia paupertatis euangelicæ, tam quo ad rem, quam quo ad usum rei: & solum retinet seu includit simplicem usum facti, & ex consequenti abdicat à se redditus, & immobilia omnia quo ad ius omne, semper uiuens de non suo polytice, & per consequens habet annexam mendicitatem, ut de elemosynis talis pauper euangelicus ut talis est uiuat. dicitur tam in communi quam in particulari, ut sit s. in supremo gradu huius paupertatis euangelicæ possibili in hac uita. Sunt enim gradus in tali paupertate euangelica: nam altior gradus renunciationis prædictæ est in communi & in particulari, quam in particulari tantum. Quod autem hæc omnia sint de ratione paupertatis euangelicæ perfectissimæ, quodq; ad hanc nos fratres min. teneamur ex uiuotum regulæ, latius patebit infra in 3. puncto huius quæstionis. Nunc enim solum posita est diffinitio & eius declaratio. & hoc expresse dicitur in tractatu decem plagarum paupertatis, prima parte capite primo, Radio primo & secundo, & quarto, & octauo.

Expresse

Expresse concordant 4. magistri Hug. &c. alii 6. cap. & Bonauē tura 6. & 4. cap. ut latius patebit ex dicendis infra in 3. puncto secundum Nic. 3. Nunc autem pro maiori declaratione prædictorum & dicendorum, ponantur declarationes illorum 5. actuum iā dictorum.

¶ Secundum punctum est, ut elicitur ex Florent. parte 4. summæ, tit. 12. cap. 4. §. 6. & ex tract. 10. plag. ubi sup. & ex tract. Ioannis Pirrini super dispensatione fratrum min. in 2. notabili, & ex aliis doctoribus.

Ius ciuile uel polyticum, est potestas ciuilis utendi, uel aliquid aliud faciēdi circa aliquam rem uel personam. Seu est potestas ciuilis exercendi aliquem actum licite circa aliquam rem uel personam. ut filius qui potest ciuilitate petere à patre alimenta, & coniunx à coniuge debitum coniugale. & si quis potest ciuilitate uendere aliquem librum suum uel alienum, tales dicuntur habere ius ciuile in patrem uel in coniugem ad prædicta, seu ad uendendum librum talem.

Ius autem naturale uel Diuinum est potestas seu facultas à lege naturali uel Diuina concessa ad licite utendum, faciendum: seu exercendum aliquid circa aliquam rem uel personam, ut filius qui potest alimenta petere à patre & eis uti, uel alius in necessitate extrema à quocunq; quancunq; rem. Similiter coniunx à coniuge debitum coniugale, &c. etiam si nullum ius ciuile sit aut eis suffragetur. Et istud ius naturale uel Diuinum potius dicitur fas. illud autem polyticum proprie dicitur ius, ut patet in cap. Omnes leges. dist. 1. & infra in 3. puncto dicetur latius. Istud autem ius polyticum consistit præcipue in duobus, s. in faciendo de re in qua quis habet dominium sicut sibi placuerit, donando, uendendo, commutando, &c. huiusmodi. Secundo stat in hoc quòd possit iudicialiter defendere, petere, & sibi uendicare ipsam suam rem, si alius à domino faciat de ea contra domini uoluntatem accipiendo, detinendo, & usurpando. Ideo dominium est ius habendi, possidendi, fruendi, & utendi, & dispensandi, seu faciendi de aliqua re, puta uendendo, donando aut distrahendo eam sicut sibi placet cum quadam superioritate super eam, uel secundum aliquem modum determinatum à quadam superioritate uel auctoritate seu lege diffinitum, seu per modos iure non improbatos: & talis res dicitur sua
talis

talis domini: ut 4. magistri 6. cap. & Zabarella in Clemen. exiui §. 15. Possessio autem addit quòd non impediatur ab altero, ut in tract. 10. plag. radio 4. uel ut ait Floren. ubi sup. secundum Hostiens. possessio est corporalis rei retentio corporis & animi iuris adminiculo interueniente. Proprietas uero secundum Ioann. Pyrrin. & Flor. ubi sup. est idem fere quòd dominium, sed ut habetur in tract. 10. plag. radio 4. proprietas superaddit ad dominium & possessionem, quòd dominus non habeat secum parem in possidendo, & per hæc patet quid sit appropriare. Actio est ius defendendi, petendi, seu repetendi iudicialiter & sibi uendicandi rem aliquam ab illo qui de tali re facit contra uoluntatem domini uel habentis ius in ea. puta accipiendo, detinendo uel usurpando eam. Ususfructus autem est ius rebus alienis utendi & fruendi salua rerum substantia, quia est ius in corpore, quo sublato & ipsum ius tolli necesse est. Usus iuris, seu ius utendi, est ius rebus alienis utendi, salua rerum substantia, & sic patet quòd usus fructus est pinguior quàm usus iuris: quia usufructuarius potest pro se fructus accipere, & etiam pro aliis, puta uendendo uel dando: sed usuarius non nisi pro se solo potest fructus accipere. Item usufructuarius differt ab Emphiteota: quia ille habet utile dominium, iste autem ius utendi. Simplex usus facti tantum est usus rei concessæ sine ullo iure polytico in ipsa re, aut in ipso usu rei quo simplici usu facti tantum quis licite iure naturali aut Diuino utitur re ad talem usum sibi concessa, sicut uolatilia aut iumenta utuntur cibis eis oblatiis aut repertis, licet irrationabilibus non cõpetat ullum ius naturale, sed solum rationabilibus. Renunciare ergo omni iuri polytico & dominio polytico, nihil aliud est quàm non posse res quibus per simplicem usum facti tantum utuntur fratres min. dare, commutare, aut distrahere auctoritate propria, neque eis uti tanquàm suis, auctoritatem aut ius aliquod polyticum in eis, aut in earum usu habendo seu exercendo, & si eis auferantur, siue iuste siue iniuste non posse experiri in iudicio, siue repetere aut iudicialiter uendicare tanquàm sua, aut tanquàm sibi aliquo iure polytico debita aut pertinentia. Ideo tales qui sic omni iure polytico per paupertatem prædictam Euangelicam renunciant, non sunt domini, neque possessores, neque proprietarii, neque usufructuarii, neque usuarii polytici talium rerum, quia hæc omnia per talem paupertatem

pertatem & renunciationem nobis prohibentur ut dictum est, & solum nobis remanet simplex usus facti tantum: ut latius patebit in 3. puncto sequente. hæc omnia ex dicto tract. 10. plag. & Ioanne Pyrrino, & 4. magistris &c. expositoribus, 4. & 6. cap.

¶ Tertium punctum est, quod fratres min. tenentur ex ui regulæ ad euangelicam & altissimam paupertatem supradictam, tam in communi, quam in particulari, quodq; Christus & Apostoli eam seruauerunt, & uerbo & exemplo docuerunt: & prædicti fratres min. solum possunt habere simplicem usum facti circa quæcunq; quibus utuntur sine ullo iure polytico. Probatum primum, quod s. fratres min. tenentur ad euangelicam paupertatem supradictam &c. quia sic declarat Nic. 3. artic. 2. dicens, Dicimus quod abdicato proprietatis huiusmodi omnium rerum tam in particulari, q̄ etiam in communi propter Deum meritoria est & sancta: quam & Christus uiam perfectionis ostendens, uerbo docuit & exemplo firmavit, quamq; primi fundatores militantis ecclesiæ, prout ab ipso fonte hauserant in uolentes perfecte uiuere per doctrinæ ac uitæ ipsorum alueos deriuauerunt, & infra: cum in rebus temporalibus sit considerare principium, proprietatem, possessionem, usufructum, ius utendi, & simplicem usum facti, & ultimo tanq̄ necessario egeat, licet primis carere possit uita mortalium, nulla potest esse professio quæ à se usum necessariæ sustentationis excludat, uerum condecens fuit ei professioni quæ sponte deuouit Christum pauperem in tanta paupertate sectari omnium abdicare dominium, & rerum sibi concessarum necessario usu fore contentam. Nec propter hoc quod proprietatem usus & rei cuiuscunq; dominium à se abdicasse uidetur, simplici usui omnis rei, renunciatum esse conuincitur. qui inquam usus non iuris, sed facti tantummodo nomen habens, quod facti est tantummodo in utendo præbet utentibus nihil iuris, &c. hæc ibi. Et Clem. 5. art. 7. idē omnino etiam dicit. Et omnes alii Pontifices prædecessores in suis declarationibus similiter declararunt, quod hoc in communi & in particulari intelligitur, ut patet in declar. Gregorii 9. Quodq; solummodo habemus simplicem usum facti tantum solum iure naturali seu Diuino utētes, rebus immobilibus & mobilibus etiam usu consumptibilibus sine ullo alio iure ciuili circa rem, aut circa usum rei cuiuscunq;, sicut uolatilia & iumenta, aut serui utuntur rebus

rebus suorum dominorum sine ullo iure ciuili, patet hoc ex dictis declar. Nic. 3. & Clem. 5. Similiter dicunt omnes exposito res 6. & 4. cap. præcipue Bonauentura 6. cap. dicens, quod intentio beati patris Francisci fuit, ut fratres sicut serui propter Deum facti in paupertate & humilitate Domino famulantes utantur rebus in aliena potestate positis: quodq; hoc intendit in toto hoc 6. cap. dicente, Fratres nihil sibi approprient, &c. Non dicit nullus frater sibi appropriet, hoc enim commune est omni religioni non habere proprium in particulari, sed dicit fratres scilicet in communi nihil sibi approprient: & hoc etiam innuitur ibi, ubi dicitur nec domum nec locum, s. in communi, nec aliquam rem, s. in particulari, ut s. nullam proprietatem, dominium, aut ius ciuile omnino habeat. Quod autem talis paupertas sit altissima, patet 1. quia nulla maior rerum abdicatio esse potest quam ubi solum simplex usus facti tantum sine ullo iure polytico relinquatur ad necessarium uitæ sustentationem, tam in communi, quam in particulari. ergo est altissima quæ omnino quantum possibile est, renunciat temporalia omnia. & hoc est quod ait regula in hoc 6. cap. Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, &c. dmodo interius & exterius corde & opere prædicta paupertas obseruetur. Quod autem prædicta sit euangelica & eius culmen tenens, patet: quia paupertas euangelica est omnia contemnere & relinquere ut patet: quia consilium de heroica uirtute altissimæ paupertatis habetur in euangelio, quæ est lex perfectissima ubi specialiter pauperes euangelizantur, quod in nulla alia lege Diuina, uel naturali, uel humana, tale s. consilium tam specialiter in tali modo habetur ut communiter dicunt docto. Math. 5. Beati pauperes spiritu, &c. & Math. 11. Pauperes euangelizantur. & innuitur etiam ibi Mat. 19. Si uis perfectus esse, uade & uende omnia quæ habes, &c. Et Luca 14. cap. Nisi quis renunciauerit omnibus quæ possi. nō potest meus esse discip. Et Math. 19. Ecce nos reliquimus omnia. Et Math. 10. Nolite possidere aurum, &c. ut sic homines ad statum innocentia ut erat possibile Christus reuocaret, in quo statu nulla proprietas contracta fuisset ad communitatem aliquam uel personam, ut ait Chrysostomus: quod dupliciter intelligendum est, secundum Thom. quod s. quatenus erat de iure naturali, uirtute cuius non erat distinctio possessionum licet ex humano con-

dicto facta distinctio prædicta non repugnaret iuri naturali, aut statui innocentiae secundum Thom. 2. 2. q. 66. art. ad primam. Secundo aut quia secundum Hadrian. in 4. de restitutione q. 1. in responsione ad 2. argumentum principale. iure naturæ omnia sunt & debent esse cōia & sine proprietate pro statu innocentiae, ut inquit Chrysostomus, & dictum est. ut de hiis latius & pulchre Bonauentura 4. cap. Sicq; patet quod paupertas euāgelica est omnia contemnere & relinquere perfecte, & per consequens quod ex quo perfectius quis cōtemnit & relinquit omnia temporalia, eo magis accedit ad culmen perfectæ paupertatis euangelicæ. Sed nemo plus aut perfectius contemnit quantum est ex genere suo, quàm is qui omnia relinquit & nihil possidet omnino in particulari & in communi, ut Hieronym. in epist. ad Paulinum. Nemo perfectius erogat quàm qui nihil sibi omnino (ut possibile est) reseruat. ergo talis paupertas supradicta est in culmine celsitudine euangelicæ paupertatis. Ad prædicta omnia expresse facit Bartholus lib. 1. minoricarum cap. 1. dicens statum fratrum min. esse in altissima paupertate fundatum, nec unquam inter seculares aliquem statum reperiri aliquo iure institutionis ob aliquam causam uel delictum huic similem, uel ita pauperrimum: nam homines liberi quorum status est integer habere possunt in proprio & in cōi. Quidam tamen sunt quorum status propter poenam diminutus est ut deportat in insulam, qui licet ea quæ iuris ciuilibus sunt perdant, tamen ea quæ iuris gentium sunt retinent, & ex hiis causis possunt sibi acquirere & actiones habere, ut ff. de poenis, l. quidam sunt, cum aliis concordantiis ibi positis. Quidam sunt serui poenæ, & sic eorum status in totum perimitur quod perdunt omnia: tamen pro alimentis potest sibi legari & ipsemet patitur per se uel per alios iudicis officium implorare ut sibi soluatur, ut ff. de alimentis ciba. leg. l. sicuti. & l. si seruus. ff. de iis qui pro non scriptis habentur. l. si in metallum. Tamen fratres min. pro nulla re temporali possunt ex periri in iudicio, ut infra dicitur. Nullisq; aliis usus pecuniæ reperitur interdictus. Nulli ergo sunt in tanta paupertate propter poenam, in quanta isti sunt propter uotum. Quidam etiam sunt quos seruos fecit captiuitas uel natiuitas, & istis etiam ex causa alimentorum potest legari, & in multis causis pro re temporali in iudicio esse possunt, ut ff. de iudiciis. l. lis nulla, & eis usus pecuniæ &

non est interdictus, ut ff. de manumissis. l. is cui. Non ergo sunt in tanta extremitate paupertatis quanta sunt fratres prædicti propter Deum. De iis etiam qui in ecclesia Dei militauerunt, nullum genus hominum reperio in tam stricta paupertate. De clericis enim secularibus & religiosis non mendicantibus, non est dubium. De aliis uero religiosis mendicantibus constat quod aliqua habent in communi, quoad proprietatem, ut colligitur ex uerbis domini Ioannis 2. in extrauaganti, quia quorundam referentis uerba Gregorii noni, dicentis, Fratres min. & prædicatores in altissima paupertate Domino famulari, & tamen constat ipsos prædicatores in cōmuni habere etiā quoad proprietatem aliqua quod eorum statui non repugnat. Fratres autem minores nihil omnino ex ui regulæ habere possunt ut dictum est, &c. hæc ille. Et Cardinalis Zabarella super Clementina exiui, idem expresse dicit in solutione tertii argumenti, quod fratres prædicatores habent aliqua in communi quoad proprietatem licet dicantur mendicantes, quia habent horrea & cellaria. Fratres autem minores in altiori sunt paupertate tam in pecunia & aliis, quàm etiam in hoc quod illi possunt agere in iudicio, isti non. Item illi proprie dicuntur domini suarum rerum, isti non: sed tamen improprie, quia si possunt licite uti talibus rebus ex concessione domini datis ipsas res taliter possidentis. unde hic est fas utendi secundum ius naturale & diuinum: in aliis autem est ius polyticum & ciuilibus actio, unde & possunt de suis rebus disponere ad libitum: fratres autem min. tantum ad usum simplicem facti, ut dictum est. & idem Panorm. in cap. in præsentia, de probationibus. Et sic patet probatum quod fratres minores ex ui regulæ tenentur ad paupertatem supradictam euangelicam, & quod tam hoc in communi, quàm in particulari, quod solum possumus habere simplicem usum facti sine ullo iure ciuili, quod dicitur talis paupertas est altissima & euangelica, quod aut sit sancta & meritoria, patet ex dictis, & habetur expresse in declaratione Nic. 3. sed an propter hæc debeat nostra religio dici simpliciter perfectior aliis, uideatur latius sup. in introduct. q. 2. &c. & an habere in communi minuat aliquid de perfectione simpliciter, aut de perfectione religionis quæ dicitur perfectio secundum quid, &c. Nunc 2. restat probare quod Christus & Apostoli hanc paupertatem supradic. seruauerunt, & uerbo & exemplo docuerunt. Hoc
f z autem

Hoc autem probatur primo: quia sic habetur in declar. Nic. 3. ubi sup. quæ est approbata solēniter in concilio Viennen. & per Clemen. 5. in sua declaratione. Et licet dominus Ioann. 22. oppositum decreuerit, tamen adhuc ualet prædicta declaratio Nic. 3. ut latius uidebitur infra, &c. in respons. ad 4. argumentum. Secundo probatur idem: quia ut refert Bonauentura cap. 4. in legenda beati Ioannis Euangelistæ habetur quod Apostoli dixerunt, Nulla ratione possumus accipere aurū aut uestes, aut domos, aut prædia, aut seruos, &c. & ad id est Chrysostomus super Math. 10. Nolite possidere aurum, &c. ubi patet renunciatio mobilium & immobilium in Apostolis ex præcepto Christi. Et glos. super illud Ioannis 4. uenit princeps mundi huius & in me non habet, &c. dicit, Noluit dominus habere quod perderet, uenit pauper ne haberet diabolus quod auferret. Tertio probatur, quia Christus & Apostoli fecerunt quicquid docuerunt, aut consuluerunt faciendum pertinens ad uirtutem & uitam euāgelicam, ut patet actu 1. Caput Iesus facere & docere, non enim ut hypocritæ, dicunt & non faciunt. Sed prædicta paupertas altissima & euāgelica est ut patet ex dictis, ergo eam uerbo & opere seruauerunt & docuerunt, saltem ad tempus, & ut personæ particulares in seipsis uiam perfectionis aliis ostendentes: quod dico, quia pro aliquo tempore hanc paupertatem non seruauerunt, ut dicitur in respōs. ad 3. argumen. Neq; ut personæ cōmunes & prælati ecclesiæ, ut proxime dicitur in quarta probatione subsequente. Quarto probatur, seu potius ad maiorem declarationem omnium prædictarum probationum pro hac difficultate, s. quomodo Christus & Apostoli seruauerunt & consuluerunt prædictam paupertatem euāgelicam. Notandum ut habetur in tract. 10. plag. paupertatis, in argumento 3. partis, quod Nicolaus Glasberger in sua chronica dicit, quod frater Vbertinus de Cassali qui dudum tempore Clemen. 5. ordinem Carthusiens. intrarat propter tribulationem quam in concilio Viennen. passus fuerat anno Domini 1313. requisitus de mandato domini Papæ Ioannis 22. qui nuper dixerat in sua decretali, Cum inter nonnullos: Paupertatem euāgelicā non carere dominio in cōmuni, quodq; Christus & Apostoli habuerunt aliquid proprium in communi, tamen postea habens ordinem prædicatorum ex sua parte ad disquirendam hanc materiā

&

& fratres min. ex altera, fecit præfatum mandatum ipsi Vbertino ut breuiter responderet circa hæc quid sibi uideretur. Qui respondit, quod simpliciter nil est negandum seu affirmandum, sed potius distinguendum sic, Primo Christus & Apostoli fuerunt in duplici statu: fuerunt enim uniuersalis ecclesiæ prælati noui testamēti, & hoc modo habuerunt aliquid quoad distributiōis & dispensationis auctoritatem pro dando pauperibus & ministris ecclesiæ sicut de Apostolis dicitur, & hoc negare est hæreticum, & ex hac prælationis auctoritate Christus habuit loculos quod nullus negat. Secundo possunt Christus & Apostoli consyderari in alio statu, s. ut personæ singulares in fundamenta perfectionis religiosæ & perfecte mundi contemptores, & gloriam mundi conculcantes, & Christi consilia de super erogatione perfectionis in seipsis obseruantes, & dictæ perfectionis exemplum tribuentes, uolentibus ea obseruare: & si quærat an isto modo habuerint propriū, Distinguo de duplici modo habendi, s. ciuilitate & polytice, seu mundane, quemadmodum habendi diffiniunt leges Imperiales, duas eius partes ostendentes hiis uerbis (ea haberi dicimus in nostris bonis in quibus habitis defensionem, & in non habitis repetitionem habemus) & sic patet quod qui hoc modo ciuilitate aliquid habet, potest sua defendere ab inuasore, & repetere à retentore in iudicio per iudicem tēporalem, & isto modo dicere Christum & Apostolos habuisse rem mundanam est hæreticum: quia est contra euāgelium, ibi, Et qui uult in iudicio tecum contendere & tunicam tollere, præbe ei & pallium, &c. Item ab eo qui auferret tibi uestimentum noli prohibere, &c. quod & ipse Christus fecit: quia fecit quod & docuit, Actuum 1. s. prohibuit defensionem habiti & deperditam repetitionem, & iste modus habendi proprie dicit in re proprietatem & dominium ciuile habere, & quia Christus & Apostoli hoc mō non habuerunt, ideo dicitur Math. 19. Ecce nos reliquimus omnia & secuti sumus te, &c. quia hoc modo non habuerunt dominium nec proprietatem in particulari, neq; in communi, & isto modo credo quod uolunt dicere fratres min. licet non satis distinxerint diuersos modos habendi. Alio modo possunt haberi res temporales quo ad ius naturale, uel quo ad ius charitatis fraternæ, s. ad sustentationem naturæ & status, repellendo diuitias, ne aliquid male saperēt uel recolerent

uel

uel mundi pompam nutrient, & hoc modo Christus & Apostoli habuerunt bona temporalia, ut panem, uinum, pisces & uestes, & cætera necessaria uitæ: quia hoc non prohibuit Christus, & aliter dicere est hæreticum: & hoc modo fratres min. habent aliquam rem, & sic credo quòd uolūt dicere fratres prædicatores, hæc Vbertinus. Hæc eius responsio fuit lecta in consistorio summi Pontificis, & à Papa & ab utraq; parte contraria approbata est, quod factū est anno Dom. 1330. dñ. 27. Septembris. Addens ipse Vbertinus quòd erat paratus reddere rationem de prædictis, & ostendere falsa & hæretica alia in contrarium asserta. quibus auditis dominus Papa Ioan. 22. fuit nostro ordini recõciliatus, reuocās quæ dixerat in contrarium, hæc in prædicto tract. 10. plag. Et cum prædictis concordant Bonauentura 4. & 6. cap. addens quòd prædictam perfectionē paupertatis euangelicæ ad tempus seruauerunt Apostoli: & ad tēpus ex causa imminēte Christi passione, & post per paululum temporis ex dispensatione Domini eam nō seruauerunt cū aliis discipulis & fidelibus, ut Act. 4. habetur, & post ad priorem formā paupertatis euangelicæ redierunt, ut hoc inf. in respon. ad 3. argument. patebit. Nos ergo fratres min. ex regula ad illā perfectionem euangelicæ paupertatis supradictam, quam Christus & Apostoli ut particulares personæ aliquando & pro maiori tempore uitæ Apostolicæ tenuerunt, obligamur ut dictum est, ut ait Bonauen. cap. 2. in 3. trac. libri Monumenta minorum, & idē sæpe replicat 4. & 6. cap. Et sic patet probatio totius 3. pñcti principalis ex omni eius parte.

¶ Contra prædicta omnia multi doctores oppositū tenentes, præsertim omnes fere de ordine prædicatorum, Signanter Floren. in 4. parte summæ tituli 12. cap. 4. per totum latius arguit, maxime probando tria (quæ in prædictis supponuntur) esse falsa. Nam in tota hac q. præsupponitur 1. quòd in rebus aliquibus possit esse aliquis simplex usus facti tantum sine ullo iure aut dominio in re aut in usu ipsius rei habito. Secūdo præsupponitur quòd in rebus usu consumptibilibus potest separari aut distingui usus ipsius rei à dominio, uel à iure ipsius rei. Tertio præsupponitur quòd in euangelio habetur talis paupertas qualis supra in primo puncto diffinita est, qualis in hoc 3. puncto probata est, quòd q; Christus & Apostoli seruauerunt & consuluerunt eam. Contra hæc tria dicta arguit

quit Floren. ubi sup. Et primo contra primam sic: quia si quis habet simplicem tantum usum rei sine ullo dominio aut iure. ergo iā utitur tali re aliena sine ullo iure, & per consequens sine iure & iniuste & illicite, & hanc rationem multiplicitate auctoritate & ratione probare nititur & roborare. Sed hæc ratio nil ualet: nam ad eā respōdeo quòd sine ullo dominio aut iure polytico utimur talibus rebus, non tamen sine iure Diuino aut naturali, sicut aues & iumēta, aut potius serui utuntur rebus dominorum suorum, ut dictum est: & sic nos licite utimur eis. Ideo ut habetur in tab. 19. Vic. gen. in rebus quibus utimur non habemus ius utendi, s. polyticum, bene tamen habemus fas utendi. quòd est ius naturale uel Diuinum patet ex dictis. Faciunt ea quæ notantur in cap. Omnes leges dist. & in glos. ibidem. quòd cum dicitur quòd nō potest esse usus simplex licitus sine iure aliquo uel proprietate. Respōdeo quòd hoc est uerum lege ciuili & humana, non tamen lege Diuina: quia est fas, id est, æquum. Vnde dicitur in cap. Omnes leges, fas lex Diuina est: ius lex humana: transire per agrū alienum fas est. ius non est. Iure Diuino licitum est comedere uuas in necessitate in agro alterius, sed non exportare: conteri etiam spicas & comedere licitum est, ut dicitur 7. q. 3. cap. primo. Sed non mittere falcem, ut dicitur de consecra. dist. 5. cap. discipulos. Sed licet sit æquum lege Diuina, quia est fas, non tamen est ius. i. ius non dat ciuilem actionem, hæc glos. & addit, ubi enim aliquid mihi prodest & tibi nō nocet. i. tu non habes pro nocumēto: immo tibi placet & tu concedis, æquum est ut mihi non prohibeas, licet ius tibi (alias & melius mihi, deficiat. ut ff. de aqua pluuiæ arcenda, l. in summa 5. Itē uarie hæc glos. Sic ad propositum possum in rebus quibusq; etiā usu consumptibilibus habere usum simplicem facti tantum. i. eis uti ad meam necessitatem lege Diuina, quia fas mihi est. i. æquum te concedente ad meam necessitatem talem usum, licet in eis ius non habeam. i. ciuilem actionem aut dominium non habeā: quia s. lex ciuilis uel humana hæc non mihi concedit: & per hæc solūtur oēs auctoritates & rationes quæ adduci possunt in oppositum Et concordat Nicol. 3. articul. secundo addens. Nec hiis obuiare dignoscitur quòd ciuilis prouidentia in humanis rebus humane constituit. uidelicet non posse usum uel usum fructum à dominio perpetuo separari, quòd ne dominiū dominis (semper abscedente usu) red-

redderetur inutile temporalem utilitatem tantum in constituen-
do prospiciens ista decreuit: retentio namq; dominii talium rerum
cum concessione usus facta pauperibus meritoria est, & professio
ni pauperum oportuna, &c. hæc ille. & sic patet responsio ad pri-
mum.

¶ Contra secundum s. quòd in rebus usu cõsumptibilibus potest
distingui & separatim haberi & concedi usus simplex facti tantum
à dominio & iure ciuili ipsius rei uel usus rei. Arguit Floren. & a-
lii sic s. In rebus cuius usus non est sine proprietatis cõsumptione,
impossibile est esse omne ius in usu sine iure in proprietate, aut ha-
bere licite usum sine proprietate, quòd patet: quia ex quo consu-
mitur proprietate per talem usum, iam ipse usus non esset licitus ni-
si possit licite consumere proprietatem annexam: proprietatem
autem talem non possem licite consumere, nisi haberem eam, aut
nisi haberem ius ad eam consumendam. ergo patet prædicta ma-
ior, quòd s. in rebus cuius usus non est sine proprietatis consum-
ptione, impossibile est habere licite usum sine proprietate, aut sine
iure in proprietate consumenda. Sed in rebus usu cõsumptibili-
bus, utpote in pane, & uino, &c. quæ comeduntur, aut quando
comeduntur non est usus commestionis aut consumptionis ear-
um sine consumptione proprietatis simul. ergo in talibus nõ po-
test usus earum ab earum dominio & proprietate seu iure separari.
& hæc est potissima ratio circa hoc, sed nihil concludit, nam fa-
cilis est responsio.

¶ Respondeo ergo ad hoc negando ma-
iorem: Nam in talibus rebus licet non possit haberi ius in earum
usu sine iure in earum proprietate, de quo ego non curo, ex quo
ut dictum est, nullum ius nos habemus in rebus, aut in earum usu
quæcunq; sint illæ res, tamen bene potest haberi licite usus talium
rerum usu cõsumptibilium sine quòd habeatur proprietate, aut
ius aliquod in eis aut in earum proprietate aut usu: quàmuis sit in-
separabilis proprietate aut ius ab earum usu cū quo simul perit pro-
prietate & ius: & potest quis licite habere usum nudum simplicem
facti, & per talem usum consumere ius & proprietatem annexam,
uel inseparabilem, liceat non habeat ipse ipsam proprietatem aut
ius prædictum in re aut in usu rei: quia cui conceditur principale.
i. cõsumptio rei per nudum usum eius, conceditur & accessorie
annexum, etiam inseparabiliter, s. cõsumptio iuris & proprieta-

tis

tis cuiuscunq; tali rei annexæ ad quemcunq; pertineat tale ius, ta-
lisq; proprietate: sicq; concedo quòd dominium & proprietate ta-
lium rerum transit i. perit cum usu earum, sicut Ioann. dicitur
quòd transit. i. perit mundus, & concupiscentia eius. Non tamen
transit dominium in aliquem, puta in cõsumentem seu utentem
talire, neq; efficit aut denominat illum dominum illius rei aut iu-
ris eius, quando non est capax talis dominii aut iuris ciuilis. Hæc
omnia patent clare: quia uolatilia & iumenta dominorum habent
usum simplicem rerum eis à dominis concessarum, utpote panis,
uini, &c. Non tamen habent dominium proprietatem aut ius ciui-
le in eis aut in earum usu, quia non sunt capacia talium dominio-
rum aut iurium, aut quia non conceditur nisi tantum simplex usus
earum, ut seruis conceditur à suis dominis: & quàmuis cõsumpti-
bili tali simplici usu rerum cõsumptibilium pereat & consumatur à prædi-
ctis uolatilibus & iumentis dominium & ius earum, non tamen
sequitur ex hoc quòd sicut habebant usum earum, quòd ergo ha-
beant dominium & ius earum: sicq; patet quòd per usum simplicem
facti tantum possunt licite cõsumere tales res & dominium & ius
eis inseparabiliter annexum, cuiuscunq; sit tale dominium & ius,
sine hoc quòd habeant aut dicantur habere polytice dominium aut
ius polyticum talium rerum aut in earum usu, sicq; patet haberi u-
sus simplex: quàmuis dominium annexum non habeatur polyti-
ce licet habeatur realiter. i. licet habeatur tanquàm res annexa rei
ipsi cõsumptibili, non tamen tale dominium habetur, tanquàm
dominium aut tanquàm ius polyticum, sed ut consumatur cum
ipsa re quæ per usum consumitur seu consumenda est. Et cum hi-
is concordat expresse Cardinalis Zabarella in Clementina exiui,
dicens. quòd potius uidetur hic esse disputatio de uerbis quàm de
rebus, rebus autem & non uerbis legem imponimus, ut l. 2. C. de
legatis, & de liberis præteritis, l. 3. Nunquàm enim interpretatio
uocabuli tantum ualet ut melior sensu existat: ideo stando in re,
semper saluatur status nostri perfectio supradicta de paupertate,
& de simplici usu facti tantum. Nam ut ait idem doct. in solut. pri-
mi & secundi argumenti, ubi supra fratres min. habent usum rerum
cõsumptibilium, licitum tamen, qui tamen aliquando est & po-
test dici usus iuris: nec propterea dicitur non esse simplex usus fa-
cti: quia in hiis in quibus usus separatur à dominio, habent tan-

t

tum

tum usum licitum, in aliis autem usu consumptibilibus dum consumuntur, si dicis quod habent proprietatem, dico quod non habent eam tanquam proprietatem, sed in consequentiam usus. Si autem dicatur quod non habent proprietatem, sed est cōdecentis donec iam usi fuerint & donec consumpserint talem rem puta panem, uinum, &c. tunc iam cessat ratio in contrarium, & licet extra uagans domini Ioan. 2. 2. approbent primum dictum seu modum s. quod habeat proprietatem seu ius propter inseparabilitatem, non tamen multum in hoc refert, ex quo non habent eam ut proprietatē aut ius ut præ dixi, quodcumq; teneatur. hæc ille: Zabar. qui expresse cōcordat cum prædicta nostra respons. faciunt & ad hoc ea omnia quæ ad 1. argum. dicta sunt, applicentur ut oportet.

¶ Contra tertium, quod 1. in euangelio habetur nostra prædicta paupertas, quodq; Christus & Apostoli eam seruauerunt ut particulares personæ, & consuluerunt. sic arguit Flor. ubi sup. & alii quia Ioan. 12. & 13. legitur dominus loculos habuisse, unde necessaria pro se & Apostolis & pauperibus emebantur & prouidebantur: ut etiam patet Ioan. 4. ergo uidetur pecunias saltem habuisse quo ad dominium & ius seu auctoritatem dispensandi, &c. saltē in communi. Item Act. 4. dicitur quod erant illis omnia communia, & Augustinus in sua regula dicit quod talis erat uita Apostolica habere in communi proprium seu dominium: & quod conformiter ad id ipse suam instituit religionem. Sufficit ergo discipulo si sit sicut eius magister Christus: & sicut eius magistri Apostoli fuerunt, Math. 10. Item quia si in cōmuni & particulari prædictam paupertatem Apostoli seruauerunt, ergo episcopi eis succedentes similiter tenerentur seruare, & per consequens saltem à tempore beati Siluestri quando possessiones rerum temporalium uenerunt in ecclesiam episcopi essent in statu damnationis, ut dicebant Manichæi, quod absit: quia ut habetur 1. 2. q. 1. c. expedit, & cap. illi autem, ubi sic habetur, expedit facultates ecclesiæ possideri & proprias perfectionis amore contemni: neq; enim repugnat perfectioni habere in cōi dominiū seu proprietatem, ergo. Respondeo ad 1. ex Ioan. 12. 13. & 4. &c. Respondeo secundum Bonauen. c. 4. quod Christus habuit loculos dupliciter. Vno modo ut persona cōis, s. ut prælatus ecclesiæ, ut sic dispensaret pauperibus & aliis sibi commissis, utpote Apostolis & aliis discipulis ut ait Chrysostr.

super Ioan. omel. 8. & Aug. super Ioan. omel. 60. habebat loculos à fidelibus oblata referuantes & suorum necessitatibus & aliis indigentibus tribuebat. Tunc primum ecclesiæ pecuniæ forma in troducta est, hæc August. & sic hoc modo ut prælatus ecclesiæ habuit Christus dominium & proprietatem polytrice aliquarum rerum, saltem quoad auctoritatem dispensandi subditis & pauperibus, ut sup. dictum est secundum Vbertinum. Et similiter hoc modo Apostoli ut prælati ecclesiæ habuerunt sicut & Christus. & similiter episcopi ecclesiæ succedentes, Apostolis in hac dignitate prælationis habent & habere possunt, ut innuitur ex August. ubi sup. ad prouidendum pauperibus & subditis, & sic habere nō minuit perfectionem simpliciter, ut dictum est sup. in introduct. q. 2. quia & sic conueniunt cum Christo in habendo & in habendi ratione. Alio modo Christus habuit loculos dispensatiue, s. pro instructione seu consolatione infirmorum & imperfectorum in hoc quod s. habent loculos pro seipsis: qui & si sint perfecti respectu aliorum habētium propria uel multa & magna, cum ipsi habeant pauca. Sunt tamen imperfecti in hoc respectu illorum qui nihil omnino habent in hoc mundo. ut ergo non putarent homines esse illicitum habere loculos, ideo Christus dispensatiue propter imperfectos instruendos, quod non est illicitum, eos habuit. Et hoc ait Chrysostr. ubi sup. dicens: multa enim ad nostram dispensans doctrinam agebat Christus. Et Hug. super Ps. 10. dicit, Habebat Iesus loculos conformans se imperfectis. Nam in numero imperfectorum inueniri uoluit, ne præsumerent non accipientes, & confunderentur accipientes, & concordat Augustin. super illud Ps. 103 Producentis scenum iumentis &c. dicens. Cū uideret Christus Paulum aliquando ista nō quæsiturum, præuidit ne dānaret quæsiturum, & præbuit exemplum infirmo. & concord. expresse Nic. art. 2. dicens. Neq; hiis obstat quod interdum dicitur Christus loculos habuisse. Nam sic ipse Christus cuius perfecta sunt opera in suis actibus uiam perfectionis exercuit, quod interdum infirmorum personam Christus suscepit in loculis, &c. Ex quibus expresse patet, quod nihil ualet glossa quam dat Floren. in 4. parte sumtit. 12. cap. 4. §. 21. quod habuit loculos pro infirmitate carnis infirmis cōdescendēs. i. & pro nēctate & necessitatibus & egentibus.

ex carnis infirmitate condescēdens, quæ glos. facile refellitur per hoc quòd sæpe dicitur quòd in perfectis mente Christus condescēdens egit sæpe opera nostræ imperfectiōni conformia, &c. ut ad literam patet ibidem. Sed notandum quòd ut bene ait Galetanus 2. 2. q. 188. art. 7. & sumptum est ex Bonauen. 4. cap. supra dicto, portare seu habere oculos dicitur & est imperfectior moraliter ad hunc sensum, respectu sui oppositi, quia s. non est tam perfectum opus ex se sicut est suum oppositum, s. non habere oculos. Sicut comedere aut fugere mortem, non est tam perfectum opus ex suo genere aut statim nominatum, sicut est abstinere & fortiter expectare mortē seu aggredi, &c. Et sic intelligitur quòd Christus egit opera in perfectis conformia, fugiendo & portando oculos aliquando: quāuis respectu ipsius Christi, & cum circūstantiis cum quibus Christus illa faciebat perfectius & sublimius fiebant à Christo, & erant perfectiora opera quā quæcunq; alia etiam heroica aliorū, quia perfectius Christus comedebat, quā Baptista abstinerebat, &c. ut Nic. 3. ibidem dicit. Nos ergo fratres min. non imitatur Christum in habendo oculos aut proprium primo modo, ex quo non succedimus in dignitate episcopali. Neq; in secundo modo quo dispensatiue habuit pro infirmis aut imperfectis. Sed in eo modo quo consuluit uiam perfectionis, ut à oculis & proprio quocunq; in communi & particulari renunciaremus cū ipso Christo & Apostolis ut personæ particulares perfectionis uiam uerbo & opere ostendentes erant, ut supra probatum est: quod & innuitur Math. 17. quando ad proprios usus nō soluit didrachma de oculis quos habebat pro necessitatibus pauperum & sibi commissorum, sed miraculose de pecunia inuēta in ore piscis, & late supra probatum est. Sicq; discipulus non est supra magistrum aut magistros. in eo quòd tanq̄ exemplum perfectionis imitandum dictum est. Non enim contentari debet discipulus in hiis quæ dispensatiue pro imperfectis magister agit, sed ad imitandum eum in perfectioribus ut oportet & decet conandum est, ut ait Bonauentura 4. cap. quanto magis quòd hoc s. sufficit discipulo, ut sit sicut magister, potius dictum est pro solatio tribulationis, ut s. in magistri exemplo, in tribulationum sufferentia uiriliter perseuerarem, quā ut in dispensatiuis condescensibus pro imperfectis eum imitemur. Ad aliud autem ex Act.

4. Respon. secundum eum Bonauentura cap. 4. & 6. & 2. quòd illa erat uita seu regula constituta sub Apostolis, non pro ipsis Apostolis, prout erant personæ particulares, sed pro aliis fidelibus simul. & pro ipsis prout erant prælati, & sic diuersimode. Nā pro aliis omnibus inter quos erat multitudo neophitorum uirorū & mulierum quibus subita egestas forsā non conueniebat, erat illa regula sub Apostolis instituta tunc ut uiuerent sine proprio in particulari, sed haberent proprium in communi: ita ut nullus eorum egeret quo ad usum. Apostoli autem ut personæ cōmunes & prælati habebant auctoritatem dispensandi precium rerum uenditarum, & habebant oculos ut supra dictum est: sed ut personæ singulares ipsi & aliqui discipuli alii habebant usum tantum illarum rerum communem cum aliis sine dominio polytico sicut in statu innocentiae fuisset, ut innuitur 2. q. 1. c. dilectissimi. Sed postea ipsi Apostoli prædictam dispensatiuam auctoritatem eis ratione praelationis competentem super illis bonis tēporalibus illius multitudinis tanquā impeditiuam uerbi Dei dimiserunt committentes eam aliis 7. diaconibus, ut habetur Actuum 6. & ipsi Apostoli ad primariam nuditatem & paupertatem eis à Christo iniunctam ad prædicandum missis: quam etiam ante passionem Domini seruauerunt, redierunt ut personæ particulares carentes oculis, & omni dominio & iure polytico cuiuscunq; rei, ut supradictum est. Ita quòd Apostoli quadrupliciter in hoc se habuerunt, & aliqui alii discipuli. Nam primo ut personæ particulares perfectionem euangelicam seruantes & uerbo & exemplo docentes, caruerunt oculis missi ad prædicandum, & omni dominio & iure polytico rerum temporalium omnium. Secundo imminente passione Christi de speciali eius dispensatione propter necessitatem persecutionis, tunc & post paululum temporis à passione Christi iminentem oculos habuerunt pro seipsis etiam ut personæ particulares. Tertio ipsi ut prælati ecclesie bona multitudinis credentium ad tempus dispensauerunt & habuerūt auctoritatem circa ea, ut Actuum 4. Quarto illam dispensationem tanquā impeditiuam uerbi Dei dimittentes eamq; aliis committentes, ut Actuum 6. ad primariam reuersi nuditatem ut personæ particulares oculis & proprio & iure aut dominio quocunq; polytico caruerunt in supradicta altissima & euangelica paupertate uiuentes

Et secundum prædictam distinctionem debent intelligi multi textus iuris Canonici & doctorum qui uidentur dicere quòd illa regula Actuum 4. erat cõs Apostolis & aliis uiuendo sine proprio in particulari habendo illud in communi: quia intelligitur ac commode ut dictum est, quòd s. alii habebant in communi ut erant personæ particulares: Apostoli autem ut erant prælati habentes proprium in communi, sed tantum usum illorum bonorum communium, ut dictum est. Sicq; patet quòd aliæ religiones sequuntur illam uitam sub Apostolis institutã pro illa multitudine fidelium modo prædicto Act. 4. habentes in communi proprium uel dominium. Nos autem fratres min. aliam perfectiorem regulã paupertatis quam ipsi Apostoli ut personæ particulares aliquãdo seruauerunt profiteamur, ut dictum est. ut magis à temporalibus elõgati, & à periculis temporalium ad Diuina confidentius subleuemur: hæc ex Bonauen. ubi sup. Et per hæc patet quòd impugnationes & rationes facit Flor. ubi sup. §. 2. 2. quo ad hoc uolens oppositum probare, nil ualent, neq; canones aut auctoritates quas adducit, concludunt pro eo contra nos, quia accommode ut dictum est, sunt omnia intelligenda & concordanda.

Ad aliud, quòd ergo episcopi tenerentur seruare præfatam paupertatem euangelicam. Respondeo secundum Bonauenturam c. 4. quòd Apostolis non est imposta talis paupertas euangelica, ut prælatis, sed ut personis particularibus missis ad prædicandũ uerbo & exemplo talem perfectionem & legem Christi, episcopi autem non succedunt illis nisi ut erant prælati in dignitate & auctoritate prælationis Apostolicæ, non in forma illius paupertatis, ut patet 1. 2. q. 1. cap. 8. uidentes. Ideo ergo ad illam uitam paupertatis non tenentur, sed illi tantum qui ad hoc sponte se obligant propter Christum, ut sunt fratres min. ex quo indifferenter talis uita omnibus uolentibus eam imitari proponitur: ut etiã innuit Hieronymus ad Elbediadem, Si uis perfecta esse, fac quod fecerunt Apostoli, &c. Vede omnia quæ habes, &c. Et quod additur, quia habere in communi nõ minuit statum perfectionis simpliciter uerum est: minuit tamen statum perfectionis religionis quæ est status perfectionis secundum quid, ut latius supra in introduct. q. 2. &c. habetur. Et quod etiam additur quòd expedit habere in cõi, &c. dico quòd expedit quidem aliquibus & ecclesiæ: sed etiam aliqui-

quibus aliis expedit & conueniens est nihil habere polytice, neq; in cõi, neq; in particulari, ut ait Bonauen. ubi sup. id quod nos fratres min. tanquã expeditissimum ad salutem & perfectionem religionis amplectens de auctoritate euangelica apostolica & ecclesiastica profiteamur. & sic patet responsio ad tertium.

¶ Quarto contra omnia tria puncta & præsupposita in hoc 3. pũcto principali huius quæstionis, & in tota hac q. arguitur, quia dominus Ioan. 22. in suis extrauagan. expresse oppositum decreuit, dicens hæreticum esse tenere quod dictum est. Nam in extrauaganti quæ incipit, Cũ inter nonnullos, declarat quòd est hæreticum dicere quòd Christus & Apostoli nihil habuerint proprium, nec in communi, neq; in particulari. & in alia extrauagan. ad conditorem. declarat quòd in rebus usu consumptibilibus non potest separari neq; haberi nudus usus facti sine dominio & proprietate. quòd q; in quibuscunq; rebus nõ potest licite haberi usus simplex facti tantum sine usu in re aut in usu rei ipsius: quòd q; dominium rerum usu consumptibilium nõ pertinet ad ecclesiam Ro. quòd q; concessio syndicorum ad tractandum res quibus utuntur fratres &c. alia secundum Nic. 3. & Martin. 4. quòd nihil ualet & reuocat illam ne deinceps talibus syndicis utamur, &c. & in alia extrauagan. quia quorundam iterum ea omnia confirmat & decreuit hæreticum esse asserere contrarium ad prædict. extrauagan. ergo per hæc uidetur falsum oẽ quod supradictum est secundũ Nic. 3. &c. in tota hac q. Respondeo quòd quo ad hanc materiã de hiis extrauagan. Ioan. 22. & de declar. domini Nic. 3. & Clem. 5. sunt 4. præcipui modi respondendi, quorũ duo primi sunt in fauorem dom. Nic. 3. & contra oĩa supradicta in hac quæst. Tertius modus est in fauorem Nic. 3. & oĩum dictorum in hac q. contra dominũ Ioan. 22. Quartus modus est pro concordia & pro saluanda ueritate omnium extrauagan. Ioan. 22. & declarat. Nic. 3. & Clem. 5. & omnium prædictorum. Et in hoc tandem standum censeo ut uidebitur. Est ergo primus modus respondendi aliquorum ut refert Floren. 4. parte summæ tit. 12. cap. 4. §. 23. quòd declaratio domini Nic. 3. & Clm. 5. quo ad hæc omnia supradicta est reuocata per extrauagantem domini Ioan. 22. tanquã falsa aut tanq; dubia. Sed certe hic modus dicendi est impius, ideo facile repellitur à domino Florentino ibidem.

Secundus modus dicendi est ipsius Flor. ibidem, quòd s. dominus Ioann. 22. in prædictis extrauagan. declarauit & limitauit quomodo deberet intelligi prædicta declaratio domini Nic. 3. sicq; nõ contradicunt sibi inuicem. Sed dominus Nicolaus 3. debet intelligi & limitari secundum extrauagan. domini Ioann. 22. quia si Papa potest declarare & limitare sacram scripturam, ergo à fortiori scripta & decretales aliorum pontificum, & quòd sic ipse Ioann. 22. dicit in prædict. extrauagan. sæpe quòd sic intellexit Nic. 3. sicut ipse ibi decernit: & per consequens omnia supradicta in hac quæstione essent falsa, nisi secundum extrauagan. Ioannis 22. limitentur in oppositum sensum. & concordat Gaietanus in 1. quo lib. in 2. parte apologiæ de auctoritate Papæ ca. 13. quàmuis alia uia nitatur euadere, sed pueriliter ut patet intuenti. Sed certe iste modus dicendi nil ualet, quia ipsa declaratio Nic. 3. apertissime reclamationem, quòd intelligatur alio modo quàm expresse sæpius sonat: maxime quia in fine ipsius declarationis habetur quòd Nic. 3. uult intelligi ad literam ut sonat, quòd q; sic intellexit ipse. ergo dicere quòd intellexit oppositum quàm expresse sonat sæpius, nõ est declarare, sed peruertere sensum illius: maxime quia omnes tã Pontifices subsequentes, quàm doctores intelligunt illam ut sonant in extrauagan. Ioan. 22. habetur, sed aliter. Tertius modus dicendi est, quòd uerè dominus Ioann. 22. contradixit in suis extrauagan. declarationi domini Nicolai 3. & per consequens quòd ipse Ioann. 22. errauit, & quòd in morte se retractauit de hiis: quòd contradicat patet ex uerbis ipsarum extrauagã. suprapos. & ex uerbis ipsius declarationis Nic. 3. ut supra dictum est, & omnes fere doctores sic intelligunt esse, s. inuicem contraria. Quòd ergo dominus Ioan. 22. errauerit in hoc, probatur, supposito quòd Papa potest errare decernendo ea quæ sunt fidei & morum: maxime si non faciat quod in se est, ut cõmuniter tenetur ab ipsis Thomistis cum prædicta limitatione. hoc ergo supposito, probatur quòd Ioann. 22. in hoc potius errauit, quia declaratio Nic. 3. facta est sine passione & præuia magna examinatione & multitudine doctorum interueniente, ut habetur in eadem declaratione, & in sumuario Pontificali ordinis, fo. 7. & 8. Item est solemniter approbata per Clem. 5. in concilio Viennensi, ut patet in lib. 6. & Clem. tit. de uerb. sign. & per alios eius successores confirmata,

ut

ut patebit infra in fine huius quæstionis. Item quia antecessores omnes de hoc loquentes Pontifices etiam cum prædicta declaratio Nic. 3. concordant. Item quia auctoritas scripturæ & rationes ex ipso euangelio sumptæ, magis faciunt pro ea ut pater ex omnibus supradictis. Extrauagan. autem domini Ioan. 22. nihil horum uel non sic habet, ut patet: quia ex indignatione contra nostrum ordinem illas edidit, ut patet in sumuario ubi supra: & ut habetur in summa de Turre cremata, lib. 4. parte 1. cap. 9. quia eo uiuente fuit Petrus de Corbario de ordine nostro minorum erectus in Papam, & inde habuit indignationem. & quia nõ consensit ei nõster ordo in quibusdam dispensationibus contra regulam, ut latus habetur in dialogis Okami, præsertim in 6. parte dialogorum. & non cum tanta examinatione doctorum eis edidit: neq; sunt per ecclesiam sic approbatæ, & omnes successores Pontifices potius pro Nic. 3. quàm pro domino Ioan. 22. in hoc sunt ut patebit. Maxime etiam quia dominus Ioan. 22. dicitur alias hæreticasse circa aliam, ut non solum Okam, ubi sup. Sed & episcopus Abulensis alias Tostado, refert & dicit in suis defensionibus 2. parte, c. 30. Ergo ex hiis uidetur quòd declaratio Nic. 3. sit maioris auctoritatis, & quòd habet potiores causas ueritatis, & per cõsequens, quòd sententia contraria domini Ioan. 22. an sit falsa, aut non debet esse uera saltem probabiliter. Quòd autem in morte se retractauit, hoc habetur declaratum in tab. 19. Vic. gen. anno Domini 1499. in cap. gen. Meclinens. celebrati, ubi sic habetur: Capitulum generale declarauit quòd Papa Ioann. 22. reuocauit ante mortem suam quicquid dixerat seu fecerat contrarium ecclesiæ & determinationi Romanorum Pontificum. sicq; eius extrauagan. contra Nic. 3. & Clem. 5. nullius sunt roboris uel momenti, hæc ibi: Et similiter dixit Nic. Glasberger in sua chronica, ut dictum est supra. & ex illa chronica credo quòd dixit seu declarauit hoc prædictum capitulum generale: & propter hanc reuocationem non est dicendus hæreticus dominus Papa Ioan. 22. Ecce ista tria dicit iste tertius modus dicendi. Sed certe quàmuis pro foro conscientie forte possit tute teneri iste tertius modus respondendi, dico forte propter ea quæ proxime dicentur, tamen pro foro exteriori ecclesiastico, non est tutus, sed temerarius, & grauiter puniretur qui sic dogmatizaret: tum quia non sufficienter constat quòd

u

domi

dominus Papa Ioan. 22. contradicat prædictæ declarationi domini Nic. 3. aut concilii Viennæs. approbationi: ut patebit, quia possunt concordari. tum quia per consequens non constat sufficienter quòd dominus Ioannes 22. in prædictis extrauagan. errauerit (modo alias errauerit, modo non) Similiter non constat sufficienter de prædicta sua retractatione: constat autem de prædictarum extrauagan. auctoritate: quia inter alias extrauagantes habentur cõter à docto. & ab ecclesia approbantur. ergo propter hoc non uidetur satis tutus ille tertius modus. Ideo E. nchyridion fratrum min. dub. 2. fol. 67. uidetur temere sic respondisse secundum hunc 3. modum. deo 4. modus saluo semper meliori iudicio, mihi ex supra dictis uidetur posse elici pro concordia & ueritate omnium hinc inde saluanda, & pro respõsione quæ satisfiat. Iste autem modus stat in duobus dictis, quorum primum est, quòd dom. Ioann. 22. non contradicit dom. Nicolao 3. & quòd uterq; uere locutus est, sed æquiuoce ad suum quinq; sensum. Sic scilicet quòd quando dom. Ioan. 22. in extrauagan. cum inter nonnullos. dicit quòd hæreticum est dicere, quòd Christus & Apostoli nihil habuerunt in cõmuni seu particulari, certe uerum dicit, quia ex quo eius contradictoria affirmatiua est uera & Catholica. hæc scilicet quòd Christus & Apostoli habuerunt aliquid proprium seu dominium in cõmuni. quòd patet, quia ut personæ communes & prælati ecclesiæ habuerunt aliquid proprium, ut supra probatum est fo. 103. secundum distinctionem factam per Vbertinum, scilicet si aliquo modo ut persona communis habuit proprium Christus & Apostoli, iam illa affirmatiua uerificatur quòd habuerunt proprium. Sicut si quis aliquo modo currit uerum est quòd currit: ad ueritatem enim affirmatiuæ sufficit quòd pro aliqua parte seu pro aliqua singulari seu aliquo modo uerificetur ut patet. Si ergo illa affirmatiua est uera & Catholica, ergo eius contradictoria est falsa & hæretica. hæc scilicet Christus & Apostoli nihil habuerunt in cõmuni. Nam negatio totum negat stãdo in rigore, quia significat quòd nec ut persona particularis, neq; ut cõs, neq; ut prælati aliquid habuerunt in communi ullo modo, quòd est hæreticum, ut patet ex dictis. Ideo dom. Ioan. 22. illam negatiuam decernit hæreticam & bene & affirmatiuam Nic. 3. decernit catholicam ad sensum supra dictum quòd scilicet ut personæ cões & prælati habuerint proprium seu dominium

nium aliquarum rerum in cõmuni: saltem quo ad auctoritatē dispensatiuam ut supra. Dominus autem Nic. 3. cum dicit quòd Christus & Apostoli seruauerunt paupertatem Euangelicam supradictam & uerbo & exemplo docuerunt: loquitur de ipsis ut personæ particulares ostēdentes uiam perfectionis, ut patet expresse ex suis uerbis supra allegatis, &c. quia ut personæ particulares nihil habuerunt proprium & ideo cautiissime ipse dom. Nic. loquutus est semper: quia nunquam dicitur absolute quòd Christus & Apostoli nihil habuerunt in cõmuni neq; in tota sua declaratione habetur illa propositio negatiua quæ in rigore probata est falsa & hæretica. Sed caute loquens dicit hæc affirmatiuam, scilicet quòd Christus & Apostoli prædictam paupertatem Euangelicam seu abrenūciationem perfectissimam uerbo & opere docuerunt & seruauerunt, quæ æquiuolet huic propositioni modificatæ, scilicet Christus & Apostoli ut personæ particulares ostēdentes uiam perfectionis, nihil habuerunt proprium in cõmuni, &c. & ideo nos in tota hac quæstione caute loquuti sumus, non dicentes illam negatiuam absolute, quæ est hæretica: sed sicut dom. Nic. 3. quòd Christus & Apostoli seruauerunt prædictam paupertatem Euangelicam, seu cum modificatione expressa, quòd Christus & Apostoli prout erant personæ particulares nihil habuerunt in cõmuni: sed neque in particulari, de quo non est dubium. Sicq; omnia concordantur & saluantur in ueritate, quòdq; sic intellexerunt prædicti omnes Pontifices facillime potest ostendi ex uerbis & rationibus ipsarum declarationum & extrauagan. Notandum tamen quòd licet Christus ut homo habuerit ex dono patris speciali ab instanti incarnationis dominum omnes super omnem creaturam super regna, &c. secundum Thom. & ueritatē. Tamē noluit habere executionem huius dominii quoad temporalia usq; ad resurrectionem &c. & ideo dicitur quòd ut particularis persona non habuit dominium polyticum, &c. i. quòd noluit habere executionem dominii sui, quòd in omni foro poterat exercere si uellet, aut si expediret nobis: quamuis etiam sine litigio & sine hoc quòd auctoritati humanæ se subiiceret id posset licite & ualide in omni foro exercere, ut dictum est.

Ad aliud quòd habetur in extrauagan. ad conditorem. Respõdeo quòd utrobique dicitur uerum, sed æquiuoce. Ideo dico quòd dom. Ioan. 22. intelligit quòd nunquam potest licite haberi nudus & simplex usus facti tantum in quibuscunq; rebus cõsumptibili-

aut inconsumptibilibus sine dominio aut iure aliquo, quod est uerum de iure aut dominio tantum naturali seu Diuino, quod dicitur fas seu æquitas ad utendum tali re, quia sine tali iure aut dominio nunquam quis licite utitur re aliqua, uel sine dominio aut iure polytico. Nunc autem sufficit ad licite utendum re aliqua quod utens habeat ius Diuinum uel naturale, seu fas utēdi, ut patet: quia in extrema necessitate licite iure naturali quis utitur re aliena super qua non habet ius polyticum. Dominus autem Nicolaus 3. dicit quod sine dominio & iure quocumq; s. ciuili seu polytico potest quis licite habere usum nudū simplicem facti tantum in re quacumq; etiam usu consumptibili, ut patet ex supradictis, & sic concordantur omnia. quod autem sic intellexerunt, certe ex ipsorum uerbis & rationibus facile haberi potest si bene inspiciantur omnia. Ad aliud autem quod dominus Ioan. 22. in prædicta extra uagan. ad conditorem: dicit quod dominium rerum aliquarum, præcipuè usu consumptibilium, non recipit ipse, neq; pertinet ad ecclesiam Rom. & quod hoc modo non utamur syndicis, &c. dico quod ista sunt instituta purè humana: & sicut unus Papa instituit uno modo, potest alius destituere, & alius restituere: sicq; in hoc non est contrarietas, sed uariatio aut mutatio institutorum secundum cuiusq; uidere aut uoluntatem. Ideo sicut dominus Nic. 3. & Martinus 4. illud instituerunt: dominus Ioannes 22. alia causa motus destituit: sed alii Pōtiffices successores restituerūt ut proxime dicitur subsequenter in 2. dicto huius 4. modi respondendi Secundo dico pro complemento istius 4. modi respondendi ad hoc 4. argumentum, quod modo dominus Ioan. 22. concordet cum Nicolao 3. ut dictum est, modo non, modo errauerit, modo non, tamen standum est declarationi domini Nic. 3. & Clem. 5. in hoc art. tāgente paupertatē: & ratio est, quia est prædicta declaratio, postea per successores domini Ioan. 22. confirmata sæpius, ut patet in cap. 1. constitutionum Martini 5. ubi sic habetur, Quo ad uotum paupertatis statuimus & ordinamus illud incōcussite nendum quod sælicis recordationis Nic. 3. declarauit in sua decretali extra de uerborum signif. exiit qui seminat. à 5. porro successiue & seriatim usq; ad 6. uerum, quia expresse continetur in regula, &c. hæc ibi, ubi patet quod ab articulo 2. usq; ad artic. 5. inclusiue confirmat prædicta declaratio ubi continentur omnia supra dicta

dicta. & iste Cardinalis fecit prædictas constitutiones de speciali auctoritate & commissione domini Martini 5. quæ cōmissio habetur fff. 84. & postea ipse Martinus 5. confirmauit ipsas constitutiones, & oīa in ipsis contenta, ut patet in priuilegiis morefo. 38. & ff. 36. Item Alex. 6. in priuilegiis uberes fructus, fff. 75 approbauit, & perpetuæ firmitatis robur obtinere uoluit literas Martini 4. & 5. & Eugenius 4. Calixtus 3. & Sixtus 4. & Pauli 2. Romanorum Pontificum, per quas literas huiusmodi Pontifices concesserunt fratribus min. quod usum bonorum eis & dicto ordini relictōrū cum puritate suæ regulæ percipere & habere possint: proprietate seu dominio eorundem bonorum apud ecclesiam Rom. remanente, hæc ibi. ut de hoc late habetur infra q. 2. in hoc fol. De syndicis autem quomodo possumus eis uti nomine ecclesie Romanæ non obstante extrauagan. domini Ioann. 22. late habentur sup. 4. cap. q. 16. &c. Et sic patet respōsio ad omnia obiecta: quæ omnia correctioni sanctæ matris ecclesie & cuiuslibet melius sentientes iudicio humiliter subiicio. Sed an usus pauper moderatus seu arctus includatur in prædicta paupertate euangelica an potius non, & quomodo ad eum pertinet, & quomodo ad tales usus teneamur, latius agendum est infra q. 14. q. 16. ibi uideatur. hæc enim sufficienter pro præsentī quæstione.

QVAESTIO II. Quæritur ad quem pertineat dominium seu proprietates rerum & locorum quibus utimur nos fratres min.?

☞ Respondeo per duo puncta: quorum primum est, Dominium omnium rerum mobilium quorum usum facti, ordini uel nobis licet habere: proprietatesq; eorum perrinet ad Papam & ad ecclesiam Rom. & hoc nisi donatores in se retinuerint in toto uel in parte, patet: quia sic declarauit & statuit dominus Nicolaus 3. art. 2. 5. ad hæc cum fratres, conformiter ad suum prædecessorem Innocent. 4. Et de immobilibus, utpote de domibus & hortis (alia enim immobilia nos habere non possumus) idem fore dicit quāuis addat aliquā distinctionem, quæ ut plenius sciatur summam subsequitur, quod s. similiter pertinet ad Papam & ad ecclesiam Romanam dominium & proprietates locorum emptorum à fratribus seu concessorum aut donatorum eisdem à quibuslibet seu diuersis

uersis personis seu coīratibus, seu pro indiuiso possidentibus, seu certas partes in ipsis locis habentibus. Nisi aliud in tali donatione concessione seu emptione fuerit explicatum seu ipsis donantibus seu concedentibus reseruatū. Dicit etiā quōd loca prædictis fratribus donata de uoluntate dantis fratres inhabitent, qua uoluntate mutata & fratribus patefacta libere ea relinquunt præter ecclesiam, oratoria, & cœmeteria ad ecclesiā destinata, quæ oīa in ius & proprietatem Papæ & ecclesiæ Romanæ recipiuntur, dūmodo ex eius assensu uel ecclesiæ Romanæ fuerit specialiter accepta. Tamē si dans in dando uel concedendo reseruaerit sibi tale dominium tunc ad ipsum dantem, & non ad ecclesiam Romanam pertinet talium dominium, hæc ibi.

Et quāuis dominus Ioannes 22. in extrauagant. ad conditionem hoc reuocauerit: tamen iam alii Pontifices successores prædictam declarationem Nic. 3. quō ad hoc reualidauerunt & confirmauerunt, & reuocauerunt extrauagant. dom. Ioan. 22. ut patet in constitut. Martini 5. cap. 1. & in priuilegio ipsius Martini 5. Per uigilis more, fol. 38. & ff. 36. ut sup. q. 1. dictum est in fine. Alii omnes Pontifices in bullis de syndico id fecerunt, ut patet sup. 4. cap. q. 16. & c. Et in super Nic. 7. in quadam bulla quæ habetur Valisoleti sub plumbo, ut refert Spec. ffff. 13. idem fecit quōd Nic. 3. & 4. in priuilegio Quia nonnulli, fo. 28. id quod Benedictus 11. in priuilegio inter cæteros. fo. 28. ff. 108. fecerāt, late omnia confirmās. Et tandem Alex. 6. in priuilegio. Dum fructus uberes, ffff. 75. confirmauit literas suorum prædecessorum Martini 4. & 5. & Eug. 4. & Calixti 3. & Sixti 4. & Pauli 2. super hoc, ut sup. q. 1. in calce habetur Et Leo 10. in priuilegio. Merentur. ffff. 17. iterum facit id quod Nic. 3. in sua declaratione prædicta, de quibus oībus potest etiam uideri in compendio tit. exempto. ubi alia adduntur quō ad exemptionem pertinentia.

¶ Secundum punctum est, quōd dominus Nic. 3. ubi supra, & alii Pontifices non recipiunt in suum dominium pecunias seu res pecuniarias, seu ad pecuniam reducibilia, ut arma, equi, & c. patet ex dictis, quia non recipiunt nisi res quarū usum facti possumus habere. Sed qui utuntur syndico secundum bullam Martini 4. & c. uide quōd omnia legata nobis facta, etiam pecuniaria, pertinent ad

ad sedem Apostolicam seu ecclesiam Romanam, saltē quo ad auctoritatem dispensandi ea, ex quo nomine ecclesiæ & eius auctoritate syndicus Papæ ea potest recipere, petere & expendere, ut supra capite quarto, quæstione 16. & c. late dictum est. Similiter qui utuntur syndico secundum constitutionem Martini 5. tunc tales pecuniæ pertinent ad ecclesiam Romanam, ut etiam dictum est supra.

Sed an dominium rerum preciosarum, curiosarum, superfluarum; quibus fratres de facto utuntur, pertineat ad ecclesiam Romanam. dicit Spec. ffff. 7. quōd non. Ratio eius est, quia Nic. 3. & c. alii de hoc loquentes, non recipiunt ad dominium ecclesiæ nisi res quarū usum facti licite fratres habere possunt. Sed talium rerum superfluarum & c. usum facti non possunt fratres licite habere: quia contra regulam uterentur eis, ut patebit infra quæstione decima quarta, ergo. Sed certe mihi saluo meliori iudicio uideatur dicendum quōd dominium talium rerū pertinet ad Papam sicut & aliarum rerum utibilia non superfluarum, & ratio est, quia talium rerum usus est nobis licitus ratione materiæ (ut dictum est supra cap. 4. quæstione septima, & dicitur infra hoc sexto capite quæstione decima quarta. & c.) quāuis sit illicitus ratione circumstantiæ, scilicet ratione qualitatis quantitatis, Sicut & potest ratione alterius circumstantiæ esse illicitus, scilicet ratione modi & finis & temporis, utpote quia non modo debito, aut nō tempore seu sine debito ipsis uteremur: Nunc autem Papa quando dicit quōd accipit dominium rerum quibus licite uti possumus ratione materiæ: utpote quia non sunt prohibita, sicut usus pecuniarum, armorum & c. nobis ratione materiæ cōuenire possunt personæ statui aut officii nostris: quōd autem sic intellexerit Nic. 3. & c. patet, quia alias si res omnes quibus non nisi illicite utimur, aut uti possumus ex quacunque circumstantia non pertinerent ad Papam, sequeretur quōd quando quis malo animo: seu sine, seu malo modo seu non oportuno tempore uteretur habitibus aut libris quos habet ad usum, quia tunc iam illorum dominium nō pertineret ad Papā, uel

uel saltem sequeretur, quòd si quis conuentus aut prouincia haberet multos libros aut habitus, aut calices superfluos aut duplicatos, aut curiosos, quòd iam non pertinerent ad Papam, quòd nõ quadrat cõmuni omninm intellectu. Nam ex quo potest aliquando seu ab aliquibus fratribus haberi licite usus illorum uestimentorum, librorum, in toto uel in parte si distribuuntur, iam usus eorum potest aliquo modo esse licitus aliquibus intra ordinem, & per consequens semper pertinent ad dominium Papæ, licet pro aliquo tempore respectu aliquorum, seu aliquo modo sit illicitus talis usus ratione talis circũstantiæ superfluitatis uel preciositatis. Neq; dicendum est quòd quando talis usus est superfluus aut illicitus respectu aliquorum, tunc non pertinet ad Papam dominium eorum. Sed quando usus non est superfluus aut illicitus, quia hoc nulla ratione fundatur. igitur dicamus quòd dominium omnium rerum quarum usus potest aliquo modo esse licitus in sua materia nostro ordini seu fratribus in generali pertinet ad Papam, quãuis respectu aliquorum seu aliquo modo, seu aliquando sit superfluus, aut preciosus, aut illicitus aliunde. Et forte sic intellexit Speculum ubi sup. & e contra dominium rerum quarumcunq; quarum usus nullo modo potest esse licitus ratione materiæ fratribus non pertinet ad Papam: patet ex dictis, ut est usus armorum, &c. huiusmodi. Ad prædicta etiam facit Leo 10. in priuil. merentur, ff. 15. qui concessit nobis aliquarum rerum preciosarum usum, utpote domorum, & rerum ad cultum Diuinum cum quibusdam limitationibus: & talem usum declarauit nobis licitum esse, & earum rerum dominium pertinere ad ecclesiam Romanam, ut supra de quibus etiam infra q. 14. latius habetur.

QVAESTIO III. Quæritur ex quo fratres nullum ius aut dominium habere possunt, an possit uendere & emere & quomodo?

☞ Respondeo per duo puncta, quorum primum est, Emere secundum 4. magist. & Hug. 6. cap. stat tripliciter. Primo modo emere est de precio rei emendæ conuenire. Secundo modo est solutionem rei emptæ uel emendæ procurare. Et hiis duobus modis possunt fratres min. aliquid emere, dummodo in prædicta conuentione de precio non se obligent uerbo uel facto, sed solum bona fide

fide promittant quòd precium rei procurabunt, ut supra 4. cap. q. 8. conditione 1. De mutuis dictum est secundum Nic. 3. non enim possunt fratres se ullo modo proprie & polytice se obligare ratione paupertatis, ut infra quæst. 5. habetur, & dummodo seruentur aliæ conditiones requisitæ circa procurationem pecuniæ & solutionem, ut sup. 4. cap. dictum est. Et similiter istis omnibus seruatis, possunt fratres alicui seculari committere seu rogare ut ipse auctoritate ipsiusmet aliquid emat pro ipsis fratribus, ut ait Hug. 6. cap. Tertio modo emere est pecuniam seu precium pro re emptâ dare, & hoc modo nõ potest emere, nisi qui habet dominium aut usum pecuniæ, & per consequens fratres min. qui nihil proprium habent, neq; usum pecuniarum non possunt emere, & iste tertius modus emptionis dicitur proptie emptio. Ideo hoc modo proprie fratres emere non possunt neq; ad hoc auctoritatem pecuniæ quam non habent aliis dare possunt (ut ait Hug. 6. cap.)

☞ Secundum punctum est, secundum eosdem 4. magistros & Hug. ubi supra. Vendere etiam stat tripliciter. Primo modo est, re propriam in alienum dominium pro precio transferre, & hoc modo dominus uendit qui habet proprium. ideo hoc modo fratres qui proprium non habent, non possunt uendere. Secundo modo uendere est de re aliqua precium accipere, & hoc modo fratres uendere possunt tamen secundum eorum professionem sit turpe & inhonestum, hæc illi. Et quidem hoc modo accipere precium id est, pecuniam est turpe & illicitum, etiam si de auctoritate emittis fiat seu alterius, quia est contra fratrum professionem & regulam prohibentem pecuniæ acceptionem, & ex hac parte est illicitum uendere illo secundo modo quãuis non sit contra uotum paupertatis si fiat de uoluntate & auctoritate domini talis rei quæ uenitur sicut seruus uendit rem domini sui hoc modo. Unde si daretur modus quomodo illa turpiter acceptionis precii seu pecuniæ uitaretur, tunc certe de licentiâ domini talis rei fratres eam uendere possunt, quomodo autem hoc fieri possit, proxime dicitur. Tertio modo uendere (secundum Hug. 6. cap.) est rem aliquam alteri omnino relinquere & loco eius absq; aliquo dominio uel iure ad solum simplicem usum facti aliam accipere, & hoc modo bene possumus uendere, hæc Hugo. Sed certe hoc modo uen

modo uendere dicitur ualde improprie, ex quo ibi nulla est æstimatione neque precium, & potius est & dicitur commutare, de commutationibus autē infra q. 4. dicitur. Igitur hiis præmissis agendum est quomodo fratres possunt uendere cauendo omnem turpitudinem pecuniæ & proprietatis. Dico ergo quod in hoc standum est Nic. 3. art. 3. §. quia uerò. ibi de hiis agens sic ait. Quia uerò dominium librærum & aliorum mobilium quibus tam ordo quam fratres utuntur, quæ tamen non sint domini aliorum ad præfatam ecclesiã specialiter spectare dignoscitur: quæ libros & mobilia interdum contigit seu expedit uendi, uel etiam communi fratribus utilitatibus & eorum conscientiarum prouidere uolentes, eadem auctoritate concedimus ut commutatio talium rerum & ad eas res quarum usum fratribus licet habere de generalis & prouin. ministrorum in suis administrationibus conuictim uel diuini auctoritate procedat, quibus etiam de dispositione usutalium rerum concedimus ordinare. Si uerò res huiusmodi æstimatione precii uendi contingat cum fratribus ipsis per se uel per alium recipere pecuniam regula prohibente non licet. Ordinamus & uolumus quod talis pecunia seu precium recipiatur & expendatur in rem licitam, cuius usum fratribus licet habere per procuratorem à præfata sede uel à Cardinali gubernationem per ipsam sedem gerenti eiusdem ordinis deputandum iuxta modum in superioribus necessitatibus præteritis & ingruentibus ordinatum, hæc ibi. Ex quibus uerbis eliciuntur 5. conditiones requisitæ ad licite uendendum. Prima conditio. quod si res uendenda pertinet ad Papam, tunc de licentia min. gen. uel prouin. secundum Nic. 3. ubi supra: & etiam per extensionem Martini 4. in priuilegio. Exultantes, ubi de syndico agit, ut habetur supra 4. cap. q. 16. &c. de licentia custodum & aliorum fratrum quibus ipsi prælati prædicti commiserint, & sic uidetur quod de licentia guardianorum potest uendi, ex quo guardiani ratione sui officii habent præfatam commisionem in generali commisione eis concessa à suis min. & custo. in sua dictione uirtute consuetudinis aut statutorum, aut etiam alias, ut patet in litera guardianatus, quod est uerum, nisi ipsis guardianis specialiter per prælatos superiores, aut per statuta, aut per consuetudinem quæ æquiualeat lege quæ est optimale gum interpres, hoc prohiberetur aut denegaretur quo ad aliquid

aut

aut quo ad omnia uendenda. Secunda conditio quod sint mobilia: quia solum hæc mobilia pertinentia ad Papam concessit ipse Papa posse uendi ubi supra. Sed forte per prædictum priuilegium Martini 4. etiam conceditur posse uendi immobilia, licet hoc non clare ibi exprimat, uidetur tamen id concedi in generali concessione ibi facta sine immobilium exceptione. ideo dixi forte quia etiam per communicationem priuilegiorum monialium & aliorum religiosorum quibus concessum est posse uendere immobilia, id quoque licitum forte nobis est. De quo uideatur in compendio priuilegiorum. tit. alienatio, tit. edificare, tit. bona. Tertia conditio quod si precium rei uenditæ pertinentis ad Papam est pecunia, non potest accipi nec expendi, nisi per syndicum Papæ, ut pecunia ad Papam pertinens ut de hoc supra 4. cap. q. 16. &c. latius habetur, uide ibi: secus si non esset pecunia, tunc enim possunt fratres recipere per se talem rem ad utendum ea, ut patet.

Quarta conditio, quæ contractus ipsius uenditionis & conuentio seu æstimatione precii seu rei uendendæ eiusque domini translatio ibi interueniens est necessario facienda per syndicum Papæ, cuius est ipsa res quæ uenditur, non autem per fratres neque per alium auctoritate fratrum interpositum, & hoc est uerum quando talis res quæ uenditur, fuit pecuniario modo accepta, id est, eo animo, ut uenderetur seu distraheretur pro alia re. Et ratio huius est, quia cum talis res tali animo accepta ad uendendum sit uere pecunia, ut patet ex supra dictis cap. 4. q. 1. ergo non potest nisi ut pecunia per syndicum quando pertinet ad Papam, aut per amicum spiritualem quando eius dominium pertinet ad alium distrahi aut alienari, quamuis possit per fratres ipsos recipi & transportari, ut supra cap. 4. q. 4. in 3. eius puncto dictum est. Et in hoc omnes doctores concordant & statuta de hiis agentia, de quo non est dubium. Sed dubium est utrum similiter necessario debeat talis contractus aut conuentio seu æstimatione precii interueniens fieri per syndicum, quando res pertinet ad Papam, aut per amicum spiritualement, quando res uendenda pertinet ad alium: an etiam possit fieri per ipsosmet fratres personaliter, quando talis res uendenda non fuit pecuniario modo accepta, id est, eo animo ut uenderetur aut distraheretur, sed principaliter fuit accepta animo utendi illa in suis usibus, & post si contingat

x ii

cam

eam fieri inutilem, aut de ea aliquid superfluere, aut iam non esse necessariam, ita quod expedit eam uendere habent animum minus principaliter eam uendendi. Respondeo quod Spec. fratrum min. & cum eo communiter doct. omnes fere de hoc loquentes dicunt quod nullo modo licet fratribus personaliter talem rem uendere modo predicto, s. faciendo contractum & conuentionem & precii estimationem, neque tradere talem rem in potestatem ementis, sed quod syndicus nomine Papae, aut amicus spiritualis nomine alterius domini talis rei, potest & debet hoc facere, & non alius. Sed certe ego non uideo rationem sufficientem ad dogmatizandum tam stricte, neque ulla auctoritas ad id cogit. Ideo saluo meliori iudicio dico, quod in casu dubii praefati rem non pecuniario modo accepta, bene licet fratribus ipsis personaliter uendere de licentia praetorum & domini talis rei, & contractum uenditionis facere, & conuentionem, seu estimationem precii dummodo caueatur scandalum aut alia occasio peccati, & omnis alia praua circumstantia alias uitians, seu inficiens talem actum. Ratio quia nullus Pontifex neque declaratio id prohibet, ut patet, quia Nic. 3. ubi supra, de hoc agens, hoc certe non prohibet, quia solum dicit quod precium rei uenditae accipiatur per syndicum & de contractu uenditionis nil prohibet nobis. immo generaliter loquens sine exceptione concedere uidetur quod de licentia praetorum potest fieri personaliter per fratres, etiam quando precii estimatio interuenit, neque alius Papa inuenitur id prohibere. Neque per regulam est illicitum, patet quia non ratione uoti paupertatis probatur. quia in praedicta uenditione sunt multi actus quorum unus est estimatio precii, & haec certe non prohibetur nobis, sicut in re alterius agere de ualore rei. Quid enim detrahitur paupertati propter hoc, quod ego de hac uel illa re cuiuscumque sit, dicam quod ualet tantum uel tantum? Item alius actus est traditio uel translatio rei in potestatem ementis, & acceptatio precii talis uel talis: quae duo faciunt conuentionem & contractum perfectum: certe de licentia domini talis rei, ut seruus domini nil iuris habes in re: non uidetur quare non possit licite id facere auctoritate domini Papae aut alterius domini talis rei. quia & Nic. 3. ubi supra expresse uidetur huic suffragari. Neque hic interuenit pecuniae acceptio ex quo ut supponitur, precium pecuniarium debet per syndicum

aut:

aut per amicum spiritualem, ut pecunia accipi, & non per fratres ut supra dictum est. ergo de se non est contra regulam quod talis uenditio fiat per fratres ipsos. Dico notanter de se, & dummodo caueatur scandalum &c. quia quatenus est de rigore regulae & de declarationum quo ad hoc non uidetur illicitum uendere modo praedicto simpliciter sine strepitu & solemnitate iudiciali & iuridica, aut civili obligatione, &c. Secus autem si aliunde proueniat scandalum, aut praua circumstantia: tunc enim uenditio de se licita fiet illicita ratione talis circumstantiae, sic ut & quodlibet bonum opus potest sic infici. ideo si in tali uenditione interueniat aliqua obligatio civilis, aut si iuridice fieret uel in iudicio, aut si etiam ex hoc agendum in iudicio, iam tunc non liceret fratribus personaliter sic uendere rem quamcumque, sed per syndicum nomine Papae, secundum priuilegium Martini 4. & Nic. 3. quia haec omnia sic prohibita sunt fieri alias ex regula, aut per Papam, aut ratione scandali & huiusmodi (ut in suis locis de singulis agendum est in hoc 6. cap. Et quidem quamuis sit purius & honestius quod id fiat per syndicum, non tamen uidetur dogmatizandum quod sit necessarium: maxime cum oppositum communiter praestizetur, possitque frater min. peccare contra conscientiam praedicto modo uedendo per se, si ei dicatur esse illicitum: in quo tamen non peccaret si ei ueritas diceretur, Non enim sunt fratribus plures laquei ordiendi, qui ex sua professione tenentur: utinam uel sufficienter ea seruentur, ad quae ex regula & professione tenentur & non augeantur neque minuuntur uota nostra. Quod si contra hoc arguatur quod Martinus 4. in priuilegio. Exultantes concedit syndicum ut uadat res omnes pertinentes ad Papam (ut patet supra 4. cap. q. 16. &c.) ergo uidetur quod id non licet fratribus personaliter agere, patet quia alioquin non esset necessaria talis concessio. Item in tab. 19. Vic. generalis habetur hoc modo, Declaratur quod res uendendae, commurandae, aut extra ordinem alienandae, de consensu min. prouincialis tradantur amicis spiritualibus, qui auctoritate Apostolica Martini 4. & 5. secundum bonam conscientiam commutent, uendant seu alienent: ita quod per fratres talium rerum precium nullatenus aestimetur, haec tibi. quod expresse uidetur contra praedictam nostram singularem opinionem. Respondeo ad illud Martini 4. quod illa concessio facta est tanquam necessaria pro rebus pecuniario

pecuniario modo acceptis ad uendendum (ut supra dictum est) aut quia etiam res uendenda solemniter seu iuridice cum obligatione ciuili, &c. huiusmodi, tunc enim ratione huius circumstantiæ non posset uendi, nisi per syndicum, ut supra etiam nos diximus & excepimus, & sic intelligitur illud priuilegium quo ad hoc alioquin illud priuilegium nõ esset nobis fauorabile, si per id prohiberetur quod non est prohibitum per regulam & declarationem Nic. 3. in suo rigore uiuentibus non acceptatibus dictum priuilegium. Martini 4. ergo. Ad aliud de tab. 19. Vic. gen. Respondeo similiter quod intelligitur de rebus pecuniario modo acceptis ad uendendum, uel quando etiam res uendenda solemniter &c. Dico etiam 3. quod hoc solum habet uim statuti declarantis & statuentis id quod purius & honestius est, etiam quando res non pecuniario modo accepta esset uendenda simpliciter. Multa enim statuuntur propter maiorem puritatem, aut propter uitandas occasionem peccatorum communiter apud simplices emergentes ex tali actu: & tale est huiusmodi statutum seu declaratio, quod patet. quia declarat quod de licentia min. prouin. possit res uendi per syndicum, secundum priuilegium Martini 4. & 5. (cum tamen id liceat de licentia etiam custodis. ut supra in prima conditione dictum est) ergo salua ueritate, sic teneatur probabiliter, ut dictum est, quo ad hanc quartam conditionem.

¶ Quinta conditio est, quod si res uendenda pertinet ad dominium alterius à Papa, tunc de uoluntate & auctoritate ipsius domini potest uendi per fratres, per seipso, aut per alium amicum spiritualem modo supradicto, dummodo precium si fuerit pecunia recipiatur per aliquem amicum spirituales nomine ipsius domini rei uenditæ: sicut & alia pecunia ab eo donata & eius dominium pertinens secundum Nic. 3. uel potest recipi talis pecunia per syndicum nomine Papæ sicut & de aliis elemosynis pecuniariis dictum est sup. 4. cap. q. 16. &c. secundum priuilegium Martini 4. & 5. de syndico, & sic limito & intelligo quod habetur in seren. conscientia q. 74. ubi dicitur quod non solum per syndicum licet fratribus uendere, & ceteros contractus facere, sed etiam per ipsos ministratores rerum, uel pecuniarum, uel per ipsos dantes. Quomodo autem possunt uendi uel dari habitus pro defunctis, uideatur sup. 4. cap. q. 15. &c. de rebus etiam à nobis elaboratis quomodo

do possunt uendi uideatur sup. 5. cap. q. 3. Et notandum quod qui aliter uendiderit quam dictum est, peccaret contra uotum paupertatis: ut etiam habetur in seren. conscientia q. 74. uel etiam peccaret contra prohibitionem de pecunia, patet ex dictis.

QVAESTIO IIII. Quæritur an fratres min. possint commutare, distrahere seu alienare res quibus utuntur & quomodo?

¶ Respondeo per duo puncta, quorum primum est. Fratribus min. non licet auctoritate sua rem aliquam pro alia commutare, distrahere, seu alienare, sed solum auctoritate domini talis rei: & eo modo quo ipse uult & nomine suo: & ad hoc sufficit auctoritas seu uoluntas eius probabiliter præsumpta, quando commode non potest haberi expressa. Hæc omnia patent ex quæstionibus præcedentibus in hoc 6. cap. quia ex quo fratres nullum ius aut dominium in tali re habent. ergo non possunt de ea disponere, nisi ut dictum est: & concordant 4. magistri cap. 4. & 6. In quo notandum, quod commutatio est quando species unius rei pro specie alterius datur, modo interueniat precii æstimatio, modo non, secundum 4. magistros, ubi supra. Et notandum quod hic species capitur iuridice, id est, prout includit indiuiduum, more iuristarum. Nam Iuristæ sæpe uocant idem specie, id quod est idem etiam numero. Et contra diuersum specie id quod solum numero differt ab alio, ut unus equus dicitur ab eis quod differt specie ab alio equo. Et idem genere uocant quod est eiusdem speciei logice aut phisice. Et diuersum genere quod solum est alterius speciei logice aut phisice: utpote duos equos dicunt esse eiusdem generis, sed diuersæ speciei, id est, diuersos numero, & unum equum dicunt esse alterius generis à boue. In natura autem iuristica qualis est hæc de qua nunc agitur quæ habet suos terminos & uocabula, est hoc aduertendum ne quis decipiatur (ut de hoc late Cõradus de contractibus. quæstion. 18. ut dicit Iurisconsultus l. 2. ff. si certum petatur: & sic loquuti sunt quatuor magist. ut supra, docentes quod commutatio est quando species unius rei pro specie alterius datur, id est, quando una res quæcūq; sit pro alia quacūq; datur, ut quando unus asinus pro alio, dummodo aliqua illa

rum rerum

rerum non detur pro precio alterius rei æstimatæ, quia tunc esset uenditio & emptio proprie, non autem commutatio, ut patet ex dictis supra q. 3.

¶ Secundum punctum est, quod ad licite commutandum res pertinentes ad Papam, quibus iam utitur ordo, requiruntur 3. conditiones. Prima quod fiat de licentia min. prouin. & custodis, ut supra q. 3. condit. 1. Secunda conditio, quod sit res mobilis, ut supra q. 3. condit. 2. habetur. Tertia, quod si mediante æstimacione precii, commutantur aut distrahuntur pro aliis rebus, tunc non nisi per syndicum fieri potest secundum communiter doct. & habetur in seren. conscientia q. 81. & in Spec. & c. Sed ut mihi uideatur, hoc non est necessarium, propter rationes tactas, ubi supra q. 3. condit. 4. ibi uideatur, & omnino ad propositum applicentur cum limitationibus ibi positis & responsionibus ad argumenta, quando scilicet non fuit accepta talis res modo pecuniario, sed ad commutandum eam pro alia, ut ibi dictum est. Si autem talis res mobilis pertinet ad Papam qua fratres utuntur est commutanda sine precii æstimacione, sed simpliciter pro alia re, tunc dicit Nic. 3. ubi supra. art. 3. §. quia uero, quod potest commutari pro aliis rebus quarum usum fratres licite habere possunt, & hoc secū dum dispositionem min. gen. uel prouin. coniunctim uel separatim, de cuius uel quorū auctoritate procedat, hæc ibi: ut habetur supra q. 3. ex quo inferitur (ait Spec. fratrum min.) quod postquā in ea sem declar. Nic. 3. quam sine additione & diminutione seruare debemus non inuenitur expresse prohibitū uel declaratum, quod scilicet ipsi fratres personaliter sine syndico non possint facere præfatam commutationem, quando interuenit pecunia aut precii æstimacio. quod ergo ipsi fratres possunt personaliter eam facere, nisi aliunde proueniat scandaliū, aut alia circumstantia uel cians, quamuis purius & honestius fieret per syndicum: maxime quia uix fit aliqua commutatio quin interueniat aliqua æstimacio precii aut rei commutandæ, & c. hæc Speculum. & eius dictū & ratio militat pro nobis, etiam si interueniat precii æstimacio, ut supra dictum est. Quod si contra hoc arguatur, quia in tab. 19. Vic. gen. habetur sic. Declaratur quod prælati nostri per amicos spirituales possunt commutare rem pro re, puta dare duo coria & ouina pilosa pro uno raso parato pro calciamentis & huius-

sino

smodi, hæc ibi. Ex quo uideretur quod commutatio rei non interueniente æstimacione precii iam paulo ante in eadem tabula dictum fuit, quod non nisi per amicos spirituales, ut supra q. 3. in 4. conditione habetur. Respondeo hoc est statutum declarans & statuens id quod purius & honestius est, non autem quod necessarium sub regulæ transgressione est faciendum, ut supra q. 3. dictū est. Si autem res commutanda pertinet ad dominium alterius à Papa: tunc quomodo & per quem ipse uoluerit & eius nomine & auctoritate, & non aliter potest commutari, modo interueniat æstimacio precii, modo non, & id de licentia prælatorum qui possunt concedere usum rei, ut infra q. 7. habetur. Et sic limito quod habetur in seren. conscient. q. 74. ubi dicitur quod non solum per syndicum licet fratribus uendere, & cæteros contractus facere, sed etiam per ipsos ministratores rerum uel pecuniarum, & per ipsos dantes.

QVAESTIO V. Quæritur an fratribus min. liceat dare & recipere commodatum, pignora, conuentiones, pacta, seu obligationes facere, aut recipere seu contrahere debita intra & extra ordinem, & quomodo?

Respondeo per quinque puncta: quorum primum quo ad obligationes, pacta, conuentiones est, quod fratres min. non possunt se ciuilitate alicui obligare aliquo modo uerbo, literis aut facto, pro quacunque re seu causa. Ratio, quia sunt incapaces iuris seu actionis cuiuscunque temporalis, ut supra q. 1. dictum est: & qui nihil habet, non potest obligari pro temporali: quia esset inanis & illusoria talis obligatio. Nam secundū ius inanis est actio quā inopia debitoris excludit. Obligari autem improprie non ciuilitate bene possunt sub conditione, sic scilicet quod possunt fratres de licentia sui superioris promittere bona fide quod laborabunt fideliter ut possunt satisfacere super tali re, seu negotio, seu facere tale quid, alias non possunt sine licentia sui prælati sic promittere, quia qui non est suus, non potest ullo modo alteri obligare aut promittere. Et cum hiis expresse concordat Nic. 3. art. 3. ut supra. 4. c. q. 8. condit. 1. dictum est quomodo possunt fratres mutuum contrahere, quomodo non. Et Hug. 4. cap. 1. & habetur in Seren. conscient. q. 81. & 4. magistri in 4. cap. ut supra. 5. cap. q. 3. habetur.

y

Quomo

Quomodo autem quis se obligat ciuilitur uerbo aut literis constat quomodo autem factio hoc potest constare ex circumstantiis & consuetudine seu natura talis facti &c. huiusmodi. Vt si quis emat rem eo ipso se obligat ad solutionem, nisi aliter exprimat seu appareat, ut ait Hug. 6. cap. Et ait Hug. 6. cap. quod cauere debet fratres ne in contractibus aut in aliis actibus, in quibus ipso facto est obligatio annexa, ne inquam putent uerbum aut actum talem obligatorium excusari ab obligatione seu a culpa per quandam uerborum inuolutionem quam homines cum quibus tractatur, non intelligunt. Non enim sola intentio sufficit ad hoc quod per tales actus non obligentur fratres de facto, aut ad hoc quod per tales actus non teneantur crimine fraudulentæ obligationis. Sola quippe intentio non potest facere licitum aut non obligatorium actum de se illicitum aut obligatorium. Ideo talis obligatio a talibus actibus expresse excludenda est, alias fraudulenter fratres se haberent: & ideo de hiis habentur multa in constitutionibus generalibus quomodo fratres se habere debeant. Vnde & ex dictis patet, quod contra nos nulla est actio pro temporalibus bonis in iudicio, neque pro seculo iudicialis: sicut neque nos possumus eam habere contra alium, ut Zabarell. in Clementina exiui, §. 13.

Quomodo autem hiis non obstantibus liceat nobis facere pacta & conuentiones personales, seu pro aliquo faciendo, uideatur latius in compendio titulo concordia, titulo conuentiones.

Secundum punctum est, quo ad debita contrahenda: & dico quod non possumus ea contrahere proprie & ciuilitur ut dictum est, sicut non possumus obligari. Improprie autem sic bona fide promittendo, patet ex dictis in 1. puncto, & ideo in constitutionibus generalibus habetur circa hoc prouisum.

Tertium punctum, quomodo possunt nobis alii obligari, aut esse debitores nobis, & dico (ut habetur in Seren. conscientia q. penultima litera z secundum Barthol. in lib. minoricarum: quod proprie loquendo, nullus potest nobis esse obligatus aut debitor ciuilitur pro aliqua re temporali, sicut nec nos possumus obligari hoc modo alicui, aut habere ius seu actionem in aliquem, quia propria & ciuilis obligatio dicit hæc duo correlatiue, scilicet quod unus tenetur obligatus ciuilitur alicui, & alius e contra tenet & ha-

bet

bet prædictam obligationem seu ius, ut ff. de exception. l. prima Sed loquendo improprie, prout obligatio accipitur pro quadam æquitate qua quis in seipso tenetur lege aliqua ad dandum uel faciendum: licet ad hoc a nemine teneatur ciuilitur obligatus, & talis obligatio quæ potest dici naturalis æquitas, parit officium iudicis, ut l. quintus, de annuis legatis, & l. hæreditas, de pen. hæred. Et isto modo bene potest quis esse obligatus fratribus minoribus, sicut & ipsi alii, ut dictum est: & similiter debitores.

Quartum punctum, quo ad impignorationes dico quod (secundum quatuor magistros & Bart. Pis. cap. 6.) fratres possunt impignorare res quibus utuntur, & hoc auctoritate & nomine eorum ad quos talium rerum dominium pertinet. Impignorare autem in proposito est res sibi ad usum concessas pro magis necessariis ad tempus obligare alicui & tradere, hæc illi. Pro quo notandum, quod quia contractus impignorationis est contractus proprietatis, & habet aliquam obligationem annexam. Ideo fratres minores non possunt per se auctoritate propria ciuilitur aut iudicialiter talem contractum facere nomine suo: neque nomine alterius tanquam actores illius: quia sic haberent auctoritatem ministerialem in sic dispensando seu contrahendo, seu obligando se uel alium ciuilitur, cuius actus non sunt capaces, quia sunt actus proprietatis. Igitur solum possunt impignorare large seu proprie, sic scilicet quod alius faciat contractum ciuilem nomine & auctoritate domini talis rei. & ipsi fratres tradant eam, uel ipsimet fratres possunt bona fide promittendo quod fideliter procurabunt satisfacere & tradere talem rem alicui, & hoc habita auctoritate domini talis rei expressa uel probabiliter præsumpta: quia talis impignoratio non est proprie ciuilis, neque habet obligationem ciuilem annexam. Notandum quod obligatio ciuilis appellatur hic ea quæ est iudicialis uel iuridica, pro qua oportet agere in iudicio. Ideo si talis res impignoranda ciuilitur & proprie pertinet ad Papam: tunc iudicis eius, & non alius, debet facere talem contractum & obligationem ciuilem nomine Papæ, & fratres possunt tradere talem rem. Si autem pertinet ad alium, tunc ipse uel alius eius nomine & auctoritate quicumque ipse uoluerit, ipse dominus faciat, potest facere prædictum contractum ciuilem

y ii

impig

contractum ciuilem impignorationis, & fratres non nisi solū tradere talem rem impignorandam. Quòd si talis res non est impignoranda proprie & ciuilitè, sed improprie aut large, s. promittendo tantum quòd bona fide procurabunt, &c. tunc ex quo nō est proprie contractus ciuilis aut actus proprietatis, aut obligatio ciuilis, bene possunt fratres per seipsos de licentia dōmini talis rei, quicumq; ille sit, ut dictum est eam impignorare sicut & uendere, & quando interuenit pecunia, uideatur supra 4. cap. q. 8. conditione. & q. 16. Et ad prædicta omnia requiritur licentia prælatorum ordinis: & credo quòd sufficit licentia min. prouincialis, & cust. & etiam guardianorum, nisi in constit. gen. aut prouincialibus aliud circa hoc habeatur, aut nisi guardiani à suis min. & custod. circa hoc prohibeantur, ut dictum est sup. q. 3. Et secundū prædicta credo intelligendum esse quod supra secundum 4. magistrōs & Barr. Pis. dictum est. Sed an liceat uasa sacra impignorare, uideatur in summistis tit. uasa sacra Similiter an nos possumus recipere pignora aliorum pro aliquibus rebus commodatis dic quòd eo modo quo possumus dare pignora: sic econtra recipere sine obligatione ciuili nobis applicata. Similiter an possimus accipere pignora pro rebus uenditis aut pro habitibus datis pro defunctis, aut pro aliis debitis quibuscunq; dic quòd pro rebus aut pro precio earum, aut pro legatis seu pecuniis, aut pro debitis quibuscunq;, quorum dominium aut dispensatio pertinet ad Papam uel ecclesiam Romanam, possumus similiter recipere pignora, dummodo contractus aut obligatio ciuilis impignorationis non fiat nobis seu à nobis: sed syndico & assyndico, ut supra dictum, uel illi seu ab illo, seu per alium illius nomine & auctoritate, ad cuius dominium talia pertinent, pro quibus tale pignus datur, & dummodo caueatur scandalum & species mali & alia circumstantia uicians quomodocunq;, quod dico pro tanto, quia male sonat quòd nos quomodocunq; pignora accipiamus pro quacunq; re aut debito, maxime apud eos qui nostrum statū & obligationem nondum perfecte norunt: neq; aliud sciunt aut de nobis æstimant, quàm id quod uident, s. pignora per nos recipi aut detineri pro habitibus aut aliis quibuscunq; rebus, aut debitis. Ideo melius & securius est quòd per syndicum recipiantur, ut dictum est, uel per alium nomine & auctoritate aliorum non

fratrum

fratrum, & postea nos possumus ea recipere à syndico ad custodiendum illa. Pro pecunia autem non pertinente ad Papam, &c. non possumus recipere ullo modo per nos, neq; per syndicum neque per alium pignora aliqua, quantumcunq; sit nobis alias debita, aut promissa pro misis, pro sermonibus, pro quocunq; labore seu exercitio corporali seu spirituali, ex quo talis pecunia humiliter sicut & pure liberaliter oblata sine alio iure aut actione super eam recipienda est, eo modo quo supra 4. cap. & latius q. 15. & cap. 5. q. 3. dictum est: ibi uideatur ut oportet.

¶ Quintum punctum quo ad commodata est, quòd commodare proprie importat obligationem ciuilem in commodatario ad restituendum non commodatam, & hoc modo fratres non possunt esse commodatarii, i. non possunt rem commodatam accipere, sicut non possunt se ciuilitè obligare, ut dictum est in 1. & 2. puncto, &c. Improprie autem sine tali obligatione ciuili, sed solū bona fide promittendo restitutionem rei, bene possunt accipere commodatum (ut aiunt quatuor magistri 6. cap.) Et notandum quòd commodare est rem aliquam eandem numero restituendam alterius fidei committere ad aliquem usum ad tempus, ut uestes, libros, iumenta, &c. huiusmodi. Nam mutuare est rem non eandem numero, sed in alio æquiualentem restituendam alteri tradere, ut pecunias, panem, uinum, &c. huiusmodi, de quibus mutuis supra 4. cap. q. 8. condit. 1. habetur. Commodatum autem dicitur res ipsa commodata. Commodator est ille qui rem dat commodatam. Commodatarius autem est is qui eam recipit commodatam, ut dictum est, quomodo fratres possunt aut non possunt esse commodatarii. Commodare autem animi obligatione nobis facta de restituendo, nos non possumus ut dictum est, quòd non possumus impignorare, uid. ibi, quia eo modo possumus commodare sicut & impignorare, & non aliter, ut in 4. puncto habetur, s. quod est uerum de se nisi per prælatos nobis prohibeatur aliquid circa hoc: quod ideo dico, quia in statutis gen. habetur, quòd fratres non commodent uasa aurea uel argentea, &c. secularibus aut extra ordinem propter lites & obligationum pericula cauenda: ideo sic est faciendum. Intra ordinem bene possunt inuicem fratres sibi commodare & accipere commodata: etiam sine expressa licentia prælatorum, dum non prohibetur, quia est actus

actus charitatis, & est licentia probabiliter præsumpta, dum non prohibentur aliqui specialiter in aliquo casu, ut ait Hug. & Bart. Pif. 6. cap. immo & id suadetur faciendum, & oppositum cauendum in tab. 3. Vic. gen. ibi uideatur si placet. Alias si quis renite retur nolens commodare res quibus utitur sine rationabili causa uideretur aliquo modo sibi usum talis rei appropriare, ut de hoc infra q. 9. habetur.

QVÆSTIO VI. Quæritur, An liceat nobis aliquid donare intra aut extra ordinem & donata recipere, & quomodo?

Respondeo per duo puncta, Quorum primum est, quod fratres min. non possunt donare aliquid alicui intra uel extra ordinem, nisi de licentia habita, uel probabiliter præsumpta ipsorum dominorum talium rerum. Ratio, quia donare est actus proprietatis, cuius sunt incapaces fratres, nihil proprium habentes, ut patet ex dictis sup. q. 1. & concordant quatuor magistri, & communiter omnes expositores 6. cap. Vnde notandum quod petere aliquid ad donandum auctoritate nostra alicui alteri cuius curam nos non habemus, non possumus, quia est actus proprietatis, ut dictum est, sine licentia dantis. Si autem sit pecuniaria res quæ sic petitur ad dandum alteri, etiam a fortiori non possumus: tum quia actus proprietatis, tum quia ex quo est pecunia debet seruari modificationes circa pecuniam, ut de hiis latius habetur sup. cap. 4. q. 7. ibi uide. Si autem talis res sit iam habita in nostro usu & eius dominium non pertinet ad Papam, sed ad alium quemcumque, tunc de uoluntate & licentia ipsius fratres possunt eam donare intra & extra ordinem, & sufficit uoluntas probabiliter præsumpta, quando commode non potest haberi expressa a domino talis rei. Si uero talis res pertinet ad dominium Papæ, tunc non potest donari, nisi ut ipse Papa disponit. Si quæras quomodo ergo dominus Papa disponit de talibus rebus ad suum dominium pertinentibus? Respondeo quod sic, scilicet ut habetur in declarat. Nic. 3. artic. 3. §. de uilibus autem mobilibus, ubi sic habetur. De uilibus autem mobilibus quorum dominium pertinet ad sedem Apostolicam, liceat fratribus elargiri intra uel extra ordinem causa leuotionis, uel alia causa iusta de licentia superiorum quem-

admo

admodum quo ad ipsos dantes licentiam, & quo ad ipsas res uiles & parui ualentes, & earum precium ab ipsis fratribus in cap. gen. uel provinciali fuerit ordinatum, hæc tibi. Ex quibus uerbis ait Spec. ff. 9. quod eliciuntur 5. conditiones requisitæ ad hoc, quod fratres possint aliquid donare de talibus rebus pertinentibus ad Papam. Quarum 1. est, quod talis res iam sit in usu fratrum & in dominio Papæ. Nam non possunt fratres petere aliquid ut dent aliis, neque ualorem unius oboli, nisi de uoluntate dantis, nisi iam dictum est, & habetur supra 4. cap. ubi sup. quotatū est.

Secunda conditio est, quod sit res uilis secundum quod de huiusmodi uilitate capitulum generale uel provinciale determinauerint, ut dicit Nic. 3. Sed Leo 10. ff. 59. concessit ut non solum in cap. generali uel provinciali, uel etiam custo. possit min. gen. & prouin. & custos, Sed & quod extra prædicta capitula possint prædicti omnes prælati, simul & per se & eorum generales commissarii arbitrari quæ res debeant uiles & parui ualoris reputari, ad hoc quod possint per fratres donari intra uel extra ordinem.

Tertia conditio est, quod fiat de licentia superioris sui, secundum Nic. 3. Sed quis est superior qui hanc licentiam concedere potest? dico quod Nic. 3. non assignat aliquem, sed dicit quod illi intelligantur superiores quo ad hoc qui in cap. gen. uel provinciali fuerint assignati. Sed Leo 10. ubi supra etiam concessit quod non solum min. generalis uel provincialis, sed & custos, & eorum generales commissarii, ut dictum est, extra sua capitula possint suis subditis concedere licentiam ad dandum uel recipiendum præfatas res uiles mobiles intra & extra ordinem. Vnde inferitur quod guardiani ex ui sui officii non possunt præfaram licentiam concedere nisi eis a præfatis prælatis committatur. Committitur autem semper fere iam eo ipso quo guardiani instituuntur, ut patet in literis guardianatus: Sicque ex tali commissione possunt ad hoc licentiare, nisi specialiter prohibeantur: quia & sic uidetur esse in consuetudine, quæ & habet uim legis, & sæpe præstat iurisdictionis potestatem, uel auctoritatem superioritatis.

Sine præfata autem licentia non possunt fratres esse inter se inuicem quantum ad uilem rem donare aut recipere, ut ait Hug. 6. capite, quia licet res sint communes ad usum, tamen earum dispensatio uel dispositio solum conceditur prælatis prædictis.

Et concord. Seren. conscient. q. 81. secundum Aluarum, & auct. Conform. & August. Et tandem in tab. 19. Vic. gen. habetur de claratum quod fratres nullo modo possunt aliqua quantumcumque uilia, aliis fratribus aut secularibus, sine licentia superiorum donare, hæc ibi. Sed in tab. cap. g. Rapiſtani anno Domini 1511. celebrati, habetur sic. Declaratur quod patres prouinciales custodes & guardiani possunt dare intra & extra ordinem aliquas paruas res uiles seu parum ualentes intuitu pietatis & charitatis, non autem subditi, nisi de licentia suorum prælatorum prædictorum expressa uel probabiliter & iuste præsumpta, hæc ibi. Et sic patet quod guardiani iam id possunt ex officio, quia eis sic concessum declaratur. Tamen prædictis non obstantibus (ait Hug. & Bart. Pisan. 6. cap.) quod pro penna, acu, filo & acubus, & huiusmodi uilissimis, & sæpe necessariis, uidetur quod sufficiat licentia generalis, uel quod prælatus sciens non contradicat, sed libenter permittatur: quia tunc uidetur licentia interpretatiua & sufficiens quando de eius contraria uoluntate probabiliter non præsumitur, qui enim tacet cum libere contradicere possit & teneatur, iam consentire uidetur & censetur. quod pro tanto dico, quia aliquando prælati tolerant aut permittunt aliqua quæ nollent fieri neque concedere licentiam uellent: sed tacent non prohibendo, ne sequatur aliud malum, aut propter uitandam proteruiam subditorum, qui scandalose resisterent si eis aperte prohiberetur, & talis tolerantia prælatorum, non ualet pro licentia, neque excusat subditos cum tali tolerantia facientes prædicta. ut dicitur in 2. puncto.

Quarta conditio est, quod sit res mobilis, & ideo rem immobilem, ut puta de horto, uel de alia parte loci uel domus non possunt fratres donare neque passum pedis, & si dederint non ualet donatio, & taliter dantes exercent actum proprietarii & furti. Sed quo ad hoc uideatur compendium tit. alienatio & alibi secundum subiectam materiam.

Quinta conditio est, quod res donanda non sit pecunia, quia ut habetur ex declarationibus Apostolicis, etiam min. gen. cum toto cap. generali, & cum toto ordine non potest donare, nec unum quidem denarium amore Dei: quia non sumus nec esse possumus domini administratores, aut dispensatores pecuniarum.

Nec

Nec possumus de tali pecunia emere aliquid ad dandum aliis, & multo minus exenia aut munusculatis. Hiis tamen non obstantibus, bene possunt fratres rogare, seu intercedere apud aliquem pro aliquo, ut ei aliqua pecunia donetur, ut latius de hiis omnibus dictum est supra 4. cap. q. 7. condition. 5. & c. & q. 9. per totum ibi uideatur, & c. Vnde circa prædicta potest quæri aut dubitari, utrum si quis legauit fratribus decem, mortuo ipso eius hæres rogat fratres (quia forte est pauper) ut dimittant medietatem aut aliquam partem, an possint fratres hoc facere? Respondeo, dicit Spec. ff. 9. quod clarum est quod non, quia cum sint domini ergo non possunt dare neque remittere, ut dictum est. Immo si forte ipsi fratres non indigeant aut nolint tale legatum acceptare, tunc prædictus hæres, non potest sibi retinere, sed tenetur expendere tale legatum in similes causas pias, ut supra 4. cap. q. 8. & latius infra q. 11. secundum Spec. ff. 21. Sed nunquid syndicus poterit facere talem remissionem? Respondeo quod Salmanticæ fuit hoc quæsitum ab eximio quodam doctore Villafandino, & respondit quod non: non obstant. quod in bulla syndicatus ut supra 4. cap. q. 16. contineatur quod syndicus habet potestatem remittendi, refutandi, & c. quia illud intelligitur quando tale quid fit in utilitatem fratrum, uel quia est dubium, aut sequitur litigium, uel solutio, multum differretur, ita quod sit melius pro necessitatibus fratrum facere aliquam remissionem: & tunc non fratres, quia nullo modo possunt: sed syndicus debet facere præfatam remissionem, hæc in præfato Spec. Sed licet ita sit maxime quo ad hæredem, qui non posset licite possidere quod sibi esset remissum per fratres aut per syndicum, ut dictum est. Tamen quo ad nos, uidetur quod licite possemus & permittere & rogare syndicum quod remittat illi, & hoc quando si non remitteretur esset scandalum contra nos, utpote quia ille hæres uel alius ignorans nostrum statum & obligationem in hoc non crederet nobis, sed quod potius fingimus talia ex auaricia ne fiat talis remissio, quia utilius nobis prouidetur in hoc cauendo scandalum, quam fiscum scandalo totum legatum haberemus sine ulla remissione. Papa autem & ecclesia non obligat nos ad aliquid cum scandalo faciendum, uel committendum: & etiam innuit Nic. 3. art. 3. de legatis agens, ut patebit infra q. 11. Ideo uidetur quod licite procuraremus tantam

z.

remissionem

remissionem fieri per syndicum, quanta requiritur ad cauendum scandalum, & aliud omne peccatū ex parte nostra, quāuis quando immineret tale scandalum si non fieret praedicta remissio securus, & melius esset omnino cauere ab illo legato, ut dictum est, & dicitur infra q. 11. ipse autem cui fit talis remissio, nō licite possidebit, ut dictum est.

Secundum punctum est, quod nullo modo licitum est nobis aliquid quantumcūq; parui ualoris, petere, recipere aut habere in usu a quocūque detur, sine licentia expressa uel probabiliter praesumpta nostrorum praelatorum qui ad id possunt licentiarum.

Responsio patet ex dictis, quia qui nihil habere potest, & qui non est suus, non potest disponere dando aut recipiendo aliquid sine debita licentia superioris, ut dictum est: & expresse omnes expositores concordant in hoc, ut patet in Hug. & Bart. Pis. 6. cap. & seren. conscientia q. 8. nullas esset sine merito obedientiae, & aliquando proprietatis crimen incurreret, de quo latius agendum est proxime in q. 7. ibi uideatur.

Ex dictis patet quod res alicui donata extra ordinem est obnoxia restitutioni, quousq; praelatus consentiat in detentione, quia dominus Papa non aliter concedit eam posse donari, ignorantia tamen probabilis aut inuincibilis potest interim eam detinentem excusare a peccato, dum durat talis ignorantia probabilis.

QVAESTIO VII. Quæritur quomodo fratres possunt recipere aliqua ad usum, & a quibus & de quorum licentia similiter & utilibus rebus, & an eis possit concedi usus peculii?

Respondeo per tria puncta, quorum primum est. Recipere aliquid nullus frater potest sine suorum praelatorum licentia a quocūq; potente donare: patet ex q. precedente in 2. puncto. Sed notandum hic duo. primum quod eo ipso quo quis habet licentiam seu potestatem ad donandum aliquid alicui fratri, non tamen potest talis frater recipere, nisi habeat aliquam licentiam, saltem interpretatiuam ad hoc, ut patet: quia licet mihi donetur a seculari potente donare aliquid, uel a praelato alterius iurisdictionis, non tamen ego possum recipere, nisi meus mihi praelatus dederit licentiam, uel nisi praelatus qui dedit illi licentiam ad donandum, sit etiam praelatus meus, intendens mihi dare licentiam ad recipien-

recipiendum id quod datum fuerit per illum cui dedit licentiam ad donandum mihi: quod non conceditur communiter, nisi quando exspecificatur persona cui est dandum. Ideo simpliciter dico, quando generaliter quis habet licentiam uel potestatem ad recipiendum, nisi specialiter talis frater cui talis erat donanda fuisset exspecificatus seu nominatus, utpote si mihi concederet praelatus meus quod possem dare talem rem Ioanni, aut cuilibet subdito etiam ipsius: quia tunc ego possem dare & ille recipere, alias non ut dictum est. Secundo notandum, quod sicut ad donandum possunt licentiarum praelati supradicti in q. precedente, in 3. conditione, s. min. gen. prouin. & cust. & habentes commissionem eorum & non alii. ita ad habendum usum utensilium & aliarum rerum, requiritur & sufficit licentia expressa uel interpretatiua, seu probabiliter praesumpta ministrorum seu custodū, uel aliorū quibus ipsi commiserint seu ordinauerint, hoc patet ex Nic. 3. art. 2. ibi insuper nec utensilia, &c. ubi consequenter dicit quod haec, s. utensilia & ceteras res secundum exigentiam personarum & locorum, ministri & custod. cum discretionem disponant: cum de talibus interdum personarum qualitas, temporum uarietas, locorum conditio, & nonnullae aliae circumstantiae plus minusve ac aliter providere requirunt. Praedicta tamen sic faciant quod semper in eis & eorum actibus paupertas sancta relucent, prout eis ex eorum regula uidetur iudicata, haec ibi. Super quo ait Spec. fff. 8. quod hic sunt duo aduertenda. Primum quod disponere de usu rerum ad solos min. & cust. pertinet, ut patet ex dicta declaratione, uel ad habentes auctoritatem ab ipsis, & non ad guardianos, ratione sui officii. Quāuis aliqui expos. antiqui praedictam declarationem aliud dixerint, quia antiquitus guardian. uocabantur aliquando ministri, aliquando custodes. Sed nunc standum est praedictae declarationi ubi & uocabula ministrorum custodum & guardianorum distincte pro diuersis ut sonant, accipiuntur, & aliqui etiam expos. moderni non attendentes ad praedicta, sed secuti expos. antiquos, similiter cum ipsis dixerunt in aduertentes, ut patet in Hug. & Bart. Pis. 6. c. & Seren. consc. q. 81. q. 13. Nunc autem secundum Nic. 3. dicendum est ut diximus, haec Spec. & sic patet quod guardiani ex ut sui officii nō possunt licentiarum ad retinendum usum rerum particularē ad tempus, ultra id quod requiritur ad usum regulare uictus & uestitus

Et sic ad habendum usum tunicarum, habitum librorum, & aliorum utensilium, præter habitum & tunicam & chordam unam, & præter requisita femoralia regulariter portanda requiritur licentia Min. prouincialis, custod. uel habentiũ auctoritatem seu commisionem ab eis, quo ad hæc uideantur aliqua particulariter statuta in tab. Vic. gen. & in statutis gen. & supra 4. cap. q. 9. & sæpe prædicti min. & cust. concedunt hanc suam auctoritatem in toto uel in parte, ut libet guardianis: ideo ab ipsis requiratur si habent hanc auctoritatem & ex literis guardianatus uariatur, & consuetudine, potest etiam id quando oportuerit inquiri, dum ad aliud non uacauerit in aliquo casu: & forte iam possunt guardiani licentiare suos subditos ad hoc sicut & ad donandum ut declaratum est in tab. cap. gen. Rapisanii, anno Domini 1511. celebrati, ut habetur supra q. 6. ibi uideatur si forte ualet ad propositum

Secundum aduertendum est in prædictis uerbis Nic. 3. ut ait Spec. ubi supra, quod solum concedit dominus Papa facultatem prædictis prælatis communicandi usum rerum suis subditis, cum certa limitatione, s. quod semper reluceat paupertas. &c. Ideo si aliter attentarent concedere, nihil ualere sua concessio uel dispositio contra uoluntatem superioris eorum, qualis est dominus Papa. Ideo pro maiori horum declaratione ponitur secundum punctum subsequenter.

¶ Secundum punctum est, quo ad usum peculii. Pro quo notandum primo, quod peculium quantum attinet ad propositum, dicitur pusilla substantia seu pecunia specialiter applicata, non ad dominium sed ad usum alicuius fratris, ut faciat de ea ad libitum, distrahendo uel donando, ut elicitur ex summistis tit. peculium. uideatur Gerson. parte sum. alphab. 23. litera g, &c. Nunc ergo dicit Ioan. Pyrrin. in tract. de dispensatione fratrum min. conclusio. 2. corrol. 2. quod si usus peculii aut rei cuiuscumque sit certus, uel securus, quod non possit per prælatum reuocari. Non potest concedi religioso cuique, & multo minus fratri min. etiam per dispensationem, quia in tali usu irreuocabili est ius & proprietas contra uotum paupertatis, nunc autem abdicatio proprietatis sicut sicut & custodia castitatis adeo est annexa regulæ monachali, ut contra eam nec Papa possit indulgere monacho existenti monacho, ut habetur extra de statu monachorũ, cum ad monasterium.

Si

Si autem talis usus est reuocabilis, sed indeterminatus & indifferens, sic s. quod prælatus relinquit religiosum in sua libertate faciendi de peculio prædicto quod uoluerit, uel quod bonum sibi uisum fuerit, modo illud per suas operas uel sermones uel &c. huiusmodi, modo abunde seu alia quacumque uia, etiam licito modo conquisierit, prout faciunt aliqui mendicantes & fratres non reformati per diuersas uias & modos prædicando bullas & huiusmodi sibi prouidentes de necessariis. Et iste talis usus cuiuscumque rei, non potest fratri minori concedi, tum quia occasio propinqua multarum transgressionum. Nam occasione talis usus, immo & abusus, multi habent habitus, tunicas multiplicatas superfluas curiosas preciosas, cellasque multiplicibus suppellectilibus munitas contra regulam. Et etiam causa thesaurizationis contra regulam. & sæpe proprietarii deuotionis intrinsicæ, & sæpius extrinsecæ: quamuis ipsi dicunt quod parati sunt semper totum in manibus sui prælati resignare. quod tamen raro uel uix sufficienter fit: quia allegant licentias superiorum prælatorum, & renituntur ualde, ut experientia quotidiana testatur: & ad hoc dicunt pro sua excusatione se habere à prælatis superioribus licentias quas & uocant gratias. Verum tamen ut dictum est, semper est peccatum in fidelitatis, uel iniustitiæ in ipso prælato concedente seu dispensante: cum abutitur potestate ei tradita in ædificationem, & ipse eam facit in destructionem, in ipso autem fratre dispensato est peccatum auaritiæ & uiscositatis, & causa aliorum prædictorum dictorum eiusmodi subsequentium. Item est contra prædictam declarationem Nic. 3. art. 3. qui non concessit posse usum talium rerum concedi, nisi cum limitationibus prædictis secundum Deum & regulam, ut in 1. puncto proprie dictum est, & speculum ffff. 8. annotauit. Et multo magis sine ulla excusatione aut colore est contra regulam, si talis usus peculii quo ad pecunias concedatur indifferenter alicui, ut s. ipse procuret per uias, etiam licitas pecunias, & ut sibi bonum uisum fuerit sibi prouideat. Hoc enim solum ex regula & ex declar. conceditur sic indifferenter & generaliter posse fieri per prælatos, aliis autem fratribus non potest concedi, sic generaliter pro suis necessitatibus, nisi in casu seu pro casibus determinatis, uel pro cõuentuum necessitatibus generaliter dum modo caueantur omnes circumstantiæ & sequellæ uiciantes, ut su

pra

pra late dictum est 4. cap. q. 6. & etiam hic proxime dicitur. Vnde & in Seren. conscientia q. 15. habetur secundum Aluarū quod mortaliter peccant praelati & prauaricatores regulæ sunt & occasio peccati mortalis subditorum, si aliter quam in prædictis declarationibus Nic. 3. & Clem. 5. continetur, licentiam dant subditis quod pro eis aliqua pecunia procuretur aut deponatur, ideo enim sine licentia praelatorum non potest per subditos pecunia procurari secundum regulam & declarationes: quia ipsi praelati debent scire determinare pure & fideliter pro quibus ueris necessitatibus fratrum ipsorum pecunia secundum reg. & declar. procuretur uel deponatur, & praelati se aliter habentes in hoc dupliciter peccant, tum quia dant licentiam fratribus: adde & tu, uel occasionem propinquam habendi pecuniam contra regulam & eius declarationes: tum quia in peculio pro eis dispensatur prae, quod nec praelati religiosorum qui in communi uiuunt, facere possunt c. 2. & c. cum ad monasterium, de statu monachorum hæc in Seren. conscientia. Et addit Ioan. Pirrin. ubi sup. quod praelati & guardiani si non faciunt ut fratres, uiuant in communi sine tali peculio supradicto indifferenter cōcesso, de quibuscunq; rebus putantur esse in statu periculoso, quia fauēt destructioni religionis: Nam ut habetur in Gerson. 1. parte summæ, alphab. 23. litera s, secundum Gerardum. Peculium habere non est habere principale dominium in re ipsa: sed minus quam dominium, sicut habet seruus sub domino, filius sub patre ex licentia ipsorum sub quibus sunt, seu facultatem pro tempore mutandi, distrahendi, uel administrandi, &c. & hoc adhuc non libere, sed limitate sub alio id possunt, & in prædicto c. ad monasteriū, hoc prohibetur posse concedi omnibus monachis, nisi pro adiuncto officio administrationis communis, ergo. De his uid. Gerson. in 1. parte summ. alpha. 23. litera g. quia late cum prædictis concordat a quocunq; ille status æditus sit: & Siluest. tit. relig. 8. §. 5. & tit. abbas, q. 3. pulchre de hoc agit. Vnde & in quadam littera Reuerend. patris fratris ciscel de Augelis, min. gen. anno Domini 1523. uehementer prohibebatur tanq̄ illicitum contra regulam: ne si guardiani darent missas fratribus dicendas pro intentione ipsorum, ut de earum elemosyna sibi prouiderent ipsi subditi de suis necessitatibus, & uicariis monialium & scholasticis quibuscunq; id prohibebatur, ne sibi

sibi prouiderent indifferenter de elemosynis missarum, & in statutis ordinis idē sibi prouideretur tanq̄ illicitum, ut patet, in tab. ca. g. Burdegalen. anno domini 1520. celebrati, ubi sic habetur. Mā datur oībus fratribus per sanctam obedientiam, & sub pœna carceris, ne habeant recursum ad pecuniā, neq; eandem apud quamcunq; personā retineant absq; licentia speciali sui praelati, quā nulli concedat, nisi in casu manifestæ necessitatis præsentis uel imminentis, & in re particulari. Nec possint præfati fratres nisi a suis minist. prouin. absolui aut restitui, aut ab illis quibus ipsi duxerint committeddum, hæc ibi. Et in constit. g. similiter habetur ad propositum, ibi uideatur. Si uero præfatus usus peculii rerū utibilia sit reuocabilis pariter & determinatus per suum praelatum, utpote si praelatus concedat suo religioso librū, tunicam, aut huiusmodi determinata pro suo usu licito & honesto, aut alia necessaria suo officio statui seu personæ, cum facultate reuocandi quando & quotiens ei placuerit, semper enim uoluntas religiosi debet esse subdita præfatis suis, ut si resignet quocunq; ipsi praelati uoluerint. Et tunc iste talis usus peculii talium rerū utibilia potest licite concedi & haberi, & de hoc loquitur Nic. 3. art. 2. ubi supra, in 1. puncto, qui praelati possunt cōcedere talem usum ibi dictum est, quāuis in seren. conscient. q. 42. & in litera c. uideatur contineri quod b. pater noster Franciscus nolebat aliquam rem, nisi breuiteria haberi ad usum specialem alicuius fratris, & Bart. Pis. 5. ca. id etiam dicat. Tamen id est consilium, non tamen est obligatorium. Potest enim haberi usus particularis rerū, ut dictum est secund. Nic. 3. & secund. Ioann. Pirrin. ubi supra dictum est, quod potest haberi usus reuocabilis & determinatus simul, alias non. Res autē concessæ per aliquem secularem ad usum alicuius fratris, si frater non indiget, est conuertenda in usum aliorum fratrum, si dans in dando non reseruauit sibi dominium & dispensationem talis rei, ut sup. q. 2. dictum est. quia pertinet ad Papam. Similiter si ipse frater moriatur, ut habetur in Seren. conscient. q. 82. Si autem pertinet ad dantem ipsi est restituenda talis res, uel ad eius libitum concedenda, uel dispensanda per praelatos. Si autem sit pecunia aut legatum, quomodo possit uel non possit in alios usus conuerti, uideatur sup. 4. cap. q. 9. & c. Et sic patet usus rerū aut peculii quomodo potest concedi & haberi & quomodo non.

¶ Tertium punctum est, qui sine licentia expressa aut probabiliter præsumpta prælatorum prædictorum recipit aut retinet usum alicuius rei, aliquando non peccat, aliquando peccat uenialiter, aliquando mortaliter. Pro cuius declaratione notandum quòd Prælato nolente seu contradicente seu renitente recipere rem aliquam, aut usum eius retinere est expresse mortalis transgressio contra uotum inobediendiæ & paupertatis. Qui autem recipit aut retinet aliquam rem Prælato nesciente, & per consequens non consentiente, aut sine eius consensu qui non scit aliquid de tali re: & cum tali animo talis subditus eam recipit, aut tenet ut prælatus omnino nesciat, & peccat mortaliter crimine proprietarii contra uotum paupertatis. Et similiter illi qui tales res abscondunt ne uideantur aut capiantur à suis prælatis, peccant crimine proprietarii, & furtiue tales res accipiunt & retinent: quia dispensant aut disponunt de usu rerum & domini earum, aut contra uoluntatem Papæ aut prælatorum suorum ad quos pertinet rerum ad usum dispensatio & dispositio, ut dictum est. Qui uero sciente prælato, non tamen renitente aut contradicente, sed neque concedente aut consentiente, sed solum sciente prælato & permittente, seu tollente aut dissimulante propter cauendum aliquod malum seu turbationem fratris, uel fratrum recipit aut retinet usum alicuius rei, hic est quidem sine merito obediendiæ in hoc, & forte non peccat nisi uenialiter tantum: peccaret autem forte mortaliter, si de contraria prælatorum uoluntate præsumeret, sicque tali re uteretur. ergo si quis licite recipiat & utatur aliqua re, requiritur quòd prælato sciente & consentiente expresse uel interpretatiue aut probabiliter: ita quòd probabiliter & iuste de eius uoluntate & beneplacito præsumens utatur uel recipiat talem rem, & non sufficit eius permissio aut tollerantia pura, nisi de eius beneplacito, ut dictum est, præsumatur, ut ait tract. 10. plagarum, plag. 5. cum prædictis concordans. Notandum tamen quòd quando prælatus scit aut uidet & libere sine ullo timore alicuius mali spiritualis aut temporalis tacet non resistens, tunc consentire uidetur & censendus est complacere & uelle secundum reg. iur. Secus quando ex timore mali alicuius aut deteriorationis &c. non audet resistere aut prohibere, & ideo tacet. Talis enim permissio non excusat aliquando à mortali, aliquando à ueniali peccato, ut dictum est.

Quæstio

¶ QVAESTIO VIII. Quæritur, An possumus habere priuilegium aliquod?

Respondeo quòd priuilegia pro temporalibus bonis ad litigandum uel ad habendum ius aliquod pro sepulturis, pro canonica portione & huiusmodi, nullo modo possumus habere. ratio, quia per uotum paupertatis euangelicæ, sumus incapaces cuiuscunque domini, iuris uel actionis pro quibuscunque temporalibus, ut dictum est supra q. 1. Et hoc expresse dicunt communiter doct. ut patet, in expos. sanctorum patrum 6. cap. Et Seren. conscientia q. 14. secundum Aluarum, dicitur quòd nulla maior proprietatis est fratribus minoribus, quam tale priuilegium ad temporalia habere. Priuilegium enim dicitur lex priuata, uel ius priuatum ad aliquid dist. 3. cap. priuileg. Et concordans tract. 10. plag. plaga 7. dicit quòd non licet fratribus min. personaliter assistere curiis & processibus pro funeralibus & huiusmodi temporalibus, etiã ex priuilegio, etiã ex dispensatione Papæ. Nam sicut Papa non potest dispensare cum fratre ut habeat proprium manente religioso: ita non potest dispensare ut habeamus priuilegium, aut ius priuilegii quod est ius priuatum, quia ex ui nostræ professionis sumus incapaces omnis iuris cui formaliter repugnat habere ius quodcunque. Et tolerabilius esset dispensare nobiscum ut acciperemus uel ut tangeremus pecunias, quam ut haberemus priuilegium ad habendum ius sepulturæ uel canonicæ portione, & huiusmodi temporalium bonorum. Neque ut credo inueniuntur concessa fratribus huiusmodi priuilegia, sed ordinatum à Papa quòd Episcopi, uel alii quibus hoc committitur, habeant facere quòd fratres non priuentur elemosynis & canonicæ portione non danda & huiusmodi: sed fratres ex auaricia successu temporis usurparunt sibi officium episcoporum, & ipsi litigant & assistunt curiis, & in propria persona prosequuntur ius suum (ut ipsi dicunt) cum in ueritate nullum ius habeant, sicque transgrediuntur suum statum hæc ibi. Sed an nomine Papæ syndicus ad requisitionem fratrum possint ius priuilegii allegare & defendere & agere pro funeralibus, &c. eiusmodi, agentes non ius fratrum, sed ecclesiæ Romanæ allegantes, uideatur supra cap. 4. q. 16. &c. cum limitationibus ibi positis forte licebit.

¶ Secundo dico, quòd habere priuilegia, non quidem pro tempo-

AA raibus

ralibus bonis, sed pro exemptione à iurisdictione & subiectione ordinariorum, & pro aliis exemptionibus non est cōtra nostram professionem, neq; contra aliam legem directe & per consequens de se non est illicitum. Ratio, quia dispositio subiectionum & iurisdictionū est de lege humana positiua, & Papa potest in hoc disponere (ut patet) ergo isti uel illi subiciuntur his uel illis, pendet ex prædicta dispositione. Ergo cum ex regula uel ex alio iure Diuino, uel naturali non teneamur esse subiecti istis uel illis ordinariis non magis quam alii ecclesiastici aut religiosi. ergo possumus per priuilegia eximilicite sicut & alii. & tale ius priuilegii nō repugnat paupertati nostræ, quia non est respectu bonorum temporalium. Tamen ex aliqua circumstantia uiciante, potest aliquando esse illicitum, sicut & omne aliud opus de genere bonum, potest per aliquam circumstantiā uiciari, quod in nobis ratione professionis nostræ facilius accedere potest. Nam ex quo nostra professio est fratrum min. in magna humilitate fundata, certe nisi causa rationalis adsit & appareat talis exemptionis, dissona erit talis exemptio nomini nostro minorum, & secundum hoc limitem & intelligo Aluarum apud seren. conscien. q. 14. dicentem. Cū fratres min. tanquam Euangelici uiri debeant esse subiecti omni humanæ creaturæ propter Deum, & maxime prælatis, extra de maiori. & obedientia, cap. solite: quid ergo faciunt in mundo fratres min. maiores iam per priuilegia facti? Vere ergo contra eorum nomen & professionem sunt omnia priuilegia, excepto priuilegio confirmationis regulæ, hæc ibi: quæ licita ut dictum est, alias enim nihil concludit neq; ualet hoc dictū Aluari, nisi si limitetur. Maxime cū ecclesia tales exemptiones approbet in conciliis, ut patet in compendio exemptio. Non ergo illicite utimur eis, & causæ rationabiles multæ sæpe sunt talium exemptionum, ut in ipsis literis exemptionum continetur: quàmuis aliquæ & ali quando, quoad aliqua non sint tam rationabiles causæ. In facto enim sæpe potest errari etiā per Papam & ecclesiam: maxime ex defectu relationis, ergo.

¶ Tertio dico, quod priuilegia respectu bonorum spiritualiū & gratiarum quæ dicuntur bullæ, seu indulgentiæ, seu concessiones pro absolutionibus à peccatis, à censuris & pro aliis actibus spiritualibus bene possunt haberi & impetrari ad præfatā regulā obseruan-

tiam & conscientie serenitatem & profectum spiritualem, dū modo alias modo licito & per eos quibus conuenit habeantur seu impendantur secundum leges Diuinas & humanas, & secundum statuta religionis, ad bonitatē enim operis requiritur integritas circumstantiarum, quod ideo dico, quia prohibitum est in statutis ordinis & alibi, Ne sc. quis impetret, aut concessis bullis utatur ad hoc sine licentia talium uel talium prælatorum, aut nisi tali modo de quo uideatur inf. cap. 7. q. 3. & in compendio tit. cruciata, & tit. priuilegia, & in aliis tit. secundum subiectam materiam. Dispensationes autē super regulam quomodo liceat haberi & uti, inf. 10. c. q. 4. dicendum est, ibi uideatur.

QVAESTIO IX Quæritur qui sunt actus proprietatis aut quæ sunt signa exteriora per quæ quis in foro exteriori potest cenferi proprietarius seu agere contra uotum paupertatis, saltem ex ipso genere actus? Respondeo quod sunt 17. quæ sequuntur, secundum sanctum Bernardinum, ut etiam refert Spec. ff. ultimo: & habetur in seren. conscien. q. 81. secundum Aluarum. Quorum primum est, couertere rem communem aliis fratribus in usum specialem absq; licentia.

Secundo rem aliquam accipere uel donare sine licentia.

Tertio per dies aliquot eundo extra loca claues cellarum uel scriniorum scienter prælato non assignare, sed secum deferre uel alibi deponere sine licentia.

Quarto, claues quorumcunq; repositiorum ubi fratres habent supellectilia, ut libros & huiusmodi, ne fratres illis debite utantur non assignare. Adde semper nisi ad hoc habeant debitam licentiam prælatorum.

Quinto, librum uel aliam rem cuius fratres communem usum habere debent: cum re illa quis non utitur nec in breui uti necesse est fratribus petentibus non præstare, nam hoc est usum appropriare. Et cum hoc concordat expresse Hugo 6. cap. & tab. 3. Vic. gen. quod intellige quando sine rationabili causa talem rem quis non communicat alteri, alias non utpote quia ille est dilapidator rerum sibi præstitarum, & ociose uult laboribus aliorum uti, & ipse nō uult cōseruare aut mundare uel restatē sibi præstitas, &c.

Sexto rem quancunque Prælato celare, uel eo iubente non asignare, & tales in constit. ordinis puniuntur ut proprietarii. sicut & uere sunt proprietarii.

Septimo habere libros duplicatos eiusdē tenoris sine necessitate: sed hoc nō est uiciū proprietatis, sed superfluitatis quoad usum.

Octauo, de rebus communibus plusquam uellet prælatus uel eius officiali s tollere.

Nono, si Prælatus tollat alicui usum alicuius rei ipse frater murmurat, & turbatur, & coram prælato superiori conquæritur, hic uere est proprietarius: quia prælatus potestatem & usum habet tollendi & dandi sicut uult.

Decimo, si coram superioribus prælatis suis de re aliqua cū aliquo fratre cōtendit: sed debet dicere prælato, fac de hac re quod uolueris, & maxime sunt damnabiles cōtendentes super pecunia, & suum ius allegans: & hii sunt uere proprietarii, & tanquam tales puniri possunt.

Vndecimo, promissionem alicui facere de re sibi facienda sine licentia prælati, saltem probabiliter præsumpta. sed hoc magis uidetur contra uotum obedientiæ, & proprietatis uoluntatis aut personæ, quam rerum, aut quam contra uotum paupertatis.

Duodecimo, quodcumque uotū sine licentia prælati facere, quia qui non est suus, non potest de se uouere: aut alicui se obligare: sed & hoc potius est contra uotum obedientiæ, quam paupertatis.

Decimotertio, quando frater propria uoluntate & importunitate multis annis in loco uel colla permaneret, de quo habetur in constit. antiquis Farinerii cap. 3. quod appropriates locorum inde pellantur, & quod appropriatores locorum, etiam illi sunt qui obedientiam datam ad recedendum ad alium locum procurant per preces secularium reuocari.

Decimoquarto, rem in usum concessam in aliam, sine debita licentia commutare aut distrahere, & panem eleemosynarium, uinum & huiusmodi, in aliam rem esibilem distrahere, nisi per medium procuratoris. Adde quod hic potest etiam esse transgressio contra articulum de pecunia, ut supra 4. cap. & c.

Decimoquinto, eleemosynam pro ingruenti necessitate depositam, non statim expendere, uel in aliam necessitatem expendere. Sed & hic potest esse contra articulum de pecunia.

Deci-

Decimosexto, facere sibi de eleemosyna conuentus prouideri cū habeat ipse frater alias eleemosynas specialiter pro suis necessitatibus depositas: nam constat fratres infirmos habentes pro suis necessitatibus speciales eleemosynas depositas, & non eas expendentes: sed de conuentu necessaria recipientes esse proprietarios: adde quod etiam hic potest peccari contra articulum de pecunia.

Decimosextimo, eleemosynā sibi primo assignatam pro aliis futuris necessitatibus conseruari facere: sed & hoc potius est contra articulum de pecunia. hæc in seren. conscientia, q. 81. Et notandum quod sæpe est mortale in casibus prædictis, & sæpe ueniale, maxime ubi uel ignoranter, uel non animo malo aut proprietario aliquo de prædictis fiunt, & secundum exigentiam & circumstantias casuum est iudicandum.

¶ Quo ad id, Sed tanquam peregrini & aduenæ & c. vadant pro eleemosyna confidenter, & c.

¶ QVAESTIO X. Quæritur utrum nobis liceat habere redditus & possessiones, agros, uineas, greges pecorum, & c. huiusmodi.

¶ Respondeo per quatuor puncta: quorum primum est, quod ex ui uoti prædictæ nostræ paupertatis non possumus habere possessiones, nec redditus quoscumque: Neque usum reddituum, neque id quod ad speciem aut naturam reddituum aut possessionum appropinquat. Ratio horum omnium est, quia in prædictis omnibus aliquid quod ius annexum seu aliqua thesaurizatio in futurum, seu prouisio, ut patet. Nunc autem ratione paupertatis repugnat omne ius polyticum nobis, ut supra q. 1. Et insuper tenemur ad mendicitatem, ut patebit infra q. 13. cui repugnat thesaurizatio & prouisio in futurum, ut infra q. 12. dicitur. ergo patet quod nobis prædicta non licent. Et sic expresse declarauit Clem. 5. in sua declaratione art. 7. ut proxime dicitur de singulis, & omnes communiter doct. & expof. 6. cap. concordant expresse signanter 4. magistrī & Bonauent. & Ioan. de Pechano, & expof. sanctorū patrum

erum & alii, S. tract. 10. plag. plag. 6. dicens, quòd pauper euangelicus non potest habere aliquid fixum aut firmum ex parte rei habitæ, utpote quia talis res nõ potest auferri habenti, ut sunt possessiones agrorum & eiusmodi rerũ immobilium. Neq; aliquid firmum ex parte habentis, utpote quia non potest ciuilitè impediri habens quin habeat, utatur uel donet aliquam rem, quia talis pauper qualis est omnis frater min. & totus ordo non habet aliquid ius ciuile in aliqua re. Et hoc est quod ait regula, Sed tanq̃ peregrini & aduenæ in hoc sæculo, & c. ut ait expof. sine tit. 6. cap. ut per hoc innuatur nihil nobis habendam esse commune cū mundo, respectu temporis præsentis, futuri & præteriti. Respectu inquam temporis præteriti uel futuri, & ideo dicitur, tanquàm peregrini, s. tanquàm à nostra patria in hoc mundo præsentiarum distantes, & sicut iururum ad eam ut uictores peregrini in uia peregrinationis huius anhelantes, sentientes hanc terram peregrinationis pro nunc & in futurum extraneam. Respectu autem temporis præteriti dicitur (& aduenæ) s. tanquàm aduenæ trahentes originem aliunde, & tanq̃ aduentitii qui sentiunt terram in quam uenerunt non esse sibi naturalem, & per hoc sentiunt eam sibi extraneam: sic nos sumus tanquàm peregrini & aduenæ, dicitur (in hoc seculo) ad excludendum errorem illorum qui dicebant nos non debere nec posse alicubi ad tempus commorari, quàmuis etiam præciperetur à prælatis, sed tanquàm peregrinos uagabundos nos uagari hinc inde semper debere. Contra quorum errorem factis pulchre Bonauentura ad magistrum innominatum, & Hug. 6. cap. & præfata expof. sine tit. 6. cap. disputant & conueniunt. Nam dicitur in regula quòd tanquàm peregrini & aduenæ simus, non quidem respectu huius uel illius loci, aut domus, uel prouinciae, uel terræ specialis, sed respectu totius huius mundi, & potius animo quàm corpore simus ut aduenæ & peregrini: deo dicitur in hoc seculo, quòd potius ad animum & spiritualiter refertur, quàm ad habitationem corporalem, ut sic simus in mundo, quòd non simus de mundo, & hoc speciali mōdō præ cæteris Christianis, per prædictam paupertatem & abrenunciationem reddituum & possessionum, ut dictum est, & cum prædictis concordās Hug. 6. cap. dicit quòd instabiles aduenæ & peregrini in hoc seculo cum Apostolis illi sunt qui nihil firmum uel immobile possiden-

tes, de loco ad locum pro maiorum arbitrio transeunt nusquam perpetuam aut propriam ut alii regulares stabilem mansionem habentes. Et sic patet primum punctum. ideo de singulis ibi contentis particulariter dicendum est subsequenter.

Secundum punctum quo ad redditus & possessiones notandum secundum trat. 10. plagarum, plaga 6. quòd redditus est duplex, scilicet formalis & proprie captus, & uirtualis seu habes speciem redditus, seu ad naturam redditus appropinquans. Redditus formalis est ius seu actio ad aliquid percipiendum annuatim. Et talis redditus expresse nobis est prohibitus ratione paupertatis ut dictum est: & hoc expresse dicit dominus Clem. 5. art. 7. 5. cunq; annui redditus, & c. Cūq; annui redditus intra mobilia censeantur à iure, ac huiusmodi redditus obtineri paupertati & mendicitati repugnet, Nulla dubitatio est quòd prædictis fratribus redditus quoscunq; sicut & possessiones, uel eorum etiam usum (cum eis non recipiatur concessus) recipere uel habere eorum conditione considerata non licet: hæc ibi. de uirtuali autem redditu proxime dicitur in 3. puncto. Et quàmuis summa Anglit. alienatio, §. 8. limitet quomodo redditus computantur inter mobilia ex iure communi, tamen quoad nos in præsentia materia standum est dictis domini Clem. 5. Quo ad possessiones autem patet similiter ex dictis, & in Clemen. 5. ibidem quòd non licet ideo nobis habere hortos, uineas, & huiusmodi ut colantur & olea & alia hortalia seu fructus ex precio distrahantur: quia sic declarat dominus Clem. 5. art. 7. §. licet uerò, dicens quòd hoc repugnat nostræ regulæ & ordinis puritati, secundum quod etiam dom. Nic. 3. art. 3. §. ad hæc declarauit & ordinauit quòd scilicet talia ac usus proxime dictos, ut puta agrum uel uineam, ad colendum domum, ad locandum, & consimilia fratribus legerentur, per omnem motum fratres à receptione talium abstinere, cū etiam præmissa habere ut precium fructuum suis temporibus habeant ad naturam & formam prouentuum appropinquant, hæc Clem. 5. & notandum quòd possessiones dicuntur quæ successiue fructificant, ut uineæ, agri, armenta ouium, uaccarum, & c. Ideo in tab. cap. gen. Assisi anno Domini 1526. celebrati, habetur ordinatum quòd nullus guardianus uel uicarius, aut alius quicumque præsidens uedere præsumat per se uel per syndicum apud procuratorem do-

domus, ligna, seu scenum, uel alia quæ nascuntur in hortis & huiusmodi: nec pascua aut ortos ipsos quouis modo locare.

Habere tamen ortos, areasq; competentes, ad collectionem uel recreationem, & ad habenda necessaria ortalicia pro nobis bene est licitum & proueniens, ut dicit dominus Clem. 5. ubi supra, & Petrus Ancharr. & Zabarella super eadem Clement. dummodo tales horti seu uiridaria sint competentia. prout decent paupertatem nostram & nostrum usum moderatum ad quem tenemur: ut dicit Clem. 5. ubi supra, quod sint competentia, alias peccaretur uicio superfluitatis, uel alio peccato. Ideo (ut habetur in Seren. conscientia q. 10. secundum Aluarū) non licet nobis habere præfata uiridaria magna, magnos uel plures hortos, superfluas officinas, aluearia & piscinas, quia uicium superfluitatis est. Ideo habere uineas ad colligendum uinum pro sua prouisione ad bibendum illicitum est: quia appropinquat ad redditus uel ad usum reddituum seu possessionum, ut proxime dicitur in 3. puncto. sed habere uineam solum ad comedendum uuas, non credo illicitum sicut neq; est illicitum habere arbores fructuosas ad comedendum fructus suo tempore: aut sicut hortalia ad tempus, quia in hoc parum fit contra mendicitatem, uel nihil, ut patet.

¶ Tertium punctum, quoad usum reddituum & possessionum, & quoad habentia speciem seu appropinquantia ad redditus uel possessiones, quæ omnia dicuntur redditus uirtuales, ut habetur in tractat. decem plagarum, plaga 6. dico quod prædictos omnes redditus, seu quod appropinquat ad naturam uel speciem reddituum uel possessionum, non possumus habere. ut patet ex prædictis declarat. Clem. 5. & Nic. 3. ubi sup. Nam & ideo dicitur in cap. religionum de religios. domin. lib. 6. quod debet esse incerta mendicitas quæ uictum præbeat mendicantibus religios. super quo ait Ioann. Andr. & Dominicus de sancto Gemino, quod conceditur incerta mendicitas, quia si non habet quid certum unde uictum sumat: Sed talis mendicitas dicitur amene quod est defectus, quasi defectum rerum dicens, cui quandoq; ex misericordia alterius tubuenitur, quandoq; nō, & sic improprie est incertum mendici suffragium. Ideo habetur in tract. 10. plag. ubi supra. quod si aliqua personæ uellent ordinare redditum perpetuum quo in aliquo loco sustentarentur fratres, ita quod aliqua

aliqua proprietas apud ipsos fratres non residere, sed apud alios: uel si relinquerentur eis aliqua territoria uel agri seu uineæ de quibus per culturam & industriam suam uel aliorum prouideretur si bi de necessariis ad sustentationem, ita quod proprietas penes alium resideret, ut sicut habent hortos ad olera & fructus ita habent, uineas, agros ad sustentationem: quod non licet fratribus talia habere, quia hoc habere est habere usum reddituum seu uel speciem seu naturam reddituum seu possessionum: & per consequens redditus uirtuales, quod nullo modo licet, ut dictum. Et ideo in tab. cap. gen. Borgen. anno Dom. 1523. celebrati, habetur quod omnes uineæ ex quibus fratres colligunt uinum pro sua prouisione ad bibendum tollantur, destruuntur, & eradicentur. Et cū prædictis expresse concordant 4. magistri 6. cap. Similiter est illicitum habere legata perpetua, de quibus infra q. 11. latius agendum est. Similiter & propter tandem rationem est illicitum facere congregationes in futurum, de quibus etiam particulariter, & latius agendum est infra q. 12. Similiter & propter eandem rationem est illicitum habere agnos, oues, successiue succedentes, ut semper fratres habeant carnes recentes, seu abundantes, & gallinas, apes, porcos, uaccas, columbas & huiusmodi. super quo tamen habetur in prædict. tract. 10. plagarum, plag. 6. quod quo ad agnos, non uidetur quod in huiusmodi animalibus nutriendis fratres sint tuti in conscientia, siue illa ipsi nutriant, siue dent secularibus nutrienda in locis secularium: nisi forte quando talis necessitas & talis exemplaritas & talis discretio guardianorum esset quæ moderate talia iuste iudicarent esse congreganda, ut de hoc latius habetur infra q. 12. quæ requiruntur ad congregationes seu prouisiones rerum ad uictum opportunarum faciendas, secundum Nic. 3. & Clem. 5. & Ioann. 22. ibi uideatur de hoc quando & quomodo possunt prædictæ congregationes fieri, frumenti, uini, & agnorum, & c. huiusmodi. Nutrire tamē unum uel duos porcos pro releuamine aliquo, uel gallinas pro infirmis nō uidetur illicitum contra paupertatem, dummodo alias caueatur scandalum, & aliæ circumstantiæ uiciantes, quia parum derogant hæc mendicitatem uel nihil, & aliquando expedit hæc, moderate tamen & ex causa nutrire, tum pro infirmis, tum pro aliqua recreatione fratrum, tum pro aliquali releuamine necessitati ne simus tam im-

runi aut fastidiosi aliquando secularibus: dico semper dum modo & caute & moderate non superflue aut relaxate, hæc & alia huiusmodi fiant. nam propter abusiones quæ hic fieri solent ab aliquibus indiscretis, cauetur sæpe & prohibetur per prælatos & per statuta ne nutriantur gallinæ, porci, & huiusmodi, & ne feratur ordeum, nisi pro farragine tantum, &c. huiusmodi.

¶ Quartum punctum: Ex dictis sequitur quod fratres non possunt petere aut recipere eleemosinas frumeti, uini &c. huiusmodi & multo minus eleemosinam pecuniariam quas aliqui domini seu magnates seu coitates aut cōfraternitates solent facere quotannis habentes eas scriptas in suis libris inter salaria famulorum, seu inter sumptus seu eleemosinas alias quas ipsi solent aut debent facere, seu soluere aliis modo sint tales eleemosinæ liberaliter assignatæ, modo sint promissis, exequiis, aut pro sermonibus: quia non licet eis petere aut accipere quod tales eleemosinæ sic se habent, aut tali modo sunt in libris scriptæ seu assignatæ, quod per uiam obligationis polytice essent soluendæ: ita quod ciuilitate in iudicio essent repetende. Ratio patet ex dictis, quia tales eleemosinæ appropinquant ad naturam reddituum, & sunt certe ciuilitate seu habent obligationem ciuilem annexam, ut supponitur, cuius nos sumus incapaces, ut etiam sup. q. 5. dictum est. Et quia solent per uiam eleemosinæ possumus humiliter recipere aut petere aliquid, de ratione autem eleemosinæ & mendicitatis, est quod res quæ sic eleemosinaliter petitur, accipitur aut datur, sit incerta ciuilitate, ut sup. ca. religionum, de religio domin. li. 6. aut quod non habeat obligationem ciuilem annexam ut dictum est, & late Gerf. 3. parte sum. alph. 76. litera q. & alph. 68. litera c, & ii. parte alpha 37 ergo non possumus petere aut recipere talē eleemosinam certam ciuilitate, seu habentem obligationem ciuilem annexam, ut dictum est, modo sit data aut oblata per dantes uiuentes, modo in testamento legata: nisi fratres quando eam petunt aut recipiunt, expresse protestentur quod pure eleemosinaliter eam petunt & recipiunt, sicut de legatis perpetuis dicitur inf. q. 1. ibi uideatur. Quod si tales eleemosinæ non sic haberent talem certitudinem seu obligationem ciuilem annexam sed sic promittuntur aut in libris scribuntur aut assignantur quod ciuilitate cōtra eos non est agendum, sed solum est promissio aut & debitum naturale promissis aut sermonibus, aut alia quacumque causa, tunc licite possunt fratres eam eleemosinam petere &

recipere

recipere per uiam eleemosinæ, quia talis eleemosina est incerta ciuilitate quamuis sit certa moraliter tamen sic, s. quod probabiliter creditur quod dabitur, nunc autem licitum est nobis petere seu mendicare eleemosinam ab eo qui probabiliter creditur daturus ex quacumque causa alias licita, dummodo non sit annexa certitudo, aut obligatio ciuilitate seu polytica, ut dictum est: & hoc modo credo quod sunt omnes fere eleemosinæ quas domini & communitates regnorum Hispaniæ solent facere & relinquere in testamento monasteriis aut fratribus pure, liberaliter, aut pro sermonibus, & licet eas habent in suis libris scriptas & assignatas: & ideo sic licite recipiuntur, quantum est ex uia paupertatis, nisi aliunde adueniat alia praua circumstantia, utpote superfluitas uel alia eiusmodi, cum supradictis hiis concordat expresse Siluestr. tit. legatum. 2. q. 4. ibi uide latius.

QVAESTIO XI. Quæritur an possumus recipere hæreditates aliquas, aut legata, & quomodo, & in quanta quantitate, & quomodo possunt talia legata peti?

¶ Respondeo per quatuor puncta, quorum primum est, quoad hæreditates. Et dico quod nullo modo possumus esse uel institui hæredes aut successores defunctorum quorumcumque, directe nec indirecte, nec iure directo, nec iure fideicommissi.

Secundo, quia hæreditas est successio iuris defuncti, ut habetur in summistis titulo hæreditas. Nunc autem nos fratres min. ratione paupertatis, sumus incapaces cuiuscumque iuris ciuilitate, ut supra q. 1. dictum est. ergo. Et hoc expresse declarauit Clem. 5. art. 7. 6. quia igitur, dicens sic: quia igitur in successione transit non solum usus rei, sed & dominium suo tempore in hæredes, fratres autem præfati, nihil sibi in speciali acquirere uel eorum ordini possunt, etiam in communi. Declarando dicimus, quod successione huiusmodi, quæ etiam ex sua natura indifferenter ad pecuniam & etiam ad immobilia se extendunt, considerata puritate sui uoti, nullatenus sunt capaces, hæc ibi. Et licet Sixtus 4. in priuilegio. dum fructus uberes, fo. 62. contrarium concessisse uideatur, tamen id etiam reuocando de conuentualibus intelligendum postea declarauit, in priuilegio, licet nos dudum, fo. 22.

Et sic patet quòd non possumus institui hæredes simpliciter, neq; adiecta clausula quando s. instituit quis nos hæredes talis hæreditatis, ut in nostris necessitatibus hæreditas cõuertatur: nec nos nec nostra loca, aut ecclesiæ, nec altaria, ut ait Petrus Anchar. & Baldus, licet Bartholus oppositum senserit, ut habetur latius in Seren. conscientia. q. 17. Neq; etiam indirecte, utpote si quis testatus fuerit sic, s. Si hæres meus decesserit, hæreditas mea deueniat ad fratres seu ad eorum ecclesiam, altare, imagines, &c. huiusmodi. Ratio patet ex dictis, & Clem. 5. ubi supra, & Seren. conscientia q. 17. Neq; etiam si hæreditas iure fideicommissi fratribus relinquatur, ut habetur in Seren. Conscientia ubi sup. Nouicii autem nostri ante professionem tacitam uel expressam bene possunt esse hæredes, etiam ab intestato, quorum hæreditas ab ipsis expirat per professionem, ut latius Petrus Anchar. & Zabarel. super Clementina exiui: & summissæ tit. hæreditas, tit. religio. tit. nouicius, ibi uideatur, ut oportet. Sed talis hæreditas fratribus inualide relicta ad quem deueniat & quomodo, ex quo fratres sunt incapaces, latius habetur in Seren. conscientia q. 17. & in summissis: ubi supra uideatur, ad nos enim nihil attinet. Quòd si frater min. post professionem uenerit ad talem statum in quo posset habere proprium, ut ad episcopatum, an possit esse hæres & recuperare bona sua ad similitudinem restitui: uideatur Barthol. in sua minorica, & summissæ ubi supra, & alibi ut oportet: Nihil enim ad nos de hiis quæ iam foris sunt: de hiis uideatur compendium tit. hæreditas, s. 5. & 6. Quòd si fratres non instituuntur hæredes, sed hæreditas ipsa relinquatur alicui cum hac cõditione quòd ipsam uendat, & quòd eius ualorem in fratrum necessitates expendat, an fratres possint acceptare talem ualorem hæreditatis. Respondeo, si acceptarent, non facerent contra uotum paupertatis, sicut nec facerent contra paupertatem, acceptado aliud legatum in magna quantitate, ex quo non succedunt in aliquo iure defuncti, ne que sunt ex hoc hæredes ut patet. & sic credo quòd intellexit & locutus est Zabarella, ut proxime dicitur. Peccarent tamen contra aliud ius si acceptarent, quia contra ius naturale & Diuinum, si tale legatum fieret in fraudem hæreditatis, aut propter scandalum & contra declarationem & prohibitionem domini Clem. 5. art. 7. ubi supra, sic dicentis. Nec licet eis ualorem hæreditatum

talium

talium uel tantam earum partem quòd præsumi posset hoc in fraudem fieri, quasi sub modo & forma legati dimitti sibi facere, uel sic dimissa recipere, quin potius ista sic fieri ab ipsis simpliciter prohibemus, hæc ibi. Et quàmuis Zabarella super Clem. exiui. s. 13. prius dixerit quòd pie potest sustentari quòd fratres licite possunt recipere talem ualorem hæreditatis, modo dicto relicta: tamen postea ipse Zabarell. paulo inferius agens de legatis, dixit quòd non possunt fratres licite recipere, & quidem ita est quòd nõ possunt, ut dictum est: quia & expresse Clem. 5. prohibuit, ut paulo inferius in 2. & 3. puncto sequenti, ubi de legatis agitur, latius habetur.

¶ Secundum punctum, quoad legata, est supponendū prius quid sit legatum: & dico quòd legatū est donatio uel elemosyna quædam à testatore relicta, & ab hærede seu exequutoribus præstanda post mortem testatoris. Et sic differt ab hæreditate, quia cum hæreditate transit ius successionis: ideo fratres possunt esse legatarii: id est, recipere legata eis facta, ut proxime dicitur. Fideicommissum autem hodie est idem fere quòd legatum: sed in fideicommissum est aliquid iuris: Nam fideicommissum dictū est, quia olim pendebat ex fide hæredum. & nunc etiam dicuntur fideicommissarii, illi quorum fidei legata soluenda committuntur, qui etiam dicuntur testamentorum exequutores. Et quia in tali fideicommissum est aliquid iuris, ideo fratres min. nõ possunt esse fideicommissarii hæreditatum, ut dictum est: neq; exequutores testamentorum, ut dicitur latius infra q. 18. Prædicta habentur ex summissis tit. legatum, tit. hæreditas, &c. Nunc ergo hiis suppositis, dico quòd nos fratres min. bene possumus esse legatarii, id est, recipere elemosynas nobis in testamento relictas, dummodo talia legata non relinquuntur modo incongruo nostro statui aut paupertati, & in quantitate moderata sine fraude. Probatum primum quòd scilicet sit licitum nobis recipere legata, patet: quia sicut aliam elemosynam pecuniariam & non pecuniariam possumus recipere seu acceptare modo alias licito oblatam nobis à dantibus uiuentibus. ergo similiter à testatoribus relictam, patet: quia nulla ratio prohibitionis magis uidetur in istis, quàm in illis, quia nullum ius ciuile nobis acquiritur, neq; transit in nos cum tali legato ut patet ex dictis. Et quàmuis hæredes aut exequutores teneantur

iure

iure naturali & possint etiam ciuilitur cogi ad talia legata soluenda, ut dicitur infra in 4. puncto. tamen ex hoc nullū ius seu actio ciuilis nobis acquiritur, nec nomine aut auctoritate nostra possunt ciuilitur repeti aut cogi, ut patebit infra in 4. puncto, & hoc sufficit nobis, ergo licite possumus esse legatarii. Adduntur duæ conditiones seu limitationes, s. dummodo talia legata non relinquuntur modo incongruo, &c. Quia si relinquerentur expresse cum mō nobis non conueniente, nō liceret nobis ea acceptare. Si autē indifferenter sine ulla expressione, tunc modo congruo & licito nobis relicta intelliguntur, sicut eleemosynā etiam pecuniariā: si pecuniaria fuerint talia legata indifferēter nobis oblata, ut sup. 4. ca. q. 10. dictum est: & ad prædicta expresse fuit Nic. 3. ar. 3. §. ad hæc dicēs sic f. declaramus & ordinamus, quōd si testator modum secundum quem fratribus eorum cōditione inspecta recipere nō liceret exprimat in legādo (ut si legaret fratribus uineā, uel agrum ad excolendū, domū ad locādū, uel similia uerba in similibus proferret, aut modos similes in relinquendo seruaret à tali legato & eius receptione, per oēm modū fratres abstineāt, hæc ille. Est etiā aliud exemplum, ut habetur ī serena cōf. q. 2) utpote si quis leget nobis palatiū uel domum, ut inde habeamus fructus uel redditus annuales, iura, census & huiusmodi: quia sumus incapaces horū & similitū, ut patet ex dictis sup. q. 10. II. dicit. Nic. 3. ubi sup. Si uerō modum licitū fratribus in legādo testator expresserit (ut si diceret lego pecuniam pro fratrum necessitatibus expendendam, uel domum, agrū, uineā, & similia, ad hoc quōd per certā personā uel personas idoneas distrahātur & pecunia de rebus ipsis habita ī edificiis uel ī aliis necessitatibus fratrum cōuertatur) aut si in legādo similibus uerbis utatur uel modis, tunc possunt acceptari eo mō quo eleemosyna pecuniaria legata, ut sup. 4. cap. dictum est signanter. q. 10. ibi uideatur. Si autē nō sit pecunia seu res aliqua in propria specie utilis à nobis, ut pānus pro habitibus, frumentū, &c. tunc sicut & alia similis eleemosyna nō pecuniaria à dātibus uiuētibus oblata, pōt acceptari II. dicit. Nic. 3. si autem fratribus aliquibus generaliter sine ulla expressione legetur, tūc si est pecuniariū tale legatum tanq̄ eleemosyna pecuniaria indifferēter oblata uel missa modo, s. nobis licito & cōgruo intelligitur factum ut sup. 4. cap. q. 10. Itaque nec legans merito neque fratres effectus talis legati frauden

fraudentur. Quōd si tale legatum nō sit pecuniariū, tunc potest licite recipi, sicut alia res utilis nobis eleemosynaliter indifferēter data. Et sic patet quomodo & quare est posita illa prima conditio seu limitatio, s. dummodo nō relinquuntur talia legata modo nobis incongruo. Sed quo ad hanc primam cōditionem supraposita dubitant aliqui: an si quis legauit domum uel palatiū ad habitādū seu ut ibi construatur ecclesia pro nobis, An tale legatū sit factum modo nobis licito & cōgruo ut possit à nobis acceptari, an non? Respondeo, quōd si tali domo uel palatio non egemus pro nostra habitatione, uel pro ecclesia faciēda, seu contiguanda cum nostra domo uel nostra ecclesia dilatanda, tunc non est licitum tale legatum neq; nobis conueniens, quia nō possumus habere domos aut ecclesias alias separatas à nostris habitationibus, sicut neq; possessiones aut redditus, neq; parrochias alias, ut patet ex dictis sup. q. 10. Et sic habetur in fere. cōf. q. 22. secundum Petrum Ancharr. Si uerō tali palatio uel domo egemus pro nostra domo uel ecclesia cōtinguanda seu dilatanda, itaq; fiat una habitatio cōtingua ex illa domo seu palatio & ex nostra. Tunc conueniens est & licitum nobis tale legatum: imo & in. tab. 19. Vic. gen. declaratum est quōd licitum est fratribus hospitari in domo relicta ab aliquo defuncto alicui uiuenti hæc cōditione ut ibidem hospitentur fratres & sibi provideatur de utensilibus, hæc ibi. Secūdo dubitatur ad prædictam primam conditionem utrum sit modo congruo seu indifferenter factum, & per consequens ualidum tale legatum quo s. quis relinquit in testamento bibliam uel Schotum alicui fratri layco, uel Missale, breuiarium illi laico. Respondeo secundum Petrum Ancharr. in Clementi. exiui, quōd non ualet: quia non est congruū illi laico cui sit tale legatum, ex quo usus ad quē tale legatum ordinatur, & causa non cadit in illo laico legatario, quia non est capax talis usus, hæc ille. Sed mihi saluo meliori iudicio, cum huiusmodi reuerētia uideatur dicendum quōd illud esset uerum, si testator expresse dixisset quōd relinquit talem librū tali laico ut studeat, uel ut celebret, seu ut recitet officium Diuinum, tunc enim modus expressus non conuenit illi legatario, ideo illi non ualet ullomodo. dico tamen quōd ualet tale legatum ad usum aliorum fratrum ordinis, ideo potest licite recipi ad usum aliorū seu ordinis, secundum prælatorum dispositionem ut sup. 4. cap. quæst. 9. dictum est: quia modus expres

sus licet non sit conueniens illi speciali laico, & tamen conueniens
 cōditioni & statui fratrum seu ordin i, & Nic. 3. ubi sup. solum dixit
 esse cauendum à legato, quando modus sub quo legatur non est
 conueniens conditioni aut statui fratrum minorum in generali, ut
 patet in exemplis quando legatur domus ad locandū. dico etiam
 ex quo tale legatum fit modo incongruo statui nostro fratrum mi
 norum, quod potest acceptari etiam ab illo laico, non quidem ad
 utendum tali libro, sed tanquā legatum pecuniarium, ut distraha
 tur & de precio suis necessitatibus debite prouideatur, mediāte pe
 cunia, seruatis conditionibus ad pecuniam requisitis. Tertio du
 bitatur, an legatum factum nobis modo expresso incongruo no
 stro statui fratrum min. utpote domus ad locandū, ager ad colen
 dum, &c. huiusmodi: licet nō possit à nobis acceptari ad utendū
 ipsis legatis sub eo modo, sub quo legantur, an possint acceptari
 ut pecunia, s. ut uēdantur uel distrahantur per syndicum, & preci
 um eorum in alias nostras necessitates cōuertatur. Respondeo se
 cundum Petrum Ancharr. ubi sup. quòd non, & concedat Bald.
 quia expresse est contra Nic. 3. ubi sup. quāuis Barth. in sua mi
 norica teneat oppositum, ut etiam hoc refertur in Serena conf. q.
 22. Quòd si pro parte Bartholi dicatur quòd per priuilegiū Sixt.
 4. & Leon. x. ut habetur sup. 4. cap. q. 9. & secundum Petrum
 Ancharr. cōcessum est, & habetur quòd potest mutari legatum fa
 ctum ad unum usum & ex una causa ad alium usum, & causam per
 praelatos. Respondeo quòd istud est uerum, præsupposito iā quòd
 tale legatum sit modo congruo & licito nobis factum & acceptū,
 ut patet in dictis priuilegiis &c. huiusmodi. & patet ex ipso Nic. 3.
 ubi sup. dicente quòd à tali legatio modo incongruo nobis facta
 per omnem modum fratres abstineant. Notādum ly. per omnem
 modum, & patebit intentum. Item ubi sup. Nicol. 3. ibidem dicit
 quòd legatum modo congruo & licite dimissum, utpote domus
 ut uendatur & eius precium in nostras necessitates expēdatur quòd
 potest licite acceptari & uendi, &c. ergo à contrario sensu legatum
 modo incongruo & illicite nobis factum non potest acceptari, ut
 uendatur &c. alio qui illud superflue diceret Nic. 3. de legato con
 grue nobis relicto, si id quoq; de incongrue relicto intelligeretur.
 Sed pro concordia uidetur dicendum quòd qui non acceptāt bul
 lam Martini. 4. de syndico, sed solum uiuunt secundum declara
 tionem

tionem Nic. 3. & Clem. 5. non possunt acceptare tale legatum se
 cundum Ancharr. & Bal. Qui uerò acceptant syndicum secundū
 priuilegium Martini 4. bene possunt, ut ait Barthol. Et ratio est,
 quia ibi conceditur syndicus ut omnia legata & reducibilia ad pe
 cuniam recipiat & distrahat ad usus fratrum, &c. & tale est lega
 tum hoc sicut incertum ad pias causas, cuius dispositio pertinet ad
 Papam, & sic fuit declaratum in quodam cap. gen. ut habetur in
 lib. firmamenta trium ordinum, in 3. parte, fo. 10. in statutis, &
 cap. 4. quòd per priuileg. Mart. 4. ergo. Et sic patet prima condi
 tio, & limitatio huius secundi puncti. Secunda conditio seu limi
 tatio eiusdem secundi puncti est, dummodo talia legata aut facta
 in quantitate moderata, & sine fraude quacunq; uera uel apparen
 te, pro qua conditione latius declaranda, ponitur tertium pun
 ctum subsequenter.

¶ Tertium punctum, quo ad quantitatem legatorum, est quòd
 legata prædicta modo congruo & licite nobis facta possunt reci
 pi. dummodo non sint excessiua in quantitate immoderata, &
 dummodo sint facta sine omni fraude uera uel probabiliter appa
 rente. Ratio huius est, quia tenemur ad usus moderatos, & ad mē
 dicitatem in spe Dei, ideo non possumus habere legata in quanti
 tate excessiua, nisi quantum egemus ad usus moderatos, & non
 ad prouisionem in futurum: ita quòd per talia legata nō tolla
 tur mendicitas, & per consequens non possumus accipere legata
 perpetua per quæ tolleretur mendicitas, aut per quæ fieret proui
 sio in futurum notabiliter. Neq; possumus acceptare legata ma
 gna quæ probabiliter hominibus apparerent in fraudem hæredi
 tatis facta: quia cauendum ab specie mali, & à scandalo pusillo
 rum, & curandum est de bono hominum testimonio. hæc omnia
 patent ex Clem. 5. art. 7. 6. quia igitur, ut dictum est sup. in pri
 mo puncto. Et Zabarell. & Ancharr. super Clem. exiui. & Bart.
 in minorica: & communiter doct. ut etiam habetur in Seren. cō
 scien. q. 19. 20. Et ex dictis patet respōsio ad dubium. Si quæra
 tur an ualeat tale legatum, s. Sortes instituit hæredem Petrū, sub
 conditione quòd aliquid annum fratribus aut cōuentui nostro
 reddat in perpetuum, aut per tot annos, aut de triennio in trienni
 um, &c. huiusmodi. Respōdeo secundum Federicum distinguen
 do, quia aut tale legatum deputatur solum ad cultum Diuinum,

puta uinum pro sacrificia, frumentum, pro hostiis, oleum pro lā padibus: & tunc licite possumus ea recipere, etiam in perpetuum quia per tale legatum non tollitur nostra mendicitas, neq; est aliquis excessus aut fraus, ut patet. concordat Petr. Ancharr. ubi supra, & summa Ang. tit. legatum 1. §. 5. & Seren. conf. q. 20. Adde & tu dummodo non per uiam obligationis ciuilem nos ea petamus aut recipiamus: neq; ullum ius aut actionem ciuilem in tali legato prætendamus, quia sic iam uiderētur annui redditus nobis prohibiti. ut sup. q. 10. dictum est, &c. Sed eo modo quo in fra in 4. puncto habetur, debent peti & acceptari. Si autem tale legatum relinquitur pro uictu & uestitu, aut indistincte pro fratribus seu pro eorum necessitatibus, tunc si tale legatum fiat in quantitate moderata, & usque ad modicum tempus taxatum, ut potest si relinquitur singulis annis usq; ad 10. annos, seu de triennio in trienniu, usq; ad uiginti annos, quod dentur fratribus duoducati in elemosyna, uel unum solemne prandium tali die. Tūc ait Federicus & habetur in Seren. conscient. q. 20. quod credit quod licite possemus acceptare. Ratio, quia potius tale legatum uidetur quædam summa legata dilatata: neq; per hoc uidetur mendicitas tolli, sed aliquo modo subleuari. alioqui recipere tres denarios usq; ad duos annos esset illicitum eadem ratione, qua & acceptare tres aureos aut sex, aut tale prandium supradictum, & similiter dicerentur annui redditus prohibiti, quod dicere absurdum sonat apud communiter intelligentes, & sic credit quod secundum hanc æquitatem loquutus est Clem. 5. art. 7. §. cum annui redditus, &c. quod si tale legatum modo duplici prædicto non censendum sit inter annuos redditus prohibitos, maxime si sine obligatione ciuili petantur & acceptentur per fratres aut nomine fratrum, sed ut dicitur infra in 4. puncto. Et concord. Pet. Ancharr. in Clem. exiui. Et tale legatum non uidetur in fraudem hæreditatis factum, nisi quando esset excessiuum considerata facultate legantis, legati, uel legatarii: quod enim est excessiuum respectu unius, uel uno tempore, seu uno modo factum, non est excessiuum respectu alterius seu alio tempore, seu alio modo factum. tunc ergo quando tale legatum esset excessiuum, seu appareret probabiliter excessiuu ex quacunq; causa uel circumstantia tunc esset ab eo cauendum, tanquam excessiue uera uel probabili

ter apparente, seu tanquam à legato fraudulento in fraudem, s. hæreditatis factum, ut dictum est, alias non: sed potest licite acceptari. Sed contrarium ad hoc tenet Bart. in minorica, & Bald. ut in Seren. conscient. q. 19. 20. refertur. quia dicunt quod expresse uidetur contra Clem. 5. art. 7. §. cumq; annui redditus. Sed certe licet in rigore literæ possit uideri contra Clem. 5. tamen in sensu æquitatis non uidetur contra eum, neq; contra mendicitatem, neque fit aut fieri uidetur in fraudem tale legatum: ideo credo quod potest acceptari, ut dictum est secundum Federicum & Petr. Ancharr. &c. cum limitationibus dictis. Si uero legatum sit excessiuum, attentis circumstantiis supradictis, aut etiam si relinquitur ad longum tempus seu simpliciter in perpetuum, & id simpliciter seu pro nostris necessitatibus, aut pro uictu & uestitu, quantumcunque modica quantitas, tunc non potest licite acceptari, quia inter immobilia computatur, aut habet speciem seu naturam redditu nobis prohibitorum per Clem. 5. ubi sup. q. 10. aut uidetur in fraudem factum, ut supra in 1. puncto habetur: & in hoc omnes doct. supradicti concordant ubi sup. Et habetur in Seren. conf. q. 19. 20. Vnde propter prædicta habetur in tab. 19. Vic. gen. quod de elemosyna Illerdæ. Nullo modo licet nobis eam exigere, cū sit annualis & perpetua. Patet etiam ut habetur in tract. x. plag. plaga 6. quod nos non possumus per legata habere aliqua ligna in syluis perpetuis temporibus: neq; possumus habere capellas, uel confraternitates, aut funeralia seu exequias perpetuas in nostris ecclesiis, nisi ubi in huiusmodi essent omnia spiritualia & sine ulla obligatione ciuili ex parte nostra, ut dictum est supra latius. Sed & de hoc & quomodo possunt peti legata perpetua proxime in 4. puncto sequenti habetur latius ibi uideatur. Quod si ad prædictorum declarationem queratur usq; ad quantum tempus reputatur legatum fieri ad modicum uel ad magnu tempus? Respō. quod usq; ad x. annos reputatur esse ad modicum uel ad magnu tempus à iure, ut ait Zabarell. in Clem. exiui. & Pet. de Plagariis l. si cum præfinitione, ff. si quando dies le. cel. Et habetur etiam in Seren. conscient. q. 20. & summa Angeli. ubi sup. In omnibus autem supradictis notandum semper quod modicus excessus non uiciat, ut dicunt Zabarell. &c. ubi sup. & quia in moralibus non fiat ad punctum rei mediocritas secundum rationem & quod parum est, pro nihilo reputatur.

Quomodo autem legatum possit conuerti in alios usus & causas latius dictum est supra 4. cap. q. 9. & summa Ang. tit. legatum 2. §. 11. & c. uideatur.

¶ Quartum punctum est, quo ad repetitionem seu exequutionem legatorum nobis factorum. Notandum primo quòd Episcopus & iudices alii, tam ecclesiastici, quàm seculares possunt ex ui sui officii: nemine etiam ad hoc agente compellere hæredem uel exequutorem, seu illum qui ad hoc tenetur ex testamento, uel alias quatenus relicta monasterio, uel nobis adimpleat & soluat: ut hoc tenet Spec. in tit. de instru. ædi. §. nunc uerò aliqua. Et Barth. in l. ne quicquàm §. fin. ff. de offic. procons. & Ioan. Andreas in cap. si hæredes, extra de testamentis, & Bald. in l. nulli. C. de episcopis & clericis, & Petrus Ancharr. in Clement. exiui. & expresse est ad hoc Nic. 3. art. 3. ubi supra. rationes huius possunt facile dari, ut de hoc late habetur in Seren. conscien. q. ultima, alfab. litera &. Et in compendio priuilegio. tit. hæreditas §. ultimo. Item cuilibet de populo competit actio ad hoc, & potest agere ut legata & relicta ad pias causas impleantur. quale est legatum factum ecclesiæ, pauperibus religiosis & c. ut habetur in compendio ubi supra. & summ. Ang. tit. legatum 2. §. 15. Nos autem fratres min. nulla legata possumus petere in iudicio, quia sumus incapaces iuris & actionis cuiusq; ciuilibus, ut sæpe dictum est supra q. 1. & c. Et addit frater Ioannes Philip. art. 1. fo. 102. quòd quàmuis iudices ex suo officio seu alii ut dictum est, possint & teneantur aliquando compellere hæredes aut exequutores ut adimpleant prædicta legata nobis facta. Nos tamen non possumus directe seu indirecte talem compulsionem procurare. Ratio eius est, quia Nic. 3. art. 3. declarando prohibet nobis in pecunia aliquid iuris ullo modo habere in iudicio aut extra. Et hoc idem uoluit seruari etiam in pecunia legata, ut dictum est supra 4. cap. q. 8. & q. 10. Sed certe hoc eius dictum solum habere uidetur ueritatem quando nos fratres min. tanquàm habentes aliquid domini aut iuris in tali legata pecunia, aut tanquàm actores pro ea insisteremus, aut tanquàm tales talem compulsionem procurare uideremur. Alias si simpliciter extra iudicium denunciemus iudicibus iniuriam defuncti, & nostram, ut ipsi ex suo officio procedant ut uoluerint, non uidetur illicitum sic procurare legatorum adimple

adimplerionem: quàmuis forte in pecunia non legata id facere esset aliquo modo illicitum, ut supra 4. cap. q. 8. condit. 7. dictum est. & quòd dicit quòd Nic. 3. uoluit easdem modificationes seruari in pecunia legata, quas & quomodo uoluit in pecunia non legata: uerum est quo ad acceptandum eam seu deponendum, non tamen omnino quoad legatorum adimplerionem seu expensionem quia quo ad hoc aliquid specialius uoluit fieri paulo inferius ibidem dicens, quòd uolebat prouidere quomodo nec piæ defunctorum uoluntates. Neq; fratres min. pauperes suis auxiliis fraudarentur: sicut & de elemosyna deposita per dantem uiuum, postea mortuum ante eius expensionem decreuit contra uoluntatem hæredum. Prædictam autem prouisionem quo ad legata intendebat facere per syndicum, ut supra 4. cap. q. 16. & c. dictum est, aut per iudices seculares, ut iam diximus, quòd ipse Nic. 3. expresse sic ordinauit quòd per ipsos compellerentur hæredes & exequutores adimplere legata nobis facta. Quomodo autem tales hæredes aut exequutores possent compelli ad id, nisi præfati iudices id scirent. quomodo autem scirent nobis non esse datum legatum secundum formam testamenti, nisi ipsis significaretur à nobis qui certius id scimus tanquàm defraudati tali legato. ergo uidetur quòd secure possumus procurare quòd legata nobis facta adimpleantur modo suprascripto, cauendo à scandalo & litigio & assistentia in iudicio ut dictum est. quia & sic expresse dicit Bonauentura 4. cap. dicens, quòd si exequutores testamentorum aut defunctorum retinerent maliciose pecuniam contra formam testamenti, nec uelint eam cõcedere alicui pro fratrum necessitatibus, tunc possunt fratres denunciare ordinariis & aliis iudicibus prædictis iniuriam defuncti, & suam sine regulæ præiudicio: non tamen iudicialiter petere tanquàm suam licet eis sit debita quæcunque portio testamenti: hæc ille. Ex quo patet nostrum intentum. maxime quia dictum fratris Ioan. Philip. & eius ratio, ubi supra solum habebat locum in legatis pecuniariis, ut patet, non in aliis. Nunc ergo ex quo probatum est quòd in omni legato tam pecuniario, quàm etiam non pecuniario possumus procurare quòd nobis soluatur, modo suprascripto secundum Bonauentur. dicamus quòd sic est limitandus & intelligendus frater Ioan. Philip. ut iam diximus, si eius dictum debet ualere tanquàm continens ueritatem

tatem. Immo & addit Bonauent. 4. cap. quòd si contingat hæredes seu exequutores testamētorum repetere maliciose pecuniam pro fratrum necessitatibus commendatam alicui, non est ei restituenda, cum sint contrarii ipsius testatoris uolūtati ultimæ. & per consequens immobili, hæc ille. & concord. Nic. 3. art. 3. dicens in simili casu, quòd quando antequàm pecunia concessa per dantem sit debite expensa, contigerit ipsum dātem mori, quòd etiam contradicente hærede debet expendi in tales fratrum necessitates ut sup. 4. cap. q. 9. dictum est: quod secus esset si ipse dans uiuus mutata uoluntate repeteret. ergo quo ad expensionem pecuniæ, non est idem omnino iudiciū quando est legata, aut quando per dantem adhuc uiuentem deposita est: ideo teneatur ut diximus. Neq; est contra Clem. 5. prohibentem iudicalem repetitionem legatorum, & dicentem cauēdum à specie mali, quia hæc omnia cauentur modo prædicto, nec uidetur ullo iure prohibitū, ut patet ex Bonauent. ubi sup. Quanto magis quòd & per syndicum possumus repetere legata, licito & congruo modo nobis facta, ut sup. 4. cap. q. 16. &c. dictum est. ibi uideatur quomodo & cum quibus limitationibus possunt per syndicum peti, & qui possunt uti tali syndico, ad hoc. propter breuitatem enim non expedite adem sæpius & ubiq; replicari seu repeti fastidiose, quamuis purius & exemplarius esset quòd non syndicus, sed iudex ex officio suo, aut alius nomine populi procuraret quòd prædicta legata nobis facta adimplerentur, sicut dictum est: & habetur in compendio tit. hæreditas, §. ult. posse fieri. ¶ Secundum, In hoc secundo puncto notandum est, & hoc quoad legata perpetua quòd ut sup. in 3. puncto dictum est, non possunt acceptari nisi cum limitationibus ibidem dictis secundum aliquos doctores: tamen modo acceptentur, modo nō: dico quoad eorum repetitionē quòd non possunt ullo modo repeti quasi debita ciuilitè, tam in iudicio quàm extra, nomine seu auctoritate fratrum: sed solū purè eleemosynaliter, & sic habetur declaratum in tab. cap. gen. Burgenf. anno Domini 1523. celebrati, in hunc modum. Declaratur quòd ad perpetua legata petenda, nō possunt fratres recurrere nisi per modum eleemosynæ absq; alicuius debiti allegatione, imo cum declaratione scripta & sigillata hæredibus uel commissariis facienda. quòd s. fratribus non licet talia petere, nisi humiliter per modum

modum eleemosynæ, hæc ibi. Per modum enim eleemosynæ bene licitum est ea petere aut ad ea recurrere quantumcunq; perpetua legata sint, sicut & ad aliā eleemosynam pecuniariam aut non pecuniariam procurandam possent in necessitate recurrere, ut etiam hoc habetur in summ. Ang. tit. legatum. 1. §. 5. Et ratio quod non nisi eleemosynaliter licitum est ea petere extra iudicium, patet ex dictis in hac q. & q. 10. &c. unde & iterum in tab. cap. g. Assisii anno Domini 1526. celebrati, habetur hoc modo. Decernitur ac præcipitur quòd fratres nullo modo recipiant aliqua legata perpetuo relicta aliquibus personis, uel hospitalibus, uel aliis domibus, ut dent fratribus certam eleemosynam simpliciter ut ipsi dicāt certa officia, uel missas. immo quòd guardianus uel præfidentis faciat protestationem iuridicam & authenticam ei qui implere tenetur testatoris uoluntatem, quòd nolunt illas eleemosynas ex ui illius legati, nec uolunt obligari nec teneri ad illa officia uel missas. & quòd si uoluerint legatarii transferant in alium locum, si tamen facta ista protestatione legatarius præfatus uoluerit ex sua mera uoluntate dare eleemosynas illas & committere fratribus dicta officia & missas possint fratres cum bona cōscientia recipere, hæc ibi. Et secūdū prædicta hæc, intelligitur id quod in tab. Vic. g. habetur, quòd s. nullo modo licitum est nobis exigere eleemosynam illerdæ, cum sit annualis & perpetua: quia facta prædicta protestatione potest pure eleemosynaliter petere humiliter, & recipere oblatam, alias non. De modo aut petendi eleemosynam per uiam confraternitatum, iam dictum est sup. in 3. puncto. & latius sup. 4. cap. q. 12. ibi uideatur Quòd si ad prædicta quis obiiciat, Si nos non sumus capaces obligationis ciuilis, quomodo ille hæres aut exequutor tenetur, aut potest ciuilitè cogi per iudicem aut per syndicum nomine Papæ, aut per alium ad talia legata supradicta soluenda nobis? Responso patet ex dictis sup. q. 5. in 3. puncto, quòd improprie seu large est nobis ciuilitè obligatus, quia & licet nobis nō obligetur ciuilitè, potest tamen obligari aliis, s. Papæ uel ecclesiæ Rom. ad cuius dispositionē pertinent talia legata nobis facta, & nomine eius syndicus ea repetit quibus ad utilitatem nostram. Item ex obligatione naturali qua nobis obligatur, potest oriri actio alicui contra talem ut obligetur ciuilitè, nō nobis, sed alii ad utilitatem nostram, ut habetur in Ser. conf. q. penult. alphabetica, ibi uideatur si placet.

QVAESTIO XII. Quæritur, utrum licitum sit nobis facere prouisiones seu congregationes frumenti, uini, agnorum, &c. huiusmodi in futurum?

¶ Respondeo per tria puncta. Quorum primum est, Simpliciter seu generaliter loquendo illicitum est contra uotum paupertatis nostræ facere prædictas congregationes in futurum, ubi probabile seu credibile esset de quotidianis mendicationibus nos posse commode seu conuenienter secundum nostrum statum & conditionem agere uitam. probatur, quia paupertatis Euangelicæ est, uel saltem ei consequenter annexa est mendicitas, & non prouidere in tempus crastinum & in futurum tempus (ut patet sup. q. 1.) Vita enim Euangelica non prouidet in crastinum, secundum illud Math. 6. Nolite solliciti esse in crastinum. & cap. eod. Respiciete uolatilia cæli, quia non congregant &c. & tamen pater uester, &c. ut aiunt 4. magist. & Bonauent. 4. & 6. cap. & tract. 10. plagar. plaga 6. Ex quo uidetur quod uita Euangelica in gradu suæ perfectionis à personis particularibus immitabiles, qualem nos profiteremur, habet talem paupertatem & mendicitatem annexam: ita quod non habeant congregationes in futurum aut diuitias de rebus mendicatis & concordat Chrysof. Omil. 33. in fine, dicens, quod uiris euangelicis nihil amplius conuenit petere quotidiano cibo, etiam domi manentibus. ut Bonauent. 4. cap. refert. Item ex uiregulæ nobis imponitur paupertas talis, cui sit annexa mendicitas quotidiana, ita quod nulla thesaurizatio aut prouisio in futurum aliquarum rerum fiat, ubi alias sine tali congregatione commode possemus probabiliter uiuere. Sed quod ex Dei prouisione rationabiliter dependemus in futurum, ne sic onerati uiam agant in uia peregrinationis, sed pro instanti necessitate, ut oportet sibi prouidere, ut aiunt 4. magistri. 6. cap. & Bonauent. eodem 6. cap. ubi ipse & expos. sanctorum patrum. c. 6. & Ioan. de Pechano & omnes patres & doct. nostri ordinis ab initio & usque nunc sic intellexerunt & dixerunt, quod si ex uiregulæ & nostræ paupertatis, interdicitur nobis granaria, cellaria, & congregationes in futurum, seu faciendo longas prouisiones illarum rerum quæ quotidie mendicando haberi possunt ad commodam uitæ nostræ sustentationem, ut dictum est. Quod etiam patet, quia secundum communiter doct. nos tenemur ad altissimam

mam paupertatem, ut innuitur etiam 6. cap. Ibi hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, &c. Nunc autem ad altissimam paupertatem pertinet carere prouisionibus in futurum, & auxilio humano non omnino confidere, sed solum Deo. ut habetur in collationibus patrum. collat. x. ubi dicitur, quæ maior aut sanctior potest esse paupertas, quam quæ nihil prædii nihilque uirium habere cognoscens de aliena largitate quotidianum poscit auxilium, & uitam suam atque substantiam singulis quibusque momentis in Diuina ope intelligit sustentari, hæc tibi. Et tandem sic decreuerunt & declarauerunt dominus Nic. 3. art. 2. uers. Insuper nec utensilia nec alia, quorum usum ad necessitatem & officium sui status exequutionem (non enim omnium rerum usum habere debent, ut dictum est) ad ullam superfluitatem diuitias seu copiam quæ deroget paupertati, uel thesaurizationem, uel eo animo ut ea distrahant seu uendant, uel sub colore prouidentie in futurum, nec alia occasione recipiant, &c. hæc tibi. Et Clem. 5. art. 7. §. rursus cum prædictus sanctus tam in exemplis uitæ quam uerbis regulæ ostenderit se uelle quod sui fratres & filii diuinæ prouidentie innitentes, suos in Deum iacerent cogitatus, qui uolucres cæli pascit quæ non congregant in horrea, nec seminant nec metunt. Non est uerisimile uoluisset ipsum eos habere granaria uel cellaria ubi quotidianis mendicationibus deberent sperare posse transigere uitam suam, & ideo non ex timore leui laxare si debent ad congregationes & obseruationes huiusmodi faciendas: sed tunc tantum cum esset multum credibile ex iam expertis quod non possent uitæ necessaria aliter inuenire, hæc tibi.

¶ Secundum punctum est, quando esset ualde credibile quod non possent uitæ necessaria aliter commode inueniri, Possumus facere prædictas congregationes talium rerum necessariarum, utpote frumenti, uini, & olei, piscium, carniū, agnorum, &c. huiusmodi: dummodo fiant talium prouisiones moderate in diuturnitate quantitate & qualitate, & cum debita exemplaritate cauendo scandalum & omnem aliam circumstantiam uitiantem. Quod in tali casu possint fieri prædictæ congregationes, patet: quia regula non obligat in casu necessitatis probabiliter imminētis ad hoc, si quod abstinemus à prædictis congregationibus rerum necessariarum ad commodam uitæ sustentationem: & per consequens quod carereamus

reamus debita sustentatione uitæ, aut debita executione officiorum status religionis. Ratio, quia media ordinantur ad finem, & ex fine est sumenda obligatio mediolorum. Nunc autem finis paupertatis & mendicitatis non est ut careamus debita sustentatione aut executione officiorum nostri status, sed potius econtra, ut patebit infra q. 13. & c. ergo quādo per talem inprouisionem probabiliter careremus debita sustentatione aut rebus oportunis ad executionem officiorum religionis, non est obseruanda, sed tūc possumus prouidere moderate & debite, ut dictum est. & cōcor. Zabarell. super Clem. exiui, & doct. & expos. oēs ubi sup. Et tandē Clem. 5. dicens, sed tunc tantum (s. possunt fratres prædictas congregationes facere) cum esset multum credibile ex iam expertis, quod non possent uitæ necessaria aliter inuenire, ubi bene notat Zabarel. ubi sup. quod timor leuis non excusat, maxime prælatos (nam de subditis proxime in 3. puncto dicitur, quod excusantur sequendo prælatorum iudicium) sed quando est timor, sed credulitas ualde probabilis ex iam expertis, quod sine talium prouisione non possent alias commode necessaria inueniri. Dictum est etiam, quod dummodo tales prouisiones quando fiunt, fiant moderate, & c. quia per hoc non conceditur uicium superfluitatis ullo modo, aut aliud uicium seu peccatū: sed solum prouidetur debitæ necessitati nostræ paupertatis. ideo & cauendum à scandalo, & ab omni alia circumstantia uiciante undecunq; bonum enim est ex integra causa. Dictum est etiam quod non solum frumentum & uinum potest in prædicta necessitate congregari, sed & oleū, pisces, carnes, & agni, & aliarum minutiarum necessaria, ad debitam & commodam uitæ sustentationem, & c. quia quāuis dominus Clem. 5. solum expresse declarauerit esse nobis concessum congregare frumentum & uinum, & de aliis tacuit. tamen bene possunt alia cōgregari modo prædicto: tum quia de similibus idem est iudicium, præsertim quando est eadem ratio legis expressa, sicut innuitur in prædicta declaratione, quod pro necessitate est licita congregatio talium rerum, & licet de illis rārum exemplificauerit, tamen non per hoc excluduntur alia in quibus est eadem ratio necessitatis. Tum etiam quia dom. Ioann. 22. in sua declaratione, quorundam exigit, fol. 16. de hoc loquens, & approbās declarando & præcipiendo dicit quod in prædictis, scilicet congregatio

nibus frumenti & uini, & in hiis similibus steter determinationi prælatorum, ut infra in 3. puncto habetur, ergo. Et sic expresse concordat tra. 10. plag. plaga 6. dicens quod quo ad agnos nutriendos seu congregandos, non uidetur quod in huiusmodi animalibus nutriendis fratres sint tūti in conscientia: siue illa nutriant siue dent secularibus nutrienda in locis ipsorum secularium, nisi forte quando talis necessitas talisq; exemplaritas & talis discretio guardianorum esset quæ moderate talia iudicaret esse congreganda, hæc ibi. & similiter indistincte expos. dicunt de omnibus necessariis congregandis: & sic patet quid de gallinis & porcis nutriendis dicendum sit, ut sup. q. 10. dictum est. Et secundum prædicta est intelligendus Bonauent. 6. cap. & q. 7. super regulam dicens, quod ubi congrue possumus sine iactura nostra & aliorum debemus tempore oportuno nobis de necessariis prouidere. & c. ut infra in Resp. ad argumentum habetur. Similiter Hug. 6. cap. quod minorum prouisio, ut fabarum, cicerum, & huiusmodi leguminum & fructuum, propter eorum modicum precium uel raritatem in anno semel euenientiam possunt pro necessitatibus nostris congregari in futurum, & c. & 4. magist. 6. cap. idē innunt. ¶ Tertium punctum est, quod ministrorum & custodum simul & separatim in suis administrationibus & custodiis cū guardiani & duorum de conuentu loci discretorum sacerdotum & antiquorū in ordine fratrum consilio & assensu relinquatur iudicio, super prædictis, s. quando & quomodo & qua necessitate, & quantum debeat congregari in futurum secundum supra dicta, & hoc eorum conscientias oneratis specialiter, ut expresse dom. Clem. 5. ubi supra ait: ita quod alii fratres subditi sunt securi, sequentes humiliter iudicium prælatorum: dico sequentes humiliter, quia si ex culpa sua qua nolunt paucis contentari, sunt in causa quod prælati faciant congregationes indebite, aut alios abusus certe omnes in culpa inualuunt & maculantur. ut latius infra 10. cap. q. 7. habetur. Item ipsi prælati attendant quod nō aliter eis committitur iudicium arbitrandi circa prædicta nisi cum consilio & assensu aliorum, & cum limitationibus supra dictis per dom. Clem. 5. Vnde ad maiorem firmitatem & claritatem prædictorum omnium, & ad tollendos scrupulos subditorum & scandala inobedientium circa hoc.

Iterum & latius dominus Ioannes 22. in declaratione sua quorūdam exigit so. 16. sic dicit, Nos de præfatorum fratrum nostrorum consilio eorundem ministrorum & custodum sub eadem forma, s. quæ posita est secundum Clem. 5. ubi supra, iudicio præsentium auctoritate committimus determinare uidelicet, a bitrari atque præcipere eo casu, qualiter, ubi, quando, quomodo, & quotiens granum, panem & uinum, pro uitæ fratrum necessariis fratres ipsi quærere debeant, conseruare siue reponere, etiam si reponenda sint in prædictis granariis & cellariis conseruanda, statuētes & districte præcipientes, mandamus quòd in prædictis & hiis similibus eorundem arbitrium & determinationem siue iudicium generalis quidem in totius: prouincialium uerò in prouinciarum ministrorum ac custodum, simul ac separatim in administrationibus & custodiis ordinis memorati commissis eisdem, cum guardiani tantum, ut supra dicitur, & duorum de cōuentu discretorum loci sacerdotum & antiquorum in ordine fratrum consilio & assensu fratres omnes & singuli sequi omnimode, illisq; parere per omnia teneantur: ac insuper quòd illorum sequendo arbitriū, de terminationem siue iudicium, illasq; parendo, nec sint nec dici possint uel debeant, nec ipsi seipos aut ment suæ regulæ uel constitutionum sui ordinis transgressores, hæc ibi. quæ omnia sunt ualde notanda cum suis limitationibus & particulis. Ex dictis omnibus patet secundum Bonauent. q. 7. super regulam, quare & quomodo possumus plura seruare & colligere mendicādo, quàm id quod possit sufficere ad unum diem. Nam in Euangelio fidelibus non prohibetur rationabilis & debita prouisio, sed immoderata aut indebita sollicitudo in futurum. sollicitudo enim notat curæ anxietatem, illicitam conquisitionem, auaram & superfluam prouisionem. Sicut enim in operatione salutis nostræ principaliter spem in Deū iactare debemus, ita & in corporali subsidio sollicitudinem debemus ei committere. & tamen ubi congrue possumus sine iactura spiritualis profectus nostri, & aliorum nobis necessaria prouidere possumus & debemus, ne aliter quasi Deum tētare uideamur ut miraculose sicut olim filiis Israel nobis quotidie alimoniam subministraret. Licet enim priorum fratrum puritas pro maiori perfectionis ardore pauciora quàm nunc consueuerint ad uictum colligere necessaria, & populus propter hoc talem opini-

oniam

onem conceperit, quòd nil nobis licet reseruare in crastinum, ut sonat ad literam, tunc nec tunc, nec nunc aliquo modo nobis prohibitum est statuto, quin possimus ad uictum aliqua etiam necessaria in futurum pro aliquo tempore prouidere, maxime de hiis quæ in promptu cum indigeremus non possemus acquirere mendicando. Sunt enim aliqua quæ nisi colligamus certo tempore quādo est eorum copia, quando inter manus communiter habetur à populo, postmodum nec pro infirmis, nec pro hostibus, nec pro aliis sine magna difficultate uel magno precio poterunt haberi, mendici enim maxime illo tempore, & ab iis solent necessaria petere, quo & à quibus sciunt ea promptius à dantibus inter manus haberi & libentius dari, utpote circa horam comedēdi. sic & Dominus populo certo tempore præcepit mannae alimoniam colligere, quia non omni tempore in agro, etiam si quærerent inuenirēt exod. 16. Ps. 144. Tu das illis escā in tempore oportuno: in hoc enim non tā nobis quàm illis à quibus petitur prouidemus, quando s. tali tempore petimus quo ipsi facilius dare possunt, & sunt magis uoluntarii ad eleemosynam largiendam, hæc Bonauent. quæ omnia eius dicta intelliguntur secundum ea omnia quæ dicta sunt: solum enim hic reddit causam quare nō solum ad unum diem præsentē possumus licite prouidere nobis sicut & alii Christiani. & hoc quando est causa in nobis rationabilis secundum nostrum statum & professionem ad sic prouidendum ut dictum est: sicut & alii Christiani secundum suum statum possunt in futurum prouidere sibi sine noxia sollicitudine, quando est in eis rationabilis causa ipsis proportionata secundum eorum statum. Non enim tenentur ad tam arctam paupertatem, neq; ad mendicitatem, neq; ad cauendum thesaurizationem aut prouisionem in futurum, sicut & nos tenemur ex regula, ut dictum est: igitur accommode & proportionabiliter sunt intelligenda prædicta uerba S. Bonauenturae, qui insuper dicit causam quare quando est rationabilis causa prouidendi in futurum, talis prouisio fiat tempore oportuno & debite quàm alio tempore aut modo indebito, & similiter dicitur infra q. 17. &c. quare potius ab aliquibus & à diuitibus & uno tempore petatur eleemosyna, quàm ab aliis, aut alio tempore, ibi uideatur.

QVAE

QVAESTIO XIII. Quæritur utrum fratribus min. sit licitum & meritorium mendicando uiuere de eleemosynis, & an sit eis obligatorium ex regula, & quomodo & à quibus possint & debeant petere eleemosynam?

Respondeo per 4. puncta, Quorum primum est, Fratribus minoribus seruantibus debite suam profelsionem, licitum est uiuere de eleemosynis seu medicare, & est supererogatorie meritorium alias non. Probatur quòd sit licitum, quia licitum est unicuique petere humiliter & recipere & uiuere de re sibi debita quomodo-cumque, ut patet. Sed bono religioso est debita à proximis seu hominibus sua debita sustentatio ad uictum & uestitum & sui status & officii debitam executionem: quod patet, quia bonus religiosus semper tribuit beneficium, saltam spiritualem hominibus, uel prædicando, uel altario ministrando, seu officio Diuino debite insistendo, uel sacræ scripturæ studio instando ad utilitatem ecclesiæ, uel meritis & exemplis proficiendo per bonam uitam religiosam. ergo religioso aliquid horum tribuenti, uel simul aliqua, uel omnia beneficia debetur iure naturali recompensatio debita ad sustentationem ut dictum est. Et facit ad hoc 1. Corint. 9. Si uobis spiritualia seminamus non magnum est, &c. Ergo patet quòd omni bono religioso licitum est uiuere de eleemosynis. Hic autem uoco bonum religiosum, non quidem simpliciter qui omnem utilitatem supradictam exhibet ecclesiæ cum merito suo, sed secundum quid, scilicet illum qui aliqua de prædictis utilitatibus præbet ecclesiæ debito modo exercendo suum officium & statum, & hoc sufficit ut licite uiuat de eleemosynis. Immo & illi qui bona temporalia quæ habebat in seculo largiti sunt monasterio seu pauperibus possunt de eleemosynis factis ipsi monasterio uiuere, etiam si non laborent corporaliter, qui propter pristinam conuersationem, non consueuerunt corporaliter laborare, ut ait B. Thom. 2. 2. q. 187. art. 4. & 5. secundum Aug. in lib. de operibus monachorum, à quo prædicta ratio sumpta est. Secunda ratio ad idem est, quia ei qui non tenetur corporaliter laborare pro sua sustentatione debita, licitum est per eleemosynas suæ necessitati providere si aliunde non habet. Sed fratres min. aliunde non habent, ut patet: quia non redditus, nec &c. ut patet ex dictis, neque regulariter tenentur corporaliter laborare pro sua sustentatione, ut patet

ex

ex declar. Nic. 3. &c. ut sup. 5. cap. q. 1. ergo licitum est de liberaliter oblati uel mendicatis uiuere.

Tertio probatur idem, specialiter probatur quòd est supererogatorie meritorium uiuere de eleemosynis, & de mendicitate, ita quòd est meritorium & de consilio Christi, quod probatur sic. licitum est & meritorium supererogatorie sequi consilia Christi: sed relinquere omnia & effici mendicum propter Christum est huiusmodi, ergo. Discursus cum maiore patet, & minor probatur, quòd scilicet est consilium Christi, relictis omnibus effici mendicum propter eum. quod patet primo, quia Math. 19. habetur, Si uis perfectus esse, uade & uende omnia quæ habes, & da pauperibus, etc. qui autem iam omnibus distributis in pauperes nihil habet, & intendit spirituale utilitati ecclesiæ aliquo prædictorum modorum certe supererogatorie se humiliat, uiuendo de humiliter mendicatis & eleemosynaliter petitis & habitis, cum posset sine tanta abiectione humiliter uerecundia, etiam sine labore manuum sibi debitum stipendium aliter petere & recipere & uiuere sicut & alii clerici præbendati aut reddituati propter eandem causam propter ministerium spirituale quod impendunt ecclesiæ. Ergo ex prædicta humilitate & contemptus amore propter Christum egere & mendicare supererogatorie, meritorium est, & Euangelicum consilium est. Item secundo idem patet, quia in Euangelio talis mendicitas laudatur ut supererogatoria. Nam ubi nos habemus Math. 5. Beati pauperes spiritu, litera Græca habet, Beati mendici, ut ait Chrysostomus doctor Græcus. Item tertio idem patet exemplo Christi. Nam Christus fuit mendicus, aliquando non uiuens de labore manuum suarum corporali, ut patet Psal. 39. Ego mendicus sum & pauper, ut ait Hieronymus ibidem, & refert B. Thomas ubi sup. quòd non in persona David, qui non fuit mendicus sed in persona Christi hoc dicitur. Et consonat Augustinus in Ps. 108. Persecutus est hominem inopem & mendicum, id est Christum, scilicet Iudas. Et idem Augustinus in Ps. 103. super illud, Producens scenum iumentis, &c. dicit, nisi forte putatis quòd Dominus ibat & petebat, aut indigebat, &c. & Hieronymus ad Nepotianum dicit quòd Christus ut pauper cibo uescebatur alieno, quia scilicet de eleemosynaliter oblato, licet non semper ostiatim mendicato ad humilitatis exemplum, uixit ut erat persona particularis.

Et

Et saepe id innuitur in Euangelio Lucae 22. ubi mendicauit pulli & asinam. & Luc. 8. uidetur mendicasse uictum a mulieribus ministrantibus in uia. Et Luc. 9. hospitium a Zacheo, ut exemplum ceteris daret, & poenitentiam pro nobis faceret, & ut nullum genus humilitatis exemplaris relinqueret inexpectum, & compleret prophetias praedictas in Ps. quia licet esset dominus omnium, tamen uoluit carere ex equatione domini & potestatis temporalis sicut & B. Alexius aliquando sic mendicauit ab extraneis, & a seruis suis in domo propria, & id uirtuose ex humilitate, & hoc idem tenet Bonauent. in expositione regulae cap. 6. & Gaetanus cum B. Thom. ubi sup. art. 7. Quamuis Rauliz in quodam sermone quadragesimali exponat praedicta omnia de mendicitate spirituali, & quamuis aliqui alii dicant esse blasphemum dicere Christum mendicasse, ut refert Gerson 3. parte summæ, alphab. 59. litera q & alphab. 68. litera c. Sed neutrum ibi approbat aut reprobat Gerson, quamuis in alphab. 68. uideatur magis declinare ad ea quae dicta sunt secundum Bonauent. & b. Thom. Et Bernardus in quodam sermone de puero Iesu perduto, qui ipsi Bernardo ascribitur, expresse dicit quod Christus in triduo illo mendicauit ostiatim. Et beatus pater noster Franciscus in prima regula cap. 9. dicit quod uixit de elemosynis: & ad eius exemplum nos mendicare instituit dicens, uadant pro elemosyna confidenter, &c. Quarto probatur idem, quia Alexan. 4. in priuilegio non sine multa, fo. 24. & ff. 25. declarauit nostrum statum & mendicitatem & paupertatem esse licitam, sanctam, meritoriam, perfectam & Euangelicam, & de elemosynis licite & meritorie uiuere sine labore corporali, &c. & idem fecit Bonifacius 9. in priuilegio sacra religionis, fff. 118. quoad fratres Dominicanos. Idem decernunt declarationes Nic. 3. & Clem. 5. ubi supra, ubi de medicationibus quotidianis uiuendum nobis esse sine congregationibus in futurum sine redditibus ullo modo decreuerunt: & concord. omnes doct. ut sup. q. 10. & 11. & 12. late habetur. Et idem patet, quia cum haec regula nostra, ut proxime dicitur in 3. puncto, nobis imponat quod uiuamus de elemosynis & de mendicitate, & sit approbata per ecclesiam, ut sup. in introductione q. 1. & c. habetur. ergo mendicitas nostra approbata est ut laudabilis & meritoria, & Euangelica, ut patet ex dictis. ergo patet quod mendicitas nostra est

est licita & meritoria: quamuis Gerson 1. parte sum. alphab. 10. litera 9, & alphab. 11. & c. dicat mendicitatem esse nouiter introductam post Apostolos, & eam mordeat ibi & alibi. Sed & in concilio Constantient. sessione 8. contra Ioannem Hus dicentem, quod fratres per laborem manuum tenentur uictum quærere, & non per mendicitatem: habetur decretum quod 1. pars huius propositionis est scandalosa & temeraria, 2. erronea, hæc cibi. Licetum est non tantum quod est licita quoad fratres religiose uiuentes & ad sustentationem religiosam & non alias, quod pro tanto dicitur, quia si aliquid istorum desit, non erit licitum uiuere de elemosynis, uel de mendicitate, quod ut pateat, sequitur 2. punctum.

¶ Secundum punctum, illicitum est uiuere de elemosynis & de mendicitate fratribus min. qui nolunt patienter contentari cum necessariis ad usum moderatum rerum, uel qui non recompensant in spiritualibus pro elemosynis acceptis. Probatur primum, scilicet quod qui nolunt contentari moderate & patienter ferre egestatem quod periculose & illicite profiteantur statum hunc mendicitatis. Prima ratio est, quia pro tanto est bonum relinquere sua pro qua tollit sollicitudinem impediendam a Diuinis, & redditur homo aptior ad seruitium Dei & ad uirtutes.

Si autem contra euenit aliquibus taliter dispositis quod scilicet per mendicitatem efficiuntur magis solliciti ad temporalia, & impediuntur a diuinis, suntque minus ad ea, & ad uirtutes, iam non est bonum, sed illicitum suis bonis relictis tali mendicitati ex qua est occasio propinqua ad praedicta & alia peccata se exponere. Ista maior sic dilata pro utraque sua parte patet & conceditur ab omnibus doct. & ratio naturalis eam suadet. & infra q. 16. & c. late probatur, ibi uideatur. Sed quando quis non est paratus penuriam pati & esse contentus cum necessariis ad usum moderatum ad quem tenetur, iam efficitur minus idoneus ad Diuina, & in propinqua occasione maioris sollicitudinis & peccatorum, ergo illicitum est tali sic disposito assumere statum hunc mendicitatis. Discursus est bonus & maior iam patuit, minor autem probatur in qua est difficultas. Quod enim status mendicitatis nostrae sit talibus indispositis supra dictis causa propinqua impatientiae, murmurationis perturbationisque continuæ. patet secundum Gregorium in Pastoralis, parte 3. admonit. 21. dicentem sic, qui iam quae possident misericorditer

diter tribuunt, necesse est ut sollicite perpendant ne commissa indignè distribuunt. Et infra ne cum pauca oportet plurima præbeant, & ipsi postmodum inopiam tollerantes ad impatientiam erumpant, audiantque quod scriptum est 2. Cor. 8. non ut aliis sit remissio, uobis autem tribulatio, cum enim datis mens nescit inopiam ferre si multa sibi subtrahit, occasionem contra se impatientiam exquirat. Prius enim præparandus est patientia animus & aut multa sunt aut cuncta largiendo, nedum minus æquanimiter irruens in opia fertur, & præmissæ largitatis merces pereat, & adhuc mentem deterius murmuratio subsequens perdat, hæc Gregorius & glos. ubi su. 2. Cor. 8. dicit, nō hoc ideo dixit Paulus quin melius esset, sed infirmis timet quos sic dare monet ut egestatē non patiantur: quia secundum Grego. tolerabilius est minus tribuere, quā post largitionem ex inopia murmurare. Et Chrysof. in tract. de dignitate sacerdotali lib. 3. c. 16. dicit, Inexplebile malum est paupertatis non uoluntariæ, quod & murmurantem & ingratiū esse delectet nisi semper alimonia sicut ex uberrimo fonte præbeatur, nec aliquando deficiat, hæc ille. Quod etiam talibus sit causa maioris sollicitudinis & auariciæ & distractionis patet, quia qui habet patri moniū, aut proprium in particulari, seu in cōi, seu redditus, facile potest uiuere & cū minori sua distractiōe & sollicitudine, & Deo & uirtutibus uacare, quā is qui nihil oīo habens, & tamen uolens laute & delitiose uiuere, sicut & domini diuites & præbendati, & non cōtentari paucis sufficientibus ad usum moderatum ad quem tenentur, uult quærere per elemosynas mendicando quomodo prædictæ suæ uoluptati satisfaciat. Non enim possunt hæc haberi mendicando, nisi cum maiori sollicitudine, distractiōe ac euagatione quā si haberet iam unde sic uiuerent, ut uolunt tales. qui enim plura uolunt quā habent, plura quærere euagando necesse est. Quod etiam talibus sit causa auariciæ, patet per Greg. 3. Pastoralis, admonition. 22. dicentem. Hii enim propria indiscrete distribuentes, nō solum ut supra diximus ad murmur impatientiam prorumpunt, sed cogente se inopia usque ad auaritiā deuoluuntur, hæc ille. Quod etiam sit causa etiam mendacii hypocrisis & quodammodo furti seu aliorum eiusmodi uiciorum, patet secundum Hug. 6. cap. quia mendicitas est signum ueræ paupertatis & egestatis. Quando uerò deest egestas, tunc mendicans ad superfluitatem

tem

tem hypocrita est & raptor: hypocrita dum paupertatem, quam non habet ostendit. Raptor uerò dum quod non sibi, sed pauperibus indigentibus debetur usurpat. Elemosynæ enim sunt hæreditas pauperum semper minus accipi quā me cōtingeret ne alii pauperes sua forte fraudarentur. Et sic ibi simul est mendacium cum hypocrisi, ubi fingitur egestas quæ non est, ac de nomine pauperum quis gloriatur: res autem s. penuria & egestas quæ ostenditur, fugitur & oditur, penuriam pati nolendo. Quid enim est exterius more pauperum mendicare, & ad instar diuitum affluere uelle & abundare, ut ait Bonauentura in quadam epistola, quod hoc est prophanum secundumque mendacium, ut de hoc etiam late dicetur infra q. 14. ergo patet ex dictis quod talibus indispositis ad penuriam patiendum, qui nolunt paucis contentari, uel qui nolunt aliquo carere & pati penuriam, sed potius uolunt habere certum suum uictum & uestitum ordinariū & indeficienter & quādo carent murmurant. Istis ergo qui sic se habent, est illicitum statum mendicationis nostræ: & dum iam cum assumpserunt & resiliere non possunt post professionem, illicitum est & continuū peccatum permanere in tali uoluntate culpabili, & cum tali proposito mendicare ad superfluitatem, sed tenentur deponere talem culpabilem uoluntatem, & tenentur paucis uelle contentari. Nā & stultum & irrationabile omnino est sua dimittere quibus licite uti poterat, & aliena cum auiditate quærere, & cum scrupulo peccati manucare panem. Vnde Gregorius in Pastoralibus 3. parte admon. 22. dicit quid eorum morte infelicius quibus de largitate nascitur auaricia & peccatorum seges, quasi ex uirtutum semine procreantur. Item quid risu dignius quā quærere cum auiditate maxima, labore & infelicitate & contemptu & cum mala conscientia ea quæ liberaliter dimissa sunt? quid esset ridiculosius quā sarcinam temporalium propriorum reicere & alienorum tam auidè quærere? Certe hii sunt qui relinquunt sua, ut stulte, laboriose, contemptibiliter & culpabiliter ad infernum rapiant aliena. Et in hii omnibus supradictis supponitur quod nos fratres minor. tenemur ad usum moderatum rerum, ut infra quæstione decima quarta latius patebit.

EE 2

Sed

Sed & de hiis omnibus etiam latius dicitur infra q. 16. Hic enim propter breuitatem omittuntur, ibi uideantur. Patet ergo prima conditio requisita ad licitam mendicitatem. Secunda autem conditio posita in hoc secundo puncto, quod requiritur ad licite uiuendum de mendicitate uel de eleemosynis est quod tales recompenent aliquo modo in spiritualibus. Quod autem hoc requiratur patet, quia omnes doct. super illud Apost. 2. ad Thess. 3. Qui non laborat, non manducet, tenent esse illicitam mendicitatem existentibus corpore sanis. potentibus laborare nisi in spiritualibus recompenent, utpote in sermonibus, in officio Diuino, orationibus &c. & in uita religiosa (alias esset illicitum & alienum rapere) ideo enim approbatur mendicitas, non ut mendicantes ocio uacent, sed ut melioribus exercitiis debite occupentur, ut B. Thom. 2. 2. q. 187. art. 3. & 4. & 5. Et ut sup. dictum est in 1. puncto. Ex dictis in hoc 2. puncto patet, quod si in nostra religione esset magna sollicitudo circa eleemosynas superflue mendicandas, quod tunc respectu talium qui sic sollicitantur, iam noster status nostra que paupertas esset inferior & minoris perfectionis (immo & illi cita esset talibus) quam sint alia religiones seu status habentes proprium in communi, seu in particulari cum minore sollicitudine & licito modo, quamuis simpliciter nostra paupertas & mendicatio sit altior omnibus aliis abrenuntiationibus temporalium aliorum statuum, ut patet ex omnibus supradictis q. 1. &c. & dicendis infra, praecipue q. 16. &c. ibi uideatur.

¶ Tertium punctum est, quod nos fratres min. ex uiregulae tenemur ad mendicitatem seu ad uiuendum de eleemosynis humiliter eas petendo & acceptando sine ullo iure ciuili. Hoc patet ratione sic, quia ex quo nullum ius ciuile seu actionem possumus habere, neque redditus ullo modo, neque prouisiones longas in futurum ut patet ex dictis sup. q. 1. & 10. & 12. & tamen tenemur prouidere nobis ad usum moderatum necessitatum nostrarum modo alio licito: & non restat ullus alius modus licitus nobis, nisi per uiam eleemosynae petere aut accipere oblata seu necessaria ad uictum & uestitum, & executionem officiorum nostri status, quo tenemur uiuere de eleemosynis seu de mendicitate (quod hic pro eodem accipio) Nam mendicare est solo titulo necessitatis, sine iure ciuili petere necessaria. Similiter & uiuere de eleemosynis, est uiuere

uere

uere de non suo ciuilitate, sed de datis solo titulo necessitatis aut charitatis sine ullo iure ciuili, aut non ratione aut tit. iuris ciuilis seu actionis alicuius tenentis se ex parte mendicantis uel recipientis talem eleemosynam, ut sup. q. 10. in 4. puncto secundum Gerson. uel (ut ait Aug. super Ps. 108. Nutates transferantur filii eius & mendicent. & refert Bonauen. 6. cap.) Mendicare est ad misericordiam uiuere, & redit in idem ut dictum est, qui enim ex sola misericordia alterius uiuit, iam non ratione alicuius debiti aut iuris ciuilis uiuit, saltem non exercet illud, licet possit, ut de domino Iesu Christo dictum est. Secundo probatur, quod teneamur uiuere de eleemosynis & mendicatione, quia sic communiter omnes doct. tenent, nemine discrepante, tam theologi, quam canonistae, & doctrina ecclesiae, & communis eius praedicatione tenens, quod noster ordo est unus de mendicantibus, & declaratio Nic. 3. art. 2. & 3. Et Clem. 5. art. 7. ubi quotidianis medicationibus deberent sperare posse transigere uitam &c. ut sup. q. 12. habetur, ergo. Item regula 6. cap. dicit, uadant pro eleemosyna confidenter &c. Ex quo patet quod quantumcumque nobis iure naturali uel Diuino uel alio quocumque modo aliquid debeatur, pro missis, sermonibus, exequiis, aut pro aliis exercitiis spiritualibus aut corporalibus, aut pro quacumque alia causa. nos tamen non possumus recipere id aut petere, nisi pure eleemosynaliter sine ullo titulo iuris ciuilis ex parte nostra: hoc patet ex dictis sup. ca. 5. q. 3. & in hoc 6. cap. q. 1. & 5. & q. 10. Patet etiam quare nostra mendicitas dicitur incerta, quia s. non habet certitudinem ciuilem & nullius ius nec actionem ciuilem in re quae nobis eleemosynaliter datur, seu danda est: quamuis habeamus certitudinem probabilem moralem, & sic patet quomodo possumus habere certas eleemosynas quas solent aliqui domini uel communitates nobis facere, quia possumus habere certas moraliter, non autem certas ciuilitate, ut latius dictum est sup. q. 10. in 4. puncto ibi uideatur. Sicque tandem patet quod ex quacumque causa aut modo nobis aliquid donetur, s. uel liberaliter oblatum, uel pro labore aut exercitio nostro corporali uel spirituali, uel humiliter mendicatum, quomodo cum que donetur, semper dicitur eleemosyna respectu nostri: quia non ratione, nec titulo iuris ciuilis, sed humiliter titulo necessitatis humiliter aut petitur aut acceptatur.

Quartum

¶ Quartum punctum quomodo, quando & à quibus possumus & debemus mendicare seu elemosynā petere. dico primo quòd honeste est mendicandum, s. nec impertune, nec procaciter, neq; adeo uerecunde quòd superbiam redoleat, sed honeste & humiliter corde, uerbo & signo, ut non tanquam imperiose & ex debito, aut iocose, & inimice petant. neq; sic uerecunde ut pusillanimitate aut superbe omittant officium hoc humilitatis ad exemplum Christi. Ideo enim B. pater Franciscus ait quòd confidenter petāt nec oportet eos uerecundari, quia Dominus &c. quod est confortatio & informatio paterna, ita s. quòd non sit tam excessiua diffidentia aut uerecundia naturalis sic prædominans quòd fratres abhorreant ad humilitatis exemplū domini nostri Iesu Christi se conformando petere humiliter elemosynam ubi & quando oportet, ut ait expos. sanctorum patrum, & expos. sine tit. 6. cap. Et notandum quòd quia exponere se humiliter ad misericordiam omnium hominum est maxime uerecundum & contra appetitum naturalem hominis sensualem: ideo hic opus fuit cōfortatione & informatione exemplari à domino nostro Iesu Christo assumpta, & nobis per beatum patrem nostrum fratrum paterno affectu proposita, ut ait Bonauen. 6. cap. Secundo dico quòd solum pro necessitate necessaria ad usum moderatum nobis licitum est mendicare non ad superfluitatem, & hoc cōmuniter omnes doct. & Christiani persuasum habent tanq̄ notum, ut patet ex dictis sup. in 2. puncto, & inf. q. 14. habetur de hiis quomodo superflua petere aut habere est contra nostrum statum specialiter. De hiis pulchra multa loquitur Bonauen. in suis epistolis quæ habentur infra q. 14. Et Hug. 6. cap. & alii expos. ualde inuehentes contra superfluitates & abusiones aliquorū, adeo quòd & ait Hug. quòd etiam oblata quælibet quando non indigemus respuenda sunt, in quo & cupiditas calcatur, puritas ordinis seruetur, populus ædificatur: & ideo id specialiter inspirante Deo, populus maiori sæpe deuotione ad offerenda oportune necessaria mouetur. Horum omnium experientia testis existit apud intuentes fideliter. Tertio dico, quòd possumus necessaria petere & elemosynaliter accipere ab hominibus fidelibus potentibus dare, ut de hoc latius habetur in summis, tit. elemosyna, & insuper à multiplici genere hominum & conditione, etiā ab excommu-

nicatis

nicatis & infidelibus, in multis casibus possumus nos recipere elemosynam in quibus alii pauperes non possunt, & à prædictis nō possumus prohiberi per aliquos dicecesanos, uel per alias personas. Neq; alii nomine nostro possunt inedicare sub grauibus peccatis, de quibus omnibus uideatur in compendio tit. elemosyna.

Quòd si contra prædicta in primo & tertio puncto arguatur quòd Act. 20. cap. Beatius est magis dare quā accipere, & quòd nos mendicando id quod alias uel laborando uel ciuilitate exigendo, aut redditus habendo poteramus licite habere. grauamus alios pauperes mendicos penitus destitutos uiribus & auxilio humano, ergo non licet nobis mendicitatem profiteri tam strictam, sed sufficit sicut alii religiosi. Respondeo secundū Bonauen. 6. ca. negando consequentiam. Nā si beatius est dare quā accipere, ergo beatissimi sunt quia omnia dederunt: quia secundum Hieronymum Nemo perfectius erogat quā qui sibi nihil reseruat. Item si recipere diminuit de beatitudine, ergo qui magis recipiunt, magis deficiunt & qui minus recipiunt, minus deficiunt: tales autem sumus nos fratres min. ex nostra professione in toto clero, qui cū possemus uiuere sicut alii clerici in statibus honoris & affluentiae, uiuimus in statu humili ignominiae & erumnæ, paucissimis contenti, mendicantes pro nobis tantum, sicut & Paulus mendicauit pro aliis pauperibus, ad Rom. 15. & Gal. 2. Item licet dare simpliciter beatius sit quā accipere, tamen cum circumstantia tantæ humilitatis recipere est melius quā dare. Nam & Dominus suos discipulos ad receptionem informauit quos nudos per secula destinauit edentes & bibentes quæ apud homines sunt. Et sic patet quòd nullam iniuriam facimus aliis pauperibus, quia nulli facit iniuriam, qui utitur iure suo. cū ergo ratione prædicationum & aliorum spirituum alium beneficiorum à nobis toti ecclesie & mundo collatorum debeat sufficiens uictus & uestitus, & debita sustentatio, ut sup. dictū est. ergo nulli faciamus iniuriam recipiendo necessaria nobis debita: nisi forte in hoc facimus iniuriā, quia quod possemus accipere abundantius & cū honore, accipimus humiliter cū extremo contemptu & cōfusione propter Deū (nā inter oim genera petitionum uerecundissima est mendicitas quæ ad hominiam nos exponit) minus ergo lædimus pauperes quā alii præbēdanti, ex quo paucioribus contenti humiliter de communibus bonis ecclesie humiliter

humilius quam alii clerici præbendati participamus, hæc ex Bonauent. Alia argumenta quæ militant contra omnes religiosos mendicantes, uideantur apud B. Thom. 2. 2. ubi supra & alibi. Sed & ad maiorem dictorum declarationem, præsertim eorum quæ supra in 1. & 2. puncto dicta sunt, quæruntur aliqua dubia. Et primo dubitatur, an mendicans ex cupiditate seu ad superfluitatem respectu sui status habendam, an peccet mortaliter an uenialiter? Respondeo secundum Gaieranum 2. 2. q. 187. art. 7. quod mendicans ex cupiditate ociosus uictus ex quo in ueritate est pauper seu in statu paupertatis nullam fraudem committit in proximum, sed solum peccat in seipsum ociosam & abiectam uitam absque ulla rationabili causa eligens. Ideo nulla uidetur hic ratio peccati mortalis, neque etiam propter pœnam iuris ciuilibis contra tales inflictam seu infligendam: quia talis pœna non facit, sed suppositam punit culpam, leuius uel grauius ex causa, quamuis non sit mortalis. unde & quoad hunc casum similiter est dicendum quoad religiosos, ut proxime in 2. dubio habetur. Alio modo est quis mendicans ex cupiditate habendi diuitias, qui tamen adhuc est intra latitudinem pauperum, seu in statu paupertatis, & mendicando sperat diues fieri, & hic peccat quidem, quia utitur indebito medio ad explendum suum improbum appetitum. Sed quia nec contra charitatem Dei aut proximi agit in hoc, neminemque decipit, sic scilicet mendicando ex quo est intra latitudinem uel statum pauperum (ut supponitur) quamuis non est tam pauper ut deberet mendicare, excusatur à mortali peccato: hoc est uerum, nisi aliunde sub mortali teneatur cauere à diuitiis seu superfluitatibus habendis: quia sic teneatur, iam etiam peccaret mortaliter diuitias acquirendo aut procurando superflua notabiliter, mendicando aut alio modo. Mortale est enim quærere quod est etiam mortale habere. Ideo nos fratres min. quibus sub mortali prohibitum est habere notabiliter superflua: aut diuitias, mortale esset ex tali cupiditate ad superflua, & ad diuitias habendas mendicare.

Tertio modo est quis mendicans ex cupiditate, scilicet diuitiarum, si extra latitudinem aut statum pauperum est: & hic peccat mortaliter, & tenetur mendicatum pauperibus restituere: ratio, quia talis usurpat fraudulenter sibi eleemosynas datas pauperi ut pauperi, ergo peccat mortaliter, & tenetur pauperi restituere: probatur

tur antecedens, quia (secundum Scotum in 4. dist. 15. & communiter doct. non sibi, sed pauperi dantur illæ eleemosynæ mendicantæ: quia ex quo actu se mendicum fatetur & pauperem, iam decipit dantem eleemosynam ipsi ut pauperi. sicque donatio eleemosynæ est inuoluntaria, ex quo ignorantia dantis tollit rationem, quoad illum mendicantem: mediciter ut pauperem: ideo licet ille sponte donauerit mendico ut pauperi, non tamen huic ex quo non est pauper: ideo non acquiritur dominium huic, sed pauperibus tenetur dare quibus dans sponte intendeat & uolebat dare, quia quo ad id respectu cuius donatio non est uoluntaria. i. quo ad hunc mendicum fictum non ualet, sed quo ad id respectu cuius est uoluntaria. i. quo ad pauperem, ergo. Itē iste mendicus fictus de fraudat pauperes quorum personam assumit. & quia nullus pauper in particulari fraudatus est, sed pauper in cōi, ideo cuiuscumque pauperi det, satisfactum est. Ex quibus patet quod mendicantes in persona aliorum fraudulenter, & quæstores fingentes mirabilia & promittentes tot & tanta non seruanda, non solum peccant mortaliter mendacio usurpando ea quæ ipsis in aliena persona uel officio dantur, sed & tenentur efficere ut ad intentionem piam donantium producantur ea quæ accepta sunt. utpote si aliqui religiosi mendicantes ut eis dentur eleemosynæ, dicant seu prædicent quod pro benefactoribus sūt tot aut talia suffragia, aut quod acquirūt tot indulgentias &c. huiusmodi. quia si non ita sit peccant mortaliter, & tenentur efficere ut donantes habeant ea quæ ipsis dicta sunt illo uel alio modo æquivalenti, si propter illa moti sunt ad dandum, ut dictum est. Prædictis tamen non obstantibus laudabile est cum quis diues mendicat solum ut humiliter actum mendicationis exerceat, dummodo non uiuat de taliter mendicato, sed illud uel aliud æquivalens de suo det egenis. Ratio, quia cum abiectioe propria ex amore humilitatis uictum ueri pauperi quæritalis diues, & idem est quoad medicatum, ac si mendicaret pro alio, quod est opus misericordiae: & insuper sibi uirtutis humilitatis actum exercet. Similiter laudabile est diuitem mendicare quando in assumpta peregrinatione mendicat & uiuit de taliter mendicato, ut medicus ad tempus ex causa pia: quia quod in propria potestate consistit, & potest alicui in pœnitentiam imponi, laudabiliter potest sponte fieri: quia nil tale datur in pœnitentiam, nisi

fit actus uirtutis. Sed aliquibus diuitibus potest hoc dari in poenitentiam, ergo & sponte fieri: & sic beatus Alexius alias diues, tamen relictis diuitiis peregrinatus est mendicando propter Deum ad tempus à diuite & in perpetuum. Nec obstat quòd iste mendicans est alias diues, quia licet iste homo sit diues, tamen ipse peregrinus est pauper: præsupponitur enim quòd iste sine sumptibus assumat & peragat peregrinationem, nò ex cupiditate, sed ex pia cau'a, & quòd uiuat ut peregrinus & ut mendicus. Tamen si quis diues mendicet absolute, non solùm ut mendicet, sed ut de acquisitione per mendicitatem uiuat, ita quòd actus mendicandi ob abiectionem, & actus uescendi talibus mendicatis sit ob austeritatem uictus, tunc talis mendicitas possit esse utilis animæ alicuius particularis personæ sic dispositæ, ut non nisi isto modo sciat has uirtutes acquirere: tamen regulariter loquendo, talis mendicitas est indiscreta & illicita illi diuiti. quia mendicum proprie & absolute loquendo oportet esse pauperem, alias actus dissonat à circumstantia personæ: debet enim humilitatis actus cõformis esse personæ. Nec rectitudo discretionis habet ut austeritatem uitæ diues ex his quæ pauperibus dantur comparet, nisi forte ipse tantundem uel longe largius refundat pauperibus, ergo & sic patet Respon. ad primum dubium.

Secũdo dubitatur an peccent, & quomodo religiosi (si qui sunt qui absq; necessitate & utilitate quam afferunt populo Dei uelint ociose uiuere de elemosynis quæ monasterio dantur, ut sunt laici religiosi fani & robusti, &c. Respondeo secundum Gaietanum 2. 2. q. 187. articulo 4. quòd nullus bonus religiosus excluditur à licito uictu elemosynarum monasterii seu reddituum, si licite illum religiosum habet monasterium. Vnde si quis uult regulam debite & sufficienter seruare cauendo à transgressione præceptorum & aliorum ad mortale obligantium, & orat ut debet: talis comprehenditur inter afferentes utilitatem ecclesiæ ex sacrificio altaris & inter clericos seu sacerdotes quoad utilitatem quam affert ex orationum suffragiis, & sub studio scripturæ comprehenditur omnis contemplatio Diuina laicorum & clericorum, & sub prædicatoribus comprehenduntur ministri seu ministrantes eis in officiiis corporalibus eligionis, ergo. Ociosi autem qui aliquid prædicantur

dicantur non faciunt, peccant sicut qui non seruant regulam suam, seu sicut qui desistunt ab actibus religiosis, & tamen uiuunt de elemosynis monasterii, (ut proxime in 3. dubio sequenti dicitur, an mortaliter, an uenialiter peccet, &c. Vnde si quis uult regulam seruare, & a cauet à transgressione præceptorum, sed pigritia & in uigilantia in ipso regnante, quasi inutilis uiuit in monasterio: peccat quidem, sed non mortaliter, uiuendo ex monasterii prouentibus seu elemosynis, & cogi deberet ad aliquid operandum utile & decens uirum religiosum.

Tertio dubitatur an peccent mortaliter an uenialiter religiosi qui ab actibus religiosis quibus tenentur desistunt, & non uiuunt bene, & tamen uiuunt de elemosynis quotidianis uel redditibus & an teneantur restituere sic illicite utentes, seu uiuentes de prædictis elemosynis uel redditibus.

Respondeo per duo puncta, quorum primum est, quòd tunc tantum peccant mortaliter in huiusmodi omissione actuum religiosorum, uiuendo de elemosynis aut redditibus monasterii, quãdo est ingratitude mortalis in prædictis, alias solùm uenialiter. Ratio, quia religiosi quantum est ex hac parte, quòd uiuunt de elemosynis uel redditibus, solum tenentur benefactoribus iure naturali gratiam retribuere in suis religiosis actibus, quod patet secundum Thom. ubi supra: quia inter religiosos & dantes eis elemosynas seu redditus non est habitudo alia secundum aliquem contractum iustitiæ cõmutatiuæ proprie dictæ, sed solum secundum debitum gratitudinis: nam donantes beneficium elemosynæ conferunt gratis, cum spe tamẽ quòd eis succurreretur per orationes & per merita religiosorum: & quòd per eorum bonam uitam, merita & intercessionem impetrabunt bona spiritalia, & etiam temporalia, adeo & satisfacient pro peccatis ipsorum benefactorum, ut innuitur Ps. 104. dedit eis labores gentium, ut custodi. iustific. &c. Et Osee 4. peccata populi comedent. & sæpius, ut patet Leuit. 9. 12. Numer. 15. 31. cap. & alibi. & late probat Geson alphab. 40. litera g, & alphab. 77. litera 9. & Bernard. &c. communiter doctor. & sic patet prædicta maior probata. Gratia autem contrariatur ingratitude, ut patet: ergo tunc tantum est mortale quando ingratitude est mortalis in omissione uitæ debitæ religiosæ, &c. & notandũ quòd talis ingratitude potest esse duplex, al-

malis, quando s. est contemptus interior beneficii recepti. altera autem est materialis seu interpretatiua, quando s. illud omittitur quod talis est conditionis quod necessario rependendum seu exhibendum est beneficio recepto. Ideo ad rem dico quod si religiosi prorumpunt in contemptum beneficii seu eleemosynæ sunt ingrati formaliter, & peccant mortaliter. Itē si omittunt religiosos actus ad quos de necessitate præcepti tenentur, sunt etiam ingrati mortaliter, quamuis materialiter. quod si omittunt aliquos religiosos actus ad quos non tenentur sub præcepto sunt ingrati materialiter & uenialiter tantum, uiuendo sic de eleemosynis. Quod si arguatur quod omnis defraudatio proximi, & inulto magis benefactores in re notabili in suo genere est mortalis: quia cōtra dilectionem proximi. Sed religiosi desistētes à religiosis actibus defraudant benefactores quantum in se est, tam in notabili bono temporali eleemosynæ susceptæ qua abutuntur, quam etiam in bono spiritali quod reddendum est. ergo peccant mortaliter semper uiuendo de eleemosynis, si non incumbant omnibus actibus religiosis. Respondeo quod quando deest cōtemptus reddendæ gratiæ seu soluendi debitum beneficio non est fraus, nisi materialiter eo quod non ex intentione datur opera ingratitude, fraus autē in reddenda gratia materialiter interueniens, non semper est mortalis: sed ut dictum est, secundum consuetudinem omissi debiti mensuratur, quod in proposito est actus religiosus præceptus uel non præceptus. Nam præceptus actus si omittitur, est ingratitude & fraus mortalis. Si uerò committitur actus debitus quidem, sed non præceptus ueniale tantū est: sicq; fraus in hiis semper reddit usum eleemosynæ illicitum, aliquando quidem mortaliter, aliquando autem uenialiter ut dictum est.

¶ Secundum punctum huius tertii dubii est, an religiosus sic illicite & mortaliter utens eleemosynis, utpote quia ingratus & fraudulentus materialiter ut dictum est, an teneatur restituere. Et respondeo secundum Galet. ubi supra quod non: sed talis priuandus est per auctoritatem superioris uel talium bonorum seu eleemosynarum, si à præceptis desistat, uel si male uiuat. Ratio, quia peccatū huius consistit in abusu rei sibi concessæ ad usum, si non potest habere dominium uel ius in re, ut nos fratres min. Deniq; tale peccatum talis religiosi abutentis eleemosynis prædictis nõ

confi

consistit in usurpatione rei alienæ, sed in abusu rei sibi concessæ. Nam bona religiosis collata eleemosynaliter, iam sunt facta sua ipsorum religiosorum qui possunt habere dominium eorum ex donatione largitorum, uel sunt sic concessa ad usum eorum qui non possunt habere propriū, quales sumus nos fratres min. quod nec contra iustitiam commutatiuam proprie faciunt, uel facimus, quia non fuit contractus talis, ut supra dictum est. ergo inde non oritur obligatio restituendi. Sed talia bona sunt tollēda à talibus religiosis abutentibus modo supradicto, ut superioris auctoritate impleatur pia intentio donantium ad Dei honorem & ad utilitatem spirituales suam, uel ecclesiæ, & ut Deo dicati redditus uel eleemosynæ non prophanentur, ergo. Et si contra hoc arguatur quod stipendium militare non datur nisi militaris in ueritate: ita stipendium sustentationis religiosorum, non datur nisi religiose uiuere uolentibus non sicte: ergo sicut miles armatæ militiæ non efficit suum, sed tenetur restituere si sicte suscipit stipendium, uel si sicte prosequitur militiam, ut si desistit à militaribus actibus: ita & religiosus tenetur restituere, si sicte suscipit, aut nõ prosequitur actus religiosos propter quos dantur eleemosynæ: quia & cessante causa finali, cessat effectus donationis ex tali causa. Respondeo negando consequentiā, quia non est simile, quia in stipendio militari intelligitur interuenire contractus iustitiæ cōmutatiuæ exigentis æqualitatem mercedis & locatæ operæ militis. ideo deficiente altero extremo æqualitatis est restitutio faciēda, ideo & stipendium non fit militis, siue à principio, siue post desistat à militia, quantum ad illam partem temporis pro qua desistit, ex quo datur ei ut merces operis secundum formā iustitiæ. Sed in eleemosynis datis religiosis non est cōtractus iustitiæ commutatiuæ, sed liberalis collatio beneficii temporalis, ex parte dātis, quamuis ex causa, s. in spe retributionis, & est uinculum gratitudinis ex parte religiosorum recipientium quod non est debitum morale, sed legale. Ideo ex quo à principio nulla fuit fraus, ut supponitur: ideo statim uel facta sunt sua ipsorum religiosorum, uel saltem potuerunt uti eis sine obligatione restituendi ea, quæ nõ ut merces, sed liberaliter donata sunt, & per consequens abutendo eis non abutuntur alienis, ita quod teneantur restituere, sed abutuntur propriis uel ut propriis, ita quod non obligantur restituere: sed bene obli-

obligantur satisfacere piæ intentioni donantium, seruando religiosos actus necessarios bene uiuendo, ut tenentur. Et cum prædictis concord. Gerson alphab. 40. litera e: licet Adria. in 4. de restitutione, quoad beneficiatos seu præbendatos clericos seu religiosos aliquo modo uideatur prima facie dissonare, sed in re bene concordat cum Gerson. & cum prædictis hiis, ut etiam patet in quaestione quæ ibidem tractat agens an teneatur restituere is qui simulatione paupertatis uel sanctitatis quid recipit, ibi latius qui uolet potest uidere. Et cõformiter ad prædicta omnia intelliguntur & loquuntur sancti, utpote Bonauent. in opusculo. Religio munda & immaculata dicens. Ora frater charissime instanter & te in oratione exerce: quia pauperi nõ oratiæ eterna supplicia promittuntur, & Bernard. Ora frater instanter ora, quia ille dicitur habere tunicam sanguine mixtam, qui carnem suam nutrit de pauperum sudore: nisi forte recompenset in oratione & gratiarum actione. Cantando enim nobis bona ista proueniunt graues pro eis gemitus effunde, alioquin quæ hic in delictis sumitis, in tormentis euometis, & habetur in feren. conscient. q. 70. Et de hiis Gerson latius ubi supra dicens, quod stultum est cum religiosum seu clericum recipere abundantes elemosynas, & per cõsequens obligari ad amplius satisfaciendum & effundendum de suis bonis spiritualibus qui uix sufficit pro seipso & pro suis debitis suorum peccatorum satisfacere: quodq; talis est delusor aliorum & sui ipsius, uid. ibi: quia pulchrè de hiis agit in tract. de sollicitudine ecclesiasticorum, & in sermone de uita clericorum in 2. part. summæ. Quare autem nũc plusquam olim mendicemus, & frequentemus diuites, & id rationabiliter uid. Bonauent. q. 8. & 9. q. 22. & 23. super regulam.

QVAESTIO XIII. Queritur an teneamur ad usus strictos pauperes seu moderatos, & ad uitandam preciositatem & superfluitatem rerum à nobis utibilia, & quomodo? Respondeo per quatuor puncta, quorũ primum est. Ex uiuoti paupertatis Euangelicæ à nobis in regula promissæ, non tenemur formaliter & directe ad aliquos usus pauperes arctos seu moderatos. Pro probatione huius puncti, & ad omnia dicenda in hac quaestione & aliis subsequentiibus: prius notandum quod

quod licet sæpissime pro eodem accipiuntur usus pauper, strictus arctus, erumnosus, penuriosus, exilis seu tenuis, & usus moderatus, & communiter confunduntur ista uocabula & pro eodem accipiuntur sæpe à doctor. ut est uidere in suis tractatibus seu expositionibus, tamen proprie loquendo & distincte ualde differunt. Nam usus strictus, arctus, erumnosus, penuriosus, exilis seu tenuis accipiuntur pro eodem, s. pro quadam austeritate, seu parcitate speciali & notabili in quodam excellenti & notabili gradu pauperis usus alicuius rei secundum statum ipsius utætis. Usus autem moderatus accipitur pro quodam usu rerum temperato per medium uirtutis moderantiæ, attentis debitis circumstantiis personæ status, & huiusmodi. Usus autem pauper generaliter accipitur pro omnibus supradictis, nunc uno, nunc alio modo: sed sæpe accipitur primo modo, ut sit idem quod usus strictus arctus, &c. Et ista differentia patet expresse ex Clem. 5. art. 8. ubi differentiam prædictam & uarietatem opinionum circa id recitat, ut patebit infra. Ideo nos in hac quaestione, & in toto hoc tractatu sic proprie terminos accipimus propter æquiocationem & obscuritatem tollendam: ut s. usus strictus, arctus, &c. & pauper sint idem. Usus autem moderatus sit ut accipiatur aliter ut dictum est. Hoc ergo supposito probatur primum punctum suprapositum, quia de ratione intrinseca uel essentiali paupertatis euangelicæ formaliter & directe, solum est abdicatio iuris ciuiliis domini & actiõnis cuiuscunq; politici: & in hoc stat quidditas & essentia talis paupertatis, ut sup. q. 1. dictum est. In arctatione autem seu limitatione usus, non consistit essentialiter aut directe prædicta paupertas euangelica, sed potius talis uel talis limitatio aut modificatio usus rerum accidentaliter aut indirecte, & ex consequenti aliunde accidit seu aduenit ab extrinseco ab alia uirtute ipsi paupertati, ut habetur in tract. x. plag. parte 1. radio 5. secundum Aureolum & radio 6. & 8. quod patet primo: quia Christus habuit altissimam paupertatem euangelicam quam ipse consuluit & habuit illam in summo gradu, nec quoad cibum, nec quoad uestitum, nec quoad domum aut lectum. Nam Ioannes Baptista habuit maiorem quoad hæc (ut patet ex euangelio) ergo usus pauper uel taliter aut taliter limitatus aut modificatus non est de ratione essentiali uoti paupertatis euangelicæ.

Secundo

Secundo idem patet ex Nic. 3. art. 2. ubi dicit quòd abdicatio paupertatis omnium rerum tam in speciali, quàm in communi est meritoria & sancta quam Christus docuit & seruauit, &c. ubi de usu paupere uel moderato agit, nil dicit, nec quòd ad paupertatem Euangelicam pertinet, uel quòd non. Et clarius Clem. 5. art. 8. huic consonat, sic f. dicere autem sicut aliqui asserere prohibentur quòd hæreticum sit tenere usum pauperem includi uel non includi sub uoto Euangelicæ paupertatis, præsumptuosum & temerarium iudicamus, hæc ibi. Tertio idem patet ex 6. ca. regulæ, ubi dicitur, Fratres nil sibi approprient, &c. Vbi nulla mentio fit de usu paupere uel moderato, sed non appropriando in speciali, uel in communi quæ est paupertas Euangelica: de qua paupertate subditur ibidem. Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, ut innuat altissimam paupertatem Euangelicam, de qua ibidem agit in sola abdicacione dominii & iuris ciuilibus cuiusq; omnium rerum consistere & non in utendo rebus hoc uel illo modo striete aut moderate, &c. Ergo sicut albedo formaliter, nec includitur, neq; excluditur in ratione seu essentia hominis, sed accidit ei: sic usus pauper seu moderatus, seu taliter uel taliter limitatus, nec includitur neq; excluditur formaliter in ratione, uel in essentia paupertatis Euangelicæ, seu in eius uoto. Sed prædicta paupertas euangelica essentialiter sumpta in sua ratione formali respicit prædictam abdicacionem dominii & iuris ciuilibus cuiuscunq; rei: usum autem non nisi per accidens uel aliunde, s. ab alia uirtute modificatum habet annexum. Vnde sicut accessorium non solum sequitur naturam principalis, sed etiam multum iuuat ad conseruationem eiusdem: ut uouens castitatem, uouet ex condecienti consequenter abstinentiam, utpote uti grossis cibus, & ieiunium ad castitatem oportunum, & fugere tenetur consortia & cõsilia & uerba inhonestas in periculum castitatis. Sic uouens paupertatem, tenetur ex condecienti ad uirtutes paupertati annexas, quæ illam iuuant sicut sorores, ut est humilitas, austeritas uitæ, parsimonia, moderantia, &c. huiusmodi. Nam pauper superbus abominatio mundi, & pauper delicatus abusus claustris, ut ait Hugo de scala claustralium. Talem autem humilitatem, austeritatem, &c. non facit formaliter prædicta paupertas euangelica seu castitas, sed aliæ secundariæ uirtutes, utpote humilitas, abstinentia, &c. huiusmodi,

ad

ad quas uirtutes pertinent tales actus proprie & formaliter, sicut proprie & formaliter tales actus sunt respectu obiectorum propriorum illis uirtutibus secundariis ut patet. Sic in proposito moderantiam seu arctitudinem usus rerum utilitatum non facit prædicta paupertas euangelica formaliter ut dictum est: sed quædam aliæ uirtutes secundariæ annexæ seu adherentes, utpote temperantia quæ prohibet preciositatem & accipit usum moderatum, humilitas quæ decorum & accipit utilitatem sufficientiam quæ numerositatem: & accipit necessarium tantum, &c. huiusmodi, siue sint sua propria illa quibus fratres minores utuntur, siue non. Ideo sicut non læditur castitas ipsa essentialiter seu uirginitas, licet in uirtutibus annexis lædatur, nisi altero duorum modorum in quibus essentialiter consistit. Nam ipsa castitas seu uirginitas essentialiter consistit materialiter in non experiendo corporaliter delectationem, neq; aliter uirginitas amittitur, nisi aliquid horum duorum amittatur. Sic uirtus paupertatis Euangelicæ consistit materialiter in quodam exteriori, puta in abdicacione omnis dominii & iuris ciuilibus cuiuscunq; rei, & formaliter in quodam interiori positio, s. in in firmo proposito nõ habendi aliquod ius uel dominium in re quacunq; ut sup. q. 1. dictum est. Sed esse in hoc mundo tanquam aduenam & peregrinum, & uti rebus tanquam omnino alienis, ut innuitur 6. cap. ibi. cui dilectissimi fratres totaliter inhærentes, nihil aliud &c. & nunquam uirtus prædictæ paupertatis Euangelicæ essentialiter amittitur nisi aliquod horum duorum, uel utrunq; amittatur. Ideo quæcunq; uariatio in usu paupere uel moderato non corrumpit, nec auget eius essentiam formaliter & directe & per se: unde pauper euangelicus habens uestes preciosas, uel uolens uti cõtinue cibus delicatis, lædit quidem intrinsece seu essentialiter & directe, & per se alias uirtutes, utpote temperantiam, humilitatem, &c. eiusmodi, non tamen lædit directe essentiam paupertatis euangelicæ si sit in mente & in opere exteriori omnimoda abdicacio dominii & iuris ciuilibus, utendo illis rebus preciosis, tanquam omnino alienis. Sed notandũ quòd semper dictum est notanter, quòd talis usus superfluus diues aut pauper, aut moderatus nõ pertinet directe & per se ad essentiam paupertatis euangelicæ, quia indirecte seu occasionaliter bene pertinet ad eam, & potest lædere uel conseruare eam sicut accessorium

aut consequens ad eam, ut dictum est, & dicitur adhuc latius in puncto, &c. Et si quando doctores dicunt (dicunt autem sapissime) quod usus superfluous & immoderatus est contra paupertatem euangelicam, intelligitur non per se nec formaliter, sed per accidens indirecte & occasionaliter, ut infra in 3. puncto habetur, & infra q. 15. in 4. puncto.

¶ Secundum punctum est, quod nos fratres min. ex professione nostra seu ex ui nostrae regulae obligamur ad illos usus arctos, seu pauperes qui in ipsa regula continentur, & eo obligationis modo quo ibidem continentur, & non aliter, nec ad alios pauperes qui ibi non habentur seu exprimentur: hoc patet ad litteram per Clem. 5. art. 8. ubi praedicta determinatio eius post recitationem opinionum posita est. Et notandum quod dicit ex ui regulae seu professionis, ad haec obligamur non ex ui paupertatis euangelicae, neque ex ui alterius iuris aut legis: sicut ex ui regulae tenemur ad castitatem & ieiunium sexta feria, &c. & non ex ui paupertatis euangelicae, sed ex ui regulae: quia si eam sic promittendo obligati sumus ad contentos usus arctos ibidem & non ad alios.

Et si queras qui sunt isti arcti uel pauperes usus contenti particulariter seu specialiter & expresse obligatorie ad quos nos fratres min. ex ui regulae tenemur sub mortali? Respondeo secundum Spec. ffff. 4. quod sunt omnia obligatoria tangentia paupertatem seu pauperem usum aliquarum rerum, utpote de non habendis pluribus tunicis quam duabus, unam cum caputio, & alteram sine caputio, & de uilitate uestium, & de non portando calciamenta, & de non equitando, & de ieiunando, de cauendo a bonis ingredientium ordinem, de non recipiendo pecuniam, & generaliter de non habendo aliquid proprium in speciali nec in communi, & quae inde sequuntur, ut dictum est, & generaliter similia in regula obligatorie contenta. Nam alia quae non iacent obligatorie in regula, solum tenemur ad ea de consilio, ut de ieiunando post Epiphaniam &c. eiusmodi, de quibus omnibus in suis locis habetur latius. Ad alios autem usus pauperes qui in regula non continentur, non tenemur ex ui regulae ullo modo, ut patet ex dictis, Et sic declarauit & confirmauit sanctus Bernardus in sua epistola ut habetur 3. tract. &c.

¶ Tertium punctum est, usus moderatus rerum a nobis utibilium, est

est licitus nobis fratribus minoribus: & superfluitas seu preciositas omnis est nobis prohibita. Primum patet, quia sic expresse est declaratum per Nic. 3. art. 2. & iterum per sanctum Bernardinum & Ioanem de Capistrano, & per alios uiros religiosos & doctissimos magna disputatione & examinatione elucidatam de mandato summi Pontificis, ut patet in epistola praedicti sancti Bernardini fol. 97. &c. art. 2. ubi sic dicitur. Declaratur secundo, quod fratres non tenentur ex sua professione ad alium arctum usum rerum, quam in regula particulariter exprimitur, ut satis patet per Clem. 5. in sua declaratione art. 8. ex praemissis, quinimo ut expresse claret ex declaratione Nic. 5. art. 2. 5. porro, secundum regulam & omnimodam ueritatem moderatus usus rerum ad uitae sustentationem & officiorum sui status executionem, praeterquam de pecunia concessus est fratribus, haec ibi. Et paulo inferius in eadem epistola art. 4. concluditur & declaratur, quod in regula usus carniuum in loco uel alibi fratribus non prohibetur, licet non debeat nisi moderatus & discretus, haec ibi. Et idem in Spec. ffff. 4. habetur, ubi etiam habetur quod patres nostri omnes antiqui sic intellexerunt & determinauerunt usum pauperem uel moderatum includi in uoto regulae nostrae, quod si regula nostra usum quandam simpliciter reuocat & interdicit, utpote usum pecuniae 4. cap. & possessionum & reddituum (ut supra dictum est) quandam simpliciter exigit, s. in quacumque re extraneitatis affectum & aspectum s. ut qua re utitur frater minor, utatur non ut sua: quia omne ius in re & in usu rei similiter & usurpatio siue de facto uedicatio, omnis usus iuris ciuilibus nobis ex regula interdicitur, & hoc ratione paupertatis euangelicae, ut sup. q. 1. dictum est. quendam uero usum aliarum rerum nobis utibilium sub rationabili circumstantiarum moderatione restringit & recipit. Quae autem sint res quibus nos uti possumus? Respondeo, omnes res quae ad uictum & uestitum & Diuinum cultum, & sapientiale studium seu ad officiorum nostri status & conditionis executionem spectant, & non aliae, ut arma, &c. eiusmodi. harum omnium rerum usus moderatus nobis omnino licitus est, ut diximus: & expresse concordat Nic. 3. ubi sup. Et praedicta creditur esse intentio B. patris Francisci in regula expressa & declarationum, & omnium patrum & doctorum antiquorum ordinis, ut 4. magistrorum, Bonauenturae, Hugon.

&c. in suis expositionibus & tractatibus, & apologia beati Bonaventurae, ut etiam patet in Ioanne Pirrin. super dispensatione fratrum min. 2. nota. & Seren. conscient. q. 11. sine tit. & in tractatu quodam de paupertate, nōdum impresso, edito à quodam doctore antiquo sine tit. & in tract. de necess. congr. solu. & in tract. de sensorio contra deuiantes fol. 166. quæ quidem etiam explicatio prædicta de usu paupere & moderato nobis licito, ut dictum est: facta fuit olim anno Dom. 1285. & publicata per minif. gen. fratrem Attolum, & tempore Martini 4. fuit acceptata in cap. generali mōtis Pefulani, præsentate fratre Matheo de aqua sparta, ministro generali, & similiter à fratre Gaufrido ministro generali, in generali Parisius repetita, & Vbertino tandem placita, ut habetur in præfato tractatu paupertatis doctor. sine tit. & recitatur in Specul. fff. 4. & tandem iterum per sanctum Bernardin. anno Domini 1440. clarius elucidata & declarata, ut dictum est. quāuis multi prædictorum doctorum confuse accipientes usum pauperem strictum & moderatum, pro eodem sæpe causam dubitandi, & scrupulum de multis præstiterunt circa hanc materiam, sed distincte & clare loquendo, tenendum est ut iam sæpe dictum est. quomodo autem & circa quæ debeat attendi prædictus usus moderatus, & per quos, latius dicetur infra q. 15. Et sic patet quòd licitus est usus moderatus, & quarum rerum, s. utibulum tantum à nobis quo ad uictum & exequutionē nostri status, ut dictum est: quo ad uestitum tamen tenemur ad uilitatem uestium, ut sup. 2. cap. q. 22. habetur: quia hic est unus de usibus strictis ad quos specialiter ex regula tenemur, ut dictum est in 2. pūcto: & de istis hic non agitur, sed iam præsupponuntur excepti specialiter. Nunc restat de 2. parte huius 3. puncti agere, quòd s. in uictu & uestitu superfluitas omnis & preciositas est nobis prohibita. quòd probatur quadrupliciter. Primo, quia qui tenetur ad aliquid, utpote ad castitatem, tenetur ex consequenti, quāuis indirecte seu per accidens ad ea quæ necessario requiruntur ad conseruandum castitatem, & ad cauendum occasiones propinquas contra castitatem, ut patet: quia necessitas mediōrum ex necessitate finis sumenda est secundum Aristot. Et qui amat periculum, peribit in illo, Eccl. 1. 3. & est regula magistralis, quòd qui tenetur ad finem, tenetur ex consequenti ad media necessario requisita ad finem, &

tollere

tollere impedimenta ad talem finem, ut Angest. in moral. cap. 6. fo. 28. & cap. 8. fo. 58. late probat. Sed nos fratres min. tenemur ad paupertatem Euangelicam, ut sup. q. 1. & ad cauendum à receptione pecuniæ per se uel per alium, ut sup. 4. cap. & ad cauendū auariciam, sollicitudinem noxiam, &c. alia eiusmodi peccata ex iure Diuino cauenda: ut patet ex dictis sup. q. 10. q. 12. & dicendis infra q. 16. Hæc autem non possunt debite seruari & caueri, si nos utamur uel uelimus uti & habere usum habundantem superfluum & preciosum, ut dominipræbendati & reddituarii habentes redditus & diuitias, ut patet: quia ad quærendum superflua, oportet nimis sollicitari: & est occasio propinqua ad auariciam, ut sup. q. 13. dictum est, & dicetur infra q. 16. & est occasio propinqua ad uiolandum præceptum de pecunia cauēda, ut patet ex perientia. Similiter ad faciendas longas prouisiones in futurum, & ad redditus habendos, & ad aliquomodo usurpandum ius aliquod in iudicio uel extra, & occasio propinqua ad committendū alia peccata contra legem aliquam diuinam, naturalem, uel humanam, uel contra aliquod præceptum regulæ, ut facile hoc probat experientia quotidiana, & constat hiis qui aduertere uolunt. ergo illicitum est nobis habere uelle usum superfluum & preciosum rerum, quia est occasio propinqua multiplicis transgressionis, ut dictum est. Secundo probatur idem, quia illicitum est pauperi existenti in statu paupertatis & mendicitatis uiuere de mendicatis aut de eleemosynis ad usum superfluum & preciosum seu habundantem, ut patet ex dictis supra q. 13. &c. quòd non est licitum uiuere de eleemosynis laute seu ad superfluitatem, sed solum ad necessitatem moderatam. Sed nos fratres min. uiuimus de eleemosynis, seu de eleemosynaliter habitis quomodocumq; habeantur, ut patet ex dictis in ead. q. 13. & non aliter uiuimus, ergo non licet nobis uiuere de eleemosynis ad superfluitatem, &c. & quidem ipsa statim fronte dissonat aperte à recta ratione quòd pauper mendicus uiuens de eleemosynis, utatur ad superfluitatem, preciositatem & habundantiam, quia dissonat qualitati & statui personæ & nostræ professioni talis usus abundans, ut patet, ergo Tertio probatur idem auctoritatibus seu declarationibus domini Nic. 3. art. 2. §. in super nec utensilia, nec alia quorum usum ad necessitatem & officiorum sui status exequutionem (nō enim omnium rerum

rum

rum usum habere debent ut dictum est) ad ullam superfluitatem diuitias seu copiã quæ derogat paupertati, uel thesaurizationem recipiant, uel eo animo ut ea distrahant seu uendant, uel sub colore prouidentia in futurum: nec alia occasione, quinimo in omnibus appareat in eis quoad dominium omnimoda abdicatio & in usu necessitas, hæc ibi. & paulo inferius semper in eis & eorũ actibus paupertas sancta reluceat prout eis ex eorum regula inuenitur indicta, & semper solum in prædicta declaratione dicit Nic. 3. quod pro necessitatibus tantum possunt fratres procurare res aut pecuniam modo alias licito, & nunquam ad preciositatem uel superfluitatem: Et paulo superius ibidem ait, condecens fuit ei professioni quæ sponte deuouit Christum pauperem in tanta paupertate sectari, omnium abdicare dominium & rerum non quarumcunq; sed sibi concessarum necessario usu fore contentam, hæc ibi. & in toto illo articulo nititur probare quod solum necessarius usus moderatus rerum sine ullo iure est licitus fratrum. ergo omnis alius usus superfluous est prohibitus. Item dominus Clem. 5. artic. 7. §. quãuis etiam & c. sic ait, Deus tamen per illa seruari sibi non uult quæ suorum seruitorum cõditioni & statui dissonarent: propter quod sufficere debent fratribus paramenta & uasa ecclesiastica decentia numero & magnitudine sufficientia competenter. Superfluitas autem aut nimia preciositas, uel quæcunq; curiositas in hiis seu aliis quibuscunq; non potest ipsorum professioni uel statui conuenire. Cùm enim hæc sapiant thesaurizationem aut copiam paupertati tantæ, quoad humanum iudicium derogant manifeste: quapropter præmissa seruari à fratribus uolumus & mandamus, hæc ibi. Et notentur uerba omnia, quia dicitur quod non solum in Diuinis ministeriis sed & in aliis quibusq; non potest conuenire statui nostro nimia preciositas aut superfluitas, ut supra in secunda ratione dictum est, & insuper mandat sic obseruari. quo modo autem hoc ualeat uel non ualeat quo ad habendum res preciosas in ministeriis Diuinis proxime dicitur, & quoad ædificia sumptuosa, ut habetur infra in 4. puncto. Quarto probatur idẽ auctoritatibus innumeris doctorum, quia iohannes de Pechano in libro de perfectione Euangelica cap. 10. ut etiam habetur in Seren. conscient. q. 9. dicit quod nos nil habere possumus in usu domestico quod diuitias redoleat, uel delicias foueat. Idem Bona-

uent,

uent in quadam epistola quam existens generalis minister misit ad totum ordinem, & habetur 3. tract. lib. ordinis, fol. 265. dicit inter alia sic. Occurrit edificiorum constructio sumptuosa & curiosa quæ pacem fratrum inquietat, grauat amicos, & hominũ peruersis iudiciis multipliciter nos exponit, & non sine præiudicio paupertatis occurrit sumptuositas expensarum: nam cùm fratres paucis nolint esse contenti, facti sumus omnibus onerosi, magisq; siemus in posterum, nisi remedium celeriter apponatur: licet autem plurimi reperiantur qui non sunt culpabiles in aliquo prædictorum, tamen omnes inuoluit hæc maledictio, nisi à non facientibus iis qui faciunt resistatur, cùm luce clarius prædicta omnia in maximum & nullo modo dissimulandum uergant nostri ordinis detrimentum, quãuis tepidis, in deuotis, & carnalia sapientibus considerantibus consuetudinẽ & allegãtib; multitudinem, qua si iam facilia excusabilia & irremediabilia uideantur. Præterea ergo prædictorum uiciorum consuetudines uiriliter uos, o prælati reseceris, quia licet uideatur fratribus graue, requirit tamẽ hoc professio perfectionis nostræ, requirit tribulationis incursum, requirit mūdus. Clamat sanctus pater noster Franciscus, sanguinisq; Christi aspersus, & dominus de excelsis & infra, licet autem non sit mei propositi uos nouis uinculis innodare, oportet me tamen conscientia mea compellente totis uiribus extirpationi intendere prædictorum quatenus uitatis scandalis (ut tenemur) regulæ quam uouimus, sine cuius obseruatione saluari non possumus, & ueritatem perspicaciter uideamus & impleamus professionem, & totis uiribus puritatem custodiamus quæ ex omnibus prædictis euidenter impugnatur, hæc ille. Vbi notandum quod dicit prædicta omnia sunt in detrimentum ordinis & puritatis regulæ & status nostri, & c. uerba innuentia. Item idem Bonauentura in alia littera ad totum ordinem destinata, quæ incipit, quoniam ad hoc potissimum inuigilare & c. & habetur ubi sup. sic ait, Visum est tam mihi quã diffinitoribus cap. gen. ut ministris singulis aliqua de mandarentur, ipsosq; sollicitos redderem, ad eos potissimũ abusus de medio tollendos quibus synceritas religionis inficitur, perfectionis celsitudo deprimitur, & sanctitatis claritas obscuratur. Sanẽ cùm Euangelici culminis obseruata professio, nos hactenus spectabiles & amabiles mūdo reddiderit, multitudine iam in pro-

clina.

clina tendente, & remissius agentibus hiis qui præsumunt uiciorum quædam sentes succrescere certantur uertentes in scandalum & in odium mundi eos qui canis debuerant omne amabile exemplum. Nã frequentia discursus & importunitas quæstus uiles nos & graues efficiunt: pro eo s. quòd dum paucis uolumus esse contenti, & ædificia sumptuosa conamur erigere, uilia summo studio quæritantes, nobilia per incuriam perdimus, & intra. & quoniam paupertas est nostri ordinis prærogatiua sublimis, uæ nobis si hæc margarita conculcanda porcis uiliter exponatur. Discursum, curam & quæstum, sumptuositatem ædificiorum, librorumq; uestium ac ciborum sic studeas computare, quòd à professionis excellentia uitæ obseruantia non discordet: scòdum est enim prophannumq; mendacium summæ paupertatis uoluntarium se professorem asserere, & rerum nolle penuriam pati: interius instar diuitum affluere uelle, & exterius more pauperum mendicare, hæc ille. & in sua apologia cap. 7. & 9. & 12. latius cum hiis concordat. & c. 6. expositionis super regulam. Item frater Bonagratia min. general. in prima litera ad totum ordinem destinata, quæ incipit, à Domino Iesu Christo norma restituta, & c. ut habetur in quodam tractatu paupertatis nõdum impresso, post multa sic ait. Volens & mandans nihilominus, ut in ædificiis, uestimentis, cibis, & aliis in quibus debet relucere paupertas à sumptuositate, curiositate & superfluitate, quæ nostræ derogant paupertati, sic sollicite caueatis de cætero ne ab obseruatoribus nostris nobis possit impingi quòd paupertatis eiusdem uirtutem ignorantes in ipsius inueniamur nomine tantummodo gloriari, hæc ille. Item quatuor magistri & Hug. & c. expositores 6. cap. & in suis tractatib. & patet in Seren. conscient. q. 9. & in Ioanne Pirrino super dispensatione fratrum min. in 2. notabili, & alibi nil aliud habetur quàm quòd usus abundans, superfluus & preciosus quarũcunq; rerum nobis prohibitus est. Similiter & cap. gen. ubiq; fere id prohibet, ut illicitam & contra nostrum statum: unde concilium Constantiens. fo. 26. & ff. no. ideo statuit quòd generalis possit & debeat tollere quæcunq; superflua à conuentibus sibi subditis, tam in rebus mobilibus quàm immobilibus, quantum fieri bono modo: semper tamen habito consilio antiquorum & discretorum fratrum & quòd præfatus generalis eligat, si opus fuerit, aliquas personas

fideles

fideles qui prædictas superfluitates auctoritate dicti concilii uendant & commutent, aut aliis in operibus conuertant. Item omnes monachi & religiosi ratione sui status tenentur ad habundantiam superfluitatem, preciositatem omnium, saltem in rebus ad uictum & uestitum pertinentibus relectandam, ut patet in epistolis beati Bernardi ad Robertum, quæ est prima epistola. & in epistola apologetica ad quendam abbatem Cluniacensem, ubi de hiis pulchre agit, quæ propter breuitatem omitto: & idem patet in epistolis beati Hieronymi, ut patet in epistola ad Rusticum monachum, & Hugon. de sancto Victore libro de institutione nouiciorum cap. 12. multa loquitur ad rem. Immo & communis animi conceptio omnium recte sapientium aut potius non dissipantium sic habet, quòd s. nobis non licet uiuere abundanter more dominorum præbendatorum habentium redditus ex quo sumus in statu paupertatis, & mendicitatis & pœnitentiæ, ad acquirendum uirtutes & perfectiones quæ ex paupertate & pœnitentia & abstinentia secundum communiter doctores proueniunt, ut infra q. 17. ponuntur. Immo oppositum proueniret ex nostra & mendicitate cum usu opulento, uelle enim abundare & esse mendicum, non solum est ridiculosum & prophanum & abominabile, sed inducens ad nimias deordinationes quæstuum solitudinum & auariciæ hypocrisis, ociositatis, adulationis, importunitatis, symoniæ, & c. ut infra q. 17. habetur. Igitur quòd ad hoc resolutorie dicendum quòd si licitus est nobis usus moderatus rerum quibus utimur quòd est necessarium cauere ab abundantia seu opulenta superfluitate, seu curiositate & preciositate rerum ad uictum & uestitum, & c. omnium, & tenemur esse parati penuriam pati propter regulæ obseruationem & nostri status puritatem, & uelle paucis ad usum moderatum nobis congruentem secundum nostrum statum contentari: alioqui qui notabiliter oppositum facit, utpote qui notabiliter & communiter habet usum habundantem uel superfluum uel preciosum rerum, uel qui est in proposito firmo quòd non uult carere superfluis aut abundantibus aut preciosis notabiliter: neq; pati penuriam oportune propter obseruantiam regulæ & professionis, uolens quòd nunquam ei deficiat ordinarius uictus & uestitus, ac si esset præbendatus, uult esse certus de suo ordinario uictu & uestitu, & c. Immo potius uult regulam non seruari, aut professionem

HH

quàm

quàm ipsum carere aliquo, talis frater est in statu dānationis, quia est in continua transgressione suæ professionis, saltem in re in uoluntate & proposito sūmo supradicto: sicut ille qui etiam in uoluntate mechandi, aut in uoluntate sūma occasionis propinquæ ad mortale: ex quo probatum est quòd sub mortali tenemur cauere usum notabiliter abundantem, uel superfluum rerum quibus utimur. Et hoc expresse dicitur in Enchyridion fratrum min. in decisionibus quorundam dubiorum, dubio 8. & 11. & 12. fo. 72. 74. 75. Et conformiter ad hæc inter alias conclusiones quas posuit frater Bonagratia min. generalis post sanctum Bonauent. ut refertur in supplemento fiff. 8. prope finem decisionum quorundam dubiorum fuit hæc, s. quòd omnis frater min. sanus & fortis ducens communiter uitam carnalem in cibo & potu uiuit continue in peccato mortali, & in ira Dei, quia talis uita est prohibita omnibus religiosis, præsertim mendicantibus ratione suæ professionis & status pœnitentiæ cui talis uita opponitur, hæc ibi. Sed & de hiis, s. quando est mortalis transgressio in hoc, & quando non infra q. 15. & latius cap. 10. quæstione 3. quæstione septima habetur.

¶ Quartum punctum est, quoad res quibus utimur in ministeriis Diuinis, & quoad ædificia nostrarum domorum & ecclesiarum, an similiter teneamur cauere abundantiam, opulentiam, preciositatem, superfluitatem, &c. eiusmodi, sicut in aliis rebus ad uictum & uestitum pertinentibus. Ad quod dico primo quòd si non adsit debita & rationalis Papæ dispensatio, fratres min. contra regulam & professionem suam faciunt procurando uel utendo domibus aut ædificiis & ecclesiis sumptuosius uel excessiuus in multitudine & magnitudine, uel paramentis & uasis ecclesiasticis nimis excessiuus preciosis aut curiosis, & aliis utensilibus superfluis aut preciosis. Totum hoc patet per rationes & auctoritates suprapositas in 3. puncto, in 2. eius parte, &c. applicentur huc. Insuper specialiter quoad expresse dicit Hug. 4. & 6. cap. id quod diximus. Adde quòd ars dæmonum est sub specie cultus Dei destruere in paupertate sanctissima uerissimus Dei cultus ut & apparatus deuotio ueram propositi deuotionem extinguat, hæc ille. Vnde & in tab. 3. Vic. gen. & in tab. 6. Vic. gen. & in aliis statutis ordinis super hiis habetur ordinatum, quòd tanq̄ illicita tollantur superfluitatem

perfluitates multæ sub grauibus pœnis, ibi uideatur. Item quia do minus Clem. 5. sic declarat & præcipit obseruari, ut patet artic. 7. s. hinc est etiam, ubi quo ad ædificia specialiter sic dicit. Cum uir sanctus fratres suos in paupertate summa ac humilitate fundare uoluerit, quoad affectum pariter & effectum, sicut ferè regula tota clamat, conuenit ipsis quòd nullo modo deinceps fieri faciant uel fieri sustineant ecclesias uel alia quæcunq; ædificia quæ considerato fratrum inhabitantium numero excessiua in multitudine & magnitudine debeant reputari. Ideoq; uolumus quòd ubique in suo ordine deinceps temperatis, & humilibus ædificiis sint contenti, ne huic tantæ paupertati promissæ quod patet oculis. Contrarium foris clamet, hæc ibi. Item quoad paramenta & uasa ecclesiastica & alia utensilia quæcunq; idem Clem. 5. art. 7. s. quàm uis etiam, idem expressius dicit declarando esse prohibita nobis ex ui nostræ professionis, & insuper ipse sic mandat seruari, ut ad literam positum est supra in 3. puncto in 2. probatione 2. partis, ibi uideatur. Ex quibus patet quòd non solum ex ui præcepti Papalis, sed etiam ex ui nostræ regulæ seu professionis est illicitum & prohibitum nobis habere superfluitatem aut preciositatem nimiam in prædictis ut dictum est, ut bene innuit etiam Spec. fiff. 5. cum prædictis satis expresse concordans. Quàmuis in tract. 10. plag. plag. 8. & 9. dicatur & male quòd solum ex præcepto Papali domini Clem. 5. est nobis prohibitum, & quòd Papa imposuit nobis uilitatem habendam in prædictis, quòd q̄ esset bonum habere relaxationem seu dispensationem talis præcepti à domino Papa. Hæc tria dicuntur in prædicto tract. 10. plag. Sed ut dixi, non solum ex præcepto domini Clem. 5. sed ex ui nostræ professionis prohibentur prædictæ superfluitates &c. ut patet per rationes & auctoritates supradictas, etiam antequam dom. Clem. sic declararet & mādaret. & quòd dicitur in prædicto tractatu quòd Papa imposuit nobis uilitatem habere in prædictis, hoc salua reuerentia, non est ita, ut patet: sed solum declarauit & mandauit & uoluit quòd à superfluitatibus & nimia preciositate esset abstinendū in prædictis, & quòd temperatus & moderatus seu humilis usus haberetur, quòd autem ibidem etiam dicitur quòd esset bonum habere dispensationē seu prouisionem à D. Papa proxime dicitur quomodo hoc ualeat, quomodo non, ergo teneatur ut dictū

Et notandum quòd notanter dicit dominus Clem. s. ubi supra, loquens de paramētis & uasis ecclesiasticis specialiter quòd nimia preciositas aut superfluitas & curiositas in hiis seu aliis quibuscunq; non pōt nostræ professioni aut statui conuenire, quod ideo notandum dico, quia preciositas dummodo nō sit nimis excelsiua non repugnat quòd à nobis habentur in rebus ad cultum Diuinum pertinentibus, in aliquibus maior, in aliquibus minor, secundum quòd ad reuerentiam cultus Diuini magis uel minus accedit uel conuenit: quia talis usus preciosus dum nō est nimius, censetur moderatus in tali materia, ut sunt calices argentei, ornamenta ferica & huiusmodi communiter habita in cultu Diuino: secus si sint ampullæ seu lampades argenteæ & ornamenta aurea, gemmata & huiusmodi: nam moderatus usus secundum diuersas circumstantias diuersimode consideratur ut dictū est. Ideo in epistola sancti Bernardini art. 6. habetur declaratum hoc modo. **Sexto** declaratur quòd in calicibus & patenis argenteis, dummodo non nimie & excessiue magnitudinis & preciositatis sint, non repugnat regulæ, immo satis cōuenit quòd possint haberi & ad uitandum immunditiam & pericula erga sanctissimā Eucharistiam, hæc ibi. Et quidem hoc ipsum uidetur esse de intentione beati patris nostri Francisci, ut patet in testamēto, ubi sic dicitur: Hæc sanctissima mysteria super omnia uolo honorare & uenerari, & in locis preciosis collocare, &c. Secundo dictum est notanter etiam quòd sine dispensatione rationabili non potest superfluitas aut nimia preciositas &c. in prædictis haberi: quia si adsit rationabilis dispensatio, tunc hic sicut in aliis omnibus præceptis aut uotis dispensabilibus, habet locum rationabilis dispensatio, ut infra cap. 19. q. 4. habetur Sed an circa hæc sit aliqua dispensatio, & an sit rationabilis, uidendum est: & de primo quidem dico quòd circa hæc sunt duæ dispensationes, quarum una est Sixti 4. fo. 63. ff. 67. ff. 100. ubi concessit nobis tute posse recipere & tenere paramēta aurea, argenteaq; & alia ad cultum Diuinum pertinentia, & habere magnas & diuersas campanas, quando à capitulo prouincia li uidebitur quòd sine scādalo notabilium personarum alias comode fieri non possit, s. quòd non possunt prædicta remittere uel recusare. Caueant tamen fratres ne ipsi sint causa uel scādalu fingant, ubi non est. hæc ibi. & in cap. gen. aquil. anno Domini 1472 tuit hæc concessio acceptata & inter alias recollectionis ipsius ca-

pituli

pituli generalis posita est, ut in prædicto ff. habetur. Alia est concessio Leonis 10. in priuil. merentur, ff. 15. ubi sic habetur, Nos igitur attendentes quòd domorum & aliarum rerum tam pro Diuino cultu quam pro communi usu uestro uebis concessarum, solum ad usum & non fructum, nec possessionem cedunt, nec ea sine speciali sedis Apostolicæ mādato alienare possitis, ac ad eandem sedem illa omnia quæ de nouo ut nostri prædecessores fecerunt in proprietatem dictæ sedis recipimus pertineat, & quòd ex domorum amplitudine, aut paramentorum multiplicitate, nihil magis uestris commoditatibus corporalibus adiciatis, uestris in hac parte supplicatiōibus inclinati auctoritate Apostolica tenore præsentium declaramus & decernimus, uos illorum tātum esse cultores & non possessores, & propterea illis absq; uestræ professionis macula aut uiolatione, cum deceat iuxta solemnitatum celebritatem & solemnioribus officiis decentioribus paramētis Diuinam honorare maiestatem, & ipsi cultum munificare, & aliis quibus tam ordo, quam fratres utuntur communiter uel diuissimuti & potiri libere & licite posse, prout etiam fælisis recordationis Iulius Papa 2. prædecessor noster fratribus eiusdem ordinis & familiæ regni Angliæ, ad instantiam charissimæ in Christo filiæ nostræ modernæ reginæ anglæ illustris concessisse dicitur, & sic perpetuis futuris temporibus in ordine & familia uestris ab omnibus illius fratribus teneri & obseruari debere uolumus & mādamus. Non obstant. &c. hæc ibi. & loquitur ibi Leo 10. de domibus, ædificiis & ecclesiis nostris sumptuosis quæ in ordine construuntur per alios, aut etiam per ipsos fratres, & de paramētis & uasis ecclesiasticis preciosis nimis, quæ etiam in numero & precio uidentur repugnare paupertati, & de aliis quibuscunq; quibus fratres utuntur communiter uel diuissim, ut patet ex ipso priuilegio & eius narratione, seu relatione ibidem præmissa. Sed an istis dispensationibus uel concessionibus licite aut tuta conscientia possumus uti tanq̄ rationabilibus dicit Spec. ff. 6. & collector compendii tit. ornamenta ecclesiastica quòd non, quia non sunt rationabiles: tunc quia non est sufficiens causa si seculares debite informarentur per nos, quia sic non scandalizarentur, sed potius ædificarentur quando nolumus acceptare preciosa ornamenta ad cultum Diuinum, &c. ut Sixtus 4. concedebat: tū etiam quia Leo

ro. non bene informatus de nostra obligatione id cōcessit, quod uel non concederet si esset bene informatus, aut etiam si uellet nō poterat contra uotum nostræ professionis sine sufficiēte causa ad id dispensare: causa autem sufficiens ad sic dispensandum nulla esse uidetur. Ideo ergo dicit quod potius in foro conscientie est dispensatio, quā rationabilis dispensatio. quāuis in foro ecclesie & iudiciali ualeat, & per consequens dicit quod nō est licitum in foro conscientie uti talibus concessionibus, præsertim hac ultima Leonis 10. quæ est ualde relaxatiua, & sine ulla rationabili causa: hæc in sententia habentur in prædicto fff. 6. in Spec. Sed salua reuerentia & ueritate modestius & temperantius dicendum mihi uidetur, dico ergo quod aliud iudicium habendum est quoad utentes prædictis rebus preciosis, &c. secundum prædicta priuilegia, & aliud quoad procurantes prædicta superflua & preciosa contenta in dictis priuilegiis aut dispensationibus. Nam quoad fratres utentes, dico quod omnes fratres possunt licite recipere & tenere paramenta, &c. ut in concessione Sixti 4. habetur cum limitationibus ibi positis. quia est satis rationabilis dispensatio ad tollendum scandalum uel turbationem personarum probabiliter imminentem, & ut deuotioni talium personarum ad Dei honorem condescendatur, dūmodo fratres non præstent causam prædictis, ut ibidem dicitur: neq; tenentur fratres ualde esse solliciti ad informandum tales personas uel ad multum dissuadendum eis sed sufficit quod non prouocent eos ad id, & quod non fingant scandalum ubi non est, ut ibi dictum est, & certe temerarium uideatur dicere quod sic non sit licitum uti tali concessione quam totū cap. general. supradictum ut licitam approbauit & intimauit inter alias resolutiones pertinentes ad obseruantiam licitam paupertatis. Similiter dico quod omnes fratres possunt licite domibus & ædificiis sumptuosis uti & ibi morari, & paramentis & uasis ecclesiasticis preciosis ualde & multiplicibus & aliis quibuscūq; quibuscūq; quibus fratres utuntur communiter uel diuisim, utpote cellis, officinis, libris & aliis utensilibus domorū nostrarum, &c. secundum priuilegium Leonis 10. supradictum. quia uidetur rationabile & habere causam rationabilem ad id illā, scilicet quæ in dicto priuilegio exprimitur: quia scilicet talium rerum sumus tantum custodes & ex ipsorum usu nihil magis adiicitur nostris commoditatibus

corpo

corporalibus quoad uictum & uestitum, & propter honorem cultus Diuini, sicut supra dictum est, quod ut satisfaciat deuotioni nobilium personarum, & earum turbationē uitemus, poteramus uti paramentis preciosis, ita ut domini Papæ deuotioni satisfaciat & uoluntati piæ & deuote ad cultus Diuini honorem possumus licite talibus uti, maxime quia ex quo ipse Leo 10. declarat & decernit esse licitum talibus uti, & uult & mandat idem: iam uideatur decernere rationabilem concessionem seu dispositionem tantam & eius causam rationabilem esse, & tanq̄ talis habenda est dū oppositum non constat manifeste, ut est communis practica & regula doctorum utriusq; iuris, & nos sic humiliter stantes Papæ declarationi & decreto omnino tutissimus in conscientia. neq; est dicendum quod Papa non fuit debite informatus de nostra obligatione. Constat enim quod sic fuit informatus sufficienter, ut patet in relatione ipsius priuilegii expresse & dato quod non ei fieret tam extensa relatio & informatio nostræ obligationis, tamen Papa censetur habere in pectore suo omnia iura communia cuiusmodi est obligatio nostræ regulæ de qua in Clementina 5. in sua declaratione habetur, quæ est inserta corpori iuris. ergo licite possumus uti prædictis rebus secundum prædicta priuilegia. Et quoad ædificia idem adhuc clarius patet. quia quāuis Clem. 5. ubi supra decreuerit quod ædificia nimis sumptuosa non conueniant nostro statui, tamen ipse postea in Clement. cupientes de pœnis præcepit sub excommunicatione quod talia loca non relinquere mus absq; licentia sedis Apostolicæ. ergo licite possumus ea inhabitare & eis uti, ut etiam sanctus Bernardinus in sua epistola arti. 4. declarauit, & habetur in Spec. fff. 6. ergo quoad fratres utentes prædictis rebus: patet quod possunt licite uti secundum prædicta priuilegia. Sed quoad fratres procurantes fieri seu haberi talia sumptuosa preciosa, &c. dico quod illicite contra statum nostræ professionis talia procurant: ratio, quia in dictis priuilegiis non conceditur talibus quod possint ea procurare ullo modo, ut patet ibidem. Immo in concessione Sixti 4. id eis specialiter prohibetur ubi supra dictum est. Postq̄ autem iam semel habita sunt seu facta sunt culpabiliter seu inculpabiliter procurata per ipsos fratres uel per alios, tunc licitum est talibus uti, ut dictum est.

De

De ædificiis autem, ecclesiis & sepulturis nostris multa habentur in compendio tit. ædificare, tit. ecclesiæ, tit. sepulturæ, &c. quæ huc non attinent, ibi uideantur si placuerit. Iterum autem hic tandem admoneo quòd secundum omnia supradicta, proportio nabiliter ut in suis pñctis habentur, debent intelligi & limitari omnes doct. ubicunq; dicentes quòd tenemur ad arctum, strictum penuriosum seu pauperem usum rerum, ut patet in Ioanne Pirrino super dispensatione fratrum min. in secundo notabili, ubi allegatur sanctus Bonauentura in apologia & alibi. & patet in tract. de necess. congr. solut. fol. 108. ubi dicitur quòd secundum determinationem ecclesiæ non omnis usus, sed necessarius & penuriosus & mendicis nobis conceditur, &c. ut ibi allegat Nicol. 3. & Henricum Gandensem 1. & ult. cap. dist. 2. & 7. quodlib. q. 29 & Bonauent. 13. cap. suæ apologiæ, dicentes quòd tenemur ad arctam sustentationem naturæ, &c. eiusmodi uerba. Similiter & fratrem Ioannem Philip. art. 3. dicentem, quòd nos tenemur contentari paucis, & necessaria sustentatione naturæ & operationibus secundum nostræ professionis exigentiam nobis competentibus commode exercendis, & mille alias similes auctoritates eiusmodi sonantes, debemus secundum omnia supradicta intelligere & limitare, ne ex confusione uocabulorum decipiamur, sicut & multi peralogizati sunt, & non satis distincte rem intellexerunt, & multæ auctoritates ex prædictis referuntur in Spec. ff. 18. 19. quæ debent sic intelligi, alias non satis ad rem ibi adductæ sunt, ut patet ex dictis, & infra dicendis q. 15. sequente. Ideo ad maiorem declarationem prædictorum ponitur quæstio subsequens.

QVAESTIO XV. Quæritur quomodo & circa quid debet considerari aut mensurari prædicta moderantia usus quo ad nos, ut sic cognoscamus quando est aut dici debet usus moderatus nobis aut superfluous, aut preciosus: & si militer ad quem pertinet iudicare de hoc quando s. est usus moderatus an non, & an fratres subditi maculentur ex abusu prælatorum circa prædicta, aut etiam ex communi abusu aliorum alii maculentur, & an quilibet excessus in usu rerum supradicto sit mortali: an non?

¶ Respondeo per quatuor puncta: Quorum primum est, Moderatus

ratus usus deber attendi secundum qualitatem nostri status & personarum, & secundum uarietatem temporum & locorum conditiones, & alias occurrentes circumstantias, utpote in qualitate & quantitate rerum & aliis eiusmodi. hoc habetur in Spec. ff. 5. & 18. 19. Simul omnia ibidem dicta colligendo, & secundum declarationem Nic. 3. art. 2. & secundum sanctum Bernardinum in sua epistola prædicta, art. 3. Et Hug: 6. cap. & Bonauent. in sua apologia cap. 12. & tract. de necess. congr. solu. ut etiam refert frater Ioann. Pirrin. super dispensatione fratrum min. & expof. sine tit. & idem dicit tract. paupertatis nondum impressus. & tract. de sensorius contra deuiantes, fol. 196. &c. & communiter doctor. Restat declarare particulas: dicitur primo quòd moderatio usus nostri debet attendi secundum qualitatem nostri status. Nam constat quòd conditio status seu personæ est una de circumstantiis requisitis ad actum: aliquem esse ei conuenientem uel non. Et similiter ad hoc quòd aliquis usus rei sit conueniens ei aut non. Nam comedere laute tria uel quatuor cibaria & gallinas quotidie, est usus respectu status & personæ regis aut alterius in dignitate etiã spiritali constitutæ, ut sunt episcopi, &c. qui usus est diues & superfluous respectu personæ minoris status, ut patet. Igitur ut aliquis usus sit nobis moderatus, debemus attendere nostrum statum & qualitatem eius & personarum nostrarum: quia sumus in statu religiosorum pœnitentium & pauperum præ aliis religiosis, ut ex dictis patet. Videamus ergo qui seu qualis usus rerum ad uictum & uestitum suum conuenit religiosis pauperibus? Respondeo quòd scãdum est rationabili consuetudini patriæ: rationabilis autem iudicatur quæ ab omnibus communiter, præsertim à uiris approbatis & prælatis approbatis, ut latius hoc & pulchre deducetur in tract. defensorio contra deuiantes fo. 196. &c. & sic patet prima conditio, s. secundum qualitatem status & personarum, & ly personarum inquit idem quod in ly status, & econtra. Nam sæpe in iure Canonico & ciuili qualitas personæ accipitur etiam pro qualitate uel conditione status, & econtra: & ideo pro maiori declaratione nos simul utrunq; posuimus, dicendo secundum qualitatem status & personarum: uel pro tanto dicitur personarum, quia prædi

aps.
locus.
praedicator pluribus indiget pro suo officio quam alius simplex frater, & similiter de praelatis & aliis respectiue. Dicitur secundum do secundum uarietatem temporum & locorum conditiones, quia tempore infirmitatis aut laboris magni aut festi &c. huiusmodi lauior cibus aut delicatior seu maior reputatur moderatus, qui alio tempore non sic esset. Similiter in loco conuiuii aut loco abundantiori &c. eiusmodi, ut patet. uel quando cum magnatibus in suis mensis comeditur, &c.

Dicitur tertio secundum alias conditiones seu circumstantias occurrentes, utpote in qualitate & quantitate talis rei &c. eiusmodi, quae omnia sunt consideranda & seruanda ad hoc quod aliquis usus aliquarum rerum sit & iuste censeatur moderatus respectu nostri. Nam cum moderatio usus sit uirtuosa, requirit integritatem omnium circumstantiarum ad eam requisitarum, quales sunt omnes supradictae. Et secundum praedicta patet quid sit superfluum, quia est id quo sublato reliquum commode sufficit ad usum moderatum, ut duo si unum sufficit tunc superfluit alterum, & tria si duo &c. & hoc pertinet ad uirtutem sufficientiae quae rerum numerositatem uirtuose ordinat, amputando numerum rerum non conuenientem ad usum moderatum. Curiosum est quod fit ad delectationem seu suum immoderatam, ut picturae, calaturae, pulchritudo & decor ubi simplex aedificium uel aliud eiusmodi abiq; talibus curiositatibus picturarum & pulchritudinum sufficeret ad usum moderatum, & contra curiositatem est simplicitas & humilitas quae prohibet decorum & sumptuosum, & accipit commodam utilitatem sufficientem ad usum moderatum talis rei. Preciosum est quod ultra ualorem rei sufficientis ad usum moderatum habet, ut ubi sufficit crux aut calix argenteus quaerere aureum & procurare ampullas & lampades argenteas ubi sufficiunt nobis stannae: & idem de candelabris & huiusmodi: & contra hoc est temperantia quae prohibet ualorem nimium, seu preciositatem rei, & accipit ualorem rei sufficientem ad usum moderatum. Et sic patet quod omnia praedicta attenduntur, maxime in numero, quantitate, qualitate, precio & sumptuositate & decore, ut obijciuntur ex Hug. 6. cap. & tract. de necess. congr. solut. & Ioann. Pirr. in 2. notabili, & seren. conscient. q. 9. & Spec. ff. 19. & tract. 10. plag. 1. parte cap. 1. radio 5. & ex aliis doctoribus communiter. Et notandum quod non sine causa semper dictum est in praedictum est

15.
in praedictis diffinitionibus quod curiosum, superfluum, preciosum est quando excedit uel modum moderatum. Dicitur enim propter hoc, scilicet quod non omne quod in numero, quantitate, decore ualore, &c. excedit usum strictum, certum aut puntuale, debet statim iudicari, superfluum, curiosum, preciosum uel &c. Sed quando excedit numerum aut quantitatem uel preciositatem, &c. requisita ad usum moderatum qui non stat in extremitate aut penuria usus, nec in indiuisibili puncta aliter. Nam in rebus quarum usum penuriosum tenemur habere, utpote utilitatem uestium, &c. tunc id quod excedit a praedicta utilitate bene dicitur preciosum, aut superfluum respectu usus talis stricti: licet non sit superfluum respectu usus moderati. In rebus autem aliis quarum uel penuriosum non tenemur habere, sed earum usum moderatum, ut supra q. 14. dictum est. de quo hic agimus: tunc id solum quod excedit numerum, qualitatem, quantitatem, aut preciositatem conuenientem ad usum moderatum est superfluum aut curiosum, &c. & non quod excedit numerum aut quantitatem &c. requisita ad usum penuriosum. Ita quod dupliciter dicitur aliquid superfluum aut preciosum, &c. uno modo quando habet numerum aut qualitatem, &c. plusquam conueniat ad usum penuriosum: & hoc solum est & debet dici superfluum & illicitum in rebus quarum usum penuriosum tenemur habere. alio modo dicitur superfluum aut preciosum, &c. quando scilicet habet numerum aut qualitatem &c. plusquam conueniat ad usum moderatum: & hoc solum debet dici, & est superfluum & illicitum in rebus omnibus quarum usum moderatum tantum possumus habere. de quibus hic loquimur, & in quo uidebatur aliqua difficultas in cognoscendo quomodo usus dicitur moderatus, quando superfluus preciosus aut alias immoderatus: & conformiter ad praedicta habetur declaratum in praedicta epistola sancti Bernardini art. 3. fo. 97 sic scilicet quod superfluitas & curiositas non debet discerni respectu necessitatis certae seu usus certi, quoad statum fratrum min. sed moderati: cum usus moderatus non potest dici superfluus & curiosus, & per consequens nec uiciosus, immo secundum ueritatem omnimodam & regulam licitus, ut patet ex domino Nic. ubi sup. haecibi. Ex dictis etiam patet quomodo debet intelligi Bonauent. in c. 12. super apologia, dicens, quod hic est modus nostrae paupertatis, quod scilicet sic relinquat dominum quod non reiciat

usum, sic recipiat usum; quod non reseruet dominium, sic arctum
dinem usus seruet, quod sustentationem naturæ necessariam non
deuitet: sic necessitati subueniat, ut ab arctitudine usus non rece-
dat, hæc ille. & Hug: 6. cap. pulchre ad prædicta dicit multa quæ
ex prædictis omnibus patet quomodo debeant intelligi propor-
tionabiliter.

¶ Secundum punctum est, quod prædicta moderatio uel super-
fluitas aut excessus in usu nostro nõ potest nec debet iudicari per
subditos, sed per ministros & custodes, uel per eos quibus ab ip-
sis committitur ut prouideant fratribus de necessariis, qui de tali-
bus super eorum conscientias debent districte iudicare, ut patet in
declaratione Nic. 3. art. 2. §. insuper nec utensilia, &c. & art. 4. §.
& quanquam. hoc ad litteram sic habetur declaratum in prædicta
epistola sancti Bernardini art. 3. fol. 97. &c. Qui autem sint illi
prælati quibus conuenit ex officio seu commissione, & quomo-
do cura prouidendi fratribus & iudicandi de eorum necessitati-
bus & usu moderato uel superfluo, &c. uide latius sup. 4. cap. q.
6. Ibi namq; dictum est late quod hic breuiter iam tactum est, &
adde quod Clem. 5. §. rursus, art. 3. concordat expresse cum præ-
dictis, & Ioann. 22. in sua declaratione in casu particulari de ue-
stibus & de prouisionibus in futurum concordat, ut sup. cap. 2.
q. 22. & hic cap. 6. q. 12. dictum est. Notandum tamen ut habe-
tur in tract. 10. plag. plaga 2. 3. & 4. & in tract. de necess. congr.
fol. u. si subditus uideret prælatos male se habere seu excedere in
prædictis immoderatum usum in habendo & superfluum seu pre-
ciosum procurando, & procurari mandando, & male interpreta-
do, uel relaxate interpretando & iudicando de usu moderato, &c.
tunc subditus potest & debet si uidet expedire, humiliter notifica-
re suum uidere in prædictis prælatis: nouissime tamen eorum iu-
dicio determinationi & præcepto obediat, & non imitatur pro-
prio sensui: sed expectet cum patientia tempus uisitationis præla-
ti superioris, & tunc uisitet, & ad regulæ puritatem intendat prout
potuerit commode id facere, quod si nec sic potuerit regulam a
talibus relaxationibus propugnare, relinquat hoc iudicio Diui-
no in quo redditur unicuiq; secundum opera sua, & sic faciendõ
est securius in conscientia frater subditus, alias non. Nisi forte ui-
derit manifeste & ita certitudinaliter quod nullum dubium neq;
ullus.

color probabiliter excusans appareat prælatos contra regulam
interpretari seu mandare: quia tunc non esset eis in hoc obedi-
dum, quia solum in dubiis aut in non manifestis aperte: non au-
tem incertitudinaliter omnino manifestis est eis in hoc obedi-
dum ut patet in prædicta epistola sancti Bernardini art. 3. & 7. ut
de hiis latius infra cap. 10. q. 2. dicendum est, ibi uideatur: & cum
prædictis hiis omnibus cõcordat Scotus in 4. dist. 3. q. 4. ibidem
a quo & prædicta sumpta sunt, ut habetur in prædicto tract. 10.
plag.

¶ Tertium punctum est, quo ad id, Vtrum fratres maculentur ex
abusu prælatorum, seu ex communi abusu aliorum circa prædicta
Ad quod tandem dico, ut in epistola sancti Bernardini art. 4. ha-
betur declaratum, hoc modo, quod si in locis sit magna super-
fluitas uel curiositas ex eis nõ uiciantur fratres, nisi solum intro-
centes uel consentientes, uel si ad eorum officium pertinet & pos-
sunt, uel quicumq; alii si commode possunt legitime non resisten-
tes, & non alii qui dictis rebus utuntur ob aliquam necessitatem
uel scandali uitiationem, hæc ibi, & concordat Bernardus in epi-
stola apologetica de excessibus Cluniacens. agente. Ita quod si
fratres sunt aliquo modo causa prædicti abusus prælatorum aut
aliorum, seu si eis placent seu consentiunt, &c. certe sunt culpabi-
les magis uel minus secundum quod magis uel minus sunt in cau-
sa positua uel interpretatiua seu omisiua, ut dictum est. Ex quo
patet quod fratres qui nolunt paucis contentari, neq; parati sunt
ad patientiam, si non ei adueniat semper uictus ordinarius, sed sta-
tim murmurant & conturbant domum uel prælatos, & ex hoc
prælati mouentur ad prædictos abusus contra regulam ne illi mur-
murent, &c. tales inquam fratres sunt potissima causa talium abu-
sionum prælatorum, & sunt maxime culpabiles: ut de hiis latius
dicetur infra cap. 10. q. 7. &c. ibi uideatur. & quod dictum est quod
alii fratres qui non sunt ullo modo causa talium abusionum, sunt
securi & sine culpa: intellige quod sunt sine culpa, ex hoc quod in-
ter alios morantur, ex hoc quod talibus rebus utuntur: dummo-
do ipsi alias non peccent simul cum aliis introducendo, aut conser-
uando illas abusiones, aut etiam obediendo prælatis in hiis, ut po-
te in quærendo aut faciendo prædictas abusiones contra regulam
quando manifeste constaret esse contra regulam, ut supra dictum
est.

est in 2. puncto, quia sic iam essent in causa talium transgressionū ut de hoc dicitur latius in 10. cap. q. 7. & c. Et cum prædictis concordant communiter doct. Bonauentura in sua epistola quæ supra q. 14. recitata est. Hug. 2. & 4. & 6. cap. Ioann. Pirr. super dispensatione fratrum min. in 2. conclus. & c. qui omnes sunt limitandi, & intelligi secundum quod supra dictum est.

¶ Quartum punctum est, Non omnis excessus aut immoderantia in usu est mortalis, sed solum quando est talis ac tanta immoderantia circa prædicta, & tam notabilis & tam continua, quod merito censeri debeat enormiter lædere, aut notabiliter nostram obligationem supradictam. ceteræ uero immoderantiæ uenialia peccata debent censeri sicut & sunt.

Ratio, quia præceptum de immoderantia habenda in rebus secundum omnem statum hominum semper sic intelligitur, quod eius transgressio nunquam est mortalis, nisi sit notabiliter contra ipsam uirtutem temperantiæ requisitam respectu talis personæ & status: quæ uirtus habet multos gradus, & quilibet gradus suam magnam latitudinem intra quam seruatur uirtus & gradus uirtutis, ut est communis doctrina Theologorum & Philosophorum. Sic ergo in proposito dicendum, quod nunquam est mortalis transgressio circa hoc nisi excessus sit talis, rãtus, aut toties frequentatus quod eius usus sic notabiliter repugnet usui moderato, quod iam simpliciter introducere uideretur usum diuitem aut opulentum nobis sub mortali prohibitum: & in hoc omnes communiter doct. concordant, ut habetur in Seren. conscientia q. 11. secundum Vbertinū & Hugonem, & Ioannem Pirr. in suo tract. in 2. notabili, & in Spec. ff. 4. & c. Et Federicum & Pet. Ancharr. & Zabarell. in Clem. exiui, & expos. & tra statum paupertatis sine rit. nondum impressum, ubi de hiis pulchra habentur. Pro cuius maiori declaratione notandum, ut habetur in prædicto tractatu paupertatis, quod tripliciter dici potest quod possumus conuenienter sine usu alicuius rei uiuere. Vno modo sic, scilicet quod sine tali usu talis rei possumus qualitercunque uiuere & exercere necessaria ad nostrum statum & conditionem.

Secundo modo sic, quod sine tali usu talis rei possumus conuenienter explere omnia decetia nobis & nostro statui, officiis & societati nostræ: & ita quod ille talis usus illius rei in nullo nobis decens & utilis. Tertio modo sic, quod sine

ta i

tali usu talis rei possumus conuenienter explere omnia decetia nobis & nostro statui, officiis & societati nostræ. Ita tamē quod utilitas talis usus talis rei per aliquid aliud æquiualens æque bene suppleri. Primo modo non tenemur sic conuenienter uiuere, neque moderantia usus stat in hoc quod uitetur omne illud sine quo possumus conuenienter, id est, qualitercunque uiuere & exercere nostra officia. Primo, multa sunt sine quibus possumus uiuere secundum decentium status & officiorum: quibus tamen utendo non excedimus usum moderatum, sed sunt ad maiorem decentiam usus moderati, ut sunt ædificia, libri, studia literarum, & c. eius sine si. secundum Nic. 3. Secundo modo bene tenemur uiuere conuenienter sine usu tali illius rei qui in nullo nobis est decens & utilis, & c. quia talis usus est omnino superfluous respectu decetis status nostri. Ideo quando talis usus superfluous manifeste apparet quod sit sic superfluous aut immoderatus, semper est peccatum magnum uel paruum, secundum proportionem & magnitudinē uel modicitatem superfluitatis rei & usus eius. Tertio modo non tenemur uiuere sine illo usu illius rei, qui usus est decens nostro statui: quamuis bene possit per usum alium ipsius uel alterius rei æquiualentem suppleri, neque ibi est aliqua immoderantia aut superfluitas, aut peccatum, nisi illud aliud æquiualens simul cum alio haberetur in usu: tunc enim est superfluitas uiciofa aut ut dictum est, hæc ibi. Et notandum quod ubicunque in locis supra allegatis dicitur fere semper: & ubicunque tam in Speculo fratrum min. & aliis tractat. & docto. quod immoderantia usus aut superfluitas & c. est contra paupertatem Euangelicam & contra uotum eius: & econtra quod usus pauper seu moderatus pertinet ad substantiam eius, debet intelligi non quidem directe formaliter, uel per se, sed indirecte & de per accidens & occasionaliter, ut patet ex dictis supra q. 14. in 1. 2. & 3. puncto.

¶ Quo ad id, hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, & c.

Quæstio

QVAESTIO XVI. Quæritur in quo stat excellentia perfectioq; pauperratis. & an usus moderatus seu pauper ad eam conseruandam ualde faciat, & quomodo? & econtra, An immoderantia, superfluitas & sollicitudo inde sequens minuat aliquo modo ipsam paupertatem Euangelicam, & statum nostræ paupertatis faciat imperfectiorem, quam sit status habentium aliquid proprium in communi?

Respondeo per quatuor puncta, Quorum primum est, Excellentia perfectioq; paupertatis simpliciter non stat neq; principaliter in maiori tantum defectu, uel penuria uel uilitate rerum corporalium seu temporalium: sed in maiori ueraq; abdicatione interiori & exteriori, & abstractione maioris sollicitudinis & affectionis earum. Ratio utriusq; patet, quia hoc secundum magis facit ad finem religionis obtinendum, s. ad uirtutes & charitatem habendam, & ad Deifamiliaritatem & spiritum assequendum: ut latius patebit infra in 2. & 3. puncto. Patet etiam secundo, quia si aliter esset, ergo pauperes mendici qui non sunt in statu religionis, sed per mundum uagantes, & alii uxorati pauperes eruminosi, etiam si uoluntarie & patienter a quo animo ferant talem penuriam rerum eis prouenientem a casu, uel aliunde, essent in statu altiori paupertatis, quam religiosi paupertatem profitentes & carentes uoluntarie sollicitudine rerum &c. habentes tamen usum rerum moderatum, & non tam penuriosum sicut illi primi: hoc autem dicere est contra omnes communiter doctores. Christus enim fuit in altiori paupertate, non tamen habuit usum tam penuriosum ut alij sancti, ut sup. q. 14. in 1. puncto dictum est. Patet 3. auctoritate Math. 5. Beati pauperes spiritu: ubi non simpliciter pauperes a Domino beati uocantur, sed principaliter pauperes spiritu, s. affectione temporalium: quibus ideo regnum cælorum repromittitur. Patet 4. auctoritate regulæ huius 6. cap. ubi dicitur, Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis, &c. ubi loquitur non de penuria rerum in exteriori, sed de abdicatione domini & iuris cuiusq; ciuilis, & de abstractione sollicitudinis temporalium, de solo Deo pendentes in affectu: dicit quod hæc est illa celsitudo &c. quæ uos hæredes & reges regni cælorum instituit: quia secundum Bonauenturam in sua apologia Euangelica paupertas pro eo quod a terrenis spiritum subleuat & tanquam

ea quæ in cælis totaliter thesaurizat, ideo perfecte ipsam profitenti suadet omnibus temporalibus debere nudari, quoad affectum atq; dominium & arcta (hoc est moderata) necessitate sustentationis esse contentum quoad usum: & in 6. cap. super reg. ait, quod ideo nostra paupertas prædicta dicitur altissima, quia s. a mundo remotissimos, & per consequens cælorum regno summe uicinos & excelsos facit: illi etiam uitæ æternæ ut est possibili simillimos, ubi nihil terrenum est proprium uel commune. Ideo sequitur, quod uos charissimos fratres meos hæredes & reges regni cælorum instituit: hæredes quidem, quia omnia dimittentibus pro regno cælorum, promittitur gloria æterna, Math. 19. Vos qui reliquistis omnia, &c. Reges autem: quia solutione plenarie facta pro re emenda: Ideo Math. 5. dicitur, Beati pauperes spiritu, quoniam ipsi est reg. cælorum. Sunt ergo tanquam domini cælorum qui cuncta dederunt propter Deum: quamuis nondum sunt in eius possessione. Hunc autem modum acquirendi regnum cælorum, & finem ad quem prædicta paupertas nostra ordinatur, ostendit subsequenter regula, dicens, Pauperes rebus fecit, uirtutibus sublimauit. Ad hoc enim ordinatur prædicta nostra paupertas, ut per eam liberati ab impedimentis, s. a sollicitudine temporalium, &c. uirtutum sanctitatem augeamus, & ut sic simus præ cæteris in omnibus celsiores sicut in hac paupertate sumus cæteris arctiores. Non enim secundum se solam bona est, nec laudanda paupertas (secundum Bernardum) sed in quantum liberat ab illis quibus homo impeditur quo minus spiritualibus intendat, & quibus magis superbiat & magis in exterioribus delectetur, & in quantum uoluntarie & libere & patienter assumitur & toleratur propter Christum & propter uirtutis affectum & exercitium. Sequitur, hæc sit portio uestra quæ perducit in terram uiuentium, s. eo ipso quo in terra morientium nihil quærunt. Cui dilectissimi fratres totaliter inhærentes, ut s. omnia quæ in usu fratrum sunt hanc prædicent paupertatem & abdicationem, ut s. nihil aliud pro nomine domini nostri Iesu Christi in perpetuum habere uelit sub cælo: hæc omnia ex Bonauent. 6. cap. & Speculo fff. 5. &c. communiter doctores, quæ omnia patent quæ loquantur de paupertate prædicta quoad maiorem abdicationem & abstractionem sollicitudinis temporalium, ad quam ualde cō

ducit & requiritur moderantia & paupertas in usu exteriori, ut proxime in secundo puncto subsequenti dicitur.

¶ Secundum punctum est, ad conseruationem paupertatis euangelicæ ualde facit & eam extollit usus pauper seu moderatus, & eo magis quo est usus magis pauper seu magis moderatus. Ad probationem huius sunt prius notanda aliqua, quorum primum est, quod duplex est sollicitudo, quædam circa habita & iam possessa, quomodo regantur & custodiantur, & ex illis prouideatur necessitatibus quotidianis: & hanc tenent omnes religiosi possidentes in communi, quia oportet eos sollicitari circa ea quæ possident, custodiendo & ad usum fratrum reseruando & gubernando ea, &c. Alia est sollicitudo in acquirendo uel procurando temporalia ad usum presentem uel futurum, & sine hac esse non potest status etiam omnium abdicantium. Cum enim non habeant possessiones ex quibus necessaria habeantur oportet querere & acquirere per modum alias licitum sibi. Secundo notandum quod licet quælibet harum sollicitudinum retrahat ab amore æternorum tamen magis retrahit prima quam secunda. Ratio, quia magis retrahit amor terrenorum iam habitorum seu possessorum à perfectione, quam sola sollicitudo in acquirendo nondum habita, quia cum terrena non minuntur, sollicitudo eorum non tantum impedit. Nunc autem prima sollicitudo nata est de se habere amorem annexum magis quam secunda; magis namque amantur habita & possessa quam non habita, ut ait Augustinus ad Paulinam & Zerasiam dicens, quod terrena plus diliguntur adcepta, quam concupita constringunt: illa enim uelut membra præscinduntur, ista autem uelut extranea facilius repudiantur. Idem sollicitudo ista secunda circa acquirenda est magis naturalis, quia sine illa non potest uita durare, ut proxime dictum est, & dicitur, & ideo de se minus retrahit, & hæc omnia intelligenda sunt cæteris paribus, & quantum est de se seu ex sua natura. Nam propter aliquam circumstantiam potest magis impedire ab amore cælestium ista secunda sollicitudo quam prima, utpote propter indispotionem hominis sic ex fragilitate uel malicia sua magis sollicitant, &c. uel quando quis nimis absidare uult & per consequens acquirere præter necessaria ad usum sibi conuenientem, quia tunc oportet magis sollicitari, & per consequens talis maior sollicitudo circa acquirenda plus impedit quam illa quæ est circa habita debite con-

seruanda & gubernanda. ¶ Tertio notandum, quod licet impossibile sit esse aliquem statum sine sollicitudine aliqua de prædictis, tamen ab utraque sollicitudine oportet elongari statum perfectionis paupertatis &c. quantum possibile est & comode fieri potest, salua debita sustentatione naturæ & debita executione officiorum sui status. Primum patet quia uita præsens indiget uictu & uestitu & multis alijs, de quibus comode sollicitari oportet, unde cum de reiicienda sollicitudine noxia Christus doceret. Mat. 6. Luc. 12. non dixit absolute (nolite solliciti esse) oportet enim habere curam rerum necessariarum, quia alias uiuere non possemus, imò tenemur conseruare naturam non destruendo, nec permittendo sine causa. Sed ait: Nolite solliciti esse quid manducetis &c. ubi docuit reiiciendam esse sollicitudinem circa materiam, non autem omnino circa comestionem aut uestitum &c. sumus enim homines non Angeli, ut pulchre ostenditur in factis sancti Ioannis abbatis. Nam uolens esse sine aliqua sollicitudine ut angelus relictis habitu heremi petiit nudus & sine aliqua prouisione, qui post ea necessitate compulsus ueniens ad cellam fratris & pulsans ac dicens, aperi mihi quia ego sum Iohannes frater tuus. Alter facete respondit: Nequaquam frater meus Iohannes quia ille iam factus est angelus, qui tantam coram fratre penitentiam egit. Oportet ergo habere aliquam sollicitudinem temporalium tam habentes in communi, quam non habentes in communi. Quod tamen ab utraque sollicitudine oportet elongari statum perfectionis &c. patet, quia status tanto erit perfectior quanto reddiderit magis liberum hominem à sollicitudine superflua præter necessaria ad usum prædictos, non solum à sollicitudine distractionis sed prouidentiam, & quanto ex conditionibus ipsius status est maior oportunitas elongandi se ab utraque sollicitudine supra dicta tanto erit perfectior, quia tanto est magis idoneus status ille ut in eo acquiratur perfectio, quanto in eo est minor sollicitudo quæ minus suffocet amorem Dei, uel eum sopire uideatur: & contra tanto erit status imperfectior, quanto ex uiuendi est in eo maior necessitas implicandi se sollicitudini supra dictæ, ut de hoc etiam proxime latius patebit in probatione huius secundi puncti principalis. ¶ Quarto notandum, quod habet carentia prædictæ duplicis sollicitudinis statum perfectionis constituta, ut proxime dictum est. Tamen plus constituit statum perfectionis paupertatis, &c. carentia sollicitudinis illius primæ circa habita, quam carentia secundæ sollicitudinis circa acquirenda,

quantū est de se & cæteris paribus, ut in 1. & 2. notabili huius dictum est. quia illa carentia illius sollicitudinis primæ per totalem abrenunciationem terrenorum plus elongat animum ab amore terrenorum quantum est de se, ut dictum est: & eo magis quo talis carentia est maior, maiorq; renunciatio eorum in communi & in particulari, ut supra in introductione q. 3. dictum est & probatum. Ideo in regula nostra carentia primæ sollicitudinis prædictæ quæ est per plenissimam abdicationem omnium, includitur in arctissimo præcepto regulæ, Fratres nihil sibi approprient, ut supra q. 1. dictum est. De sollicitudine autem secunda non datur nobis in regula præceptum, sed remittitur conscientiæ prælatorum, ut sollicitam curam gerant secundum loca & tempora, &c. ut sup. 4. cap. q. 6. habetur, quia sine hac nō potest subsistere humana infirmitas: potest tamen esse sine ulla sollicitudine in possidendo, sicut absq; omni dominio & possessione rerum. Et isto modo status omnia abdicatium dicitur perfectior de se, quia tollit sollicitudinem maxime retrahentem ab amore terrenorum, & retinet solū. illam sine qua uiuere non potest, implendo consilium euangelicum: Nolite solliciti esse: sed addit de crastino, ut s. non sit cura nisi pro necessitate temporis instantis, ut cuilibet temporitantum sollicitudinis exhibeatur, quantum præsens necessitas exposcit. Crastinus enim dies (ait saluator) sollicitus erit sibi, id est, sstis est diei crastino sua sollicitudo, sine eo quod grauet aliū diem præcedentem cum sua sollicitudine.

Quinto notandum, quod abdicatio seu renunciatio terrene substantiæ cum sollicitudine quadrupliciter se habere potest & comparari, s. aut maior abdicatio cum minore sollicitudine, aut minor abdicatio cum maiori sollicitudine, aut maior abdicatio cum maiori sollicitudine, aut minor abdicatio cum minori sollicitudine. Si ergo detur aliquis status ubi sit illud primum, s. maior abdicatio cum minori sollicitudine: talis sine dubio erit perfectissimus quoad paupertatem: quia in tali nulla uel minima cura est de rebus mundi & sumi potest & debet omne de rebus Diuinis: & in hoc statu existentes possunt esse perfectissimi, quasi non indigentes eis qui sunt mundi quibusq; nec sapiunt terrena nec mundus allicit arridendo in prosperis, nec terret in aduersis. Status autem quartus, s. ubi esset minor abdicatio & maior sollicitudo

citudo esset infimus omnium statuum perfectionis. De duobus reliquis si uis scire quis perfectior status sit, an s. is qui habet maiorem abdicationem cum maiori sollicitudine, an qui habet minorem abdicationem cum minori sollicitudine, oportet librare & pōderare sollicitudinem maioris abdicationis cum minori abdicatione, minoriq; sollicitudine simul, s. an magis auertat à Dei amore una quàm alia. Si enim sit parū maior sollicitudo eorum qui omnia abdicauerunt, hæc non tollit status perfectionem: cū talis sollicitudo pertineat ad prouisionem necessariam uitæ, sitq; actus meritorius. Nam si absq; detrimento, immo & cum magno profectu charitatis & perfectionis potest quis intermittere contemplationem æternorum propter necessitatem proximorum & agere ea quæ sunt uitæ actiue: & hoc non nisi cum maiori sollicitudine temporalium. multo ergo fortius cum profectu charitatis propter necessitatem propriam potest quis sustinere sollicitudinem paulo maiorem: quia talis (ut ait Gregorius) transitoria cuucta esse conspiciens, curā carnis ex necessitate tolerat: ideoq; non semper putandum est, quod ubi sit minor sollicitudo, ibi sit semper perfectior status: sed debent alia ut dictum est, considerari. Si uerò sollicitudo maior cum abdicatione excedat modū ac temperamentum necessitatis prouisionis curam carnis gerendo, non solū in necessitatibus, sed etiam in desideriis: tunc licet status ille quoad abdicatōnem sit perfectior alio per ablationem temporalium possessionum, & non habeat talem sollicitudinem circa possessa, tamen sit imperfectior propter excessum sollicitudinis circa non necessaria & superflua, quia talis sollicitudo ualde grauat cor ad terrena deiiciens illud ab amore Diuinorum, & à uirtutibus, & ad auariciā, & ad alia uicia cor & affectionem pronam trahit, ut patet per August. super Ps. 63. tantum quære quantum depellendæ necessitati satis est: Cū autem quod superfluum est quæris, compedes tuos onerare desideras, hæc ille: quod est contra finem propter quem paupertas in religiōibus introducta est secundum communiter doct. Ideo enim abdicatio terrenorum & paupertas ad perfectionem conducit, quia tollere solet amorem temporalium, ut sic fiat dispositio ad Diuina & ad uirtutes in schola uirtutum, ut supra in introductione q. 2. &c. habetur. Vbi ergo non tollitur amor terrenorum, sed per prædictam magnam

magnam sollicitudinem augetur & commutatur in amorem uilium & infimorum, certe magis nocet talis maior abdicatio cum illa maiori sollicitudine, & magis nocet perfectioni continua uagatio & distractio & sollicitudo maior, quam possessio reddituum in communi cum minori sollicitudine. quæ namque perfectio est nihil habere nec possidere & nunquam & raro uitam claustralem seu recollectam tenere? Ideo enim nostra abiicimus ut liberiores aliis simus, non autem ut magis cæteris sollicitemur. Nam qualis perfectio est omnia relinquere, si cupiditas terrenorum non abiiciatur? terrena certe non nocent si non amantur, ut ait Gregorius tantum nocent temporalia quantum sollicitudo retrahens ad minus est illis annexa, quod si non retraherent multum expedirent. Quæ ergo perfectionis uia est derelinquere temporalia cum eorum sollicitudo non tollatur sed uilius augeatur? Ergo patet quod ubi est sollicitudo notabiliter maior & excedens quamuis cum maiori abdicatione, facit statum simpliciter imperfectiorem aliis & econtra, ubi minor sollicitudo, ibi status perfectior, ut probatum est cum suis limitationibus & circumstantiis supradictis. His ergo suppositis probatur secundum punctum principale huius questionis supra positam, quod scilicet paupertas & moderantia usus ualde facit ad conseruationem ueræ paupertatis & perfectionis: & e contra immoderantia ualde nocet. Ratio, quia status ille est perfectior (quantum est ad paupertatem & cæteris paribus) qui quantum est de se magis reddit liberum cor à sollicitudine noxia temporalium magisque dispositum ad diuina & ad uirtutes. hoc patet ex dictis in notabilibus præcedentibus & supra in introductione quæ 2. &c. & in hoc 6. cap. q. præsentis, & infra q. 17. Sed qui est contentus cum usu paupere seu moderato sibi ad suas necessitates & executionem officiorum paratus penuriam pati ubialiter commode non possit sibi prouideri: talis usus quantum est de se, tollit sollicitudinem noxiam, occasionesque propinquas ad omnia prædicta, & disponit ualde ad Deum & ad uirtutes. ergo disponit & facit ad consequentiam ueræ paupertatis uereque perfectionis & eo magis quo magis moderatus seu pauper rationabiliter est talis usus: discursus est bonus ut patet & maior patet ex dictis cum suis limitationibus, & minor etiam patet ex dictis, quia ad usum moderatum seu paupere habendum non requiritur sollicitudo noxia sed ratioabilis tantum, & non habet occasiones propinquas peccatorum sed potius tol-

lit &c. In eo præsertim qui est paratus patienter penuriam pati &c. ut patet ex dictis supra questione. 14. &c. & infra in questione 17 ubi de utilitatibus paupertatis & mendicitatis nostræ agitur, ergo. Et illud quod additur, scilicet & eo magis quo magis moderatus. &c. patet ex proportione, sicut tale ad tale, ita & magis tale ad magis tale, dummodo rationabiliter talis usus pauper habeatur. & cum prædictis expresse concordat Henricus de Gandauo 7. quolibet. q. 29. ut habetur & refertur in tract. de necess. congr. solu. & in speculo fff. 19. dicens, quod status omnia abdicantium ut omnino abdicans perfectissimus & in apice perfectionis non claudicans ex parte utriusque sollicitudinis supradictæ, scilicet circa possessa & circa acquirenda: oportet quod sit æqualitate (quod uulgo dicitur en fil) perfectionis paupertatis, ut, scilicet sicut et quantum alios excedit in renunciatione paupertatis, scilicet in caritate primæ sollicitudinis quo ad possessa: sic etiam tantum excedat in rationabili puritate usus omnium quibus licite uti potest, hæc ille. Qui licet non nominet expresse statum nostrum fratrum min. tamen clare loquitur de nostro statu: & per prædicta uerba non intēdit dicere quod obligamur ad usus strictos & pauperiores, sed quod quo ususprior fuerit rationabiliter eo magis est conueniens nostræ paupertati & abdicationi omnium rerum, & magis disponens ad perfectionem nostri status, quamuis non teneamur nisi ad usus moderatos ut supra q. 14. & 17. dictum est latius. Ex dictis patet quod usus immoderatus uel superfluous ualde nocet paupertati nostræ & dissonat, & impedit perfectionem, ut proxime de hoc in 3. puncto subsequenter habetur. ¶ Tertium punctum est, usus immoderatus aut superfluous rerum quibus alias licite poteramus uti, ualde nocet paupertati nostræ euangelicæ & perfectioni nostri status. Ratio patet, quia est causa transgressionis uoti paupertatis & aliorum peccatorum ut sup. questione. 14. in 3. puncto. &c. & sup. q. 13. in 2. puncto &c. & infra questione. 17. ubi de nocentibus & utilitatibus nostræ paupertatis agitur. Et insuper quod sit causa maioris sollicitudinis noxiæ ultra prædicta probatur, quia ad superflua habendum oportet sollicitari ualde discurrendo, uagando & distrahendo se ad ea querendum, ex quo ea non habemus. Qui enim plura uult habere quæ non habet, oportet querere magis sollicite, quam se haberet ideo si non excedimus alios in usus parcitate moderata cum uoluntate

prompta ad penuriam patiendum ubi oportet, pro conseruando spiritu ad Diuina secundum Dei legem & regulam nostram: sed si uolumus æquari aut magis abundare q̄ alii, iam oportet nos habere maiorem sollicitudinem. Regulariter enim si nihil habentes uolunt ita uiuere, seu abundare, & ita esse certi de suo uictu & uestitu ordinario quòd eis non deficiat ullo modo, sicut reddituarii, nullum defectum in suo ordinario uictu, etiam moderato pati uolentes aliquando sicut habentes in communi. Iam oportet eas sollicitari magis, & nisi uelint parcius uiuere, & esse parati ad paciendum penuriam aliquando ut dictum est, oportet eos magis distrahi, uel contra aliqua præcepta regulæ uel legis Diuinæ facere, uel cogere prælatos ad sollicitandum, distrahendum uel culpabiliter faciendum. qui enim necessitatem arctissimam excedit. i. qui non contentatur cum usu moderato sibi, uel qui nō est paratus penuriam pati, ut dictum est: iam secularem curam noxiā probatur habere, ut patet in collatiōibus patrum, colla. 9. ubi dicitur, quia seculares curæ etiā in nobis qui nullis actibus mundi admiscemur ea de re nonnunquam possunt, manifesta ratione probatur. Nam secundum regulam seniorum quicquid necessitatem uictus aut cultus quotidiani & ineuitabilem usum carnis excedit ad secularem diffinierunt curam & sollicitudinem pertinere, hæc ibi. Ex quo patet quòd quo quis magis uult abundare eo maiorem sollicitudinem necessario incurrit, ex quo nihil habet ut dictum est.

¶ Quartum punctum, ex dictis patet quòd aliquibus fratribus nostri ordinis qui nolunt paucis contentari, neq; esse parati penuriam pati aliquando propter obseruantiam professionis promissæ: qui ideo nimiam & distractiuam sollicitudinem habent, melius fuisset si aliam religionem reformatā intrassent ubi communiter uiuitur habendo aliquid proprium in cōmuni cum minore distractione & sollicitudine. Nunc autem iam nostram regulam professi, tenentur uelle uiuere efficaciter secundum regulam promissam, uolendo paucis contentari, nec possunt retro cedere hinc ad aliam inferiorem exēdo, alias non sunt in bono statu. Primum patet, quòd s. talibus fuisset melius aliam religionem laxiorem intrasse, &c. ratio, quia licet iste noster status est de se perfectissimus, tamen quoad illos qui sic sunt indispositi nō est con-

est conueniens ut sup. & in introductione q. 2. q. 3. &c. & 2. cap. q. 19. &c. dictum est.

Item licet in se sit perfectissimus, tamen si communiter haberetur nimia sollicitudo & maxima distractio inde proueniens, ita quòd iam non bene seruaretur, nec debite uiueretur regulariter, iam esset inferior aliis ordinibus bene regulatis in communi aliquid habētibus. Nam status ille est imperfectior, licet non ex se, saltem ex circumstantia qui habet anexam sollicitudinem magis distractiuā à diuinis & maiorem quā alii status, ut patet ex dictis in 2. puncto, & sup. in 2. cap. q. 19. Sic autem est in nostro ordine si communiter sic uiueretur uolendo uiuere cum abundantia, præsertim si super alios status abundare uelint, saltem quo ad illos qui sic uiuere uellent non parati ad aliquam penuriam patiendam, ut dictum est. Ex quo non possunt id habere nisi cum maiori sollicitudine distractione ac euagatione, & cum multiplici transgressione aliorum præceptorum legis diuinæ uel regulæ ut sup. dictum est, ergo istis sic indispositis nostra religio, nostraq; obligatio ad paupertatem &c. non est uia, sed impedimentum ad perfectionem &c. melius fuisset illis alia uia habentium in communi cum minori sollicitudine & cetera. Item idem 2. probatur quia status ille inferior aliis saltem respectiue quo adhuc indispositum, in quo statu uix aut tardius aliquis potest perfectionem attingere, sed sic est de nostro statu respectu illorum sic indispositorum cum tanta sollicitudine & distractione, quia pro talibus status habentium in communi recollectedq; uiuentium natus est disponere eos ad perfectionē, quia possunt esse amplius à mundo semoti, & spiritualibus exercitiis quibus perfectio acquiritur magis uacare. s. ieiunio, silentio, orationi, cōtemplationi, ac uirtutum excommunicatio. Ista enim sunt instrumenta perfectionis religionis, & ubi horum dispositio est, ibi & perfectior modus uiuendi est. Notum est autē maiorem dispositionem in aliis ordinibus bene regulatis esse quā in huiusmodi nostro respectu talium sic indispositorū, aut & respectu omnium simpliciter si in communi uiueretur cum magna sollicitudine &c. ut dictū est. Nam si de redditibus sit in aliis religionibus aura tribus uel quatuor, non tamen omnibus aliis religiosis communiter qui quietius uiuunt, nec est occasio transgrediendi aliqua alia obligatoria in acquirendo abundanter. In nostro autem statu si

coiter sic abundanter uiuere uellent, iam omnes fere oportet etiã communiter sollicitari. s. praelatos disponendo & subditos exequendo, & ab omnibus fere communiter comitteretur transgressio contra aliqua praecepta in sic sollicite & abundanter quaerendo ut patet ex supradictis. Sicq; nulla uel parua quies spiritui remaneret in talibus saltem sic indispositis, sine qua regulariter perfectio nõ acquiritur secundum Gregori. Nequaquam mens ad superna tollitur si cõtinue curarũ tumultibus in infimis occupatur. Itẽ quid prodest nõ habere possessiones, nec redditus & tamen quaerere triticum, uinum, arietes & prouisionem aliarum rerum in tanta abundantia, ut habentes redditus & extra uagari ad hæc mendicanda? unde qui licitum modum utendi licitis uult excedere, necesse habet expensas ampliare, ac sollicitudinem acquirendi augere, & in periculum aliorum peccatorum se suosque praelatos exponere. Non enim sunt occupationes nisi propter occupationũ precia, dicente Seneca ad Lucillum, facile est occupationes euadere si occupationum precia contempserimus. Item quid prodest propria omnino renunciare, si non tollitur, sed potius augetur amor & sollicitudo terrenorum, & in amorem & sollicitudinem uilium & infimorũ uiriliter probrose insuper & culpabiliter communtatur. Ergo talibus indispositis melius est statum inferiorem assumere & obseruare, quam altiorem & ab illo cadere Gregorius in registro epist. 41. Sic est ab aliquis ad altiora promouendus ut dum ipse exterius proficit in deterius nõ decrescat, nedum ad altiora producit minor ille seipso cadere compellatur. Neq; qui in planis titubant in praeceptio pedem ponant: ait idem Gregor. in pastorali. ergo talibus qui non sunt dispositi in uoluntate ad seruandum sui status rigorem, nec perfectionem acquirere possunt sic indispositi melius fuisset inferiorem assumere quem melius obseruarent. Sed postquam iam semel talem statum professi sunt & capti illaqueatiq; sunt uerbis oris sui, non possunt hinc exire ad laxiorem religionẽ nisi ubi ignoranter professi fuissent, aut nisi communiter ordo esset deformatus ut supra in introductione q. 3. & in 2. cap. q. 15. q. 2. & q. 16. & q. 19. Ibi omnia uideantur ut oportet. Sed tenentur tales uelle regulariter uiuere paucis contenti ut tenentur parati esse penuriam pati & tenentur deponere suam prauam seu inordinatam uoluntatem & se

& se conformare regulæ & statui nostro quem promiserunt. Alioquin semper sunt in statu damnationis dũ permanent in prædicta uoluntate mortaliter culpabili, nolentes pauci debite cõtentiari, neq; esse parati ad penuriam patiendum aliquando propter regulæ obseruantiam: sed potius uolunt ut non deficiat eis certus suus uictus & uestitus ordinarius aut abundans sicut si essent reddituarii quomodo cunq; res se habeant aut tempora: quod si eis non sic prouidetur, statim murmurant & conturbant domum suosq; praelatos, & sunt causa transgressionis suæ & aliorum suorumq; praelatorum, ut sup. q. 13. & c. dictum est. & q. 14. & c. Sed & de hiis quomodo subditi sunt causa transgressionum communium & praelatorum, & quod ipsis imputantur communes abusus & transgressiones praelatorum, latius dicetur infra cap. 10. q. 7. & aliquid dictum est supra q. 15. In tertio puncto secundum sanctum Bernardinum & sanctum Bernardum in apologia epistola sua. Concordant cum prædictis tractatus Enchyridion fratrum min. in quibusdam dubiis, dubio 3. & 5. & 8. & 11. & 12. & c.

QVAESTIO XVII. Quæritur quæ sint utilitatẽs, seu fructus nostræ paupertatis & mēdicatis supradictæ uolentibus eam seruare & uiuere secundum ea: & ecõtra quæ sunt nocumenta nolentibus?

Respondeo per duo puncta, quorum primum est. Sex sunt fructus uel utilitates, præcipue proueniẽtes ex paupertate prædicta Evangelica & mendicite iis qui uoluntarie uirtuoseq; secundũ ea uiuunt. Primo, quia ualet ad expiationem culparum præteritarum & uicia superfluitatis. Est enim paupertas ea minus expurgans & eliminans & consumens sordes scoriãq; uiciorum, Es. 43. Elogite in camino paupertatis. & Gregorius, Mala Lazari purgauit ignis inopiæ. bona diuitis epulonis remunerauit fælicitas uitæ transeuntis. illum paupertas afflixit & tersit, istum abundantia remunerauit & repulit, & infra. De pauperibus sollicite pẽsante, quia eorum uitam uirga paupertatis excruciat quousq; ad reẽtitudinem perducatur. & Prouerb. 6. omnem substantiam domus suæ, & c.

¶ Secundo peccatorum radices occasionesq; extirpat. per eam enim abscinditur prima radix uiciorum, s. cupiditas seu amor ter

renorum, ex quo paucis contenta nil amplius quærit in terris. Item timor male humilians, quia nihil habet neq; uult habere in mundo, nil timet quod possit amittere, iuxta illud Satyricum: Cantabit uacuis coram latrone uiator. Chrysofostomus, hæc est paupertas, diues pauper obnoxius existens damnis & se tribuens omni nolenti ei nocere. Non enim timet proscriptionem exiliū, nec condemnationem. Valde enim fortis est pauper, cum non habeat unde iniuriam patiat in rebus quas non habet, præsertim si habeat humilitatem annexam, sicut & debet habere, ut proxime dicetur, omnino liber est pauper uerus ab omni timore omnium: quia dum non ambit maior fieri inter homines ab hominibus quærens in nuptiis ecclesiæ nouissimum locum, nolens in cœnis primos recubitus, nec salutationes in foro, nec ab hominibus uocari rabbi, neq; primas cathedras in synagogis, quæ omnia annexa sunt nostræ professioni, paupertatis nostræ fratrum min. ex regula: iā certe nihil est quod frater minor uerus huiusmodi paupertate in mundo. Nam si seuiat totus undiq; mūdus aduersus talem pauperē ad quam sortem uiliorem poterit eum deicere, q̄ mendicus humiliter panem quærat, id plane quod ipse elegit sponte. Sicq; amputat omnia ferē uicia eorumq; radices & occasiones Chrysofost. super epist. ad Hebr. dicit. Christianus in paupertate constitutus, qui tamen diuitiis ueris magis irradiat, excludit a se superbix typum, non erit arrogans, sed patiens, obtemperans, pudicus & mitis: non adulator, ex quo non quærit fauorem diuitum, aut lucrum temporale, nō applausum populi, cui nihil est super terram. Amputat sollicitudinem temporalium omnium: quia qui contentus est paucis ad uictum quotidianum, uilibusq; contegi contentatur de Dei prouisione præcipue pendens, sicut aues cœli non congregans in futurum, certe non est unde sollicitetur in crastinum. Amputat etiam discordiæ causas & litium: quia qui non habet aliquid, nec meum, nec tuum, unde omnis causæ litis oritur, iam non habet unde contendat, neq; unde in auaritiam aut iniustitiam cadat. Similiter & scādala proximorum amputat: nam eo magis scādalum cauent tales pauperes mendici, quāto amplius eleemosynis hominum indigent. Item amputat occasiones luxuriæ, quia tales pauperes penuria castigantur in carne, acētius de eleemosynis uiuendo (ut tenētur) per quod raro (quæ

de se

de se est ut fera syluestris) domesticatur sub iugo rationis & spiritus, &c.

Tertio disponit ad uirtutes acquirendas, conseruandas & ad perfectionem. ex paupertate enim perfecta cum mendicitate bene regulata oriuntur plurimæ uirtutes. ideo enim paupertas uocatur mater religionis à Guliel. Parisiens. quia sicut mater generat & nutrit filiam: sic paupertas generat & nutrit & custodit humilitatem: quia pauperes prædicti tanto esse omnibus humiliores, quanto magis aliorum subsidio egent, & quominus habeant unde superbiant, omnibusq; se inferiores constituent ex quo ab omnibus subsidium accipiunt. Necessè est enim ut qui de alieno uiuit mendicus & pauper, quod omnibus se subiiciat & humiliter debite & rationabiliter propter Deum: & ideo bea. pater noster Franciscus apte suos fratres uocauit fratres minores, quia minores omnibus hominibus nos facimus ab eis mendicando ea quibus uiuamus, minor enim recipit à maiori. Nunc autem pauper superbus abusus mundi. Paupertas etiam prædicta nutrit obedientiam: quia ubi non est interesse facilius obeditur. Similiter parit & nutrit castitatem, per temperantiam seu penuriam, quia sine Cerere & Baccho friget Venus, caroq; domesticatur & castificatur inde unde castigatur corpus. Similiter & moderantiam quæ talis pauper cum paucis contentatur: necessè est enim ut qui de alieno uiuit & pauper mendicus, quod paucis contentetur cū usu moderato, & in austeritate uiuat. Similiter & pacem cum hominibus & charitatē. Cum enim paupertas prædicta tollat hæc duo s. meum & tuum, unde lites proueniunt inter homines, & cupiditatem quæ est uenenum charitatis, radixq; omnium malorū. iam ergo per consequens habet pacem cum omnibus hominibus nō potens litigare iudicialiter super aliquo, sed potius per charitatem pater ad omnes, nihil mundanum concupiscens, non sordidatur talis pauper fecibus mundi, similiter & confidentiā in Deo. Nam necessè est quod ex quo quis renunciauit omnibus temporalibus omnino sine prouisionibus in futurum quod speret in Deo & iacet oculos in eum qui nutrit ipsum, ex quo pascit uolatilia cœli, Math. 6. & 14. & qui dat escam pullis coruorum inuocantibus eum, Ps. 146. iuxta illud Ps. 54. iacta curam uel cogitatum tuum in Domino, &c. unde legitur in uitis patrum, quod quidā ob-

tulit

tulit cuidam patri seni pecuniam, dicens, habe pecuniam pro remedio necessitarum ex quo iam senuisti, & non potest acquirere necessaria. Cui senex, Post septuaginta annos auferre mihi meū nutritorem nunc uenis; ecce multo tempore infirmus nihil indigui, Deo mihi tribuente & me pascente, &c. & ex hac confidentia quam generat & nutrit paupertas prædicta consequenter oriuntur & conseruantur aliæ uirtutes qui enim recognoscit se præ omnibus aliis Dei adiutorio egere in ipso confidens, certe iam cauere tenetur ab omni offensa per quæ indignus reddatur eius beneficio, & econtra sollicitus tenetur esse ad omne eius obsequiū atq; uirtutem per quam dignificetur ad eius beneficia quotidiana recipienda, ne ex culpa sua iuste spe sua fraudetur: & inde ad promerendum & petendum per orationem quotidianam panem suum quotidianum à Deo patre suo, de cuius pendet prouisione magis allicitur & disponitur per paupertatem. Similiter & prædictæ omnesq; aliæ uirtutes per paupertatem prædictam custodiuntur & perficiuntur & probantur. Custodiuntur quidem secundum Hieronymum ad Paulinam dicentem: Socrates magnū aurī pondus à se abdicauit, nec putauit se uirtutes posse simul & diuitias possidere. Item Gregorius in Omelia, Quid enim sunt terrena omnia nisi quædam corporis indumenta &c. sequitur. Nudi ergo cum nudo luctari debemus. Qui enim ad certamen cum diabolo properat, uestimenta abiiciat ne succumbat, ne unde ad uotum tegitur ad casum inde teneatur, hæc ille. perficiuntur autem secundum Chrysostr. super epist. ad Heb. Non habentes diuitias non propterea doleamus, sed magis gratias uniuersorum domino Deo agamus, quia nos paruo labore eandem mercedem poterimus quàm diuites promereri, & adhuc (si uoluerimus) ampliorum, ex paruis enim & in paruis magna lucratur, & id honorificentius: Nam Euangelici pauperes per mundū discurrentes quot uident necessitates in Christi fidelibus, tot habent cordium crucces & dolores in uisceribus suæ pietatis. unde & tales sunt maiores eleemosynarii, in affectu uerò ubi est sedes misericordiæ corā Deo, & ab omni seculi auaricia alieni, nulli rei intrinsicæ parcūt, quin liberaliter eam tribuant pro Christi pauperum subleuando defectu, & si non tribuant nummos, conseruant tamen affectū uerum pariter & orationes. Probantur uerò secundum Ambrosiū

in

in 2. lib. de offic. dicentem, Non potest quisquam præmium accipere, nisi qui legitime certauerit: nec gloriosa uictoria, ubi non fuerint uictoriosa certamina. Omnes enim pugnant contra pauperes siue rationalia siue irrationalia, & adhuc inanimata: Sed de his omnibus uera paupertas triumphum reportat, ut liquido apparuit in sancto Iob, cum ad extremam deuenit inopiam. Similiter prædicta paupertas ualet ad orationem & contemplationem habendam & conseruandam. Nam ex quo talis paupertas excludit omnem sollicitudinem noxiam: atq; timorem, curam, amoremq; temporalium, cæteraq; uicia depurans animum ab eis, eleuans ad Deum patrem per confidentiam cæterasq; uirtutes, aptum ad Diuina facient hominem. Iam certe talis pauper sic aptus & idoneus ad Diuina factus paucis contentus solum Deum quærit atq; cœlestia, & inde clauso ostio animæ ad omnia humana & temporalia orat in abscondito sui spiritus patrem cœlestē, ad cœlestia per contemplationis alas, orationisq; sine ullo uisco terreno sublimiter eleuatus, ita ut licet maneat per necessitatem corporis super terram: habet tamen iam conuersationem in cœlis. & hic est finis paupertatis nostræ. Cum enim paupertas sit uirtus moralis & heroica, oportet habeat circumstantias bonificantes, præcipue circumstantiam finis qui est, ut uouens paupertatem eam uoueat, ut Deo liberius uacet, seruiatq; quietius ac melius. Vnde Chrysostr. Omil. ultima super Math. dicit, Paupertas regina est pluribus non subiecta sed inuicta: Portus tranquillus, palæstra & gymnasium philosophiæ. Nec solum secunda est in hoc sæculo, uerum etiam in futuro, dicente Bernardo, super Psal. Qui habitat scilicet paupertas uoluntaria omnia relinquentium & sequentium te domine Iesu, scilicet plane quæ tam securos & tam religiosos faciet in illo singulari fulgore elementorum, in illo tremendo examine meritorum, in illo tanto discrimine iudiciorum. & Chrysostr. super epistolam ad Hebr. Sectemur paupertatem maximum, quippe bonum est. Nihil enim est opulentius eo qui paupertatem sponte diligit. Ideo 2. Corinth. 6. Nihil habentes, & omnia possidentes, si iure charitatis. paupertas namq; euangelica si sit primum quærens regnum Dei & iustitiam eius, omnia à patre cœlesti apponuntur ei ad debitam sustentationem, & cum ipsis paucis contenta solo Deo diues & opulenta, nihil iam amplius quærit super terram.

Diues

Diues enim est cui nihil deest ad uotū : huiusmodi autem est prædicta paupertas soli Deo intendens à mundo penitus ut est possibile abstracta conuersationem suam habens in caelis.

Quarto, prædicta paupertas disponit ad aliorum hominū ædificationem, quia per eam nos fratres min. habemus occasionem exeundi ad aliorum ædificationem, & ut sic per nostrum exemplū alii inducantur ad mundanorum contemptum, ad confidentiam Dei & spem in Deo reponendam. & ex consequenti ad spiritua lia magis erigantur: & ut sic uiuentes ex eleemosynis ad maiore sanctitatem uitæ nos accensi meritis orationibus uerbo & exemplo debitū gratitudinis persoluamus nostris benefactoribus qui tali spe nobis sua temporalia dederunt, ut pro eis intercederemus Deus etiam ideo dedit nobis labores gentium ut custodiamus iustificationes eius, ut propter nos misereatur mundo & hominibus, de quorum substantia uiuimus ad honorem Dei, ut de hiis supra q. 13. & supra in introductione.

Quinto, prædicta paupertas disponit ad debitam prædicationem Euangelicam expeditius, liberius, constantius & minus terrore exercendam, ut patet ex dictis supra. qui enim nihil habet nihil timet amittere, & ut sic prædicatione esset magis ædificatoria & fructuosa, cum nos non solum non faceremus eam uenalem pro temporalibus quæ uolumus habere paucis contenti, sed & sic hominibus appareret gratis ex charitate facta oratio, quod non sua sed ipsos animasque eorum quærimus ad salutem. Ideo enim Christus quando misit discipulos ad prædicandum, prohibuit ne deferrent uel acciperent aurum uel argentum, Math. 10. ne scilicet ipsarū prædicatione uenalis uideretur. Vnde Christus super illud, Vos estis lux mundi, Talis est luminis uirtus, ut non solum luceat, sed & illuc ducat illos qui eam sequuntur. Cum enim homines seculi uident Apostolicos uiros omnia præsentia contemnentes, & ad futura præparatos ante omnem sermonem operibus suis credent Et Damascenus in 3. lib. ait euangelium Diuinæ cognitionis prædicatione non in bellis & in carnis exercitiis aduersarios deuincens: sed pauci mundi pauperes & illiterati, uerberati & mortificati Crucifixum carne mortuum prædicantes, sapientibus & insipientibus præualuerunt, & Chrysof. super illud Math. Dignus est operarius mercede tua: quis enim operarius iste? manifestum est quo

est, quoniam Apostoli, eos enim oportebat, ut nec magna saperet aduersus eos qui docebantur ab eis omnia præbentes, & nihil accipientes ab ipsis, ne ipsi rursus abscinderentur tanquam despecti ab eis. & idem Chrysof. Homil. 16. 46. super Math. ait, Si autem duodecim homines pauperuli orbem terrarum conuerterunt, excogita quanta sit nostra malicia, cum tanti existentes eos qui errant corrigere non possumus quos decem millibus mundis sufficere oportebat & esse fermentum. Sed dices, signa habebant illi. sed certe non signa eos mirabiles fecerunt, multi enim etiam demones proicientes, quia iniquitates operati sunt non facti mirabiles, sed puniti fuerunt: Sed quid inquam est quod eos ostendit? pecuniarum utique contemptus, gloriæ mundanæ despectus, & ab omnibus uitæ huius negotiis erepto: quia si hæc non habuissent etiam si decem mille mortuos suscitassent non solum nulli proficissent, sed & seductores fuissent æstimati, hæc ille, qui ibi & Matth. 10. & alibi de laudibus Pauli multa de hoc dicit ad rem, ut Bonauent. in sua apologia etiam refert plura ex hiis ex Hieron. Ambrosio & c. doctoribus, quod scilicet paupertas ualde profuit Apostolis ad prædicationem euangelii, libere & fructuose faciendam. Per hæc autem non est dicendum sicut & aliqui quondam erronee dixerunt quod mendicitas est unicum uel præcipuum medium prædicationis Euangelii seu uerbi Dei, ex eo quod spinæ diuitiarum suffocant semen uerbi Dei, Luc. 8. quodque soli mendicantes prædicant euangelium, eo quod pauperes euangelizantur. hoc inquam dicere est error, ut ait Gerson. 1. parte Sum. alphab. 10. lite 9. & alphab. 11. p. Similiter error damnatus per Ioanem 22. in ex trauganti quorundam exigit, ut etiam refert Flor. 4. part. Sum. tit. 11. cap. 7. §. 5. est dicere sicut & dixerunt quidam de paupere uita, seu pauperes de Lugduno, quod nullus conseruauit Euangelium post Christum & matrem eius & Apostolos, nisi beatus Franciscus, & qui secundum eius regulam uiuunt, error est: quamuis sit uerum quod paupertatem Euangelicam in suo excellenti statu seu gradu nullus solemniter professus est post Christum & matrem eius & Apostolos, nisi b. pater noster Franciscus & professores regulæ eiusdem, quia in ecclesia Dei constat quod usque ad tempora beati Francisci non fuit professio solemniter de tali paupertate, quamuis alii eam seruauerunt sicut & perfectionem euangelicam,

defacto etiam ex uoto, non facta tamen professione solemnī & communi statu religionis pro tali perfectione paupertatis obseruanda. ¶ Sexto, ualet prædicta paupertas ad minus meritum & premium speciale. Nam maius meritum est cæteris paribus, ubi maior paupertatis uirtus propter Deum effulget, & specialis meriti prærogatiua est in hac paupertate uestigia Christi præ ceteris perfectius imitari & ei configurari, secundum illud Math. 19. Si uis perfectus esse, uade & uende omnia quæ habes & sequere me & illud Math. 8. Vulpes foueas habent, filius autem hominis nō habet ubi reclinet caput: & alibi, ut ex supradictis patet. Et quòd ex hoc sit maius premium specialisq; prærogatiua, patet secundū Chrysostr. super illud Mat. 5. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsi est reg. ccel. & super illud Math. 19. Vos qui reliquistis omnia & secuti estis me, centuplum accipietis, & sedebitis super sedes duodecim iudicantes, & c. ait Chrysostr. ut ergo dignus cælo efficiaris, deride præsentia, ita enim eris & hic clarior & futuris amplius poteris bonis, & Bernard. super eodem dicit, ut pro pudore paupertatis sit honor iudiciariæ potestatis, pro labore refrigeriū placidissimæ sessionis, hæc Bernard. serm. 51. & patet quòd loquitur de paupertate potissimum quæ habet exteriorum penuriam, & uilificationem quæ est paupertas euangelica cum mendicitate & inde subsequens, ut dictum est: ut latius Bonauen. in 9. ca. suæ apologiæ tractat prædictam auctoritatem Bernardi, & Mat. 19. & ut refert Flor. 4. part. sum. tit. 14. cap. 11. §. 6. secundum aliquos doct. tria requiruntur ut pauperes spiritu, s. uoluntarii & euangelici simul & Christum sequentes secundum perfectionem uitæ promissæ, habeat potestatem prædictam iudiciariam à Christo promissam ipsis simul cum Apostolis. Quorum primum est, Abdicatio curarum temporalium, ne s. impediatur animus à perceptione sapientiæ & contemplationis. Secundum habitus circa Diuinam iustitiam seu legem scitam & obseruatam. Tertio quòd illam iustitiam uel legem alios docuerit, s. uerbo uel exēplo, sicq; talis doctrina erit complens perfectio meritum iudiciariæ potestatis debitæ conuenientem tali euangelicæ paupertati, ut etiā de hoc reddit causam ibidem Flor. secundum Thom. in 4. dist. 47. art. 2. q. 1. & 2. Et ad 6. supradictos fructus reducuntur omnes alii qui particulatim ponuntur à doct. communiter, ut est uidere in

q. 4. Bonauen. super regulam. & in xi. cap. suæ apologiæ: & in Spec. ffff. 25. & in tract. x. plag. plag. 5. & alibi.

Secundum punctum principale huius quæstionis est, quòd opposito modo paupertas & mendicitas non uoluntarie assumpta, seu non uoluntarie & prompte & debite obseruata, cum animo parato ad penuriam patiendum contentando se cum paucis ad usum moderatum, ut sup. q. 14. dictū est. potius est occasio perditionis finalis & multiplicium uiciorum oppositorum ad prædictos fructus, radixq; malorum quàm instrumentum uirtutis aut salutis: sed id omne non ex se, sed ex culpa ipsorum fratrum nolentium uiuere secundum quod promiserunt: patet, quia est causa impatientiæ, murmurationis, auariciæ, sollicitudinis noxiæ, distractionis uagationis, tedii ad spiritualia, cæcitatē animæ & conscientiæ, obstinationis duriciæ cordis, mendacii, hipocrisis, adulationis, symoniæ, turpilucii, rapinæ, pusillanimitatis scandali, infidelitatis & c. eiusmodi ut sup. q. 13. & c. & q. 16. & c. & per consequens est destructio totius religionis & uirtutis. Imo & totius uirtutis moralis & humanæ curialitatis. Nam ad uilia quærenda tales ex cupiditate ad ollas Egypti anhelantes fastidientes manna cæleste, uiriliter & cum animæ periculo quærunt ægyptiis carnes, seu mundana hæc quæ per uotum professionemq; euomerant, resumūt ut canes uilificati & exosi inter homines, & iusto dei iudicio per quæ peccant per eadem puniuntur: quia etiam inter homines ab hominibus contemnantur qui humana contempserant, quia & à prima sua uocatione & uolūtate retrocedentes & uoti pœnitentes mundana anxie & superflue requirunt. Inde conuertit quoq; Deus cor hominū mundi, ut iuste odirent populum suum, Psal. 104. & quia cœtere nos fecimus religionem paupertatemq; euangelicam coram Pharaone ipsam uilificantes: inde nos etiam Deus abominabiles dabit in tota Aegypto, s. in mundo coram hominibus Exod. 5. & cauendum insuper est, ne tales tanquàm ingratos Deus excecari, obstinatosq; tandem in suo peccato mori permittat, qui panem angelorum cœlitus Dei amore collatum manducantes, de mensa Domini, de laboribus populorum, de sudoribus pauperum, ipsi in ocio atq; quiete uelint abundare, & tanquàm super cibo leuissimo eorum anima uelit nauseare.

De quo Ps. 68. fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum & in re-
 tribu, & in scandalum, &c. de hiis omnibus pulchre Bonauent. in
 suis epist. & Hug. 6. cap. & Gerson in 1. parte Summæ, alphab. 4.
 litera z & 9. & alphab. 56. litera n, tertia parte summæ, & 2. parte
 sum. in sermone de uita & honestate clericorum & alibi. Tãdem
 ad prædicta omnia notandum quòd aliqui renunciant mundo,
 ut uere pauperes & Apostoli propter Deum cum parata uolunta-
 te ad penuriam paupertatis, & isti præmiabuntur cum Apostolis
 ut sup. de quibus Ps. 72. Mihi autem adhærere Deo bonum est,
 & ponere in Deo meo spem meam. & Ps. 54. Iacta cogitatum tu-
 um in Domino, &c. Alii renunciant ut Iudas, qui s. de rebus reli-
 gionis defraudant uel abutuntur, & isti cum Iuda male pereuntes
 punientur, de quibus Ps. 106. Ascendit usq; ad cœlos, s. in ingres-
 su religionis, & descendunt usq; ad abyssos: anima eorum in ma-
 lis tabescebat, s. male uiuendo inter sanctos. Alii renunciant, ut
 Ananias & Saphyra, qui s. de bono mundi non omnino corde
 & opere se exuerunt, non sunt pauperes uoluntarii, nō parati ad
 penuriam paupertatis oportune propter Deum patiendum, & isti
 uix euadent ultimam maledictionem, quia uix uere conuertuntur
 ad cor ex sua praua affectione excecati, de quibus dicitur Ps.
 48. qui in multitudine diui. & in uirtute sua gloriantur, &c. Alii
 renunciant ut Giezi, qui s. in statu religionis abundantius sine ul-
 lo defectu, quàm in seculo uiuere uoluit, & hii lepra multiplicium
 peccatorum resparguntur, & uiles abominabilesq; ut leprosi red-
 duntur Deo, angelis & hominibus, tandem extra castra gloriæ
 separandi, de quibus Ps. 51. Ecce homo qui non posuit Deum ad
 iutorem suum, &c. Qui quidem secundum Bonauent. 4. cap. su-
 per regulam in fine, signantur per Antiochum radicem iniquita-
 tis, qui 1. Machabeorum 1. legitur templum prophanasse: quia s.
 tales per odium paupertatis affectionemq; abundantia radicem
 destructionis totius religionis habent, omniaq; sancta religionis
 prophanant. Antiochus enim interpretatur silentium paupertatis,
 & dicitur etiam radix iniquitatis, quia radix malorum cupidi-
 tas odiumq; paupertatis templum Dei, omnemq; uirtutem religi-
 onis prophanant, & contenebrescente stadio sapientia quasi so-
 le: iam luna studii scientia atq; rationis in sanguinem commuta-
 ta per affectionem ad carnalem mundanamq; abundantiam ob-

scuratur

scuratur & excecatur.

QVAESTIO XVIII. Quæritur an liceat nobis assiste-
 re curiis aut litigiis & iudiciis, & esse exequutores testa-
 mentorum uel dispositores seu consultores eorū, &
 restituendorum, & esse iudices arbitros, aut aliorum negotiorum
 gestores aut tractatores seu interuutores in nuptiis, sponsalibus
 & aliis huiusmodi negociis & officiis?

Respondeo per tria puncta, Quorum primum est, quoad assi-
 stendum curiis aut iudiciis, dico quòd nos fratres min. nullo mo-
 do possumus assistere curiis, aut actibus litigiosis pro rebus tem-
 poralibus, pro funeralibus &c. huiusmodi nos immiscere: neque
 ad id nos personaliter præsentare ad agendum, seu ad assistendū
 seu instigandum aduocatos, syndicos seu procuratores nostros
 cum nostra negotia pro rebus temporalibus ibidem agitantur, &
 sic decreuit Clem. 7. art. 7. 5. amplius. ratio huius est, quia si uere
 ipsi fratres agunt seu prosequuntur ius suum iudicialiter, iam ex-
 presse faciunt contra uotum paupertatis, ut sup. q. 1. modo id pro-
 sequantur per se, modo per alium nomine ipsorum seu ius ipso-
 rum fratrum allegantem. Si autem non uere assistunt, tanquā ius
 suum prosequentes seu allegantes, sed tanquā informantes seu in-
 stigantes iudices aduocatos, seu syndicos & procuratores ibi in
 iudicio, iam licet non faciant contra uotum paupertatis directe,
 saltem tali actu exteriori, tamen adhuc est illicitum ratione scanda-
 li: quia s. uerisimiliter apparet hominibus ex talibus instigatio-
 nibus, pro iure suo seu pro suis rebus temporalibus sic assistant in
 iudicio: ideo contra ius naturale uel diuinum de uitando scanda-
 lo proximorum peccat tales fratres: & has duas rationes modo
 supradicto intellectas, aperte ponit dominus Clem. 5. ubi supra
 dicens sic. Amplius cum non solum quod malum esse dignosci-
 tur, seu & omne quod speciem habet mali sit à uiris perfectis spe-
 cialiter euitandum. Ex talibus autem assistentiis in curiis & insti-
 gationibus, cum de rebus agitur in ipsorum commoda conuer-
 tendas creduntur uerisimiliter ex hiis quæ foris patent, de quibus
 habent homines iudicare in ipsis rebus fratres assistentes aliquid
 quærere tanquā suum. Nullo modo debent huiusmodi uoti &
 regulæ professores se talibus curiis & litigiosis actibus immiscere
 ut & testimonium habeant ab hiis quæ foris sunt, & puritati satis-
 faciant

faciat uoti sui, ac euitetur per hoc scandalum proximorum, hæc ibi. Ex quibus patet quòd ex ui uoti nostræ paupertatis & ex iure Diuino, supposito tali uoto tenemur cauere tales assistentias in iudicio & instigationes ut dictum est, & non ex solo præcepto Domini Clem. 7. ut aliqui & male dicere uoluerunt. & ad prædicta faciendum, non possumus habere priuilegium aliquod, nisi esset causa sufficiens ad habendum talem dispensationem, ut latius dictum est sup. q. 8. Igitur quando syndicus iudicialiter agit pro rebus temporalibus, tunc non nomine fratrum, nec allegando ius fratrum, sed Papæ uel ecclesiæ Romanæ debet agere, & fratres non possunt comparere iudicialiter agendo, instigando, informando uel alias quomodolibet ad id iuuando, ut dictum est: sed solum possunt extra iudicium informare iudices, syndicos & procuratores seu aduocatos de ueritate rei seu facti, & ostendere priuilegia quæ super tali negotio habentur concessa, sicut super negotio alieno facere possent, ut constet de ueritate & iustitia pro ecclesia Rom. quàmuis ad utilitatem fratrum. Similiter possunt hæc facere, in iudicio, tanquàm testes aut alias modo prædicto, sicut super negotio alieno possent facere, dummodo constet quòd non faciunt id tanquàm suum ius allegantes, & dummodo caueatur alias scandalum omne probabiliter inde emergens, ut dictum est, uideatur sup. 4. cap. q. 16. & c. quomodo ad quæ & quibus liceat uti syndico quoad lites iudiciales. Ex dictis etiam patet quòd moltominus sub prætextu charitatis possumus iudicialiter agere uel assistere iudicio pro temporalibus aliorum pauperum, ut negotiorum gestores ipsorum uel paratum uel amicorum, nisi ut dictum est, informaudo de ueritate rei extra uel in iudicio, & ubi omnis species mali & scandalum omne abesset, quia charitas debet esse ordinata & discreta, alias non uera, sed ficta charitas est. Cum prædictis concordat Spec. fff. 7. & 8. tract. 10. plag. plag. 7. & communiter doct. Pro aliis autem negociis non temporalibus, utpote pro prædicationibus, confesionibus, & c. huiusmodi, aut pro iniuriis illatis agere in iudicio, non est contra uotum paupertatis, potest tamen esse contra aliud ius Diuinum uel humanum: utpote si cum scandalo aut per modos indebitos, aut alias illicite contra aliquod ius seu malo fine, siue odio, aut liuore uindictæ fiat.

Secundum

¶ Secundum punctum, quoad exequutiones & dispositiones testamentorum, dico secundum Clem. 7. art. 7. §. uerum etiam. uerum etiam cum dicti ordinis fratres non solum à receptione, proprietate, dominio, siue usu ipsius pecuniæ, uerum etiam à correctione qualibet ipsius, & ab eo sint penitus alieni, quemadmodum sæpe dictus prædecessor noster (s. Nic. 3.) in declaratione huius regulæ plane dixit. Cumq; dicti ordinis professores pro nulla re temporalis possunt in iudicio experiri, prædictis fratribus non licet, nec competit: quin potius considerata puritate sui status, debent sibi scire interdictum quòd huiusmodi executionibus & dispositionibus se exponant, cum hæc ut sæpius absq; litigio & correctione uel administratione pecuniæ nequeant expediri. Verum tamen in hiis exequendis dare consiliu ipsorum statui non obstitit, cum ex hoc ipsis circa bona temporalia nulla iurisdictio, actio in iudicio siue dispensatio tribuatur, hæc ibi. Ex quibus patet 10. (ut habetur in speculo fff. 9. quod non possumus esse exequutores testamentorum, neq; introumittere neq; in dispositionibus eorum, aut restitutionibus usurarum & male ablatorum faciendis, quãdo ex hiis proueniræt fratribus ipsis actio seu ius aliquod, aut quãdo ex hiis deberet se introumittere litigiis seu actibus iudicialibus seu in correctione, dispensatione, seu administratione pecuniæ, Neq; possumus esse exequutores ultimarum uoluntatum quãdo sustinere deberemus uicem hæredum, utpote quia nos deberemus per nos uel per alios actionem mouere & in iudicio respondere: uel quãdo aliquod litigium iudiciale inde nobis speratur, uel quãdo aliqua res uenituenda uel distrahenda uel in pecunia distribuenda (ut habetur in sere. conscientia. q. ea. secundum petrum Ancharra. & Bartho) consiliatores autem puri bene possumus esse ad prædicta, ut dictum est, dummodo ille cui consilium est dandum ad disponendum de bonis suis uel aliorum sibi commissorum non sit statim intraturus nostrum religionem: quia hoc est nobis spiritualiter ex regula prohibitum. supra 2. cap. q. 9. & eadem est ratio rei alterius & suæ per ipsum disponendæ, & dummodo non speretur nobis lis uel actio prouentura, seu alias scandalum, seu sinistra suspitio de tali consilio etiam nudo à nobis dandum, ut aiunt hæc omnia Zabarell. & Petrus Ancharra. supra Clementinam exiui, supra dicta.

Secundo

Secundo patet, quòd non solo præcepto domini Clem. 7. est nobis prohibitum & illicitum esse exequutores &c. modo supra dicto, sed & ex vi regulæ directe seu indirecte, quia s. ex tali executione seu dispositione sequitur actio ius uel litigatio, seu pecuniæ administratio, uel contractatio: quæ omnia uel ex vi paupertatis nostræ, & ex vi prohibitionis pecuniæ sup. 4. cap. prohibita sunt nobis per regulam. & in hoc se fundauit dom. Clem. 7. ubi sup. & communiter doct. prædicti ad dicendum quòd prædicta nobis prohibita sunt, ut dictum est: & sic dicit Spec. ubi sup. quãuis ibidem etiam dixerunt quòd dom. Clem. 7. prohibuit nobis prædicta, quod est intelligendum sic, s. quòd dominus Clem. 7. tanquàm alias ex regula prohibita declarãdo seu decernendo interdixit, seu potius interdicta esse decreuit, ut patet ex suis uerbis ubi supra.

Tertio patet, (ut habetur in Seren. conscient. q. e.) secundum Barth. & concordar Sum. Ang. tit. exequutor. §. 26. quòd nos bene possumus esse electores aliquarum personarum, ubi tamen nulla pecuniæ distributio aut administratio seu contractatio nobis acquiritur: nec actio ulla aut litigiũ in iudicio, aut ius aliquod nobis prouenit aliquo modo: utpote si decem floreni relinquuntur in testamento ut expendantur per aliquem in decem pauperes eligendos seu nominandos per talem fratrem min. aut de consilio eius, tunc talis frater potest eos eligere seu nominare, quia hic sola electio sine distributione quæ iam à testatore facta est, sit per prædictum fratrem min. neq; ullum ex hoc litigium aut ius aut administratio super talibus florenis imminet aut acquiritur ipsi fratri minori, ergo: Sed Zabarell. super Clē. exiui. & Petrus Ancharr. ibidem secundum Baldum, ut etiam habetur in serena conscient. ubi sup. dicunt oppositum, quòd s. talis frater non potest esse elector ut dictũ est. Ratio, quia electio prædicta est pars executionis cuius sumus nos incapaces, ut supradictũ est. Item quia in tali electiõe acquiritur aliquod ius seu administratio seu auctoritas aliqua saltim ministerialis in eligendo personam, seu dispensando pecuniam ipsi fratri min. super talibus bonis dispensandis huic uel illi, quia alii non possunt dispensare nisi cui ipse dixerit uel nominauerit, uel saltem ex tali electiõe & nominatione oriretur actio in iudicio: si non fratribus, saltem ipsis pauperibus sic per

sic per fratres electis, qui inde uidentur electi ab ipso testatore, saltem mediate. l. uotum, in principio, ff. de legatis 2. Per medium ergo non uidetur electio fieri posse. ar. cle. religiosus de procura Est etiam alia ratio, quia de facili officium talis electoris posset trahi ad quæstum pecuniarum prohibitum per Clem. 5. Propter has rationes ergo tenent isti doct. contra Barth. & contra summam Angel. quòd nos non possumus esse electores, ut dictum est: sicut nec possumus esse exequutores. Sed saluo semper meliori iudicio, uidetur quòd solum nobis est prohibitum & illicitum esse electores sicut & exequutores, quando s. ex tali electione uel executione nobis proueniret seu acquireretur actio uel ius aliquod, uel administratio, seu contractatio pecuniaria, uel quando oporteret nos iudicialiter litigare ut dictum est: quia in tantum prædicta executio seu electio modo sit pars executionis, modo non, nobis prohibita est, in quantum est cõtra nostrum statum aut contra regulã uergit directe uel indirecte ut dictum est. quando ergo nihil prædictorum nobis acquiritur seu prouenit contra regulam nostram, ergo non prohibetur nobis nudum consilium uel electio seu executio nuda, quãuis pauperi electo per nos seu aliis quibuscunq; oriatur ius seu actio in iudicio ex nostra electione seu consilio, & quãuis alii possint uel non possint dispo nere seu distribuere aliis seu aliter, quãuis iis quibus nos consulimus aut quos elegimus ut eis distribueretur. Id enim ex cõditione seu dispositione testatoris prouenit, sufficit nobis quòd nos non prædamus ex tali electione aliquod ius, aut actionem aut administrationem habeamus in rebus pecuniariis distribuendis, sed solum nudum consilium nudamq; electionem facientes à reliquis abstineamus, nullum ius allegantes pro nobis, neq; ex hoc litigantes ut dictum est. Sicut enim in casu quo quis in suo testamento disponderet decem florenos dandos decem aut duobus hominibus quos nos fratres min. eligeremus seu nominarem in syndicos aut in confratres nostros possemus licite eligere quos uellemus, dummodo ius aliud circa illos florenos & administrationem seu actionem caueremus: quãuis ex tali nostra electione oriatur actio illius sic à nobis electis, & quãuis exequutores non possent aliis dare. Ita in proposito dicendum censeo conformiter ad Barth. & sum. Ang. si sic intelligatur ut dictum est. Neq;

ex hoc est occasio propinqua, quibus sit remota ad questum pecuniarium, si fiat ut dictum est. Si autem fratres plusquam dictum est uelint se intromittere iam illis esset illicitum, ut aiunt Zabarella, Anchar. Baldus &c. & forte secundum predicta possunt predicti doctores concordari. Quarto patet, quod hoc modo su predicto sicut possunt esse nudi consultores & electores, ita fratres min. possunt esse exequutores nudi qui improprie dicuntur exequutores. i. coadiutores aliorum uirorum & principalium exequutorum ad dandum eis consilium, & ut fideliter illi exequantur officium exequutionis, dummodo ut dictum est, non prætendant ex hoc ullum ius uel auctoritatem seu actionem seu administrationem pecuniæ. Neque litigiosis actibus iudicialibus oporteat se immiscere, aut se immisceant. Modo ex hoc oriatur actio iudicialis aliis, modo non, & modo alii exequutores possint sine talibus fratribus min. in adiutorium datis exequi suum officium, modo non, patet ex dictis ex eadem ratione: & sic credo quod communiter est in predicta facere exequutores testamentorum fratres min. i. socios uel coadiutores ut fidelius & melius fiat exequutio secundum testatoris uoluntatem: quantum ipsi fratres sunt capaces & possunt: salua suæ regulæ & status puritate, ut dictum est, quamuis hoc non explicetur in testamento, quia de iure intelligitur talis modus talisque conditio necessaria. Ex dictis omnibus infert Petrus Ancharr. ubi sup. quod frater min. post professionem non potest diuidere bona inter filios sic, nec inter alios possit, nisi solum consulendo &c. huiusmodi, & de hoc sup. q. 9. ca. 2. habetur. Quinto patet (ut habetur in ser. conscientia q. 2. quod nos bene possumus esse consultores & electores seu nominatores aliquarum personarum quæ recipiant & dispensent aliqua legata nobis aut subditis nostris, aut etiam monialibus nobis subiectis pro nostris aut eorum seu earum necessitatibus secundum quod nobis uisum fuerit dispensanda seu distribuenda in necessitates predictorum fratrum seu monialium subiectarum. Ratio, quia dispositio rerum aut elemosinarum pro nostris & nobis subiectoque relinquitur & pertinet ad prælatos, habentes curam prouidendi subditis. ut sup. 4. cap. q. 6. & q. 7. conditione 5. Neque in hoc est aliquod ius ciuile aut administratio seculi rigatio prohibita, ut patet. Si seruentur modificationis contentæ sup. 4. cap. q. 8. & q. 9. Ibi uideatur, & alibi secundum subiectam

materiam habetur. ¶ Tertium punctum quoad officia, aut & negotia quæ possunt uel non possunt fratres min. habere seu exercere dico, secundum Petrum de Anchar. in Clementina exiui, quod nos non possumus officium alienum facere nostrum cura & sollicitudine in officii gestione, Nec possumus esse fidei iussores, nec fidei commissarii. Nec accipere fidei commissum, hæc ille. Neque possumus esse procuratores, neque aduocati pro rebus aut iuribus temporalibus, quamuis possimus charitatiue intercedere dummodo alias fiat prudenter & cum debitis circumstantiis. Neque (ut habetur in constitutionibus generalibus Barchimonenses cap. 5. & 6.) possumus esse iudices aut arbitri quoruncunque, arbitratores aut ad sedendas lites amicabiliter sine iure ciuili nobis inde acquisito bene possumus esse secundum summam Ang. titulo arbiter. §. 4. dummodo id fiat cum debitis circumstantiis. Sed quia inde aliquando redundat scandalum aut occasio alicuius illiciti, Ideo in constitutionibus ordinis aliquando prohibetur ne simus arbitratores, quibus ex ui nostræ professionis possumus esse. Neque tabelliones aut notarii seu scribæ publici possumus esse. Neque tale officium exercere ut de hiis late summissi tit. tabellio, iudex &c. secundum subiectam materiam tractant. & in constitutionibus Martini 5. sub certa pena prohibetur nobis quod nullus frater præsumat regere in contractu uel alibi scholas puerorum uel secularium aliorum, & in constitutionibus generalibus Barchimonens. capit. 5. habetur quod nullus frater procuret per se uel per alium quouis modo committi sibi, uel alteri fratri aliqua negotia, per reges, principes, coitates, seu prelatos, seu quod cum ipsis maneat equitet &c. sub grauibus pœnis ibidem. Vnde & Gregorius 9. priuilegio cum iam per eius gratiam, & Innocentius 4. concesserunt nos non teneri ad recipiendum commissiones causarum & sententiarum exequutiones &c. huiusmodi etiã de auctoritate Papæ si ne licentia nostrorum prelatorum ad uitandum scandalum & multiplicem transgressionem quæ inde occasionaliter probabiliter oriri potest, ut habetur de hiis latius in cõpendio tit. ex æptio, & alibi secundum subiectam materiam. Similiter nobis prohibitum est intromittere nos in matrimoniis & spõsalibus seu nuptiis quoruncunque tractandis. ratio, quia talia negotia dedecet religionem, presertim nostram: ut patet, quia sunt negotia secularia, quibus licita ex se, tamen ratione status seu personæ tractantis fiunt indecẽtia talem personam religiosam ea

tractantem, ut patet: quia saepe scandalizantur seculares uidentes nos intrromittere in ipsis & aliis negociis secularibus, quamuis non scandalizentur ipsi pro quibus tractatur. Item multa mala secuta sunt & saepe sequuntur in dedecus religionis, quia fratres se de talibus intrromiserunt, ergo illicitum est propter praedicta se in talibus negociis intrromittere: non tamen semper est mortale, nisi quando notabile scandalum aut species mali notabilis, probabiliter sequeretur aut appareret. & cum hoc concordant tractatus 10. plag. 10. Potest tamen esse mortale si insuper sub praecipio prohibeatur per praelatos aut per statuta ordinis, ne de talibus fratres se intrromittant, & saepe super hoc habentur statuta & praecipua prohibentia idem, tam generalia quam prouincialia, uideantur in suis statutis de hoc agentibus. Immo & aliqui dixerunt (ut refertur in dicto tract. 10. plag. part. 2. cap. 2. radio 1.) quod implicite est hoc prohibitum per Clem. 5. art. 7. §. amplius cum, &c. ubi dicitur quod ab omni specie mali de qua possunt homines probabiliter iudicare malum, contra nos est cauendum & quod ideo nobis cauendum esse decreuit, ne scilicet non intrromitteamus in executionibus testamentorum & litibus iudicialibus. ergo ubi idem est iudicium & species mali & scandali, est idem ius eademque ratio prohibitionis, eademque prohibitio, qualis uidetur esse in omnibus negociis supradictis dedecetibus statum nostrae religionis, & ex consequenti dicunt quod eodem praecipio domini Clem. prohibita sunt omnia negocia habentia speciem mali quodque peccat mortaliter quae in praedictis se intrromittit, sed illorum ratio nihil ualet, tum quia Clem. 5. ubi supra solum agit & loquitur de negociis quae sunt uel esse uidentur contra pauperiam nostram, aut contra regulam nostram, qualia non sunt negocia sponsalium tractandorum, nec alia eiusmodi, quantumcunque secularia. tum etiam quia dato quod de omnibus negociis habentibus speciem mali loqueretur, non praecipit ipse quod omnia talia caueantur, sed ea praesupponens alias de iure Diuino cauenda. Inde concludit specialiter esse cauenda ea de quibus specialiter ibi agit, modo ipse ibi praecipiat ipsa de quibus specialiter agit esse cauenda, modo non: sed potius declarat esse specialiter prohibitum ex regula & ex iure Diuino, supposito uoto nostrae religionis assistere curiis aut iudiciis, & esse exequutores testamento

stamentorum, ut supra dictum est, & non loquitur de aliis. Neque semper ubi est eadem ratio prohibitionis, est eadem lex aut prohibitio aut declaratio, sed cum certis limitationibus & distinctionibus quae communiter ponuntur a doctoribus, ut est uidere in summissis, praecipue in Siluestrina, tit. argumentatio, & tit. lex, q. 17. q. 18. &c. & nihil horum est in proposito, ut patet ex dictis. ergo teneatur ut supra dictum est, quod talia negocia non prohibentur per dominum Clem. 5. sed aliunde ex iure Diuino tanquam dedecentia statum religionis prohibentur aliquando sub mortali, aliquando sub ueniali: possunt etiam prohiberi per praelatos & per statuta religionum, & per ecclesiam generaliter & specialiter, & ideo de hoc uideat quilibet quid & quomodo in sua religione quisque statutis prohibetur: de hoc enim alia certior regula dari non potest. Similiter non possumus esse medici, chyrurgi, &c. huiusmodi, sed ex priuilegio concessum est circa hoc aliquibus religiosis, ut in compendio habetur, tit. infirmi fratres, ibi uideatur

¶ Quo ad id, Et ubicunque sunt & se inuenerint fratres, ostendant se domesticos &c. Et si quis eorum in infirmitatem ceciderit &c.

¶ **QVAESTIO XIX.** Quæritur an teneamur inuicem charitatem in signo seu familiaritate exteriori & in affectu interiori, & in opere exteriori circa curam maxime infirmorum exercendam, habere & quomodo?

¶ Respondeo per duo puncta: Quorum primum est, Nos fratres min. tenemur non quidem ex ui regula specialiter, sed ex iure Diuino inuicem charitatem in signo seu familiaritate exteriori, & in affectu interiori uere & debite habere, & ad id specialiter ex ui regula instrumenta & consilium nobis datur. Probatur quod teneamus praedictam charitatem inuicem habere ex iure Diuino, quia ad charitatem de iure Diuino habendam in affectu ad omnes, & specialiter ad cōfratres: similiter ad familiaritatem charitatuam ad eos non minus tenemur quam alii Christiani ad suos confratres

tres seu propinquos spirituales proportionabiliter. Ad charitate enim hæc pertinent secundum cōmuniter doct. in tertia dist. 27. & alibi contra. Quod aut ex uiregulæ hoc non sit spirituale obligatorium patet, quia dom. Clemens 5. non computauit inter obligatoria ex uiregulæ utfu. 1. cap. q. 1. ergo. Quod aut sit consiliū & instructio seu etiā admonitio ad bonū ex uiregulæ patet sup. 1. cap. q. 2. secundum fratrem Gundisaluum, & secundum prædicta debent intelligi omnes expositiones dicentes quod est præceptum scilicet aliis ex iure diuino, & quod specialiter ex regula nobis hoc imponitur, scilicet consultorie & admonitorie ut dictum est. Et quidem rationabiliter hic regula de prædicta charitate in signo & familiaritate exteriori & in affectu interiori agit consulendo & admonendo spiritualiter nos ipsos ad inuicem dicens, & ubicunque sunt & se inuenerint fratres ostendant se domesticos &c. tum quia secundum expos. sine tit. & habetur in quæremoniis propositis in consilio constantiensi ff. 164. Hic noster ordo fundatur in perfectissima charitate interiori & exteriori: tanquam in fundamento suo præcipuo, quo collapso & ipse ordo collabatur: quando fratres ad sibi prouidendū particulariter pro suis infirmitatibus & necessitatibus cogentur, tunc paupertas peribit pariter & obedientia: simulque tota religio destruetur. Ideo simul post paupertatem agitur de charitate illam sustentante. Et Bonauentura 6. cap. ait, quod quia fratribus sic de paupertatis necessaria est fraterna consolatio ideo, ait & ubicunque sunt fratres, scilicet siue in domo, siue extra domum se inuenerint, ostendant se domesticos i. quasi sint unius domus & familiariter inuicem, non solum publice sed & familiariter & secrete. Ideo ait inter se, ut sup. sit tanta familiaritas affabilis & socia dilectio sub modis sanctis & honestis, ut quilibet alius confrater merito concipere possit in corde suo confidentiam de fratre suo quam protinus subinfert regula dicens (& secrete manifestet unus alteri necessitatem suam) ut. s. per confratrem debite & charitatiue releuetur, sicut necessitas filii releuatur per matrem piissimā in filium suū: Ideo sequitur, quia si mater diligit & nutrit filium suum carnalem &c. ubi ostenditur quod charitas debet haberi uera & efficax in affectu & effectu ut cōmode potest haberi non ficte, quia talis est charitas seu amor matris in filium suum carnalem, ergo similiter debet esse fratris in confratre spirituale, ratio secundū Bon. uent. quia amor gratuitus s. charitas fortior est Carnali, & quia chari-

tas superat mortis innatum horrorem. & quia charitas habet fundamentū sui bonū infinitū, propter quod nihil finitū præualeat contra eam, quia & spiritus excellentior est carne. ergo ubi notandum secundū expos. sine tit. quod hic non loquitur B. P. no. Franciscus de signis aut affectu carnalis seu mundanæ amicitiae, quia talia non reficiunt sed potius inficiunt charitatem. Cū ergo de spiritualiū fratrum spirituali amore loquatur, oportet quod talia signa charitatis à spirituali etiam amore procedant, & quod modis consonis spirituali amori exhibeantur, hæc ibi. & consonat expo. sanctorum patrum 6. cap. secundum illud Ioann. 13. in hoc agnoscent omnes quod discipuli mei estis, si dilectionem ad inuicē habueritis, & Luc. 22. & tu aliquando cōuersus cōfirma fratres tuos. ¶ Secundū punctū est, Ex uiregulæ tenemur fratres mi. curare confratres nostros infirmos, seu eis seruire de necessariis ubicunque fuerint. Probat, quia regula, 6. cap. sic dicitur (& si quis eorum in infirmitate ceciderit &c.) quod secundū Cle. 5. est obligatorium æquipollens præcepto ex uiregulæ specialiter ut sup. cap. 1. q. 1. &c. Et notandum quod est affirmatiuum præceptum obligans semper, sed non pro semper. Sed pro loco & tempore, quando est necessaria talis cura à nobis impendenda sicut de aliis præceptis affirmatiuis cōter dicitur à doctoribus, unde quando per alios eis debite seruitur & prouidetur non est necesse quod omnes tali curæ incumbant, nisi quando probabiliter constaret quod alii negligunt notabiliter infirmis fratribus seruire, tunc enim quilibet qui cōmode potest tenetur eis seruire, seu prouidere. Et maxime prælati tenentur de hoc esse solliciti, tum ratione prælationis, tum ex alio præcepto regulæ eis spiritualiter iniuncto qui ad hoc sup. 4. cap. pro necessitatibus aut infirmorum &c. ut sup. 4. cap. q. 6. habetur: Ideo quo ad hæc habentur specialiter multa statuta generalia & prouincialia quod prælati prouideant de infirmariis & aliis necessariis pro infirmorum debita cura: & secundū Io. quod sint solliciti quomodo eis seruitur & prouidetur per infirmarios &c. sub grauibus pœnis uideatur in statutis generalibus & prouincialibus & quidē impie facerent prælati & alii fratres cōtra ius diuinū & naturale & cōtra regulā multipliciter peccaret prælati & alii fratres circa hoc negligentes notabiliter ut dictū est. Sed an fratres possent esse medici, chyrurgi aut minutores nostrorum confratrum infirmorum uideatur, in cōpendio tit. infirmi fratres, & ibi quo ad infirmos habentur multæ concessiões.

Sequitur in regula, Sicut uellent sibi seruari. Vbi notandum, quòd quàmuis ex regula sit specialiter obligatorium nobis seruire fratribus infirmis, ut dictum est, non tamen uidetur esse etiam specialiter obligatorium ex ui regulæ, quòd tali modo eis seruiamus sicut uellemus in simili necessitate nobis ab aliis seruari, sed solum ex iure Diuino seu naturali manet obligatorium, quòd si tali modo eis seruiamus sicut nobis uellemus rationabiliter in simili infirmitate seu necessitate fieri, iuxta illud quod tibi uis fieri alteri fac: & illud, Diliges proximum tuum sicut teipsum, &c. Et ratio huius est, quia Clem. s. ubi supra explicando obligatoria ex ui regulæ solum explicauit esse obligatoriu, hoc s. (si quis fratrum in infirmitatem ceciderit, alii fratres debent ei seruire) nō addidit sicut uellent sibi seruari. Et sic uidetur aliquibus quòd ex ui regulæ sit solum admonitio hoc quod dicitur (sicut uellent sibi seruari) quàmuis ex iure Diuino uel naturali sit alias obligatorium. Sed certe licet in rigore literæ sic uideatur posse dici, tamen securius ego tenerem quòd sit obligatorium ex ui regulæ: licet Clem. s. non explicauerit causa breuitatis. Neq; enim omnes cōditiones obligantes explicauit ibidem omnium illorum æquipollentiam, ut sup. 3. cap. q. 1. & 2. dictum est. ergo dicamus quòd est obligatorium seruire infirmis sicut nos uellemus rationabiliter nobis in simili necessitate seruari: & sic tenet Spec. fff. 3. & communiter expos. 6. cap. Ideo non solum contra ius Diuinum, sed & contra hoc præceptum regulæ ageret, qui seruiret quidem infirmis, sed defectuose ualde notabiliter. Notandum tamen secundum Hug. 6. cap. quòd fratres debēt alter alteri seruire, sicut pro indigentia nostri status, ægritudinis, uel personæ, rationabiliter uellent sibi seruari. Infirmus autem si pauper est uoluntarius, penset non quæ diuites, sed quæ pauperes infirmos decent. Nā pauperis est modicis esse contentū, & in necessariis sæpe deficere, defectūq; æquanimitèr tollerare, grandiu autem est grandia quæ rere, & nullum in uotis æquanimitèr ferre defectum, hæc ille. Neque enim ut bene ait Ioann. Philipp. more reddituariorum possumus communiter prouideri: & ad hoc facit quod infra 10. cap. dicitur quòd debemus habere patientiam in infirmitate.

DE

¶ De poenitentia fratribus peccantibus imponenda.

CAPVT VII.

I Qui fratrum instigante inimico, mortaliter peccauerint, pro illis peccatis de quibus ordinatum fuerit inter fratres ut recurratur ad solos ministros prouinciales teneantur prædicti fratres ad eos recurrere quàm citius poterunt sine mora. Ipsi uero ministri si presbyteri sunt cum misericordia iniungant illis poenitentiam. Si uero presbyteri non sunt iniungi faciant per alios sacerdotes ordinis, sicut eis secundum Deum melius videbitur expedire. Et cauere debent ne irascantur & conturbentur propter peccatum alicuius, quia ira & conturbatio in se & in alijs impediunt charitatem.

Notandum quòd in hoc 7. cap. agitur de absolutione & remedio peccatorum sacramentaliter confessorum (modo sint publica peccata, modo secreta: & modo ipsa penitentia pro ipsis peccatis imponenda sit publice modo secreta secundum peccati qualitatem, ut latius in q. 1. dicitur) Nam de uisitationibus & correctionibus in foro exteriori iudiciali infra 10. ca. agitur, quis super eodē peccato utrunq; forū, s. sacramentalis & iudicialis & uterq; modus penitentiae concurrere possit aliquando. Et in hoc cap. solum est unum obligatorium ex ui regulæ ibi (si qui fratrum instigante inimico &c.) usq; eo, sine mora, ut patet in q. 1. Et quo ad prælatos habentes clauem absolutionis reliqua ponuntur ex ui regulæ ut consilia & monitiones, præter illud quod dicitur iniungi faciāt per alios sacerdotes ordinis: quia uidetur obligatorium ipsis ex ui regulæ. Ne s. aliis sacerdotibus extra ordinē possint committere hanc auctoritatem absoluendi de reseruatis, ut patebit infra q. 3. Ideo ad maiorem declarationem ponuntur quinque quæstiones, quæ subsequuntur.

QVAESTIO I. Quæritur an de oibus reseruatis peccatis teneantur fratres mi. ex ui regulæ recurrere ad habentē clauem absolutionis, & quomodo sit ad eum recurrēdū pro absolutione? Respondeo per duo puncta, quorum 1. est. Nos fratres mi. tenemur ex ui regulæ spiritualiter recurrere pro absolutione ab omnibus peccatis mortalibus reseruatis tantū publicis ad ministros nostros seu ad alios habentes auctoritatem seu clauem absolutionis. De occultis autē etiam tenemur recurrere pro absolutione, sed non ex ui regulæ directe. Probat 1. quod s. ex ui regulæ obligamur spiritualiter ad hoc, quia sic declarauit Clemens 5. s. ubicunq; in regula ponitur hoc uerbum teneantur habet uim præcepti, ut patet sup. 1. cap. q. 1. &c. hic autē dicitur quod teneantur prædicti fratres ad eos recurrere &c. ergo & in hoc omnes doct. & expositores concordāt. Quod autē hoc præceptum intelligatur solum de peccatis mortalibus reseruatis, patet, quia regula expresse dicit, de quibus mortaliter peccauerint. & quia uenialia nec reseruantur, neq; debent reseruari, quāuis forte possint aliqua reseruari, seu etiam præcipi quod talis quis confiteatur, ut de hoc alibi in materia de confessione latius in 4. tractatur à doct. ibi uideat qui uolet; & notandum quod pecca-

tum mortale non solum est ratione materiae seu ex genere aut ex obiecto, sed etiam ex circumstantiis secundum coiter doct. Quod hoc præceptum intelligatur de peccatis mortalibus puris seu manifestis reseruatis tantum, patet ex declaratione Grego. 9. & Innocent. 4. ubi dicitur quòd hoc cap. 7. de manifestis tantum & publicis peccatis intelligitur ex ui regulæ, non autem de occultis seu priuatis peccatis: & quis præfatæ declarationis Greg. 9. & Innocent. 4. non ualeat quoad modum recurringendi pro absolutione quia quoad modum talem iam aliter est prouisum, ut patebit infra in 2. puncto. tamen quo ad declarandum quod regula intelligitur de peccatis tantum publicis reseruatis, bene ualet, quia quoad hoc nec sunt reuocatae neq; est aliter declaratum, ut patet. Item oēs expositores concordāt dicentes quòd hic regula intelligitur & loquitur solum de recurſu ad ministros pro absolutione & penitentia de peccatis tantum publicis reseruatis: non autem de occultis, ut patet in Bonauent. 7. cap. Hug. Bart. pis. sanctorum patrum & sere. conf. 9. s. 5. & expos. sine tit. 7. cap. Et ratio huius est, quia regula præcipit quod recurratur quāu citius potest. Sine mora hoc autem uix fieri potest, ita clariter quin ex hoc detur occasio suspicandi probabiliter quod talis frater incipit in mortale reseruatum, sicq; esset uia reuelandi peccata occulta. Non est autē credendum quod regula præcipiat id unde peccata occulta reuelentur, quia contra ius diuinum seu naturale esset talis coacta reuelatio occultorum (ut etiam habetur in sere. consc. q. alphabetica litera 8. secundum Petrum Ioannem) tum quia ex eo quòd ad ministros etiam laycos qui tunc in principio ordinis erāt, præcipit quòd talis recurſus fiat, ergo non de occulto oīo intelligitur, quia contra secretum confessionis præciperetur, tum quia ex eo quod regula dicit & cauere debeant ne irascantur & conturbentur propter peccatum alicuius &c. uidetur quòd nō de secretis peccatis de quibus in confessione sacramentali nō debet esse ira neccō turbatio, sed de publicis peccatis dignis iracundia in quibus castigandis solet esse ira & conturbatio propter scandalum, dictū sit. Sicq; non uidetur de penitentia secreta per solum sacerdotem confessorem secreta iniungendā, sed potius de publica à confessore iuxta taxationē ministri Layci iniungenda intelligi, & agere hic regula dicens quòd ministri si presbyteri non sunt, iniungi faciāt per alios sacerdotes ordinis, sicut eis secundum deum &c. i. secundum illam formam quam ipsi ministri iudicauerint expedientem

Sicq; non uidetur de pœnitentia secreta per solum sacerdotē confessorē secreta iniungendam, sed potius de publica à confessorē iuxta taxationem ministri, etiam laici iniungenda intelligi, & agere hic regula dicens quòd ministri si presbyteri non sunt, iniungi faciant per alios sacerdotes ordinis, sicut eis secundū Deū &c. i. secundum illam formā quā ipsi ministri indicauerint expedientē. Sicq; patet quòd ex ui regulæ agitur de pœnitentia sacramentali, quāuis publica pro confessis sacramentaliter, & de recurſu ad ministros pro talibus peccatis publicis pro quibus pœnitentia publica sacramentaliter est imponenda, sicut olim solebat imponi secundum ius, ut habetur dist. 50. cap. si quis post remissionem & ceteris capitulis sequentibus, ut recitat Gabriel in 4. dist. q. 3. dubio 6. secundum Richardum: nam si de pœnitentia in foro tantū iudiciali hic ageretur, non esset necessarium ut ministri laici committerent eam sacerdotibus ordinis. ergo loquitur regula hic specialiter de peccatis pro quibus est recurrendum ad habentem clauem absolutionis sacramentalis pro quibus est pœnitentia publica imponenda secundum iudicium ministrorum, uel habentium clauem absolutionis. Ex dictis patet quòd ex ui huius præcepti regulæ, directe non tenemur recurrere pro absolutione de peccatis reſeruatis occultis, dico directe non tenemur ex ui regulæ pro occultis. Nam indirecte forte etiam tenemur, ut ait Petrus Ioan. & habetur in Seren. conscient. q. alphabetica litera s, dicens quòd hic regula loquendo de acceleratione publicæ pœnitentiæ, per quandam consequentiam uidetur innuere consimilem debitam tamen festinantiam de secreta pœnitentia pro peccatis secretis se uelle fieri ad habentem clauem absolutionis sacramentalis de eis. Et concordat expos. sine tit. 7. cap. Sed quia non constat utrum regula similiter sub præcepto id uelit imponere de peccatis occultis, quāuis id uelit monendo aut cōsulendo: quia ut dictum est non loquitur expresse nisi de recurſu pro peccatis publicis præcipiendo: ideo dixi forte indirecte tenemur, & non dixi quòd absolute etiam tenemur, licet indirecte ex ui regulæ recurrere pro occultis. tamen quomodocunq; sit modo ex regula teneamur in directe uel indirecte pro occultis recurrere pro absolutione, modo non. Hoc tamen est uerum quòd de iure Diuino & humano tenemur recurrere debite pro absolutione de peccatis reſeruatis occultis

cultis ad habentem clauem absolutionis eorum: sicut & pro absolutione de aliis peccatis occultis non reſeruatis, tenemur debite recurrere ad habentem clauem absolutionis eorum, & in hoc nō est dubium secundum communem & catholicam doctrinam, ut in 4. sententiarum agitur latius, & etiam hoc idem dicunt expositores supradicti, præcipue Hug. & Bart. Pif. & Seren. conscient. & expos. sanctorum patrum, ubi sup. & hæc quoad punctum.

Secundum punctum est, quoad modum recurrendi pro absolutione: & de hoc dico quòd est recurrendum ad habentem clauem absolutionis super peccatis publicis reſeruatis, quāmcitius poterunt sine mora (ut ait regula) i. quāmcitius commode poterunt ordinato & debito modo, & honeste secundum formam ordinis, ut ait Hug. 7. cap. & Bonauent. & expos. sine tit. 7. cap. Id enim possumus quod de iure possumus. & addit Hug. quòd potest recurri per se, uel per nuncium, si ex causa rationabili impeditur talis frater à prædicto recurſu debite faciendo, pro peccatis publicis reſeruatis intelligi semper. Nam pro peccatis occultis reſeruatis non tenetur quis ullo iure confiteri per nuncium uel per literas, seu etiam per interpretem, saltem sacerdoti absenti, & multo minus layco prælato: immo & aliqui dicunt esse illicitum, uideatur in 4. sententiarum dist. 17. Pro peccatis autem reſeruatis occultis (ex quo regula non loquitur de eis obligatorie, ut dictum est) dic quòd solum tenemur de præcepto Diuino & ecclesiastico recurrere pro absolutione ad habentem clauem absolutionis eorum quando tenemur, aut quando debemus confiteri, aut celebrare, aut Eucharistiam communicare. Ratio, quia non obligamur ea confiteri specialiter alio iure, nisi præcepto Diuino & ecclesiastico, ut patet, quia nullum aliud statutum id præcipit nobis specialiter quòd s. ea alio tempore quāmcitius poterimus confiteamur. nam quod habetur in 6. cap. constitut. generalium Barcinonens. ubi sic habetur, Statuimus quòd si qui fratrum memoratis criminibus (s. casibus reſeruatis) fuerint irretiti, pro absolutionis beneficio ad habentem clauem absolutionis recurrere debeant sine mora, hæc ibi. patet quòd non loquitur obligando neque præcipiendo, sed statuendo: nunc autem statuta illa non obligant ad culpam ex se, nisi alio iure nos obligemur. ergo cū aliis iure Diuino uel ecclesiastico non obligetur quis ad confitendum

dum statim casus referuatos secretos, nisi sicut & quando obligat ad confessionem aliorum peccatorum, aut nisi quando confitetur alia peccata, ut sic faciat integrā debitamq; confessionē omnium suorum peccatorum: sequitur quòd tunc & non ante tenetur recurrere ad habentem clauem absolutionis eorum, ut dictum est. Et hæc est cois doctrina theologorum in 4. dist. 17. quibus Bonauent. & alii dicant spiritualiter de religiosis quòd tenentur statim confiteri quod citius poterunt sine mora omne peccatum mortale etiam non referuatum, & ad hoc uidetur declinare Petrus Iohann. in fere consc. q. alphabetica q. 7. Sed ut dixi hoc non tenetur communitur nisi ut dictum est. Si autē apud aliquos religiosos esset statutum sub præcepto obligans ad statim confitendum referuata seu non referuata, tunc illud esset seruandum: sed in nostra religione nullum tale obligatorium est pro nunc. Ideo non tenemur ad statim nisi ut dictum est, loquitur de referuatis occultis peccatis. Nā de publicis iam sup. diximus, ex regula specialiter obligamur statim recurrere ad habentem clauē eorum. Quomodo autē debeat fieri confessio de referuatis hiis peccatis occultis specialiter simul cum aliis, an possit aliquando dimidiari confessio relictis istis referuatis in confessis usq; ad aliud tempus cum alio confessore habente clauem eorum, & an possit frater cum contritione interrim celebrare uel coiccare, an non, uideatur latius in 4. Sententiarum dist. 17. & in summistis tit. confessio. Circa hæc enim statum est iuricoi & dictis doctorum coiter. Ideo de hiis nihil specialius est in ordine nostro necessario agendum, hoc tamen est notandum quod nullus tenetur pro absolutione à peccato occulto quocunque sic recurrere ad aliquem quemcumq; neq; tali modo aut tempore, quod ex hoc probabiliter reueletur suum tale peccatum occultum, aut quādo ex hoc alii probabiliter de eo crederet tale peccatum seu aliud graue malū, seu peccatum, aut quando ex hoc alicui probabiliter imminet scandalum spirituale seu temporale malum grande, aut quando probabiliter timeretur reuelatio confessionis. Quæ quidem reuelatio non est facile de aliquo præsumenda, nisi ex coniecturis ualde probabilibus habeatur talis credulitas, & semper dico probabiliter, quia non sufficit suspitio aut dubium de hiis, sed requiritur uera & magna probabilitas, seu uerisimilitudo non facta de prædictis

prædictis ut quis excusetur: de hiis latius habetur apud doct. ubi sup. ibi uideatur: ex dictis patet quòd iam non ualet modus ille recurrendi pro absolutione referuatorum occultorum, quē Dominus Greg. 9. instituerat in sua declaratione dicens, uolumus ut generalis min. constitui faciat tot confessores per prouincias quot eorum ministri uiderint expedire, de maturioribus & discretioribus sacerdotibus qui super priuatis (s. occultis casibus referuatis) audiant poenitentes, Nisi ipsi fratres ministris aut custodibus suis ad eorum loca declinatibus maluerint confiteri, hæc ille. hæc inq; dispositio iam non ualet, quia in consti. 9. Barchinon. habetur aliter ordinatum, quòd s. ad habentem clauem absolutionis recurratur sine mora, ut commode potuerint fratres, non expectando aduentum ministrorum aut custodum aut aliorum superiorum, sed ut iam dictum est. Et sic tenet Speculum ff. 2. & 3. ut sup. in introductione q. 6. dictum est.

QVAESTIO II. Quæritur qui sunt qui possunt referuare casus & quales? & qui possunt absoluere & absolui per quem à talibus referuatis & à cæsuris ecclesiasticis? Respondeo per tria puncta, Quorum primum est, Cap. gen. & prouinciale potest generale quidem generaliter pro toto ordine prouinciale aut pro sua tantum propria referuare causas quos uoluerit tam publicæ quā in secreto commissos: ut non nisi per generalem uel prouincialem seu per alios prælatos aut fratres possit taliter peccantes publice uel occulte absolui. Ratio, quia cum per regulam nulla exceptio fiat, sed generaliter dicatur (de quibus ordinatum fuerit inter fratres) ergo relinquitur potestas referuandi causas prædictas cap. generali & prouinciali, ut dictum est. & hoc tam quo ad numerum, quā quo ad qualitatem peccatorum referuandorum. s. quo ad publica uel occulta, & quia potestas referuandi causas sicut est in aliis religionibus ita & in nostra, & hoc expresse dicunt Hugo & Bartholo. Pisanus. & expositores sine titulo capit. 7. & habetur in serena conscientia quæstione 85. & quæstione alphabetica litera S. Imo & Alexander 6. in priuilegio intelleximus, digesto tertio concessit & decreuit quòd omnes prælati nostri etiā Guardiani possunt

possunt referuare sibi casus de peccatis occultis suorum subdito-
rum: ita quòd post prædictam reservationem nullus inferior eis
absoluere possit de prædictis, & si attentatur absoluere, talis ab-
solutio est nulla, & absoluens incidit in pœnam absoluentium à
casibus non concessis. Sed postea in cap. gen. Assisi anno Dom.
1526. celebrato, habetur sic. ordinatur & mandatur auctoritate
Apostolica & totius cap. gen. quòd nullus guardianus possit si-
bi referuare casum aliquem, sed solus min. prouin. id poterit, hæc
ibi.

Secundum punctum est, qui possunt absoluere & absolui per
quem à casibus referuatis. Et dico primo quòd non potest quis
absoluere, nisi habeat auctoritatem seu commissionem seu cla-
uem absolutionis à prædictis: sicut neq; de aliis nō referuatis po-
test quis absoluere nisi habeat clauem seu usum clauium absoluti-
onis ipsorum super talem subditum, & super talia peccata, neque
per alium potest quis absolui, ut est communis doctrina doctorū
in 4. sententiarum: alias absolutio est irrita & inanis & nulla, ut
multi Pontifices declararunt, ut Innoc. 8. & Alex. 6. ubi sup. &
Leo 10. in priuil. multa accepimus, ff. 124. & multi alii, ut facile
est uidere in compendio, tit. absolutio, per omnes ferè s. ibi uide-
atur ut oportet. Item sic est declaratum in cap. gen. Burdegalen.
anno Domini 1526. celebrato, sub grauibus pœnis in contra-
facientes seu affirmantes quòd potest aliter fieri. & iterum in cap.
gen. Carpeni, anno Domini 1521. celebrato, ut ponuntur infra
q. 4. & tandem in cap. gen. Assisi, anno Domini 1526. celebra-
to sic habetur, Declaratur iuxta determinationes summorū pon-
tificum, quòd fratres confitentes peccata, referuata eis qui absolu-
endi non habent potestatem seu auctoritatem, & si formam ab-
solutionis recipiant, nullo tamen pacto remanent absoluti, hæc
ibi. Secundo dico, quòd quàmuis dicat Hug. 7. cap. quòd quan-
do aliqua peccata publica referuantur per cap. gen. uel prouinc.
ministris prouincialibus tantum, tunc possunt custodes absoluere
ab eisdem peccatis, quando sunt occulta: similiter & alii fra-
tres possunt absoluere de prædictis occultis, nisi specialiter pro-
hibeantur per ipsos ministros: quia solum referuantur ministris
quando sunt publica, non autem quando occulta. Hoc igitur di-
ctum Hugonis quàmuis de se sit uerum, tamē quia iam in ordine
statutum

statutum & declaratum est oppositum, ideo non est ei standum
generaliter & cōter, nisi specialiter constaret quòd solum publi-
ca referuantur. Nam in ordine iam hoc habetur in practica quòd
s. tam publica q̄ occulta peccata intelliguntur ministris referuata,
nisi aliud, ut dictum est, exprimat, seu constet aliquando. Ideo
nec de publicis, neq; de occultis referuatis possunt custodes neq;
alii fratres absoluere, nisi ad hoc habeant de ministris seu capitu-
prouinciali auctoritatem seu commissionem: & hoc habetur ex-
presse in constitu. generalibus Barchinon. 6. cap. ubi sic habetur,
Item custodes non possint absoluere à prædictis (s. referuatis mi-
prouinciali) etiam in priuato cōmissis, nisi per min. prouinc. spe-
cialiter committatur iisdem, hæc ibi. ergo. Tertio dico secun-
dum Hug. 7. cap. quòd quīs de referuatis nullus possit absolue-
re nisi ipse min. prouincialis cui referuatur peccata sine eius licen-
tia uel auctoritate, seu cōmissione, ut dictum est, tamē non est bo-
num neq; expediens negare seu restringere talem potestatem ab-
soluendi de referuatis occultis, custodibus & Guardianis uel ali-
quibus aliis fratribus, quia talis restrictio esset causa quòd subdi-
ti manerent in suis peccatis multo tempore, timentes ea confiteri
ministris: uel saltem esset occasio quòd subditi ad eos recurrentes
se aliquo modo reuelaret uel diffamarent, sicq; talis clausis potius
esset ad claudendum q̄ ad aperiendū cœlum. Ideo expedit quòd
committant hanc suam auctoritatem sed referuatis occultis, custo-
dibus, Guardianis, uel etiam fratribus, ut uiderint expedire, & sic
uoluit Greg. 9. in sua declaratione quòd fieret, quòd s. ministris
cōmitterent suam auctoritatē aliis supra peccatis referuatis ocul-
tis. Sic etiam nunc iam est in ordine consuetum quòd cōmittant
eam custodibus & Guardianis, ut proxime dicitur. Nam de pec-
catis referuatis publicis constat etiam quòd possunt ministri sacer-
dotes quales regulariter iam debent esse, seu Layci quales aliquan-
do fuerunt in principio ordinis ubi erat raritas sacerdotum, ut ait
Bonauent. cōmittere suam auctoritatem aliis, ut Greg. 9. & In-
noc. 4. in suis declarationibus, & oēs doct. in suis expositioni-
bus dicunt. Quarto dico, quòd iam generaliter in toto ordine
prouisum est circa hoc quòd proxime dictū est. Nam in tabul. 20.
ui. ge. in cap. g. Albu. anno domini 1530. celebrato, habetur
sic institutum, quòd s. uni uersis, confessores monialium nostræ fa-

millia obseruantia habeat praesenti decreto semper actiue au-
 storitate praelatorum super moniales in foro conscientiae, quoad
 causas & sententias, habeant similiter guardiani ac Vicarii Guar-
 dianorum in eorum absentia, haec ibi: & hoc est amplius declaratum
 in subsequenti tabu. 21. uic. g. Lauali anno Dom. 1505. celebra-
 to, ubi sic habetur. Declaratur quod illa clausula in tab. cap. ge.
 Albiens. inserta, scilicet quod Guardiani & eorum Vicarii habeant
 auctoritatem praelatorum in foro conscientiae &c. sic debet intel-
 ligi, quod uidelicet auctoritas per patrem prouincialem concessa
 Guardianis remaneat semper pene seorum uicarios, seu uicarios
 uicariorum ipsis Guardianis suum conuentum pro suis negotiis
 exeuntibus, haec ibi. Super quo notandum 1. quod iam coeter in
 literis Guardianatus ponitur praedicta commissio seu auctoritas
 concessa Guardianis per prouinciales. Ideo ibi uideatur quid eis
 committitur ex ui sui officii Guardianatus & quomodo: quia ni-
 hil aliud neque alio modo possunt ex ui sui officii, nisi quid & quo-
 modo, eis sic in literis Guardianatus committitur super casibus re-
 seruatis & aliis pertinentibus ad officium ministri prouincialis.
 Dico ex ui sui officii Guardianatus nihil aliud possunt &c. quia
 tanquam personae particulari potest eis aliud seu aliter committi parti-
 culariter a praedictis ministris, tamen ex ui Guardianatus nihil
 aliud habent coeter Guardiani quam in eorum literis habetur, ut di-
 ctum est. Et hoc scire est necessarium, ut sciant uicarii eorum quid
 ipsi possunt in absentia suorum Guardianorum: quia nihil aliud nec
 aliter nisi quid & quomodo suis guardianis ex ui officii guardia-
 natus per min. prou. commissum est, ut in literis guardianatus coe-
 ter solet haberi. Secundo notandum quod ut patet ex dictis in tab.
 20. uic. g. committitur guar. ex ui sui officii potestas prouincialium su-
 per reseruatibus & aliis &c. hoc solum actiue i. ipsi absoluant alios
 subditos suos, seu ut dispensent uel ut dent licentiam illis ad ali-
 qua ibi contenta in literis guardianatus. Non autem passiue, i. non
 ut ipsi guardiani absolui possint aut dispensari, &c. Ideo si uol-
 unt habere auctoritatem passiuam pro se, ut ipsi etiam possint absol-
 ui &c. oportet quod particulariter ipsis ut personis particularibus
 concedatur. Et quis ipsi guardiani habeant hanc auctoritatem pas-
 siue sibi concessam, eorum tamen uicarii non habent, nisi solum acti-
 ue in absentia guardianorum: quia ex ui officii guardianatus so-
 lum conceditur eis actiue, ut dictum est, & eorum uicarii solum

habent quod eorum guardianis ex officii guardianatus concessum
 est & quomodo concessum est s. actiue tantum: prouinciae autem possunt
 in suis capitulis statuere quod etiam passiuam committatur praedicta
 auctoritas guar. tantum, tamen non autem eorum uicariis ut uide-
 tur consuetum in prouincia Castellae. Tertio notandum quod
 guardiani & multo minus eorum uicarii praedictam auctoritatem
 ipsis ex ui sui officii commissam per min. prouinciales non pos-
 sunt committere aliis fratribus ut absoluant uel dispensant &c.
 nisi eis specialiter concedatur. Ratio, quia commissarius parti-
 cularis non potest aliis committere secundum ius, ut potest ui-
 deri apud smmistas, tit. confessio. tit. uicarius, tit. commissarius, tit.
 delegatus. quod si eis conceditur quod possint committere possunt
 & similiter eorum uicarii possunt committere aliis sicut & sui guar-
 diani: & hoc si ipsis guardianis praedicta auctoritas committendi
 aliis erat concessa, etiam ex ui sui officii guardianatus. Nam si
 solum particulariter ut personae particulari est eis concessum quod
 possint aliis committere, tunc licet ipsi guardiani possint committere
 non tamen eorum uicarii: quia solum possunt uicarii in absentia
 guardianorum quid & quomodo suis guardianis ex ui guardia-
 natus concessum est, ut patet ex dictis. Nunc autem communiter
 conceditur guardianis ex ui sui officii auctoritas min. prouincialis
 actiue & aliquando passiuam, sed cum proprietate etiam committendi
 aliis actiue, tamen ut patet in libris guardianatus, & ideo eodem mo-
 do possunt eorum uicarii committere aliis. Sed credo quod uirtute
 praefatae commissionis non potest guardianus, & multo minus eius
 uicarius, committere generaliter alicui subdito uel subditis suis praedictam
 auctoritatem ut possit absolueres seu etiam absolui quo-
 tienscunq; & quomocunq; seu a quocunq; etiam subdito suo,
 sed solum in particularibus occurrentibus possunt id committere
 alicui uel aliquibus, seu etiam omnibus suis subditis, ut pro hac
 uice seu pro tali uice absoluant & absoluantur a reseruatibus sibi con-
 cessis. Et ratio est, quia commissarius particularis habens facul-
 tatem committendi solum potest in casu particulari & non uniuersaliter
 pro quotienscunq; & ad quemcunq; committere, quia ta-
 lis est intentio min. prouinc. concedentis seu committentis ultra-
 quam se non potest extendere Guardianus seu eius commis-
 sarius quicunque ab eo habens facultatem committendi.

Quinto dico (ut habetur in constit. 9. Barchinon. 6. cap. & fere. cons. q. 86. quod si minister provincialis committat alicui subditorum auctoritatem super casibus sibi referuatis. Si contingat talem min. provincialem mori uel ab officio amoueri, talis commissio penes illum cui facta fuerat remaneat donec min. provincialis in provincia habeatur.

Tertium punctum, quoad prædicta dubitatur 1. utrum min. provinciales custodes & Guardiani & eorum uicarii possunt absoluere de peccatis referuatis intra terminos suarum administrationum fratres hospites, sicut possunt suos fratres subditos? Respondeo quod hoc pendet ex iure coicæ quo prælati seu sacerdotes possunt absolui uiolatores, peregrini & uagabundi, habentes seu non habentes domicilium seu habitationem alicubi determinatam, ut coiter doct. in 4. dist. 17. & summistæ, præsertim summa. Ange. tit. confessio. 3. §. 11. & confessio. 5. §. 12. & Siluest. confessor. 1. q. 10. q. 11. ubi provinciales opiniones recitantur. Sed ad propositum nostrum quo ad necessariam religionem loquendo & attendendo statuta & consuetudinē nostri ordinis & ex omnibus illis opinionibus sumendo quod communius & melius uidetur, saluo meliori iudicio, dicamus quod prædicti prælati & superiores bene possunt absoluere de referuatis sicut & possunt de non referuatis absoluere, & dare licentiam absoluendi fratres hospites intra terminos suarum administrationum, sicut possunt cum suis subditis facere. Et hoc maxime quando tales hospites ibi debent coicare seu celebrare seu confiteri secundum ordinis statuta seu consuetudinem loci, uel quando ultra tres dies ibi in contractu moram traxerit, & maxime si tales hospites id non faciunt principaliter in fraudem seu præiudiciū suorum prælatorum: cum hiis limitationibus non uidetur dubitandum de hoc, & magis uidetur concordare doct. Veruer. & Rodo. & Archidia. Panor. Palu. in 4. dist. 17. q. 3. art. 3. conclu. 4. & summistæ ubi sup. quia est ex quo intra terminos administrationum tales hospites subiiciuntur talibus prælati pro tunc, & se debent cum aliis conformare, uidetur ergo quod subiiciuntur quoad forum conscientie pro tunc, ut sic licite possint facere omnia quæ uirum religiosum decent, qualis est debita confessio, & per consequens absolutio peccatorum, sicut alii fratres subditi ibi possunt confiteri & absolui. quodq; prælati religionis

ligionis sic uolunt: quia & aliquarum prouinciarum consuetudines sic habent. Sed notandum quod territorium Guardianorum quoad hoc maxime quo ad hospites est solum suus contractus, ut ait Sum. Ang. tit. excoicatio. §. 15. Ideo extra conuentum suum dubium est secundum Sum. Ros. an possit absoluere fratres hospites Guardianus seu eius uicarius, saltem de casibus referuatis. Sed saluo meliori iudicio uidetur quod sicut tota prouincia est territorium min. provincialis, ita & tota Guardiania sit Guardianorum, maxime quando sine præiudicio dicecesanorum uel curatorum agitur, & constit. generalis uidetur ad hoc & ordinis consuetudo ut innuitur in Sum. Ang. ut sup. & tit. Sententia §. 6. & Siluest. tit. excoicatio cap. 2. q. 5. & tit. pena q. 11. Ministri autem habent pro territorio totam prouinciam, & custodes totam custodiam. Sed quia hæc omnia pendent ex uoluntate superiorum statuentium ex consuetudine, Ideo securius esset ut hoc declararetur in cap. g. sicut in prouincia Castellæ, pro ipsa prouincia est declaratum & statutum, ut sup. dictum est, sine ulla limitatione, quod hospites possunt absolui à Guardianis, sicut & alii Guardianorum subditi, & hoc esset melius ad tollenda dubia & scrupulos & alia pericula. & iam sic pro toto corde est statutum in cap. g. Assisi, anno domini 1526. licet non sit positum in tab. ipsius cap. & ea quæ dicta sunt intelliguntur de peccatis referuatis min. prouin. Nam de excoibus & aliis censuris patet quod hospites possunt absolui & dispensari à min. prouinc. & eorum uicariis seu commissariis & custodibus, sicut & sui subditi possunt secundum priuilegia multa: ut habentur in compendio tit. absolut. §. 7. & excoicatio. Sed an Guardiani similiter possint eas absoluere à prædictis censuris dubium est, & credo quod sic per coicationem priuilegiorum fratrum prædicatorum qui id possunt, infra uideatur in compendio, ubi sup. & alibi secundum subiectam materiam, quia ibi latius de hiis. Secundo dubitatur an ipsi prælati possint absolui à peccatis referuatis etiam à censuris, sicut ipsi possunt facere cum suis subditis? Respondeo de ministris provincialibus, constat quod à peccatis possunt absolui ex ui sui officii, à censuris autem possunt similiter ex priuilegio, ut habetur in compedio ubi sup. Vicarii autem provinciales seu commissarii provinciales generaliter deputati habentes uicem ministrorum in omnibus similiter possunt. Custodes uero similiter

similiter possunt à censuris absolui & dispensari uirtute priuileg. ut patet in cōpendio ubi sup. sed à peccatis referuatis nō possunt absolui, nisi eis per min. g. uel prouincialem concedatur, quia super hoc non habent priuilegiū aliquod, & per statuta ordinis generalia hoc omnibus inferioribus min. prouinciali prohibetur ut patet in constitu. generalibus Barchinon. Guardiani autē iam dictum est sup. in 2. puncto quōd non possunt absolui à peccatis prædictis referuatis sine licentia min. prouinc. A censuris autē dic quōd si ipsis coicatur priuilegium fratrum prædicatorū, quōd sicut ministri ita & guardiani possunt absolui & dispensari, si autem non coicatur, dic quōd non possunt. Sed an eis communicetur præfatum priuilegium an non, credo quōd sic stando in rigore: quis collector cōpendii tit. absolutio ordinaria quo ad fratres, 7. &c. attendēs quōd non utebantur guardiani præfato priuilegio dixerit aliquo modo oppo. quōd s. non comunicatur eis prædictum priuilegium quando à superioribus eis hoc prohibetur. Sed de hiis in nostris annotationibus super cōpendium latius dicetur secundum subiectam materiam, ibi uideatur.

QVÆSTIO III. Quæritur an per alios à prædictis prælatis & commissariis eorum possint fratres min. ordinis absolui & dispensari à peccatis referuatis & nō referuatis, & à censuris intra uel extra ordinem etiam uirtute bullarum seu priuilegiorum aliquorū & quomodo? Respōdeo per duo puncta: Quorum primum est, generaliter & uniuersaliter seu regulariter loquendo sine bulla seu priuilegio speciali, dico quōd nullus frater min. de obseruantia potest intra uel extra ordinem confiteri neque absolui nec dispensari à peccatis non referuatis uel referuatis uel à censuris, nisi per prædictos prælatos uel eorum Vicarios seu commissarios eorū, aut nisi de licentia ipsorum, & hoc intra ordinem seu per sacerdotes ordinis duntaxat. Particulæ singulæ huius primi puncti simul declarantur & probantur. Dicitur primo quōd generaliter & regulariter loquēdo sine bulla aut priuilegio speciali hic nunc agimus. Nam in 2. puncto sequenti tractabimus in uirtute bullæ seu cruciatæ id possit fieri. Dicitur 2. quōd nullus frater min. potest intra & multo minus extra

extra ordinem absolui, nec dispensari à quibuscunq; peccatis referuatis uel non referuatis uel à censuris nisi per prædictos prælatos uel eorum uicarios seu commissarios, uel nisi de licentia ipsorum, ut in q. præcedenti dictum. Et ratio est, quia absolu. seu dispensatio facta à non suo iudice est nulla. ergo omnes alii à prædictis non sint sacerdotes proprii neque iudices fratrum: sequitur quōd eorum sententia & absol. est nulla. Et hoc idem est declaratum statutum & prohibitum per multos summos Pōtiffes, ut patet in compendio tit. absol. excōmunicatio, dispensatio, &c. Ibi uideatur, & constitu. generalibus ordinis idem habetur quoad peccata, & omnes communiter expositores, ut Hug. & Bart. Pis. 7. cap. & alii expresse idem dicunt quo ad peccata referuata & quo ad peccata non referuata, & est cōmunis doctrina doctorū utriusq; iuris, ut etiam patet in Sum. tit. confessio, excōmunicatio, dispensatio &c. secundum subiectam materiam. Dicitur 3. & hoc intra ordinem seu per sacerdotes ordinis duntaxat, quia ministri nō possunt licentiā dare absoluēdi de casibus sibi referuatis extra ordinem seu per sacerdotes qui nō sint de ordine nostro, sed per sacerdotes tantū ordinis nostri, ut ait Hug. Bar. Pis. Neq; possimus absolui per sacerdotes qui non sint de nostro ordine etiam cum licentia ipsorum ministrorum à prædictis casibus referuatis ex uiregulæ ipsis ministris, quales sunt peccata publica ipsis ministris referuata, ut sup. q. 1. dictum est. Et cum prædictis concordat speculum fff. 16. & ratio eorum est quia regula solum concedit quōd per alios sacerdotes ordinis ministri possint imponere penitentiam seu hoc facere. ibi si uerò ministri presbyteri non sint, iniungi faciant per alios sacerdot. ordinis &c. Sed certe hæc eorum ratio non uidetur aperte suum intentum probare, tum quia non uidetur quōd hic regula obligatorie hoc prohibeat ipsis ministris, sed solummodo ait aut dicit quid faciendum & quomodo s. per alios sacerdotes ordinis quando ipsi ministri erant Layci in primitiuo tempore ordinis secundum Bonauent. propter raritatem sacerdotum. Sicq; de ministris sacerdotibus non loquitur neque eis prohibet hoc regula. Immo si de omnibus ministris loqueretur non uidetur loqui obligatorie, ut dictum est, quia nec Clemens quintus hoc computauit inter obligatoria.

Sed

sed solum computauit inter obligatoria illud dictum, si qui fratrum instigante min. mortaliter pecca. &c. usq; eo, q̄ citius poterunt sine mora. Item oēs prædicti expositores indifferenter dicunt quod peccata reseruata ministris, modo sint publica, modo non, quod non possunt committi aliis sacerdotibus extra ordinem: quia regula hoc eis prohibet, constat autem quod regula solum loquitur de publicis, ut sup. q. 1. dictum est. Igitur non uidentur eorum dicta omnino cohærere. Igitur alterum de duobus dicendum uideretur saluo meliori iudicio, i. quod ex ui regulæ nõ prohibetur ministri cõmittere potestatem absolui de sibi reseruatis peccatis, saltem occultis, aliis sacerdotibus extra ordinem, sed solum prohibitum est eis hoc ex Papalibus prohibitionibus generaliter prohibentibus, ne extra ordinem confiteri possimus, & etiam ex constitutione cap. g. seu ex consuetudine habente uim legis, & similiter eodem iure prohibitum est subditis absolui de prædictis per alios extra ordinem, ita quod absolutio erit nulla si attentetur uel saltem propter reuerentiam prædictorum doctorum communiter id dicentium, ut dicendum quod quis aperte non confitet de hoc ut sup. argutum est, tamen ita est quod si ex ui regulæ prohibitum est ministris quibuscunq; committere aliquibus extra ordinem potestatem absolui de sibi reseruatis publicis uel occultis, quodq; fratres non possunt extra ordinem absolui, etiam de licentia ministrorum, nisi in articulo mortis deficientibus sacerdotibus nostri ordinis, quia tunc possent etiã sine licentia ministrorũ per alios sacerdotes absolui à peccatis reseruatis & aliis quibuscunq; peccatis, sine allegatione iterum ea reconfitendi alicui alteri ut est communis regula doctorum, excepto ergo casu mortis, uere uel probabiliter imminentis ut dictum est, non possunt absolui fratres extra ordinem de prædictis peccatis reseruatis etiam de licentia ministrorum, quia multa sunt ex ui regulæ seu multæ conditiones & circumstantiæ obligantes ex ui regulæ, quæ tamen nõ sunt omnino satis explicite computatæ inter obligatoria regulæ per Dom. Clem. 5. ut patet sup. cap. 3. q. 2. & cap. 6. q. 19. & sic possumus dicere quod similiter est hic, quodque breuiter tangendo quod in principio huius cap. 7. tanq̄ obligatorium Dom. Clem. 5. intellexit prohibitum omne aliud quod ibidem secundũ communiter expositores tanq̄ prohibitũ ex regula communiter intel-

ligebatur

ligebatur ut in locis sup. allegatis dictum est. Quod si hoc nõ placeat, eligat unusquisq; quod sibi melius & securius uideatur posse dici. Vel dic quod ex quo directe prohibetur per Bonif. 3. ut habetur in 6. cap. consti. g. Barchinon. ubi sic habetur. Inhibemus uniuerfis fratribus uestri ordinis ne aliquis eorum nisi in necessitate articulo, aliis q̄ prælatis suis peccata sua confiteri præsumant uel aliis sacerdotibus eiusdem ordinis secundum regulam & ipsius ordinis statuta, hæc ibi. Ex quo uidetur quod saltem indirecte ex regula est prohibitũ nobis & ex cõsequenti ipsis ministris committere auctoritatem absolui aliis extra ordinem, quia dicit Papa ibidem (uel aliis sacerdotibus ordinis secundũ regulam) ergo meliori iudicio semper relinquitur quid sit de hoc tenendum quousq; clarius constet: & notandum, quod hic locutus sum de reseruatis peccatis, non de censuris. De censuris enim non est prohibitum ministris committere aliis extra ordinem potestatem absolui & dispensandi, ut patet. Ideo quando expediret, possent committere extra ordinem, & similiter nos de eorum licentia possemus absolui & dispensari per alios extra ordinem, nisi ipsi ubi specialiter per priuilegium, uel per statutum, seu aliis nobis prohiberetur, uideatur de hoc in summistis tit. exemptus, tit. excoicatio, tit. religiosus, tit. dispensatio, tit. absolutio, & in compendio sub eisdem titulis, & alibi secundum subiectam materiam, ubi de hiis latius habetur. Hic enim propter breuitatem sufficit ea tetigisse uel aduouisse ut alibi latius perquirantur: Notandum tamen ad prædicta quod in tab. 19. uic. g. habetur quod claustrali seu cõuentuali fratre nostri ordinis bene potest cõfiteri frater de nostra obseruantia, & hoc de licentia prælatorũ ordinis. Intra ordinem aut̄ & obseruantiam nostram habetur in tab. 7. uic. g. quod nullus audeat confiteri nisi de licentia sui prælati, & sufficit licentia generalis seu etiam tacita secundum cõter doct. ut potest uideri in summistis, tit. confessio. Clerico aut̄ seculari etiam de licentia prælatorum non nisi in extrema necessitate deficientibus sacerdotibus nostri ordinis, ut habetur in tab. 19. uic. gen. & sup. sæpe dictum est.

Secundum punctum est, utrum uirtute bullarum cruciatorũ uel aliorum priuileg. fratres possunt confiteri & absolui & dispensari per alios sacerdotes à supradictis intra uel extra ordinem à peccatis

catu referuatis & nō referuatis & à censuris sine licentia prædicto-
rū prælatorū. Ad quod dico primo, quòd si cōstaret manifeste de
uoluntate Dom. Papæ quòd sic uellet cōcedere facultatē ad præ-
dicta, tūc nullū dubiū esset in hiis: nā cōstat quòd possunt hoc cō-
cedere specialiter & generaliter quibuscunq; Christianis, etiā reli-
giosis uellet & quomodo uellet, ex quo rotū hoc negotiū tāgens
iurisdictionē prælatorū aut iudiciū specialiu eius ordinationi &
potestati subiicitur secundū cōiter doct. & tunc secundū talē con-
cessionē eius possent religiosi sicut & alii Christiani confiteri & ab-
solui intra & extra ordinē de referuatis & c. aliis secundū quòd Pa-
pa illis cōcederet si ut dixi, de hoc manifeste cōstaret: sed quia de
hoc non semper constat, ideo est dubium super hoc.

Secundo dico quòd stando in foro conscientia securius est te-
nere quòd per bullas cruciatæ & per alia priuilegia generaliter
cōcessa omnibus Christianis non intendit Papa quòd nos fratres
min. obseruantia possimus indifferenter confiteri & absolui à
quocunq; intra seu extra ordinem à peccatis referuatis min. prouin-
c. & forte nec à non referuatis. Ratio, quia sic semper per declara-
uerunt omnes Pontifices præcedentes, Six. 4. li. noc. 8. Alexan.
6. Iulius 2. Leo 10. quòd si in suis bullis quantūcunq; generaliter
sonarent quòd oēs Christiani etiam religiosi quicunq; n. endican-
tes id possint, declararunt quòd non poterant sed neq; de ipsis
fratribus min. obseruantia intendebant præfati Pontifices lequi
Ne per tales bullas daretur occasio relaxationi disciplinae regu-
lari, praua q; libertas: inuentiumq; peccatorum, pronitasq; ad
liberius peccandum. Quæ oīa sequuntur ex prædictis bullis quo-
ad religiosos plusq; quæ ad seculares, ut patet experientia: ut ex-
presse hoc dicitur à præfatis Pontificibus ut patet folio. 6. in lib.
ordinis, per Inno. 8. aperte hæc omnia dicuntur, & per Six. 4. &
Iff. 48 per Leonem 10. Clare dicitur quòd per tales bullas & li-
bertates dissoluitur religio occasionaliter, & quòd eam prætextu
fratres ad illicita prohibentur, quòd q; ideo nobis declarant pro-
hibitum, ne s. eis utamur aut uirtute earum possimus absolui, nisi
de licentia nostrorum prælatorum, s. min. prouincialium. Quod
sine illiter credendum est uelle & intendere omnes alios Pontifices
& successores, quòd si per tales bullas non intendunt concedere
nobis præfatam licentiam generalem cōstendi, maxime de refer-
uatis in dissolutionem religionis. Non enim est credendū quòd

uellent concedere bullis in obseruantia relaxationem: ex quo id
facere nō possent præfati Pontifices cum bona conscientia tanq;
dissipatores Ecclesiasticæ dificii, si ipsi essent satis informati de re-
laxatione ordinis quæ ex prædictis bullis subsequitur. Ideo cum
eis hoc non constet quando tales bullæ ab eis impetrantur gene-
raliter pro omnibus Christianis (quòd si constaret nō est creden-
dum quòd sic culpabiliter concederent) sequitur quòd saltē quo-
ad nos in foro conscientia quoad prædicta sunt subreptitia, uel
quòd pro nobis noluerunt tales bullas concedere ut dictum est:
quantūcunq; generaliter de omnibus sonare uideantur. Clau-
sula enim generalis debet interpretari & limitari secundum ius di-
uinum & etiam humanū, neq; debet extendi ad ea quæ quis non
esset uerisimiliter concessurus in specie, si cōstaret ei oīo de causa
& de aliis incouenientibus, maxime in materia aliquo qualiter & par-
tim odiosa quæ militat contra ius cōe, qualis est in propo. ut est
cōis regula raritarum utriusq; iuris. Imo dato sed nondum con-
cesso quòd Papa intēderet quòd fratres possent accipere tales bul-
las, non possent uirtute earum absolui de referuatis min. prouin-
c. secundum regulam, nisi id Papa specialiter aliter exprimeret. Itaq;
de hoc constaret, & ratio est licet in præfatis bullis concedatur ac-
cipientibus eis quòd possint absolui ab omnibus etiam referua-
tis Papæ hoc non sufficit pro casibus secundum regulam mi. prouin-
c. quia ut habetur in cap. quòd translationem de officio dele-
gati, in istis exorbitantibus & prohibitis non fit extensio de
uno casu ad aliud, etiam per maioritatem rationis, quæ bene pos-
set dici quòd hoc cap. quòd translationem non facit ad rem,
neq; casus secreti sunt ex regula referuati ministris, ut sup. i. q. di-
ctum est. Prædictis tamen non obstantibus dicendum est, quòd
si Papa bene informatus de prædictis concederet aliquando ta-
lem bullam pro aliquo seu aliquibus religiosis nostris specialiter
seu etiam generaliter, ita quòd probabiliter constaret Papam sic
uelle saltē in pro illa uice ut absolueretur oīo, tunc bene possemus
secundum tenorem bullæ absolui sicut sæpe contingit quādo ce-
lebratur cap. g. Papa concedit specialē auctoritatē toti ordini, ut
possint oēs se mel absolui ab oīnis referuatis à sacerdotibus ordi-
nis & nunquam concedit quòd se semper generaliter toties quoties
quandocunq; id possint, neq; quòd extra ordinem confiscantur.

Et similiter credo quòd possumus semel absolui intra ordinem ab omnibus etiam reseruatis, quando Papa propter specialem necessitatē ecclesie præcipit seu statuit quòd oēs Christiani confiteantur seu ieiuent & orent & recipiant sacramentū Eucharistie infra tot dies, & ad hoc melius faciendum concedit auctoritatem confitendi cuilibet & absoluedi à quocunq; etiam reseruato &c. ut in nostris temporibus aliquoties concessum est, quia tunc crederem quòd nos etiam possumus intra ordinem cōfiteri & absolui ab omnibus etiam reseruatis, semel tantum intra illud tempus secundum tenorem bullæ seu iubilei: quia sic credendum est Papam uelle in illa generali concessione iubilei, & de aliis simile iudicium habeatur. Et ad prædicta omnia facit quædam constitutio declaratiua facta. in c. g. Burdegalen. anno Dom. 1520. ubi sic habetur. Vt fratribus iuxta regulæ puritatem maior recipiendi sacramentū pœnitentiæ tribuatur occasio, Reuerendis. pater min. g. tam quo ad fratres, q̄ quo ad moniales reuocat omnes gratias, facultates, confessionalia, indulgentias & quaslibet literas sub quacunq; forma uerborum, etiam à sede Apostolica concessas, siue uigore bullæ cruciatæ uel fabricæ sancti Petri de urbe, aut quarumlibet confraternitatum pro quanto sunt in præiudicium casuum ministris reseruatorum, declarando esse contra sanctissimi Domini Papæ uoluntatē, tam fratres q̄ sorores uti præfatis gratijs quoad cōfessiones faciendas de casibus prædictis, aut contra ordinis instituta absq; licentia generalis aut provincialis min. quouis modo sit etiam irritum & inane, quicquid alias fuerit attentatum, & hoc uigore cuiusdam breuis præmissorū declaratorij ab Alex. 6. olim concessi, & breuis specialis Leonis 10. Reuerendis. patri min. g. missi, & in hoc cap. publicati, ha cibi. Et cū prædicta sententia concordat collector cōpendij tit. cruciata in fine, q̄ uisali. stando in rigore literarū bullarū ut sonant generaliter dicant oppositū, quòd s. de facto. Papa uult quòd fratres possint accipere & uti prædictis bullis, tum quia sic litera bullarum sonat aperte, tum quia consultus hīs temporibus Papa super hoc respondit, & similiter commissarii bullarum auctoritatem Papæ ad hoc habentes, modo Papa id culpabiliter uelit & intendit, modo non, tamen de facto id uult, ut dictum est. Sed primum uidetur securius in conscientia, quis in foro exteriori iudiciali forte aliud dici possit.

sit stando in sonitu literæ tamen. Sed quia in hīs agitur corā Deo ideo uniuscuiusq; conscientia conuenitur ad limites rationis & edificationemq; religionis, uideat quomodo se dubio quis exponat: in dubiis enim tutior pars est eligenda. Attendatq; religiosus uir quòd tales bullæ sæpe extorquentur, earumq; commissarii ut recipiant suam pecuniā accumulatiuis. Declarare aliquando posunt & forte cōtingit id quod sicut Papa & nō somniauit: & uellent quòd omnes etiam nondum nati bullas acciperent darentq; pecunias quòdq; iam corrui in platea ueritas à facie pecuniæ & mortua est sine confessione, ac perinde sine absolutione. Ideo cōsulendū est ne quis temere exiliat gremium statutaq; suæ religionis, neq; transgrediatur terminos quos patres sui poluerunt ad religionis ædificationem & conseruationem. Nā & summus Pontifex qui est ædicator sæpium religionis rationabiliter agens, mauult religionem sibi cōstare, q̄ per huiusmodi bullas ab eo extortas dissipari. Sed & de prædictis qui plura & latius uidere uoluerit, legat in prædicto compendio tit. cruciata, & tit. absolutio. quia ibi de hīs. Prædictis tamen non obstat. Leo 10. fiff. 49. cōcessit specialiter ordini nostro quòd fratres nostri prædicatores & alij etiam fratres quando sunt extra conuētum & non possunt habere copiam sacerdotes nostri ordinis, quia nō habent socium confessorem, possint confiteri peccata sua alteri religioso alterius ordinis uel presbytero seculari. & hoc dum modo fiat sine fraude & dicant prælato suo, hæc ibi. Pondera limitationes: & notandū quòd hic non loquitur de casibus reseruatis, neq; datur maior potestas q̄ si ab alio confratre ordinis simplici sacerdote absolueretur. Notandum etiam quòd min. g. & provincialis in cap. g. & provincialibus possunt declarare utrum à tali concessione & ab aliis similibus uiuæ uocis oraculo tantū concessis, fratres debeant cauere & non uti ea, ut habetur in compendio tit. privilegia fratrum, f. 26. Notandum etiam aniam tute fratres possint uti tali concessione, ex quo quando cunq; id sciunt prælati ordinis prohibent & puniunt utētes ea contra ipsorum prohibitiones, quia & nolunt concedere licentiam ad id.

QVAESTIO IIII. Quæritur quot & qui sunt casus cōiiter seu generaliter in toto ordine reseruati min. provincialibus, & quæ sit pœna absoluentis ab eis sine auctoritate

Fortitate uel commissione supra dicta? Respondeo per suo puncta, Quorum primus est, Casus nanc coeter in toto ordine referuntur. prouincialibus sunt 14. qui sequuntur.

Primus est peccatum inobedientie & contumacis quod est quando quis trina monitione praemissa factis congruis interuallis per diem, naturale, s. per uiginti quatuor horas inobediens perseverat.

Secundus, peccatum detentionis proprietariae quarumcunque rerum, quod est quando fratres aliqui nolunt libros uel res alias usui suo concessas concedere alteri fratri, uel non permitterent nisi renitentes & inuicti res & huiusmodi a praelatis sibi auferri. Nam quod diu tales sunt in tali aho seu a naturali praeparatione uoluntatis quod ad praecipuum praelati non concederent neque permitterent nisi iniuri seu coacti res sibi auferri, sunt in peccato detentionis proprietariae interioris, & quando exterius defenderent, resisterent seu absconderent a praelatis, tales res sunt in peccato detentionis proprietariae exterioris, ut habetur declaratum in cap. g. Fontemacianus no. Dom. 1457. celebrato, ut patet in tab. 3. uic. g. Similiter est peccatum detentionis proprietariae ut elicitur ex expositoribus super regula in sexto capitulo ut patet ex dictis supra sexto capitulo & quaestione septima, quando aliquis frater habet aliquam rem scienter & uoluntarie sine licentia aut contra uoluntatem praelatorum & eam deinceps cum tali animo, ad suum usum, seu ad faciendum de ea ut dominus illius, dando, uendendo, commutando, seu alias quomodolibet distrahendo seu disponendo. Ex quibus patet quod fratres qui aliquando alicubi abscondunt seu deponunt apud aliam personam libros, tunicas, seu alia quaecumque suppellectilia quibus utuntur cum tali aho ne uideantur & ne tollantur per suos praelatos quando uisitant cellas fratrum seu ipsos fratres, ut uideant quid habent fratres subditi, tales inquam fratres sic abscondentes sunt in peccato detentionis proprietariae reseruato in provincia. Quod si quis absconderet aliquid non quidem tamquam rem utilem, aut non aho carendi tali re, sed potius ne confundatur si praelatus sciat aut uideat talem rem haberi ab eo, utpote si abscondit quis cibos, aleas, seu chartas lusorias quas habet, ne si deprehendatur ad suam confusionem, aut si abscondit literas in quibus continetur aliquod secretum quod dicitur, quod non uult sciri a praelato. Similiter si abscondat sermones quos ipse fecit, ne aliquando

sciantur a praelato eorum fabricae &c. huiusmodi, tunc quis forte aliquando sit peccatum aliud gulae, auariciae spiritualis, inobedientiae aut alterius turpitudinis, non tamen credo quod sit peccatum hoc proprietariae detentionis rerum ex quo tales res non absconduntur ut res, sed potius ut secretum culpabile seu non culpabile seu ut instrumentum suae confessionis, seu ut non confundantur, aut puniantur, aut non deprehendantur peccata sua seu secreta eorum. Non autem ut res alicuius ualoris in se ad usum ipsius. Ideo tales abscondentes ex quo non faciunt neque peccant contra praecipuum aut uotum pauperum in hoc sequitur quod non incurrunt peccatum reseruatum proprietariae detentionis rerum: quod aliquando aliud peccatum ex hoc incurrant, ut dictum est.

Tertius, peccatum seu lapsus carnis tam secum quam cum alia persona quacumque & quomodocumque commissum, ut uidetur aliquibus sanctis de pollutionibus cum seipso factus hic includitur quando interueniunt tactus uel motus corporales enormes. Reliqua de tactibus impudicis, enormibus de quibus infra in 5. casu dicitur.

Quartus, sollicitatio uel incitatio ex certa scientia ad peccatum carnis, & hoc quomodocumque fiat ideo siue fiat per literas amatorias seu requisitorias inducentes ad peccatum carnis tacite uel expresse, siue fiat per nuncium siue alium, siue per uerba, per signa uel per frequentem uisitationem, per dona, aut munuscula quomodocumque ergo fiat, si fiat scienter & cum intentione determinata inducendi illam aliam personam quancumque ad peccatum carnis committendum cum ipsemet inducente seu cum alia, seu pro alia persona: itaque quod hoc non faceret ipse nisi ad talem finem, est sollicitatio ad peccatum carnis reseruata in provincia. Similiter ut uidetur aliquibus qui seipsum sollicitat seu incitat per tactus aut motus oblenos cum uoluntate libidinosa cum proposito deueniendi in pollutionem sui ipsius tantum, quamuis non subsequatur ipsa pollutio sui ipsius ad peccatum carnis cum seipso tantum: & similiter est casus reseruatus sicut sollicitatio alterius ad peccatum carnis, sed & aliis uidetur, & mihi, & rationaliter quod lapsus carnis & sollicitatio ad peccatum carnis intelliguntur reseruari in tertio & quarto casu, quando sunt cum secunda persona: quando uero secum, in quinto casu sequente.

Quintus

Quintus tactus quicumque impudicus & enormis cum quacunque persona etiam cum seipso factus. Et notandum quod ut sit reseruatus istud peccatum requiritur quod sit tactus, non enim sola uisio seu loquutio etiam enormis est reseruata, nisi sit sollicitatio de terminate facta ad peccatum carnis ut dictum est. Requiritur secundum sit tactus impudicus .i. libidinosus seu luxuriosus factus cum animo delectandi. Nam si fiat talis tactus leuiter sine tali animo libidinoso, sed ex familiaritate, ex consuetudine proxima, aut ex ludo, aut ex alia leuitate, dummodo non sit perfecte libidinosus uoluntas, non est casus reseruatus, quia nondum est tactus oio impudicus. Requiritur 3. quod sit etiam enormis talis tactus impudicus: enormis in q. i. ualde notabiliter impudicus. Ita quod ipsa statim fronte notabilem insuetam communiter & magna animi impudicitiam libidinosamque uoluntatem in carnali delectatione talium tactuum praeseferat seu ostendit talis tactus. Sicut dicitur enormis iniuriosa laesio illa quae est & magna extraordinaria notabilis. Ideo quantumcumque sit tactus impudicus si non sit etiam enormis: id est, notabilis, ordinaria & magna & impudicitia tactus non est reseruandus quis sit mortalis: & bene Galetanus secundum Tho. 2. 2. q. 74. art. 4. probat contra Martinum de magistro. lib. de temperantia, q. de luxuria, quod tales tactus libidinosi sunt mortales non tamen reseruati, si non sint enormes, quia expresse dicitur quod est reseruatus tactus impudicus & enormis simul, ut dictum est.

Sed dubium est in quo stat & quomodo agnosceretur praedicta enormitas seu notabilis impudicitia tactuum praedictorum? Respondeo multi multa dicunt. Mihi tamen saluo semper meliori iudicio dicendum uidetur quod tam ex ipso genere actus impudici, quam ex aliis circumstantiis, potest & debet considerari enormitas seu notabilitas iniuriae & laesionis enormis, ut habetur in summis, tit. enorme. Ideo tactus impudicus dicitur enormis aliquando ratione personae, utpote si mas in marem libidinosus tactus quoscunque exerceat: Aut si quis in seipso, etiam si non perueniat ad pollutionem, etiam si non cum intentione deueniendi in pollutionem fecerit, uoluntarie tamen cum plena deliberatione praedictos tactus aut motus libidinosos. Notentur particulae, quia cum quis semidormiens non habens plenam deliberationem, neque

numa

num iudicium rationis: illusiones has patitur, seu facit praedictos motus aut tactus, qui uis forte peccet habens aliquale iudicium rationis, non tamen credo quod mortaliter peccat, & per consequens non incidit casu non reseruatum, etiam si deueniat in pollutionem. Videatur Martinus de reuerentia, in q. de pollutionibus, & q. de ebrietate. Et Adrianus in 4. in materia de Euch. ubi agit de impedimento pollutionum, & Gerson in tract. de pollutionibus qui omnes exactius hanc materiam pertractat. Tales ergo tactus impudici de liberari facti a mare in mare uel cum seipso, uel etiam si fiant cum matre uel filia carnali ratione personae, sunt enormes, & notabilem impudicitiam extra ordinariam extra naturam aut contra naturam habentes. &c. Item ratione loci possunt esse enormes, utpote si religiosus mulierem contrectet seu pertractet in locis inhonestis, utpote in pudendis, cruribus &c. huiusmodi. De osculis autem & amplexibus a facie ad collum tantum, aliquibus uidetur quod etiam sint enormia, aliquibus non. Mihi autem uidetur quod non sunt enormia ratione loci, possunt tamen esse enormia ratione alterius circumstantiae modi, & finis, tempori, aut &c. ut infra dicetur per singulas circumstantias discurrendo. Item ratione circumstantiae finis possunt esse enormes, utpote si religiosus mulierem osculetur libidinoso, seu pertractet quomodo cum intentione pertractandi eam, sic per tactus paulatim incitando ad peccatum carnis, maxime si talis incitatio per oscula & tactus sit notabilis in se. Ratio, quia hoc uidetur potius pertinere ad sollicitationem ad peccatum carnis supra dictam reseruatum. Item ratione circumstantiae modi, utpote si frater libidinoso mulierem osculetur seu pertractet, modo tamen obscuro aut insolito, utpote incumbendo alter super alterum, seu alias turpitudines immiscendo, &c. quas ipsa uoluptas a sinuent, nec fas est scribere seu explicare. Item ratione circumstantiae temporis, aut loci sacri, aut sancti &c. ut uidetur aliquibus, utpote si religiosus indutus uestibus sacris, seu tempore quo ministrat sacramentum Euch. aut si publice & scandalose coram multis ita libidinoso osculetur seu pertractet mulierem aliquam quod nullo colore possit rationabiliter libidinem suam publicam excusare seu palliare, tunc credunt etiam esse notabiliter turpes & enormes tales tactus impudicos seu libidinosos, etiam si breuiter fiant, si tamen fiant & liberate, ut dictum est. Et ubicumque aliqua praedi-

RR

clarum

ctarum circumstantiarum concurrat in tactu libidinoso seu impudice facit eum esse enormem & referuatum, ut dictum est. Secus ubi est tactus impudicus sine aliqua praedictarum circumstantiarum, ut quando religiosus tangit seu tenet manus mulieris etiam cum animo delectandi ibidem tantum, aut quando eam simpliciter osculatur, ut coiter sit inter homines, aut amplexatur etiam animo ibidem delectandi libidinoso ut dixi, quis de per accidens & praeter intentionem subsequatur inde aliqua pollutio secreta in aliquo ipso: non est enormis neque referuatus tactus ille impudicus & mortalis, dummodo non admisceatur aliqua praedictarum circumstantiarum & dummodo non faciant in intentione se uel mulierem prouocandi ad lapsum carnis, quia si aliquid horum admisceatur, tunc est etiam enormis & referuatus, ut dictum est. Sed notandum quod quando in praedictis omnibus fuerit dubium, an talis tactus sit enormis ex tali circumstantia an non, hoc iudicare & determinare pertinet ad eum qui habet auctoritatem absoluendi a tali casu referuato, qualis est min. prouinc. quia generaliter ad eum pertinet determinare in dubiis super aliquo casu ad quem pertinet auctoritas absoluendi seu dispensandi super eo, & cui committitur principale committitur & accessorium, ideo Guardiani quibus hoc committitur coiter a prouincialibus deberent esse instructi super hiis uel habere declarationem a ministro prouinciali, seu a capitulo generali, prouinciali, quia forte aliqui eorum sunt minus docti in hiis uel quam eorum subditi, & caveant ne in manifeste enormibus peccatis iudicent non esse enormia: aut econtra, quia seipsum & alios in tali iudicio manifeste erroneo deciperent.

Sextus casus est, furtum rei notabilis, seu frequenter iteratum. Res notabilis dicitur calix argenteus, crux uel aliud notabilis ualoris, attentis debitis circumstantiis: furtum etiam frequenter iteratum etiam si sit de rebus parui ualoris est casus referuatus, utpote quando quis est assuetus furari hodie unum quid etiam uile, & cras aliud & huiusmodi. Nam frequentia aut quantitas est circumstantia quae saepe mutat speciem peccati de ueniali in mortale, ut de hiis latius potest uideri in Angest. in moralibus, ca. 8. & Hadria in .6. quol. art. 2. & in 7. quol. art. 2. & alibi secundum communiter doct.

Septimus casus est, iniectio manuum uiolenta in quancunque personam.

personam. Et notandum quod in quancunque personam clericum siue secularem fiat talis iniectio uiolenta taliter quod sit peccatum mortale, est casus referuatus tale peccatum, ut hoc declarat Reuerendissimus mistr. gener. frater Vincentius Lunel in cap. prouinc. proximae Castellae, cum toto simul Cap. prouinc. anno Do. 1737. & expressius habetur in consti. generalibus antiquis 7. cap. & sic habetur in spec. ff. 16. sed si talis iniectio uiolenta fiat in personam ecclesiasticam quancunque ultra peccatum mortale referuatum, ut dictum est, incurritur excoicatio a iure referuata Episcopo uel Papa, si sit enormis, ut patet in summiss. tit. excoicatio. Sed in ordine nostro talis excoicatio ex ui constituitur, g. ut habetur in constit. Barchinon. cap. 6. referuatur custodi uel Guardiano, si custodis poenitentia infra diem naturalem minime posset haberi, aut uicario Guardiani, si custodis uel Guardi. praesentia infra triduum non possit haberi. Hoc autem tam priuilegium quam statutum intelligitur de iniectioe atroci uel subditi in praetatum, haecibi. Sed notandum quod si guardianus habet a ministro prouinc. commissionem ratione officii guardianatus absoluendi non solum a casibus referuatis, sed etiam ab excoicationibus (quod ex literis guardianatus constare potest) tunc potest absolvere a praedicta excommunicatione (etiam non expectato praedicto temporis interuallo) similiter & uicarius guardiani in eius absentia sicut a casibus referuatis potest statim absolvere non expectato praeteruallo, ut sup. q. 2. dictum est. & hoc maxime est uerum in foro consc. nam in foro exteriori forte non esset uerum pro quanto hoc esset in praedictum iurisdictionis custodum aut guardianorum qui non debent se inuicem conturbare in suis officiis secundum eadem statuta generalia Barchinon. & forte minister prouincialis non intendit guardianis committere praefatam suam auctoritatem in praedictum custodum, ut dictum est, saltem in foro exteriori. Ideo ubi habentur custodes oportet de hoc informari quomodo talis auctoritas per ministrum prouincialem committitur quo ad sententias. Nam si quo ad sententias nihil committitur, sed solum quo ad peccata seu casus referuatos, tunc non est dubium. Nam itandum est praedicto statuto Barchinon. quo ad sententiam praedictam excoicationis pro iniectioe uiolenta.

Et hoc nisi habeatur aliud priuilegiū, uirtute cuius *Quar.* ex suo officio sine ulla alia commissione possint absoluerē ab illa & ab alia excoicatione: quod ideo dico quia iam habentur multa priuilegia uirtute quorum possunt nostri praelati, s. min. g. prouinciales & cust. absoluerē suos subditos, etiā hospites ad eos declinātes ab omnibus excoicationibus & aliis censuris, prater q̄a quibusdam ibidem exceptis: & est dubium an talibus priuileg. possint uti etiam Guardiani sicut & possunt priores conuentuales & eorum praesidentes fratrum ordinis praedicatorum. Imo & uidetur probabilius quod sic possunt uti, ut de hoc latius habetur in compendio tit. absolutio. & similiter in multis festiuitatibus anni possunt fratres uirtute multorum priuilegiorum absolui ab omnibus excoicationibus (exceptis quibusdam expressis) per quem cur q; confessorē potentem absoluerē a peccatis. Ideo tunc saltem in foro conscientiae, nō est opus recurrere ad cust. uel ad *Guar.* uel ad aliū superiorē pro absoluteione a praedicta excoicatione, etiam si sit pro iniectioe atroci uel subditi in praelatum, ex quo in praefatis priuilegiis non excipitur, de quibus omnibus uideatur in compendio ubi sup. Notetur autē hic quod uirtute praefatorum priuileg. nullus frater potest absolui a peccatis seu casibus referuatis min. prouinciali, quia sic saepe declaratū est per praelatos ex parte Papae: quod q; sic Papa intendit ut sup. q. 3. dictum est, sed solum possunt absolui a censuris & lucrari indulgentias secundum praedicta priuilegia, saltem in foro conscientiae. Ex quibus patet quod quamuis quis sit absolutus ab excoicatione praedicta pro iniectioe uolenta in personam ecclesiasticam modo sit absolutus in foro conscientiae modo in foro iudiciali publici, remanet ligatus ut absoluat in foro consc. sacramentaliter a casu referuato mi. prou. pro peccato praedicta iniectiois. ideo oportet auctoritatem mi. prou. habere ad id sicut & ad absoluteionem aliorum peccatorum referuatorum, ut sup. dictum est.

Octauus casus est, falsum testimoniū in iudicio factum, quod intellige modo sit pro modo contra aliquem tale falsum testimoniū, quia ex quo ius non distinguit sed simpliciter dicit quod falsum testimoniū in iudicio factum est casus referuatus minist. prouin. ergo nec nos distinguere debemus.

Nonus casus est falsa criminatio in infamiā cuiuscunq; ubi notandum

randum quod ut sit casus referuatus requiritur quod sit criminatio & infamatoria cuiuscunq; .i. quod falso imponat aliquod crimen .i. peccatum mortale notabile dignum correctione publica, seu quod communiter cedit in infamiā committentis illud, utpote si quis frater falso diceret de alio fratre ordinis nostri quod fornicatus est, uel quod uidit eum habere uel accipere pecuniam manibus propriis contrectando polyticae, uel quod est proprietarius, uel quod furatus est aliquid notabile &c. huiusmodi, quia intra nostrum ordinem talia crimina sunt digna correctione publica graui, & sunt infamatoria, licet & sint apud seu inter seculares. Similiter si de aliquo seculari aliquis frater falsa diceret quod est furatus tale quid notabile, uel quod peccauit contra naturam, &c. huiusmodi. Credo quod quis ex tali falsa criminatione infamatoria dese, ut dictum est, non sequatur infamia illis de quo dictum est tale crimen, utpote quia audientes non credunt tali fratri infamanti, credentes eum falso ex odio contra alium id dicere: quod nihilominus est casus referuatus, etiam si extra iudicium id dicat, seu falso infamare alium praedicto modo conetur: quia ut sit casus referuatus, sufficit quod tale crimen sit infamatorium & falso impositum alicui ut dictum est, quamuis cognoscatur tunc uel post falsitas infamantis, seu quis ei non credatur, & ex hoc non sequatur actualiter infamia, sufficit ad casum referuatum quod quantum in se fuit falsum crimen in infamiā, cuiuscunq; scienter dixit, seu imposuit, ut diximus: quod si non falso quis crimen uerum quantum cunq; infamatorium dixit de aliquo, & quantumcumq; infamia sequatur. Similiter si nō dixit scienter sed leuiter seu in aduerter, ita quod non peccauit mortaliter sed solū uenialiter, falsum crimen infamiā cuiuscunq; dixit. Similiter si non dixit crimen infamatorium, sed crimen aliud quantumcumq; mortale & falsum & falso & scienter dixit, quod tamen non est infamatorium inter tale genus hominum, quibus & de quo dicitur tale crimen: utpote si de uno seculari concubinario dicatur quod cum una alia fornicatus est & huiusmodi, tunc in quocunq; istorū trium casuum non est casus referuatus, quamuis sic dicendo seu infamando peccet aliquando mortaliter, aliquando uenialiter talis frater, qui aut sit casus referuatus requiritur quod frater dicat crimen falsum de aliquo, & quod sit infamatorium: & quod sic scienter aut sic leuiter aut

aut inaduertenter dicat illud quòd sic dicendo, aut sic leuiter dictū non retractando ut debite potest, peccauerit mortaliter, nam ut supra quæstione prima, dictum est, nullus est casus reseruatus nisi sit peccatum mortale, ex se seu ex circumstantia quacunque seu etiam ex sequela debita prouideri & caueri sub mortali, ideo cauenda est lubricitas linguæ, & de hiis latius uideri potest in summistis, & pulchrius in Hadriano in undecimo, quod libello, in quarta sententiarū, ubi agit de restitutione famæ, seu si maui& in quodam nostro tractatu detractatione & denunciatione ibi omnia distinctius compegimus.

Decimus casus est, compositio uel projectio aut publicatio libelli famosi .i. infamatorii: per libellum aut famosum intelligitur omnis scriptura seu charta cōtinens in se aliqua mala notabilia in infamiam seu maculam notabilem alicuius uel aliquarum personarum, quæ quidem mala non sunt alias publicata, seu quæ non possunt legitime probari. Neq; qui componit proiicit aut publicat talem scripturam uult ea probare, sed solum uult ea probare faciendo suum nomen, & diuulgando per scripturam prædicta mala, & talis scripturæ auctor seu compositor & adiutor ad componendam. Similiter & qui proiicit seu ponit talem scripturam seu libellum infamatorium in aliquo loco ut alii legant & uideant. Si militer qui inuentum talem libellum maliciose ostendit aliis seu publicat, omnes isti incurrunt peccatum reseruatum. Et aliquando contra tales est etiam excoicatio per statuta prou. alicubi inflicta & à iure coë est excommunicatio ipso facto Papæ reseruata contra facientes libellos famosos contra ordinem nostrum minorum & prædicatorum, ut potest uideri in summistis titulo excommunicatio.

Vndecimus casus est, falsificatio sigilli cuiuscunque personæ notabilis: per personā notabilem intelligitur ois persona in dignitate quacunque ecclesiastica seu laicali, de quo uideatur sum. tit. dignitas, tit. persona. An aut tabellio seu notarius publicus censeatur persona notabilis seu dignitatē laicā seu ecclesiasticā in nostro proposito habere, crederem quòd sic, ex quo in scripturis seu sigillis est habens præcellentiam super alios ad fidem faciendam in foro contentioso, & sic large comprehenditur sub nomine dignitatis seu

tis seu personæ notabilis. Per sigillum aliqui intelligunt etiā subscriptionē seu signum quodecunque cum nomine subscribētis ad fidem faciendam delcripturis: & ratio, quia utrunq; scilicet sigillus, & subscriptio ordinantur ad idem, scilicet ad fidem faciendam, ergo utriusque falsificatio eadem ratione prohibetur & reseruatur, & placet mihi Ergo falsificatio, id est, sigillatio seu subscriptio, aliquarum literarum false facta sub nomine alicuius personæ notabilis supradictæ est peccatum, reseruatum ministro prouinciali, ut dictum est. & insuper incurrunt alias pœnas secundum statuta generalia ordinis, ut habetur in constitut. generali Barchinon. quòd quicumque frater per se uel per alium sigillum uel literas prælatorum uel principum, generalium, uel prouincialium ministrorum uel uicariorum eorundem, uel aliorum notabilium personarum falsificare præsumpserit, si legitime fuerit deprehensus carceri mancipetur, quòd si falsificauerit sigillum uel literas ministri generalis seu eius uicarii, non liberetur à carcere sine speciali mandato eiusdem ministri generalis uel uicarii generalis.

Duodecimus casus est, quando accusari seu uisitati inquirunt scienter de nominibus ipsos accusantium. Nisi quando accusatus de crimine petit à prælato accusantium seu testium nomina ad se excusandum sibi reuelari, notentur uerba: & insuper si tales accusati inquirentes sunt uicarii prouinciales custodes uel guardiani, ultra peccatum reseruatum tenentur ieiunare infra 6. menses decima quinta diebus in pane tantum & aqua, sine dispensatione, & per superiorem debent cogi ad id faciendum.

Decimuustertius casus est, releuatio nominum accusantium seu uisitantium accusatis uel aliis nescientibus scienter facta, nisi quando de crimine accusati ad excusationem suam petierint à suo superiore accusantium & testium nomina sibi reuelari, notentur uerba. Et insuper superiores generales uicarii custodes & guardiani, si reuelando contrafecerint, nec non & subditi accusatores eorum reuelantes eisdem prælatis tenentur ieiunare quindecim dies, ut supra, & debent cogi à superioribus ad id ultra peccatum reseruatum ministri prouinciali, quod incurrunt, ut supra dictum est.

Decimus

Decimus quartus casus & ultimus, est quando quis deponit coram aliquo praelato uel uisitatoe false ac scienter de aliquo crimine contra aliquam fratrem, uel ad hoc faciendum aliam personam inducit aut reuocat false, seu ad reuocandum inducit quod uere depositum erat. Notentur particularæ, Notetur etiam quod non potest talis à prædicto casu referuato absolui priusquam satisfaciat proat sibi possibile fuerit in forma secundum quam deposuit uel reuocauit, s. publice: si publice, uel occulte, si occulte deposuit uel reuocauit, & insuper debet incarcerari si de prædicto crimine conuictus fuerit, quia sic habetur expresse in statutis g. Barchinon. cap. 6. ibi uideatur, & habentur ibidem omnes casus referuati supra dicti. Et quod uisoli non alii casus referuati habebantur, Nunc autem cõter in ordine solum habentur 14. supradicti, ut dictum est.

Secundum punctum principale quo ad absoluentes à supra dictis seu aliis referuatis est. Et dico primo quod quicumque ex certa scientia absoluerit præsumperit à prædictis seu aliis casibus referuatis sine auctoritate sibi commissa, ut supra q. 3. dictum est. Similiter qui scienter procurat absolui à tali sacerdote non habente commisionem peccat mortaliter uterque, & insuper nulla est talis absolutio: patet ex dictis & dicendis quod si non scienter sed ex ignorantia ueniali id fecerint excusantur à mortali peccato sic absoluendo seu absoluteione procurando à prædictis, tamen ipsa absolutio est nulla, ut dictum est & dicitur. Secundo dico quod quicumque frater ex certa scientia præsumperit absoluerit de prædictis primis uidecim casibus referuatis seriatim positus est ipso facto suspensus à confessionibus audiendis, nec restitui potest nisi per min. provinciale. Et quicumque in hoc uiciosus fuerit deprehensus seu legitime conuictus, pena carceris est puniendus, ut habetur in constituto g. Barchinon. cap. 6. Absoluens autem à tribus ultimis casibus referuatis supra positis non incurrit prædictam suspensionem secundum prædicta statuta generalia Barchinon. sed bene alias penas carceris, et in prædictis statutis g. habetur etiam sic. Si quis autem ausus fuerit affirmare quod quilibet sacerdos possit absoluerit à peccato super quo non habet commisionem auctoritatem & maxime de prædictis (s. undecim primo positis in principio primi puncti præcedentis) & correctus reuocare noluerit tanquam errans & subuersor carceri mancipetur, hæc ibi. Sed postea in cap. g. sequentibus est prædicta

prædicta pena quo ad omnes casus referuatos indistincte aliter posita & aggravata. Nam in cap. g. Burdegalen. anno Domini 1520. celebrato, habetur in tab. sic. Qui ausus fuerit absoluerit uel affirmare quod possit quis absolui à casibus ministris referuatis etiam occultis & secretis super quibus non habetur specialis auctoritas, pro prima uice priuetur auctoribus legitimis; pro 2. carceri mancipetur, hæc ibi. Et in tab. cap. g. Carpen. anno Domini 1521. celebrato postea sic habetur. Asserentes quod quilibet confessor potest absoluerit à quibuscumque casibus etiam referuatis & secretis. Si milititer absoluentes ab eis, pro prima uice auctoribus legitimis sint priuati, & si fuerint recidui, carceri mancipentur, hæc ibi. Et sic patet quod huic statuto est standum quod omnes casus referuatos sine ulla differentia, quous in spec. fff. 16. aliter dicatur secundum constit. g. Barchinon. supradictas, quia forte tunc nondum erat celebratum prædictum cap. g. ubi est aliter dispositum quoad hoc ut dictum est, unde si concederetur custodibus & Guardi. quod possent sibi referuare casus aliquos, iam absoluens ab eis sine commissione sibi facta incideret in præfatas penas secundum cap. g. Carpen. nisi aliter in alio cap. g. disponeretur. Sed semper absoluens nihil facit & absolutio est nulla & peccat mortaliter si scienter absoluat & absolui procurat, ut superius dictum est, & ut patet ex dictis supra q. 2. secundum Alex. 6. & q. 3.

Tertio dico pro declaratione prædictarum & aliarum penarum ipso facto infligendarum, quomodo debeant intelligi, dico ergo quod in cap. g. Carpen. supra dicto sunt reuocata, quia ibi sic habetur ordinatum, quod s. pro serenitate conscientiarum fratrum Reuerendissimus pater mi. g. una cum suis cap. gen. suspendit quassat & irritat omnes & singulas priuationes & censuras à suis prædecessoribus forte per sua statuta uel capitula generalia latas, quæ præiudicium possent fratrum aut sororum animabus inferre, hæc ibi. quomodo ergo debent intelligi seu infligi, dico quod in cap. g. Burdegalen. anno Domini 1520. celebrato sic habetur, Ordinatur pro conscientiarum fratrum quiete quod multæ penæ quæ ipso facto infliguntur in statutis generalibus de cætero intelliguntur sic infligi quod s. cum primum ministrus aut praelato de perpetratiõne propter quod pena infligitur constituitur, tenetur indispensabiliter penam taxatam fratri delinquenti

infigere, hæc ibi. Sed quia ibi non satis hoc est dilucidatum, ideo tandem in cap. g. Assisi anno Dom. 1526. celebrato sic habetur. Declaratur quòd ubicunq; in statutis gene. uel particularibus taxatur pœna incurrenda ipso facto, in talem pœnam nullo modo incurritur nisi post declarationem factam à prælato. Prælati autem non declaret delinquentem commississe factum pro quo pœna erat imposita ipso facto nisi per rei cuidetiam uel legitime de crimine cõstitit. Post declarationem tan. è huiusmodi reus ipso facto in pœnam uenit impositã sine noua impositione hæc ibi. Et hæc declarationi seu statuto est standum quo ad oēs pœnas ipso facto per quæcunq; statuta ordinis impositas seu imponendas, quarum executio requirit actum hominis, ut est priuatio uocis & actuum legitimarum in carcera. &c. secus quo ad pœnas, quarum executio requirit actum hominis, ut est constitutio, suspensio, irregularitas, uel huiusmodi. Et que ad censuras ipso facto impositas per ecclesiã uel per Papam, seu per ius comune dicto quòd debent intelligi quòd incuruntur eo modo quo etiã modo secundum cõter doct. alii Christiani eas incurunt, ut de hoc potest uideri in summissis, præcipuè Siluest. titu. excoicatio. §. in 4. notabili, & tit. pœna, q. 25. quantum attinet ad propos. quis Siluest. tit. excommunicatio §. ubi sup. cum Felino & supple. teneat quòd potius sit standum dispositioni concilii Basiliens. & Constantien. quòd communiter non tenetur, ut bene Adrianus in 4. in mat. de clauibus art. 3. dicit cum aliis summissis. Tamen id non est multum ad nostrum propositum, sed ideo tetigi ne uiderer omnia dicta Siluest. probare ex eo quòd ad ipsum remitto lectorem. Quoad ea enim quæ necessarium propositum tangunt, bene loquitur Silue. in locis supra allegatis. Similiter & alii summissi, s. quo ad cœsuras ecclesiasticas ipso facto inflictas quo modo debeant intelligi.

QVÆSTIO V. Quæritur utrum ad cautelam possimus etiam de reſeruatis & aliis abſolui, & de pœnitentia cum miſericordia imponenda, ſaluæ ſemper fidelitate ſigilli confeſſionis, & an regulariter layci poſſint eſſe prælati. Reſpondeo per tria puncta. Quorum primum eſt, quòd Sixt. 4. ut ab aliquibus reſertur, de quo non tamen conſtat in aliquo libro ordinis hucusq; impreſſo, conceſſit nobis quòd poſſimus abſolui

ſolui ad cautelam: ſed in lib. firmamenta trium ordinum in 2. parte tract. 1. fo. 8. habetur quòd Sixt. 4. conceſſit nobis poſſe abſolui ad cautelam, ſed certe ibi ſolum uidetur quòd loquitur & conceditur in illo caſu ſpeciali, quòd ſi illi fratres tunc præſentes abſoluerentur ad cautelam ab excommunicationibus incurſis propter receptionem locorum. Et notandum, quòd abſolui ad cautelam eſt, quãdo dubitatur rationabiliter an quis poſſet abſolui per tale ſacerdotem, utpote quia dubitatur an ſit caſus reſeruatus, uel an ſacerdos poſſit illum de illo abſoluere ex quacunq; alia cauſa, quia tunc ſi uera eſt præſata conceſſio, conceſſit Sixtus ubi ſup. quòd poſſimus licite abſolui & hoc eſt abſolui ad cautelam ſ. ualeat quantum ualere poteſt. Sed poſtq̃ conſtitit quòd non potuit abſolui quis forte teneatur procurare abſolutionem rite faciendam per eum qui poteſt abſoluere, quia prædicta abſolutio ad cautelam ſolum ualeat ad hoc quòd dum manet dubiũ prædictum non teneatur quis ſtatim ſaltem quantum eſt ex præcepto eccleſiæ ſeu humano, recurrere pro abſolutione ad eũ qui rectitudinaliter poteſt abſoluere, ſed poteſt cum tali abſolutione facta ad cautelam celebrare & cõmunicare Euchariftiam contritus quouſq; ut dictũ eſt, ſit de ſuo dubio rationabiliter certificatus, apponendo debitam diligentiam ad certificationem prædictam habendam. Poſſet etiam probabiliter dici quòd non tenetur amplius reconſiteri ex quo in tali caſu conceſſum eſt tibi ualide abſolui. Et quis in hiis ſit magna difficultas inter doct. quomodo hoc ualeat & quo ad multa quæ hic tanguntur, quæ omnia in 4. ſententiarum in materia de confeſſione & de clauibus diſt. 17. & 18. à do. 7. latius tractantur, tamen pronuntiata ſufficiant. Neq; enim omnia ubiq; pertractanda ſunt.

Secundum punctum eſt, quòd pro reſeruatis peccatis publicis pœnitentia imponenda eſt quidẽ iuſte, ſed & miſericorditer à quo cunq; imponatur talis pœnitentia publica in facie eccleſiæ, quia ſic ſuadet regula dicens (cum miſericordia iniungãt illis pœnitentiam) quòd licet ex utraque regula non ſit obligatorium, ſed inſtructio conſiliũ & admonitio: tamen ex iure Diuino & naturali eſt obligatorium, ut ſ. caueatur ita crudelis & præſumptuoſa pœnitentia ſeu aliis uicioſa interior & exterior: quibus ira per zelum moderare & debite ſumpta ſit laudabilis, ut de hoc habetur in Bona

uent. Hug. Bar. Pis. 7. cap. & alibi sapius apud cōmuniter doct. quia in ipse puniente & in ipso punito seu penitēte talis ira & conturbatio i. impedit charitatē, patientiā & alias uirtutes & inducit pccitentē ad desperationē & alia peccata. Similiter & multo magis est cum misericordia imponēda pccitentia sacramētalis sacramentaliter pro peccatis reſeruatis occultis, & hoc deſe patet. Imo & est fideliter agendum ita ne ullomodo in pr̄iudiciū ſigilli confessionis fiat aut imponatur pccitentia, aut aliquid aliud tunc aut poſt fiat, quia ageretur contra ius naturale & diuinum & humanum. Ideo ut habetur in ſere. conſc. q. 88. & q. alphab. litera l. ſecundum etiam Barth. Pis. 7. cap. quando recurritur ad mini. ſeu ad alios pr̄latos pro abſolutione à reſeruatis occultis, non debēt de loco ad locum tales fratres mutare, uel retrahere eos à promotionibus quas eſſent habituri uel dure eis loqui, ſeu ſe dure poſtea cum eis habere, ſeu alia facere per quā directe uel indirec̄te talis frater infametur, uel de eis ſuſpicētur alii quōd aliquid graue ocul te commiſerunt, propter quod ſic à pr̄latis tractantur. Sed de hiis uideatur in ſummis tit. conſeſſio, ubi de ſigillo conſeſſionis agitur.

Tertium punctū, quōd quāuis in principio ordinis propter raritatem ſacerdotum layci poterant eſſe pr̄lati aliquando, tamen regulariter non expedit eos eſſe pr̄latos, ſicq; tenēdi nunc & ſeruandum eſt, ut ait Bonauent. & Bar. Pis. 7. cap. quia pr̄lati habent ex officio & ex priuilegio curam animarum, & auctoritas abſolui principaliter pertinet ad ſacerdotes ex ui clauium & pr̄lationis pr̄fata, quia omnia nō bene quadrare poſſint neq; conuenire laycis ſi eſſent pr̄lati, & multa alia inconuenientia contra ſacramētū conſeſſionis ſape poſſunt inde prouenire. Ideo iam regulariter layci non poſſunt eſſe pr̄lati. Imo & in tab. 5. min. g. habetur quōd layci coram Papa in cap. g. approbante, ſunt inhabilitati in toto ordine ad officia ordinis in tab. 6. uicarii generalis habetur quōd layci non ſiant commiſſarii, & de laycis multa habentur in cōpendio titu. layci fratres, ibi uideat qui uolet.

De

De electione generalis mini

NISTRI HVIVS FRA-

ternitatis, & de capitulo Penthecoſtes.

CAPVT VIII.

Niuerſi fratres vnum de fratribus iſtius religionis teneantur ſemper habere generalem miniſtrum & ſeruum totius fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente, electio ſucceſſoris fiat à miniſtris prouincialibus & cuſtodibus in capitulo Penthecoſtes: in quo prouinciales miniſtri teneantur ſemper in ſimul conuenire ubicunq; à generali miniſtro fuerit conſtitutum. Et hoc ſemel in tribus annis, uel ad aliū terminum maiorem uel minorē, ſicut à pr̄dicto miniſtro fuerit ordinatum. Et ſi aliquo tempore appareret uniuerſitati miniſtrorum prouincialium

prouincialium & custodum prædictū ministrum non esse sufficientem ad communem vtilitatem fratrum, teneantur prædicti fratres quibus electio data est, in nomine Domini aliū sibi eligere in custodem. Post capitulum verò Penthecostes ministri & custodes possint singuli (si voluerint & eis expedire videbitur) eodem anno in suis custodijs semel fratres suos ad capitulum conuocare.

Notandum secundum expos. sine tit. 8. cap. quòd ut habetur ex Aristot. in Polyticis, inter oīa generaregiminum melius est regimen quod sic est monarchicū, quòd etiam cum illo oēs aliquantulum participant, sicut membra capitis cum suo capite, quòd regimen habet Deus in mundo utens causis secundis, & habet etiam illud ecclesia ubi Papa, alio qui prælati gubernant eam: & hic etiam ex regula habendū in nostra religione decernitur. Ideo hic agitur de min. ge. & prouinc. alijsq; prælati, & de capitulis ad eorum electiones destitutionses & substitutiones oportunitas. Sumuntur autē fere oīa ex euangelio. Nam illud uniuersifratres unum de fratribus istius relig. tene. semper habere g. mi. &c. sumitur ex 1oā. 10. fiet unum ouile & unus pastor. Et Math. 19. Magister uester unus est Christus. Ne per oppos. dicatur illud Lucæ. 11. Omne regnum in se diuisum desolabitur, &c. & nomen ministri, ex Math. 20. Qui maior est uestrum erit min. uester. Et Luc. 22. Ego in medio uestrum sum, sicut qui ministrat. & serū totius fraternitatis, ex Math. 20. & Luc. 22.

ubi

ubi supra. Cui teneantur firmiter obedire, ex 1o. 5. & 6. Descendi de caelo non ut faciam uoluntatem meam, sed eius qui misit me Et notandum quòd in hoc cap. sunt tria obligatoria ex ui regulæ distincta ab aliis obligatorijs ex regula, Quorū 1. est, uniuersifratres unū de fratribus &c. Secundū, quo decedete, electio successoris fiat. Tertiū est, & si aliquo tempore apparet uniuersitatis &c. ut patet ex declara. Clem. 5. quia ubi ponitur Ly. (teneantur) est habens uim præcepti uirtute regulæ, ut su. ca. 1. q. 1. ideo ad maiorem omnium declarationem ponuntur 4. quæstiones subsequentes.

Vniuersi fratres unum de fratribus &c.
quo decedente electio successoris &c.
Et hoc semel in tribus annis &c.

QVAESTIO I. Quæritur an sit nobis obligatoriū habere generalem min. & per quos eligendus & quomodo, ubi, seu quando, & qui tenentur ire ad cap. generale? Respondeo per tria puncta, Quorum primum est. Omnes fratres mi. tenemur ex ui regulæ habere unicum tantum mi. g. tanq; caput totius ordinis. Ratio huius est, quia sic expresse dicit regula præceptorix (uniuersifratres unum de fratribus &c. quia ubi cunq; habetur ly. (teneantur) habet uim præcepti secundum declarationem Clem. 5. ubi sup. cap. 1. q. 1. & in hoc non est dubiū Sed quomodo intelligatur, dico quòd intelligitur negatiue & positue. Negatiue quidem adhuc sensum, quòd non habeantur plures mi. g. ne sit biceps religio & monstruosa si duo capita æque generalia & principalia haberet. Eset enim causa Chrismatis & diuisionis, ut Luc. 11. Omne regnum in se diuisum desolabitur &c. & sic glossant Bonauent. Hug. & Bart. Pis. 7. cap. Positiue etiam adhuc sensum, quòd s. tenemur habere unum mini. genera. tanq; caput ordinis totius, ne nostra religio acephala sine capite uno principaliori. & hunc sensum etiā dicunt prædicti expositores, & etiam omnes alii coīter, & expresse regula id dicit ut patet ex regula ipsa, Et notandū quòd debet esse frater professus de nostra religione

religione prædictus mi. g. Non enim possumus alium habere in min. gen. quia regula expresse sic dicit. Notandum etiam quòd illud quod dicitur quòd uniuersi fratres teneamur ad habendum min. gene. prædictum, intelligitur sic, s. quòd ministri prouinciales & custodes & alii quibus conuenit eligere minist. tenentur ad id, eo modo quo infra dicitur. Item si ipsi quibus conuenit eligere præfatum minist. general. noluerint aut prætermiserint eligere oportune & debite ex causa odii, ambitionis, & aut ex alia causa negligenter notabiliter & culpabiliter eligere, tunc omnes fratres tenentur quantum in se est, ut commode poterunt, procurare quòd fiat prædicta electio ministro generali, seu quòd habeatur in ordine min. g. per electionem aut alio modo debite instituta à Papa uel ecclesia, uel alias ut oportet, sicut in obligationibus omnibus comunibus quādo deficiunt illi quibus conuenit satisficere tali obligationi communi, tenetur quilibet alius ut communiter dicunt doct. in 4. sententiarum dist. 26. super illo Genes. 1. Crescite & multiplicamini, & sicut communiter dicitur quòd omnes Christiani tenemur unicum uerum Papam uicarium Christiani habere in terris &c. Sic in proposito de unico generali mi. habendo, ut habetur in expos. sine tit. & etiam inuenitur in expositione sanctorum patrum cap. 8. Illud aut quòd dicitur in regula, cui s. min. generali teneantur fratres firmiter obedire, quā sit obligatorium ex regula, quia tamē includitur in alio obligatorio ut infra 10. cap. q. 2. habetur: Vbi dicitur quòd omnes tenentur obedire suis prælatis, Ideo hoc non computatur inter obligatoria regulæ distincta ab aliis, sed hic breuiter pertransitum regula de obedientia min. g. tangit, quia ipsi est obediendum fortius firmitusq; quā cæteris prælatis ordinis tanquā capiti summo totius ordinis. Et decedente uno ministro generali à suo officio per mortem naturalem uel expirationem officii sui, uel aliis quomodolibet cessante ab officio suo, similiter sub eadem obligatione regulæ tenentur fratres procedere ad alterius electionem seu procurare quòd min. g. in ordine habeatur, ut dictum est, & dicitur: quia regula dicit, quòd uniuersi fratres teneantur semper habere g. mi. &c. & quo decedente electio successoris fiat, &c. ubi notandum, quòd tunc min. gen. erat perpetuus, quòd Bonauent. fuit mini. gen. 18. annis, & alii, ut habetur in memoriali ordinis, ideo dicit,

quo

quo decedente, decedere enim est à uita.

Secundum punctum est, per quos est eligendus min. gener. & quomodo. Respōdio, quòd per minist. prouinciales & custodes, ut expresse ait regula, quo decedere electio successi fiat à ministr. prouincialibus & custo. sed qui intelliguntur nomine custodum dic quòd olim intelligebantur, ut sonat uocabulum prælati illi qui sunt custodes custodiarum supra guardianos, & sic ex ui regulæ accipitur uocabulum: & de istis custodibus, unus tantū de qua libet prouincia habens uocem aliorum ueniebat ad capitulum g. & ad electionem ministri gen. ut patet in declarationibus regulæ & const. g. &c. Nunc autem à tēpore Leonis 10. anno 1517 in capitulo generalissimo Romæ celebrato, ubi ministeriatus fuit ad nostrā obseruantia à conuentualibus translatus, magisteriatus autē ad conuentuales datus, ut patet in bulla unionis ff. 28. ffo. 33. ubi datus est modus eligendi min. g. & prouincialem, & celebrandi capitulū g. &c. ibi decretū est quòd nomine custodis quo ad præfens propositum attinet intelligatur & appelletur ille qui olim dicebatur discretus discretorum prouincialis electus, in capi. prouinciali ut discretus ad capi. g. & quòd alii custodes prælati nil auctoritatis in electione mi. g. habeant. Sicq; nunc obseruatur, ut etiā habetur in speculo ffo. 10. quomodo autē debeat fieri electio mi. g. à prædictis mi. prouincialibus & custodibus secundū diuersitatem temporum uariantur statuta & modus electionis. ideo nil certum de hoc tradi potest. Sed pro temporū uarietate stetur statutis & consuetudinibus currentibus & ualentibus. hoc tamen notandū quòd prædicti min. prouinciales & custodes qui modo prædicto intelliguntur & censentur nomine custo. quoad præfens propositū electionis mi. g. tenentur ex ui regulæ eligere prædictū min. g. quia ipsis præcipue ex regula conuenit talis electio, & ex consequenti præfati custodes sicut & min. prouinc. tenentur ex regula semper ad capitulum generale conuenire, quā diuersi modo tenentur. Nam ut habetur in speculo ffo. 17. custodes præfati directe non tenentur semper ire ad capitulū generale, Sed solum mini. prouinciales, quia de ipsis tantum mini. prouincialibus directē & expresse ait regula (in quo prouinc. mini. teneantur semper in simul conuenire &c. indirectē autem, & per quandam consequentiam tenentur præfati custod. sicut & mini. prouincia-

TT les

les conuenire ad cap. g. Pro quanto. s. si oportuerit fieri nouam electionem propter mortem uel absolutionem min. g. tenentur ad hoc sicut & min. prouin. ex regula, ut dictum est, quod. s. electio min. g. aut successoris fiat à min. prouin. & custod. supradictis. Et quia in quolibet capi. ge. inquirendum est de sufficientia mi. g. Ideo ad omnia cap. g. tenentur i. e. præfati custodes, & ultra præceptum regulæ est insuper præceptum Papale & præceptum cap. g. sæpe in ipsis cap. g. quod præfati min. prouin. & custod. uadant ad cap. generalia sub grau. s. i. m. i. s. f. c. e. n. i. s. nisi sint ualde rationabiliter excusati propter infirmitatem aut alias, de quibus uideantur multa priuilegia Leonis. 10. ubi sup. & multæ tabulæ ca. g. super hoc. Sicq; hoc est obligatorium ex regula quod. s. præfati mi. prouin. & cust. supradicti eligant min. g. quodq; ipsis præcipue ex regula conuenit potestas eligendi mi. g. quibus etiam aliis possit hæc potestas dari per Papam, seu de auctoritate, quod que præfati mi. prouin. & custod. tenentur ex regula conuenire ad omnia cap. generalia, ut dictum est. Modus aut celebrandi præfata cap. g. & prouinc. & eligendi mi. g. & pro. & eundi ad præfata cap. relinquatur ordinationi Papæ & cap. g. ut diximus.

Tertium punctum est quando debet eligi min. g. & cap. g. celebrari ex uiregulæ, & dico quod nunq̄ debet eligi min. g. nisi in cap. g. cap. aut generale nunq̄ nisi in festo Penthecostes potest celebrari ex uiregulæ. Probat, quia expresse dicit regula quod electio success. fiat à min. prouin. & custod. in cap. Penthecostes in quo teneantur conuenire & c. quod est obligatorium ex regula secundum Clem. 5. quia dicitur, in quo. 1. cap. Penthecoste teneantur semper insimul conuenire ad electionem min. g. ut dictum est. Ideo habetur in constitu. Martini 5. cap. 8. & in expositione sanctorum patrum, & Hug. Bar. Pif. 8. cap. & in aliis expositionibus coiter, quod ministro generali decedente non statim debet fieri electio nec cap. gen. sed in Penthecoste tantum. Nam extra cap. g. quod solum in Penthecoste potest celebrari, min. g. non potest eligi, nec deponi: & insuper ait expos. sine tit. ca. 8. quod tunc proprie dicitur cap. g. quando fit in Penthecoste à prædictis electoribus & pro electione uel absolutione seu depositione min. g. principaliter celebratur, unde prædicti electores non habent plene uim cap. g. nisi quando in Penthecoste conueniunt.

niunt ad cap. g. præfate ministro generali aut de eius consensu seu auctoritate ipsius alibi existentis, aut nisi pro electione, absolutione, seu depositione ipsius mi. g. conueniunt in Penthecoste ad præfatum cap. g. celebrandum. Vnde in statutis generalibus Burgen. anno Domini 1532. habetur quod quis mi. g. possit mutare locum cap. g. non tamen potest tempus mutare. Ideo inuoluntate in Penthecoste celebretur, & fiat electio aut depositio, & omnia alia quæ facienda sunt, etiam si plures uocales non uenerint, etiam si ipse min. g. aut commissarius non uenerint, sed uota absentium suppleantur, & eligatur unus qui præsideat cap. gen. uideatur ibidem & alibi latius de hoc. Si aut min. g. moriatur ante cap. g. Penthecostes, quis debeat interim regere ordinem loco eius. iam de hoc habetur prouisum in statutis ordinis, ibi uideatur.

Et si aliquo tempore appareret uniuersitati ministr. prouincial. & custod. prædictum ministrum non esse sufficientem.

QVAESTIO II. Quæritur an min. gen. insufficientis sit necessario absoluendus seu deponendus & alius ei substituentus, & per quos, & ubi seu quando, & quomodo?

Respondeo per duo puncta, quorum primum est, min. gen. insufficientis est necessario ex uiregulæ absoluendus seu deponendus per supradictos min. prouinc. & custodes, quibus electio data est, & per eosdem est alius min. g. substituendus uel eligendus. Et hæc omnia non nisi in capitulo generali Penthecostes fieri possunt, probatur quod ministr. genera. insufficientis est deponendus & c. quia expresse dicit regula, & si aliquo tempore appareret uniuersitati & c. quod habet uim præcepti, ex quo ibi dicitur quod teneantur ad id min. prouin. & custod. supradicti in quæst. præcedenti. Ad eosdem enim pertinet absoluere uel deponere min. generalem, ad quos pertinet ipsum eligere ex regula, & notandum quod discussio seu examinatio de insufficientia min. general. &

eius depositio & alterius electio non nisi in cap. gen. Penthecostes fieri potest secundū cōmuniter expositores, ut dictum est su. inq. 1. in 3. puncto. & quod dicitur, si appareret uniuersitati mi. prouincialium & custodum prædictum min. nō esse sufficientem &c. nō quod nomine uniuersitatis intelligitur hic illa maior pars uocalium quæ secundum statuta ordinis sufficit ad deponendum & eligendum mi. g. de qua in statutis ordinis uideatur, quæ secundum ius cōmune uniuersitas dicatur maior pars medietate uocum ut etiam dicit expos. sine tit. & quatuor magistri cap. 8. & quod dicitur quod teneantur alium eligere in custodem, intellige .i. ministrum generalem (ut aiunt cōter expositores) Nam olim nomen custodis usurpabatur pro guardianis & mi. g. & prouincia libus: & similiter nomen custodiae pro prouin. etiam accipitur, ut ut hic dicitur infra, post cap. uerō Penthecostes &c. in suis custodiis &c. ut ait Hug. & expos. sine tit. & quatuor magistri, & Bar. Pif. 4. & 8. cap. quod ideo sæpe in regula fit uocando. s. prælatos omnes nomine custodum, sicut & infra 10. cap. nomine ministrorum omnes prælatos intelligit regula dicens, obiciant suis ministris &c. ut non secundum nomen dignitatis prælati glorientur & extollantur, sed potius secundum nominis ueritatem præsentent & non in solo nomine, sed in rei ueritate consona suo nomini & statui euangelio suo gregi prouideant fratribusq; ad salutem ministrant, ideo nomen dignitatis subicitur, nomen autem actionis officii imponitur min. cust. & guar. & concordat Hug. 4. ca. & in apologia fol. 176. latius de hiis. Vbi etiam habetur quod est notandum quod curialiter per solam substitutionem successoris regula dicens (teneantur aliam sibi eligere in custodem) insinuat abolitionem mi. g. præcedentis, ut hoc ipso doceatur quod quanto tranquillius & reuerentius hoc fieri potest, fiat talis absolutio seu depositio, hæc ibi.

Secundum punctum, causæ propter quas min. g. censeri debet insufficientis & deponendus seu absoluendus est, sunt præcipue circa duo attendendæ. Primo quidem quando esset in sufficientia personæ seu quo ad seruicium fratrum ratione infirmitatis seu alterius impotentia, propter quam non posset debite uisitare quæ uisitanda essent personaliter, nec exercere commode suum officium. Secundo quando ad communem utilitatem fratrum esset insufficientis

insufficiens, utpote si esset onerosus fratribus in expensis, aut si cerneret notabiliter aliis necessariis conditionibus quas mi. g. debet habere ad suum officium debite exercendæ, de quibus habetur in libro conformitatum conformitate 12. cap. 32. Sicq; propter has duas causas generaliter tenentur prædicti mi. & custo. deponere mi. g. & alium eligere in cap. g. Penthecostes, ut dictū est, & hoc innuit regula dicens prædictum mi. esse insufficientem quoad seruitium, ubi innuitur prima causa & communem utilitatem fratrum ubi innuitur 2. causa supradicta: & concordant cōter expositores, ut patet in Bar. Pif. 8. cap. & in sere. conf. q. 93. & expos. sine tit. 8. cap. ultra prædicta ait, quod plus est dicere ipsum non esse sufficientem ad seruitium & cōm utilit. fratrum. quā si solum regula diceret absolute ipsum non esse sufficientem. Illud enim primum plus includit. Includit enim sufficientiā discretionis, facultatis, roboris & omnium aliarum conditionū ad tale officium requisitarum & expedientium, & hoc nō qualemcumq; sed solum quantum exigit ordinis profectus & utilitas, hæc ibi. Vnde & in apologia defensoria obseruantia fol. 176. habetur, quod etiam insufficientis prælatus est qui est notorius suæ regulæ transgressor, uel iuris diuini, uel constitutionum, uel qui tandem est notorie criminofus, seu scandalofus, & hoc est uerum tam de mi. g. quā prouinciali, custo. & guar. quæ etiam de quocumq; prælato, qui datus est in ædificationem. Notandum etiam secundum expo. sine tit. quod quæ aliqui dixerunt quod pro nulla alia causa à prædictis potest mi. g. absolui, tamen melius dicitur secundum alios cōter doct. & rationabilius quod potest min. g. absolui ab officio propter alias causas, utpote si ipse instanter peteret gratiam abolitionis, quia sic potius est consentire suo uoluntariae cessione, quā ipsum deponere. Similiter si ipse promoueretur ad aliquid aliud sibi uel ordini uel ecclesie utilius, & loco ipsius prouideretur de æque utili, Similiter ex aliis causis rationabilibus potest cedere officio, sicut & cōter aut sæpe contingit.

VAESTIO III. Quæritur an mi. gene. possit contra statuta cap. g. aut supra & econtra. Similiter de potestate commissarii generalis.

Respondeo, primo dico secundū quatuor magistros & Hug. octauo

oſtauo cap. quod id quod fuerit de conſenſu ſuperiorum & inferiorum ordinis in cap. ge. generaliter ordinatum & per Papam approbatum, in iis maxime in quibus eſt ordinatio ſeu limitatio poteſtatis, & in hiis qui tangunt regulæ puritatem (ut hoc ſpecialiter habetur in fere conſ. q. 90. & conſtitu. Martini 5.) Non poteſt infirmari per ſolum mi. g. ſine aſſenſu cap. gen. & hoc maxime eſt uerum ſecundum (expoſ. ſine tit.) quando conſtat quòd talium ſtatutorum mutatio non eſt relicta arbitrio min. gen. ſine præfati aſſenſu ca. 7. generalis. Et ratio huius eſt, quia ex hoc quòd abſolut. min. generalis ut dictum eſt, manet in iudicio & poteſtate cap. g. arguitur quòd regula præponit capitulum ge. ipſi miniſtro generali, ideo pluſ tenemur cap. g. q̄ min. gen. ut ait præfata expoſ. ſine tit. Vnde in tab. 5. min. g. & in Hug. 7. cap. habetur quòd poteſtas min. g. & cæterorum poteſt per cap. gen. coarctari, patet ex dictis & ex quotidiana practica cap. generalium. Sed ſtatutum aut præceptum cap. g. aut min. g. neminem poteſt obligare aut arctare contra animam aut cõtra regulam, ut patebit latius infra 10. cap. & in libro firmamẽtrium ordinum, in 4. parte fol. 93. habetur quòd ædita per capit. prouinciale & mi. g. præſidente non poſſent infirmari per cap. prouin. ſine auctoritate min. g. aut Papæ ſed durant in perpetuũ. Ratio patet, quia contra ſuperiorem nõ poteſt inferior. Secũdo dico quoad cõmiſſarios g. quid & quomodo poſſunt, multa habentur in compendio tit. cõmiſſarius, uide etiam ibi tit. gene. tit. capitulum g. & c. ideo enim hic omittuntur tum cauſa breuitatis, tum etiam quia ſemper fere uariantur humanã ſtatuta.

Post capitulum verò Penthecoſtes. & c.

QVAESTIO III. Quæritur de electione, deſiſtione ſeu abſolutione min. prouin. cuſtod. & guard. & de cap. prouincialibus & cuſto. & de eorum poteſtate inuicem & ſupra ſubditos & cõuentus, & an præfati oēs ſint prælati & an electi ſteneatur prælationem acceptare? Reſpondeo per quinque puncta, quorum 1. eſt, ex uiregulæ nihil obligatorium habetur quo ad electionem mi. prouin. cuſt. & guard. & celebrationem cap. prouinc. & cuſtod. Sed ſolum hoc relictum eſt diſpoſitioni

Papæ

Papæ uel eccleſiæ & ſtatutorum ordinis, patet, quia quod dicitur in regula, poſt capitulum uerò Penthecoſtes, ubi agitur de celebratione cap. prouin. & cuſtod. Non eſt obligatorium ex regula, ſcilicet inſtructio, ergo uideantur ſtatuta ordinis quo ad hæc omnia & ipſis ſtetur. Nam quia uariantur quotidie, ideo niſi certum de eis tradi poteſt.

Secundum punctum eſt, quod uocales cap. prouin. poſſunt & tenentur deponere min. prouinc. inſufficientem, ſi aut cap. gen. poteſt deponere min. g. in ſufficientẽ ut ſup. q. 2. dictum eſt. Ratio, quia ſecundum Bonauent. & habetur etiam in ſupradicto tractatu de ſenſorio obſeruantia. Mos regulæ eſt de ſimilibus ſimilia dare intelligere & minora in maioribus implicare. Item ius naturale dicit membrum inutile amputandum. Similiter ius canonicum id decernit, & tandẽ Leo 10. in bulla unionis ffff. 30. ſic dicit. Poterunt tamen intra ſuum triennium præfati min. prouin. à ſuis cap. prouin. quæ ſecundum regulam & conſuetudinem celebrantur, ſi minus utiles inuenti fuerint, ab officiis prouin. abſolui, & idem iudicium de cuſtodibus per omnia habeatur, hæc ibi. & in tab. 10. Vic. g. habetur quòd extra cap. prou. nõ poteſt mi. prou. prouinciam dimittere aut renunciare. Nec min. g. extra cap. prou. poteſt prædictam renunciationem recipere, aut quòd de alio prouideatur mandare, cum hoc habeant fieri in cap. prouin. hæc ibi.

Tertium punctum eſt, quòd prædicti prælati non ſe debeant conturbare in ſuis officiis, ſic ſ. quòd min. prouin. non ſe intro-mittat aut deſtruat ea quæ pertinent agere ad officium cuſtodis uel guardiani. Similiter nec ſuperior deſtruat quæ conueniunt inferiori prælato, quia ratio ſic dicit, ut corpus religionis debite gubernetur, & ſic habetur in ſtatutis generalibus. Et notandum quòd quãuis cap. prouin. ſit maioris poteſtatis q̄ min. prouinc. ſicut de cap. g. & miniſtro generali dictum eſt q. 3. tamen alii fratres ſeu tota prouincia non ſunt maioris poteſtatis q̄ min. prouin. niſi ut dictum eſt ſint in cap. prouinc. Similiter guardianus eſt maior toto conuentu etiam capitulariter congregato, quia non habet poteſtatem à conuentu ſed à capitulo prouinc. ſeu à miniſtro prouin. ideo in tab. 10. uica. gener. habetur quòd pertinaciter aſſerens & uolens ſuſtinere communitatem alicuius conuentus congregatam eſſe maiorem ſuo guardiano, tanquã ſubuerſor ſanctæ obedientiæ

obediencie & errās incarceretur. & de uicariis guardianorum habetur ibidem quod omnino subsunt guardianis, nec possunt habere cap. dum Guardianus est in contractu, & conuentus solus sine guardiano non potest tales uicarios deponere. Neq; ipsi uicarii suo uicariatu resignare sine licentia guardiani.

Quartum punctum est, quod mi. g. prouin. & custod. & guardiani sunt & censentur esse ueri praelati & habentes curam animarum, ut spiritualiter de custodibus & guardianis patet in compendio tit. guardianus, ut Clem. 4. & Sixt. 4. decreuerunt ff. 139. Et in statutis ordinis similiter habetur declaratum. Vnde & in tabu. cap. g. Floreciaci anno Domini 1493. celebrati, habetur sic. Declaratur quod nomine praelati intelligitur general. prouincialis, custos & guardianus. Ita quod quando cunq; in regula & declarationibus summorum pontificum statutis & ordinationibus aliquid continetur faciendum uel prohibendum per praelatum seu praelatos, aut eorum licentia seu concessione, intelligitur de aliquo prædictorum, qui sunt ueri praelati ordinarii, si non exprimitur alter eorum per quem sit tale quid faciendum prohibendum uel corrigendum &c. hæc ibi. Et concordat Siluest. tit. praelatus s. 2. & summa Ang. tit. delegatus, s. 3.

Quintum punctum habetur in tab. 16. g. quod frater canonicus electus & officium praelationis pertinaciter renuens, nisi causam legitimam dederit suo praelato etiam occultam censetur simpliciter & absolute inobediens: & ideo puniendus arbitrio sui praelati cum consilio discretorum, hæc ibi. Sed an sit legitima causa, timor probabilis, ne maculetur ex transgressione regulæ multiplici ad quam fere timet necessitari propter proteruiam subditorum eorumq; murmuraciones & turbationes, si eis non prouidet guardianus ad uotum per phas & nephas &c. latius uidebitur infra ca. 10. ubi etiam dicitur quod talis praelatus peccat sic acceptando, et multo magis talem praelationem ambiendo seu appetendo, ibi uideatur. De aliis aut tangentibus materiam hanc electionum quarumcunq; & capitulorum, uideantur statuta ordinis & consuetudines, quia positua & uariabilia nimis sunt.

De

De prædicatoribus

CAPVT NONVM.

Patres non prædicent in Episcopatu alicuius Episcopi, cum ab eo illis fuerit contradietum. Et nullus fratrum populo penitus audeat prædicare, nisi à generali ministro huius fraternitatis fuerit examinatus & approbatus, & ab eo prædicationis officium sibi concessum. Moneo quoq; & exhortor eosdem fratres, ut in prædicatione quam faciunt, sint examinata & casta eorum eloquia, ad utilitatem & ædificationem populi, annuncian- do eis uitia & uirtutes, poenā & gloriam, cum breuitate sermonis, quia uerbum abbreviatum fecit dominus super terram

VV

Notandum

Notandum secundum Hug. 9. cap. quod in hoc cap. sunt tria puncta principaliter. Primum quod fratres predicantes seruemus pacem cum ecclesie prelati quibus sumus in adiutorium dati. Secundum ut non predicemus nisi mittamur. Tertium ut predicando edificemus. Et ista sumuntur ex

euangelio. Nam illud (fratres non predicent in episcopatu &c.) Sumitur ex Math. & Luc. 10. Qui non susceperint uos exite inde &c. Et illud & nullus fratrum populo penitus aud. pred. nisi &c. Sumitur ex Ro. 10. quomodo predicabunt nisi mittantur, & Mat. & Luc. 4. ubi baptizatus Iesus & plenus spiritu sancto & post ieiunium cepit predicare missus a patre. & Luc. 3. ad exemplum Baptistae, super quo factum est uerbum Domini mittentis ad predicandum. & illud moneo quoque &c. sint examinata, &c. infra patebit q. 3. de singulis agendo. Et notandum quod in hoc 9. cap. solum sunt duo obligatoria ex uiregulae & equipollentia precepto secundum Cle. 5. ut sup. cap. 1. q. 1. habetur. Quorum primum est, (fratres non predicent in episcopatu &c.) Alterum est (& nullus fratrum populo penitus &c.) reliqua ab illo loco (moneo quoque & exhortor &c.) patet quod ex uiregulae solum est monitio & exhortatio, sed multa ibidem contenta sunt obligatoria ex iure naturali, diuino uel humano, ut patebit infra q. 3. Ideo ad maiorem omnium declarationem ponantur tres quaestiones sequentes

Fratres non predicent in Episcopatu alicuius Episcopi cum ab eo. &c.

QVAESTIO. Queritur ubi & quando & quomodo licitum sit nobis predicare?

Respondeo per unicum punctum, quod est, Ex uiregulae te nemur abstinere a predicando in episcopatu alicuius episcopi contra eius uoluntatem, nisi in hoc aliud ecclesia ordinaret: patet, quia expresse regula sic dicit (fratres non predicent in episcopatu &c.) quod est & equipollens precepto secundum Clem. 5. & Nich. 3. artic. 6. 7. uerum quia expresse &c. dicit quod sic ad litteram obseruetur donec ecclesia aliud super hoc ordinauerit, ergo constat quod ordinationi ecclesiae tandem est in hoc standum

cul

cui ecclesiae etiam ipsam regulam subiectam esse uoluit B. Pater noster Franciscus, ut de hoc sup. in introductione q. 5. dictum est. Ideo dum ecclesia aliud non ordinaret possent fratres predicare ubique de licentia probabiliter praesumpta episcoporum aut curatorum, & maxime ubi opus esset predicare, etiam si non sit licentia eorum petita seu obtemperata: quia ut ait Bonauen. solum prohibet regula predicare in episcopatu aliquo cum ab ipso episcopo nobis fuerit contradicendum. ergo de licentia praesumpta quando non contradicatur, licitum est ex uiregulae predicare ubique, nisi ecclesia aliud ordinet: quia eius ordinationi tandem est in hoc standum, ut dictum est. Sed quaeres nunquid super hoc est aliter ordinatum per ecclesiam? Respondeo quod sic, nam in Clem. dudum de sepulturis habetur sic statutum per Bonif. 8. & Clem. 5. & iam communiter per ecclesiam est approbatum, ubi sic habetur. Statuimus & ordinamus ut predicatorum & minorum ordinum fratres in ecclesiis & locis eorum ac in plateis communibus libere ualeant clero & populo predicare ac proponere uerbum Dei. hora illa dumtaxat excepta, in qua locorum prelati predicare uoluerint, uel coram se facere solemniter predicari, in qua predicare cessabunt, praeterquam si aliud de prelatorum ipsorum uoluntate processerit ac licentia speciali, in studiis autem generalibus ubi sermones ad clerum ex more fieri solent diebus illis quibus predicari solemniter consuevit, ad funera etiam mortuorum & in festis spiritualibus siue peculiaribus ipsorum fratrum possint iidem fratres, & liceat eis libere predicare, nisi forte illa hora qua solet ad clerum in praedictis locis Dei uerbum proponi episc. uel prelati superior clerum ad se generaliter conuocaret, ac ex aliqua ratione uel causa urgenti clerum ipsum duceret congregandum, in ecclesiis autem parochialibus fratres illi nullatenus audeant uel debeant predicare, uel proponere uerbum Dei, nisi fratres praedicti a parochialibus sacerdotibus fuerint inuitati uel uocati & de ipsorum beneplacito & assensu, seu petita licentia fuerit & obtemperata, nisi episcopus uel prelati superior eosdem fratres predicare mandaret, haec tibi, & notetur uerba secundum doctores & summas auctoritates predicatorum, ubi de hoc clarius. Et sic patet quod huic ordinationi ecclesiae est standum, non curando de aliis priuilegiis ante praefatam constitutionem concessis, & conformiter ad praedicta est intelli-

gendum quod habetur in constitutionibus Martini .s. cap. 9. & in serena conscientia, quæstio. 94. refertur quod si nullus frater præsumat in alienis ecclesiis prædicare ad scandalum & dedecus ordinis, nisi in hiis terminis ubi pro tempore fuerit constitutum ut in processionibus, quadragesima, & huiusmodi, hæc ibi. quia ubi est tale constitutum, iam est licentia prælatorum ad id si non aperte contradicunt. Ideo tunc licitum est prædicare ibidem, ut dictum est. Quod si quis frater contra prædictam formam Clem. dudum prælumeret in domibus nostris uel alibi prædicare, esset transgressor mandati ecclesiæ prædicti. quod si iussu per contradicente episcopo diocesano & contra prædictam formam præsumeret prædicare, esset transgressor mandati ecclesiæ pariter & præcepti regulæ supradicti: si uero secundum prædictam formam Clem. dudum quis frater prædicaret in nostris domibus uel. &c. nõ peccaret ullo modo etiam si episcopus contradiceret, quia secundum Bonauent. nulli facit iniuriam qui utitur iure suo, & contra licentiam Papæ uel ecclesiæ non potest inferior contradicere. Regula aut ut diximus, ecclesiæ ordinationi subiicitur. Verum tamen si alicubi immineret scandalum, iam esset cessandum à nostra licentia uel scandalo prouidendum, nihil enim omnino cum scandalo agendum est, etiam si sit alias licitum, nisi etiam scandalum phariseorum, quod est prudenter contemnendum: & similiter & contra prædicta concederetur alicui fratri priuilegium ad prædicandum possit secundum formam priuilegii prædicare, dummodo scandalo prouideatur oïo, ut dictum est. Concordant Bonauent. Hug. Bart. Pis. 9. cap. Ad prædicta oïa confirmanda est Bonif. 9. in priuile. sacra religionis ff. 118. Et Sixt. 4. in priuile. ad uberes fructus, fff. 133. usq. fff. 136. ubi contra oppositum asserentes quod si de licentia Papæ non licebat nobis prædicare contra uoluntatem inferiorum, ponit multas censuras. & de hiis potest latius uideri in compendio tit. prædicatores uerbi Dei.

Et nullus fratrum populo penitus audeat prædicare, nisi à generali ministro, &c.

QVAESTIO II. Quæritur an frater min. possit prædicare populo, nisi sit debite missus seu institutus prædicator, & per quæ debet, & quomodo institui prædicator?

Respondeo

Respondeo per quatuor puncta, Quorum primum est, nullus frater min. possit prædicare populo nisi sit debite institutus prædicator. Ratio, quia regula obligatorie prohibet, dicens (& nullus fratrum populo &c.) quod est æqui pollens præcepto secundum Clem. 5. secundum etiam expos. pro quo notandum primo quod hic nomine populi accipiuntur oēs extra nostram religionem constituti & maxime secularis, ut ait Hug. 9. cap. secundum aliquos doct. Secundo notandum quod dicitur penitus nõ audeat prædicare, Ly penitus uidetur intelligendum i. nec palam, neq; in suggesto in ecclesia neq; in altari sub colore indicendi festa, ergo penitus, i. nullo modo prædicent populo prædicto alicubi intra ecclesiam, nec in foro nec &c. quo non obstante ait Hug. 9. cap. quod possent oēs fratres min. tanq; uiri euangelicitam grâdes q̄ humiles in uia, in domo, in mensa, & ubiq; bonis cõter edificare locutionibus & exemplis id præcipue facere debent, ut etiam habetur in prima regula capitulo septimo & capitulo uicesimo primo.

Secundum punctum, Non solum min. gen. per seipsum extra cap. gen. & prouinciale potest examinare approbare & instituire fratres prædicatores ad prædicandum, sed & minister prouincialis cum diffinitoribus in suis cap. prouin. id possent, patet quia licet regula expresse solum id concesserit min. prouinc. ut patet, tamen Nich. 3. art. 6. id concessit min. prouin. cum diffinitoribus in cap. prouin. tantum, ut dictum est. Similiter & Grego. 9. in sua declaratione art. 6. similiter & Clem. 5. & Sixt. 4. in mari magno fol. 26. ff. 139. concesserunt, & constit. g. ordinis habetur quod in cap. prouin. & custod. possent prædicti min. prouinci. cum diffinitoribus instituire prædicatores & confessores secularium. Sed notandum quod addit dominus Nicolaus tertius ubi supra quod præfatam licentiam prædicandi possent præfati min. s. generales & prouinciales reuocare suspendere & arctare prædictis fratribus institutis prædicatoribus quãdo & quomodo eis uisum fuerit expedire, & sic post prædictam reuocationem uel suspensionem &c. non poterunt sine peccato transgressionis regulæ prædicti fratres prædicare. Notandum etiam secundo quod quæ dominus Gregorius 9. in sua declaratione dixerit regulam coarctando, quod mi. g. non potest committere ulli absentiam suam.

suam auctoritatem examinandi & instituendi prædicatores: tamen ut ait Hug. & 4. magistri & Bonauent. 9. cap. bene potest min. g. id committere alteri ex ui sui officii, nisi per cap. g. prohibeatur, seu per Papam, quia hoc pertinet ad suum officium ordinare ex regula, ergo potest id alteri committere, nisi ut dictum est, prohibeatur. Prædicta autem declarat. Greg. 9. quo adhuc articulum iam non ualeat, quia est reuocata per Nich. 3. ut supra in introductione quæstio 6. dictum est. Et cum Hug. concordat Martinus 5. in suis constitu. cap. 9. & habetur in sere conf. q. 95. Sed nullus à prædictis potest hoc facere neq; committere alicui, nisi ut dictum est. Vnde tertio notandū quod in ta. 8. Vi. g. habetur quod extra cap. prouin. uel cust. min. prouin. promouere non possent fratres suos ad præfata officia prædicationis & confessionis secularium, etiam si fuerint commissarii min. g. Sed ipse min. g. per se tantum id facere potest, & in tab. 19. uic ge. habetur quod iste casus semper reseruatur min. genera. s. promouere fratres ad officia prædicationis & confessionis secularium extra capitulum prouinciale uel custod. & quod nullus facere possit extra præfata ca. quantūcumq; plenaria auctoritate illis commissio detur, nisi spiritualiter huiusmodi casus exprimat, quodq; cap. prouinc. uel custodiale non potest licentiarie min. prouin. ut extra præfata cap. aliquem ad dicta officia promoueat ad libitum suum, hæc ibi. Et secundum prædicta omnia limita & intellige Aluarum de planctu ecclesie apud sere conf. q. 96. dicentem quod omnino est contra regulam quod alius à min. gen. instituat prædicatores uirtute alicuius priuil. hæc ille. Sed ut dixi in hiis standum est ordinationi ecclesie, ideo si Aluarus aliter sentit, non est curandum de eo, quia nimis scrupulose & sine fundamento sæpe planctum facit. Tertium punctum, instituendus prædicator de cuius sufficientia ad id munus satis probabiliter constat, non eget examinari, neq; est necessario examinandus de tali sufficientia, alius autem de quo non sic constat, est examinandus antequam prædicator absolute instituat: probatur, quia regula expresse dicit quod (nullus nisi fuerit examinatus & approbatus & institutus prædicator à prædictis min. audeat prædicare) & Clem. 3. ubi supra. Similiter & Nich. 3. expresse id dicunt, neq; concedunt regula & declarationes aliter posse institui prædicatores, nisi examinatos & ap-

probatos,

probatos, & similiter expositores, utpote Barth. Pis. & c. 9. cap. id dicunt, quod s. est necesse esse examinatos instituendos prædicatores, & hoc est uerum quando non constat probabiliter de eorum sufficientia. Nam quando constat de sufficientia in doctrina & aliis requisitis ad id, tunc non est necesse eos examinari, ut de hoc aperte dicunt Bonauent. & Bart. Pis. 9. cap. & habetur in sere. conscient. secundum declarat. Gre. 9. & Iano. 4. sed Hug. 9. cap. dicit, quod ex ui regulæ omnes sunt examinandi necessario, quia id sic dicit regula. Ratione autem priuilegii prædictorum pontificum Greg. 9. & Inoc. 4. ubi supra, solum sunt necessario examinandi illi qui examinatione indigere creduntur, ut dictum est. quomocumq; ergo sit seu ex ui regulæ seu ex ui priuil. hoc tenendum est, quod qui non creduntur indigere examinatione, non sunt necessario examinandi, alii autem sic: & hoc ex ui regulæ, ut dictum est, & facit ad hoc. c. nullus i. dist. 24. & ibi glos. ubi habetur quod ignoti tantum sunt examinandi ad sacerdotiam licet ius dicat absolute quod præexaminentur c. d. petro dist. 47. in uers. ignota habetur idem in glossa. Quomodo autem debeat talis examinatio & approbatio fieri de hoc nihil dicit regula, ideo relinquatur dispositioni prælatorum & constitutionum ordinis s. an debeat fieri ante capitulum prouinc. uel nec ipso cap. prouinci. uel alibi prout in ordine fuerit statutum & consuetum. Tamen quo ad hoc & quo ad prædicta omnia in hoc tertio puncto pro eorum maiori declaratione habentur duo statuta generalia, quorum primum habetur in tabu. 8. uic. g. ubi sic dicitur. Ordinatur quod promouendi ad officia prædicationis & confessionis in cap. prouinc. debeant illuc personaliter accedere, & ibidem secundum regulam examinari, licet prius fuissent in conuentibus à quibus mittuntur examinati. Verum tamen in prouinciis, in quibus sunt custodia sufficit quod tales fratres promouendi ad cap. custodiale conueniant & ibidem examinentur, & in casu quo uic. prouinc. ibidem præsideret, possit eos ad dicta officia promouere. Si uero non affuerit tunc per diffinitores illius capituli custod. fiat ueridica relatio ad capit. prouinciale de prædictorum examinatione & tunc ipsis absentibus possint ad præfata officia promoueri, hæc ibi. Sed postea est aliter statutum, ut habetur in tabula decima nona Vicarii generalis, ubi sic habetur. Declaratur quod fra-

tres

tres multū notabiles in moribus graues, per mini. prouinciales in capitulis conuentualibus examinati & laudabile suæ sufficientiæ patrum sui conuentus testimonium habentes, possint per eosdem min. una cum diffinitoribus in cap. prou. etiam in eorum absentia ad officium prædicationis & confessionis secularium promoueri. Alii uerò examinandi aut promouendi cap. intersint, hæc ibi Ex quibus patet quanta uis sit in hoc, quòd s. instituendi prædicatores debeant præexaminari, ut dictum est. Et notandum quòd non solum debet esse examinatus quoad sufficientiam scientiæ seu doctrinæ, Sed & approbatus quoad circumstantias, s. ætatis & morum, prudentiæ & maturitatis & aliarum conditionum ad prædicationem euangelicam assumendam in ecclesiæ ædificationem: & hoc innuit regula di. (examinatus & approbatus) ut sic idioræ repellantur & inhabiles alias. similiter & discoli ut reprobii officio prædicationis habeantur, ut dictum est. Vnde Bonauen. 9. ca. & Mar. 5. in suis const. 9. ca. dicunt quòd nullus debet institui prædicator nisi habeat ætatem aptam sacerdotio uel diaconatu, s. 25. annum uel circiter, & quòd sit competentis literaturæ uita & moribus cõprobarus, cuius doctrina populus merito ualeat ædificari, hæc ibi. & de hiis latius Bonauent. in sua apologia & epistolis & in concilio Lateranen. ff. 27. statutū est, quòd quicumq; prædicator secularis uel religiosus non audeat prædicare nisi prius per superiorem suum respectiue ad quem hoc pertinet sit diligenter examinatus. in qua re conscientiam ipsius superioris oneramus, ut morū honestate, etate, doctrina, probitate, prudentia, & uitæ exemplaritate ad illud officium aptus & idoneus reperiat &c. ut de hiis latius in compendio titu. prædicatores uerbi Dei.

Quartum punctum quòd frater qui non est institutus prædicator, ut dictum est, non potest prædicare cruciatam aut aliud quocumq; aut quocumq; modo, etiam uirtute bullarum. Imo illi qui sunt instituti prædicatores modo prædicto, nō possent prædicare cruciatas discurrendo per terras, etiam uirtute bullarum ipsarum, sine licentia prælatorum ordinis. Ratio, quia Papa non intendit per tales bullas instituere prædicatores eos qui non sunt instituti, ut dictum est, & hoc oēs concedunt. Similiter non intendit eximere fratres etiam institutos prædicatores ab obedientia

tia suorum prælatorum, nisi hoc expresse constaret esse de mente Papæ. Sed de hac materia & de cõfessoribus secularium, uideatur latius in compendio tit. prædicatores, tit. confessionis, tit. absolutio &c. secundum subiectam materiam.

Moneo quoque & exhortor eosdem fratres &c.

QVAESTIO III. Quæritur qualis debet esse prædicationis nostræ. Respondeo quòd debemus habere quatuor conditiones quas regula monet & hortatur habere, licet alias de iure diuino naturali & humano, sit obligatoriuū plures earum & multas alias habere. Prima ergo conditio est quòd sint examinata & casta uerba. examinata. i. non temere prælata nec inaduertenter: ideo ait Bonauent. quòd nullus debet prædicare ex improviso, nisi prius se disposuerit oportune & sufficienter studuerit. Casta. i. impudica nec lasciuia, neque saporem impudicitia habentia. Nec iocosa, nec scurrilitatem sonantia, aut capiētia Item casta. id est catholica, non habens aliquid impuritatis erroris aut hæresis, nec saporem eorum. Nec male sonantia, nec suspecta de hæresi aut errore: Nec noua aut extraneae doctrinae aut uerba, nec uana, secundum illud 2. Corinth. 2. Non sumus sicut plurimi adulterantes uerbum Dei, sed ex synceritate, sicut coram Deo in Christo loquimur. Ex Deo contra falsitatem, coram Deo, permaturitatem in Christo, per intentionis puritatem, ut ait Bonauen. & expos. sine tit. 6. cap. & 2. Timotei 2. formam habent uerborum &c. & 1. Timot 6. De uitans prophanas uocum nouitates. Secunda conditio, ad utilitatem & ædificationem populi ita. quòd non sit prædicationis prætendens fastum aut gloriam humanam, neq; ex corrupta intentione facta, neque ad iactantiam &c. Sed sit utilis, ædificans, & ad hunc finem ordinata, & ut ait expo. sine tit. 9. cap. sit prouida prædicationis & discreta & circumspecta & circumlibrata secundum facultatem audientium utilis & fructuosa, nō inanis & scandalosa. Vnde & secundum consuetudinem Martini 5. cap. 9. & habetur in serena cons. q. 95. cauendum est ne prædicent fratres aliquas nouitates uel materias quæ uerissimiliter possint uel uideantur scandalum generare, unde in tabula 3.

uic. g. in specu. fff. 10. habetur, quòd secundum quòd habetur extra de priuilegiis & excessibus priuilegiatorum c. religiosi Clem. 11. Religiosis in uirtute sanctæ obediētiae & sub interminatione male dictionis æternæ distinctius inhihetur, Ne in sermonibus suis prælati ecclesiarum detrahant aut retrahant laicos ab ecclesiarum suarum frequentia uel accessu, siue pronuncient indulgentias indiscretas, & infra. Si quis horum aliquid attentare præsumpserit per duos menses se subiiciat pœnæ quæ pro grauioribus culpis seu criminibus secundum regulam & eorū statuta imponi consueuerunt, super quibus absq; manifesta necessitate dispensari cum eis non possit. Quare si quis non modo contra prælatos ecclesiæ uerum etiam contra dominos temporales seu alios quoscunq; nisi in terminis & uerbis generalibus sua uerba indiscrete acriter in gesserit ita quòd scandalum in d. seu disturbium iudicio proborum uirorum merito ponderandum fuerit exortū, priuetur officio prædicationis, seu alias iuxta delicti quantitatem debite puniatur: Nec superiores quibus hanc pœnam infligere incumbit dissimulent seu eam infligere differant, hæc ibi. & in constit. Mart. 5. ca. 9. habetur quòd causant fratres prædicare contra libertatem sanctæ ecclesiæ, uel personis ecclesiasticis detrahere uel scandalū contra clerum uel religionem aliqua in excitate, aut personā aliquam criminaliter nominare &c. ubi ibidem. Et in concilio Lateran. fff. 27. mandatur oībus prædicatoribus quibuscunq;, ne detrahant prælati ecclesiæ aliisq; superioribus scandalose, nec corā uulgo & laicis incaute intemperanter reprehendant & mordeant, neq; eorum male gesta expressis nominibus uel aperta & manifestare dargatione redarguant, sed quòd omnino se habeant secundum prælatam Clem. religiosi. qui iterum ibidem confirmatur. Et notandum quòd in tab. 7. uic. g. habetur ordinatum sic, scilicet quòd nullus frater quouis modo publice aut priuate audeat dicere seu iactare sibi aliquid reuelatū à Deo nisi euidentibus signis demonstraret se à deo missum, sicut Moyses extra de hæreticis ca. cum eo in iuncto: contra autem facientes seriose uel aliter dicendo sibi fuisse reuelatū incarceretur & oībus actibus legitimis & etiam executione ordinum sint priuati, nec releuari possunt nisi per mi. g. uel per eum cui ipse specialiter cōmiserit. Item ibidem sub pœna carceris districte prohibetur, Ne quis præsumat aliquam nouam doctrinam qui eiusmodi friuolas reuelationes redoleat scribere, aut

conficere, aut quouis modo in ordine aut extra ordinem etiam sub specie prophetiæ publicare, ante examinationem & approbationem cap. g. hæc ibi. Et in consti. antiquis Farinerii ca. 6. prohibetur Ne quis audeat approbare uel asserere scienter opinionem nouā uel qui cōter à nostris magistris reprobat, Nec opinionem singularem cuiuscunq; suspectā aut calumniabilē maxime circa fidem uel mores audeat defendere, & potissime à magistris Parisien. reprobata, ibidē habet in ca. g. Assisii, anno Do. 1547. celebrato. Et in tab. 7. uic. g. habetur quòd nullus prædicator audeat quicq; prædicare quòd dubietatē aliquā circa materiam fidei in cordibus audientium ualeat generare, aut scrupulum rationabiliter inducere, oīnoq; abstineat ab oī irreuerētia prælatorū ecclesiæ. Tandē circa hæc oīa in concilio Lateran. fff. 27. sic habetur. Mandantes oībus qui hoc onus prædicationis sustinent, uel sustinebunt ut euangelicā ueritatē & sacrā scripturā iuxta declarationē interpretationē & ampliationem doctorū quos ecclesia uel usus diuturnus approbat legendosq; hæcenus recepit & in posterū recipiet prædicent & explanent. Nec quicq; eius proprio sensui contrariū aut dissonū adiciant, sed illis insistant quæ à præfatis rite & sane non discordant. tempus quoq; præfixū futurorū malorū uel antichristi aduentum uel certum diem iudicii prædicare uel asserere nequaquæ præsumant, cum non sit nostrū nosse tempora uel momenta, nec alia quæcunq; futura, quàm quæ ex literis sacris constant prædicēt. Nec illa à spiritu sancto uel diuina reuelatione se habuisse affirmēt, nec alienas inanesq; diuinationes asserēda, aut alio quocunq; modo tractāda assumāt. Sed euan. oī creaturæ cū uiciorū detestatione & uirtutū cōmendatione enucleent declarent & pacē & huiusmodi prædicent. Sed si alicui aliquid dominus inspirauerit, uolumus ut lege ordinaria tales asserat inspirationes, anteq; publicēt aut populo prædicentur ex nūc Apostolicæ sedis examini reseruata intelligātur. quòd si sine more periculo id fieri non ualeret, aut ugens necessitas aliud luaderet, tunc eodem ordine seruato, ordinario loci notificentur, ut ille adhibitis secum tribus uel quatuor doctis & grauib; uiris & huiusmodi negotio cum eis diligenter examinato, quando id expedire uidebunt (super quo eorum consciētias oneramus) licentiam concedere possint ut publicentur seu prædicentur.

Si quis aut in huiusmodi prædicationibus miracula falsa aut incerta aut prophanas, qui ex sacra scriptura non constant prædicare, seu episcopis aut eorum superioribus prælatis detrahere ausi fuerint, ultra pœnas contra tales à iure statutas excõmunicationem incurrere uolumus, à qua non nisi à Ro. pon. (præterq̄ in mortis art. constituti) absolui possunt, & eis prædicationis officium interdictum esse perpetuo decernimus, non obstantibus constitutionibus priuileg. &c. hæc ibi. & habetur in compendio lit. prædicatores. Tertia conditio, uitia & uirtutes pœnam & gloriam, ubi secundum expos. sine tit. comprehenditur sufficienter quicquid est prædicandum ad hoc quod prædicatione sit ad utilitatem & ædificationem populi. Sicq̄ in hoc specialius instruimur quid & quomodo sit prædicandum ad utilitatem populi, quia s. uitia & uirtutes &c. ut s. uitia uitentur, uirtutes prosequantur, pœna timeatur, gloria speretur, efficaciterq̄ procuretur, & desideretur, ubi etiam ordinate proceditur secundum illud Ps. Declina à malo & fac bonum, Ideo uitia & uirtutes. Et secundum illud, oderunt peccare mali formidine pœnæ, oderunt peccare boni uirtutis amore. Ideo pœnã & gloriã. De imperfecto ad perfectũ procedens. Et prædicta prædicare est utilius & fructuosius cõter omnibus Christianis sapientibus. Et ad hoc facit concilium Lateran. ubi supra. Imo & nihil profundius aut difficilius q̄ doctrina moralis simul & Christiana quæ in prædictis tangitur & includitur, ut ait Gerf. alphab. 76. litera l. & alphab. 78. h. & primo Eth. Aristot. dicit quod doctrina moralis requirit ingenium graue & expertum & solidũ. Ideoq̄ non satis oïno cõuenit iuuenibus, sed neq̄ ab eis potest oïno percipi. Sed summis ut aiũt labiis delibari. & ideo fit quod tanquã uilis, facilis & parua eruditionis habens doctrina moralis, ab indoctis eam non degustantibus contemnatur, putentq̄ morale negotium in clamorosis reprehensionibus super peccatis patentibus consistere, & e contra putant subtilitates speculatiuas, logicas atq̄ sophisticas esse profundam scientiam, cum tamẽ potius sint futiles telæ aranearũ & scynifes Aegypti in moralibus, ut ait Gerf. alphab. 47. h. & alphab. 88. e. k. ubi de hiis latius, ergo uitia & uirtutes pœnam & gloriam prædicare oportet uirum Christianum doctum atq̄ profundum. Non puerilia aut futilia alia q̄ tumuis subtilia uideantur, nisi ad hæc tandem

tandem ordinentur ut à leui popello prima facie opinionem uiri docti capter, ut sic doctrinæ tandem morali & utili populis fidem præstet. Quarta conditio, cum breuitate sermonis &c. ubi modus prædicandi s. breuiter suadetur, ut prædicatione sit utilis & fructuosa, ut libenter à populo audiatur breuis sermo, & ut ait expos. sine tit. per breuitatem sermonis, intelligitur præcisio ois superfluitatis & pomposi curiosi & infructuosi sermonis, & cõmensuratio dicendorum proportionata prudenter secundum capacitatem audientium, affectusq̄ proportionatus delectabilitati & finali auditorum utilitati. Item ad literam breuiter, quia gaudent breuitate moderni, nec tædio afficiuntur spiritualium secundum Bonauent. quia nostra corrupta natura ad depressa facile afficitur tædio spiritualiũ, nisi sale breuitatis condiantur: & hæc forma prædicandi est optima, grata Deo & hominibus & fructuosa, ut ait expos. præfata, & Bar. Pis. & addit Hug. cum prædictis cõcordans, quod non debent prædicatores demorari audientes, nec prolixitate grauari prædicantes, subtilia curiosa & huiusmodi. Possunt tamen prædicatores (ut ait Bonauent.) quando fuerit necessarium uel oportunum (id plane quod rarissime accidit) prolixè prædicare, sicut dominus fecit in sermone in monte, ut habetur Math. 5. & quando satiauit quinque milia hominum Iho. 6. & alibi sæpe ipse & Apostoli sic fecerunt necessitate exigente. id aut quod sequitur (quia uerbum ab. fecit dominus super terram) sumitur ex Esai. 10. & ad Rom. 9. Et ex dictis patet, quod ex regula nobis specialius incumbit officium prædicandi & studere ad id: quodq̄ ad prædicandum est nostra religio instituta, ut ait Bonauent. ut de hoc latius supra in introductione q. 1. & infra capit. 10. q. 3. &c. habetur, ibi uideatur de hoc.

&c.

De admonitione & correctione fratrum.

CAPVT DECIMVM.

Ratres qui sunt ministri & serui aliorum fratrum, uisitent & moueant fratres suos, & humiliter & charitatiue corrigant eos, non precipientes eis aliquid quod sit contra animam suam & regulam nostram. Fratres uero qui sunt subditi recordentur quod propter Deum abnegauerunt proprias uoluntates. Vnde firmiter precipio eis, ut obediant suis ministris in omnibusque promiserunt Domino obseruare, & non sunt contraria anime & regule nostre. Et ubicunque sunt fratres qui scirent & cognoscerent se non posse regulam spiritualiter obseruare, ad suos ministros debeant & possint recurrere. Ministri uero benigne & charitatiue eos recipiant, & tantam familiaritatem habeant circa ipsos, ut dicere possint eis & facere, sicut domini seruis suis. Nam ita debet esse quod ministri sint serui omnium fratrum. Moneo uero & exhortor in domino

Ihesu

Iesu Christo ut caueant fratres ab omni superbia, uana gloria, inuidia, auaricia, cura & sollicitudine huius seculi, detractioe & murmuratioe. Et non curent nescientes literas, discere, sed attendant quod super omnia habere debent spiritum Domini, & sanctam eius operationem, orare semper ad Deum puro corde, & habere humilitatem & patientiam in persecutione & infirmitate, & diligere eos qui nos persequuntur, reprehendunt & arguunt, quia dicit Dominus, Diligite inimicos uestros, & orate pro persequentibus & calumniantibus uos. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Qui autem perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit.

Notandum in hoc ca. agit de admonitione, uisitatione & correctione fratrum iudiciali seu etiam paterna: ibi, Fratres qui sunt ministri uisitent & c. Secundo agit de obedientia subditorum ad prelatos, ibi, Vnde firmiter precipio eis ut obediant, & c. Tertio agit de recursum ad prelatos & de remedio pro debita obseruantia regule, ibi, Et ubicunque sunt fratres qui scirent & c. Quarto agit de quadam exhortatione pro cauendis uitiiis & pro permanentia in suo cuiusque statu humilitatis, & ut aspirent ad uirtutes, ibi (Moneo uero & exhortor & c. usque in finem) Et notandum, quod in toto hoc capitulo sunt duo tantum obligatoria ex uia regule, quorum 1. est. Illud quoad obedientiam, ibi, firmiter precipio eis ut obediant suis ministris, i. suis prelati & c. Alterum est & qui pollens precepto, illud s. & ubicunque sunt fratres qui scirent & cognoscerent & c. ut patet ex declaratione Clem. 5. ut supra cap. primo q. prima dictum est. Reliqua ex uia regule non sunt obligatoria, sed ex alio iure naturali, diuino.

diuino uel humano, sunt saepe obligatoria ut infra patebit in quaestionibus. Notandum etiam quod illud (corrigant eos &c.) sumitur ex Math. 18. corripite inter te & ipsum &c. & illud (non praecipientes eis aliquid quod sit contra animam suam, &c.) sumitur ex Math. 23. Alligant onera grauiora & importabilia super humeros hominum &c. & illud (uisitent & moneant &c.) ex Luc. 22. & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, quia ministri in spiritualibus & serui in temporalibus debent fratres suos uisitare socialiter & monere iudicialiter. Illud (fratres uero qui sunt subditi &c. & firmiter praecipio eis ut obiciant &c.) sumitur ex Math. 7. qui fecerit uoluntatem patris mei &c. Mathei. 5. redde deo tua iuramenta, & Math. 18. redde quod debes, &c. & Roma. 14. obedite praepositis uestris &c. & illud (ad suos mini. debeant & possint recurrere, ex Math. 11. Venite ad me oēs qui laboratis &c. & illud (ministri uero charitativae &c.) ex Math. 8. ubi Christus centurionem non repulit, sed misericorditer suscepit. & Luc. 25. ubi pater recepit filium prodigum redeuntem &c. & illud (ministri serui sint omnium fratrum) ex Math. 20. & Luc. 22. qui uoluerit inter uos primus esse, erit uester seruus, & illud, moneo ut caueant à superbia &c. ex diuersis locis euangelii constāt &c. Et illud (& non curent nescientes literas &c.) ex Luc. ultimo, qui quis illiterati, tamen dominus eis aperuit sensum ad intellectum scripturarum, & primo Corintheos septimo, unusquisque, in qua uocatione uocatus est permaneat: cetera patet unde sumantur. Ideo pro maiori omnium declaratione ponuntur 8. quaestiones sequentes.

Fratres qui sunt ministri uisitent & moneant, &c.

QVAESTIO I. Quæritur an ministri teneantur uisitare & corrigere subditos, & quando & quomodo, similiter & subditi an teneantur denunciare praelatis peccata aliorum, & quomodo?

Respondeo per duo puncta, Quorum primum est, quibus ex ui regulae non obligentur, obligantur tamen ministri ex iure diuino uisitare & corrigere suos subditos. Quod ex regula non teneantur

tur patet, ut dictum est in glos. & sup. 1. c. q. 1. secundi Clem. 5. quod autem ex iure Diuino ad id teneantur, seu ex iure naturali, patet quia pastor tenetur agnoscere uultum peccatoris sui, & curare & providere ei ratione sui officii cui est annexa cura animarum, ut de hoc latius B. Tho. 2. 2. q. 83. art. 2. & ibi Gaietan. & in quol. & Hadrian. in 4. de correctione fraterna, & Gabriel in cano. lect. 74. 75. &c. & coetera de off. ut potest uideri in sum. Siluest. tit. correctio tit. uisitatio, & latius tit. inquisitio per totum, & secundum hoc debent intelligi & limitari expositores regulae 10. c. dicentes, quod est obligatorium hoc ministris, s. ex iure diuino uel naturali, non ex ui regulae. Nam ex ui regulae solum est admonitio, ut dictum est. Et notandum quod nomine ministri hic intelliguntur ex ui regulae specialiter ministri prouin. secundum Bonauent. generaliter autem quantum est ex iure diuino uel naturali intelligantur omnes praelati secundum Bart. Pis. & Hug. Dicuntur autem ministri in spiritualibus, serui autem in temporalibus secundum Bonau. & ut ait Bart. Pis. 7. cap. & habetur in sere. consc. q. 97. & Hug. 10. cap. in nomine ministri humilitas, in nomine serui utilitas ostenditur. Nam ministri debent esse serui, non domini fratrum, ministerium quidem non dominium habentes, quia utilitate & ministerio seruire & ministrare debent. Ideo ministri & serui uocantur, ut nomen serui amplius declarat actum ministri secundum Luc. 22. qui maior uestrum, erit minimus uester: quia praelati ordinis tam humilitate, quam uitae imitatione Christiano debent esse conformes, qui ait Math. 20. filius hominis non uenit ministrari &c. & ut ostendatur quod non in solo nomine praelati gloriantur, sed in re: sicut officii quae per nomen ministri & serui signatur exerceantur ut ait ex pos. sine tit. Ideo Hug. ait quod praelati debent esse utiles in labore, humiles in honore, & humilitatis officia exemplariter amplecti. Tunc autem subditis utiliter seruiunt, quando pro eorum cura solliciti docent, hortantur, monent & corrigunt ut oportet. Nam dum uitia corrigunt ordinem dissolui & destrui patiuntur. Ideo sequitur (uisitent & moneant) uisitent. i. frequenter uideant & inquirant & circumspectant diligenter mores & fratrum conditiones, & moneant, s. ad bonum & melius hortando, & corrigant ab excessibus seu defectibus spiritualibus, ut ait ex pos. sine tit. uel secundum Bart. Pis. (uisitent) si sit aliquis defectus spiri-

tralis seu corporalis ut sic subueniant, & moneant de se & suosum
 charitative secundum formam euangelii Math. 18. si peccauerit
 in te frater tuus &c. ubi autem hoc non sufficeret debet subsequi
 correctio auctoritativa, praelatiua, seu iudicialis: humilis tamen &
 benigna qualis expedit ad suum finem, s. ad religionis, praesertim
 deinde ad ipsius fratris utilitatem. Ideo ait (humiliter & chari-
 tatiue corrigant eos) uel secundum Bonauent. uisitent socialiter
 & moneant iudicialiter &c. Quomodo autem praelati praedicti
 debeant uisitare & quando, monere, & corrigere, dic quod secun-
 dum ius diuinum & naturale & secundum ordinis statuta & con-
 suetudines religionis, ut de hoc latius habetur in B. Tho. Hadria-
 no, Gabriel. in canone &c. in locis praedictis, & praecipue uidea-
 tur Siluest. tit. inquisitio 2. per totum, & inquisitio 1. q. 10. q. 11. &
 beat. Thomas 2. 2. q. 7. art. 2. & ibi Gaetanus, & tandem stetur
 statuti & consuetudini approbatae, ut de hoc etiam habetur in
 quodam tract. ff. 287. & in constitutionibus antiquis Fesinerarii
 cap. 7. de hoc habentur multi ad hoc expedientia. Secundum pun-
 ctum, subditi tenentur denunciare suis praelatis etiam non inqui-
 rentibus & multo magis inquirantibus excessus confratrum suorum
 occultos, seu semipublicos, & etiam publicos, ita tamen quod non
 satisfaciant, in hoc contra ius naturale uel diuinum, hoc patet de se
 quia tenentur obedire suis praelatis in pertinentibus ad suum officium,
 & tenentur animabus proximorum providere ratione charitatis
 ergo tenentur denunciare ad praedictum finem, ut dictum est. &
 hoc tunc & quando & quomodo oportet, Dummodo non con-
 traueniant legi naturali uel diuinae, patet, quia nullus obligatur
 male agere aut peccare, aut agere contra ius naturale uel diuinum
 & quia quae instituta sunt pro charitate non militant contra cha-
 ritatem aut contra legem Dei, & quia lex naturalis & diuina tanquam
 magis obligatoria non potest infringi per leges humanas ergo.
 Et in hiis nulla est dubitatio. Sed quomodo est agendum hoc ita
 quod non contraueniant legi naturali uel diuinae & an semper
 sit obseruanda forma euangelica Math. 18. si peccauerit in te fra-
 ter tuus, hoc est dubium: ad quod breuiter dico primo, quod con-
 tra formam euangelicam in quo forma euangelica esset necessa-
 rio obseruanda nunquam est faciendum inquirendo aut denunciando
 aut testificando, corrigendo publice uel occulte &c. ut patet
 ex dictis. Dico 2. quod in multis casibus non est necesse seruare

formam euang. Math. 18. in denunciando, testificando, corrigendo,
 aut inquirendo, quia illa forma euang. Math. 18. non est data uni-
 uersaliter pro omnibus criminibus aut pro omnibus casibus ita
 ut inuolabiliter semper & ubique in omnibus debeat obseruari illa
 forma, quia non pro notoriis criminibus, nec pro quo probabiliter
 timeretur uel imineret maximum periculum si non denunciaretur prae-
 lato publice uel occulte ut expedit, modo sit iam in secreto facta
 correctio aut monitio, modo non, & in aliis casibus secundum
 coetera doct. ubi sup. ideo dixi quod quo esset obligatorie obser-
 uanda, tunc necessario seruanda est illa forma, alias non. Tertio
 dico quod saepe potest contingere casus in quo simul est obser-
 uanda forma euangelica, Math. 18. ut sup. prius uel post monea-
 tur & corrigatur secreto proximus de suo peccato, & insuper ipsa
 non obstante teneamur ante uel post praedictam monitionem &
 correctionem euangelicam denunciare publice uel occulte, & tes-
 tificare seu releuari tale crimen praelato inquirenti, & etiam aliquando
 non inquirenti, ad hoc quod uel ille remediet, uel provideatur
 bono publico, seu aliorum, seu ut malo maiori debite caueatur. qua-
 do autem est talis casus, quando hoc non exigit ampliolem tra-
 ctatum, ideo uideantur doct. Theologi & Canonistae in locis sup.
 allegatis, & summissa ut correctio, tit. denunciatio, testis inquisitio
 accusatio &c. secundum subiectam materiam & casuum uarietatem, &
 quia circa hoc sunt multae & uariae opiniones, si quis uoluerit ui-
 deat necessarium tractatum de correctione fraterna & denun-
 ciatione, ubi multa circa haec compegimus: interim tamen potest
 uidere Gabriel in canon. lectio. 74. &c. & Hadrianus in 4. ubi
 sup. ubi dulcius haec materia tractatur ex parte: hoc tamen con-
 sulendum est quod. s. statutis ecclesiae aut religionis circa haec stetur
 in casibus in quibus locantur, nam quis uel ex ignorantia uel alio de
 nos non omnino capiamus quomodo illa stent in ueritate cuius
 naturali uel diuino, cum prima facie uideantur dissonare: tamen
 firmiter tenendum est quod ex quo ecclesia illa approbat & statuit
 quod non dissonant a ueritate neque credendum est quod per
 tot uiros religiosos pariter & doctos statueretur aliquid contra
 euangelicam formam aut ueritatem, haec dixerim propter quosdam
 sciolos & temerarios, qui quod ipsi non capiunt statim reprehendunt,
 atque talia statuta esse contra formam euangelicam clamitant,
 qui sunt uel praeter uel ultra euangelicam formam, sed non praeter
 rationem propter casuum circumstantiarum uarietatem.

Cætera scienter omittimus propter breuitatem, & quia communia sunt omnibus Christianis ea quæ à doctoribus circa hoc traduntur, ideo uideantur in locis præallegatis, & in statutis ordinis quæ quotidie fere quoad positiua quædam propter casuum uarietatem & tæporum uariantur. uideantur etiam circa hoc & circa correctiones &c. multa priuilegia in compendio titu. secundum subiectam materiam.

Fratres uerò qui sunt subditi recordentur &c. Vnde firmiter præcipio eis, ut obediant in omnibus, &c.

QVAESTIO II. Quæritur an fratres min. teneantur suis prælatis obedire in omnibus quæ non sunt contra animam & regulam, etiam in dubiis & quomodo, & an libertates regulæ possint per prælatos subditis prohiberi, strictiorq; uita subditis imponi?

Respondeo per septem puncta, Quorum primum est, Fratres min. tenentur specialiter ex ui regulæ suæ obedire suis prælatis in omnibus præceptis eorum secundum regulam explicite uel implicite factis. Dicitur primo quòd tenentur ad hoc specialiter ex ui regulæ, patet quia est speciale præcipuumq; præceptum regulæ di. (unde fit. præcipio eis ut obed. suis min.) & ibi nomine ministri intelliguntur oēs prælati (ut ait expo. sine tit. Bonauent. Hug. Bart. Pis. cap. 11. &c. & cõter expo. & spec. ass. 14. Quia antiquitus oēs prælati confusa uocabantur sæpe mini. & cult. ut dictum est supra cap. 8. q. 2. quæ aliquando signanter de obedientia min. g. regula loquitur super 8. cap. quia est maioris ponderis, ut ibi dictum est. Dicitur secundo in omnibus præceptis eorũ, quia conciliis & monitionibus non tenemur sub præcepto saltem mortale obedire, ut dicitur infra q. 3. Item quia non tenemur facere quæcunq; scimus uel credimus esse de uoluntate prælati ut faciamus, nisi prælatus ex intentione nobis suam uoluntatẽ manifestet expresse uel tacite, seu interpretatiue, seu aliquo modo

modo sufficienter monendo ex intentione subditum suum ad exequendum sub præcepto stricte uel large sumpto. Ita quòd solùm tenemur sub præcepto obedire, prælati uolunt qualitercunq; præceptiue insinuare (ut Siluest. tit. obedientia q. ult. & tit. præceptum q. 2. secundum Thom. in 4. de uerita. 23. q. articulo ult. & 2. 2. q. 104. art. 1. & ibi, Gaietanus.

Dicitur 3. secundum regulam implicite uel explicite. quia eo ipso quo religiosus est subditus prælato secundum regulam, non solùm subditus est quoad operationes & omissiones eorum quæ expresse in regula continentur: sed & quo ad omnia illa quæ ad contenta sub regula & ad regularem uitam rationabiliter ordinari possunt aut reduci quomodocunq; (ut sunt oĩa pertinẽtia ad obsequia fraternæ societatis intra aut extra conuentum & ad culparum cognitionem & huiusmodi) alioqui oporteret inter prælatum & subditum discrepationes continuas esse an facere uel omittere hoc uel illud propter bonum cõuentus aut obsequium cõmunitatis & generalem obseruantiam teneatur, ex quo non est tale expressum in regula, ut ait Siluest. tit. religiosos q. 6. secundum Th. 3. in 10. quod. art. 10. & 2. 2. q. 104. art. 7. ad 3. & Gaie. 2. 2. q. 88. art. 8. & hoc innuit regula dicens, obediant suis min. in oĩbus quæ promiserũt, supple explicite uel implicite ut ait Bonauentu. cap. 10. uel secundum Bart. Pis. & Hug. obediant in omnibus, sed quæ se astrinxerunt, quæ ad ipsorum obseruantiam spectant uel ad transgressionis eorum uitationem, uel secundum expositor. sanctorum patrum obediat corde & exterius opere, in hiis quæ regula imponit, in omnibus aliis quæ explicite non tangit dum tamen sint talia quæ nõ sint cõtraria animæ suæ & regulæ nostræ: & concordat Hug. dicens, Beatus Franciscus in spiritus feruore instituit, ut fratres non solùm in hiis quæ promiserunt domino obseruare, sed etiam in omnibus quæ non sunt contraria animæ & regulæ obiciãt, hæc ille. Ex quibus inferitur secund. Gaie. 2. 2. q. 88. art. 8. quod cùm religiosus quicunq; religioni mēdicantium sit subditus suo prælato in omnibus operationibus suis & omissionibus quæ sunt aut possunt esse oportune ad regulam & ad ea quæ regulæ sunt & ad regularem obseruantiam: cuiusmodi sunt omnes operationes & omissiones qui non sunt de necessitate salutis aut peccata, aut contra regulam (excepto exercitio

tio excedentium regulam, & excepto transitu ad altiore[m] statum ut dictum est) quæ quidem quia semper intelliguntur excepta, Ideo absolute uere dicitur religiosus est subditus suo prælato in omnibus operationibus & omissionibus suis, quæ s. sunt uel esse possent directe uel reductiue oportune secundum regulam, ut dictum est, quæ non subist prælato absolute in omnibus (ut de hoc latius infra diceretur) & sic est intelligendus Beatus Thom. ibidem in Respons. ad tertium, & non ut aliqui & male ipsum intellexerunt, quòdquæ ideo ex hiis bene sequitur nullum uotum subditum factum de huiusmodi in quibus subditus est prælato est firmum quando per prælatum possit irritari & eo præcipiente contrarium est obediendum, licet interim dum non irritatur, aut dum non præcipitur contrarium bene sit ualidum, & subditus tenetur illud implere, quia factum est de eo quod est in potestate alterius, s. sui prælati, ut dictum est. Sed de hac materia uotorum religiosorum ibidem latius uideatur, sicquæ patet declaratio simul & probatio huius primi puncti. Secundum punctum est, frater minor non tenetur obedire suo prælato præcipienti contra animam ipsius subditi, aut contra regulam, Nisi in casu quo ipse prælatus possit rationabiliter dispensare contra regulam aut contra aliud ius contra quod præcipit. Prima pars patet, quia expresse regula excipit ad obedientiam prælatorum quando præciperent contra animam subditorum aut contra regulam, dicens (& non sunt contraria animæ & regulæ nostræ) secund. coiter expos. cap. 10. & Hugo signanter etiam cap. 2. & Bonauent. etiam ca. 1. & sere consc. q. 7. & q. alphab. litera I, secundum Vbertinum. Ratio, quia quæ pro charitate sunt instituta, non debent contra charitatem militare secundum Bart. Nequæ prælatus datus est in destructionem regulæ aut iuris diuini aut animarum, sed in ædificationem. ideo non potest præcidere contra hæc. ut etiam ait expos. sanctorum patrum 10. cap. & coiter summis tit. religio, ubi su. & doct. coiter. Ideo ait Floren. tract. defecerunt, Vbi agit de interrogationibus quo ad prælatos, quòd si prælatus præcipiet præceptiue seu per obedientiam, seu in uirtute spiritus sancti uel sub excoicatione & huiusmodi aliquis contra animam uel contra Deum aut contra regulam, mortaliter peccaret talis prælatus sic præcipiendo, & subditus non teneretur obedire, immo & teneretur non obedire. Et si quæras quid dicitur contra animam, quid contra regulam? Respondeo quòd cõtra animam dicitur non solum omne peccatum

mortale seu ueniale, sed etiam omne illud quod est aut inducit de propinquo in periculũ peccati mortalis, seu quod est incentiuum aut proximum ad peccatum, utpote audiendo confessiones ubi peccatum aut tentatio carnis ualde acriter impugnat, aut si præciperetur quid contra honestatem, aut quod esset in scandalum & huiusmodi, & in hoc concordant 4. magistri & Bonauent. Hug. Bart. Pis. & coiter oēs expos. & expresse S. Bernardus in suo 3. opere in sermone de obedientia per modum dialogi artic. tertio in respons. ad 12. argumentum, ut etiam habetur in quærimoniis concilii Constantien. ff. 172. & expos. sine tit. & c. & etiã B. Tho. 11. quodlibet art. 3. dicens, quòd potius debet homo præligere mortem quæ uenialiter peccare. Omne enim peccatum quod est contra Deum, quomocumquæ est etiam contra animam, ut dictum est. Contra regulam autem est non solum id quod est contra præcepta regulæ, sed etiam id quod est contra ordinis statuta ad seruandam regulæ puritatem (ut aiunt 4. magistri & Hugo) utpote si præciperetur quòd frater uadat ad quærendũ pecunias contra modos ordinis & declarationũ & statutorum (ut etiam ait Bart. Pis.) aut si præcipiatur quòd in negotiis secularibus se exerceat frater, nisi talia negotia essent honesta aut decentia religionem, Aut si præciperetur aliquid quod manifeste depremitt hominem ad imperfectionem & ad regulæ impuritatem, aut quod notabiliter extingueret spiritum deuotionis, ut sup. cap. 5. q. 2. & coiter concordant expos. & sere. consc. q. 7. & de hiis latius etiam habetur in sum. Ang. & Silueff. tit. obedientia ibi uideatur, ad propositum. Item contra regulam præcipitur quando prælatus prohibet quod regula concedit, ut ait expos. sanctorum patrum 10. ca. quòd quomodo debeat intelligi, latius diceretur inf. in 6. pũcto, ubi agitur an regulæ concessionibus & libertates possint per prælatos prohiberi, & strictior uita imponi. Ibi de hoc uideatur, & sic patet probata 1. pars huius 2. puncti. Secunda pars eius 1. nisi in casu quo ipse prælatus posset rationabiliter dispensare & c. probatur, quia in casu tali quo s. prælatus potest dispensare, & subest causa legitima ad talem dispensationem, tunc existentibus istis duabus cõditionibus subditus tenetur obedire prælato præcipienti talia cõtra regulam. Ratio, quia licet talia opera sint illicita ex regula, seu ex alio iure simpliciter, tamẽ prælatus per prædictam suam dispensationem rationabilẽ

Iem potest facere licita, & quod non sint contra regulam aut propter regulas cum tali dispensatione auferente uinculum regulam, aut iuris alterius pro tunc ex causa rationabili, insuper ex alia parte subest eam praecipendi ut fiat tale opus ad aliquem finem sub ordinatum regulari uitae seu conuersationi ad quam omnia praeccepta praelatorum ordinantur in religione, ergo tenetur tunc subditus obedire, quia nihil est prohibitum in regula & dispensabile a praelato quod non possit rationabiliter dispensatum ad ea qui sunt regulae rationabiliter ordinari, ideo si praelatus praecipiat subdito quod non ieiunet 6. feria uel quod calcietur aut quod uadat equitudo &c. huiusmodi, in quibus possunt dispensare, quia uidet illum infirmum debilem aut egentem, aut alias ex causa rationabili tenetur subditus obedire, quis ipsi subdito aliter appareat ut proxime dicitur in quarto puncto. Quod si manifeste constaret subdito quod praelatus non potest in talibus dispensare, aut quod non est causa rationabilis aut sufficiens ad dispensandum, aut quod mouetur praelatus ex causa rationabili ad dispensandum seu praecipendum in praedictis, sed leuiter sine causa discussione, aut ualde superficialiter considerando, aut sine cura dispensati, ut aliquando communiter fieri uidetur in aliquibus leuibus negotiis, tunc si praelatus sic praecipiat contra uel propter regularem uitam dispensando leuiter ut dictum est: & hoc manifeste constat subdito, non tenetur subditus obedire. Ratio, quia talis dispensatio non est rationabilis ex parte cause aut potestatis, & per consequens potius est dissipatio, & ideo eius praecceptum est inualidum de re illicita, nisi forte esset princeps in hiis quae sunt pure iuris positui, subditi eius ordinationi, quia tunc teneretur subditus obedire ei praecipienti contra suum statutum et subiectum, non autem contra regulam aut contra ius superius, contra quod tunc non est rationabilis dispensando: neque praecceptum eius rationale ut dictum est. Si uero subditus dubitet an talis praelatus possit super tali praeccepto regulam dispensare, uel an sit seu moueatur ex causa rationabili & sufficiente, aut an debite discussit an non, tunc tenetur obedire: quia in dubiis generaliter quibuscumque tenetur subditus obedire praelato praecipienti, ut latius dicitur infra in 3. puncto sequente: & cum praedictis omnibus concord. summ. Ang. tit. religiosus. 29. & Siluest. eo tit. q. 6. & Galetanus 2. 2. q. 38. ar. 8. & q. 104. art.

art. 9.

Tertium punctum est, in omnibus dubiis tenetur subditus stare iudicio & determinationi suorum praelatorum, & sic deposita conscientia eorum praecceptis obedire, modo tale dubium proueniat a perplexitate materiae, modo ab auctoritate, doctrina, uel sanctitate praelati, modo a simplicitate ipsius subditi: & sic tenet b. Thom. & Goffred & Raymundus & coeter doct. quod ubicunque & quotienscumque subditus sua diligenti inquisitione certificari non potest de aliquo, tenetur obedire suis praelatis, & sic obediendo excusatur. & facit ad hoc cap. quod culpatur 23. q. 1. ut etiam Siluest. tit. obedientia q. 2. & sum. Ang. eo. titu. referunt, quis in hoc Hadria. in 2. quodlibet. aliquo qualiter dissonet, cuius opinio non est cois, sed neque uera, in quantum praedictis contrariatur ut latius agit in materia de conscientia, ibi uideat qui uolet latius.

Quod si dicas quod subditus si habet conscientiam quod peccat obediendo praelatis in tali dubio, iam sic obediendo contra conscientiam peccat faciendo contra conscientiam.

Respondeo secundum Hadria. in 2. quodlibet. quod talis subditus tenetur deponere talem conscientiam & formare sibi conscientiam quod obediendo in tali dubio non peccat, sed bene agit ut tenetur, & sic deposita conscientia tenetur obedire, ut dictum est, non autem stante conscientia quod peccat, alias si non deponit praedictam conscientiam est perplexus ex culpa sua: quia si obedit contra conscientiam peccat, & non obediendo praelatis praecipientibus peccat, quia ut dictum est tenetur eis indubiis obedire, non quomocumque sed deposita prius conscientia praedicta culpabili & formando conscientiam quod obediendo bene agit, ut tenetur, ut dictum est: quod si talem conscientiam non deponit, & non format conscientiam rectam, peccat ex sua superba temeritate, uolens innati proprio sensui contra iudicium maiorum aut praelatorum in iis de quibus modo constat certitudinaliter, ergo. Unde etiam in epistola sancti Bernardi art. 7. fol. 98. sic habetur. Item declaratur quod in omnibus dubiis quae non possent indubitanter declarari subditi tenentur stare iudicio suorum praelatorum & obedire, 23. q. 1. cap. quid culpatur, & ideo contrarium agentes sunt transgressores obedientiae, & digne a superioribus censura ecclesiastica aut alia decenti poena castigetur, haec

ibi & in suo opere sermone de obedientia, art. 3. Et ad maiorem conformationem Leo. 10. ff. 59. concessit & committit de plenitudine suae potestatis quod in rebus dubiis & scrupulis conscientias subditorum tangentibus general. min. uel prouincialis uel cust. cum concilio aliquorum patrum si res magnae importantiae fuerint, possint auctoritate suae sanctitatis determinare in scrupulis & rebus huiusmodi, ac eorum determinationi subditi cum secunda conscientia debeant & possint stare, & ff. 93. concessit quod fratres qui sunt nimis scrupulosi possint in omnibus dubiis suam conscientiam tangentibus cum secunda conscientia stare determinationi sui guardiani uel cuiuscunque alterius praelati, super quo ait collector compendii tit. guardianus, quod in hac concessione non conceditur noua aliqua auctoritas praelatis ut ualeant determinare ad suum libitum, sed solum prouidetur serenitati conscientiarum subditorum, ut dictum est. quod si praelatus & subditus dubitent seu in casu subditis concessio contendant subditus & praelatus, in dubio est recurrendum ad praelatum superiorem, ut inf. q. 6. Sed quid si subditus uideat manifeste praela. errare & male declarare aut determinare circa dubia contra regulam, aut contra ius diuinum &c. dic quod tunc non debet obedire: quia tunc non dubitat. Sed clare cognoscit ut supponitur esse illicitum, ut de hoc latius & pulchre Had. in 2. quodlib. & sup. cap. 6. q. 15. dictum est. Similiter in iis quibus non potest esse ignorantia inuincibilis excusans, dic quod non excusantur a peccato subditi stando erroneo iudicio praelatorum & eis obediendo contra regulam aut contra aliud ius in dubiis, quia tale dubium aut ignorantia est culpabilis ut supponitur, & per consequens tenetur diligenter scire & certificari pro posse, ut Silueff. ubi supra tangit. Quae autem sint ea quorum ignorantia non excusat, dictum est aliquantulum supra in introductione q. 4. &c. & latius de omnibus supra dictis nos egimus in quodam tract. de ignorantia & de conscientia secundum communiter doct. ubi de hiis multa habentur, ibi uideat qui uolet. Item si praelatus praecipiat contra regulam aut contra animam &c. ut subditus cogatur obedire in quibus scit se non teneri aut non debere obedire, quid & quomodo se debeat habere, latius dicetur infra q. 6. ibi uideatur. De potestate autem praelatorum in declarando dubia priuilegiorum & concessionum &c. huiusmodi, uideatur in compendio tit. decla-

rare, tit. priuilegia &c. secundum subiectam materiam ibidem.

Quartum punctum est, subditus tenetur obedire suis praelatis praecipientibus infra regulam, ut potest praecipiatu reficere corpus, recreari &c. quae nec regula prohibet, nec alio iure prohibentur, nisi constat certitudinaliter quod uergunt in notabile nocumentum corporis, uel in peccatum. Raito huius est, quia talia possunt ordinari ad regularem uitam, ut sapradictum est. & 2. puncto, praesertim quia talia non sunt alias prohibita aut necessaria, sed licita, etiam sine dispensatione praelati: talia enim dicuntur infra regulam, immo & bonum quod non est necessarium ad salutem, debet omitti propter obedientiam, ut habetur 11. q. 3. quid ergo quando s. ex causa rationabili, etiam si non exprimat subdito prohibetur, & de hoc pulchre, b. Pater noster Franciscus in suis exhortationibus ait, ut habetur in libro ordinis in 3. tract. ibi uide, & etiam de hiis infra q. 5. habetur ad propositum, quia talis omisso ieiuniorum abstinentiarum &c. huiusmodi saepe ordinantur ad regularem uitam, & ne indifere ex nimio feruore a subditis fiat, aut quia praelatus uult subditum occupare in aliquo labore aut alio exercitio ideo uult eum fortem ne deficiat & cetera. ex hac etiam causa & ex aliis patet quod subditus non potest firmiter aliquid uouere sine licentia praelatorum, quod quoad praecipitum praelati tenetur desistere ad impletionem uotorum quae fecit post professionem, ut latius de hiis B. Tho. 2. 2. q. 88. art. 8. & ibi Grae. & Summita tit. uotum &c. Nam & uirtus obedientiae, supplet excellentiam boni omisso, & propterea quae sunt de concilio non debent omitti necessaria neque fieri contra obedientiam promissam, ergo concordant summissa ubi supra tit. obedientia. Quintum punctum est in indifferentibus quae alias dicuntur praeter regulam, subditus tenetur obedire praelato praecipienti, nisi manifeste constaret talia esse uana, fictilia, seu fatua oio ex genere & ex circumstantiis. Probatur 1. pars, quod in talibus indifferentibus teneatur obedire, quia tenetur obed. in oibus quae ad regularem uitam seu conuersationem religiosam possunt pertinere quomodocunque ut supra in 1. puncto late probatum est. & B. Tho. 2. 2. q. 186. art. 5. ad 4. & q. 104. ad 3. dicit quod uotum obedientiae ad religionem pertinet se extendit ad dispositionem totius humanae uitae quantum ad regularem conuersationem, & secundum hoc uotum obe. habet quandam uniuersalitate haec

Sed omnia indifferentia ex genere suo, quæ s. possunt rationaliter ordinari ad regularem obseruantiam seu uitam ex intentione seu alia circumstantia possunt eadem cadere sub præcepto sicut sub uoto, ut patet ex dictis: ergo & talia non dicuntur tunc proprie propter regulam sed secundum regulam ut dictum est in primo puncto, & hoc expresse dicit Bo. uent. ca. 1. super regulam quod s. in indifferentibus tenemur prælati obedire & B. Tho. in quolib. 10. art. 10. ut etiam refert Siluest. tit. religioso sup. q. 6. licet aliqui magnam disceptationem de uocabulo faciētes aliter opinari uideantur, sed in re omnes cōueniunt ut dictum est, & dicitur. Secunda pars huius 5. puncti ubi dicitur (nisi manifeste constaret) id est quod quando manifeste constaret subdito id quod præcipitur sic esse indifferens ex suo genere quod etiam nullo modo ex se uel ex circumstantia aliqua nec directe, nec aliquo modo spectat aut ordinatur ad regularem uitam seu conuersationem ut dictum est, Sed potius est omnino nihil causæ rationalis habens, tunc tale præceptum est omnino fictile, uanum, fatuum, stultum, seu nugatorium & irrisorium aut ludicrum, & de rebus seu actibus uanis omnino. Ideo quando hoc constat non tenetur subditus obedire & talia proprie loquendo non dicuntur indifferentia, sed potius dicuntur propter regulam in quibus non tenetur subditus obedire: & ratio est, quia cum solum teneatur obedire & sit subditus in omnibus quantum ad regularem uitam & cætera. ut dictum est, talia autem præcepta non sunt huiusmodi, ut ex dictis supponitur. ergo prælatus non potest ultra ius suæ prælationis nec subditus amplius tenetur, quia non habuit animum se obligandi ullo modo etiam tacite seu implicite ad talia uana, præter regularem uitam, ut patet ex dictis. & hoc est uerum, nisi ex aliqua causa seu circumstantia, seu ex præcepto prælati tolleretur à tali actu, etiam à uerbo ocioso ratio uanitatis, & fieret actus licitus & pertinens ad regularem uitam ut ait sanctus Bernardinus infra in septimo puncto, & cum hoc expresse concordat beatus Tho. in 10. art. 10. & expressius 2. 2. q. 186. art. 5. ad 4. dicēs quod quis uotum obedire ad religionem pertinens habeat quendam uniuersalitatē, quia se extendit ad dispositionem totius humanæ uitæ, non tamen se extendit ad omnes particulares actus, quorum quidam ad religionem non pertinent, quia non sunt de rebus pertinentibus

inentibus ad dilectionem Dei & proximi nec ad regularem uitam, seu conuersationem ut sup. dictum est. Sicut est confricatio barbæ, spueri in parietem, leuare festucam, respicere aues uolantes &c. huiusmodi omnino uaria, quæ non cadunt sub uoto neque sub obedientia, alii autem actus etiā contrariantur religioni &c. hæc ille, & concor. sum. Ang. tit. religiosus, s. 29. & Siluest. religioso 6. q. 6. & facit ad hoc Panormit. in c. literas, de restit. Spoliat. & in c. ex literis, desponsali. & Innocen. in c. ueniens de iure iurando, & Palud. in quodam quolibet. & dicunt hanc esse cōmunem opinionem doctorū, licet aliqui oppositū sentire uideantur. Et qui dem si secundum prædictam distinctionem contentam in hoc 5. puncto bipartito ut declaratum est, intelligantur, non uidetur quod in re dissentiant doctores, in hoc ut bene dicit B. Tho. in quolib. ubi sup. immo licet in uocabulis prima facie dissonare uideantur, in ueritate tamen concordant intelligentes eo modo quo in hoc 5. puncto dictum est. ideo licet doct. indistincte loquentes confuse sæpe pro eodem accipiant præceptum de indifferentibus & de præter regulam, ut patet in B. Tho. 10. quolib. & Siluest. ubi sup. & inde uideatur orta diuersitas opinionum: in hoc tamen distinctius loquendo, dico quod aliud est præceptum de indifferentibus, & in istis tenemur prælati obedire, ut in præsentī parte huius 5. puncti dictum est. Aliud est præceptum propter regulam, & in hoc non tenemur obedire, ut in 2. parte huius puncti etiam dictum est: sicq; uidentur omnia concordare ad argumenta quæ hic fieri possunt. Ratio patet ex dicendis infra in 1. argumento contra septimum punctum, ibi uidetur.

Sextum punctum, est quando super regulam simpliciter, seu quando strictior uita quam promissa est simpliciter præcipitur, aut imponitur, non tenetur etiam frater min. prælati obedire. Secus si secundum quid ex causa præcipiatur.

Probatur prima pars, quod s. quando simpliciter super regulam promissam præcipitur, non tenetur subditus obedire. Ratio est, quia ad id subditus non se obligauit ullomodo, sed solum ad regulam promissam & ad obedientiam non excedentem limites suæ regulæ & professionis, & prælatus nihil iuris amplius habet: quia secundum Duran. &c. in 2. dist. ult. obedientia maior uel minor cuiuslibet religionis consurgit, attenditur à forma uoti illius

illius regulæ cui se quis obligauit, ut patet. Item ut refert b. Tho. 10. quodlib. art. 10. Bernardus in lib. de dispensatione & præcep. dicit, Nihil præcipiat mihi prælatus eorum quæ non promissæ. Nihil prohibeat eorum quæ promissæ, nec augeat, nec minuat uorum meum. & Richard. de sancto Victo. in 1. parte dicit debitum est, quod præcipitur secundum ordinem, indebitum quod super professionem, hæc ille. ergo nullus tenetur super suam regulam promissam recte intellectam ad intentionem statuentis & confirmantis talem regulam seu modum uiuendi, ut hoc etiam late probat Gerson. in tract. de uita spirituali lectione 5. & 6. & supplementū Gabriel. in 4. dist. 38. q. 1. & c. & coiter doct. & sum. ubi sup. in hoc conueniunt. Ideo si præciperet prælatus suo subdito, ut pateretur martyrium uel quod ter in hebdomada semper ieiunaret ad maius meritum, uel quod non comederet carnes per unum mensem, & c. huiusmodi, non tenetur frater ei obedire, ut aperte loquitur cap. gesta, 74. dist. ubi dicit quod iustum est, ut nemo crescere compellatur inuitus, & per consequens non potest aliquibus indici uita strictior, quàm promissa est. Pro quo notandum, quod uita strictior si imponatur alicui, uel aliquibus subditis a suo prælato etiam cum minore parte collegii seu capituli, non tenetur subditus obedire & in hoc omnes doct. concordant. Similiter si ipse prælatus etiam cum maiore parte collegii seu cap. etiam generalis uelit aliam religionem subditis imponere, non tenentur subditi obedire, quia maior pars hoc non potest sine oïum consensu & superioris, secun. Host. in ca. cū dilecti quod metus causa. Sed si in eadē religione (utpote in nostra religioe minorū) maior pars. g. cum ipso min. g. faceret statutum arctans subditos ad uitā arctiorem, an subditi teneantur obedire sunt opinioniones. Sed omnia concordando dicimus quod prælatus & cap. ge. uel prouinc. & custod. potest facere statuta arctiora, & præcepta dare stricta pertinentia ad reformandam regulam promissam, uel conferentia ad puram & pleniorē eius uel legis Christiani uel Christianitatis obseruantiam: quia talia præcepta & statuta non possent dici super, sed secundum regulam, & in uoto obedientiæ intelliguntur hæc omnia, & facit ad hoc ca. unicum de statu regul. lib. 6. ubi monialibus indicitur clausura quæ non erat de regula earum, quia talis clausura monialium expedit ad obseruantiam castitatis

stitatis earum. Vnde dicit ibi Iho. mo. & Archie. qui modus conuersandi taxatur ibi secundum naturam rei, cum non deceat mulieres euagari de iudi. mulieres lib. 6. & expresse faciunt ad hoc Vincentius & Hostien. de regul. similiter eo. & ibi Panormit. allegans Innoc. & sequitur præpositi. in cap. ante triennium, in uers. tamen si per statutum dist. 31. & glo. in regula, quod omnes tangunt lib. 6. & Iho. And. de regu. quis indistincte loqui uideantur. Sed prælati & cap. g. & c. non possent statuta seu præcepta dare strictiora super regulam promissam, ut dictum est: tum quia non plus potest prælatus cum maiore parte capituli in præcipiendo perpetuo & omnibus per statutum, quàm in præcipiendo ad horam & huic uel illi ore tenus. Sed huic etiam cum toto capi. nihil potest præcipere contra regulam secundum b. Iho. ubi sup. & coiter doct. dictum est, tunc etiam quia austeritas nouiter super regulam indicta concernit singulos de religione ut singulos, non ut uniuersos, & consequenter non potest indici per consensum capituli qui in maiori parte consistit, sed requiritur consensus singulorum per regulam iuris quod omnes, ergo. Imo nec Papa potest se simpliciter astringere ad macerationes corporis maiores quàm sint communes in Christianitate, uel in ordine meo, nisi in poenam culpæ commissæ, uel quatenus expedit mihi ad obseruantiam regulæ meæ uel Christianitatis quam sum in baptismo professus, uel nisi in casu ex eausa aliqua rationabili, ergo multo minus potest præla. cū toto ca. g. sine meo consensu saltē tacito uel interpretatio. facit ad hoc quod legitur in Chronicis ordinis quod B. P. noster Francisc. prohibuit præceptū fratris Helyæ min. g. de non comedendo carnes in ordine nostro, ut refert auctor conformitatum conformitate. & Florent. in 3. parte historiali tit. 14. cap. 7. §. 4. Et faciunt ad hoc statuta generalia, ubi diffinitoribus cap. g. & pro. interdicitur facere noua statuta sine consensu maioris partis. in quo est uirtualiter cōsensus oïum, quibus diffinitores & etiā mi. g. & pro. pro se possent facere statuta uel potius ordinationes expediētes ad purā & debitā obseruantiam regulæ & uitæ regularis & legis Christi & c. ut dict. est, & cum prædict. oibus expresse cōcordat sum. An. tit. relig. §. 29. & Silu. clarius & latius relig. 6. q. 6. Dictū est semper quod in precep. sup. regul. nō tenemur obed. præla. & c. in præceptis in quā, simpliciter seu absolu. sup. reg. factis. Quod

quod pro tanto dictum est, quia si non absolute, sed in casu & ex causa rationabili necessaria ad regularem uitam pertinente præciperetur aliquando alicui uel aliquibus aliquid strictius super regulam, tunc teneretur subditus obedire, utpote si in poenam pro peccato commisso præciperetur ieiunare in pane & aqua tot dies, seu se disciplinare seu abstinere à carnibus tot mensibus, &c. ut in cap. dilectus el 2. de symonia & c. quoniam. Quia tunc est secundum regulam talis punitio culparum dummodo sit rationabiliter iniunctum tale quid, quia notabiliter & manifeste constat de irrationabilitate talis præcepti. utpote quia fit in odium & uindictam contra subditum, aut quia nimis excedit & huiusmodi: tunc non tenetur subditus obedire in hiis austeritatibus excedentibus suam professionem, in aliis autem secundum regulam bene tenetur obedire prælato etiam ex odio uel alias culpabiliter præcipienti, quia tunc culpa se tenet solum ex parte præcipientis quod alias potest præcipere, & si cogitur ad id patienter ferat, si non potest aliter comode euadere sine scandalo usque ad tempus uisitatio nis, ut de hoc latius infra q. 6. habetur. Vnde si prælatus præcipiat super regulam aliquid strictius ad cautelam peccati futuri præcauendi, ut cum libidinoso à natura seu grauer tentato mandatur grande ieiunium, disciplina grauissima & huiusmodi, non tenetur subditus obedire nisi quando uerisimiliter uidet aliter se non posse euitare peccatum: quia talis causa rationabilis non est necessaria, sed de concilio ad regularem uitam pertinens. Si uero pro impetranda pluuia seu plagæ remotione præcipiatur se disciplinare simul cum aliis fratribus, seu ieiunare tot dies &c. tenentur subditi obedire, quia pertinet ad regularem uitam se cum aliis conformare, quibus si alicui particulariter præcipiatur non tenetur nisi quando ad regularem uitam id esset aliquando modo expediens seu necessarium, de quibus omnibus casibus difficile est iudicare, propter circumstantiarum uarietatem. Ideo in dubiis standum est iudicio prælatorum & obediendum est, ut supra tertio puncto dictum est, & cum prædictis concordant communiter doct. & summi ubi in locis præallegatis. Occasione prædictorum dubitatur an regulæ libertates & concessionis possint prohiberi per prælatos, & frater min. subditus teneatur necessario obedire prælatis præcipientibus contra eas aut eas prohibentibus?

prohibentibus? Respondeo distinguendo, quia concessionibus seu libertates regulæ sunt in duplici differentia. Nam quædam sunt sic concessæ per regulam generaliter omnibus fratribus quod non interdicitur prælatis potestas eas prohibendi in parte uel in toto saltem in casu & ex causa rationabili, & de hiis dico quod possunt prælati eas prohibere in parte & in casu & ex causa, ut dictum est. ratio, quia licet per regulam concedatur generaliter fratribus ita quod ex regula non tenentur specialiter, tamen modificatio pro quando & quomodo expediat talibus concessionibus uti uel non uti regulariter pertinet ad prælatos, etiam ex ipsa regula sicut in aliis licitis non prohibitis modificatio eorum pertinet ad prælatos religiosorum & laycorum respectiue. Nam usus carniū concessus est generaliter Christianis, tamen in casu & ex causa possunt aliquando prohiberi per Papam, ut in quadragesima &c. huiusmodi. Similiter iniunctio poenitentiarum aliquarum, sic in proposito, & ad hoc expresse ait Hug. 8. cap. quod licet concessionibus regulæ prælatus sine iusta causa non debeat impedire, fratres tamen subditi eius mandatum rationabiliter factum concessionibus propriis religiose præponere debet propter bonum obedientiæ, pacem & uniformitatem: illis enim concessio regulæ præiudicare non debemus, sine quibus religio non consistit: cum prædictis concor. Sanct. Ber. in 3. opere in secunda de obedientia, articulo 3. in respons. ad 12. argumentum, & includit cum prædictis ieiunium Epiphaniæ, & aliorum ipsorum qui possunt præcipi à prælato, tamen in casu & ex causa, quamuis non possit hæc ponere in regula ut præcepta communiter omnibus, quia sic esset coarctata regula, & præcipere super regulam. Sunt alia concessionibus regulæ quæ sic conceduntur fratribus quod & prælatis introducitur ut potestas eas prohibendi aut impediendi aut præcipiendi contra eas, & de hiis constat quod non possunt impedi per prælatos, quia non habent potestatem ad id ex regula, immo tollitur ab eis per regulam talis potestas, quod hæc & per consequens fratres non tenentur eis in hoc obedire: & de hiis expresse loquitur expof. Sanctorum patrum 10. cap. ubi habetur quod si inhibetur quod regula concedit, uel prohibetur quod regula præcipit uel intendit, tunc subditus non tenetur nec debet obedire. Sed quomodo cognoscantur quæ concessionibus aut liber-

tates regulæ sint de primo modo, quòd s. possunt prohiberi per prælatos & quæ non. Respondeo quòd ex ipsa litera regulæ & circumstantiis potest hoc propendi, & ut de singulis exemplificemus solum septem concessionem seu libertates expresse continentur in regula, ut sup. cap. 1. q. 2. habetur. De quibus dico quòd illa, s. quòd fratres possint repetiari uestimenta sua cap. 2. q. 22. & illa de omnibus cibis qui apponuntur eis liceat manducare 3. cap. q. 3. & illa ministr. & custod. singula si uoluerint, possint in suis custodiis semel ad capitulum cõuocare cap. 8. q. 4. Item alia de ieiunio Epiphaniæ & aliorum temporum capitu. 3. q. 2. ois istæ quatuor concessionem possunt aliquando in toto aliquando in parte tantum, in casu & ex causa prohiberi per prælatos uel aliter ordinari, ut in locis allegatis de ipsis latius cõstat. Aliæ autẽ tres, quarum prima est, quòd s. tempore necessitatis non teneantur fratres ieiun. corporali, 3. cap. q. 2. & alia, quòd s. si qui fratrum diuina inspiratione uoluerint ire inter farracenos &c. capi. 12. non possint impediri uel imponi per prælatos ut in locis allegatis tractatur. Illa autem alia & ubi cõq; sunt fratres qui sciunt se non posse regulam specialiter obseruare ad suos min. debeant & possint recurrere, ut infra in hoc 10. ca. q. 5. & 6. dicitur, constat quòd non potest impediri per prælatos uilo modo nec in toto, nec in parte. Ad argumenta autem quæ contra hoc sextum punctum fieri possunt patebit responsio infra in 2. argumento in 7. puncto.

Septimum punctum est, non obstantibus omnibus supra dictis in tota hac quæstione, Nos fratres min. specialius præ aliis religionis tenemur ex ui regulæ nostræ obedire nostris prælatis in omnibus licitis & honestis, præter quæ in hiis quæ essent aliquomodo contra animam nostram, aut contra, seu præter regulam, & præter quàm ad altiorem uitam, seu statum transire. ¶ Notandum in hoc septimo puncto, est tota difficultas, ideo latius est immorandum declaratur particulæ prius, deinde probantur. Dicitur primo quòd ex ui regulæ nostræ nos specialius præ aliis cæteris tenemur obedire nostris prælatis in omnibus licitis & honestis, quia scilicet uotum nostræ obedientiæ promissæ est altius quàm in aliis religionibus, ut probabitur. Dicitur 2. præter quæ in hiis quæ essent aliquomodo contra animam nostram. Contra animam autẽ, hic dicitur esse omne peccatũ & ois occasio propinqua seu periculum peccati mortalis quomocunq; sit (ut sup. in 2. puncto dictum est)

quòd in hoc nulli tenemur obedire, unde si præcipiatur id quòd est notabiliter læsiuũ corporalissalutis, seu in periculũ uitæ & mortis corporalis, nõ tenemur obedire, quia esset peccatũ temeritatis aut tentandi Deum, uel contra dilectionem sui ipsius, utpote si præcipiatur intrare flauium cum nesciat natare &c. huiusmodi & hoc uerũ est regulariter, exceptis casibus priuilegiatis quando Spiritus sanct. aliud inspirat & quãdo constat de eo. Ideo qui sine causa rationabili, sine tali motione Spiritus sanct. confidentes de obedientia se talibus periculis exponit ad imperiũ prælatoum stulte & temere obediunt & præcipiunt, contra animam suam culpabiliter faciunt. Dicitur 3. aut præter quæ in hiis quæ sunt cõtra aut præter regulam. Contra regulam, hic dicitur esse, quod est contra præcepta regulæ & concilia & cõtra constitutiones factas ad regulæ puritatem obseruandam, aut quod inducit ad imperfectiõnem seu impuritã regulæ aut quod notabiliter extingueret Spiritum deuotionis aut quod est contra mentem seu intentionem regulæ seu institutoris B. P. nostri Francisci aut confirmatoris, s. Papæ & declarationum, ut de hiis omnibus dictum est, sup. in 2. puncto, & ait expos. sanctorum Pa. 10. cap. & expos. sine tit. ibidem, quia in hiis non possunt prælati præcipere neq; subditi tenentur obedire, & aliquãdo tenentur non obedire, ut dictum est in 2. puncto. nisi in casu quo prælat. possent dispensare, quia tunc tenentur subditi obedire, ut ibidem latius habetur. Præter regulam autẽ proprie hic dicitur omne quod est uanũ aut fatuũ, & oio rationabili causa carens, quod nullomodo ordinatur ad regulam remittã, & in hoc nõ tenentur obedire, ut sup. in 5. puncto. secus quãdo nõ cõstaret de hoc. quia sic esset in differẽs proprie loquẽdo, & tunc in indifferentibus tenemur obedire. secus esset, quãdo & præceptũ prælati ex aliquo fine seu circumstantia tolleretur rationẽ uanitatis aut fatuitatis seu ociositatis operis, & ita iã nõ esset præter regulã ut ibidẽ & in 3. puncto. dictũ est. Dicitur 4. & præter quæ ad altiorem uitã seu statũ transire quia nõ tenemur obedire præcipienti ut acceptemus episcopatũ qui est altior status, neq; transeamus ad altiorem religionẽ si qua forte esset altior. Neq; quòd uitam heroycã seu actus heroycos agamus alios seu aliter quàm promiss. in regula, utpote si præciperetur quòd pateremus martyriũ seu prædicemus inter infideles ubi imminet mors aut martyriũ.

Neq; quòd uiuamus solitarii in assidua contemplatione, Neq; quòd in assidua uitæ austeritate notabiliter excedente cõmunem modum nostræ religionis uiuamus, quia hæc omnia sunt super regulam nostram & sup. cõmunem modum laudabilem uiuendi nostræ religionis, & per consequens supra id quod promissimus & supra id quod regula intendit, & supra mentem uel intentionem Patris nostri Francisci qui (ut ait expos. sine tit) noluit ut fratribus imponeretur aliæ uirtutes horoycæ aut aliæ austeritates firmissimæ notabiliter uitam euangelicam in regula nostra contentam excedentes aut transcendentes uitam euangelicam perfectis uiris euangelicis communiter inuicibilem.

Sed quod secundum libertatem euangelicam fratres uiuerent in alijs seruando ea quæ in regula continentur & quæ promissa sunt explicite & implicite ut sic in libertatem spiritus ad ea quæ uere perfectionis euangelicæ sunt extenderentur fratres. Ideo si tales austeritates notabiliter excedentes, ut dictum est, præcipiuntur, iam ex quo excederent cõmunem uitam nostræ religionis essent super regulam, & per consequens contra mentem regulæ eiusq; institutoris B. P. nostri Francisci, ut dictum est: ideoq; non tenentur fratres obedire. Exceptis igitur hijs quatuor quæ omnia includuntur in hijs duobus præterq; in ijs quæ sunt contraria animæ & præterquam in hijs quæ sunt contraria regulæ, ut patet ex dictis, nam quòd est contra Deum est contra animam, & quòd est supra regulam est contra mentem eius & instituentis, & per consequens contra ipsam regulam, & quòd est præter regulam, est uanum, & fatuum & per consequens non est licitum neq; honestum, sicque est aliquo modo contra animam. Exceptis igitur omnibus istis quatuor limitationibus quæ reducuntur ad duas prædictas, dicitur in hoc septimo puncto quòd nos fratres min. tenemur obedire nostris prælatis in omnibus alijs licitis & honestis, etiam arduis & strictis operibus, utpote in disciplinis & c. quòd ut breuius & clarius ponatur, dicamus quòd tenemur obedire nostris prælatis in omnibus licitis & honestis, præterquam in hijs quæ sunt contra animam aut contra regulam nostram quomodocunq;, quòd probatur primo, quia uotum obedientiæ nostræ religionis est altius quam in cæteris religionibus, saltem est altissimum quantum est possibile in altiori religione, hoc autem non esset nisi ex ui talis uoti obedientiæ

ex regula teneremur obedire in omnibus licitis & honestis quæ non sunt contra animam & regulam & Deum (ut dictum & declaratum est) ergo tenemur ex regula ad id. Discursus est bonus & maior patet secundum Bonauenturam, qu. 12. & 13. super regulam dicentem, quòd in tribus uotis essentialibus nostræ religio excedit omnes, uel saltem an ulla etiam altissima superatur. & idē ait Hug. & communiter de ct. ordinis nostri ut sup. in introductione q. 2. & sup. i. ca. supra regulam idem Bonauen. iterum dicit ut patet infra in auctoritatibus in 3. probatione. Minor autem probatur, quia non uidetur quæ maior obedientia rationalis possit communiter in aliqua religione imponi. Nam absoluta in omnibus obedire sine ullo limite non est rationale nec possibile secundum Bonauenturam, & communiter doctor. in 2. dist. ult. ut infra in argumento habetur, & facit ad hoc Richardus de sancto Victo. in 1. parte dicens, Debitum est quòd præcipitur secundum ordinem. Indebitum quoad supra professionem. & paulo inferius ait, Potes tamen si uolueris nullam obedientiam indebitam tibi facere. Si promittis coram Deo, uel profiteris coram prælato tuo obedientiam ad omnia, iam tibi de reliquo nulla obedientia erit indebita, hæc ille, ergo.

Secunda probatio est, quia expresse regula dicit sic, Præcipio firmiter eis ut obediant suis min. in omnibus quæ promiss. Domino obseruare, & non sunt contraria animæ & regulæ nostræ, quæ uerba rite intellecta, ut sonant, glossantur sic. Præcipio eis ut obediant in omnibus quæ promiserunt, i. in omnibus in regula expresse contentis, & eo modo quo continentur, hoc enim est quòd fratres promiserunt in professione, s. seruare regulam fratrum mi. & uitam, ut patet. & non sunt contraria animæ & regulæ nostræ, i. etiam præcipio ut obediant in omnibus alijs quibuscunq;, cum hæc tamen limitatione, s. dummodo non sint contraria animæ & regulæ nostræ aliquo modo. & quòd sic debeant glossari & intelligi prædicta uerba, patet expressius in expos. sanctorum patrum, & in expos. sinetit. cap. 10. ubi sic dicitur, Præcipio ut obediant corde & exterius opere in ijs quæ regula imponit, & in omnibus alijs quæ explicite non tangit, dum tamen sint talia quæ non sint contraria animæ suæ & regulæ nostræ. Et in quærimonijs propofitis ab obseruantibus in conc. Constan. ff. 172. habetur sic, quòd hic

hic noster ordo fundatur in obedientia promptissima: & ideo ait regula quod non solum fratres obediant praelatis in hiis quae in regula continentur, sed etiam in omnibus aliis: dum tamen non fiat contraria animae & regulae ullo modo, haec ibi. Similiter hanc eandem glossam exhibet Hug. 10. cap. & omnes alii doct. infra allegandi in tertia probatione sequenti: & quod maius est, similiter intelligit hunc passum regulae Martinus 5. in suis constit. cap. ultimo, dicens sic. Volumus & mandamus ac districte praecipimus uniuersis & singulis fratribus eiusdem ordinis ubicumque fuerint, cuiuscunque gradus uel conditionis, quod in omnibus supradictis suis praelatis teneantur firm. obedire, & in aliis licitis & honestis, quae non sunt contraria animae & regulae suae, haec ibi. Et praedicta constitutio licet non ualeat ratione constitutionis aut praecipit saltem quo ad nos Cismon. ualeat tamen pro declaratione dubis aut sensus regulae, ut sup. in introductione q. 6. dictum est, & Leo 10. in bulla unionis ff. 29. sic ait. Volumus & ordinamus, (prout in dicta regula b. Francisc. continetur) ut oēs & singuli fratres in oibus quae non sunt contra Deum animam suam, & regulam fir. min. teneantur obed. haec ille. Ex quibus oibus patet quod in regula continetur, sicque intelligitur iste passus regul. quod fratres obediant in oibus licitis & honestis, quae non sunt contra Deum animam & regulam aliquo modo, Ex quibus patet, quod illa gloss. quam aliqui dant dicentes, obediant in oibus quae promiserunt, scilicet explicite, & non sunt contraria & c. i. at. obediant in oibus aliis non quidem absolute in oibus aliis quae non sunt contraria & c. sed in oibus aliis, scilicet implicite contentis in regula seu pertinentibus ad regularem uitam, dummodo non sint contraria & c. Ita quod illa exceptio (dummodo non sint contraria animae & c.) non sit exceptio aut limitatio illorum uerborum, scilicet obediant in oibus aliis sic absolute sumptorum, sed sit exceptio aut limitatio illorum uerborum etiam iam limitatorum seu restrictorum, scilicet obediant in oibus aliis implicite contentis seu pertinentibus ad regulam, dummodo talia implicite contenta aut pertinentia ad uitam regularem non sint contraria & c. Ista igitur glossa, manifeste exploditur per textum regulae absolute positum & declaratum secundum supradictos doctores & Pontifices. Ideo per talem gloss. solum probatur, sicut & aliqui oppos. opinantes uoluerunt probare, quod nos frat. min. solum tenemur sicut & alii religiosi obed. in hiis quae expresse pro-

missimus in reg. & in oibus aliis, non quidem absolute sed restricte in oibus aliis implicite contentis seu quomodolibet pertinentibus ad regulam & uitam regularem, dummodo non sint contraria animae & c. Nos autem secundum nostram gloss. supra positam dicimus quod tenemur obed. in hiis quae expresse promissimus in regula, & insuper in oibus aliis absol. sed cum hac exceptione, scilicet dummodo non sint contraria animae & c. ut dictum est, quia & secundum hanc gloss. latius extenditur obligatio nostrae obedientiae quam secundum illam aliorum gloss. restrictam secundum formam obedientiae aliorum religiosorum. Patet etiam quod non ualeat illa alia gloss. quam alii dant, ut Hu. refert 10. ca. dicens, quod sunt aliqui qui contra ceteris regularibus distinctioni obedientiae scilicet necessitatis & super erogationis adherentes dicant obedientiam necessitatis esse obedire in hiis quae expresse continet regula: ad alia autem non nisi de supererogatione seu congruitatis perfectione teneri, & secundum hoc sic glossant. Obediant suis min. in oibus quae promissus. Dom. obseruare, & hoc est de necessitate. quod autem sequitur, & non sunt contraria animae & reg. nostrae, hoc est de supererogatione seu congruitate, dantque illam copulatiuam & non sunt contra, & c. non continuare praecipit praecedens inclusum in ly praecipio, aut quod ly praecipio accipitur aequiuoce pro consulere in hac 2. parte, scilicet (& non sunt contraria & c.) uel quod ista exceptio seu limitatio (& non sunt contra animae & c.) restringit praecedentem propositam hanc, scilicet praecipio ut obediant in oibus quae promiserunt, ad hunc sensum quod scilicet promissa non obliget reg. si fuerit alia uel quod absolum uidetur si bi ipsi contraria ut excessum regulae regula ipsa conuincet. haec inquam in glossa & in opin. per praedicta reprobatur, & per textum regulae apertum & per rationes uidetur manifeste extorta gloss. quae quia patere potuit cuique ideo omittuntur. Maxime cum in tab. 17. ui. g. sic habeatur, Amplius expositione illius passus regulae ubi dicitur obediant suis min. in oibus quae & c. quae passum nonnulli ausi sunt extorte contrahere ad ea dumtaxat quae in regula continentur expresse danamus & execrabile iudicamus, & quod ex illis inferret de impossibilitate condendi statuta & commendandi missas seu applicandi missarum intentionem sub poena ibidem taxata in contra afferentes & c. Tertia probatio est per auctoritates. Quarum 1. est Ma. 5. in constitu. ubi supra, & Leo. 10. ff. 29. ut supra. posita est in 2. probatione, & est a dux sunt maioris efficaciae ad propositum, quia sunt pontificales & expressior est ad rem illa Leonis 10. ut patet.

Secunda auctoritas est Bonauent. in 1. cap. sup. regulam dicens, Obedientia quæ dicitur eminentem gradum uirtutis quæ quis homini propter Deum obedit habet plures gradus. Quidam enim in omnibus absolute per modum contrarietatis non solum in necessariis sed in supererogatoriis difficilibus & arduis suæ renunciant uoluntati. Quidam uerò cōmode, utpote ad mediocritatem sui status pertinentibus, propriæ renunciant uoluntati, ut clerici seculares qui plene subiciantur ecclesiæ, potestati, 12. q. 1. non dicatis. Amplius sublimior est obedientia monachorū quam secularium clericorum, ut patet extra de officio ordinis ca. quāto. Monachorum autem obedientia duobus constringitur, Primo quia per obedientiam uouent salua stabilitate ad locum, 2. quia ad nil obedire tenentur quod regulā suā transcendere demonstratur. Altior ergo est obedientia illorum qui nullū habent in hoc mundo loci ius proprium quo suæ obedientia restringatur. Item altior est illorum obedientia, quorum altior & altior est regula, ex qua tenentur eiusdem regulæ professores nil respicere nisi sit ipsi regulæ contrarium uel saluti directe uel aliquo aliter: illi ergo soli gradum obedientiæ per modum contrarietatis absolute sumptæ, ut dictum est, perfecte attingunt, quæ in omnibus etiā in indifferentibus subsunt beneplicitis alienis qui nullum habent patrocinium loci stabilis uel regionis ad quam eorum obedientia contrahatur qui nihil sibi obedientialiter impositum possent repellere quasi transcendens suam regulam, nisi uergat aliquo modo in suæ animæ detrimentum, Unde patet quod errant qui dicunt quod in omnibus religionibus obedientia sit æqualis, hæc ille, & in q. 12. & 13. Similiter regula ait idē quod in tribus uotis essentialibus nostra religio oēs alias excedit, ut supra dictum est, & in doctr. maiori nouiciorum in 3. lib. cap. 77. idem ait. Tertia auctoritas Hug. cap. 10. tandem post refutationē oppositæ opinionis dicit, Perfectam obedientiam quæ terminis non arctatur, nec contenta professionis angustiis fertur in latitudine charitatis & ad omne quod iniungitur spontanea in infinitam extenditur libertatem. B. Francisc. in spiritu seruore fratribus instituit, ut si. fratres non solum in hiis quæ promiserunt domino obseruare, Sed etiam in omnibus aliis quæ non sunt contraria animæ & regulæ nostræ obediant, hos duos tantum limites eis imponens, hæc ille.

Quarta

Quarta auctoritas expos. sanctorum patrum 10. cap. & in quærimoniis concilii Constan. ff. 172. ubi supra in 2. probatione principali habetur.

Quinta auctoritas expos. sine tit. cap. 10. & in quodam tract. paupertatis dicit quod hic b. P. francisc. imponit obligatorie fratribus fortissime altissimam formam obediendi triplici tantum rationabili limite conclusam. Primus limes est manifestum peccatum in quo nulli est obediendum. Secundus limes est manifestū periculum peccati mortalis, in quo etiam nulli est obediendum. Ideo ait, præcipio ut obediant in omnibus quæ promissæ & non sunt contraria animæ &c. Tertius limes est (in quo etiam nulli est obediendum) quando illud quod præcipitur est manifeste opprimens hominem ad imperfectionem seu ad regulæ impuritatem seu contra mentem regulæ promissæ, & ideo propter hoc expressius additur (& non sunt contraria regulæ nostræ) & quia talem tam excellentem formam obedientiæ & perfectissimā fratribus impositurus erat, ideo B. P. Franciscus immediate præmi sit recordationem utilissimam ad eius obseruantiam, utpote necessariam tam altissimo uoto obedientiæ dicens, fratres uerò qui sunt subditi recordentur quod propter Deum abneg. proprias uolun. sicut quasi semper in summæ arduis imponendis in hac regula B. P. Francisc. inducit ex euangelio aliquid proposito suo proprium & inductiuum ualdeq; confortatorium, ut in 6. cap. ubi ad mendicitatem inducit, subdit dicens (nec oportet eos uerecundari, quia dominus &c.) & in 2. cap. ubi summam immutabilitatem nostri status tradit, ait, Dicāt eis uerbum sancti euangelii quod uadant & uēdant, &c. Sic nunc in propos. inducit recordationem proprii uoti iuxta concilium Christi dicentis Luc. 9. Qui uult uenire post me, abneg. semetipsum &c. dicens, fratres uerò qui sunt subditi record. quod propter Deum abnegēt proprias uoluntates: quæ monitio licet ex uir regulæ non sit specialiter obligatoria, sed instructio, est tamen obligatoria ex iure diuino, in quantum est necessaria ad sufficienter implendum altissimum uotū obedientiæ, quod subsequitur ibidem (unde sit. præcipio eis ut obediant &c. ut dictum est. hæc tibi, ad literam fere.

Sexta auctoritas, sanctus Bernardinus in 3. opere serm. de obedientia

bb

dientia

dientia art. 3. in Respon. ad 12. argumen. in quodam dialogo super materia obedientiae ait, Obedientia euangelica fratrum min. triplicem tantum habet limitem, s. manifestum peccatum, manifestum periculum, manifestum contagium. i. impuritatem regulae hae ille, ubi ex propof. probat hanc sententiam nostram, & in tract. de casibus proprietatis (ut habetur spec. fff: 23. idem San. Bernardus. ait quod uicissimus casus proprietatis uoluntatis proprie est non obedire praelato praecipienti aliqua licitum non impediendo aliqua causa rationabili. ¶ Septima auctoritas, Dorbellus in 4. sententiarum dist. 3. q. 1. s. 2. 4. dicit sic, ex hiis patet ordinem fratrum min. esse arctiorem ceteris in uoto obedientiae, quia non solum tenentur obed. suis praelatis in hiis quae ad regulam obseruantiam spectant sicut tenentur oēs alii religiosi secundum Tho. sed et in iis quae non sunt contraria aetate & regulae suae, ut patet ex eorum reg. hae ille. Et expresse idem tenet Bernard. de bustis in sermone 2. parte sermone 77. par. 1. ipsius sermonis. Et consonat Durandus in 2. dist. ult. dicens quod obedientia maior uel minor cuiuslibet religionis cōfurgit & attenditur à forma uoti illius regulae cui se obligauit. ¶ Octaua auctoritas est auctor libri dicti firmamentarium ordin. b. Francisc. 4. parte, ubi plures auctoritates adducit ad hoc probandum, ibi latius uideri possent. Ibi etiam tandem dicitur in 2. parte in 2. tract. fol. 46. quod sic fuit declaratum in quodam cap. ge. auctoritate Papae & sic probatum hoc 7. punctum ad sensum supradicti, quibus Bar. Pis. 10. ca. & Spec. fff. 14. oppos. ad hoc 7. punctum teneant, ut patebit in 2. argu. & alibi respondebitur latius. Contra supradicta in hac quaestione praecipue contra 7. punctum, arguitur probando quod non stat simul cum dictis in 5. & 6. puncto. Nam quaero an teneamur nos frat. min. obedire in iis quae sunt super & praeter regulam nostram. an non? si sic, ergo iam hoc repugnat dictis in 5. & 6. puncto. & coiter doct. dicentibus quod nullus tenetur obed. in iis quae sunt supra aut praeter regulam suam, ut ibi dicitur probatum est: & iterum ex quo absolute regula dicit quod obediatur in omnibus quae non sunt contraria aetate & regulae secundum praefatam gloss. positam in 7. puncto, ergo uidetur quod etiam in iis quae sunt praeter aut supra regulam teneantur obedire, sic quod hoc non stat cum dictis in 5. & 6. puncto. Si dicatur sicut dicendum est, quod non tenemur obedire praeter aut

ter aut super regulam (ut bene declaratum est in hoc 7. puncto) iam sequitur quod obedientia nostrae religionis non est altior quam obedientia aliarum religionum mendicantium, quia similiter illi tenentur obedire in omnibus praeterquam in iis quae sunt contra animam aut regulam aut praeter aut super regulam eorum, ut patet ex dictis in tota hac quaestione. Vel signetur aliquid in quo frat. min. teneantur obedire suis praelatis, alii aut religiosi non teneantur, ut sic appareat excellentia uoti nostrae obedientiae super alios

Secundo contra 7. punctum arguitur per auctoritates primo Bonauent. in 2. dist. ult. q. ult. quod obtemperare in omnibus simpliciter non solum est facile, imo & est impossibile, & ideo fines imponitur perfectioni obedientiae, unde & b. Franciscus sua regula non praecipit fratribus simpliciter obedire in omnibus suis praelatis, sed in omnibus quae promiserunt Domino obser. & non sunt contraria animae & regulae, hae ille, & paulo superius ibidem ait, Concedendum est quod religiosi non tenentur in omnibus simpliciter obedire nisi in iis quae promiserunt. & non sunt contraria animae & regulae, hae ille. Item 3. b. Thom. in 2. dist. ult. & Alexan. Lombardus ibidem q. ult. & Durandus ibidem, & iohannes de Maioribus in 4. dist. 38. agens de uoto, dicit cum praedictis doct. Ad obedientiam perfectam secundum quam subditus obedit in omnibus simpliciter quae non sunt contraria legi diuinae, uel regulae quam professus est, nullus tenetur debito necessitatis, sed solum ex honestate quae dicitur semper tenemur emulari charismata meliora, hae ille. Item 3. est aucto. Bar. Pis. ca. 10. & sere. conf. q. 4. & spec. fff. 14. qui oēs dicunt quod hic non uidetur nos b. P. Francisc. arctare ad illam obedientiam perfectam quae legem nescit. nec terminis coarctatur, nec est contenta professionis angustiis, sed fertur in latitudine charitatis quae potest dici obedientia super erogationis: & secundum hoc glossant hunc passum regulae dicentes, praecipio ut obediant in omnibus, s. ad quae se uoto astrinxerunt, uel ad ipsorum obseruantiam spectant, uel transgressionis eorum uitationem, hae tibi, ergo per hae uidetur contra praedicta. Respondeo ad 1. quod non tenemur obedire praeter aut supra regulam nostram, ut dictum est, & ad illud quod ibi inde concluditur, quod ergo iam sequitur quod uorum nostrae obedientiae non est altius & c. negatur hae sequella, quia sicut non ualet ista argumentatio,

Nullus plus aut melius currit sup. q̄ potest, plus ergo nullus currit aut melius q̄ alius, & quòd istæ consequentiæ non ualeant, pater, quia potest quis habere maiorem obligationem seu uotū maius ab aliqua & currere melius q̄ alius, licet non plus aut non supra q̄ tenetur, aut q̄ potest. Similiter in proposito non ualet argumentatio. Nullus tenetur supra suā regulā, aut uotum obedientiæ, ergo fratres min. non obligantur ad altiorem regulam seu obedientiam, seu ad obediendum plus q̄ alii religiosi. Sed deberet sic argui. Nullus ex uoto tenetur sup. suam regulam & omnes regulæ sunt æquales in uotis obedientiæ, ergo nullus religiosus obligatur plus q̄ alius obedire, ex quo omnia uota obedientiæ sunt æqualia. Ista consequentia esset bona. Sed tunc sicut antecedens est falsum pro minori, ita & consequens. Illa enim minor. s. quòd (omnes regulæ sunt æquales in uoto obedientiæ) est falsa, quia sicut in paupertate & in aliis non sunt æquales omnes regulæ, & nostra religio excedit omnes alias in essentialibus uotis, utpote in paupertate sic & in uoto obedientiæ, quia expresse nostra regula obligat nos ad obediendum in omnibus quæ non sunt contra animam, ut supradictum & probatum est. quæ obligatio in nulla alia religione tam stricta reperitur. Ideo stat bene, quòd super nostram regulam non tenemur obedire, & quòd super omnes alios religiosos tenemur obedire, & quòd uotum nostræ obedientiæ est altius q̄ aliorum religiosorum, quia regula nostra obligat nos specialiter ad id, ut sup. probatum & declaratum est in hoc 7. puncto. & si petis quòd signetur aliquid in quo nos plus q̄ alii tenemur obedire &c. Ecce in promptu multa signari possent utpote si prælati uel constitutiones capituli præcipiant omnibus uel alicui quòd ter in hebdomada disciplinemur, seu quòd aliud opus etiam nimis strictum & maceratum carnis faciamus, quod in regula non continetur, tunc alii religiosi non tenentur obedire, ut sup. in 6. puncto habetur: Nos tamen fratres min. tenemur obedire simpliciter, sicut nunc in multis prouinciis habetur statutū & consuetum quòd ter in hebdomada fiat disciplina, &c. quia licet ad id expresse non obligemur ex regula, obligamur aut ex præcepto prælati cui regula dedit hanc potestatem, ut tenemur in omnibus quæ non sunt contra animam & regulam ut sup. in 6. & 7. puncto dictum est. Nisi sit adeo notabiliter excessuum.

cessuum & continuatum quòd libertatem euangelicā uiris euangelicis coiter imitabilem transcendat, aut nisi contra aliquas concessionem seu libertates regulæ nostræ prohibitas præcipi à prælati, aut contra mentem eius præciperetur, ut sup. latius in 6. & 7. puncto dictum est. Item in cauenda pecunia, in uestimentis uilibus, in non equitando & in aliis strictioribus pertinentibus ad puram regulæ nostræ obseruantiam, quæ quia sunt multa & plurima q̄ in aliis religionibus, & quia in omnibus aliis generaliter quumcunq; puris, ut dictum est, tenemur obedire, in quibus alii non tenentur simpliciter aut generaliter. Ideo simpliciter uotum nostræ obedientiæ dicitur altius cæteris &c. & sic patet responsio ad primum. Ad secundum aut argumentum contra 7. punctum, Respondeo ad 1. auctoritatem Bonauen. quòd potius est pro nobis, quia solum ibi probat expresse quòd nullus tenetur absolute in omnibus sine ulla limitatione obedire, quia non in illicitis nec præter nec supra sua regulā, &c. Sed cum limitationibus nostræ regulæ, s. dūmodo nō sint contraria aīæ & reg. bene tenetur obedire, qui talem regulam promisit, seu quoad id se obligauit, ut ait Richard. de S. Victo. parte 1. ut su. in probatione prima huius 7. pūcti habetur & sic expresse facit pro nobis Bona. Ad 2. auctoritatem beati Tho. &c. coiter doct. dico quòd solum intendunt dicere quòd nullus obligatur obedire supra suam regulam absolute, & hoc idem nos dicimus. Nunc aut est super nostram regulam, sed potius secundum regulam nostram obedire in omnibus quæ non sunt contra animam & regulam (ut supra declaratum est) uel dic quòd loquitur generaliter de obedientia ad quam coiter tenentur religiosi, & alii subditi suis prælati, in quo non includitur obedientia particularis quam aliquis singulariter faceret alicui prælato, seu quam aliqua religio specialiter faceret, uouēs regulam obligantem ad obediendum in omnibus quo non sunt contra animam & regulam, qualis est nostra regula & religio, ut dictum est. potest enim quis similiter & aliqua coitas seu religio ad plus se obligare & regulam ad plus obligantem uouere q̄ alii coiter religiosi & Christiani tenentur, ut patet. Illi ergo doct. coiter loquuntur de obedientia ad quā coiter subditi tenentur, & sic intelligitur exceptum, si quid amplius aliquis seu aliqui uouent seu se obligauerunt, ut est nostra religio & regula nostra promissa.

promissa expresse, ut patet ex dictis. Ad tertiam auctoritatem Bar. Pis. & sere. confc. & Spec. dico quòd propter eorum reuerentiam debent intelligi sicut & B. Thom. & alii dicunt, quòd si super regulam nullus tenetur obedire, uel potius dicamus (quia sic & ipsi & expressius sentire uidentur) quòd ipsi male tenuerunt opinionem oppositam ad ea quæ hic in hoc 7. puncto dicta sunt & uidentur decepti ex uerbis præfatorũ doct. b. Thom. & c. loquentium cõter de obedientia religiosorum, aut quia non distinxerunt obedientiam nostræ regulæ ab obedientia aliarum religionum putantes oēs religiones in uoto obedientiæ esse æquales, aut quia aliter nõ bene rē intellexerunt, ideo putauerunt idē iudicium esse de uoto nostræ obedientiæ regulæ nostræ & aliarum religionum, & ideo conformiter ad hanc suam falsam opinionem diminute glossarunt hunc passum regulæ, ut dictum est. Vnde quod in sere. conf. q. 4. & in spec. ubi sup. allegatur de Bonauent. pro sua opinione, dic quòd false allegatur. Nam nihil tale dicit Bonau. pro eis, ut potest facile patere cuiq; legenti. Sed illa uerba sunt Bart. Pis. in 10. c. cuius etiam est illa opin. quæ & iam confutata est, saluo semper meliori iudicio.

QVAESTIO III. Quæritur quod peccatum sit transgredi & contemnere mandata, monitiones, concilia & statuta regulæ ordinis & prælatorum & declarationum Pontificalium, & quantum durent. Respondeo per 4. puncta, Quorum 1. est, transgressio formalis seu interpretatiua præceptorum quorumcunq; strictè sumptorum facta sine ulla rationabili causa excusante, est mortalis ex quacunq; causa fiat. Alias non nisi uenialis, & aliquando nullum peccatum est. Quadrupliciter aut perpendi potest quando quod præcipitur sit strictè præceptum obligans ad mortale, quando non, & expirante præl. sua etiam præcepta expirant. In hoc 1. puncto, ubi agitur de præceptorũ transgressione quæcunq; continentur tria, ut patet. Pro quorũ oĩum declaratione sunt aliqua prænotanda. Respon. quòd peccatũ est dictum, factum, seu cõceptum, seu omissione alius cuius horũ contra aliquã legẽ obligantẽ. Nullũ enim esset peccatũ si non fieret aut omitteretur contra legẽ obligantẽ, ut supponitur ex cõ doctrina doctorũ: ut aut planè cognoscatur quando cõmissio seu ommissio quæ oĩa noie transgressiois hic accipimus est

est mortalis quando uenialis & cætera. Notandum secundo omissis multis quæ à multis hic dicuntur, tandem clarius & melius de hoc loquitur Gerson. alphabet. 63. litera e. g. & cætera in 5. & 6. lectione de uita spiritali. Et supplementum Gabrieli in 4. distinctione 38. q. 1. Et Galet. in summula titulo præceptum, & latius in 2. 2. q. 104. art. 1. & 2. secundũ hos ergo doct. notã, quòd præceptũ est seu capitur dupliciter, uno modo strictè proprie seu Anthonomaticè, pro illo præcepto cuius transgressio est mortalis & noie transgressiois intelligo etiam omissionem ut dixi, & tale præceptum dicitur proprie præceptũ. Alio modo large pro illo præcepto cuius transgressio non est nisi uenialis, & tale præceptum uocatur mandatum ab aliquibus, ab aliis autem monitio potius uocaretur, ut patet ex Gerson. ubi su. quòd sic patet, quia sicut in dispositione huius uitæ naturalis & moralis polytice seu amicitia humanæ uidemus quòd est aliquis cibus cõtrarius uitæ, ut & uenenum, seu aliquis actus contrarius uitæ, ut cibus nocens oculis uel stomacho, uel actus minuens aliquid & nocens polytice & amicitia, nõ oĩo tamē dissoluens pacẽ nec notabiliter nocens. Ita cõtingit in præceptis ad salutẽ habẽdam specialem & pacem cum Deo. Nã aliqua sunt ita strictè necessaria præcepta ad salutẽ attẽta sua latitudine, ut si homo oĩo transgrediatur latitudinem totam eorum ut præcepta sunt, tã sit oĩo contra ea & contra aĩæ salutem & amittitur amicitia & gratia Dei, & tunc peccatum est & dicitur mortale & proprie fit cõtra præceptum strictè sumptum: ut quando quis furatur notabile quid, aut qui nocet notabiliter iniuste in rebus fama seu corpore proximi, uel qui luxuriatur & huiusmodi: quia iste transgressor exit totam latitudinem præcepti, sicq; oĩo fit contra illud. Aliqua autem sic præcipiuntur non cum tanto rigore ut quotiescunq; & quomodocunq; fiat contra ea perdatur amicitia & gratia Dei & salus, Sed ista præcepta sunt taliter spectantia ad salutem & amicitiam cum Deo, ut faciant ad integritatem uitæ, ita tamen quòd licet in aliquo non seruentur non omnino destruat Deum amicitia & gratia seu salus animæ, quãuis in aliquo lædatur, quia nec cum tali intentione sunt præcepta tam strictè, quãuis enim strictè præcipiantur non tamen in quocunq; gradu & casu, quia in quocunq; casu fiat transgressio nõ exit totã latitudinem præcepti.

præcepti & amicitiae Dei omnino ut est furtum de re parua, seu parua læsio proximi, attentis omnibus circumstantiis attendendis aut mendicantes iocosum officiosum & cætera huiusmodi. Seu quando prælatus præcipit silentium communiter, quia hæc non præcipiuntur cum tanto rigore, nec tam stricte ut faciens contra ea statim omnino perdat gratiam & salutem animæ, ut saltem non in quocumque casu, sicut nec omnes leges æquali strictione & rigore præcipiuntur stricte nec semper sed aliquæ sic, aliquæ seu aliquando non. Quando ergo fit transgressio præceptorum illorum stricte seu in casu quo stricte præcepta sunt ita quod oïo transgreditur homo eorum latitudinem sine ulla causa rationabiliter excusante, tunc talis transgressio est uerè mortalis & dicitur proprie contra præceptum. Modo fit præceptum diuinum modo humanum, regulæ constitutionum, seu prælatorum. Quando uerò non ita stricte præcepta sunt seu quando contra ipsa præcepta etiam stricte præcepta non omnino fit aut peccatur quod omnino exeat extra latitudinem eorum, sed solum in modo ita quod ad huc manetur intra latitudinem ipsorum præceptorum etiam stricte sumptorum, tunc solum est peccatum ueniale. Neque omnino fit proprie, contra præceptum stricte sumptum, quamuis fecit aliquo modo contra ipsum seu contra præceptum large sumptum, quod ab aliis dicitur fieri contra mandatum seu contra monitionem. Et per hoc uidetur posse concordari doctores utpote Thomistas & alios communiter dicentes quod ueniale peccatum non est, nec dicitur proprie contra præceptum. Sed præter præceptum aut contra monitionem cum aliis doctoribus etiam communiter dicentibus quod ueniale est & dicitur uere contra præceptum seu contra legem aliquam ex quo est dictum uel factum &c. contra aliquam legem ut patet ex diffinitione peccati, quæ omnia cum de nomine uideantur concordantur, ut dictum est, scilicet quia Thomiste intelligunt quod non est omnino contra præceptum stricte & proprie sumptum, alii autem intelligunt quod est aliquo modo contra aliquod præceptum stricte seu large sumptum, & utrum quod est uerum ut patet ex dictis, & in re omnes concordant sicut late dictum est ut patet ex Gerson. ubi supra & Gaetano etiam ubi supra & alibi sapius patet ergo resolutorie quod tunc tantum est mortale quando fit contra præceptum stri-

ctæ

ctæ seu proprie sumptum, ita & in tali casu quod extra totam latitudinem talis præcepti fiat transgressio, alias solum est ueniale peccatum. Sed si queratur amplius in quo & quomodo cognoscemus quando præceptum aliquod est stricte sumptum seu datum proprie, & quando transgressio est aut fit extra totam latitudinem ipsius ut sic cognoscamus quando est mortalis transgressio & quando non? Respondeo quod præceptum stricte sumptum obligat ad mortale potest generaliter seu regulariter cognosci ex aliquo 4. modorum aut ex pluribus seu ex oïbus simul, quando aliquid illorum non sufficeret, ut habetur in summa Siluest. tit. præceptum q. 2. & 3. & Galet. 2. 2. q. 86. art. 9. & in summa. tit. præceptum. & in summa. coiter habetur. Prius ergo cognosci potest ex intentione præcipientis, quia principaliter ex intentione præcipientis præsupposita materia apta congrua præcepto pendet uis præcepti, quæ quidam tamè intentio nec est necesse aut præsumi debet quod sine causa rationabili uelit illaqueare animas. Ideo non est credendum quod ecclesia aut prælat. intedit in suis legibus aut præceptis tam multiplicatis obligare semper seu in quacumque transgressione ad peccatum mortale quemlibet transgressorem & quomodolibet transgredientem quodlibet præceptum: quia ut dictum est, datur latitudo & limes præceptorum ad mortale obligantium, ut dictum est. Vnde notandum secundum Had. in 6. quolibet art. 2. quod sola intentio prælati non sufficit nec potest ad libitum suum obligare semper ad mortale transgressorem sui præcepti cuiuscumque & quomodolibet facti, seu ad præcipiendum stricte sub mortali peccato ad libitum suum sine causa seu sine ratione aliqua ad præcipiendum sic tam stricte. Et ratio est, quia intentio prælat. ut obliget requiritur quod sit iusta seu rationabilis iusta autem seu rationabilis dicitur tãti est quãdo ad id quod præcipitur tã stricte sub mortali prælat. habet aliquam iustam causam sic præcipiendi utpote ratione materiae, quia scilicet est alicuius importantiae uel ratione circumstantiae alicuius seu finis simpliciter uel pro tunc quibus materia sit leuis, ut patet in præcepto ecclesie de non condendis cadaueribus, ut proxime dicitur in 3. modo, alias prælat. præcipiens stricte sub mortali sine ulla causa est tyrannus & iniustus est tale præceptum ex parte causæ. Dico notanter præcipitur sine ulla omnino causa, quia si esset aliqua causa sed non omnino sufficiens

cc

ficiens

ficiens ad tam stricte præcipiendum, tunc licet ipse prælatus peccet tanquam furiosus abuteus gladio suo, si intendit præcipere stricte sub mortali, uidetur tamen adhuc præceptum eius ualere & tenere & ligare saltem ad peccatum ueniale: de quo non est dubium, & forte aliquando ad mortale, ut innuit Gabriel in 4. dist. 16. q. 3. not. 6. & dist. 1. q. 4. art. 3. secundum Scotum in 4. dist. 4. q. 3. dicentem, quod quando monitio uel præceptum prælati est infructuosum uel irrationabile, laborandum est ad eius correctionem seu reuocationem, & potest subditus licite contemnere, iudicare seu reputare illud iniustum seu irrationabile sicut est, non tamen licet contemnere illud non obseruando quando prælatus præcipit, hæc ille Scotus. Ex quo uidetur quod adhuc obligat ad peccatum ueniale in quo non est dubium, sed ut dixi dubium est, an et obliget ad mortale, & coiter tenetur quod non, nisi in casu aliquo quia ad obligandum ad poenam æternam non habet causam, quis habeat ad obligandum ad poenam temporalem, seu ad peccatum ueniale, sicque est iniustum tale præceptum strictum ex parte causæ, & hoc sentit Hadria. ubi sup. quando autem sine ulla oio causa prælatus uult stricte præcipere sub mortali & constat de irrationabilitate causæ, tunc secundum Hadria. ubi su. & coiter doct. dic quod subditus inobediens seu transgressor non peccat mortaliter propter rationem iam dictam, nisi forte aliquando ratione scandalii, aut alterius sequelæ seu circumstantiæ mortalis, uel nisi ex contemptu ut infra 2. punct. latius habetur. Sed notandum ad prædicta quod periculosum est subdito si se intromittat de iudicando iustitiam causæ præcipientis uel præcepti, & nisi manifeste constaret sententiæ subterfugio de iniustitia causæ præcipientis seu præcepti debet præsumi iusta causa, & tenetur subditus sub mortali obedire, ut dictum est. Et cum prædictis oibus concordat etiam Gerson alphab. 63. litera e. q. Et Galetanus 2. 2. q. 69. art. & 6. secundum Thom. & coiter doct. ubi sup. Gabriel. Et quando est dubium de iniustitia legis seu præcepti, recurrendum est ad superiorem si non est periculum in mora, ut de hoc latius infra q. 6. in 3. puncto, & hoc quoad 1. modum cognoscendi præcepta. Secundo modo possent cognosci præcepta stricto modo sumpta obligare ad mortale, ex uerbis, utpote si dicatur, Præcipio, mado, iubeo per uirtutem obedientiæ, iniungo & c. huiusmodi coiter obligant ad mortale. Sed quia sæpe uocabulis abutimur & confunduntur.

Ideo coiter dicunt doct. ut patet in Siluest. tit. præceptum, q. 2. & Gabriel & c. ubi sup. quod non potest semper & ineffabiliter ex uerbis hoc colligi, sed ex aliis conditionibus positis & deponendis & circumstantiis aliis simul. Nam & in qualibet religione aut congregatione illa tantum uerba uim præcepti stricti obrinet quæ conueuerunt sic apud illos intelligi, & e contra: quia nobis utimur secundum usum. Ideo ait Hug. ca. 10. quod in hac nostra religione minorum coiter habetur in usu quod nunquam est, aut si præceptum stricte obligans ad mortale, nisi quando dicitur præcipio, aut per obedientiam iniungo, & c. huiusmodi uerba expressa. Cætera autem mandata simplicia prælatorum quando dicunt fac hoc uel illud & c. solum accipiuntur, ut mandata large ad ueniale tantum obligantia, & sæpe ut monitiones ad poenam tantum temporalem & c. nisi de intentione seu aliunde ex circumstantiis aliter rationabiliter constat, ut dictum est. Vbi notandum secundum b. Thom. in 2. 2. q. 96. art. 6. & ibi Galetanus & Gabriel in 4. dist. 16. q. 3. nota 6. & summissas ubi sup. quod quadrupliciter potest occurrere casus egendi contra uerba legis pro seruanda eius iusta intentione quæ præualere debet uerbis ubique, saltem in foro conscientiæ, & coram Deo.

Tertio modo cognoscuntur præcepta stricte extra materiam, ut pote quando ipsa ex se uel ex circumstantiis adiunctis pro semper uel pro tunc est magnæ importantiæ & digna ut stricte super ea sit præceptum obligans ad mortale, ut coiter dicunt doct. ubi sup. Sed ut bene ait Siluest. & Galetanus, ubi sup. impossibile est cognoscere semper & infallibiliter humana præcepta an sint stricte an non, ex sola materia, quia inueniuntur minima quædam, ex se tamen sunt stricte præcepta sub mortali, ut patet de concidentibus cadauera, ut ea transferant ad alia loca, quod ex se est peccatum, & tamen sub excoicatione prohibetur stricte per ecclesiam. Ideo oportet addere alias conditiones seu circumstantias plures seu pauciores ad id cognoscendum, ut dictum est.

Quarto modo possunt cognosci ex poena, utpote si poenam mortis aut carceris perpetui, aut huiusmodi pro transgressione imponatur, & notandum secundum Galetanum ubi supra, quod poena quæ non fiat cum salute animæ uere & non præsumptiue infligatur, est signum peccati mortalis in transgressore.

ut est excommunicatio latae sententiae & etiam comminatoria, in quo tamen notandum quod transgressor praeccepti cum lata est sententia excommunicationis peccat mortaliter, quia solum peccatum mortale fecit eum dignum excommunicatione. Sed transgressor praeccepti sub excommunicatione comminata non peccat mortaliter ratione poenae, nisi aliunde constet, ut dictum est, dum transgressio non peruenit ad hoc quod ille uere dignus sit excommunicari: quod ideo dico, quia si debet praecedere monitio, antequam ille excommunicetur non peccat mortaliter antequam monitorio resistat, quia non est ad haec dignus excommunicari, utpote si clericus nutriat comam excoicetur, tunc si nutriens comam non debet excoicari, nisi monitus generaliter, uel specialiter, iam non peccat mortaliter quousque monitus perseueret, tunc enim utpote excoicatione comminata dignus peccat mortaliter. Poena autem aliorum praecceptorum est aliquid sanctae conuictio, ut suspensio, interdictum, irregularitas, uel alia poena pecuniaria & corporalis & huiusmodi temporalis poena, & ideo non oportet semper in transgressione huiusmodi esse mortale (quod si uel ubi supra secundum Florent. generaliter loquendo dicitur oppositum. Nam aliquando ratione poenarum praedictarum non incurritur mortale, ut quando est poena pecuniaria, exilii, interdicti & huiusmodi, & in religionibus quando est poena flagellationis &c. huiusmodi, ut consuetudo circa diuersos status mores & gradus hominum multipliciter interpretatur. aliquando sunt sic ut quando est poena magna corporalis, ut mutilatio uel publica flagellatio apud seculares & huiusmodi, ut consuetudo etiam interpretatur attentis circumstantiis. Ergo ex nulla praedictarum causarum per se sumpta potest semper & infallibiliter agnosci praecceptum esse stricte ad mortale obligans transgressorem, sed ex una adiuncta cum aliis pluribus aut paucioribus, & ex aliis circumstantiis secundum rationem & consuetudinis interpretationem, quod si ut plurimum & generaliter sit uerum id quod dictum est secundum coiter doctores, quod scilicet ex altera illarum 4. causarum seu modorum potest cognosci praecceptum esse strictum & obligare ad mortale eum qui transgreditur illud extra totam ipsius latitudinem: & si rursus quaeratur in eum quo iam constat praecceptum esse strictum obligans ad mortale eum qui transgreditur ipsum extra totam latitudinem. Quomodo ergo cognoscemus quando quis

quis transgreditur totam ipsius latitudinem mortaliter & quando non? Sed adhuc manet transgressio intra latitudinem ipsius tanquam ueniale peccatum dumtaxat. Respondeo quod de hoc non potest semper & infallibiliter dari aeterna regula, quia non est eadem latitudo nec idem limites in omni praeccepto stricte sumpto ut patet propter diuersitatem materialium & circumstantiarum. Neque omnes actus humani cum suis circumstantiis possent plene quantificari a nobis ut patet, quia non omnis superbia, auaritia, delectatio, &c. potest plene cognosci quanta sit, aut in quo gradu sit mortalis &c. & in hoc omnes doctores communiter concordant, quod si super hoc dentur ab eis multae regulae generales ad id aliquantulum cognoscendam, inter quas duas tantum hic ponam quae pro seruatione conscientiarum mihi ualde utiles uisae sunt. Quarum prima est, quando quis transgreditur praecceptum stricte sumptum sed transgreditur illud bono animo, utpote quia uidetur ei esse aliqua causa uel ratio ad soluendum tale praecceptum, utpote ad non ieiunandum seu ad comedendum carnes, seu si est frater minor ad equitandum, ad portandum calciamenta &c. quod si in rei ueritate non sit causa omnino sufficiens ad excusandum omnino a peccato sine dispensatione, uel cum dispensatione, & hoc ipse bene perpendit, tamen putat quod talis leuis causa sufficit saltem ad excusandum a mortali si transgreditur tale praecceptum strictum de ieiunio &c. huiusmodi, putatque deum uel legis latorem nolle eum obligare ad mortale in illo suo praeccepto, quia habet ad hoc aliqualem licet non sufficientem rationem seu probabilitatem secundum qualitatem suae personae & insuper habet talem uoluntatem, seu animum paratum quod nullo modo transgredereur si putaret se in hoc mortaliter peccare sine ulla excusatione, si insuper cum tali conscientia, quod scilicet non peccat mortaliter, sed solum uenialiter transgreditur tale praecceptum strictum. Existenti- bus igitur hiis tribus conditionibus qui transgreditur praecceptum etiam stricte sumptum uidetur pie posse dici quod non peccat mortaliter, nec exit totam latitudinem talis praeccepti, quia non est credendum quod fuerit talis intentio ecclesiae seu praelati praecipientis, quod scilicet talis in tali casu obligaretur ad mortale sicut is qui sine ulla causa & sine praedictis conditionibus transgreditur, & per consequens uidetur quod talis non incurrit excoicationem aliquam

quam infligam, si qua est tali præcepto annexa excommunicatio in iure uel à statuto pro eius transgressione, Secus si ab hoie, quia excoicationem iniuriam ab hoie potest quis incurrere etiam propter transgressionem ueniamem, ut de hoc late Siluest. tit. excoicatio 1, notabili 3. & excoio 2. excoicationem aut iuris uel statuti, saltem apud Deum, non uidetur quod eam incurrit, ex quo non est mortale peccatum ut supponitur, quia ad cautelam talis absoluendus ab excoicatione est, quia ibi est mortale peccatum, licet non uerum est, tamen præsumptum & in foro ecclesie. Ideo & in foro ecclesie est uere excoicatus & necessario ab excoicatione absolueudus: & hoc est uerum, quod si talis non peccat nisi uenialiter tantum, dummodo non sit notabiliter negligens aut ignorans culpabiliter mortaliter in inquirendo aut in putando non esse mortale quod tenetur sub mortali cognoscere & scire, aut inquirent sciat esse contra præceptum strictè & obligans ad mortale. Nam si esset notabiliter seu mortaliter ignorans aut negligens, tunc talis non excusaretur à mortali in sua transgressione quumcunque bono animo putet se non peccare mortaliter &c. quia talis ignorantia & negligentia seu incuria facit actum transgressionis suae redire in naturam suae formalis transgressionis mortalis, ex quo ipsum non excusat, ut dictum est. Et hæc prima regula sit, de clarata elicitur ex Palud. in 4. dist. 15. & Gabrie. in 4. dist. 16. q. notabili 6. & Had. in 6. quolib. art. 2. & Galet. 2.2 q. 186. art. 9. & in summul. tit. præceptum. Secunda regula est, quod quando per transgressionem aliquam non tollitur ratio finis præcepti etiam stricti, contra quod peccatur non est mortalis sed uenialis transgressio, aut uiolatio circumstantiarum præcepto adiacentium non autem substantialium ipsius præcepti, nunc autem uirtutis bonum non tollitur substantialiter nec egreditur quis latitudinem aut limites præcepti, quum diu manet saluum bonum quod est ex fine ipsius præcepti, à quo sine specificatur ipsa uirtus quum defectus fiat in aliqua circumstantia: ergo solum est ueniale peccatum: exempli gratia, quando si quis omittit corrigere charitatiue fratrem indigentem tali correctione, & eam omittit ex timore humano uel alias ex causa non rationabili, hic solum peccat uenialiter si hoc habet in præparatione, animi. s. quod si crederet probabiliter quod illum à mortali retraheret oia postponeret charitati fraternæ

ternæ & salutis fratris finaliter intentæ in præcepto de correctione fraterna. & ratio patet ex dictis, quia in hoc casu non tollitur ratio finis ex quo saluatur uera intentio & efficax emendationis fratris pro eotempore pro quo crederetur necessaria, quum emendationem finaliter intendit præceptum charitatiue correctionis, ideo non est mortalis ommissio illa, sed uenialis, quia prædict. defectus correctionis contingit in aliis circumstantiis adiacentibus, puta in conseruatione temporis medii occurfus uel debiti & huius. Et simile est in aliis omissionibus eiusmodi. Nisi tantum esset & tam magnum damnum aut tam notabile detrimentum ex nostra omissione sequatur alicui quod iam ratione illius notabilis damni illa ommissio censeretur notabiliter culpabilis, & per consequens mortalis rediensque in nostram suae formalis transgressionis mortalis contra finem præcepti ipsius: & hanc regulam ponit Galet. ex B. Tho. 2.2. q. 33. art. 2. & in summu. tit. correct. fraterna, & tit. horæ Canonice. Et hæc regula ualde facit ad tollendos multos scrupulos, ut sciamus quod non ois transgressio conditionum aut circumstantiarum adiacentium præceptis circa pecuniam circa paupertatem & huiusmodi, non inquam est semper mortalis, nisi quando contra substantiale prohibitum in ipso præcepto peccatur commissiue seu ommissiue, quia nec ois conditio aut circumstantia præcepti præcipitur tam strictè sicut & ipsum quod principaliter & substantialiter præcipitur aut prohibetur, ut patet ex dictis. Sed in hiis cauendum est ne quis laxethabenas, ne forte egrediatur limites præceptorum ubi culpabiliter à sua affectione cecatus, non putat Nā Prouer. 28. Beatus uir qui semper est pauidus. & Ecclesial. 19. Qui minima negligit, paulatim decidit. Et patet ergo aliquantulum & quomodo transgressio præceptorum est mortalis quando uenialis aliquando autem est nullum peccatum quando si in casu & ex causa sufficienter excusante oio à peccato, fit contra, quia tunc non obligat præceptum, utpote si in necessitate quis non ieiunet quod & clarum est, & sic patet hoc primum punctum quoad eius duas primas partes declaratum & probatum: patet etiam quod transgressio monitionum præceptorum large sumptorum solum est uenialis. Sed transgressio monitionum i. consiliorum, nullum peccatum est ex quo fit contra ullum præceptum aut legem obligantem, nisi ad sit contemptus de quo proxime in 2. puncto latius, & in 3. puncto agitur de transgressione constitutionum.

Tertia particula huius primi puncti, quòd si expirante praelato ab officio etiam eius praecepta expirant, patet, quia sic habetur in practica & consuetudine quae est optima interpretis legum. Vnde Hug. cap. 1. super regulam ait. Non habet regularis praelatus ius statuendi quod obliget in futurum absque subditorum assensu sine quo eius mandata ipso expirante expirant, nisi alias regulae uel canonum auctoritate firmentur. Neque potest id quod eius successor reuocare non ualeat statuere, haec ille, & hoc coiter tenetur quo ad praecepta facta ab ipsis praelatis. Nam quoad statuta facta in capituli, tu dic quòd ualent quousque reuocentur, ut sup. in introductione q. 6. habetur. Et quis Petrus Penzalis in suis quolibetis in 1. quolibet. q. 21. dicat quòd illud Hugonis habet uerum solum in praeceptis praelatorum factis particulariter alicui uel aliquibus, non autem de factis generaliter omnibus seu alicui communitati, quia tunc dicit talia durare etiam expirante ipso praelato quousque reuocentur, sicut de statutis dicitur ab omnibus. Sed ut dixi primum est uerius magisque practicum, ut dicit Hug. Ideo pro nunc illi stetur.

Ex dictis in hoc primo puncto & etiam ex dicendis in 2. puncto subsequenter patet quòd illud quod dicit Sum. Ang. tit. in obedientia secundum Card. & alios quos refert etiam Panorm. de obseruantia ieiunii, scilicet quòd transgressio praecepti non est mortalis nisi fiat cum contemptu. Et adducit pro se b. Bernard. & alios. Hoc inquit dictum eius & aliorum quos sequitur summa Ang. non est uerum si proprie loquitur de contemptu & de praeceptis proprie seu stricte sumptis, ut patet ex dictis. Quia ex quacunque causa scienter fiat transgressio praeceptorum stricte sumptorum extra latitudinem eorum est mortalis, modo fiat ex ira modo ex uoluptate, passione aut negligentia, aut alias sine causa rationabiliter excusante. Alias enim sequeretur quòd qui ex cupiditate, aut uoluptate contraheret in gradu prohibito per ecclesiam non peccaret mortaliter & in aliis eiusmodi, quòd nullus diceret rationabiliter. Si uero praedicti doct. sum. Ang. & alii loquuntur de praeceptis large sumptis, similiter de contemptu large seu improprie sumpto, tunc forte uerum dicerent, sed ualde confuse & insufficienter, & ad hoc non generaliter esset uerum, ut patet ex dictis & dicendis. in 2. puncto. Ideo sum. Siluest. tit. in obedientia.

in similiter & Gabriel in 4. dist. 15. q. 3. not. 6. bene in hoc reprehendunt ipsam sum. Angel. & alios Canonistas quos sequitur & quòd adducit sum. Angel. b. Bernardum pro se, dico quòd non satis bene ipsam intellexit, loquitur enim b. Bernard. in lib. de dispensatione & praeceptis sicut & exemplificat solum de praeceptis large sumptis quae ipse uocat mandata, alii uocant ea monitiones ut sup. diximus: quia transgressio talium non est mortalis, nisi fiat ex contemptu, de quo proxime in 2. puncto. dicitur latius. & concordant cum his Siluest. ubi sup. & suppl. Gabriel in 4. dist. 38. q. 1. & Gabriel. ubi sup. & alii doctor. ubi supra, & concordat seren. conf. q. 2. Hug. ca. 2. & c. & secundum praedicta debet intelligi omnia quae a doct. circa haec alicubi in dictis dicitur uidentur.

Secundum punctum principale huius quaestionis est circa materiam de contemptu, & est tale: Contemptus proprie sumptus semper est mortalis. Similiter ex tali contemptu facere aut omittere quaecunque etiam super erogatoria aut consilia quaecunque: pro cuius declaratione, & probatione notandum ut elicitur ex Had. in 6. quolibet. articulo 2. secundum Altiisiodoren. ut etiam refert Gerson, alphab. 61. lectio 5. & 6. de uita spirituali, quòd contemptus quadrupliciter accipitur a doctoribus. 1. modo large, pro omnia mala uoluntate, qua quis a Deo se auertit, de quo Ambrosius, omne peccatum contemptus quidam est, quia scilicet est aliquomodo contemptus aliqualis interpretatiuus, & sic coiter dicitur quòd in omni peccato est aliquis contemptus.

Secundo modo, stricte contemnere est rem appreciare seu estimare minus iusto, scilicet non tanti quanti est estimanda secundum rectum iudicium. De quo Math. 6. alterum continet. & concordat cum hoc frat. Ioann. Pirrinus in suo tractatu de dispensatione frat. min. in conclusionem corola. 5. dicens quòd continere est aliquo modo aliquid nullum aut inutile seu uile aut minus iustum reputare.

Tercio modo stricte continere, est idem quòd negligere & eam non curare, hoc scilicet dum sine freno temperantiae curritur per causam poscentiae libertatis contra faciendum, nisi curando de talis legis obseruantia. Quarto modo stricte & proprie continere, est non estimando formaliter seu interpretatiue rem quanti deberet estimari, seu eam parui aut uiliter estimando, in super talem hominem seu legem alpernari & indignari eam quam uili, seu quan-

do uoluntas alicuius renuit, & non uult subiici & obedire legi, seu praelato, ex hac praecipue causa, quia scilicet non uult ei obedire & ideo procedit ad inobedientiam seu transgressionem, & concordans Gaietanus 2. 2. q. 104. art. 2. dicit quod hoc est proprie contemnere scilicet contrariae oppos. ad uel obedire. quando quis resistit aut contra facit. ideo ut contra legem aut praelati mandatum faciat, & concordat beatus Thom. 2. 2. qu. 186. art. 9. & Siluest. tit. contemptus & communiter doctores. Ex hiis patet 2. quid sit facere aut peccare ex contemptu, quando scilicet quis ex aliquo contemptu de praedictis quatuor mouetur seu procedit ad aliquid agendum, seu omittendum quodcumque illud sit. Et praecipue proprie dicitur quis agere, quid seu omittere ex contemptu, quando ex contemptu proprie sumpto ubi sup. in 4. modo dictum est procedit ad agendum seu omittendum, quando uero quis non agit ex praedicto contemptu, tunc modo dicitur proprie ex contemptu agere seu peccare, sed ex alia causa, utpote ex cupiditate ex libidine, ex negligentia &c. secundum praedictos doctores. & summissas ubi sup. Unde & ait Gaiet. in sum. tit. contemptus, quod quando aliquis subditus indignatus non uult facere id quod praecipit praelatus. de hac causa scilicet ille praelatus habeat consolationem de tali re facta, utpote de obsequio facto alicui, quod quidem obsequium praelatus praecipit illi, ut faciat, tunc talis subditus non peccat ex contemptu, sed ex indignatione quod tale obsequium fiat illi cui uult praelatus, nec talis indignatio dicitur illi de propinquo ad contemptum, quia iste non eligit in ebedire ex contemptu proprie sed non consolari praelatum nec praeterit mandatum ut non subiiciatur, seu ut non obiciat, sed ut non consoletur praelatum sicque non peccat ex contemptu peccat tamen ex illa causa ut dictum est, haec illa. Item qui frequenter peccat contra legem aliquam non peccat ex contemptu uero sed proprio propter talem frequentiam quamuis ex hoc disponatur ad contemptum secundum Tho. & communiter doctores & summissas ubi sup. Hiis ergo suppositis quoad hoc 2. punctum dicamus primo secundum Gerson &c. doctores ubi sup. quod contemptus seu facere uel omittere ex contemptu 1. modo large sumpto semper est peccatum, aliquando quidem mortale aliquando autem ueniale secundum materiam & qualitatem praeccepti contra quod peccatur, iste contemptus nil

aliud

aliud est quam ipsum peccatum contra praecceptum. Secundo dico quod contemptus seu facere uel omittere ex contemptu. Secundo modo stricte sumpto similiter est peccatum aliquando quidem mortale aliquando autem ueniale secundum materiam & qualitatem praeccepti legis uel consilii seu praelati seu hominis cuiuscumque seu rei quae uilipenditur seu quae minus aut parui aestimatur, & secundum qualitatem & quantitatem ipsius uili pensionis attentis aliis debitis circumstantiis in graduatione & quantificatione peccatorum attendendis, & concordat Gerson. in 2. parte summae alpha. 24. in regulis moralibus dicens quod mortaliter peccat qui consilia dei contemnit non aestimando ea meliora quam oppositum, quia talis uili pensio redundat in ipsum Deum confusentem: similiter qui notabiliter uilipendit consilia rationalia praelatorum suorum seu ipsos praelatos eorumque auctoritatem ut ait Gabriel. in 4. dist. 16. q. 3. notabili 6. secundum Scotum, quis non sit ex genere suo tam grauis contemptus praelatorum & suorum consiliorum sicut est contemptus dei & consiliorum eius, similiter praedictus contemptus cuiuscumque hominis est mortalis quando formaliter & ex intentione uilipendit quis proximum ut ipsum uilificet seu non aestimet quanti aestimandus est seu quando sic materialiter & in aduersenter despicit aut uilificat quod notabiliter eum laedit in honore seu aestimatione quasi pro nihilo eum reputando aut non aestimabilem faciendo illum, ut de hoc communiter doctores agunt & sum. tit. contemptus tit. contumelia irrisio &c. Notandum tamen quod contemnere, id est non aestimare rem tanti quando iure seu rationaliter non est tanti aestimanda, tunc nullum peccatum est, & ideo bene licet Sco. in 4. dist. 3. q. 4. quod licitum est aliquando contemnere mandatum aliquod praelati. id est aestimare seu reputare & iudicare illud non rationale quando scilicet ita est irrationabile & quando constat de hoc. Neque enim debemus iudicare aut dicere bonum malum aut contra aut uelle decipi manifeste. An autem tunc debeamus obedire. id est ubi sup. q. 2. latius habetur ubi uid.

Tertio dico quod contemptus seu agere uel omittere ex contemptu 3. modo strictius sumpto. Similiter aliquando est mortale peccatum aliquando ueniale secundum Gerson. & Had. ubi sup. Mortale est enim quando sic contemnitur aut ex tali contemptu uiolatur praecceptum stricte sumpt. uel est praecceptum large sumpt. quod alia secundum Gerson. dicitur

ad 2 monitio uel man

mandatum etiam secundum Bernardum. Quando ergo tale præceptum sic negligitur & non curatur neque estimatur quod nulla uis sit de eo ac si non esset præceptum, est mortalis contemptus, præsertim si insuper renuitur disciplina quia tunc iam uidetur contemptus proprius & uere mortalis, quæ interpretatiuus quarto modo sumptus, de quo proxime dicitur. Et hoc expresse ait Gerson alphab. 63. litera q. & hoc idem iudicium est si tali contemptu contēnitur aut uiolatur statutū, maxime si (ut dixi) tali contemptui addatur pertinacia quæ recuset disciplinam, alias ubi nō est pertinacia prædicta, tunc talis contemptus statutorum prædictorum est uenialis, quæuis grauis. Similiter quando tali contemptu contemnitur auctoritas prælati consulentis aut præcipientis generaliter, dic quod est mortale: sed si non contemnitur auctoritas prælati sed obseruantia consilii aut exhortationis eius, est ueniale peccatum tantum: si consilium est reuerentiæ, puta quia prælatus non uult præcipere sed consulere, & tamen subditus debet facere, sed quia uidet se ad id non obligari necessario, ideo nō curat & contemnit modo prædicto, ut si prælatus moneat quod cito ad pulsationem talis uadant se uenter ad chorum &c. Si autē consilium prælati sit alias necessitatis quæ ipse prælatus forte propter scandalum nolet præcipere sed consulere & horari, utpote quia monet cauere conuersationes scandalosas, aut quod nullus erogat latenter bona monasterii &c. tunc mortalis est contemneri modo prædicto. Si uerò consilium prælati est perfectionis utpote quia monet facere ea quæ sine ulla culpa possent alias omitti, utpote graues disciplinas, longas & seruentes orationes &c. tunc nullum peccatum est, ut de hoc etiam late agit Siliuestr. tit. contemptus.

Quarto dico quod contemptus seu agere uel omittere ex contemptu 4. modo proprie sumpto, semper est mortale sic contemneri quemcunq; hominem, quia in hoc notabiliter damnificatur proximus in æmulatione uel auctoritate seu subiectione illi debita, & hoc est uerum quando ex intentione hac, ut scilicet ille sic damnificetur seu quando in re notabili seu notabiliter & deliberate quis sine prædicta intentione formali, quis de facto contemneret alium, & in hoc concordant Gerson Hadrianus & communiter doct. ubi sup. Ex surreptione autem sic contemnerens, quomodo

do peccet proxime dicitur secundum Gersonem &c. Similiter dic quod est mortale contemneri seu ex tali contemptu uiolare quemcunq; legem superioris, modo sit stricte præceptum, modo large seu mandatum, seu monitio, modo sit statutum, modo sit consilium rationale, tamen quodcumq; sit Christi seu prælatorum suorum, & maxime si sit consilium Christi, ut de hoc latius Gabriel in 4. dist. 16 q. 3. notabili 6. secundum Scotum in 4. dist. 7. q. 4. & Bonau. in 2. dist. ultima, & communiter doctores. ratio est, quia sic contemneri est iniuriosum & tenetur homo uel subici consiliis, ut consiliis suadentibus bonum & reuereri ea tanquam meliora quam opposita licet non teneatur ea adimplere.

Et notandum secundum Gaieranum in summula tit. contemptus, quod iste contemptus præfatus potest adhuc esse duplex scilicet simpliciter, aut secundum quid. Simpliciter quidem, quando subditus absolute non uult obedire, nec subici, ut dictum est in hoc 4. modo. secundum quid autem, quando solum contemnit in modo & limite, scilicet cum præparatione obediendi, si absolute præcipiatur uel consulatur. Qui enim cum tali præparatione contemnit, non omnino contemnit legem aut consilium aut superiorem aut hominem, utpote si dicente prælato, Claude ostium, & subditus, ut nō faciat uerbum prælati in hoc minimo, paratus tamen absolute obedire omittit claudere ostium, uel indignatur cum re murmuratione leui, non peccat mortaliter, quia non contemnit simpliciter, sed solum secundum quid mandatum prælati, quia si non præterit illius mandatum, ut facit contra illud, sed cum additione distrahente, scilicet in minimo, sicut qui rem minimam furatur, uel quia sit probabiliter quia prælatus non præcipit, nec monet, seu mandat omnino ex animo. Ita quod ly minimum minuat rationem mandati, & non solum rationem obiecti seu materiam quæ præcipitur aut consulitur, & per consequens minuitur ratio contemneri mortalis, ut tanq; imperfectus actus, seu imperfectus contemptus, non sit contemptus simpliciter, & per consequens nec mortalis, sed solum uenialis. Ex quibus etiam patet quod peccare uenialiter ex ueniali tantum contemptu infra limites uenialis non est mortale, sicut nos ex uoluntate deliberata uelle peccare uenialiter tantum, non est mortale. Nam cum quis simpliciter & absolute contemnit non modificat rem contem-

ptam aut ipsum contemptum ex minimo opere seu alias, & ideo mortaliter peccat, & contra cum quis ex hoc quod de minimo agitur (ut dictum est) in contemptum tendit, non ruit in contemptum mortale, sed affectus eius detinetur minimo tanquam non vere nec plene contemnat, sicut & in minimo furto subitentatur accipiens occulte minimum quid tanquam non plene furetur, hæc ille, & facit ad hoc quod iterum ipse dicit in 2. 2. q. 89. art. 7. de iurante super re minima ibi uide. quia hoc subtile est, nec quibuslibet auribus aut rudi mineræ conuenit. sed pro curiosis hic tetigi ut materia hæc de contemptu plenius poneretur. Reliqua circa hæc consulto omittens, quia non omnibus neque ubique omnia expediunt. Tandem quoad contemnentem hoc 4. modo sed ex subreptione non ex deliberatione. Notandum secundum Gersonem alphab. 34. literæ m. quod si prælatus præcipiat subdito perturbato seu occupato & subditus ex surreptione respondeat. Si nite me nihil faciam pro uobis, & tamen rediens ad se compungitur dolens & sic adimplet præceptum quod antea reuerat. Tunc iste talis pro prima uice 2. aut 3. non peccat mortaliter. & notandum quod dicitur si ex surreptione uera id facit. Nam si sit aliqua delibatio seu aduertentia formalis seu interpretatiua sufficiens ad mortale tunc alias est dicendum ut Angest. in moralibus cap. 6. latius differit, addit Gerson quod si ex consuetudine habeat sic respondendi peccat mortaliter quia debet efficaciter resistere suæ male consuetudini. Sed ex quo frequenter sic reciduat signum est tali uicio habitatus & non peccat ex surreptione, sed ex contemptu proprio quous interpretatiuo, sicut prima ebrietas nec centissima est mortalis nisi additur circumstantia in una ebrietatum sequentium quæ conuertat eam in mortale, ut quod inebrians se aduertit seu aduertere tenetur & negligit notabiliter aduertere periculum mortale quod incidit ex ebrietate, & tamen delibet uel non curat se inebriare, hæc ille & concordat Adrianus ubi supra & sic patet declaratio & probatio huius secundi puncti principalis.

Tertium punctum principale huius tertiæ quæstionis est quoad transgressionem constitutionum seu legum. Pro quo est tale punctum. Transgressio constitutionum seu legum pure pœnalis non est culpabilis de se nisi fiat ex contemptu aut alias cui-

pabili

pabiliter ex alia causa fiat.

Pro declaratione huius notandum quod statutum seu lex dicitur pure pœnalis, quando non obligat transgressorem ad culpam absolute seu aliquo modo, utpote quia non præcipit absolute, sed solum obligat ad pœnam, opposito modo dicitur non pure pœnalis quando s. obligat ad culpam, modo insuper obliget ad pœnam, modo non, quod potest perpendi ex uerbis ipsius legis seu statutis, ut de hoc summissæ tit. lex. Et sic sunt omnes constitutiones generales ordinis nostri pure pœnales quantum est ex uis ipsarum constitutionum, nisi alias aliquo iure diuino uel humano transgressores obligentur ad culpam, uel nisi ubi expresse sub præcepto aliquid mandaretur, uel nisi prælati per se uel in c. g. uel provinciali sub præcepto aliquid ipsarum constitutionum seu earum sub præcepto mandarent. Ita quod ad culpam uellent obligare, quia sic non essent pure pœnales constitutiones. Possent enim prælati mandare quod in constitutionibus non mandatur, Possunt & constituere obligando ad culpam quod alibi sub tali obligatione non constituitur quous indiscrete id facerent generaliter sine causa, ergo constitutiones g. nostri ordinis ex uis constitutionum sunt pure pœnales, ut dictum est, quia sic expresse in earum prologo continetur, sicut & multæ aliæ leges & constitutiones aliarum religionum & communitatum, ut sup. in introductione q. 6. habetur.

Ex quo patet quod illud quod Siluestr. tit. inobedientia quous contra sum. Ang. dicit quod s. oēs leges humanæ obligant ad culpam & cæ. hoc dictum sic generaliter, ut sonat est fallum. Nam multa sunt statuta quæ ex sua forma non obligant ad culpam nisi de fruentis uoluntate constaret, ut dictum est. Et ad rationem Siluestr. quod oīs statuta sunt sub pœna uult quod fiat id quod statuit, ergo tenemur nos eius uoluntati conformare & per consequens peccat qui contra agit. Respondeo secundum Galet. 2. 2. q. 147. art. 3. Negando consequentiã. Non enim tenemur nos conformare uoluntati prælati, nisi eam nobis aliquo modo insinuet sub præcepto seu mandato, & tunc eo tantum modo tenemur quomodo insinuat & proponit s. absolute uel conditionate uel diuino. Siue sub nostra electione pœne seu sub obligatione ad pœnam tantum & c. ut se. ipsemet Siluestr. dixerat secundum b. Thom. tit. obedientia q. 1.

Nunc

Nunc autem in talibus statutis, ut supponitur ex forma ipsorum statutorum non præcipitur ullo modo de prædictis aliquid faciendum seu euendum sub obligatione ad culpam, ergo solum tenemur ad pœnam soluendam, & hoc adhuc post cõdemnationem & non antea secundum communiter doctores, ut patet in summistis tit. lex. tit. pœna. & proxime hic dicitur latius de hoc. Ergo nisi aliunde cõstet prælatam in talibus statutis uelle ligare ad culpam, non ligantur subditi, nisi ut dictum est, & sic dicit summa Ang. quòd ex forma statuta, s. pure pœnalis, non ligantur ad culpam, bene tamen aliunde, & siluest. male & truncate recitauit & intellexit dictum summ. Ang. & B. Thom. quem ibi allegat potius est contra ipsum Siluestrum si recte intelligatur, ut dictum est. Vnde & Gerson in regulis moralibus alphabet. 24. litera m. cum supradictis concordans dicit, quòd si in præceptis pœnibus pœna sit addita per modum diuisionis ad actum præcepti, sufficit pœnam soluere dum actus omittitur. Si uerò sit imposita pœna, ut solum accessoria & inducens ad præceptum per solutionem eius, non excutatur præcepti transgressio à culpa, sed bene aliquando compensatur, hæc ille. Et secundum hanc distinctionem forte possent concordari Siluest. cum summa Ang. ubi sup. Tamen ut dictum est, quoad statuta g. nostri ordinis nulla est difficultas in hoc, quia ex uis ipsorum statutorum nullus transgressor eorum ad culpam obligatur, nisi alias obligetur & c. ut dixi.

In quo tamen est notandum secundum Iu. n. Ang. tit. inobedientia, quòd statutum pure pœnale licet ex forma statuti nõ obliget ad culpam, tamen ex intentione statuentis obligat ad culpam seu ex iure diuino uel naturali, ratione cõtempus quòd sit quando passim & temere & sine causa sit præuaricatio, hæc ille; Et concordat Gerson. ubi sup. & concordant ea quæ dicta sunt sup. in 2. puncto, ubi agitur de cõtempu ibi uide. & secundum ibi dicta intelligitur quòd hic dictum est. Sed pro maiori declaratione prædictorum in hoc puncto, dubitatur. quomodo intelligatur ista obligatio ad pœnam pro transgressione prædictorum nostrorum statutorum g. pure pœnalis, ubi continetur expresse quòd non obligant nos ad aliquam culpam, sed a t pœnas, i. ad afflictiones seu pœnitentias & c. Dubitatur enim an illa obligatio ad pœnam seu ad pœnitentias intelligatur si imponatur à præ
lato

lato an etiam si non imponatur? Respondeo secundum Gaiera. 2. 2. q. 186. art. 9. quòd tripliciter inuenitur pœna in talibus statutis, quia aliquando est non taxata ibidem sed taxanda, & imponenda à prælato, ut cõtingit in leuibus transgressionibus ipsorum statutorum, & ad talem pœnam nõ obligantur transgressores nisi si per prælatum imponatur: quandoq; autem est pœna taxata, sed imponenda à prælatis, ut contingit in grauioribus transgressionibus pro quibus statuitur quòd detur seu imponatur talis uel talis pœnitentia transgressoribus. & ad huiusmodi similiter nõ tenentur transgressores nisi imponatur eis à prælato. Ratio utriusque est, quia ex quo subditus non tenetur ad plus q̄ sua lex ordinat, ideo si lex non ordinat absolute quòd taceat talem pœnitentiam, sed quòd taliter errantibus talis uel talis pœnitentia imponatur, ergo non est reus uiolatæ legis qui non patitur talem pœnitentiam sibi non datam nec impositam. Quandoq; uerò pœna est taxata & imposita ab ipsa lege seu statuto, ut contingit sæpe quando dicitur qui fregerit silentium uel non ierit ad matritanam comedat in terram seu in pane tantum & aqua & c. & ad huiusmodi pœnitentias dico quòd tenentur transgressores, etiam si nullus prælatus imponat, hæc ille: & notandum quòd quando istæ pœnitentiæ sunt priuationes officiorum uel actuum legitimorum factæ & huiusmodi, ad quarum executionem & requiritur actus hois, nã transgressores non incurrunt talem pœnitentiam seu pœnam quousq; per prælatum declaratur, & hoc quàm in nostro ordine sic est statutum specialiter in cap. ge. Assisi anno Domini 11526. quo ad pœnas impositas per statuta nostri ordinis idem uidetur quoad pœnas impositas per ecclesiam, ut latius de hoc habetur sup. cap. 7. q. 4. in fine, ibi uideatur plenius.

Secundo dubitatur nisi non substineatur prædicta pœna incuratur aliqua culpa, præsertim quando ipsa pœna est taxata & imposita ab ipso iure scripto, i. à constitutionibus ipsis uel à iure animato i. ab ipso prælato, ut dictum est.

Respondeo secundum Gaieranum ubi sup. quòd licet quidam dicant quòd incurrit peccatum si pœnitentia non fit quando est taxata & imposita, de hac enim hic loquimur: & ratio eorum est, quia sic obligantur ad uitandam culpam quòd tamen subeant pœnam, Tamen quia hoc sine ratione dicitur & legis uniuersa

tati derogat. Ideo melius dicendum uideretur quòd sic non peccat
 frangendo silentium statutum in lege, nisi alio iure peccet, s. fa-
 ciendo contra idem prohibitum alio iure, ut sup. dictum est, ita
 non peccat omittendo pœnam taxatam & impositam: & ratio est,
 quia lex uniuersalis & nō particularis est, quum dicitur, nolimus
 quòd statuta nostra obligēt ad culpam, sed solum ad pœnā. Con-
 stat autē quòd si transgressio in operando excusaretur à culpa &
 omisso pœnitentiæ nō excusaretur à culpa, iam particularis esset
 illa lex, s. respectu tantum agendorum & non respectu patiendi
 rñ & consequenter cum religiosi non aliter teneantur ad huiusmo-
 di pœnitentias, nisi uigore statutorum suorum, ergo statuta obli-
 garent aliquomodo ad culpam sine contemptu & pœcepto, ut
 supponitur quod est contra pœdictum tenorem ipsorum statu-
 torum, hæc ille. Et facit ad hoc alia ratio, quia non omnis trans-
 gressio obligationis cuiuscunq; est peccatum, sed solum trans-
 gressio obligationis ad culpam, ut patet ex supradictis. Nunc autē
 statuta de quibus agimus non obligant ad culpam, contra non
 est peccatum non adimplere ea, nec pœnam eorum, ex quo
 utrumq; cadit sub ipsis statutis. Illa autem obligatio qua obliga-
 mur implere statutum tale & eius pœnam impositam est ad hoc,
 s. quòd pœlatus potest iuste nos cogere ad pœnam illam, & quā-
 do nos coegerit non solum imponendo pœnam, ut ordinator
 seu exequutor statuti, & etiam mandando seu pœcipiendo, tunc
 si eam non patimur acceptando peccabimus, alias non, unde ui-
 detur dicendum quòd quotiescunq; pœlatus specialiter seu
 incasu speciali imponit transgressoribus pœnam aliquam taxa-
 tam uel non taxatam per statutum, tunc subditus eam non pati-
 ens seu non acceptans aut implens, peccat aliquando mortaliter,
 aliquando uenialiter, secundum qualitatem pœcepti, ut patet
 ex dictis in 1. & 2. puncto: & ratio est, quia talis impositio pœlati
 uidetur quoddam speciale & exequutorium mandatum seu pœ-
 ceptum eius cogens subditum transgressorem ad exequutionem
 statuti generaliter imponentis talē pœnam, & uigore huius man-
 dati subditus peccaret non implendo pœnitentiam illam, quāuis
 non uigore statuti, & sic uideretur praticari in consuetudine, sal-
 tem in nostra religione minorum: quia qui talem pœnitentiam
 impositam à pœlato, modo pœdicto non impletet, censeretur in

obediendis

obediendis culpabiliter, & sic tenet sum. Angel. tit. religiosus 1. 28.
 & secundum pœdicta credo limitanda esse dicta Gaierani pau-
 lo superius, quòd s. solum loquitur quando pœna est taxata &
 imposita solum per modū statuti ab ipso statuto seu à pœlato
 quòd tunc non peccat qui eam non implet. Secus si per modum
 pœcepti exequutorii à pœlato imponatur, quia tunc peccat qui
 non implet talem pœnitentiam, ut dictum est: & forte sic etiā po-
 test concordari Gaieranus cum aliis qui uidebantur oppositum
 opinari, ut tactum est.

Tertio dubitatur an is qui transgreditur pœdicta statuta pure
 pœnalia ex negligentia uel libidine seu ex alia causa (excepto con-
 temptu) an peccet?

Respondeo secundum Tho. ubi supra, & ibi Gaieranus quòd qu-
 uis tales transgressiones talium statutorum non sunt peccata ex
 suo genere, ex ui statutorum, ita quòd sensus pœdictorum statu-
 torum non obligantium ad culpam, est quòd statuitur illos actus
 esse extra genus culpæ non qualitercunq;, sed ex genere suo secū-
 dum suam naturam ipsorum actuum & hoc ad huc quantum est
 ex ui ipsorum statutorum, ut dictum est. Tamen ex parte alia, s. ex
 parte ipsius operantis potest talis actus etiam qui alias nullo iure
 est prohibitus seu pœceptus esse peccatum, seu ingredi genus cul-
 pæ: & hoc potest contingere tripliciter ex parte ipsius operantis
 Primo modo si fiat ex cōtemptu, ut sup. in secundo puncto latius
 dictum est, quòd si ex contemptu quis frangat silentium statutum
 peccat ut ibidem habetur. Secundo modo ex cupiditate seu libi-
 dine seu ex nimia affectione quòd idē est. Nā si actus qui est extra
 genus culpæ ex se & necessarius & sub pœcepto diuino & natu-
 rali. Cadens, ut est cōmedere: & tamen si ex cupiditate excessiua
 fiat, est peccatum secundum communiter doctores agentes de ie-
 iunio & temperantia. ergo multo magis erit culpa actus ille qui
 non est pœceptus sed excusatus secundum suam naturam à culpa
 qualis est transgressio statuti, s. comedere carnes, uel fractio silentii
 si similiter ex concupiscentia fiat, quia tunc est peccatum, & con-
 formiter ad hoc habetur in serena conscientia quæ. 2. secundum
 Asten. in summ. libro sexto, titulo 47. secundum Guilhel. de Mar-
 ra, quòd frater min. transgrediens alia à pœceptis non peccat, ni-
 si forte ratione excessus, libidinis, uel contemptus.

cc 2

Tertio

Tertio modo ex negligentia, quod tamen dupliciter potest intelligi. Primo, utpote quodcumque omissione actus adiungitur negligentia ut causa illius, tunc in religioſi peccant ſicut cum cupiditas eſt cauſa actus, etiam peccatur, ut dictum eſt. Negligentia enim peccatum eſt, pro quo notandum quod ut ſi peccare requiritur quod fiat contra debitum aliquo modo, uel quod negligatur aliquod debitum fieri in ſe ſeu in modo faciendi, quod non ſolum eſt uerum in operando indebite ſed & in uolendo in debite opus aliquod: quia culpa praecipue eſt in uoluntate. In opere autem hoc inuenitur quod licet quis ſine culpa poſſit uoluntarie opus aliquod, puta orationem, uel lectionem ommittere, quia ſ. non eſt obligatorium ſi tamen orat uel legit, peccat orando negligenter ſeu non debite modo faciendi, quia modus faciendi eſt in obligatione, ut ſ. bene & recte fiat quod fit, ut patet, ſuppoſito quod iam fit, Ideo ſimiliter eſt dicendum in uolitionibus quod licet quis non teneatur aliquid uelle, tamen ſi uult peccat, niſi recte uelit. Inter religioſum autem absolute omittentem uoluntarie ire ad orationem uel lectionem hora debita & eundem negligenter omittentem uoluntarie ire ad praedicta, haec eſt differentia quod ille primus absolute non uult ire ſeu uult non ire ad orationem ad quam non tenetur, iſte autem uellet ire ſed negligentia detinetur ne eat, ideo in illo primo nulla ratio culpa eſt ex parte ipſius operantis nec ex parte actus ex quo per ſtatutum ablata eſt ratio culpa, nec ex parte actus ut dict. eſt ſup. in iſto aut. 2. eſt ratio culpa ex parte ipſius operantis, ex hoc ſ. quod ſuppoſito quod uult tamē ſegniter & male uult. Tenetur enim ex quo uult iam ſine ulla mala conditione uelle, quia Deutero. 6. iuſſe quod iuſſum eſt ex queris, & haec eſt 2. expoſitio huius tertii modi. Igitur ex dictis patet quod religioſi poſſunt dupliciter in regulari, obſeruatiis ſtatutorum ex negligentia culpabiliter deficere, ſ. ex negligentia extrinſeca ſecundum primarii expoſitionem, puta cum ex mentis corpore omittitur actus, puta ire ad orationem uel lectionem: uel ſecundo ex negligentia extrinſeca iuxta ſecundam expoſitionem, puta cum ex tepiditate affectus ſeu ex languore inertiae mentis omittit ire ad orationem uel lectionem, ſeu non debite itur uel oratur, ſed negligenter: quia tamen opere qua in ipſa uoluntate potest eſſe praedicta duplex negligentia. Sicque patet dupliciter ex negligentia peccari.

ari, ut dictum eſt: patet etiam quod ubi uoluntaria transgreſſio ſtatutorum praedictorum non eſt culpa, ibi tamen negligentia in omittendo ſeu operando exterius & interius eſt culpa, quia ſtat uoluntariam transgreſſionem non eſſe culpam ex genere ſuo, & negligentiam eſſe culpam ex parte operantis, ut dictum eſt. Quam culpam ex parte operantis ſtatuta humana neque intendunt, ſed neque omnino & generaliter tollere poſſunt, quia aliunde contra ius diuinum uel naturale contrahitur, ut patet ex dictis cum praedictis, quamuis breuiter concordat Hug. 2. cap. dicens, quod ubique neglectus qui languor inertiae eſt, culpabilis eſt.

Quae autem differentia ſit inter ſtatutum ſeu conſtitutionem & inter ordinationem, uideatur Silueſt. tit. conſtitutio & ſtatutum, & alii ſummiſtae ibidem: quia ſtatutum uel conſtitutio eſt perpetua quouſque reuocetur. ordinatio autem eſt temporalis uſque ad aliud cap. ſeu utque ad alium ſucceſſorem praetatum proprie loquendo: ſed in hoc ſtandum eſt conſuetudini cuiuſcunque religionis quae habent ſuas leges conſuetudines quae praeualent uocabulorum proprietatibus & acceptionibus.

Quantum punctum eſt, quomodo obligent declarationes Nic. 3. & Clem. 5. pro quo dico quod in declaratione Nic. 3. nil praecipitur nobis ultra praecipita regulae uel Dei. Neque ipſa declaratio aggrauat praecipiendo id quod per praecipita reg. uel Dei, explicatur eſſe praecipitum aut obligatorium. Sicque nihil ibi continetur obligatorium ad culpam ex ui ipſius declarationis, neque ipſius declarationis transgreſſio eſt nobis culpabilis, niſi quatenus aliaſ talis transgreſſio ſit contra regulam aut contra praecipita Dei eccleſiae aut praetatorum ordinis. Ratio horum omnium eſt, quia in dicta declaratione nullum eſt uerbum explicatiuum praecipiti puta praecipio, mando, prohibio, & huiuſmodi, ſed ſtatuo, decerno, diffinio, uolumus declaramus & huiuſmodi: haec autem uerba non explicant praecipitum in aliis decretalibus ſecundum coiter doct. ut ſup. in 1. puncto dictum eſt, ergo nec in iſto decretali. Neque praedicta uerba uiua uoce facta ſubditis praesentibus explicant aut explicarent praecipitum, ſed tantum ſimpliciter uoluntatem Papae aut ſtatuetis, ergo nec hic in ſcriptis facta abſentibus, quia non eſt maior ratio huius quam illius, ergo. Nam licet omnia lex ciuiliſ & eccleſiaſtica praecipitua obliget ſubditos transgreſſores.

res ad culpam aliquando mortalem, aliquando ueniamalem secundum uoluntatem præcipientis & materię quantitatem. Non tamen omnis lex aut constitutio seu dispositio aut declaratio est præceptiua, sed aliqua est tantum monitoria dispositiua uel declaratiua seu simplicis uoluntatis superioris explicatiua (ut patet sup. in 1. puncto) qualis uidetur esse præfata declaratio Nich. 3. quæ solum declarat & statuit & explicat quid deceat & conueniat, ut seruetur regula & uiuatur secundum statutum nostræ professionis, non autem condit nouum ius neq; præceptum indicit. Secundo probatur idem quia Nich. 3. qui in fauorem fratrum edidit prædictam decretalem non est credendus onera oneribus imposuisse, & præcepta præceptis aggrauasse, ne quota nostra auxisse, cum potius intenderit onus regulæ nostræ alienare, & nos ipsos à scrupulis & laqueis expedire, ergo. Ex quo patet quòd etiam si esset uerbum sonans præceptum in dicta declaratione Nich. 3. non esset mortalis transgressio conditionum aut modificationum ibi positarum circa pecuniam, puta si frater min. prius nominet substitutum quod ipse dans requirat. Aut si frater non petat assensum dantis ut totum de eius auctoritate procedat. Aut si petat mutuum sub aliis uerbis uariatis quod Nich. 3. ibi explicat, & huiusmodi, de quibus sup. 4. cap. q. 8. latius habetur, quia quantitas materię non est digna præcipi sub mortali quoad hæc. Immo neq; esset uenialis transgressio prædictarum conditionum, dummodo alias sic frater se haberet circa pecuniã quòd non faceret contra præceptum regulæ de non accipiendo pecuniã: quod utiq; caueri potest aliis licitis modis se habendo circa declarationem Innocen. Alex. &c. Aut etiam aliis modis non declaratis per Papam sicut boni religiosi se habeant in ordine ante ullam Papalem declarationem, licet non tam facile neque tam expedite id fieri sicut nunc secundum dictam declarationem Nich. 3. Et ratio huius quòd s. non esset uenialis transgressio dictarum conditionum etiã si sub præcepto eas nobis Papa imposuisset est, quia est cois regula theologorum quòd quando à Deo uel ab homine aliquid præcipitur solum in ordine ad aliquem finem aut propter aliquem finem illius præcepti, tunc habito sine illo per aliquem alium modum licitum aut si per illum modum præceptum impeditur ille finis, iam non manet obligatio ad illum modum præceptum, quia ex 2. Phil.

ex fine trahitur necessitas mediorem, ut de correctione fraterna coiter dicunt doct. quòd s. quando emendatio fratris non potest comode haberi per præuiam monitionem & testium inductionem aut quando sine hiis potest melius fieri, tunc talis ordo euang. non est obligatorius, aut quòd est omittendum. Sic in propos. cum Nich. 3. statuerit prædictas modificationes solum ut seruetur à fratribus præceptum regulæ de cauenda receptione pecuniæ. ergo si sine istis modificationibus bene seruetur dictum præceptum regulæ sub aliis modis se habendo circa pecuniam secundum regulam, iam non uidetur ulla culpa illas condiciones non seruare et si sub præcepto eas nobis Papa imposuisset, & multominus nunc esse uidetur ulla culpa eas præterire, cum nullum uerbum sonans præceptum sit, dummodo ut diximus taliter fratres se habeant quòd contra præceptum regulæ de cauenda pecunia uere non faciant, tamen & si qui contra prædictas modificationis & declarationes Nich. 3. & Clem. 5. facerent, essent utiq; puniendi à prælatis, ut transgressores statutorum g. prædictas declarationes acceptantium.

Quòd si contra prædicta dicatur quòd Clem. in Clementina exiui, articulo sexto, dicit nos teneri summo opere cauere quòd pro aliis cauendis uel sub aliis modis quod ponat dicti Nich. 3. declaratio ad dantes pecunias siue deputatos nuncios non recurrant, ne si secus ab ipsis attentatum fuerit, transgressores præcepti & regulæ merito dici possint?

Respondeo quòd Clemens 5. in dictis uerbis non obligat neq; declarat nos obligatos esse ad seruandum omnes illas limitationes Nich. 3. sed dicit admonendo id debere fieri nobis non simpliciter, sed ad hunc finem, s. ne si non seruetur & perinde atque alii religiosi nos circa pecuniam habeamus per imprudentiam incurramus transgressionem præcepti regulæ de cauenda pecunia. Neque obstat quòd Clemens quintus ibidem continuo subiungit, dicens.

Nam ubi aliquid alicui generaliter prohibetur quòd expresse non conceditur intelligitur esse denegatum. Non enim per hæc uerba fecit nobis esse derogata & illicita ea quæ non erant concessa à Nic. 3. ubi supra, nisi talia sint ut sub generali comprehendantur prohibitionem de non recipienda pecunia.

Et ita non nouam ius ibi statuit Clem. 5. sed solum declarando & monendo id quod alias ex regula nobis iniunctum est, quod dicitur ad id significandum a Nic. 3. declaratum & dispositum est, ut supra diximus: & adde quod Sixt. 4. reuocauit omnia praecepta statutorum & declarationum suorum praedecessorum, ut in intro ductione habetur q. 6. uide ibi latius.

Et notandum quod non obstantibus supradictis fiat bene quod alias ex ui regulae aut status professionis nostrae, aut ex natura rei supposito praeecepto aliquo regulae aut status nostri sit nobis mortalitatis transgressio multorum quae in dicta declaratione Nic. 3. continetur, puta nimia superfluitas aut praeciositas utensilium & thesaurizatio aut contractio mutuum more secularium factus, & huiusmodi: quia hoc derogant nostrae paupertati & statui, ut auctoritate expresse Nic. 3. & Clem. 5. & similiter contingere potest ubi nominaretur a nobis substitutus pecuniae aut si in requisito prius consensu dantis ubi intermediis personis opus etiam expenderetur pecunia in aliis usibus, quia ipsa natura rei postulat, ut supposito praeecepto de cauenda oio pecunia nos aliter habeamus in accipienda & conquirenda pecunia, quam alii qui non sunt sic affecti, & hoc intelligitur ubi est dubia intentio dantis. Nam si certi sumus de dante quod uelit a nobis nominari personam uel personas quae recipiant pecuniam, quia sic putat melius nobis provideri, tunc non uidetur ratio scrupuli aut peccati alicuius si prius nominetur substitutus aut si non petatur assensus dantis supradictus, quia Papa solum intendit dare modum quomodo sine regulae transgressione pecunia precuretur, ita quod dantis uoluntas maneat libera ad faciendum de sua pecunia, ut uoluerit, ita quod non auctoritate fratrum, sed dantis expressa aut interpretatiua deponatur & expendatur ipsa pecunia, quod fieri potest a homodo quam secundum modificationes Nicolai tertii, ut dictum est, ergo.

Similiter posset dici quod ex natura rei esset graue peccatum si sine ulla rationabili causa & sine alia Papae dispositione aut licentia non seruetur forma nominandi unum custodem custodum praefixa a Nic. 3. in art. 8. quia praescripta tali forma conuenientissima a Papa iam natura rei, scilicet electionum nos docet non conuenire ut talis forma sine causa intermittatur, ut dictum est: Similiter dicendam uidetur de declaratione Clem. 5. ex iui, quod

f. nil praecipit ultra regulam &c. sicut de declar. Nich. 3. dictum est. Nisi solum ubi de institutione provincialium agit in art. ultimo, & ideo solum explicit obligatoria ex ui regulae quae ex ipsa regula sequuntur: & declarat & statuit, ut Nich. 3. ea quae ex ui regulae obligant, & semel ibi inuenitur uerbum prohibemus, ubi si prohibet nos fieri haeredes, & semel inuenitur uerbum mandamus, ubi si rem necessariam propter uotum paupertatis praecipit, ut si a superfluitatibus & praeciosis & a thesaurizatione caueamus, in declarat. autem Ioannis 22. adiectum uel potius confirmatum & explicatum est praeeceptum iuris diuini uel naturalis, ut si subditi stent iudicio praetatorum in moderantia uestium, utensilium, domorum, librorum & huiusmodi, & non imitantur prudentiae suae. Sicut enim nunc, ita & ante tenebantur subditi stare iudicio suorum praetatorum.

QVAESTIO IIII. Quæritur an super regulam nostram aliquando licite fieri possit dispensatio per Papam uel per praetatos ordinis, & quomodo?

Respondeo prius sunt duo notanda. Primum quid sit dispensatio, declaratio, relaxatio &c. pro quo dico secundum Augustinum in moralibus cap. 14. quod dispensatio proprie est iuris alias obligantis relaxatio ab habente auctoritatem, ut de hoc latius sup. in introductione q. 5. notabiliter habetur, quibus B. Thom. & sequaces aliter praedicta diffiniunt. Sed potius uidetur quae sit de nomine, nam in iure omnes concordare uidentur. Ideo dicatur nunc cum Augustino, ut habetur sup.

Secundo notandum quod ista dispensatio est duplex, quaedam enim est licita, quaedam illicita. Licita dispensatio est, quando praedicta relaxatio fit ex iusta & rationabili causa ad talem relaxationem faciendam. Illicita autem quando sine iusta & rationabili causa fit, & tunc potius dicitur dissipatio quam dispensatio secundum Bernardum. Ex quo patet quod ad licitam dispensationem requiruntur duo, scilicet auctoritas praetati potentis dispensare, saltem quando haberi potest, & non est periculum in mora, quia nullus est iudex in sua causa: & quia praetatis est commissa cura legis & pacis & pacis & pacis Ioannis 20. & habetur extra de uoto & uoti redemp. & causa sequen. cum glossa. ut etiam

de hiis latius habetur in summa Siluestrina titulo dispensatio, §. 4. & titulo uotum 4. q. 3. & 4. & 7. & 8. secundum communiter doct. Secundo requiritur causa rationalis ad dispensandum relaxando ius. Non enim sufficit potestas cum uoluntate ipsius praelati, ut dictum est, ut habetur ubi sup. Siluestr. tit. uotum, 4. q. 1. q. 6. q. 7. & c. & tit. dispensatio, & sum. Ang. tit. uotum 3. §. 1. & uotum 4. §. 10. & 11. & tit. dispensatio, & habetur in c. magnæ de uo. & uo. redemp. & gloss. in cap. non est, eodem tit. & latius probat Galetanus 2. 2. q. 88. art. 12. secundum Thom. ibi uideatur, quia nec Papa potest super uotis sine rationabili causa dispensare relaxando uotum, & dispensatus sine rationabili causa non est tutus in conscientia quoad Deum, licet quoad ecclesiam transeat quando non constat manifeste de iusta dispensationis causa, ut latius habe. in locis allegatis, licet aliqui ceruicosi temere contradicant: ad quod etiam facit late Ioan. pirri. in tract. super dispensa. fratrum min. corrol. 3. & tract. disputatorius inter Zelatorem paupertatis, & Hug. capit. 2 & 3. Et si quaeratur quæ causa censenda sit iusta & rationalis ad dispensandum. Respondeo secundum Hug. cap. 3. & Ioan. pyr. ubi fu. & sum. Silu. & Ang. tit. dispensatio, §. 1. quod generaliter omnes causæ possunt reduci ad duas, scilicet propter utilitatem maxime spirituales particularem ipsius personæ seu comunem aliorum probabile spectatam ex tali dispensatione.

Secunda est propter necessitatem corporalem uel spirituales particularem ipsius dispensati, aut propter comunem aliorum probabiliter imminentem, utpote quâdo ipsa persona, aut comunitas sine dispendio salutis corporalis aut spiritualis uel boni communis transire commode non possunt nisi dispensetur, aut quando immineret scandalum & huiusmodi. Et conformiter ad hæc habetur 1. q. 7. ca. necessaria & c. pro remedio, & 34. distin. fraternit. tuæ, ubi dicitur quod defectus nostritæmpris quo non solum merita sed etiã corpora ipsa defecerunt distinctionis illius non patitur manere censuram. Sed in hiis standum est iudicio boni & docti uiri, & maxime praelati dispensantis, facta ei uera relatione, ad eum nunquam generaliter pertinet iudicare de causa ad quem spectat auctoritas dispensandi tanquam accessoriũ & principale

capitale de reg. iur. & præsumendum est in foro conscientie & ecclesie causam & dispensationem esse iustam facta ei uera relatione, nisi manifeste constet de opposito seu de indiscretionem, in aduertentia seu ignorantia, aut incuria aut malicia seu coactione dispensantis, ut sup. q. 2. in 2. puncto dictum est. Dixi notanter si sit uera relatio, secus si non fiat uera relatio. Sed falsa seu ficta seu subreptitia tacendo quod deberet explicari & huiusmodi: & quod ad hoc notandum secundum Galet. 2. 2. q. 88. art. 12. & Ioan. pirri. ubi fu. art. 3. & c. quod nõ quæcunq; parua utilitas aut necessitas est censenda causa rationalis ad dispensandũ oĩo, seu circa oĩa, quia in aliquibus requiritur & sufficit maior, in aliquibus minor, circa quod iudicandũ debet esse uigil praelatus dispensans ut dictum est, quia nunquam est licita dispensatio quæ fit cum manifesta decoloratione ecclesie uel status religionis & c. huiusmodi, ut habetur 1. q. 7. & si illa.

Similiter notandum quod non refert an causa seu necessitas prædicta interueniens ad faciendum dispensationem proueniat à natura, puta ab infirmitate seu complexione hominis seu pronitate hominis ad malum, Aut quod proueniat ex culpa seu malicia etiam præsentis aliorum seu præterita ipsius met cum quo dispensatur, utpote si bellum ciuile non posset sedari, nisi puella habens uotum uirginitatis nuberet & c. & concord. sum. Ang. tit. uotum, 4. §. 5. & tit. dispensatio §. 1. ut dictũ est sup. quod propter scandalum licite dispensari potest. Secus quando talis causa fit ex culpa uoluntaria præsentis ipsius met cum quo dispensatur, utpote quia ipse iam non uult seruare uotum seu id quod tenetur: & dicitur quod si non dispensatur cũ eo ut uult quod peius faciet, seu quod apostabit & c. quia iam non uult humiliter seu ut tenetur subire difficultatem sui uoti, seu eius ad quod tenetur, quia talis causa uoluntaria est malicia culpabilis de præsentis. Ideo non est sufficiens nec rationalis ad dispensandum (quis forte aliquando esset sufficiens ad commutandum) ideo qui cum tali causa uoluntaria impetrat dispensationem non est securus in conscientia (ut dicitur infra) quia talis dispensatio potius est permisso minoris mali quàm liberatio ab obligatione coram Deo, ut de hoc latius Ioan. pirri. ubi supra in tertio notabili, fo. 160. &

in, conclu. corrol. 3. & in respon. ad argumentū, quia pulchre ibi de hiis quæ hic breuiter tacta sunt. Concordat & Hug. in tract. disputatorio inter Zelatorem paupertatis & c.

Hiis ergo breuiter suppositis, Respondeo ad quæstionem, & primo dico quòd Papa potest in tota regula nostra dispensare ex istente causa rationabili ad id, & in hoc non est dubiū, quia communiter doct. ubi sup. tenent quòd potest dispensare in omni uoto & iuramento ex causa rationabili, dummodo non sit in præiudicium tertii. Ideo potest dispensare ut transeat professus ad laxiorem religionem dummodo sit causa rationabilis, ad id, ut sæpe dictum est, alias non, secundum communiter doctores, ubi sup. & sup. cap. 2. q. 13. habetur late. Sed an prælati ordinis possint similiter dispensare circa aliqua contenta in regula, est maior difficultas. Nam sum. Ang. tit. dispensatio 1. 8. & tractatus defens. contra deuiantes, expresse tenent quòd nostri min. g. & prouinciales possent dispensare (s. existente causa rationabili ad id) in tota regula nostra, præter quæ in tribus uotis essentialibus religionis, & præter quæ contra præcepta Dei. Adducunt pro se Alex. Hallen. & directorium lib. 2. tit. 19. & b. Bernardum in libro de dispens. & præcepto & alios cōmuniter doctores, dicentes quòd Abbas monachorum & religiosorum potest dispensare in tota regula eorum, præter quæ in tribus uotis & c. ut dictum est, quòd ergo similiter possunt nostri min. in nostra reg. quia ipsis ex regula datur potestas dispensandi, ut hic cap. 10. paulo inferius dicitur. Si qui fratrum scirent & cognoscerent se non posse regulam spiritualiter obseruare ad suos min. debeant & possint recurrere, s. pro dispensatione secundum quod conuenit charitati, ut dictum est, hæc ille. Sed certe hæc opinio non uidetur uera, nam sic sequeretur, quòd prælati prædicti possent dispensare in receptione pecunie, in ingressu ad monasteria monachorum uel quòd fierent cōpatres & quòd non peterent unum cardinalem à Papa in protectorem, & quòd non facerent officium diuinum secundum ord. Rom. ecclesie, & quòd prædicatores instituantur aliter quæ regula seu Papa decreuit, & in non habend. unum min. generalem & c. in hiis ergo sequeretur quòd minist. sine speciale auctoritate Papæ possent ex sua auctoritate dispensare, & in aliis quod dicere est absurdum, nec unquæ in ordine nostro practicatū, imo & nunquæ per-

permissum est, ut patet. Et ad rationes quibus fundatur summi Ang. quòd s. communiter dicunt doctores quòd abbas aliorum religiosorum id potest, quòd ergo & ministri nostri. Respondeo negando consequentiam. Nam abbates aliarum religionum ideo possunt in tota sua regula dispensare præter quæ in tribus uotis, & c. quia in regula eorum nullum fere aliud obligatoriū sub præcepto stricte ex ui regule continetur ultra tria uota, & ultra delationem & formam habitus eorum & ultra quædam alia pauca, ut potest uideri in Siluest. tit. religio 1. 1. 9. & religio 7. 1. 14. Ideo dicunt quòd in aliis obseruantis corporalibus puta ieiunio non æsu carniū, silentio, & operibus manuum & huiusmodi, quæ uel non præcipiuntur, uel saltem non stricte præcipiuntur in regula possent abbates dispensare. In nostra autē regula ponuntur omnia prædicta & multa alia pertinentia ad obseruantias seu actus exteriores sub præcepto stricte, ideo prædicta ratio uniuersaliter non ualet. Et quòd ultimo dicit quòd regula nostra concedit ministris auctoritatem dispensandi in omnibus dicēs, si qui fratrum scirent & cognoscerent & c. Respondeo quòd illa gloss. non est commuis. Non enim loquitur regula de recursu ad min. pro dispensatione sed pro puriori regule obseruantia habenda, ut cōter glossatur ab omnibus, ut proxime dicitur infra q. 1. Item date quòd adhuc de recursu pro dispensatione loqueretur & posset intelligi ille passus regule, Non tamen sequitur inde quòd ergo regula concedit ministris potestatem dispensandi in omnibus generaliter contentis in ipsa regula, sed in aliquibus sic, in aliquibus non, ut patebit. Ideo hæc opinio sum. Ange. non uidetur fictam generaliter ut sonat a nplectenda quoad nos fratres min. Est ergo alia opinio Bonauen. in 2. & 9. cap. quæ uidetur nobis tandem tenenda, quæ in sententia talis est, quòd s. in præceptis regule manifestis seu eminentibus nullo modo in nullo casu potest ordo auctoritate propria dispensare, nisi Papa concedat auctoritatem ad hoc in aliquo casu seu casibus rationabilibus, & sic in illis octo præceptis seu inhibitoriis regule principalibus sup. positis cap. 1. q. 1. nullus prælatus ordinis potest dispensare, neq; totus ordo sine auctoritate seu priuilegio Papæ, ut dictum est. Ideo in præcepto de cauenda pecunia ait expo. sanctorum patrum 4. cap. quòd nullam dispensationem regula admittit, ideo enim dicitur

citur (præcipio firmiter, i. inuolabiliter, ut nullomodo denarios uel pecu. &c.) nisi ut dictum est, adsit auctoritas seu priuilegium rationabile à domino Papa, quod an nunc habetur, an non, proxime dicetur. Similiter ordo propria auctoritate non potest dispensare in illis obligatoriis æquipollentibus, neq; in illis habentibus uim præcepti, in quibus patet intentionem regulæ sic omnino præceptorie obligare, sicut in illis primis præceptis seminariis quod nullam dispensationem admittit. Hoc autem potest cognosci seu aliquantulum perpendi (ut ait expos. sine tit. cap. 2.) ex mat. de qua agitur & tenore literæ, & ex fine intento in tali præcepto. Nam quando est talis materia & taliter obligatorie imposita quod eius transgressio scandalum seu inordinationem notabilem generaret, tunc non potest ordo dispensare in prædictis æquipollentibus aut habentibus uim præcepti supra positus capituli primo quæstione prima: exempli gratia secundum Bonauenturam ubi sup. utpote in illo habente uim præcepti, quod uniuersi fratres teneantur habere unum g. ministrum &c. 8. cap. Nec in illo teneantur illi quibus electio data est alium sibi eligere in custodem &c. 8. cap. quia in istis est manifesta & notabilis deordinatio: si non seruentur, in dispensabilia sunt prælati sicut illa eminentia præcepta, & alia eiusmodi, quia sic credendum est intendisse regulæ institutorem. Quando uero non sic constat de intentione regulæ quod sic omnino præceptorie uelit obligare & indispensabiliter sicut dictum est, tunc ordo bene potest dispensare in particulari, & in casu, & ex causa rationabili tantum, non tamen potest ordo generaliter quicquid horum immutare. Exempli gratia, utpote in illo habente uim præcepti. Si qui fratrum mort. peccata teneantur ad min. recurrere &c. 7. c. similiter in illo æquipollente, quod ieiunent à festo omnium sanctorum, & 6. feria &c. 3. cap. potest ordo dispensare in particulari & in casu, ut dictum est. Imo & citra manifestam necessitatem subditus tenetur ieiunium soluere, si superior præcipiat, nisi solutio ieiunii etiam in scandalum aliorum, hæc Bonau. ubi sup. & concordat Alex. Hallen. ut etiam habetur in serena consc. q. 5. dicens, quod si monacho multum laboranti præcipiatur comedere carnes quando non deberet, uel soluere ieiunium, tunc seruata lege charitatis & regulæ institutione & cognita necessitate personæ prælatus præcipere potest, alias non, ut de hoc sup. q. 2. in 2. & 4. puncto. Et cum prædictis concordat Hug. 7.

cap. dicens quod quando urget causa rationabilis dispensare potest non uoluntas, sed auctoritas maioris super obligatoria regulæ: & idem dicit in tract. disputato. inter Zelatorem paupertatis & minimi domest. eius, fol. 203. litera c, fol. 205. f, &c. Et cum prædictis etiam concordant omnia dicta & doctores illius primæ opinionis quam tenebat sum. An. si secundum supradictam secundum Bonauent. limitetur & intelligatur. Ex quibus patet, quod Aluarus de planctu ecclesiæ apud ser. conscientiam q. 14. dicens, quod ad nullum ordinis prælatum spectat uel potest regula declarari seu dispensari: hoc dictum eius est limitandum secundum præfatam distinc. S. Bonau. alioquin non continet ueritatem ut iacet.

Sed pro maiori prædictorum omnium declaratione duo mihi uidentur hic specialius enucleanda. Quorum primum est enarrare explicite illa obligatoria regulæ quæ possent per prælatos ordinis seu per ordinem in particulari in casu & ex causa rationabili dispensari, ut dictum est. & quoad hoc dico, saluo meliori iudicio, quod circa 12. obligatoria regulæ possent prælati sine speciali priuilegio aliquando in toto, aliquando in parte tantum dispensare in particulari casu, & ex causa rationabili, ut dictum est.

Quorum primum est. In illo æquipollenti cap. 2. quod non habeant fratres plures tunicas. Secundo in illo æquipollenti cap. 2. quod fratres uestimentis uilibus induantur, & similiter in usu aliarum rerum præcioso aut delicato secundum necessitatem & utilitatem, ut habetur in tract. inter Zelatorem paupertatis ubi sup. Tertio in illo æquipollenti cap. 2. de non portando calciamenta &c. Quarto in illo æquipollenti 3. cap. quod clerici faciant diuini officii secundum ordinem Rom. &c. ut expresse exemplificat Bonauent. ubi sup. Quinto in illo æquipollenti 3. cap. quod ieiunent à festo omnium sanctorum &c. Sexto in illo æquipollenti, 3. cap. de non equitando nisi manifeste necessitate &c. Septimo in illo æquipollenti 4. ca. quod ministri & custodi. sollicitam curam gerant pro infirmis, & induendis fratribus &c. Octauo in illo æquipollenti ca. 9. quod nullus fratrum prædicet nisi examinatus & approbatus à ministro. Nono in illo æquipollenti ca. 10. de recurso ad ministrum pro pura obseruantia regulæ. Decimo in illo æquipollenti 2. ca. de recipiendo nouicios ad ordinem & professionem & habitum nouiciorum &c. ut expresse exemplificat Bona. ubi sup. & 9. c. & expo. sine tit. ca. 22.

Vndecimo

Vndecimo in illo habente uim præcepti, cap. 7. de recursu ad min. pro absolutione à casibus reseruatis.

Duodecimo in illo habente uim præcepti cap. 8. quòd min. prouinciales teneantur ire ad capitulum g. in hiis ergo potest dispensare, ut dictum est, in aliis autem non, propter rationem supra dictam secundum Bonauenturam. ut patet intuenti.

Secundum quòd est, hic enucleandum est, qui prælati sunt illi qui possent ex ui regulæ sine speciali priuilegio in prædictis dispensare modo suprascripto? Respondeo quòd min. g. & cap. g. potest in omnibus prædictis, & in hoc non est dubiũ. Sed in illo æquipollenti cap. 9. quòd s. nullus fratrum prædicet nisi examinatus & approbatus à min. generali, ut sup. in 8. loco positũ est. Similiter in illo habente uim præcepti cap. 8. quòd min. prouinciales teneantur ire ad capitulum g. ut sup. in ultimo loco habetur, uidetur quòd solum potest dispensare min. g. seu cap. ge. in casu & ex causa, ut dictum est, nisi esset periculum in mora. quò ad hoc ultimum habens uim præcepti quoad omnia alia suprascripta regulariter & uniuersaliter solus min. prouincialis potest dispensare, quia est prælatus ordinarius proprie habens iuris conditionem: & quia ex regula ipsi soli seu præcipue hoc uidetur conuenire, ut patet in locis ubi prædicta tractantur, ubi sup. in hoc tractatu præterquàm in illis primis seu æquipollentibus in principio positis, & in illo alio decimo loco posito quoad nouicios: quia in istis potest dispensare custos & guardianus aliquando in toto aliquando in parte tantum, ut sup. potest uideri in suis locis cap. 2. q. 22. q. 23. q. 9. 10. & 12. & cap. 3. per omnes quæst. ibi positas. Ibidem potest latius uideri quòd ex ui regulæ seu declarationum sine alio particulari priuilegio possunt in prædictis etiam guardiani in casu & ex causa, ut dictũ est, dispensare. Sed ad prædicta omnia notandũ quòd ex ui particularis priuilegii possunt etiam guardiani in plus dispensare. Nam pius 2. & ff. 100. concessit quòd prælati nostri circa subditos suos & loca condescendere possint dispensare & compati debilibus & infirmis in istis quæ non sunt contraria regulæ, & fuerunt ibi expressi multi casus utpote de forularibus in itinere, de equitando, licet non sit circa necessitas uel infirmitas, de receptione frumenti pro induendis fratribus ubi non non est alius modus habendi, & de procuran

dis

dis in die sabbati eleemosynis pro carnibus ubi est consuetum & similibus, nec propter hoc dicuntur facere contra regulam, hæc ibi. Super quo ait collector supple. in ff. 100. & compendii tit. dit pensatio, s. 8. quòd præfata concessio uidetur quasi propositio se ipsam falsificans. Nam primo dicit quòd possit dispensari in hiis quæ non sunt contra regulã, & postea exemplificat aliqua quæ sunt manifeste contra regulam, utpote in equitando & calciamentis &c. quæ sunt manifeste obligatoria, & ideo uidetur quòd debuit hic dici (de hiis quæ non sunt contraria uerba substantialia regulæ) uel forte intelligit non esse contra regulam quando est necessitas talis quòd bono modo aliter fieri non potest, & frater est dubius, hæc ibi.

Sed forte clarius & melius saluatur &c. intelligitur sic, s. in hiis quæ non sunt omnino contra substantiam obligatoriorum quòd ideo dico, quia ex aliqua causa recipere frumentum pro induendis fratribus ubi non est alius modus comode habendi, iam ex tali causa & in tali causa recipere frumentum per Syndicum nomine Papæ aut per alium nomine dantis, non est omnino contra præceptum de non recipiendo pecuniã, quibus forte aliquando sit contra aliquam circumstantiam seu conditionem requisitam ad plenam obseruantiam illius præcepti, sicquæ non sit omnino contra seu extra totam latitudinem illius præcepti quibus fiat aliquo aliter. Similiter portare calciamenta & equitare existente aliquo necessitate, quibus non urgente, quibus sit aliquo aliter contra obligatorium regulæ non tamen omnino contra totam latitudinẽ ipsius nec contra substantiam ipsius, sed contra aliquam conditionem seu circumstantiam requisitam ad plenam obseruantiam ipsius obligatorii requirentis manifestam & urgentem necessitatem uel infirmitatem ad hoc quòd quis possit licite calciari & equitare. In hiis ergo quæ sic sunt contra regulam quæ tamen & nõ sunt omnino contra substantiam præceptorum seu obligatoriorum regulæ, nec contra seu extra totam latitudinem ipsorum, sed solum sunt contra aliquam circumstantiam seu conditionem requisitam ad plenam obseruantiam ipsorum, concedit Papa quòd nostri prælati possint dispensare & relaxare causa aliquo rationabili, & talis dispensatio in prædictis ex tali causa quæ alias esset insufficientis sine dispensatione ad prædicta faciendum licite con-

gg

tra

tra talia obligatoria regulæ, iam facit causam prædictam sufficientem esse ad hoc quòd licite quis faciat prædicta contra talia obligatoria regulæ: & sic faciendo non potest dici facere simpliciter aut illicitè contra regulam. & sic credo quòd melius & clarius intelligitur prædictum priuilegium, & faciunt ad hoc ea quæ supra dicta sunt q. 3. in 1. puncto, ubi distinguitur transgressio præceptorum stricte & large sumptorum &c. ibi uideatur.

Et hoc priuilegium concessum prælatis (quorum nomine etiam Guardiani intelliguntur, ut patet ex dictis supra capitulo octauo, quæst. quarta.) multum ualet ad seruanam conscientias omnium in multis huiusmodi relaxationibus & impuritatibus ex aliquali, licet non omnino sufficiente casu, seu necessitate commissis contra multas condiciones & circumstantias requisitas ad debitam obseruantiã præceptorum regulæ, ut patet de pecunia, paupertate, & usu paupere, & de non equitando, non calciando & cætera eiusmodi, dummodo non ad libitum sine ulla omnino causa fiat dispensatio & transgressio in prædictis: quia sic non excusarentur fratres, ut patet ex dictis, & dummodo ex hoc non accipiatur occasio ad relaxationes alias irrationabiles & nõ excusabiles, quales sæpe uidemus apud aliquos. Ideo enim quatuor magistri in 4. ca. & Hug. 3. cap. & alii docto. coiter dicunt quòd non uidetur tutum in conscientia quòd fratres recedant à regula quam uouerunt propter aliqua priuilegia, quia si per hoc potest tota ordinis perfectio occasionaliter relaxari. Et Aluarus apud fere. conf. q. 14. idem obnixius clamat & plangit, quæ omnia sunt uera quando sine rationabili causa & indiscrete & passim talibus dispensationibus utuntur fratres, ut ait Hug. 3. cap. quia tunc potius sunt dissipationes, & non excusant à transgressionibus præfatis, ut dictum est: & ut communiter tenent doctores ubi sup. in locis supra allegatis in principio huius questionis, & in summis potest uideri aliqualiter. De dispensationibus autem censurarum uideatur in compendio tit. dispensatio.

Et vbicunque sunt fratres qui scirent &
cognosce-

cognoscerent se non posse regulam spiritualiter obseruare &c.

Q V A E S T I O V. Quæritur an fratres omnesteantur recurrere ad suos prælatos pro remedio obseruantiæ regulæ, & quando, & similiter an ipsi prælati teneantur eis prouidere de remedio ad hoc, & quomodo peccent fratres impediens ordinis reformationem & puram aliorum obseruantiam regulæ, in toto uel in parte?

Respondeo per quatuor puncta. Quorū primum est, quid sit & quotupliciter stet regulam spiritualiter obseruare, & ad hoc dico quòd regulam spiritualiter obseruare (secundum quatuor magistros Hugo. exposito. sine titulo: & refert etiam Barthol. Pif. 10. c. quòd secundū aliquos) est secundum suum rigorem siue puritatem suam seu sine occasione ad malum eam obseruare, & contra non posse regulam obseruare spiritualiter est, non posse seruare eam secundum suum rigorem uel suam puritatem uel sine occasione proxima ad peccatum.

Item exposito. sanctorum patrum capit. 10. ait quòd regulam spiritualiter obseruare, est eam secundum uerum intellectum quem Spiritus sanctus de ea exprimit & de eius perfectione obseruare.

Item Bonauen. ait quòd regulam spiritualiter obseruare est eam in iis præcipue quæ spiritualia sunt obseruare, ut est puritas conscientie, tranquillitas cordis & huiusmodi.

Tandem Hug. ubi supra iterum dicit quòd regulam spiritualiter obseruare est ipsam pure, debite, seu religiose obseruare. Nā mos Beati Patris Francisci erat dicere spiritualiter fieri quòd pure seu religiose fiebat. Ideo regulam spiritualiter seruare ille non potest qui debite ac religiose non potest, hæc ille.

Ex quibus oibus uidetur quòd dupliciter stat regulam spiritualiter obseruare. Vno modo est eam debite, pure, ac religiose sine transgressionis peccato sufficienter ut est necesse, obseruare, ut patet ex quatuor magistris Hug. & ex pos. sine titulo, & Barthol. Pif. ubi supra, & patebit ex dicendis infra in tertio puncto secundum constitutum Martini 5. capitulo 10. & sanctum Bernardi. &c.

Aliomodo est eam secundum suam perfectam puritatem & rigorem in spiritus tranquillitate sine ulla dispensatione aliquantulum et licite relaxante obseruare, ut patet secundum expos. sancti. patrum & sanctum Bonauent. ca. 10. ubi sup. & in seren. confc. q. alpha. litera I. secundum Vbertinum. Similiter dupliciter fiat regulam non posse spiritualiter obseruari. non debite sufficienter sine peccato uel non secundum suam perfectionem sine dispensatione quous licite relaxatiua, ut dictum est.

Secundum punctum est, quis intelligatur hic nomine ministrorum &c. Respondeo quod omnes prelati ordinis indifferenter ad quos pertinet proportionabiliter suis subditis circa predicta providere, & precipue intelliguntur min. provinciales, quia ipsi pre aliiis melius & uniuersaliter subditis potest in hoc provideri, ut expresse dicunt bonauent. Hug. Barth. Pis. & expos. sanctorum patrum & alii communiter expositores. unde ait Hug. quod possunt fratres ad min. g. uel provincialem recurrere, quando scilicet aliter subsidio inferiorum prelatorum non posset regulam spiritualiter obseruare: superflue enim ad maiorem prelatum recurritur quando per minorem indigentia que utiliter subuenitur. Et cum predictis concordat latius expos. sine titu. capitu. 10. dicens quod omnia que in hoc capit. 10. ascribuntur ministris similiter competunt omnibus prelati ordinis respectu suorum subditorum, scilicet min. ge. & provincial. & cust. & guardian. quia predicti omnes tenentur uisitare, monere, corrigere suo quisque modo suos subditos (ut sup. q. 1. dictum est) quia in absentia unius debet alter providere in predictis, & maxime minor prelati in absentia maioris. Item quia aliter uiciose regula in nullo cap. explicaret formam & mensuram obedientie min. g. pro. uel & cust. uel & Guardi. nisi pro quanto hoc trahi posset per quandam convenientiam ex obedientia min. in hoc 10. cap. posita. Item patet hoc in ceteris cap. ubi de min. g. uel provinciali tantum loquitur, saltem in aliqua parte capituli exprimit nomen min. g. uel provin. quod non reperitur in toto hoc 10. cap. ergo nomine ministrorum omnes prelati indifferenter intelliguntur, ut dictum est, quous precipue min. provincialis intelligatur, hæc ibi. Sed si hic falsus regulæ intelligatur de recurso administ. pro dispensatione, ut uult sum, Angelica titulo dispensatio s. s. & aliqui alii (ut proxime

me dicitur in 3. puncto) tunc noie min. intelliguntur solum min. g. & provin. secundum prefatos doct. quia ipsis regula dat auctoritatem ordinariam dispensandi in iis in quibus potest dispensari, ut sup. q. 4. dictum est.

Tertium punctum. hiis ergo suprapositis sequitur 3. punctum principale responsium, scilicet. Vbi cunq; fratres min. ualde certitudinaliter & probabiliter cognoscerent quod ratione loci ubi reuocatur quomodo cunq; notabiliter impediuntur a debita seu religiosa regulæ obseruantia, ita quod sine peccato seu sine periculo ualde propinquo ad peccatum ibi esse non possunt, tunc ex ui regulæ tenentur recurrere ad suos min. pro remedio sufficiente ad debitam regulæ obseruantiam, & ipsi min. tenentur eis in hoc debite & sufficienter providere, & peccat grauius quicunq; & quomodo cunq; eos in hoc impediunt. In hoc puncto sunt tres particule, quarum 1. quod scilicet fratres in casu predicto tenentur recurrere ex ui regulæ ad suos prelatos seu min. pro remedio: patet, quia expresse regula ait 10. cap. id dicit (ubi cunq; sunt fratres qui scirent & cognoscerent &c) quod est æquipollens precepto secundum Clem. 7. ut patet su. cap. 1. q. 1. & cõter expositores oēs concord.

Sed notandum quod ut sit obligatorium hoc ex ui regulæ requiruntur simul tres conditiones quæ notantur in hac 1. particula huius tertii puncti. Prima, quod notabiliter impediatur ei debita seu religiosa obseruantia regulæ, ita quod sine peccato seu sine propinquo periculo ad peccatum ibi fratres esse non possent nam si non impediuntur a predicta debita regulæ obseruantia, quous impediuntur a puriori regulæ obseruantia, ita tamen quod sine peccato & sine periculo transgressionis predicto ibi manere possunt, seu si non impediuntur notabiliter sed parum leuiter, ita quod frater si uult fortiter agere & caute possunt sine notabili regulæ transgressionem & sine peccato mortali ibi manere, tunc non tenentur sub mortali ex ui regulæ recurrere ad ministr. quamuis si uelit possit recurrere, ut dicitur infra in 4. puncto. & hoc ait Hug. & expos. sine titu. & cõter id inuuant alii expositores, ut etiam patebit exemplis qui ipsi ponunt, & paulo inferius hichabetur.

Secunda conditio requisita ut hoc sit obligatorium, est quod fratres predicti habeant certitudinem ualde probabilem de predicto impedimento. Nam si solum habent leuem coniecturam

aut apparentiam, quia sic sibi uidetur, hoc non sufficit ad obligandum, imo nec sufficit ut praelati eis credant aut remediū procurare teneantur, ideo enim dicit regula, Vbicunq; sunt fratres qui scirent & cognoscerent se non posse &c. ubi ait expos. sanct. patrum scirent & cognoscerent, s. euidenter seu manifeste, non autem per fantasticam imaginationem uel secundum Bonauen. scirent, s. per experientiam, & cognoscerent, s. per rectum iudicium uel secundum expos. sine tit. scirent & cognoscerent. i. quando certitudinem & notabilem & ualde rationabilem probabilitatem haberent quod impediuntur à debita obseruantia regulæ tunc tenentur recurrere ad ministros pro remedio, & concordat latius Hug. 10. cap. & Ioannes pirri. ubi infra dicitur.

Tertia conditio requisita ut hoc sit obligatorium ex ui regulæ est quando prædictum impedimentum prouenit ratione loci ubi morantur fratres quomodo cunq; inde ipsis proueniant, quod ideo dico, quia si aliunde proueniat tale impedimentum ratione temporis aut personæ ipsius fratris male dispositæ aut ratione praelatorum male gubernantium &c. huiusmodi, quàmuis quilibet frater teneatur aliunde de iure diuino uel naturali sibi remedia debita procurare, & sæpe recurrere ad suos superiores pro remedio aut pro dispensatione, ut proxime dicitur, non tamen tenetur ex ui regulæ aut ex ui huius obligatorii regulæ, quod probatur, quia communiter expositores 4. magistri Hug. & Bartho. Pis. dicunt quod præfata impossibilitas seu impotentiæ debite obseruantie, referenda ad locum quando scilicet fratres ratione loci impediuntur ne pure & debite possint regulam obseruare, utpote quia loco annexa proprietates uel cura animarum adquam ratione loci teneantur fratres, uel propter pericula mulierum ibi manentium seu intrantium, & cætera huiusmodi. Item idem probatur ex uerbis primæ regul. 6. cap. ubi sic habetur: Fratres in quibuscunq; locis sunt qui non possunt uitam nostram spiritaliter obseruare id ipsum suo min. significant &c. & quia hic regula dicit, Vbicunq; sunt fratres, id est, in quocunq; loco sunt fratres. Item quia sic declarauit Martinus 5. in suis constitutis. cap. 10. dicens sic. Item ubi dicit regula quod ubicunq; sunt fratres qui scirent & cognoscerent &c. Declaramus iustam debere esse causam recurrenti ad ministros, s. ut cum tali loco in quo morantur fratres

fratres est annexa proprietates uel cura animarum &c. ut proxime dicitur secundum sanctum Bernardinum. Tandem hanc sententiam approbavit sanctus Bernardus in sua epistola declaratoria art. 4. ubi sic habetur. Item declaratur quod excedentia superfluitatis, curiositatis locorum, nomen sufficiens causa propter quam fratres debeant recedere à loco nisi fuerit de illis aliquid propter quod non potest regula spiritaliter obseruari secundum declarationem Martini 5. (ubi supra) s. quando loco est annexa proprietates seu cura animarum baptizando seu alia parochialia faciēdo, Vel si morentur fratres in loco contra uoluntatem Domini loci, uel quando propter penuriam rerum necessariorum oportet facere congregationes & quæstus inhonestos contra puritatem regulæ & usum generalem ordinis, Vel propter inhonestam societatem seu importabilem fratribus præsertim rudibus & infirmis, uel propter similia quod sit simile cum sit indeterminate, relinquitur iudicio praelatorum, extra de offic. deleg. c. de causis hæc & in constitutis. Martini 5. & serena cons. q. 15. Hug. Barth. Pis. & specul. ff. 15. & sic patet intentum. quodq; in ultimo casu, s. uel propter similia includuntur multi casus de quibus praelati debent iudicare, & ad hoc casus reducuntur omnes alii quæ ratione loci præparare possent impedimentum obseruantie regulæ, utpote si tali loco essent aliqui annui redditus. sophisticæ uel interpretatiue seu aliquæ possessiones annexæ, uel si de statutis ad regulam debitam obseruantiam pertinentibus quasi nihil seruatur, uel quia indifferens ingressus utriusque sexus unde castitas periclitatur in firmorum uel quia in communi non uiuitur, sed de peculiis particularibus quilibet uiuit, ut ait Ioannes pirri. sed dispensatio fratrum minorum conclusio. 2. corrol. 3. tenentur fratres recurrere ad min. pro remedio. Similiter si tali loco esset annexum periculum mortiferæ distractionis seu negotiationis ad temporalia acquirenda propter officium procurationis temporalium sibi commissum seu periculum pestiferæ societatis aliquorum fratrum seu ex mora continua cum aliquo seu aliqua seculari ex quo periculum sibi ualde probabiliter uidet imminere quod uix uitari possit, nisi de illo loco recedendo, uel sicut tempore primitiuo ordinis contingebat quando in hospitalibus commorabatur fratres mixtum cum mulieribus in periculum animarum, ait expos. sine ritu.

Hug. 10. cap. & seren. conf. q. 15. quod tunc tenentur fratres recurrere ad min. pro remedio. ut dictum est. Et quia ut dictum est in epistola sancti Bernardi quando non constat manifeste de prædictis omnibus conditionibus & casibus.

In hoc 3. puncto dictis standum est iudicio prælatorum, ut etiã sup. in q. 2. in 3. puncto habetur. Ideo in tabula cap. g. Burg. anno Domini 1523. celebrati, habetur sic. Reuocatur statutum cap. ge. Carpen. quia s. fratres ibant ad libitum suum ad min. ge. uel ad eius commissarium, & declaratur quod recursus ad min. secundum regulam intelligitur quando frater iam declarauit tuo Guardiano & discretis conuentus, necessitatem suã & Guardianus & prædicti discreti iudicent talem petitionem esse rationabilem, hæc ibi. & concord. Bonauen. & Hug. ut infra in q. 6. dicitur, quomodo debet fieri talis recursus & sic patet. pars huius 3. puncti.

Secunda pars est, quod præfati prælati tenentur subditis de remedio providere in prædictis, patet, quia regula subsequenter aut min. uero benigni & charitatiue eas recipiant &c. quod est obligatorium illis ad hunc sensum, quod s. sufficienter subditis de remedio prædicto provideant, & in tantum tenentur eos benigne & charitatiue suscipere quantum est necesse ad hoc, quod non impediatur præfata prouisio remedii, tanquam familiariter secum illis habere quantum requiritur ad hoc quod tales recurrentes non impediatur à præfato recurſu ad eos, sed potius quantum requiritur debita prouisio remedii, & ut præfati subditi fiducialiter ad ipsos min. accedant non retractati à prædicto recurſu propter ipsorum prælatorum austeritatem siue repulsam, nam si præfati prælati contrarium agerent in prædictis dando causam impedimenti præfati recurſus ad eos, uel ut non subsequeretur efficax sufficientisque remedium, tunc facerent contra regulam & contra ius diuinum: ut communiter dicunt Bonauen. Hug. & Bart. pis. & expos. sanctorum patrum, & expos. sine tit. 10. cap. contra regulam, quia licet hoc expresse non explicuerit Cle. 5. inter æquipollentia quo ad ipsos min. tamen per consequentiam includitur in prædicto obligatorio quo ad subditos recurrentes, ut dictum est. Nam si subditi tenentur ex regula recurrere ad suos ministros pro remedio ergo ex consequenti uirtute eiusdem obligatorii tenentur ipsi prælati eis providere sufficienter. Alioquin frustra

frustra effet tale mandatum subditis de recurrente, si non eodem modo intenderet prælatos obligare, ut subsequeretur debitus effectus, ut dictum est: ergo in primo includitur consequenter hoc secundum quo ad ipsos min. ut dictum est: licet Clem. 5. non expresserit, quia nec oia æquipollentia, de quibus tetigit, expressit omnino, ut sup. c. 3. q. 1. & 2. habetur, ubi de officio Diuino laycorum & de ieiunio quadragesimæ agitur, & 6. cap. q. 19. de seruando infirmis sicut sibi. & c. 7. q. 3. habetur, sic & hic. Contra ius etiam Diuinum facerent prælati aliter se habentes quam dictum est, quia ex officio prælationis tenentur providere necessitatibus spiritualibus fratrum subditorum, & habere curam obseruantie iuris diuini, & regulæ promissæ ut seruetur à se & à subditis & providere in hoc de remedio. Ideo enim sunt prælati habentes curam animarum, ut de hoc latius dicitur infra in 4. puncto principali, ergo.

Vnde super hoc ait Vbertinus & habetur in seren. conf. q. alp. literal. quod (ut aliqui audierunt à sociis b. patris nostri Franc.) una de principalibus causis, quare hic articulus sic positus erat quo ad min. fuit, quia b. pater noster Franciscus uidit per reuelationem quod & expresse prædixit quod s. relaxatio transgressoria contra articulum paupertatis futura esset in ordine quodque aliqui prælati transgressionem intuentes fratribus quo ad illa uellent tyrone imperare illicita, quod ne fieret uoluit prohibere & ideo hic appellat min. seruos subditorum & subditos, Dominos prælatorum dicens, ut possint dicere & facere subditi cum prælatis, sicut domini cum seruis suis, &c. quia s. de hoc debet prælati seruire subdito utiliter, ut faciat regulam debite obseruari (ut supra q. 1. dictum est) & quia in hoc remanet subditus liber & Dominus salutis suæ, quia non solum non potest ei imponi transgressio regulæ suæ quin potius & ipse subditus potest & debet (humiliter tamen & reuerenter) dicere prælato, tu debes mihi seruire & me regere ad obseruantiam regulæ promissæ & non ad ruina, & ideo hic prælatis regula imponit magnam pietatem & familiaritatis condescensionem circa subditos in præmissis & similibus in quibus prælati charitatiue & consolationis solatio debent providere, non solum apertis malis sed etiã in conscientis scrupulosis debent multum pie subditorum infirma por-

rare, hæc ibi: & ad prædicta faciūt ea quæ in 3. particula huius 3. puncti proxime sublequuntur. Tertia particula huius 3. puncti est quòd grauiter peccant nō solum prælati sed & alii quicunq; quōcunq; impediētes subditos præfatos à prædicto recurſu & impediētes prædictū remediū, & hoc patet de prælatis ſpiritualiter ex dictis quia nō poſſunt impedire ſiſ à prædicto recurſu & remedio neq; detinere. Neq; fratres tenentur eis obedire præcipientibus quòd maneant in tali loco, uel conuentu deformato ſeu periculoſo, ut dictum eſt, quia contra regulam præciperent, ut patet ex dictis ſup. q. 2. in 2. puncto. & quia contra conſeſionem hanc regulæ poſſet præcipere, ut ibidem dictum eſt in 6. puncto, quia hic regulæ dicit quòd debeant & poſſint recurrere ubi innuitur quòd prælatis tollitur poteſtas impediēdi ſubditos, ergo ſi oppoſitum faciunt prælati peccant ut tyranni, ſimiliter & alii fratres à fortiori peccāt impediētes aliquem à prædictis. Et in hoc communiter conueniunt expoſitores omnes, ſignanter expoſitores ſanctorum patrum cap. 10. & Iohan. pirri. ubi ſup. Et de hoc multa habentur infra in 4. puncto ibi uide: quia ibi aptius quadrant & hæc optime à fortiori conueniunt, & ſic patet probatio & declaratio huius 3. puncti. Sed pro maiori eius declaratione dubitatur an ſi fratres uident probabiliter ſe non poſſe debite regulam obſeruare ſine tranſgreſſione proueniente, non quidem ratione loci aliquo modo ut dictum eſt, ſed aliunde, utpote ex debilitate corporali ſeu ſpirituali ſeu aliunde quomodolibet itaq; egent remedio aut diſpenſatione an teneantur ex ui regulæ ſimiliter recurrere ad prælatos pro remedio aut diſpenſatione aut alio iure ad id teneantur? Reſpondeo ſaluo meliori iudicio, quòd tenentur quidem recurrere pro remedio aut diſpenſatione ſufficiente, ſed non tenentur ex ui regulæ. Sed ratione alterius iuris diuini uel naturalis, ratio quòd teneantur recurrere pro remedio patet, quia quilibet tenetur debita remedia quærere ſeu diſpenſationē neceſſariā ad debitā obſeruantia eorū ad quæ tenetur, ut patet, quia qui tenetur ad aliquid eodem iure tenetur ad media ſufficienter requiſita ad talem finem, & hoc eſt clarum & coiter conſeſſum, ideo ſupponatur, quòd aut ex ui huius præcepti regulæ non teneantur ſpecialiter ad id patet ex dictis, quia ſolum regula loquitur de impedimento obſeruantia regulæ proueniente aliquo modo ex ratione loci ubi morātur ſiſ. Itē quia alias ſeque

retur quòd frater habens aliq; cām ad hoc quòd cū eo diſpenſaret, ut ſic licite poſſet comedere carnes aut non ieiunare 6. Feria, ſeu in quadageſima, ſeu ut equitaret, uel portaret calciamenta & huiusmodi quæ ſine diſpenſatione licite tacere non poſſet, ſequeretur inq; quòd talis ſine diſpenſatione prælati comedens aut equitans &c. quòd peccaret dupliciter ſeu contra duplex præceptum regulæ ſ. contra præceptum quòd tranſgreditur commedendo aut equitando, & ſecundo contra hoc aliud præceptum ſeu obligatoriū reg. de recurrendo ad miniſtros pro diſpenſatione & ſic peccauit ſpecialiter contra regulam, quia non petiuit diſpenſatione n̄ ultra peccatum ipſius tranſgreſſionis ieiunii uel &c. ut dictum eſt, & hoc clare ſequitur ſi dicatur quòd ex ui regulæ hic obligamur recurrere pro diſpenſatione quotieſcunq; opus eſt ea, quòd aut iſta ſequela ſeu hoc cōſequeſ ſ. quòd ſit duplex peccatū ſeu cōtra duplex præceptū regulæ peccetur in caſu prædicto & ſimilibus nō ſit bene aut uere dictū, patet, quia nullus doctor hoc dicit, & eſt multiplicare peccatū & obligationes ſine ſufficiente cauſa ſeu ratione: & quia ſimiliter diceretur in quocunq; peccato quòd ſit ibi duplex tranſgreſſio formalis cōtra duplex præceptū. Altera cōtra ipſum præceptū cōtra cuius materiā, agitur comedendo, equitando, calciando & generaliter in aliis, utpote de trahendo, ledendo aliū iniuſte &c. Altera tranſgreſſio eēt omiſſio remedii ſeu diſpenſationis requiſitæ ad prædicta, ſeu omiſſio cauēdi occaſiones ad prædicta, ſeu tadē omiſſio oīum mediōrū ad licite faciendū ea quæ licite fieri poterāt & omiſſio cauēdi impedimēta & occaſiones ad prædicta peccata cōmittēda. Sicq; generaliter oīs Chriſtianus in quolibet peccato peccaret faltē dupliciter uno modo faciēdo ſeu omittēdo cōtra finaliter iniūctū, alio modo in faciēdo ſeu omittēdo cōtra media requiſita ſeu impedimēta tale finē hoc aut eſt cōtra coēm doctrinā tenētē quòd ſemel tārūm peccatur, quia eodem præcepto & obligatione & non alia diſtincta præcipitur ſeu prohibetur ipſe finis, ut de hoc late Angeſt. in moralibus capitul. ſexto &c. Gerſon. in regulis moralibus quòd eſt uerum, niſi ſpecialiter aliquando præcipiatur ſeu prohibeatur mediū ſeu remotio impedimēti ad talem finem, quòd hic regula non præcipit generaliter, ſed ſolum quando ratione loci prouenit impedimentum obſeruantia regulæ, ut dictum eſt.

Ideo solum peccatur dupliciter seu contra duplex præceptum regulæ quando ratione loci est impedimentum obseruantia de bitæ regulæ, quia tunc unomodo peccaretur cōtra paupertatem castitatem uel aliud eiusmodi præceptum, alio modo, quia talis frater cognoscens tale impedimentū, permanfit in tali periculo & non recurrit ad min. pro remedio ut hic specialiter regula imponit obligatorie, ideo contra hoc obligatorium peccat, ut dictum est. In aliis autem casibus in quibus ratione loci nō prouenit præfatum impedimentum, frater min. non prouidens sibi de remedio aut de dispensatione necessaria non peccat specialiter, ex hoc contra hoc obligatorium regulæ, ut probatum est: sed solum peccat contra aliud ius diuinum uel naturale uel humanum sicut & alii Christiani non prouidentes sibi de remedio aut de dispensatione præfata in similibus casibus: quia non peccant communiter nisi semel contra præceptum quod transgrediantur principaliter & præfata omiffio remedii aut dispensationis aut remotio nis impedimentorum non est distinctum peccatum, nisi ubi aliquando specialiter aliquo iure ad id obligarentur quod non est in proposito in hoc passu regulæ ut dictum est, & sic patet respōsio cum sua probatione ad hoc dubiū & ad hoc 3. punctū principale. Et sic patet ex prædictis quod non ualet opinio sum. Ang. tit. dispensatio s. 8. & tractatus defensorii contra deuiantes f. 198. tenentium quod hic regula loquitur de recurfu ad min. prouinciales prodispensatione in aliquo passu regulæ quando esset necessaria talis dispensatio, ut supra quæst. 4. dictum est: & Hugo cap. 10. etiam dicit quod potest sic intelligi iste passus regulæ, dicens quod ubi etiam esset intollerabilis alicui rigor propter ipsius necessitatē seu debilitatem, uel si haberet scrupulum conscientia putans quod non debite seruet regulam, tunc non solum ad suos min. prouinciales sed ad suos quoslibet indistincte min. seu prælatos secundum regulam habet recurrere, ut qui præfando ministri sunt & dispensatores ministeriorum Dei, rigorem in ualidum temperent, animarum uulnera curent, & peccatorum occasionibus obstant, alioqui subditus quisque Deo sibi & ordini reus esset si patri spirituali periculū suum spirituale, uel etiam corporale significare negligeret &c. profequitur ibidem & uidetur concordare Vbertinus in seren. conf. q. alpha. literal. quo ad

ad recurrendum pro scrupulis conscientia & cæter. ut supra habetur, sed certe ut diximus hoc obligatorium regulæ non intelligitur ex ui regulæ esse obligatorium, nisi de recurfu ad min. pro obseruantia regulæ quando ratione loci prouenit impedimentum, In aliis autem casibus non est obligatorium ex regula sic recurrere, quāuis inde arguatur quod debent recurrere omnes subditi ad iuos prælatos pro suis debitis remediis secundū quod aliunde tenentur ex alio iure, ut dictum est: & sic forte potest intellegi dictum Hug. & aliorum si propter eorum reuerentiā gloriā fam patiantur sua dicta, alio qui non debent admitti eorum gloriæ contra tot doct. & determinationes suprapositas.

Quartum punctum est, quoad regulam spiritualiter obseruare secundo modo sumptam, s. secundum suam perfectam puritatem & rigorem sine ulla dispensatione etiam licite in aliquo relaxante regulam obseruare, ut sup. in 1. puncto habetur & quoad hoc est hoc 4. punctum quod tale est. Vbicunq; fratres mino. ualde certitudinaliter & probabiliter cognoscerent quod ratione loci ubi morantur quomodocunq; notabiliter impediuntur à perfecta puritate obseruantia regulæ secundum suum rigorem sine ulla dispensatione, etiam licite in aliquo eam relaxante, tunc quis nullomodo teneantur ex ui regulæ, possunt tamē recurrere libere ad suos min. pro remedio ad præfata perfectam puramq; regulæ obseruantiam habendam seu exercendam, & ipsi min. tenentur in hoc eis debite & sufficienter prouidere, & peccant grauius quicunq; & quōcunq; eos in hoc impediunt. In hoc 4. puncto cōtinentur tres partes sicut in 3. puncto. præcedente, & prima pars quod s. in casu prædicto fratres non tenentur, sed possunt recurrere pro remedio ad min. patet primo quod non teneantur, quia ex quo licite possunt uiuere & seruare regulam promissam sine ullo peccato ut supponitur uiuendo laxius quāuis dispensatiue, ergo non tenentur ad purius & strictius uiuendum seu perfectius seu melius. Sufficit enim quod sufficienter sine peccato quis uiuat seu seruet suam professionem ad quam tenetur. Neq; enim de necessitate obligatur quis ad uiuendum quanto purius & melius potest, sicut nec ad consilia, & hoc supponatur tanq; cōiter concessum. Quod autē possit libere recurrere ad min. pro prædicta perfecta puramq; regulæ obseruantia, probatur, quia hic regula specialiter

specialiter hoc omnibus concedit dicens quòd debeant & possint recurrere, debeant quidem obligatorie recurrere pro debita & necessaria regulæ puritate obseruanda ut sup. in 3. puncto dictum est. possint autem recurrere pro perfecta & super erogatoria regulæ puritate obseruanda quibus non teneantur. Item quia licitum est cuiusque pro obseruantia consiliorum & puritate maiori & meliori obseruantia & perfectione maxime à religiosis intentari conari recurrendo ad suos prælatos, ut patet secundum coëter doctores, & expositores. Maxime exposit. sanctorum patrum & alios cap. 10. & patebit hoc amplius ex dicendis in 2. & 3. particula, ergo. Secunda particula scilicet quòd prælatus tenentur talibus de præfato remedio perfectionis providere, patet quia regula subsequenter obligatorie iniungit prælatis dicens, Ministri uero benigne & charitatiue, ut sup. in 3. puncto in 2. eius particula dictum est. Item quia iure diuino tenentur fauere perfectioni regulæ & legis Christi, quia ut habetur 2. Corinth. 10. & 13. non est data potestas in destructionem sed in ædificationem. Item quia iure ecclesiastico ad id tenentur quilibet prælatus respectu suorum subditorum ut possent, ut habetur in cap. licet de regularibus, ubi sic habetur profecto prælatus subdito sine difficultate & prauitate qualibet debet subdito ad frugem melioris uitæ transeundi licentiam indulgere, ne uideatur propositum impedire diuinitus inspiratum & paulo superius dicitur ibidem quòd præfati prælatus de iure tenentur concedere præfaram licentiã humiliter eam postulanti, ergo peccant specialiter contra regulam & contra ius diuinum & humanum si non prouident de remedio præfato. Et à fortiori pro probatione 3. particula sequitur quòd grauius peccant prælatus si quomodolibet impediunt aut negant præfatum recursum aut executionem prædicti remedii pro puriori regulæ obseruantia. Ratio patet ex dictis, & expressius id habetur in præfato cap. licet de regu. ubi dicitur quòd talis mouetur ex lege priuata spiritus sancti consulenti sequi Christum meliora, & per consequens ubi spiritus Dei ibi libertas, & quòd qui spiritu Dei agunt non sunt sub lege, quia & lex non est posita iusto quòd ergo prælatus impediens aut resistens ei in hoc, in discrete agit, & quòd uidetur impedire propositum diuinitus inspiratum unde uidetur quòd tales prælatus resistentes peccant contra spiritum

sanctum resistentes gratiæ Dei, quia & talis resistentia ex inuidia gratiæ fraternæ aliquomodo procedere uidetur, quibus uidetur specialiter dictum illud Math. 23. Ve uobis scribæ & pharisei qui clauditis regnum cælorum &c. & illud Lucæ 11. Ve uobis legis peritis qui tulistis clauem scientiæ &c. quòd præcipue uerificatur de prælatis & literatis qui habent auctoritatem docendi regulæ ueritatem & puritatem eius mouendi & promouendi & faciendi, si ipsi puritatem seu consilia quibus facilius & securius ad gloriam peruenitur & intratur odirent impedirentque & non intrarent, sed potius intrare uolentes prohiberent. Illa autem uox ue, peccatum mortale designat secundum coëter doct. ergo. Item prælatus ratione officii prælationis specialiter tenetur ad defendendum regulam eiusque puritatem sicut & legem Christi eiusque consilia, quia est exequutor regulæ & legis Christi & perfectionis promotor in aliis atque defensor, quia ut 2. Chorint. 10. & 13. non est data potestas in destructionem sed in ædificationem, & ad hoc sunt multa iura, ergo grauius peccat impediendo aut resistendo promotioni aut executioni perfectionis seu puritatis regulæ. Ideo enim dicitur pastor quia tenetur pascere gregem ad perfectionem mittentem discrete & rationabiliter, & quòd omnes alii quomodocumque impediens grauius peccent, patet quia resistentur gratiæ Dei & consiliorum seu perfectionis executioni & per consequens spiritui sancto contradicunt & resistunt uerbo uel opere retrahendo aut detrahendo prædictæ executioni. Ideoque uidetur contra spiritum sanctum peccare ut dictum est. De quibus Esaiæ 5. ue qui dicitis bonum malum &c. dicitur uero quòd significat mortale quando scilicet scienter ac deliberate id fieret: & Bernardus in quodam sermone dicit, si quid religionis oritur quicumque resistit quicumque repugnat plane cum Egypciis & Pharaone paruulos Israelitici germinis necare conatur. Imo cum Herode, nascentem prosequor Saluatorem &c. Item idem probatur quia qui prohibet seu impedit aliquem ab obseruantia seu ingressu religionis quam quis nondum uouit, peccat grauius, ergo à fortiori peccat qui aptum & dolentem impedit seu prohibet iam profectum in religione à puriori eius obseruantia, antecedens patet secundum coëter doct. ut potest etiam uideri in sum. Siluest. titu. religio secun. quæstio 2. & sup. dictum est, ca. 2. quæ. 2. quia & uerba refert etiam siluest. titu. restitu. 2. q. 1. secundum communiter docto.

tenetur coram Deo de damno, & inducere & refarcire quantum potest, modo teneatur ratione restitutionis propriae, modo non, sed ratione charitatis aut alterius iuris, ergo antecedens est uerum secundum cetera doct. consequentia aut probatur, quia grauius est impedire seu retrahere aliquem a puriori perfectiorique obseruantia regulae iam promissae, quam retrahere non obligatum alicui regulae uel religioni ab obseruantia uel ingressu illius, quia iste impedit ab eo ad quod nullo modo tenetur, ille autem ab eo ad quod tenetur, uel saltem ad quod tendere tenetur, licet non teneatur perfectissime obseruare. Ideo si is qui aliquem impedit a lucro magno temporali & diuitiis probabiliter acquirendis ualde peccat & tenetur refarcire, a fortiori, ergo qui aliquem impedit & retrahit a magno bono spirituali diuitiisque spiritualibus probabiliter acquirendis in pura perfectaque obseruantia regulae promissae grauius peccat & tenetur suo modo refarcire, inducendo iuando aut alio modo satisfacere de tali damno, saltem coram Deo, sicut in bonis spiritualibus reparandis dicunt cetera doct. quod debet fieri ut Siluest. tit. restitutio 3. q. 1. refert, & per consequens qui retrahit aliquem a uia tutiori, propter quod ille incidit in pericula & damna grauiter peccauit & tenetur suo modo reparare aut satisfacere, sic qui a uia perfectiori & puriori regulae obseruantia & per consequens tutiori ad gloriam alium scienter & deliberate sine rationabili causa retrahit, propter quod ille incidit in aliqua peccata, & regulae transgressiones peccauit, quia fuit causa peccatorum illius & tenetur suo modo reparare aut satisfacere ut dictum est. Supponitur enim sicut & uerum est quod perfectior puriorque regulae obseruantia est melior uia ad bona spiritualia habenda & augenda & tutior, quam obseruantia regulae non tam pura aut non tam perfecta quamuis alias sit licita, ut patet ex ipso quid nominis perfectionis & puritatis maioris, & quia est de consilio perfectionis dato per Christum, & per B. Franciscum & per ecclesiam, & in hoc nulla est difficultas, ergo. Sed pro maiori declaratione omnium dictorum in hoc 4. puncto notandum 1. quod praedicta omnia intelliguntur & procedunt, quando manifeste seu nimis probabiliter constat quod ratione loci notabiliter quis impeditur a pura regulae obseruantia, ut supra in 3. puncto dictum est, & ca. applicando illa ad praesens propositum, quia in omnibus.

omnibus dubiis standum est iudicio praetorum, ut ubi dictum est. & dicitur infra latius quoad hoc in q. 6. in respons. ad argumentum contra secundum punctum principale: & quia si impedimentum perfectioris obseruantiae regulae prouenit aliunde quam ratione loci, quamuis praetatus non sufficienter prouidens subdito uolenti & petenti de remedio praefatae perfectionis peccat contra aliud diuinum uel humanum, ut sup. probatum est, non peccat specialiter nouo peccato distincto contra praesens obligatorium regulae, ut patet ex omnibus supradictis hic & in 3. puncto praecedente, quia solum hic specialiter loquitur regula de recursu subditorum, & per consequens de remedio praetorum pro tollendis impedimentis debitae seu purae obseruantiae regulae prouenientibus quomodo cunq; ratione loci, ut dictum est. Secundo notandum quod uiuere secundum declar. Nich. 3. & Cle. 5. & alias iam approbatas: similiter secum dum expos. doctorum approbatas, est uiuere secundum praefatam regulae puritatem sine ulla relatione, & est uiuere secundum intentionem b. Patris Francisci sine ulla relaxatione, ut de hoc latius habetur su. in introductione q. 4. & c. Ideo quod habetur in quodam tractatu dicto Enchyridion fratrum min. in decisionibus dubiorum dub. 18. quod si uiuere secundum declar. regulae in pecunia & aliis quibusdam non est uiuere secundum puritatem perfectae regulae intentam a B. patre Francisci, neque est uiuere ad literam, & quod periculosum, hoc inquam non est benedictum. Imo ut sonat est falsum & temere dictum, non enim est periculosum sed tutum, quous aliquid tutius esse forsitan possit aliquibus.

Tertio notandum quod non obstat omnibus supradictis in hoc 4. puncto. Si praetatus potens dispensare in aliquo puncto regulae praecipiat subdito suo ex aliqua causa rationabili aliquam relaxationem, in qua ut dictum est, potest dispensare, tenetur obedire, utpote si praecipiat ei portare Vdones seu etiam calciamenta, seu equitare, seu comedere carnes & c. huiusmodi, quia uidet illum debilem aut infirmum, aut egentem tali relaxatione, & in dubiis standum est iudicio praetorum, ut de hiis satis dictum est sup. q. 2. in 2. & 3. & 4. puncto. Et quod hoc non contradicatur supradictis patet, quia hoc dicitur de praecipis dispensatiue & ex causa relaxantibus in casu & in particulari derigore regulae

Ea uerò quæ in hoc 4. puncto dicta sunt intelligantur de relaxationibus omnibus ratione loci proueniētibus ex quibus quis sit aut cogitur esse particeps illorum contra perfectam regulæ puritatem: quis sine peccato, utpote quia utuntur syndico ad pecunias recipiendas nomine Papæ secundum consuetudinem. Martin. 5. uel quia sunt magnæ congregationes frumenti & uini &c. quia in locis ubi sic uiuitur non potest subditus cogi ad manendum, sed tenentur providere minister de loco ubi qui uoluerint cōter uiuant sine prædictis dispensationibus relaxationibus secundū regulam & declarationes, ut dictum est, sicq; omnia stant in ueritate & concordia.

Quarto notandum quòd si quis uelit religionem quoad exteriores seu corporales obseruantias rigurosius obseruare q̄ in ipsa regula & declarationibus continetur (ut pote quia uult omnino nudis pedibus ambulare, & unum tantum habitum sine alia tunica portare, & uestibus omnino repetiatis uilissimis & rudissimis notabiliter præter cōm modum aliorum fratrum indui, & ieiunia regulæ in pane & aqua implere & omnino semper non nisi de humiliter mendicatis uiuere nulla interueniente pecunia etiam si secundum declarationes regulæ interueniant (& alia eiusmodi.) An ministri teneantur eis in hoc assentire & providere de loco & modo, ut sic uiuant tales uolentes uiuere. Aliqui dicunt quòd sic, de quorum numero est Enchyridion fratrum min. in decisione dub. 16. & dub. 18. propter rationes suprapositas in hoc 4. puncto. Mihi finaliter uidetur quòd hoc est uerum quando nullū oīō timeretur detrimentū corporale notabile uel spūale quòdcumq; particulare uel cōe ex talibus rigoribus corporalibus, & sic uidetur se limitare & intelligere Enchyridion ubi supr. in dub. 18. Sed quia ex talibus rigoribus notabiliter excedentibus propter humanam corporis & aīæ infirmitatē quotidie magis declinantem, experientia nos docuit multa pericula corporalia & spūalia prouenire quæ longū esset enumerare: sed neq; ea nisi uix credit expertus in se uel in aliis, ut Gerson latius in tract. de tētationibus diabol. refert. ideo uidetur quòd prælati hoc nulli concedere teneantur, sed neq; debent, nisi de quorum solida uirtute atq; probata diu & sincera animæ intentione firmaq; constantia, & sancto proposito pariter & corporis sana robustaq; uirtute.

uirtute constiterit, & ubi nullum aliis ex hoc detrimentum notabiliter quo quomodo proueniant, ea enim quæ ut in plurimum uergere aut desinere in malum finem solent, iam cōter & regulariter timenda sunt tanq̄ mala seu periculosa, si non ex se saltem ex circumstantia siue sequela probabiliter siue cōter accidentes. sufficit enim uirtuose uiuere uolenti ut puritatem perfectionemq; regularem in exterioribus his obseruet & non uelit ambulare in magnis & mirabilibus super se, neq; uelit singularis ferus esse aut apparere, qui etenim agit exterius ea quæ alii boni & perfecti cōter agunt, uult ut alibi de eo admirentur, ut ait Ber. Ideo probandi sunt species & non est facile cuiq; spiritui credendum, etiam lucenti, quia Sathanas se transfiguratur in Angelum lucis. Nam ut ait Hugo cap. 10. sunt qui & si corporaliter non tamen specialiter regulæ strictum rigorem obseruent dum spiritu erroris imbuti statum ordinis & quæ spirituales alii fratres agunt, omnia spernunt omnia iudicant, nec se nec eos secundum regulæ puritatem arbitrantur &c. quibus conuenit, audite illud 1. Thimo. 4. Excitatio corporalis ad modum utilis est, &c. & potius est in obedientia humilitate, patientia plenoq; terrenorum omnium contemptu & proprie uoluntatis abdicatione, oratione & animi puritate exerceri, q̄ in his exterioribus singulariter inuiti. Et de hiis Bernardus in apologia contra quēdam qui uolebat regulam suam omnino ad literam sine ulla dispensatione obseruare, latius inuehitur, ut etiam sup. in introductione q. 5. habetur, & latius & acrius adhuc Gerson in epistola contra monachum inobedientem nolentem bibere uinum &c. uolentemq; alios rigores notabiliter obseruare, ut habetur in 3. parte summæ alphab. 71. a b, &c. & alphab. 70. litera h i, &c. de hiis late. Et etiam Enchyridion ubi supr. dub. 17. dicit, quòd potest prælatus propter communem utilitatem & salutem animarum ubi charitas cogeret præcipere ut aliquid dimitteretur de rigore regulæ ut aliorum saluti prouideretur, tunc enim charitas supplet: & faciūt ad hoc ea quæ dicta sunt supra secunda quæstione in quarto puncto. Hic autem iterum est rememorandum quod supra quæstione secunda in tertio puncto dictum est, quòd si in omnibus dubiis standum est iudicio prælatorum, & in c. licet de regulari, habetur sic.

Si uerò probabiliter dubitatur utrum quis uelit ad ordinem (ad de tu seu ad modum uiuendi) arctiorem seu laxiorem ex charitate an ex temeritate transire superioris est iudicium requirendum. Ne forte angelis sathanæ in lucis angelum se transformet, hæc tibi ergo. Secundo contra omnia supradicta est intelligendum hoc punctum, ut dictum est. Quòd si contra prædicta arguatur quòd qui prohibet pacis turbationem & scandala bene facit, sed prælati & alii fratres obstantes talibus modis spiritualibus uiuendi re-collectius aut purius quàm cõter uiuitur sufficiẽter sine peccato sunt huiusmodi, quia obstant perturbationibus fratrum & scismatibus ordinis. Si quidam sacco, quidam panno indui uelint quidam comedere de habitis mediante pecunia licite interueniente, quidam non, nisi de pure mendicatis uiuere uelint &c. huiusmodi, & similiter seculares scandalizarentur uidentes diuisionem & diuersitatem habitum & morum inter fratres eiusdem professionis, ergo nõ peccat prælati & alii fratres impediẽtes præfatas singulares reformationes seu modos uiuendi non necessarios ad salutem, quibus perfectiores si id faciant propter conformitatem seruandam & scandalum turbationemque uitandam. Et per consequens inde sequitur quòd subditi tenentur prælati obedire in iis quæ ipsi prælati licite possent præcipere, quòd si non curent de alio perfectiori aut puriori modo uiuendi aut seruandi regulam quæ cõter & sufficiẽter sine peccato in ordine fit. Et confirmatur quia Leo. 10. in bulla unionis. *Ite & uos in uineam &c. ff. 28. statuit hoc modo dicens. Volumus & in uirtute sanctæ obedientiæ firmiter præcipimus & mandamus quòd de cætero nullæ nouæ uel reformationes in dicto ordine introducent aut fiant absque ministerii g. uel prou. reformatorum in suis prouinc. respectiue expresso assensu, ita tamen quòd dictæ reformationes ipsis min. ge. & prouin. reformatis per omnia iuxta regulam subiiciantur sicut & alii reformati &c. hæc tibi, ergo.*

Respondeo ad 1. concedendo quòd qui prohibet turbationem & scandala bene facit, si tamen debito modo prohibeat, sed negatur minor, quòd si quicumque prohibent prædictos modos purius uiuendi: debito modo prohibeat scandala aut turbationes dignas prohiberi. Non enim omnis turbatio aut scandalum est omnino prohibendum, sed solum turbatio & scandalum actiuum simili-

ter

ter & scandalum passiuum pusillorum, non aut passiuum phariseorum. Nunc aut si prædictus modus uiuendi purius fiat cum circumstantiis suprapositis & aliis requisitis & discrete nullus potest scandalizari rationabiliter ex tali particulari modo perfectionis regulæ, sicut nec ex particulari modo seruandi consilia Dei, aut regulæ. Neque ex tali diuersitate destruitur sed ædificatur religio & lex Christi, ut patet. Alioqui consilia & perfectio regulæ nõ confulerentur uolentibus, & pax & conformitas uera fiat præcipue in charitate & in lege Dei & eius perfecta obseruantia & puritate regulæ, non aut in lege carnis neque in exterioribus de quibus pax pax & non est pax. Ieremiæ 6. Neque omnis diuersitas seu separatio dicitur scisma, quia sic lex Christi & consiliorum eius obseruatio esset scisma, quia à cõmuni aliorum uita separatur, quòd si dicatur quòd scismatici sunt qui ab unitate ordinis recedunt, Respondeo non, qui simpliciter recedunt: sed qui sine debita licentia ab unitate seu obedientia ordinis recedunt, isti sunt scismatici, nunc aut qui modo supradicto de licentia prælatorum debita secundum regulam recedunt, non quidem ab obedientia debita secundum regulam, sed ad perfectam regulæ obseruantiam confugiunt. Iam non recedunt ab obedientia debita nec ab ordine. Ordo enim non est maior pars fratrum sed sanior, sicut nec maior pars Hæreticorum facit ecclesiam, ergo non maior numerus fratrum sed melior & sanior ad puram regulam seruans est uerus ordo uerique cõitas regularis minorum fratrum, quibus paucissimi numero breui. Ideo non sunt scismatici qui seruant regulam ad purum, sed potius qui ab eius pura obseruantia recedunt, & eo magis quo magis ab ea recedunt, non enim scindunt regulam aut ordinem qui seruant sed qui dissipant. Imo & uera ordinis reformatio non nisi per talem separationem ad puram regulæ obseruantiam fieri potest, nec nisi sic facta est. Si enim nullus ab aliis imperfecte quis sufficiẽter sine peccato regulam seruantibus si faciat differentem, quomodo potest fieri reformatio ad puram regulam atque perfectam obseruantiam? Unde si conformitas allegatur æquum certe magis est secundum Bonauenturam, quòd imperfecti perfectioribus atque Zelatoribus obseruantioribusque regulæ eiusque puritatis conformentur, potiusque contra perfectiores imperfectis imperfecte coaptentur. Et ex hiis patet quòd ex quo prælati

prælati non possent præcipere prædictam conformitatem perfectorum cum imperfectis ad imperfecta, quamuis licitam regulæ obseruantiam, quia & regula ab ipsis prælatis hanc potestatem tollit, conceditq; libertatem subditis, dicens quòd possint ad suos min. recurrere, & quòd min. recipiant eos &c. ut supradictū est quòd ergo non tenentur eis obedire in hoc, nisi ut dictum est in casu speciali & ex causa, & de hoc latius dicitur in quæstione sequenti, quomodo subditi se debeant in hoc habere cum prælatis & econtra.

Ad confirmationem ex Leo. 10. Respondeo quòd ut patet ex ipsis uerbis ibidem, non prohibet præfatum recursum factum modo supradicto ad suos ministros, sed solūm prohibet ne fiat aliæ sectæ aut reformationes conuentuum aut familiarum aliarum à iam factis tunc temporis intra ordinem & id sine speciali licentia Papæ propter cauendas dissensiones & scandala quæ ex hiis solent accidere. Ideo manet libertas singulis fratribus ad præfatum recursum ad suos ministros. Et in singulis prouinciis habentur conuentus ualde reformati, ubi potest qui uult ad purum regulam obseruare, & libenter min. mittunt illuc omnes uolentes, & utinam tot uere ex animo uelint ad purum uiuere quot conuentus & adiutores prælatos aliosq; fratres ad id inuenient: sed certe multorum mentita est iniquitas sibi. Nolunt enim multi qui clamant uiuere ad purum regulæ sed ad libitum uoluntatis, in ocio & abundantia sine ullo defectu aut difficultate, expertus loquor, experti sunt prælati. Ideo id iuste denegant multis fide clamantibus, & dato casu quòd iam nullus fere esset conuentus ubi regula ad purum seruetur, seu quòd prælati sine causa & irrationabiliter nolent providere in hoc, tamen adhuc est remediū fratribus pro pura regulæ obseruantia habenda, ut infra in quæstione sexta sequente dicitur, & ubi omnia deessent manet libera facultas recurrenti ad Papam uel ecclesiam pro debito remedio aut reformatione habenda, sicut olim factum est in consilio Constan. quando cepit obseruantia. Sed quia in prædictis latius immorati sumus, reliqua quæstione sexta sequenti referuentur.

Q V A E S T I O VI. Quæritur in casu quo recurritur ad præfatos min. pro prædicta debita seu puriori regulæ obseruantia quomodo recurrentum sit, & si de præfata necessa-

necessaria seu puriori regulæ obseruantia non prouidetur sufficienter per prælatos, similiter si iniuste se habent prælati cum subditis, quid debeant aut possint subditi facere, an possint licentia humiliter petita licet non obtenta, transire ad locum ubi regulariter aut purius uiuitur?

Respondeo per tria puncta. Quorum 1. est, fratres possunt per se uel per nuncium uel per literas recurrere pro prædictis ad suos prælatos seu min. & semper tenentur honeste & secundum morem laudabilem ordinis & secundum formam statutorum ordinis recurrere.

Hoc patet secundum Bonauenturam & Hugo. capit. 10. quia per hoc non eximit regula fratres suos à debita obedientia & obseruantia statutorum (ut ait Bonauent.) sicut nec ab honestatis obseruantia, ea enim quæ pro pura regulæ obseruatiā conceduntur aut statuuntur non debent contra regularem disciplinam militare, ergo. Vnde in tab. cap. gen. Burgen. Anno domini 1523. celebrato habetur. Reuocatur statutum capitali generalis Carpen. quo s. fratres ibant ad libitum suum ad ministrum generalium uel ad eius commissarium. & declaratur quòd recursus ad min. secundum regulam intelligitur quando frater iam declarauit suo Guardiano & discretis conuentus necessitatem suam, & Guardianus & prædicti discreti iudicauerint talem petitionem esse rationabilem, hæc ibi. Et sic patet quòd in omnibus dubiis tam in causa præfati recursus quàm in medio recurrenti, standum est iudicio prælatorum, ut dictum est hic & in quæstione 7. præcedente, & inferius in hoc secundo puncto dicitur adhuc.

Patet 2. quòd qui uult manere in loco seu conuentu ubi licite, quibus dispensatiue laxius uiuitur, tenetur se conformare cum aliis licite coster uiuentibus in uictu & uestitu & aliis quæ aliter possent scandalum aut turbationem ex sua singularitate probabiliter generare, maxime quando à prælatis sic mandatur ei ut se conformet cum aliis dum ibi manere uult, seu dum ibi manet ad tempus, quousq; ei de loco alio ubi ad purū regulam possit obseruare prouideatur. Et ratio huius est quia tunc est causa rationabilis, ut prælatus præcipiat ei id quod est licitum, quibus non sit tam perfectius aut strictius. tunc enim non simpliciter impedit illi à uia perfectiori sed ad tempus, & ex causa, & supposito quòd ipse uult ibi manere, aut quousq; ei debite prouideatur.

Neq; enim ex hoc quòd ipse subditus uult in illo loco manere ad tempus uel in perpetuum est propter eum turbandus aut mutandus modus uiuendi licitus aliorum cõter uiuentium ad nutum seu uotum unius uel duorum uolentium arctius uiuere, ergo. Ex quo etiam patet quòd talis uolens arctius uiuere tenetur expectare in loco assignato per suos praelatos seu per min. & ibi interim se cum aliis licite quibus laxius uiuentibus se conformare, ut dictum est, quousq; praelati sufficienter ei de loco provideant ad puram regulæ obseruantiam (dummodo non constet manifeste praelatos nimium differre hanc prouisionem in fraudem, ne s. subditus habeat intentum) Et ratio est, quia non possent neq; tenentur praelati statim in puncto de hiis omnibus prouidere, sed expectanda est & consideranda est oportunitas debitussq; modus in hiis & similibus. Similiter dicendum est de locis ubi cõter illicitè uiuitur contra regulam &c. quousq; praelati provideant sufficienter, ut dictum est, tenentur subditi ibi manere, non tamen tenentur se conformare cum aliis in illicitis, sed solum in hiis quæ licite agere possent, seu in quibus possent licite cum aliis cooperari, aut participare pro illo tempore quo ibi manent, patet ex dictis. Ex quo infero contra fratrem Ioann. pyrri. in suo tract. de dispens. fratrum min. conclu. 2. corrol. 1. quòd interim dum prouidetur de præfacto remedio, fratres manentes in conuentibus deformatis ubi illicitè uiuitur de redditibus, aut de superfluitatibus possent recipere uitæ necessaria, & in hoc participare cõ aliis fratribus in uictu & uestitu &c. dummodo nõ participant in redditibus aut superfluitatibus habendis aut sustentandis ullomodo directe uel indirecte. Et ratio huius est, quia prima participatio, s. recipiendo necessaria ab illis non est peccatum in ipsis participantibus, quibus sit peccatum 2. participatio, seu quibus ipsi habentes redditus aut superflua peccent & culpabiliter redditus & superflua habeantur. Sicut non est peccatum recipere elemosynam seu sustentationem ab eo qui culpabiliter acquisiuit & possidet diuitias non obnoxias restitutioni. Si ad hoc dicat frater Ioann. pyrri. ubi sup. quòd sicut uxor usurarii non potest de talibus usuris mariti sustentari quia sunt obnoxias restitutioni, & super eas uir suus nullam ius habet ut supponitur, ergo. Similiter ex quo in præfatis redditibus aut superfluitatibus culpabiliter pos-

se

sis fratres illius conuentus nullum ius habent. Sequitur quòd de illis non possumus dũ ibi manemus participare sustentationem? Respondeo negando consequentiã, nec est simile, quia bona usurarii sunt obnoxia restitutioni, nõ solũ ex hoc quòd culpabiliter sunt acquisita contra legem. Sed ex hoc præcipue quòd contra iustitiam comitatiuam acquisita sunt seu detinentur, sed præfati redditus seu superflua quæ habent prædicti conuentus ut supponitur, licet culpabiliter habeantur, non tamen contra iustitiã comitatiuam, neq; sunt obnoxia restitutioni, licet in ipsis non habeant ullum ius polyticum seu ciuile, sicut neq; in aliis quibuscunq; possent tamen licite participare uitæ sustentationem sicut de aliis rebus quorum usum simplicem facti tamen possent habere ut sup. 6. cap. latius habetur secundum subiectam materiam in suis quæstionibus, ergo solum est peccatum participare in habendo redditus aut superflua &c. non aut participare simpliciter & ad tempus uitæ necessaria de eis &c. ut dictũ est. & ad hoc faciunt ea quæ infra q. 7. dicentur an fratres maculentur ex abusu aliorum, ibi uideatur.

Secundum punctum est, si subditus uidet iam quòd praelati nolunt debite aut sufficienter prouidere eidem loco aut modo ubi possit debite aut pure regulam obseruare, ut dictũ est, aut uidet eos in fraudem nimis differre præfatam prouisionem, tunc ipse humiliter petita licentia, licet nõ obtenta potest, transire ad locum religionis ubi debite aut purius regula obseruatur. Imo & ad hoc tenetur si sine peccato uidet se non posse in illo loco seu conuẽtu deformato manere. Probatur 1. pars, s. quòd possit transire ad locũ ubi purius regula obseruatur de petita humiliter licentia &c. quia licitũ est à uita minus stricta ad strictiorẽ transire licentia humiliter petita, licet non obtenta, quibus habeatur priuilegium quòd talis transitus fieri nequeat, ut habetur expresse declaratum & statutum pro iure communi in cap. licet de regula. ergo eodem modo potest quis transire ad locum ubi purius & arctius regula seruetur ut su. dictũ est. Et patet consequentiã, tũ ex idemptitate rationis utriusq; casus, quia s. ascensus seu transitus ad meliorem sanctiorem aut arctiorem aut puriorem uitam (dummodo non ex leuitate, sed ex Zelo melioris uitæ petatur) non potest ulli denegari, quia contra ius diuinum & contra spiritus

k k

sancti

sancti consilium & motionem atq; propositionem diuinitus inspiratum legemq; priuatam spiritus sancti nullus potest præcipere: quia ubi spiritus Dei ibi libertas, 2. Corinth. 5. & qui spiritu dei aguntur, non sunt sub lege Galatas 5. ut ibidem in præfata decretali expresse dantur istæ rationes, ergo: tū etiam probatur eadē conuenientia à fortiori, quia si qui uouit aliquā regulam potest transire ad religionem ubi est alia regula arctior quam non uouit & ad quam non tenetur, ergo à fortiori à statu inferiori quamuis licito ad altiore & puriorē regulæ promissæ obseruationem potest quis licite eodem modo petita humiliter licentia, licet non obtenta transire. & ratio huius est, quia difficilius permittitur modo supradictō transitus ab una religione ad aliam, q̄ in eadem de uno loco ad aliū, ergo. Secunda pars huius 2. punctif. quod immo & ad hoc tenetur si sine peccato &c. probatur, quia ex ui regulæ tenetur recurrere ad prælatos pro regulari obseruantia necessaria & potest libere ita quod prælati non possent præcipere aut cogere seu impedire eum contra regulam, ut sup. q. 5. in tertio puncto habetur, ergo subdituste netur quantum potest pro regulæ obseruantia debita laborare, sed potest id facere petita humiliter licētia licet nō obtenta, quando aliter non apparet modus debitus prouisionis prælatorū de loco ubi debite & regulariter regula obseruetur sine peccato, ergo ad id tenetur subditus, & si prælatus oppositum præcipiat etiam sub excoicatione &cæt. non solum non tenetur obedire manendo in loco deformato cum periculo peccati mortalis, ut dictum est, quia non tenetur obedire præcipienti contraregulam imo & tenetur inobedire, & tenetur inde recedere modo supradictō in casu quo sine peccato ibi manere non potest propter impedimentum ratione loci proueniens, neq; excommunicatio ligat neq; est tenenda neq; timēda, quia expresse continet intollerabilem errorem, hæc omnia patēt ex dictis supra q. 5. & q. 2. in 2. puncto, & concord. cōter doct. ubi su. præcipue frater Ioan. pirri. ubi sup. in 2. conclu. corrol. 3. & Enchiridion fratrum mi. in decisione dubiorum dub. 17. quā in aliquibus aliis scrupulose nimis ibi & alibi loquitur. Sed ut dixi hoc intelligitur quando constat prælatos iam omnino se male habere circa hoc. Nam si esset dubium aut si different uel debite prouiderent, aut si alias circa alia esset dilatio aut negatio tunc caute & timorate standum est iudicio prælatorum & obediendum, ut dictum est & dicitur

Quod si contra hoc 2. punctum arguatur. quod prælati possent præcipere id quod est minus bonum, seu quod non est contra regulam, sed infra regulam maxime ex causa, utpote quod subditus non ieiunet in Epiphaniæ ieiunio, uel quod non uoueat orare aut ieiunare tali die &c. huiusmodi, ut sup. q. 2. in 4. puncto, quia bonum super erogationis propter obedientiam debet omitti. q. 3. quid ergo. Igitur prælato præcipienti ut frater maneat in conuentu ubi licite quis laxius uiuitur, tenetur subditus obedire & manere. Et confirmatur, quia talis transitus de loco ad locum sine licentia obtenta esset apostatare, quia secundum declarationes statutorum g. apostata dicitur omnis discedens quomodo libet sine licentia ordinis, & per consequens talis frater incurrit excommunicationem ibi latam. Confirmatur 2. quia per hoc aperiretur ianua dissolutis qui sub tali tit. arctioris uitæ discurrent de loco ad locum &c. Confirmatur 3. quia strictior uita est in magnis conuentibus uiuere sub obedientia, sub pondere cōtatis laborando humiliter & uerecunde quærendo elemosynas, q̄ in conuentibus recollectis paruis, ubi in ocio fere uiuitur sine tali pōdere & labore. Respondeo ad primū cōcesso antecede te ut ibi iacet & ut ibi allegatur. Negatur cōtraria quia arguitur à dicto secundū quid ad simpliciter. Nam licet prælatus possit ex causa & in casu prohibere maius bonum, utpote quod non oret nec ieiunet quia inde imminet probabiliter detrimentum uel ex alia causa rationabili, non tamen potest simpliciter sine causa id prohibere, sicut nec impletionem consiliorum & perfectionis simpliciter quidem est in animo detrimentum ut de hoc cōter doct. ubi sup. allegatur. Sic ergo dicendum est in propos. quod ex causa potest prælatus prohibere arctiorem uitam & transitum ad talem locum, simpliciter aut non ut sup. dictum est q. 5. in 4. puncto. Item dato quod simpliciter concederetur antecedens non tamen ualeret contraria quia specialiter tollitur præfata potestas à prælatis per regulam, in hoc nesc. possint prohiberi subditos à recursu pro puriori regulæ obseruantia, & quod subditi non teneantur eis in hoc obedire regula concedit, ergo Ad primam confirmationem respondeo negando quod talis transitus de licentia humiliter petita, licet non obtenta propter malitiam prælati nolentis aut nimium culpabiliter seu in fraudē differentis concedere sit apostasia si bono Zelo ac discrete fiat, ut dictū est.

Nam licet uadat sine expressa licentia ordinis uadit tamen cum licentia ordinis debita concedi, seu implicita & cum licentia regulæ. imo uerò uadit cum licentia expressa iuris uel ecclesiæ quæ maior est. Nam in cap. licet de regula: conceditur, ut dictum est. Vadit etiam cum licentia euangelica, quia spiritus domini liber est, non est alligatus 2. Corin. 3. & Galat. 5. Et qui spiritu Dei aguntur non sunt sub lege, s. uniuersali humana, ut in dicto c. licet allegatur pro ratione omnium prædictorum, præsertim quia talis non recedit ab obedientia debita, nec ab ordine, nec à regula. Sed potius ad obedientiam ordinis & ad regulæ meliorem obseruantiam confugit, & sic patet quòd tales non ligat excommunicatio præfata contra Apostatas lata, quia intentio statuti g. & ecclesiæ est excommunicare illos qui recedunt ab ordine & obedientia, seu qui indebite & contra formam iuris aut statutorum rationabilium recederent: cōtra quæ ut supponitur isti ex prædicta causa & prædicto modo recedentes non faciunt, & si intentio esset ligare tales iam sententia esset nulla, quia errorem intollerabilem contineret, sicut si ferretur sententia excommunicationis contra eos qui de patrimonio suo propter deum erogarent, aut contra intrantes religionem approbatam, aut contra implentes consilia perfectionis, faciunt ad hoc ea quæ Siluest. tit. religio 4. q. 4. & alii summistæ eodem tit. secundum communiter doct. referunt ad propositū. ibi uideat qui uolet. In quo tamen est notandum quòd posset censeri apostata & uere incurreret excommunicationem ipso facto nisi talis frater trāseat secundum formam taxatam ubi sup. in cap. licet, aut in aliis statutis ordinis rationabilibus aut in priuilegiis ordinis depositam generaliter uel particulariter secundum subiectam materiam de qua ibi ageretur. ideo dixi si discrete & ex bono animo & debito modo fiat talis transitus non incurritur apostasia nec excommunicatio.

Ad secundam confirmationem, respondeo negando id, quia si ut dictum est talis transitus fiat debite discrete, & ex bono animo ratione melioris uitæ ita quòd de hiis constet & non ex temeritate seu leuitate uel odio prælati & huiusmodi ut latius de hiis sup. q. 7. & in præsentī q. discussum est, iam non datur occasio dissolutionis quibus ipsi culpabiliter accipiant inde sicut & ex aliis bonis occasionem malitiæ libertatē &c. Et quando est dubium super aliquo

quo prædictorum sæpius multo dictum est quòd standum est iudicio prælatorum, & maxime quando est dubium ex qua causa procedit talis mutatio, & si subditus pariter & prælatus dubitent de causæ irrationabilitate debent ad amborum superiorem prælatum recurrere, & si subditus manifeste uideret prælatos omnes prædictos male se circa prædicta habere maliciose, tunc ad ipsorum omnium superiorem recurrere seu etiā appellare potest, ut in d. ca. licet habetur, & summ. Ang. tit. religio 5. 34. & Siluest. ubi supra dicunt. Et si in toto ordine uideret etiam in cap. ge. male super hiis prouideri (quod uix contingere potest) tunc ad Papam uel ecclesiam pro remedio confugiatur sicut olim tempore reformationis ordinis quando orta est obseruantia à conuentualibus separata in concilio Constan. factum est. In hiis enim non est nobis prohibita appellatio, sed solum appellatio à punctionibus ordinis uel prælatorum seu à mandatis de quibus nō constat aperte quòd contra animam uel regulam iniuste præcipiunt, ut patet in ipsis priuilegiis & statutis ordinis. Nam & regula hoc concedit quòd ad Papam uel protectorem pro remedio de regulæ obseruantia recurratur quando in ordine non esset remedium seu quando ordo generaliter collapsus esset, quod deus auertat ut de hoc infra cap. 12. q. 2. habetur ergo.

Ad tertiam confirmationem respondeo negando illam. Nam puriorem & strictiorem uitam & regulæ obseruantiam non facit labor exterior corporalis aut discursus uilis mendicationum & quæstarum, aut chori seu comunitatis pomposæ assidua & laboriosa sectatio, sed abstinentia, asperitas, parcitas in uictu & uestitu, oratio, lectio, contemptusq; mundi, &c. huiusmodi. In quibus religio & strictior & purior consideratur in exercitiis religionis ad perfectionem magis condescendentibus. Alioqui agricolæ & milites & artifices & negotiatores caularum seu rerum mundi plus in exterioribus laborantes & magis anxie afflicti in seruitio & sequella dominorum temporalium pondus diei & ætus negociorum portantes essent in statu uitæ purioris & arctioris uitæ religiosæ (quòd absit) de hiis enim uerificatur illud ecclesi. 10. labor stultorum affligit eos: & illud Eccl. 1. hanc occupatiōnem pessimam dedit deus filiis hominū non filiis Dei, non religiosi à mundo semotis, ergo.

Secundo arguitur ad idem & præcipue contra 2. partem huius 2. puncti, ubi dicitur quòd imò tenentur recedere de petita licentia &c. sic arguo, quia nullus tenetur ultra id ad quod se obligauit quando regulam promisit, sed omnes uel saltem multi non se obligauerunt in professione, nisi ad regulam secundum quod tunc uidebant cõter obseruari & esse in consuetudine, nec aliter credebant se obligari, ergo isti non tenentur ad aliud. Neq; tenentur recurrere ad min. pro regulæ obseruantia nisi secundum quòd tunc uigebat quando professi sunt. Item dato quòd teneantur recurrere quod tamẽ nõ possint sine licetia obtenta inde recedere probatur, quia B.P. noster Frãciscus in suis monitionibus, ut habetur in lib. ordinis 3. tract. ait sic, si prælatus præcipiat subdito contra animam regulã, licet talis subditus ei in hoc nõ obediat, nõ tamẽ eũ dimittat, & si ab aliquibus inde persecutionem sustinet, magis illos diligat propter deum. Nam potius persecutionem sustinet q̃ uelit à suis fratribus separari, & uere permanet in perfecta obediẽtia qui ponit animam suam pro fratribus suis, hæc ille, ubi patet quòd uel præcipiendo, uel consulendo dicit quòd talem prælatum præcipientem contra animam &c. non dimittat, quod certe non diceret ullomodo si frater teneretur illum dimittere uel inde ab eo recedere ad alium locum sine eius licentia obtenta. ergo. Respondeo quòd nullus tenetur ultra id ad quod se obligauit explicite uel implicite ad minorẽ aut in qua petitur difficultas utrũ profitens regulam intelligatur secundum quòd tunc cõter uidet in consuetudine an secundum quod uere regula obligat, uideatur sup. in 2. cap. q. 15. &c. ibi enim latius de hiis, & patet respons. ex dictis ibidem, quia hoc manet uerum quòd qui tenetur ad regulæ obseruantiam & uidet se impedire ratione loci ab eius debita obseruantia tenetur recurrere ad prælatum pro remedio: & inde recedere de licentia humiliter petita si eam non uult expresse concedere uel si eam maliciose in fraudem uel nimis negligenter aut culpabiliter differt cõcedere, ut dictum est. Ad aliud de B. Frãcisco, Respondeo quòd nihil loquitur contra nos. Ibi enim solum dicit quòd licet nõ obediat subditus prælato præcipienti contra animam &c. aut præcipienti quòd non potest præcipere, quòd non dimittat eum nec recedat ab eis obedientia apostatando propter hoc ex quo potest cum eo sub eius obedientia manere in illo loco sine peccato, quibus propter hoc la-

bores & persecutionem patiat, ut de hoc latius dicitur in 3. puncto sequente. Non aut dicit quòd maneat in loco sub eius obedientia quando seu in casu in quo sine peccato manere non potest, quia ex quo tunc ut supponitur talis mansio in illo loco est peccatum: aut non potest sine periculo peccati esse, iam non tenemur tũc ei obedire in hoc ut ibi cum periculo peccati maneamus & per consequens possimus modo supradicto ad alium locum recedere, ubi sub eius obedientia si ibi extendi potest maneamus. Ita quòd quantum fieri potest sub prælati nostri obedientia maneamus in illo alio loco, quibus de loco illo ubi sine periculo peccati esse non possimus recedere possimus & teneamur, ut dictum est. Ideo si intra eandem prouinciam est locus aptus ubi permittitur uiuere secundum regulam, non possimus recedere de prouincia seu ab obedientia illius prouincialis sine debita licentia quibus ibidem propter talem recessum persecutionis patiamur ab illo prælato seu ab aliis fratribus, ut in 3. puncto proxime dicitur. si uerò in illo loco conuentu, seu in tota prouincia nullus est locus aptus in quo frater possit aut permittitur manere sine peccato uiuendo secundum debitam regulæ obseruantiam, tũc ex quo sub illius prælati obedientia non potest aut non permittitur uiuere sine peccato, iam non tenetur illi obedire, aut sub eius obedientia manere, & potest recedere modo supradicto ad alterius prælati obedientiam in eo loco ubi possit & permittatur sine periculo peccati regulariter uiuere, quòd secundum dispositionem prælati superioris ad quem in dicto casu recurrendum est debet fieri, ut sup. latius dictum est, & sic omnia concordat in ueritate. Tertium punctũ est, quid potest facere subditus & quomodo se debet habere quando ei à prælato aliquid iniuste fit uel præcipitur aliquid contra animam uel regulã. Pro quo dico 1. quòd si prælatus præcipit contra animam uel regulam sic quòd tunc nec dispensare nec præcipere id ullo modo potest, tunc subditus non tenetur obedire etiã si possit sine peccato obedire. Imò si sic obediendo peccat tenetur non obedire, ut sup. de hiis q. 2. & 7. latius dictum, quòd si cogitur per excoionẽ uel per alias censuras seu pœnas ad obediendũ seu ad patiendũ tales pœnas quia non obedit non tenetur eas pati, Neq; ligatur ullomodo, quia sicut nõ tenetur obedire in eo quod præcipitur, ita nec eadẽ ratiõẽ tenetur ad pœnã quæ imponitur propter talẽ causã, s. quia nõ obedit aut ut obediat. Imò

Imo si infligitur excommunicatio uel alia poena propter hoc, quia non obediuit culpabiliter faciendo uel omittendo, seu quia quis facit aut quia non omittit bonum de consilio benefacendum, seu quid potest à subdito contra prohibitionem praelati bene fieri & licite, tunc tale praeceptum talisq; censura continet intollerabilem errorem manifeste & nullus homo etiā Papa potest infligere poenā propter hoc quod quis bene agit aut non male agit. Imo nec deus ipse de lege posita id iuste potest, & insuper dicunt multi doct. quod nec deposita absoluta sicut nec potest premiare iuste propter hoc, s. quod quis male egit, nec damnare quia bene egit (non dico quia bonum uel malum egit) sed quia male aut bene egit. Multum enim refert inter hæc. Nam potest malum bene & bonum male agi uel omitti, ut de hoc communiter tractatur à doctoribus in diuersis locis præcipue, in 3. dist. 37. ubi de dispensatione præceptorum decalogi agitur & alibi.

Dico secundo quod si talis subditus cogitur de facto ad prædictas poenas ex prædicta causa sustinendas, utpote quia flagellatur, incarceratur, tractatur ut excommunicatus & huiusmodi, tunc tenetur habere patientiam in tali persecutione quousq; debito modo alias possit euadere per uisitationem quando uenerit praelatus superior aut alio modo licito, non tamen propter hoc potest inde recedere sine licentia obtenta ex quo ibi manere potest in illo conuentu sine peccato, quousq; cum labore & afflictione iniuste illata, & sic intelligitur illud dictum B. P. nostri Francisci, in suis exhortationibus. Si praelatus præcipiat &c. ut sup. in 2. argumento contra 2. punctum præcedens habetur, & in eius responsione ibi uideatur, quia facit ad propositum. Neq; enim propter quamcunq; afflictionem etiam iniuste illatam est recedendum à loco seu apostatandum.

Dico tertio quod si a deo subditus ibi affligitur iniuste ex præfata causa per poenas prædictas aut præcepta intollerabilia & ualde difficilia ex illa occasione sibi à praelato iniquo malitiose iniuncta, ut sic subditus ille in aliquo transgrediens apparenter puniatur acrius & deuoluatur in calumniam, tunc si talis subditus uidet manifeste seu ualde probabiliter se ita calumniari & affligi ex prædicta causa tã acriter tanq̃ notabiliter præ aliis & præ solito, quod iam manifeste etiam uidet se quousq; ex sua fragilitate non posse

posse sustinere, quin iã iã de propinquo ruat in peccatū mortale, desperationis seu impatientiæ & huiusmodi, nisi inde recedat, potest de licentia humiliter petita, licet non obtenta, inde licite recedere ad superiorē recurrendo pro remedio, nec tenetur ibi manere cum tali occasione propinqua ad mortale etiā si per obedientiam aut excommunicationē ei præcipiatur: quia nec ligatur. Et rō huius est, quia tunc ratione loci ex illa mala societate iniqui praelati præstatum ei impedimentum ad salutem, quāuis ex sua fragilitate seu est ei occasio propinqua ad mortale, cōtra animam suam, & per consequens potest & tenetur recurrere ad praelatum modo prædicto, ut patet ex dict. supra qu. 5. in 3. puncto & in præsentī qu. su. in 2. puncto. Et notanter semper dictum est si uidet manifeste quod ex prædicta causa notabiliter acrius cæteris iniuste affligitur, & ita quod etiam manifeste iam uidet se in occasione propinqua ad mortale, quia tunc potest recedere petita humiliter licentia &c. & notentur particulæ. alias enim si aliquid horū deficeret, non posse sine licentia obtenta recedere. Non enim sufficit ad hoc quod possit recedere inde sine licentia obtenta, quia ipse suspicetur aut leuiter & apparet tantū uelit ex sua affectione iudicare de malo animo praelati, aut de suo periculo, nec sufficit si leuiter affligatur ex hac causa etiā manifeste. Nec sufficit occasio remota ad peccatum &c. huiusmodi, ut patet ex omnibus supradictis in hac quæstione, & in 5. quæst. præcedente. Ideo hoc dictum est sæpe cum tot limitationibus ne quis in hoc & similibus ex sua passione seu affectione corruptus sibi somnia fingat ut uult. In quo est ualde cauendum à propria affectione in propria causa, & ideo nil secundum proprium iudicium faciendum, nec sibi fidendum, sed iudicio & arbitrio proborū & doctorum est standum: quando inter subditum & praelatū lis interuenit iniusta, ut dictum est, & quando non potest ad superiorem debite recurri. Iterum aut moneantur subditi quod in dubiis standum est iudicio praelatorum, ut sæpe dictum est etiam in hac quæstione.

Dico 4. & ultimo quod si praelatus iniuste præcipiat quid iusta tamen quod obediens ei in hoc nō peccat, utpote quia nimis stricte præcipit & sub grauissimam poenam id quod non deberet tam stricte nec tam grauiter præcipere aut imponere, utpote si sub mortale & sub poena carceris præcipiat ne quis ingrediatur

cellā alterius, aut quod de fructib. arborū nullus sine expressali cētia quid colligat, aut quod aperiat ianuā &c. huiusmodi, tunc dico quod subditus tenetur obedire in prædictis omnib. alias peccabit. potest tamē iudicare tale præceptum esse iniustū seu temerariū & irrationabile sicut est, nisi ex causa rationabiliter aliquādo præciperetur. potest etiam habere hoc remedium, s. quod labore tur ad eius correctionem uel reuocationem, quando uenerit tempus uisitationis seu prælatus superior, uel per literas cum prælato superiore absenti, seu alio modo licito, ut ait Scotus in 4. dist. q. 3. dicens quando monitio uel præceptum prælati est infructuosum uel irrationabile, laborandum est ad eius correctionem uel reuocationem, & potest subditus licite contemnere. i. iudicare seu reputare illud iniustum seu rationabile sicut & uerē est, nō tamen licet illud contemnere non obseruando, quando prælatus præcipit. hæc ille. Et concordat Gabriel in 4. dist. 1. q. 4. art. 3. & latius dist. 16 q. 3. notabili 6. ut de his dictum est su. quæst. 3 in 2. puncto Ibi latius uideatur. Similiter dicendum in quibuscūq; aliis præceptis etiam iniustis ex parte prælati, quæ non sunt contra animam uel regulam ullo modo, quia si sine peccato possunt expleri, tene mur obedire & pati pœnitentias pro transgressione eorum, quousque corrigantur, seu alias debite reuocentur talia præcepta. Neque à talibus correctionibus potest depellari, ut dictum est. Sed per prælatum superiorem debito modo debet quis conari ad remedium, ut innuitur dist. 19. c. in memoriam: & dist. 100 c. cōtra morē. & 23. q. 1. quid culpatur, & 2. q. 7. c. sacerdotes. & ait gloss. dist. 17. ca. esto. & est argumentū 11. q. 3. si episcopus. & 9. q. 3. nūc uerō, quāuis alii religiosi forte possint ipso iure talibus prælati non obedire sicut clerici suis episcopis iniuste agentibus ut ait eadem gloss. eadē dist. 97. c. esto. & dist. 49. cum bñs & 22. q. 5. c. de forma. c. iterum autem moneo in dubiis esse præsumendum pro parte & pro iustitia prælatorum & eorum iudicio standum, quod prælati male iudicauerint dūmodo non faciant nos participes sui peccati aut transgressionum, expectandum est tempus debite correctionis aut uisitationis eorū, ut su. 6. c. q. 17. in 2. & 3. puncto dictum est & adhuc latius dicitur in q. 7. subsequente.

Quæstio

QVAESTIO VII. Quæritur utrum subditi maculentur ex abusu seu transgressionibus contra regulam prælatorum suorum aut aliorum fratrum cōmuniter irregul. conuiuētū, & econtra prælati ex abusu subditorum, & an si ante communi modo uiuēdi fratrum culpabiliter relaxato, ipsi prælati prælaturas acceptantes & à fortiori eas ambientes non intendentes efficaciter aliter uiuere quā à deuiantibus cōmuniter uiuitur excusentur à peccato? Respondeo per duo puncta, Quorū est, Subditi qui nullo modo sunt in causa abusionum seu transgressionum cōmuniū prælatorum aut aliorum fratrum cum quibus communiter uiuunt, nullo modo maculantur ex talibus abusionibus seu transgressionibus cōmuniū prælatorum, aut aliorum fratrum. Maculantur autem si sunt aliquo modo causa & hoc magis uel minus secundum quod magis uel minus sunt in causa committendo seu omittendo. Responsio prædictorum est quia ad Roma. 1 c. non solū qui talia agunt, sed qui consentiunt facientibus digni sunt morte, & qui causam damni dat, damnum dedisse uidetur: & secundum communiter doct. qui cooperatur consensu uerbo uel opere ipsi peccato, saltem directe est etiam participes peccati ut de hoc Adrianus 3. quolib. lib. & in 4. sententiarum suarū in mat. de baptismo latius agit, & econtra qui nullo modo sunt in causa, nullo modo sunt participes peccatorum, nec peccant etiam si talibus rebus utantur ad necessitatem in amaritudine animæ suæ propter tales transgressiones. Sed non quod fratres possunt esse in causa talium transgressionū multipliciter: uno modo commissiue, quando. s. ipsi exterius opere sine licentia uel cum licentia prælatorum faciunt & introducunt per se uel per alios tales abusiones, modo scq; uiuendi culpabiles contra regulam aut contra uitā regularē sunt, aut quia dant occasionē uel cogunt alios fratres seu etiam suos prælatos talia facere. Ne turbetur domus aut ne ipsi murmurent & inquiete uiuant, utpote quando introducūt & petunt & procurant superfluitates seu abūdantiam rerum sine ullo defectu uolentes habere suum ordinarium uictū certum, & ex hoc procedunt ipsi uel eorū prælati ad quæstionum rerum uel pecuniarum contra regulam & declaraciones procurandos & faciendos, tunc enim tales subditi seu fratres sunt in ipsos, causa quando prælati sic minime facerent, nisi propter ut scilicet latius & abundantius ut uidēt illos uelle, provideant

eius, tunc enim & subditi & prælatus simul sunt in causa culpabilitate talium transgressionum, ideo nullus sibi blandiatur dicens. Volo quòd prælatus seruet regulā & declarationes & quòd propter me nihil contra faciat. Hoc enim dicere uerbo & uoluntate tantum inefficaci nihil prodest, si non sequatur opus, si non tolluntur impedimenta. Quis enim regulam seruari nollet aut diceret quòd non seruetur, certe non nisi cui esset frons meretricis ad peccatum manifestum. Vis ergo quòd prælatus seruet & propter te nō faciat cōtra regulā aut cōtra deū? Serua tu regulā & nō des illi occasione transgressionis. Quòdquādo tibi aliquid quantūcūq; minimū deest, murmurat & dicis. Non sequatur chorum non dicam missam &c. quō tu uis iam efficaciter regulam seruari: ita etiam meretrix esset sancta dūmodo non sentiret pœnam, uel laborem in habenda sanctitate, similiter quilibet peccator, Ideo Bernardus dicit, si fratres uolunt esse pauperes sine defectu, humiles sine defectu, patientes sine contumeliis. Igitur qui est in tali proposito firmo quod non uult carere superfluis neq; penuriam in aliquo pati propter obseruationem regulæ & paupertatis nec quòd sibi aliquid desit. Sed omnino uult quod sibi nō desit suus uictus & uestitus ordinarius certus, imo potius uult regulā non seruari quā ipsum aliquo carere. Et quando deest murmurat & per hoc inducit prælatus ad agendum contra regulam ut illi prouideat, & os detrahentis obstruat faciatq; sibi eum libenter sequi cōmunitatem: talis inquam frater est causa transgressionis prælatus, estq; in statu damnationis, quia qui non uult pati laborem qui sequitur ex regulæ obseruantia, non uult efficaciter ipsam regulæ obseruantiam. Sicut qui non uult medium necessarium ad finem aut sequellā necessariā ex antecedente certe non uult efficaciter ipsum finem aut ipsum antecedēs, ut est cois reguladorum, ut late Aug. in moralibus ca. 3. tractat de hoc. Simile iudicium est de dantibus causā exterius in opere ad alias abusiones seu dissolutiones quascūq; contra regulam aut contra religionem seu ad quæcūq; alia peccata, utpote ad transgressiones & peccata quæ solent fieri à prælatis seu aliis fratribus in pecunia, uisitationibus secularium & discursibus scandalosis & periculosis seu ad dedecus, religionis & infamiam ordinis. In cois receptionibus ineptorum ad ordinem, in turbationibus & scanda

scandalis & aliis quibuscūq; huiusmodi, quia qui suo opere aut ex plo sunt cā ut talia fiant, non solum per eos, sed per alios cōmuniter in ordine ut dictū & exēplificatum est. In paupertate sunt causa transgressionum talium & maculantur in scelere aliorum. Similiter qui uerbo suo sunt in causa prædictorum oīm & aliarum abusionum seu transgressionum communium, utpote præcipiendo aut licentiando, suadendo, seu inducendo, & defendendo eas in toto uel in parte, detrahendo obseruantia regulæ & statutis ad regulæ obseruantiam factis. Similiter qui etiam solo corde consentiunt talibus transgressionibus, gaudentes quòd talia fiant per alios dūmodo ex aliorum peccato proueniat ipsis abundantia aut cōmodum aliud corporale, isti tales propter consensum uolūtatis etiam maculantur peccatis aliorum quorum fructum temporalē libenter percipiunt, gaudentes quòd sibi oīo talis fructus proueniat undecūq; etiam ex aliorum peccatis proueniat: quia uniuersaliter consentire in causa culpabilitatis fructus, & isti sunt sicut qui uolunt (ut aiunt) de medio ignis castaneam musionis manu extrahere sicut & Saul 1. Regum 18. dicebat nō sit manus mea super Dauid, Sed sit super eum manus Philistiim. Secus si tales dolentes uerē de talibus abusionib; aliorum gauderent solum de utilitate & fructu sibi proueniente ex peccatis aliorum, uolētes omnino potius carere talibus utilitatibus quā eas habere cum peccatis seu ex peccatis aliorum si id face re esset in sua potestate, tunc enim cum tali animo uiuentes participant utilitatē sibi prouenientem ex peccatis aliorū non sunt in culpa nec in causa peccatorum illorum propter talem consensum: nisi alias in opere participant aliis modis supradictis aut dicendis. Alio modo omisiue quis potest esse in causa peccatorum aliorum, utpote quando quis potest licite & debite resistere uerbo aut opere talibus abusionibus seu peccatis coibus aliorum & omittit resistere sine causa rationabili, ut sunt prælatus dissimilantes ea fieri etiam si non mandent aut non licentiēt ad ea faciēda. Similiter omnes alii qui tempore uisitationis opportunæ omittunt talia uisitare, præsertim si uidēt probabiliter tunc remedium talium abusionum sperari & commode posse fieri. Similiter prælatus & alii qui habentur doctiores in religione sciētes & potentes cōmode docere ueritatem & arguere transgressiones secrete aut publi

publice ut oportet debito modo, quando uidetur probabiliter se per hoc posse proficere, quia si nō faciunt, iam eorum omīssio est causa talium abusionum & in eis maculantur, imo ut ait Hadr. in 4. de correctione fraterna, quādo probabiliter apparet quōd ex ignorantia cōmunitē peccatur cōtra regulā, aut alias sunt abusiones, itaq; docerentur aut arguerentur per uiros doctos & probos de quibus præsumerent peccantes quōd non nisi ueritatem illis dicerent certam sine scrupulis aut erroribus, certe recederent à suis abusionibus: tunc tenentur illi qui habentur doctiores in ordine studere ut sciant regulæ ueritatē & suā obligationem ut doceant alios, & prælati tenentur procurare ut sic fiat: ut per hoc remedium apponatur cōignorantiæ ex qua (ut supponitur in casu) prouenit cōis omniū regulæ transgressio: sicut & pro releuanda extrema necessitate corporali proximi teneret quis laborare aut sollicitari ut habeat unde illi pro tunc prouideat si nō habet alias, quōd si prælati & docti id omittant, iā sunt in causa peccatorum aliorum & cum eis maculantur. Nam omnes prædictos excusat non ignorātia aut negligētia notabiliter culpabilis quin sint in causa taliū cōmuniū aliorū peccatorū, & quin peccatorum aliorum supradictis maculentur. Prædicta omnia possent latius probari per rationes satis efficaces quas propter breuitatem omitto, & quia aequaliter ex dictis possunt uel mediocriter doctis apparere. Neq; enim hæc est noua doctrina, sed cōmuniter à sanctis & patribus nostris tradita est. Vnde Bouentu. in epistola sua existens mi. cōmisit ad totum ordinem, & habetur, trac. in li. ordinis fo. 265. Post numeratas multas abusiones ait licet autem plurimū reperiantur, qui non sunt culpabiles in aliquo prædictorum, tamen omnes inuoluit hæc maledictio, nisi à non facientibus iis qui faciunt resistatur, hæc ibi. ut de hoc habetur sup. 6. ca. q. 14. in 3. puncto uide ibi præfatam & aliam epistolam Bonauenturæ. Et ad id est expresse Hugo. 2. & 4. & 9. c. & tandem hæc omnia supradicta breuiter cōplectitur sanctus Bernardus in sua epistola declaratoria dubiorum, ut habetur in 3. trac. lib. ordinis fo. 98. in 4. artic. ubi sic habetur. Declaratur 4 quōd in locis si sit magna superfluitas uel curiositas, ex eis non uiciātur fratres, nisi solūm introducētes, uel consentientes, si uel ad eorum officium pertinet & possunt, uel quicunq; alii, si cōmodē possunt legitime

legitimē nō resistentes, & non alii qui dictis rebus utuntur ob aliquam necessitatem, uel ob scandali uitationem, hæc ibi. Et notentur omnes particulæ: quia secundum prædicta ut su. declaratum est, latius sunt intelligenda omnia quæ circa hæc materiam dicuntur à doctoribus. Et expresse cum prædictis omnibus concordat Bernardus in sua epistola apologetica contra abusiones Clunia. loquens. Vbi sic dicit, hæc abusiones iam fere ubiq; per ordinem tenentur, fere iam ita ab omnibus sine quærela atq; irreprehensibiliter obseruantur, quanquā dissimulantur. Nonnulli quippe his omnibus tanquā non utentes utuntur, & idē aut cum nulla offensa uel minima. Aliquantū autem hoc agunt ex simplicitate. Aliquantū ex charitate. Aliquantū ex necessitate. Quidam namq; simpliciter ista tenēt quoniam sic eis præcipitur, parati aliter agere, si aliter præciperetur. Quidam autem ut nō discorditer ab eis uiuant cum quibus habitant, sectantes in his non suam libidinem sed aliorum pacem. Alii uerō quia resistere non ualent multitudini cōtradicientiū, quod qui hoc utiq; pro ordine libera uoce defendunt &c. Ex quibus patet conformiter ad sanctum Bernardum ubi su. quōd qui sūt in causa aliquo modo prædictarū cōmuniū transgressionum sunt in culpa, alii aut non, ut dictū est. Et concor. trac. 10. plag. plaga 2. 3. & 4. ut supra. 6. c. q. 16. in 2. punc. habetur dicens quōd prædicti excusantur: dum modo in manifestē illicitis abusionibus faciēdis non cooperentur etiam ad mandatū prælatorum. Nam in dubiis standū est eorū iudicio: ut sæpe dictum est. Igitur resolutorie quoad hoc 1. punctū dicamus cum Enchiridio fra. min. in decisionibus dubiorum, dub. 8. fo. 72. quōd si subditi non sint causa ullo modo quōd talia sūt, uel omittātur, imo dolent de hoc, & potius uellent sustinere inopiam & quamcunq; pœnam seu defectum tēporalium, quā quōd huiusmodi abusiones fierent, uel earum remedia omitterentur, dum tamen denunciant debito modo superius ut remedium apponāt, tunc excusantur à cōmunibus transgressionibus prælatorum seu aliorum fratrum: quāuis cum eis uiuant de bonis aut elemosynis per alios culpabiliter acquisitis & desuperfluitatibus per alios procuratis, alias nō excusantur, ut dictum est. Quale autem peccatum sit istorum qui aliquo modo sunt in causa prædictarum transgressionum cōium aliorum, dic quōd est maius aut minus secundum quōd

magis aut minus sunt in causa, & attentis aliis circumstantiis communiter attendendis in graduatone & quantificatione peccatorum, secundum communiter doctores, in hoc enim non potest dari certa regula pro oibus casibus aut personis. Nam ut ait doct. innominatus seu sine tit. in quodam tract. de paupertate. In hiis & aliis eiusmodi communibus abusionibus, debet etiam attendi affectus utentium an .s. eis talia displiceant aut uehementer placeant, ut patet ex dictis Bernardi ubi sup. Item proportio utentium ad huiusmodi exteriores excessus, & econuerso tã quoad enormitatem, quã quoad personarum multitudinem uel paucitatem, quãdam enim sunt homini difficilia ad uitandum, ratione imperfectionis mentalis aut fragilitatis corporalis aut ratione consuetudinis generalis & antiquã, aut ratione cois in experientia quã in alio tempore propter contrarias circumstantias essent facilia. Et consimiliter quidã sunt enormia illi qui est perfectissimus, aut perfectissimis associatus quã imperfecto & in medio peccatorum conuersanti non sunt sic enormia, unde multi mores nostri uitiosi essent anachoritis enormes, uel etiam mihi inter ipsos existenti tẽpore antiqui seruatoris eorundẽ (chachinni enim & truphã & ociositates inordinatã commestationes, curiosã uagationes & huiusmodi, in eis aut in primis patribus nostris etiam communi omnium iudicio tunc essent enormia; quã nunc nobis non sunt) quãdam etiam respectu paucorũ sunt superflua, qui respectu multorum sunt necessaria, & ideo aliquis usus diues quoad paucos est sæpe parcus & pauper seu moderatus, multitudini seu aliis alterius cõditionis, ut patet. Item est attendenda circumstantia exempli seu scandali, ut ex hiis & aliis circumstantiis consideretur grauitas uel alleuatio peccati prædictorum in communibus transgressionibus aut relaxationibus aliorum participantium, ut dictum est, & sic patet 1. punctum.

Secundum punctum est quoad Prælatos specialiter, & quoad hoc dico primo quoad sortiori ipsi prælati maculantur communibus transgressionibus aliorum fratrum cum quibus uiuunt, si sunt aliquo modo de prædictis in causa commissiue seu omisiue Ratio est quia ratione officii prælationis tenentur specialiter præ aliis pugnare pro ueritate uitæ & doctrinæ & defendere regulam
& ius

& ius diuinum à transgressionibus aliorum propter honorẽ dei, in super quia sunt pastores habentes curam animarũ, ideo specialiter tenentur pascere gregem. Ita quod nullo modo sint in causa etiam omisiua domini spiritualis eorum, alioqui ipsis prælati specialiter imputabitur, ut dictum est: ergo patet ex dictis, quod quãuis prælati possint licite & debeant aliquando permittere & dissimulare aliqua mala minora & spiritualia in subditis non prohibendo aut corrigendo eam ullomodo, & hoc ex causa rationabili, .s. propter cauendum maius malũ ipsorum seu aliorum probabiliter imminẽs ex tali prohibitionem seu correctionem infructuosa si fieri attentaretur, ut latius de hoc habetur in matur. de correctione fraterna & iudiciali, & Gabriel in canone lectione 74.75. agit. & tractatur cõter à doctoribus. Tamen nullomodo potest prælatus dare licentiam saltẽ directẽ ad prædictas seu alias quascunq; abusiones seu transgressionem seu peccata quãcunq; quia sic cooperetur culpabiliter peccatis aliorũ cum ipsisq; macularetur in eisdem. Imò specialiter tenetur esse diligẽs ad obuiandũ prædictis peccatis & abusionibus quibuscunq; omni mō sibi possibili licito & honesto, ut dictũ est, & ad hoc faciunt auctoritates Bonauent. & Sancti Bernardini suprapositã in 1. puncto præcedenti, ibi uideatur.

Secundo, dico quod in casu quo iam cõter uiuèretur alicubi deformate in continua regulæ transgressionem mortali: tunc acceptantes prælationes sibi esset per obedientiam iniunctas peccant mortaliter, & peccatis subditorum inuoluuntur, si non intendunt uerẽ & efficaciter aliter uiuere, q̃ ab illis deformatis cõter uiuunt & ita se habere in prælatura quod nullomodo sint in causa seu participant in transgressionibus communibus aliorum.

Ratio huius est, Nam qui accipit officium ubi cõter peccatur non intendens uerẽ & efficaciter mutare modum eius semper peccat acceptando & permanendo in officio, quia tenetur uitare peccatum præcipuẽ mortale & officium seu statum, ubi cõter mortaliter peccatur secundũ cõmunem doctrinã doctorũ super illud 1oann. 21. Vado piscari &c. Vbi dicunt quod officium piscationis quod cõter sine peccato potest exerceri licitẽ resumptũ est ab Apostolis, non aut officium theolonearii, quia cõter non licite
m m exercetur

ergo ubi communis modus uiuendi est in continua regulæ transgressione mortali peccat mortaliter acceptans officium regiminis, nisi ut dictum est, intendit efficaciter aliter uiuere &c. Item quia assumens statum ubi est probabile periculum ad mortale peccat mortaliter, quia Ecclesiast. 3. Qui amat periculum peribit in illo, quia & agit contra charitatem quam tenetur ad se habere (ut cõter doct. in hoc conueniunt) sed in huiusmodi prælatione in tali casu, est tam grande periculum (ut patet) quod si ab aliquo talium prælatorum uiuentium deformatè cum subditis quærat, utrum uel let mori in tali statu, seu durante sua prælatione responderet, si non desiperet, sicut & alii sibi prouidentes uerè ex animo loquentes semper responderunt quod nullomodo, quomodo ergo tute uiuere possunt in eo statu in quo mori timent? Ergo dicente conscientia etiam ipsorum sunt in statu damnationis, ut dictum est, nisi uideantur probabiliter quod possent & efficaciter intendant ipsi debitè & licitè differunt ab aliis deformatis uiuere & agere sic quod nullomodo commissiue seu omisiue sint in causa transgressionum mortalium aliorum, ut dictum est. Ideo ait Ecclesiast. 7. Noli fieri iudex nisi uirtute ualeas aliorum irrumperè iniquitates. Et à fortiori grauius peccant sine ulla excusatione illi qui in casu prædicto ambiunt prælationes quomodo cunq; directe uel indirecte, & hoc est a deo clarum ut nulla indigeat probatione neq; auctoritatum allegatione, cum oēs doct. uniformiter id clament, ergo patet Responsio ad quæstionem. Quod si contra hoc ultimum s. quoad acceptantes prælationes in casu prædicto arguatur, quod in tab. cap. g. Basileæ anno dom. 1472. celebrati, ut habetur in tab. 10. uic. g. habetur sic. Declaratur quod Canonice electus & officium prælationis pertinaciter tenuens nisi causam legitimam reddiderit suo prælato licet occultam, censetur simpliciter & absolute inobediens, & ideo puniendus ad arbitrium sui prælati cum consilio discretorum, hæc ibi. Ex quo uidetur quod tenetur acceptare & quod obediencia excusat eum à peccato, quis is qui se intromittat seu ambit officium prælationis non excusetur ullomodo, sicut & cõter doct. dicunt quod officium confessionis exercens ex obedientia excusatur à culpa ignorantie ubi non

non excusaretur si se ingessisset, Et expresse dicunt Richar. in 3. quolib. q. 21. & b. Thomas quod prælationis officium tutius declinatur, non tamen pertinaciter cum ad suscipiendum hoc superna uoluntas agnoscitur, uel quando ad id per obedientiam agitur quis, & facit c. cum pridem de renuntiatione. Alioqui ordo periret, quia tunc essent ut oues sine pastore.

Item secundo arguitur ad idem, quia propter maius malum euitandum, minus malum est permittendum. Sed maius malum est ordinem carere prælati aut fratribus quos deformatè uiuere condescendendo cum subditis ne tota religio pereat, ut patet. Nam certe si prælati stringere uellent subditos ad puram debitamq; regulam obseruantiam & uitam reformatam, iam oēs ferè fratres apostatarent, uel saltem essent male contenti in continua murmuratione & poenitentia professionis suæ, ergo potius permittendum est prælatos cum subditis sic uiuere ad totius ordinis conseruationem quam &c.

Respondeo ad primum, quod intelliguntur omnia ibi adducta in casu quando s. alicui præcipitur & imponitur prælatura & purat probabiliter uel saltem dubitat se posse regulariter uiuere & agere sine peccato, quia tunc tenetur deponere conscientiam oppositam seu dubium si habet, & stare iudicio prælatorum & obedire & acceptare prælaturam, & uelle seu intendere se uiuere regulariter & agere efficaciter ut tenetur, ut regulariter sine mortali uiuatur, alioqui si ualde probabiliter quod uel ex sua infirmitate animi, uel expugnantia communiter deformatè uiuentium non potest uiuere seu agere nisi deformatè cum subditis, tunc non tenetur obedire contra animam præcipientibus, imò tenetur in hoc non obedire, dummodo causam suam resistentiam, seu impossibilitatis aut probabilitatis prædictæ exponat suo superiori, ut habetur in tab. uic. g. Basiliensis, & tandè in dubiis stet iudicio superioris, ut dictum est su. q. 2. in 3. puncto.

Quod si talis frater iam uidet se posse regulariter uiuere & agere si uellet in brachio uirtutis cum gratia Dei iuante, uiriliter agere, seu si superior iudicet causam non esse legitimam ad resistendum obedientie inponenti officium prælationis,

tunc tenetur acceptare prælaturam iniunctam per obedientiam & habere intentionem efficacē regulariter uiuendi & agendi, ut dictū est, quòd si non habet præfatam intentionem peccat sine tali intentione acceptando, ut dictū est. Peccat etiam contra obedientiam prælati superioris si non acceptat cum præfata intentione efficaci, quia ad id tenetur. Neq; est perplexus simpliciter, sed ex culpa sua, quia .s. uel non uult humiliter obedire cum debita disponere acceptando prælaturam, ut tenetur uel quia indebite uel cum indebita disponere acceptat, ut p; ex dictis.

Obedientia aut̄ solū excusat eum qui non se intromittit in hiis alicui seu leuissima culpa ignorantia seu negligentia seu fragilitatis coram deo, non aut̄ à dolo nec alata culpa, nec à peccatis uoluntariis, ut lata de hiis summistæ præcipue Siluest. tit. cul. pa. 6. 4. & tit. confessor. 3. secundū coiter doct. tractant. Et de hoc .s. quō electus pater uel tenetur acceptare prælationem uel re fugere latius Siluest. tit. electio 1. q. 18. 19. & c. ibi uidet qui uolet. Ad secundum Resp. ad maiorē. .s. ex duobus malis minus est eligendum. Dico secundū Hadri. 2. quoli. quòd est uera solū de malo quocunq; pœnæ seu etiam culpæ quòd & quādo potest bene seu inculpabiliter fieri seu permitti, tunc enim tale minus malum ex se non est male culpabile seu imputabile ipsi facienti seu permittenti pro tunc ex causa uitandi aliud maius malum, ex quo ut supponitur non male nec culpabiliter fit aut permittitur, alias falsa esset illa maior & malo culpæ quod pro tunc non posset inculpabiliter fieri. Nam nullomodo est peccandum aut malefaciendum propter quamcunq; causam, quia implicaretur contradictio contra legem Christi & contra rationem, ut latius deducatur coiter à doctoribus & ab Hadri. in quolib. neq; ullomodo ex se peccatum quod non potest inculpabiliter fieri potest habere ordinem ad ullū bonū spirituale uel temporale coē uel particulare quōis deus ex sua omnipotentibonitate ex peccatis per accidens eliciat bona, ut de hoc latius beatus Thomas 1. part. summæ q. 19. art. 9. q. 22. att 2. Et Hadri. in 12. quolib. & coiter doctores in diuersis locis tractant, ergo illa maior concedatur ad illum sensum supradictum, ad minorem aut̄ unomodo dico concedendo eam, sed negatur consequentia, quia ex quo uiuere deforma-

te

te est uiuere culpabiliter ita quòd non potest bene fieri, ergo ex nulla causa etiam pro uitando maiori malo quocunq; debet fieri à quocunq;, ut p; ex dictis. Alio etiam modo Respon. ad ipsam minorem eam simpliciter negando. Nam uiuere deformatē condescēdo subditis deformatē uiuere uolentibus non est medium aptum neq; conducens ad manu tenētiā ordinis seu religionis. imò est potius medium ad ipsius destructionem. Nam certe si prælati inuigilent & adiuuent ad regulæ obseruantiam atq; ad hoc insurgant in manu potenti & brachio extento pro uiribus laborando postposito honore & timore mundi propter dei honorem. iam cum dei adiutorio præualebunt in ordinis manu tenentia & regulari obseruantia multiplicanda. Impium enim est dicere quòd si lex Christi eiusq; consilia euangelica in regula promissa debite seruentur ordo peribit aut quòd deus relinquet, cum potius propter transgressiones communes deo permittente religiones ipsæ numero & merito (experientia teste) perire uideantur, unde prouerb. 11. in bonis iustorum exalt. ciuitas &c. & econtra prouerb. 29. pestilentes dissip. &c. ut de hiis latius Hadri. in 12. quoli. & in postquodlibetic. & melius certes oret iniquos aliquos à religione apostatate qui in suo malo contra uitam regularem sunt obstinati, quàm quòd propter eos communiter uiuatur deformatē, ita quòd cum ipsis multi alii etiam in infernum trahantur, ut de hoc latius diximus supra in introductione q. 3. &c. & supra cap. 2. q. 21. ibi uideatur & de hoc & cum prædictis omnibus concordat & bene Enchiridion fratrum min. in decisionibus dubiorum dub. 4. sicq; patet Responso & plena declaratio quæstionis.

Quo ad id (Moneo uerò & exhortor &c.) & non curent nescientes literas, &c.

QVAESTIO VIII. Quæritur an liceat nobis incumbere studio literarum & quomodo, & quomodo sit habendus spiritus domini eius sancta operatio, & cauedum à uitiis instandumq; orationi & uirtutibus?

Respondeo per tria pūcta, Quorum 1. est. Nullo iure prohibitum est, imò & licitum & meritorium est fratribus min. clericis incumbere

incumbere studio literarum non aut laicis. Probatur primum quoad clericos quod non sit prohibitum, patet quia non iure naturali aut diuino, neque ecclesiastico, ut patet. Neque per regulam hic prohibetur, quia uirtute regulæ nullum obligatorium est, in hoc 10. cap. ab illo loco (Moneo uerò & exhortor &c.) quia Clem. 5. non computauit inter obligatoria, sicque illud quod sequitur. f. (& non curent nescientes literas, &c.) non est obligatorium ex ui regulæ, ergo, quod aut sit licitum & meritorium p3, si fiat propter Deum sicut & alia licita ex se & cum debitis circumstantiis. Maxime quia studium literarum præcipue conuenit nobis qui per confessiones & prædicationes instamus saluti proximorum ergo. Et ad prædicta expressè est dom. Nicol. 3. in sua declaratione exiit art. 2. & 5. dicens quod studium literarum nobis ualde conuenit & Martinus 5. In suis constitutio. ca. 10. concordans & suadens ad studium literarum ait, quod scientia est donum Dei, armatura ordinis lumen ueritatis, & lux in tenebris ambulantium, & Bona. in q. 3. super regulam ad idem dicit qui ualeat ad ueritatem & sanctitatem habendam ubi pulchre de hoc agit. Qui quidem in epistola ad magistrum innominatum, & in ca. 10. super regulam & in 9. ca. ait quod intentio b. p. nostri Francisci fuit, ut fratres studerent ut debito modo uerba examinata in prædicationibus proferrent. Nam ex quo nobis ex regula nostra seu ratione nostræ professionis magis seu spiritualibus conuenit prædicare quàm cæteris aliis, cum in nostra regula ca. 9. specialis tractatus de prædicando contineatur, id quod uix apud regulas aliorum religiosorum habetur, inde nimirum conuenit nobis præ cæteris studio literarum incumbere, idque nostræ professionis. Neque enim prædicare debemus ad uentum uerba occurrentia, aut parui momenti, aut leuia seu non examinata uerba. Et cum prædictis etiã expressè concordat Hug. 10. & 6. ca. dicens cum Bonauent. ubi supra, quos enim magis decet euangelium docere siue docendi euangelium auctoritatem quæ in magisterio datur habere, quàm fratres min. qui euangelium ipsum profitentur ac seruant? Neque enim seraphicus pater senes elementarios in ordine commendat, neque reprehendit aut dissuasit unquam studium literarum, nisi propter hoc à necessariis declinet uita studentium, imò & deuote studentem

tem sacræ promouent literæ ad uirtutem, hæc ille. Quod ergo hic ait regula (& non curent nescientes literas discere &c.) intelligitur de laicis, ut aiunt coeter omnes expositores. Nam Bonauent. & Hug. ca. 10. dicunt quod hic clericis non prohibetur discere literas, sed regula curiositatem prohibet laicorum uult enim hic regula (ut etiam idem Bonauent. iterum ait in præfata epistola ad magistrum innominatum) quod iuxta Apostolum 1. Corinth. 7. ca. in qua uocatione quis uocatus est permaneat, ut f. ad clericatum de laicatu nullus ascendat, nec uult quod clerici fiant laici studium recusando, hæc ille. & concordat expresse Bart. Pif. & ser. conf. q. 15. & expos. sanctorum patrum, & expos. sine tit. ca. 10. quod f. hoc intelligitur de laicis quod non curent. i. non præsumant discrete literas ultra eorum uocationem, & insuper ut dixi adhuc quoad ipsos laicos non est speciale obligatorium ex ui regulæ, sed monitio est ipsis facta ex regula. Quo non obstant. dico quod alio iure f. Ecclesiastico fratri dato in iure diuino supra dicto 1. Corinth. 7. ca. in qua uocatione quis uocatus est permaneat, prohibitum est laicis incumbere studio literarum & ascendere de laicatu ad clericatum, ut patet per multa statuta ordinis & Papalia hoc illis prohibentia sub præcepto, ut de hoc latius potest uideri in compendio titulo laici fratres, & sic intelliguntur omnia dicta doctorum ubi su. dicentium quod laicis regula prohibet. i. quod monet cauendum esse studium literarum & ascensum ad clericatum tanquam alio iure prohibitum, ut dictum est, quia ut dixi ex ui regulæ non computatur hoc inter obligatoria, ut patet per Clem. 5. Quod si etiam de clericis hoc intelligatur (ut aliqui exposi. et intelligunt) tunc solus est dissuasio à studio literarum ex ui regulæ. Adhuc sensum nesci fratres præcipue intendant studio literarum electo spiritu domini deuotione & oratione, cum aliis ad religiosam uitam pertinentibus, quæ maxime debent amplecti & potius quàm studiū literarum, quia potius conueniunt uitæ religiosæ & professioni humili præsertim fratrum min. quàm studiū literarum, ut de hoc latius & pulchre Gerson, in quadam epistola responsiua ad quendam fratrem Carthusien. Itē in 3. parte Sum. alphab. 18. litera o. alphab. 19. litera e. alphab. 77. litera x. de hoc late, & concord. Bonauent. & Hug. ubi supra dicentes.

Neque

Neq; B. pa. Franciscus repræhendit aut dissuadet studium literarum nisi propter hoc à necessariis declinet uita studentium, & ex pos. sanctorum patrum id etiam innuit, & concordat quærimonia proposita in concilio Constan. quando fuit separata obseruantia à conuentualibus, ut habetur ff. 17. ubi sic habetur.

Item hic noster ordo fundatur in innocentissima simplicitate ac per hoc debet fugere curiosa studia paganica nimis continuata & sollicita uerba duplicia seu curiosa seu indiscreta uulpinaq; dissimulationes & huiusmodi, quia nostra religio magis ordinatur ad spiritum domini acquirendum & bene operandum & orandum & ad humilitatem & patientiam cæterasq; uirtutes q̄ ad exercendum in sapientia sæculi & sophismatibus (ut expresse ca. 10. dicitur & non curent nescientes literas &c. Non aut post nouiciatum statim ad scientiam aspiceret, deinde ad gradus doctoris uel magisterii & prædicatoris ascendere conari, ex indeq; iam non sequi communitatem nec chorum sed potius habere socios profer uitoribus & tanq̄ dominicæ terorum reputari omissoq; iugo obedientiæ se solo sine prælato & superiore, sine duce mala libertate liberos reputare, unde fit quod quia quod prius est dimittitur, id est spiritus domini, & quod posterius est accipitur s. sapientia sæculi, ideo omnia confunduntur, sicq; terram sursum cælum deorsum trahitur. Magis enim iam fratres delectantur in uno argumēto Aristotelis uel in uno sophismate buridani q̄ in tota uita Christi uel b. Francisci. Imo & si quis allegaret aliquando uitam b. pa. Francisci nō modice irrisus euaderet, unde fit quod iam nostri doctores & prædicatores sint sæpe magis curiosi & inflati q̄ seculares, hæc ibi. propter prædicta ergo dissuasit studium tale literarū talibus fratribus ne. s. sic studerent relicto spiritu domini &c. nō tamen simpliciter dissuasit, sed potius uoluit quod fratres debite & religiosè studerent fratres, ut dict. est. Imō tenentur clerici incumbere studio literarum debite & religiosè quando hoc eis à prælatis præcipitur ut expresse dicunt Bonauen. & Hug. 10. cap. & 10. de pechano in ser. con. q. 15. &c. Si quæras si b. pa. noster Franciscus uolebat fratres suos clericos incumbere studio literarum debite tamē & religiosè seruato spiritu domini & oratione &c. quare ergo non induxit nos specialiter ad tale studium religiosum, sicut

sicut specialiter & expresse dissuasit studium literarum irreligiosum? Respondeo secundum expos. sine tit. 10. ca. quod ideo non suavit expresse quia. s. iam uidebat nos satis ad id indutos ex naturali appetitu seu affectione seu inclinatione sciendi, & ex statu nostro abstracto à mundi conuersatione & sollicitudine & utile exercitio (qualia supponebat esse debere) & ex officio prædicandi ex ipsa regula 9. ca. aliquo modo introducto ad ipsas literas nos ordinatos debite supponebat, & ne putarem in chartis & literis principale fontaleq; lumen studium & magisteriū esse sapientiæ spiritualis sed potius contra prius esse studium spiritus deinde literarum iuxta illud Ps. 118. Bonitatem & disciplinā (& postremo) sciētia doce me iuxta illud Lucæ 8. Vobis datum est nosse misterium dei &c. ut habetur in auctore conformitatum conformitate. Ideo enim sufficit prius retrahendo ab immoderato irreligiosoq; studio literarū statim modum quo potissime est studio iam ex dictis causis proposito incumbendum tradere, suadendo dicens, sed attendant quod super omnia desiderare debet habere spiritum domini. Super omnia inquit, non autem ipsum solum relictis omnibus aliis, sed literarum studium temperatum quidem ac subiectum spiritus domini & deuotionis &c. ut oīa etiam studium ipsum spiritus domini & uitæ religiosæ subseruiat ut proxime dicitur in secundo puncto. De doctrinis autem tenendis sustentandis & prædicandis, latius est sup. ca. 9. q. Ibi uideatur. De gradibus autem scolasticis magisterii aut doctoratus an liceat nobis habere & quomodo, dic quod ex regula nihil horum nobis prohibetur ut patet, sed ex præcepto Papali prohibetū est sub certis limitationibus, de quibus latius habetur in cōpendio tit. gradus scolastici. & etiam si appetitu uerbi prædicta hiant seu assumantur, prohibitum est iure diuino ut de hoc etiam Bonauen. in epist. ad magistrum innominatum latius agit, ibi uideat qui uolet.

Secundum punctum est, quod ex ui regulæ suadet omnibus fratribus clericis & laicis ut præcipue contentur habere spiritum domini & cæteras uirtutes quæ hic subsequuntur, patet quod ex ui regulæ solum hoc fit de consilio, quia à Clemen. 7. non computatur inter obligatoria, ergo,

Potest tamen in casu esse sub obligatione ex ui iuris diuini, ut patet, & sic limita expos. sanctorum patrum cap. 10. & hoc sumitur ex Ioann. Mittam uobis à patre spiritum ueritatis & ille docebit & cæte. & Ioann. 6. Operamini cibum qui non perit, & cæte. ut sic potius per sapientiam experimentaliter docibiles dei facti nudam ueritatē gustemus & cognoscamus in spiritu dei, potiusq̄ in litera quæ occidit in cortice sine medulla spiritus. Et ut præfatus spiritus domini habeatur, datur subsequenter consilium de optima dispositione & medio ad illud obtinendum & conseruandum, s. quod sanctam operationem & orationem & cæteras uirtutes ibi consequenter positas, ideo dicitur (& sanctam eius operationem) & orare ad Deum puro corde & c. ubi notandū secundū expos. sine tit. cap. 10. quod in regula ter agitur de oratione. Primo quidem sup. 3. c. ut ibi ostendatur quod in ea est primatus diuini cultus. Secundo in 5. cap. ut ostendatur quod in ea est primatus obsequii uirtualis. Tertio in hoc 10. ca. ut innuatur quod in ea est etiam primatus exercitii sapientialis studii literarum uiuarum & proficiarū seu Christianarū, quia ut habetur 1. acob. 1. Si quis indiget sapientia postulet à domino & c. Ideo hic attribuitur ei primatus omnis studii & desiderii, quia per ipsam & in ipsa intime & lapidissime tenetur, gustatur, & cernitur summū bonum, hæc ibi. Insuper notandum secundum Benauent. quod semper orare stat tripliciter, Primo mō est heras Canonicas debite quod tidie dicere, & hoc pertinet ad 3. cap. Nam Ly semper capitur pro tēpore apto, ut ait Lyra super illud actū 10. & deprecans dominum semper, & super illud ca. 19. Ecce enim orat. Secundo modo semper orare est spiritū deuotionis semper inuolabiliter obseruare inter quascunq; occupationes, gemitibus & suspiriis ad Deum clamare, spiritumq; eleuare, & ad hoc nos impræceptibiliter regula manu ducit, supra 5. cap. Tertio modo semper orare est semper bene agere, unde (& refert Barr. Pif. ca. 10. & in ser. cons. q. 69.) quod sifrater Egidius dicebat quod orare est uoluntatem sui prælati debite facere, non enim cessat orare qui non cessat bene operari, ut ait gloss. super illud oportet semper orare sine intermissione, & c.

Tertium punctum est, quod ex ui regulæ solū est admonitio ut uitemus

uitemus & caueamus ab omni superbia & c. peccatis ibi expressis, patet ex dictis, Sed ex iure diuino est obligatorium aliquando sub mortali aliquando sub ueniali peccato, & hoc patet. sed quoad illud peccatū detractitionis & murmurationis specialiter, notandum secundū Nich. Lyra super Leuit. cap. 9. ibi omnis aīa peribit & c. quod detractor est qui dicit aliquid ut minus de aliquo habeatur. Maluolus est qui tacendo innuit, ut inde peius suspicitur. Reprehensor est qui nimis exaggerat, ut grauius credatur. Susurro qui in aure loquitur quasi ex charitate moueatur. Bilinguis qui de aliquo aliquid de præsentī aliud de absentī loquitur, uel qui unī quidem unum, alteri autē aliud. Adulator qui præsentem etiam de malo commendat ut ei præ aliis placeat. Emulor qui iuxta malum alterius bona propria fingit atq; demonstrat, ut alterius fama uilescat. Murmurator qui malum seminat, ut oībus clarescat. Maledicus qui uerba mala recitat, ut turba exciteretur. Simulator qui aliorum mala exaggerat, ut ipse iustus putetur. Diffamator qui ex relatione malorum apparentū uerba bona obnubilat, ut innocens condemnetur. Mendosus qui de alio sciēter uerba falsa refert, hæc ille. Sed sæpe uocabula detractitionis & murmurationis pro eodem accipiuntur & confunduntur, de quibus oībus latius in diuersis locis tractatur à doctoribus, & nos ut potuimus oīa ferè compegimus in quodam tractatulo de detractatione, ibi uidere potest qui uoluerit.

Quod fratres non ingrediantur Monasteria Monacharum. Capit. XI.

Ræcipio firmiter fratribus uniuersis, ne habeant suspecta cōsortia uel consilia mulierū, & ne ingrediantur Monasteria Monacharū

nacharū, præter illos quibus à sede Apostolica concessa est licentia specialis. Nec fiant compatres virorum vel mulierum. ne hac occasione inter fratres vel de fratribus scandalum oriatur. &c.

Voad hoc u. cap. notandum, quod prædicta uerba sumuntur ex Euangelio, nam illud. Ne habeant suspecta consortia &c. sumitur ex Mat. 5. Si quis uiderit mulierem ad concupis. & Mat. 6. si oculus tuus scandalizat te &c. & ex 1. Corinth. 15. Corrumpt bonos mores colloquia praua &c. Notādū 2. quod oīa in hoc u. cap. tradita sunt ad castitatis perfectā obseruantiam, ut oīs occasio contra castitatem omnino tollatur, ut patebit infra q. 1. Notandum tertio quod omnia contenta in hoc capit. sunt obligatoria ex uiregulā, hic enim sunt tria obligatoria seu præcepta principalia ex uiregulā. Quorū primum est de non habendis suspectis consortiis uel consiliis mulierum. Secundum, est de non ingrediendo Monasteria Monacharum præter illos quibus &c. Tertium est quod non simus compatres uirorum uel mulierum, quia in oībus istis copulatiue adiūctis supponitur illud uerbum præcipio, & in hoc concordant oēs expositiones doctorū & declarationes pontificales, ut patet etiam ex dictis sup. ca. 1. q. 1. ¶ Ideo pro maiori horum declaratione ponuntur quatuor quæstiones subsequentes.

¶ Quo ad id, Præcipio firmiter fratribus uniuersis Ne habeant suspecta consortia uel consilia mulier. &c.

QVAESTIO I. Quæritur quæ aut qualia consortia seu consilia mulierum aut aliarum personarum nos fratres minores, ex uiregulā specialiter uitare teneamur?

Respondeo

Respondeo per duo puncta, quorum primū est. Ex uiregulā in hoc u. cap. specialiter nobis prohibetur omne suspectum consortium cuiuscunq; personæ quod excitat enormis temptationis stimulum in nobis, uel quod crimini præstat fomentū, uel quod probabiliter potest apud alium seu alios scandalum de impudicitia generare. Similiter omne suspectum colloquium cum quacūque persona quod ordinatur ad carnis immundiciam quacūque uel quod probabiliter potest huius rei scandalum seu suspicionē apud aliū seu alios generare. Hoc probatur auctoritate Bonauentu. cap. 11. qui expresse sic ad litteram hoc dicit, & ratio eius est quia sicut dominus prohibendo mechiam prohibet non solum minorem lapsam qui est fornicatio, Sed & omnem maiorem turpitudinem qua corpus somnialiter inquinatur. Sic & in proposito beat. pa. francis. hic prohibendo suspecta consortia uel consilia mulierum prohibet à fortiori consortia & consilia quacūque etiam uirorum quorumcunq; suspecta quomodocunq; de immunditia cōtra castitatem, ut dictum est. Sed hoc non obstant uidetur sub humili correctione uere probabiliter posse dici quod per uotum castitatis tenemur quidem uitare omnem impudiciam carnalem corde, ore, opere quomodocunq; contra cōtractam seu cōtrahendam, & per consequens omnem impudiciam aspectus contra ctus, seu tactus affatus, & cogitatus carnalis cuiuscunq; & ad hæc tenemur directius & principalius ex ui uoti castitatis. Indirecte autem etiam ex ui ipsius uoti castitatis tenemur uitare oēs occasiones propinquas ad immundiciam seu contra castitatem supradictam: & per consequens indirecte ex ui uoti castitatis tenemur uitare suspecta consortia uel consilia quarumcunq; personarum ex quibus s. prouenit in nobis probabiliter occasio ad immundiciam seu contra castitatē peccandi corde, ore, opere ut dictum est. Suspecta autem consortia uel consilia mulierum seu aliarum personarum quæ scil. probabiliter possunt huius immundiciæ carnalis scandalum seu suspicionem apud alium seu alios tantum generare contra nos, non tenemur uitare ex ui uoti castitatis, ex quo ut supponitur in nobis nulla immundicia contra castitatem prouenit. Sed tenemur ea uitare ex iure diuino seu

seu naturali quo tenemur proximum non scandalizare & nostræ famæ prouidere, & nos fratres min. insuper ex ui huius præcepti regulæ tenemur ad id, s. ne habemus talia suspecta consortia uel consilia mulierum aut quarumcunq; personarum ex quibus alij intra uel extra ordinem scandalizentur aut suspicentur de immunditia carnali contra castitatē in nobis fieri: quia in rei ueritate nullam immunditia carnalis contra castitatem in nobis sit aut proueniat probabiliter ex talibus consortiis, aut consiliis, sed solum suspicio aut scandalum aliorum, & hoc est quod hic specialiter ex ui regulæ prohibetur, ubi dicitur (ne habeant suspecta consilia uel consortia mulierum) s. taliter quod ex ipsis probabiliter alij possint suspicari aut scandalizari de nostra immunditia carnali, ut dictū est. Aliæ autē immunditiæ carnales corde, ore, opere, occasiones propinquæ ad tales immunditias, nō prohibentur directe uel indirecte, ut dictum est. Et cum hiis à me humiliter sub correctione dictis uideretur concordare doctor innominatus in sua expositione sine tit. cap. 10. & in suo tract. de paupertate. Et ratio uideatur esse, quia b. p. Franciscus solum uideretur in toto hoc ii. ca. prouidere scandalo quod contra nos posset probabiliter de immunditia contra castitatem ex nostris consortiis aut familiaritatibus cū aliis generari, ut patet ex fine capituli, ubi dicitur. Ne hac occasione inter fratres uel fratribus scandalū oriatur, maxime quia ex ui uoti castitatis prohibita, iā erant omnia hæc & alia in quantum contra castitatem ullomodo militarent, ideo non oportebat iterum hæc specialiter duntaxat sub præcepto prohibere, ergo. Quod si alicui melius uideretur cum Bonauent. quod etiā hic prohibet regula non solum prædicta consortia aut consilia personarum ex quibus probabile scandalum seu suspicio de immunditia contra castitatem aut occasio propinqua ad talem immunditiam teneat quod placuerit & unusquisq; in suo sensu abundet, dummodo hoc nihil cum illis constet quid & communiter tenent doctor nostri ordinis quod s. ex ui regulæ tenemur uitare omnē immunditiam carnalem & occasionem propinquam ad id, omneq; consortium aut consilium suspectum & familiaritatē quamcunq; quarumcunq; personarum ex quibus probabiliter potest scandalum seu suspicio apud alium seu alios intra uel extra ordinem de immunditia

munditia carnali contra castitatem prouenire seu generari, quia nos simus omnino liberi à tali immunditia carnali corde, ore, opere, ut dictum est, quod hoc hic specialiter prohibetur. Ex quibus patet secundum Bonauent. in 2. sentent. distin. ult. q. ulti. quod notū castitatis in nostra religione est tāta altitudinis quod non solum ex ui regulæ tenemur ad ipsam castitatem, sed etiam cauere tenemur à suspicionibus & suspectis consortiis uel consiliis mulierum, & cap. i. suæ expositionis dicit idem Bonau. quod & si castitas ipsa religiosorum non habet gradus, multi tamen sunt gradus disciplinæ eius honestatem inuolabiliter obseruandi, de quibus hic agit regula obligatorie nobis imponendo, ut dictum est. Secundum punctum est, in quo cognoscetur quando aliqua sunt suspecta consortia uel consilia personarum probabiliter scandalizantia alios, ut dictum est.

Respondeo secundum quatuor magistros & Hug. & Barr. pis. cap. ii. quod hoc debet considerari ex pluribus, utpote ex genere ipsius actus, & ex circumstantiis loci temporis, personæ frequentia, & aliarum circumstantiarum contingentium probabilem circa hoc suspicionem apud alios generantium. Vnde Bonauent. cū prædictis concordans cap. ii. expressius ait ex explicando, quod suspectum consortium est non solum mulieris seu personæ suspectæ, imo & cum omni muliere ubi locus tempus, gestus & aspectus & alia laudabilia iudicia suspicionem laudabilem non excludunt, utpote si locus queratur pro mulierū colloquio solitarius, aut obicurus & tempus nocturnum uel alias importunum. Si gestus sit dissolutus, utpote ex nimia mulieris appropinquatione uel faciei ad eam conuersione fixis oculis manibus iunctis & huiusmodi, quia omne tale consortium probabiliter suspectum est generaliter. Item si talia consortia aut colloquia solitaria sint exclusio aliorum auditu licet non uisu si fiant ex intentione sine causa pia apparente maxime, si sint solitarie prolongata aut cum eadem persona sine manifesta causa aut ratione frequentata, suspecta sunt. Nam & ad suspicionem mulierum facit ætas & conditio personarum. Tandem dicit quod suspecta sunt consortia aut colloquia prædictis circumstantiis in toto uel in parte concurrentibus ut dictum est. Insuper in seren. conf. q. alpha. litera o. & litera x.

& in exp. sine tit. ca. 11. habetur etiam id quod Ihero, ad Nepotia nū scribit dicens. Caueto omnes suspitiones & quicquid probabiliter fingi potest, ne fingatur ante deuita. Crebra enim munuscula & sudasiola & fasciolas & uester ori applicatas & oblatos ac degustatos cibos, blandasque ac dulces literas atq; munuscula sanctus amor non habet, & idem ait Barr. Pis. cap. 11. Vnde pat. ut habetur. in fer. cons. q. ubi sup. secun. Petr. Ioan. quod suspectum consortium uel consilium mulierum nō solū per mutuā præsentiā, Sed etiā in absentia multipliciter per literas, per dona, per nuncios & alia huiusmodi contrahitur sæpe, ut dictū est secund. Iheronim. Item Hug. ca. 11. & Barr. pis. & serena cōs. q. 23. dicunt quod si alicui fratri dissuadetur seu prohibetur & maxime per prælatos colloquium seu consiliū alicuius mulieris adde & tu uel cuiuscunq; personæ familiaritas, ex hoc quod ti metur impudicitia aliqua, ut ex const. gener. habetur, si reiterat, iā de facto se suspectum reddit. Tandem notandum quod talia signa suspitionis supradicta, facta uno tempore: seu coram aliquibus sunt uerē suspecta probabiliter, facta autē alio tēpere seu coram aliis aut alio modo non sunt neque possunt dici uere aut probabiliter suspecta, hoc enim pendet ex circumstantiis discrete cōsideratis ut dictum est, suspitio leuis & uenalis tantum, aliquādo grauis & uehemens & mortalis in ipsis fratribus qui sunt causa talium suspitionum ut dictum est, quod ut dixi, discretorum sapientumq; iudicio relinquatur rationabiliter iudicandum & de hiis & de pœna transgressorum in hoc satis habetur in const. contra & prohibi uideatur. Ex omnibus supradictis tandem patet quantum quotiensq; à multis in hoc peccetur, aliquando mortaliter aliquando uenialiter in familiaritatibus & uisitationibus frequentibus mulierum etiam si nō animo malo aut impudico fiunt propter scandalum aut suspitionem sinistram quam alii & maxime seculares concipiunt cōtra ipsos fratres. Qui quidē seculares oīa fieri huiusmodi consortia ex suo deprauato animo male metiuntur. Ideoq; fratres à prædicto scandalo actiuo & etiam passiuo infirmorum omniū secularium si nō cauent sicut iuris diuini & pariter & regulæ transgressores nec in hoc eos excusat culpabilis seu notabilis sua ipsorum fratrum inaduertentia ignorantia, in curia

curia seu negligentia & multo minus pertinax quorundam contemptus scandali aliorum. Illudq; prouerbum commune huic maxime est utile & necessarium, si non caste, saltem caute uiuendum est.

Et ne ingrediantur monasteria monacharum præter illos quibus à sede Apostolica. & cæ.

QVAESTIO II. Queritur de ingressu ad monasteria monacharum, quid sit prohibitum, quid licitum nobis quo ad hæc & quomodo? Respōdeo per tria pūcta

Quorum primum est, quoad ingressum monasteriorum monacharum & quoad hoc dico quod ex ui regulæ nos fratres min. tenemur non ingredi monasteria quarumcunq; monacharū seu fororum etiam tertiariorum religiosarum in congregatione uiuentium inclusarum seu non inclusarum nisi ad hoc habeamus licentiam spiritualem à sede Apostolica. Pro cuius declaratione notandum primo: quod nomine monacharum, quid nomine monasterii quid nomine ingressus ad præfata monasteria monacharum intelligatur in proposito, dico ergo quod nomine monacharum hic intelliguntur omnes mulieres religiosæ communitate seu collegialiter uiuentes regularem uitam canonicæ profitentes, ut ait Hug. ca. 10. & sic patet ut habetur in compendio tit. ingredi clausuram §. 17. & infra ibidem in 2. & 3. notabili quod nomine monialium proprie ueniunt & intelliguntur tertiarie illæ quæ collegialiter uiuunt facta professione habente uim uoti solemnis sub regula tertiariorum tanquam uerè & proprie religiosæ secundum declarationem Sixt. 4. ffo. 117. & similiter nomine fororum ueniant moniales, ut patet in concessione Eug. 4. ffo. 42. quāuis alicubi ipsa tertiarie uocentur bizoche ut in Italia, seu beata, ut in Hispania,

Sed proprie Bizochæ aut beatæ dicuntur illæ mulieres quæ non sunt proprie religiosæ ut dictum est, sed sunt continentes seu nõ cõiugatæ quæ ut vulgariter dicitur hispane. Tomã tocapor amor de dios. i. accipiunt uelũ seu cooperimẽtũ capitis lineũ quo non utuntur cõiter coniugatæ nec aliæ puellæ seu feminæ seculares solutæ. Remanẽtq; in suis domibus & facultatibus tẽporalibus & olim erant solũ tertiarũ cõiter sub modo quodã uiuendi a b. patre nostro Francisco instituto. Item stilus curiæ cõmunis non curans de rigore nominũ sæpe indifferenter appellat præfata collegia personarum religiosarum monasteria & moniales seu sorores modo sint ordinum monachalium primitiuæ ecclesiæ, modo nõ Item idem patet ex regula sanctæ Claræ ubi moniales sæpe sorores appellantur. item in iure communi & bullis Pontificalibus & in libris iuris peritorum indifferenter dicuntur moniales seu sorores omnes mulieres proprie religiosæ collegialiter uiuẽtes &c. ut dictum est secund. Hug. in hoc idem expresse ait Panor. ca. cunq; de electione, & communiter Caninistæ in diuersis locis: ergo patet quid nõ emonialiũ intelligatur in proposito. Nomine autem monasterii intelligitur collegium seu communis habitatio prædictarum mulierum religiosarum quæ dicuntur moniales ad simul habitandum & conuiuendum (ut ait Hugo) & similiter hoc uocatur cõenobium, seu collegium seu congregatio monialium. Nam monasterium non facit solus domorum ambitus sed præcipue continua regularium personarum habitatio ecclesiasticis maxime seu officiis diuinis deditarum, præsertim cum oratorium est in loco, congregationem aut præfatam duæ uel tres faciunt. Unde à parochialibus ecclesiis præsertim extra monasteria præfata constitutis quibus curati præsentunt quæq; principaliter parochiis deseruiunt licet in earum domibus contiguas aliquæ moniales inhabitent non uidentur quod fratres ex utriusque regulæ arceantur nisi aliunde ratione suspicionis seu scandali hoc eis prohibitum sit per regulam aut per aliud ius, hæc Hugo in sententia. Nomine autem ingressus ad præfata monasteria prædictarũ monacharũ in potẽti profecto intelligitur ingressus ad claustra domos & officinas interiores eorum dumtaxat. Non autem alia loca exteriora ubi seculares communiter intrat extra clausuram utpote ad cratem, lo-

quotoriũ

quotorium, ecclesiam &c. huiusmodi non prohibentur nomine ingressus ut declarat Nich. 3. art. 9. Conformiter ad Gregoriũ 9. in sua declaratione. De accessu aut ad alia loca exteriora præfatorum monasteriorum monacharum infra dicitur in 3. q. sequente. Nunc autem solũ agitur de prædicto ingressu. Hiis ergo suppositis probatur hoc primum punctum, quod si. præfatus ingressus ad præfata monasteria prædictarum monialium &c. sit nobis prohibitus ex ui regulæ specialiter, quia ut patet ex dictis, sub præcepto regula prohibet generaliter sine ulla exceptione ullius monasterii aut aliquarum monialium, & similiter Nic. 3. ubi sup. & Grego. 9. declarat intelligendũ generaliter de quarumlibet monialium cõenobiis & similiter expositores omnes 4. magistri Hug. Bonauent. &c. expresse dicuntur, ergo quis inno. 4. in sua declaratione ff. 4. & Alex. 4. in sua ff. 5. oppositum dixerit seu declarauerint standum dictis secund. Nich. & aliorũ doctorum, quia declaratio Innocen. 4. & Alex. 4. quo ad hoc nil ualent, & sunt reuocatæ ut patet ex dictis sup. in introductione q. 6. Ex quo patet quod ex regula prohibitus est ingressus ad monasteria tertiarum collegialiter uiuentium sub regula & uita canonica professurum. quia ut patet ex dictis ex quo sunt uel religiosæ & moniales seu sorores, & monasteria dicuntur: ergo prohibitum est ex regula sicut & ingredi ad alia monasteria aliarum monacharum, & in cap. gener. Antuerpiæ id sic fuit declaratum ut refertur in tract. dicto clipeus sacrarum monialium conclusæ 2. & in compen. tit. ingredi in 2. notabili in tabul. 21. uic. g. sic declaratum habetur generaliter quo ad omnes moniales, & in tabu. 12. uic. g. habetur ad id. Insuper Hug. 4. ff. 42. & Leo. 10. ff. 16. ad confirmat & prohibet, ut ibidem latius in compendio tractatur ubi sup. in §. 28. §. 17. 29. &c. & quo ad moniales sanctæ Claræ & sancti Dominici spiritualiter sub excommunicatione ipso acto Papæ reseruata prohibetur idem oĩbus Christianis per Grego. 9. Benedict. 12. & Eug. 4. ut patet in compen. eodem tit. §. 2. §. 12. 13. 15. &c. Ideo licet alii. seculares seu religiosi possint licite intrare & intrent communiter ad monasteria monacharum quarumcunq; seu tertiarum religiosarum nõ includarum, nos tamen fratres min. non possumus, quia ex regula id

oo 2

nobis

uobis generaliter prohibetur ut dictum est, ut habetur etiam in compendio etiam ubi sup. in 2. notabili & §. 17. & in tracta. Clipeus monialium conclu. 2. Ex dictis etiam patet quod illud dictum Bona. ca. 11. & collectoris compendii ubi sup. in 3. notabili. ubi dicitur quod sicut monachi non solum collegiati uerum etiam solitarii sic & monachæ & moniales intelligendæ sunt non solum collegiata uerum etiam inclusæ & quæ solitariam uitam agunt, & hæc etiam sunt uiridæ sicut collegiata propter maius periculum solitudinis ex tenore præcepti huius regulæ declarationum prædictarum non habeat uerum, quia solum prohibetur ingressus ad monasteria seu cœnobia monacharum. Nunc autem licet illæ solitariae uiuentes sint proprie monachæ & religiosæ, non tamen earum habitationes sunt propriae cœnobia aut monasteria monacharum ut patet ex dictis: ergo quamuis ratione scandali aut periculi aut suspicionis prohibeatur alio iure & alio præcepto regulæ ut in q. 1. præcedente habetur. Non tamen prohibetur ingressus seu accessus ad talia loca etiam interiora habitacula monacharum solitariarum ex ui huius præcepti regulæ aut declarationum seu prohibitionum, Papalium supra dictarum: quæ solum loquuntur de cœnobiis monacharum ut dictum est. Sed hiis non obstat. uidetur quod quamuis hoc non prohibeatur per prædictas prohibitiones Papales, neque excommunicatio habeat locum in intrantibus ad loca interiora habitationum præfatarum monacharum iure religiosarum solitario uiuentium, tamen ad huc uidetur saltem ex intentione huius præcepti regulæ prohibitum ad talia loca solitariarum religiosarum intrare propter eandem rationem. Nam totum intentum b. patris nostri fructifici in hoc fuit amouere scandalum & periculum quod facile sequi potest ex tali ingressu seu conuersatione cum feminis religiosis in domibus earum, quæ ratio etiam habet locum in domibus solitariarum religiosarum sicut in monasteriis religiosarum in congregatione uiuentium, ideo non uidetur omnino securum recedere ab opinione prædicta sancti Bonauent. quamuis oppositum probabiliter posset teneri stando in rigore literæ ut dictum est. Patet etiam ex dictis quod non est prohibitum nobis ex ui huius præcepti regulæ, nec supra dictorum declarationum seu prohibitionum

num Papalium intrare ad loca interiora domorum ubi uiuunt mulieres honestæ collegialiter: quæ non sunt proprie religiosæ neque sunt monasteria religiosarum seu monialium proprie dictarum sub regula canonicè profitentium aut uiuentium, quauis sint ac dicantur beatæ seu bizoghe, & ratio patet ex dictis, quia non sunt proprie monasteria monacharum de quibus hic agitur, ut patet, quamuis ratione periculi seu scandali suspicionis tenemur ab earum ingressu & familiaritatibus frequentibus seu suspectis cauere iure diuino, ex ui alterius præcepti præcedentis ex ui regulæ ut in q. 1. dictum est.

Secundum punctum dicitur notanter pro hoc 2. puncto quod nisi de licentia speciali Papæ non est licitum intrare supra dicta monasteria monacharum, nam de licentia speciali Papæ licitum est intrare, non autem de licentia generali, quia solum conceditur nobis intrare de licentia speciali Papæ non de generali licentia aut generalis, dicitur quando non conceditur nobis, specialiter fratribus min. sed omnibus generaliter Christianis clericis aut religiosis nulla facta mentione specialiter de nobis conceditur in aliquo seu aliquibus casibus intrare: ut contingit in bullis & confessionalibus communiter hoc concedi: quia uirtute talis licentiæ generalis non possumus licite intrare, quia requiritur spiritualis pro nobis fratribus min. seu quod fiat specialis mentio de nobis ullomodo, aut quod constet ullomodo Papam intendere concedere licentiam etiam nobis fratri. min. ut dictum est, alioquin peccaremus contra regulam. casus autem in quibus per Papam concessa est nobis licentia specialis ad intrandum præfata monasteria monialium & in quibus possumus intrare licite secundum formam nobis taxatam in ipsis casibus sunt septem sequentes: quorum primus est. Pius 2. & Nich. 5. ffo. 65. ffo. 99. concessit fratres minores posse prædicare & intrare in claustris & aliis locis quarumcumque monialium ubi seculares communiter intrant de licentia suorum prælatorum quomodo mittuntur ffo. 66. & notandum quod hoc solum conceditur pro fratribus qui mittuntur à suis prælatis ad prædicandum in prædictis locis, & sic intelligitur Ly. prædicare & intrare. i. intrare ad prædicandum, & nomine prælatorum qui possunt dare præfaram licentiam intelliguntur etiam guardia

ni quo ad suos subditos, ut sup. ca. 8. q. 4. & quamuis collector compendii tit. ingredi §. 20. & §. 28. dicat quod quo ad intrandū in claustris quarumcunq; monialium ad prædicandum est iam reuocata ista concessio per Leo. 10. ffo. 17. tamen hoc non est generaliter uerum sed solum est reuocata quo ad intrandū in claustris monasterii sanctæ Claræ tantum, non autē quo ad intrandum in claustris monast. aliarum quarumcunq; monialium ad prædicandum, ut facile patet ex dicto priuilegio Leo. 10. ffo. 17. Secundus casus est innoc. 8. ffo. 99. concessit quod confessores monialium possint intrare monasteria illorum tempore pestis ad celebrandum missam & ad audiendum confessiones illarum quæ seruiunt pestilentiat, quia stant separatæ ab aliis, & hæc confessio est conformis regulæ ipsarum, ideo optime uaiet. Sed si ille moniales seruientes pestilentiat ambularent per domum cum aliis sanis non uideretur quod haberent locum hæc concessio quo ad illos, quia solum uideretur hoc concedi pro illis, quia stant separatæ ab aliis. Tertius casus est Leo. 10. ffo. 61. concessit quod fratres min. uocati, rogati aut inuitati à prælati ecclesiarū aut prælati religiosi uel uisitoribus habentibus curam aliquorum monaste. monialium quarumcunq; ad hoc quod uisitent prædicta monasteria uel exerceant omnia quæ in monasteriis sibi subiectis exercent, aut ad hoc ut intrant cum ipsis prælati siue uisitoribus ad uidendum officinas & totum monasteriū interius possint sicut possunt in monaste. sibi subiectis siue intra uel extra claustram uisitando & alia faciendo, uel cum ipsis prælati intrando. Non obstant, prohibitione suæ regulæ uel eiusdem regulæ declaratione, dum tamen prædicti fratres si fuerint subditi hoc faciant de licentia suorum prælatorum. Quartus casus est Bonifacii 8. ffo. 33. concessit quod fratres min. inuitati à prælati ecclesiasticis possint simul cum ipsis in suis diocæsiibus monasteria & loca monialium cuiuslibet ordinis libere ingredi ad defunctorū exequias celebrandas & ac pro sessiones generales & prædicationes faciendas, ad confessiones infirmarum audiendis, & notandum quod ista concessio est reuocata per Leo. 10. ffo. 17. quo ad monasteria dumtaxat sanctæ Claræ, non autem quo ad alia aliarum monialium quamuis collector compendii tit. ingredi §. 11. & §. 28. dicat quod

quod iam sit generaliter reuocata quo ad omnia monasteria omnium monialium quod non est uerum ut patet in dicto priuilegio Leo. 10. ffo. 17. ut sup. etiam diximus in primo casu, quo ad confessionem Pii 2. Quius casus est Leo. 10. ffo. 62. concessit quod prælati ordinis possint dare licentiam suis subditis intrandi claustram monasteriorum sanctæ Claræ ad faciendum sermonem de kalend. dū tamen intrantes sint senes & uitæ exemplaris Et notādū quod nomine prælati etiam hic intelliguntur guardiani ut dictum est sup. in 1. casu. Sextus casus est Leo. 10. ffo. 93. concessit quod quando moniales sanctæ Claræ grauiter infirmantur taliter quod non possunt ad cratem uenire ad audiendum missam possit illo tempore sacerdos confessor eorum uel prælatus superior intrare claustram, infirmariam & monasterium ad celebrandum. Ne tales moniales maneant sine missa: dummodo sacerdos ad nulla alia loca quam ad altare diuertat nec moretur, nisi si tantopere quanto indiget ad celebrandum, nec loquatur nisi quantum est opus ad missam, ubi notandum quod ex rigore litere & limitationum predictarum non uideretur quod prælatus superior alligetur seruare has limitationes prædictas contentas ibi dummodo sacerdos &c. Sed solum alligatur alius sacerdos intrans ad prædictam missam celebrandam quia expresse ipsi tantū sacerdoti ponuntur predictæ limitationes (dummodo sacerdos) non aut prælato de quo paulo superius fecerat mentionem.

Septimus casus est, ut habetur in tab. Vic. ge. in ca. ge. Lauabi anno domini 1505. ubi sic habetur. Declaratur quod fratres min. non possant nec debent intrare interiores officinas quorumlibet monasteriorum monialium regula prohibente nisi in art. extreme necessitatis, s. si aliqua monialis moreretur & alius confessor pro ea audienda faciliter non posset inueniri hec ibi, & hoc idem ait Hug. & dicit ratio, quia extrema necessitas caret lege, & est consonum ipsi regulæ monialium & disponit Papali, similiter in prædicto casu posset præfatus confessor in defectum sui socii accipere alium fratrem min. in focium, cessante tamen fraude, quia non debet intrare solus, ut de hoc latius in compendio tit. ingredi in 1. notabili ait collector & infra in annotationibus tit. ingredi sup. 7. casum contra ipsum collectorem, dicitur similiter in omnibus

nibus aliis casibus cōtentis in regula ipsarū monialiū & in constitutionibus nostri ord. cōtentis quo ad prædictū ingressum nō reuocatis licitum est ingredi fratri. min. secundum formam ibidem taxatā, quia sic concessit Leo 10. ffo. 17. Ideo uideā sunt constit. gene. ordinis factæ aut faciendæ non reuocata. Similiter & regula ipsarum monialium in quibus casibus & quomodo & quibus talem ingressum concedāt, quia sic & non aliter licitum esset talibus ingredi, de quibus omnibus latius agitur in compendio tit. ingredi in 1. notabili ibi explicantur plenius casus contenti in regula monialium sanctæ Claræ, & quomodo in aliquibus ipsorum licitum est aliquibus fratribus min. ingredi alias autem non, ibi uideatur, quia prolixum est, sed utiq; expediens & necessarium. Hucusq; enim non reperiuntur alii casus concessi in quibus licitum sit nobis intrare modo prædicto monasteria monialium. Nam omnes aliæ concessionēs circa hoc nobis factæ iam sunt reuocatae per Mar. 5. ffo. 36. & amplius per Leo. 10. ffo. 17. ut de hiis latius habetur in compendio tit. ingredi 5. 13. 5. 28. & in annotationibus supra compendium eo. tit. & 5. infra. habetur ideo cum licentia uel de licentia prælatorum quorumcunq; ordinis non est licitum nobis intrare monasteria quarumcunq; monialium in aliis casibus prædictis seu alio modo. Ideo non est licitum ingredi ad dandum uelum seu ad uidendum dare ad professionē monialium aut ad faciendum professiones cum eis iatus nec ad uisitandum desolatas seu infirmas &c. ut de hiis & multis aliis latius exemplificatur in compendio tit. ingredi in 1. notabili prope finem, ibi uideatur, quia omnia sumpta sunt extract. dicto clipeus monialium. Proinde siater min. aliter intrans quæcunq; monasteria quarumcunq; monialium cum licentia uel sine licentia prælatorum regulariter peccat mortaliter contra regulam & prohibitiones Papales nisi excusetur in toto uel in parte à mortali propter ignorantiam inaduertentiam, aut alia de causa rationali, quod ideo dico quia (ut bene ait collector compendii ubi sup. in primo notabili in fine conformiter ad tract. clipeum monialium) quamuis is qui intrat clausuram præfatam monialium cum licentia sufficiente, prout in prædictis casibus dictum est, debeat exire statim finito negotio propter quod ingressus est. Si

tamen

tamen aliquantulum demoretur amplius sine intentione tamen corrupta, sed ex quadam curiositate circueat officinas seu domum aut loquatur cum aliquibus monialibus, non propterea peccat mortaliter nec incurrit aliquam censuram, secus si corrupta intentione faceret supradicta quia tunc non excusaretur à mortali nec à censuræ incurfione. Sed an minist. prouin. possint in aliis casibus à prædictis concedere licentiam fratribus ad intrandum monasteria monialium sibi subiectarū, dico quod hoc non est omnino certum & tutius immo & probabilius uidetur quod non, sicut & probabilius uidetur quod auctoritas concessa per Iulii 2. ffo 72. nostris min. prouin. super moniales sanctæ Claræ illis cōmissas debeat esse auctoritas restricta ad casus supradictos tantū sicut Marti. 5. ffo. 3. 8. limitauit aut limitatā debere esse in protectoribus earū decreuit sicut & collector compendii tit. ingredi in 4. notabiliter, quāuis eius rationes id non probent, ut de hoc etiā nos latius agemus infra in annotationibus super compendium eo tit. uideatur infra in annotationibus. Sed & secularibus possint minist. prouinciales concedere licentiam ad hoc, similiter dico quod non est certum & probabilius tenetur & securius quod nō nisi in casibus cōcessis ipsis secularibus per priuilegia aut per alia indulta quæcunq; non reuocata, ut latius habetur in compendio ubi sup. in annotationibus nostris. Tertium punctum tandem pro complemento huius 3. quæstionis quoad ingressum uidēdū est quæ sit pœna ingredientis monasteria monialium in aliis casibus non concessis seu alio modo est tertium punctū pro quo dico primo quod Greg. 9. ffo. 13. 2. & amplius Eu. 4. ffo. 42. cūq; excommunicat ipso facto quosq; religiosos uel seculares intrantes monasteria sanctæ Claræ nisi in casibus secundum formam regulæ ipsarum & prouisionem Apostolicarum aut constitutionum nostri ordinis super hoc concessis, & reseruat absolutionem sedi Apostolicæ nisi in art. mortis, & idem est de intrantibus monasteria monialium sancti Dominici per priuilegium Boni. 9. ffo. 120. ut hæc omnia etiam referunt sum. ros. tit. excommunicatio 1. & excommunicatione 26. & sum. Siluestri. excommunicatio 7. casu 51. & habetur in speculo ffo. 11. Item Iulius 2. in regula monialiū conceptionis cap. 9. ut habetur in compendio post tit. alphabeticos

pp excom:

municauit ipso facto omnes ingredientes & etiam admitcentes ad monasteria ipsarum monialium conceptionis aliter quam ibi in ipsarum regula disponitur, & nulli reseruatur hæc excommunicatio. Ex quibus patet quod solum moniales conceptionis admittentes aliquos intra clausuram aliter quam in earum regula conceditur, sunt excommunicatæ. Aliæ autem moniales aliarum ordinum admittentes, non sunt excommunicatæ, quia eas Papa non excommunicat ubi sup. neq; uere participant cum iam excommunicato intrante in crimine, quamuis participant in crimine cum nondum excommunicato intrante (ut de hiis latius in Ros. tit. excommunicatio 1. excommunicatione 17. & excommunicatio ca. 7. §. 1. quamuis Florent. in suo defecerunt, ubi de interrogationibus religiosorum agit, dicat quod omnes moniales intromittentes seu admittentes intra clausuram etiam cum ipsis intrantibus excommunicantur. Et notandum quod quidam pater satis eruditus in huiusmodi dicit opinando quod iam nos fratres min. non ligamur illa excommunicatione Greg. 9. nec illa Eug. 4. & per consequens nec illa alia Boni. 9. supra posita: & ratio eius est quia Sixt. 4. reuocauit & abstulit omnes censuras & penas spirituales & peccata mortalia quæcunq; fratribus min. imposita ultra seu præter suam ipsorum regulam per quæcunq; statuta seu consuetudines seu declarationes dicti ordinis quomodolibet & à quibuscunq; & ditis, etiam per Papam confirmatis, ideo tenet quod omnia præcedentia ante Sixt. 4. non ligant nos fratres min. ad censuram & c. Sed certe hoc nullo modo uidetur uerum, & ratio est, quia dato seu nondum omnino concessio manet enim adhuc sub dubio) quod prædictum priuilegium Sixt. 4. intelligatur reuocare & tollere statuta & declarationes & ditas per Papam ut ipse pater uult & innuitur in dicto priuilegio ut sup. in introductione q. 6. dictum est: tamen adhuc non facit pro eo ad suum propositum, quia præfatum priuilegium loquitur expresse & intelligitur reuocare & tollere constitutiones & declarationes à quibuscunq; & ditas, non quidem generaliter pro omnibus religiosis aut Christianis, sed spiritualiter pro ipso nostro tantum ordine quod innuit præfatum priuilegium dicens (ex statutis seu consuetudinibus uel declarationibus ipsius ordinis in ipso ordine factis, ut glossat collector

compendii

compendii, tit. statuta ordinis uel potius (ipsius ordinis) i. pro ipso tantum ordine factis quomodolibet & à quibuscunq; & c. nisi super præfatum priuilegium intelligitur cum alia limitatione ibidem immediate subsequenter expressa. s. nisi tales essent casus uel excessus qui diuina lege seu præcepto Romanæ ecclesiæ merito inducerent ad mortale cum ergo supradictæ excommunicationes Greg. 9. Eug. 4. Boni. 9. sint generales pro omnibus Christianis. Similiter & prohibitiones ipsæ de non intrando præfata monasteria sint per ecclesiam approbatæ & generales, ergo non reuocantur nec tolluntur per prædictum priuilegium. Sixt. 4. Alioqui eadem ratione deberet dicere idem pater quod non ligamur prohibitionibus & excommunicationibus papalibus in numeris aliis generaliter & etiam specialiter latis contra percussores clericorum contra falsantes literas Apostolicas contra participantes cum excommunicatis, contra incendiarios, contra effractores ecclesiarum contra religiosos ministrantes Eucharistiam uel extremam unctionem, contra religiosos inducentes ad poenitendum de sepulturæ electione, contra nos fratres min. recipientes tempore interdicti quasdam personas non priuilegiatas, contra dispensantes in quatuor uotis & c. contra simoniacos in ordine, contra nos ipsos transeuntes ad aliam religionem præsertim non medicantium aut non concessam, contra facientes libellos famosos contra detinentes a postatas aliorum ordinum uel nostri ordinis, quia hæc omnia sunt præter uel ultra regulam nostram & que aut magis quam prohibitio & excommunicatio papalis contra intrantes monasteria sanctæ Claræ & sancti Dominici, ut patet. Dicamus ergo quod bene manent in suo uigore illæ prohibitiones & excommunicationes omnes supra posite nec sunt reuocatæ ullomodo per Sixt. 4. ut dictum est. Sed si nos fratres min. intraremus alia monasteria monialium à prædictis sanctæ Claræ sancti Dominici & conceptionis quamuis peccemus mortaliter contra regulam & contra prohibitiones papales, non tamen incurrimus nunc excommunicationem aliquam papalem (ut habetur in speculo ffo. 11) quia nulla talis nunc lata est, bene tamen eam incurremus si per nostros prælatos aut per nostra capita imposita esset. Sed an similiter eam incurremus si esset lata per statuta synodalia seu per

diocesanos in suis synodis, sicut nūc per statuta cardinalis sanctæ Sabinæ quæ extenduntur ad totum regnū Castellæ, que tamen nunc forte non ualent propter non usum ut ait Gaietanus in summula tit. excommunicatio prope finem. Et quia est reuocata per Six. 4. ffo. 102. Est excommunicatio ipso facto lata contra quoscunq; ingredientiẽs quæcunq; monasteria quarumlibet monialium dicit dominus Florent. in suo defecerūt ubi sup. quod sic maxime si causa turpiter agendi seu malo animo intraremus & uideretur concordare fere. cons. q. 87. secus si causa boni intraremus. Sed melius & uerius dicamus quod ex quacunq; causa intramus non incurrimus talem excommunicationem synodalem aut diocesana quia sumus omnino exempti ab eis, etiam ratione delicti seu rei de qua agitur ut latius habetur in compendio tit. exemptio & concord. sum. Ros. tit. missa s. 20. sed si non esse mus exempti ratione delicti tunc bene ligaremur illis excommunicationibus synodalibus ut hoc etiam ait. sum. Ros. tit. excommunicatio in excommunicatione 26. Sed dubitatur an similiter nos incurramus excommunicationem intrando monasteria tertiariarum religiosarum nostri ordinis quia Eug. 4. ffo. 42. dixit quod fratres omnes nostri ordinis, ita se haberent cum monasteriis præfatarum tertiariarum sicut cum monast. sanctæ Claræ respondet speculsi ffo. 11. quod aliqui dicunt quod nō, quia illud de Eugenio quo ad excommunicationem potest intelligi de tertiariis collegialiter uiuentibus & seruantibus clausuram, hæc ibi

Sed certe indistincte uidetur quod non incurritur excommunicatio intrando earum monasteria etiam si seruet clausuram, ratio quia ibi Eug. 4. solum dicit quod nos habeamus eodem modo &c. & nullam insuper infligit excommunicationem neq; dicit quod sub eisdem pœnis ergo solum ligantur fratres sub mandato Papæ & non ad pœnam aliquam excommunicationis quanto magis quod illud priuilegium Eug. 4. solum loquitur cum ultramon. s. Italicis & eiusmodi, ideo cum sit odiosum non debet extendi ad omnes (ut de hoc latius dicemus infra in notationibus super compendium tit. ingredi in 2. notabili ibi uideatur. Ergo refo lutorie quoad prædicta in hoc tertio puncto dicamus quod intrando monasteria sanctæ Claræ sancti Dominici & conceptionis

nis incurrimus excommunicationem ipso facto, & ipsæ moniales conceptionis admittentes aliquem (ultra casus & formam concessam in regula ipsarum &c. intrando autem ad alia monasteria non incurrimus excommunicationem Papalem, quia nulla talis est, nec synodalem quia non potest ligare nos. Secundo dico quod ab excommunicatione lata per Iulium 2. ubi sup. contra ingredientiẽs monasteria monialium conceptionis potest absolueri quicumque confessor ordinarius ex quo nulli reseruat sed ab excommunicatione lata per Eug. 4. & Boni. 9. contra intrantes monasteria sanctæ Claræ & sancti Dominici possumus nos fratres min. absolui per nostros min. g. & prouin. & eorum uica. & custod. & per eos quibus ipsi commiserint, qui ab omni casu Papali potest absolueri potestate ordinaria quamuis per priuilegium habita exceptis à quibusdam expressis per Six. 4. immo & per Guardianos nostros possumus absolui per communicationem priuileg. fratrum prædicatorum ut latius de hiis, potest uideri in compendio tit. absolutio ordinaria quo ad fratres s. 7. s. 13. s. 14. &c. tandem post s. 41. in 1. & 2. notabili ibidem habetur & in nostris annotationibus super compendium ibidem: de secularibus autem intrantibus præfata monasteria à quibus possint absolui nūc ego non curo, uideatur alibi in compendio & in Florentino ubi sup. quia ibi de hiis latius agitur. Igitur quoad istam tertiam quæstionem s. quo ad ingressum monast. monialium ista satis dicta sufficiant reliqua quære in compendio.

QVAESTIO III. Quæritur de accessu ad exteriora loca monasteriarum monialium quid sit nobis prohibitum quid licitum quoad hoc & quomodo?

Respondeo per quinque puncta, quorum primum est, quod iure communi prohibitum est omnibus Christianis generaliter sequestrationem monialium, ut patet in ca. monasteria de uita & honest. cle. & ca. periculoso de statu regula lib. 6. & specialiter omnibus religiosis à iure communi præfigitur modus loquendi & conuersandi cum monialibus ut patet 18. q. 2. ca. in decima, & cap. diffinimus & referuntur hæc in compendio priuileg. tit. accedere ad monast. Secundum punctum est, quod prædictus accessus ad exteriora loca

loca monaste. monialium & specialiter nobis fratribus inno. prohibitus per praelatos ordinis & per statuta g. & prouin. ut patet experientia quam stricte hoc omnibus saepe prohibet, idque etiam uirtute praeccepti Benedicti 2. qui districte iniunxit nostris mini. prouin. & custod. & g. ut studeant arcere fratres sibi subditos ab accessu ad monasteria quarumcunque monialium iuxta suam ipso rum regulam beati Francisci & Apostolica ipsius ordinis statuta 3. si gēdo pēnas &c. ut hoc habetur in compendio tit. accedere s. 5. & tit. clausura, ubi plenius ponitur ut recitatum est.

Tertium punctum est, utrum praedictus accessus fuerit & sit nūc nobis specialiter prohibitus per Nic. 3. est duplex opinio nam cōmuniter dicitur quod sic & ad idem est collector compendii titu. accedere s. 4. & c. & tit. statuta ordinis s. 1. Alii dicunt quod hāc olim fuerit hoc nobis prohibitum per Nic. 3. non tamē nūc post Six. 4. qui reuocauit omnia praeccepta Papalia nobis ultra regulā iniuncta ut sup. in introductione q. 6. habetur. Nobis autem uidetur dicendū quod neque olim ante Six. 4. neque nūc post Six. 4. fuit neque est nobis id per Nic. 3. prohibitum. Ratio prim. quod s. ante Six. 4. non fuit prohibitum per Nic. 3. quia Nic. 3. in sua declaratione nihil prohibuit aut praeccepit nobis specialiter, sed solum declarauit & statuit quid nobis esset licitum aut illarum alias ex regula, uel alias ut sup. ca. 10. q. 3. in 4. puncto habetur latius ergo. ratio 2. quod s. nec nūc post Six. 4. est id nobis prohibitum per Nich. 3. quia etiam si concederetur quod ante Six. 4. id erat nobis prohibitum per Nicho. 3. tamen id iam esset reuocatum per Six. 4. ut probabilis tenetur à multis, ut sup. in introductione late probatum est, ibi uideatur ergo.

Quartum punctum est, utrum per regulam sit nobis prohibitus praefatus accessus? Respondeo hic est duplex opinio. Prima quod nō, ratio quia regula solum facit mentionē de ingressu illum probendo, & ad idem est tract. 10. plag. 8. & 9. & specul. fratru min. ff. 11. qui expresse hoc tenent cum aliis q̄ plurimis sic communiter sentientibus, & Leo. 10. in priuileg. accipimus, ff. 17. idem inuit in relatione ipsius bullae. Sed mihi saluo semper meliori iudicio uidetur quod per regulam id est nobis prohibitum quod probatur tamen primo, quia secundum intentionem institutoris
regulae

regulae debet ipsa regula intelligi (ut est communis regula doctorum, & habetur Nic. 3. art. 1. & 2. & cetera. Nunc autem ut ait Bonca. 10. intentio beati patris Francisci in hac prohibitione de nō ingrediendo monasteria monacharum, fuit amouere periculum & scandalum quod facile sequi posset ex conuersatione familiaritate seu frequentia cum monialibus, & ideo licentiam ad eundi talia loca earum reseruit sedi Apostolicae, tale autem scandalum & periculum etiam sequi potest ex accessu & familiaritate cum monialibus in locis exterioribus monasteriorum earum, licet non tam facile sicut in locis interioribus eorum, ergo etiam ibi uidetur prohibitus accessus sicut & ingressus licet multo magis ipse ingressus ad interiora loca clausurae. Neque obstat quod in regula explicatur solum ingressus prohibitus, dico enim quod nomine ingressus etiam ibi includitur accessus ad quaecunque loca monasterii monialium. Nam ingressus & accessus ad monasteria licite accipiuntur & per inuicem usurpantur ad loca interiora & exteriora monasterii, nisi ubi specialiter fit distinctio ut ex litera elici potest, quia patet, quod s. nomen ingressus accipitur etiam pro accessu ad exteriora loca. Nam Hug. ca. 11. dicit ingredi ad ecclesiam monialium ut proxime eius uerba citabuntur ad literam & Eug. 4. & Nic. 5. & Pius. 2. Leo. 10. ut refertur etiam in compendio tit. accedere s. 6. 7. 9. 13. saepe dicunt & uocant ingredi ad ecclesiam & ad loca ubi seculares communiter intrant, & ad id facit communis modus loquendi, qui unum pro altero inuicem usurpat dicendo ingredi ad ecclesiam ad cratem monialiū &c. & ut ait collector compendii, tit. ingredi in 3. notabili, b. pater Franciscus parum curabat derigore uerborum contentus communi modo loquendi potius innitens sensui quam sonouerborum contenta eius intentione supradicta ut nomine ingressus prohibuisse etiam accessum ad quaecunque loca monasteriorum monialiū interiora aut exteriora ad habendum colloquia seu conuersationem cum monialibus. Tum ergo principaliter probatur idē, quia Hug. qui fuit antiquissimus, in principio fere ordinis ante Nic. 3. post Gregorium sicut ca. 11. ingressus ad monasteria monialium prohibitus per regulam est per indulgentiam Apostolicam sup. Grego. 9. & Nic. restrictus ad interiores officinas, ita quod ecclesiam & alia

alia loca exteriora in certis casibus (s. concessis per Papam uel per statuta ordinis ingredi possunt fratres, hæc uero ille in sententia exceptis parenthesisibus, ex quibus uerbis uidetur quod nisi indulgentia Apostolica limitasset ingressum monasteriorum ad interiores officinas certe regula intendebat omnia loca prohibere sub nomine ingressus, ut latius declarabitur in tertia probatione. Et ad idem uidetur Benedictus 12. in suis constitutionibus ubi præcipit omnibus nostris prælatibus quod arcere studeant suos subditos ab accessu ad monasteria monialium quarumcunque iuxta regulam beati Francisci & Apostolica ipsius ordinis statuta hæc ille, & habetur in compendio tit. clausura ubi notandum illa uerba ab accessu ad monasteria monialium iuxta regulam beati Francisci ex quibus uidetur quod regula beati patris Francisci intendebat prohibere etiam accessum sub nomine ingressus, nisi forte dicatur quod ibi accessus usurpatur pro ingressu ut sæpe contingit.

Tum 3. & efficacius probatur intentum per Greg. 9. & Nic. 3. in suis declarationibus art. 9. Nic. 3. ubi sic habetur Nos utique generaliter id esse prohibitum (s. ingressum) de quarumlibet cenobiiis monialiū respondemus & nomine monasterii uolumus clausuram, domos, & officinas interiores intelligi pro eo quod ad alia loca ubi homines seculares conueniunt possunt fratres illi causa prædicationis uel elemosinæ petendæ accedere, quibus id à suis superioribus pro sua fuerit maturitate uel idoneitate concessum, exceptis semper prædictarum monasteriis inclusarum ad quæ nulli datur accedendi facultas sine sedis eiusdem licentia speciali hæc ibi ad literam. Ex quibus uerbis ultimis patet quod loquendo de accessu ad exteriora loca ait Papa exceptis semper prædictarum & non cum Papa nil nobis prohibeat ex uisus declarationis quod non sit alias prohibitum ex regula aut alio iure ut sup. in 3. puncto dictum est, nunc autem dicit quod nulli datur accedendi facultas ad monasteria inclusarum monialiū &c. & per consequens uidetur supponere & declarare id nobis specialiter esse illicitum alias, & non uidetur unde aliquo iure nisi ex nostra regula, ergo ex regula uidetur id alias illicitum & prohibitum nobis specialiter, cuius argumentum est quod papa ibidem quasi pro ratione huius prohibitionis assumit uerba regulæ ad literam s. sine sedis Apostolicæ licentia speciali unde

unde uidetur regulam innuere, idque confirmatum reliquit nobis Papa, ne s. liceat nobis accessus prædictus sine sedis Apostolicæ licentia speciali, sicut de ingressu dictum est. Et id quidem nisi id nobis specialiter ex regula fuisset prohibitum, & nisi sic intellexisset Papa, quare tam rigurose id dixisset quod non nisi de speciali Papæ licentia esset nobis licitus accessus sicut & ingressus? quare non reliquit id dispositioni prælatorum aut cap. g. & prouin. sicut & alia statuta Papalia quoad nos specialiter adita per prædictas declarationes, ut est illud quæ necessitate subditi possint portare plures tunicas & calciamenta, & de moderantia usus & huiusmodi: & de accessu ad prædicandum & petendum elemosynam de licentia superiorum, ut paulo superius Papa concessit ibidem. Igitur uidetur Papa reliquisse tanquam ex regula prohibitum, idque supposuisse quod s. sine licentia speciali Papæ nobis est illicitum ex regula accedere ad loca exteriora monasteriorum monialium inclusarum ad loquendum seu conuersandum cum eis sicut & ingredi ad loca interiora monasteriorum quorumcunque monialium, quodque talis fuit intentio beati patris nostri Francisci in hoc. c. ut dictum est. ¶ Quintum punctum est, quod Papa iam in diuersis priuilegiis concessit prælatibus nostris ut in suis capitulis statuerent casus in quibus & quomodo fratres possent accedere ad monasteria monialium ad loquendum & ad alia oportuna. In quibus casibus fratres accedentes iam dicuntur accedere licite de licentia speciali Papæ id concedentis & relinquentis dispositioni prælatorum & cap. generalium ut dictum est. qui autem sint isti casus, uideatur in compendio titulo accedere, & in statutis ordinis quæ sæpe uariantur, ideo non censui ea hic inserere. Notandum etiam quod accessus ad alia loca mulierum honestarum quæ non sunt moniales neque monasteria monialium proprie loquendo, ut supra questione secunda dictum est, non prohibetur ingressus neque accessus in hoc præcepto regulæ: potest tamen esse prohibitus alias iure diuino & ratione alterius præcepti regulæ de cauendo suspecta consilia mulierum, quando inde immineret scandalum aut periculum probabiliter. Reliqua de monialibus uideantur in compendio secundum subiectam materiam.

☞ Nec fiant compadres virorum vel mulierū, ne hac occasione & c.

QVAESTIO IIII. Quæritur quomodo sit nobis prohibitum fieri cōpatres uirorum uel mulierū? Respondeo per duo puncta, Quorum primum est, quod ex uiregula prohibatum est nobis fieri cōpatres uirorū uel mulierum, patet hoc expresse, quia copulatiue sub ly præcipio prohibetur sicut & ingressus ad monasteria monialiu: & concordāt oēs expositores & declaratiōes, ut sup. habetur in gloss. & ratio huius prohibitionis regulæ expresse habetur in regula ubi subsequenter dicitur (ne hac occasione inter fratres & c. s. ne oriatur infamia zelotipia seu sinistra opinio de fratrum impudicitia & c. ut ait expos. sine ti. ubi et habetur quod quā quis non oriatur aliquando scandalum prædictum, & de hoc constat: tamē non possunt adhuc tunc fratres esse cōpatres. ratio, quia licet causa propter quam fit prohibitio, cesset in casu particulari, & quoad aliquē pro tunc: manet tamen in generali & simpliciter quoad alios & quoad se. Ideo simpliciter manet & ipsum præceptū obligans et pro tunc, ut est cois regula doctorum, & in oībus præceptis similibus habet uerum hæc regula, & sic intelligitur cessante causa cessat effectus præcepti, quando s. causa cessat oīno secūdum quid & simpliciter & generaliter ut ait Richardus in 4. dist. 4. & retert sum. Siluest. tit. furtū, q. 15. ibi uideatur. ¶ Secundum punctum est quomodo intelligatur præfata cōpaternitas prohibita, & dico secundum expos. sine tit. cap. 11. quod ex ui regulæ prohibetur cōpaternitas quorumcumq; in baptismo & confirmatione. & concordat Hug. eod. cap. Sed an similiter intelligatur præfata cōpaternitas tā de tradendo sacramentum, quā de tenendo suscipientē sacramentum? Respondeo quod ex ui regulæ solū intelligitur prohibita cōpaternitas quæ cōtra hitur de tenendo suscipientē sacramentum, & præcipue sacramentum baptismi. ratio, quia generaliter & proprie tales tenentes dicuntur cōpatres, non autē tradentes sacramentum. Nunc autē utendum est uocabulis secundum propriā significationē & consuetam acceptionem. maxime ubi de mente legislatoris oppositum non constat.

constat & dum oppositum non approbatur, per consuetudinem seu usum cōm, ergo ad hoc expresse declaratio capituli ge. Meclinen. anno do. 1499. & habetur in tab. Vic. ge. ubi sic habetur: & cum in regula prohibeatur ne fratres fiant cōpatres uirorum, & c. intelligendum est quoad eleuationē de fonte baptismatis, non quoad baptismationem, hæc ibi. Sed hiis non obstant, notandum, ut et refert Bona. cap. 11. quod de iure cōi nt habetur 16. q. 1. placuit, prohibetur oībus religiosis baptizare & facere cætera parrochi alia officia, ut de hoc potest uideri in summissis Sum. Ang. tit. religiosus, f. 67. & c. & forte sic intellexerunt expos. sine ti. Hug. Bartho. Pis. cap. 11. dicētes quod præfata cōpaternitas intelligitur prohibita nobis etiā de tradendo sacramentum quod limita ut dictum est, quia quoad tradendum sacramentum est prohibitum nobis de iure ecclesiastico tantum, quoad tenendum autē seu leuandum de fonte baptismatis prohibetur ex ui regulæ. Insuper notandum quod prædicta prohibitio ecclesiæ de non baptizando intelligitur extra casum necessitatis extremæ probabiliter imminentis. Nā in tali casu, s. in articulo mortis probabiliter imminentis bene potest, imo & tenetur frater noster baptizare, si nullus alius sacerdos esset qui uellet baptizare, quia extrema necessitas caret lege, et lex charitatis iubet in tali casu prouidere de remedio ad salutem necessario quale est baptisma: & contra hoc nullum ius præcipere potest. Et expresse hoc dicunt Hug. & Bar. Pis. ubi sup.

☞ DE EVNTIBVS INTER Sarracenos & alios infideles, Cap. XII.

QUicunque fratrum diuina inspiratione uoluerint ire inter sarracenos & alios infideles petant in de licentiā à suis ministris prouincialibus. Ministri uerò nullis eundi licentiā tribuāt

nili eis quos viderint esse idoneos ad mittendum. Ad hæc per obedientiam iniungo ministris vt petant à domino Papa vnū de sanctæ Romanę ecclesiæ Cardinalibus qui sit gubernator protector & corrector istius fraternitatis: vt semper subditi & subiecti pedibus eiusdem sanctæ Romanę Ecclesię stabiles in fide Catholica, paupertatem & humilitatem & sanctum Euangeliū domini nostri Iesu Christi quod firmiter promisimus obseruemus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre confirmationis infringere uel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. Datum Laterani tertio Kalend. Decemb. Pontificat. nostri anno octauo

Vo ad prædictum cap. notandum quòd in hoc 12. cap. agitur de pertinentibus ad nostre religionis supererogatoriam, consumatamq; perfectionem ad quam supererogatorie ordinatur. Secundo agitur de pertinentibus ad eius stabilem firmitatem. Primum tangitur ibi (quicumq; fratrum uoluerint ire) Secū dum ibi (ad hæc per obedientiam iniungo mi. ut petant licentiam à domino Papæ &c.) Quoad 1. ergo notandum secund. expos. si-
ne tit.

ne tit. quòd hic s. quicumq; fratrum diuina inspiratione uoluerint ire inter sarras. &c) agitur de fine ad quem abundantius & supererogatorie hic noster ordo præ cæteris ordinatur, ut s. non solum fideles, sed & infideles uerbo & exemplo trahat ad fidem & obsequium Christi. Sicq; hic dans formam hoc faciendi uidetur beatus pater Franciscus non solum id concessisse sed & cõsuluisse & præuidisse faciendum. Sicut & Apostoli primo in Iudæa deinde in gentibus prædicarunt, sic post prædicationem fidelium supra 9. cap. indictam, iã ad infidelium conuersionem hic tandē nobis esse transeundum regula nostra conformiter ad uitam Christi nos informat, ut sic per ordinem nostrum ois Israel saluus fiat: quod & figuratur Apocalip. 6. & 7. in apertione 6. signaculi sexti angeli habetis signum Dei uiui. i. Francisci stigmatizati, secund. Bonauentu. qui 6. anno suæ conuersionis iuit ad sarracenos. Rursusq; 13. anno iuit ad Soldanum, nimirū quia sub 13. centenario à passione Christi hoc cepit impleri in cuius figura & 13. die à natiuitate Christi Christus gentibus in tribus magis apparuit. & 13. anno à passione sua misit Paulum & Barnabam ad gentes, hæc ibi. & concordat Hug. 12. cap. dicens, quòd hic docet nos b. pater Franciscus ad conuersionem gentium & fidem propagandam anhelare, & secū dum Bonauen. in martyrio consummare. Et hoc sumitur ex Math. 10. Ecce ego mitto uos sicut oues inter lupos &c. & Christus elegit 12. Apostolos & misit prædicare &c. Math. 10. & Luc. 10. designauit dominus & alios 72. discipulos, & hoc quoad primum. Quoad secundum autem prouidetur de protectore petendo, & habendo ne declinetur ab obedientia Rom. aut à uia Euangelica promissa. Et in toto hoc 12. cap. solum est unicum obligatorium ex ui regula, ibi (& hæc per obedientiam iniungo ministris &c.) ut patebit latius in quæstionibus. Ideo ad maiorē declarationem omnium, ponuntur tres quæstiones subsequentes.

Quicumque fratrum diuina inspirati uoluerint ire inter sarracenos, &c

QVAESTIO I. Quæritur, Volentes ire inter infideles qui & quales & quomodo debeant & possint ire & licentiariseu mitti, & per quos, & ad quid, & quō non?

Respon-

Respondeo per tria puncta. Quorum primū est, Ex vi regulæ nulla specialis obligatio est fratribus min. subditis ad eundū uel non eundem inter infideles, nec ad petendum licentiā ad hoc à suis min. pro. Similiter nec est obligatio ministris ad licentiandum seu mittendos aliquos fratres ad infideles, sed solum est informatio & consilium ex ui regulæ: ex iure autē coi seu diuino est obligatorium in casu. Probatur 1. pars, s. quod nec subditis, nec ministris est obligatio ex ui regulæ, patet, quia Clem. 5. non cōputauit inter obligatoria æquipollentia. Nec ponitur uerbum præcepti, aut habentis uim præcepti in regula ipsa, ut patet clare. ergo non est ullo modo obligatorium ex regula, tam antecedens quā consequentia patet ex dictis sup. r. c. q. 1. Quod autē ex ui regulæ solū sit informatio & consilium tā subditis quā prælati tam uolentibus, quā mittentibus aut licentiantibus eos quō circa hæc se debeāt habere, patet ex forma ipsius regulæ: quæ cum non præcipiat, ergo cōsulit & informat ad sensum proxime dicendum in secundo puncto. Quod autem sit obligatorium ex iure coi quoad subditos uolentes ire, ne s. uadant apostatæ aut sine licentia. Similiter est iuri coi obligatorium ipsis ministris quod nō mittant nisi idoneos, & et mi. obligatorium ex iure diuino seu naturali. Ne mittant in idoneos seu ineptos & quod non retrahant aut quod non negent licentiā idoneis seu aptis ad id sine causa rationabili. quia à consiliis Christi implendis & à profectu fidei & cōuersione infidelium nullus pōt licite retrahere quenquā idoneum ad id sine causa rationabili. Similiter prælatus tenetur ineptos ad ædificationem turris spiritualis ædificii, non expositione periculo ipsorum aut irrisione fidei &c. quia hiis oībus tenetur ex officio præcauere quoad suos subditos, ut est coi s. doctrina sctōrum. Sicquā patet quomodo est obligatorium & quo iure s. ecclesiastico & diuino. Ecclesiastico quidē subditis ne uadant sine licentia aut apostatæ quācumquē diuinitus inspirentur. Prælati autem, s. min. provincialibus est obligatorium iure diuino, ne s. licentient aut mittant idoneos: & ut non negent licentiā idoneis uolentibus ire sine causa rationabili, ex regula, aut solum est cōsiliū & instructio ad prædicta utriusque, s. subditis & prælati. Et concordat Spec. ff. 14. & 17. quibus ff. 17. dicit quod hoc ultimū quoad min. s. quod nullis eundi licentiā

tribuant nisi &c. potest dici quod sit obligatoriū ex regula, quia uidetur inhibitorium. Sed certe melius dicitur ut dictum est quod non est obligatorium ex regula: nec est inhibitorium præceptum ex regula, quāuis negatiue ponatur, quia si esset obligatorium certe Clem. 5. id expressisset inter alia æquipollentia negatiua quæ ipse expressit de non equitando, de non portando calciamenta, de nō habendo plures quā duas tunicas sine necessitate, de non prædicando in episcopatu alicuius Episcopi &c. ergo cum non expresserit istud cum aliis æquipollentibus excluditur ab obligatione ex quo alias ex litera non constat esse præceptum aut habere uim præcepti ut dictum est, & manet ex ui regulæ consilium seu admonitio & informatio, sicut & illud 10. cap. (& non curent nescire literas discere) & sicut illud 7. cap. quod min. non conturbentur propter peccatum alicuius, &c. ergo teneatur ut dictum est. Quod si obijciatur quod expos. sine tit. & expos. sanctorum patrum 12. cap. & aliqui alii dicunt quod hoc est præceptum ex ui regulæ. Respondeo, sunt limitandi sic, s. quod sunt præcepta ex iure ecclesiastico uel diuino, sed tradita in regula, ut informatio seu monitio & cōsiliū ex ui regulæ, ut dictum est alias eadem facilitate explodam eorum dictum quia & sine fundamento id dicunt.

Secundum punctum est, ad quem sensum intelligitur esse obligatorium subditis & prælati ex iure ecclesiastico uel diuino ut dictum est. & dico 1. quoad subditos est præceptum iure ecclesiastico ad hunc sensum, quod s. quantumcunquē idonei & diuinitus inspirati non uadant apostatæ aut sine licentia debita. Debita autē licentia tunc est, quando habetur à prælati qui illā dare possunt ut in ordine nostro sunt min. prouin. & similiter quando debito modo petitur aut habetur, s. humiliter & cum debita examinatione seu approbatione ipsorum licentiandorum. Quod ideo dico, quia ut ait Hug. desiderio martyrii aut utilitatis aliorum nō præcipiuntur, sed prudenter agendum est. Mortem enim pro Christo & appetere & fugere debemus, sed ordinate: qui enim adeo sunt ordinata sunt. Melius enim est in paruis proficere quā in magnis deficere, hæc ille. Insuper si non inspirat cōiter stante lege agere contra suam legem aut contra præcepta seu contra obedientiā promissam, adeo si quis frater etiam idoneus inspiratus sit ad eundem

CAPVT XII.

dum inter infideles causa martyrii aut conuersionis eorū tenetur debitam petere & expectare licentiā. quòd si sine rationabili causa manifeste ei denegetur licentia talis à prælato, tunc si cōstat manifeste de irrationabilitate causæ denegationis licentiæ & constat ipsum esse oīno idoneum ad talē uiam iater illos infideles, & monere diuinitus ex bono zelo ad id, tunc petita hūiliter & debito mō licentia à suo min. prouin. & si non obtenta pōt opus consilii diuini & regulæ adimplere eundo ad infideles pro martyrio, uel &c. (ut sup. c. 10. q. 6. in simi iibus dictum est) & facit ad hoc. licet de reg. sed caueāt subditi in hoc, quia uix concurrūt oēs istæ conditiones ut quis possit licite de petita solum licentia ire: & temere quis id faciet, nisi ubi manifeste de prædictis oibus conditionibus constaret, quòd uix ut dixi cōtingeret. & ideo b. pater Franciscus specialiter dicit, quòd etiam si qui diuina inspiratione uoluerint ire inter infideles, petant licentiam &c. Dico secundo quoad ipsos min. quòd lege diuina tenentur negare licentiam ineptis aut inidoneis ad id, secundum iudicium rationale ipsorum ministrorum, ratio quia ex officio suo tenentur providere saluti suorum subditorū ne exponantur periculo aut ruinæ ut supra secūd. Hug. dictum est, & ut provideant irrisioni infidelium quæ contra nostram fidem & dei honorem ex tali illorum ineptitudine probabiliter potest prouenire. Ideo ait regula min. uerò nullis (ineptis) eundi licentiam tribuant. Similiter tenentur ministri concedere licentiam iis quos secundum suum rationale iudicium uiderint idoneos ad id. itaq; sine rationabili causa non possunt negare eis aut eos retrahere ab opere tam perfecto & utili & honorifico ad dei gloriam, sicut nec ab impletione consiliorum sine causa legitima retrahere non potest, quia non habent potestatem in destructionem &c. ut sup. c. 10. q. 6. dictum est, & q. 7. etiam habetur de hoc. ideo ait regula (nisi eis quos uiderint esse idoneos ad mittendum) quia s. talibus est concedenda licentia ut dictum est. Et notandum quòd sicut min. non possunt negare licentiam idoneis uolentibus ire inter infideles ex desiderio martyrii &c. ut dictum est. Ita non possunt eos cogere nolentes ire, quia hæc est licentia regulæ uolentibus, & non potest hoc opus heroicum imponi nolentibus, etiam si sint alii idonei &c. ut sup. c. 10. q. 2. dictum est, &c.

QVAESTIO II.

tribuant nisi &c. potest dici quòd sit obligatoriu ex regula, quia uidetur inhibitorium. Sed certe melius dicitur ut dictum est quòd non est obligatorium ex regula: nec est inhibitorium præceptum ex regula, quia si negatiue ponatur, quia si esset obligatorium certe Clem. 7. id expressisset inter alia & qui pollentia negatiua quæ ipse expressit de non equitando, de non portando calciamenta, de non quia ut ait Hug. desiderio martyrii aut utilitatis aliorum non præcipiantur, sed prudenter agendum est. Mortem enim pro Christo & appetere & fugere debemus, sed ordinate: qui enim adeo sunt ordinata sunt. Melius enim est in paruis proficere quàm in magnis deficere, hæc ille. Insuper s. non inspirat cōter stante lege agere contra suam legem aut contra præcepta seu contra obedientiā promissam. Ideo si quis frater etiam idoneus inspiratus sit ad eungatorium subditis & prælatis ex iure ecclesiastico uel diuino ut dictum est. & dico 1. quoad subditos est præceptum iure ecclesiastico ad hunc sensum, quòd s. quantumcunq; idonei & diuinitus inspirati non uadant apostatae aut sine licentia debita. Debita autem licentia tunc est, quando habetur à prælatis qui illā dare possunt ut in ordine nostro sunt min. prouin. & similiter quando debito modo petitur aut habetur, s. humiliter & cum debita examinatione seu approbatione ipsorum licentiandorum. Quòd ideo dico peccatum alicuius, &c. ergo teneatur ut dictum est. Quòd si obijciatur quòd expos. sine tit. & expos. sanctorum patrum 12. cap. & aliqui alii dicunt quòd hoc est præceptum ex ui regulæ. Respondeo, sunt limitandi sic, s. quòd sunt præcepta ex iure ecclesiastico uel diuino, sed tradita in regula, ut informatio seu monitio & cōsilium ex ui regulæ, ut dictum est alias eadem facilitate explodam eorum dictum quia & sine fundamento id dicunt.

Secundum punctum est, ad quem sensum intelligitur esse obligando plures quàm duas tunicas sine necessitate, de non prædicando in episcopatu alicuius Episcopi &c. ergo cum non expresserit cōter) uel etiam propter quemcunq; honestum finem uel modum eundi utilem conuersioni aut profectui ipsorum infidelium, aut propter obsequio sam associationem prædictorum. Et cū hiis concordat etiā Hug. & prima reg. b. p. nostri Francisci in c. 6. ut idē Hug. refert. propter has ergo cās fratres ad eas prædicto mō idonei debent iudicari, & de licentia mi. pro. ire & mitti, ut dictum est

Ad hæc per obedientiam iniungo vt petant à domino Papa vnum Cardinalem.

QVAESTIO II. Vtrum sit obligatorium petere protectorem ordinis & quomodo & ad quid valeat. Respondeo per duo puncta. Quorum I. est, Obligatorium ex vi regulæ mi. duntaxat petere seu procurare à sede Apostolica unum Cardinalem protectorem ordinis, patet quia regula expresse sub præcepto hoc eis specialiter imponit. Et possunt illum procurare ministri præfati uel in generali uel in particulari (ut ait Hug.) & cõcordat expos. sanctorum patrum. immo in defectu aliquorum tenentur alii supplere, s. petere seu procurare ut dictum est. Sicut in obligationibus generalibus tenentur alii aliorum defectus supplere ut est cõs regula & doctrina sanctorum, super illud Gen. 1. Crescite & multiplicamini, &c. Et hoc assumpsit b. p. Franciscus ex Math. 7. Similis est uiro sapienti qui ædificauit domum suam supra firmam petram. Et alii ordines mendicantes, quibus ex regula ipsorum nõ obligentur ad hoc, tamen in hoc nos imitando etiam procurant suos protectores habere. ¶ Tertium punctum est, Ad quid ualeat præfatus protector, seu quid potest. Et ad hoc dico quod in ipsa regula hoc ostenditur (ut ait Hug. & Bar. Pis. & Ser. conf. q. 107.) s. ut sit gubernator ordinis in promotione bonorum. protector ut pater ab aduersariis defendendo, corrector malorum eo modo, & cum limitationibus proxime ponendis. Nam notandum quod prædictus tres actus non potest protector exercere uniuersaliter in omnibus casibus, sed solum in tribus etiam expressis & specificatis consequenter in ipsa regula & Papalibus decretis. Primo quidem, si cõitas ordinis pedibus sanctæ ecclesiæ in uera obedientia subiecta non esset (& sic ait regula) ut semper subditi & subiecti pedibus eiusdem sanctæ ecclesiæ, contra scissuras scismatum. Secundo, si ordo non esset stabilis in fide Catholica, & ideo ait regula (stabilis in fide Catholica) contra errores, contra fidem. Tertio si regulam fundatam in Euangelio à nobis promissam ordo communiter non seruaret, neque remediũ apponere curaret. Ideo ait regula, (paupertatẽ & humilitatem &c.) contra cõs ordinis transgressores impuri.

impuritateque culpabiles notabiliter contraregulam. In aliis autem casibus non se potest intrinsece protector præfatus ullo modo. Sed neque in istis prædictis potest relaxare contra regulam aut Euangelii puritatem, sed pro conseruatione non pro destructione est prædictus protector. Et hoc adhuc non nisi quando cõitas ordinis uel cap. g. in prædictis deuiaret. Et hoc innuit regula ubi sup. & cõter dicunt expos. signanter expos. sine tit. & Bar. Pis. & Seren. cõscient. q. 107. & Hug. &c. Et hoc idem decreuit Greg. 11. & Six. 4. f. 73. ff. 137. prohibens protectorem prædictum se intrinsece in ordine ad destruendum, mutandum, concedendum, ordinandum uel corrigendum &c. nisi in tribus casibus prædictis. Et hoc quando ipso rum fratrum cõitas uel cap. g. ab aliquo prædictorum deuiaret. quod autem aliter fieret irritum est & inane. Et insuper statuit quod fratres prædicti ordinis recurrentes ad protectorem tanquam ad prælatum pro licentiis uel aliis consimilibus puniantur grauiter, & priuatio quæ ipso facto ibi infligitur, non ualeat, tum quia ipse Six. 4. postea reuocauit tales censuras, ut sup. c. 11. q. 2. in 3. puncto, & q. 3. dictum est. & Iulius 2. ff. 255. & ff. 88. & fff. b. 8. Item prædicta omnia confirmat etiam sub excoicatione ipso facto & sub priuatione actuum legitimorum & officiorum ipso facto, præcipiens omnibus fratribus ordinis, ut prædicto protectori obediant in prædictis tantum quæ ad suum officium spectant, derogatis quibuscunque literis in contrarium. Sed notandum quod ista coicatio & priuatio ipso facto lata per Iulium bene ualeat nec reuocatur per Six. 4. prædecessorem suum, ut patet ex forma ipsorum priuilegiorum. Ex quibus omnibus prædictis patet (ut ait expo. sine ti. c. 12.) quod hæc regula redit finaliter ad obedientiam Apostolicam et Euangelium, unde inceperat sup. 1. cap. dicens, reg. & uita fratrum min. hæc est, &c. sicque à Christo incipiens, ad ipsum tandem redit, qui est alpha & omega & in 12. capitulis suis tanquam corona 12. stellarum in capite mulieris, s. ecclesiæ amictæ sole eam illustrantium Apoca. 12. ecclesiam ipsam adornat, & coram deo & hominibus gloriosam facit. Et sic hic est finis regulæ, quod subsequitur enim, s. Nulli ergo omnino hominum &c. uerba sunt Papæ Honorii 3. regulam confirmantis.

Nulli ergo omnino hominum &c.

¶ QVAESTIO III. Quæritur de regulæ confirmatione, & quæ declaratio Nic. 3. debeat legi, glossari, &c. Respondeo per duo puncta, Quorum primum est, Regula hæc fratrum minor. est confirmata solemniter in ecclesia, patet hic per Honorium 3. cui sunt omnia hæc uerba, Nulli ergo omnino hominum & cæ. usq; finem, & habetur in 3. tract. lib. ordinis fo. 1. post ea etiam à Nic. iterum confirmat in 2. tract. lib. ordinis fo. 1. & in sua declaratione exiit, quæ habetur fo. 4. & c. & in lib. 6. tit. de uerb. sign. & per multos alios Pontifices. Ideo grauitèr peccant detractores ipsam regulam & eius declarationes & fratrum conuersionem regularem quasi trienio bestialiq; dentium ordine Dani. 7. lacerâtes. Quiquidem id attentare præsumentes, indignationem omnipotentis dei &c. ¶ Secundum punctum est, quod quàmuis dominus Nic. 3. in sua declaratione exiit, in fine præcipiendo dederat modum legendi glossandiq; prædictam suam declarationem super hanc regulam & prohibuerit, ne quis contra hanc regulam & declarationem suam male loquatur ullo modo publice uel occulte sub excommunicatione in contra facientes, & sub aliis pœnis. Tamen dominus Iohannes 22. in decretali, quia nonnunq; omnes has prohibitiones & pœnas prædictas per Nic. 3. tam latas q; comminatas, & aliorum effectus suspendit & reuocauit. Sed & insuper addidit hæc imitationem dicens, per suspensionem autem huiusmodi nequam licentiam intendimus impartiri, quod contra regulam fratrum minor. dogmatizare, scribere, seu determinare, prædicare, seu prauè loqui liceat publice uel occulte: quinimo hæc omnibus & singulis auctoritate prædicta districtius inhihemus, hæc ibi. & sic patet quod, ut ait Petrus Ancharra. & Zabarell. super Clem. exiui. iam bene potest declaratio Nic. 3. glossari aliter q; ipse prohibuit, dummodo caueatur deprauatio aut mala loquutio contra eam aut contra regulam fratrum minor. Maxime quia postea Bonifacius 9. fff. 118. & alii Pontifices sub excommunicatione ipso facto prohibuerunt quenq; asserere nostram religionem non esse in statu perfectionis, ut de hoc supra in introductione q. 2. dictum est latius. ibi uideatur.

¶ Explicit tractatus super regulam fratrum Minor. absolutus Anno 1551, 3. Iulij.

Incipiunt annotationes quædam in compendium priuilegiorum fratrum minor. & aliorum mendicantiũ ultimo impressum æditæ ab eodẽ autore à quo & præcedens tractatus Anno Domini 1539. die uerò 1. mensis Iulij. Procedunt autem istæ annotationes eodem modo super eosdem titulos seu dictiones & paragraphos, quomodo & ipsum compendium profecquitur.

¶ Absolutio ordinaria quoad fratres.

¶ QVAD s. 1. notandum quod Gregorius 9. fol. 116. concessit nobis in principio ordinis, quando non habebamus tot priuilegia, neq; tantam auctoritatem habebant nostri prælati, tunc inquam concessit quod possumus beneficium absolutionis & dispensationis cum oportuerit recipere ab Archiepiscopis & episcopis nostræ diocesis in qua sumus. Sed quia iam multum auctoritatis est in nostris prælati sicut & in ipsis diocesani & adhuc maior quoad aliqua: & quia per pontifices successores prohibitum est nobis absolui & dispensari per alios quàm per nostros prælatos, uel de eorum licentia intra seu extra ordinem (ut habetur in eod. compendio. hoc eod. tit. s. 21. s. & 22. s. 36. & tit. exemptio. s. 5. l. deo iam parum ualet præfatum priuilegium Greg.) nisi forte quando minor. prouin. aut gen. cõcederet licentiam suo subdito ut absolueretur à censuris aliquibus seu dispensaretur per tales diocesanos, uel per alios uirtute aliquarũ bullarum potentium absolueret aut dispensare. ut hoc concessit Clem. 4. & Sixt. 4. fol. 53. ff. 142. ut habetur in compendio tit. exemptio, s. 5. & Leo 10. fff. 124. fff. 48. & Innoc. fff. 79. ff. 264. & habetur in
AAA compendio

compendio hoc eod. tit. absolutio ordin. quo ad fratres §. 22. §. 36. Dixi notanter (forte) quia dubium est inter doct. canonistas ut patet in siluest. tit. exemptio, §. 10. & tit. absolutio §. §. 2. & c. & in aliis summistis, utrum exempti, quales nos sumus, possumus in casu subiicere nos ordinariis in nostrum fauorem, ut in casu præfenti: & licet sint opiniones in hoc propter quod dixi forte, tamen tam uirtute præfati priuil. Greg. 9. quàm aliorum supra allegatorum, uidetur quòd id possumus (ut dictum est) de licentia prædictorum prælatorum nostrorum: & ad hoc etiam facit priuil. Eug. 4. concessum monachis sancti Benedicti, ut habetur in compend. tit. dispensatio. §. 25.

Quoad §. 5. notandum an guardiani possint sibi eligere confessorem ubicunq; sint, etiam in conuentibus aliorum guardianorum, sicut & alii prælati possunt per c. fin. de pœnitentiis & remis. & an per cap. prouinciale uel generale, uel per superiores possit ab eis tolli hæc licentia seu concessio iuris cõmunis, latius dicendum est infra tit. accedere ad monasteria, in fine ibi uideatur, & hic in hoc fo. super §. 7. habetur.

Quoad §. 7. quoad id quod ibi dicit collector fo. 3. quòd præfata auctoritas concessa per Clem. 4. nostris min. & eorum commissariis & custodibus, quoad absolutiões & dispensationes fratrum, extenditur in mari magno prædicatorũ ad priores conuentuales & eorũ uicarios & c. notandum quòd postea fuit hoc per Sixt. 4. ipsis prioribus cõuentualibus & eorum uicariis ablatum in bulla aurea, & postea per eundem Sixtũ 4. ff. 19. ut habetur in eodem compendio tit. absolut. ordin. quo ad fratres §. 34. hoc fuit aequaliter, sed non omnino amplius concessum ipsis prioribus conuentualibus eorumq; uicariis pro toto ipsorum ordine. Sed tandem postea idem Sixt. ff. 74. & ff. 19. hoc idem ampliuic & concessit omnino ipsis prioribus conuentualibus & eorum uicariis quod possent absoluere & dispensare sicut poterant uirtute maris magni supradicti ante restrictionem bullæ aureæ. Sed solum concessit prioribus conuentualibus & eorum uicariis obseruantia Hispaniæ & Lombardiæ, quàmuis collector dicat quòd (regnum Castellæ & Legioni tantũ) sed ut dixi obseruantia Hispaniæ & Lombardiæ, id concessit Sixt. 4. ut patet ff. 19. ff. 74. &

& in eodem compendio hoc eodem tit. infra §. 33. habetur, nisi forte pro eodem collector accipiat regna Castellæ & Legionis, & regna Hispaniæ & Lombardiæ, & ego nõ uideo rationem ad id. hoc ego dixerim, quia uirtute communicationis priuilegii factæ per Iulium 2. ut habetur tit. communicatio priuil. §. 13. solum habent auctoritatem absoluendi & dispensandi secundum mare magnum cum fratribus, guardiani & præsidetes nostrarum domorum obseruantia regni Hispaniæ & Lombardiæ: & ibi bene dicit collector quòd nomine uicariarum solum debent intelligi quoad nos præidentes nostrorum conuentuum propter carentiam guardiani, ut etiam iterum idem dicit, tit. uicarius, §. 5. Item ibidem dicit collector, quòd si præfata potestas limitetur prædictis guardianis aut eorum uicariis seu præsidentibus domorum communicatã nobis ex mari magno prædicatorum, nisi ad hoc habeatur auctoritas Papæ. Sed an superiores prælati seu capitula nostra habeant ad hoc auctoritatem Papæ, dic quòd generaliter id non habent, nisi specialiter à Papa habeatur in casu, aut quando capitulum gen. celebrandum est, aut alias, & quoad reuocandum uicis oracula in cap. gen. uel prouinc. ut habetur in compendio tit. priuilegia fratrum, §. 26. uel si quis abutere tali priuilegio Apostolico, quia generales min. possent suspendere illud quousq; consulat Papam, ut habetur in compendio eod. tit. §. 9. Ex quibus etiam patet nostrum intentum, quòd sine auctoritate Papæ nullus potest tollere prædictum priuilegium aut concessionem Papæ: & quia in quolibet fere cap. gener. ordinis nostri habetur specialis auctoritas Papæ ad omnia ibi ordinanda, ideo standum est statutis prædictorum capitulorum gener. nisi oppositum constet, & non temere innitendum est priuilegiis generalibus circa hoc & circa alia eiusmodi. Et credo similiter standum esse ordinis consuetudini iam præscriptæ & approbatæ, nisi ubi de speciali Papæ prohibitione aut priuilegio in oppositum sufficienter constaret.

Quoad §. 22. notandum quòd idem Leo 10. fff. 124. idem prohibuit Augustinens. quòd si etiam uirtute quarumcunq; bullarum aut cruciatarum nullus frater ipsius ordinis possit absolui à censuris seu pœnis incurtis, nisi secundum statuta & mores seu

ordinis, nisi per suos prælatos, aut nisi secundum statuta & consuetudines sui ordinis, & non per alios quoscumque, nec extra ordinem sine licentia magist. gen. uel pro. eorum, alias est irritum, & inane si secus fiat: & uideatur an hoc priuilegium possit communicari nostris min. gen. & prouin. in fauorem eorum & nostræ obseruatiæ & Innoc. 8. ffff. 79. ff. 264. idem prohibuit eisdem Augustinens. ut habetur in compendio hoc eod. tit. §. 36. Sed de hiis cruciatis seu buillis latius infra tit. cruciata. §. 4. & 5.

Quoad §. 28. ibi collector dicit quod Eug. 4. concessit prædictam facultatem confessoribus, de qua ibi loquitur cum onere dicendi 7. psalmos pœnitentiales &c. quàmuis non alligauerit tales confessores ad petendum licentiam à suis superioribus. Tu dic quod, ut patet ffff. 102. dominus Eugenius 4. non imposuit tale onus 7. Psalmos ipsis confessoribus, quàmuis imposuerit aliis fratribus ad gaudendum aliis gratiis concessis ab eod. ut habetur in prædictis compendio eod. tit. §. 10. Ideo sine tali onere & sine alia licentia possunt præfati confessores uti tali facultate de qua agit Eugenius 4.

Quoad §. 36. uid. etiam ea quæ supra §. 22. annotata sunt.

Quoad §. 37. notandum quod Sixt. 4. fo. 98. littera R. in primo libro ordinis tract. 2. declarauit & etiam extendit.

Hanc concessionem Eugenii quoad omnes utriusque sexus eiusdem ordinis Carmelitarum professores.

Quoad §. 28. ubi collector resoluedo dicit quod nostri min. gen. & prouin. & illi quibus ipsi commiserint, possunt absolueri & dispensare secundum mare magnum, &c. Adde & tu quod custodes id possunt, ut expresse habetur in mari magno, & per communicationem fratrum prædicatorum, ut dicit idem collector infra post §. 40. in 1. dubio. Adde quod & nostri guardiani & præfidentes domorum seu conuentuum nostrorum id similiter possunt in partibus Hispaniæ & Lombardiæ in nostra obseruantia, ut supra dictum est. sup. §. 7. nisi per prælatos auctoritate Apostolica id prohibeatur, uel nisi oppositum habeat consuetudo legitime approbata.

Quoad §. 40. uide etiam aliam concessionem Eug. 4. factam eisdem monachis sancti Benedicti in compendio tit. dispensatio §. 25. fo. 54.

Quoad

Quoad primum dubium quod collector fo. 6. ponit, ubi dicit quod potestas absoluendi & dispensandi est in generalibus & prouincialibus & custod. Adde & tu quod etiam est in guardianis & præfidentibus domorum nostræ obseruatiæ Hispaniæ & Lombardiæ secundum formam maris magni ordinis prædicatorum, per eorum communicationem: ut etiam ait collector in fine eiusdem primi dubii, & ut supra latius notatum est in §. 7. ibi uide. Quoad secundum dubium quod Collector fo. 6. pertractat uid. si uis in supplemento ffff. 1. &c. ubi latius id tractatur à quo Collector sumpsit breuiter & in sua sententia.

Quoad dubium tertium fol. 7. Vbi quærit an guardianus cui prouincialis committit suos casus, possit alteri committere, &c. Notandum ultra ea quæ ibi à Collectore dicuntur & bene. quod in tab. 20. Vic. gen. in 1. lib. ordinis in 3. tract. fo. 228. habetur sic Instituitur quod uniuersi confessores monialium familiæ nostræ habeant præfenti decreto semper actiue auctoritatem prælatorum super moniales in foro conscientiæ quoad causas & sententias: habeant similiter guardiani & eorum uicarii in absentia ipsorum guardianorum, hæc ibi. Et paulo inferius in sequenti tab. 21. Vic. gen. fo. 229. sic habetur, Declaratur quod illa clausula in tab. ca. gen. Albiens. præcedentis inserta, s. quod guardiani & eorum uicarii habeant auctoritatem prælatorum in foro conscientiæ, &c. sic debet intelligi, quod s. auctoritas per patrem prouincialem concessa guardianis, remaneat semper penes eorum uicarios, seu uicariorum uicarios, ipsis guardianis suum conuentum pro suis negotiis exeuntibus, hæc ibi. De quo nos latius egimus in supra dicto tractatu medulla fratrum min. cap. 7. q. 2. ibi uideat quæ uolet ampliolem declarationem super hiis.

Absolutio extraordinaria quoad fratres.

Quoad §. 9. ubi collector dicit quod non possunt fratres uti præfatis concessionibus Leonis 10. quoad absolutiones plenarias sine licentia suorum prælatorum &c. Notandum quod quoad lucrandum indulgentias, similiter quoad absolutiones à censuris secundum quod quoad hoc conceditur in ipsis priuilegiis, saltem in foro conscientiæ, bene possunt fratres uti præfatis concessionibus sine licentia suorum prælatorum. Nota autem quoad absolutio

tionem à casibus referuatis in ordine min. prouincialibus. quia sic declarauit Reuerendissimus pater, frater Franciscus de Angelis min. gen. in cap. prouinc. prouinciæ Castellæ Toleti celebrato anno Domini 1524. me præsentate, quòd erat intelligenda bulla seu concessio præfata: & quoad hoc ultimum de casibus referuatis, idem expresse ibidem dicit collector ponens aliam declarationem cuiusdam cap. g. de quo latius infra tit. cruciata, dicendū est, ibi uideatur. Videatur alia concessio Sixti. 4. facta confessoribus monialium pro intrantibus monasteria monialium sine dolo, ut habetur ffff. 96. concessione 33. & habetur in compendio tit. absolutio, quoad seculares 2. §. 9. & infra annotatur ibidem.

☉ Absolutio quoad seculares primo.

Quoad §. 12. notandum quòd potest forte aliquibus uideri quòd solum confessores præsentati secundum hanc formam Innoc. 8. de qua in ipso §. 12. agitur, habeant auctoritatem absoluedi & dispensandi concessam ibidem ab Innoc. 8. & non alii confessores præsentati secundum Clem. dudum. Sed saluo meliori iudicio, uidetur cuidam patri satis docto, & forte probabilis & uerius, quòd omnes confessores quomodolibet legitime aut debite præsentati habeant prædictam auctoritatem, modo sint præsentati secundum hanc formam Innoc. 8. modo secundum aliam communem secundum Clem. dudum seu secundum aliam debitam formam: & ratio est, quia ut in eod. compendio habetur immediate in §. 11. præcedente Sixti. 4. concessit omnibus debite præsentatis sine ulla distinctione quòd possint audire extra diocesim &c. & similiter ipse Innoc. 8. dicit, quòd confessores debite præsentati id possint (ut habetur in eo. compendio absolutio, specialiter de casibus referuatis, quoad seculares secundo fo. 12. §. 12. §. 13.) Item quia sicut declaratio primi casus excommunicationis, quem idem Innoc. 8. sub eodem contextu fecit (ut patet fo. 650. & ffff. 98. concessione 33. ut etiam habetur in eo. compendio absolutio, quoad seculares 2. in dicto fo. 12. §. 12. & §. 13. tangit omnes confessores quomodolibet debite præsentatos (alias enim esset absurdum aliter id intelligere, ut etiam communiter conceditur & tenetur) ergo similiter illa auctoritas dispensandi, debet intelligi concessa omnibus debite præsentatis secundum quamcunq; formam: quia & utrobique semper

dicitur ibidem ante & post (præfati confessores) & quòd confessores debite præsentati id possint, ut patet in compendio in dicto fol. 12. §. 12. §. 13. ex quibus omnibus patet de intentione domini Innoc. 8. esse quòd omnes præfati confessores quibus s. fit præfata declaratio primi casus referuati: qui quidem sunt omnes quomodolibet præsentati habeant auctoritatem absoluedi & dispensandi hic ab ipso concessam in hoc §. 12.

¶ Quoad §. 16. ubi circa concessionem Clem. 7. dubitat collector quomodo sit intelligenda & opinatur quòd sit intelligenda strictè sic, s. quòd confessor semel præsentatus non teneatur iterum in eadem diocesi se præsentare, & censetur præsentatus in eadem diocesi, &c. tu dic, ut dicit quidam pater in huiusmodi satis eruditus & fide dignus, quod debet intelligi late sic, s. quòd confessor semel debite præsentatus, non tenetur amplius præsentare in eadem diocesi, nec id alia quacunq; ad quam se transfulerit ad morandum ad tempus uel in perpetuum: sed iam censetur semper & ubique debite præsentatus: & ratio est, quia intentio impetrantis hanc concessionem fuit talis (ut ipsemet imperator dixit) & intentio Papæ concedentis conformatur intentioni impetrantis, nisi aliunde sit dolus, ut est cõis practica & reg. iuristarum

¶ Quoad §. 19. ubi collector innuit secund. multos docto. ibi ad legatos, quòd nos fratres min. per coicationem priuileg. nõ debemus neq; possumus uti illa gratia Urbani 4. concessa Carmelitis, si ipsi Carmeliti non utuntur illa: quæ opinio uidetur fundari in c. si de terra, de priuileg. & c. cum accessissent, de constit. & ff. de nundinis, l. 1. quæ refert etiam glos. 11. q. 3. priuilegium. Ex quibus oibus uidetur haberi quòd priuilegii perditur per non usum uel per usum contrarium, ut hic collector innuit se tenere secundum aliquos iuristas. Sed certe hiis nõ obstant. uidetur mihi pro ut etiam uidetur cuidam patri in huiusmodi satis erudito dicendum, saluo meliori iudicio, post Panorm. in dicto c. cum accessissent, quòd cum hoc indultum fuerit concessum coitati seu ecclesiæ (ut est religio Carmelitarum) & per coicationem nostro ordini minorum coicatur ex æquo, ac si nobis fuisset specialiter concessum. Ideo ergo non perditur, nisi legitimo tempore præscribatur, ut est casus in d. c. si de terra, & in c. accedentibus, de priuileg. ubi s. in c. accedentibus dicitur hoc tempus esse 40. annorum. & cum hoc etiam dico, quòd etiam oportet habere scientiam priuilegii,

& uoluntatem non utendi illo, ad hoc quod per non usum perdat
 tur, ut patet in d. cap. si de terra, in uerf. detrahere uoluistis) quæ
 omnia hic deficiunt: sicq; quoad fratres min. non est perditum
 priuilegium prædictum per non usum aliorum, s. Carmelitarum
 facit etiam ad hoc quod dicit Innoc. id d. c. accedentibus, quod
 s. particulares canonici bene possunt sibi præiudicare perdendo
 priuilegium per unicam contrariationem: sed ecclesiæ præiudica
 re non possunt quin possit ecclesiæ allegare nõ esse sibi sublatum
 suum priuilegium quod fuit perditum quoad particularem per
 sonam per unicam actum contrarium eiusdem personæ. & Pa
 norm. in d. cap. cum accessissent: etiam dicit in fine quod si unus
 utitur & non alter priuilegio multis concesso, non præiudicat nõ
 utens utenti: de quibus etiam Siluest. tit. priuilegium, s. xi. agit,
 concordans cum hiis. ergo licet aliqui fratres seu conuentus, seu
 prouinciæ ex uoluntate, seu etiam (quod minus est & nil præiudi
 cat) ex ignorantia ubi non essent tali priuilegio, uel contra illud
 fecissent non possent toto ordini seu aliis præiudicare. Quoad
 præscriptionem autem quod supra dixi hic deficere, notandum
 quod hoc ideo dixi, quia s. hoc priuilegium per communicatio
 nem & nouam cõcessionem factum est iam proprium nostro or
 dini minorum per plures summos Põtifices: Non dico ante hos
 xi. annos, sed & ante hos x. annos (nunc autem est annus domi
 ni 1539.) per Clem. 7. ut habetur in compendio tit. communica
 tio priuil. s. 19. fo. 37. & quæ nuis tunc esset nullum (quod non
 credo) tamen per talem nouam cõcessionem Clem. 7. integre
 reualidantur omnia: quia hæc omnia operatur confirmatio ex
 certa scientia, qualis fuit ista secundum Panorm. post Ioann. de
 Ligna in c. cum super d. cau. pos. & gloss. in d. c. cum audissent,
 quod etiam diffuse probat Sum. Ro. tit. absolutio 1. s. 122. & s.
 123. & hoc idem ponit Collector compendii, tit. concilium in fi
 ne, fol. 43. & tit. priuilegium, s. 33. fo. 143. quod s. possent uti
 priuilegiis suis, etiam si propter simplicitatem & iuris ignorantiam
 usi non fuerint retroactis temporibus, dummodo eis non sit
 per præscriptionem uel alias legitime derogatum, ergo.

Quoad s. 20. notandum quod ut clare patet ex supplemento
 fff. xi. concessione 36. auctoritas absoluedi ab omnibus à qui
 bus potest diocesanus concessa minimis per Sixt. 4. sine dubio
 se exten

se extendit ad seculares ut ibi patet, auctoritas aut dispensandi &
 cõmutandi uota non est concessa eisdem nisi quo ad fratres (quis
 collector hic dicat quod non potest de utraq; haberi certitudo ex
 litera ipsius priuilegii) Ideo tenendum est, quod super seculares
 fratres nil possunt dispensare aut commutare uota uirtute huius
 concessionis Sixt. 4. & ut ait quidam pater satis doctus & fide
 dignus, sic etiam respondit quidam Prouincialis minorum an
 no domini 1530. se hac gratia uti in absoluendo ab omnibus nisi
 sint Papæ referuata. Quo ad dispensandum autem seu commutan
 dum non extendunt manus quo ad seculares.

Asolutio spiritualiter de casibus refer uatis quo ad seculares secundo.

¶ Quo ad s. i. notandum, quod peccata pro quibus est indi
 cenda pœnitentia solemnis, sunt peccata enormia quæ ex consue
 tudine referuantur episcopis. Et quo ad hæc omnia solum expli
 cat Dominus Benedictus 11. in hac extrauaganti quæ habetur
 in hoc s. i. esse uoluntarie homicidas, falsarios, ecclesiarum immu
 nitatis & libertatis ecclesiasticæ uiolutores, & sortilegos à quibus
 non possumus absoluere secundum clem. dudum nisi ad hoc sit
 aliud priuilegium, ut hoc latius & bene explicatur in supplemen
 tiff. 9. 8. & 99. Notent etiam confessores quod mutilans aut mu
 tilationem mandans & consentiens non debent absolui, & multo
 minus homicida uoluntarius, nisi satisfactioe præmissa, ut habe
 tur 23. q. 8. si quis membrorum. & si uoluerit quis uideat latiore
 declarationem horum casuum Episcopialium in summis titulo
 casus, tit. confess. præcipue Sum. Ros. tit. confessor. i. s. 1. & c. s.
 sequentibus.

¶ Quo ad s. 9. notandum quod Sixt. 4. fff. 96. concessione.
 339. concessit quod confessores monialium sanctæ Claræ possint
 absoluere à sententiis latis eos omnes qui non maliciose, sed ex
 quadam leuitate seu curiositate intrauerint earum monasteria uel
 quarumcunq; aliarum religiosarum inclusarum, & hoc tam acti
 ue q̄ passiuè ipsis concessit. Quoad s. 12. & s. 13. uid. sup. absolutio
 quo ad seculares 1. s. 12. ut ibi notatum est. fo. 127.

☞ Circa absolutionis materiam repro- batio errorum.

¶ Quoad sol. 14. §. 3. notandum quòd Bonif. 9. fff. 118. excoi-
cat ipso facto omnes publice & temerarie docentes aut pertina-
citer asserentes quòd fratres ordinis prædicatorum non possunt
de licentia Papæ aut eius legatorum uel aliorum prælatorū ab-
soluere eis confitentes sine assensu prælatorum aut rectorum par-
rochialium ecclesiarū super hiis habito aut requisito, à qua excoi-
catione absolui non possunt, nisi sedi Apostolicæ se personaliter
repræsentent.

☞ Sequuntur quædã notabilia circa ma- teriam absolutionum. Tit. absolutio.

¶ Quoad fidem sol. 14. ubi collector in 1. notabili dicit secun-
dum Episcopum Abulens. quòd qui attentaret aliquem absolue-
re à peccatis quæ non audisset in confessione, peccaret mortaliter
& nihil operaretur. Tu dic quòd quis ego credã hanc opinionem
esse ueriores s. quòd non datur sacramentalis absolutio nisi de
peccatis sacramentaliter confessis sacerdoti, quàm opi. tenet Ger-
son. & alii grauissimi Doct. tenent oppositum quòd s. potest da-
ri & haberi sacramentalis absolutio in sacramento confessionis, etiã
de ablitis, ut etiam tenet & refert Gabriel in 4. dist. 17. q. 1. dub.
2. Ideo non est dicendum peccare mortaliter eum qui alterutram
opinionem sequendo faceret contra alteram opinionem, imò nec
uenialiter ex quo habet iustam causam sic opinandi & faciendi:
& uidetur ad hoc facere concessio facta ordini Sancti Ieronimi
quòd s. gratia quàm habet idem ordo ut fratres possint absolui
plenarie, intelligatur etiam de peccatis quocunq; tempore con-
fessis, licet tunc non confitentur, ut habetur in compendio tit. ab-
solut. extra ordinaria quo ad fratres §. 13.

¶ Quoad fo. 15. ubi in 3. notandum collector dicit quòd uirtute
concessionū aut bullarum quarūcunq; non possunt fratres nostri
ordinis à casibus reseruatis min. sine eius licentia seu auctoritate,
de hoc

de hoc dictum est sup. tit. absolutio. extra ordinem quoad fra-
tres sup. §. 10. & latius dicendum est infra tit. cruciata, ibi uideatur.

Accedere ad monasteria monialium

Quoad §. 4. ubi Nic. 3. conformiter ad Greg. 9. in sua declara-
tione prohibet nobis fratribus min. accessum ad loca exteriora
monasteriorū monialiū. Quæritur primo, utrum nobis sit etiam
prohibitus ex ui regulæ prædictus accessus: ad quod respondeo,
quòd hic est duplex opinio. Prima est multorum, & uidetur coi-
ter sic haberi & practicari quod s. ex ui regulæ solū est prohibitus
nobis ingressus ad præfata monasteria. Accessus autem ad præ-
fata loca exteriora non est nobis ex ui regulæ nostræ prohibitus
sed solū præcepto Papali seu ecclesiastico seu prælatorū nostrorū
Probant 1. s. quòd præfatus accessus nō est prohibitus nobis per
regulam, quia regula solum facit mentionem de ingressu, ut patet.
Itē Hug. cap. 10. uidetur id innuere quis nō clare, & tract. 10. plag.
paupertatis plag. 8. & 9. & specul. fratrum min. fff. 10. id expresse
tenet & multi alii & quidē satis docti sunt ad idem. Alia est opinio
quæ mihi etiam uidetur probabilis ualide, quòd s. ex ui regulæ &
de eius intentione prohibitus est nobis præfatus accessus ad lo-
quendum ad monasteria quorumcunq; monialium. ut sup. cap. 11.
quæ sti. 3. latius habetur, ibi uideatur. Secundo quæritur utrum
præfatus accessus ad loca exteriora monasteria monialium qua-
rumcunq; sit nobis prohibitus per Papam in hoc tempore. Re-
spondeo, hic est duplex opinio. prima est satis communis omniū
fere, & dicit quòd sic, ut patet per Nic. 3. & Benedictum. 12. ut
habetur in compendio tit. accedere §. 4. & §. 5. & non sunt reuocata
hæc per Six. 4. in sua declaratione fol. 22. ff. 106. quia secundum
hos sic opinantes solum loquitur ibi Sixt. reuocando prohibitio
& censuras ultra regulam æditas à Papa ut tenet collector in cō-
pendio tit. statuta ordinis §. 1. nec reuocata sunt per aliū successo-
rem ut patet, ergo. Secunda opinio, est aliorum dicentium quòd
præfatus accessus ian nō est nobis prohibitus per Papam uel per
ecclesiam. Ratio, eorum est, quia Sixt. 4. ubi sup. reuocauit prohi-
bitiones & censuras omnes ultra regulam æditas, non solum in-
tra ordinem sed & à Papa seu ab aliis quibusque specialiter pro
nobis, fratribus minoribus, quia si uidetur contineri in præfata

declarati one Sixt. 4. Quid horum sit uerius & tenendum sup. ca. 11. q. 3. latius habetur. Nam & adhuc manet prohibitio generalis Papalis seu ecclesie facta omnibus Christianis de cauendis familiaritatibus & frequentia monasteriorum quarum cunq; monialium quæ habentur in compendio tit. hoc s. accedere § i. & 2. & 3. & per Bonif. 8. lib. 6. de statu regula c. periculoso, ut habetur in compendio tit. clausura §. i. quia tales prohibitiones generales non reuocantur per Sixt. 4. sed solum speciales factæ pro nobis specialiter, ut hoc probabitur latius infra tit. ingredi §. 19. & titul. statim, quis quidam pater eruditus oppositum fuerit opinatus quo ad hoc. Similiter non reuocantur prohibitiones successorum post Six. 4. siquæ post hac fuerunt, quia par in parem non habet imperium. Similiter non reuocantur prohibitiones nostrorum prælatorum aut cap. g. & pro. quo ad hoc post Sixt. 4. & quia solum reuocauit præcedentia non futura post eum ut patet in prædicta declaratione seu priuileg. Sixt. 4. Ideo standum est caute & timorate præceptis & statutis ordinis, etiam si Sixtus 4. reuocasset omnia præcedentia, etiam si per regulam non esset prohibitus præfatus accessus, cuius oppositum probabile uidetur ut dictum est, & quo ad hoc uide quod proximè super §. 13. notatur subsequenter quid & quomodo circa hoc statutum sit nunc in ordine uide de hiis latius sup. cap. 11. q. 3. &c.

¶ Quoad §. 5. notandum, quòd illud statutum Benedicti 12. ponitur diminute ibi à collectore & melius ponitur ab eo in compendio tit. clausura. sic & nos paulò superius cap. 11. quæsti. 3. posuimus.

¶ Quoad §. 13. ubi collector resoluit concessionem factas nobis ad accedendum ad monasteria monialium adde & tu quòd tandem pro hoc tempore statutum est in cap. g. Tholosano anno 1532. hoc modo, Arceantur studiosissime fratrum accessus ad monialium & sororum loca, & nullomodo cum eisdem loqui possint, nisi à min. prouinciali licentiam in scriptis habeant, liceat tamen hospitii & celebrationis gratia ad huiusmodi loca accedere ubi fratrum Conuentus non sunt, hæc ibi. Notandum etiam quòd cõcessionem concedentes nobis accessum uel ingressum ad monasteria sanctæ Claræ bene possunt extendi ad alia monasteria monialium quibus eadē priuilegia cõcantur, utpote ad moniales Conceptionis

ceptionis & e contra. Dummodo sit omnino utrobique eadem ratio, puta quòd sint sub eadem clausuræ obligatione & sub eadem obediētia, ut sunt moniales sanctæ Claræ & Cõceptionis, quo ad ingressum erit idem iudicium. Non autem quo ad moniales sancti Dominici, etiam si habeant uotum clausuræ ex quo non sunt sub eadem obedientia, quo ad accessum, aut uidetur idem iudiciū & eadem ratio. Et ratio horum est, quia ubi est eadem ratio ibi & idem ius, ut habetur in L. illud, ff. ad legem aquil. & not glo. in cap. maiores, extra de baptis. super uers. in cõsimilibus, quòd notetur pro cõcationibus priuileg. ut hoc notauit quidam pater satis eruditus in huiusmodi.

¶ Quo ad idem fol. 17. ubi collector dicit duo: primum, quòd superior qui debet dare licentiam fratri ad præfatum accessum, debet esse prælatus proprius fratris ipsius cui conceditur licentia, & non alius in cuius contractu est hospes. Secundo dicit ibidem paulo inferius quòd non obstantibus supradictis concessionibus Papalibus standum est statutis nostrorum cap. generalium & prouincialium circa hoc, hæc ille. Quoad primum de licentia prælati proprii &c. dic quòd hoc est uerū regulariter & uniuersaliter & stando in rigore ipsorum priuilegiorum. Sed quia consuetudo est optima interpres legum humanarum & præualet ipsis legibus (ut est cõs regula iuristarum & theologorum) & in ordine nostro est consuetudo quòd dum frater hospes est in conuentu alterius prælati, seu in aliena prouincia tenetur illi obedire, saltem in pertinentibus ad gubernationem exteriorum actuum, & reputatur ille pro tunc suus prælatus ut ab eo gubernetur & ei prouideatur in suis necessitatibus corporalibus & spiritualibus interim emergentibus. Ideo si à tali prælato præcipiatur tali fratri hospiti ut uadat sociando aliquem confessorum seu fratrem ad monasteria monialium etiam ad intrandum clausuram cum eo, in casu quo alias potest licite intrari: seu si occurrente necessitate sine fraude talis prælatus det illi licentiã sicut suo subdito dare posset, uidetur quòd licite fiat, quia & sic quo ad hoc uidetur consuetudine practitari, ideo non est in hoc nimis scrupulandum, dum sincero & simplici animo obeditur & uiuitur sine fraude. dico notanter sine fraude, quia si quid in fraudem fieret non esset licitum, utpote si quis eo animo ueniret hospes ad prouinciam seu conuentum

uentum alterius prælati, ut de eius licentia colloqueretur cum monialibus nolens eam habere à suo proprio prælato, tunc enim nõ posset id licite facere in fraudem, fraus enim & dolus in foro diuino pariter & humano patrocinari non debet alicui. Quoad secundũ s. standum est statutis cap. g. & prouincialis non obstat. cõcessionibus Papalis circa hoc &c. notandũ quòd hoc est uerũ si prædicta statuta fiant auctoritate apostolica ad reuocandũ concessiones Papales ut supra. titulo absolutio. §. 7. notatum est. & quia Leo 10. fff. 17. ut habetur in compendio in hoc §. 13. concessit quòd possumus accedere ad præfata monasteria, etiam ad loquendum cum monialibus secundum quod in nostris capitulis g. & pro fuerit statutum & limitatum &c. insuper quia in singulis cap. g. fere semper habetur auctoritas Papæ ad omnia ibi statuenda &c. Ideo bene dicit collector generaliter loquendo ex præfata suppõne. auct. Papalis quòd standũ est stat. ca. g. & pro. ¶ Quoad fol. 18. ibi in quæstione collector dicit duo. 1. quòd Guardianus & custos qui potest licentiarum suum subditũ ad præfatum accessum seu ingressum (in casu quo permittitur) nõ potest licentiarum se ipsum, sed à superiore oportet habere licentiam pro se, ratio eius est, quia in prædictis priuilegiis & concessionibus non conceditur ipsis quòd possint ipsi in prædictis casibus intrare seu accedere: sed quòd de licentia superiorum intrent fratres seu accedant, nullus autem potest cum seipso dispensare aut seipsum absoluere seu iudicare, quia nullus iudex sui ipsius in sua causa, & allegat ibi multos textus & doct. ad id, ergo. Sed saluo meliori iudicio, dicendũ est quòd custos & Guardianus bene potest licentiarum se ipsum sicut & suũ subditũ: nisi hoc ei expresse prohibeatur per superiores: & ratio est, quia in actibus, qui nõ sunt iurisdictionis uel iudiciariæ potestatis sed superioritatis, tãtũ bene potest quis licentiarum se ipsum sicut & subditos suos, quomocunq; habeat talẽ potestatem, s. ordinariã ex officio aut ex cõmissione seu ex cõessione facta sibi ratione officii, maxime per Papã, quia eo ipso quo ipsi confiditur ut possit licentiarum alios, cõfiditur & cõceditur quòd & seipsum similiter possit licentiarum, nisi ut dixi specialiter id ei prohibeatur ex causa. Hoc patet in licentiãdo ad ordines ad itinerandũ seu ut religiosus exeat claustrũ ad studia &c. uel ut sit testis in testamẽto &c. huiusmodi, ut recipiat legata, ut procuret pecuniã pro necessitatibus &c. ut de hiis & similibus patet in sum

mistis, & alibi secundum subiectam materiã. Similiter secundum multos doct. prælatus concedens indul. potest eas lucrari sicut & subditi quibus eas cõcessit, ut patet in 4. dist. 20. & facit ad hoc Galetanus 2. 2. q. 96. art. 7. dicens, quòd in suis legibus potest superior eomodo secum dispensare sicut & cum suis subditis. ergo similiter potest prælatus seipsum licentiarum ad accessum & ingressum sicut & suũ subditũ, quia similiter est actus superioritatis non aut iudiciariæ auctoritatis seu iurisdictionis. Ad rationes autem seu auctoritates & doct. in oppo. allegatos per collectore Respon. quòd non sunt ad propos. illa enim oia procedunt & loquuntur de actibus iurisdictionis uel iudiciariæ absolutionis, quia in hiis nemo potest esse iudex sui ipsius, neq; in se exercere tales actus iurisdictionis uel absolutionis iudicialis ut hoc latius egimus in quodam tract. de indulgentiis, & similiter de dispensatione uotorũ & huiusmodi, quia tendit ad actũ iudicium, uel quia specialiter prohibetur seu prohibitum declaratur ne s. quis possit secum dispensare sicut cum subdito, nisi in casu permissio: utpote in necessitate quæ non patitur moram & huiusmodi, ergo. Ego cum licentia ad accedendum seu ingrediendum monasteria, in casu aliis licito, non sit actus iurisdictionis uel iudiciariæ absolutionis nec sit prohibitũ ipsis superioribus seipsum licentiarum sicut & subditos uel detur quòd possint seipsum sicut & subditos licentiarum: & facit ad hoc consuetudo quæ est optima interpret omniũ legum humanarũ & æquiualeat legi. Neq; est dicenda corruptela cũ non sit in se alias peccatum neq; peccatum fouens, ut patet. Quoad 2. quod dicit ibidem coll. quòd s. min. prouin. cust. & Guard. non sunt illi prælati quibus in cap. si. Ne prodilatione de pœnitentia & remissi. conceditur à iure ut possint eligere confessorem ad libitum ubicunq; & quotienscunq;, ut ibi prælatus ex æptus conceditur, & in hoc ipse sequitur. opin. Sum. Ang. tit. confessio. 3. §. 5. secundũ Hostien. Parnorm. & Monald. Sed notandũ quòd opposi. tenet Florent. 3. part. sum. tit. 17. ca. 2. §. & in 1. part. defecerunt ca. 2. dñs dicens, quòd inter prælatos inferiores episcop. quibus etiã ibi datur illa facultas eligendi confessore cõputatur prior uel alius talis qui in eo cõtractu nõ habet superiorẽ. Et idẽ tenet Siluest. tit. cõfess. 1. §. 8. post Palud. in 4. ubi etiã Silu. explicat de priore subiecto abbat. Idẽ etiã tenet Alex. de Arrioñis in sua summula part. 4. cap. 3. §. 6. ponens extra in epistolis qui sunt subiecti suo Archiepiscopo.

Itē margarita confessorū fol. 8. agens de hoc ponit etiam Priores prædicatorum & Guardianos fratrum, dicens eos habere hoc priuilegium dicti. cap. si. de pœnitentia & remissio. & sum. Ros. tit. confessio. 3. § 37. & supplementum eo tit. §. 14. tacite uidetur idem sentire, ex quo indistincte generaliter dicunt quod oēs minores prælati exempti gaudent priuilegio dicti. cap. Ne pro dilatione. Item litera ipsius cap. si. ubi in tex. ad literam sic habetur, ne pro dilatione pœnitentiæ periculū immineat animarū, per mittimus Episcopis & aliis superioribus, nec nō minoribus prælati exemptis (ut etiam præter sui superioris licentiam prouidū & discretum sibi possint eligere confessorem) hæc ibi. Quæ uerba s. (præter sui superioris licentiam) cū post omnia ponantur & nihil distinguant, ergo apprehendunt omnes minores prælatos exemptos, etiam non immediatos Papæ. Nam si requiretur (ut ait collector, cū aliis suæ opinionis) quod tales prælati essent subiecti immediate Papæ, certum est quod non ponerentur illa uerba (s. præter sui superioris licentiam) & facit ad hoc idem Panor. ibidē dicens, quod prælatus ibi sumitur lata significatione, unde & ait quod rectores ecclesiarum ibi comprehenduntur. ergo uidetur intentum pro hac 2. opinione contra primam opinionem collectoris & aliorum quos ipse sequitur. Et ad hostien. qui fuit caput illius primæ opinionis collectoris dico quod nō est locutus assertiue sed tantū dubitatiue, ut potest uideri ex eius uerbis, & si loqueretur assertiue sic opinando, dico quod non ualet eius glossa aut opinio contra textum apertum. Notandum tamen quod Guardiani minorum uirtute huius concessionis, non possunt absolui ad libitum de casibus reseruatis tam prouincialibus, q̄ aliis uirtute regulæ seu alterius iuris: quia super hoc nihil conceditur in illo c. si. Notādum etiam quod hoc dictum priuilegium, seu cōcessio iuris communis concessa à Papa dictis prælati non potest tolli per statuta ordinis aut per prælatos superiores, nisi ad hoc habeant auctoritatem à Papa, quia inferior non potest tollere cōcessionem superioris, ut sup. fol. 214. Super tit. absolu. ordi. quo. ad fratres. §. 7. notatum est. Sed an iam statuta ordinis auctoritate Papæ abstulerunt hanc concessionem à Guardianis, an non uidetur quod non. Illud autē quod habetur in constitutionib. ordinis quod s. fratres nulli confiteantur, ubiq; etiam hospites, nisi de

licentia

licentia prælatorum secundum priuileg. Bonif. 8. constat quod solum loquitur de subditis, non de prælati quibuscunq; quorum nomine etiam guardiani intelliguntur, ut inf. tit. guardianus. §. primo habetur.

Similiter an præfatum priuilegium sit iam perditum quo ad ipsos guardianos per non usum aut per consuetudinem contrariam aut per contrariationem eorum qui ostendentes hospites inconuentibus aliis non nisi de licentia aliorum prælatorum in quorū conuentibus sunt confitentur: uidetur quod non, ad quod facit & uideatur quod supra dictum est tit. absolutio quo ad seculares primo, super §. 19. notatum est, & longiore examinatione opus est, & super oīa standum censeo consuetudini ordinis legitime præscriptæ & approbatæ.

Alienatio bonorum.

Quoad §. 1. ubi collector agit quomodo per syndicum possumus alienare res pertinentes ad Papā & impignorare & c. latius uid. supra in medulla. cap. 4. q. 16. Et quo ad impignorationes latius uid. supra in nostro tractatu Expolitio super regul. min. cap. 6. q. 5.

Apostata.

Quoad §. 7. notandum quod tempore ipsius Martini 5. fuit concilium Constan. in quo & ipse electus & magnum scisma finitū est, anno Do. 1417. ut habetur in sumario pontifi. in lib. ordinis fol. 11 in quo concilio (ut habetur fol. 27.) statutum est quod nostri fratres non fierent Capellani honoris, nec maneant continue in domibus secularium causa confessionis uel alias.

Quoad §. 24. notandum quod idem Iulius 2. idem latius confirmauit & statuit quoad fratres min. & prædicatores quod s. etiam causa studii uirtute quorumcunq; priuilegiorum seu statutorum etiam ipsarum uniuersitatum non possint extra ordinem commorari sine licentia ipsius ordinis secundum mores consuetudines & statuta ordinis ipsius, & notandum quod ualet pro stu-

CCC

dentibus

dentibus in uniuersitatibus quibuscunq; de quibus latius in compendio infra §. 30. & infra tit. studentes fratres. Item idem Iulius 2. fff. 13. cōmittit prælatis & cæteris indignitate cōstitutis, ut examinent literas fratrum nostrorum qualitercunq; ab obseruantia nostra uel ab ordine exeuntium in quocunq; habitu fuerint domus aut conuentus nostri ordinis.

Quoad §. 28. ubi Iulius 2. statuit quòd promotio ad sacros ordines in religione August. habeatur pro professione &c. uideatur an idem si iudicium in aliis religionibus mendicantibus & an tanq̄ fauorabile possit eos coicari, aut coicetur, & quem effectum habeat illa professio tacita, ut infra tit. Nouitius §. 24.

Quoad §. 30. notandum quòd idem Leo 10. fff. 94. anno Dom. 1517. uiuæ uocis oraculo fecit magnam concessionem quæ sublequitur, s. concessit nobis in perpetuum quòd possumus recuperare nostros fratres qui quomodocunq; de nostra obedientia exierunt, & illos ad regularem uitam reducere. Non obstan. quòd dicti fratres habeant quascunq; literas Apostolicas etiam si in eis sit derogatum oibus concessionibus in fauorē nostrum & nostræ obseruantię & contradictos apostatas habitis. Et uoluit quòd etiam si in literis dictarum exemptionum sint iudices deputati exequutores, & etiam si dicti iudices uel eorum aliqui fulminauerint, censuras nihilominus dicti fratres min. possint recuperare, corrigere, castigare & detinere fratres suos, & hoc in foro conscientię tantum. De foro uerò contentioso quando iudices ad petitionem illorum contra dictos fratres procederent essent examinandæ literæ exemptionum suarum cum literis reuocatoriis ordini concessis, & tunc esset standum fortioribus, & de hac materia apostatarum uideatur etiam in eodem compendio tit. correctio. tit. exempti fratres.

Benedicere ecclesiastica

Quoad §. 3. ubi ponitur concessio loa. 22. facta Carmelitis, notandum quòd Bonif. 9. ffff. 119. idem concessit ordini prædicatorum quòd q̄ fratres ipsius ordinis ubilibet constituti possint ipsi benedicere candelas, aquam, salem, palmas & oīa ornamenta in ipsorum ecclesiis seruatis solemnitatibus consuetis.

Bona.

Quoad §. 4. notandum quòd illud priuileg. Clem. 4. de quolibet

ibi agitur. in mari magno Carmelitarum (ut etiam refertur ffff. 134.) extenditur & conceditur etiam prioribus conuentuū ipsorum, & per coicationē priui. ut cōceditur similiter Guardi. min. Quoad §. 10. ubi ponitur concessio ulii 2. ffff. 7. notandum quòd idem concessit Leo 11. fff. 122.

Canonica portio.

Quoad §. 4. ubi ponitur statutum ex iure coi, uid. latius infra in compend. tit. concordia §. 2. & tit. conuentiones, quia saltem quoad pacta faciunt ad propositum huius §.

Quoad §. 6. ubi Sixt. 4. eximit nos à canonica portione, uide in compendio tit. exemptio, §. 22. quomodo idem Sixtus esof. 61. ff. 145. infligit censuras graues contra molestantes nos uel hæredes aut exequutores præfatorū testamentorum occasione prædictæ canonice portionis contra præfatum priuilegium.

Clausura monialium.

Quoad §. 1. ubi collector dat duas rationes quare ecclesia potuit obligare moniales ad clausuram contra ipsarum uoluntatem & inducere uitam strictiorem ipsis, notandum quòd prima ratio uidetur melior, ut habetur in sum. Ang. tit. religio §. 29. & Silue. religio §. q. 6.

Quoad hoc sunt septem notanda, præcipue quo ad clausuram tertiariorum in congregatione uiuentium secundum regulā Leo 10. ut hæc oīa notauit quidā pater satis in huiusmodi eruditus. Primo notandū quòd illud ius cōmune in cap. periculoso de statu regul. li. 6. nō cōprehendit tertiarias in coi uiuentes tria uota solēniter emittētes. Ratio, quia regula sua per Leo 10. addita & cōfirmata post illud ca. cōcessit eis quòd nō teneantur ad clausurā nisi illæ quæ clausuram uouere uoluerint ut patet in earum dicta regula cap. ultimo. & similiter multæ aliæ moniales aliorū ordinum utpote beati Bernardi & beati Benedicti & aliæ huiusmodi, in hiis tēporibus neq; uouēt clausurā neq; ad eā uouendā tenentur, neq; per ecclesiā aut per prælatos ad eam astringuntur uniuersaliter. Secundo notandū quòd ille tertiariæ quæ clausurā uouere uoluerint tūc solū tenebantur eā seruare eo modo quo ad eā se obligare intendebāt quādo uouerūt absolute uel limitate uel in toto

parte & non aliter nec amplius. Ratio, quia uotum non obligat ultra intentionem uouentis ex quo est libera & uoluntaria promissio Deo facta secundum coiter doct. in 4. dist. 38. uideatur si placet Bonauent. ibidem art. primo q. 1. & Richar. ar. 2. q. 2. & c. Et ad id facit cap. exiit de uerbo. signi. lib. 6. f. nos obscuritatem in uerf. nisi professor huiusmodi & c. & cap. licet extra de uoto, & ad id facit l. obligationum l. 1. ff. de actionibus & obliga. ubi dicitur quod non satis est dantis esse nummos & fieri accipientis ut obligatio nascatur, sed etiam hoc animo dari & accipi ut obligatio constituatur. Ideo tertio notandum quod si in uouendo clausuram eam absolute uouerunt nihil excipere intendentes neq; exprimentes ullam limitationem sed absolute sicut alia moniales uouentes clausuram eam uouerunt, tunc intelligitur quod eam uouerunt & tenentur seruare absolute sine exceptione alia sicut & alia moniales coiter clausuram uouentes & seruantes ex regula (excepto in casu ad curandum infirmos ut ipsis tertiariis uouentibus clausuram specialiter regula concedit. De quo latius infra in quinto notabili dicitur) Et ratio huius tertii notabilis est dx. prima, quia uerba absoluta sine exceptione intenta specialiter aut expressa sunt absolute & generaliter intelligenda, ut in cap. quoniam, ut habetur extra de decimis ad audientiam. Item secunda ratio est, quia ut ait Vlpianus in l. semper instipulationibus, ff. de reg. iur. si non apparet quid actum est, consequens est ut id sequamur quod in regione in qua id actum est frequentatur. Ex quibus uerbis uidetur quod uotum clausurae absolute factum a praedictis tertiariis debet intelligi & seruari secundum ius commune in d. cap. periculoso, uel ut coiter seruatur ab aliis monialibus uouentes clausuram in eadem regione, maxime ab illis quae sub eadem obedientia uiuunt: quales sunt moniales sanctae Clarae, aut immaculatae Conceptionis in hiis partibus Hispaniae, ubi sunt oes praedictae religiosae de quibus tactum est.

Quarto notandum, quod si aliqua tertiaria nollet uouere clausuram & uelit esse religiosa profitendo alia uota tantum in monasterio tertiariarum uouentium clausuram, non solum potest non admitti & non recipi, sed & iam potest & debet expelli si nollet expresse & uere promittere clausuram sicut aliae omnes communiter eiusdem monasterii uouent, & si in professione quando cum

aliis

aliis tribus uotis uouit qui sem expresse clausuram, sed fraudulenter, quia si non intendebat uere ad clausuram quam uerbo tantum uouebat se obligare: tunc in foro conscientiae licet ratione uoti quod non est non teneatur ad clausuram, tenetur tamen ratione scandali uitandi, & in foro exteriori ecclesiastico non credetur ei quod talem intentionem fraudulenter habuit contra uerba expressa libere uoluntatis, & cogetur ibi stare & seruare clausuram, quia in uoto communi intentio cuiuscunq; debet interpretari secundum communiter uouentes & secundum statuentes aut secundum communitatem illam, ut communiter dicitur a doctores de religioso uouente alia tria uota communia religiosi.

Quod si omnino pertinaciter noluerit seruare cum aliis clausuram quam ipsa specialiter noluit neq; intendit uouere expresse aut in animo suo, tunc propter scandalum & difformitatem uitanda est repellenda & eicienda talis tertiaria. Nam eo ipso ostendit se nolle cum aliis religiose uiuere eodem modo sed uult esse singularis, & eandem terram eiusdem monasterii seminare uult diuersis seminibus & ueste lana & lino contexta indui, contra illud quod mysticæ prohibetur Deuteron. 22. & tali potest dici illud Genes. 19. ingressus es ut ad uena, nunquid ut iudices, ergo. Quinto notandum quod praedictae tertiariae absolute uouentes clausuram quae eam teneant seruare sicut aliae, ut dictum est in tertio notabili, tamen hoc non obstant. possunt egredi ad curandum infirmos sicut moris est in eadem regione talibus tertiariis uisitare & curare infirmos. Ratio huius est, quia sua regula per Leo. 10. ca. ultimo id eis concedit specialiter & expresse, ergo secundum hanc exceptionem iuris intelligitur suum uotum etiam absolute factum notanter dictum est, (Sicut moris est ipsis in tali regione & c.) Nam ubi non solent tales tertiariae uisitare & curare infirmos quando non uouebant clausuram, aut quando eam uouebant, iam non possent egredi ad talem uisitationem & curationem, quia regula solum id concedit pro illis partibus ubi est talis consuetudo ipsis tertiariis. Notandum etiam quod ad huc in partibus ubi esset talis consuetudo non possent praedictae tertiariae uouentes clausuram egredi ad alia negotia principaliter sub praetextu egrediendi ad curandum infirmos, quia fraus & dolus nemini patrocinaur neq; in foro Dei, nec ecclesiae, ut est regula iuris. Notandum etiam

etiam sexto quòd adhuc in partibus ubi esset talis consuetudo egrediendi ad uisitandum infirmos & cætera, posset prælatus talem egressum eis prohibere, etiam si non uouisset clausuram, & hoc quando ipsi prælato uideretur quòd talis egressus non expediret earum honestati & religionis reformationi & alia causa rationabili suadente, sicut & eadem ratione, scilicet religionis & honestatis debitæ obseruandæ Papam imposuit clausuram obligatorie omnibus monialibus in dicto capitulo periculoso, de statu regulæ. ut dicunt communiter doctores ibidem, & sup. collector tetigit post s. primum.

Notandum secundo & finaliter quoad famulos seu alios seculares intrantes prædicta monasteria tertiariarum uouentium absolute clausuram, quòd tales seculares non possent ingredi nec admitti intra prædicta monasteria nisi in casibus licitis & necessariis quomodo & in quibus de iure communi & consuetudine approbata possent ingredi & admitti ad alia monasteria eiusdem regionis seruantia clausuram, ut in tertio notabili dictum est per easdem rationes. Maxime quia moniales prædictæ per suum uotum clausuræ non possent deobligare alios ab eo ad quod ex iure seu aliunde obligantur, & secundum regulam iuris. Accessorium naturam sequitur principale, & qui uult principale ex consequenti, uult aut uelle tenetur accessorium de offic. de legat. capitulo præterea. in textu & glossa, & Bonauentura in quarta distinct. 8. articulo primo, & quæstione prima.

Nunc autem à iure prohibetur ne ad monasteria religiosarum quarumcunque uouentium clausuram ingrediantur aut admittantur aliæ personæ nisi in casibus concessis ut dictum est, ut patet in d. capitulo periculoso. Et aliquando imponitur excommunicatio synodalis aliter intrantibus, ut patet de hoc in Siluestr. titulo excommunicatio, secundo dub. primo, post notabilia quomodo quis incidat excommunicationem per statuta synodalia quoad prædictum ingressum monasteriorum exemptorum, & insuper alia pœna pecuniaria imponitur & corporalis. Ergo famuli & alii non possunt intrare nec admitti ad prædicta monasteria, nisi ut dictum est.

Quoad

Quoad fol. 30. & cætera, ubi collector ponit casus in quibus licitum est monialibus sanctæ Claræ egredi clausuram, & tandem dicit quòd in nullo casu incurrunt præfata moniales sanctæ Claræ excommunicationem exeundo clausuram, nisi quando irent ad curiam Romanam, ut haberetur in decimo tertio capitulo Regulæ ipsarum, uel quando apostatando dimitterent habitum secundum ius commune. Notandum quòd ibi solum loquitur & est uerum de monialibus sanctæ Claræ non de aliis, nam Bonif. 9. ffff. 120. statuit quòd moniales sancti Domini exeuntes clausuram, nisi secundum formam suarum constitutionum incurrerent excommunicationem ipso facto, & similiter quoad alias potest statui & forte alicubi particulariter statutum est per Papam aut per statuta synodalia aut prouinc. aut per cap. g. uel prouinc. aut per prælatos, de quibus oibus, quia particularia sunt non potest haberi plena certitudo, nisi ab ipsis ad quos ista pertinent seu quos tangunt.

Quoad fol. 31. ubi ponitur determinatio in casu infirmitatis curandæ moniales, an de licentia prouinc. possit egredi clausuram, &c.

Notandum quòd determinatio collectoris ibi posita quæ etiam habetur ffff. 2. dub. 2. in decisionibus dubiorum in supplemento ordinis est tenenda. Quòd si contra eam arguatur quòd cum uotum uenit ad casum seu statutum in quo à principio ueneri ualide aut licite non poterat, iam ipsum uotum factum non obligat pro tunc, stante tali casu, ut est communis regula doctorum ex Beato Thoma in quart. distinct. 3. quæstione tertia, in respons. ad primum: & concordat ratio aperta ad id, ut communiter adducitur à doctoribus, quæ pro nunc supponatur: & concordat regula iuris, quòd lex seu dispositio seu uotum cum uenit ad casum in quo incipi non poterat, non tenet. Sed uotum clausuræ non ualere in casu grauis infirmitatis imminentis ex tali uoti obseruantia seu emissionem, ut probatur infra in fine, ergo ipsum uotum iam factum de clausura non tenet, uel saltem non obligat inuitam monialem in casu quo ex infirmitate diceretur à medicis quòd probabiliter speratur mors de longinquo aut imminet incurabilitas illius infirmitatis, si non

si non ex inde, ergo etiam de licentia petita licet non obtenta; min. provinciali possunt moniales in tali casu exire clausuram procuranda infirmitate, &c.

Respondeo dupliciter, unomodo ad maiorem dico quod illa maxima solum est uera in uotis proprie dictis in quibus .soli Deo acquiritur obligatio, Nunc autem in professione seu uoto solemnii fit obligatio non solum Deo sed homini .s. praelatis seu ecclesie. ergo non procedit ratio, ut sup. cap. 2. q. 6. in Respō. ad tertium argumentum habetur.

Item secundo modo Respondeo etiam, si cōcedatur illa maior negando illam maiorem, & ratio est quia supōsitis secundū cōiter doct. quod licitum est, licet non necessariam obseruare rigorem abstinentie seu continentie seu uirtutem quamlibet heroycam procurare per aliqua exercitia alias licita, quamuis ex tali obseruātia seu exercitio riguroso incuratur aliqua praua ægritudo seu continetur infirmitas & abbeueitur uita, non tamen notabiliter & sensibiliter, & dummodo per ea exercitia non retrahatur seu impediatur notabiliter ab aliis quibuslibet necessariis secundum suum statum incumbunt facienda. ut de hiis late Gerson. Alphab 39. litera k. m. &c. in tract. an Carthusien. licite abstineāt à carnibus, & Iarius Mart. de temperātia, q. 39. quo supposito iā eadem ratione patet licitum esse ante uotum factum seruare clausuram tanquam abstinentiam quādam seu exercitium ex zelo uirtutis & propter cauendam occasionem peccati &c. etiam in casu ex quo talis abbreviatio non est notabilis nec sensibilis, nec per talem infirmitatem ex clausuræ obseruantia peruenientem tollitur aut impeditur puritas animæ aut debita obedientia ad Deū & rationem nec impeditur quin possint uirtuose agere contemplando, orando uel alias ut possunt & ut tenetur cum tali dispositione corporalis infirmitatis existat, uel saltem uirtuose pati uirtus cum infirmitate perficitur. i. Corinth. 11. & quidem si talis uult potest sic uirtuose agere ut potest, orando &c. & patienter ferre infirmitatem & alia ad uerba inde sequentia, iā ex hiis patet ratio negandi minorem suprapositam in argumento, & similiter patet ratio probatione intentum determinatum à collectore. Nam uotum bene cadit, immo & proprie cadit & specialiter super id quod est licitū & super erogatorium aut heroycum quomodo cunque (ut patet secundum

secundum Beatum Thom. ubi sup. & secundum cōiter doctō. & tale uotum iam factum erit obligatorium, ut patet. Sed uotum de clausura etiam in casu supradicto est huiusmodi, quia .s. est de re licita & super erogatoria &c. ut patet ex dictis: ergo potest licite fieri in tali casu, iam factum obligatorium: & ergo determinatio collectoris uera. Nec obstat dicere pro probatione minoris suprapositæ, quod talis monialis infirma propter clausuram iam nil boni agere potest, & est omnibus monialibus suæ domus onerosa, odiosa &c. Sicq; uidetur contra uirtutem manere ibi cum tali infirmitate, aut uelle manere in tali infirmitate propter clausuram, & per consequens clausura talis uidetur contra uirtutem in tali casu & illicita: quia respondeo, quod si ipsa monialis infirma in casu prædicto uult, potest uirtuose agere orando, cōtemplando, & alio modo, ut commode potest in tali infirmitate: nec ad aliud tenetur, potest etiam uirtuose operari per patientiam ut dictum est, & ex quo iam fecit uotū de clausura seruanda, tenetur eā seruare sicut dictum est, ut ius disponit, & tenetur se disponere ad uirtuose agendum & patiendū ut oportet, & ut diximus: secus si ex tali obseruantia clausuræ imminet notabilis & sensibilis uitæ abbreviatio seu mors aut rationis læsio, aut indispositio ad animæ puritatem habendam, ita quod nō nisi per exitum clausuræ posset remediari, tunc enim nō teneretur ad clausuram ut dictum est, & hoc tamen probat argumentum & nil aliud, ut etiam habet Gers. ubi sup. litera f. alph. 39. & Martinus. ubi supra, quæst. 38. 39.

Communicatio priuilegiorum

Quoad §. 1. Notandū quod idem Six. 4. fo. 64. & ff. 96. uix oraculo concessit nobis Cismō. gaudere omnibus gratiis, indulgentiis & priuilegiis quomodo cunque concessis fratribus ultramontanis & contra, ac si nobis specialiter concessa fuissent. Item idem Six. 4. excommunicauit fratres min. & prædicatores admittentes ad communicationem priuilegiorum suorum & immunitatum sui ordinis quos cunque laicos utriusq; sexus, nisi eo modo quo infra tit. excommunicatio §. 14. habetur, ibi uide annotationem factam super hoc.

¶ Quoad §. 13. ubi ponitur coicatio Iulii 2. fff. 74. & ff. 228. concessione §. 3. de uicariis conuentuū ordinis prædicatorū ad uicarios conuentuū nostri ordinis. Notandū quòd noīe uicarii debent intelligi illi quos nos uocamus præfidentes conuentuū, ut sup. tit. absol. ordinis quoad fratres, §. 7. ait idē collector in compend. & tit. uicarius §. 5. ¶ Quoad §. 14. ubi ponitur concessio Leo. 10. notand. quòd idē Leo 10. fff. 41. 42. extendit oēs nostras indulgentias & c. indulta ad moniales s. Clara nostra curæ subiectas & ad ancillas b. Mariæ nostra curæ commissas. ¶ Quoad §. 39. ubi ponitur concessio Leo. 10. & Adriani 6. facta germanis ordinis s. Trinitatis, uide in eo. cōpendio tit. indulgentiæ, quoad seculares 4. post §. 16. de quibus germanis id intelligatur, & in eo tit. §. 23. de quibus indulgentiis hoc intelligatur, quia nō intelligitur de plenariis, ut ibi ait collector. ¶ Tandē quoad hanc materiā coicationis priuilegiōrū, Notandum quòd illi quibus coicantur priuilegia aliorū ordinum ac si ipsis specialiter concessa fuissent, quales sunt oēs mendicantes & etiam alii religiosi supradicti in hoc tit. coicatio priuilegiōrū, possent æqualiter & ex æquo gaudere prædictis oibus priuilegiis, sibi coicatis, etiam cōtra illos quibus concessa fuerant: per quorum cōmunicationē ipsi gaudent prædictis priuilegiis: ratio quia iam facta sunt sibi propria & nō habent ea dependenter ab aliis, sed independenter ac si ipsis specialiter concessa fuissent quomodo cūq; illa se habeant circa illa priuilegia utendo uel non utendo eis, Sicq; in tali coicatione independenti, oēs qui dictis priuilegiis possunt uti ad æquantur ex æquo. Secus dicendū est de illis quibus nō sic specialiter & independenter coicantur, ut sunt familiares & donati fratru & alii eiusmodi, quia nō possunt uti priuilegiis fratru contra ipsos fratres quorum priuilegia illis coicantur, quia quid in fauore ipsorū fratru principaliter concessum est (quòd s. eorū familiares utantur ipsorū priuilegiis) non debent contra ipsos fratres seu eorum dispendium retorqueri, de reg. iur. lib. 6. de uerbo sig. quid per nouale iuncta gloss. quia & non ex æquo gaudent sicut fratres prædicti. Similiter si fratres perdidissent tale priuilegiū seu si eo nō utantur: similiter perdidissent & nō possent eo uti prædicti familiares eorundem fratrum, quia tales familiares & c. habent prædictum priuilegium cōmunicatū sibi dependenter à prædictis suis fratribus & minus principaliter.

principaliter, deo cessante principali & fratrum fauore quorum intuitu principaliter tale priuilegiū ualebat, cessat & minus principale & accessoriū: & ad hoc sunt multa iura pariter cum ratione supradicta, ut patet per Bart. l. 2. delegatis primo, per oīa ex æquata & c. & l. amicissimus §. Lucius, & Panor. in ca. ex parte, de foro cōpe. ad finem & Bal. in l. oīa C. de episcopis & clericis. Et notand. quia ualet ad multa, & ad hoc quòd secundum priuilegia nostra & nobis cōmunicata ab aliis religiosis, ut dictū est, possimus nō seruare interdictū in nostris festiuitatibus, etiam si sit interdictum positū ab illis aliis religiosis, & licet talis nō obseruatio interdicti sit in eorū præiudiciū quia ex æquo ac si nobis specialiter cōcessa fuissent coicata sunt, & facta nostra independenter talia priuilegia ut dictum est.

Communicare.

¶ Quoad §. 8. ubi Iul. 2. concessit nobis quòd tēpore interdicti possint seculares habentes facultatem audiendi diuina recipere sacramentum Euch. iuxta facultates illis concessas & c. intellige sic, s. si habuerint alias facultates etiam ad hoc, s. ad recipiendum tali tempore interdicti sacram. Eucharistiæ & c. non autem illi hoc conceditur per hanc concessionem nobis factam, quā quis per hanc concessionem nos coram ipsis secularibus habentibus alias tantum facultatem audiendi diuina tempore interdicti bene possimus recipere sacram. Eucharistiæ, & ipsi seculares possint esse præfentes (ut ait præfata concessio) & hoc clarius sic declaratum habetur fff. 101. pro cōmunicatione priuileg. uid. sup fol 217. super tit. accedere in §. 13. & infra tit. ingredi §. 34. fol 232.

Commutare.

¶ Quoad §. 3. ubi collector dicit cauendū esse ab illa dispensatione Leo. 10. quia est relaxatiua ordinis, cōcedēs quòd fratres accipiāt pecuniam & c. Notandum quod Papa id concedit cū duabus limitationibus s. pro rebus necessariis qui alias sine pecunia cōmodo haberi nō possunt. Possit peti & accipi triticum & c. ad cōmutandū. Secunda limitatio quod per Syndicū tales res distrahantur pro aliis necessariis hiis ergo suppositis cōstat quòd ibi non est maior dispensatio neq; conceditur alia relaxatio maior, q̄ quòd per

Syndicū procurentur seu accipiantur pecuniæ, sicut habent patres ultramontani, secundum const. Mart. 5. quæ dispensatio an sit nobis licita & secuta, & an nos cismon. possumus eam, latius habetur supra in expositione regulæ cap. 4. quæstio 16.

Concilium

Quoad §. 7. quoad ea quæ ibi collector notat, uide ea quæ habentur notata infra tit. priuilegia, §. 15. & §. 32. & c.

Concordia

Quoad §. 3. & 4. Notandum quòd Leo 10. statuit sub censuris, quòd nulli fratres nostri ordinis obseruantes seu conuenticuales quoscunq; appellet bullistam & c. uel alio nomine irrisorio seu irrisorie, ut habetur in compendio tit. obseruantes §. 7. & c.

Confessiones & confessores

Quoad §. 4. Notandum quòd per hoc priuilegium Sixti 4. quod ibi ponitur, non eximuntur fratres à præsentatione facienda ordinariis, ut patet in eorum mari magno, in lib. ordinis, in 2. tract. de qua præsentatione agitur in compendio tit. præsentatio confessorum, ibi uideatur & c.

Conueniri in Iudicio

Quoad hanc materiam uideantur etiam ea quæ in compendio habentur, tit. exemptio, tit. priuilegia, & secundum subiectam materiam, quia multa alibi dicta faciunt ad hæc.

Conuentiones

Quoad §. 2. ubi collector allegat. c. si. de pactis, lib. 6. qui uoluerit illud uidere quantum attinet ad conuentiones, habetur in com

compendio titulo concordia §. 2.

Conuenticuales fratres

Quoad §. 2. ubi collector uidetur reprehendere expulsionem incorrigibiliū secundū priuilegia Alexandri 6. dic quòd si fiat cum debitis circumstantiis quæ in eo priuilegio Alexan. 6. innuuntur, tunc debite fit talis expulsio, ut de hoc habetur in compendio tit. eiicere ob ordine §. 4. & ibi collector concordat cum hiis.

Quoad §. 10. Notandum an bona fratrum conuenticualiū nostri ordinis particulariter uenientium ad nostram obseruantiam, possint distribui & quomodo: uide in eo compendio tit. bona, post §. 13. quia à paucis circa id aduertitur, quod ibi notat collector. Item quòd nullus iniuriet conuenticuales uel obseruantes uocando bullistam, seu alio nomine irrisorie, uideatur in compendio tit. obseruantes §. 7. fo. 128.

Correctio fratrum

Quoad §. n. Notādū quòd Pius 2. fff. q. 86. declarat & cōcedit quòd min. g. habeat liberam auctoritatem & iurisdictionem super fratres existentes in quibuscunq; uniuersitatibus & priuilegiis illarū gaudentes auctoritate Apostolica, & de licetia ipsorum habita ad morandum in talibus studiis, committens ei plenissimam correctionem illorum cum grauib; censuris in contrasacientes aut resistentes quomodolibet, uide infra §. 14.

Quoad §. 13. Notādū quòd Six. 4. fo. 66. & fff. 149. cōcessit etiam quòd min. ge. & prouinciales possint in suis administrationibus corrigere & reuocare fratres deputatos ad prædicandum crucem, uel contra hæreticam prauitatem, uel ad huiusmodi negotia assumptos à sede Apostolica, & alios ad id substituere.

Quoad §. 14. & quo ad correctiones quorumcunq; fratrum etiam exemptorum, etiam in uniuersitatibus & incuria Rom. existitium, uide latius supra titulo apostata, priuilegia, Alexandri sexti, Iulii secundi, Leonis decimi, & infra titulo exempti fratres.

Credo

Credo.

Quoad *§. 2.* notandū quōd quis ibi dubitet collector an per totam oct. B. Patris nostri Francisci possit dici credo, de hoc iam non est dubitandū, quia in cap. g. Burgen. anno. domini 1523. ut habetur fo. 26. quōd Six. 4. cōcessit posse dici credo in die b. patris nostri Francisci, & per octauā & in cap. g. Meclinen. anno dom. 1494. habetur quōd in octa. b. patris Francisci & omniū sanctorum debet dici credo in missa. Constat autē quod per totā octa. omnium sanctorum dicitur credo, ergo similiter per octauam b. patris Francisci. Itē iam cōsuetudo quæ est optima interpret legum & ualet pro lege, sic iam interpretatur, & habent. & ideo iam non est de hoc dubitandum.

Cruciata.

Quoad *§. 1.* ubi agitur de correctione & potestate super fratres predicatores cruciata & c. uide sup. tit. correctio, tit. apostata, tit. excepti fratres, in compendio in suis *§.*

Quoad *§. 5.* notandum quōd Leo .10. ff. 123. idem prohibuit, etiam Augustinen. quōd ibidem *§. 5.* nobis prohibet.

Tandem notandum quōd anno domini millesimo quingentesimo tricesimo tertio die 12. mensis Iulii, Reuerendissimus pater frater Antonius Ortiz impetrauit à domino Paulo 3. nixæ uocis oraculo præfere fratre Ioāne de Aquilla socio eius & doctore ortiz Hispano, quōd ne fratres min. quaritent pecuniam pro bullis lucrandis, possint lucrari omnes gratias spirituales & corporales seu temporales quæ de cetero cōcedentur in omnibus bullis cruciatarum quarumcunq; dummodo loco pecuniarum quæ debent dari pro ipsis cruciatis lucrandis, dicant sacerdotes duas missas. Clerici autem bis psal. pœnitentiales. layci uerò ducenta pater noster, & aue maria pro intentione pro qua cōceditur ipsa bulla & quōd tunc fratres prædicti possint lucrari talem bullā seu cruciatam

ciatam, & eo gaudere omnino, ac si darent summam pecuniariam quæ in ipsa bulla seu cruciata taxatur.

Sed ad prædicta oīa quæ ritur utrum fratres minores possint accipere bullas cruciatarum generaliter omnibus Christianis concessas & ipsis uti ad omnia ibi concessa, maxime ut absoluantur ad libitum de referuatis minist. prouin. & de aliis peccatis intra seu extra ordinem.

Respondeo per tria puncta: Quorum primum est, quōd si constaret manifeste de uoluntate Domini Papæ, quōd sic uellet concedere prædictam facultatem nobis ad prædicta, tunc nullum dubium esset super hoc. Constat enim quōd Papa potest hoc concedere specialiter & generaliter quibuscunq; Christianis etiam religiosi, & quomodo ipse uellet. Ex quo totum hoc negotium tangens iurisdictionem prælatorum aut iudicium spiritualium eius ordinationi & potestati subiciatur secundum communiter doct. & tunc secundum talem concessionem eius possent religiosi sicut & alii Christiani uti præfatis bullis quoad confessiones de referuatis, & quoad cætera secundū quōd Papa illis concederet, sed quia de tali intentione Papæ nō semper constat sufficienter, ideo est dubium super hoc, sicq; uidetur dubium super facto. Secundum punctum est, stando in foro conscientie & generaliter concessa omnibus Christianis, non intendit Papa quod nos fratres min. obseruare possimus eis uti quoad confitendum & absoluendum indifferenter & ad libitum intra seu extra ordinem à peccatis referuatis min. prouincialibus & forte neq; à non referuatis sine licentia ipsorum ministrorum Similiter neque quoad utendum ipsis bullis ad ea faciendum quæ uerunt probabiliter in religionis & obseruantie seu uitæ religiose deformitatem, dissipationem, aut decolorationem. Ratio est, quia non est credendum quōd Papa uellet concedere bullas in relaxationem aut dissipationem seu deformationem aut decolorationem uitæ religiosæ, ex quo id facere non possent præfati pontifices cum bona conscientia tanquam dissipatores & dicit ecclesiastici & uitæ religiosæ si ipsi essent satis informati de relaxatione religionis quæ ex dictis bullis sequitur.

Et hoc est fundamentum theologorum, dicentium quòd religio-
sus non potest contra formam suæ religionis exire prolucrandis
indulgentiis, & quòd Papa non debet concedere eas sic, quòd pro
eis lucrandis detur occasio dissolutionis religionis, quòd q; sic sem
per præsumitur de mæte Papæ, ut potest uideri in B. Tho. 3. part.
sum. quæ. 2. art. 2. & in 4. dist. 20. communiter doctores, ergo
patet ista maior. Sed per prædictas bullas seu ex ipsis si eas ad præ
dictas confessiones & alia eiusmodi supradicta liceret religiosi
accipere & eis indifferenter uti, sequitur seu datur efficax & pro
pinqua occasio dissolutionis uitæ religiosæ & disciplinæ regula-
ris, praua q; libertas incentiū atq; fomentum peccatorum, proni-
tasq; ad liberius peccandum contra castitatem & contra tempe-
rantiam & contra alias uirtutes plus in religiosiis quàm in secula-
ribus, quòd patet, quia uoluntas hominis quæ naturaliter mittitur
in prohibitum quo magis astricta tenetur, eo liberius soluitur in
prohibitum, data occasione solutionis, Sic ergo cōtingit in reli-
giosis qui sunt præ ceteris magis religati per uotū castitatis. Hoc
etiam patet per experientiam quā non nisi proteruus negabit, aut
qui non bene nouit misteria abscondita huius negotii: qui qui
non uidet sensus hominis ad malum pronos, pronioresq; indies
magis fieri ad malum, maioremq; iacturam, dissolutionem, infamiam
& decolorationem religionis fieri coram Deo & homini-
bus, uel ex paucis peccatis aut casibus religiosorum paucorum,
quā fiat in statu Christianismi ex lapsu multorum Christianorum
aut clericorū. Quo nim candida uestis seu pupilla oculi pulchri
us fulget, eo fœdius uel ex paruula macula tota perditur uel fœ-
datur. Patet idē, etiā quia ideo in religionibus facta est reseruatio
casuum religiosorum q; religatio per ceremonias & alias discipli-
nas statutas eisdem, ut sic præ cæteris secundum eorum nomen
sint ad uirtutem magis religati, igitur si per bullas à prædictis
uinculis soluerentur, certe iā eorum religio dissolueretur, eorūq;
uita à rigore suo soluta, secularem sibi uendicaret libertatem, esset
que saltem in huiusmodi statutis aut cæremoniis uita pœniten-
tium religiosorum æque ad peccatum libera, sicut & secularium
Tandē hoc idē expresse testificantur Six. 4. fo. 54. Inno. fol. 56.
Leo. 10. ff. 48. in suis priuilegiis dicūt clare quòd per tales bullas

&

& libertates dissoluitur religio occasionaliter, & quæ experientia
didicerunt quòd earū prætextu religiosi ad illicita prolabantur
quòd q; ideo eas reuocant & declarant quòd non possent eis uti
sine licentia suorum prælatorum, ut proxime dicitur. Neq; est
credendum tot prælatos religiosorum relationem falsam prædi-
ctis pontificibus fecisse, de dissolutione religionis per tales bul-
las, mentitosq; fuisse, dicētes per experientiam hoc comperisse.
Nulla enim ratio suadet tam male suspicari de prælatis, ergo pa-
tet ista minor, s. quòd per tales bullas datur occasio dissolutionis
religionis, ut dictum est.

Igitur concludamus quòd cum Papæ non constet hoc quod
est de facto, s. quòd per bullas præfatas ad prædicta datur occasio
dissolutionis religionis: quòd si constaret idē non est credendum
quòd culpabiliter eas concederet in dissolutionē religionis quan-
do ab eo tales bullæ impetrātur. Sequitur ergo quòd saltem quo
ad nos in foro conscientie, saltem quoad prædicta sunt surrepti-
cia, seu quòd Papa pro nobis non intendit eas concedere, ut di-
ctum est, quantumcunq; generaliter de omnibus sonarēt Chri-
stianis etiam religiosiis mendicantibus. Clausula enim generalis
debet limitari & interpretari secundum ius diuinum & humanum
neq; debet extendi ad ea quæ quis non esset uerisimiliter conce-
surus in particulari, si ei oīo de causa & de aliis inconuenientibus,
inde sequentibus constaret, maxime in materia oīiosa quæ mili-
tat contra ius cōmune uel diuinum, qualis aliquomodo uidetur
esse in proposito, (ut est cōis regula & practica doctorum.

Immo dato sed nondum concesso quòd Papa intēderet expref-
se quòd nos fratres min. possemus accipere præfatas bullas & eis
uti in omnibus ibi contentis, non tamen possemus adhuc uirtute
earum absolui ad libitum per quemcunq; de reseruatis min. pro-
sine eius licentia. Nisi hoc Papa specialiter aut aliter sic exprime-
ret, ita quòd de hoc sufficienter constaret (quod uix in bullis ex-
primitur) Nam licet in præfatis bullis concedatur accipientibus
eas quòd possint absolui ab omnibus etiam reseruatis Papæ, hoc
non sufficit pro casibus secundum regulam & eius uotum refer-
uatis min. pro uin. oportet enim quòd concederetur quòd pos-
sent absolui ab omnibus casibus reseruatis, etiam si per regulam
aut per uotum aut statutum tenerentur recurrere ad alium & c. &

EEE

facit

facit ad hoc cap. cum nos, de hiis quæ fi. à ma. parte capit. & de constitut. cap. 1. lib. 6. & gloss. in ca. cum nondoleat de electio. lib. 6. & in Clementina dudum, §. penult. de sepulturis: & Ludouicus Ro. in suis nota. uolens quod conuentio uel pactū iuratum non tollatur per clausulam generalem (non obstantibus quibuscunq; pactis) Sicq; patet quod licet, à casibus reseruatis etiam Papæ concedatur quod possimus absolui, non tamen possumus à casibus prædictis reseruatis min. pro. secundum regulā &c. Quia ut habetur in cap. translationem, de officio deleg. in istis exorbitantibus & prohibitis non fit extensio de uno casu ad alium etiam per maioritatem rationis.

Et conformatur hoc, quia omnes fere Pontifices qui similes bullas dederunt postea informati de prædictis periculis quo ad nos ex illis bullis prouenientibus, declarauerunt quod scilicet in suis bullis quantumcunque generaliter sonarent, quod omnes Christiani etiam religiosi quicunque mendicantes, possent eas accipere & eis uti. Declarauerunt quod non poteramus nos, sed neq; de nobis intenderunt præfati Pontifices loqui, Ne per tales bullas daretur nobis occasio ad relaxationem disciplinæ regularis, & libertates in centiūq; ad peccatum, ut patet in priuileg. Six. 4. Innoc. 8. & Leo. 10. ubi sup. similiter nunc est credendum s. de re cta & non culpabili uoluntate cuiuscunq; Papæ, Nisi oppositum sufficienter constet, ut dictum est.

Et faciūt ad hoc concessiones Leo. 10. quæ hic refert collector compendij in hoc titulo, §. tertio, quarto, quinto. Faciunt etiam ad hoc duæ aliæ declarations. Altera capitule. general. Burdegalen. quæ habetur in compendio titulo absolutio, extra ordinem quoad fratres post §. 10. fol. 9. & altera. Reuer. min. g. fratris Francisci de Ang. quæ supra posita est eo tit. & eo §. 10. in hiis annotationibus. Quasdam alias rationes ad confirmationē prædictorum ponit collector in hoc §. 5. utpote quod accipere tales bullas est contra obedientiam, contra paupertatem, contra prohibitionem de pecunia: qui quidem rationes nihil aut parum ualent. Constat enim non esse contra obedientiam quod fit de licentia aut concessione superioris, aut Papæ, quanto magis quod parum ibi conceditur per quod eximantur ab obedientia, ut patet

ret. Neq; contra paupertatem aut contra prohibitionem de pecunia est ea procurare pro indulgentiis aut pro aliis gratiis oportunis & commodis habendis. Nam non requiritur quod sit necessitas strictissima pro qua sit procuranda pecunia: sufficit enim quod sit necessitas comoda & oportuna corporalis seu spiritualis talis, s. quod sine illa nisi ei prouideatur non posset fieri aliquod magnum bonum, uel uitari aliquod malum magnum, ut de hoc latius nos egimus supra in expos. reg. frat. minorum, cap. 4. q. 7. ibi uideatur, ergo nisi etiam occasio supradictorum malorum non esset contra articulum paupertatis aut pecuniæ nobis prohibitum procurare pecunias pro prædictis bullis continentibus alias contrarias nobis commodas & oportunas spirituales seu corporales, ut dictum est, quāuis fff. 60. in relatione facta domino Leoni decimo pro impetranda declaratione quæ ibi habetur sit hæc causa inter alias quod scilicet sit contra articulum de pecunia tales bullas procurare. Dictum est enim quod non est ita, & tamen ipsa concessio seu declaratio Leonis decimi, est ualida propter alias causas ibi expressas, & propter rationes supradictas ut proxime in 3. puncto dicemus.

Quod si quis dicat quod Papa bene instructus de tyrannide prælatorum in subditos uult aliquando per tales bullas misericorditer agere cum subditis, eos à iugo captiuitatis & seruitutis releuando ut uiuatur in spiritu libertatis, habeantq; facile remedium quotiens ut homines ceciderint in casus reseruatos &c. huiusmodi. Respondeo non est ita, Imo satis faciles se exhibent prælati ad concedendum & committendum suam auctoritatem ad absoluendum de sibi reseruatis quoties ab eis petitur, nec infideles sunt contra sigillum confessionis. Nisi quod oportune prouident de remedio talibus quos sciunt fragiles esse, quia prout commode possent sine eorū infamia remouent ab eis omnes occasiones ruinæ (id plane quod facere tenentur) ecce quos & quare uocant tyrannos. Et esto quod unus item alter dure aut infideliter & tyrannice, ut ipsi dicunt, ageret. Siccine continuo omnes in eadem damnatione & appellatione sunt tyranni? Vnde uox hæc à discholis primum orta est, & ad probos usque

uiros sub colore misericordiae circumueto, nunc peruenit, quia tyrannos appellant discolori praelatos illos qui sunt uigilantissimi ad salutem subditorum, quiq; paterno affectu illorum saluti & decori religionis consulentes stringunt lora, occasiones remouentes ab eis ne laxis haberis ipsi effrenes & indomiti ad uiciorum praecipitia currentes sese praecipites in infernum dent. Alii qui autem dicunt quod de facto Papa uult & intendit nos fratres min. accipere posse bullas & uti eis omnino, tum quia Papa consultus super hoc sic respondit, & similiter eius commissarii bullarum, tum quia expresse bulla sic sonat, nō odo culpabiliter modo non id uelit Papa. Ad quod dico si sic est, nō est dubium super hoc. Igitur quoad 2. punctum tenendum uidetur ut dictum est tanquam securius pro foro conscientiae: nam de contentioso contendere nolumus de sonitu & rigore uerborum coram hominibus & in foro iudiciali ubi de exterioribus & per exteriora iudicatur. Nunc autem quia coram res agitur, ideo uniuscuiusq; conscientia conuenitur ad limites rationis aedificationemque religionis: uideatq; quomodo se dubio exponat cum in dubiis tutior pars eligenda sit, attendatq; uir religiosus, quod tales bullae seu cruciatuae saepe extorquentur a Papa earumq; commissarii, ut accumulatius recuperent suam pecuniā, declarare super hoc aliqui possunt (& forte aliquando contingit) id quod teu quomodo Papa nondum somniavit, uellentq; quod omnes etiam nondum nati tales bullas acciperent ut inde suam pecuniā haberent, quod que iam corrui in platea ueritas a facie pecuniae, & mortua est sine debita confessione. Ideo consulendum est ne quis temere praetextu bullarum exiliat gremium statutorum suae religionis neq; transgrediatur terminos quos patres sui posuerunt ad religionis aedificationem & conseruationē: nam & summus Pōtifex qui est aedificator septimum religionis rationabiliter agens mauult religionem sibi constare, quam per huiusmodi bullas ab eo extortas dissipari. Tertium punctum, praedictis nō obstant. dico quod

f Papa bene informatus de praedictis concederet aliquando aliquam seu talem bullam religiosi specialiter seu etia generaliter, ita quod probabiliter constaret de tali uoluntate Papae pro ipsis religiosi ut possit tali bulla gaudere, tunc dico quod fratres etiam sine licentia praelatorum possunt eam accipere & ea gaudere solum

in quoad ea quae non uergunt ullo modo in notabile religionis aut uitae religiosae & disciplinae deformationem aut dissipationem, utpote pro lucrands indulgentiis pro absolutionibus & censuris & dispensationibus commodis & oportunis ad serenitatem conscientiae habendis a confessoribus intra ordinē & in foro conscientiae, tamen pro comedendo oua tempore ieiuniorum non quidem passim & indifferenter ad libitum & ubiq; in communitate fratrum sine ulla alia causa sed ex causa aliqua, utpote quod non esset sufficiens cibus alias & in particulari, uel quando comedant cum aliquibus dominis apponentibus eis talia cibaria condita ex ouis &c. huiusmodi, ne sint illis singulares, si uident se ex tali singularitate fore illis fastidiosos aut displicentes, secus si potius ex hoc essent placentes, tanq; bonum exemplum abstinentiae singulariter praebentes, & in aliis huiusmodi casibus non urgentibus in deformationem religionis ad quos iudicandum prudentia simplici & sincera religione opus est, & similiter quando Papa propter specialem necessitatem ecclesiae concedit iubileum & praecipit seu statuit quod omnes Christiani etiam religiosi confiteantur, ieiuent & orent, & recipiant sacram. Eucha. infra tot dies, & ad hoc melius faciendum concedit auctoritatem confidenti cuilibet & absoluenti de omnibus etiam reseruatis quibuscunq; & quomocunq; (ut in nostris temporibus saepe concessum est) quia in tali casu crederem pie & probabiliter teneo quod etiam nos fratres mi. sine alia licentia praelatorum possimus confiteri & absolui intra ordinem tantum & semel pro hac uice, etiam de reseruatis min. prou. & gaudere tali concessione in quantum eius uerba patiuntur, quia talis uidetur intentio Papae, & hoc nullo modo uergit in deformationem religionis, & haec est ratio omnium dictorum in hoc tertio puncto. Virtute autem talium bullarum non possumus exire ad libitum sine licentia praelatorum pro lucrands indulgentiis, neq; indifferenter ad libitum quotiescunq; sine alia causa comedere oua tempore ieiunii, Neq; confiteri & absolui ad libitum sine licentia praelatorum intra seu extra ordinem, Neq; aliud facere quod uergit in religionis deformationem, ut dictum est, & late probatum est supra in 2. puncto. Si contra praedicta omnia arguatur quod Leo 10. ff. 60. ff. 48: ut habetur in compendio tit. absolutio ordinaria quoad fratres

ANNOTATIONES

§. 21. §. 22. declarauit & prohibuit etiam sub censuris quòd nos non possumus ullò modo accipere bullam seu cruciatam, neque eam ullò modo uti, nisi in casu quo esset necessitas particularis, & pro qua non esset remedium intra ordinem & de licentia expressa, & in scriptis habita à nostris min. g. uel prouin. uel cust. ergo falsum est quòd dictum est, quòd pro lucrands indulgentiis & pro aliis contentis in hoc 3. puncto quæ non uergunt in deformationem religionis, possumus etiam sine licentia prælatorum tales bullas accipere & gaudere.

Item opposito modo nunc arguo sic contra omnia supradicta, quia si de licentia prælatorum possumus accipere bullas & eis gaudere quoad omnia ibi contenta quoad absolutiones etiam de re seruatis & cætera, & quando de licentia talium prælatorum prædicta fiunt, tunc non uergunt in deformationem religionis, & sunt licita: quare ergo non potius licebit de licentia & concessione Papæ, & quare potius tunc uergunt in deformationem religionis. Respondeo ad primum negando contrarium, nam illud Leonis 10. est uerum generaliter loquendo dum scilicet Papa non concedit per quod derogentur præfata priuilegia, seu prohibitiones Leo. 10. Nunc autem nos locuti sumus in hoc 3. puncto, quando constat Papam concedere in suis bullis quòd etiam nos fratres min. possumus eas accipere & uti ipsis per omnia, etiam sine licentia prælatorum, quia tunc solum possumus eis uti ut dictum est in hoc 3. puncto. Constat enim quòd Papa potest sic concedere non obstante prohibitione Leonis decimi, quia par in par non habet imperium & supponitur quòd sic Papa uult concedere, ergo nulla est cõtradictio in supradictis, nam frante prohibitione & declaratione generali Leonis 10. stat simul quòd concessio & priuilegium particulare in casu concedatur tanquam exceptio particularis sub regula generali, quæ licet reuocetur in particulari & ad tempus manet salua generaliter & in perpetuum quousque omnino reuocetur aut tollatur.

Ad secundum quòd opposito modo arguitur? Respondeo quòd quando sine licentia prælatorum ad libitum subditi uiuerent

utentes

IN COMPEND.

utentes bullis indifferenter, constat esse disciplinæ regulari dissolutionem, sine freno obedientiæ prælatorum & libertatem ad peccatum, & ideo illicitum, ut patet, si passim & ad libitum religiosus posset sine licentia quando cunque uellet exire clausuram pro lucrands indulgentiis, & confiteri cuiq; & comedere oua &c. ut secularis. & ideo Papa id non concedit generaliter ut sup. in secundo puncto probatum est. & ideo licentia seu concessio generalis Papæ concessa in bullis ad prædicta se non extendit, & similiter esset illicitum si sic generaliter prælatus concederet subdito ut faceret quæ cunque uellet sine alia licentia & obedientia superioris exeundo claustrum, comedendo &c. toties quoties ad libitum, ita quòd non posset impediri per prælatum suum etiam inferiorem, ut patet, quia esset occasio propinqua dissipationis religionis.

Quando uerò sic conceditur licentia ad prædicta quòd non absolute generaliter & ad libitum quotiescunque sine ullo freno conceduntur seu cū freno superiorum sub eorū manu seu in particulari, ut sic examinata causa seu necessitate pro quo conceditur aliquod prædictorum, tunc constat quòd timorâte & ex causa legitima & sine dissolutione religionis uteretur quis præfata concessione seu bulla, & ideo hoc modo sicut licite posset quis de licentia prælatorum uti præfatis bullis ad prædicta, ita & hoc modo posset de tali licentia Papæ id facere, si talis esset licentia quæ Papa concedit in bullis.

Nunc autem quia licentia quæ in bullis immediate per Papam conceditur est generalis ad omnia & ad libitum uiuendum & uatendum concessis in bulla, oportet quòd incedat aut uergat in deformationem religionis, non immediate sed mediate per prælat. religiosorum modificetur & particularizetur. Ita quòd sine prælatorum licentia debita non posset religiosus uti præfatis bullis generaliter & ad libitum, ut dictum est in secundo puncto, quòd quæ talis est intentio Papæ rationabiliter sic debet interpretari dum de opposito non constat sufficienter, ut late probatum est per totam hanc annotationem.

Item an per bullas cruciatæ reuocentur nostra priuilegia & indulgentiæ & quomodo, uideatur latius infra, tit. priuilegia §. 23. & post §. 33.

dispensatio.

Dispensatio.

Quoad s. 8. Notandum duo, primo quòd illa concessio Pii 2. de qua ibi agitur ponitur ibidem diminute à collectore, nam debet addi, & de receptione frumenti pro induendis, fratribus ubi non est alius modus habendi, & de procurandis in die sabbati elemosinis pro carnibus ubi est consuetum, & similibus, nec propter hoc dicuntur facere contra regulam, hæc ibi, f. fol. 62. & ff. 100.

Secundo notandum, quòd collector ibidem dicit quòd hæc concessio est se falsificans, nisi intelligatur aliquo illorum modorum, ut ponit ibidem. Mihi autem laico meliori iudicio, uidetur quòd clarius & melius potest & debet intelligi, sic f. quòd ibi Papa concedit nostris prælatis etiam guardianis posse condescendere & dispensare seu compati infirmis & debilibus in hiis quæ non sunt contraria regulæ &c. 1. in hiis quæ non sunt omnino contra substantiam obligatoriorum regulæ, neq; contra nec extra totam latitudinem ipsorum præceptorum seu obligatoriorum, quod ideo dico, quia ex aliquali causa recipere frumentum per syndicum nomine Papæ aut per alium nomine dantis, non est omnino contra præceptum de non recipiendo pecuniam, quæ forte aliquando sit contra aliquam circumstantiam seu conditionem requisitam ad plenam & debitam obseruantiam illius præcepti, sicq; in hoc non fit omnino contra seu extra totam latitudinem illius præcepti, quamuis fiat aliquali. Similiter portare calciamenta & equitare existere aliquali necessitate seu causâ, quæ non sic urgente licet fiat aliquali contra substantiam obligatoriorum regulæ &c. eiusdem præcepti sed contra aliquam conditionem seu circumstantiam requisitam ad plenam & debitam obseruantiam ipsius præcepti requirentis manifestam & urgentem necessitatem & infirmitatem, ad hoc quod quis possit licite calciari & equitare, in hiis ergo quæ sic sunt contra regulam, quòd tamen non omnino sunt contra ipsam substantiam principalem præceptorum seu obligatoriorum regulæ, nec contra seu extra totam latitudinem ipsorum, sed solum sunt contra aliquam circumstantiam seu conditionem requisitam ad plenam obseruantiam ipsorum, concedit Papa ubi sup. quòd nostri prælati quorum nomine etiam guardiani comprehenduntur possint dispensare

possint dispensare, non quidem ad libitum, hoc enim esset potius dispensare. Sed dispensare i. ex causa aliqui taliter rationabili, quis non omnino sufficienti condescendere seu aliquali relaxare, non autem omnino tollere prædictam obligationem præceptorum prælatorum, & talis dispensatio in prædictis ex tali causa quæ alias esset insufficientis sine dispensatione ad licite faciendum prædictam relaxationem contra talia obligatoria regulæ, iam facit causam prædictam esse sufficientem ad hoc quòd licite quis facit prædictam relaxationem contra præfata obligatoria regulæ & sic faciendo non potest dici facere simpliciter aut illicitè contra regulam, & sic credo uoluisse Papam concedere, ut ex uerbis eius supra dictis eiusdem concessionis potest facile elici.

Et notandum quòd in hac concessione præsupponitur quòd Papa potest ex causa relaxare obligationem uotorum & iuramentorum, & similiter hoc aliis concedere: hoc enim est proprie dispensare, s. obligationem relaxare, ut communiter tractatur à doctoribus, & nos supra in expositione regulæ fratrum minorum capite 10. quæstione 4. aliquali quantum attinet ad rem egimus. Supponitur etiam quòd in nostra regula sicut & in præceptis iuris diuini & humani præcepta & eorum transgressiones sunt in duplici differentia, quia aliqua est transgressio substantiæ præceptorum contra seu extra totam latitudinem ipsorum, alia est transgressio circumstantiæ aut conditionis seu extra totam latitudinem ipsorum, ut de hiis etiam nos latius egimus sup. in nostra expositione regu. fratrum min. cap. 10. q. 1. &c. ibi uideat qui uoluerit quibus suppositis intelligitur clare prædicta concessio ut declarata est.

Et notandum quòd præfata concessio multum ualeat hiis temporibus ubi refrigerante seruore charitatis sumus infirmi corpore & spiritu ad serenandum conscientias fratrum in multis impuritatibus & relaxationibus ex aliquali, licet non omnino sufficiente causa seu necessitate commissis contra multas condiciones & circumstantias requisitas ad debitam obseruantiam præceptorum regulæ, ut patet in articulo de pecunia, de paupertate, de usu paupere seu moderato, de non equitando, non calciando & cætera, eiusmodi. Dummodo non ad libitum sine ulla causa fiat prædicta dispensatio, relaxatio, seu transgressio in prædictis

Sic enim non excusarentur fratres neque prælati, quia non conceditur hoc posse ad libitum fieri, sed ex causa aliquo modo rationabili, ut dictum est, & patet in prædicta concessione, & dummodo ex hoc non accipiatur occasio ad alias dispensationes seu relaxationes rationabiles & inexcusabiles quales sæpe uidentur apud aliquos, de quibus omnibus latius egimus ubi sup. in expositione regulæ F. minorum cap. 10. quæstio. 4. &c. ibi uideat qui uolet.

Quoad §. 13. uid. ea quæ habentur à collectore in compendio tit. absolutio ordin. quo ad fratres, post §. 7. fol. 3. & quod nos super ibidem annotauimus, ut habetur supra.

Quoad §. 16. uid. ea quæ supra tit. absolutio, quoad seculares 1. §. 12. notatum est; quia ualde facit ad hoc.

Quoad §. 17. notandum quod non est securum uti tali concessione dispensando in affinitate, ut ibi habetur, quia non constat de ueritate, sed de rumore illius concessionis, nec habetur in libris ordinis. Ideo in re tanti momenti contra ius commune non est credendum rumoribus, & sic consulit excellens doctor Ortiz.

Quoad §. 24. notandum quod idem collector dixit supra in compendio tit. absolutio ord. quo ad fratres post §. 40. fol. 6: quod si hæc concessio Martini §. facta monachis sancti Benedicti iam facta est generalis pro toto ordine ipsorum, & per consequens potest nobis communicari pro toto nostro ordine. De qua etiã concessione, notandum etiã quod talem dispensationem de qua ibi agit Mart. 5. potest facere etiam &c. ut patet ex titu. coñcatio priuileg. §. 13. in compendio. Item notandum quod hæc dispensatio ab irregularitate contracta, ex homicidio, intelligitur de quo cunque homicidio, tam casuali, quam etiam uoluntario occulto, quod si iudicialiter probari non potest, aut quod non est notorium, quia Papa non distinguit nec nos distinguere debemus. Neque obstat quod Six. 4. qui fuit post dictum Mar. 5. concessit solum de casuali cum exceptione expressa homicidii uoluntarii, ut patet in compend. tit. dispensatio §. 10. §. 12. §. 13. quia respondeo quod hoc nihil præiudicat. Nam Six. 4. in dictis priuileg. loquitur generaliter quoad forum interiore conscientie, & etiam quoad exteriorem uel iudicalem id concedendo cum illa exceptione. Hic aut

aut

aut §. 24. Mart. 5. solum concedit pro foro interiori. Ideo de quo cunque homicidio occulto, concedit etiam uoluntario. Item quia Six. 4. in prædictis suis exceptionibus solum intendit & intelligitur limitare illas suas concessiones, à quibus expresse facit suas exceptiones & limitati. & non alias concess. à se, uel à suis prædecessoribus concessas, ut patet, quia alias sequeretur quod concessio Sixt. quæ habetur §. 10. in qua concedit posse dispensari in irregularitate ex homicidio incerto seu dubio præiudicaret alteri eius concessioni sequenti quæ habetur §. 12. & §. 13. quoad homicidium casuale etiam si sit certum. Et similiter dic quod intelliguntur oēs exceptiones & limitationes quas Pontifices faciunt in suis concessionibus, quia s. solum limitant ipsas, ipsorum Pontificum concessiones, in quibus ponuntur tales limitationes seu exceptiones, & sic respondit insignis doctor. Ortiz.

Ecclesiæ fratrum.

Quoad §. 6. uid. in compendio tit. bona §. 10. aliam concessionem eiusdem Iulii 2. factam eiusdem Augustinens. ad idem, & habetur ffff. 76. Similiter aliam Leonis 10. & ad idem ffff. 122.

Ædificare.

Quoad §. 8. notandum quod in tabul. 21. Vica. g. sic habetur fratres Indiarum de licentia sui Archiepiscopi possent ædificare loca cum nullus contradicat & hoc per communicationem maris magni carmelit. Iterum aut prouidebitur eis de auctoritate per literas Apostolicas. hæc tibi, ubi notandum quod illud priuilegi. maris magni Carmelitarum quoad hoc habetur in compendio in hoc tit. §. 17. 18.

Quoad §. 9. notandum quod priuileg. Clement. 4. concessum tribus prædicatoribus de quo ibi fit mentio, habetur infra in 20. compendio 10. tit. §. 15.

Quoad §. 14. notandum quod idem Leo. 10. ffff. 61. fecit aliam concessionem quæ habetur in compendio tit. ecclesiæ fratrum §. 16.

Eijcere seu expellere ab ordine.

Quoad §. 4. notandum, ut ibi bene dicit collector quòd moderate & cum debitis circumstantiis secundū determinationē Bonauen. utendum est illo priuileg. Alex. 6. & sic est intelligendum quoad expulsionem incorrigibilium. De qua tamen materia nos latius egimus sup. in regulæ expositione si autum min. capir. 2. quæst. 2. ibi uideat qui uoluerit. Et similiter aliqua habentur de hiis iam eiectis seu expulsis ab ordine, & egressis in compen. tit. apostata secundum subiectam materiam, ibi uideatur.

Eleemofyna.

Quoad §. 4. uid. in eo. compendio sup. tit. bona §. 4. aliam concessionem Clementis 4. quoad bona ordinē intrantium, & §. 13. ibidem aliam concessionem Leonis quoad bona obseruantium nostrorum & ad nostram obseruantiam redeuntium

Quoad §. 9. notandum quòd Bonif. 9. siff. 118. siatribus prædicatoribus concessit idem, & insuper prohibuit oibus utriusq; sexus asserere ipsos religiosos non esse in statu perfectionis &c. & non esselicitum ipsis de eleemosinis uiuere, quòd q; quaestuanres nomine ipsorum falso, tanq̄ falsarii capiantur ab ordinariis & condemnentur. & similiter prohibuit quòd si. nullus illis prohibeat in suis ecclesiis celebrare & oblationes in missis uel aliis ad altaria ipsorum prouenientes recipere & conuertere in suos usus iuxta morem sui ordinis, & ipso facto sunt excoicati oēs cõtra facientes non absoluendi, nisi sedi apost. personaliter se præsentet.

Quoad §. 16. notan. quòd Cle. 7. fecit quandam cõcessionem ordini sancti Ioannis Iherosolimitani quæ habetur in compen. tit. dispensatio §. 30. ibi uideatur.

Episcopi.

Quoad §. 1. ubi ponitur concessio Greg. 9. uid. supra in hiis annotationibus tit. absolutio ordin. quoad fratres §. 1. fo. 214. quomodo nunc ista concessio potest ualere nobis.

Quoad §. 2. & 3. latius uideatur in compend. tit. exemptio, tit. exempti fratres, secundum subiectam materiam.

Excommu-

Excommunicatio.

Quoad §. 14. notandum quòd ultra ea quæ ibi Six. 4. explicat possunt admitti ad coicacionē priuilegiorū nostri ordinis mulieres castam seu uidualem uitam ducentes, uoto expresso sub tertio ordine, etiam si in propriis domibus uel consanguineorum uiuant, ut patet per Leo 10. siff. 28. & infra in eodem compen. tit. tertiarium fratres §. 20. habetur. possunt etiam admitti alii, quoad hoc priuilegiati, etiam per confirmationem priuileg. per Clem. 7. ut familiares suo modo, & alii eiusmodi, de quibus in compendio, in diuersis titulis secundum subiectam materiam habetur, & ibidem tit. tertiarium, latius uidebitur qui tertiarium possent, & qui nō & quomodo uti nostris priuilegiis. Et notandum insuper quòd hæc bulla Six. 4. quam hic ponit collector, non debuit allegari tanq̄ nunq̄ uisa & inusitata seu moribus utentium non approbata, imo & uidetur iam per non usum aut per oppositam consuetudinem cõderogata & nihil ualere, sicut & multæ aliæ eiusmodi bullæ, statuta, leges & censuræ per dissuetudinem non ualent ut elicitur ex Gerson in 3. parte, de uita spirituali lect. 5. & 6. Et Galetanus tit. excoicatio in summa post cap. 81. & facit adhuc quod habetur infra tit. symonia, similiter §. 1. annotatum.

Exempti fratres.

Quoad §. 6. notand. quòd Clem. 7. siff. 75. concessit nobis & prohibuit oibus fratrib. ab ordine nostro exemptis quomolibet & quibuscunq; dignitatibus fungentibus ne possint cõtra statuta moresq; nostræ religionis in nostris domibus cõmorari, aut in nostris officiis aut capitulis se immiscere seu intrmittere. & de hiis exemptis fratribus uideatur etiam in eo. compen. tit. apostata secundum materiam. ¶ Quoad §. 24. quomodo censuræ aut sententiæ inflictæ cõtra alios occasione nostra contra nostra priuileg. non sint uniuersaliter nullæ in casu speciali hoc per priuilegiū aliquod sit concessum, sed generaliter sunt annullando quibus contra nos ipsos inflictæ sint ipso facto nullæ. Videatur inf. tit. priui. §. 4. & alibi secun. subiectam materiã. Maxime tit. canonica portio, §. 5. & 6. & tit. exemptio §. 22. & alibi uide, ut oportet.

Feriæ.

Feriæ

Quoad s. 1. notandum quòd non uidetur ubi sit de ordinario Romano, duplicare lætaniam in officio feriali, quadragesimali Sed credo iam consuetudinem esse introductam ex errore quodam pio. Nā uidetes fratres in uigilia resurrectionis & Penthe, duplicari lætaniam in missa, inde forte à simili arguentes putauerunt etiam esse duplicandam in officio matutinali feriali, sicq; iam ille communis error consuetudine introductus fecit ius. Unde si quis cognoscens se non obligari per ulla rubricā aut statutum ad duplicandam illam lætaniā non duplicaret recitans per se extra chorum. Credo quòd etiam sine hoc priuilegio Six. 4. non peccaret, quia tamen ut dixi, iā est consuetudo æquiualens legi, quāuis ex errore introducta, ideo pro maiori securitate habitum est hoc priuilegium Six. 4. eo modo quo ibi cōceditur pro fratribus recitantibus extra chorum.

Gloria

Quoad s. 1. & 2. notandū quòd collector diminute ponit concessionem Alex. 4. ibidem sine limitatione ipsius priuilegii. Nam idem Alex. 4. non absolute in missis de Beata uirgine & de Spiritu s. ad cōcessit, sed cum limitatione, s. quando eas fratres dicebant pro Papa & ecclesia, ut patet in relatione seu narratione ipsius priuilegii, quia pro talibus cū tali limitatione fuit petitum hoc priuilegium & pro talibus tantū fuit concessum, ut patet in dicta concessione, ubi conceditur quòd in prædictis missis, s. de quibus in petitione agebatur ibidem, ut dictum est, liceret nobis dicere Gloria, quia & intentio concedentis conformatus intentioni petentis ergo litera ipsa & intentio probat, intentum scilicet quòd Alex. 4. non nisi in missis de Domina & de Spiritu sancto quando pro Papa & ecclesia concessit posse dici Gloria, & cum tali limitatione, & sic etiam intelligit sum. Ang. tit. missa, s. 3. Hoc priuilegium Alex. 4. & similiter recitando uidetur intellexisse ipse collector titulo missa, s. 4. Deinde uerò clerici seculares hoc

hoc uidentes uolentes & ipsi ex sua deuotione similiter agere & nescientes prædictum nostrū priuilegium nobis specialiter & cō limitatione prædicta esse concessum, putantes sibi licere, sicut & prima facie uidebant nos facere, fecerunt sine limitatione ulla dicentes gloria in omnibus missis uotiuus, & de Domina & de Spiritu sancto, etiam si non dicerent eas pro Papa & ecclesia. Et adeo præualuit ille cōmunis, sed & piuse orū error consuetudine firmatus, ut iam faceret ius: sicq; dicit summa Angeli, ubi supra per consuetudinem dici Gloria in omnibus missis uotiuus de Domina & de Spiritu sancto, etiam si non dicantur pro ecclesia & Papa. Subinde (ut credo) fratres mino. uidentes quòd iam clerici & alii cōmuniter indifferenter dicebant gloria in omnibus missis uotiuus seu priuatis de Domina nostra & de Spiritu sancto pro quacunq; intentione eas dicerent, tales enim dicuntur missæ uotiuæ de Domina & de Spiritu sancto nō utētes ad hoc aliquod priuilegium uirtute cuius id fieret, sed solum consuetudinem: tunc ut tutius suæ deuotioni consulerent & se cōformarent piæ consuetudini clericorū & aliorū tandē habuerunt à Six. 4. ut hoc eis concederetur absolute sine illa limitatione quam posuerat Alex. 4. quòd s. in omnibus missis uotiuus de Domina nostra & de Spiritu sancto tam solemnibus quā priuatis pro quacunq; intentione dicatur (quæ quidem omnino dicuntur missæ uotiuæ) possent dicere Gloria sicut alii consuetudine dicunt. Et sic credo quod hoc solum fuit ab eo petitum & ab ipso Six. 4. concessum quando concessit, ut habetur s. 2. in compendio quòd in omnibus missis uotiuus (s. de Domina & de Spiritu sancto, tantū de quibus petebatur, ut dictum est) possemus dicere gloria: quāuis hic collector & auctor supplementi ffff. 100. absolute sine prædictis limitationibus posuerunt præfatas concessionem Alex. 4. & Six. 4. non plene aduertentes. Et quidem de concessione Alex. 4. supradicta clare constat, ut dictum est, quòd est male recitata sine illa limitatione. De concessione autem Six. 4. quòd etiam sit male recitata ubi sup. sine limitatione præfata, nō est ita clarum Sed illud mihi persuasum habeo quòd non est rationabile quòd sine ulla alia causa, sed solum ut satisfaceret deuotiunculis exorbitantibus aliquorum, Papa ipse concederet nobis concessionem tam omnino exorbitantem à communi ordinario Ro. cui ex reg.

nos conformare tene nūr præ aliis clericis & religiosis, & quidē tale priuilegium ad dicendum gloria in omnibus missis uotiuis habentibus gloria de quocunq; sancto sint, uideatur dispensatio aliquantulū irrationabilis, quoad nos fratres min. stante ordine Roma. in oppositum cui nos ex regula conformare tenemur.

Item ad idem facit, quia si Six. 4. id concessisset & esset moribus utentium talis concessio approbata, quomodo est credibile, quōd ille pater in ordine antiquus & expertus qualis solet esse is qui à Dom. Papa solet tales concessiones impetrare, qui à Do. Leone 10. impetrauit illam concessionem quæ habetur §. 3. cum tot limitationibus: quomodo inq̄ est credibile quōd illam concessionem Sixti 4. ignoraret in materia præcipue quæ quotidie fere dum celebratur prædicatur, certe uideatur quōd uel nunq̄ fuerat concessa à Six. 4. tam absolute ut recitatur à collectore & ab auctore supplementi, uel quōd iam non erat moribus utentium, tanq̄ ualde exorbitans approbata. Et potius credo quōd qui eam detulit à cap. g. Basilien. ut habetur ff. 100. quōd eam male & diuine sine prædictis limitationibus retulit, sicq; posita est in lib. ordinis & in compendio, quōd innuitur ex eo quōd in libro firmamenta trium ordinum, in 3. parte fol. 50. habetur quōd in ca. g. Basiliæ, anno Dom. 1481. celebrato in Rubrica ubi agitur de missis peculiaribus, habetur sic, s. quōd ex noua ordinatione dicitur gloria in missis uotiuis de Spiritu. s. & de B. uirgine hæc ibi. Tale autem statutum factum est tempore Six. 4. Imo & ut innuitur ibidem postquam Six. 4. concesserat præfaram concessionem, ergo uideatur sic stricte tantum eam concessisse.

Ideo tandem ab ea sic absolute posita cauendum censeo tanq̄ à concessione uel non concessa, uel non rationabili, uel moribus utentium non approbata tanquam exorbitante ualde seu tanq̄ per non usum omnino inualida nisi in missis de Domina & de Spiritu sancto tantum, ut habetur in consuetudine, ut dictum est, Et sic patet quid diceandum ad id quōd collector supra §. 2. dicit, s. pie deceptus est.

Guardianus.

Quoad §. 1. notandum quōd guardiani quomodo cunq; electi secundum statuta nostri ordinis sunt uere prælati & habent curam animarum

animarum, ut declarauit Clem. 4. & Six. 4. ff. 139. Et in comp. tit. absolutio, quoad fratres, in multis §. habetur quōd ibi à Pontificibus uocantur prælati. Et Iulius 2. in priuileg. exponi nobis ff. 226. & fol. 16. uocat eos prælatos & alibi sæpius. Et in compendio tit. accedere ad monasteria g. 132. fol. 15. & quod 1 su p eodē annotatū est sup. in hiis annotationibus, ut etiā habetur in ca. si. de pœnit. & remiss. secundum Panor. ibidem &c. Et concordat Siluest. tit. prælatos §. 2. & sum. Ang. tit. delegatus §. 3. ubi etiam habetur quōd habent dignitatem ecclesiasticam, insuper habetur idem in statutis g. ordinis nostri. Et tandem in cap. g. Florenciaco anno Dom. 1493. celebrato, sic habetur. Declaratur quōd nomine prælati intelligitur generalis prouincialis & custos, & guardianus. Ita quōd quocunq; in regula & declarationibus summorum Pontificum statutis in ordinationibus aliquid continetur faciendum, uel prohibendum per prælatū seu prælatos, aut de eorum licentia seu concessione intelligitur de aliquo prædictorum qui sunt uere prælati ordinarii si non exprimitur alter eorum per quem sit tale quid faciendum prohibendum uel corrigendum, hæc ibi.

Item an præfati guardiani ex officio suo sint illi prælati qui secundum c. si. de pœnit. & remissio. possunt sibi eligere confessorem ubicunq;, & an per superiores possit hoc priuilegium ab ipsis tolli, latius dictum est in hiis annotationibus super tit. accedere ad monasteria, supra tit. absolutio ordinis quoad fratres §. 7. ibi uideatur latius de hiis.

Habitus.

Quoad hanc materiam notandum etiam quōd seculares ludibriosi seu ignominiosè habitum religionis approbatæ portantes in ludis uel lasciuis peccant mortaliter & insuper incurrunt alias pœnas civiles seu criminales & possent grauitè puniri etiam per iudices seculares secundum iurā, ut de hoc habetur latius in summissis, præcipue Siluestrina tit. habitus §. 5. &c.

Hæreditas.

Quoad §. 6. ubi in fine fol. 75. ait collector quōd fratres min. purius

purius facerent procurando per aliquem de populo nomine populi, quam per Syndicum nomine Papæ in iudicio legata sibi facta &c. Notand. quod quis propter bonum exemplū secularium & propter uitandas alias occasiones ad peccata alia sit purius sic facere, ut ibi dicit collector, hoc tamen non obstat. potest Syndicus petere nomine Papæ &c. & hoc est licitū fratrib. potentibus uti syndico ad prædicta, & dummodo fiat cū aliis debitis circumstantiis circa hoc, ut de hiis latius habet in expōsi. su. 4. c. q. 16. ibi uid.

Ieiunium.

Quoad §. 1. notand. quod idem Eug. 4. ff. 112. concessit ca. g. facultatem ordinandi & declarandi, in quibus locis & prouin. fratres debeant ieiunia reg. in cibis quadragesimalibus obseruare & in quibus debeant patrū cōsuetudines imitari, uel aliter se habere.

Impetrare literas Apostolicas.

Quoad §. 2. notand. quod ista suspensio ipso facto quam hic Six. 4. infligit cōtra impetrantes literas à protectore aliter quā ipse decernit iam non ualet secundum illos quæ tenent quod Sixt. 4. reuocauit omnes obligationes & pœnas ipso facto contentas in omnibus statutis & declara. etiam Papalibus pro nostro ordine specialiter æditas, ut habetur infra tit. statuta ordinis §. 1.

Indulgentiæ plenariæ quoad fratres.

Quoad §. 11. quoad id quod ibi collector dicit, quod f. alii dicunt & melius quod corona Dominiæ nost. continet 72. auemaria &c. Notand. quod ly melius, nulla ratione probatur. Nam ad utraq; partem sunt diuersæ opinioniones. in tota aut Italia (ut refert quidā pater fide dignus) tam fratres quā seculares coiter dicunt coronā 63. auemaria ut hic primo expresserat Leo. 10. Sicq; (ut ait idem pater) diuersæ sunt concessiones & pro utraq; corona concessa est nobis indulgentia plenaria. Pro coronā 62. auemaria est in tota Italia cōmunis opinio apud frat. nostros concessisse nobis Six. 4. indulgentiam præfatā, & de hac assertionem loquitur Leo 10. in hoc §. 11. & habetur fff. 43. in principio. Pro coronā 72. auemaria sunt factæ prædictæ concessiones contentæ in eod. cōpen. paulo superius §. 7. per Iulium 2. etiam ut hic annotatur per collectorem etiam esse concessum per Leo. 10. fff. 63.

Quoad

Indulgentiæ stationum quoad fratres.

Quoad §. 15. notand. quod anno domini 1535. die 12. mensis Iulii Reueren. pater frater Anto. Ortiz dixit se impetrasse à Dom. Papa Paulo 3. quod fratres min. possunt lucrari prædictas omnes in indulgentias quas hic concessit Leo. 10. recitando prædicta 6. pater noster & auemaria cū gloria patri &c. & hoc non solum in choro, ecclesia, clauistro, oratorio, ac cella, ut concesserat Leo. 10. sed & in quocunq; loco aliō recitentur sine ulla restrictione.

Indulgentiæ ad seculares.

Quoad §. 2. ubi ponitur cōcessio facta per Leo. 10. & Adriannū 6. pro Germanis ordinis sanctæ Trinitatis, notandum quod paulo superius in compen. & tit. eo. §. 16. habetur declaratum de quibus Germanis sit intelligendum.

Indulgentia.

Quoad ea omnia quæ collector in notabilibus supra. mat. indulgentiarum ponit à fol. 90. usq; ad fol. 97. qui uoluerit latius uidere legat nostrum tractatum quem de indulgentiis compegimus, & ibi plenius intelliget.

Ingressi monasteria monialium.

Quoad tit. ingredi §. 6. & 7. & quoad 1. notand. ubi collector dicit quod si plures fressocii intrant cū prælatis aut confessorib. quibus ibi assignantur in regula sanctæ claræ in casibus ibi expressis quod peccant mortaliter & incurrunt excoicationem. Notauit quidam pater in huiusmodi satis eruditus, & bene mihi uidetur quod cessante fraude fratres socii intrantes cum prælato uel uisitatoe aut confessore de licentia prouincialis, seu prælati habentis curam monialium, in casibus in quibus prælatus uel uisitatoe aut confessor intrare licite potest (de cuius opposito talibus fratribus sociis non constat) non incurrunt ipsi neque aliquis eorum excommunicationem aut mortale peccatum propter talem ingressum, etiam si in maiori numero intrent socii quam in regula continetur.

Ratio, quia in dicta regula sanctæ Claræ per Urbanum quartum ædita in Rubri. seu capit. 7. 18. & 24. ubi de hiis agitur, non imponitur sub præcepto obligatorie aliquibus hoc de numero taxatio

taxatio sociorum prædictorum, Sed sub concilio aut statuto expediente secundum rationabilem taxationem illam iam factam per ipsam regulam, quod patet ex uerbis regulæ ipsius, ubi solum dicit quòd liceat cum tot sociis intrare, uel quòd cum tot sit contentus &c. ubi uidetur relinquere id curialitati & prudentiæ prælati intrantis, ut cum honesta & decenti societate intret in casibus concessis. Alioqui sequeretur quòd similiter obligatorie imponeret regula ipsis prælatis aut uisitoribus alia cõtra quæ ibi dicuntur puta quòd legat & exponat eis regulã & alia eiusmodi ibi contenta, & per consequens peccaret mortaliter & incurreret excoicationem intrando ad uisitandũ uel ad alia concessa, nisi seruariet modũ & conditiones sibi præfixas legendo regulam aut diuertendo ad alia loca aut moram faciendo aut loquendo &c. Cuius oppositum collector quoad hoc in fine primi notabilis pro scrupulosis bene notauit & ex ipsa ratione & practicata consuetudine proborum uirorum, patet, quia non censetur incurrere mortale aut excoicationẽ qui talẽ modum in prædictis omittit, ergo solum est obligatio prædictis ad intrandũ nõ nisi cũ honesta & decenti societate in casibus sibi cõcessis. Ideo intrãtes socii plures cum prædictis prælatis sine dolo, ut dictũ est, nõ incurrũt mortale, nec excoicationem: quod autẽ quis mandato facit iudices (& per consequens uocatus aut licentiatuẽ à prælatis ad id) iam sine dolo facere uidetur, ut habetur de reg. iuris lib. 6. Ultra prædicta etiam ad maiorem confirmationem dictorum, notandum quòd id quod habetur in dicta regula S. Claræ Rubric. 18. (alius autẽ prælatus cui aliquando &c.) ut habetur sup. in comp. tit. ingredi §. 7. non uidetur intelligendum de prælatis nostri ordinis, sed de aliis. Tum quia cum Papa ibi immediate superius loquutus fuisset de mi. g. nostri ordinis, uidetur consequenter quòd dicturus erat (alius autẽ prælatus eiusdẽ ord. cui ali. &c.) uel quid simile, non autẽ sic absolute (alius autẽ prælatus, cui &c.) Tñ etiam quia si de necessariis prouincialibus aut uisitoribus monialibus id intelligeretur, iam cum in Rubri. 24. non detur licentia pluribus q̃ duobus sociis intromittendis, in Rubri. autẽ 18. hoc extendatur ad tres socios, uidetur certe contradictio aut magna inconuenientia quod non est admittendũ. Ergo relinquitur ex dictis quòd nostri prælati non tenentur nisi cum decenti & honesta societate intrare in casibus concessis, ut dict. est, uirtute reg. S. Cla.

Quoad.

Quoad §. 11. ubi ponitur concessio Bonif. 8. & dicit collector quòd iam est reuocata per Leo. 10. fff. 17. quã ipse collector ponit inferius §. 28. Tu dic quòd solum est reuocata præfata concessio Bonif. 8. quoad monast. monialium S. Claræ. Non quoad monasteria aliarum monialium, quia Leo. 10. sic reuocauit solũ quoad monasteria sanctæ Claræ, ut patet infra §. 28.

Quoad §. 13. ubi ponitur restrictio licentiæ facta à Domino Martino §. protectoribus & min. generali. An similiter nunc restricta in nostris min. ge. & prouincialibus satius uideatur infra in annotationẽ sup. 4. notabile compendii in finem huius tituli de ingressu ad monasteria monialium.

Quoad §. 14. ubi ponitur concessio Bonif. 9. Notandũ quòd idem Bonif. ibidem ante prædicta uerba immediate sic præmiserat dicens sic, s. quòd nullus secularis aut regularis aliquod monasterium sororum prædictarum s. sub cura dicti ordinis prædicatorum commissarum nisi in quantum eorum, seu earum constitutiones id patiuntur, uel de sedis apostolicæ aut magistri g. eiusdẽ ordinis licentia speciali intrare aut aliqua sororũ inde exire quomodo præsumat. Contrarium uerò facientes similis excoicationis sententia aqua præter q̃ per sedẽ uel magistrum memoratos, aut per aliquem ex dictis fratribus cui magister prædictus id commiserit absolui nõ possint, uolumus subiacere, hæc tibi. & immediate sequuntur uerba quæ hic collector ponit, quòd si quis infra clausuram &c. & nescio quare collector. omisit illa quæ magis ad rem facere uidentur. Et notandum quòd nos fratres min. uirtute huius concessione Bonif. 9. non possumus intrare præfata monasteria monialium S. Dominici, de quibus ibi agitur etiam in casibus contentis in statutis ipsarum, quibus alii possint intrare. Et ratio est, quia ista concessio est generalis pro oĩbus Christianis, & pro nobis fratribus min. requiritur quòd sit specialis pro nostro ordine propter regulæ nostræ prohibitionem, ut etiam ait concordans collector in hoc tit. in 1. notabili in expositione 6. & 7. casus sol. 102. Et in annotatione super idem facta quæ habetur hic infra.

Quoad §. 15. ubi Hugo 4. sub excoicatione ipso facto Papæ reseruata, prohibet ingressum oĩbus Christianis ad monast. sanctæ Claræ &c. Hic uidentur tria dubia examinanda. Quorum 1. est, utrum

est utrum nos frat. mi. incurreamus excoicationem intrando clausuram monialium S. Claræ, S. Dominici & cōceptionis? Respon. simpliciter quòd sic. Et de ingressu ad monast. S. Domi. patet per Bonif. 9. ff. 120. ut proxime posita est §. 14. De ingressu autem ad monast. monialium S. Clar. patet per Grego. 9. ff. 132. Et latius per Eug. 4. aggrauatur ff. 42. ut habetur in comp. 1. hoc tit. §. 2. & in hoc §. 15. & referunt sum. Ros. tit. excoicatio 1. excoicatio 26. & sum. Sil. excoicatio 7. casu §. 1. & habetur in spe. ff. 11. De ingressu uerò ad monast. monialium conceptionis patet per Iulium 2. in regula ipsarum cap. g. ut habetur in compend. post titulos alphabeticos priuileg. ibi Iulius 2. excoicauit ipso facto oēs ingredientes & etiã ipsas moniales admittentes intra ipsa monast. aliter quã ibi in ipsarum reg. disponitur. Et hæc excoicatio nulli reseruat. Ideo confessor ordinarius potest absoluerè, & sic patet intentum. Ex quibus patet quòd solū moniales cōceptionis admittentes aliquos in traclausuram aliter quã in earum reg. conceditur sunt excoicatae. Aliæ autē moniales aliorum ordinum admittentes non sunt excoicatae, quia eas Papa non excoicat ubi sup. aut alibi. Neque participant in crimine cum iam excoicatio intrante quis participet in crimine cum nondum excoicatio intrante dum intrat, ut de hiis latius sum. Ros. tit. excoicatio 1. excoicatione 17. §. 1. quis Flor. in suo defecerunt ubi de interrogationibus religiosorum agit, dicat quòd oēs moniales intramittentes seu admittentes aliquem intra clausuram etiã cum ipsis intrantibus excoicantur tanquam participantes cum eis in crimine. Contra supradicta si quis dicat quòd iam nos frat. min. non ligamur illa excoicatione Greg. 9. Nec illa Eug. 4. & per consequens nec illa Bonif. 9. supra posita nec aliorum prædecessorum ante Six. 4. quoad hoc, & ratio eius esse uidetur quia Six. 4. reuocauit & abstulit oēs censuras & poenas spirituales quascunque impositas à quibuscunque etiã Papa in nostra. mi. ultra seu præter nostram reg. quibus est præfata excoicatio, casu quæ non continentur in nostra reg. Ideo uideretur quòd solum ligamur sub censura posita per eius successorem Iulium 2. quoad ingressum monast. conceptionis, non autē censuris prædecessorum suorum. Sed certe ista opinio nullo modo uidetur uera; & ratio est, quia dato quòd prædict. priuileg. Six. 4. intelligatur reuocare & tollere statuta & declarationes et Papæ legantes nos ad censuras ultra seu præter reg. & quidam probabiliter satis, ut patebit infra tit. statuta §. 1. in hiis annotationibus tamē ad hunc præfatum priuileg. Six. sic intellectum non facit pro eo ad su-

um propositum, quia præfatum præuilegium Six. loquitur expresse & intelligitur reuocare & tollere constitutiones & declarata à quibuscunque æditas & c. non quidē generaliter æditas pro oibus Christi. aut pro oibus religiosis sed æditas specialiter pro nostro ordine tantum ut aperte dicitur in eo priuileg. ubi dicitur ex statuto seu consuetudinibus uel declarationibus ipsius ordinis & c. notandum ly. ipsius ordinis 1. in ipso ordine factis, ut glossat collector compendii tit. statuta, uel potius ipsius ordinis 1. pro ipso tantum ordine specialiter factis quolibet & à quibuscunque. Item præfatum priuileg. Six. 4. intelligitur cum alia limitatione ibidem immediate subsequenter expressa, scilicet nisi tales essent casus uel excessus qui diuina lege seu præcepto ueræ ecclesiæ merito iudicarentur ad mortale, ergo cum supradictæ prohibitiones & excoicationes Greg. 9. Eug. 4. Bonifac. 9. sint generales, pro oibus Christi, & per ecclesiam approbatæ, sequitur quòd non reuocantur nec tolluntur per prædictum priuilegium Six. 4. Alioquin eadem ratione deberet dicere idē quòd non ligamur prohibitionibus & excoicationibus in numeris aliis Papalibus generaliter contra oēs Christianos seu religiosos latis à iure, utpote contra percussores clericorum, contra falsantes literas Apost. Contra participantes cum excoicatis, Contra incendiarios, Contra effractoress ecclesiarum, Contra symoniacos in ord. & c. contra facientes libellos famosos & c. contra detinentes apostatas aliorum uel nostri ord. Contra dispersantes in 4. uotis. Contra religiosos ministræ. Euchæ. Contra religiosos inducetes ad poenitentiam de electione sepulturæ & c. Contra nos fratres mi. recipientes temp. interdicti quasdam personas non priuileg. Contra fratres min. apost. seu trãseutes ad aliam relig. non concessam quia hæc oia sunt præter uel ultra regulam nostram, quæ magis quam prohibitio & excoicatio Papalis contra intrantes monast. S. Claræ & S. Dominici, ut patet, tergo quoad hoc 1. dubium dicamus quòd manet in suo uigore illæ prohibitiones & excoicationes præfatæ oēs, nec sunt reuocatae ullo modo per Six. 4. ut dict. est. 2. dubium an si nos frat. min. incurramus excoicationem intrando monast. religiosorum tertiariorum nostri ord. & ratio dubii est, quia Eug. 4. ff. 42. dixit quòd frat. oēs nostri ord. ita se haberet cum monast. præfatarum tertiariorum sicut cum monast. S. Clar. Respondet ad hoc spec. ff. 10. quòd aliqui dicunt quòd non, quia illud de Eug. quoad excoicationem potest intelligi de tertiaris colleg. uiuentibus & seruatis clausuram, hæc ibi. Sed certe indistincte uidetur quòd non incurritur præfata excoicatio intrando earum monast. et si seruet clausuram.

Ratio, quia ibi Eug. 4. solùm dicit quòd nos habeamus eodem modo &c. & nullam insuper infligit excommunicationem, neq; dicit quòd sub eisdem pœnis, ergo solùm obligamur sub illo mandato Papæ ad faciendum ex parte nostra seu ad habendum nos quo ad ingressum &c. & nò obligamur ad patientiam aliquam excommunicationem quæ ibi non imponitur, quò magis & est alia ratio quòd illud privilegium Eug. 4. solùm loquitur cum ultramon. ut de hoc latius dicetur infra in annotatione sup. 2. notabile collectorum, ergo.

Tertium dubium, utrum incurramus excommunicationem intrando alia monasteria monialium à supradictis. Respondeo quòd nulla excommunicatio reperitur nunc à iure communis seu à Papa contra intrantes alia monasteria à prædictis. Ideo eam non incurramus quàmvis peccemus mortaliter contra regulam & contra prohibitionem Papæ &c. ut hoc etiam habetur in spe. ff. no. sed si esset excommunicatio aliqua licita per statuta synodali seu per diocesanos in suis synodis sicut nunc per statuta cardinalis sanctæ Sabinæ quæ extenduntur ad totum regnum Castellæ est excommunicatio ipso facto lata contra omnes quoscunque intrantes quæcunque monasteria quarumcunque monialium, saltem inclusarum: dicit Dominus Florentinus in suo defecerunt, ubi su. in 1. dubio habetur quòd sic maxime si malo animo, seu sic causa turpiter agendi intraremus: & uidetur concordare fere. cons. qu. 87. Secus si causa boni intraremus. Sed saluo meliori iudicio mihi uidetur quòd ex quacunque causa intremus non incurramus talè excommunicationem synodalem aut diocesani, quàmvis peccemus mortaliter, ut dictum est. Ratio, quia sumus omnino exempti ab eis etiam ratione delicti seu rei de qua agitur, ut latius habetur in compendio tit. exemptio &c. & concordat. summa Rossel. tit. missa, §. 20. Dictum aut domini Florentini locum in exemptis quibuscunque, si non sunt etiam exempti ratione delicti, quia tales ligantur excommunicationibus præfatis sinodalibus si causa turpiter agendi intrarent, ut hoc etiam ait summa Rossel. tit. excommunicatio 1. excommunicationi 26. & illi excommunicationi ca. statutorum cardinalis S. Sabinæ, iam non ualet per dissuetudinem, & quia est reuocata per Six. 4. ff. 102. Igitur resolutorie, quoad omnia tria dubia dicamus quòd solùm intrando monasteria

sanctæ Claræ, sancti Dominici, & conceptionis incurramus excoicationem ipso facto, & ipsæ moniales conceptionis dumtaxat admittentes aliquem ultra casus & formam concessam in regula ipsarum, intrando aut alia quæcunque monasteria nò incurramus ullam excoicationem Papalem, quia nulla talis est: neque synodalem quia nos ligare non potest. Si aut per nostros prælatos aut per nostra capitula g. uel prouin. infligeretur excoicatio ligaremur. Dico 2. quòd ab excoicatione lata per Iulium 2. ubi sup. contra intrantes monasteria conceptionis potest absoluerè quicunque confessor ordinarius ex quo nulli reseruat: sed ab excoicatione lata per Eug. 4. & Bonif. 9. contra intrantes monasteria S. Claræ & S. Dominici, possumus nos fratres min. absolui per nostros min. g. & prouin. & custo. & per eos quibus ipsi commiserit, quia ab omni casu Papali possent absoluerè potestate ordinaria, quæ per priuilegium habita (exceptis à quibusdam expressis, per Six. 4.) Imò & per Guardianos nostros possumus absolui per coicationem priuilegiorum fratarum prædicatorum, ut latius de hiis habetur in compend. tit. absolut. ordinaria quò ad fratres §. 7. §. 13. §. 14. & post §. 40. in 1. & 2. notabili, & in nostris hiis annotationibus sup. fol. 214. sup. tit. absolut. ord. quoad fratres §. 7. in hiis annotationibus tit. absolut. quoad seculares 2. §. 9. uide de hoc.

Quoad §. 17. ubi ponitur prohibitio Eug. 4. quomodo debeat intelligi tanquam particularis pro ultramont. tantum facta, uideatur infra in hiis annotationibus supra 2. notabili collectoris.

Quoad §. 19. ubi dicit collector quòd illa concessio Eug. 4. est iam reuocata per Leo. 10. tu dic quòd solùm est reuocata per ipsum Leo. 10. quoad ingressum ad monasteria S. Claræ, non quo ad alia ut infra §. 28. patebit.

¶ Quoad §. 19. ubi dicit collector quòd illa concessio Nic. 5. iam est reuocata &c. Tu dic quòd nullo modo est reuocata, quòd patet. Nam per prædecessores suos Urbanum, Benedictum, Martinum, Eug. nò reuocatur concessio successoris huius Nic. 5. ut patet, neque etiam reuocatur per successorem Leo. 10. ff. 17. cuius prohibitio ponitur inf. §. 28. et quoad monast. Sanct. Claræ, & ratio est, quia ut benedicit quidam pater fatis eruditus, & patet intuèti præfata prohibitio Leonis. 10.

facta personis secularibus non intelligitur nisi quoad uolentes intrare ipsa monasteria sanctæ Claræ uirtute confessionum & huiusmodi bullarum seu gratiarum quas solent personæ seculares extorquere à Papa. Seu quas Papa generaliter concedit, & in grauamen ipsarum monialium, ut patet in præfata prohibitione Leonis 10. Non autem intelligitur de hiis mulieribus seruutricibus monialium &c. quæ pro utilitate monasterii requisitæ ab abbatissis cum licentia prouincialis permittuntur intrare secundum hanc concessionem Nich. 5. ergo.

Quoad §. 20. ubi dicit collector quòd illa concessio Pii 2. est oïo reuocata quoad intrandum claustram quarumcunq; monialium, Tu dic quòd solùm est reuocata per Leo. 10. quoad ingressum ad claustra monasterio. sanctæ Claræ, nò quoad ingressum ad prædicandum etiam in claustris monast. aliorum monialium ad quæ claustra seculares coïter intrant &c. ibi conceditur, ut patet infra super §. 28.

Quoad §. 21. ubi ponitur concessio Six. 4. & remittitur supra tit. absolutio quoad seculares 2. §. 9. uideatur ibi, & quod ibi annotatum est supra.

Quoad §. 25. ubi ponitur concessio Innoc 8. notandum quòd si illæ moniales seruientes pestilentiatis ambulent per domum si mul cum aliis monialibus sanis, iam non uidetur habere locum hæc concessio. Innoc 8. ad intrandum quoad illas, quia solùm uidetur hoc concedere Innoc 8. pro illis quia stant separatæ ab aliis ut expresse habetur in prædicta concessione.

Quoad §. 27. notandum quòd hæc concessio Alex. 6. iam est oïo reuocata per Leo. 10. ut infra §. 29. habetur & post §. 27. notandum quòd Iulius 2. (ut habetur in eo. compendio post titulos alphabeticos, in regula monialium conceptionis cap. g. ait sic. Si uerò aliquæ aliter ingrediantur, tam ingredientiæ quam admittentes in excommunicationis sententiam incurrant, hæc ibi. & nulli reseruatur præfata excommunicatio.

Quoad §. 28. ubi dicit collector quòd per hanc prohibitionem Leo. 10. reuocantur omnes concessionem suorū prædecessorum, Tu dic quòd solùm reuocantur quoad ingressum ad monasteria S. Claræ, non quoad alia, ut expresse loquitur Leo 10. ut dictum est. Ideo illa concessio Bonif. 8. quæ habetur §. 11. Et illa Eug. 4. quæ

quæ habetur §. 18. & illa Pii 2. quæ habetur §. 20. solùm sunt reuocata quoad monasteria S. Claræ, ut in ipsis §. §. notatū est. Illa autem concessio Alex. 6. quæ habetur §. 27. omnino est reuocata quia de monialibus S. Claræ solum loquitur, ideo omnino reuocatur, & credo quod non possimus ea concessione gaudere quoad moniales conceptionis &c. per communicationem priuilegiorum, quia priuilegia reuocata non communicantur. Illa autem concessio Inno. 8. quæ habetur §. 25. nullomodo est reuocata, quia pertinet ad administrationem sacrorum quæ per regulam conceditur. Sed cum limitatione ibi posita per Innoc. 8. ut ibi notatum est: illa autem concessio Nic. 5. quæ habetur §. 19. nullomodo reuocata est, ut ibi notatum est per rationes ibi positas.

Quoad §. 29. ubi collector dicit quòd in illa concessione Leo. 10. est sabreptio seu falsa relatio uel error: uideatur infra in hijs annotationibus ubi de hoc latius in 2. notabili.

Quoad §. 30. notandum quod Clem. 7. per quoddam breue anno Domini 1533. ut dicit quidam pater fide dignus, dat facultatem min. g. & prouinc. quod auctoritate Apostolica possint prohiberi & mandare quibuscunq; personis secularibus uigore quarumcunq; facultatum Apostolicarum audeant intrare monasteria monialium, promulgantes super hoc quasculque censuras, quodq; contra hoc abbatissæ nec moniales, nisi de uoluntate prælatorum, ualeant aliquem admittere.

Quoad §. 33. notandum quod nomine prælati qui possunt dare præfata licentiam quomodo ibi à Leo. 10. conceditur intelliguntur etiam Guardiani, quia sunt uerè prælati, ut supra. tit. Guard. §. 1. notatum est.

Quoad §. 34. notandum quod stando in rigore literæ & limitationum ibi à Leo. 10. positarum, ut dicit quidam pater satis doctus, non uidetur quod prælatus superior de quo ibi agitur allegatur seruare illas limitationes ibi positas, dummodo sacerdos, &c. sed solùm allegatur alius sacerdos intrans ad prædictam missam celebrandam, quia expresse ipsi tantū sacerdoti ibi imponunt præfata limitationes (dummodo sacerdos &c.) non aut prælato de quo paulo superius ibidem mentionem fecerit Papa. Et notandum quòd ista concessio coïcatur etiam monialibus conceptionis per coïcationem priuileg. ut habetur supra in compend.

18. & etiam aliis monialibus quibus eadem priuilegia. S. Claræ coi-
cantur, ut patet. ¶ Quoad 1. notabile collectoris, ubi explican-
tur casus, in quibus licitum sit intrare clausuram monialium S. Cla-
ræ. Et primo quoad casum 3. qui ponitur eo. fol. notand. quòd
ubi in eo. 3. casu dicitur quòd non ingrediatur claustrum sacer-
dos &c. hoc in 4. casu proxime sequenti ibidē ampliatur, ut ibi-
dem potest uideri. Item quoad eundem 3. casum eo d. uid. sup. §. 6
§. 7. Et quoad 6. casum ibid. ubi collector tandem & bene quoad
incendium &c. exemplificando dicit quòd est licitum in prædi-
ctis casibus intrare, non quidem oibus fratribus min. si adsint alii
sufficientes ad prouidendum tali periculo, Sed solum fratrib. mi.
deputatis seruitio ipsarum monialium, & hoc per concessio. Gre-
gorii 9. quam ibi collector allegat. Notandum quòd licet Greg.
9. ibidē id concedat monialibus S. Claræ primæ regulæ, quæ dicun-
tur collectanæ, tamen bene ualet etiam quòd moniales S. Claræ
2. regulæ quæ dicuntur Urbanisæ quales sunt oēs fere in Hyspa-
nia, quia ipse Urbanus 4. in prologo regulæ ipsarum coiccat illis
omnia priuilegia & concessiones aliarum monialium prima re-
gulæ. Et quoad id quòd tandem ibidem ait collector, quòd alii
fratres min. non possent intrare nisi in casu extremæ necessitatis
corporalis uel spiritualis, notandum quòd ad hoc facit statutum
cap. 9. Laualis anno Dom. 1505. celebrati, & habetur in tab. 21. Vi.
g. ubi sic habetur, declaratur quòd fratres nostri non possent nec
debent intrare interiores officinas quorūlibet monast. monialium
regula prohibente, nisi in articulo extremæ necessitatis, uidelicet
fratrua monialis moreretur, & quòd alius confessor pro ea au-
dienda faciliter non possit inueniri, hæc tibi. Et similiter (ut ait col-
lector in fine totius huius primi notabilis) in defectum socii, tunc
confessor possit quemlibet fratrem min. pro socio introducere
secum, cessante tamen fraude. Et hoc est consonum rationi, quia
secundum Hug. 11. cap. extrema necessitas caret lege, & Leo 10.
fff. 17. sup. §. 28. approbavit casus in regula ipsarum monialium
& in nostris constitutionibus contentos, in quibus licitum est in-
trare. Et quoad 7. casum ibidem, notandum 1. quòd ubi dicitur
quòd pro opere exercendo quòd commode extra monasterium
fieri nō potest, &c. & ibi collector exemplificans dicit quòd hoc
habet locum quando aliqua res nimium ponderosa & fertur &c.

Adde

Adde & tu generaliter dicens, quòd hoc habet locū in quocunq;
opere, & dificii, aut refarcimenti, aut plantationis arborum, aut
cuiuscunq; alterius rei seu operis intra monasteriū faciendi, quòd
extra seu ab extra nō potest cōmode fieri, aut si opus est industria
seu adiutorio, ita quòd ipsæ monachæ perse sine tali adiutorio
uel industria aut opere nequeunt aut nesciunt cōmode facere, quia
tunc si fratres deputati seruitio earū possent & sciunt facere & que
bene ut seculares, uel si sunt ad id necessarii cū ipsi seculares ita
quòd ab extra non possent id cōmode facere, tunc ergo prædicti
fratres deputati & non alii possent intrare ad prædicta, quia sine
ulla exceptione Greg. 9. conformiter ad regulam ipsarum id con-
cessit solum præfatis deputatis fratribus, ut pro quocunq; opere
quòd cōmode &c. ut habetur in eo. compend. eo. tit. §. 3. §. 7.

Secundo notandum quoad ipsum 7. casum, quòd in casu præ-
dicto conceditur intrare ad præfata monasteria, & hoc solū con-
ceditur fratribus deputatis seruitio earum, & non aliis, ut patet
per Greg. 9. ubi sup. quia quis in regula Urbanistarum rubrica 18
ut habetur in compend. eo. tit. §. 7. id generaliter concedatur om-
nibus Christianis, quia tamen illa concessio est generalis non
sufficit pro nobis fratribus mi. pro quibus ex regula nostra requi-
ritur licentia Papæ spiritualis. Papa aut Greg. 9. solum hoc con-
cedit ubi sup. præfatis fratribus deputatis. Ideo tales, & non alii
possent & que bene, ut seculares ingredi, ut dictum est quoties o-
pus fuerit, ut hoc bene dicit collector ibidem.

Tertio quoad ipsum 7. casum notandū quòd nomine fratrum
deputatorum intelligitur frater confessor seu Vicarius ipsarū mo-
nialium, & frater socius eius ad tale officium destinatus. Sed quo-
ad hoc de socio dicit quidā pater satis doctus & placet mihi quòd
ex quo iam hiis tēporibus socii prædicti ponuntur & deponuntur
quotidie ad libitū per prouin. uel per Guard. de licentia sal-
tē g. & implicita ipsorum prouin. Ideo quando cunq; uoluerit po-
terit prouin. uel de eius prædicta licentia guard. ei assignare quē-
cunq; sociū ssem uoluerit ad hoc (dummodo fiat sine fraude) ut
in fine huius primi notabilis in resolutione duodecimi casus fo.
104. ait collector quomodo intelligitur sine fraude) & pro tunc
ille est deputatus socius ad seruitiū monialium, sicq; quilibet fra-
ter habens industriam ad tale opus, seu etiam non habens eam
potest:

potest cum prædicto confessore ipsarum ut socius eius prædicto modo assignatus à provinciali uel Guardiano, ut dictum est, intrare, quòd si sic intellexit collector bene quidem, si autem opposito modo intellexit, cū in fine huius 7. casus dixit finaliter quòd hoc non est conforme intentioni eiusdē literæ &c. dic quòd nimis scrupulose loquutus est, nimis literæ adhærens, cū in hiis humanis constitutionibus potius sit standū consuetudini alias non culpabili aut nō uiciose neq; peccatū fouenti ullo modo, sicut & in proposito dictū est, quòd ei est standū ex quo nullū peccatū ex ea alias fouetur si sine fraude oīa fiant. Sed an similiter quoad hoc possit intelligi min. provincialis uel eius commissarius habens curam ipsarum monialium pro magno uel paruo tēpore, ut s. sit frater deputatus seruicio earū ut sic possit intrare in hoc casu sicut & uicarius seu confessor earum. Videtur quidam patri satis erudito quòd sic, ratio eius est, quia seruiciū earū hic accipitur pro administratione seu cura earum quæ principaliter est apud prædictos prælatos, mihi uerò eius sententia placet quidem. Sed ratio prædicta non satisfacit, quia quāuis seruiciū sit idem quòd ad ministratio earū, tamen stando in rigore & proprietate seu usu uocabulorum fratres deputati ad tale seruiciū earū, nunquam fere dicuntur prædicti prælati, Sed solum confessor seu uicarius earum cum suo socio, ut est facile uidere in omnibus priuilegiis & constitut. ubi dicitur quòd prælati in suis capitulis constituant deputatos fratres seruicio earum: & alibi sæpius fratres deputati seu assignati seruicio earum distinguuntur à prædictis prælatis, ut patet in constitutionibus generalibus ordinis cap. 5. & in priuilegiis Bonf. 8. Innoc. 4. ff. 201. ubi habetur quòd prælati deputent fratres qui monialium prædictarum confessiones audiant & morētur apud eas, & quòd per prælatos possint uisitari & puniri tales deputati, ut habetur in compendio tit. monasteria §. 5. & §. 6. & Leo. 10. ff. 37. ut habetur in eodem compendio tit. moniales §. 27. ibi uideatur & alibi sæpius. Ergo ratio quæ mihi magis suadet prædictam sententiam prædicti patris est quia sic uidetur iam consuetudine practicari quæ est optima interpres & moderatrix legum humanarum, quāuis etiam in fauorē tam sententiæ, q̄ rationis prædicti patris potest facere Greg. 9. ut habetur in compendio hoc eo. tit. sup. §. 3. ubi postquam generaliter

liter omnibus deputatis seruicio monialium id concessit proxime post prædicta uerba ibidem specialiter de confessore ipsarum loquitur, concedens quòd possit intrare pro audiendis confessionibus & ministrandis sacris, ex quo uidetur quòd in superioribus loquens de fratribus deputatis seruicio earū concedens eis quòd possent intrare in casu pœnitenti & aliis ibi expressis, non solum intelligebat Papa de uicario earum, sed & de omnibus habentibus curam ipsarum monialium, cuiusmodi sunt prædicti prælati principaliter ut dicebat prædictus pater. Ergo quomodocumq; sit propter hanc uel propter illam rationem, eius sententia mihi placet, ut dictū est. Quartū quoad ipsum 7. casum ubi dicit collector ibidē quòd talis frater intrans pro opere exercendo, ut dictū est, Debet intrare solus sine socio alio, nisi forte idem socius ad idem opus esset necessarius. Notandum quòd quāuis pro seculari possit dici quòd debet intrare solus, si solus potest facere quòd faciendum est, ut ait collector. Tamen si religiosus intrat non debet intrare solus, tum quia ridiculum esset sic tam literaliter intelligere: & regula ubi loquitur de confessore seu prælato semper dicit quod intret sociatus. Tū etiam quia Greg. 9. ubi sup. ut habetur §. 3. in distincte dicit quòd fratres deputati intrent pro opere exercendo, ergo non solus deputatus frater, sed simul prædicti fratres deputati. Quoad casum 10. ubi collector dicit quòd prælati nostri non possunt episcopis dare præfatam licentiam &c. Tu dic, quòd quoad moniales S. Claræ tantum est uerum quòd collector ait non quoad alias, nam quoad alias possunt min. 2. & provincialis dare præfatam licentiam episcopis in priuilegio. Eug. 4. ut dictum est, & habetur sup. §. 18. §. 28. ibi uidetur.

Quoad casum 11. ubi collector dicit quòd non facit mentionem de concessione Nic. 5. quia non est in usu, & quia est reuocata per Leo. 10. &c. Tu dic quòd nullomodo est reuocata per Leo. 10. neque est per non usum derogata, sed est ualida. & ego illam sæpe uidi practicari etiam in monasteriis monialium conceptionis per communicationem priuilegio. ut de hiis dictum est sup. §. 19. & §. 28. in hiis annotationibus.

Quoad casum 12. ubi collector dicit duo: primo dicit quòd Leo. 10. annullauit concessiones Bonf. 8. quæ habentur §. 11. & Nic. 5. quæ habentur §. 19. & alias consimiles. Tu dic quòd solum quoad moniales S. Claræ reuocauit eas, & concessio Nic.

5. nullomodo est reuocata etiam quo ad ipsos moniales S. Claræ, ut dictum est in eisdem s. 11. s. 13. s. 19 s. 20. & s. 28.

Secundo dicit iterum ibidem paulo inferius resoluendo quod prædictæ concessionem sunt reuocata: tu dic, ut dictum est, quod non, ut in dictis s. habetur. Et similiter habent locum & est ualida concessio cap. g. Laualis quæ supraposita est in annotatione sup. 6. casu in hoc. i. notabili.

Quoad 2. notabile quod ponit collector, quoad ingressum ad tertiarias an sit prohibitus nobis quoad illam prohibitionem de Eug. 4. quam ibi allegat pro ut habetur sup. s. 17. notandum quod illa prohibitio Eug. 4. non potest ualere ad probandum generaliter quod intendit collector quia Eug. 4. solum pro ultramon. id prohibuit quibus & loquebatur s. cum uicario generali eiusq; familia ultramon. i. Italica &c. ut patet ubi dicitur in tui uicariatus partibus cismon. i. Italicis &c. & infra. (infra tui uicariatus terminos &c.) & infra (tu & successores tui &c.) ergo tanquam odiosa non potest extendi ad nos cismon. præfata prohibitio: & si quis pro parte collectoris dicat quod moniales seu sorores istarum partium Hispaniæ gaudent utunturq; dispensationibus ibi factis per ipsum Eug. 4. quod s. non tenentur nisi ad ieiunia fratrum quodq; moniales non obligantur ex regula sub mortali nisi ad 4. quod ergo sicut dispensatio eis extenditur, etiam quo ad eas extenditur præfata prohibitio. Respondeo unomodo negando consequentiam, quia prohibitio tanquam odiosa non extenditur neq; communicatur, concessio autem seu dispensatio tanquam fauorabilis extenditur per regulam &c. odia restringit de reg. iur. Alio modo Respon. etiam negando antecedes, dico enim quod per illas literas Eug. 4. non habuerunt religiose harum partium Hispaniæ dispensationes illas immediate cum ad ipsas illas literas non diriguntur. Sed per communicationem priuilegii. quam fecit Six. 4. & Innoc. 8. intra ultramon. & cismon. fratres & sorores, ut habetur in compendio tit. communicatio priuilegii. s. 7. & supra in hiis annotationibus eo tit. communicatio s. 1. habetur, quia idem Eug. 4. postea ad supplicationem fratris Angeli de Bullena extendit hanc dispensationem ad omnes moniales 2. regulæ Sanct. Claræ sub qua uiuunt omnes fere moniales Hispaniæ, ut patet fff. 257. quod quidem erat super uacaneū si prime literæ Eugenii tangerent uniuers-

uniuersaliter fratres omnes & moniales, ergo præfata prohibitio Eug. non facit pro collectore quo ad nos cismon. ut probatum est. teni ibidem eo so. collector pertractans illam aliam concessionem Leo. 10. fff. 17. de qua paulo superius eo. tit. s. 29. egerat dicit utrobique quod ista concessio est subreptitia & ex falsa relatione impetrata &c. & ideo nullius ualoris, saltem in conscientia. Notandum hic tria, primū quod in relatione aut supplicatione prædicti priuilegii habetur ffr. 16. quod non erat nobis prohibitum accedere ad monasteria tertiariarum in congregatione uiuentium & quidem hoc dictum est secundum opinionem probabilem multorum quam tenebat ille pater qui tale priuilegium impetrauit nam alia est opinio quod præfatus accessus ad oia monast. quarumcunq; religionum, saltem ad loquendum, est prohibitus nobis per regulam: & alia opinio est quod non per regulam sed per prohibitionem Papalem seu ecclesiasticam est nobis specialiter prohibitus præfatus accessus, ut de hiis latius diximus supra in annotatione, supra tit. accedere s. 4. & semper de accessu non de ingressu prædicta dicta sunt, ut patet: igitur si propter hoc dicendum est subreptitium & ex falsa relatione concessum præfatum priuilegium Leo. 10. quia s. tanquam certum fuit relatum ipsi domino Papa id quod ad hæc erat sub opinione probabili, non audeo asserere aut negare, & credere quod non est propter hoc dicendum subreptitium priuilegium neq; falsa relatio prædicta, si non esset ibi aliud propter quod sit dicendum subreptitium: quod an sit an non proxime diceretur. Secundo notandum quoad præfatum priuilegium Leo. 10. quod ibi Papa paulo inferius stringens ualde ingressum ad interiores officinas monasteriorum monialium Sanctæ Claræ ualde laxauit ingressum ad monasteria præfatarum tertiariarum in congregatione uiuentium sub clausura, uel sine clausura: nam concessit quod de licentia seu mandato speciali in. g. uel provincialis possimus intrare, & secundum quod fuerit statutum in nostris capitulis generalibus & provincialibus, sicq; uidetur quod si non esset aliqua subreptio iam possemus quo ad tertiarias tantum uti præfata concessione Leonis 10. quousque reuocaretur, quia per ipsam quoad hoc reuocantur omnes prohibitiones prædecessorum, etiam Nic. 3. de qua expresse in prædicto priuilegio Leo. 10. dicitur non obstan. se. Rec. Nic. Papæ 3. prædecessoris nostri

nostri quæ incipit. Exiit qui seminat &c. & cōceditur licentia specialis nobis modo prædicto ad id. Et quidem hoc cōiter practicatur, quia s. de licentia prou. ex rationabili causa quacunq; intrans fratres cum eo & sine eo ad monast. prædictarū tertiariarū. Sed tandem 3. notandū quoad præfatū priuileg. Leo. 10. quòd mihi, saluo meliori iudicio, uidetur tanq̄ tutius quòd sit aliquo modo subrepticium quoad præfatū ingressum ad tertiarias, quòdq; sit à tali concessione cauendum. Ratio est, quia quīs in relatione expresse dicatur quòd accessus non erat prohibitus nobis ad tertiarias, credo tamen quòd ibi sub nomine accessus late fuit intellectus etiam ingressus ad tertiarias, & saltem Papa sic uidetur intellexisse si uerba priuileg. ipsius in ipsa relatione subsequenter uideantur, ubi dicitur (tamen propter scandalum quod interuenire posset, non sine nota forte incontinentiæ &c.) quæ in conuenientia ex ingressu, non ex solo accessu solent prouenire, sicut & de ingressu ad monasteria S. Claræ, paulo superius ibidem fuerant explicata, & infra ibidem in concessione seu prouisione quam facit Papa quoad ipsas tertiarias nullam mentionē facit de accessu, sed de ingressu specialiter agit, ut dictū est. Ex quo uidetur quòd ipse sic de ingressu ad eas specialiter intellexerat quando in relatione ei dictum est, quòd talis accessus ad eas non erat nobis prohibitus: & per consequens falsum est dicere quòd accedere large sumptū pro ingredi ad monast. tertiariarū seu aliarum quorumcunq; non sit aut non erat nobis prohibitus. cōstat enim ex regul. & declarationib. esse nobis prohibitu, ut hic bene probat collector. Ideo quoad hoc nō uidetur ualida hæc concess. Leo. 10. Et facit ad hoc quod postea idē Leo. 10. in regula tertiariarū ipsa rū in congregatione uiuentiū seruantiū uel non seruantiū clausurā in ca. 8. statuit, ut hic refert collector. Ideo quoad hoc credo ut tutius, standū esse sententiæ collectoris quòd s. nobis ex regula & ex prohibitionib. Papalib. & ecclesiæ prohibitus est ingressus ad monast. religiosarū tertiariarum quorumcunq; in congregatione uiuentium, et nō seruantium clausurā. Nisi in casib. quos cōcedunt statuta nostra quoad & secundum alias cōcessionēs speciales pontificum supradictorum non reuocatas, ut habetur in cōpend. & in hiis annotationib. dictum est. Si quis aut uoluerit opinari quòd præfatū priuileg. Leo. 10. nō sit subrepticium, quòdq; uirtute eius conceditur nobis & licētia prouincial. posse intrare

monast. tertiariarū, abundet unusquisq; in suo sensu, & suæ cōscientiæ prouideat: & forte ad id facit id quòd habetur statutum in tab. cap. gen. Radulphi anno Domini 1488. celebrati, ubi sic habetur, Sorores tria uota religionis publice emittentes, & in cōmune religiosarum uiuētes taliter includantur quòd uiris quibuscunq; ad officinas interiores earum accedere facultas non pateat absq; rationabili causa, & canonica per prouincialem iudicanda. Fratres uerò quouis quæsito colore ad dictas sorores cōtra præscriptam formam scienter non accedant sub pœna præuarcationis actuum legitimorum, hæc ibi. Sed ut dixi, prima opinio mihi uidetur mihi tutior, ut dictum est, quīs per consuetudinem hæc 2. opinio habeat uim & non sit damnanda: & forte sufficit prædicta consuetudo ad interpretandum prædictum priuilegiū Leonis, quòd nō sit subrepticium sed ualidum, ut dicit ista 2. opinio contra collectorem.

Quoad 3. notand. ubi Collector dicit s. 105. dicit ex Bonau. quòd sicut monachi sunt non solū collegiati, uerū etiam solitarii, sic & monachæ & moniales intelligendæ sunt, &c. Notandū quòd uidetur aliquibus quòd stando in rigore literæ reg. nostræ & declarationū eius nō habeat uerum id quòd dictum est secundum Bonau. & ratio est, quia in reg. & declarationib. solū prohibetur nobis ingressus ad monasteria monacharū ut patet. ergo quīs ratione scandali aut periculi uel suspicionis prohibeatur alio iure & alio præcepto regulæ ingredi talia loca solitariarū, non tamen prohibetur ex uillius præcepti de non intrando monasteria monacharum quòd solū agit de cœnobiis aut monasteriis monialium, non de aliis locis. ergo propter hoc sic uidetur aliquibus. Sed hiis non obstant. uidetur bene posse saluari dictum Bonauert. quia quīs ita sit quòd s. ingressus ad talia loca interiora habitatio num monacharum religiosarū uerarum solitariarum non prohibetur per Papā uel per ecclesiā ubi sup. neq; talia loca ingrediendo incurrit excoicatio inflicta contra intrātes monasteria monacharū. tamen adhuc uidetur saltem ex intentione reg. nostræ prohibentis ingressum ad monasteria monacharum prohibitum esse nobis talia loca solitariarum religiosarum intrare. Nam totum interitum Beati patris nostri Francisci in hoc fuit amouere scandalum & periculum, quòd facile sequi potest ex tali ingressu

seu conuersatione cum sceminis religiosis in domibus earū, ut ait Bonauent. ubi sup. de quo crederem quòd bene nouerit intentionem beati patris nostri Francisci, quæ ratio etiam habet locum in domibus solitarum religiosarum, Sicut in monasteriis religiosarum in congregatione uiuentium, & forte magis in illis quàm istis. Ideo non uidetur omnino securum recedere ab opinione & sententia prædicta Bonauent. quæuis stando in rigore & sonitu literæ de quo beatus pater Franciscus nō multum sæpe curauit, aliud possit quis opinari, ut dictum est. Sed in dubiis & periculosis tutius eligendum est cum uiris sanctis. Et notandum quòd hospitia ad tempus breue transeuntium, non proprie dicuntur domus aut domicilia seu habitacula personarum. Ideo quando aliquæ moniales hospitantur in aliqua domo secularium ad breue tempus, quia non sunt ibi mansionem longam facturæ, non prohibetur nobis ex uis prædictæ prohibitionis regulæ de non ingrediendo monasteria & habitacula ipsarum illuc introire. & loqui cum ipsis monialibus, nisi aliunde sit scandalum aut periculū, &c. notandum tamen quòd non obligamus ad intentionem præcipientis, nisi quādo ipsum quod intenditur præcipitur in ipso, uel alio præcepto aliquo modo, ut communiter dicitur à doctoribus.

Quoad 4. notandum ubi collector &c. per tractat utrum mi. g. & prouin. uirtute priuileg. Iulii 2. habeat auctoritatem quam protectores habebant ex regula monialium sanctæ Claræ integram & illimitatam ante tempora Martini 5. ad omnia etiam licentiandum seculares seu etiam religiosos ad intrandum monasteria ipsarum monialium sanctæ Claræ in quibuscumque casibus alias licitis. An potius habeat eam limitatam & restrictam sicut Martinus 5. eam restrinxit ipsis protectoribus, ita quòd nullo modo possent aliquem licentiare ad prædictum ingressum. Notandum circa hoc est duplex opinio, una est collectoris ibidem, & speculi fratrum min. ff. 12. cuius auctor latius idem tenuit in tract. dicto clipeus sacrarū monialium, à quo sumpta sunt omnia quæ collector in compendio quoad moniales & accessum & ingressum ad earum monasteria ponit, & multi alii sequuntur hanc opinionem collectoris: quæ opinio dicit quòd habent eam limitatam & restrictam secundum Martin. 5. & ad hoc ponit 4. rationes in

nes in sententia. Prima ratio est, quia supplicatio facta Iulio secundo super hoc fuit subrepticia, sed certe hæc ratio nil ualere uideatur. Nam cum subreptio sit quidem secreta informatio alicuius falsitatis, aut taciturnitas eius quòd deberet exprimi. Hic autem nulla talis suggestio seu taciturnitas subdola esse uidetur. Ex quo plane & synceriter fuit prædicto Iulio propositum dubium super auctoritate min. prouincialium quoad moniales, ut prouideret in hoc (ut clare patet in ipso priuilegio, eiusque relatione ff. 72. Dicere autem quòd ideo est subrepticia quia Papa Iulius nō habuit notitiam reuocationis seu restrictionis factæ per Martin. 5. ipsis protectoribus, ex quo ipse Iulius non facit mentionem de ea, hoc non ualet. Nam potius est credibile quòd Papa Iulius qui tanto tempore fuerat protector, non ignorauit quòd ad officium protectoris attinebat, præsertim cum etiam in suis literis præfatis referat aliqua uerba quæ in libris Martini 5. habentur, quòd s. aliqua monasteria monialium committebantur aliquibus fratribus &c. & ideo prouidit sicut & Martinus 5. circa hoc ut ipsi placuit & uisum est. Nec obstat quòd Iulius non fecit mentionem de præfata restrictione facta per Mart. 5. eam reuocando, quia sine tali specialiter nominatione sufficienter derogatur per clauulas reuocatorias aut derogatorias generales (ut habetur in compendio, tit. priuilegia post f. 32. in q. quæ ibi ponitur, quoad hoc nisi Papa aliud intendisset, ergo illa prima ratio non concludit intentū collectoris.

Secunda ratio eius est, quòd Iulius ipse alibi declarauerat quòd per confirmationem nostrorum priuilegiorum quam fecerat Six. 4. non confirmantur priuilegia alias reuocata, quòd ergo similiter est intelligendum in proposito, quòd s. non intelligatur concessa per Iulium auctoritas protectoris min. prouincialibus quæ iam alias per Martinum 5. erat reuocata, sed limitata prout erat tunc temporis in ipsis protectoribus, sed nec ista 2. ratio est sufficiens. Nam in nostro proposito de potestate protectoris concessa nostris min. prouincialibus non fuit confirmatio rei aut concessionis iam collatæ, sed declaratio rei dubii, & concessio seu commissio facta de nouo per ipsum Iulium (ut patet expresse ff. 72.) in prima enim declaratione quæ ipse Iulius fecerat ff. 126. dixerat quòd per confirmationem priuilegii factam per Six. 4. ac per

corundem.

eorundem priuilegiorum nouam concessionem non reuiuificabantur priuilegia reuocata, nisi de nouo fuissent concessa. In hac autem concessionem seu litera de potestate nostrorum moniales, fff. 72. fecit specialem mentionem, declarationem nouamque concessionem aut prouisionem auctoritatis protectoris contentam in regula ipsarum monialium sine ulla limitatione translatae ad mi. prou. ergo. Tertia ratio eius est, quod Iulius non concessit auctoritatem prou. super monast. sed super ipsas moniales tantum: sed nec ista ratio ualeat. Nam concessio principalis (s. pte in moniales) conceditur & accessorie annexum (s. pte in monasteria earum) Maxime quia sicut 3. polyti, ciuitas dicitur ciuium unitas aut societas, non autem parietes soli, sic non facit monast. murorum ambitus tantum, sed habitatio religiosarum, ut et ait ipse collector paulo superius in 3. notabili (ut et ait Abbas Pyramo (ut habetur in collationibus.) cap. 10.) quod monast. est locus ubi habitant monachi, licet sit unus tantum monachus habitator. cœnobium autem dicitur habitatio & congregatio multarum personarum simul uiuentium cum certo ordine certe professionis, alioqui prouin. non possent uisitare & prouidere quoad seruitiales earum & capellanos, uillicos, crates, scales &c. monialium. Sed solum quoad personas ipsarum monialium quod absit. Ex quibus uidetur quod potius dicitur monast. monialium congregatio ipsarum simul cum loco suae habitationis quam ipse duntaxat murorum ambitus earum, quodque concessa parte super moniales sine alia limitatione excludente, intelligitur concessa et super ipsarum monasteria. Quarta ratio eius est, quod min. gen. frater Franciscus de Angelis habuit spirituales auctoritatem a Papa, ut possit licentiarum mulieres honestas ad intrandum monasteria praefatarum monialium ex quo uidetur quod eam non habebat &c. Sed neque ista ratio ualeat, quia bene stat quod licet eam haberet uellet etiam specialem auctoritatem super hoc habere a Papa ut certius securiusque sibi consulere & agere, sicut & quilibet solet facere in aliis negotiis &c. Item potuit dubitare, an talem potestatem haberet, licet uere eam haberet, ideo habuit specialem. Ergo praedictae rationes non concludunt pro opinione collectoris supra dictae. Ideo est alia aliorum opinio quod s. nostri min. prouin. habent auctoritatem protectoris sine ulla limitatione sicut ex regula monialium sanctae Clarae concessa

cessa erat protectori, antequam per Mart. 5. limitaretur: quodque ideo possunt sicut & ipse protector poterat licentiarum quemcumque ad intrandum monasteria praefata, in casibus alias licitis. Ratio huius opinionis est, quia Iulius 2. ubi sup. fff. 72. sine ulla alia limitatione aut restrictione declarauit & concessit min. prou. habentes curam praefatarum monialium habere potestatem illam seu facultatem circa praedictas sorores quae per Urbanum 4. in eadem ipsarum regula protectoribus eiusdem ordinis commissa fuit. ergo sine limitatione facta per Mart. 5. conceditur praedicta facultas prou. sed absolute prout in regula ipsarum commissa est protectoribus. non prout limitata fuit postea per Mart. 5. ergo. & ideo sicut protector potest licentiarum, ut tibi allegatur in regula ipsarum cap. 18. ita potest & min. prouin. Sed certe ista opinio non uideatur secuta. Primo quia consuetudo quae est optima interpret legum humanarum & ualeat pro lege & derogat leges & statuta humana uidetur opposita. habere: coeter enim prouin. non sic intellexerunt praefatam concessionem Iulii 2. neque uirtute eius audent licentiarum aliquos ad praefatum ingressum indifferenter sicut protectoris poterant ante Martin. 5.

Item 2. quia quod concessit Iulius 2. fff. 72. ubi sup. s. quod haberet potestatem super eas quae concessa est in earum regula protectoribus, potest intelligi quoad curam & gubernationem earum tantum sicut in ipsarum regula Rubric. 25. conceditur expresse protectoribus & mandatur monialibus obedire, non autem quoad licentiarum ad ingressum de quo in eadem regula Rubric. 18. habetur specialiter super quo etiam prouiderat Martin. 5. restringendo potestatem ut dictum est, quia & sic etiam expresserat statuendo & declarando Innocens quartus & Bonifacius 8. in simili causa.

Ideo credendum est, quod sic etiam uoluit Iulius secundus declarare & concedere plenam auctoritatem ministris prouincialibus super moniales quoad curam & gubernationem earum duntaxat, ut dictum est, & de hoc tantum uidetur fuisse dubium propter quod fuit a praedicto Iulio secundo petita declaratio & concessio, non autem de potestate ad concedendum licentiam ad ingrediendum earum monasteria ut potest uideri & innuitur in relatione praefati priuilegii fff. 72.

Item tertio dato sed non dum concessio, quòd uirtute præfate concessionis Iulii 2. concederetur absolute facultas nostris prouincialibus etiam ad licentiandum ad prædictum ingressum, credo quòd non sufficeret ad licentiandum nos fratres minores. Neque ut ex tali licentia nos fratres minores possemus licite intrare præfata monasteria. Ratio, quia ista est concessio generalis facta ad licentiandū g. oēs Christianos sicut protector poterat licentiaré, pro nobis aut fratribus minor. ex ui. regulæ requiritur licentia seu concessio specialis Papæ, ut possimus licite licentiaré, & de tali licentia intrare, ut dictum est, ergo sicut si non esset restricta per Martinum quintum, seu ablata talis potestas à protectore, non possemus nos fratres min. de eius licentia intrare præfata monasteria: sequitur quòd nec de licentia nostrorum prouincialium, quia per prædictum priuilegium Iulii 2. non conceditur illis etiam secundum hanc 2. opinionē si esset uera, nisi eadem facultas quam protector habebat quoad hoc ex regula ipsarum monialium, & nihil aliud conceditur quòd nos super nobis fratribus min. specialiter quoad præfatum ingressum, quanto magis, quòd ut dixi dubiū est, quòd si nō est concessa prædicta facultas nisi limitata, & nullo modo ad concedendum licentiam alicui ad ingrediendum præfata monasteria.

Igitur quid resolutorie sit tenendum circa hoc, dico tria. Primo quòd dubium est, nec est eis certū quomodo debeat intelligi prædicta facultas seu potestas protectoris concessa nostris prouincial. an simpliciter quoad omnia ut dicit 2. opinio, an potius restricta, ut dicit opinio collectoris: & ratio dubii stat in hoc quòd rationes pro utraq; opinione non concludunt intentū pro sua opinione, quoad omnes rationes utriusq; opinionis potest facile responderi, ut uisum est & de intentione Papæ Iulii id concedentis non constat, ergo manet dubium. Secundo dico quòd hoc dubium potest solui s. min. prouinciales simul cum aliqua persona indignitate ecclesiastica constituta & duobus aliis iurisperconsultis examinaret hoc dubium, & secure omnes fratres possunt tali declarationi stare, quousq; per Papam aliud declaratur aut prouideatur, ut habetur in compendio tit. priuilegia §. 13.

Tertio dico quòd interim quòd non sit prædicta declaratio probabilius & non solum securius, uidetur tenere primā opinio-

nem

nem supradictam collectoris, q̄ secundam aliorum opinionem, Et hoc non propter rationes collectoris supradictas quæ solutæ sunt, sed propter tres illas rationes quæ factæ sunt contra secundam opinionem, & præcipue hoc credo uerissimum, quòd si quo modocunq; illa potestas sit concessa nostris min. prouincialibus tamen uirtute illius etiam absolutissime concessæ per Iulium 2. non possumus nos fratres min. licentiaré nec de tali licentia intrare præfata monasteria monialium, quia requiritur licentia specialis, illa autem non esset nisi generalis, ut dictum est.

Interdictum primo.

Quoad §. 13. notandū quòd sepelire solemniter & cum ceremoniis solitis, ut ibi conceditur per Iulium 2. est aliud. Et aliud est sepelire cum pompa moderata, ut sæpe conceditur in bullis cruciatæ. Pro quo notandum quòd sepeliri cum pompa moderata est quòd dentur in campanis tres clamores pro uiris, & duo pro mulieribus, quòd q̄ clerici seu religiosi dum deferunt dumq; sepeliunt cadauer cātent quòd solitum est cantari, non aut quòd celebretur missa de requiem &c. ut hoc sic fuit declaratum in bulla contra Africam data per Leo. 10. anno Dom. 1516. Aliud aut est sepelire in silentio, ut clericis seruantibus interdictum concessum est à iure communi, & ex priuileg. concessum est nunc nostris familiaribus, ut habetur in compend. tit. interdictum 3. §. 2. & 3. & 5. & 11. & 14. & 15. ibi de hiis uideatur.

Interdictum tertio.

Quoad §. 3. notandum quod auctor supplementi ff. 12 §. 9. quoad hoc priuileg. Clem. 4. dubitat an iis qui in nostris morantur obsequiis etiam existentibus sanis tempore interdicti, possumus ministrare sacra prout ibi conceditur §. 2. & tandem declinat ad tenendum quod non nisi infirmis, quia sic solū est concessum minimis per Iulium 2. in eorum mari magno ff. 8. Sed certe uidetur quòd etiam sanis possumus ea ministrare, quia sic absolute & sine ulla distinctione cōcesserunt nobis & Carmelitis Cle. 4. & Six. 4. q̄tumcunq; ipsi minimis cū limitatione sit cōcessum, nā id sæpe accidit, quòd si aliquibus ordinibus conceditur limitatione quod alias plenius sine ulla limitatione conceditur, ut patet.

kkk

ideo

Ideo ipsi minimi per communicationem priuileg. possent in hoc sicut & in alijs gaudere priuilegio supradicto nobis latius concesso.

Quoad 1. notandum quòd ibi ponitur à collectore, præcipue quoad id quod tandem in fine ipsius notabilis dicit, quòd 1. hoc non obstan. in ciuitate Salman. ex consilio iuris peritorum &c. fuit celebrata octa. Sancti Bernardini solemniter tempore interdicti &c. adde & tu quòd similiter est factum in ciuitate Tolitana in cap. prouin. ibi celebrato anno Domini 1524. præsentem min. generali. Sicq; iam in consuetudine practicitur. Et de hac materia interdicti late habetur in supplemento in decisionibus dubiorum, dub. 3. ff. 3. unde hæc omnia collector assumpsit.

Ministri.

Quoad 5. 8. ubi agitur de potestate concessa per Iulium 2. nostris prouincialibus, similiter moniales, uideatur latius ubi sup. in hijs annotationibus &c. super titul. ingredi, quoad quartum notandum collectoris, &c.

Missæ primo.

Quoad 1. 2. & 3. notandum quòd illæ concessiones Alex. 4. habentur etiam in 2. tract. lib. ordinis. Et Bonif. 9. ff. 118. concessit fratribus prædicatoribus, prohibendo ne s. prælati ecclesiarum aut alij quicunq; eos impediunt quominus missas & alia officina diuina in ecclesijs suis quotidie celebrare, ac oblationes in missis ipsi & alias ad eorum altaria prouenientes libere & integraliter recipere & eorum usus iuxta morem dicti ordinis conuertere possint sub excommunicatione ipso facto in contrafactientes.

Missæ secundo.

Quoad 5. 3. & 4. ut ait sum. Ros. tit. missa, s. 2. quòd hora statuta per ecclesiam ad celebrandum est ab aurora usq; ad nonam. Aurora autem incipit per unam horam, & quintam eius partem an-

teso-

te solis ortum ad nostrum hemispermum. Per prædictas aut concessiones Pii 2. Six. 4. Innoc. 8. possumus celebrare per unam horam ante & post, ut ibi conceditur ex causa rationabili, & per alias subsequentes concessiones possumus adhuc latius, uideatur ibidem in compendio in 5. sequentibus.

Quoad 5. 5. notandum quòd illa est optima concessio sine ulla limitatione, ubi concedit Innoc. 8. quòd statim post matutinum possint fratres Augustiner. & nos etiam per communicationem eorum celebrare. Sed & Iulius 2. ff. 4. concessit minimis quòd possint celebrare & facere sibi celebrari missas etiam per sacerdotes seculares ante diem in quocunq; loco honesto cum alia ripportatili & ibi recipere sacramenta.

Moniales.

Quoad 5. 9. notandum quòd idem Eug. 4. decreuit omnes moniales primæ & secundæ regulæ sanctæ Claræ esse sub obedientia & cura nostrorum prouincialium & sub eorum regimine mediate & immediate, s. per se uel per alios gubernandas sub grauibus censuris contra moniales resistentes, decreuitq; omnes præfatas moniales, uocare moniales sanctæ Claræ. Et hoc idem decreuit Urbanus 4. in prologo super regulam monialium secundæ regulæ sanctæ Claræ. Nam notandum, ut collector in hoc tit. paulo superius dixerat, quòd moniales primæ regulæ à sancta Clara & dicitur alicubi uocantur collectanæ, alicubi pauperes Domina, aut sanctæ Damiani uocabantur. Moniales aut uiuentes secundum regulam & ditam ab Urbano 4. uocabantur Urbanistæ, & ista sunt omnes feræ quæ sunt in Hispania, Sed nunc secundum supradicta decreta Pontificum coiter uocantur absolute moniales sanctæ Claræ, sicut & alia primæ regulæ, ut dictum est.

Quoad 5. 21. ubi ponitur concessio Iulii 2. concedentis nostris prouincialibus potestatem protectoris super moniales, quomodo debeat intelligi, uideatur supra in hijs annotationibus &c. tit. ingredi, similiter 4. notabili collectoris.

Item de licentia min. prouincialis possit monialis S. Claræ exire clausuram causa alicuius infirmitatis curandæ, seu alia causa, uideatur latius in compendio tit. clausuram per totum. Quæritur

Et utrum moniales & sorores teneantur officium diuinum dicere in choro, & ad faciendum celebrari missam conuentualem & eam applicare pro ecclesia ut nos fratres min. facimus & tenemur.

Respondeo per tria puncta: quorum primum est quoad officium diuinum, dico quod ex iure communi tenentur in choro dicere officium diuinum sicut alii regulares seu religiosi, ut expresse habetur Clementina 1. de celebra. missi: ut bene notatum summa Angelica tit. hora canonica, §. 25. 26. & Siluest. eo tit. §. 10. & latius de hoc habetur in 2. puncto sequente, ibi uideatur Ex regula autem moniales San. Claræ non obligantur specialiter, quia hoc eis obligatorie non imponitur, & similiter dicendum de aliis quibus id regula obligatorie non imponit: ex statuto autem aut consuetudine uideat unaquæque religio, qui de iure hoc habeatur respectiue. Videantur autem si qua sunt priuilegia quoad aliquas in speciali aut in communi concessa, ut habetur in compendio tit. officium diuinum, tit. moniales, §. 24. 25. & c.

Secundum punctum est quo ad missam: & dico quod iure communi si niliter tenentur facere celebrari missam conuentualem in suis ecclesiis. Ratio, quia expresse sub uerbo mandamus habetur in cap. cum creatura, de celebra. missi. iuncta rubrica, quod in ecclesiis collegialibus quotidie missa celebretur conuentualiter de festo aut de feria secundum quod tempori conuenit. Item in cap. dolentes, eo tit. stricte mandatur in uirtute obedientie prælati & clericis quod celebrent officium diurnum & nocturnum & c. & ibi expresse uidetur loqui tam de celebratione missarum quam de aliis horis: quia prius loquitur ibi de matutinis & post de missis: & post hæc omnia tandem dicitur ibidem, hæc igitur & similia & c. quæ sequuntur usque ad uerbum celebrent & c. Et ideo sum. Angel. tit. missi. §. 33. dicit quod uirtute Clem. 1. de celebra. missi. in oī ecclesia collegiali & conuentuali celebrantur. est quotidie missa de officio occurrente, & concordat Siluest. tit. missa 1. q. 4. nunc autem monasteria religiosorum & religiosarum sunt collegia ut ait Rubrica in capi. cum creatura de celebra. missi. seu sunt conuentus ex quo habent prælatum seu prælatam, ut etiam specialiter quoad moniales habetur in h. m. ad laudes festi San. Claræ, ubi habetur, Ducis ad sponsum dominum puellarum collegia & c. ergo tenentur conuentualiter & c. ut habetur in d. cap. cum.

cum creatura. Et nullus decipiatur, dicens prædicta capi. loquitur de præfatis ecclesiasticis & clericis, non autem de monasteriis monachorum aut religiosorum utriusque sexus. Nam ad id respondeo quod dicta Clem. etiam loquitur de monasteriis & regularibus. Item quia ut elicitur ex cap. ex parte de postulando, & ait Panorm. & alii doct. ibidem, quando aliqua constitutio Papalis fit respectu religionis qui potest conuenire monachis & canonicis regularibus, & non signantur nisi aliqui eorum ligat utrosque utriusque sexus, etiam si diuersa nomina habeant, quia ubi eadem ratio & idem ius, ut habetur de reg. iure lib. 6. ergo. Prædicta tamē de dicenda quotidie missa conuentuali in dictis monast. intelligenda sunt ciuilitur sicut in aliis præceptis iuris Canonici, sed dum comode fieri potuerit, & dum non aderit impedimentum, seu dum alia causa rationabiliter non obstiterit, ubi credibile esset legis constitutorem si adesset consensurum, ut non diceretur talis missa conuentualiter tunc uel tali tempore, puta si non esset nisi una missa tantum in die profesto in quo occurreret defunctus pro quo esset tunc de requiem celebranda & huiusmodi, ut innuitur in dictis cap. cum creatura, & secundum ceteros doct. ubi sup.

Tertium punctum est, si talis missa conuentualis monialium sit necessario applicanda generaliter pro uiuis & defunctis ut facimus nos fratres min. ad quod respondeo, saluo meliori iudicio, quod non tenentur ad id: ratio, quia nullo iure uidentur ad id obligari, quod patet, quia non iure diuino ut patet, ne humano, nam datur illud. Constitutio enim fratrum minorum quod missa conuentualis celebretur pro uiuis & defunctis solum respicit ipsos fratres ut patet. Item quia cum ratio legis, sit anima legis, ut habetur in libro cum ratio si de bonis ff. damnatorum. Ratio autem illius constitutionis generalis quod missa conuentualis celebretur pro uiuis & ceteris. fuit ut sic satisficeret benefactoribus ipsorum fratrum uiuentium de elemosinis, ut patet, quia ibi in statutis gener. dicitur quod celebretur pro illis qui recommendantur & c. Hæc autem ratio cessat in monialibus habentibus suos redditus & bona sua quæ secum afferunt ad monasteria de quibus uiuunt, non autem de elemosinis ut nos, ergo non tenentur ut nos quo ad hoc. Nisi alio modo ratione alicuius redditus aut oneris alterius teneantur applicare missam conuentualiter pro uiuis & ceteris. ideo poterunt eam.

eam applicare pro quo uoluerint. Hæc tria puncta uidentur rationabiliter dicta ut quidam pater satis eruditus ea annotauit Quoad §. 31. uidead. idem in tr. tit. Symonia. §. 1.

Mulieres.

Quoad §. 1. notandum quòd istæ pynzocherà de quibus ibi agitur, sunt uelut tertiariæ nostri ordinis minorū, uuentes in uis domibus particulariter, modo fecerint uotum continentia, modo non: quæ quidem non sunt propriæ nec ueræ religioſæ secundum ius, & in Italia dicuntur Bizochæ, in Hispania beate (ut ait collector cõpendii tit. ingreſſi, in 2. notabil. & tit. oblati fartrū §. 2.) & aliquando dicuntur mantellatæ. quia mantellum coloris cinerei sicut est noster habitus portant, ut in hoc §. 1. innuitur. & quando tales mulieres sunt sub ordine S. Augustini, dicuntur aliquando corrigiatæ: quia corrigiam illius ordinis portant, ut patet in multis priuilegiis & indulgentiis concessis talibus corrigatis. De hiis autem tertiariis latius habetur in fr. titulo tertiarii, & c.

Quoad §. uid. in compendio. tit. tertiarii, §. 26. aliam cõcessionem inno. 8. ff. 36. ad id quòd Six. 4. in hoc §. concedit.

Nouicius.

Quoad §. 10. notandum quòd per talia signa uolentium perpetuo in religione manere & per talē compulsionem quam Papa concedit posse fieri talibus de quibus ibi agitur ad permanendum in religione, non sequitur, quòd ergo illi nouicii sint tacite uel ex presse professi, nisi simul per actualem promissionem seu uotum saltem æquiualentem se tanc religioni illi obligassent quibus hic Papa Clem. 4. in fauorem animæ nouicii & ad illius maiorē securitatem, & præcipue in fauorem religionis statuerit saltem in foro ecclesiæ talem debere compelli ad religionē, licet nullo modo sit uere professus, ut dictum est, & de hoc latius nos sup. diximus in expof. regulæ fratrum min. cap. 2. q. 12. & latius habetur in Siluest. tit. religioſum, q. 19. Religio 5 q. 8. & summ. Angel. eo tit. & Gaic. 2. 2. q. 88. articulo 1. quolibet. ibi uideat qui uolet.

Quoad §. 24. notandum, an hoc priuilegium concessum Augustinensibus

gustinensibus communicetur aliis religioſis tanq̄ fauorabile ipsis Ita quòd etiam in aliis religionibus saltem mendicantibus censeatur professus ille nouicius qui promouetur ad sacros ordines & quem effectum habeat talis tacita professio. Et an ipsi August. aut alii si quibus forte ipsum priuilegium communicatur possint tali priuilegio renunciare, quia uidetur in periculum nouiciorum ista omnia debent hic aduerti de quibus nihil hic certum habeo neq̄ scio, quia me imparem huius dubii enodationi plane confiteor, quàmuis credam solum in foro judiciali censeatur professus talis ad hoc quòd possit compelli ad ordinem sicut & sup. §. 10. quoad concessionem Clem. 4. dictum est, ex quo auctoritate min. g. potest talis nouicius per motus ad sacros ordines habitum illum relinquere uel mutare, sed ut dixi in hoc peritiores consulendi sunt.

Officium diuinum primo.

Quoad §. 6. 7. & 9. primo quòd post illam concessionem Six. 4. deberent poni alia eiusdem Six. & aliorum pontificum concessionem quæ in eo compendio tit. officium diuinum, 2. habentur inferius. Secundo notandum quòd ibi omiſſæ sunt duæ concessionem & duos §. ex defectu calchographi. Nam ibi deficit concessio §. 7. & concessio §. 8. quæ ibi truncata est & quàmuis concessio illa pro §. 8. quæ ibi truncata est optime possit suppleri, ut paulo inferius suppletur. Tamen ego non possum diuinare quæ concessio sit illa pro §. 7. posita erat aut debuit poni à collectore quia non habeo eius originale. Ideo loco eius ego pono unam aliam concessionem quæ non est posita in compendio, & terte hæc est quæ collect. ibi pro §. 7. posuit. Est ergo pro §. 7. cõcessio hæc quæ habetur in registro ordinis facto tēpore Reuerendissimi patris fratris Frãcisçi Lychetimin. g. quòd s. Leo. 10. anno Domi. 1519. uia uocis oraculo concessit quòd tempore capituli non reueantur fratres dicere in choro officium Beatæ uirginis, & habetur ff. 92. concessione 304. Pro §. autem 8. concessio illa quæ ibi habetur truncata suppletur sic, Leo. 10. concessit nobis quòd dicendo horas canonicas & alia officia diuina in choro uel extra, satisfacimus præcepto cap. dolentes de celebranda mis. de dicendo

cendo studiose pariter & deuote, ac etiam regulæ nostræ, etiam si propter aliquam necessitatem uel aliam causam dicamus sedendo aut deambulando, uel non integre proferendo uerba prout sunt scripta propter negligentiam aut imperitiam &c. ut ibi sub sequitur in compendio ante s. 9.

Officium diuinum 2.

Quoad s. 4. notandum id quod ibi conceditur per Innoc. 3. habetur etiam declaratum in tab. 19. Vic. g. & melior concessio habetur contra tit. officium diuinum 1. s. 16. per communicationem monialium tit. moniales, s. 29. & de hiis latius in tit. infirmi fratres, tit. seriaz, tit. festiuitas, tit. missa, secundum subiectam materiam habetur.

Ornamenta ecclesiastica.

Quoad s. 4. & 8. notandum quod ibi collector conformiter ad Spec. ff. 6. dicit quod cauendum est ab illis dispensationibus Six. 4. & Leo. 10. quoad habendam preciosa & sumptuosa in cultu diuino, quia sunt subrepticia ex falsa causa habitæ, & quia contra declarationes &c. Sed certe modestius mihi dicendum uidetur. Nam aliud iudicium habendum est quoad fratres utentes prædictis rebus præciosis secundum prædicta priuilegia, & aliud quoad procurantes prædicta præciosa aut superflua. Nam primo quoad ipsos fratres utentes, dico quod omnes fratres possent licite recipere & tenere paramenta & contenta in priuileg. Six. 4. s. 4. cum limitationibus ibi positis: quia sic limitata uidetur rationalis dispensatio ad tollendum scandalum uel turbationem personarum probabiliter imminens, & ut deuotioni talium personarum ad Dei honorem condescendatur, & dum modo fratres non dent causam prædictis, ut ibi dicitur, neque tenentur fratres esse ualde solliciti ad informandum tales personas uel ad multum dissuadendum eis, sed sufficit quod non prouocent eos ad id quod non frangant scandalum ubi non est (ut ibi inui-

tur) & certe temerarium uidetur dicere quod cum hiis limitationibus non sit licitum uti tali concessione quam totum ca. generale Aquile. anno Dom. 1472. acceptauit & posuit inter alias re-collectiones ipsius cap. ut habetur ff. 100. Similiter dico quod omnes fratres possent licite uti domibus & ædificiis sumptuosis & ibi morari & paramentis uatisq; ecclesiasticis præciosis ualde & multiplicibus uti, & aliis quibuscumq; quibus fratres utuntur cõter uel diuissim, ut pore cellis & officinis, libris & aliis utensilibus domorum nostrarum secundum priuileg. Leo. 10. supradicti s. 8. quia uidetur rationale & habere causam rationabilem aliquam liter, ut in dicto priuileg. ff. 15. ponitur, quia s. talium reru sumus custodes tantum, & ex ipsarum usu nihil magis adicitur nostris commoditatibus corporalibus quoad uictum & uentum, & propter honorem cultus diuini, & ut similiter deuotioni domini earum rerum, s. deuotioni domini Papæ qui est dominus talium rerum alio domino non existente, uidetur quod licite talibus rebus utamur, sicut de concessione Six. 4. dictum est. Maxime quia ex quo ipse Leo. 10. non solum dispensando concedit, sed & declarat & decernit esse licitum talibus uti, & insuper uult mandariq; sic fieri, certe uideretur tacite decernere talem concessionem seu dispensationem eiusq; causam esse rationabilem & licitam nobis, Ideo tanq; talis habenda est in utroq; foro, dum de opposito nõ constat manifeste, ut est cois practica & regula doctorum utriusq; iuris: & nos humiliter & sincere sic stantes prædictis Papali declarationi atq; decreto sumus omnino tuti in conscientia. Neq; est dicendum Papam non fuisse debite informatum de nostra obligatione constat enim quod fuit sufficienter instructus, ut expresse patet in relatione ipsius priuilegii, & dato quod ei non fieret tam extenta relatio seu conformatio nostræ obligationis, ipse tamen censetur habere in peccatore suo omnia iura cõtra, cuiusmodi est nostræ regulæ obligatio quoad hoc de qua habetur in declarationibus interitis in corpore iuris, ergo licite possumus uti prædictis rebus secundum præfata priuilegia, ut dictum est. Et quoad ædificia idem adhuc clarius patet, quia q̃uis Clem. 5. decreuerit in sua declaratione super nostrâ regulâ quod ædificia nimis sumptuosa nõ conueniunt nostro statui, tamen ipse postea in Clem. cupientes, de pœnis

præcepit sub excommunicatione quòd talia loca non relinquere mus absq̄ licentia speciali sedis Apostolicæ, ergo licite possumus ea habitare & eis uti, ut etiam sanctus Bernardinus in sua epistola art. 4. declarauit, & habetur in eodem speculo fff. 6. Ergo patet quoad ipsos fratres utètes prædictis rebus quòd possent ipsis licite uti secundum prædicta priuilegia Six. 4. & Leonis. 10. cum suis limitationibus ibi contentis. Sed quoad fratres procurantes fieri seu haberi talia sumptuosa & c. dico 2. quòd illicite cõtra statum nostræ professionis ea procurant. Non quia in dictis priuilegijs non conceditur talibus quòd possint ea procurare ullomodo, ut patet ibidem, Imo & in concessione Six. 4. id eis specialiter prohibetur seu limitatur, ut patet §. 4. Post quã aut iam semel habita seu facta sunt in ordine culpabiliter seu inculpabiliter procurata per ipsos fratres seu per alios, tunc licitum est talibus uti, ut dictum est. Nam usus tantum eorum est concessus, acquisitio autem seu ædificatio, seu causalis procuratio taliũ sumptuosorum, aut præciosorum prohibita & illicita nobis est ex regula seu declarationibus, & nullomodo est nobis concessa per prædicta priuilegia, sed potius exclusa, ut patet ex dictis, quòd secundum Clementem. 7. & sanctum Bernardum licitus erat nobis usus ædificiorum sumptuosorum, quorum tamen procuratio aut ædificatio nobis prohibita est, ergo secundum prædicta uidentur moderanda ea quæ hic Collector dicit.

Paupertas.

Quoad §. 1. notandum quòd nec super habendo peculio potest prælatus cum suo monacho dispensare, nisi sit monachus habens administrationem communitatis seu pro ipsa communitate, utpote eleemosynarius, uestiarius aut alius officialis communitatis, quia pro communitate potest habere peculium, non pro se (ut habetur in eo. ca. cum ad monasterium, secundum docto. ibidem) Gerson. 1. parte summ. alfab. 23. litera g. litera s. Peculium aut in proposito quoad monachos seu religiosos (ut habetur in Gers. ubi su. secund. Guard.) minus est quã propriũ, seu quã proprietatis, & minus est habere peculium quã habere diuinũ, aut proprietatem

ratem, quia non est habere principale dominium in re ipsa, Sed habere facultatem seu licentiam superioris ad commutandum distrahendum seu disponendum generaliter & ad libitum prout sibi uisum fuerit de tali re uel rebus, & hoc ad huc non libere omnino, sed ut dictum est limitate. i. sub alio id facere possunt, ut filius sub patre, seruus sub domino, & durante licentia eorum sub quorũ dominio aut potestate ipsi sunt. Ideo uideant fratres quã multipliciter à prælatis pariter & subditis sæpe circa hoc erratur, quia prælati tenentur specialiter circa hoc providere sibi & subditis. De quo nos latius egimus supra in expos. regulæ fratrum min. cap. 6. q. 7. ibi uideatur.

Quoad illa notabilia quæ collector circa paupertatem ponit qui uoluerit latius uidere, legat supra in nostra expos. regulæ fratrum min. cap. 6. q. 1. ibi forte plenius intelliget ea quæ hic breuiter tangit collector. Et quoad quæst. 3. de burfariis, quam ibi collector pertractat, uideat qui uolet in prædicta expos. regulæ fratrum min. cap. 4. q. 13.

Prædicatores uerbi Dei.

Quoad §. 8. notandum quòd similiter ad id quòd ibi similiter Nich. 3. uel 4. concessit, etiam Greg. 9. ff. 253. & Innoc. 4.

Quoad §. 13. notandum quòd idem Bonif. 9. ibidem prohibuit etiam sub excommunicatione ipso facto in quoscunq; contrafacientes, ne prælati ecclesiarum aut alii quicunq; populum aut parochianos suos retrahere præsumant quominus accedant ad audiendas prædicationes fratrum prædicatorum quoties & quando uoluerint.

Præsentatio confessorum.

Quoad id quòd collector tandem dicit circa concessionem Clem. 5. notandum quòd ut habetur sup. annotatum tit. absolutio quoad seculares §. 16. sufficit quòd sit semel præsentatus, quia iam semper & ubiq; censetur præsentatus.

Privilegia fratrum.

Quoad §. 4. notandum quòd Alex. 4. ibidem ff. 115. non decreuit esse ipso facto irritas sententias iustitias contra alios occasione nostra contra nostra privilegia, sed sententias contra nos decreuit irritas & nullas ipso facto. Sententias autem contra alios occasione nostra contra nostra privilegia decreuit forte irritandas & annullandas per iudicem. Ideo sic est generaliter tenendum, nisi in casu aliud alicubi per Papam sit concessum, aut concedatur.

Quoad §. 10. notandum quòd idem Six. 4. ibidem, & in mari magno Carmel. f. 98. f. 100. decreuit irritum & inane quicquid contra nostra privilegia, contra nos & moniales seu sorores utriusque sexus gaudentes nostris privilegiis à quocumque quomodocumque attentetur, & omnes penas & centuras uel alia quaecumque contra nostra privilegia contra predictas personas nullius esse roboris & momenti ipso facto, etiam si non allegentur ipsa privilegia & nostra exemptio, quia iam notoria hæc omnia censentur.

Quoad §. 12. notandum quòd bulla aurea de qua ibi agitur habet etiam fol. 66. & idem Six. 4. ff. 197. dat modum procedendi contra quoscumque infringentes nostra privilegia.

Quoad §. 15. notandum quòd cum opinione collectoris ibidem concordat id quòd ipse in §. 32. ponit de concessione Clem. 7. & quòd idem dixerat super tit. concilium §. 7. in fine fol. 41. & Panorm. post Ioan. Andr. de lignario, in cap. cum super, de cau. poss. & glo. in c. cum accessissent de constitu. & diffusæ id probatur sum. Ros. tit. absolutio 1. f. 121. f. 123.

Quoad §. 22. notandum quòd idem Leo. 10. (ut habetur in registro ordinis factò tempore reueren. min. g. fratris Franc. de Lycheto) concessit anno Dom. 1519. in vig. uisitacionis b. Marie uix uocis oraculo, quòd omnibus privilegiis & indultis & concessionibus in utroque foro impetratis per fratrem Ioannem de Costa commissarium quondam ultramon. quæ habentur ff. 91 liceat nobis uti secure, quis fuerint impetrata indebite absque causa legitima, uel quouis alio modo indebito etiam maliciose & mendaciter dolose & huiusmodi, quæ omnia dominus Papa habuit pro

pro sufficienter expressis, & suppleuit quoscumque defectus in tali impetratione factos, & tanquam si debite & legitime impetrata fuissent nobis licite uti concessit eisdem.

Quoad §. 23. notandum ea quæ notantur à collectore in compendio tit. indulgentiarum stationum quoad fratres post §. 7. fol. 80 & §. 20. fol. 81. & 82.

Quoad §. 29. ubi ponitur reuvalidatio Leo. 10. & cæ. ultra id quòd notat collector, notandum etiam ea quæ supra §. 15. notata sunt quia faciunt ad idem.

Quoad §. 32. uid. ea quæ notata sunt supra §. 15.

Quoad quætionem primam quam collector ponit fol. 147. & c. notandum quòd prædicta determinatio collectoris ibidem secundum filinum & communiter doctores est uera generaliter loquendo, nisi quando aliunde habetur quòd talis reuocatio non extenditur ad tale privilegium, ut etiam est rex. optimus in l. omnes, in uers. specialiter, & nominatim Co. de præerip. 30. annorum, quæ ibi multum notat Bal. & Ang. & reputant singularem & solemnem, uid. hæc in gloss. summa Angelica, titulo excommunicatio §. casu 31. & concordat summa Siluestrina titulo exemptio, q. 11.

Tandem quo ad hanc materiam priuilegiorum, notandum ut habetur ff. 128. quòd mare magnū priuilegiorum dicitur & est una copilatio multorum priuilegiorum ibi mixtim confuteque contentorum. Prædictum autem mare magnū seu copilationem priuilegiorum fecerunt diuersi summi pontifices pro diuersis religionibus & pro diuersis temporibus colligendo priuilegia prædecessorum & addendo sua. Ideo quo ad nos fratres min. Alex. 4. Innoc. & Clem. 4. honorius 4. Pontif. 8. & Eug. 4. fecerunt singulituum mare magnum Sed tandem Six. 4. colligendo omnia prædictorum pontificum & insuper addens plura fecit mare magnum fratrum min. quòd incipit Regimini uniuersalis ecclesie ff. 140. Mare magnum ordinis prædicatorum fecit Greg. 9. Eug. 4. & tandem Six. 4. & incipit in nomine domini ff. 135. ff. 131. Mare magnum Augustini, fecit Innoc. 4. Eug. 4. Nich. 3. & tandem Six. 4. in priuilegio. cum fructus uberes ff. 142. mare magnum Carmelitarum fecit idem Six. 4. in priuilegio, dum attenda, f. 76. & isti sunt 4. ordines mendicantes.

Post

ANNOTATIONES

Post hoc à tempore Six. 4. additus est ordo minimorū à nostro ordine fratrum min. ortus & deriuatus, quorum minimorū mare magnum fecit Six. 4. & tandem Iulius 2. in priuileg. dum ad sacrum, fff. quarto.

Protector ordinis.

Quoad §. 1. ubi ponitur priuilegium seu concessio Grego. 9. prohibentis fratribus min. sub suspensione ipso facto ne petant à protectore facultatem aliquam aliter quā ibi ab eo prouidetur. Notandum quòd ista suspensio ipso facto iam non ualet secundum eos qui tenent quòd Six. 4. reuocauit omnes pœnas statutorum & declarationum etiam Papalium suorum prædecessorum, ut infra tit. statuta §. 1. habetur, ibi uide.

Quoad §. 5. ubi collector agit an potestas protectoris concessa per Iulium 2. nostris prouincialibus, super moniales debeat intelligi restricta an absoluta, latius dictum est supra in hiis annotationibus tit. ingredi, super 4. notabili collectoris, ibi uideatur.

Quoad §. 6. notandum quòd ipse Iulius 2. fff. 88. ff. 255. approbans supradictas literas Grego. 9. & Six. 4. insuper excommunicationem ipso facto infligit contra non obedientes protectori in pertinentibus ad suum officium, ibi expressum & limitatum.

Questuare.

Quoad §. 1. ubi ponitur priuileg. Grego. 9. notandum quòd idem concessit fratribus ordinis prædicatorum Bonif. 9. ff. 118.

Reformatio.

Quoad §. 3. notandum quòd idem Leo. 10. ff. 3. prohibuit ne quis uocet iniuriose aliquem fratrem min. aliquo nomine iniurioso, utpote bullistam &c. ut habetur in compendio tit. obseruantes, §. 7. ibi uideatur.

Religio

IN COMPEND.

Religio & religiosi.

Notandum quòd de hoc tit. nihil habetur in compendio, quia sub aliis titulis habetur quod hic uidebatur posse poni, tamen notandum quòd Bonif. 6. ff. 118. & Alex. 4. (ut etiam refert Gaieranus) in summula tit. excommunicatio, casu 81. & alii summistæ eo. tit. & Floren. 4. parte sum. tit. 12. cap. 4. §. 14. decreuerunt religiosos esse in statu perfectionis, & qui aliter asserit publice & temere & pertinaciter est ipso facto excommunicatus, non absoluentus nisi per Papam. Ideo cauendus est modus loquendi Gerson in 3. parte summ. alphab. 21. litera t. u. & alphab. 67. litera u. x. & alphab. 68. a. c. Nam in modo loquendi & in uocabulis standum est communi doctorum doctrinæ & loquutioni, quibus in sensu non discordetur aliter utendo uocabulis. Nam theologia perfectionis ad sensum communem doctorū. De quo supra in expositione regulæ min. in introductione q. 2. late habetur.

Sacramenta.

Quoad §. 1. ubi dicit collector quòd illa constitutio Benedicti 11. de qua ibi agitur iam est reuocata, uideatur de hoc supra in eodem compendio tit. absolutio quoad seculares 2. §. 1 & tit. confessiones §. 3.

Symonia.

Quoad §. 1. notandum quòd Siluest. titu. excommunicatio 7. excommuni. 44. post Floren. asserit Martinum Papā huius Urbani successorem abstulisse quoad moniales hanc sententiam excommunicationis latam per Urbanum 5. & Grego. 11. facit ad hoc Gaieranus in summula tit. excommunicatio post cap. 81. de constitutionibus similibus non receptis, & specialiter saluat moniales habentes talem usum recipiendi prandia &c. huiusmodi eo. titu. cap. 73. facit & Gerson in 3. parte summ. lect. 5. & 6. de uita spirituali.

tuali quia tales sententiae uidentur inuolidae. Nam per non usum & alia iura humana sunt abrogata in hoc sicut & alia multa in aliis materis per contractum sine in opposita n. Ideo illa & similes bullae seu extrauagantes tanquam non uisae, & non uisitate seu iam non ualidae non debent quotari nec adduci, & facit ad hoc quod habetur in compendio tit. moniales s. 31. concessum per Clem. 7. ibi uideatur.

Statuta ordinis.

Quoad s. 1. notandum quod est dubium an per praefatum priuilegium Six. 4. de quo ibi agitur reuocentur obligationes quoad poenas & quoad culpas indictae per statuta & per declarationes etiam Papales ultra seu praeter regulam nostram nobis fratribus min. specialiter. An solum reuocentur obligationes quoad culpas seu poenas indictae per statuta aut declarationes aut consuetudines aliorum quorumcumque intra ordinem nostrum seu a fratribus seu a capitalis nostris ultra seu praeter regulam aeditas seu factas quoad nos fratres min. specialiter, & in hoc est duplex opinio. Nam collector cum aliis tantum quod praedictum priuilegium solum reuocantur obligationes ad culpas & ad poenas quascumque indictae nobis per statuta aut declarationes ultra seu praeter regulam aeditas solum intra ordinem nostrum seu a quibuscumque fratribus seu capitulis nostrae ordinis, non autem per statuta aut declarationes aeditas a Papa uel ecclesia. Sicque secundum hanc opinionem praecipua & poenae si quae sunt in declarationibus Nich. 3. Clem. 5. Ioan. 22. ultra seu praeter obligatoria regulae nostrae bene nos obligant & sunt in suo uigore, nec reuocantur per priuilegium praefatum, quia de istis nec loquitur nec intelligitur praefatum priuilegium; & ratio huius opinionis est quia semper dicitur in eodem priuilegio quod per id reuocat Papa obligationes praefatas statutorum & declarationum omnium & a quibuscumque dicti ordinis nostri notandum illam limitationem dicti ordinis (i. intra ordinem seu a fratribus, seu a capitalis quibuscumque nostri ordinis, ergo non extenditur ad statuta & declarationes Papae uel ecclesiae.

Secunda

Secunda opinio est cuiusdam patris satis docti quae mihi magis placet, quod si non solum reuocantur obligationes nobis specialiter indictae per statuta & declarationes ultra seu praeter regulam aeditas intra ordinem seu a fratribus seu cap. nostri ordinis, sed etiam a Papa uel ecclesia, uel a quibuscumque aliis, & ratio huius opin. est quia in relatione praefati priuilegii hoc petebatur ubi dicitur quod quia nonnulli Ro. pontifices praedecessores nostri ac alii etiam generales & fratres ipsius ordinis deuotionis feruore accensi ultra dictam regulam nonnulla statuta & ordinationes fecerunt, & cae. & infra ibidem in concessione Papae habetur (non obstant. statutis ordinationibus & declarationibus praemis quibus quoad hoc expresse derogamus ac constitutionibus & ordinationibus apostolicis & c. ergo ex hiis uidetur quod Papa de omnibus supradictis intelligebat & se conformabat intentioni petentis hoc priuilegium, ut litera ipsius priuilegii aperte sonat, ergo. Et ad illud quod limitate dicitur (dicti ordinis) dico quod intelligitur non ut i. opinio collectoris glossat, i. intra dictum ordinem, sed sic, s. dicti ordinis, i. pro ipso ordine fratrum min. tantum specialiter aeditis statutis seu declarationibus & c. quia tales tantum reuocantur. Non autem reuocantur obligationes ad culpam seu poenam indictae per statuta seu declarationes Papales seu ecclesiasticas aeditas generaliter pro omnibus Christianis seu pro omnibus religiosis, quales sunt multae prohibitiones & censurae inflictae a iure seu per extrauagantes generaliter quoad omnes Christianos seu quoad omnes religiosos tantum, quia istae non reuocantur per praedictum priuilegium Sixti, ut patet, quia alioqui esset absurdum sic intelligere, ut dictum est sup. in hiis annotationibus tit. ingredi super s. 15. quod etiam clarius innuitur in eo. priuilegio Six. 4. ubi expresse dicitur, nisi tales essent casus uel excessus quae Diuina lege aut praecipuo Ro. eccl. merito inducerent ad mortale, haec ibi. Ex quo patet quod solum reuocantur statuta seu declarationes aeditae a quibuscumque etiam a Papa uel ecclesia specialiter pro nobis fratribus min. in quantum nos obligant ad culpam seu ad poenas aliquas ultra id quod in nostra regula continetur. Non autem statuta aut declarationes generaliter aeditae a Papa uel ecclesia pro omnibus Christianis seu pro omnibus religiosis, quibus ibi de nobis fratribus mi.

MMM specia-

min. specialiter fiat mentio aut ibi quoad nos tantum aliquid statuatur specialiter, quia tale quid non reuocatur per prædictū priuilegium, ex quo tale statutum non est specialiter pro nobis ædificatum, sed generaliter pro omnibus religionis aut Christianis, ut dictum est. Quis aliquis dixerit quod etiam statuta & declarationes Papæ generaliter æditæ quoad oēs religiosos & Christ. reuocantur quoad nos fratres min. ne obligamur per ea ad culpā seu ad censuras aliquas sed ut probatū est nō est ita, sed ut nos iam scæpe diximus.

Studentes fratres.

Quoad §. 6. ubi ponitur concessio Iulii 2. notandum quod si militer concessit Leo. 10. fff. 50. de quibus etiam uideatur in cōpendio tit. apostata. tit. correctio, secundum subiectā materiam.

Tertiarii fratres & sorores.

Quoad §. 7. uid. 1. sup. §. 20. quia ibi latius declarat hoc priuilegium Six. 4.

Quoad §. 10. notandum primo quod illa bulla Six. 4. quam ibi allegat collector tanquam iam in usitata & nunquam uisa & per non usum abolita non ualet neq; debuit allegari. ut dictum est supra tit. excommunicatio, §. 14. & sup. tit. symonia, §. 1. dictum est. Notandum secundo quod idem Sixt. 4. f. 57. concessit tertiariis utriusq; sexus partium italie gaudere priuilegiis personarum ecclesiasticarum, tam fori quam personæ fulminans excommunicationes ipso facto in iudices, communitates, & alios quoscunque grauantes eos contra prædictum priuilegium, ut hoc etiam ait & refert collector paulo inferius ibidem §. 57. post tertium gradum tertiariarum.

Tertio notandum quod etiam si supradicta bulla Six. 4. quæ allegata est in §. 10. esset ualida & in usu, nihilominus tamē possent gaudere nostris priuilegiis & indulgentiis oēs alii quibus specialiter per Papam id conceditur ut dictum est, & annotatum sup. tit. excommunicatio §. 14. & tit. indulgentiæ quoad seculares per totū, ut sunt syndici, procuratores, medici, familiares & alii eiusmodi suomodo pro ut eis conceditur per Papam quia Clem. 7. cōfirmat oīa nostrapriuilegia de nouo, ut sup. tit. priuilegiū §. 32. habetur & ibi annotatū est. Sed & de tertiariis qui & quomodo possent gaudere nostris priuilegiis latius dicetur inf. §. 20.

Quoad §. 20. ubi ponitur concessio concilii Lateranen. notandum quod Leo 10. fff. 28. postea idem magis declarando concessit quod mulieres uirginalem aut celebrem uitam solemniter uouentes etiam si non uoueat solemniter aut profiteantur aliquam religionem nec alia uota religionis etiam si sint in domibus propriis uel seorsum seu in domibus consanguineorum aut affinium suorum habitantes, gaudere debeant & frui priuilegiis & immunitationibus prædictis, scilicet quibus fratres ordinis cuius tertiariæ regulæ habitum portant potiuntur & gaudeant. Nam illis obstantibus. Ex quibus ut ait quidam pater satis eruditus patet primo quod ut professio tertiariarum utriusq; sexus habeant uim uoti solemnitis quoad impediendum & dirimendum matrimonium, requiritur quod fiat in communitate, ut paulo superius §. 7. statuerat Six. 4. f. 13. ff. 117. quia de hoc loquitur tantum ibidem Six. 4. ut patet. Sed ad gaudendum priuileg. nostri ordinis min. non requiritur quod aliqua professio mulierum fiat in communitate, neq; quod tertiarii utriusq; sexus uiuant in communitate, sed solum requiritur & sufficit quod mulieres solemniter uouent castitatem & quod portent habitum tertiariarum, ut hic dictum est, in utraq; concessione Leo. 10. fff. 26. fff. 28. ut habetur in hoc §. 20. simul omnia colligendo.

Ideo secundo notandum quod ubicunq; collector dicit quod ad gaudendum nostris priuilegiis oportet quod tertiarii utriusq; sexus faciant professionem in communitate, seu quod uiuant in communi, debet castigari & emendari secundum quod iam hic annotatum est. quia ad gaudendum priuilegiis nostris non requiritur quod mulieres fecerint professionem in communitate neq; quod uiuant in communitate, sed ut dictum est, & annotatum sup. hoc §. 20. Ideo emendetur secundum hoc id quod dicit collector paulo inferius fo. 156. linea 23. ubi epilogando de primo gradu tertiariarum, dicit quod debet intelligi de illis qui fecerunt professionem in communitate & postea uiuant extra) tu dic quod sufficit quod solēniter uouerint castitatem tales mulieres, & habitum tertiariarum portent, ut dictum est.

Item eo. fol. 56. in 2. philura infra linea 14. ante finem ipsius primi gradus tertiariorum ubi dicit collector, quod non debet intelligi nisi de illis qui fecerunt professionem in coitate & postea uirtute alicuius dispensationis uiuunt in particulari. Tu dic (ut dictum est) sufficit quod mulieres uouerint solemniter castitatem & habitum portent tertiarium etiam si sint extra communitatem. Item fo 157. in 3. gradu tertiariorum linea 6. ubi dicit collector, & qui post assumptionem uel receptionem huiusmodi habitus ac etiam emissionem professionis extra coitatem & cæ. Tu dic quod sufficit quod mulieres solemniter uouerint castitatem & c. ut dictum est ad gaudendum nostris priuilegiis & ad habendum potentatem super eas secundum quod habetur in eo. comp. eo. tit. 8. & §. 21. fol. 154. fol. 118. secundum Six. 4. fol. 8. ff. 92. & Leo. 10. ff. 35. expresse habetur. Et sic quoad gaudendū nostris priuilegiis collector tandem in 2. resolutione quam breuiter facit fol. 157. uidetur tacite se retractare & emendare seipsum concordans nobiscum sicut annotatum est, dicens absolute quod tertiarium de quibus ibi agit, possent gaudere nostris priuilegiis non limitando, si mulieres fecerunt professionē in coitate, aut si omnes utriusque sexus tertiarium uiuunt in communitate an non, quia quoad mulieres non requiritur quod fecerunt professionem in coitate, & quoad omnes utriusque sexus tertiarium non requiritur quod uiuant in coitate, sed ad gaudendū nostris priuilegiis sufficit quod mulieres uouerunt solemniter castitatem ubicunque & portant habitum tertiarium. Viris autem sufficit & requiritur quod fecerint professionem religionis in coitate sicut alii uere religiosi, quibus postea uirtute alicuius priuilegii uel alias uiuant in particulari seorsum in Eremitoriis seu alibi ex concessione prælatorum uel Papæ, quia isti sunt uere religiosi uiri gaudentes priuilegiis religiosorum, ut dictum est.

Quoad resolutionem seu notabile quod collector fo. 156. post §. 25. usque fo. 157. inclusiue facit uid. quod sup. est annotatum in §. 20. & secundum ea limita & intellige omnia quæ hic collector dicit quo ad mulieres tertiarium nostri ordinis, quia ad gaudendū nostris priuilegiis non requiritur quod illæ fecerint professionē in communitate neque quod uiuant in communitate. Sed sufficit (ut dictum est) quod ipsæ mulieres fecerunt solemniter uorum castitatis

castitatis & quod portent habitum tertiarium quæuis tales non sunt ueræ religiosæ ex quo non uouent solemniter tria uota aut professionem regulæ approbatæ, non faciunt in communitate sicut illæ ueræ religiosæ, de quibus Six. 4. & Leo. 10. ubi sup. §. 7. §. 21. habetur in compendio. Et notandum quod omnes mulieres tertii ordinis, modo uouerint castitatem modo non modo gaudeant priuilegiis nostris, modo non, quæ non sunt ueræ religiosæ, ut dictum est, uocantur multis nominibus, nam in Italia uocantur Bizoche. alibi pyzochere, in Hispania Beate. Alibi mantellate, & communiter dicuntur etiam terciariæ seu de pœnitentia. Illæ uero quæ sunt ueræ religiosæ tria uota solemniter emittentes in professione in communitate, quæuis postea ex concessione uiuant in particulari seu seorsum in suis domibus, dicuntur religiosæ seu monachæ seu sorores, tertiarium seu tertii ordinis, ut de hiis sup. tit. mulieres §. 1. dictum est.

Quoad ultimum notabile quod collector tandem fo. 157. fo. 158. ponit circa hanc materiam ubi dicit collector quod solus Beatissimus Pater noster Franciscus inter alios religionum institutores instituit fratres & sorores tertii ordinis & c. Notandum quod Florent. in 3. parte historiali tit. 23. cap. 14. §. 2. dicit beatum Dominicum etiam instituisse tertium ordinem seu tertiarium fratres & sorores de pœnitentia. Et forte hoc fecit imitando Beatum Franciscum in hoc qui fuit contemporaneus eidem quicquid B. Pater noster Franciscus quia primus omnium hos tertiarium seu fratres de pœnitentia instituit: ideo ei specialius ecclesia hoc tribuit, specialius de eo cantans. Tres ordines hic ordinat & cætera quod autem Augustinus. etiam habeant suos tertiarium seu corrigatos fratres de pœnitentia, patet ff. 249. & de Carmelitis similiter quod habent suos tertiarium, patet ff. 180. & de hiis latius supra in compendio tit. mulieres.

Quoad §. 26. ubi ponitur priuilegiū Six. 4. ff. 184. error librarii est in ff. nam debuerat esse cum duplici tantū ff. ff. 184 & f. 101.

Quoad §. 28. ubi ponitur alia concessio Six. 4. ff. 247. similiter dic quod est error librarii seu scriptoris, nam debet cum duplici ff. esse ff. 247.

Vicarius.

Quoad

ANNOTATIONES

Quoad §. 5. ubi collector notat & bene quòd nomine uicariorum fratrum prædicatorum intelligantur illi quos nos uocamus præsidentes conuentuum, ut gaudere possint communicatione priuilegiorum ibi concessa, de hoc etiam late dixit idem collector supra tit. absolutio ordin. quoad fratres, post §. 7. & ibi notationem fecimus, ibi uideatur.

Finis annotationum.

*Expliciunt Annotationes super compendium ultimo
impresum, æditæ ab eodem auctore: à quo &
Tractatus, qui Expositio regulæ fra-
trum min. Anno Dom. 1539. die
uerò prima Mensis Iulij.*

LAVS DEO.